

पुस्तकनो नंबर.

लेनारनुं नाम.

પ્રસ્તાવના.

આ ચાલતા સમયમાં શ્રી તીર્થંકર, કેવલી અથવા તો તેવા જ્ઞાની પુરુ-
ષોનો વિરહ હોવાને લીધે તેમજ અવસર્પિણી કાલના મહાત્મ્યને લીધે દિવસે
દિવસે વૃક્ષાવસ્થા પામતા એવા ધર્મને આધારરૂપ પૂર્વનાં આચાર્યોએ બનાવેલાં
પુસ્તકો અને સુસાધુન છે. તેમાં સુસાધુનને પણ પુસ્તકોનો મુખ્ય આધાર
હોવાથી મહાત્માનું રચેલાં પુસ્તકોજ સ્વરૂપ રીતે ધર્મના આધારરૂપ છે. પુ-
સ્તકોમાં પણ વિધિવાદાનુયોગ, કથાનુયોગ વિગેરે વધુ જોડો છે. તેમાં વિધિવા-
દાનુયોગ વિગેરે સાધુ શ્રાવકાદિકની દિવસ ક્રિયાવિધિ વિગેરે સૂચવે છે, પરંતુ
કથાનુયોગ તો મહાત્માનનાં તેવાં તેવાં ઉત્તમ આચરણાદિકને કહેવાના મીષ-
થી સંતારમાં લોપાઈ રહેલા મનને સંતારથી ઉદ્દેગ કરાવે છે, એટલુંજ નહિ
પણ ક્યારેક તો મનને એવું વૈરાગ્યવાસીત કરી આપે છે કે, પછી તેને કોઈ વ-
ચન સંતાર ઉપર પ્રીતિ ઉત્પન્ન થતી નથી. જૈનધર્મમાં કથાનુયોગનાં વધુ પુ-
સ્તકો છે, તો પણ શ્રી વિજયગણીના શિષ્ય શુભવર્ધનગણીએ રચેલાં કથાનુ-
યોગનાં વધુ પુસ્તકો ઠ રસથી જરૂર હોવાથી ચિત્તને વધુ ચમત્કાર ઉપજાવે
છે. તેમાં પણ તે મુનીશ્વરે રચેલું આ શ્રી કૃષિમંડલ તો અનંદ આનંદ આપે છે.
કારણ કે, તેમાં તીર્થંકરોનાં, ચક્રવર્તીઓનાં, વાસુદેવનાં બલદેવનાં, અને મહા
મુનિઓનાં વિચિત્ર ચરિત્રો આવેલાં છે. મહા મુનિએ આ પુસ્તકના વેજાગ પામ્યા
છે. તેમાં પહેલો જાગ દમદંત મહા મુનિની કથા સુધી છે, અને પાંચવ ચરિત્ર-
થી આરંભી વીજો જાગ કહ્યો છે. પહેલો જાગ ટુંકો અને વીજો જાગ વધુ
મોટો હોવાથી તેમજ પાંચવોનાં અનુત્તર ચરિત્રને વાંચવાની હોંસીલા બંધુનને
વધુ ઉત્કંઠા હોવાથી પાંચવોનું ચરિત્ર પણ થમે આ પહેલા જાગમાંજ દાખલ
કર્યું છે કે, જેથી પૂર્વાર્ધ અને ઉત્તરાર્ધ એ વચ્ચે પુસ્તકો સરસા કદનાં થાય.
આ પુસ્તકની શ્રંદર સઘલાં નવિનજ ચરિત્રો આવેલાં છે, પરંતુ આદિનાથનું
ચરિત્ર જેમ વીજાં કેટલાંક પુસ્તકોની શ્રંદર આરંભે આવી ગયેલું છે તેમ આ
પુસ્તકની શરૂઆતમાં શ્રી આદિનાથનું અનુત્તર ચરિત્ર આવેલું છે, પણ તેમાં તે-
મના નવમા જન્મમાં વીજાં પુસ્તકોમાં જીવાનંદ વૈદ્યનું નામ આપ્યું છે અને

આમાં કશવ વૈદ્યનું નામ આપ્યું છે. વે ગ્રણ પ્રતોમાં તપાસ કરતાં તેનું તેજ નામ નિકલવાથી અમે આ પુસ્તકમાં કૈશવ વૈદ્ય નામ આપ્યું છે. પરંતુ તત્ત્વ-કેવલી ગમ્ય છે.

આ પુસ્તક વહુ રસીક હોવાથી અમારા શ્રાવક વંધુછે તેનું ગુજરાતી જ્ઞાપાંતર કરી ઠપાવવાની અમને જ્ઞલામણ કરવાથી અમે તેનું અમારી વિદ્યા-શાલાના શાસ્ત્રી દરિશંકર કાલીદાસ પાસે સરલ ગુજરાતી જ્ઞાપામાં જ્ઞાપાં-તર કરાવી ઠપાવ્યું છે, તેથી અમો જૈનવંધુછને વિનંતી કરીએ ઠીયે કે, આપ-ણને ઉત્તમ ધર્મમાર્ગ દેખાનવારૂપ આપણા ઉપર ઉપકાર કરનારા પૂર્વાચાર્યોએ વહુ પ્રયાસથી રચેલાં સંસ્કૃત પુસ્તકોનાં સરલ ગુજરાતી જ્ઞાપાંતરને વાંચવાનો લાજ લઈ તે મહાત્માએ કરેલા ઉપકારને જીલી જવું નહીં.

આ પુસ્તક ઠપાતી વાલતે વહુ કાલજી રાખવામાં આવી છે તો પણ દ્વિદોષથી અથવા કાનો, માત્રા, મીઠું ઠમી જવાથી થયેલી જૂલ્યોનું શુદ્ધિપ્ર પાવલ દાખલ કર્યું છે ઠતાં જો કોઈ વીજી જૂલ રહી ગઈ હોય તો તેને વાં-ચનારા સફળ પુરુષોએ કૃપા કરી સુધારી લેવું. એજ.

લ. વિદ્યાશાલા.

प्रारब्धते न खलु विघ्नज्ञेन निवैः
प्रारब्ध विघ्नविदता विरमंति मध्याः ॥
विघ्नैः पुनः पुनरपि प्रतिद्वन्द्वमानाः
प्रारब्धमुत्तमजना न परित्यजंति ॥ १ ॥

आ ग्रंथमां आवेलां चरित्र तथा कथानुनी अनुक्रमणिका.

नंवर, चरित्र तथा कथा, पानुं.

- १ मंगलाचरण.....१
- २ आदिनाथ चरित्र.....३
- ३ महावीरस्वामी चरित्र. ...२ए
- ४ सगरचक्रवर्ती चरित्र. ...५ए
- ५ मधवान् चक्रवर्ती चरित्र...६७
- ६ सनत्कुमार चक्रवर्ती चरित्र. ६७
- ७ शांतिनाथ चरित्र. ... ७७
- ८ कुंथुनाथ चरित्र.....१२६
- ९ शरनाथ चरित्र.....१२ए
- १० महापद्म चक्रवर्ती चरित्र. १३१
- ११ हरिपेण चक्रवर्ती चरित्र. १४०
- १२ जय चक्रवर्ती चरित्र. ...१४१
- १३ महाबल चरित्र.....१४३
- १४ विजय बलदेव चरित्र. ...१४७
- १५ ज्ञान बलदेव चरित्र.....१४ए
- १६ सुप्रज्ञ बलदेव चरित्र ...१५०
- १७ सुवर्शन बलदेव चरित्र. ...१५१
- १८ आनंद बलदेव चरित्र. ...१५१

नंवर, चरित्र तथा कथा, पानुं.

- १ए नंदन बलदेव चरित्र.....१५२
- २० पद्म बलदेव चरित्र.....१५२
- २१ बलज्ज्ञ बलदेव चरित्र...२७६
- २२ मल्लिनाथ चरित्र. २७ए
- २३ स्कंदक सूरिनी कथा.....३२७
- २४ कार्तिक शेठनी कथा.....३३५
- २५ कीर्तिधर तथा सुकोशल मु-
निनी कथा.....३३७
- २६ अंधकवृष्णि राजाना आठ
पुत्रोनी कथा.....३४५
- २७ रघुनेमिनी कथा.....३४६
- २८ जालि विगेरेकुमारोनी कथा ३६०
- २९ देवकीना ठ पुत्रोनी कथा. ३६१
- ३० ठंडण मुनिनी कथा.....३७३
- ३१ धावन्चा पुत्रनी कथा.....३७६
- ३२ नारद ऋषिनी कथा.....३७ए
- ३३ दमदंत महामुनिनी कथा. ३७३
- ३४ पांशुव चरित्र.....३७७

श्री अमदावाद जैन विद्याशालामां वेचातां पुस्तकोनुं

किंमत.

सूचिपत्र.

३-०-०	श्राद्धविधि (श्रावकनी सामाचारी)	शास्त्री
१-२-०	सुलसाचरित्र (वांघेली चोपनी)	"
१-०-०	सुलसा चरित्र (हुटापाना)	"
२-०-०	जरतेश्वरवृत्ति	गुजराती
०-०-०	समकित कौमुदी	"
०-२-०	संघोष सत्तरी	"
१-४-०	पर्यूपण महात्म्य वालावत्रोव	शास्त्री
३-०-०	सज्जायमाला	"
१-०-०	प्रकरणमाला	"
०-६-०	सिंदुरप्रकरण	"
०-४-०	देवसीराष्ट्रप्रतिक्रमण	"
२-०-०	ऋषिमंनवृत्ति	"

आ नीचेना पुस्तकोनी किंमत मूल कीमत करतां घटामेली वे, तेथी ते हवे पवी घटामेली कीमत प्रमाणे वेचाय वे.

मूल किंमत, घटामेली किंमत.

१-०-०	१-०-०	देवसीराष्ट्रप्रतिक्रमण	गुजराती
१-०-०	१-४-०	पंक्ति वीरविजयजीकृत पूजासंग्रह	शास्त्री
१-४-०	१-०-०	जयानंद केवलीनो रास	गुजराती
१-०-०	१-४-०	पूजासंग्रह पद्मविजयजीकृत तथा रूपविजयजीकृत	शास्त्री
१-०-०	०-१२-०	स्त्रात्र पंचाशिका	गुजराती
१-४-०	१-०-०	देववंदनमाला	शास्त्री
०-१२-०	०-०-०	दावुंजयतीर्थ महात्म्य सार	गुजराती
२-०-०	१-१०-०	पंचप्रतिक्रमण तथा नवस्मरण अर्थ सहित	शास्त्री

आ पुस्तको शीवाप मुंवरवाला जीमसी माणके ठपावेलां सवें पुस्तको तथा तीर्थना नकशा मुंवरनी कीमत प्रमाणे विद्याशालामांथी वेचातां मले वे.

श्री जैनविद्याशाला.

मोशीवाफानी पोल—अमदावाद.

श्री युगादिदेवाय नमः

श्री

ऋषिमंडलवृत्ति,

जापांतरसहित

(पूर्वार्द)

प्रथम टीका करनार श्री शुद्धवर्त्मगणी व श्लोकवरे
मंगलाचरण करे वे.

(आख्यानकी वृत्तप.)

योऽन्नयुगादौ शिवशुद्धमार्गप्रकाशकत्वाच्चिरेव साक्षात् ॥

गोप्तिः स्वकीयैः प्रहरंस्तमांसि, स नानिन्नूर्नूरिविन्नूतये वः ॥१॥

शब्दार्थ—युगादिके विषे जे पोतानी वाणीबरे अज्ञानरूप अंधकारने
नाश करता वतां कल्याणकारी शुद्ध मार्गने प्रकाश करवाथी साक्षात् सूर्यरूप-
ज थपेला वे, ते श्री नानिराजाना पुत्र (ऋषभदेव प्रभु) तमारी म्होटी संप-
त्तिने अर्थे थाउ ॥ १ ॥

चित्रं प्रदत्ते विजयांगजोऽपि, प्रणमुपां यो विजयाद्भुतानाम् ॥

जिनो द्वितीयोऽपि जनेऽद्वितीयः, ध्रिये स न्यूयादजितप्रभुर्वः ॥२॥

शब्दार्थ—विजयाराक्षीना पुत्र एवाय पण जे प्रभु, विजयने विषे अनु-
एवा नमन करनारा जनोने आश्रय करे वे. वली बीजा जिनेश्वर प्रभु वतां पण
मनुष्यने विषे अद्वितीय (एकज) वे; एवा ते श्री अजितनाथ प्रभु तमारी
संपत्तिने अर्थे थाउ ॥ २ ॥

निजावतारेऽपि जगज्जनानां, कृता प्रशांतिर्विकृतामयानां ॥

येनार्थिसार्थेष्टसुरधुमान्नः, स शांतिदेवस्तनुतां हितानि ॥३॥

शब्दार्थ—जेमणे पोताना अवतारने विषे पण महा ज्ञयंकर एवा रोगवा-
ला जगत्ना मनुष्योने शांति करी वे. वली याचकोना समृद्धने इच्छित वस्तु आप-
वामां कष्टवृक्ष समान कांतिवाला ते शांतिनाथ प्रभु तमारां हितने विस्तारो ॥३॥

कुर्वत्यनिष्टं कमठासुरे श्री नागाधिपे चामितज्जक्तिपूजां ॥

द्योः समादृष्टिरञ्जुवदीया, पार्श्वप्रक्षुर्विघ्नज्जिदे स वोऽस्तु ॥४॥

शब्दार्थ—कमठासुरे अनिष्ट करे ठेते अने नागाधिपे (धरणींइ) अत्यंत जक्ति पूजा करे ठेते पण जेमनी दृष्टि ते वझे (कमठ तथा धरणींइ) उपर समान इती एवा ते श्री पार्श्वनाथ प्रक्षु तमारा विघ्नोना नाश करवाने अर्थ थाउ ॥ ४ ॥

येनार्हतो ज्ञातकुलं प्रवृद्धिं, नीतं नितातं निजकावतारात् ॥

स विश्वविश्वार्चितपादपद्मः, पायादपायात्प्रक्षुवर्द्धमानः ॥ ५ ॥

शब्दार्थ—जे अरिहंत प्रक्षुए पोताना अवतारथी ज्ञातकुलने अत्यंत वृद्धि यमानुं ठे, विश्वे पूज्यं ठे चरण कमल जेमनुं एवा ते श्री वर्द्धमान प्रक्षु तमारुं नाश (मृत्यु) अफी रक्षण करो ॥ ५ ॥

हपत्समानोऽपि हि यत्प्रसादमाप्नोति मूढः पुरुषोऽतिदक्षः ॥

आदेयवाग् स्याज्जगतीजनेषु, वयं स्तुमस्तान् सुगुरुन् सुरघ्नून् ॥६॥

शब्दार्थ—जेमना प्रसादथी पच्छर समान मूढ पुरुष पण जगत्तना मनु-प्योने विषे अत्यंत विद्वान् अने ग्रहण करवा योग्य बाणीवालो आय ठे एवा ते सुगुरु रूप कष्टवृक्षने अमे स्तवीए डीए ॥ ६ ॥

आ प्रमाणे ठ काव्यथी मंगलाचरण करीने पठी श्री शुभवर्द्धनगणी मूल ग्रंथनी टीकानो आरंज करे ठे.

आ संसारने विषे नाना प्रकारना जवमां उपाजन करेला असंख्य पा-पापना तापनो नाश करवाने चंड समान, जविक जनना समृद्धने अत्यंत मंग-लकारी अने सर्व सिद्धांतोना समुद्र रूप श्री धर्मघोष सूरिए रचेला सर्वांगमोक्त आ महर्षिमंलना स्तोत्रनुं कांडक व्याख्यान अष्टपञ्चविंशतो हुं पोताना अने परना अनुग्रहने माटे लखुं हुं.

(आर्पावृत्तम्.)

जतिजरनमिसुरवर-तिरीरुमणिपंतिकंतिकयसोहे ॥

उसज्जाइजिण्वरिदा-णपायपंकैरुहे नमिमो ॥ १ ॥

शब्दार्थ—भक्तिना जारथी नम्र थयेला इंद्रादिक देवताउना मुकुटना मणितनी पंक्तिनी कांतिये करीने सुशोभित बनेला श्री रूपभादिक जिनवरोना चरण कमलने श्रमे नमस्कार करीए गीए. ॥ १ ॥

तेमां प्रथम मंगलने माटे लेशमात्र श्री युगादिदेवतुं (श्री रूपजप्रभुतुं) चरित्र कहेवाय ठे.

॥ श्री आदिनाथचरित्रम् ॥

देवताउने दर्प पमाननार अने सर्व प्रकारना धर्म कर्मना मार्गने प्रगट करनार श्री रूपजप्रभुने तेमना चरित्रवा बंधर्था हुं कांडक वर्णन करीश.

पूर्वें महाविदेह क्षेत्रने विषे क्षितिप्रतिष्ठित नामना नगरमां कुबेरना समान धनवंत धन नामनो सार्थपति रदेतो दतो. एकदिवस कार्यने विषे निपुण एवो ते पोताना नगरथी चार प्रकारना करीआणं लइ श्री वसंतपुर प्रत्येवे-
पार करवा माटे जयानी तैयारी करवा लाग्यो. तेनी साथे पोताना शिष्यबर्ग सहित श्री धर्मघोष आचार्य पण तेनगर जेवा तैयार थया. अनुक्रमे प्रयाण करता तेमने मार्गने विषे वर्षाकाल प्राप्त थयाथी ते सार्थपतिए एक म्होटा श्रवणी मध्ये पनाय करघो. त्यां काल विलंब थवाथी जायुं थ रदेवाने लीधे सां माणसो फंद मूलतुं जहाण करवा लाग्या. ते जोशने धन सार्थपति पोताना मनमां विचार करवा लाग्यो के, “अहो ! जाया रहित ए मुनिउं शुं करता रदेता दशे ? अने तेउं शुं जिहा लायीने जोजन करता दशे ! ” आम विचार करीने ते तेमनी पांन गयो अने दर्पथी मुनिउने कहेवा लाग्यो के “हे जगवंतो ॥ पूज्य एवा तमे म्दारा सार्थने विषे आब्या ठे, उता में पापीये आपनी जरा पण चिंता करी नथी, तेथी तमे जक्त पान बिना दुःखी थता दशो; माटे म्दारा उपर रुपा करीने म्दारा स्थानकने विषे पवारो अने तमारे योग्य एवुं जे जक्त पान दोष ते ग्रहण करीने में निम्नागे. पढी तेना अनिशुद्ध जाणनि आचरण अने अनाचरण जाणवामां पृथल एवा धर्मघोष मृगि तेना आश्रमे (तंबुप्रत्ये) आब्या. त्यां जेने सर्व शरीरे रोमांच थपो ठे एवा ते सार्थपतिए सर्व प्रकारना दुःख रहित तेमने बहु घी बडोगव्युं. थावा शुद्धनाथथी आपेला दानना प्रजावे करीने तेज जवने विषे प्राप्त थयुं ठे बोर्चीबीज जेने एवा ते मा-

પંપતિ મૃત્યુ પામીને સ્તર કુરુ દેશને વિષે ત્રણ પદ્યોપમની આયુષ્યવાલો યુ-
ગનીપાપને સ્તરપત્ર થયો. ત્યાંથી મૃત્યુ પામીને પદેલા દેવલોકને વિષે ત્રણ
પદ્યોપમની આયુષ્યવાલો દેવતા થયો અને ત્યાંથી ચવીને જ્યાં પશ્ચિમ મહાવિ
દેવ દેવને વિષે ગેતાદ્ય પર્વત સ્તર આવેલી ગંધિલાવતી નામે વિજયમાં રહેલા
મંથાર દેશમાં મંથમમ્દિ નગરને વિષે મહા વલ્લંત એવો અતિવલ્લ નામનો રાજા
રાગ્ય કરતો હતો. ત્યાં ને ધનમાયેપતિનો જીવ ઇંડ સમાન કાંતિવાલા તેના
મહાનન નામના પુત્રપણે સ્તરપત્ર થયો. પિતા મૃત્યુ પામ્યા પછી રાગ્યાસન સ્તર
ગેતાં મહાવલ્લ ગત્તા ઇંડની પેઠે સાધાગ્ય પદ જોગવવા લાગ્યો. તેને વિનયા-
દિ સર્વ મુક્તાર્થી શ્રેષ્ઠ વિનયવતી નામે સ્ત્રી હતી. સાધુત્તનો સ્વાસક સ્વયં-
વદ નામ મંત્રી હતો અને સંતિવ્રથોત નામે હુટ બુઢિવાલો થીજો પણ
મંત્રી હતો.

એક દિવસ રાગ્ય ગત્તામાં નાટ્ય ચાલતું હતું તે વખતે તેમાં આસક્ત વ-
નેતા મહારાજ રાજાને સ્વયંબુદ મંત્રીણ તત્વના જાણપણાથી વિનંતી કરી કે,
“હે મહારાજ ! આ સર્વ મીત વિજ્ઞાપ સમાન અને નાટ્ય ગિમેરે સર્વ વિદંબના
સમાન છે. સુવર્ણાદિના આત્મરૂપો જારૂપ છે અને સર્વ કામો પણ હુઃગદાવી
છે. એમ માર્તીને જિનેશ્વર પ્રતુળ કંઠેલા ધર્મને જાણથી આદશે. કારણ કે, જે-
નાથી તમને વલ્લોકને વિષે પણ ધણું મુખ પ્રાપ્ત થાય. વલ્લી હે રાજન્ ! કવળાં
આપના ધર્મને વિષે દેવતા સમાન જે સંતિવ્રથ છે, તે પણ નિશ્ચય પૂર્વે જન્મમાં
કોજા પુણ્યનું ફલજ છે. ” આવાં સ્વયંબુદ મંત્રીનાં વચન સાંજલી હુટબુઢિ-
વાનો થીજો સંતિવ્રથોત મંત્રી બોલ્યો. “હે પ્રજો ! આ સ્વયંબુદ મંત્રી જે ક-
હે છે તે સર્વ મિલ્યા જાતો. સ્વામિન્ ! આપ હૃદયમાં જગ વિચાર તો કરો કે,
પ્રાત્ર શેરના જાતને વ્યર્તી રહેને અપ્રાપ્ય એવા જાતને માટે કયો પુરુષ શ્દોટો
કરતો રહે ? આ રાગ્યવિદ મનોરથો દાયમાં પ્રાપ્ત થયેલા છે, તો પછી યદ ગયે-
લા અપ્રાપ્ત શેર વર્તી અજાના રાગ્ય સમાન મુખ કયાં ! અને વર્તી પરજવ પણ
કોને રૂઝો છે ! માટે હે મહારાજ ! આ પ્રાત્ર શેરના જોગને દીર્ઘ કાલ સુધી
જોગવે અને જો આપ ધર્મના અર્થો હો નો અને અરમ્યાને વિષે સ્વયંબુદના ક-
હેલા પ્રમાણ તે જનરમને સ્તરપત્ર કરજો. ” સંતિવ્રથોત મંત્રીનાં વચન સાંજ-
લી સ્વયંબુદ વેદાસ લાગ્યો. “એ ! મનમાં વાપન થયા પછી અપ્રાદિતું દમ-

ન કોણ કરે ? શત્રુએ ઘેરી લીધેલા નગરને વિષે ધનધાન્યાદિનો સંગ્રહ શી રીતે થાય ! અને ઘર વલવા લાગ્યા પઠી કૂચો કેમ સ્વોદાય ! માટે પ્રથમથી કરી-રાખેલા અશ્વ દમનાદિ શ્રેષ્ઠ છે. કારણ જો એ પ્રકારે પ્રથમથી જ ધર્મ કરી રાખેલો હોય તો તે સુખ આપનારો થાય છે. હે જૂપતિ ! એ ઉપર હાથીનું દૃષ્ટાંત આપું તે સાંજલો.

કોઈ એક સુકાઈ ગયેલી નદીને વિષે કાદવમાં મ્હોટો ગજરાજ સ્વુચી ગયો. તેણે નીકલવાને માટે ઘણીએ મહેનત કરી પણ સર્વ ફોગટ ગઈ. પઠી તરસથી પીના પામેલો તે કેટલેક કાલે જૂઝઘ તરસની વેદનાથી કાલ ધર્મ પામ્યો એટલે શીયાલ વિગેરે પશુનું તેનું કલેવર ગુદાદારથી જરૂર કરવા માંડ્યું. માંસને વિષે લુલ્હ થયેલા કેટલાક કાગલાનું તે દારથી પ્રવેશ કરીને શંદરનું માંસ પણ જરૂર કરતા. એવામાં ઝનાલાની કતુ શ્રાવવાથી હાથીનું ગુદા દાર સંકોચાઈ જવાને લીધે કેટલાક કાગલાનું શંદર રહી ગયા. પઠી વર્ષા કતુમાં જલના પ્રવાહથી તે હાથીનું કલેવર સમુદ્ધમ્યે ગયું. ત્યાં મત્સ્ય વિગેરે જલચર જીવોએ તેને ચીરી નાંખ્યું એટલે તેમાંથી કાગલાનું નીકળ્યા. પઠી તે કાગલાનું આમ તેમ ઘણું જામ્યા, પણ કાંઈ પ્રાપ્ત ન થવાથી જલને વિષે જ મૃત્યુ પામ્યા. પરંતુ જો તે કાગલાનું પ્રથમથી જ નીકલી ગયા હોત તો સુખી થાત. આ દૃષ્ટાંતનો સાર એવો છે કે, કાગલા સમાન જન્ય પ્રાણીનું, હાથીના અંગ સમાન મનુષ્યજન્ય, માંસના જરૂર રૂપ જોગ, ગુદાદારનું સંકોચાઈ જવું એ જનના પ્રતિવંધ અને તેમાંથી નીકલી જવું એ મૃત્યુ છે. માટે રાજન્ ! તમે પ્રાણીનના ઉત્તમ જોગોને પણ તુલ્ય જાણો. કારણ કે, જે પુરુષ તેવા જોગોને જાવથી ત્યાગ કરે છે તે તત્ત્વનો જાણ કહેવાય છે. વલ્લી હે રાજન્ ! તમે શીયાલની પેઠે તુલ્ય એવી જોગ-સ્મૃત્તિમાં ન બંધાઈ અને દીર્ઘકાલ સુધીના પુષ્કલ સુખને ન હારી જાવ. ” સંજિવ્યોત મંત્રીએ કહ્યું. “ હે સ્વયંબુદ્ધ મંત્રી ! તમે એ શીયાલની વાત શી કહી ! ” સ્વયંબુદ્ધે કહ્યું. સાંજલો તેનું દૃષ્ટાંત.

કોઈ એક અરણ્યને વિષે જમતા એવા વલંત (જિલ્લે) મ્હોટા હાથીને જો. અને તેને વલથી વાળ માર્યું. વાળથી વિંધાયેલો તે હાથી પાસેથી જતા એવા એક સર્પ ઉપર પડ્યો. પઠી ધનુષ વાળને નીચે મૂકી દડને પેલો વનેચર હાથીના દાંતને પ્રદણ કરવા તત્સાદવંત થઈ જેટલામાં દર્પથી હાથીની પાસે આવે છે તે-

ર્થપતિ. મૃત્યુ પામીને ઉત્તર કુરુ દેશને વિષે ત્રણ પટ્યોપમની આયુષ્યવાલો યુ-
ગલીયાપણે ઉત્પન્ન થયો. ત્યાંથી મૃત્યુ પામીને પદેલા દેવલોકને વિષે ત્રણ
પટ્યોપમની આયુષ્યવાલો દેવતા થયો અને ત્યાંથી ચર્ચીને જ્યાં પશ્ચિમ મહાવિ
દેહ ક્ષેત્રને વિષે વૈતાલ્ય પર્વત ઉપર આવેલી ગંધિલાવતી નામે વિજયમાં રહેલા
ગંધાર દેશમાં ગંધસમૃદ્ધિ નગરને વિષે મહા વલવંત એવો અતિવલ નામનો રાજા
રાજ્ય કરતો હતો; ત્યાં ને ધનસાર્થપતિનો જીવ ઇંડ સમાન કાંતિવાલા તેના
મહાવલ નામના પુત્રપણે ઉત્પન્ન થયો. પિતા મૃત્યુ પામ્યા પછી રાજ્યાસન ઉપર
બેઠેલો મહાવલ રાજા ઇંડની પેઠે સામ્રાજ્ય પદ જોગવવા લાગ્યો. તેને વિનયા-
દિ સર્વ ગુણવાલી શ્રેષ્ઠ વિનયવતી નામે સ્ત્રી હતી. સાધુઝનો ઉપાસક સ્વયં-
વદ્ નામે મંત્રી હતો અને સંજિવશ્રોત નામે હુદ્ બુદ્ધિવાલો બીજો પણ
મંત્રી હતો.

એક દિવસ રાજ્ય સન્નામાં નાટ્ય ચાલતું હતું તે વખતે તેમાં આસક્ત વ-
નેલા મહાવલ રાજાને સ્વયંબુદ્ધ મંત્રીએ તત્વના જાણપણાથી વિનંતી કરી કે,
“હે મહારાજ ! આ સર્વ ગીત વિલાપ સમાન અને નાટ્ય વિગેરે સર્વ વિટંબના
સમાન છે. સુવર્ણાદિના આજ્ઞરણો જ્ઞારરૂપ છે અને સર્વે કામો પણ ડુઃખદાયી
છે. એમ માનીને જિનેશ્વર પ્રજુએ કહેલા ધર્મને જાવથી આદરો. કારણ કે, જે-
નાથી તમને પરલોકને વિષે પણ ઘણું સુખ પ્રાપ્ત થાય. વલી હે રાજન્ ! હવેનાં
આપના ઘરને વિષે દેવતા સમાન જે સંપત્તિ છે, તે પણ નિશ્ચય પૂર્વ જન્મમાં
કરેલા પુણ્યનું ફલજ છે. ” આવાં સ્વયંબુદ્ધ મંત્રીનાં વચન સાંજલી હુદ્બુદ્ધિ-
વાલો બીજો સંજિવશ્રોત મંત્રી બોલ્યો. “હે પ્રજો ! આ સ્વયંબુદ્ધ મંત્રી જે ક-
હે છે તે સર્વ મિથ્યા જાણો. સ્વામિન્ ! આપ હૃદયમાં જરા વિચાર તો કરો કે,
પ્રાપ્ત થયેલા લાજને ત્યજી દેને અપ્રાપ્ય એવા લાજને માટે કયો પુરુષ મ્હોટો
પ્રયત્ન કરે ? આ ગચ્યાદિક મનોરથો હાથમાં પ્રાપ્ત થયેલા છે, તો પછી ધર ગયે-
લા થયેલા દેવે પછી થવાના સ્વપ્ન સમાન સુખ ક્યાં ! અને વલી પરજવ પણ
કોણે દીઠો છે ! માટે હે મહારાજ ! આ પ્રાપ્ત થયેલા જોગોને દીર્ઘ કાલ સુધી
જોગવો અને જો આપ ધર્મના અર્થો દો તો અંત અવસ્થાને વિષે સ્વયંબુદ્ધના ક-
હેવા પ્રમાણ તે જૈનધર્મને અચ્ચલ કરજો.” સંજિવશ્રોત મંત્રીનાં વચન સાંજ-
લી સ્વયંબુદ્ધ કહેવા લાગ્યો. “ અરે ! જ્ઞામાં ધાયલ થયા પછી અશ્વાદિનું દમ-

न कोण करे ? शत्रुए घेरी लीधेला नगरने विषे धनधान्यादिनो संग्रह शी रीते थाय ! अने घर बलवा लाग्या पठी कूबो केम खोदाय ! माटे प्रथमथी करी-राखेला अश्व दमनादि श्रेष्ठ ठे. कारण जो ए प्रकारे प्रथमथीजे धर्म करी राखेलो होय तो ते सुख आपनारो थाय ठे. हे ज्ञापति ! ए उपर हाथीनुं दृष्टांत आपुं ते सांजलो.

कोड एक सुकाइ गयेली नदीने विषे कादवमां म्होटो गजराज खुची गयो. तेणे नीकलवाने माटे घणीए मदेनत करी पण सर्व फोगट गड. पठी तरसथी पीना पामेलो ते केटलेक काले जूख तरसनी वेदनाथी काल धर्म पाम्यो एट-ले शीयाल विगेरे पडुंए तेनुं कलेवर गुदाद्वारथी ज्ञरूप करवा मांरुं. मांसने विषे लुब्ध थपेला केटलाक कागमां ते छारथी प्रवेश करीने श्रंदरनुं मांस पण ज्ञरूप करता. एवामां उनालानी श्रुतु आवावाथी हाथीनुं गुदा छार संकोचाइ जवाने लीधे केटलाक कागमां श्रंदर रही गया. पठी वर्षा श्रुतुमां जलना प्रवाइथी ते हाथीनुं कलेवर समुद्रमध्ये गयुं. त्यां मत्स्य विगेरे जलचर जीवोए तेने चीरी नांरुं एटले तेमांथी कागमां नीकळ्या. पठी ते कागमां आम तेम घणुंए जम्पा, पण कांठे प्राप्त न थवाथी जलने विषेज मृत्यु पाम्या. परंतु जो ते कागमां प्रथमथीज नीकली गया होत तो सुखी धात. आ इष्टांतनो सार एवो ठे के, कागमां समान जव्य प्राणीं, हाथीना श्रंगसमान मनुष्यजव, मांसना ज्ञरूप रूप जोग, गुदाद्वारनुं संकोचाइ जवुं ए जवना प्रतिबंध अने तेमांथी नीकली जवुं ए मृत्यु ठे. माटे राजन् ! तमे प्राणींना उत्तम जोगोने पण तुछ जाणो. कारण के, जे पुरुष तेवा जोगोने जावथी त्याग करे ठे ते तत्त्वनो जाण कहेवाय ठे. वली हे राजन् ! तमे शीयालनी पेठे तुछ एवी जोग-स्मृतिमां न वंवां अने दीर्घकाल सुधीना पुष्कळ सुखने न हारी जां.

संजिवन्धोत मंत्रीए कहुं. “हे स्वयंभुज मंत्री ! तमे ए शीयालनी बात शी कही !” स्वयंभुज कहुं. सांजलो तेनुं इष्टांत.

कोड एक अरण्यने विषे जमता एवा वलवंत (जिह्वे) म्होटा हाथीने जो. इने तेने वलथी वाण मारुं. वाणथी विंवायेलो ते हाथी पासेथी जता एवा एक सर्प उपर पमथो. पठी धनुष वाणने नीचे मूकी दडने पेलो वनेचर हाथीना दांतने ग्रहण करवा उत्साहवंत थइ जेटलामां हर्षथी हाथीनी पामे आवेठे ते-

टलामां दाथीना कलेवरथी दवाइ रहेला पेला सर्पे तेने मंडा वीधो. आ प्रमाणे तेउ त्रणे मृत्यु पाम्या. पठी कोइ एक शीयाल ते त्रणेने पमेला जोइ हर्षथी विचार करवा लाग्यो के, "अदो! आ दाथीतो म्हारे जीवित पर्यंतनी आजी-विका भइ. वली आ मनुष्य अने सर्प पण म्हारे केटलोक काल चालशे; माटे तेउनुं रक्षण करीने हवणा आ धनुष्यना वंघनने जक्षण करुं." आबो विचार करीने ते शीयाल जेटलामां धनुष्यनी दोरीनुं जक्षण करवा लाग्यो तेटलामां बूटी गयेला अर्थात् पडोला थइ गयेला कामगना ठेकावने करीने गलाने विपे विंधायेलो ते शीयाल तत्काल मृत्यु पाम्यो. (स्वयंबुद्ध मंत्री कहेवे के,) ए प्रमाणे जे पुरुष मनुष्यसुखमां आसक्त थइ परलोकने विपे अवलामुखवालो था-य वे; ते आ शीयालनी पेठे अन्यजन्मने विपे अत्यंत दुःखी थाय वे. हे राजन् ! वली सांजलो. आपणे ज्यारे नंदनवनने विपे गया इता त्यारे देवताउने वीठा इता. ते बखते तेउमांथी एक देवताए आपने कह्युं के, "हे जूपति ! हुं अतिब-ल नामनो त्दारो पितामह (दादो) चारित्रने पालीने बीजा देवलोकमां देवता पणे उत्पन्न थयोहुं; माटे हे वत्स ! निरंतर जिनधर्मने विपे म्हाटो उद्यम कर. (स्वयंबुद्ध कहेवे के,) हे नृपेइ ! जो आ म्हारुं वचन आपने स्मरणमां आबतुं होय तो निःशंसय परलोक वे, एम जाणो." पठी "हे मंत्री ! ते हुं जाणुं हुं." एम महाबल राजाए कह्युं एटले स्वंबुद्ध मंत्रीए जूपतिने जैनधर्ममां स्थिर कर-वाने माटे फरीथी कह्युं के, "हे जूप ! पूर्वे आपना वंशने विपे कुरुचंड नामे राजा थयो इतो. तेने कुरुमती नामनी स्त्रीथकी उत्पन्न थयेलो हरिचंड नामे पुत्र इतो. ए कुरुचंड राजा डुष्ट होवाथी नाना प्रकारना घोर पापकर्म आचर-तो; तेथी तेने मृत्युकाल प्राप्त थयो एटले पापना उदयथी गायन गालो समा-न लाग्युं; सुरूप कुरूप समान जणायुं; मधुर आहार कनवा सरखो लाग्यो; गो-शीर्षनो लेप दुर्गंधरूप थयो अने कोमल एवीय पण शय्या ओलाना अग्नि समा-न जणाइ. वली तेने कोमल स्पर्शवाली अन्य वस्तुउ पण अत्यंत कांटाकूप थइ पमी. आ प्रमाणे महा दुःखी थयेलो ते राजा कालधर्मने पाम्यो. पठी तेनो पु-त्र हरिचंड राग्यासन उपर वेगो. एकदिवस हरिचंड संसारथकी जय पामतो उतो पोताना सुबुद्धि मंत्रीने कहेवा लाग्यो के, "हे सुबुद्धि मंत्री ! मने उत्तम ध-र्म संजलाव." ते उपरथी प्रधान तेने केवलज्ञानी पासे लइ गयो. त्यां हरिचंड

राजाए ते केवलज्ञानीने पूठयुं के, “हे विज्ञो ! म्हारो पिता मृत्युं पामीने कड गतिमां उत्पन्न थयो ठे ?” केवलीए कह्युं. “हे राजन् ! ते घोर एवा पापना उदयथी सातमी नरकने विषे दुःखनुं पात्र थयो ठे.” केवलीनां आवां वचन सां. जली प्राप्त थयो ठे वैराग्य जेने एवो ते दरिचंड राजा संयम ग्रहण करी अने सर्व कर्मनो क्षय करी मोक्ष पांम्यो. (स्वयंबुरु मंत्री महाबल राजाने कहे ठे के) हे महाराजाधिराज ! ते वंशने विषे घणा राजाउ निवृत्ति पांम्या पठी आप राजा थया ठे अने हुं पण सुत्रुळि मंत्रीना वंशने विषेज उत्पन्न थयो ठुं; माटे आपना वंशने विषे अमारो अधिकार परंपराथी चाळ्यो आवे ठे. हे प्रज्ञो ! आ सर्व में अवस्तर विना कह्युं ठे, तो पण तेनुं कारण सांजलो. आजे हुं नंदन वनमां तीर्थयात्रा करवा गयो हतो. त्यां में विजयामितघोष नामना वे चारण मुनिने दीठा. में तेमने ज्ञप्तिथी प्रणाम करीने आपनुं आयुष्य पूठयुं तो तेमणे कह्युं के, “जूपतिनुं आयुष्य हवे एक मास बाकी ठे.” हे प्रज्ञो ! आवां तेमनां वचन सांजली जयव्रांत थयेलो हुं अर्दि आपनी पासे आव्यो ठुं. तो हवे आप ए म्हारा वचनने सत्य मानी मुखे अरिहंत प्रज्जुना धर्मनुं आचरण करो.” जय पामेला महाबल राजाए कह्युं. “अरे प्रधान ! जो म्हारुं हवे एकज मासनुं आयुष्य ठे तो पठी हुं परलोक संबंधी हित शुं करुं !” मंत्रीए कह्युं. “हे विज्ञो ! खेद न करो. कारण के, सावय योग रोकनार माणसने एक दिवस पण घणो ठे ! तो पठी आपनुं आयुष्य तो एक मासनुं ठे.” आ प्रमाणे मंत्रीए कह्युं एटले महाबल राजाए अब्ज महोत्सव करी हर्षथी दीक्षा लीधी. पठी बावीश दिवस सुधी अनशन व्रत पाळी ते राजा मृत्यु पामीने बीजा देवलाकने विषे ललितांग नामे देवता थयो.

हे ज्ञाप्यो ! पठी तेनो जेवी गीते उत्तम जीवनी साधे संबंध थयो. ते हुं तमने कह्युं ठुं. माटे ते प्यान दडने सांजलो.

जंबूठीपना घातकी गंरुने विषे मंगलावती विजयमां नंदी नामे गाम ठे. त्यां कोड एक नागिल नामे कुटुंबी यमनो हतो. तेनी स्त्रीये मृगथी विंगे ठ पुत्रीउनी उपर एक सातमी अत्यंत अप्रिय एवी पुत्रीने जन्म आप्यो. माता पिताए अप्रिय होवाने लीधे ए पुत्रीनुं नाम पण न पार्युं. तेथी लोकमां ते “निर्नामिका” एवा नामथी ज प्रसिद्ध अड. माता विंगेने अप्रिय एवीय पण ते पुत्री कट-

श्री वृद्धि पामवा लागी. कहं ठे के—सार विनानो पदार्थ पण वृद्धि पामे ठे. एक दिवस निर्नामिकाये केटलाक बालकोने कांड सारुं खावानुं खाता जोइ पोतानी माता पासे आवीने कहं के, “हे मात ! मने ते वस्तु लावी आप.” माताये पुत्री अप्रिय होवाने लीये तेने कहं. “अरे दुर्भागिणी ! तूं मर अने गगनतिलक पर्यंतना शिखर उपर जश्ने फलोनुं जक्षण कर.” माताये आ प्रमाणे कहीने तत्काल तेने घरमांघी काढी मूकी, तेथी ते बीचारी रुदन करती करती ते महा जपंकर पर्यंत उपर गई अने त्यां पहेला मनोहर पाका फलोने रुचि प्रमाणे जक्षण करी संतुष्टचिंतवाली अश्ने त्यांज निवास करीने रही अने पक्षी विंगेरेना मधुर शब्दो सांजलवा लागी. एक दिवस ते कुमारीकाये युगंधर गुरुने जोइ प्रणाम करीने पूछुं के, “हे जगवन् ! सर्वप्राणीउने विषे कोइ जीव म्दारा सग्यो दुःखी ठे !” गुरुए ते कुमारीनी आगल मनुष्य, तिर्यक् अने नायकीउता दुःखो कहा एटले प्रतिबोध पामेखी ते कुमारीकाये हर्षथी श्रावक धर्म श्रंगीकार कथो. पछी गुरुने वंदना करी पोताना आश्रम प्रत्ये आवेली ते कुमारीकाये तप करी, शांत थइ अते अनसन प्रदण करयुं. एवामां रात्रीने विषे ललितांग नामना देवताने जोइने ते मोद पामी. ते वसते ते देवता पण स्वयंप्रज्ञा देवीना वियोगथी पीडित थयो इतो; तेथी तेणे मंत्रीना वच. नथी निर्नामिकोने नियाणुं कगय्युं एटले ते निर्नामिका मृत्यु पामीने ललितांग देवतानी स्त्री स्वयंप्रज्ञा थइ. एक दिवस ते स्वयंप्रज्ञाये जातिस्मरण ज्ञानथी पोतानो पुर्वे जन्म दीउो. पछी ते तेज गगनतिलक पर्यंत उपर पोताना गुरु युगंधरने जोइ त्यां तेमने नाटक देखानी पोताने स्थानेक गइ. हवे ललितांग देव पण कोइ एक दिवस इष्टानेउ देवनी माये श्री मंदीश्वरनी यात्राये जतो हतो. एवामां ते नवीने जंबूद्वीपना विदेह क्षेत्रने विषे रहेली महा पुष्करावती विजयमां पूर्ण समृद्धिवाला लोहार्णव नगमां सुवर्णजंघ गजानी लट्मी गणी पक्षी वज्रजंघ नामना पुत्रपणे उत्पन्न थयो अने अनुक्रमे गय्य पाम्यो. हवे अर्द्धितेना वियोगथी पीडा पामेखी स्वयंप्रज्ञादेवी पण गुरुपक्षी घमोंपदेश पामीने श्री नमीश्वरनी यात्रा करती नवीने तेज विजयमां पुंरुगीकिणी नगनेने विषे वज्रमेन गजानी गुनवती स्त्री यक्षी श्रीमती नामे पुत्रोपणे उत्पन्न अश्ने अनुक्रमे दौवत अवस्था पामी. एक दिवस देवतानुं आगमन जावायो जा-

तिस्मरण ज्ञान प्राप्त भवाने लीधे अत्यंत दुःखी भयेली ते मूर्छा पामी. मूर्छा निवृत्त घइ एटले ते विचार करवा लागी के “ अद्दो ! क्यां ते म्दारा पूर्व ज-वनो पति ? म्दारे आ जवने विपे पण पूर्वजवना पति विना बीजानो खप नयी अने तेज कारणयी हवे हुं बीजा पुरुषनी साथे बोलीश पण नहीं. ” आ प्रमाणे ते विचार करती इतो एवामां धावमाताये मूर्छानुं कारण पूठवाधी तेरो पोतानो सर्व अजिप्राय कही बतान्यो एटले धावमाताये तेना पूर्वज-वनुं यथार्थ चरित्र पट्टमां आलेख्युं. तेमां प्रथम नंदिगाम, गगनतिलक पर्वत, पुष्पित उद्यान, अशोक वृक्ष, युगंधर गुरु, देवनुं युगल, इशानेंइ देव, श्रीप्रज विमान, स्वयंबुद्ध तथा संजिन्नथोत वस्त्रे मंत्री ए प्रमाणे आलेख्युं. वली तेज पट्टमां स्वयंप्रजा अने ललितांग देवने पण आलेख्या. पढी ते धावमाता पट्ट-ने हाथमां लइ राजपुत्री श्रीमतीना पूर्वजवना पतिने शोधवा माटे नगरमां फरवा लागी. एवामां कोइएक धूर्त पुरुषे पट्टने जोइ मोदयी ते धावमाताने क-हुं के, “ दे जइ ! हुं तेनुं सर्व चरित्र जाणुं हुं. ” धावमाताये कहुं. “ दे वत्त ! जो तुं जाणतो होय तो यथार्थरीते तत्काल कही आप. ” पढी पेसो धूर्त पु-रुष जेम तेम कहेवा लाग्यो एटले धावमाताय पोताना मनमां विचार कस्यो के, “ आ कोइ धूर्त पुरुष ठे; माटे म्दारे तेने निश्चे डेतरवो. ” एम धारीने तेणे पेला धूर्त पुरुषने कहुं. “ दे जइ ! तुं ललितांग तो खरो, पण स्वयंप्रजा इवणां खुली घइ ठे; माटे ते पोताना पूर्वजवना पतिने छे ठे. कारण के, स्वजन बि-ना तेनुं बीजुं कोण पालन करे ? मोटे दे उत्तम ! तुं त्यां चाल अने ते पां-गली एवी स्वयंप्रजा देवीनुं पालन कर. ” आवां धावमातानां वचन सांजली-ने ते धूर्त पुरुष जय पामांने डीयालनी पेठे नामी गयो. आ प्रमाणे धावमा-ताने राजकुमारीना पूर्व जवना पतिनो मेलाप न दयाधी ते पाढी आवी. पढी ते पुष्पलायती विजयना सर्व राजाउ एकठा घया; पंगु पट्टने जोडने ते सर्व जेम आव्या इता तेम पाठा पोतपोताने देइ चाड्या गया.

पढो लोढागल नगरना म्दाराजा वधजंघे त्यां आवीने अने पट्टने जो-डने आधर्यधी धावमाताने पूठपुं के, “ आ पट्ट कोणे आलेख्यो ठे ! ” धाव माताये कहुं. “ दे प्रजो ! आप हुं पूठो ठे ! ” पढी वधजंघे गजाल पोतेज सर्व चरित्र कही आय्युं. ए उदरयी धावमाताये कहुं. “ आपनी पूर्व जयनी

प्रिया आ श्रीमती कन्या ठे अने वज्रसेन राजा तेने आपनी साश्वेज परणावशे; परंतु हवणां आप पोताना नगरप्रत्ये जाऊ. " पठी हर्ष पामेलो वज्रजंघ राजा पोताना खोदार्गल नगर प्रत्ये गयो अने धावमाताये ते सर्व बात श्रीमतीनी आगल वज्रसेन राजाने कही. वज्रसेने पण कह्युं. " हे प्रियबाव ! हुं पण श्रीमती अने ललितांग कुमारनी पूर्व जन्मनी बात जाणुं तुं, ते सांजल.

महाविंदह क्षेत्रमां सखिलावती नामनी विजयने विषे वीतशोका नामनी नगरी छे. त्यां जितशत्रु नामनो राजा राज्य करे छे. तेने पेहेली मनोदरी अने दीक्षी केकयी एम बे स्त्रीयो छे. ते बने स्त्रीयोने अचल अने विवीशन नामना ये पुत्रो अथा. पिता मृत्यु पाम्या पठी विजयना सर्व राजाने जीर्तने ते यत्रे जाइत महा बलवंत एवा केशव अने बलदेव नामथी प्रसिद्ध अथा. एक दिवस मनोदरीये पोताना पुत्र अचलने पूछुं के, " हे पुत्र ! हुं जैनी दीक्षा धारण करूं ! " अचले तेने स्नेह्यी दीक्षा लेवानी ना पामी. माताये बहु आप्रद कह्यो एटले अचले कह्युं के, " जो तुं मने बौव पमान, तो हुं रजा थापुं. " पठी मनोदरीये ते बातने कबुल करी चारित्र लीधुं. अनुक्रमे अतिचार रदित चाग्रिने पात्री ते मनोदरी मृत्यु पामीने लांतक देवलोकमां ईड पद पामी. ते ईड हुं पोते दतो. हवे कोइ वयते डुट घोमातण अचलने अने विवीशनने मोटा अरण्यमां लेवी आण्या. त्यां ते बने जाइत परी गया. घोमात मरी गया अने विवीशन पण मृत्यु पाम्यो. अचल तेने मृत्यु पामेलो जोइ मूर्छा पाम्यो. आ वयते लांतक देवलोकमां ते बात जाणीने हुं ईडनुं रूप त्यजो रथ उतर बेगी तुगत त्यां आग्र्यो. में अचलने कह्युं. " हे जाइ ! हुं विद्याधरनी माथे युद्ध कया गयो. दतो. आ प्रमाणे तने कोण करुं छे ! उठ. आपसे आदर्सी नगरी प्रत्ये जइम. " म्हागं आवां वचनथी अचल उठयो अने ते विवीशनना दरीगेन बाळीने पठी अमे नगरीमां आग्र्यो. पठी में मनोदरीनुं स्वरूप करी अचलने देवमारुं; तेथी ते बोली उठयो के, " हे मान ! तुं आइं क्यांथी आवी ! " माताये कह्युं. " हे वय ! हुं उनम रीने चाग्रि पात्री लांतक देवलोकमां महा बेजगबलो देवना अयो नुं. तुं विवेक रदिन अउने त्वारा विवीशन जाइतो मोह करे छे, मोट पूर्वना भंजनथी तने बौव कया आग्र्यो तुं. हवे तुं विवीशननां नुं मोहस्पजी दइ जिनमंग कंदनो धर्म कर; जेथी तने

आलोक अने परलोकमां सुख थाय.” म्दारां आवां वचनथी अचल प्रतिबोध पाम्यो अने चरित्र लइ तपथी श्री प्रज्जनामना विमानमां ललितांग देवता थयो. त्यां देवसुख जोगवी ते देवता चवी गयो अने तेने पदे पवित्र आत्मावालो वज्रजंघ ललितांग थयो. वली पूर्वनी स्वयंप्रज्ञादेवी पण चवी गइ, तेथी तेना पदे पवित्र आत्मावालो श्रीमतिनो जीव स्वयंप्रज्ञा थइ. लांतक देवलोकमां सत्तर सागरोपमनी आयुष्यवालो हुं पण आयुष्यने पूर्ण करी वज्रसेन नामनो राजा थयो हुं. ” आ प्रमाणे श्रीमति अने ललितांगनुं स्वरूप कही वज्रसेन राजा पोते आनंद पाम्यो.

पठी वज्रसेन राजाए अनेक महोत्सवपूर्वक पोतानी पुत्री श्रीमती हाथी विगेरेनी जेटो सहित वज्रजंघ राजाने आपी. पठी हर्षित मनवालो ते महाराजा श्रीमती सहित पोताना सोदार्गल नगरने विधे गयो. अहिं पाठल वज्रसेन राजाए पोताना पुत्र पुष्कलपालने राज्य आपी सांवत्सरीक दान दइ, चोत्तइ इंडोए करेला उत्तव पूर्वक दीक्षा धारण करी तीर्थंकर पद प्राप्त करथुं. अहिं वज्रजंघ राजाने पण अनुक्रमे एक पुत्र थयो अने अनुक्रमे वृद्धि पामतो एवो ते पुत्र निर्मल यौवनावस्था पाम्यो. एवामां पुंरुरीक्षिणि नगरीना राजा पुष्कलपाले पोताना उपर शीमामाना राजा विरुद्ध थयेला जा. एी पोतानी सहाय्य माटे वज्रजंघ राजाने बोलाववा दूत मोकल्यो. पठी वज्रजंघ राजा पण नगरने विधे पोताना पुत्रने राखी पोते श्रीमती सहित म्दोटी सेना लइ उत्ताइथी शरवण नामना अरण्यने रस्ते पड चाढ्यो एटले तेने केटलाक माणसोए कह्युं के, “ हे प्रज्जो आ मार्गने विधे ज्ञयंकर दृष्टीविष स-पों रहे ठे; माटे एने त्यजी दइ बीजा रस्तेथी जानु. ” लोकोनां आवां वचन सांजली वज्रजंघ जूपति ते मार्गने त्यजी दइ बीजे मार्गंथी पुंरुरीक्षिणी नगरी प्रत्ये गयो. पठी ते वत्रे महा बलवंत राजानुना जयथी सर्वे राजानु पुष्कलपालनी आज्ञामां वर्तवा लाग्या. पठी पुष्कलपाल जूपतिए वज्रजंघ राजानो आदर सत्कार करीने विदाय कर्यो. ते वखते केटलाक माणसोए तेने कह्युं के, “ हे विज्जो ! तमारे शरवण अरण्यना रस्ते अइनेज सोदार्गल नगरे जवुं. ” राजाए कारण पूठ्युं एटले तेनुए कह्युं के, “ ते वनमां वे साधुनुने केवलज्ञानना म्दोटा उत्तव थवाथी दृष्टी विष सपों ज्ञांत थइ गया ठे. ” लोकोनां आवां वचन सांजलीने तेज रस्ते अइने जता एवा वज्रजंघ राजाए त्यां ज्ञानचारीनु-

પ્રિયા આ શ્રીમતી કન્યા છે અને વજ્રસેન રાજા તેને આપની સાથેજ પરણાવશે; પરંતુ હવેનાં આપ પોતાના નગરપ્રત્યે જાતું. ” પઠી હર્ષ પામેલો વજ્રજંઘ રાજા પોતાના લોહાર્ગલ નગર પ્રત્યે ગયો અને ધાવમાતાયે તે સર્વ વાત શ્રીમતીની આગલ વજ્રસેન રાજાને કહી. વજ્રસેને પણ કહ્યું. “હે પ્રિયવાવ ! હું પણ શ્રી-મતી અને લલિતાંગ કુમારની પૂર્વ જન્મની વાત જાણું છું, તે સાંજલ.

મહાવિદેહ ક્ષેત્રમાં સલિલાવતી નામની વિજયને વિષે વીતશોકા ના-મની નગરી છે. ત્યાં જિતશત્રુ નામનો રાજા રાજ્ય કરે છે. તેને પેદેલી મનો-હરી અને વીજી કેકયી એમ બે સ્ત્રીયો છે. તે બન્ને સ્ત્રીયોને અચલ અને વિધી-શન નામના બે પુત્રો થયા. પિતા મૃત્યુ પામ્યા પછી વિજયના સર્વ રાજાને જી-તીને તે બન્ને જાણી મહા વલવંત એવા કૈશવ અને વલદેવ નામથી પ્રસિદ્ધ થ-યા. એક દિવસ મનોહરીયે પોતાના પુત્ર અચલને પૂછ્યું કે, “હે પુત્ર ! હું જૈની ધીક્ષા ધારણ કરું ? ” અચલે તેને સ્નેહથી ધીક્ષા લેવાની ના પામી. માતાયે વધુ આગ્રહ કર્યો એટલે અચલે કહ્યું કે, “જો તું મને બોધ પમાડ, તો હું રજા આપું. ” પછી મનોહરીયે તે વાતને કબુલ કરી ચારિત્ર લીધું. અનુક્રમે અતિ-ચાર રહિત ચારિત્રને પાલી તે મનોહરી મૃત્યુ પામીને લાંતક દેવલોકમાં ઇંડ પદ પામી. તે ઇંડ હું પોતે હતો. હવે કોઈ વચ્ચે જુદા ધોરણે અચલને અને વિધીશનને મ્હોટા અરણ્યમાં રહેલી આપ્યા. ત્યાં તે બન્ને જાણી પચી ગયા. ધો-રણ મરી ગયા અને વિધીશન પણ મૃત્યુ પામ્યો. અચલ તેને મૃત્યુ પામેલો જોઈ મૂર્છા પામ્યો. આ વચ્ચે લાંતક દેવલોકમાં તે વાત જાણીને હું ઇંડનું રૂપ ત્યજી રથ ઉપર બેસી તુરત ત્યાં આવ્યો. મેં અચલને કહ્યું. “હે જાણ ! હું વિદ્યા-ધરની સાથે યુદ્ધ કરવા ગયો હતો. આ પ્રમાણે તને કોણે કરું ? ” તર. આપ-ણે આપણી નગરી પ્રત્યે જઈ. ” મ્હારાં આવાં વચનથી અચલ તરચો અને તે વિધીશનના શરીરને વાલીને પછી અમે નગરીમાં આવ્યા. પછી મેં મનોહરીનું સ્વરૂપ કરી અચલને દેખાવ્યું; તેથી તે ચોલી તરચો કે, “હે માતા ! તું શાંદિ ક્યાંથી આવી ? ” માતાયે કહ્યું. “હે વત્સ ! હું ઉત્તમ રીતે ચારિત્ર પાલી લાંતક દેવલોકમાં મહા વૈજયવાલો દેવતા થયો છું. તું વિવેક રહિત થઈને ત્હારા વિધી-શન જાણો શોક કરે છે, માટે પૂર્વના સંકેતથી તને બોધ કરવા આવ્યો છું. હવે તું વિધીશનનાં વધુ શોક ત્યજી દઈ જિનેશ્વરે કહેલો ધર્મ કર; જેથી તને

આલોક અને પરલોકમાં સુખ થાય. " મ્હારાં આવાં વચનથી અચલ પ્રતિવોધ પામ્યો અને ચારિત્ર લઈ તપથી શ્રી પ્રજનામના વિમાનમાં લલિતાંગ દેવતા થયો. ત્યાં દેવસુખ જોગવી તે દેવતા ચવી ગયો અને તેને પદે પવિત્ર આત્માવાલો વજ્રજંઘ લલિતાંગ થયો. વલી પૂર્વની સ્વયંપ્રજ્ઞાદેવી પણ ચવી ગઈ, તેથી તેના પદે પવિત્ર આત્માવાલો શ્રીમતિનો જીવ સ્વયંપ્રજ્ઞા થઈ. લાંતક દેવલોકમાં સત્તર સાગરોપમની આયુષ્યવાલો હું પણ આયુષ્યને પૂર્ણ કરી વજ્રસેન નામનો રાજા થયો હું. " આ પ્રમાણે શ્રીમતિ અને લલિતાંગનું સ્વરૂપ કહી વજ્રસેન રાજા પોતે આનંદ પામ્યો.

પઠી વજ્રસેન રાજાએ અનેક મહોત્સવ પૂર્વક પોતાની પુત્રી શ્રીમતી હાથી વિગેરેની જેટો સહિત વજ્રજંઘ રાજાને આપી. પઠી હર્ષિત મનવાલો તે મહારાજા શ્રીમતી સહિત પોતાના લોહાર્ગલ નગરને વિષે ગયો. અહિં પાઘલ વજ્રસેન રાજાએ પોતાના પુત્ર પુષ્કલપાલને રાજ્ય આપી સાંવત્સરીક દાન દઈ, સોસઠ ફંજોએ કરેલા ઉત્સવ પૂર્વક દીક્ષા ધારણ કરી તીર્થંકર પદ પ્રાપ્ત કર્યું. અહિં વજ્રજંઘ રાજાને પણ અનુક્રમે એક પુત્ર થયો અને અનુક્રમે વૃદ્ધિ પામતો એવો તે પુત્ર નિર્મલ યૌવનાવસ્થા પામ્યો. એવામાં પુંઠરીકિણિ નગરીના રાજા પુષ્કલપાલે પોતાના ઉપર શીમામાના રાજા વિરુદ્ધ થયેલા જાણી પોતાની સહાય્ય માટે વજ્રજંઘ રાજાને બોલાવવા દૂત મોકલ્યો. પઠી વજ્રજંઘ રાજા પણ નગરને વિષે પોતાના પુત્રને રાખી પોતે શ્રીમતી સહિત મ્હોટી સેના લઈ ઉત્સાહથી ઈશરવણ નામના ઇરણ્યને રસ્તે પડ ચાલ્યો. એટલે તેને કેટલાક માણસોએ કહ્યું કે, " હે પ્રજો આ માર્ગને વિષે જયંકર દૃષ્ટીવિપ સપોં રહે ઝે; માટે એને ત્યજી દઈ વીજા રસ્તેથી જાન. " લોકોનાં આવાં વચન સાંજીલી વજ્રજંઘ જૂપતિ તે માર્ગને ત્યજી દઈ વીજે માર્ગેથી પુંઠરીકિણિ નગરી પ્રત્યે ગયો. પઠી તે વન્ને મહા વલંત રાજાનુંના જયથી સર્વે રાજાનું પુષ્કલપાલની આજ્ઞામાં વર્તવા લાગ્યા. પઠી પુષ્કલપાલ જૂપતિએ વજ્રજંઘ રાજાનો આદર સત્કાર કરીને વિદાય કર્યો. તે વચ્ચે કેટલાક માણસોએ તેને કહ્યું કે, " હે વિજો ! તમારે ઈશરવણ ઇરણ્યના રસ્તે થઈને જ લોહાર્ગલ નગરે જવું. " રાજાએ કારણ પૂછ્યું એટલે તેનું કહ્યું કે, " તે વનમાં બે સાધુનું કેવલ જ્ઞાનના મ્હોટા ઉત્સવ થવાથી ઈષ્ટી વિષ સપોં જ્ઞાંત થઈ ગયા ઝે. " લોકોનાં આવાં વચન સાંજીલીને તેજ રસ્તે થઈને જતા એવા વજ્રજંઘ રાજાએ ત્યાં જ્ઞાનવારીનું-

मां उत्तम एवा सागरसेन अने मुनितेन नामना वने साधुने दीग. पत्नी ते-
उने वंदना करी वज्रजंघ राजा पोताना लोहार्गल नगरने विषे गयो. ते वखते
राज्यना लोत्री एवा तेना पुत्रे वज्रजंघने रदेवाना घरनी अंदर विपनो धुमानो
दीघो. पत्नी जेटलामां महाराजा वज्रजंघे पोतानी प्राणप्रिया श्रीमती सहित
ते घरनी अंदर प्रवेश करवो के, तुरतज विपना धुमामाथी लीपाइ गयेला अं-
गवाला ते वने जणा मृत्यु पाम्या. त्यांथी तेउ उत्तरकुसुकेत्रने विषे त्रण प-
द्वयोपमनी सूक्ष्म आयुष्यवाला युगलियापणे उत्पन्न थया अने त्यांथी तेउ
मृत्यु पामीने पेहेला सौधर्म देवलोकने विषे त्रण पद्वयोपमनी आयुष्यवाला
देवता थया.

इहे वज्रजंघनो जीव पेहेला देवलोकथी चवीने जंबूद्वीपमां वज्राग्रज
नामनी विजयने विषे प्रजंकर नगरमां सुविधि वैद्यना केशव नामना पुत्र
पणे उत्पन्न थयो. श्रीमतीनो जीव पण स्वर्गथी च्यवीने तेज नगरमां शैवना
जयघोष नामना पुत्रपणे उत्पन्न थयो. ते पोते श्रेयांस कुमारनो आत्मा हतो.
अनुक्रमे ते वनेने गाढ प्रीति थइ. वली वैद्यना पुत्र केशवने तेज जयमां पो-
ताना समान गुणवाला राजपुत्र महीधर, मंत्रीपुत्र सुबुद्धि, सार्थवाह पुत्र पूर्ण-
जइ अने शैवना पुत्र गुणाकरनी साथे मीत्राइ थइ.

एक दिवस प्रीतिना पात्ररूप ते ठए मित्रो परस्पर प्रेमथी व्याप्त थया
वतां केशवना घरे एकठा थइने वेढा होता. ते वखते अनेक जीवयुक्त एवा को-
नना रोगथी व्याप्त थयेला कोइ जिक्षार्थी मुनिने जोइ पेला पांचे मित्रोए हा-
स्य पूर्वक केशवने कहुं के, “ हे ब्रात ! तें आवा मुनिने क्यारे पण उपचार
करवो नही. ” केशवे कहुं. “ हुंतेनो उपाय करीश; परंतु तेने माटे लक्ष लक्ष
मूढपवाळी त्रण वस्तुउ जोशे. ते एज के, रत्नकंबल, गोशीर्ष चंदन अने लक्ष-
पाक तेल. तेमां म्दारा घरने विषे लक्षपाक तेल तो इशे; माटे तमे वा-
कीनी वने वस्तुने तत्काल मेलवो. ” आवां केशवनां वचन सांजली उत्पन्न
थइ ठे अश्वाजमेने एवा ते सर्व मित्रो गोशीर्ष चंदन अने रत्नकंबली शोध क-
रतां करतां कोइ वेगारीनी डुकाने गया अने तेने पुठवा लाग्या के, “ हे जइ !
तमारी डुकानने विषे आ वने वस्तुउ ठे ! ” तेणे कहुं. “ हा, पण तमारे तेनुं
शुं काम ठे ! ” तेउए कहुं. “ मुनिराजना उंचने माटे जोडण ठीए, माटे

देकरुं लक्ष लक्ष मूल्य लक्ष ते वस्त्रे वस्तुनं श्रमने तत्काल आपो.” वेपारीए कह्युं. “ हे उत्तम पुरुषो! साधुने श्रयें तो एमज लक्ष जात. म्हारे ए वस्तुना मूल्यनुं जरूर नथी. ” पठी ते वेपारीए जावथी वस्त्रे वस्तुनं साधुने श्रयें आपी-ने तेज जवने विपे दीक्षा ग्रहण करीने मोक्ष पद प्राप्त करचुं.

हवे पेला ठए मित्रो रत्नकंवल्लादि सर्व वस्तुनं लक्ष, नगरनी बहार जक्ष साधुने उपाय करवा लाग्या. तेमां प्रथम लक्षमूल्यवाला लक्षपाक तेउथी मु-निना शरीरने मर्दन करी रत्नकंवल्ल उडागीने तेमने तमके बेसारथा. ग्राम ब-रवाथी तो एम बन्धुं के, तेल अने तमकाना तापथी तप्त थपेला जीवो मुनिना देहमांथी निकलीने रत्नकंवल्लने विपे चोटी गया. पठी ते सर्व जीवोनं पेला ठए मित्रोए उकट्ट दयाने लीधे गायना कलेवरने विपे मूक्या. आ प्रमाणे ज-णवार करवाथी तो साधुनी चामनी, मांस अने हानकामां रदेला सर्व जीवो जाणे तेमना पुण्यधीज खेंचापला दोय नदि शुं एम बदार निकली गया. पठी शीतलता करवाने माटे गोक्षीर्ष चंदननो लेप करी, संरोहणी नामनी महो-धीवने मुनिना शरीरने त्रिद रक्षित बनावी दीधुं. पठी तेउए रत्नकंवल्लने वे-ची उपजेला पैशाथी एक जिनमंदीर बंधाव्युं. पठी तेउ शुद्ध एवा श्रावक धर्म-ने पाली अंते मृत्यु पामीने वारमा अच्युत देवलोकने विपे देवता थया.

हवे प्रथम वैद्यपुत्र केशवनो जीव त्यांथी चर्वीने जंबूद्वीपमां पूर्वमहा-विदेह क्षेत्रने विपे पुष्कलावती विजयनी पुंरुरी (एण.) नगरीमां वज्रसेन राजा-नी स्त्री धारणीना उदरने विपे उत्पन्न थयो. अनुक्रमे ते अवतरथो अने तेनुं वज्रनाज एवं नाम पारुचुं. वाकीना चार मित्रो पण तेना सुबाहु, बाहु, पीठ अने महापीठ नामना सगा जाइत थया. श्रेयांसनो जीव बाजे फोड़ ठेकाणे अवतरी श्री वज्रनाजनो सारथी थयो. पठी वज्रसेन राजाए प्रव्रज्या धारण क-री केवलज्ञान मेलव्युं एटले वज्रनाज म्होटो होवार्थी राज्यासन उपर बेठो. अ-नुक्रमे ते चक्रवर्ती थयो अने वाकीना चार न्दाना जाइत मंजलीक (खंरिया) राजात थया. वज्रनाजे कुमार अवस्थामां त्रीश लाख पूर्व, सामान्य राज्य पद-वीमां सोल लाख पूर्व, चक्रवर्तीपणामां सोबीश लाख पूर्व अने साधुपणामां चौद लाख पूर्व एम घोरादी लाख पूर्वनुं आयुष्य जोगव्युं ठे. पठी सर्व पुत्रो-ए पिता श्री वज्रसेन मुनिपासे हर्षथी दीक्षा धारण करी. अनुक्रमे वज्रनाज

મુનિએ ચૌદ પૂર્વનો અન્યાસ કરીને આચાર્ય પદ મેલવ્યું અને વાકીના ચાર મુનિનું એકાદશાંગીનો અન્યાસ કર્યો. વાહુમુનિ નિરંતર સાધુનને ઋક્ષપાનાદિ લાવી આપતા અને સુવાહુ મુનિ સર્વ સાધુનની સેવા કરતા એ ઉપરથી તે વંશે સાધુનું એ અનુક્રમે જોગકર્મ અને વલકર્મ ઉપાર્જન કર્યું હતું. જ્યારે ગુરુ તે વંશે સાધુનની પ્રશંસા કરતા ત્યારે પીઠ અને મહાપીઠ રૂપી કરતા તે ઉપરથી પાપનેલીધે તેનું એ પણ અત્યંત વલીષ્ટ એવું સ્ત્રીનામકર્મ ઉપાર્જન કર્યું હતું. વજ્રનાજ મુનિએ પણ અરિહંતાદિક મનોહર વીશ^૧ સ્થાનકને આરાધવાથી સંસાર સમુદ્ધને તારનારું તીર્થકર નામ-ગોત્રકર્મ ઉપાર્જન કર્યું. પઠી અનુક્રમે તે સર્વ સાધુન કાલધર્મ પામીને સર્વાર્થસિદ્ધિ વિમાનને વિષે દેવતાપણે ઉત્પન્ન થયા. સારથીનો જીવ તેજ વિમાનને વિષે દેવતાપણે ઉત્પન્ન થયો.

હવે પશ્ચિમ મહાવિદેહ ક્ષેત્રમાં પરસ્પર સ્નેહથી વ્યાપ્ત એવા સાગરચંડ અને અશોકદત્ત નામના બે મીત્રો વહેપાર કરતા હતા; પરંતુ તેનમાં સાગરચંડ સરલ સ્વજ્ઞાનવાલો અને અશોકદત્ત માયાવી હતો. સાગરચંડને શુદ્ધ શીલવતી પ્રિયદર્શના નામની સ્ત્રી હતી. અનુક્રમે તે ત્રણે જણાનું પોત પોતાનું આયુષ્ય પૂર્ણ કરી મૃત્યુ પામ્યા. તેમાં સાગરચંડ અને પ્રિયદર્શના, આ જંબૂદ્વીપને વિષે જરતક્ષેત્રના દક્ષિણ જાગમાં ગંગા અને સિંધુ નદીના મધ્ય પ્રદેશને વિષે આ અવર્ષિષ્ણીતા ત્રીજા આરામાં પટ્યોપમનો આઠમો જાગ વાકી રહ્યો હતો તે વચ્ચે નવસે ધનુષ્ય ઝંચા શરીરવાલો યુગલીયાપણે ઉત્પન્ન થયો. અશોકદત્ત પણ પૂર્વ જન્મમાં કરેલા કપટથી તેજ ઠેકાણે હાથીરૂપે ઉત્પન્ન થયો. એકદિવસ વનમાં ફરતા એવા તે હાથીએ યુગલધર્મે પ્રાપ્ત થયેલા એવા પોતાના પૂર્વ જનના મિત્ર સાગરચંડને દીઠો. પઠી એકવીજાના પરસ્પર દર્શનથી ઉત્પન્ન થયેલી પ્રીતિને લોચે ગજરાજે તે જોડવાને પોતાનો પીઠ ઉપર વેસાર્યું; તેથી વીજા યુગલોપાનું એ તેનું વિમલવાદન પાડ્યું અને તેનો સ્ત્રીનું નામ ચંડ્યશા પડ્યું. તે વચ્ચે કાલધર્મના અનુસાર તે અલ્પ થવા લાગ્યા એટલે મમતા કરતા

વિમલવાદનને લાગ્યા.

તે ૭૫ હંકાર

नामवाली अर्थात् " हां " एवी मद्दानीति प्रकाशीत करी. पठी थोसुं आयुष्य वाकी इतुं ते बखते चंड्यशार्थी पूर्वना पूण्यने लीये चहुप्मान् अने चंडकांता नामनुं एक जोडलुं उत्पन्न थयुं. पढ्योपमना दशमा जागनुं पोतानुं आयुष्य पूर्ण थये ठते विमलवाहन पोताना पदने विपे चहुप्मानने स्थापन करी पोते कालधर्म पामी जवनवासी सुवर्णकुमार देवताने विपे देवपणे उत्पन्न थयो. " चहुप्मान् आठदों धनुष्यप्रमाण उंचा इरीरवालो इतो. ते पोताना पीतानी पेठे चंडकांता प्रियासहित इकारनीतिथी राज्य चलाववा लाग्यो. अनुक्रमे ते पण आयुष्य पूर्ण थवाने अवसरे पोतायकी उत्पन्न थयेला यशस्वी नामना पुत्रने प्रियंगुप्रिया सहित कुलकरना पदने विपे स्थापन करीने अंते कालधर्म पामी सुवर्णकुमार देवताने विपे देवपणे उत्पन्न थयो.

चहुप्मान् पिताना करता यशस्वी कांश्क उंचा आयुष्यवालो तथा उंची उंचाडवालो (सामासातसें धनुष्यनी उंचाडवालो) इतो. तोपण पितानी पेठे राज्य करतो इतो; परंतु मदमां आवी गयेला युगलीयाळ इकारनीतिनुं उल्लंघन करवा लाग्या, ते उपरथी तेणे इकारनीतिने अनुसरती मकार नामनी "मां" ए नामनी मद्दानीति प्रकाश करी. पठी आयुष्य पूर्ण थवाने अवसरे अजिचंड नामना पुत्रने सुरुषाप्रिया सहित पोताने पदे स्थापी पोते उदधिकुमारने विपे देवपणे उत्पन्न थयो. इवे सातसें धनुष्यप्रमाण उंचो, पिताना समान आयुष्यवालो अने चंडसमान कांतिवालो अजिचंड पोताना सरखी रूपवाली प्रियानी साथे सुख जोगवतो ठतो राज्य करवा लाग्यो. अनुक्रमे ते पण कुलकर एवा प्रसेनजित् नामना पुत्रने चहुकांता स्त्रीसहित पोताना पदने विपे स्थापन करी पोते पितानी गतिने पाम्यो. पठी सामा वसें धनुष्य प्रमाण उंचाडवालो अने सुवर्णनी समान कांतिवालो प्रसेनजित् पोतानी चंडकांता नामनी प्रिया सहित राज्य करवा लाग्यो. ते बखते बीजा युगलीयाळ इकारनीतिनुं तथा मकारनीतिनुं उल्लंघन करवा लाग्या एटले ते प्रसेनजिते विकारनीतिने प्रकाश करी. अनुक्रमे आयुष्य पूर्ण थवाने अवसरे मरुदेव नामना पुत्रने श्रीकांता प्रियासहित पोताने पदे स्थापन करीने पोते कालधर्म पामी छीपकुमारने विपे महा समृद्धिंत देवता थयो. इवे सुवर्णरत्नान कांति वाला, सामापांचसें धनुष्यप्रमाण उंचाडवाला, त्रण नीतिना जाण अने श्रीकां-

તા નામની પ્રિયાયુક્ત એવા મરુદેવ, નાજિનામના પોતાના પુત્રને મરુદેવી નામની પ્રિયાસહિત પોતાને પદે સ્થાપન કરી પોતે મૃત્યુ પામીને દ્વીપકુમારને વિષે દેવરુપે નૃત્યન્ર થયો. પછી સવાષાંચસે ધનુષ્યપ્રમાણ દેહવાલા, સંરૂયાતા પૂર્વ લક્ષ્મીના આયુષ્યવાલા અને મરુદેવી નામની વદાલી પ્રિયાવાલા, નાજિકુલ-કર પૂર્વે કહેલી ત્રણનીતિ પ્રમાણે રાજ્ય કરવા લાગ્યા.

હવે સુખમ દુઃખમ આરો ચાલતો હતો, તે વખતે સવાર્થસિંહ વિમાનથી ચર્ચીને શ્રી વજ્રનામનો જીવ જંબૂદ્વીપના ઝરત ક્ષેત્રની વિનીતા નગરીમાં અશ્વ-રુમાત્તની અંધારી ચોથને દિવસે ઉત્તરાપાઠા નક્ષત્રનો યોગ ગતે મરુદેવીના નદરને વિષે અવતરણો. તે વખતે રાત્રીને વિષે માતા મરુદેવીયે જગત્માં શ્રેષ્ઠ એવા આ ચૌદ મહાસ્વપ્ન દીગં. તેમાં પ્રથમ પાણી વરસી જવાને લીધે નૃગ્વલ વાદલાં સમાન કાંતિવાલો, પુષ્પ, મુખ, કોંઢ અને શીંગળાનથી સુશોજિત એવો વૃષભ જો-યો. બીજે સ્વપ્ને ઘેરાવણ દાથીની ઉપમાવાલો, ચાર દાંત વાળો, શ્વેતવર્ણવાળો અને જેના સાતે અંગ પૃથ્વીનો સ્પર્શ કરી રહ્યા હતા એવા દાથીને પોતાના મુખમાં પ્રવેશ કરતો દીગો. ત્રીજે સ્વપ્ને કપૂરના દાર અને નીહાર (વરફ) ના સમાન કાંતિવાલા અને કેશવાલીથી મનોહર એવા કેશરીસિંહને માતા મરુદેવીયે પોતાના મુખમાં પ્રવેશ કરતો દીગો. ચાથે સ્વપ્ને વિશાનના ગર્જેડો સિંચન કરેલી અને ઉત્તમ વૈજ્ઞવવાળી લક્ષ્મીદેવીને પોતાના મુખમાં પ્રવેશ કરતો દીગો. પાંચમે સ્વપ્ને પાંચવર્ણના પુષ્પોથી ગુંધેલી અને અત્યંત સુગંધીવાળી એ દિવ્યમાલાને દીગો. ઊંઠ સ્વપ્ન પાંચ પ્રકારના પ્યોતિશ્ચક્રથી વિંટલાઈ રહેલા અને પ્રકાશ-થી અંબકારના સમૂહને નાશ કરનારા પૂર્ણ ચંદ્રને દીગો. સાતમે સ્વપ્ને માતા મરુદેવીયે કિરણોત્ક્રમે પ્રદોના તેજને હરણ કરનારા, અંબકારના સમૂહને નાશ કરનારા અને કમલના સમૂહને પ્રલોભ કરનારા સૂર્યને દીગો. આઠમે સ્વપ્ને શબ્દ કરતો એવી લક્ષ્મી ધુધરીનથી સુશોજિત, આકાશને સ્પર્શ કરી રહેલા અને વીજી ન્દાની દજારો ધ્વજાનથી યુક્ત એવા મનોહર ઇન્દ્રજને દીગો. નવમા સ્વપ્ને પવિત્ર જલથી ઝરેલો, કમલ ઉપર રહેલો, કમલવને ઢંકાયેલો અને સર્વ કઢ્યાણના મૂલ રૂપ એવો કલ્પ દીગો. દશમે સ્વપ્ને રાજહંસોએ મયન કરી નાખેલા કમલના રસથી કાંઈક પીઝા વર્ણના જલવાળું અને શ્વેતવર્ણના કમલોથી વ્યાપ્ત એવું પદ્ય સરોવર દીગું. અગ્યારમે સ્વપ્ને વૃદ્ધ સ-

માન જલથી ઝરપૂર, ચંચલ એવા કલ્લોલથી ઝછલતો અને નાના પ્રકારનાં રત્નના સમૂહથી પૂર્ણ એવો ક્ષીરસમુદ્ર દીગો. વારમે સ્વપ્ને સુવર્ણ તથા રત્નો-
થી ઝરપૂર, રત્નજમીન સુવર્ણના ફજારો સ્તંભવાલું અને વાગતી એવી નો-
વતથી આનંદના સ્થાનરૂપ વિમાન દીધું. તેરમે સ્વપ્ને ચંદ્ર સૂર્યના તેજ સર-
ખા, મેરુપર્વતના શિખર સમાન અને સ્ફુટ એવા પાંચવર્ણનાં રત્નોના સમૂહને
દીગો. ચૌદમે સ્વપ્ને પ્રસરતી એવી જ્વાલાની ઝાલેકરીને જટાવાલા, મધ અને ધી-
ધી સિંચન થયેલા ધૂમાન્નારદિત અગ્નિને દીગો.

આવાં ચૌદ સ્વપ્ન જોઈ પ્રજાતે જાગી ઝભેલા મરુદેવી માતાપે પોતાના સ્વ-
પ્નનો વિચાર નાજિકુલકરને કહ્યો અને પછી જેટલામાં નાજિરાજા તેમને સ્વ-
પ્નાનો વિચાર કહેઠે તેટલામાં જિનેશ્વર પ્રજુની જ્ઞાતિથી વ્યાપ્ત થયેલા ઈંદે ત્યાં
આવીને આ પ્રમાણે કહ્યું. “ હે ત્રણ જગત્ની માત ! હે શ્રેષ્ઠ રત્નગર્જવાલી ! ત-
મેને હું નમસ્કાર કરું છું. હે દેવી ! તમારે ધર્મને વિષે ચક્રવર્તી એવો ઉત્તમ પુત્ર
થશે. પછી ચૈત્ર માસની અંવારી આઠમને દિવસે ઉત્તરાષાઢા નક્ષત્રના યોગમાં
પ્રજુ અવતર્યા. તે વચ્ચે ઝપ્પન કુમારીકાન્ન એ ત્યાં આવીને જૂમી માર્જન, જલ
સિંચન, વર્ષણ, ઝારી, વીંઝણા, અને ચામર વિગેરના ઉપચારોથી પ્રજુની સેવા
તેમજ રક્ષાની પોટલી વાંધવા વિગેરે ઘાઠ ક્રિયાન કરી. પછી પૂર્ણ જ્ઞાતિથી ઝરપૂર
ઠે આત્મા જેમનો એવા ચોસઠ ઈંદો પોતાની જ્ઞાતિથી મેરુ પર્વતના શિખરને વિષે
પ્રજુને અન્નિષેક મહોત્સવ કરી, નાજી રાજાના ઘરને વિષે રત્ન વિગેરેની વૃષ્ટી
કરી તેમજ પ્રજુની તથા માતા મરુદેવાની નમસ્કાર પૂર્વક સ્તુતિ કરી પોત
પોતાને સ્થાનકે ગયા.

માતાએ સ્વપ્નામાં પ્રથમ વૃષજ દીગો હતો તેમજ પ્રજુના સાથલને વિષે
વૃષજનું ચિન્હ હતું એ ઉપરથી અત્યંત દર્પવાલા માતા પિતાએ ઈંદની આજ્ઞાથી
શુદ્ધ દિવસે તેમનું વૃષજ (ઝપ્પજ) એવું નામ પાડ્યું. અરિહંત પ્રજુની સર્વ આદ્ય
ક્રીયાન ઈંદેથીજ કરાવે, એ ઉપરથી એક દિવસ ઈંદ હાથમાં ડોરફીનો સાંઠો
લઈ પ્રજુનો વંશ સ્થાપન કરવા માટે આવ્યો. પછી આવેલા ઈંદને જોઈ પ્રજુએ
ડોરફીનો સાંઠો લેવાને માટે લાંબો હાથ કર્યો. તે ઉપરથી પ્રજુના વંશજો ડ-
ક્કાકુ નામના કૃત્રી થયા. આ પ્રમાણે ઈંદથી પ્રજુના વંશની સ્થિતિ થઈ. માતા
પિતા જેજે અવસરે પ્રજુને યોગ્ય ક્રીયા કરવાની ઇચ્છા કરતાં હતાં તેતે અવસરે

तेने सर्व क्रीयाउं ईडे करेली तेउ जोतां हतां.

हवे कोड एक दिवस कोड युगलनुं बालजोरुं तालवृक्षनी नीचे रमनुं. एवामां अकस्मात् तालफल पडवाथी काकतालीय न्यायनी पेठे पुत्र रूप कलक मृत्यु पाप्मो एटले कन्याने “आ ऊपजनी स्त्री थरो.” एम कहीने नात्री गजाए तेने लड अने तेनुं सुनंदा नाम पारुथुं. पठी सुनंदा अने सुमंगला एवने कन्याउ महित श्री ऊपज प्रजु पोताना पुण्यना योगथी जगतूने आधर्यकारी योगनायम्या पाप्मो, प्रजुना विवाहना अवसरे विवाह संवंधी सर्व काम ईडे अने ईडाणीपे करुं. पठी कांडक न्यून एवा उ लाख पूर्व गये ठते सर्वार्थसिद्ध विमानथी गगिने यादू अने पंगना जीव सुमंगलायकी जरत अने ब्राह्मी नामना युगलपणे नृपप्र थया, पठी तेज देवलोकयकी चवीने सुबाहु अने महापीठना जीव सु-
नंदायकी यादूयनि अने मुंदरी नामना युगलपणे उत्पन्न थया. त्यापठी सुमं-
गलाए श्रेष्ठ लक्षणार्थी मनोहर एवा धीजा उगणपचास पुत्रना जोमलने
रम्य थया.

हवे परम्पर नीतिनुं उल्लंघन करता एवा युगलीयाउंना समूहो
ज्ञानथी, वांतिथी अने धुळिथी अधिक एवा ऊपज प्रजुने जोडने कहेवा
लाग्या के. “हे प्रजो ! तम अमां मांड नीति प्रगट करो. कारण हे,
जे गजा होय ते ने नीतिने प्रगट करे.” प्रजुए कहुं. “हे युगलिको ! ते
वातनी तम नातिगजाए नृपनि वामे जडेने याचना करो”. ते उपरथी सर्व
दुखविषाउ नातिगजानां मजामां आर्वीने ते प्रमाणे याचना करवा लाग्या.
नातिगजाए कहुं. “तमागे गजा ऊपज आउ.” पठी सर्व युगलियाउ प्रजु
एने आर्वीने कहेवा लाग्या के, “नातिगजाए अमारा पति आपने ठराव्या
डे; मांड तमने तुंवा म्हात उरर येमारी अमे जवयेने अतिवेक करीए. वा-
रर जे गजा होय ते नेमारीज नीति प्रकाश कराय वे.”

पठी ने सर्व दुखविषाउ जिवेय प्रजुने धुवना दगता उपर येमारीने
अतिरहने मांड जवयेने थया. एवामां ईडे आर्वीने प्रजुने बहु आनुभवांथी
मृगोन्नत करीने एउ मृग अत्यंत उरर येमारी. पठी दुखविषाउ जल लडेने
प्रमाण अने प्रजुने येमारी दिवेमारी मृगोन्नत अथवा जोडने तेमणे अत्यंत
रुचि; प्रजुने ते कलने ईडे आर्वीने जरथी तेमणे अतिवेक करवा. पठी

હે “ શ્રા યુગલિપાઠ વિનીત ઠે.” એમ કહીને વાર યોજન લાંબી અને નવ યોજન પહોળી વિનીતા નામની નગરી બનાવી આપી. પછી પ્રજાને જાણીને જામળે કાથે અદાર જાતની લીપી શીખવી અને સુંદરીને માથા કાથથી ગણિત શાસ્ત્ર શીખવ્યું. વસી જરતને રૂપના કાર્ય અને વાહુવલિને મનુષ્ય વિગેરના લક્ષણ તથા તેમનાં માન, ઉન્માન અને પ્રમાણ એ ત્રણ જાતના જેદ તથા તેમનાં લક્ષણ શીખવ્યાં. અશ્વાદિ ચાર પગવાલા પદ્મનનાં લક્ષણને નિરૂપણ કરી, ચાર ચર્ણની સ્થાપના કરી અને સર્વ કલાનું પ્રદર્શિત કરીને પ્રજાને પોતાના જરતાદિ સો પુત્રને જૂઠા જૂઠા દેહને વિષે રાજાનું બનાવ્યા અને પોતે ચાર હજાર રાજાનું મહિત ચૈત્ર માસની અંવારી આઠમને દિવસે ઉત્તરપાદા નક્ષત્રના યોગમાં વરજન્તુલદિત સિદ્ધાર્થ નામના ઉદ્યાનમાં આવી સંયમ પ્રદર્શ કર્યો. તે વખતે સાથે રહેલા ચાર હજાર રાજાનું પણ ચારિત્ર લીધું; પરંતુ તેનું જિજ્ઞાસા નહિં પામવાથી વનને વિષે તાપસો થયા. કહ્યું અને મહાકહ્યું પણ તાપસપણું પામ્યા. તે વખતે તેના પુત્રો દેશાંતરથી પિતાની મેવા કરવાને માટે ત્યાં આવ્યા અને કહ્યું કે, “ હે પુત્રો ! તમે ઘરે જાનું થયેલા તો કહ્યું વૃક્ષ સમાન જિનેશ્વર પ્રજાની સેવા કરો.” પછી રાગ્યની ઇચ્છાથી જિનેશ્વર પ્રજાની સેવા કરતા એવા તે વંશને (નમિ વિનમિને) ધર્મેણે સર્વ વિદ્યા આપીને ચૈતાન્ય પર્વતની ઉત્તરશ્રેણિ તથા દક્ષિણશ્રેણિના અધિપતિ બનાવ્યા.

હવે જિજ્ઞાસા નહિં મળવાને લીધે એક વર્ષ પર્યંત નિગહાર અને જિજ્ઞાસાના મત્સ્યે મુગ્ધ એવા પ્રજા વિદ્યાર કરતા કરતા જિજ્ઞાસાને અર્થે દક્ષિણાપુર પ્રત્યે આવ્યા. તે વખતે ત્યાં ચાહુવલિનો પુત્ર મોમપદ્મા સ્વર્ગમાં ઈડની પેઠે રાગ્ય કરતો હતો. તેને શ્રેયાંમકુમાર નામે પુત્ર હતો. એકદા તે શ્રેયાંમિ એવું સ્વપ્ન લીધું કે, “ જાણે મેં સ્યામવર્ણ થઈ ગયેલા મેઠપર્વતને અમૃતથી ઘોળે અતિ ઉગ્ગલ કર્યો. ” તે વખતે ત્યાંના ઠોઠને એવું સ્વપ્ન આવ્યું કે, “ જાણે સૂર્યપ્રકી પૃથ્વી ઉપર પડેલાં કિરણો શ્રેયાંમકુમારે લડેને પાછા ત્યાંજ (મૂર્ચના પ્રતિધિવેને વિષે) સ્થાપન કર્યો.” વસી મોમપદ્માને પણ તેજ રાગ્યને વિષે એવું સ્વપ્ન આવ્યું કે, “ જાણે પુરુષ કરતો એવો કોઈ મુજ્જટ શ્રેયાંમકુમારની મહાપત્રી રિજવલટનો પામ્યો.” મગરે તે અળજળા મજામાં જોગા થયા અને “ શ્રે-

यांसकुमारनो उदय श्रेष्ठे." एम परस्पर विचार करी पोतपोताने स्थानके गया. पठी जेटलामां श्रेयांसकुमारे पोताना घरने विषे ज्ञीहाना अर्थी एवा प्रज्जुन प्रवेश करता जेत्या तेटलामां शुज हृदयवाला तेने जातिस्मरण ज्ञान उत्पन्न अयाथी तेणे जाएयुं के, " हुं पूर्व जन्मने विषे वज्रसेन जिनेश्वरना वज्रनाज पुत्रनो चकी नामे सारथी हतो. ते वखते में वज्रसेन केवलीना मुखथी एवं सांजइयुं हतुं के, " आ वज्रनाजकुमार जस्तकेवने विषे तीर्थकर श्रेष्ठे. " आ प्रकारना पूर्वजयने जाणी उत्पन्न अयो ठे रोमांच जेने एवा सोमप्रज राजाना पुत्र श्रेयांसकुमारे पोताने जेटमां आवेला शेरमीनारसनाधमा उधामी प्रजुपासे जइने कह्युं के, " हे प्रजो ! प्रामुक एवा आ इकुरसने ग्रहण करो. " पठी प्र-
ज्जुए एकवरं ते निर्दोष आदार ग्रहण कय्यो. ते वखते "अहोदान ! अहोदान!!"
एयो हावद करता एवा देवतानुए श्रेयांसकुमारना आंगणाने विषे सुवर्ण अने रत्ननी वृष्टी करी. ते उपर कयी घटना करेवे के, जेणे रूपज प्रज्जुने जायवने निर्मल दान आपवाथो पोतानुं घर बहु धनथी पूर्ण करयुं, पोतानां देदीप्यमान पदाना समूहथी अण जुवन पूर्ण करयुं, आत्मा पुण्यना जारथी पूर्ण करयो अने लोकने विषे आ सत्पात्रदान प्रवर्तयुं. ते श्रेयांसनाम जगत्ने विषे कोने कोन बग्याणवा योग्य नथी अतुं? अर्थात् श्रेयांस एज नाम बग्याणवा योग्य ठे.

पठी राजा विंगे सर्व लोक, महात्मा श्रेयांसकुमारना घर प्रत्ये जइने तेनां बग्याण कय्या लाग्या. ते वखते श्रेयांसकुमारे तेजुनी आगल पात्रदान-
नी प्रदोसा करी के, जेथी त्पार पठी लोकने विषे पात्रदान प्रवर्त्युं. " तमे ए
शीर्शिने जाएयुं? " एम लोकोना पूठवा उपरथी सोमयशाना पुत्रे कह्युं के,
" प्रज्जुने देववाथी मने जातिस्मरण ज्ञान उत्पन्न अयुं ठे; तेथी में जाएयुं. "
वज्री तेणे कह्युं के, " म्हारे पूर्वना जवथी प्रज्जुनी साथे संवंच चाड्यो आंचे ठे;
माटे प्रज्जुना दर्शनथीज मने जातिस्मरण ज्ञान उत्पन्न अयुं ठे. " आ प्रकारे
श्रेयांसकुमारना अने प्रज्जुना परस्पर पूर्वजयना संवंचने सांजली आश्चर्य पा-
मेजा लोक पोत पोताने स्थानके गया. पठी जे स्थानके प्रज्जु उता हता त्यां
श्रेयांसकुमारे गननुं एक पीठ कगय्युं. ते प्रज्जुना प्रतापथी सूर्यना मंजल स-
मान दोजवा लाग्युं.

हवे जगवान पृथ्वी उपर विहार कय्या कय्या तदाशिलापुरी प्रत्ये ग-

या एटले सेवकोए हर्षयी प्रभुनुं आगमन वाहुवलिने निवेदन करयुं. वाहुव-
लिए पण तेनुने प्रीतिदान आपीने कहुं के, “ हुं प्रजाते उत्सव सहित प्रभुनुं
दर्शन करीश. ” परंतु प्रजाते प्रतिबंधयी रहित एवा प्रभु तो बीजे स्थानके
विहार करी गया. कारण के, अरिहंतोने प्रेमनुं बंधन होतुं नथी. हवे प्रजाते
प्रभुने नहिं देखवायी शोक करता एवा वाहुवलिए जगवानना कायोत्सर्ग
स्थाने सूर्यमंमल समान देदिप्यमान पांच योजन प्रमाण उंचुं, ध्वजायी सु-
शोभित दंरुवालुं अने योजन प्रमाण बिस्तारवालुं प्रभुनी बे पाडुकायुक्त र-
त्न समान स्तूप करावुं. पठी वयस्यावस्यामां रहेला जगवान् जोषगाद, ब-
इलाख्य अने बहली विगेरे देशोमां विहार करतां करतां पुरिमताल नगरना
शकटोद्यानमां आब्या. त्यां अन्नमनो तप करीने वरुनी नीचे वेठेला प्रभुने फाग-
ण मासनी श्रंवारी अगीवारसने दिवसे उत्तराशदा नक्षत्रमां मयारे केवलज्ञान
प्राप्त थयुं. तेज बखते जगत राजानी आपुवशालामां पण चक्ररत्न उत्पन्न थ-
युं. पठी प्रभुने केवलज्ञाननी उत्पत्तिनी तथा आपुवशालामां चक्ररत्ननी उ-
त्पत्तिनी वयामणी आपनाग बने सेवकोए एक कालेज जगत राजाने बवा-
मणी आपी. पठी “ आ बनेना मये प्रथम पूजा कोनी कहं ? ” एम क्षण
मात्र विचार करीने उत्पन्न थपो ठे विवेक जेने एयो जगत राजा विचार क-
रवा लाग्यो. “ पितानुं पूजन करे ठे चक्ररत्ननुं परा निश्चय पूजन करेनुं
गहाय. कारण चक्ररत्न आ लोकमां सुख आपनाहं ठे अने प्रभु तो परलोकने
विरे पण सुख आपनार ठे; माटे पिताज प्रथम पूजन करवा योग्य ठे, पण चक्र
नथी. ” एयो विचार करीने तेषे पोतानी पितामहो (बापनी मा) मरुदेवा माताने
कह्युं. “ हे माता ! ऊट चालो, हुं आपने थण लोकना पनि रूप आपना पु-
त्रनी समृद्धि यतावुं. ” जगतनां आवां वचन सांजली मरुदेवा मातापे दर्पपा-
मी जगतने कह्युं. “ तुं मने म्हाग पुत्र रूपप्रभुं दर्शन करावय. ” मातापे
आ प्रमाणे कह्युं एटले जगत राजा तेमने दायी उपर बेमार्गनि जिनेश्वर प्र-
भुने वंदना करवा चाह्यो. पठी देवताउंना बेमानना समृद्धी चारे तरफ
व्याप्त थउ रहेला आराधने जोडने जगत राजाए मरुदेवा माताने कह्युं. “ हे
शंभ ! थण जगतने आधर्यसारी आपना पुत्रनी आ समृद्धि जृप्त के, जेमना
आगत आ म्हारी सर्व समृद्धि अक्षरमात्र देवाय ठे. ” आ प्रयागनी पुत्रनी मं-

यांसकुमारनो उदय थड़े." एम परस्पर विचार करी पोतपोताने स्थानके गया. पठी जेटलामां श्रेयांसकुमारे पोताना धरने विषे ज्ञीकाना अर्थी एवा प्रचुनं प्रवेश करता जोया तेदलामां शुज हृदयवाला तेने जातिस्मरण ज्ञान उत्पन्न थवाथी तेणे जाएयुं के, " हुं पूर्व जन्मने विषे वज्रसेन जिनेश्वरना वज्रनाज पुत्रनो चक्री नामे सारथी हतो. ते वखते में वज्रसेन केवलीना मुखथी एवं सांजल्युं दतुं के, " आ वज्रनाजकुमार जरतकेत्रने विषे तीर्थकर थड़े. " आ प्रकारना पूर्वजवने जाली उत्पन्न थयो ठे रोमांच जेने एवा सोमप्रज राजाना पुत्र श्रेयांसकुमारे पोताने जेटमां आवेला शेरमीनारसनाधना उधामी प्रचुपासे जइने कह्युं के, " हे प्रजो ! प्रासुक एवा आ झुरसने ग्रहण करो. " पठी प्रचुए एकवर्ष ते निर्दोष आहार ग्रहण कर्यो. ते वखते "अहोदान ! अहोदान!!" एवो शब्द करता एवा देवतानुए श्रेयांसकुमारना आंगणाने विषे सुवर्ण अने रत्ननी वृष्टी करी. ते उपर कवी घटना करेठे के, जेणे रूपज प्रचुने ज्ञाववने निर्मल दान आपवाथी पोतानुं घर बहु धनथी पूर्ण करयुं, पोतानां देदीप्यमान पशाना समूहथी त्रण जुवन पूर्ण करयुं, आत्मा पुण्यना ज्ञारथी पूर्ण कर्यो अने लोकने विषे आ सत्पात्रदान प्रवर्तयुं. ते श्रेयांसनाम जगतने विषे कोने कोन बखाणवा योग्य नथी थतुं? अर्थात् श्रेयांस एज नाम बखाणवा योग्य ठे.

पठी राजा विंगेरे सर्व लोक, महात्मा श्रेयांसकुमारना घर प्रत्ये जइने तेनां बखाण करवा लाग्या. ते वखते श्रेयांसकुमारे तेनुनी आगल पात्रदाननी प्रशंसा करी के, जेथी त्यार पठी लोकने विषे पात्रदान प्रवर्त्युं. " तमे ए शीरीति जाएयुं?" एम लोकोना पृठवा उपरथी सोमयशाना पुत्रे कह्युं के, " प्रचुने देखवाथी मने जातिस्मरण ज्ञान उत्पन्न थयुं ठे; तेथी में जाएयुं. " बली तेणे कह्युं के, "म्हारे पूर्वना जवथी प्रचुनी साथे संबंध चाल्यो आवे ठे; माटे प्रचुना दर्शनथीज मने जातिस्मरण ज्ञान उत्पन्न थयुं ठे. " आ प्रकारे श्रेयांसकुमारना अने प्रचुना परस्पर पूर्वजवना संबंधने सांजली आश्चर्य पा-मेला लोक पोत पोताने स्थानके गया. पठी जे स्थानके प्रचु उजा हता त्यां श्रेयांसकुमारे रत्ननुं एक पीठ कराव्युं, ते प्रचुना प्रज्ञावथी सूर्यना मंमल स-मान शोजवा लाग्युं.

हवे जगवान् पृथ्वी उपर विहार करता करता तदशिलापुरी प्रत्ये ग-

अग्ने राज्या तो पिताए आप्युं ठे, तो अग्ने तेनी सेवा केम करीए? अग्ने पितानी आजा लेइने तेनी साथे युद्ध करीशुं." एम कहीने तेउ सर्वे अष्टापद पर्वत उपर प्रभुनी पासे गया. त्यां प्रभुए तेउनी आगल एक अंगारा करनारनुं दृष्टांत कह्युं के,

“कोइ एक अंगारानो करनार पाणी लइने अंगारा करवा माटे वनमां गयो. त्यां अंगारा करतां करतां पाणी खूट्युं: माथे सूर्यनो तप पमृतो हतो अग्ने प-
रखे अग्नि सलगतो इतो तेथी बलवमे काष्टने कापता एवा ते अंगारा करना-
रने घणी तरश लागवाथी मूर्छा आवी एटले पासे रहेला बीजा सज्जन पुरुषो
तुरत तेने घेर लइ गया. पठी मूर्छांमां ने मूर्छांमां पेलाए नदी, कूवा, घरा अ-
ग्ने समुद्रो दीठा ते तेणे पीघां; परंतु तेनी तरश निवृत्त पामी नही. पठी तेणे
एक घासनो पूलो लइ तेने सलगवांने एक जीर्णवरुनी पोलाणमां मूक्यो.
पठी तेमांथी निकलतां एवा पाणीनां टोपाने ते जीववमे चाटवा लाग्यो. (ज-
गवान् पोताना पुत्रोने कहे ठे के,) हे बत्सो ! तमे पण ए अंगारा करनारनी
पेठे देवताना जोगथी तृप्ति पाम्या नथी तो पठी इवणां ए राज्यथी इी तृप्ति
पामवाना ठे ? ” आ प्रमाणे कहीन पठी प्रभुए पापने नाश करनारुं दइ वै-
कालिकनुं अभ्ययन तेमने कही मंजलाव्युं. ते सांजलीने वैराग्यवंत थयेला ते
सर्वे पुत्रोए तेज वखते प्रभु पासे दीक्षा लीधी. पठी तेउना पुत्रो इर्थथी जगत
राजानी आझाने अंगीकार करी उत्तम सुखकारी पोत पोताना राज्यो
करवा लाग्या.

पठी जगत राजाए एक डुनने डीखामण आपीने बाहुबलि पासे मो-
कख्यो. दूत त्यां जग्ने मुनंदाणा पुत्र बाहुबलिने मधुर वचनथी कहेवा लाग्यो
के, “हे राजन् जगतराजाने वखंरुना राजाठ इर्थथी सेवे ठे तो तमे महाव-
लवंत अग्ने चक्रवर्ती एवा ए जगतराजानी सेवा शा माटे करता नथी ? ” बाहु-
बलिक कह्युं. “ मने पिताएज राज्य बहेची आप्युं ठे, तो पठी हुं शा माटे ज-
गतनी वृथा सेवां करुं? शुं मने ए सेवा करवाथी वधारे करी आपे तेवो ठे? के
शुं ते म्दारा व्याधीनुंने नाश करी ठके तेवो ठे?, शुं आवती एवी वृक्षवस्थाने
रोकी राखे तेवो ठे? अथवा शुं प्राप्त थयेला मरणने निवारण करी ठके तेवो
ठे? आ उपर कहेलाने निवृत्त करवाने इंड पण समर्थ नथी. म्दारे अग्ने एने
मनुष्यपणुं समान ठे तो पठी हुं लघुपणाने आपनारी तेनी सेवा शा माटे

पत्तिने अने पुत्रने वारंवार स्मरण करता एवा मरुदेवा माता ते वसन्ते उत्कृष्ट आनंद पाम्या अने हर्षना आंसुने लीधे बाह्य (उपरनां) अने अर्च्यंतर (अर्च-
रनां) नेत्रनां पद्मलनो नाश श्रवायी माता मरुदेवा पोताना पुत्रनी बाह्य अने
अर्च्यनर लक्ष्मी जोडने तत्काल परम पदने पाम्या. अर्थात् मोक्ष पाम्या.

पत्नी जगतगजाए माता मरुदेवाना देहने अग्निसंस्कार करी समयसर-
णमां जडने प्रजुनो केवल महोत्सव कर्चो. ते वसन्ते प्रजुए पापने नाश कर-
नारी धर्मदेशना आपी के, जेने मांजलीने कटलाक बैराग्यवंत थपा. पत्नी
जगतना पांजमें पुत्रोए अने मातसें पीत्रोए (पुत्रना पुत्रोए) श्री जिनेश्वर प्रजु
पांगे दीक्षा लीयी. ऋषजमेन विगेरे चोराडी गणधरो थपा. बाह्यी आदि सा-
प्रीष्ठ अने श्रेपांगु-मार गिगेरे आवको थपा. सुंदरी पण दीक्षा ग्रहण करवाने
तेपार थड हतो, परंतु “ आम्हारुं स्वीरुद थवानुं ठे.” एम धारीने जतराजाए
तेने दीक्षा लेवानी ना कदेवायी ते आविका थड. आ प्रमाणे प्रजुना चार प्र-
वाग्ना संघरी म्यायना थड. ते वसन्ते कछ अने मद्दाकछे पोतानुं तापसपणुं
त्याग करीने प्रव्रग्या आदगी. पत्नी प्रजुने नमस्कार करी घरप्रत्ये आवेला जगत
राजाए चक्रवर्ती पूजा करी अवाड महोत्सव कर्चो. त्यागवाद साठ हजार
वर पर्यंत पराक्रमयी जगतक्रेत्रने सायी नवनिधि अने चौदरदने ग्रहण करी
पश्चिम हजार यज्ञ अने बथोडा हजार राजाए परबरेलो ते जगतगजा पोतानी
विनिना नगरी प्रत्ये आच्यो. पत्नी तेणे वार वर पर्यंत चक्रवर्तीनो अजिवेक कर्च्यो.

एक दिवस जगतगजाए दुर्वज श्रंगवाली सुंदरीने जोडने रमोड्याने कहुं
के, “ ओ! शुं म्हाग घग्ने विर एट्युं पग मारुं जोजन नथी के, आ सुंदरी
दुर्वज श्रंगवाली देगाय ठे? ” रमोड्याए कहुं, “ हे गजन्! आप दिग्विजय
करवा गया ते दिवसयी अर्जुनने आ सुंदरी निरंतर श्रंघितनो तप करेठे.”
पत्नी तेने विर मंदगगवाला जगतगजाए सुंदरीने कहुं, “ तूं मरुती प्रमाणे
जोग जोगय्य अथवा तत्काल प्रव्रग्या ग्रहण कर.” ते उपरयी बैराग्यवंत थ-
परी. सुंदरीए जिनेश्वरप्रजु पामे संमानो नाश कर्नारी दीक्षा लीयी.

पत्नी मद्दा पराक्रमवंत एवा जगतगजाए पोताना अठानुं जाउत पांगे
हूतो मोरड्या; नेत्री तेसु त्यां जड तेमने कदेवा माग्या के, “ तमं जगत च-
क्रवर्तीनी मेरा करो.” ते उपरयी ने मांग कहुं के, “ हे जगो! जगने अने

अग्ने राज्या तो पिताए आप्युंठे, तो अग्ने तेनी सेवा केम करीए? अग्ने पितानी आझा लेउने तेनी साथे युद्ध करीशुं.” एम कहीने तेउ सर्वे अष्टापद पर्वत उपर प्रभुनी पासे गया. त्यां प्रभुएतेनुनी आगल एक अंगाराकरनारनुं दृष्टांत कह्युं के,

“कोइ एक अंगारानो करनार पाणी लउने अंगारा करवा माटे वनमां गयो. त्यां अंगारा करतां करतां पाणी खूट्युं; माथे सूर्यनो तप पमृतो हतो अग्ने प-
मखे अग्नि सलगतो हतो तेथी बलवमे काष्टने कापता एवा ते अंगारा करना-
रने घणी तरश लागवाथी मूर्वा आवी एटले पासे रहेला बीजा सज्जन पुरुषो
तुरत तेने घेर लव गया. पठी मूर्वांमां ने मूर्वांमां पेलाए नदी, कूवा, घरा अ-
ग्ने समुद्रो दीठा ते तेणे पीधां; परंतु तेनी तरश निवृत्त पामी नही. पठी तेणे
एक घासनो पूलो लव तेने सलगवीने एक जीर्णवरुनी पोलाणमां मूक्यो.
पठी तेमांथी निकलतां एवा पाणीनां टोपाने ते जीववमे चाटवा लाग्यो. (ज-
गवान् पोताना पुत्रोने कहे ठे के,) हे वत्सो ! तमे पण ए अंगारा करनारनी
पेठे देवताना जोगथी तृप्ति पाम्या नथी तो पठी हवणां ए राज्यथी शी तृप्ति
पामवाना ठे ? ” आ प्रमाणे कहीने पठी प्रभुए पापने नाश करनारुं दश वै-
कालिकनुं अध्ययन तेमने कही संजलाव्युं. ते सांजलीने वैराग्यवंत थपेला ते
सर्वे पुत्रोए तेज वखते प्रभु पासे दीक्षा लीधी. पठी तेनुना पुत्रो हर्षथी ज़रत
राजानी आझाने अंगीकार करी उत्तम सुखकारी पोत पोताना राज्यो
करवा लाग्या.

पठी ज़रत राजाए एक कुतने डीखामण आपीने बाहुबलि पासे मो-
कळ्यो. दूत त्यां जइने मुनंदांना पुत्र बाहुबलिने मधुर वचनथी कहेवा लाग्यो
के, “ हे राजन् ज़रतराजाने ठखंमना राजानुं हर्षथी सेवे ठे तो तमे महाव-
लवंत अग्ने चक्रवर्ती एवा ए ज़रतराजानी सेवा झा माटे करता नथी ? ” बाहु-
बलिके कह्युं. “ मने पिताएज राज्य बदेची आप्युं ठे, तो पठी हुं झा माटे ज-
रतनी वृथा सेवां करुं ? शुं मने ए सेवाकरवाथी वधारे करी आपे तेवो ठे ? के
शुं ते म्दारा व्याधीनुंने नाश करी शके तेवो ठे ?, शुं आवती एवी वृक्षावस्थाने
रोकी राखे तेवो ठे ? अथवा शुं प्राप्त थपेला मरणने निवारण करी शके तेवो
ठे ? आ उपर कहेलाने निवृत्त करवाने ईइ पण समर्थ नथी. म्दारे अग्ने एने
मनुष्यपणुं समान ठे तो पठी हुं लघुपणाने आपनारी तेनी सेवा झा माटे

करं ? ” आ प्रमाणे कहीने बाहुबलि ए दूतने पोताना नगरमांथी काढी मूक्यो. पठी दूते जइने बाहुबलिनं कहेलुं सर्वं जतराजाने कहुं.

पठी मदा पराक्रमवाला ते वने जणान सैन्य सहित दुर्जय मृगेंद्रीपे पोतपोताने सीमाने एकठा थया. त्यां अकाले मनुष्यनो क्यकारी युद्ध करता एवा ते वने जणाने जोइने देवतानु ए शांत करीने आ प्रमाणे कहुं. “ तमे अमारा कहेवा प्रमाणे पांच प्रकारनुं युद्ध करो. ” वने राजानु ए कहुं. “ हे देवतानु ! कयुं कयुं युद्ध करीए, ते कहो ? ” देवतानु ए कहुं. “ प्रथम दृष्टियुद्ध करो. ” पठी देवतानां कहेवा प्रमाणे दृष्टियुद्ध करता एवा ते वने जणामां बाहुबलिनो विजय थयो. पठी देवतानी आडाथी परस्पर वाक्युद्ध अने बाहुयुद्ध करवामां पण बाहुबलिज विजयी निवरुचो. ठेवट देवतानु ए बतावेला दंरु अने मुष्टियुद्धमां पण बाहुबलिनो जय अने जतरनो पराजय थयो. आ प्रकारनो सर्व युद्धमां बाहुबलिनो विजय जोइ जतराजा मनमां विचार करवा लाग्यो. “ अहो ! सर्व प्रकारना युद्धमां विजय पामनारा आ बाहुबलिनेज हुं चक्रवर्ती मातुं के गुं ? ” आमधारी तेणे चक्रनुं स्मरण करुं एटले वैरीनो नाश करनां चक्र तत्काल तेना हाथने विषे प्राप्त थयुं.

पठी जरते बाहुबलि सामुं चक्र मूक्युं; परंतु ते तो तेने नहिं मारतां प्रदक्षिणा करीने पातुं जतरना हाथने विषे प्राप्त थयुं. पठी अत्यंत क्रोध पामेलो बाहुबलि मुठी उपासी जतरने मारवा माटे वोरुचो; परंतु रस्तामां वैराग्य प्राप्त थवाने लीधे ते पोताना मनमां विचार करवा लाग्यो के, “ अरे ! चक्रवर्ती राग्यने धीकार हो के, जेना माटे लोचथी आकुल व्याकुल थपेला ज्ञायो पोताना ज्ञायोने मारवा माटे दोने ठे. ” एम कहीने देवताए आपेला साधु येशने धारण करी प्रयजित थपेलो अने कृतार्थ एवो ते बाहुबलि कोपोत्सर्ग उजो रहो ते एवो अजिग्रह लइने के, “ केवलज्ञान प्राप्त थया विनानो हुं केवलज्ञानी एवा म्दारा न्दाना ज्ञायोने गी रीतेमनुं ? माटेहुं त्यां सुधी अहिंज रहीश के, ज्यां सुधी मने केवलज्ञान उत्पन्न थाय. ” आ प्रमाणे त्यांज कायोत्सर्ग उज्जा रहेला तेने एक वर्ष पूर्ण थयुं एटले प्रजु ए तेने प्रतिबोध पमानवाने माटे पोतानी ब्राह्मी अने सुंदरी वने पुत्रीजने मोकली. पठी बाहुबलि पासे आधीने ते वने जणीनु ए तेने कहुं. “ हे वंयो ! हाथी उपर रहेलाने केव-

વલજ્ઞાન ઉત્પન્ન થતું નથી. " આવાં વ્હેનોનાં વચન સાંજ્ઞલી વાહુવલિ વિચાર કરવા લાગ્યો કે, " અહો! માન એજ મદોન્મત ગજરાજ દેશ્વાય છે. જગતંપૂજ્ય એવા પોતાના જ્ઞાણોને વંદન કરવામાં મ્હારી ફી દાની થવાની છે? માટે ચાલ, હવે હું ન્હાના જ્ઞાણોને તથા જિનેશ્વર પ્રજ્ઞને વંદન કરવાને જાઉં." આમ ધારી જેવો તે પગં પામી આગલ ચાલવા જાય છે એટલામાં તેને કેવલજ્ઞાન પ્રાપ્ત થયું, તેથી તે જિનેશ્વરની પાસે જઈ કેવલીત્તની પર્યદામાં વેગે.

જરતરાજા પણ વાહુવલિના પદે તેના પુત્ર સોમપ્રજ્ઞને સ્થાપી પોતે વિનિતા નગરીમાં જઈ અનર્ગલ જોગોને જોગવવા લાગ્યો. જરતનો પુત્ર મરિચિ કે, જે પ્રજ્ઞની સાથે દીક્ષા ગ્રહણ કરીને પૂર્ણ એકાદશાંગીનો ધારક થઈ વિહાર કરતો હતો; તે ઝનાલાની ક્રુતુમાં તાપના પરિસહને સહન કરવા સમર્થ થયો નહિં, તેથી મૂઢ મનવાલા તેણે પરિવ્રાજકત્વં જ્ઞાતન પ્રવર્તાવ્યું. અર્થાત્ તે તાપસ થયો.

કોઈ વચ્ચે શ્રી જ્ઞપ્તસ્વામી વિહાર કરતા કરતા અષ્ટાપદ પર્વત ઉપર સમવસત્યા. તે વચ્ચે જરતરાજા વિચાર કરવા લાગ્યો કે "મ્હારા રાજ્યને વિષે સુખી અથવા દુઃખી કોણ છે? મ્હારા નવાણું જ્ઞાણોએ, બે વેન્હોએ, પાંચસેં પુત્રોએ અને વીજા પુત્રના પુત્રોએ આ પ્રમાણે સર્વ સંબંધીએ પ્રજ્ઞ પાસે દીક્ષા લીધી છે." આ પ્રમાણે વિચાર કરીને વલી તે ચિંતવવા લાગ્યો કે, " હિત વાદિત્તે જોગવેલા આ રાજ્યવને કરીને શું? નિમંત્રણ કર્યા ઠતાં પણ તેજ પ્રજ્ઞ વિગેરે મ્હારા સંબંધિત તો તે રાજ્યને ફિટતા પણ નથી, માટે હવે હું તેજની ઉત્તમ અન્નાદિકથી જ્ઞાતિ કરું." આમ ધારી જરતરાજાએ પાંચસે ગામ્નાથી ચેંચીલવાય એટલા વિવિધ પ્રકારના આહારને લાવી પ્રજ્ઞને નિમંત્રણ કર્યું. તે વચ્ચે પ્રજ્ઞે કહ્યું કે, "હે જરત! આઘાકર્માદિ દોષયુક્ત આ અન્ન સાધુને કલ્પે નહીં; તેમાં પણ પ્રાત્નકં એવોય પણ રાજપિંડ તો નજ કલ્પે." આ પ્રમાણે પ્રજ્ઞે ના કહ્યો જરત જેટલામાં અત્યંત શ્વેદ પામે છે તેટલામાં ઈંડે આવીને પ્રજ્ઞને અવગ્રહ પૂછ્યા; તેથી પ્રજ્ઞે તેને ઈંડસંબંધી, ચક્રવર્તીસંબંધી, રાજાસંબંધી, રાયાતર સંબંધી અને સાધ્વીસંબંધી આવા પાંચ પ્રકારના અવગ્રહનું સ્વરૂપ કહ્યું. તેમાં ઈંડ પોતાનો અવગ્રહ સાધુને માને છે. પઠી જરતે પણ પોતાનો અવગ્રહ જાણી અને ઈંડને પૂછીને પોતે આણેલો આહાર આવકોને આપી દીધો. પઠી તેણે ઈંડને તેનું (ઈંડનું) શ્વેદ સ્વરૂપ દેખાવવાનું કહ્યું એટલે ઈંડ જરતરાજાની આજ્ઞા નિ-

फल न थाय एटला हेतुयी पोताना खरा स्वरूपनी एक आंगली तेने बतावी, जेथी जरते अघाड़ महोत्सव करयो. अने ते “इइ महोत्सव” एवा नामथी प्रसिद्ध थयो. पठी जरतराजाए आवकोने कह्युं के, “तमारे आरंज मूकी दइने निरंतर म्हारे घेर जोजन करवुं अने सवारमां एम केहेवुं के, “तमे जीताएला ठे, जय वतें ठे; माटे (आत्मगुणने) न हणो न हणो.” जरतराजानां आवां वचन सांजली सर्वे आवको एज प्रमाणे करवा लाग्या.

कोइ एक दिवस ते आवकोनां एवां वचन सांजली जरतराजा विचार करवा लाग्यो के “हुं कयायोथी जीताएलोहुं अने आ संसारने विषे जय वतें ठे.”

एक दिवस रसोइआए आवीने जरतराजाने विनंती करीने कह्युं के, “हे स्वामिन् ! आलस्यवाला घणा माणसो अहिं निरंतर जोजन करवा आवे ठे. तो पठी अमो एटली बधी रसोइ इी रीते करी शकीए.” रसोइआनां आवां वचन सांजली जरत राजा जोजन करवा आवेला आवकोने आ प्रमाणे पूछ-वा लाग्यो. “तमे हुं हुं जाणो ठे ?” केटलाके कह्युं. “हे नरेश्वर ! अमे पांच अणुव्रत जाणीए ठीए.” एज प्रमाणे केटलाके त्रण गुणव्रत अने केट-लाके चार शिक्षाव्रत जाणवानुं कह्युं. ए उपरथी जरतराजाए तेउनी उल्ला-एने माटे तेमनी जातिने विषे पांच, त्रण अने चार एम अनुक्रमे का-किणीरत्नयने रेखात करी. बाकीना के जेउ कांइ नहोता जाणता तेउने तेणे बहार काढी मूक्या. आ प्रमाणे जरतराजा ठ ठ मदिने परीक्षा करवा लाग्या. अनुक्रमे काकिणी रत्नना चिह्ने स्थानके जनोइ थइ. जरत चक्रवर्तीना बंशने विषे पण आदित्ययज्ञादि राजाउए सोनानी, रुपानी अने सूतर विगेरनी जनोइ धारण करवा मांमी. आ धर्म दीर्घकाल सुधी अर्थात् इतिहासनाथ ती-र्थकर थया त्यां सुधी प्रवर्त्यो. त्यार पठी काकिणी रत्नना चिह्ने धारण कर-नारा आवको भिर्यात्वपणाने पामीने ब्राह्मणो धया के, जेउ भिर्यात्वना उपदेशथी लोकने विषे गुरुत्त थइ पन्था. पठी सर्वे लोको पण तेमने दान आ-पचा लाग्या. श्री जरत राजाए आवकोना दितने माटे जिनेश्वरना स्तोत्र रूप आवक धर्मनुं निरुपण करनारा वेदो धनाव्या; परंतु ते कालयोगे सुलसादिकथी अनार्यपणुं पाम्या अने ते अवसरे तो सर्वे प्रकारे साधुत्तनो विवेक थयो.

एक दिवस जरतराजाए प्रजुने पूछ्युं. “हे प्रजो ! आ सज्जामां कोइ एवो

पुरुष ठे के, जे आपनी पेठ धर्मतीर्थ प्रवर्तावे." प्रजुए कहुं. "ह्मारो पुत्र मरीचि ठेहो (चोवीसमो) वीर नामे तीर्थकर थशे; परंतु पदेलां तो ते वासुदेव, महाविदेह क्षेत्रने विषे मूका नगरीमां चक्रवर्ती अने ठेवट ज़रतक्षेत्रमां तीर्थकर थशे." प्रजुनां आवां वचन सांजली ज़रतराजा ज़गवाने नमस्कार करीने पठी मरीचिने चंदन करवा गयो. त्यां जइ तेने त्रण प्रदक्षिणा तथा नमस्कार करीने कहुं. " आप प्रथम वासुदेव, पठी महाविदेह क्षेत्रने विषे मूकानगरीमां चक्रवर्ती थवाना ओ ए हेतुथी नहि तेमज आ कुलिंग धारण करथुं ठे एथी पण नदी; परंतु ठेवट आ ज़रतक्षेत्रने विषे ठेहो वीरनामे तीर्थकर थवाना ओ ए हेतुथीज हुं आपने ज़क्तिपूर्वक वंदना करुं हुं."

आ प्रमाणे कहीने ज़रतराजा गया पठी तेमना वचनथी हर्ष पामेलो मरीचि त्रणवार पोताना दाथथी खजाने मारी कहेवा लाग्यो के, " अहो ! म्हारी पदवी, स्थान अने कुल जगतमां सर्वोत्तम ठे. " आवी रीते कहेता एवा तेणे कुलमदथी नीच गोत्रकर्म उपार्जन करथुं. अहो ! सुखने नाश करनारी प्राणीजनी मदमातिने धिक्कार थातुं धिक्कार थातुं. !! प्रजुनुं कुमार अवस्थामां विशाखा पूर्व, जूपतिपणामां त्रैसठलाख पूर्व, वस्त्रस्थावस्थामां एकहजार वर्ष अने बाकीनुं केवलीपणामां एम कुल चोराशीलाख पूर्वनुं आयुष्य इतुं. हवे प्रजुना साधु साध्वी विगेरे परिवारनुं प्रमाण कहे ठे.

गशने धारण करनारा चोराशी गणधरो, चोराशीहजार पुंमरीकाविक साधुठ, त्रणलाख ब्राह्मी विगेरे साध्वीठ, त्रणलाख अने पंचाणुं हजार श्रावको, पांचलाख अने चोपनहजार सुज्जहादिक यशवंती श्राविकाठ, चारहजार चारसैं ने सत्तावन गुणवंत चौद पूर्वधारीठ, नव हजार श्रवधिज्ञानीठ, बीशहजार केवलीठ, बीशहजार अने ठसैं वैक्रियलब्धिवालाठ, बारहजार अने सातसैं मनःपर्यव ज्ञानवाला, बारहजार ठसैं अने पचास वादीसाधुठ तथा बाबीशहजार अने नवसैं अनुत्तर विमानवासी महात्माठ, आ प्रमाणे प्रजुनो परिवार इतो.

हवे श्रीजा आराना त्रण वर्ष अने साम्ना आठमास बाकी रहो ठते माघ मासनी अंधारी तेरसने दिवसे अजिची नक्षत्रनो चंद्र ठते प्रजात समये चौद ज़क्ते (४ उपवासे) पर्यकासने (पलांडीवाली) ठेठेला प्रजु पोताना न-

वाणुं पुत्र, आठसैं पौत्र (पुत्रना पुत्र) अने दश हजार साधुत्त सहित मोक्ष पान्या. प्रजुना निर्वाण कल्याणने सांजली अत्यंत शोकाकुल थयेलो ज़रत राजा पगे चालतो अष्टापद पर्वत प्रत्ये आव्यो. ईंजे पण प्रजुना निर्वाण समयने जाणी तेमनो महोत्सव करवा माटे पोत पोताना परिवार सहित त्यां आव्या. पठी प्रजुनी गोल आकारवाली, इक्ष्वाकुसाधुत्तनी त्रण खूणावाली अने वाकीना महात्मात्तनी चार खूणावाली एम अनुक्रमे पूर्वादि दिशाथी जूदी जूदी चित्तात्त रची. पठी पूर्वादि दिशामांथी अग्रिकुमार देवतात्तए पोताना मुखधी अग्नि प्रगट कर्यो. आ प्रमाणे अग्नि संस्कार करीने पठी ईंजे प्रजुनी जमणी दाढ गृहण करी. इशान्दे मावी दाढ लीधी तथा बीजा च-मरेंडादि सर्व देवतात्तए जस्मलीधी. देवतात्त आ प्रमाणे प्रजुनो निर्वाण उत्सव करीने पोत पोताने स्थानके गया.

ज़रत राजाए प्रजुनी अग्निसंस्कारनी जूमी उपर एक योजन विस्तार घालुं अने ठ गाठ ठंठुं वेवेला सिंद्ने आकारे प्रासाद कराव्युं. तेमां पोत पोतानां शरीरना प्रमाणवाली चोविश जिनेश्वरोनी प्रतिमात्तुं स्थापन कर्युं. वली तेणे पोताना नवाणुं जाइयोनी प्रतिमा करावी जूदा जूदा स्तूपोमां पधरावी. आ प्रमाणे तेणे एक श्री जिनेश्वरत्तुं तथा नवाणुं पोताना जाइत्तना स्तूपो कराव्यां अने तेनुं रक्षण करवा माटे लोहयंत्रमय द्वारपालो बनाव्या. पठी दं-दरत्तनी अष्टापद महा पर्वतने टांकीने तीर्थ रक्षाने. माटे फक्त आठ पगथी-यां बनाव्यां. वली स्नेछादिना जयथी तीर्थ रक्षाने माटे सगर राजाना जन्हु विंगरे पुत्राए दंरत्तनवने तेज तीर्थने विषे गंगा उत्तारी. पठी ते जिनेश्वरनां मंदिरने विंथ प्रजुनी पूजा करता एवा ज़रत राजाए पांच लाख पूर्व निवृत्त करथा.

एक दिवस ज़रत राजा अरिस्ता जुवनमां उजा हता, त्यां तेमना हाथनी आंगलीमांथी गौंटी पमी गइ. ते उपरधी तेमणे पोताना सर्व अलंकारो उता-गी नांढ्या. पठी मंवेगथी शुज ध्यान ध्यातां तेमने केवलज्ञान प्रगट थयुं एट-ले ईंजे आवीने तेमने यनिवेश आप्यो. प्रजुना निर्वाण पठी पांच लाख पूर्व गये जते ज़रत राजाने अरिस्तानुवनमां केवलज्ञान उत्पन्न थयुं. पठी ईंइना कदेवा उपगथी ज़रत जूपनिः दशहजार, गजात्त सहित अलिंग गृहण कर्युं अने कर्मरूप मसनो त्याग क्यो.

નરતરાજાએ સિત્તોતેર લાખ પૂર્વ કુમાર અવસ્થામાં, એકહજાર વર્ષ માંદલિક પદમાં, એકહજાર વર્ષ ત્રંગ એવા ઝલાખ પૂર્વ ચક્રવર્તીપણામાં અને એકલાખ પૂર્વ કેવલીપણામાં એમ ચોરાઝીલાખ પૂર્વ સુધી આયુષ્ય જોગવ્યું. નરતમુનિ-એ વિદ્યાર કહ્યા પઠી ઈંદે આવીને તેમના પુત્ર આદિત્યવદાને મહોત્સવપૂર્વક રા-જ્યાન્નિપેક કહ્યો. આ પ્રમાણે યુગાદીશ્વર પ્રજુના આઠ વંશજોને ઈંદે સ્વર્ગમાં-થી આવીને મહોત્સવ પૂર્વક અન્નિપેક કહ્યો છે.

॥ ઇતિ શ્રી આદિનાથચરિત્રં સમાપ્તમ્ ॥

વીજા જિનેશ્વરોનાં ચરિત્રો તો જ્યાં જ્યાં કહ્યાં હોય ત્યાં ત્યાંથી જાણી લેવાં; પરંતુ શ્રી મહાવીર સ્વામીના ચરિત્રને તો શ્રી ધર્મઘોષસૂરિ પોતેજ સૂચવે છે કે—

નિજિઅપરીસહચંમું. સંજગુવસગ્ગવગ્ગરિત્તપસરં ॥

સંપત્તકેવલસિરિં સિરિવીરજિણેસરં વંદે ॥ ૧ ॥

અર્થ—પરીપદના સૈન્યને જીતનારા, ઉપસર્ગના સમૂહ રૂપ શત્રુના યુધ્ધને મર્દન કરનારા અને કેવલજ્ઞાન રૂપી લક્ષ્મીને મેલવનારા શ્રી વીર જિનેશ્વરને હું વંદના કરું છું. ૨

પૂર્વ ભવના સંવંધથી આરંજીને શ્રી મહાવીર સ્વામીનું ચરિત્ર શ્રી રૂપ-જદત્ત અને દેવાનંદાના અધિકારને વિષે કહેલું છે; માટે અહિંયાં તો શ્રી મહા-વીર સ્વામીને થયેલા ઉપસર્ગો કહીશું. તે આ પ્રમાણે—

॥ શ્રી મહાવીરસ્વામીચરિત્રમ્ ॥

શ્રી વર્ધમાન સ્વામીએ ગ્રહસ્થાવાસમાં ત્રીશ વર્ષ રહીને પઠી ચોસઠ ઈ-ંદોએ કરેલા મહોત્સવ પૂર્વક દીક્ષા લીધી. કોઈ વચ્ચે તે ફક્ત વેજ ધમ્મી દિવસ વાકી હતો તે વચ્ચે પોતાની પાસે રહેલા વીજા સાધુત્તરી રજા લઈ શ્રી વ-ર્ધમાન સ્વામી પોતે કર્માર નામના ગામે ગયા; પરંતુ ત્યાં અંધારું અર્ધ જવાથી ગા-મની વહાર કાયોત્સર્ગે રહ્યા. પઠી ગામ મધ્યે પેસતા એવા કોઈ ગોવાલીયાએ તેમને કહ્યું. “હે દેવ! હે આર્ય! તમે દમ્મણાં આ મ્હારા વે વાઠમાને જોતા રહેજો.” એમ કહીને તે તો ગામમાં ગયો. પાઠલ વાઠમાઠ પણ ચરતા ચરતા

बहु दूर जता रहा. कारण पशुछने विवकीपणुं क्यांथी होय ! हवे पेले गो-वालीयो गाममां जइने पाठो आव्यो त्यारे तेणे वाठमा नदिं देखवाथी प्रजुने पूछुं. “म्हारा वाठमा क्यां ठे ?” आम पूछवा उतां प्रजुए तो उत्तर आप्यो नदिं ते उपरथी “आ ते पुरुष के बीजो !!” एम मनमां विचार करतो ते गो-वालीयो आम तेम शोधवा लाग्यो. एवामां पेला वाठमान् त्यां आवीने वेठा. पठी गावालीयो फरतो फरतो पाठो त्यां आवी वाठमान्ने जोइ विचार करवा लाग्यो. “निश्चय आपेज म्हारा वाठमा हरण कखा इता.” एम घारी को-पथी एक म्होटी झीला उपामी ते गोवालीयो प्रजुने मारवा माटे दोम्यो. आ बात अवधिज्ञानथी इंदे जाणी, तेथी ते तत्काल प्रजुनी पासे आवी उपसर्ग करता एवा गोवालीयाने जत्किथी निवृत्ति पमाम्यो. पठी वीर प्रजुने नम-स्कार करीने इंदे कहुं. “हे स्वामिन् ! आपने बहु उपसर्गो धवाना ठे; माटे हुं बार वर्ष पर्यंत आपनी पासे रहिइ. ” प्रजुए कहुं. “हे इइ ! जे धवानुं होय ते धया विना रहेतुं नथी. वली तीर्थकरो तो परनिश्चायेकरीने श्रेष्ठ एवा ज्ञाने मेलवे ठे. ” ज्यारे प्रजुए आवी रीते इइने ना कही त्यारे तो तेणे पोतानी मात्तीना पुत्र सिद्धार्थ नामना व्यंतरने प्रजुनी पासे रक्षण करवाने मूकी पो-ते स्वर्गे गयो.

पठी बीजे दिवसे सवारे श्री महावीर स्वामी कुच्छाग नामना सन्निवेसे गया. त्यां बहुल नामना ब्राह्मणे तेमने ठठ्ठा पारणे खीर बहोराबी. प्रजुए त्यांज ते ग्रहस्थाना पात्रमां पारणुं करयुं. ते एम देखामवाने माटे के, म्हारे सुपात्र साधुछने धर्मांपदेश करवो. पठी देवतालए “अहोदान ! अहोदान !! एम कहेता कहेता ते ब्राह्मणना धरने विषे सामाबार क्रोर सोनैयानी वृष्टि करी. पठी प्रजु मोराग नामना सन्निवेश प्रत्ये समवसस्था. त्यां कोइ तेमना पित्तानो मित्र दूइजंतक नामनो कुलपति रहेतो इतो. तेणे प्रजुने वंदन करी अत्यंत हर्षित भइ अने तेमने रहेवा माटे स्थान आप्युं; परंतु प्रजु तो त्यां एकज रात्री रहीने बीजे विहार करी गया. केटलाक दिवस पठी पहेलां चोमासाना चार मास निवास करवाने माटे प्रजु पाठा त्यांज आव्या अने कु-लपतिए आपेली एक जुंपनीमां रहा. कोइ वखते केटलीक गायो घास नदिं मलवाने लीये जुंपनीना घासने खावा लागी. ते जोइ तापसे गायोने निवारण

તા ઠતા ઝુંપમીમાં રહેલા પ્રજાને કહ્યું કે, “હે દેવ ! હે આર્ય ! પહોંત પણ તના સ્થાનની રક્ષા કરે છે તો તમે ગાયોથી જરૂણ કરાતી પોતાનીજ ઝુંપમીને નથી રક્ષણ કરતા ? ” તાપસનાં આવાં વચન સાંજલી દયાના સમુદ્ધરૂપ તે સ્થાનને અપ્રીયકારી માની ચોમાસાના પંદર દિવસ ગયા ઠતાં પણ પાં- અન્નિપ્રદોને લઈને ત્યાંથી ચાલ્યા. તે અન્નિપ્રદો આ પ્રમાણે—૧ શરીર ઉપર સ્પર્શિત એવા મ્દારે અપ્રીતિ ધાય તેવા સ્થાનકે નિવાસ કરવો નહીં; ૨ નિરંતર પોત્સર્ગમાં રહેવું; ૩ હમેશાં મૌન ધારણ કરવું, ૪ હાથરૂપ પાત્રમાંજ ઝોજન કરવું; ૫ કોઈ પ્રદસ્થ વંદન કરે તો પણ તેનો સત્કાર કરવો નહીં. આ પ્ર- માણે પાંચ અન્નિપ્રદોને ધારણ કરી પ્રભુ અસ્થિનામના ગામમાં આવ્યા, ત્યાં તે જા માણસોએ ના કહ્યા ઠતાં પણ શૂલપાણિયજ્ઞના મંદિરને વિષે રહ્યા. હવે ગામનું નામ અસ્થિગામ ગાથી પર્યું, તે કહે છે.

પૂર્વે આ ગામનું નામ વર્ધમાન હતું. ત્યાં વેગવતી નામે નદી હતી. એ ન- દીમાં ઘણી વેલું હતી. એક દિવસ ધનદેવ નામે સાર્યવાદ માલધી જરેલાં પાંચસેં નાંજ સહિત ત્યાં આવી ચરુધો. નદીમાં વેલું વધુ હોવાથી કોઈ ગામું સામે જઈ જઈ શક્યું નહીં એટલે એક જન્ય વલદે પાંચસે ગામના નદીને સામે પાર જોવાનું; પરંતુ પોતે તૂટી ગયો. વલદને તૂટી ગયેલો જાણી ધનદેવ સાર્ધ- હ તેને આજીવિકા સહિત ગામના માણસોને જલાવી પોતે પોતાના નગર પાંચ ચાલ્યો ગયો.

હવે પાઠલ નગરવાસી લોકોએ ઝનાલાની રૂતુમાં તેની ઘાસ પાણીથી જા કરી નહીં; તેથી તે વીચારો જૂઝ તરતથી મૃત્યુ પામીને મહાવલવંત જાણી નામે યજ્ઞ યજ્ઞે તે પૂર્વે જવનું વૈર સંજારી ક્રોધવને મરકી ગેરેના રોગો ઉત્પન્ન કરી તે ગામના પ્રાણીનું મારવા લાગ્યો. લોકોએ તેને રીશન આપવા વિગેરેથી સંતોષ પમારુધો એટલે તે આકાશમાં અદ્વિદ્યપણે નીને કહેવા લાગ્યો કે, “મેં ઉત્પન્ન કરેલા રોગથી મૃત્યુ પામેલા પ્રાણીનનાં સ્થિ (દાનકાં)થી વનવેલા પીઠને વિષે એક મંદિર કરાવો અને તેમાં વૃષ- રૂપે મ્દારી મૂર્તિ સ્થાપો.” લોકોએ તેના કહેવા પ્રમાણે સઘળું કર્યું અને આમાં નામના બ્રાહ્મણને ત્યાં પૂજા કરવા રાખ્યો. એ ઉપરથી એ ગામનું ના- વર્ધમાન મટીને અસ્થિગામ પર્યું છે. પ્રજાનો વર્ધમાનમાં નિશ્ચય કરીને અ-

हिंज रक्षा. एवामां सायंकाले इन्द्रार्मा द्वाहाणे आवीने श्री वीरप्रभुने कहुं.
 “हे देव ! हेआर्य ! आप अहिं रदेशो नहिं. कारण आ यहु महा मत्सरवा-
 सो ठे; तेथी आपने उपसर्ग करशे.” इन्द्रार्मानां आवां वचन सांजलता उतां
 पण जाणे न सांजलता दोष नहिं ? एम प्रभुतो यहुनो उपकार करवाने मा-
 टे मान धारण करीने कायोत्सर्गें त्यांज रक्षा. पठी महा क्रोध पामेलो गूल-
 पाणी यहु त्यां रदेला जिनेश्वरने जोइ अष्टाटहासपूर्वक पिशाच, सर्प अने
 गाय विगेरना रुपोने धारण करी प्रभुसामो दोरवा लाग्यो. ज्यारे आवा आवा
 जपकर उपसर्गांथी पण प्रभु होज न पाम्या त्यारे तो दुष्टात्मा एवा ते यहु प्रभुने
 रीजातथी न सहन अइ शके एवी (माथुं, कान, नाक, दांत, आंख, नख अने
 पुंठ ए) साते अंगने विषे वेदनानु करी. आ वेदनानुथी पण ज्यारे प्रभु जरा प-
 ण होज न पाम्या त्यारे तो ते यहु विचार करवा लाग्यो के, “अरे ! आवा
 उपसर्गांथी पण होज नहिं पामेला आ मेरु पर्वतना सरखा कोण ठे ? पठी
 तेणे अवधि दानथी जोयुं तो श्री जिनेश्वर एवा वीर प्रभुने जाण्या; तेथी तो
 ते शांत चित्तवालो अइ प्रभुने स्वभाववा लाग्यो. एवामां सिद्धार्थ नामना व्यंतरे
 त्यां आवीने ते शूलपाणी यहुने प्रतिबोध प्रमारुघो.

हेवे प्रभु देशान्पून एवा रात्रीना चार प्रहर उपसर्गांथी पीडा पाम्या;
 तेथी पावती रात्रीने विषे निडावडा थया. एवामां तेमणे पावली वे घमी रा-
 त्री गदि एटले आ दडा स्वप्न दीठां. ते आ प्रमाणे—

१ पोने हनेलो ताव प्रमाण ठंचो पिशाच, २ वे कोकिलानु (तेमां एक
 घोतो अने ३ बीजा विचित्र) ४ पुण्यनी वे मालानु, ५ गायोना समूह,
 ६ मगेवा, ७ पोतानी वझे नृजानुथी तरी शकानो समूह, ८ सूर्य, ९ पोतानां
 आंतरमाथी रिंटाणुलो मानमोनर पर्वत, अने १० मेरुपर्वत.” आ दडा
 स्वप्नने जोइ जगवानु प्रभुने जाग्या एवामां तो जेणे दीक्षाने त्याग करी
 हती एवो श्री पार्श्वनाथ प्रभुनो शिष्य उष्यव नामनो निमिनियो त्यां आवी
 प्रभुने नमस्कार करीने हर्यो बोळ्यो. “हे म्यामिन् ! आपे दडा स्वप्नानु
 जोडां ठे, तेनुं फल सांजतो.

१ अरे जे ताव प्रमाण पिशाच दण्यो एनुं फल एम ठे के, हने आप-
 ने मेरे अडे नही २ घोता काश्काने जोकाथी आपने शुद्धतयान अडे. ३

विचित्र कोकिलाने जोवानुं फल एम ठे के, आप छद्दशांगीनी प्ररुपणा कर-
गो. ४ गायना समूहना दर्शनथी तो चतुर्वर्ग संघनी स्थापना रूप फल सूच-
वाय ठे. ५ चली शरोवरना दर्शनथी आपनी चार निकायना देवताउ सेवा क-
रगो. ६ जूजाथी तरी शकाता समुहनां दर्शननुं फल तो एवं ठे के, आप सं-
सार समुहने मुखेथी तगगो. ७ सूर्यनुं दर्शन तो निर्मल एवं केवलज्ञान
रूप फल आपे ठे. वली हे जिनाविश ! ८ आपे पोताना आंतरमांथी बिंढ-
लाएला मानुषोत्तर पर्वतने जोयो तो आपना यशथी त्रण लोक बिंढाइ जगो
एम जणाय ठे अने ए मेरु पर्वतना दर्शनथी आप सिंहासन उपर विराज-
मान घऽ धर्मदेशना आपगो; परंतु हे विजो ! आपे पुष्पनी वे मालाउ दी-
ठी तेनुं फल शुं दगो ? ते हुं जाणी शकतो नथी." उत्पलनां आयां यचन सां-
जली प्रभुए कहुं. "हे उत्पल ! पुष्पनी वे मालानुं फल एवं सूचवाय ठे के,
हुं मनुष्य, देवता अने असुरोनी परंपदामां साधु अने श्रावक ए वने धर्मेने
प्रकाश करीश. "

पठी प्रभु त्यां एक पक्षे उठुं एवं प्रथम चोमासुं पूर्ण करी मोरगमत्रि
वेगो गया अने त्यां गामनी बहार कापोत्सर्गे रह्या. त्यां पण सिशार्य व्यंतर
प्रभुना मुखमां निबाम करी लोकोने जूत, जविप्यादिक कदेवा लाग्यो. ते
एटलाज हेतुथी के, लोको त्यां आवीने प्रभुनी स्तुति के. पठी मनुष्यनी म-
ध्ये महिमायंत धर्येला गीर प्रभुने जोड तेमना उपर इष्यायंत धर्येला अठंदक
नामनो कोड पायंदनी निमिनियो त्यां आय्यो अने सर्व प्रकारना पूजनथी
व्यात तपा अचम एखे ते हाथमां तृण लडने प्रभुने पुठवा लाग्यो के, "आ तृण
वेदाशे के नहिं, ते ऊट कदो ? " आ प्रमाणे तेले प्रभु कय्यो एटले निश्चय
देव के, जे प्रभुनां सुगमां अटइपणे गेखो दतो तेले उत्तर आय्यो के, " ते
तृण वेदाशे नहिं. " पठी अठंदक ते तृणने वेदवा लाग्यो एटलामां ईडे तेनी
आंगली वेदी नांगी. पठी प्रभुने बिषे अत्यंत मन्त्र धरता एखा ते अठंदकने
बिषे मश मोज पामेला निश्चय व्यंतरे लोकोनी आगल कहुं के, "हे लोको !
आ घोर ठे, " लोकोए कहुं. "हे मुनि ! ए आरे जी नीने जाणुं ? " निश्चय
कहुं. "हे जनो ! एले वीरघोर नामना पुष्पनो दगजल प्रमाणनो एह गो-
लाकार यादगो नोरीने गजुरीनी नीचे पश्चिमदिशामां दम्बप्रमाण नोपमां

माटयो वे. " लोको ते वाटकाने लड आवीने फरी पूठवा लाग्या. "हे मुनि! एणे वीजुं शुं कस्युं वे ? " सिज्ये कहुं. " एणे इंडशर्मा नामना ग्रहस्थना चोरकानुं जडण करीने तेनां अस्थि (हारकां) वोरमीनी नीचे उकरमां माटयां वे. " लोकोण ते जोडने खरेखरो निश्चय कस्यो. वली तेमणे वीजीवार अवंदक संवंधी गान मुनिने पूडी एटले तो सिज्ये कहुं के, " वीजी वाततो नेनी मी कदेडो. हुं नदि कहुं. " पडी सर्वे माणसो विस्मय पामी अवंदकने पंग जडने तेनी मीने पूठवा लाग्या. ए उपरथी तेनी खीये अत्यंत क्रोध करीने कसुं के, " मंग सोतो ! ए मडापापी पोतानी व्हेनने जोगये वे अने म्हारी कपाय पण उठा कर्तो नथी, तेथी तेनुं मोठुं जायुं पण योग्य नथी. " पडीतो पोरोंपी मठा निंश पांमलो ते प्रजुनी पामे जडने कदेवा लाग्यो के, " हे इपानिधि ! आपतो आदिंथी विहार करी जडो, पण हुं कपां जईश ? "

पडी प्रजुण पांनानो निवास अवंदकने अप्रीतिकर थपो जाणी त्यांधी विहार करयो; परंतु पांनाना पिंनाना मित्र कोड ब्राह्मण तेमनी पावल चाळ्यो. रस्ते इशियवाचात अने उन्नर्याचात्र नामना गामोनी मध्ये तेणे सुवर्णवालुका नामनी नदीमां कांडा उपर व्हेनुं बस्य लीधुं अने प्रजु तो उन्नर्याचात्र गामनी पामे मदारनमां कनकव्यक्त नामना कोड नायमना आश्रममां मेरु पर्यंतनी पंग निश्चय पड कार्यान्विगं ग्या. इथ ते वनमा मडा जयंकर एवो चंद्र कौ- शिक नामना दृष्टिविष मरं व्हेतो इतो. ते अर्देत प्रजुने जोड अत्यंत क्रोध करी. पोतनी विस्मय दृष्टिरी तेमने जाया लाग्यो; पण तेनुं दृष्टिविष व्यामिता अनेन रिं चरुनुं नदि; तेथी तो तेणे श्री वीर प्रजुने देड दीधो, तो पण प्रजुने रिं तो चरुनुं नदि.

पडी दाहादार कर्तो ते मरं समर्थ एवा वीर प्रजुने जातो उत्तो वि- चांगल लाग्यो के. " दडो ! आ पुण्यरत एवा कोण मडात्मा वे के, जे म्हारी विस्मय दृष्टिरी पण जन्मरुत न थपा ? " आस विचार कर्तो ते मरं जे- टाजमां प्रजुना मांनुं वृष्ट वे तेडवामां तो तेनी दृष्टिनुं मरं विष डांन पड गलं पडी. " जे चंद्र कौशिक मरं ! नुं डांनि कर. " आयां प्रजुनां वचन मां- ननी तेने विचार कर्तो के. " दडो ! मं दारो वानी कोड वेकाने मांनलीडे पणे अणुं मर पण होउ वेकाने जेनुं के. " आस विचार कर्तो कर्तो तेने

जाति स्मरण ज्ञान उत्पन्न थयुं अने पोताना पूर्व जवो पण तेणे जोया के,
 “हूं पूर्व जवने विषे साधु इतो. में जिहा लेवा जतां एक देरुकी मारी इती.
 सायंकाले प्रतिक्रमणमां बालशिष्ये मने ते संबंधी आलोपण लेवानुं कह्या वतां
 में लीधी नहि; परंतु उलटो हूं क्रोध करी तेने मारवा दोरुयो. रस्तामां अंधा-
 रुं दोवाथी एक स्त्रंज साथे अग्रगण्यो, तेथी मृत्यु पामीने हूं जोतिषिक देवता
 थयो. पढी त्यांथी चवीने आ वनने विषे पांचडो शिष्योना पणिवारवालो ता-
 पम थयो. एक दिवस राजकुमारने आ अमारा वनमांथी फलफुल विंगेरे लड
 जतां जोयो, तेथी हूं फरसी लड तेने मारवा दोरुयो; पण रस्तामां अंधारो कूबो
 आववाथी तेमां पन्थो अने फरडी म्हाारा शरीरने वागी. तेथी हूं मृत्यु पामीने आज
 वनने विषे दृष्टिविष सर्परूपे उत्पन्न थयो हुं.” आ प्रमाणे पोताना पूर्व जवने मंजारी
 सर्पकहेवा लाग्यो के, “अहो! हूं म्हारो मनुष्यजव वृथा शरीर गयो.” पढी सर्प प्रजु-
 ने खमावी. अनडान लई, राफनामां मुख राखी अने शरीरने तेथी बहार
 राखीने रह्यो. जगवान् पण तेना उपर कृपा करीने त्यांज रह्या. पढी गोवा-
 लीयाउ ते सर्पने डुरथीज पण्यर विंगेरे मारवा लाग्या, तो पण ते जरा पण
 चलायमान थयो नहि एटले तो तेउ सों तेनी पासे आवीने लाकनीउथी मा-
 रवा लाग्या. तोपण ते सर्पें कोडने दंडा करयो नहि. पढी तो सर्व गोवालीयाउये
 नगरमां जड तेनी ययार्थ बात कही एटले तो लोको त्यां आवी ते सर्पनुं पूजन
 त्या बंदन करवा लाग्या. वली एरस्ते थडने धी बेचवा जनारी स्त्रीयोए जक्तिथी
 आदर पूर्वक तेना शरीरने विषे धीनो लेप कख्यो. आम करवाथी तो धीना
 सुगंवने लीबे पिपीलिका (कीर्ति)पोए तेनुं जहण करचुं. एथी एक पक्ष सुधी
 पीना जोगवी ते सर्प मृत्यु पामीने आगमे देवलोके देवता रूपे उत्पन्न थयो.
 पढी प्रजु उत्तरवाचाउ गाममां गया. त्यां तेमणे नागसेन आवकने घेर पकने.
 अंते खीरथी पारणुं करचुं. त्यां पंचदिअ प्रगट थयां अने देवताए सुवर्णनी वृ-
 ष्टि करी. पढी श्वेतांवी नगरीने विषे पण आवकवर्मी प्रदेशी राजाए पण आ-
 दरथी प्रजुनी पूजा करी.

पढी सुरजिपुर प्रत्ये जता एवा जगवानने रस्तामां प्रदेशी राजाना वं-
 शाना बीजा पांच राजाउ मड्या अने तेमणे तेमने बंदना करी. त्यांथी श्री
 वीरप्रजु सुरजिपुर प्रत्ये आवीने घणा उपसर्गोना समूहने सडन करवा मोट

ગંગાનદીમાં નાવને વિપે વેગ. એવામાં શુકન જાણવામાં ચતુર એવા લેમિત્ર નામના પુરુષે ધ્રુવરુના શબ્દને સાંજલીને સિદ્ધ્યાત્ર નામના મ્હોટા ચલાઈને કહ્યું કે, “હે સિદ્ધ્યાત્ર ! મ્હારાં વચન સાંજલ. આજે સમુદ્રમાં મરણાંતકારી ડુઃસદ વિગ્ર થશે; પરંતુ આ મહાસાધુના મહિમાથી મંગલ થશે.” લેમિત્ર આ પ્રમાણે કહેતો હતો એવામાં વાદાણ સમુદ્રસ્તે વેગથી ચાલ્યું.

હવે જગવાને ત્રિપૃષ્ઠ વાસુદેવના જન્મમાં જે સિંદને માચ્યો હતો તે દેવણાં સુદંદ્રનામે નાગકુમાર દેવતા થયો હતો. તેણે નાવમાં બેઠેલા પ્રજ્ઞને જોયા; તેથી તે પૂર્વના ચૈરને સંજારી શ્રી વીરપ્રજ્ઞને હણવા માટે વહાણને મોલાવા લાગ્યો. એવામાં પ્રજ્ઞને ઉપસર્ગ પ્રાપ્ત થયો જાણી કંવલ અને સંવલ નામના બે દેવતાઠ તત્કાલ ત્યાં આવ્યા અને તેણે અત્યંત ડુર્ગલ એવા સુદંદ્ર નાગકુમારને જીતીને પ્રજ્ઞનો મહિમા વધાર્યો. તે કંવલ અને સંવલ વન્ને દેવતાઠ કોણ હતા ? તેની અહિં કથા કહે છે.

મથુરા નગરીને વિપે મહા ધનવંત જિનદાસ નામે શ્રાવક વસતો હતો. તેણે પાંચમા વ્રતની અપેક્ષાએ ચતુષ્પદનું પચ્ચાણ કર્યું હતું. આત્મીર લોકોની સાથે ઋય વિક્રય કરનારા એ જિનદાસે એક દિવસ કોઈ આત્મીરને વિવાહ સંબંધી ઉપકરણ આપ્યાં. કેટલાક દિવસ પછી પેલો આત્મીર જિનદાસને ઘેર આવ્યો અને “આ મ્હારા કંવલ અને સંવલ નામના બે વૃષજ તમે રાખો, વીજા નહિ.” એમ કહીને પેલા વિવાહ સંબંધી લીધેલા ઉપકરણના વલ્લમાં બે વલદ ફેરવે ઘેર બાંધી ગયો. ફેર તે વન્ને વલદોને નિર્દોષ આદાર સ્વચરાવે અને આઠમ ચૌદશ વિગેરે તિથીને વિપે અરિહંત પ્રજ્ઞનો ધર્મ સંજલાવે. આ પ્રમાણે ફેર નાં મુલથી ધર્મ સાંજલતા એવા તે વન્ને વલદો લઘુ કર્મપણાને લીધે શુદ્ધ એવા શ્રાવક ધર્મને પામ્યા. પછી જ્યારે ફેર આઠમ ચૌદશ વિગેરે તિથીને વિપે પૌપધ કરે ત્યારે તે વન્ને વલદો પણ ઉપવાસ કરે.

એક દિવસ ફેરનો કોઈ મિત્ર જંમિર ચક્રની યાત્રાએ જવાનો હશે. તેણે ફેરને પૂછ્યા વિનાજ તે પુષ્ટ વલદોને રથમાં જોડી રસ્તે ઘડુ દોડાવ્યા; તેથી તરૂં તૂટી ગયા. પછી યાત્રા કરીને પાઠા આવી મિત્રે તે વન્ને વલદો ફેરને ઘેર બાંધ્યા. ફેરે પણ પુત્ર સમાન પાલેલા તે વલદોને તૂટી ગયેલા જોડ અત્યંત સ્વેદ કરતા ઠતા ઓપધ કરવા માંડ્યું; પરંતુ તેથી તેને જરા પણ ગુણ થયો નહિ.

पठी ते वने चलदो अनशन करी अने शेठना मुखयी पंच नवकार सांजली काल धर्म पामीने नागकुमार देवतापणे उत्पन्न थया ते एज कंवल अने सं-वल देवताउ के, जेमणे प्रभुने सुदंपूत्रकी थयेला उपसर्गो अवधि ज्ञानथी जाणी जकि पूर्वक तत्काल त्यां आवीने निवारथा.

हवे प्रभु गंगाने तीरे इयांवही प्रतिक्रमी जेटलामां चाळ्यातेटलामां पाठल त्यां कोइएक सामुद्रिक शास्त्रनो जाण पुष्प नामनो पुरुष आब्यो. ते त्यां मार्गने विपे चक्र, ध्वजा, अंकुश विगेरे श्रेष्ठ लक्षण युक्त प्रभुनां पगलां जोइ विचारवा लाग्यो के, “आ कोइ चक्रवर्ती जाय ठे.” एम धारी ते प्रभुनी पाठल चाळ्यो. पठी ते अनुक्रमे प्रभुनां पगलां जोतो जोतो स्थूणा नामनी नगरीये पहोच्यो. त्यां तो तेणे नगरनी बहार बत्त रक्षित कापोत्सर्ग उजेला प्रभुने जोया एटले तो ते विचारवा लाग्यो के, “अहो ! म्हासं सामुद्रिक शास्त्र वृथा थयुं.” आ प्रमाणे ते पुष्प खेद करतो इतो, एवामां ते बात अवधिज्ञानथी जाणी इंच त्यां आब्यो अने प्रभुने प्रणाम करी पुष्पने कहेवा लाग्यो के, “हे पुष्प ! तूं वृथा खेद न कर. कारणके, ए धर्म चक्रवर्ती ठे. एमना शरीरने विपे पण गायना डुब समान उज्यल वर्णवाला धर्म चक्रवर्तीनां चिन्हो ठे.” आवां इंझां शुद्ध वचन सांजली अत्यंत प्रसन्न थपेलो पुष्प श्री वीर प्रभुने जकिथी प्रणाम करी पोताने घरे गयो.

हवे बीजा चोमास्ताने विपे प्रभु राजगृह नगरमां वणकरनी शालाने विपे रद्या. त्यां कोइ एक पृथ्वी उपर जमतो अने जेणे हाथमां चित्रनो पट धारण कथ्यो इतो एवो मंखलीना पुत्र गोडालो प्रथम आब्यो इतो. गोडालानी उत्पत्ति एम ठे के, सरवण नामना मन्त्रिवेदाने विपे मंखलि नामे कोइ मंख रदेतो इतो, तेने सुजडा नामे वदाली स्त्री इती. एक दिवस ते सुजडाये कोइएक ब्राह्मणनी धणी गापोवाली गोडालामां पुत्र प्रसज्यो. ते उपरथी माता पिताए पुत्रनुं नाम “गोडाल” पारुं.

पठी विदुड अभ्यवमायवाला प्रभुने मासन्वमणे विजय शेठे हर्षी वृत् विगेरेथी पारणुं कराव्युं एटले तेना घग्ने विपे पंच दिव्य प्रगट थयां. ते जोडने आभय पामेला गोडाले तीर्षपति एवा श्री वीर प्रभुने कर्तुं के, “हं आपनो शिष्य हूं.” पठी बीजा पारलाने विपे श्री जिनेश्वर प्रभुने आनंदथी रोमांच-

युक्त धयेला आणंद शेठे पञ्चान्नथी प्रतिलाज्या.त्रीजा पारणे नंद शेठे सर्वोत्तम
एया परमान्नथी प्रजुने पारणुं कराव्युं. पठी चोथे पारणे तो प्रजु कुल्लाग ना-
मना सन्नियसे गया. त्यां वडुल नामना ब्राह्मणे प्रजुने खीर बहोरावीने देवताए
करेला पंचदिव्यथी तथा सुवर्ण वृष्टि विगेरेथी पोतानुं घर तथा पुण्यराणीथी
पोतानो आत्मा पूर्ण कथ्यो. आवां आवां आश्चर्य जोड चकीत थड गयेलो गो-
शालो तो पोतानी उपधीने दूर मूकी, मस्तक मुंभावी अने वेडा धारण करीने
प्रजु पासे आवी कहेवा लाग्यो के, “हुं पण दिक्कीत धयोतुं, माटे आपनो शि-
ष्य हुं.” एम कही ते प्रजुनी साथे फरवा लाग्यो.

एक दिवस प्रजु गोशाला सहित स्वर्णखल नामना गाम प्रत्ये जता होता;
त्यां गामनी बहार केटलाक गोवालीयाने खीर रांवता जोडने गोशालाए श्री
वीर प्रजुने कहुं के, “हे जगयन् ! आपणे आर्हि जोजन करीए.” त्यारे तिज-
थें कहुं. “ए खीरनुं पात्रहवणां फुटी जशे.” पठी गोशालो गोवालीयाने
कहेवा लाग्यो के, “हे गोवालो ! तमारे आ खीरनां पात्रनुं यत्नथी रक्षण क-
रवुं. कारण के, आ प्रभु कहे ठे के, ते हवणां फुटी जशे.” पठी गोवालीयाठ-
ए ते पात्रनुं यत्नथी रक्षण करवुं; तो पण ते फुटी गयुं. ते जोड गोशालो क-
हेवा लाग्यो के, “जावी अन्यथा थतुं नथी.” एम कहीने पठी तेणे नियतवा-
दीपणुं थंगीदार करवुं.

पठी जगयान् मिडार करतां करतां ब्रह्मगाम प्रत्ये गया. त्यां, ते गाम-
मां वे पाटीठ हती. एक पाटीनो अधिपति नंद नामनो ब्राह्मण हतो अने बी-
जी पाटीनो अधिपति तेनो ज्ञाड उपनंद नामनो हतो. प्रजु नंदनी पाटीमां
गया. त्यां नंद तेमने खीरथी पाणुं कराव्युं अने गोशालो उपनंदनी पाटीमां
गयो, त्यां उपनंदने घर तेने कोड दाम्नीये अनादगथी टातुं अन्न बहोराव्युं, तथा अत्यंत
क्रोध पामलो ते गोशालो टाटा अने ते स्त्रीना मस्तक उपर फेंकी कहेवा लाग्यो
के. “जो म्हाग धर्मगुरुनुं तपोनेज दोष तो आत्मा घर बळी जातुं !” पठी
प्रजुला अतिशयनो उद्योत कयाने अर्थ मुटतना ममीपणायी ते ययते दे-
वनाठुं अर्था गाम मंदित तेनुं घर बाव्युं.

हे प्रजुए श्रीजुं नोमामु येव मामनी नयम्याए नंपा नगरीमां करवुं,
त्यां पाणुं करीने कोल्लाग शत्रिवेगे जड एक शून्य . मने कायो-

संगे निवास करयो. गोशालो वारणो रह्यो एवामां ते गामना राजानो पुत्र
 सिंदरथ विद्युन्मति दासीनी साथे त्यां कीमा करवा आव्यो. तेने जोइने डट
 बुद्धियालो गोशालो हृदयो; तेथी सिंदरथे तेने खूब मारयो, गोशालो प्रचुने क-
 हेवा लाग्यो. “हे स्वामिन् ! मने मारता एवा आ राजपुत्रने तमे केम ना क-
 हेता नथी ?” सिंक्ष्ये उचर आप्यो के, “तें एवं शा माटे करयुं.” पठी प्रचु
 पाशलक नामना सन्निवेशे जइ त्यां एक शून्य घरमां कायोत्सर्गें रह्या. गोशालो
 पण साथेज इतो, तेथी ते त्यां पण तिलका दासीनी साथेकीमा करीने ते शून्य
 घरमांथी निकली जता एवा स्कंद नामना कृत्री कुमारने गोशालो हृदयो; तेथी
 तेणे पण गोशालाने खूब प्रहार करयो. पठी जगवान् त्यांथी चंपा नगरीना
 रमणीय उद्यानने विषे कायोत्सर्गें रह्या अने त्यांथी कुमार नामना सन्निवेशे
 जइ त्यां रह्या. एवामां श्री पार्श्वनाथ प्रचुना गुणवंत शिष्य श्री मुनिचंड सू-
 रि कूपनय नामना कुंजारना घरे केटलाक साधुं सहित रह्या होता. तेमने जो-
 ऽ गोशाले पूछ्युं के, “तमे कोण ठो ?” तेउए कह्युं. “अमे निर्ग्रंथो (साधुं)
 ठीए.” ते सांजली गोशाले कह्युं. “अदो तमे क्यां ? अने म्हारा धर्माचार्य
 गुरु क्यां ? साधुंए कह्युं. “जेवो तुं ठे तेवो त्हारो गुरु पण जम हशे.” मु-
 निठनां आवां वचन सांजली अत्यंत क्रोधातुर थयेला गोशाले कह्युं के, “अरे
 महा मूढो ! जो तमे म्हारा गुरुनी नींदा करोठो तो ते म्हारा गुरुना तपथी आ तमा-
 रो आश्रम तुरत जस्मरुप थऽ जाठ.” साधुंए कह्युं. “अमने कशो जय नथी.”
 पठी गोशाले प्रचु पासे आवीने सर्व वार्ता निवेदन करी एटले सिंक्ष्ये कह्युं.
 “शुद्ध चारित्र पालनारा ए साधुं जस्मरुप थाय नहों. पठी निजकल्पनी तु-
 खना करता वता श्री मुनिचंड सूरि रात्रीये कायोत्सर्गें रह्या होता तेमने कुंजारे
 चोर बुद्धिरी गले पकरीने खूब प्रहार कय्यो. एटलामां सूरिने अविद्विज्ञान उ-
 त्पन्न थयुं अने ते मरण पामीने देवलोकने विषे देवता रूपे उत्पन्न थया. देव-
 ताए महिमा कय्यो तेनो प्रकाश थयो ते जोइ गोशालो तत्काल प्रचुने क-
 हेवा लाग्यो के, “हे विज्ञो ! जूठ जूठ !! पेला साधुंनी वसति बलवा लागी.”
 पठी सिंक्ष्ये सर्व वार्ता निवेदन करी एटले तो ते गोशालो अत्यंत विस्मय
 पामी गयो. वली सुगंधि जलनी वृष्टि अने उत्तम पुष्पनी वृष्टी जोइ वधारे
 क्रोधातुर थयेलो गोशालो सत्तेला बीजा साधुं पासे जइ आ प्रमाणे क-

हेवा लाग्यो के, “अरे साधुन ! तमे निश्चित चित्तवाला अरुने केम सूता ठो ? आ तमारा उत्तम गुरुतो काल धर्मेने पामेला ठे.” आम तिरस्कार करी गोशाले ते सर्वे साधुनने जगामचा. पठी अत्यंत खेदातुर अयेला ते सर्वे साधुनए गुरुनी श्रुत्य क्रीया करी.

पठी प्रभु त्यांथी चोराकसन्निवेशे जइने त्यां कायोत्सर्गे रह्या. अहिं चोरलोकोने शत्रुन तरफथी घणी बीक हती अने गोशालो गाममां फरतो इतो; तेथी पाप वृत्तिवाला चोर लोकोए तेने हेरु जाणी बंधनथी बांधी केदखाने नाख्यो. प्रभुने पण एमज करयुं, परंतु कोइ उत्पल नामना ब्राह्मणनी सोमा अने जयंती नामनी वे व्हेनोए गोशालाने तथा प्रभुने ठोमावी तेठनो उपसर्ग दूर करयो. हवे प्रभु त्यांथी विहार करी चोथुं चोमासु पृष्ट चंपा नगरीये रह्या. त्यां तेमणे गामनी व्हार कायोत्सर्गे रही चार मास उपवास वमेज निर्गमन कख्या. त्यांथी जिनेश्वर प्रभुए कयंगल नामना सन्निवेशे जइ दिव्य एवा देवमंदिरमां कायोत्सर्गे निवास करयो. त्यां दारिद्र नामना स्थविर पाखंभिठ पोत पोतानी स्त्रीठ सहित जागरणनो दिवस दोवाथी नृत्य करताइता, तेठने जोइने गोशालो बहुज इश्यो एटले ते पाखंभिठए तेने बरसाद बरसतामां बहार काढी भूक्यो; परंतु “आ प्रभुनो ज्ञक्त ठे.” एम धारी तेने पाठो आप्यो.

हवे प्रभु श्रावस्ति नगरी प्रत्ये जइ त्यां गामनी बहार कायोत्सर्गे रह्या. ते बखते गोशाले प्रभुने पूछुं के, “आजे मने शुं जोजन मलशे ?” सिंशयें उत्तर आप्यो के, “आजे तने मनुष्यनुं मांस मलशे.” जगवाननां आवां वचन सांजली गोशालो श्रावकनां घरे फरतो फरतो पितृदत्त नामना श्रावकने घेर बहोरवा गयो. हवे त्यां एम वन्युं इतुं के, ते श्रावकनी स्त्री सुज्जज्ञये एक दिवस शिचदत्त नामना निमित्तियाने पूछुं के, “हे जइ ! म्हारे बालको जीवतां नथी, तो शुं करवाथी जीवतां रदे ते तुं कदे ?” तेनां आवां वचन सांजली निमित्तियाए कह्युं के, “जो तुं ह्दारा मृत्यु पामेला गर्जननी श्रेष्ठ खीर बनावी तपस्वीने बहोरावे तो बालक जीवतां रदे. पठी ते स्त्रीये पोताना मृत्यु पामेला बालकनी खीर बनावी दासी पासे गोशालाने बोलावी तेने ते बहोरावी अने आपना जयथी घरनुं बारणुं फेरवी नाखीने रही. गोशालो पण खीर जमीने पठी प्रभुने कहेवा लाग्यो के, “आपनुं वचन मिथ्या अयुं.”

मिलाने कर्तुं, " प्रेस मूढ ! म्हागी बाणी क्यारं पण मित्र्या न होय, जो तने मित्र्या न होय तो उलटो करीने जो. " गोशालाए तेम कर्युं तो तेणे वालकना बावनग्यां (नगना कर्याउ) दीजा. आची अत्यंत क्रोध पांमलो गोशालो मुज्जना घेग गयो; पंगुनेणे धगुं बागुं फेगवी नांगुं होवाची ते-उत्तरी दाखो नहि, पळी तेणे मर्व पांमो बाख्यो.

पळी इतिहास नामना गामने विषे इतिवृत्तनी नीचे बायोन्गं गेला प्रजुना चरण त्यां कोण कोण अग्रिची दाख्या अने वलता एग अग्रिने जोड गोशालो तो त्यांची नाडी गयो. पळी जगयान् अंगनागामे धारी विष्णुना मंदिरमां बायोन्गं ग्या. त्यां गोशालो आंगो कारीने वालकोने जय पमार-या लाग्यो, तेथी ते वालकोना पिताउण तेने वटु मारीने पळी प्रजुना दाम जाणी होमी दीयो. हवे त्यांची प्रजुण आवर्क नामना गामे जड बलदेवना मंदिरमां बायोन्गं निवाम कर्यो. त्यां पण गोशालो पोताना मुगने पोनुं करी मर्व वालकोने वीगवया लाग्यो; ते उपरची ते वालकोना पिताउण गोशालाने "आ कोड पिताउ ठे." एम धारी माग्याने विचार कर्यो अने प्रजुने पण ते डुट पापवृत्तिवालाउण जेटलामां बांध्या तेडलामां तो मंदिरनी अंदर मूर्तिरुपे वेवला बलजेड इल उषामी ठीने तेमने ठोकाव्या. त्यांची प्रजुण चौ-रक नामना मन्निवेशे बायोन्गं निवाम कर्यो. त्यां गोशालो कोड प्रहस्यना मांमवे ग्हातुं जोजन जोड गुतरीते बारवार आमतेम जोया लाग्यो; तेथी लोकोण तेने चोर धारी दंर विगेथी प्रहार करवा मांमयो, ते वग्येत गोशालाए कर्तुं के, "तमारो आ मंरुप म्हाग स्वामीना तेज वने जस्मरुप थइ जाउ." आ प्रमाणे गोशाले शाप आप्यो एटले ते तेमज थयुं.

त्यार पळी जगयान् कलंबुक नामना मन्निवेशे गया. त्यां मेघ अने कालदन्ति नामे वे ज्ञाउठ वसता दता. कालदन्ति ए रस्तामां प्रजुने तथा गोशालाने जोड कोवची तेमने उपसर्ग करी तथा बांवीने पोताना ज्ञाउ मेघनी पामे मोकड्या; परंतु ए मेघे तो पूर्वे प्रजुने कुंरु गाममां जोया दता; तेथी तेणे तो नम्रता पूर्वक तेमने ठोमी दशने पुज्या.

कोड वग्येत अनार्य लोकोण करला एवा नाना प्रकारना उपसर्गने सहन करीने पूर्णकलदा नामना गामे जता एवा जिनेश्वर प्रजुने रस्तामां वे म्होटा

चोर मढ्या, पठी चोरो “आ आपणने अपशुकन थयां.” एम घारी तेनु त-
त्काल प्रचुने मारवा दोरुथा; परंतु ईहे वज्ज बने तेनुनेज मारी नाख्या.

त्यार पठी सरल स्वजाववाला जगवान् पांचमुं चोमासुं जडिका नगरी
(जहिलपुर)मां रह्या. त्यां तेमणे चोमासी तप कख्यो. पारणाने अंते धर्म
ध्यानमां परायण एवा प्रचु त्यांथी कदली नामना गामने विपे जडने कायो-
त्सर्गे रह्या. त्यां गोशालो दहिं अने जातनुं जोजन करतो ठतो जरा पण तृ-
प्ति न पाम्यो; तेथी लोकोए तेने बहुज धिक्काख्यो. जगवान् त्यांथी जंबूखंम
नामना गामे गया. त्यां पण मंखलिनो पुत्र (गोशालो) डुव अने चोखानुं
जोजन करतो ठतो पण अतृप्त रह्यो; तेथी लोकोए त्यां पण तेनो बहु तिर-
स्कार कख्यो. त्यांथी प्रचु तंवापुरे गया. त्यां श्री पार्श्वनाथना शिष्य नंदियेण
घणा शिष्यो सहित कायोत्सर्गे रहेला इता. तेमने कोइ आरक्षकनो पुत्र के,
जे चोर इतो तेणे बुद्धिपूर्वक वाणवने माख्या; तेथी तेमने अवधिज्ञान व-
त्पन्न थयुं एटले मुनिचंडनी पेठे देवताछ त्यां आववा लाग्या, तेमना तेजनो
प्रकाश जोइ गोशालो प्रचुने कदेवा लाग्यो के, “जून ! पेला साधुठनो उपा-
अप बले वे.” त्यांथी प्रचु कूपिक नामना सन्निवेशे गया. त्यां तेमने “आ
कोइ हेरु वे.” एम घारीने लोकोए बांध्या; परंतु पार्श्वनाथ प्रचुनी पासे रवे-
नारी तेमनी शिष्यणी प्रगळ्नाये अने विजयाये तेमने गोमाव्या.

पठी गोशाले प्रचुने कहुं के, “हे प्रजो ! तमने बहु उपसर्ग प्राप्त थाप
वे, माटे इवे हुं तमाराथी जूदो रदीश.” एम कही जगवानने मूकी पोते जू-
वा मार्गे चाढ्यो. रस्तामां केटलाक चोरो मढ्या. तेनुए तेनी पासे जार उप-
माव्यो, तेथी गोशालो हसीने (मामा) एम चोर लोकोने कहेतो ठतो मनमां
विचार करवा लाग्यो के, “जो आ लोको मने गोमीदे तो हुं तुरत प्रचुनी पा-
से जाऊं. कारणके, तेमनी पासे जवाथी मने कांइ पण जोजन मलशे.” एम
घारी गोशालो पोतानी दटिने आमतम फेरवतो ठतो प्रचुने जोवा लाग्यो; प-
रंतु प्राणीछ उपर अनुग्रह करनार जगवंत तो वैशाली नगरी प्रत्ये लुवारनी
शालामां कायोत्सर्गे रह्या इता. लुवार व महिना थया मांदो इतो, पण ते दि-
वसेज साजो थयेचो दोवाथी ते पोतानी शालामां कायोत्सर्गे उज्जेला प्रचुने
जोइ क्रोवणी घण लइ मारवा दोरुथो. आंवो घोर उपसर्ग प्राप्त थतो जोइ

तत्काल इहे आवीने तेनाज घणवमे ते लुवारने माख्यो. त्यांथी जगवाने ग्रामाक सन्निवेशना विज्जीतक उद्यानने विपे निवास कख्यो. त्यां तेमनी यहे उत्तम प्रकारे पूजा करी. प्रभु त्यांथी शालिशीर्ष गामना उद्याने रह्या. त्यां त्रिपट वासुदेव जवमां अपमान करवाथी जे अंतःपुरनी स्त्री मृत्यु पामीने व्यंतरी घड इती ते पूर्वना बैरथी अत्यंत क्रोध पामती उती तापसीनुं रूप धारण करीने जलथी ज्ञीना एवा पोताना जटाना जारथी प्रभुने सिंचन करती उती अत्यंत पवन नाखवा लागी. आ वखते माघ मास हतो; तेथी प्रभुने बहु शीत उपसर्ग सहन करवो परुचो. पढी विशुद्ध परिणामवाला प्रभुने उठने तपे परम अवधि नामनुं ज्ञान उत्पन्न घयुं. ते वखते त्रण प्रहर सुधी प्रभुने उपसर्ग करवापी अत्यंत खीन्न घयेली व्यंतरी शांतपणाथी प्रभुने डलखीने सर्व इन्दिपूर्वक महोत्सव करवा पूर्वक स्तुति करवा लागी. पढी ठग चोमासाने विपे प्रभु जज्ञिका नगरीने विपे गया. त्यां तेमणे चातुर्मासिक तप करीने घणा अजिप्रदो धारण कख्या. ठ मासने अंते फरीथी गोशालो आवीने प्रभुने मळ्यो. जगवाने पण चातुर्मासने अंते कायोत्सर्गने पारीने मगध देशमां निर्विघ्न पणे विहार करता करता सातमा चोमासाने विपे आलंजिका नगरीथे जड गामनी व्हार कायोत्सर्गें निवास कख्यो. चातुर्मास पूर्ण थया पढी कायोत्सर्ग ने पारी त्यांथी श्री अरिदंत प्रभु कुंरुक नगरे गया. त्यां तेमणे विष्णुना मंदिरमां कायोत्सर्ग कख्यो. गोशालो पण विष्णुनी मूर्तिनां मुख आगल पोतानी पुंव राखीने रह्यो. प्रजाते पूजारीये आवीने तेने बहु माख्यो. त्यांथी प्रभुए विहार करी मर्दना गाममां आवीने बलजज्जना मंदिरमां एकबाजुए कायोत्सर्ग कख्यो. त्यां पण गोशालो बलदेवना मुख आगल पोतानुं पुरुष चिन्ह राखी उजो रह्यो; तेथी त्यां पण पूजारीये तेने बहुज कूटयो अने पढी गोमयो. पढी बहुशाला नगरना शालवन नामना उद्यानने विपे कायोत्सर्गें रह्या प्रभुने कटपूतना नामनी व्यंतरीथे महा उपसर्गां कख्या, परंतु प्रभुने शांत चित्वाला जाणीने शांत घयेली ते व्यंतरीथे दर्पथी प्रभुनो म्हेटो मदिमा कख्यो.

त्यांथी जगवान् लोढगल नगरने विपे गया. त्यां चोकी कग्नार पुरुषो “आ चोर ठे.” एम घागी गोशाला सहित प्रभुने बांधी जितशत्रु राजा पाते लेड गया; परंतु त्यां कोड प्रयमथी सेवा मोटे आवेला उत्पल नामना प-

रिवाजके तेमने ठोकाव्या. त्यांधी जगवाने पुरिमताल नगरने विषे कायोत्स-
 गें निवास कख्यो. एवा वखतमां शकटमुख उद्यानना अने ते पुरिमताल नगर
 ना मार्गना उद्यानना जीर्ण प्रासादमां रहेली श्री मल्लिनाथनी मूर्तिने नम-
 स्कार करी कोइ वग्गुर नामनो शेठ पोतानी सुजज्ञ नामनी प्रिया सहित
 बोड्योके, “हे निर्मम ! जो म्हारे आपना प्रसादथी संतान थरो तो हुं आ नविन
 मंदिर बंधावीने तमारी पूजा करीश.” अनुक्रमे तेने पुत्र थयो एटले ते वग्गुर
 शेठ श्री मल्लिनाथनुं नविन जिनालय बंधावी म्होटा महोत्सवपूर्वक पूजा
 करवा चाड्यो. ते वखते ईशान देवना इंझेए तेने कहुं के, “हे वग्गुर ! तुं
 जाव अरिदंतने त्यजी दइने बीजाने केम वंदन करवा जाय ठे ?” ईशान दे-
 वेंडोनां आवां वचन सांजली वग्गुर शेठ श्री वीरप्रभुने जावजिनेश्वर मानी
 तेमनुं पूजन करी महोत्सवपूर्वक श्री मल्लिनाथना मंदिर प्रत्ये चाड्यो. इवे
 त्यांधी श्री वीरप्रभु उवाय नामना सन्निवेशे जता दता एवामां रस्ते म्होटा
 वांतवालुं स्त्री पुरुषनुं जोहुं सामुं मड्युं. तेने जोइने गोशालो हशी पमथो, ते-
 थ्री ते पुरुषे गोशालाने दोरीवती बांधीने वांसनी जालमां नाख्यो; परंतु पा-
 ठलथी तेणे प्रभुने जोइने तेमनो जक्त जाणी तुरत गोशालाने वूटो कख्यो.
 त्यांधी प्रभु गोजूमि प्रत्ये गये ठते गोशालो गोवालीआठने कहेवा लाग्यो के,
 “हे स्लेछो ! आ मार्ग बलो.” आवां गोशालानां वचन सांजली अत्यंत क्रो-
 धातुर थयेला तेउए गोशालाने बांधी वंशजालमां नाख्यो; परंतु पाठलथी ते-
 उए तेने जिनेश्वरनो सेवक जाणी तुरत ठोनी मूक्यो. पठी आठमुं चोमां-
 सुं प्रभुए राजगृह नगरने विषे तपथी निर्गमन करयुं. नवमे चोमासे प्रभु वष-
 चुमी स्लेछ देशने विषे गया. त्यां स्लेछोए निरंतर बहु उपसर्ग कख्या; परंतु प्र-
 भुए उपसर्गोंने सदन करता उतां पण निरादारपणे त्यांज निवास कख्यो.
 प्रभु ! चोमासुं पूर्ण थया पठी पण निरादारपणे बीजा वे मास ते देशमां वि-
 दार कख्यो. आ प्रमाणे प्रभुए ते देशमां व मास विदार कख्यो, तेथी प्रभुने
 ते देशमां उमासिक तप थयुं. जो वसती न मले तो चोमासामां पण तेवा
 वसती विनाना एकज स्थानके रहेवानो कांइ नियम नथी, तो पण प्रभुतो
 त्यांज रहा. त्यांधी प्रभुए सिद्धार्थपुर प्रत्ये निवास करी अने त्यांधी कुर्म
 गामे जवानुं प्रयाण करयुं. रस्तामां गोशालाए एक तिलनो ठोर जोइने

प्रभुने पूछ्युं के, “ हे विज्ञो ! आ तिलनो ठेरु फलीभूत थरो के नहि ? ” प्रभुए उत्तर आप्यो के, “ सात तिलपुष्पना जीवो तो मरी गया ठे; परंतु हे ज्ञ-
इ ! एक झांगने विषे तिलनो लाज्ज थरो, ” आ प्रमाणे प्रभुए कहेली तिलनी
उत्पत्तिनी बात सांजलीने तेमना कहाथी भलटो चालनारो ते गोशालो प्रभु-
नुं बचन मिथ्या करवाने माटे तिलना ठेरुने उखेली नाखीने फेंकी दीधो थ-
ने पठी आगल चाल्यो.

हवे अहिं सानिध्य रहेला देवताए ते बखते बहु वर्षाद वरसाव्यो, तेथी
गायोनी खरीयोवने चंपायेलो ते तिलनो ठेरु फरीथी पृथ्वीमां चोटी गयो.
केटलाक दिवस पठी एज रस्ते अडने पाठा बलेला प्रभुए अने गोशाले तेढ-
लाज तिलो दीठा. ए उपरथी गोशालाए पोतानुं नियतवादीपशुं वधारे दृढ
कर्युं. त्यांथी निस्पृहवंत एवा प्रभु कुर्मगामे गया. त्यां लोकप्रसिद्ध एवो लो-
कायन नामे वाल तापस तप करतो हतो. ते तापसनी उत्पत्ति विस्मय कर-
नारी ठे, ते आ प्रमाणे.

श्री राजगृह नगर अने चंपापुरीनी बचे गोर्वर नामनुं गाम ठे. त्यां गो
संख्याक नामनो अपुधित्त गोवाल राजा बसतो हतो. एक दिवस चोरलोकोए
ते गाममां धारु पासी; तेथी सघला माणसो नासवा लाग्या. एवामां एक स्त्रीने
चोर लोको पकनीने लड गया; परंतु ते स्त्रीनो पुत्र गाममांज रही गयेलो हो-
वाथी पेला गोसंख्याक नामना गोवाले दीठो; तेथी तेणे पोताना घरने विषे
ते पुत्रने लावीने पोतानी स्त्रीने सोंप्यो. स्त्रीये पण तेने पोताना पुत्रनी पेठे
पालीने भ्हाटो कथ्यो. हवे पेला चोरलोकोए जे स्त्रीनुं हरण कर्युं हतुं ते स्त्रीने
तेछए चंपानगरीमां एक गणिकाने घेर बेची; तेथी ते स्त्रीये पण गणिकानो उ-
द्यम करवा मांर्यो.

हवे यौवनावस्था पामेलो ते वालक एक दिवस धी लइने बेचवा माटे
चंपा नगरीमां गयो; परंतु कामदेवथी विहल अवाने लीधे ते ज्यां पोतानी माता
वेइयानो धंवो करती हती त्यां गयो. पठी पाठो आवतां रस्ते तेनो पग विष्टा-
थी खरमायो एटले यौवनथी उन्मत्त ठे मन जेनुं एवो ते रस्ते बेठेला एवा
कोइ वाठमाने पोताना खरमायेला पगथी घसवा लाग्यो. पठी कुलदेवीनां
सानिध्यपणाने लीधे ते वाठनो पासे बेठेली पोतानी माताने कहेवा लाग्यो

के, “हे मात! आ खल पुरुष पोताना खरमायेला पगथी मने स्पर्श करे ठे.” धेनुये पण देवीनां सानिध्यपणार्थी पोताना वाठमाने कहुं के, “हे वत्त! आ महापार्थी पोतानी मातानी साथे क्रीडा करे ठे, तोपण एवात त्दारे को-इने कदेवी नहि.” माता पुत्रनो आ प्रकारे अतो वार्तालाप सांजलीने पठी ते पोतानी माताने वेदयानो धंधो करती जाणीने अने तेने त्यजी दडने बैरा-ग्यना रसथी जावित थयो थको प्राणामिक दिक्काने धारण करी वेदयायन नामे तापस थयो अने करुणायुक्त हृदयवालो ते सूर्यना तापथी आतापना करतो ठतो निरंतर तप करवा लाग्यो. सूर्यना तापथी तेना मस्तकने धीपे जून् पमवा लागी अने ते जून्ने पोते दयाने लीधे पोतानी जटामांज राखवा लाग्यो; तेथी तेनुं यूकाश्यातर (जुन्नवालो साधु) एवं नाम पळ्युं.

इवे गोशालो मुनिने आ प्रकारना जोडू पठवा लाग्यो के, “अरे! यूका-श्यातर। तमे दीक्षित ठो के अदीक्षित ठो? आ प्रमाणे दुरात्मा एवा ते गोशालाये त्रणवार पठ्युं एटले तो वेदयायन नामना तापसे क्रोधथी तत्काल तेजोलेश्या मूकी. प्रभुए पण कृपाथी तेजोलेश्याना उपर शीतलेश्या मूकी; जेथी तेजोलेश्या शीतलेश्याथी वूजाइ गइ. पठी गोशालो प्रभु पासे गयो एटले सिद्धार्थे तेने कहुं, “तुं हवशां मृत्यु पामत. कारण त्हारी वाणीना अनियमथी आ तापसे तेजोलेश्या मूकी इती; परंतु प्रभुए कृपाथी शीतलेश्या मूकीने तेने (तेजोलेश्याने) शांत करी ठे. सिद्धार्थनां आवां वचन सांजली अत्यंत जय पामेलो गोशालो प्रभुने पठवा लाग्यो के, “हे अरिदंत! तेजोले-श्या शी रीते उत्पन्न थाय?” आवा गोशालाना प्रश्न उपरथी सिद्धार्थे कहुं के, “निरंतर आतापना करनारा पुरुषने ठवना पारणे एक मूठी अमद खातांअने एक चळुं (ठापुं) ठनुं पाणी पीतां ठ मासने अंते तेजोलेश्या उत्पन्न थायठे.” सिद्धार्थे कहेली तेजोलेश्यानी उत्पत्तिना उपायने सांजली डट बुड्ढिवालो गो-शालो प्रभुथी जूदो थइ थावस्ती नगरीने विपे कुंजारना घेर रही तेजोलेश्या-ने उपायथी साववा लाग्यो. वली ते अष्टांग निमित्तने पण शीख्यो. पठी ते गोशालो “हुं पोतेज जिन हुं अने ते अजिन ठे.” एम सर्वने कहेतो अने माणसो-ना समूहने ठेतरतो पृथ्वी उपर विचरवा लाग्यो.

इवे श्री वीरप्रभु पण विशालानगरीप्रत्ये गया. त्यां तेमना पिताना मि-

त्र शंखनामना कुलपतिए “आ वालमुनिठे.” एम घारी तेमनी दर्पथी पूजा करी. त्यांथी प्रभु वंमिका नामनी नदी बहाणवने उतखा एटले खारवा लोकोए प्रभुने रोकीने तेमती पासे बाहाणनुं ज्ञासुं मागवा मामधुं. एवामां शंखरा जानी ब्हेनना पुत्र चित्र जूपतिए ते आवेला अने खारवा लोकोए रोकी राखेला वीरप्रभुने ठोहाव्या. पठी त्यांथी प्रभु वाणीज गामप्रत्ये गया. अहिं आनंद नामनो आवक रदेतो इतो. ते आतापना करतो होवार्थी तेने ठठने पारणे तेज बखते अवधिज्ञान उत्पन्न थयुं इतुं. तेणे प्रभुने जाणीने पठी वंदना करी. ने कहुं के, “ परीपइने सदन करनारा हे प्रजो ! तेमने आटला बखतमां ज्ञान उत्पन्न थओ. ”

पठी महा तपोवंत एवा वीर प्रभुनुं दशमुं चोमासुं आवस्ती नगरीमां थयुं. त्यांथी प्रभु सानुलटिक नामना गामे गया अने त्यां गामनी ब्दार उद्यानने विपे कायोत्तर्गें रह्या. अहिं जगवाने अनुक्रमे अठावीश दिवसे करीने जइ, महा-जइ अने सर्वतो जइ नामनी पढिमा करी. पठी आनंद आवकने घरे दासीये आपेला शीतल (टाढा) अन्नवने प्रभुने पारणुं थयुं. त्यां पंचदिव्य प्रगट थपां. त्यांथी प्रभुए बहुम्होछोथी व्याप्त एवी दृढ जुमिने विपे पेढालपुर नगरना उद्यानने विपे रदेला पोलास नामना चैत्यने विपे कायोत्तर्गें निवास कथ्यो. अहिं तेनु अठमने तपे पाठली रात्रीए कायोत्तर्गें रह्या इता एवामां प्रभुना निमेष रहित एवा योग्य पुत्रजने अवधिज्ञानथी जाणीने कांइक नन्न थइ ठे काया जेनी एवो इंड सज्जामां बेठो बेठो अत्यंत दर्प पामीने कइवा लाग्यो के,

“श्री वीरप्रभुना मनने चलाववाने अण लोक पण समर्थ नथी.” आवां इंडनां वचन सांजली संगमक नामनो देव डप्पापी कइवा लाग्यो के, “जे आ इंड एम कइ ठे के, अरिदंतनुं मन चलाववाने कोइ समर्थ नथी; ते हुं एनुं वचन मिळ्या करीने अरिदंतने तेमना नियमथी ब्रष्ट करीश. कारण ए प्रभु बीजाना आश्रयथीज तप करे ठे.” आम कइता एवा ते मंगमकदेवताने इंडे बहु ना कही तोपण तेतो तत्काल प्रभुनी पासे आवीने तेमने उपसर्ग करवा लाग्यो. तेमां प्रथम धुलनी वृष्टिथी तेणे प्रभुने. भ्रामोभ्रान लेतां वंच करी दी-धा. बीजो उपमर्ग एवो करणो के, कीमीयोना रूपथी प्रभुना अंगने विपे प्रवेश करीने तेमनुं शरीर चालनी समान बनावो दीपुं. बली मछर अने दंशथी प्रभु-

ना शरीरे बहु पीना करी. देवताए करेला आ प्रकारना उपसर्गथी प्रजु बहु पीना पाम्या. वली ते देवताए घीमेलोनां रूप बनावी अरिदंत प्रजुने बहुवार पीन्था. एज प्रमाणे बीठी, नोलीया, सर्प अने उंदरनां रूपो धारण करीने वारं-वार पीना उपजावी. वली तेणे दायीनुं रूप बनावी उंचे उगळ्या, पगवने मर्दन करथा अने दांतो मारथा. पिशाचनां रूपथी उपसर्ग करी अने पठी बाघनां रूपथी दादोवने तामन करथा. तेमज सिंघार्थ अने त्रिशलामातानुं रूप करी प्रजुने मोह पमाम्था. रसोइयानुं रूप धारण करीने प्रजुना वने पगनी वझे अग्निसलगावी रसोइ बनावी. चंमालनुं रूप बनावी प्रजुना कान विंगेरेमां माला बनाव्या. पक्षीछनां रूप बनावी वज्रसमान तीक्ष्ण चांचवने पीना पमाम्था; कठोरवायुथी उंचे उगळी पृथ्वी उपर फेंक्या. वंटोलीयानां रूपे चक्रनी पेठे जमाव्या. ठेवट ते दुरात्मा देवताए कालचक्रथी दोषेला प्रजु जानु (ठींचण) पर्यंत जुमीमां खूबी गया. सवारे इंडममान समृद्धिने विकुर्वीं वैमानमां वेठेला ते देवता प्रजुने कहेवा लाग्यो के, “ हे प्रजो! स्वर्ग अने मोक्षनी सिद्धिने वरो. ” आ प्रमाणे तेणे एक रात्रीने विषे उगणीझ उपसर्ग करथा. पठी अथम एवो ते संगमक पोताना विजंगझानथी जोवा लाग्यो के, “ आ मुनि में करेला उपसर्गांवने पोताना नियमथी द्रष्ट थया ठे के नहि ? ” आम् विचारी ज्ञानवने जोवा लाग्यो तो मालम पर्युं के, क्षोत्रने नहि पामेला अने पट्टनि-कापना जीवोनुं हित इच्छता प्रजु ध्यानमांज रहेला ठे. त्यांथी बालुका गाम प्रत्ये जता एवा प्रजुने ते दुरात्मा संगम देवताए ठींचण प्रमाण बेलुवाला र-हनामां पांचढो चोरोने विकुर्वीं तेदना बाहनने विषे जोम्था. वली तेणे पोताना वज्रमय श्रंगथी प्रजुने (मामा) एम कहीने गाठ आलिंगन करथुं. आ आ-लिंगन तेणे एवा वज्रथी करथुं इतुं के, जो पर्वत दोष तो पण ते तत्काळ पूर्णरूप थइ जाय; परंतु प्रजु तो मदा शक्तिवंत दोषाथी कांइ थयुं नहि. प्रजु बालुका गामे गया. त्यां पण ते देवताए प्रजुनुं एक आंग्ने काणुं एवुं स्त्री रूप बनाव्युं. मुज्जम गाममां स्त्रीपोनी आगळ दाय जोमी रहेला जारनुं रूप बनाव्युं. आ प्रकारे विविध कुचेष्टात तथा अनेक प्रकारना उपसर्ग लोको पासे पगले पगले करावतो उतो ते संगमक प्रजुने पीना करतो दतो. मलय गाममां प्र-जुनुं पिशाचमय रूप बनावी स्त्री विंगेरेने गालो देवगववा लाग्यो, ते उपरथी

लोकोए तेमने बहु माख्या. वली हस्तिशीर्षे गाममां जिहाने अर्थे गयेला प्रजुनुं शिवरूप विकुर्धने स्त्रीयोनी समक्ष पुरुष चिन्दने खेची विकारमय वनाव्युं. ते उपरथी लोकोए प्रजुने बहु माख्या. पठी प्रजुए विचारयुं के, "आ लोको मने बहु उपसर्ग करे ठे; तेथी हवे म्हारे नगरमां जवुंज नहि." एवं धारी प्रजु नगरनी व्हार रह्या. संगमक पण "शुं ते हजु नथी थाक्या?" ग्राम पोताना अवधिज्ञानथी जोवा लाग्यो तो मालम पर्युं के, "प्रजुतो पोताना शुद्ध ध्यानथी जरापण नृष्ट थया नथी." प्रजुनुं आवुं उत्कृष्ट लिंग-श्मशानपणुं (शरीरनुं निरज्जीमानपणुं) जोइने लोकमां शिवलिंगादिक प्रवर्त्या.

एक दिवस तोसल नामना सन्निवेशनी व्हार प्रजु कायोत्सर्ग रह्या इता, एवामां पेत्तो देवताने विषे अघम एवो संगमक, एक कुशिष्यनुं रूप धारण करी गाममां खातर पान्वा लाग्यो. लोकोए तेने पकळीने बांध्यो एटले तेणे कह्युं के, "गामनी व्हार रहेला म्हारा गुरुए मोकलवाथी हुं अहिं आब्यो हुं." ए उपरथी क्रोधातुर थपेला लोकोए "आ वच करवा योग्य ठे." एम धारीने प्रजुने बांध्या. परंतु कोइ नृक्षलनामना इंड्जालिके गोमाव्या. वली मोसली नामना सन्निवेशने विषे शिष्यरूप वनेला संगम देवताने सुरंगादि शोधतो जोइ लोकोये पूठ्युं एटले तेणे कह्युं के, "हुं गाममां खातर पान्वा जाउं त्पारे म्हारा गुरुने कोइ उपद्रव न करे, माटे हुं तेमना अर्थे एकांत स्थान शोधुं हुं." पठी लोकोए जिनेश्वरने बांधेला जोइने प्रजुना पिताना मित्र कोइ मागध नामना पुरुषे जगवाने गोमाव्या. तोसली गामने विषे ते संगमक देवताए तेवी ज रीते करवाथी तोसली नामना कृत्रिये प्रभुने सात दोरीवती बांध्या; परंतु धर्मना प्रज्ञावथी ते सघली दोरी तूटी गइ. ते उपरथी तोसलिके "आ चोर नथी." एम धारी प्रजुने गोमी भूक्या. वली एवी रीते सिद्धार्थ नगरमां पण प्रजुने चोररूपे बंधाव्या. त्यां पण कौशिक नामना आवके गोमाव्या.

पठी प्रजु व्रजनगरे गया. ते दिवसे त्यां सर्वने घरे खीर रंघाती होती. तो पण "आ देव उपसर्ग करे ठे." एम धारी प्रजुतो नगर व्हार कायोत्सर्ग रह्या. देवताए त्यां पण बहु उपसर्ग कर्या. पठी बीजे दिवस शांत चिन्वालो थपेला तेदेवता अवधिज्ञानथी प्रजुने शुद्धपरिणामवाला जाणीने अने "उपसर्ग कर्तां व मास थया." एम विचारीने कदेवा लाग्यो. "दे उच्चम! जिहाने माटे

ना शरीरे बहु पीडा करी. देवताएं कोला आ प्रकारना उपसर्गथी प्रजु बहु पी-
 दा पामना, कवी ते देवताएं पीमेलोनां रूप बनानी अरिहंत प्रजुने बहुवार पी-
 दा. एह प्रमाणे नींदी, नीलीया, मर्ष अने उबरनां रूप धारण करीने वारं-
 वार पीडा उरतावी, कवी तेणे दाथीनुं रूप बनानी उंचे उठाव्या, पणवेंद
 मंडेन उरता अने रंतो माग्या. पिशाचनां रूपथी उपसर्ग करी अने पठी वा-
 कलां कपलां शरीरेंद नासन कण्या. तेमज मिळार्थ अने त्रिशलामातानुं रूप
 दा. कपलेंद मंडा वनामया, श्मोडमानुं रूप धारण करीने प्रजुना अने पगनी वडे
 कांति पामनाथी. श्मोड बनारी. वंशालानुं रूप बनानी प्रजुना कान विंगेरेंमां माता
 दहादा, कर्ण मंडा रूप बनारी. राजगमान तीकण बांचवेंद पीडा पमाव्या;
 कर्णपद्माथी. वेंद दहाथी. पृथ्वी. उगर् फेंक्या. वंशोलीगानां रूप चक्री पेंद
 उरताया, उरत ते दुःखमा देवताएं कावचकथी दणंला प्रजु जानु (वींचण)
 ९०१. जूनीमां मृ. ति मंडा. मणोर इंजमान समुद्धिने विकृतीं पैमानमां वेंदलो
 ते देवता प्रजुने वेंदला लाग्यो के, " हे प्रजे! मर्ष अने मोक्षनी मिद्धिने व-
 ने. " आ प्रजने तेने एह सवाले विंगे सुगणीश उपसर्ग कण्या. पठी अथम
 एतेने संतमह पेंताना विनंगदानथी जोगा लाग्यो के, " आ मुनि में को-
 ला उरतणेंद पेंताना नियमथी ब्रह्म अया ठे के नत्रि ? " आम विनारी
 कपलेंद जोगा लाग्यो तो मावम पळ्युं के, शोजने नदि पामेला अने पट्टनि-
 कालना जेरेनुं शित उठता प्रजु ध्यानमांत मंडेला ठे. त्यांथी वानुहा गाम
 प्रजे जेना एह प्रजुने ते दुःखमा संगम देवताएं वींचण प्रमाण वेवुवाना र-
 हण्णें वेंदला कोणेने विकृतीं तेंदना वाटनेन विंगे जोग्या. कवी तेणे पेंताना
 वज्रमर अंथी. प्रजुने (मामा) एम कर्दनि गाद आनिंगन कण्युं. आ आ-
 विंगन तेणे एम कर्दथी. कण्युं हनुं के, जो पयन शोय तो पण ते नष्टाल
 कृतीं एम अने जेना; पणुं प्रजु तो मंडा डानिनेन कोनाथी. कांठ अणुं नदि. प्रजु
 वावुहा मथि मंडा. त्या पण ते देवताएं प्रजुनुं एह आंगे काणुं एणुं रवी. कप
 उरतानुं मुजम बाजमां रवीवेनी. अगन दाथ जोगी. रेंदना तागुं रूप बनार्थु.
 आ प्रजोने वि. वि. कृतेकन कप अनेह प्रमाणे उपसर्गों सोहो पामे पणवें
 कांठे कपलेंद उंचे ते संतमह प्रजुने पीडा कपेने हने. मणय माममां प्र-
 जुनुं पिशाचमर कर बनानी रवी. विंगेने मातो देवताया लाग्यो, ते उरार्थी

मस्तक उपर रदेला सौवर्मेझनां सिंहासनने जोझने विचारुं जे, “हुं तेने हेवो पवामुं.” आम घारी ते त्यां गयो, परंतु इंझी पराजव पामेलो ते सुंसुमार-पुर प्रत्ये आवीने कायोत्सर्गं ग्हेला श्रीवीरप्रज्जुना दारणे रहो; तेथी ते निर्जय थयो. त्यार पवी जोगपुरने विषे माहेंड नामनो कृत्रिय क्रोधथी जेटलामां ख-जुरीनी कांटावाली सोटीव्हे प्रज्जुना इरीरने पीमा उपजावे ठे तेटलामां प्र-ज्जुने कुशल समाचार पठवा आवता एवा सनत्कुमार देवेंडे तेने तत्काल नि-वाखो. त्यांची प्रज्जु नंदि गाम प्रत्ये गया. त्यां तेमना पित्तानामित्र नंदे तेमने वंदना करी. त्यांची मिंदक गाम प्रत्ये कायोत्सर्गं रदेला प्रज्जुने कोइ एक गोवा-ल क्रोधथी उपसर्ग करवा लाग्या एवामां वंदन करवा माटे आवेला इंडे ज-यंकर रुपथी तेने त्रास पमामीने काडी मूक्यो. त्यांची प्रज्जु कौशांबी नगरी प्रत्ये गया. त्यां इतानिक नामे राजा राज्य करतो हतो. अहिं प्रज्जुए पोताना पूर्वना डुट कर्मने जीतया माटे पोथ मासनी शुक्ल पढेवने दिवसे एवो घोर अजिग्रह लियो के, “जो कोइ मने इयथी सूपमाने खूणे रदेला अरुदना वाकला गोचरी वखत गया पवी बंदोरावे तो म्हारे पारणुं करवुं. परंतु ते ब-ंदोरावनार राजानी पुत्री ठां दासीपणाने पामेली होवी जोइए. वली तेनो जमणो पग उंबराथी व्हाइ अने भावो उंबराथी अंदर होवो जोइए. मांथ मुं-हेली तथा पगे वेनीवाली तेमज त्रण उपवासवाली अने रुदन करती होवी जोइए.” आ प्रमाणेनो प्रज्जुनो अजिग्रह त्यां चार मास सुधी पुरो थयोनदि.

इवे अहिं एवुं वन्युं इतुं के, इतानिक राजाए दधिवाहन जूपतिनो यु-द्धां पराजय करीने तेनी चंपा नगरी लुंटी. ते वखते मृगावती, इतानीक, नंदाप्रिया सहित सुगुप्त, छारपालीका विजया अने धर्मोपाध्याय एटला जणा बहु-दुःख पाम्या. वली ते युद्धां वसुमति के जेनुं वीजुं नाम चंदनवाला इतुं ते पुत्री सहित तेनी धारणी माताने कोइ इतानिक राजानो लइकरी माणस पंक्रमीने कौशांबी नगरीये लाव्यो; परंतु रस्ते माता धारणी तो मृत्यु पामी; तेथी पेला लइकरीये चंदनवाला पुत्रीने कोइ धनावह शेठने त्यां बेचाती आपी. धनावह शेठे पण ते पुत्रीने पोताने घेर तेमी जइ अने तेन स्नान, वस्त्र, विलेपन तथा अलंकारादिकथी सुशोजित करी. एक दिवस शेठना पग घोवरावती एवी चंदन वाळाना केशने नीचे पळता जोइ शेठे ते केशने उंचा राख्या ते जोइ धनावह

ग्रामादिकने विपे जात अने हवे पठी हुं तमने निश्चय कांइ पण घोर उपसर्ग करीश नहि. ” प्रजुए कह्युं. “ हे देव ! हुं म्हारी मरजी प्रमाणे जइश. म्हारे कांइ पण कहेवुं नहि. पठी तेज गाममां प्रजु बीजे दिवसे जिहाने अर्थ गया. त्यां कोइ वत्सपालिका नामनी वृद्ध मोडीये तेमने टाढी खीर बहोरावी. ते उपरथी तेना घरने विपे सुवर्णवृष्टि अइ. अजव्य एवो संगम देवता पण ठ मास पर्यंत उग्र एवा उपसर्गां करीने पठी ते ब्रज नामना गामप्रत्ये प्रजुने नहि जांगेला परिणामवाला जाणीने ते अचम संगमक उत्साह रहित अइने स्वर्गप्रत्ये चाढ्यो गयो. हवे ज्यारथी आ नवमा वपेने विपे संगमदेवता ए प्रजुने उपसर्ग करवा मांन्हा ते दिवसथी आजसुधी एटले ठ मास पर्यंत ई-डादिक सर्वे देवतात अत्यंत उद्वेग मनवाला रह्या. पठी अत्यंत क्रोधातुर थये-ला ईडे संगमक देवताने स्वर्गमांथी काढी मूक्यो; तेथी ते अचमदेव हवणां पण मेरुपर्वतनी चूलिकाने विपे पोतानी प्रिया सहित वसे ठे अने ते संगम-कना जक्तो तो ईडना आग्रहथी स्वर्गने विपे रह्या.

पठी विद्युत्कुमार देवेंड अलजिकापुरी प्रत्ये आवी प्रजुने वंदना करी दायजोनीने पूठवा लाग्यो के, “ हे तीर्थेश ! आपे बहु उपसर्गां जितिला ठे, ते थी हुं आपने कुशल समाचार पूठवुं. पठी श्वेतांविका नगरी प्रत्ये गयेला तथा निर्विघ्नपणे वर्तता एवा प्रजुने ईड कुशल समाचार पूठवा आव्यो. त्यांथी प्रजु श्रावस्ति नगरी प्रत्ये आवीने गामनी ब्दार कार्यात्सर्गें रह्या. ते वखते त्यांना लोको कार्तिकस्वामीनी मूर्तिनो उत्सव करता इता. आ वखते ईडे ते कार्तिकस्वामीनी मूर्तिमां प्रवेश करीने श्रीवीरप्रजुने नमस्कार कख्या. ग्राम थवाथी तो सर्वे लोको आदरथी अरिहंत प्रजुनुं वंदन करवा लाग्या. त्यांथी कौशांवी नगरी प्रत्ये गयेला प्रजुने कुशल समाचार पूठवा माटे वैमानीक देवता सहित दिवस अने रात्रिना अधिपति एवा सूर्य अने चंद्र त्यां आव्या. एज प्रमाणे वाराणसी नगरीमां ईड, राजगृह नगरमां इशानेंड, अने मिथ्रि-ला नगरीमां जनकराजा तथा घरणेंड प्रजुने कुशल समाचार पूठवा आव्या. त्यांथी प्रजुनुं अग्यारमुं चोमासुं विशालानगरी प्रत्ये थयुं. अहिं पण भूतानंद हरिये प्रजुने कुशल समाचार पूठवा. त्यांथी प्रजु मुंसुमारपुर प्रत्ये जइने का-योत्मगें गद्या. ते वखते नवीन उत्पन्न थयेला जुवनपतिना ईड चमरेंडे पोताना

अने तेने टाले तां हुं एमने सर्वज्ञ जाणुं. " आम धारी ते जेवो स्थिर घडने रदे ठे एटलामां प्रजुए "तने जीव विषयनो संशय ठे ?" एम कहीने पठी वेदनां पदोनो उच्चार करी तेनो संशय ठेदी नांख्यो; जेथी ते इंझूतिये पोताना पांचसो शिष्य सहित चारित्र अंगीकार करयुं. पठी अग्निज्ञूतिना पण कर्म संबंधी संशय दूर थवाथी तेणे पण पांचसो शिष्य सहित दीक्षा लीधी. वली झरीर एज आत्मा, ए संशय ठेदावाथी वायुज्ञूतिये पण पांचसो शिष्य सहित व्रत ग्रहण करयुं. पंच महाज्ञूत संबंधी संशयनो प्रजुए वेदनां वाक्यथी नाश कथ्यो, ए उपरथी व्यक्त नामना ब्राह्मणे पांचसो शिष्य सहित व्रत अंगीकार करयुं. आ जन्मने विपे जेवुं दोय तेवुंज परज्जवने विपे मले, आ संशय पण प्रजुए ठेयो; तेथी सुयर्मा नामना ब्राह्मणे पांचसो शिष्य सहित चरित्र लीधुं. वंध अने मोक्षनो संशय प्रजुए वेदयुक्तिथी ठेयो. ए उपरथी मंमिकना पुत्र मंमिने सा-मात्रणसो शिष्य सहित दीक्षा लीधी. देवतान्ठ ठे के नथी, आ संशय पण प्रजुए ठेदवाथी मौर्यपुत्रे त्रणसो शिष्य सहित चरित्र लीधुं. नरक ठे के नथी, आ शंसय प्रजुए ठेयो, एथी अकंपिते त्रणसो शिष्य सहित दीक्षा लीधी. पुण्यपाप ठे के नथी, आ संशयनो प्रजुए नाश करवाथी अचलघ्राताए त्रणसो शिष्य सहित चारित्र आदरयुं. परलोक ठे के नथी, आ संशय ठेदवाथी मेतायें त्रणसो शिष्य सहित व्रत अंगीकार करयुं. मोक्ष ठे के नथी, आ संशयनो उत्तर प्रजुए वेद वचनवने आपवाथी प्रजास नामना विप्रे त्रणसो शिष्य सहित व्रत आदरयुं. आ बखते आबी रीते इंझूतिविगेरे अगीयार जणाए पोताना शंसयनो नाश थवाथी चुमालीशसो शिष्यो सहित दीक्षा लीधी. पठी प्रजुए तेतने त्रीपदीनुं दान करयुं अर्थात् त्रिपदी जणावी एटले तेतए द्वाद-शांगी रची. पठी जगवाने ते अगीयारे जणाने पोताना गणधर पदे स्थाप्या. प्रजुने चौदइजार साधुन्, शु६ शीलवंत ठत्रिइइजार साध्वियो, एक लाख अने उंगणसाठ हजार श्रावको, त्रण लाख अने अठारहजार श्राविकान्ठ, त्रणसो चौद पूर्वचारियो, तेरसो अवधिज्ञानि साधुन्, सातसो व्रतवारी एवा केवलज्ञानीयो, सातसो वैकियलव्धिने धारण करनारान्ठ, पांचसो मनःपर्यवज्ञानने धारण कर-नारान्ठ, चारसो वादलव्धिने धारण करनारा तपस्वीन्ठ, आठसो अनुत्तर देवलो-कमां जनागन्ठ अने सातसो अंतवासी सिद्धे, आ प्रमाणेनो परिवार इत्तो. प्रजु

रकवैद्य ए वज्रेजणा पोताना पुण्यने लीधे स्वर्गे गया.

इहे जृज्जिक नामना गामनी समीपे ऋजुवालिका नामनी नदीने तीरे व्यावृत्त नामना चैत्यनी पासे श्यामाक नामना कणवीना खेतरमां शालवृक्षनी नीचे उत्कटितासने वेवेला प्रज्जुने उठ जत्ते सुध्यान ध्याता कर्मदाय श्रवाने लीधे केवलज्ञान उत्पन्न अयुं. ते वखते चोसठ इंडोए तुरत एकठा श्रद्धे जगतने आश्रयकारी एवी समवसरणनी रचना बनावी. प्रज्जुए पण “आ माणसो ज्ञाव रहित ठे.” एम घरीने पण पोतानो आचार जणावाने माटे एक मुहूर्त (वे घनी) धर्मदेशना आपी. पठी श्रमरेण्डोए परवस्था थका जगवान् एकज रात्रीमां बार योजन प्रमाणवालो मार्ग उलंघीने तत्काल मध्यम अपापा नगरी प्रत्ये आव्या. त्यां सौमिल नामनो ब्राह्मण यज्ञ करतो इतो, तेने माटे इंडूजुति विगेरे म्होटा अगीयार उपाध्याय त्यां आव्या इता. आ सर्वेने बोध करवा माटे प्रज्जुतो नगरीनी बहार मदसेन उद्यानमां समवसस्था. देवतान्त्रण धर्मदेशनाने माटे एक म्होडुं समवसरण रघुं. त्यां सिंहासनने विपे वेशी प्रज्जु धर्मदेशना आपवा लाग्या, जेथी देवतान्त्रण मद्दोत्सर्व पूर्वक त्यां आववा लाग्या. देवतान्त्रणे आवता जोइ इंडूजुति विगेरे उपाध्यायो सौमिल ब्राह्मणने कदेवा लाग्या के, “याज्ञिक गोरोए अग्निने विपे सारी रीते आहुति आपवार्थी देवतान्त्रण पोते अहिं आवे ठे. ” आ प्रमाणे तेउ वात करे ठे एटलामां तो देवतान्त्रण यज्ञस्थानने त्यजी दइने जिनेश्वर प्रज्जुनी पासे गया एटले तो बली इंडूजुति उपाध्याय अन्य पुरुषोने पूववा लाग्यो के, “हे लोको ! आ सर्वे देवतान्त्रण यज्ञस्थानने मूकीने बीजे कपां जाय ठे ? ” तेउए उत्तर आप्यो के, “हर्षवंत एवा ते देवतान्त्रण सर्वइ एवा श्री वीरप्रज्जुनी पासे जाय ठे. ” आवां लोकोनां वचन सांजली अत्यंत गर्वयुक्त थयेलो इंडूजुति पोताना पांचसे शिष्योने लइने प्रज्जुना समवसरणमां गयो. त्यां ते त्रणलोकनी लक्ष्मीथी सुशोजित एवा श्री वीरप्रज्जुने जोइने पोताना चित्तमां चमन्कार पाम्यो अने “शुं आ सर्वइ हइ के बीजा !!!” एम शंका पामतो उतो वेगे. एवामां प्रज्जुए तेनो आशय जाणीने तेने कहुं के, “हे इंडूजुति ! तुं जले आव्यो. ” प्रज्जुनां आवां वचन सांजली इंडूजुति विचार करवा लाग्यो. “शुं ए मने उजखता हइ ? हा ! ए मने जाणताज हइ. कारण मने कोण नहिं उजखतुं होय ? परंतु जो ए म्हारो संशय जाणे

अने तेने टाळे तो हं एमने सर्वडा जाणुं. ” आम् घारी ते जेवो स्थिर थइने रवे ठे एटलामां प्रजुए “तने जीव विषयनो संशय ठे ?” एम कदीने पठी वेदनां पदोनो उच्चार करी तेनो संशय ठेदी नांख्यो; जेथी ते इंझूतिये पोताना पांचसो शिष्य सहित चारित्र अंगीकार करचुं. पठी थग्रिझूतिना पण कर्म संबंधी संशय दूर थवाथी तेणे पण पांचसो शिष्य सहित दीक्षा लीधी. वली इरीर एज आत्मा, ए संशय ठेदावाथी वायुझूतिये पण पांचसो शिष्य सहित व्रत ग्रहण करचुं. पंच महाज्ञूत संबंधी संशयनो प्रजुए वेदनां वाक्यथी नाश कख्यो, ए उपरथी व्यक्त नामना ब्राह्मणे पांचसो शिष्य सहित व्रत अंगीकार करचुं. आ जन्मने विपे जेवुं होय तेवुंज परजवने विपे मले, आ संशय पण प्रजुए ठेयो; तेथी सुधर्मा नामना ब्राह्मणे पांचसो शिष्य सहित चरित्र लीधुं. बंध अने मोक्षनो संशय प्रजुए वेदयुक्तिथी ठेयो. ए उपरथी मंन्किना पुत्र मंन्किने सा-नात्रणसो शिष्य सहित दीक्षा लीधी. देवतानु ठे के नथी, आ संशय पण प्रजुए ठेदावाथी मौर्यपुत्रे त्रणसो शिष्य सहित चरित्र लीधुं. नरक ठे के नथी, आ शंसय प्रजुए ठेयो, एथी अकंपिते त्रणसो शिष्य सहित दीक्षा लीधी. पुण्यपाप ठे के नथी, आ संशयनो प्रजुए नाश करवाथी अचलव्रताए त्रणसो शिष्य सहित चारित्र आदरचुं. परलोक ठे के नथी, आ संशय ठेदावाथी मेतायें त्रणसो शिष्य सहित व्रत अंगीकार करचुं. मोक्ष ठे के नथी, आ संशयनो उत्तर प्रजुए वेद वचनवने आपवाथी प्रज्ञास नामना विप्रे त्रणसो शिष्य सहित व्रत आदरचुं. आ बखते आवी रीते इंझूतिविगेरे अगीयार जणाए पोताना शंसयनो नाश थवाथी चुमाळीशसो शिष्यो सहित दीक्षा लीधी. पठी प्रजुए तेउने त्रीपदीनुं दान करचुं अर्थात् त्रिपदी जणावी एटले तेउए द्वाद-शांगी रची. पठी जगवाने ते अगीयारे जणाने पोताना गणधर पदे स्थाप्या. प्रजुने चौदइजार साधुन, शुद्ध शीलवंत ठत्रिंशइजार साध्वियो, एक लाख अने उंगणसाठ हजार आवको, त्रण लाख अने अठारहजार आविकान, त्रणसो चौद पूर्वधारियो, तेरसो अवधिज्ञानि साधुन, सातसो व्रतबारी एवा केवलज्ञानीयो, सातसो वैकियलब्धिने धारण करनारान, पांचसो मनःपर्यवज्ञानने धारण करनारान, चारसो वादलब्धिने धारण करनारा तपस्वीन, आठसो अनुत्तर देवलोकमां जनारान अने सातसो अंतवासी सिध्दे, आ प्रमाणेनो परिवार इतो, प्रजु

ग्रहस्थावासमां त्रीश वर्ष, उद्ग्रस्थपणे चार वर्ष अने सामा ठ मास तथा केवली पणे ठ मासमां कांइ जुग त्रीश वर्ष एम प्रज्जुनुं सर्व आयुष्य वोत्तेर वर्षनुं हतुं.

इवे सुखम दुःखमकालना त्रणवर्ष सामाआठमास वाकी रह्ये ठते अ-
पापा नगरीने विषे *कार्तिकवदी अमावस्याने दिवसे स्वाति नक्षत्रना योगमां
अढम तप करीने पर्येकासने वेठेला कर्मरहित प्रज्जुए पंचावन पुण्यपापना फ-
लरूप वत्रिश अध्ययन सज्जामां देशनारूपे कहीने अने प्रधान नामना अध्यय-
ननुं निरुपण करीने पढी मोहलहमीनो अंगीकार करयो. हे ज्ञव्यलोको ! जेमणे
संगमकदेवता विंगेरे जीवोए करेला उपसर्गना समूहने धीरजताथी सहन करया
ठे, जेमणे गाढ एवुं तप करयुं ठे अने जेमणे दुःसह एवा परीपहोनी सेताने
लीलामात्रमां जीती लीधी ठे ते इंडादि देवतानुए पूजन करेला श्री वीरजिने-
श्वरने तमे नमस्कार करो.

॥ इति श्री महावीरचरित्रं संपूर्णम् ॥

निम्मविअवारसंगे निहयअणंगे विमुक्कजवसंगे ॥

करुणामयजलनिहिणो नमामि गणहारिणो सबे ॥३॥

अर्थः—द्वादशांगीना रचनारा, कामदेवनो नाश करनारा, संसारना सं-
गने त्यजी देनारा अने दयारूप अमृतना समुद्र एवा सर्व गणधरोने हुं नम-
स्कार करुं दुं. ॥ १ ॥

अदिं सर्व तिर्थकरोना सर्व गणधरोने नमस्कार करुं दुं, एम कह्युं. तो
कया कया तिर्थकरना केटला केटला गणधरो इता ते कदे ठे. १ श्री ऋषजदेव
प्रज्जुना पुंनरिकादि चोराशी गणधरो इता. २ अजितनाथना सिंदसेनादिक
पंचाणुं गणधरो इता. ३ शंजवनाथना चारु विंगेरे एक सो अने वे गणधरो
इता. ४ अजिनंदनना वज्रनाज्जादिक एकसोने सोल गणधरो इता. ५ पद्मप्र-
ज्जुना सद्योतादिक एक सो ने सात गणधरो इता. ६ सुमतिनाथना चमरादिक
एक सो गणधरो इता. ७ सुपार्श्वनाथना विदर्जादिक पंचाणुं गणधरो इता. ८
चंद्रप्रज्जुना दिनादिक त्राणुं गणधरो इता. ९ सुविधिनाथना चराहादिक अण-

शी गणवगे हता. १० शीतलनाथना नंद विगेरे एकाशी गणवगे हता. ११
श्रयांगनाथना कौस्तुभादिक वेतिर गणवगे हता. १२ वामुपुण्यना मुञ्जमा-
दिक वामर गणवगे हता. १३ विमलनाथना मंदर विगेरे सनावन गणवगे
हता. १४ धनंतनाथना यशादिक पञ्चम गणवगे हता. १५ धर्मनाथना अ-
गिष्टप्रमुख प्रेतालीश गणवगे हता. १६ शांतिनाथना चक्रायुवादिक वज्रिश गण-
वगे हता. १७ कुंजनाथना शंखादिक पांविश गणवगे हता. १८ अग्नाथना
कुंजादिक तेविश गणवगे हता. १९ भस्त्रिनाथना निषगादिक अनाविश गणवगे
हता २० मुनिमुवत्स्वामिना मत्तप्रमुख अदार गणवगे हता. २१ नमिनाथ-
ना संजु विगेरे वनर गणवगे हता. २२ नेमिनाथना (आयडपरमुखना अति-
प्राय प्रमाणे) वरदनादि अगिषार गणवगे अने (कडरमुखना अतिप्राय प्र-
माणे) अदार गणवगे हता. २३ पार्श्वनाथना (आयडपरमुखना अतिप्रा-
यपी) आर्यदिगादिक दश अने (कडरमुखना अतिप्रायपी) आठ गणवगे
हता. २४ महावीरव्यामीना गौतमादिक अगीषार गणवगे हता. ए घोरीश
जिनेश्वरना पंदेला पंदेला गणवगेने हुं वंदना करुं.

ए ऊपर आ नीचिनी अण गाथाञ्च बहे वे.

गिरिचमलमेण पटु मी-रमेण चारु वडनातम्बर ॥

चमगे मडो अ विद-पु दिन्न पहणो वगहो अ ॥ १ ॥

पटुनंद युक्तुजो चिप. मुजुम मंदर जमा अग्निो अ ॥

वडाछत मंग्या कुं-न जिमप मल्लीप नेजु अ ॥ २ ॥

वरदल अडादिगा, ततिंदजुई अ गणलग पदना ॥

मीगाञ्च गाथांणं, तंनु पायाई पणपाणं ॥ ३ ॥

अर्थ—१ धीं वरदमेण, २ मनु सिंहमेण, ३ चारु, ४ वडनात, ५ चमर,
६ मडोत, ७ विरज, ८ दिग्ग, ९ मनु वगह, १० मंद, ११ कौस्तुभ, १२ मुजुम,
१३ मंद, १४ यशा, १५ अगिष्ट, १६ चक्रायु, १७ शंख, १८ कुंज, १९ निषग,
२० मत्त, २१ शंजु, २२ वरदल, २३ आर्यदिग, २४ कडरमुख, २५ घोरीश्वर,
आ घोरीश जिमप अतिप्रमाणे अणवगे वरदना पंदेला पंदेला
पावने नाश करे. ॥ १ ॥ इति दण्डवर्गो मन्त्रि.

इवे प्रथम चक्रवर्त्ती एवा ज्ञरतमुनिनी स्तुति करे ठे.

ज्ररहमहारापरिसिं, गिहिवेसुपन्ननाणवररयणं ॥

दसहिं सहस्सेहि समं, निस्कृतं वंदिमो सिरसा ॥ ४ ॥

अर्थ—जेमने गृहस्थना वेशमांज केवलज्ञानरूप रत्न उत्पन्न थयुं ठे अने जेमणे दशहजार राजाठनी साथे चारित्र अंगीकार करथुं ठे एवाते ज्ञरत महा राजर्षिने अमे मस्तकवन्दे नमस्कार करीए ठीए.

इवे महाबल एवा बाहुबलि महर्षिनी स्तुति करे ठे.

हृत्विदिलगस्स न केवलं तिसोक्काण वरिसपमिमंते ॥

पयपन्नमसमुप्पाम्भिर-नाणवरो जयन्न बाहुबली ॥५॥

अर्थ—जेमणे एक वर्ष कायोत्सर्गें रह्या पठी “हाथी (गर्वरूप हाथी) उपर चमेलाने केवलज्ञान न होय.” एवं पोतानी व्हेनोनां वचन सांजली आगल चालवा भाटे पग उपामवाथी जेमने केवलज्ञान प्राप्त थयुं ठे एवा बाहुबलि जयवंता वतां ॥ ५ ॥

आ ज्ञरत अने बाहुबलिनो संबंध श्री रूपज्ञदेवना चरित्रथी जाणी लेवो. इवे ज्ञरतराजाना वंशना अजितनाथ सुधीना सर्व राजर्षिठनी स्तुति अण गाथाथी कहे ठे.

सुरवङ्गा अहिसित्ता, ज्ञरहपए अद्धज्ञरहवरपहुणो ॥

आइच्चजसप्पमुहा, अठवि सासयसुहं पत्ता ॥ ६ ॥

अर्थ—तौषमंहे जेवी रीते ज्ञरतराजाने केवलज्ञान उत्पन्न थयुं ते बखते तेमनो केवल महात्सव करीने तेमना पदे तेमना पुत्रने राज्याभिषेक कखो तेज प्रकारे अर्थ चक्रवर्त्तीनो अर्वा ज्ञरतकेत्रना राज्यने विषे राज्याभिषेक कखो ठे. ज्ञरतना पुत्रोना वंश नीचे प्रमाणे १ आदित्यवंश, २ महाबल. ३ अतिवल. ४ बलज्ज, ५ बलवीर्य, ६ कार्तवीर्य; ७ जलवीर्य अने ८ दंरुवीर्य एम आठ आठ पुत्रो साखता सुखने पाम्या ठे. ते वात आदिनाथना चरित्रथी जाणी लेवी ॥ ६ ॥

अत्रेवि पुहविवङ्गा, नसज्जस्स पन्नप्पए असंखिज्जा ॥

जावजिअसत्तुराया, अजियजिण्णपिआ समुप्पत्तो ॥ ७ ॥

અર્થ—શ્રી રૂપનેદેવ પ્રજ્ઞુના પઠી તેમના વંશને વિષે શ્રી અજિતનાથ જિનેશ્વરના પિતા જિતશત્રુ રાજા જેટલા કાલમાં ઉત્પન્ન થયા છે તેટલા કાલમાં (પચાસ ક્રોડ લાખ સાગરોપમ કાલમાં) વીજાપણ અસંખ્યાતા પૃથ્વીપતિયો થઈ ગયા છે ॥ ૩ ॥

તેનું શું કર્યું છે ? તે નીચેની ગાથાથી કહે છે.

ઝપ્તિતુ રક્ષણર્થિ, પવિત્રા કેવિ સિવપુરં પતા ॥

સઘનપત્તસ્વરે. અવરે તે વંદિમો સિરસા ॥ ૪ ॥

અર્થ—તેમાંથી કેટલાક તો રાજ્યલક્ષ્મીને ત્યજી દેશને દીક્ષા ધારણ કરી મોક્ષપુરને પામેલા છે અને બાકીના સર્વાર્થતિષ્ઠ વૈમાને પ્રાપ્ત થયા છે. તે સર્વેને હું મસ્તકવમે નમસ્કાર કરું છું ॥ ૪ ॥

નરત ચક્રવર્તી સંવંધી જે કાંઈ કહેવાનું હતું તે આગલની ગાથામાં કહેવાઈ ગયું છે. હવે બાકી રહેલા ચક્રવર્તીની સ્તુતિ એક ગાથાથી કહે છે.

તણમિવ નરતપહુતં, ચક્ષુ નરવશ્સહસ્સપરિશ્રિણ ॥

નિસ્કંતે નરનાહે, નમામિ નવસગરપામુરકે ॥ ૫ ॥

અર્થ—નરતકેત્રના પ્રજ્ઞુપણને તૃણની પેઠે ત્યજી દેશને હજારો જૂપતિ-યોથી પરવરેલા અને દીક્ષા ધારણ કરેલા સગર વિગેરે નવ ચક્રવર્તી રાજાદેને હું નમસ્કાર કરું છું. આ ગાથાની અંદર “નવ” એ શબ્દ મૂક્યો છે, તે ઊપરથી એમ સમજવાનું કે, ચક્રવર્તીયો વાર છે. તેમાં પ્રથમ નરતનું આખ્યાન આગલ કહેલું છે. સુજ્ઞમ અને વ્રહ્મદત્ત સાતમી નરકે ગયેલા હોવાથી તેનું વંદના કરવાને યોગ્ય નથી; બાકીના નવ વંદના યોગ્ય છે એજ હેતુથી “નવ” શબ્દ મૂક્યો છે.

હવે તેમાં પ્રથમ સગર ચક્રવર્તીનું ચરિત્ર કહેવાય છે.

॥ શ્રી સગર ચક્રવર્તી ચરિત્રમ્ ॥

સાકેત નગરને વિષે ઇશ્વાકુ કુલમાં ઉત્પન્ન થયેલા અને પાપથી જંપ પામતા એવા જિતશત્રુ અને સુમિત્ર નામના બે જાણી રાજ્ય કરતા હતા. તેમાં જિતશત્રુરાજાને વિજયા નામની સ્ત્રી હતી અને સુમિત્રને વૈજયંતી નામની મુણવંત સ્ત્રી હતી.

એક દિવસ વિજયા અને વૈજયંતી એ બન્ને સ્ત્રીયોએ જૂદા જૂદા ગજાદિ ચૌદ

महास्वप्नो दीगं. प्रजाते ते चात तेनुए पोतपोताना पतिने कही एटले जितगत्रु अने सुमित्र ए बने जाइयोए स्थप्र पाठकोने बोलावीने स्वप्ननो अर्थ पूछ्यो. ते उतरयी स्वप्न पाठकोए तेनुने कह्युं के, “तमारे एकने तीर्थंकर अने बीजाने चक्रवर्ती एवा बे पुत्रो थरो.” अनुक्रमे तेनुने उत्तम लक्षणवाला बे पुत्रो थया. तेमां एके पोताना पुत्रनुं नाम अजित अने बीजाए सगर पारुयुं. पठी अनुक्रमे वृद्धि पार्थीने उच्छृष्ट यौवनने पामेला ते बने पुत्रोने माता पिताए उत्तम रूपवाली राजकन्यापुत्र पण्णावी. पठी जितगत्रु राजाए अजितने राज्यासन उपर बेसा. री गगर्ने युवगज पति आपी पोते महोत्सवपूर्वक सुमित्र बंधुनी साथे जा. यपी दीक्षा लऽ उत्तम प्रकारे चारित्रने पाली मोक्षपद पाम्यो.

एने अजित राजा पण दीर्घकाल सुखी राज्यने पाली पठी सगरने पो ताने पंदे स्थारी पोते दीक्षा लऽ त्रिजगत्प्रभु एवा तीर्थंकर थया. अठार ला. ग पूर्व कुमार अवस्थामां, त्रेपन लाख पूर्व राज्यावस्थामां, बार वर्ष उग्रस्थाय. स्थामां अने एक लक्षपूर्वगी कांश्च तनुं चारित्र्यावस्थामां एम सघनुं मली प्र. नुनुं बोनेर लाख पूर्वनुं आयुष्य दत्तुं.

हेवे सगर राजा पण उ खंरवाला जरतक्षेत्रने साचीने चौद महारत्न तथा नव निवाननो अधिपति थयो. साम्राज्यनुं पालन करता एवा ते राजाने सर्वंगे मुंदर एवा जन्तुकुमार विंगे साठहजार पुत्रो थया. एक दिवस तेउ सर्वे विनानी आक्षा लऽ मयला जरतक्षेत्रने जोया मोटे पोताना नगरगी निहड्या. अनुक्रमे तेउ दीन अने अनाथ लोकोने प्रीतिदान आपता तथा महोत्सव कर्ता अष्टापद पर्वतप्रत्ये गया. त्यां तेउ जरतराजाए वगैरनुं श्री अग्निं प्रनुनुं प्रामाद जोड अने पोत पोताना यर्षा अने प्रमादयुक्त तेमनी प्रतिमाने जोड तेमने वंदन करी आभययुक्त थया उता पो. ताना मंत्रिने पुछ्या लाग्या के, “ जगनुने आभयकारी एवुं आ प्रामाद कोणे करायुं ? ” मंत्र्याये कयुं. “ दे कुमांगे ! मांनलो, ते हुं तमने कहुं. ”

पूरे तमाग कृपेने विवे समर्थ एवा श्री युगादि प्रनु तीर्थंकर थया ठे. बेमने प्रथम राज्यवृद्धि चारण करी चार वर्णनी व्यवस्था करी ठे. शिष्टवशा. य, वना, रिहना अने अश्व प्रशान्ती निरी पण तेमनेज सोक्षेना उपका. रेने मंटे करी ठे. पठी सोक्षानिह देवनाए आर्वाने दीक्षानो अवसर नजिक

अद्वैतो कहेवाची प्रज्जुए पोताना सो पुत्रोने जूदा जूदा राज्यने विषे स्थापीने अने एक वर्ष पर्यंत दानरूप आपाठ मासना मेघथी ठखंम पृथ्वीने शीतल करीने डंडे करेला महेत्सव पूर्वक चार हजार राजां सहित चारित्र धारण करी ठेवट दश हजार साधुं सहित मोक्षलक्ष्मीनो अंगीकार कथ्यो. पठी प्रज्जुना सो पुत्रोनी मध्ये जे पवित्र बुद्धिवालो म्होटो ज़रत इतो ते आ ज़र-तक्षेत्रने विषे प्रथम चक्रवर्ती धयो. तमारा पिता तुल्य एवा ते राजाए आ जि-नेश्वरनुं प्रासाद करावीने तेमां पोत पोताना प्रमाण तथा वर्षवाला जिनेश्व-रोनी चोविश प्रतिमाने स्थापन करी. आ प्रमाणे कथा पठी महा-त्मा एवा ते ज़रत चक्रवर्तीये पोताना वार्द्धिकि रत्नवने रत्नमय स्तुपो अने बीजुं सघलुं एज प्रमाणे कराव्युं. ज्यां सुवी ज़रत चक्रवर्तीये पांच लक्ष पूर्व पर्यंत राज्य कर्युं त्यां सुवी तेणे पोतेज पूर्ण ज़क्तिथी ए सर्वप्रतिमानुं पूजन कर्युं. पठी समग्र अलंकार युक्त देहवाला अने जावनाने जावता एवा ज़रत राजा अरिसाज्जुवनमां केवलज्ञान पामी अनुक्रमे मोक्षलक्ष्मीने पाम्या. पठी डंडे आवीने ज़रतना पुत्र श्री आदित्ययशाने तेमा पदने विषे स्थापन क-थ्यो. बीजा पण सात राजाने अनुक्रमे तेज पदे स्थाप्या. आ प्रमाणे आदित्ययशा शिगेरे आठे राजां अरिसा ज्जुवनमां केवलज्ञान प्राप्त करी मुक्तिना ज्ञोक्ता थया.”

मंत्रीनां आवां वचन सांजली सगर चक्रवर्तीना साठ हजार पुत्रो विस्म-य पामता ठतां कहेवा लाग्या के, “अहो ! आ अमारुं कुल जयवंतु वर्ती.” आवा सिंदनादथी तेजए आकाश गजावी भूक्युं. पठी तेज परस्पर कहेवा लाग्या के, “जेवी शोक्षा ज़रतराजाए तेमना पिताथी आदिनाथनी करी ठे तेवी शोक्षा “आपणे आपणा पिताथी अजितनाथनी करावीशुं अने तेवुंज जि-नालय बंधावीशुं. ” ग्राम घारी तेजए अष्टापद समान बीजो पर्वत जोवा मां-र्यो; परंतु अष्टापद पर्वत समान तेजए एके पर्वत दीगे नदि, तेथी तेज पो-ताना प्रधानने पूठवा लाग्या के, “हे प्रधान ! कडो, आ अष्टापद केटला काल सुवी अक्षय रहेवानो ठे ?” मंत्रिये कह्युं. “हे राजकुमारो ! सांजलो, केवल-ज्ञानीये एम कदेलुं ठे के, अवसर्पिणीकाल पर्यंत ए अक्षय रहेवानो ठे. ” कु-मारोए कह्युं. “जो एम ठे तो आपणे आ जिनालयनुं रक्षण करीए के, जेथी करीने लोत्री माणमो ए श्रेष्ठ स्थाननो नाश करी शके नदि. ”

पत्नी तेजए दंरुत्त्ववने अष्टापद पर्वतने मेखला रहित कखो. आटलुं करवाथी तेमने तृप्ति अइ नहि, तेथी तेजए ए पर्वतनी चारे तरफ खाइ खोदवा मांफी अने ते तेमणे पहेला पाथरा सुधी खोदी. एवामां अग्निना समान कांतिवालो नागेंइ त्यां आवी तेमने कहेवा लाग्यो. "हे कुमारो ! तमे आ खाइ खोदवावने करीने अमारा निवास स्थाननो जंग न करो." कुमारोए कहुं. "आ पृथ्वी कोनी ठे ?" नागेंइ उत्तर आप्यो के, "हे श्रेष्ठो ! ए तमारी ठे." राजकुमारोए कहुं. "जो एम ठे तो पत्नी अमारी पृथ्वीमां खोदता एवा अमोने त्हारे ना कहेवानी इी जरूर ठे ? तुं पोताने स्थानके जा अने हवे पत्नी फरीथी आवुं बोलीइ नहि." आम कुमारोए तिरस्कार कखो एटले नागेंइ पोताने स्थाने गयो. पत्नी कुमारो पण ते खाइने पाणीथी जरवा माटे गंगाने त्यां लाव्या. खाइने बिपे परती एवी गंगाने जोइ प्रसन्न मनवाला ते सर्व कुमारोए जगतने पूरी देनारा सिंदनाद कख्या. पत्नी तेजना सिंदनादथी अने अखंभित धारावाला जलवने पोतानुं स्थान व्याप्त थवाने लीधे अत्यंत क्रोधानुर थपेला तेमज प्वाजव्यमान कांतिवाला नागेंइ त्यां आवीने तत्काल पोतानी विपट्टिना अग्निथी ते साठहजार पुत्रोने जस्मीभूत करी नाख्या. आ प्रमाणे जस्मीभूत थपेला जन्हु विगेरे साठ हजार राजकुमारोने जोइ बीजा राजा विगेरे सर्व सामंतो विलाप करवा लाग्या. बली लुटा केशवाली, कंठना हारोने तोढी नाखती, कंकशोने ज़ांगी नाखती अने अति दुःखित थपेली ते कुमारोनी स्त्रियो पण विह्वल अइने पृथ्वीउपर आलोडवा लागी अने विलाप करवा लागी के, "हा देव ! हा नाथ ! हा स्वामिन् ! निर्नाथ एवी अमोने त्यजी दइने तमे क्यां जता रहा ?" आ प्रमाणे विलाप करता एवा सर्व सैन्यने मुख्य प्रधान कोमल वाणीथी आश्वासन करवा लाग्यो के, "आ संसारज असार ठे; ज़ावी अन्यथा भतुं नथी; माटे हवे सों पोत पोताना कार्यने बिपे चित्त राखो. कारण के, आ पुत्रो शोक करवा योग्य नथी. तेज तो बहु तीर्थोने वंदना करी अने आ स्थानतुं रक्षण करीने सत्पुण्य मेखवी मोक्षगतिनां पात्र थय्यं ठे." प्रधान मंत्रीये आ प्रमाणे सर्व सैन्यने बोव पमाफी प्रयाण कराव्युं. अनुक्रमे ते सर्व सामंतो सहित मंत्रीयो नगरनी पासे आवी पद्मेच्या एटले तेज परस्पर विचार करवा लाग्या के, "हवे सगर मदाराजानी पासे जइने एम कोण कहेशे के, "हे नाथ !

राजकुमारो बिना अग्ने सौ आग्या ठीए.” आम विचार करतां अग्निमां प्रवेश करवो योग्य धारी तेउ सौ ते प्रमाणे तैयारी करवा लाग्या. एवामां ते वखते कोइ एक ब्राह्मण त्यां आबी चड्यो. ब्राह्मण तेउनी आबी तैयारी जोइ कदेवा लाग्यो के, “तमे वृथा खेद करवो त्यजी दो. कारण माणसने मुख दुःख प्राप्त घाय ए कांइ आश्चर्य नथी. आ आदि अने अंत रहित एवा संसारमां नाना प्रकारना कर्मने बड़ा घइ रहेला जीवोने एवी कोइ वस्तु नथी के, जेनो क्षय अतो नहि होय. माटे हे सामंतो ! तमे मृत्यु पामशो नहि अने सगर चक्रवर्तीने आ सर्व व्रतांत हुं कहीश.” ब्राह्मणनां आवां वचन सांजली तेउ घणो हर्ष पान्या.

पठी ब्राह्मण “हुं उगायो हुं ! हुं ठेतरायो हुं ! !” एम पोकार करतो दी-नमुखवालो घइ राजघारे आग्यो. त्यां सगर राजाए पोकार करता ते ब्राह्मणने तत्काल बोलावीने पूठयुं के, “हे हिजें ! तुं कोनाथी उगायो ठे ?” तेणे उत्तर आप्यो के, “हुं दैवथी उगायो हुं. कारण के, म्हारे एकनो एकज पुत्र हतो, तेने डुष्ट साप करमवाथी ते तत्काल निर्जीव घइ गयो ठे. माटे हे कृपानिधि ! म्हारा उपर दया करी तेने जीवतो करो.” आ वखते पेला प्रधान विगेरे सामंतोए आबीने सगर चक्रवर्तीने नमस्कार कख्यो. पठी सगर राजाए वैद्यलोकोने आज्ञा करी के, “हे वैद्यो ! ए ब्राह्मणना पुत्रने सापना विपथी मुक्त करो.” वैद्यो ब्राह्मणने घेर गया अने पुत्रने मरी गयेलो जोइ फरी राजा पा-से आबी कदेवा लाग्या के, “हे नृपें ! ए पुत्र मृत्यु पामेलो ठे; माटे हवे जेना कुलमां के जेना गोत्रमां कोइ पण मरी गयुं न होय तेना घरेथी जस्म मंगावी आपो तो हुं तेने जीवतो करीए.” वैद्यनां आवां वचन सांजली सगर चक्रवर्तीये तेवा कुस अथवा गोत्रना घेरथी जस्म लइ आववानी पोता-ना सेवकोने आज्ञा आपी, परंतु ते यत्नथी शोधतां पण क्यांइथी मली शकी नहि. कारण के, सर्व कुलने विपे मरण थयेलांज दतां. आ बात वैद्ये राजाने करी एटले तेणे ब्राह्मणने कह्युं के, “हे हिज ! तुं सा कारण माटे शोक करे ठे. जगत्मां मृत्यु साधारणरूप ठेतो पठी त्हारे पुत्रनो शोक करवो घटे नहि. केमके आ संसारज निश्चय जन्ममृत्युरूप ठे; माटे हे हिज ! तुं रुदन मूकी दइ शोकनो त्याग करी आत्महित कर. कारण के, तने पण थोमा कालमांज मृत्युरूप सिंद गली जशे.” ब्राह्मणे कह्युं. “हे नाथ ! आप कहोवोते सत्य

ઠે; પરંતુ પુત્ર વિના મ્હારા કુલનો ક્યથ થાય ઠે એટલા માટે હું શોક કરું છું. આપ ન દણાયેલા એવા મ્હોટા મહિમાવાલા તથા ડુઃખી અને દીન પુરુષો ઉપર દયા કરનારા ઠે, માટે હે કૃપાલુ સ્વામી ! મ્હારા પુત્રને તત્કાલ જીવતો કરો. ” રાજાએ કહ્યું. “ હે દિગ્ગજ ! મૃત્યુ પામેલાને જીવામવા હં રૂપણ સમર્થ નથી; તો પછી માણસોની તો વાતજ શી ? માટે તું આ ત્હારી હથે ત્યજી દે. વલી પ્રાપ્ત થયેલા મૃત્યુને શાસ્ત્ર અથવા મંત્ર કે તંત્રથી પાલું વાલી શકાતું નથી; માટે તું ત્હારા પુરુષાર્થને ત્યજી ન દે. વલી શોક ત્યજી દશ શીઘ્ર આત્માનો વિચાર કર. કારણ કે, મુર્ખ પુરુષોજ વિનષ્ટ વસ્તુને વિષે શોક કરે ઠે વિવેકી કરતા નથી. ” બ્રાહ્મણે કહ્યું. “ હે સત્વના સમુદ્ર મહારાજ ! જો ઉત્તમ પુરુષોએ વિનષ્ટ વસ્તુને વિષે શોક ન કરવો, એમ આપ કહો ઠે તો આપે પણ ક્યારે શોક કરવો નહિ. ” બ્રાહ્મણનાં આવાં વચન સાંજલી સગર મહારાજાએ કહ્યું. “ શ્રે ! તું શું મને પણ શોક ન કરવાનું કહે ઠે ! તો પછી દેવે રક્ષણ કરેલા એવા મને પણ શું શોકનું સ્થાન પ્રાપ્ત થવાનું ઠે ? ” બ્રાહ્મણે કહ્યું. “ આપને ઉત્પન્ન થયેલા શોકનું સ્થાન વહુ ડુઃસદ અને અસંજ્ઞાવ્ય ઠે તો પણ આપે ધીરપણું અંગીકાર કરવું. ” વિપ્રનાં આવાં વચનથી જયવ્રાંત થયેલા સગર ચક્રવર્તીએ તેને “ હે વિપ્ર ! મ્હારે પણ શોકનો શો હેતુ ઠે ? ” એમ પૂછ્યું એટલે તેણે જણાવ્યું કે, “ આપના સાઠ હજાર પુત્રો મૃત્યુ પામ્યા ઠે. ” બ્રાહ્મણનાં આવાં વચન સાંજલી યજ્ઞથી દણાયેલાની પેઠે અત્યંત ડુઃખિત મનવાલો સગર રાજા મૂર્છા પામીને સિંહાસનથી ઝૂમિ ઉપર પડી ગયો. મૂર્છાને અંતે શોકથી ઝરપૂર હૃદયવાલો તે રુદન કરતો ઠતો વિવિધ પ્રકારના વિલાપ કરવા લાગ્યો. હા ઉત્તમસ્વ જ્ઞાવવાલા પુત્રો ! મનને વદાલા અને ગુણના સમુદ્ધે ! મને અનાયને ત્યજી દશને તમે ક્યાં જતા રહ્યા ઠે ? મને એકવાર તો દર્શન આપો. શ્રે ! મ્હારા પુત્રોને વલાત્કારે મૃદ્ધ કરીને દેવેજ મ્હારો અપકાર કર્યો ઠે. હા હા કબેર હૃદય ! તું પુત્રના વિયોગથી કેમ ફાટી જતું નથી ? શ્રે પ્રાણો ! હવે તમારું વિધિપૂર્વક રક્ષણ કરનાર કોણ થશે ? હવે હું તે અગ્નિમાં પેડું કે પર્વત ઉપરથી ઝંપાપાત કરું !!! ” આ પ્રમાણે વિલાપ કરતા એવા સગર મહારાજાને ફરીથી બ્રાહ્મણે કહ્યું. “ હે મહારાજ ! આપ મને ઉપદેશ દેતા હતા તે શું તમે વિચારતા નથી ? આપે જે સંસારની અસારતા કહેલી ઠે તે સત્યજ ઠે. શોકથી વિદ્યુર વની

गयेला प्राणीयो पोतानुं हित विचारी शकता नथी; परंतु सर्वेनुं परोपदेश कर-
चामांज कुशलपणुं देखाय ठे. " सगर चक्रवर्तीये कह्युं. " एक पुत्र मृत्युपा-
मवाची तने केवुं दुःख घयुं इतुं? तो पठी म्हारा तो साठ हजार पुत्रोनो दैवे
नाश करी नाख्यो ठे. " ब्राह्मणे कह्युं. "हे महाराज ! म्होटाने म्होटुं दुःख
होय ठे. कारण के, वज्रना प्रहार तो पृथ्वीज सहन करी शके ठे तृण सहन
करी शकनुं नथी. वली सझन पुरुषो तो संपत्तिने विषे तथा आपत्तिने विषे
एकज स्वप्नाववाला होय ठे. जेमके सूर्य उदय समये तथा अस्त समये एक-
ज स्वप्नावनो (लाल रंगनो) होय ठे; माटे हे महाराज ! वीरपणुं धा-
रण करी संसारनी असारता विचारी त्रास जगत्समान वियोगनी पीनामां
विह्वलपणुं न करो. वली शोक मनुष्यने कांश रक्षण कर्ता घतो नथी, परंतु ते-
थी जलहुं कर्म बंधन घाय ठे, माटे नाह्या पुरुषो संतापना कारणरूप शोक
करता नथी. " इत्यादि वचनोत्री ब्राह्मणे प्रतिबोव पमानेलो सगर राजा बीजा-
जने पृथवा लाग्यो के, " म्हारा पुत्रो शी रीते मृत्यु पाम्या ? " आ वखते इंदे
प्रत्यक्ष घड तेना पुत्रोनो सर्व वृतांत कही संजलाव्यो. ते उपरथी सगर राजा
विचार करवा लाग्यो के, " क्यारे पण जिवितज्यता वृथा घती नथी. "

आ वखते अष्टापदनी पासे रदेनारा सर्वे माणसो त्यां आवीने करुण स्व-
रथी सगर चक्रवर्तीनी विज्ञापना करवा लाग्या के, " हे विज्ञो ! तमारा पुत्रो-
ए अष्टापदनुं रक्षण करवा माटे जाहवीनो प्रवाद आणेलो ठे ते बहु देशने
बोली दे ठे; माटे समुझनीपेठे प्रसरता एवाते प्रवाद्ने निवृत्त करवामां आपना
विना बीजा कोडनुं तामर्च्य नथी. " पठी सगर राजाए पोताना पौत्र जगीरयने
कह्युं के, " हे वत्त ! तुं त्यां जा अने दंरुलथी ते जलना प्रवाद्ने समुझ प्रत्ये
खड जा. " पठी जगीरय पितामह (सगर राजा) नी आज्ञा खड त्यां गंगानी
पासे जड विविपूर्वक अब्ज तपवने जक्तिथी नागेंजुं आराधन करवा लाग्यो
एटले तेनी जक्तिथी संतुष्ट थयेला अने ज्वाजड्यमान कांतीवाला नागेंदे त्यां
आवीने तेने कह्युं के, " हे जगीरय ! कदे, हुं त्हां शुं अज्जीष्ट करुं ? " जगीरये
नमस्कार करीने कह्युं. " हे नागेंड ! हुं त्हां प्रसादथी लोकने दुःख आपनारा आ
गंगाना प्रवाद्ने समुझ प्रत्ये खड जाड. " नागेंदे कह्युं. " हे जगीरय ! तुं त्हां
इहित कर. हुं म्हारा सर्वे नागोने निवृत्त पमानीश. " पठी जगीरये वजीदान

अने पुष्पादिकथी नागेंझनी पूजा करी अने पठी हर्षथी हंमरत्नवने गंगाना प्रवादने समुद्र प्रत्ये जोम्यो. जगीरथ राजाए नागनी पूजा करी ए उपरथी लोकमां नागपूजा चालु थइ अने गंगासागरनुं तीर्थ पण लोकमां प्रसिद्धि पाम्युं. जन्हु राजा गंगाने अहिं लाब्यो, माटे ते गंगानुं नाम जान्दवी पम्युं अने जगीरथ समुद्र प्रत्ये लेइ गयो, माटे तेनुं जगीरथी एवुं नाम प्रसिद्ध थयुं. पठी नागसमूहे एकठा अइने जगीरथनो पूजादिकथी सत्कार कख्यो एटलेतेणे साकेतनपुर प्रत्ये जइ सर्व वात पितामह (सगर चक्रवर्ती)ने निवेदन करी. पठी सगर राजाए कुमार जगीरथने पोताने पदे स्त्राप्यो अने पोते अजितनाथ प्रभु पासे विधिपूर्वक व्रत आदरयुं. अनुक्रमे सगर ऋषि तप करवाथी घोर कर्म रूप मलनो त्याग करी अनंत सुखरूप मोक्षपद पाम्या.

एक वखत जगीरथ राजाए केवल ज्ञानीने जोइ तेमने हर्षथी जन्हु विंगेरे कुमारोनो पूर्व जव पृथयो के, “ हे प्रजो ! म्हारा पिता जन्हु विंगेरे सगर राजाना साठ हजार कुमारो एकी वखते केम मृत्यु पाम्या ? ” केवलीये वहुं. “ हे जूपति ! ते वृत्तांत सांजळ्य.

कोइ एक महासंघ समेतशिखरनी यात्राये जतो इतो. रस्ते ते कोइ महा अरण्यने उल्लंघी एक गाम पासे आवी पहोच्यो; परंतु ते गामना लोको अनार्य अने पाप बुद्धियाला होवाथी दुर्वचनादिके करीने संघने उपड्व करवा लाग्या; तेथी तेठए सामुदायिक अशुभ कर्म बांध्युं. एवामां त्यां कोइ एक कुंजारे आवीने ते संघने उपड्व करनारा छुटलोकोने निवृत्त कख्या अने कहुं के, “ हे मूढो ! जिनेश्वरनी यात्राये आवेला आ पवित्र एवा संघने घोर एवो उपड्व न करो. कारण के, बीजा साधारण प्राणीने पण उपड्व करवाथी मनुष्य घोर कर्म बांधे ठे, तो पठी आ जगत्पूज्य एवा संघने उपड्व करवाथी घोरकर्म बांधे तेमां तो शुंज केहवुं. हे मदामूढो ! जोके पापात्मापुरुषो पोते, आवेला परुषालुनी सेवाज्जति करता नथी तो पठी तेमने उपड्व शामाटे करवो जोइए ? ” आम कहीने संघने उपड्व करनारा लोकोने निवाख्या, तेथी संघ पोताने स्थानके गयो अने कुंजार पण प्रसन्न चित्तवालो थयो.

हेव एम वन्युं के, एक दिवस तेज गाममां रदेनारा चोरलोकोए राजाना घरमां ग्वातर पार्युं; तेथी राजानी सेनाये त्यां आवीने अने ते गामना

दत्ताज्ञा ग्रंथ करीने ते गामने सलगावी मूख्युं. संधने उपज्ज करवा रूप वृ-
 क्षानुं ते तेमने करवुं फल उत्पन्न थयुं. आ वसते कुंजारने कोड संवंधीये
 कोड विचार माटे बीजे गाम बोलावेलो होवाची ते त्यां गयो हतो. तेथी सं-
 घना स्थलना पुण्यची ते वची गयो. पठी ते गाममां साठ हजार माणसो
 बलीने जस्मरूप धड गया. कारण के. केलेनुं घोर पाप शुं वृथा थाप गव्हं ?
 अथान् नज थाप. आ प्रमाणे ते मृत्यु पामेला माणसो पोताना कर्मवने एक
 अरण्यनी पामेना गाममां उत्पन्न थया. त्यां तेथुं एकठा धडने रवेता हता ए-
 चामां कोड एक वनना दायीये तेमने मारी नाग्या, तेथी तेथुं दुःखना समूहधी
 प्यास एवी अनेक प्रकारनी योनिने विषे जन्मतां जन्मतां अनेक जन्मने धारण
 करी कोड पण पुण्यना प्रजावने लीधे सगर राजाना साठ हजार पुत्रपणे ज-
 त्पन्न थया. दयणां पण ते पूर्व जवनां कर्मने लीधे तेथुं साधेज मृत्यु पाम्या ठे.
 हवे कुंजार पण मृत्यु पामीने कोड एक नगरने विषे घनवंत वणिकू य-
 यो. त्यांथी ते बीजा जन्मे राजा थयो. ए जवमां तेषो चरित्र अंगीकार करी
 महा समृद्धिवंत एवुं देवपद मेलव्युं. पठी ते देवजवमां पण देवता संबंधि अ-
 नेक दिव्यजोगोने जोगवी महापुण्यवंत एवो तुं सगर चक्रवर्तीना पुत्र जन्हु
 राजाना पुत्रपणे उत्पन्न थयो ठे.” आ प्रमाणे शानीनां मुखची जन्हु विगेरेनो
 पूर्वजव सांजली वैराग्यची पूर्ण थयेलो जगीरथ पोताना घरे गयो.

॥ इति श्री सगर चक्रवर्ती चरित्रम् ॥

॥ श्री मघवान् चक्रवर्ती चरित्रम् ॥

हवे संक्षेपची श्री मघवान् चक्रवर्तीनुं चरित्र कहेवाय ठे.

श्रावस्ती नामनी नदा नगरीमां समुच्चिजय नामे राजा राज्य
 करतो हतो. तेने उत्तम गुणाने धारण करनारी जज्ञ नामे स्त्री दती. ते
 जज्ञये रार्थीने विषे चौद महा स्वप्न जोयां. पठी पूर्णमासे ते जज्ञये एक पुत्र
 रत्नने जन्म आप्यो. राजाए तेनुं महोत्सव पूर्वक “मघवान्” एवुं नाम
 पान्युं. पठी ते बालक अनुक्रमे चंडनीपेठे उत्कृष्ट समृद्धि सहित यौवनावस्थाने
 पाम्या एटखे पिताए तेने पोताना राज्यने विषे स्थाप्यो. पठी मघवान् जूपतिथे
 भरतक्षेत्रने सावी चक्रवर्ती पद धारण करवुं. अनुक्रमे तेने बहुकाल विषयसुख

जोगयतां वैगव्य प्राप्त श्रयोः तेऽग्री वैराग्यना रंगग्री रंगीत श्रयेऽग्री ते विचार्या लाग्यो के, “ जे पदार्थो प्रतिबन्धना हेतुरूप ठे ते सर्वे अस्थिर देखाव ठे. उदाहरण, मनोजिष्ठ प्रियाञ्ज, मनोहर जोगो, म्होटी संपत्तियो, निरोगी शरीर, दीर्घ आयुष्य अने अजुन रूप ए सर्व संसारनी वृद्धि करनारा अने नाशवंत जगाव ठे. तेमज आ संसारनुं मुख पण स्वप्न समान देखाव ठे.” आ प्रमाणे विचार करी श्री मधवान् चक्रवर्तीये पुत्रने विषे राग्यनो ज्ञार आरोपण करी पांनं वाग्धि अंगीकार कर्णुं. पत्नी घोर तप करी कर्मनो मल धोइ नाखनारा ते मधामुनि केतरज्ञान पाप्मी अंते मुक्ति रमणीने वखा.

॥ इति श्री मधवान् चक्रवर्ती चरित्रम् ॥

॥ श्री सनत्कुमार चक्रवर्ती चरित्रम् ॥

आ जगतेश्वरना कुरुजांगल देवाने विषे श्री हस्तिनापुर नामे मनोहर नगर ठे. त्यां प्रजाने आनंदकारी अश्वसेन नामे राजा राग्य करतो हतो. तेना म्होटा अंतःपुत्रने विषे महोदर्या विंगेर अनेक धियो हनी अने चक्रवर्तीना लक्षणवातो सनत्कुमार नामे तेने एक पुत्र हतो. ए कुमारने मूर्च्छालिंदी जूपनितो पुत्र महोदयेन वडावो मित्र हतो. तेणे पोताना मित्र सनत्कुमारने सर्व-कृत्यामां निरुण कर्णो हतो.

एक दिवस ते वेत्र मित्रो घोडा उपर बेसी उद्यानमां क्रीडा करता हता एवामां अश्विनि घोडाए ते राजकुमार सनत्कुमारनुं हरण कर्णुं. पंचमगतिग्री चावतो ते घोडो हणवागमां अदृश्य अड गयो. ते वान राजाए मांजली, तेग्री ते अश्वनेन जुरति पण कुमारनी पावने डोव कर्णो नाड्यो. राजा कुमारना घोडानां वगसां जेतो जेतो आगव जावो हतो; परंतु वायुग्री उरुती भुलने विषे घोडानां वगसां वहाड जवाने विषे ग्णो मायम न पमनाथी ते पावो वरु. घग्गडे आग्यो. पत्नी महोदयेन पोताना मित्रनी डोवे नाड्यो. ते एक वरं जर्जत जग्यो; परंतु कर्णोद्री कुमारनी डोव पाग्यो नदि. पत्नी मिंदम-मय वगडमी ते कोड एड अगवसां वेडो. त्यां ते अनेक पक्षीउना शब्द मांज-लने अने कमलजरीया पवित्रनेन दण्ड कर्णो हर्णो हतो. एवामां तेणे वे-णुने वादन गंजवर्ण. “ ए हुं हतो ? ” एम चारी जेतो ते तेना सन्मुख जा-

पठे एटलामां तो तेणे ते वनमां स्त्रीयोनी मध्ये रहेला सनत्कुमारने दीगो. पढी तो ते महेइसिंद विस्मय पामी विचार करवा लाग्यो के, “ शुं आ सनत्कुमार ठे के कोइ बीजो विद्याधर ठे ? ” ग्राम जेटलामां ते विचार करे ठे ते टलामां बंदिजनोए जय जय शब्दपूर्वक कहुं के, “अश्वसेन राजाना वंशमां मुक्ताफल समान, कुरुवंशरूप घरना स्तंजरूप, त्रण जगत्ना पति, देवलक्ष्मीना स्थान, सर्वत्र महात्म्यने पामनारा अने सर्वगुणोना समुझ एवा हे सनत्कुमार ! तमे जयवंता वतां. ” बंदिजनोनी आवी बाणी सांजली थपोठे निश्चय जेने एवा ते महेइसिंदे पोतानी सन्मुख उजेला सनत्कुमारने उलख्यो. सनत्कुमार पण तेने उलख्यो; तेथी ते उठीने महेइसिंदेने जेटी पड्यो. ग्राम तेउ परस्पर जे-टीने पढी एक आसन उपर बेठा एटले तो सर्वे विद्याधरो विस्मय पामी गया. पढी कुमारे “तुं अहिं केम आव्यो ? ” एम महेइसिंदेने पूछुं. ते उपरथी तेणे एना नगरनो अने पोतानो सर्व वृत्तांत कही संजलाव्यो. पढी महेइसिंदे सनत्कुमारना आग्रहथी जोजनादि करीने कुमारने तेनो सर्व वृत्तांत पूछ्यो एटले तो ते पोतानो वृत्तांत जणावा माटे तेने पोताना अंतःपुरमां तेनी गयो. त्यां सनत्कुमारे पोतानी प्रिया वकुलमतिने आज्ञा करी के, “आ म्हारा मित्रने म्हारो सर्व वृत्तांत कहे. ” पढी ते वकुलमतिये प्रज्ञाति विद्यानुं स्मरण करी सनत्कुमारनो सर्व वृत्तांत कहेवो शरु कख्यो.

“ हे मित्र ! कुर्विनीत घोमो जेटलामां कुमारने आ अरण्य प्रत्ये लइ आव्यो ते टलामां ते घोमो तत्काल मृत्यु पाव्यो. कुमार पण दावान लथी दग्ध थयेला आ वनमां अत्यंत तृपाथी पीडा पामतो उतो मूर्छा पाव्यो. एटलामां अहिंज रहेनारा कोइ दयावंत विद्याधरे तेने जलनुं सिंचन करचुं. थोमीवारे मूर्छानो नाश थयो एटले कुमारे पेला पासे उजेला विद्याधरने पूछुं के, “तुं कोण ठे अने आ जल क्यांथी आण्युं ? ” तेणे उत्तर आय्यो के, “हुं आ अरण्यमां रहेनारो विद्याधर तुं अने आ जल मान सरोवरनुं ठे. ” कुमारे कहुं. “हे गुह्यक ! तुं मने ऊट मान सरोवर प्रत्ये लइ जा के, ज्यां हुं स्नानविधि करीने शीतल थउं. ” पढी विद्याधर कुमारने तत्काल मान सरोवर प्रत्ये लइ गयो. कुमार मान सरोवरमां स्नान करतो हतो एवामां वैताढ्य पर्वत उपर रहेनारो अस्ताक्ष नामनो विद्याधर के, जे तेनो शत्रु हतो तेणे तेने दीगो; तेथी पूर्वना

वैरने लीधे ते वनेनुं महा युद्ध चाल्युं. तेमां प्रथम ते विद्याधरे महा वायु विकुर्वीं घाढ अंधकार करी नाख्युं. पठी महा जयंकर घोर पिचाशना सरखां अनेक रूपो बनाव्यां. कुमार आश्री जय पाम्पो नहि एटले तो विद्याधरे तेने पाशवमे बांध्यो; परंतु ते पाशने तो तेणे दाधश्री दोरीनी पेठे तत्काल तोमी नाख्यो. ज्यारे महा बलवंत एवा सनत्कुमारे पाशने तोमी नाख्यो त्यारे तो अत्यंत डुष्ट एवा ते विद्याधरे कुमारना हृदयमां मुजरनो प्रहार केल्यो. कुमारे चंदननुं वृक्ष उपासी तेने मारयुं एटले तेणे महा कोपथी कुमारना उपर म्होटो पर्वत फेंक्यो. कुमारे वज्र समान पोतानी मुठीशी ते पर्वतने चूर्ण रूप करी नाख्यो. ग्राम थवाथी तो क्रोधशी व्याप्त थयेला मनवालो ते विद्याधर कुमारनी साथे युद्ध करवा लाग्यो; परंतु ठेवटे कुमारे पोतानी वज्र समान मुठीशी तेने एवो ताम्रन केल्यो के, जेथी ते म्होटी वूम पारतो वतो कागदानी पेठे नासी गयो. आ बखते आकाशमां उज्जा रहेला अन्य विद्याधरो “आ कुमारनुं जुजवल आश्चर्यकारी ठे के, जेणे युद्धमां आवा विद्याधरने जीत्यो.” आर्वी उद्घोषणापूर्वक कुमारना उपर पुष्पवृष्टि करवा लाग्या.

पठी महेंद्रसिंह सनत्कुमारनी स्त्री बकुलमतिने पूढवा लाग्यो के, “कुमारने ए विद्याधर साथे केम वेर थयुं हतुं ?” बकुलमतिये पोतानी विद्याना बलथी काहुं के—

पूर्वे कांचनपुर नगरने विषे मदायदावंत विक्रमयश नामे राजा राज्य करतो इतो. तेने अंतःपुरमां पांचसे प्रियाठ हतो. बली ते नगरमां उत्तम बुद्धिवालो नागदत्त नामे सारथवाह रदेतो इतो. तेने विष्णुश्री नामे स्त्री इती. एक दिवस विक्रमयश जूपतिये रागने लीधे विष्णुश्रीनुं हरण करयुं. ए उपरथी मोदने लीधे नागदत्त सारथवाह गांफो थइ गयो अने विक्रमयश राजा विष्णुश्रीनी साथे आसक्तिशी क्रीडा करवा लाग्यो; तेथी वीजी स्त्रीपोये द्वेषथी कामण करावी विष्णुश्रीने मारी नाखी. पठी विक्रमयश राजा मोदथी तेने अग्निसंस्कार करवा देतो नदोतो; तेथी प्रधान विगेरे पुरुषोए राजानी नजर चुकवीने विष्णुश्रीना कलेवरने एक म्होटा अरण्यमां मोकलाव्युं. पठी राजाए मोदथी त्रण दिवस सुधी जोजन लीधुं नहि; तेथी प्रधान विगेरे पुरुषोए “आ जूपति विष्णुश्रीना शरीरने दीग विना मृत्यु पामठो.” एम घारी तत्काल ते

दुर्गंधवाला अने अनेक जीवोथी व्याप्त थइ गयेला विष्णुश्रीना कलेवरने मंगावी राजाने देखाम्हुं. राजा पण ते कलेवरने जोइ विचार करवा लाग्यो के, “अरे जीव ! ते जेने माटे जाति, कुल, शील, लज्जा अने कीर्ति विगेरे सर्व त्यजी दीधुं ठे, तेनी आ अवस्था थइ ! हा धिक्कार ठे मदापाप करनारा एवा मने !! हवे परलोकने विपे म्दारी शी गति थइे !!!” आम पस्तावो करता एवा ते राजाने तत्काल महा वैराग्य उत्पन्न थयो; तेथी तेणे श्री सुव्रत गुरु पासे सं-
सार समुद्रने तारनारी दीक्षा लीधी. पठी ते निरतिचारपणे चारित्रने पाली अने अंते मृत्यु पामी सनत्कुमार देवलोकने विपे देवतापणे उत्पन्न थयो. त्याथी चवीने ते रत्नपुर नगरमां कोइ शेठना जिनधर्मा नामना पुत्रपणे उत्प-
न्न थयो. त्यां ते शुद्ध एवो श्रावकधर्म पालतो इतो.

हवे नागदत्त सार्धवाहनो जीव पण प्रियाना विदोगथी संसारने विपे जन्मतो जन्मतो तिंदपुर नगरमां धनवंत अग्निशर्मा नामना ब्राह्मणपणे उत्पन्न थयो. अनुक्रमे वैराग्य प्राप्त थवाथी तेणे त्रिदंतीव्रत ग्रहण करयुं. घोर तप क-
रतो एवो ते त्रिदंती कोइ वखते रत्नपुर नगरने विपे गयो. त्यां तेनुं परित्राज-
कना ज्ञात एवा हरिवाहन राजाए ज्ञावथी पारणाने माटे आमंत्रण करयुं; तेथी ते त्रिदंती राजाना घर प्रत्ये गयो. त्यां तेणे पेला जिनधर्मा श्रावकने दीगो एटले तो त्रिदंती क्रोध करीने राजाने कहेवा लाग्यो के, “हुं त्दारा घर-
ने विपे त्पारेज पारणुं करीश के, ज्यारे आ शेठ पोतानी पीठ उपर म्दारा ज्ञोजननो थाल धारण करी राखे. वली हे राजन् ! हुं अत्यंत उष्ण एवा पायसान्नथीज (खीरपीज) पारणुं करीश.” राजाए ज्ञातिथी त्रिदंतीने तेज प्रमाणे पारणुं करावुं. त्रिदंती पारणुं करी रह्या पठी शेठनी पीठ उपरथी थाल लइ लीधो तो त्यां म्दोटा फोह्ला उत्पन्न थया. शेठने तेनी बहु पीमा उ-
त्पन्न थवाथी वैराग्य उत्पन्न थयो; तेथी पर्वत समान धीर एवा तेणे पोताने घरे जइ सर्व परिवारनी रजा लइने जिनेश्वरनी पूजा करवा पूर्वक अनशन व्रत धारण करयुं. पठी उत्तम बुद्धिवालो ते एक पक्ष पर्यंत चारे दिशानुमां का-
योत्सर्गें रह्यो. त्यां गीध अने शियाल विगेरे पशुनुंथी निरंतर जकण करातो ते शुभ ज्ञाववालो जिनधर्मा मृत्यु पामीने सौधर्म देवलोकें देवेंडपणे उत्पन्न थयो. त्रिदंती पण मृत्यु पामीने पापकर्मने लीधे तेज देवेंडना वाहन ऐरावण हाथी

स्वयं उत्पन्न श्रयो. आ प्रमाणे ते दात्री मनुष्य अने तिर्यच योनिने विषे दीर्घ-
काल मुनी ब्रमण करी असिताह नामना यरूपणे उत्पन्न श्रयो अने सौधर्म
देवलोकोने उंउ अश्वसेन राजाना पुत्र सनत्कुमारपणे उत्पन्न श्रयो. हे मित्र !
यहनी माथे कुमारने वेगनुं एज कारण जाणय. वकुलमतिये महेंइसिंहने आ
प्रमाणे वेगनुं कारण कदी संजलाव्युं.

गरी वकुलमतिये कहुं के, हे महेंइसिंह! पठी सनत्कुमार यहने जीती
आणय नाश्या. मनुष्यमे ते पावला पदारे सर्व प्रकारनी शोचाश्री मनोहर एया
मंदन मनने गिरे आनी पदोण्यो. त्यां तणे जानुवेग विद्याधरनी आठ कन्याहने
दीर्घ. "आशेज दशो!" एम विचारी तणे एक न्हानी कन्याने पूवहुं के, "तमे कोण
गे मने आदिं कम र्शो गे?" ते कन्याये कहुं. "हे कुमारेंइ! ते वात सांजलो.

दियंगममा नामनी नगरी छे. त्यां विद्याधरने विषे उत्तम एयो जानुवेग
नामे विद्याधर राख करे छे. तेनी अमे आठ पुत्रीयो छीए. हे जइ! तुं ते अ-
मारी नगरी मये चाल. त्यां अमारो पिता त्दारी पूर्ण हर्षयी सेवा जतिक क-
र्यो. "पठी ते कन्याना मेवके देवालयो छे मार्गे जेने एयो ते कुमार जेद-
तामां ते नगरनी पामे पदोण्यो तदतामां सूर्यास्त श्रवाने लीधे सर्व जगद
अंशकामय अइ गयुं. कंचुकि कुमारने नूनि पास तेनी गयो एटले जानु-
वेग राजाए तेने वट्ट आदर मन्त्रा करीने पठी कहुं के, "हे कुमार ! मने
अविमानी मुनिये पुर्वे कहुं इतुं के, जे सुनट पोताना जुजयल्यी अमिता-
ह नामना यहने जीतशे तेज ज्ञान्यज्ञानी पुसय त्दारी आठ पुत्रीयेने पण-
शे: माटे हे जइ ! हवे तुं ते व्दारी पुत्रीयेनी माथे खन कर." जानुवेग वि-
द्याधरनी आरी आशायी कुमार मन्त्रायमे पूर्वक हर्षयी ते सर्व कन्याउनी सा-
थे खन करुं. पठी ते सर्व स्त्रीयेनी माथेरनिप्रदमां मुनेलो कुमार ज्यारे स-
वारे जानी उठयो त्याने तो तणे पोताने दृश्यी उतर पस्यो दीगो. पठी कुमार
आधनेदी शिवायवा व्याख्या के, "तुं आने मय्य छे के माया छे!?" आम विचार
करवा एउ तणे पोताना शायने गिरे कंठगदोगे दीगो; तेथी तो ते अखंड
सदावुर द्यो. पठी कुमार त्याथी चानी निच्छये अने एक व्दोटा अणयमां
आरी पदोण्यो. त्यां तणे जरेनमा शिवाय उतर देव मोचना विमानममान मनि
अने सुरज्यो रवेने एउ व्दोटा सान मानने मोदय जायो. कुमार तेनी पाने

गयो तो तेणे कोइनो करुणायुक्त रुदननो शब्द सांजळ्यो. पठी अंदर पेसी जेवो ते सातमे माले गयो तो त्यां तेणे कोइ एक कन्या दीठी. वली “हे अश्वसेन राजाना वंशना विज्जूरण सनत्कुमार ! तमे ज्वांतरने विपे पण म्हारा ज्तार अजो.” एवा शब्दयी विलाप करीने रुदन करती सांजळीने कुमारे ते कन्याने तेनुं कारण पूछुं एटले ते कन्याये कहूं.

“साकेतपुरना सुरजि जूपतिनी चंड्यशा राणीना उदरने विपे उत्पन्न घयेली हुं सुनंदा नामनी पुत्री हुं. एक दिवस चित्रपटने जोइ हुं अश्वसेन राजाना पुत्र सनत्कुमारने विपे आसक्त घेने में हृदययी तेनेज म्हारो पति वाख्यो. पठी म्हारा माता पिताए म्हारो तेनी साथे विवाद कख्यो; परंतु आज सुची तेनी साथे म्हारुं लग्न करुं नहोतुं. एवामां कोइ विद्याधर रत्नमंदिरमां घी हरण करी मने अहिं लाख्यो. पठी ते पोतानी विद्याना बलघी बनावेला आ मनोहर मंदिरने विपे मने मूकी तेक्यांइ चाख्यो गयो ठे.” सुनंदा जेटलामां आ प्रमाणे पोतानी वार्ता कुमारने निवेदन करे ठे तेटलामां ते विद्याधरे आबीने सनत्कुमारने आकाशमां फेंक्यो. आयी सुनंदा “हा हा” शब्द करवा लागी. पठी पृच्छी उपर पयेलो कुमार पोतानी दृढमुष्टियी ते विद्याधरनो नाशकरी खीरल अनारी ते सुनंदांने परण्यो.

इवे जे विद्याधरने सनत्कुमारे हण्यो, तेनी संप्यावली नामे व्हेन विद्याधरी ते बखते त्यां आबी चमी. ते पोताना बंधुने मरायेलो जोइ पदेली अत्यंत क्रोधातुर घइ; परंतु पाठवपी ते “तुं त्हारा बंधुने हलानारनी प्रिया थड्डा.” एवां निमित्तियानां वचन संजारी शांतपणुं पामीने कुमार उपर आसक्त घइ. पठी कुमारे सुनंदांना वचनयी तत्काल ते विद्याधरीनो पाणीग्रहण कख्यो. एवामां कोइ विद्याधरना वे पुत्रो त्यां आबी सनत्कुमारने नमस्कार करीने कदेवा लाग्या के, “हे स्वामिन् ! अमे चंड अने ज्ञानुवेग नामना विद्याधरना हरिचंड अने चंडसेन नामना पुत्रो ठीए. अमारा पिताए अमने तमारी पासे मंदेशो कदेवा मोकळ्या ठे के, अज्ञानिवेग नामनो विद्याधर पोताना पुत्रनां मृत्युघी क्रोय पामी तमारा उपर चमी आवे ठे; माटे अमे तमारी मादाप करवा आबीये ठीए. अमारा पिताउ अमारी पाठवज आवे ठे.” आन ते विद्याधरना वने पुत्रो कदे ठे एटलामां तो अज्ञानिवेग विगेरे तवें विद्याधरो तत्काल त्यां

रूपे उत्पन्न थयो. आ प्रमाणे ते दाथी मनुष्य अने तिर्थंच योनिने विषे दीर्घ-
काल सुधी भ्रमण करी असिताह नामना यक्षपणे उत्पन्न थयो अने सौधर्म
देवलोकनो ईड अश्वसेन राजाना पुत्र सनत्कुमारपणे उत्पन्न थयो. हे मित्र !
यक्षनी साथे कुमारने वैरनुं एज कारण जाण्य. वकुलमतिये महेन्द्रसिंहने आ
प्रमाणे वैरनुं कारण कही संज्ञलाय्युं.

वली वकुलमतिये कह्युं के, हे महेन्द्रसिंह ! पठी सनत्कुमार यक्षने जीती
आगल चाख्यो. अनुक्रमे ते पाठला पदोरे सर्व प्रकारनी शोजाथी मनोहर एवा
नंदन वनने विषे आवी पदोच्यो. त्यां तेणे जानुवेग विद्याधरनी आठ कन्यांने
दीठी. “आ कोण इशो !” एम विचारी तेणे एक न्हानी कन्याने पूठयुं के, “तमे कोण
गे अने अहिं केम रहो गो ?” ते कन्याये कह्युं. “हे कुमारे ! ते वात सांजलो.

प्रियसंगमा नामनी नगरी ठे. त्यां विद्याधरोने विषे उत्तम एवो जानुवेग
नामे विद्याधर राज्य करे ठे. तेनी अमे आठ पुत्रीयो डीए. हे जड ! तुं ते अ-
मारी नगरी प्रत्ये चाल. त्यां अमारो पिता त्दारी पूर्ण हर्षथी सेवा ज्ञक्तिक
रदो. ” पठी ते कन्याना सेवके देखामचो ठे मार्ग जेने एवो ते कुमार जेट-
लामां ते नगरनी पासे पदोच्यो तेतलामां सूर्यास्त थवाने लीधे सर्व जगद
अंधकारमय थइ गयुं. कंचुकि कुमारने जूपति पासे तेनी गयो एटले जानु-
वेग राजाए तेने बहु आदर सत्कार करीने पठी कह्युं के, “हे कुमार ! मने
अर्चिमाली मुनिये पूयें कह्युं इतुं के, जे सुजट पोताना तुजबलथी असिता-
ह नामना यक्षने जीतशे तेज जाग्यशाली पुरुष त्दारी आठ पुत्रीयोने परण-
शे; माटे हे जड ! इवे तुं ते त्दारी पुत्रीयोनी साथे लग्न कर.” जानुवेग वि-
द्याधरनी आवी आझाथी कुमारे महेत्सव पूर्वक हर्षथी ते सर्व कन्यांनी सा-
थे लग्न करयुं. पठी ते सर्व स्त्रीयोनी साथेरतिप्रहमां सुतेलो कुमार ज्यारे स-
वारो जागी उठयो त्यारे तो तेणे पोताने पृथ्वी उपर पळलो दीगो. पठी कुमार
आधर्म्यथी विचारवा लाग्यो के, “शुं आते सत्य ठे के माया ठे ! ?” आम विचार
करता एवा तेणे पोताना दाथेने विषे कंकणदोरो दीगो; तेथी तो ते अत्यंत
खेदानुर थयो. पठी कुमार त्यांथी चाली निकळ्यो अने एक म्हेटा अरण्यमां
आवी पदोच्यो. त्यां तेणे पर्वतना शिखर उपर देव लोकना वैमानसमान मणि
अने सुवर्णथी रचेतो एक म्हेटो मात मालनो म्हेल जायो. कुमार तेनी पासे

ગયો તો તેણે કોઈનો કરુણાયુક્ત રુદનનો શબ્દ સાંજીવ્યો. પઠી અંદર પેલી જેવો તે સાતમે માલે ગયો તો ત્યાં તેણે કોઈ એક કન્યા દીઠી. વલી “હે અશ્વત્થેન રાજાના વંશના વિજૂપણ સનત્કુમાર ! તમે જવાંતરને વિપે પણ મ્હારા જતાર થજો.” એવા શબ્દથી ચિલાપ કરીને રુદન કરતી સાંજલીને કુમારે તે કન્યાને તેનું કારણ પૂછ્યું એટલે તે કન્યાએ કહ્યું.

“સાકેતપુરના સુરજી જૂપતિની ચંડ્યશા રાણીના ઝડરને વિપે ઝત્પત્ર થયેલી હું સુનંદા નામની પુત્રી હું. એક દિવસ ચિત્રપટને જોઈ હું અશ્વત્થેન રાજાના પુત્ર સનત્કુમારને વિપે આસક્ત થઈને મેં હૃદયથી તેનેજ મ્હારો પતિ ધાવ્યો. પઠી મ્હારા માતા પિતાએ મ્હારો તેની સાથે વિવાહ કહ્યો; પરંતુ આજ સુધી તેની સાથે મ્હારું લગ્ન કર્યું નહોતું. એવામાં કોઈ વિદ્યાધર સ્તનમંદિરમાંથી હરણ કરી મને અહિં લાવ્યો. પઠી તે પોતાની વિદ્યાના ઘલથી વનાવેલા આ મનોહર મંદિરને વિપે મને મૂકી તે ક્યાંઈ ચાલ્યો ગયો છે.” સુનંદા જેટલામાં આ પ્રમાણે પોતાની વાર્તા કુમારને નિવેદન કરે છે તેટલામાં તે વિદ્યાધરે આવીને સનત્કુમારને આકાશમાં ફેંક્યો. આથી સુનંદા “હા હા” શબ્દ કરવા લાગી. પઠી પૃથ્વી ઉપર પડેલો કુમાર પોતાની દૃઢમુદિથી તે વિદ્યાધરનો નાશકરી સ્ત્રીરત્ન થનારી તે સુનંદાને પરણ્યો.

હવે જે વિદ્યાધરને સનત્કુમારે હણ્યો, તેની સંખ્યાવલી નામે વ્હેન વિદ્યાધરી તે વચ્ચે તે ત્યાં આવી ચમી. તે પોતાના વંધુને મરાયેલો જોઈ પડેલી અત્યંત ક્રોધાતુર થઈ; પરંતુ પાઠલથી તે “તું ત્હારા વંધુને હણનારની પ્રિયા થઈશ.” એવાં નિમિત્તિયાનાં વચન સંજારી ઝાંતપણું પામીને કુમાર ઉપર આસક્ત થઈ. પઠી કુમારે સુનંદાનાં વચનથી તત્કાલ તે વિદ્યાધરીનો પાણીગ્રહણ કહ્યો. એવામાં કોઈ વિદ્યાધરના બે પુત્રો ત્યાં આવી સનત્કુમારને નમસ્કાર કરીને કહેવા લાગ્યા કે, “હે સ્વામિન્ ! અમે ચંડ અને જ્ઞાનુવેગ નામના વિદ્યાધરોના હરિચંડ અને ચંડસેન નામના પુત્રો ઊં. અમારા પિતાએ અમને તમારી પાસે સંવેદ્યો કહેવા મોકલ્યા છે કે, અશ્વત્થેન નામનો વિદ્યાધર પોતાના પુત્રનાં મૃત્યુથી ક્રોધ પામી તમારા ઉપર ચમી આવે છે; માટે અમે તમારી સાદાય કરવા આવીએ છીએ. અમારા પિતાનું અમારી પાઠલજ આવે છે.” આમ તે વિદ્યાધરોના બંને પુત્રો કહે છે એટલામાં તો અશ્વત્થેન વિગેરે સર્વે વિદ્યાધરો તત્કાલ ત્યાં

रूपे उत्पन्न थयो. आ प्रमाणे ते दात्री मनुष्य अने तिर्यंच योनिने विषे दीर्घ-
काल सुधी भ्रमण करी असिताक्ष नामना यक्षपणे उत्पन्न थयो अने सौवर्म
देवलोकनो इंद्र अश्वसेन राजाना पुत्र सनत्कुमारपणे उत्पन्न थयो. हे मित्र !
यक्षनी साथे कुमारने वैरनुं एज कारण जाण्य. वकुलमतिये महेन्द्रसिंहने आ
प्रमाणे वैरनुं कारण कही संजलाव्युं.

वली वकुलमतिये कह्युं के, हे महेन्द्रसिंह ! पठी सनत्कुमार यक्षने जीती
आगल चाळ्यो. अनुक्रमे ते पाठला पदोरे सर्व प्रकारनी शोचाश्री मनोहर एवा
नंदन वनने विषे आवी पदोच्यो. त्यां तेणे जानुवेग विद्याधरनी आठ कन्याहने
दीवी. "आ कोण दशे !" एम विचारी तेणे एक न्हानी कन्याने पूवधुं के, "तमे कोण
ठो अने अहिं केम रहो ठो ?" ते कन्याये कह्युं. "हे कुमारें ! ते वात सांजलो.

प्रियसंगमा नामनी नगरी ठे. त्यां विद्याधरोने विषे उत्तम एवो जानुवेग
नामे विद्याधर राग्य करे ठे. तेनी अमे आठ पुत्रीयो ठीए. हे जइ ! तुं ते अ-
मारी नगरी प्रत्ये चाल. त्यां अमारो पिता त्हारी पूर्ण हर्षथी सेवा जक्ति क-
रदो. " पठी ते कन्याना सेवके देखाम्यो ठे मार्ग जेने एवो ते कुमार जेट-
लामां ते नगरनी पासे पदोच्यो तेटलामां सूर्यास्त थवाने लीधे सर्व जगत्
अंधकारमय अइ गयुं. कंचुकि कुमारने जूपति पासे तेनी गयो एटले जानु-
वेग राजाए तेने बहु आदर सत्कार करीने पठी कह्युं के, "हे कुमार ! मने
अर्चिमाली मुनिये पूर्वं कह्युं दतुं के, जे सुजट पोताना नुजवलथी असिता-
क्ष नामना यक्षने जीतशे तेज जाग्यशाली पुरुष त्हारी आठे पुत्रीयोने परण-
शे; माटे हे जइ ! दये तुं ते त्हारी पुत्रीयोनी साथे लग्न कर." जानुवेग वि-
द्याधरनी आवी आझाथी कुमारे मदोत्सव पूर्वक हर्षथी ते सर्व कन्याहनी सा-
थे लग्न करयुं. पठी ते सर्व स्त्रीयोनी साथेरतिग्रहमां सुतेलो कुमार ज्यारे स-
वार जागी उठयो त्यारे तो तेणे पोताने पृथ्वी उपर परेलो दीगो. पठी कुमार
आधर्षथी विचारवा लाग्यो के, "शुं आते सत्य ठे के माया ठे ! ?" ग्राम विचार
करता एवा तेणे पोताना दाथने विषे कंकणदोरो दीगो; तेथी तो ते अत्यंत
खेदातुर थयो. पठी कुमार त्यांथी चाली निकळ्यो अने एक म्हेटा अरण्यमां
आवी पदोच्यो. त्यां तेणे पर्यंतना दिग्धर उपर देव लोकना वैमानसमान मणि
अने सुवर्णथी रचेलो एक म्हेटो सात मालनो मदेव जायो. कुमार तेनी पासे

ગયો તો તેણે કોઈનો કરુણાયુક્ત રુદનનો ઝઘ્ઘ સાંજઝ્યો. પઠી અંદર પેતી જેવો તે સાતમે માલે ગયો તો ત્યાં તેણે કોઈ એક કન્યા દીઠી. વલી “હે અશ્વત્તેન રાજાના વંશના વિજૂપણ સનત્કુમાર ! તમે જ્ઞવાંતરને વિષે પણ મ્હારા જ્ઞતાર ઘજો.” એવા ઝઘ્ઘથી વીલાપ કરીને રુદન કરતી સાંજલીને કુમારે તે કન્યાને તેનું કારણ પૂછ્યું એટલે તે કન્યાએ કહ્યું.

“સાકેતપુરના સુરજિ જૂપતિની ચંડ્યડા રાણીના ડરને વિષે ડત્પત્ર ઘયેલી હું સુનંદા નામની પુત્રી હું. એક દિવસ ચિત્રપટને જોડ હું અશ્વત્તેન રાજાના પુત્ર સનત્કુમારને વિષે આસક્ત થઈને મેં હૃદયથી તેનેજ મ્હારો પતિ ધાલ્યો. પઠી મ્હારા માતા પિતાએ મ્હારો તેની સાથે વિવાહ કલ્યો; પરંતુ આજ સુધી તેની સાથે મ્હારું લગ્ન કર્યું નહોતું. એવામાં કોઈ વિદ્યાધર રત્નમંદિરમાંથી હરણ કરી મને અહિં લાવ્યો. પઠી તે પોતાની વિદ્યાના વલથી વનાવેલા આ મનોહર મંદિરને વિષે મને મૂકી તે ક્યાંઈ ચાલ્યો ગયો છે.” સુનંદા જેટલામાં આ પ્રમાણે પોતાની વાર્તા કુમારને નિવેદન કરે છે તેટલામાં તે વિદ્યાધરે આવીને સનત્કુમારને આકાશમાં ફેંક્યો. આથી સુનંદા “હા હા” ઝઘ્ઘ કરવા લાગી. પઠી પૃચ્છી ઉપર પમેલો કુમાર પોતાની દૃઢમુષ્ટિથી તે વિદ્યાધરનો નાશકરી સ્ત્રીરત્ન થનારી તે સુનંદાને પરણ્યો.

હવે જે વિદ્યાધરને સનત્કુમારે હણ્યો, તેની સંખ્યાવલી નામે વ્હેન વિદ્યાધરી તે વચ્ચે ત્યાં આવી ચમી. તે પોતાના વંધુને મરાપેલો જોડ પહેલી અત્યંત ક્રોવાતુર થઈ; પરંતુ પાઠલથી તે “તું ત્હારા વંધુને હણનારની પ્રિયા થઈશ.” એવાં નિમિત્તિયાનાં વચન સંજારી જ્ઞાંતપણું પામીને કુમાર ઉપર આસક્ત થઈ. પઠી કુમારે સુનંદાનાં વચનથી તત્કાલ તે વિદ્યાધરીનો પાણીપ્રહણ કલ્યો. એવામાં કોઈ વિદ્યાધરના જે પુત્રો ત્યાં આવી સનત્કુમારને નમસ્કાર કરીને કહેવા લાગ્યા કે, “હે સ્વામિન્ ! અમે ચંડ અને જ્ઞાનુવેગ નામના વિદ્યાધરોના હરિચંડ અને ચંડસેન નામના પુત્રો ણીએ. અમારા પિતાએ અમને તમારી પાસે સંદેશો કહેવા મોકલ્યા છે કે, અજ્ઞાનિવેગ નામનો વિદ્યાધર પોતાના પુત્રનાં મૃત્યુથી ક્રોધ પામી તમારા ઉપર ચમી આવે છે; માટે અમે તમારી સાદાય કરવા આવીએ ણીએ. અમારા પિતાનું અમારી પાઠલજ આવે છે.” આમ તે વિદ્યાધરોના વંદે પુત્રો કહે છે એટલામાં તો અજ્ઞાનિવેગ વિગેરે સર્વે વિદ્યાધરો તત્કાલ ત્યાં

आर्षी परोक्ष्या, आ समये संध्यावलीये पोताना पिता अशनिवेगेने दुर्जेय मा-
नी पोताना पति मनकुमारने तुरत प्रज्ञति विद्या आपी. पढी कुमार अने अ-
शनिवेग वेगे जगा कोवातुर पढने परस्पर युद्ध कम्वा लाग्या. तेमां अशनि-
वेगे कुमार उतर मर्यास फेंक्युं एटले कुमारे गरुडास्य मूढी सर्पास्यने तत्काळ
दिग्गज करी नाख्युं. विद्यापरे आग्नेपास्य मूढ्युं तेना उपर कुमारे वारुणास्य
मूढ्युं. विद्यापरे पर्वातास्य मूढ्युं तेना उपर कुमारे यक्षास्य मूढ्युं. पढी बाणनी
दृष्टि कम्वा एता विद्यापरां पनुग्यनी दोरी कुमारे तोडी नाखी. विद्यापरे
मरु रंभ्युं एटले कुमारे तेना दास्य कापी नाख्यो अने ठेवटे बाहु युद्धे इ-
हण एता ते विद्यापरां मन्नाक पण चक्रवर्ते ठेडी नाख्युं. पढी विजयपर्वत
एता मनकुमार अनेक विद्यापरां पणव्यो अफो वेताद्वय पर्वत उपर गयो.
त्यां विद्यापरां तेने मशेणपुर्वक चक्रवर्तीपदे स्थाप्यो. एक दिवस विद्याप-
रापि वेमंवे आर्षीने मनकुमारनी विनंती करी के, “हे स्वामिन् ! म्हादे
उत्तम करवंची. एक इज्जत पुरीयो ठे; ते सर्वना पति आप थयाना ठो, एम
इज्जतीये बडुं ठे; मांटे हे प्रजो ! तमे ते सर्वने परणो.” पढी कुमारे ते सर्व
विद्यापरांकरनी साथे लय कर्णुं.

(बहुलमनि मंदंउमिंदने कहे ठे के) हे मंदंउमिंद ! पढी मनकुमार वेतास्य
परंते मर्या अने विनंस्वनी पुत्रा करी जेटसामां आर्षिं क्रीडा करया आया
हे तदज्जाने आजे तमे मर्या ठो.” आ प्रमाणे बहुलमनिगे ठुंकामां मनकु-
मारनुं सर्व वरिष्ठ कर्णुं. पढी मनकुमार बहुलमनिना पंगेरी उठी मंदंउमिंदनी
साथे बैसइ परत उतर गयो. त्यां मंदंउमिंदे मनकुमारनी विनंती करीने कर्णुं
के, “हे स्वामिन् ! तमाग मातपिता तमाग विद्यापरी यद् पीडा पांमे ठे.”
मिथयां आर्षी वचन मांजरी विनमां मातापिता उपर अत्यंत स्नेहयंत अयेयो
मनकुमार चरचरी विरिष प्रज्ञानां वैमानो महित तत्काळ हस्तिनापुरां
अउरी. त्यां मनकुमार पोताना पुत्रनी आश्चर्यहारी संवति जेठ पणो हर्ष
पणनं. सर्व मनवराजी लोह पण अत्यंत आनंदित थया.

पढी अत्यंत तुरनिगे पोताना गत्यने विरे मनकुमारने अतिरंज
करी. मिथ मंदंउमिंदने मन्नापति पदे स्थाप्यो अने पोते श्री. पर्माहंर्ये येने विरे
वरिष्ठ अने वर कर्णुं. जयन्ता कर्णत पणनो.

આદિં સનત્કુમારે પચાસ હજારવર્ષ કુમાર અવસ્થામાં અને તેટલાજ મંત્રલિંગ પદે નિવૃત્ત કરીને ચક્રવર્તી પદ ધારણ કર્યું. પછી માગધ અને વરદામાદિક સહિત સર્વ ઝરતકેત્રને સાથી તે પાઠો એક હજાર વર્ષે હસ્તિનાપુર પ્રત્યે આવ્યો એટલે હિંદુ તેને પોતાના સમાન જાણી પોતાના વંધુના પ્રેમથી કુવેરને આજ્ઞા કરી કે, “તું ઝરતકેત્રને વિષે જઈ મ્હારા નામથી સનત્કુમારને વિચિત્ર પ્રકારના મહોત્સવ પૂર્વક ચક્રવર્તીનો અન્નિપેક કર તથા વનમાલા, દિવ્ય વસ્ત્ર, કુંમલ, મુકુટ, ઘટ્ટ, ચામરો, હાર, સિંહાસન અને પાદપીઠ વિગેરે તેને આપ. વલી ત્હારે મ્હારું નામ લઈને તેને કહેવું કે, પદેલા દેવલોકનો હિંદુ તમને કુઠાલ સમાચાર પૂછે છે.” આ પ્રમાણે હિંદુ આજ્ઞા કરેલો તે કુવેર સર્વ વસ્તુને લઈ હસ્તિનાપુર પ્રત્યે ગયો. વલી હિંદુ તે અન્નિપેકના મહોત્સવ કાર્યમાં હસ્તિનાપુરપ્રત્યે પોતાની રંજાદિ વધુ દિવ્ય અપ્સરાઓને મોકલી; તેથી તે અપ્સરાઓ પણ ત્યાં ગઈ.

કુવેરે પણ હસ્તિનાપુરપ્રત્યે આવીને સનત્કુમારની આગલ સર્વે વસ્તુઓ મૂકી હિંદુ કહેલા સમાચાર નિવેદન કર્યા. પછી યોજન પ્રમાણ મણિપીઠ રચી તેના ઉપર અન્નિપેક મંત્રપત્રે વિષે રત્ન સિંહાસન બનાવી તેમાં સ્ત્રીરત્ન સહિત ચક્રવર્તીને વેસારી ફીરસમુદ્ધમાંથી મણિ જનિત્ર સુવર્ણના કલશોમાં ઝરેલાં જલવને વાર્જીત્રોના શબ્દ પૂર્વક અન્નિશેક કર્યો. તે વચ્ચે રંજાદિ દેવાંગનાં પ્રીતિપૂર્વક નૃત્ય કરવા લાગી. આ પ્રમાણે વાર વર્ષ પર્યંત મહા સંપત્તિથી અન્નિપેક કરી અને તેને હસ્તિનાપુરપ્રત્યે પ્રવેદા કરાવી કુવેરાદિ સર્વે દેવતાઓ સ્વર્ગપ્રત્યે ગયા. પછી વિખ્યાત કીર્તિવંત એવા સનત્કુમાર ચક્રવર્તીયે કુટુંબ સહિત એક લાખવર્ષ પર્યંત અસંખ્ય જોગો જોગ્યા.

એક દિવસ હર્ષિત એવા દેવ દાનવોની પંક્તિથી ઝરપૂર એવી સજ્ઞામાં વિવિધ પ્રકારની નાટ્યવિધિને જોતો ઠતો સૌષર્મંદ વેગો હતો. તે વચ્ચે હિંદુ દેવલોકમાં રહેનારો સંગમક નામનો દેવ ત્યાં આવ્યો. તેના શરીરની કાંતિથી સર્વે દેવતાઓ નિસ્તેજ થઈ ગયા. તે ઉપરથી આશ્ચર્ય પામેલા દેવતાઓ હિંદુ પૂછ્યું કે, “હે સુરેન્દ્ર! આ દેવતાની વાર સૂર્યથી પણ અધિક કાંતિ શા કારણે છે? તે અમને કહો.” હિંદુ કહ્યું. “હે દેવો! એણે પરજ્ઞવને વિષે વિદ્યુદ્ધ એવું આંધ્રિલ કરી તપને વૃદ્ધિ પમાડ્યું હતું; તેથી તેની આ જ્ઞવને વિષે અધિક કાંતિ થઈ છે.” દેવતાઓ

आवी पहोच्या. आ समये संध्यावलीये पोताना पिता अशनिवेगने दुर्जय मानी पोताना पति सनत्कुमारने तुरत प्रज्ञाति विद्या आपी. पठी कुमार अने अशनिवेग वने जणा क्रोधातुर पडने परस्पर युद्ध करवा लाग्या. तेमां अशनिवेगे कुमार उपर सर्पास्र फेंक्युं एटले कुमारे गरुडास्र मूकी सर्पास्रने तत्काल निष्फल करी नाख्युं. विद्याधरे आग्नेयास्र मूक्युं तेना उपर कुमारे वारुणास्र मूक्युं. विद्याधरे पर्वतास्र मूक्युं तेना उपर कुमारे वज्रास्र मूक्युं. पठी बाणानी वृष्टि करता एवा विद्याधरनां घनुष्यनी दोरी कुमारे तोमी नाखी. विद्याधरे खड्ग खेंच्युं एटले कुमारे तेनो हाथ कापी नाख्यो अने ठेवटे वाहु युद्धे इच्छता एवा ते विद्याधरनुं मस्तक पण चक्रवने ठेदी नाख्युं. पठी विजयवंत एवो सनत्कुमार अनेक विद्याधरोथी परचख्यो थको वैताढ्य पर्वत उपर गयो. त्यां विद्याधरोए तेने महोत्सवपूर्वक चक्रवर्तीपदे स्थाप्यो. एक दिवस विद्याधरपति चैत्रवेगे आवीने सनत्कुमारनी विनंती करी के, “हे स्वामिन् ! म्हारे उत्तम रूपवंती एक हजार पुत्रीयो ठे; ते सर्वेना पति आप थवाना ठो, एम ज्ञानीये कह्युं ठे; माटे हे प्रजो ! तमे ते सर्वेने परणो.” पठी कुमारे ते सर्वे विद्याधरकन्यानी साथे लग्न कर्युं.

(वकुलमति मद्देइसिंदने कहे ठे के) हे मद्देइसिंह ! पठी सनत्कुमार वैताढ्य पर्वतने साथी अने जिनेश्वरनी पूजा करी जेटलामां आदिं क्रीडा करवा आख्या ठे तेटलामां आजे तमे मळ्या ठो. ” आ प्रमाणे वकुलमतिये टुंकामां सनत्कुमारनुं सर्व चरित्र कह्युं. पठी सनत्कुमार वकुलमतिना घरेथी उठी मद्देइसिंहनी साथे वैताढ्य पर्वत उपर गयो. त्यां मद्देइसिंह सनत्कुमारनी विनंती करीने कह्युं के, “हे स्वामिन् ! तमारा मातपिता तमारा वियोगथी बहु पीडा पामे ठे.” मित्रनां आवां वचन सांजली चिंतमां मातापिता उपर अत्यंत स्नेहवंत थयेलो सनत्कुमार चक्रवर्ती विविच प्रकारनां वैमानो सहित तत्काल इस्तिनापुरे आण्यो. त्यां मातापिता पोताना पुत्रनी आश्चर्यकारी संपत्ति जोड घणो हर्ष पाम्यां. सर्व नगरवासी लोक पण अत्यंत आनंदित थया.

पठी अश्वसेन जूपतिये पोताना राज्यने विषे सनत्कुमारने अजिपेक करी मित्र मद्देइसिंहने सेनापति पदे स्थाप्यो अने पोते श्री धर्मादंतीथेने विषे चारित्र अंगीकार करी तपस्या करवा लाग्यो.

આદિં સનત્કુમારે પચાસ હજારવર્ષ કુમાર અવસ્થામાં અને તેટલાજ મંમલિક પદે નિવૃત્ત કરીને ચક્રવર્તી પદ ધારણ કર્યું. પઠી માગધ અને વરદામાદિક સહિત સર્વ જરતદેવને સાધી તે પાઠો એક હજાર વર્ષે હસ્તિનાપુર પ્રત્યે આવ્યો એટલે ઈંદ્રે તેને પોતાના સમાન જાણી પોતાના વંધુના પ્રેમથી કુબેરને શ્રાદ્ધા કરી કે, “તું જરતદેવને વિષે જઈ મ્હારા નામથી સનત્કુમારને વિચિત્ર પ્રકારના મહોત્સવ પૂર્વક ચક્રવર્તીનો અન્નિપેક કર તથા વનમાલા, દિવ્ય વસ્ત્ર, કુંમલ, મુકુટ, ઊત્ર, ચામરો, દાર, સિંહાસન અને પાદપીઠ વિગેરે તેને આપ. વલી ત્હારે મ્હારું નામ લઈને તેને કહેવું કે, પહેલા દેવલોકનો ઈંદ્ર તમને કુદાજ સમાચાર પૂઠે છે.” આ પ્રમાણે ઈંદ્ર શ્રાદ્ધા કરેલો તે કુબેર સર્વ વસ્તુને લઈ હસ્તિનાપુર પ્રત્યે ગયો. વલી ઈંદ્રે તે અન્નિપેકના મહોત્સવ કાર્યમાં હસ્તિનાપુરપ્રત્યે પોતાની રંજાદિ બહુ દિવ્ય અપ્સરાઓને મોકલી; તેથી તે અપ્સરાઓ પણ ત્યાં ગઈ.

કુબેરે પણ હસ્તિનાપુરપ્રત્યે આવીને સનત્કુમારની આગલ સર્વે વસ્તુઓ મૂકી ઈંદ્રે કહેલા સમાચાર નિવેદન કર્યા. પઠી યોજન પ્રમાણ મણિપીઠ રચી તેના ઉપર અન્નિપેક મંરૂપને વિષે રત્ન સિંહાસન બનાવી તેમાં સ્ત્રીરત્ન સહિત ચક્રવર્તીને બેસારી ક્ષીરસમુદ્ધમાંથી મણિ જન્મિત સુવર્ણના કલશોમાં જરેલાં જલવને વાર્જીઓના શબ્દ પૂર્વક અન્નિપેક કર્યો. તે વચ્ચે રંજાદિ દેવાંગનાઓ પ્રીતિપૂર્વક નૃત્ય કરવા લાગી. આ પ્રમાણે વાર વર્ષે પર્યંત મહા સંપત્તિથી અન્નિપેક કરી અને તેને હસ્તિનાપુરપ્રત્યે પ્રવેશ કરાવી કુબેરાદિ સર્વે દેવતાઓ સ્વર્ગપ્રત્યે ગયા. પઠી વિખ્યાત કીર્તિવંત એવા સનત્કુમાર ચક્રવર્તીએ કુદુંવ સહિત એક લાખવર્ષે પર્યંત અસંખ્ય જોગો જોગ્યા.

એક દિવસ હર્ષિત એવા દેવ દાનવોની પંક્તિથી જરપૂર એવી સન્નામાં વિવિધ પ્રકારની નાટ્યવિધિને જોતો ઊત્તો સૌધર્મી વેગે હતો. તે વચ્ચે ઈંદ્રાણ દેવલોકમાં રહેનારો સંગમક નામનો દેવ ત્યાં આવ્યો. તેના શરીરની કાંતિથી સર્વે દેવતાઓ નિસ્તેજ થઈ ગયા. તે ઉપરથી આશ્ચર્ય પામેલા દેવતાઓ ઈંદ્રને પૂછ્યું કે, “હે સુરેંદ્ર! આ દેવતાની વાર સૂર્યથી પણ અધિક કાંતિ શા કારણે છે? તે અમને કહો.” ઈંદ્રે કહ્યું. “હે દેવો! એણે પરજીવને વિષે વિશુદ્ધ એવું આંખિલ કરી તપને વૃદ્ધિ પમાડ્યું હતું; તેથી તેની આ જીવને વિષે અધિક કાંતિ થઈ છે.” દેવતાઓ

फरीत्री पुत्रयुं. “आना समान तेजवंत वीजो कोइ पण पृथ्वीने विषे ठे?” ईडे कह्युं. “पृथ्वी उपर सनत्कुमार चक्रवर्ची एनाथी अधिक कांतिवालो ठे.” ईड्नां आवां वचन मांजलीने संतुष्ट थपेला विजय अने वैजयंत नामना बे देवताछे ब्राह्मणनुं रूप धारण करी सनत्कुमारनुं स्वरूप जोवा माटे इस्तिनापुरप्रत्ये आग्या. आ वखते मज्जाघ्नो ममय दोवाथी सनत्कुमार न्हावण करतो हतो; त्यां देवताछे तेना देहने जोइ अयंत हर्षे पाम्या. ते वखते सनत्कुमारे तेमने कह्युं के, “हे विप्रो ! हवणां तमे म्हाकं शरीर शुं जूठ ठे ? परंतु सर्व अलंकारयुक्त एवा ए म्हारा शरीरने तमारे मांजे सज्जामां आवीने जोयुं.” पठी चक्रवर्चीये ते दिवसे विजोय आज्ञा-शणोथी पोताना शरीरने सणगारी सज्जामां बेसी पेला वझे विप्रोने बोलाव्या. ब्राह्मणनां रूप धारण करगारा देवताछे त्यां आवी राजाना देहनी हानी जोइ रेंद पामता ठता तन्हाल पोताना मस्तकने धूणावया लाग्या. मस्तक धूणा-यता एरा ब्राह्मणेने जोइ विस्मित थपेलो सनत्कुमार चक्रवर्ची तेमने पूवया लाग्यो के, “तमे तमारुं मस्तक केम धूणावो ठे ?” तेत्तए कह्युं. “हे महाराज ! हवणां तमाग देहने विषे कांइ हानी देवाय ठे. कारण जेयुं रूप अमे पूर्वे दीवुं इनुं तेवुं हवणां देवानुं नथी.” आ प्रमाणे ते विप्ररूप देवताछेनां मुखथी पोतानां शरीरनी हानी मांजली पुण्यवंत एवा सनत्कुमार चक्रवर्चीये बोध पामिने विनयधर गुन पावे दीक्षा लीथी. पठी ते वझे देवताछे तेने कहेवा लाग्या के, “हे वीर ! तमे पण प्रसिद्ध यदावंत एवा पोताना पूर्येज जगत रा-जानी पेवे मनु आचरण आदरयुं ते बहु सारुं करयुं.” आमे ते वझे देवताछे तेनी स्तुति करी तन्हात स्वर्गप्रत्ये गया.

पठी सनत्कुमार मुनि विदाह कर्वा लाग्या. तेमनी पात्रल तेमनो परि-वार पण करवा लाग्या, परंतु मुनिपे तेना सारुं जोयुं नदि. आमे ठ मास सुयी चाड्युं. पठी ईडे आरिने ते मये पग्विगने पावो वाड्यो. एक दिवस ते मुनिपे वठक पाग्विगने विषे बहगनी काड युक्त कांणना मग्वा मगव नो-गवानुं जोजन करयुं; तेथी तेमना शरीर दुःख एवा सात गंगां उत्पन्न थया. ते आ प्रमाणे. १ जोजनादि उदर अन्नवि, २ शरीरि गरज, ३ पेटमां मदा वे-दना, ४ नेत्रमां म्हादे दुःख, ५ नास, ६ श्वास, ७ अने दाद. सनत्कुमार चक्र-वर्चीने ते मने गेगेने मानने वरं गुरी मदन कर्वा; तेथी तेमने आमरींयधि

विगेरे सर्व लब्धियो प्राप्त थइ.

एक दिवस इंद्र देवसज्जामां दर्पथी प्रशंसा करवा लाग्यो के, “सनत्कुमार मुनि जेवी रीते रोगने सदन करे ठे तेवी रीते बीजो कोइ करशे नहि.” इंद्रनां आवां वचन सांजली उत्पन्न थइ ठे इर्ष्या जेमने एवा ते विजय अने वैजयंत वस्त्रे देवतानु वैद्यनां रूपने धारण करी तत्काल सनत्कुमार मुनिनी पासे आख्या अने कहेवा लाग्या के, “हे राजर्षि! तमारा आ सर्वे रोगोनो अमे तत्काल नाश करीए.” मुनिए कह्युं, “कया रोगोनो नाश करवामां तमारी शक्ति ठे?” देवतानुए कह्युं, “हे साधु! केटला प्रकारना महारोगो कहेला ठे?” मुनिये कह्युं, “हे वैद्यो! बाह्य अने आन्तर एवा जेदथी रोगो बे प्रकारना ठे. तेमां कया रोगोनो नाश करवामां तमारी शक्ति ठे?” तेनुए कह्युं, “हे मुनि! बाह्य रोगोनो नाश करवामां अमारी शक्ति ठे.” ते सांजली मुनिये कह्युं, “हे महानाग! ते शक्ति तो म्हारी पण ठे.” एम कही मुनिये पोताना हाथनी आंगली पोताना मुखमां नांखी सुवर्ण समान बनावी आपीने तेमने कह्युं के, “श्लेष्मादिकथी म्हारा बाह्य रोगो नाश थाय ठे; परंतु आन्तर रोगो नाश घता नथी तेनो तमे बिनाश करो.” देवतारूप वैद्योए कह्युं, “हे साधु! आन्तर रोग समाववाने अमारी शक्ति नथी. ते रोगोने नाश करवामां तो तमारीज शक्ति ठे.” एम कही तेनुए पोताना स्वरूपने प्रगट करी देवसज्जामां इंद्र कोखी तेमनी प्रशंसा कही संजलावी. पवी तेनु मुनिने नमस्कार करी स्वर्गप्रत्ये गया. मुनि सनत्कुमार पण अनशन व्रत धारण करी सनत्कुमार देवलोक प्रत्ये गया. त्यांथी चवीने महाविदेह क्षेत्रने विषे कर्मनो क्षय करी सिद्धि पामशे. पञ्चास हजार वर्ष कुमार अवस्थामां, पञ्चास हजार वर्ष सामान्य राजापणे, एक लाख वर्ष चक्रवर्तीपदे अने एक लाख चारित्रमां एम ए सनत्कुमार चक्रवर्तीनुं कुछ व्रण लाख वर्षनुं आयुष्य इहं.

॥ इति सनत्कुमार चक्रवर्ती चरित्रम् ॥

॥ श्री शान्तिनाथ चरित्रम् ॥

जेमणे गर्जनां रह्या गतां सर्व जीवोने शान्ति करी ठे, ते शान्तिना करणहार श्री शान्तिनाथने हुं नमस्कार करुं वुं. श्री शान्तिनाथ जिनेश्वरना वार

ફરીથી પૂછ્યું. “આના સમાન તેજવંત વીજો કોણ પણ પૃથ્વીને વિષે છે?” હૈં કહ્યું. “પૃથ્વી ઉપર સનત્કુમાર ચક્રવર્તી એનાથી અધિક કાંતિવાલો છે.” હૈંનાં આવાં વચન સાંજલીને સંતુષ્ટ થયેલા વિજય અને વૈજયંત નામના બે દેવતાનું બ્રાહ્મણનું રૂપ ધારણ કરી સનત્કુમારનું સ્વરૂપ જોવા માટે હસ્તિનાપુરપ્રત્યે આવ્યા. આ વચ્ચે મધ્યાહ્નનો સમય હોવાથી સનત્કુમાર ન્દાવણ કરતો હતો; ત્યાં દેવતાનું તેના દેહને જોઈ અત્યંત દર્પ પામ્યા. તે વચ્ચે સનત્કુમારે તેમને કહ્યું કે, “હે વિપ્રો ! દૈવણાં તમે મ્હારું ઠારીર શું જૂઠું છે ? પરંતુ સર્વ અલંકારયુક્ત એવા એ મ્હારા ઠારીરને તમારે સાંજે સજ્ઞામાં આવીને જોવું.” પછી ચક્રવર્તીયે તે દિવસે વિશેષ આજ્ઞાઓથી પોતાના ઠારીરને સણગારી સજ્ઞામાં બેસી પેલા વઘે વિપ્રોને બોલાવ્યા. બ્રાહ્મણનાં રૂપ ધારણ કરનારા દેવતાનું ત્યાં આવી રાજાના દેહની ફાની જોઈ રોંદ પામતા ઠતા તત્કાલ પોતાના મસ્તકને ધૂણાવવા લાગ્યા. મસ્તક ધૂણાવતા એવા બ્રાહ્મણોને જોઈ વિસ્મિત થયેલો સનત્કુમાર ચક્રવર્તી તેમને પૂછવા લાગ્યો કે, “તમે તમારું મસ્તક કેમ ધૂણાવો છો?” તેણે કહ્યું. “હે મહારાજ ! દૈવણાં તમારા દેહને વિષે કાંઈ ફાની દેખાય છે. કારણ જેવું રૂપ અમે પૂર્વે ફીટું હતું તેવું દૈવણાં દેખાતું નથી.” આ પ્રમાણે તે વિપ્રરૂપ દેવતાનું મુલથી પોતાનાં ઠારીરની ફાની માંજલી પુણ્યવંત એવા સનત્કુમાર ચક્રવર્તીયે બોધ પામીને ચિનપંથર ગુન પામે ફીક્કા લીધી. પછી તે વઘે દેવતાનું તેને કહેવા લાગ્યા કે, “હે ચીર ! તમે પણ પ્રસિદ્ધ યશવંત એવા પોતાના પૂર્વજ જરતરાજાની પેઠે મન ધાવણ આદર્યું તે બહુ સારું કર્યું.” આમ તે વઘે દેવતાનું તેની મુનિ કરી તત્કાલ મ્યગ્રપ્રત્યે ગયા.

પછી સનત્કુમાર મુનિ વિદાર કર્યા લાગ્યા. તેમની પાછલ તેમનો પરિવાર પણ પાછા લાગ્યો, પરંતુ મુનિયે તેના સામું જોયું નહિ. આમ ઠ માસ સુધી ચાડ્યું. પછી હૈં આવીને તે મર્ય પરિવારને પાછો ચાડ્યો. એક દિવસ તે મુનિયે ઠના પાછાને વિષે વચ્ચેની ઝાડા યુક્ત કાંગના સરવા મગાવ ચોગ્યાનું જોજન કર્યું; ત્રીજી તેમના ઠારીરે હુમદ એવા સાત મેગો ઉત્પન્ન થયા. તે આ પ્રમાણે. ૧ જોજનાદિ ઉત્તર અનંતિ, ૨ ઠારીર સરજ, ૩ પેટમાં મદા વેદના, ૪ નેત્રમાં મ્હોટું હુમ્મ, ૫ નાક, ૬ શ્વામ, ૭ અને દાદ. સનત્કુમાર ચક્રવર્તીયે તે માને મેગોને સાતમે વર્ષ સુધી મદન કર્યા; ત્રીજી તેમને આમર્ષાવધિ

વિગેરે સર્વ લઙ્ઘિયો પ્રાપ્ત થઈ.

એક દિવસ ઈંદ્ર દેવસન્નામાં હર્ષથી પ્રશંસા કરવા લાગ્યો કે, “સનત્કુમાર મુનિ જેવી રીતે રોગને સદ્દન કરે છે તેવી રીતે વીજો કોઈ કરશે નહિ.” ઈંદ્રનાં આવાં વચન સાંજલી ઉત્પન્ન થઈ છે ઈર્ષ્યા જેમને એવા તે વિજય અને વૈજયંત વન્ને દેવતાનું વૈદ્યનાં રૂપને ધારણ કરી તત્કાલ સનત્કુમાર મુનિની પાસે આવ્યા અને કહેવા લાગ્યા કે, “હે રાજર્ષિ! તમારા આ સર્વ રોગોનો શ્રમે તત્કાલ નાશ કરીએ.” મુનિએ કહ્યું, “કયા રોગોનો નાશ કરવામાં તમારી શક્તિ છે?” દેવતાનું કહ્યું, “હે સાધુ! કેટલા પ્રકારના મહારોગો કહેલા છે?” મુનિએ કહ્યું, “હે વૈદ્યો! વાહ્ય અને આચ્ચંતર એવા બેદથી રોગો બે પ્રકારના છે. તેમાં કયા રોગોનો નાશ કરવામાં તમારી શક્તિ છે?” તેનું કહ્યું, “હે મુનિ! વાહ્ય રોગનો નાશ કરવામાં શ્રમારી શક્તિ છે.” તે સાંજલી મુનિએ કહ્યું, “હે મહાજ્ઞાન! તે શક્તિ તો મ્હારી પણ છે.” એમ કહી મુનિએ પોતાના હાથની આંગલી પોતાના મુખમાં નાંખી સુવર્ણ સમાન બનાવી આપીને તેમને કહ્યું કે, “શ્લેષ્માદિકથી મ્હારા વાહ્ય રોગો નાશ થાય છે; પરંતુ આચ્ચંતર રોગો નાશ થતા નથી તેનો તમે વિનાશ કરો.” દેવતારૂપ વૈદ્યોએ કહ્યું, “હે નાધુ! આચ્ચંતર રોગ સમાવવાને શ્રમારી શક્તિ નથી. તે રોગોને નાશ કરવામાં તો તમારીજ શક્તિ છે.” એમ કહી તેનું પોતાના સ્વરૂપને પ્રગટ કરી દેવસન્નામાં ઈંદ્રે કરેલી તેમની પ્રશંસા કહી સંજલાવી. પછી તેનું મુનિને નમસ્કાર કરી સ્વર્ગપ્રત્યે ગયા. મુનિ સનત્કુમાર પણ અનંશન વ્રત ધારણ કરી સનત્કુમાર દેવલોક પ્રત્યે ગયા. ત્યાંથી ચવીને મહાવિદેહ ક્ષેત્રને વિષે કર્મનો ક્ષય કરી સિદ્ધિ પામશે. પચાસ હજાર વર્ષ કુમાર થવસ્થામાં, પચાસ હજાર વર્ષ સામાન્ય રાજાપણે, એક લાખ વર્ષ ચક્રવર્તીપદે અને એક લાખ ચારિત્રમાં એમ એ સનત્કુમાર ચક્રવર્તીનું કુલ ત્રણ લાખ વર્ષનું આયુષ્ય હતું.

॥ ઇતિ સનત્કુમાર ચક્રવર્તી ચરિત્રમ્ ॥

॥ શ્રી શાંતિનાથ ચરિત્રમ્ ॥

જેમણે ગર્જનામાં રહ્યા ઇતાં સર્વ જીવોને શાંતિ કરી છે, તે શાંતિના કરણદાર શ્રી શાંતિનાથને હું નમસ્કાર કરું છું. શ્રી શાંતિનાથ જિનેશ્વરના વાર

જવનું સ્વરૂપ હું પોતાના પ્રતિવોધને અર્થે કહું હું; માટે હે જવ્યજનો ! તમે તે શ્રી શાંતિનાથનાં ચરિત્રને જાવથી સાંજલો.

આ જેવૂંછીપના ઝરતઢેત્રને વિષે અનંત રત્નોશ્રી ઝરપૂર એવું રત્નપુર નામનું નગર છે. ત્યાં ધર્મમાં પ્રવિણ, પરોપકારી, પ્રજાનું પાલન કરવામાં સાવધાન, શત્રુનો નાશ કરવામાં સમર્થ તેમજ નિદાર, ધીર અને ગંજીરાદિ ગુણોવાળો શ્રીવેણ નામે રાજા રાજ્ય કરતો હતો. તેને શીલ રૂપ આજ્ઞાપણને ધારણ કરનારી, પ્રેમનું પાત્ર અને સર્વ કલામાં કુશલ એવી એક અજિનંદિતા અને વીજી સિંહનંદિતા એમ બે સ્ત્રીયો હતી. આ બંને સ્ત્રીયોની સાથે વિષય સુખ જોગવતા એવા શ્રીવેણ રાજાના એક દિવસની પેઠે વહુ વર્ષોં ચાલ્યા ગયા.

એક દિવસ રત્નકાલે સ્નાન કરેલી મુખ્ય સ્ત્રી અજિનંદિતા રાત્રીયે પોતાના શયનમંદિરમાં સૂતિ હતી તે વખતે તેણે સ્વપ્નામાં અંધકારનો નાશ કરનારા સૂર્યચંદ્રને એકી વચ્ચે પોતાના ધોલામાં જોયા. પઠી જાગી ડોળી તે રાણી હર્ષ પામતી ઠતી મનમાં વિચાર કરવા લાગી. “ શાસ્ત્રના જાણ પુરુષો એમ કહે છે કે, ઉત્તમ સ્વપ્ન જોડે તે સ્વપ્નાની વાત જેવાંતેવા વીજા માણસને કહેવી નહિ તેમજ પઠી સૂઝું પણ નહિ.” આ પ્રમાણે વિચાર કરીને તે અજિનંદિતા રાણીયે સ્વપ્નાની વાત પ્રજાતે પોતાના પતિ શ્રીવેણ રાજાને કહી. રાજાએ પણ પોતાની યુદ્ધિથી અને શાસ્ત્રથી સ્વપ્નનાં ફલનો વિચાર કરીને પ્રસન્ન થાણીથી રાણીને કહ્યું. “ હે દેવી ! આ સ્વપ્નના મહિમાથી તને પૃથ્વીમાં વિખ્યાત અને કુલને પ્રકાશ કરનારા ઉત્તમ બે પુત્રો થશે.” રાજાનાં આવાં વચન સાંજીવેને પ્રસન્ન થયેલી રાણી જેમ નપકારી અને કરેલા ગુણને જાણનારા એવા બે પુરુષથી પૃથ્વી ડોળે તેમ બે ગર્જને ધારણ કરતી ઠતી ડોળવા લાગી. પઠી પૂર્ણ સમયે જેમ ઉત્તમ નીતિ ધર્મ અને અર્થને પ્રગટ કરે તેમ રાણીયે શુભ અવસરે બે પુત્રોને જન્મ આપ્યો. પિતાએ દશ દિવસ ગયા પઠી મહોત્સવપૂર્વક તે બંને પુત્રોનાં ઇંડુરેણ અને વિંડુરેણ એવાં નામ પાડ્યાં. અનુક્રમે તે બંને કુમારો આઠ વર્ષના થયા એટલે પિતાએ તેમને કલાચાર્ય પાસે અગ્ન્યાસ કરવા મોકલ્યા. ત્યાં તેડ કલાનો અગ્ન્યાસ કરતા કરતા યૌવનાવસ્થા પામ્યા.

હવે આ ઝરતઢેત્રમાં મગધ દેશને વિષે લક્ષ્મીથી સુશોજિત એવું અચલ નામનું ગામ છે. ત્યાં વેદ અને શાસ્ત્રનો જાણ એવો ધરણિજટા નામનો બ્રાહ્મ-

रा रदेतो हतो. तेने यशोज्ञज्ञ नामनी स्त्री दती. ए यशोज्ञज्ञात्री नंदिपेण अने श्रीज्जुति ए नामना वे पुत्रो घया इता. घरणीजटा ब्राह्मण ए वत्रे पुत्रोने नि-
रंतर यत्नघी वेदज्ञास्त्रनो अन्त्यास करावतो हतो. वली ए ब्राह्मणने कपिला नामनी दासी हती के, जेनो कपिल नामनो पुत्र हीन जातिनो होवा उतां बहु बुझ्वान् इतो. घरणीजटा ब्राह्मण पोताना पुत्रोने जे जे जणावतो ते ते सांजलीने कपिल चौद विद्यानो पारगामी थयो. पठीनीच जातिने लीधे मा-
न नहि पामवाथी कपिल पोतानो कंठमां वे जनोइ धारण करी त्यांघी चाली निकळ्यो अने “हुं म्होटो ब्राह्मण ठुं.” एम मानीने पृथ्वी उपर फरतो फरतो रत्नपुर नगरने विपे धाप्प्यो. आ नगरमां सत्यकी नामनो उपाध्याय रहेतो इ-
तो अने ते बहु शिष्योने जणावतो इतो. कपिले ते अन्त्यास करनारा शिष्योने वेद तथा उपनिषद्नां एवां प्रश्न पूछ्यां के, जेनो उत्तर आपवाने एक शिष्य पण समर्थ थयो. पठी सत्यकीये तेने बहु गंज्जीर प्रश्नो कख्यां; पण तेनो उत्तर तो तेणे पोतानी बुझ्ना वल्लथी तुरतज आपी दीधो; तेथी सत्यकी बहु प्रसन्न थयो. पठी सत्यकीये तेने महा बुझ्वान् जाणी पोताना उपाध्याय पदने विपे स्थापन कख्यो. कहुं ठे के-गुणोथी कयुं पद नथी मल्ली शकतुं? अर्थान् सर्व पद मल्ली शके ठे.

इवे केटलाक दिवस गया पठी कोड बखते ए सत्यकीनी स्त्री जंबुकाये पोताना पतिने एकांतमां कहुं के, “हे नाथ! आ सत्यज्जामा नामनी तमारी पवित्र पुत्री पौवनावस्या पानी ठे; माटे इवे तेनो विवाह करवो योग्य ठे. वली हे नाथ! आ एक कपिल विना बीजो कयो पुरुष ए पुत्रीनो योग्य वर ठे? माटे विद्याल बुझ्वाला ए कपिलनी साथे पुत्रीनो विवाह करे.” सत्यकी उ-
पाध्याये प्रियानां आ सर्व वचन मान्य राख्यां. कहुं ठे के-विवाहनां कार्यमां पुरुषो धणुं करीने स्त्रीयोनां कदेवा प्रमाणे करे ठे. पठी सत्यकी ब्राह्मणे शुद्ध दिवसे उन्नम लग्नमां पोतानी पुत्रीने कपिलनी साथे पग्यावी. वली घन धा-
न्यादिक्छी पूर्ण एवं घर तेने रदेवा माटे आप्युं; तेथी कपिल मधला नगरने विपे प्रतिदि पान्यो. पठी कपिल सत्यज्जामानी साथे विषयमुन्न सुख जोग-
वतो त्यां सुनेथी रहेवा लाग्यो. कागण के, कुल्लग्हिन एवाय पण जो विद्यावंत पुरुषो होय तो ते बखलाय ठे.

જવનું સ્વરૂપ હું પોતાના પ્રતિવોધને અર્થે કહું તું; માટે દે જવ્યજનો ! તમે !
શ્રી શાંતિનાથનાં ચરિત્રને જાવથી સાંજલો.

આ જંબૂદ્વીપના ઝરતકેત્રને વિષે અનંત રત્નોથી ઝરપૂર એવું રત્નપુર ના
મનું નગર છે. ત્યાં ધર્મમાં પ્રવિણ, પરોપકારી, પ્રજાનું પાલન કરવામાં સાવ
ધાન, શત્રુનો નાશ કરવામાં સમર્થ તેમજ ઝડાર, ધીર અને મંત્રીરાદિ ગુણો
વાળો શ્રીવેણ નામે રાજા રાજ્ય કરતો હતો. તેને શીલ રૂપ આજ્ઞપણોને ધા
રણ કરનારી, પ્રેમનું પાત્ર અને સર્વ કલામાં કુશલ એવી એક અજિનંદિતા અં
બીજી સિંહનંદિતા એમ બે સ્ત્રીયો હતી. આ બંને સ્ત્રીયોની સાથે વિષય સુર
જોગવતા એવા શ્રીવેણ રાજાના એક દિવસની પેઠે બહુ વર્ષો ચાલ્યા ગયા.

એક દિવસ ઋતુકાલે સ્નાન કરેલી મુખ્ય સ્ત્રી અજિનંદિતા રાત્રીયે પો
તાના શયનમંદિરમાં સૂતિ હતી તે વખતે તેણે સ્વપ્નામાં અંધકારનો નાશ કર
નારા સૂર્યવંદને એકી વચ્ચે પોતાના ધોલામાં જોયા. પઠી જાગી ઊઠેલી તે
રાણી ર્ધ પામતી ઠતી મનમાં વિચાર કરવા લાગી. “શાસ્ત્રના જાણ પુરુષે
એમ કહે છે કે, ઉત્તમ સ્થાન જોડેને તે સ્વપ્નાની વાત જેવાતેવા બીજા માણસને
કહેવી નહિ તેમજ પઠી સૂઘું પણ નહિ.” આ પ્રમાણે વિચાર કરીને તે અજિ
નંદિતા રાણીયે સ્વપ્નાની વાત પ્રજાતે પોતાના પતિ શ્રીવેણ રાજાને કહી. રા
જાએ પણ પોતાની યુદ્ધિયો અને શાસ્ત્રથી સ્વપ્નનાં ફલનો વિચાર કરીને પ્રસ
ન્ન વાણીથી રાણીને કહ્યું. “હે દેવી ! આ સ્વપ્નના મહિમાથી તને પૃથ્વીમાં
વિખ્યાત અને કુલને પ્રકાશ કરનારા ઉત્તમ વે પુત્રો થશે.” રાજાનાં આવાં વ
ચન સાંજીવંતે પ્રસન્ન થયેલી રાણી જેમ ઉપકારી અને કરેલા ગુણને જાણ
નારા એવા વે પુરુષથી પૃથ્વી શોજે તેમ વે મર્જને ધારણ કરતી ઠતી શોજવા
લાગી. પઠી પૂર્ણ સમયે જેમ ઉત્તમ નીતિ ધર્મ અને અર્થને પ્રગટ કરે તેમ રા
ણીયે શુભ અવસરે વે પુત્રોને જન્મ આપ્યો. પિતાએ દશ દિવસ ગયા પઠી મ
હોત્સવપૂર્વક તે બંને પુત્રોનાં હંડુવેણ અને વિંડુવેણ એવાં નામ પાડ્યાં. અનુક્રમે
તે બંને કુમારો આઠ વર્ષના થયા એટલે પિતાએ તેમને કલાચાર્ય પાસે અભ્યાસ
કરવા મોકલ્યા. ત્યાં તેણે કલાનો અભ્યાસ કરતા કરતા યૌવનાવસ્થા પામ્યા.

દેવે આ ઝરતકેત્રમાં મગધ દેશને વિષે લક્ષ્મીથી સુશોજિત એવું અવ
લ નામનું ગામ છે. ત્યાં વેદ અને શાસ્ત્રનો જાણ એવો ધરણિજટા નામનો બ્રાહ્મ

ए रदेतो हतो. तेने यशोज्ञज्ञ नामनी स्त्री दती. ए यशोज्ञज्ञाश्री नंदिपेण अने श्रीज्जुति ए नामना वे पुत्रो थया इता. धरणीजटा ब्राह्मण ए वने पुत्रोने नि-
रंतर यत्नथी वेदशास्त्रनो अज्यास करावतो हतो. वली ए ब्राह्मणने कपिला
नामनी दासी हती के, जेनो कपिल नामनो पुत्र हीन जातिनो होवा उतां
बहु बुद्धिमान् इतो. धरणीजटा ब्राह्मण पोताना पुत्रोने जे जे ज्ञणावतो ते ते
सांजलीने कपिल चौद विद्यानो पारगामी थयो. पठीनीच जातिने लीधे मा-
न नहि पामवाथी कपिल पोतानो कंठमां वे जनोइ धारण करी त्यांथी चाली
निकळ्यो अने “हुं म्होटो ब्राह्मण ठुं.” एम मानीने पृथ्वी उपर फरतो फरतो
रत्नपुर नगरने विपे आय्यो. आ नगरमां सत्यकी नामनो उपाध्यायरहेतो इ-
तो अने ते बहु शिष्योने ज्ञणावतो इतो. कपिले ते अज्यास करनारा शिष्योने
वेद तथा उपनिषद्नां एवां प्रश्न बूढ्यां के, जेनो उत्तर आपवाने एक शिष्य
पण समर्थ थयो. पठी सत्यकीये तेने बहु गंजीर प्रश्नो कल्यां; पण तेनो उत्तर
तो तेणे पोतानी बुद्धिना बलथी तुरतज आपी दीधो; तेथी सत्यकी बहु प्रसन्न
थयो. पठी सत्यकीये तेने महा बुद्धिमान् जाणी पोताना उपाध्याय पदने विपे
स्थापन कृत्यो. कहुं ठे के—गुणोथी कयुं पद नथी मली शकतुं ? अर्थात् सर्व
पद मली शके ठे.

इवे केटलाक दिवस गया पठी कोइ बखते ए सत्यकीनी स्त्री जंबुकाये
पोताना पतिने एकांतमां कहुं के, “हे नाथ ! आ सत्यज्ञामा नामनी तमारी
पवित्र पुत्री यौवनावस्था पामी ठे; माटे इवे तेनो विवाह करवो योग्य ठे. वली
हे नाथ ! आ एक कपिल विना बीजो कयो पुरुष ए पुत्रीनो योग्य वर ठे ?
माटे विशाल बुद्धिवाला ए कपिलनी साथे पुत्रीनो विवाह करो.” सत्यकी उ-
पाध्याये प्रियानां आ सर्व वचन मान्य राख्यां. कहुं ठे के—विवाहनां कार्यमां
पुरुषो घणुं करीने स्त्रीयोनां कदेवा प्रमाणे करे ठे. पठी सत्यकी ब्राह्मणे शुद्ध
दिवसे उत्तम लग्नमां पोतानी पुत्रीने कपिलनी साथे परणावी. वली घन धा-
न्यादिकथी पूर्ण एवं घर तेने रदेवा माटे आय्युं; तेथी कपिल सधला नगरने
विपे प्रसिद्धि पाय्यो. पठी कपिल सत्यज्ञामानी साथे विषयसुख सुख जोग-
वतो त्यां सुखेथी रहेवा लाग्यो. कारण के, कुलरहित एबाय पण जो विद्यावंत
पुरुषो होय तो ते बखणाय ठे.

द्वे गान्ध अने तृणनी वृद्धि करवाथी जगनूना जीवोने इर्ध पमान्तारो अने दुहाअने दूर करनारो वर्षाकाल आव्यो. एवामां एक दिवस रात्रीये देव-मंदिरमां नाटक चालतुं हतुं ते जोवा माटे कपिल त्यां गयो. बहु रात्री ग्या पडी नाटक बंध थयुं एटले सौ माणसो पोतपोताने घेर जया लाग्या. आ व-ग्नेन वगांइ बहु पस्तो इतो अने रात्रीनो घोर अंधकार होवाथी रस्ते कोइ जनुं आवनुं नदोनुं; तेथी कपिल पोताना मनमां विचार करवा लाग्यो के, "हं लुगकां फोंगट डा माटे जिंजयुं? अन्यारे रस्तामां कोइ जनुं आवनुं नथी." आस गारी ते पोताना सर्व लुगकां काढी एक पोटली बांधीने काव-मां गारी नागो नागो पोताना घरनां वाण्या पासे आव्यो. त्यां ते सर्व लु-गकां पंदरी घरमां वेजो. आ वग्यते तेनी स्त्री सत्यज्जामा घरमांथी बीजां लुग-कां लारीने तेने कदेवा लागी. "इ प्राणनाथ ! वरमादथी जिंजायेलां लुगकां ने पाटो नाथी आ कोरां पंदरे." प्रिपानां आवां वचन मांजली कपिले कयुं. "इ प्रिया ! मंत्रशक्तिना प्रजापथी म्दारां लुगकां जिंजायां नथी. जो इंसप होय तो नशामी जो." पडी सत्यज्जामाये आश्चर्यथी हाथवने तपासी जोयुं तो तेनां लुगकां कोरां दीगां; तेथी ते जेटलामां मनमां कांड विचार करती इती नेटलामां विजयीना प्रकाशथी सत्यज्जामाये पोताना पनिनुं शरीर ति-जोपेनुं दीवुं एटले ते विचार कय्या लागी के, "निथे आ म्दारो पनि वग्ना-इथी पोतानां लुगकां जिंजावाना जयने मीथे सर्व लुगकां गोपवी गाली नागो नागो घेर आव्यो ठे. ए पोतानो फोंगट म्नुनि के ठे. तेनां आवां आचरणथी ते कुजीन नथी, एम निश्चय आय ठे. आवा कुन गदितनी माथे घरवाम ग-गरथी म्दारी एन विंदवना थजो." आ प्रमाणे विचार करी सत्यज्जामाये तेना उतरथी गम ठजो कय्यो; परंतु लोह लाजथी तेनी माथे घरवाम तो गायो.

इहे एम वय्युं के वग्गीजटा ब्राह्मण म्दरा विद्यावंत घनां कर्मना दोष-थी निवेन पनी मर्यो; तेथी कोड दयने घननी आदशथी ने लोकमां प्रमिदि एमेता अने म्दरा बननेन बनेता कविनेन जार्गीने तेने त्यां पमणा तरीके आ-दशे. पडी जेज्जन कग्गना आसणे कविज कांजक सीव काटी वग्गीजटाथी जूरो जेज्जन कग्ग वेजो. आर्थी सत्यज्जामाने मनमां वगारे धांति पडी; तेथी ते वेकनो इति जेज्जन इर्धने एकर गया पडी एकांनमां पोताना समग व-

रणीजटा ब्राह्मणेने सोगन आपीने पुढवा लागी. “ हे तात ! जो तमे म्हारी पासे जुतुं बोलो तो तमने ब्रह्मदत्त्यादि मदापाव ठे. आ तमारो बुद्धियान् पुत्र शुद्ध माता पितानां कुलमां उत्पन्न धयेलो ब्राह्मण ठे अथवा नीच जातिनो बीजो कोड ठे ? तमे आ वात म्हारी पासे साने सान्नी कही आपो. ” पत्नी घरणीजटा ब्राह्मणे सोगन पूर्वक जेवुं हतुं तेवुं कपिलनुं सत्य वृत्तांत कही आप्युं. कारणके, संत पुरुषो हंमेशां सत्यने विषे प्रीतिवाला होय ठे. पत्नी कपिले योग्य घन विगरेथी सत्कार करीने रजा आपवाची घरणीजटा ब्राह्मण पोताना गामप्रत्ये आब्यो.

इवे विरक्त धयेली सत्यज्ञामा कपिलना घेरथी श्रीपेण राजापडने जड हायजोम्हीने कहेवा लागी. “ हे देव ! तमे जगननुं रक्षण करनारा पांचमा लोकपाल ठो, वली दीन, अनाथ अने शरणे आवेला सर्व माणसोना आधार ठो. माटे हे महाराज ! म्हारा उपर दया करो. ” राजाए कह्युं. “ हे वत्से ! प्रथम तुं पूज्य एवा सत्यकी उपाध्यायनी मान्यवंत पुत्री अने त्दारा पिताने प्रिय एवा कपिलनी स्त्री तुं, उतां तने एवं शुं दुःखनुं कारण आदी पम्युं ठे- ते कहे ? सत्यज्ञामाये कह्युं. “ हे राजन् ! आपे कह्युं ते योग्य ठे; परंतु म्हारो पति अकुलीनपत्न्याची दुयित ठे. ” राजाए “ तें ए शी रीते जाय्युं ? ” एम पूव्युं एटले सत्यज्ञामाये पोताना पतिनुं सर्व वृत्तांत कही आप्युं. वली तेणे कह्युं के, “ हे पृथ्वीनाथ ! म्हारे एनी साथे घरवासची सरयुं. इवे आप एवं करो के, जेथी हूं हंमेशां शुद्ध एवं शीलव्रत पालुं. ” पत्नी राजाए कपिलन बोलावीने कह्युं के, “ हे ऋद्ध ! आ त्दारी प्रिया सत्यज्ञामा घरवासची बैराग्यवाली थड ठे, माटे तुं पोताना परिग्रहथी ते स्नेह विनानी र्थीने त्यजी दे के, जेथी ते पोताना पिताना घर रही कुलने योग्य एवो धर्म आचरे. ” कपिले कह्युं. “ हे देव ! हूं एना विना कृणमात्र रदेवा समर्थ नथी, माटे एने शी रीते त्यजी दजं ? ” राजाए फरी सत्यज्ञामाने पूव्युं एटले तेणे उत्तर आप्यो के, “ जो ते मने त्यजी देडो नहि तो हूं निश्चे मृत्यु पामीझ. ” राजाए फरी कपिलने कह्युं के, “ अरे तुं एने आग्रहथी पकळी राखी शामाटे स्त्री इत्यानुं पाप बांधे ठे ? तुं पापथी पण शुं जय पामतो नथी ? ए अमारी राणीयो पासे सुखेथी कंठलाक दिवस रहेडो. ” राजानां आ वचन कपिले मान्य राख्यां, वि-

हवे धान्य अने तृणनी वृद्धि करवाथी जगतना जीवोने इर्ष्य पमानागे अने डुकालने दूर करनारो वर्षाकाल आव्यो. एवामां एक दिवस रात्रीपेदेव मंदिरमां नाटक चालतुं हतुं ते जोवा माटे कपिल त्यां गयो. बहु रात्री गप्पा पढी नाटक बंध थयुं एटले सौ माणसो पोतपोताने घेर जवा लाग्या. आ बखते वर्षाद बहु परुतो इतो अने रात्रीनो घोर अंधकार होवाथी रस्ते कोड जतुं आवतुं नहोतुं; तेथी कपिल पोताना मनमां विचार करवा लाग्यो के. “हुं लुगमांने फोगट शा माटे जिंजबुं ? अत्यारे रस्तामां कोड जतुं आवतुं नथी.” आम धारी ते पोताना सर्व लुगमां काढी एक पोटली बांधीने काख मां घाली नागो नागो पोताना घरनां वारणा पासे आव्यो. त्यां ते सर्व लुगमां पहेरी घरमां पेठो. आ बखते तेनी स्त्री सत्यज्ञामा घरमांथी बीजां लुगमां लावीने तेने कहेवा लागी. “हे प्राणनाथ ! वरसादथी जिंजायेलां लुगमांने काढी नाखी आ कोरां पहेरो.” प्रियानां आवां वचन सांजली कपिले कहुं. “हे प्रिया ! मंत्रशक्तिना प्रज्ञावथी न्हारां लुगमां जिंजायां नथी. जो शंशय होय तो तपासी जो.” पढी सत्यज्ञामाये आश्चर्यथी हाथबन्ने तपासी जोयुं तो तेनां लुगमां कोरां दीठां; तेथी ते जेटलामां मनमां कांड विचार करती इती तेटलामां विजलीना प्रकाशथी सत्यज्ञामाये पोताना पतितुं शरीर जिंजोयेलुं दीतुं एटले ते विचार करवा लागी के, “निश्चे आ न्हारो पति वरसादथी पोतानां लुगमां जिंजावाना जयने लीधे सर्व लुगमां गोपवी राखी नागो नागो घेर आव्यो ठे. ए पोतानो फोगट स्तुति करे ठे. तेनां आवां आचरणथी ते कुलीन नथी, एम निश्चय थाय ठे. आवा कुल रहितनी साथे घरवास राखवाथी न्हारी पण विटवना थरो.” आ प्रमाणे विचार करी सत्यज्ञामाये तेना उपरथी राग स्रगे कख्यो; परंतु लोक लाजथी तेनी साथे घरवास तो राख्यो.

हवे एम वन्युं के धरणीजटा ब्राह्मण महा विद्यावंत उतां कर्मना दोषथी निर्धन बनी गयो; तेथी कोड बखते धननी आशाथी ते लोकमां प्रसिद्धि पावेल्ला अने महा धनवंत बनेला कपिलने जाणीने तेने त्यां परुणा तरीके आव्यो. पढी जोजन करवाना अवसरे कपिल कांडक मीप काढी धरणीजटाथी जूदो जोजन करवा वेगो. आथी सत्यज्ञामाने मनमां वधारे व्रान्ति पेठी; तेथी ते पोतानो पति जोजन करीने न्हार गया पढी-एकांतमां पोताना ससरा घ-

કરવા યોગ્ય કાર્યને માટે યુદ્ધ કરતાં કેમ લક્ષ્મી નથી પામતા? શ્રાવું તમારું અયોગ્ય આચરણ જોઈ તમારો પિતા શ્રીવેણ રાજા તમારી વંત્રે માતાનું સહિત વિષ સુંઘવાના પ્રયોગથી મૃત્યુ પામ્યો છે. જે માતાપિતાના ઉપકારનો સીમાનો શ્રા પૃથ્વી ઉપર મલી શકે તેમ નથી તે માતાપિતાના વિનાશને અર્થે થયેલાં શ્રા તમારાં ડરાચરણને ધિક્કાર થાનું! ધિક્કાર થાનું!! શ્રે મોહની વેલ, વલદને વાંધવાની દોરીના સરખી પુરુષને વાંધવાની દોરી તેમજ પોતાની ઇચ્છા પ્રમાણે ચાલનારી અને ક્લેશની જૂમિ એવી સ્ત્રીને ત્યજી દો.”

ચારણ મુનિનાં શ્રાવાં વચન સાંજલી પ્રવોધ પામેલા તે વંત્રે જ્ઞાણોપ યુદ્ધ ત્યજી દઈ અને મુનિને નમસ્કાર કરીને સ્તુતિ કરી. હે મુનિ! તમેજ અમારા ગુરુ, માતાપિતા અને સ્નેહવંત વંધુ ઓ કે, જે તમે રાગદ્વેષવને મેલવાતી હુર્ગ-તીર્થી અમારું રક્ષણ કર્યું છે.” પછી તેનું મુનિને નમસ્કાર કરી અને શ્રીકાંતાને ત્યજી દઈ ઘેર ગયા. ત્યાં તેમણે પોતાના માતાપિતાનું પ્રેતકાર્ય કર્યું. ત્યાર પછી તેમણે પોતાના ગોત્રી પુરુષને રાજ્ય આપી ધર્મરુચિ મુનિ પાસે ચાર હજાર માણસો સહિત ચારિત્ર લીધું. દીર્ઘકાલ સુધી ચારિત્ર પાલી, ઠઠ અઠમ વિંગેરે વિવિધ પ્રકારનું તપ કરી અને ઠેવટ કેવલ જ્ઞાન મેલવી તેનું વંત્રે જ્ઞાણો મોક્ષ પામ્યા. શ્રીવેણ રાજાના જીવ વિંગેરે જેવે યુગલ થયા હતા તેનું પણ ઉત્તર કુરુક્ષેત્રને વિષે ઘણ પઢ્યોપમનું આયુષ્ય પૂર્ણ કરી અને પછી ચર્ચીને તેનું સૌધર્મ દેવલોકને વિષે ઘણ પઢ્યોપમનાં આયુષ્યવાલા દેવતા થયા. (શ્રીનો ભવ).

હવે શ્રા નરતકેત્રમાં વૈતાલ્ય પર્વતની ઉત્તર શ્રેણિનાં આજ્ઞાવણરૂપ ગ્ધનૂ-પુરચક્રવાલ નામનું ઉત્તમ નગર છે. ત્યાં જ્વલનજટી નામનો વલવંત વિદ્યાધર રાજા રાજ્ય કરતો હતો. જેમ અગ્નિને સ્વાદા સ્ત્રી છે તેમ તે રાજાને વાયુવંગા નામની સ્ત્રી હતી. તે સ્ત્રીના ઉદરથી સૂર્યનું સ્વપ્ન સૂચવીને ઉત્પન્ન થયેલો, ઘાત્રુ-ના સમૂહરૂપ ગાઢ અંધકારને નાશ કરવામાં સૂર્ય મમાન અર્કકીર્તિ નામનો પુત્ર જન્મ્યો હતો. કલાનુંનો અન્યાસ કરતો એવો તે પુત્ર જ્યારે યૌવનાવસ્થા પામ્યા ત્યારે સર્વગુણ સંપન્ન તે પુત્રને પિતાએ યુવરાજ પઠી આપી. ત્યાર પછી ચંડેલ-લાના સ્વપ્ને સૂચવીને તે વાયુવેગથી વીંઝી સ્વતંત્રપણા રહિત સ્વયંપ્રજા નામની પુત્રી ઘડ.

એક દિવસ તે નગરને વિષે પાપને નાશ કરનારા અગ્નિનંદન અને જગત્-

નીત એવી સત્યજ્ઞામા પણ શીલનું રક્ષણ કરતી ઠતી કેટલાક દિવસ મુઘી શ્રીપેણ રાજાની પ્રિયાત્ત પાસે રહી.

હવે કોઈ વચ્ચે કૌશાંવી નગરીના વલ રાજાએ શ્રીમતી રાણીના ઉદર થી ઉત્પન્ન થયેલી શ્રીકાંતા નામની પોતાની પુત્રી શ્રીપેણ રાજાના પુત્ર ઇંદુપેણની સાથે પરણાવવા માટે પરિવાર સહિત તેના નગરને વિષે મોકલી. અત્યંત રૂપવાલી અને નવયૌવનથી મનોહર એવી તે કન્યાને જોઈ શ્રીપેણ રાજાના ઇંદુપેણ અને વિંદુપેણ નામના વન્ને પુત્રો તેને પરણવા માટે તૈયાર થયા. પછી તેઠં દશીયાર વાંધી અને કવચ ધારણ કરી મદોન્મત્ત હાથીની પેઠે દેવરમણ ગયા-નમાં જઈને પરસ્પર યુદ્ધ કરવા લાગ્યા. થોડા કપાયવાલો, નિર્મલ મનવાલો, જિનવચનથી જાણિત આત્માવાલો, કમાવાનું અને પ્રિયવાદી એવો શ્રીપેણ રાજા પોતાના પુત્રોને યુદ્ધ કરતા જોઈ તેમને વારવાને સમર્થ ન થવાથી વૈરાગ્યવંત થઈ વિચાર કરવા લાગ્યો કે, “અહો ! વિષયનું લેપટપણું આશ્ચર્યકારી છે ! કર્મનું વિચિત્રપણું આશ્ચર્યકારી છે ! રાગદ્વેષરૂપ શત્રુત્ત આશ્ચર્યકારી છે અને મોહનું વિલસિત પણ આશ્ચર્યકારી છે ! મ્હારા પુત્રો મહા સુહૃંવંત અને મહાત્મા છે, ઠતાં તેઠં એક કન્યાને માટે આવો ઘોર યુદ્ધ કરે છે. પુત્રોનાં આવાં દુરાચરણથી લજ્જા પામેલો હું સ-જ્ઞામાં પ્રધાનાદિ ઉત્તમ પુરુષોને મ્હારું મુલ્ય કેમ વેલામી ફાકીફા ? હવે આ વ-ચ્ચે તો મરણ પામવું એ વધારે સારું છે.” આ પ્રમાણે વિચાર કરીને શ્રીપેણ રાજાએ પોતાનો વિચાર પોતાની વે સ્ત્રીયોને કહ્યો. પછી તે વન્ને સ્ત્રીયો સહિત શ્રીપેણ રાજા પંચ નવકારનું સ્મરણ કરી વિષયુક્ત કમલને મુંઘવાના પ્રયોગથી મૃત્યુ પામ્યો. (પહેલો ભવ) સત્યજ્ઞામાયે પણ નીચ એવા કપિલના સંગથી જ્ઞય પા-મ્મીને શ્રીપેણ રાજાની પેઠે પોતાના જીવિતને ત્યજી દીધું. પછી તે ચારે જીવો જંબૂદ્વીપની મધ્યે રહેલા ઉત્તર કુરુક્ષેત્રમાં યુગલિયાપણે ઉત્પન્ન થયા. તેમાં શ્રી-પેણનો જીવ અને તેની પહેલી સ્ત્રી અગ્નિનંદિતાનો જીવ એ એક યુગલ થયું તથા વીજી સ્ત્રી સિંદનંદિતાનો જીવ અને સત્યજ્ઞામાનો જીવ એ વીજું યુગલ ઉત્પન્ન થયું. (બીજો ભવ).

હવે કૌશાંવી નગરીના વલ રાજાની પુત્રી શ્રીકાંતાને માટે શ્રીપેણ રા-જાના વે પુત્રો યુદ્ધ કરતા હતા, એવામાં ક્યાંઈથી કોઈ ચારણ મુનિયે આવીને તેમને કહ્યું કે, “થોર ! ઉત્તમ વંદામાં ઉત્પન્ન થયેલા તમે વન્ને જણા આવાં નિંદા

કરવા યોગ્ય કાર્યને માટે યુદ્ધ કરતાં કેમ લડ્યા નથી પામતા? આવું તમારું અયોગ્ય આચરણ જોઈ તમારો પિતા શ્રીવેણ રાજા તમારી વંત્રે માતાનું સન્નિધિ વિષ સુંઘવાના પ્રયોગથી મૃત્યુ પામ્યો છે. જે માતાપિતાના ઉપકારનો સીમાનો આ પૃથ્વી ઉપર મલી શકે તેમ નથી તે માતાપિતાના વિનાશને અર્થે અપેક્ષાં આ તમારાં હુલાચરણને વિહાર ઘાનું! વિહાર ઘાનું!! શ્રે મોદની વેલ, વજ્રને વાંધવાની દોરીના સરસી પુરુષને વાંધવાની દોરી તેમજ પોતાની શ્ચા પ્રમાણે વાણનારી અને હેડાની જૂમિ એવી સ્ત્રીને ત્યજી યો."

ચારણ મુનિનાં આવાં વચન સાંજી પ્રવેશ પામેલા તે વંત્રે જાણ્યોય યુદ્ધ ત્યજી દડ અને મુનિને નમસ્કાર કરીને સ્તુતિ કરી. હે મુનિ! તમેજ અમારા ગુરુ, માતાપિતા અને સ્નેહવંત વંધુ ઝો કે, જે તમે રાગદેવને મેલવાતી હુર્ગતીથી અમારું રક્ષણ કર્યું છે." પછી તેણે મુનિને નમસ્કાર કરી અને શ્રીકાંતાને ત્યજી દડ ઘેર ગયા. ત્યાં તેમણે પોતાના માતાપિતાનું પ્રેતકાર્ય કર્યું. ત્યાર પછી તેમણે પોતાના મોત્રી પુરુષને રાગ્ય આપી ધર્મરુચિ મુનિ પાસે ચાર હજાર માણસો સહિત ચારિત્ર લીધું. દીર્ઘકાલ સુધી ચારિત્ર પાણી, ઠઠ અઠમ વિગેરે વિવિધ પ્રકારનું તપ કરી અને ઠેઠ કેવલ જ્ઞાન મેલવી તેણે વંત્રે જાણ્યો મોક્ષ પામ્યા. શ્રીવેણ રાજાના જીવ વિંગેરે જે વેયુગલ થયા હતા તેણે પણ ઉત્તર કુરુક્ષેત્રને વિષે ત્રણ પદ્મોપમનું આયુષ્ય પૂર્ણ કરી અને પછી ચવીને તેણે સૌવર્મ દેવલોકને વિષે ત્રણ પદ્મોપમનાં આયુષ્યવાલા દેવતા થયા. (શ્રીમો ૫૪).

હવે આ ઝરતકેત્રમાં વૈતાલ્ય પર્વતની ઉત્તર શ્રેણિનાં આજ્ઞપણરુપ રથનૂ-પુરચક્રવાસ નામનું ઉત્તમ નગર છે. ત્યાં જ્વલનજડી નામનો વલ્લવંત વિદ્યાવર રાજા રાગ્ય કરતો હતો. જેમ અગ્નિને જ્વાહા સ્ત્રી છે તેમ તે રાજાને વાયુવેગા નામની સ્ત્રી હતી. તે સ્ત્રીના ઉદરથી મૃત્યું સ્વપ્ન સૂચવીને મન્યવ્ર અપેક્ષા, શત્રુના સમૂહરુપ ગાડ અંધકારને નાશ કરવામાં સૂર્ય સમાન અર્કકીર્તિ નામનો પુત્ર જન્મ્યો હતો. કલાનુંનો અન્યાસ કરતો એવો તે પુત્ર જ્યારે યૌવનાવસ્થા પામ્યો ત્યારે સર્વગુણ સંપન્ન તે પુત્રને પિતાએ યુવરાજ પદ આપી. ત્યાર પછી ચંડેલે-લાના સ્વપ્નને સૂચવીને તે વાયુવેગાથી વીજી સ્વતંત્રપણા રહિત સ્વયંપ્રજા નામની પુત્રી થઈ.

એક દિવસ તે નગરને વિષે પાપને નાશ કરનારા અગ્નિનંદન અને જગત્-

નંદન નામના ધે ચારણમુનિ શ્રાવ્યા. સ્વયંપ્રજ્ઞા રાજપુત્રી તે વત્રે મુનિયો પા-
સેથી ધર્મ સાંજલી શુદ્ધ સામાચારીવાલી અને પવિત્ર મનવાલી શ્રાવિકા થઈ.
પછી વત્રે મુનિયોએ ત્યાંથી વિદ્યાર કર્યો. કોઈ વચ્ચે પર્વને દિવસે સ્વયંપ્રજ્ઞા
રાજકન્યાયે પૌપથવ્રત કર્યું. પારણાને દિવસે તેણે ધરમાં રહેલી જિનપ્રતિમાનું
પૂજન કરી અને પછી પિતાની પાસે જઈને પ્રજ્ઞાની શોપામાલા પિતાને આપી. પિ-
તાયે પણ તે શોપામાલાને પોતાના મસ્તક ઉપર ચઢાવીને પુત્રીને યોગ્ય વસ્ત્રો આપી.
પછી પિતા પણ તે પુત્રીનું રૂપ અવસ્થા વિગેરે જોઈ મનમાં વિચાર કરવા
લાગ્યો કે, “આ મ્હારી પુત્રી હવે પરણાવવા યોગ્ય થઈ છે; પરંતુ રૂપગુણાદિકે
કરીને સમાન એવો કયો વિદ્યાધર તેનો પતિ થશે?” આ પ્રમાણે વિચાર કર-
તા એવા જ્વલનજટીયે “હે વત્સે ! જા પારણું કર.” એમ કહી પુત્રીને રજા
આપીને સંજિવશ્રોત નામના નિમિત્તિયાને બોલાવીને પૂછ્યું કે, “મ્હારી પુત્રીનો
યોગ્ય વર કોણ થશે?” નિમિત્તિયાએ કહ્યું કે, “હે રાજન્ ! પોતનપુરના પ્ર-
જાપતિ નામના રાજાના જે ત્રિપૃષ્ઠ અને અચલ નામના વે પુત્રો છે, તેણે આ જન-
તકેત્રમાં વાસુદેવ અને વલદેવ થવાના છે અને તેણે આ દયગ્રીવ નામના પ્રતિવા-
સુદેવને મારશે. આ પ્રમાણે મેં સાધુના મુખથી સાંજલ્યું છે. યત્ની હું મ્હારા
જ્ઞાનવલ્લભી જાણીને કહું છું કે, તેજ ત્રિપૃષ્ઠ તમને વિદ્યાધરપતિપણું આપશે અને
આ તમારી સ્વયંપ્રજ્ઞા પુત્રી તેની મુખ્ય પટરાણી થશે.”

પછી જ્વલનજટી વિદ્યાધરે સત્કાર કરી નિમિત્તિયાને રજા આપીને મા-
રીચિ નામના દૂતને પોતનપુરે મોકલ્યો. દૂતે ત્યાં જઈ પ્રજાપતિ રાજાને નમ-
સ્કાર કરીને કહ્યું કે, “જ્વલનજટી નામનો અમારો વિદ્યાધરરાજા પોતાના
સ્વયંપ્રજ્ઞા નામની પુત્રી તમારા પુત્ર ત્રિપૃષ્ઠને આપવાનું કહેવામાટે મને તમા-
રી પાસે મોકલ્યો છે.” પ્રજાપતિ રાજાએ “એ વાત અમને પણ ગમતી છે; તેથી
હું તે કબૂલ કરું છું.” એમ કહી સત્કાર કરી દૂતને રજા આપી એટલે તે દૂતે ર-
થનૂપરચક્રવાલ નગરમાં આવી જ્વલનજટીને સર્વ સમાચાર આપ્યા.

હવે એક દિવસે પ્રતિવાસુદેવ એવા દયગ્રીવ રાજાએ અશ્વવિંદુપ્રત્યય નામ-
ના નિમિત્તિયાને પૂછ્યું કે, “મ્હારું મૃત્યુ કોનાથી થશે?” નિમિત્તિયાએ કહ્યું.
“જે પુરુષ તમારા ચંદ્રવેગ નામના દૂતનો તિરસ્કાર કરશે અને તમારા માંગ-
રના ચેતરોમાં અપદ્ધ કરનારા સિંહને મારશે, તે પુરુષથી તમારું મૃત્યુ થશે.”

निमित्तियानां आवां वचन सांजली हरिग्रीव राजाये तेने सत्कार करी रजा आपी. कोऽ वखते हयग्रीव राजाये प्रजापति जूपतिना त्रिपृष्ठ अने अचल नामना थे पुत्रोने क्रूर सांजळ्या; तेथी तेणे ते वत्रे कुमारोने जोवामाटे पोताना चंरुवेग नामना दूतने पोतनपुर मोकळ्यो. दूत पोतनपुरमां राजानी सज्जामां गयो ते वखते त्यां नृत्य चालतुं इतुं तेमां ते दूतना आववाथी जंग पन्थो; तेथी त्रिपृष्ठ अने अचल ए वत्रे कुमारो दूत उपर बहु क्रोध पाम्या; परंतु तेठ ते वखते कांइ बोळ्या नहि. प्रजापति राजाये दूतनो सत्कार करी रजा आपी एटले ते पोताने नगरे जबा तैयार थयो. आ वखते आगलथी मोकळी राखेला दूतोए वत्रे कुमारोने खबर आपी एटले त्रिपृष्ठ तथा अचल वत्रे राजपुत्रोए तेनी पाठल जड रंगमां जंग करवा रूप ते दूतना अविनयने वारंवार संजारी तेने मुठी अने पाटु विगेरेना प्रदरथी बहु माख्यो. प्रजापतिराजाए पोताना पुत्रोनुं आ वृत्तांत जाण्युं; तेथी तेणे दूत पासे आबी तेनी क्षमा मार्गाने बहु झुप्यादिकथी ज्ञप्ति करी. हयग्रीव राजाये पोताना दूतनो तिरस्कार थयानी वात सेवको पासेथी सांजली. चंरुवेग दूते पण तेनी पासे आबी सर्व वात कही अने कहुं के, “ए प्रजापति राजाना पुत्रोनुं कर्तव्य इतुं; परंतु प्रजापतिराजा पोते जरा पण तमारी आडा उल्लंघन करतो नथी, माटे आपे तेना उपर क्रोध करवो नहि.”

इहे हयग्रीव राजानां मांगरनां खेतरोमां दरेक वपें सिंद उपज्य करतोहतो, तेथी बहु गजाठ वारंवार ते खेतरोनुं रक्षण करता इता. आ वपें प्रजापतिनो वारो नहोतो, तो पण क्रोधथी हयग्रीव राजाए दूत मोकळी तेने ज खेतरोनुं रक्षण करवानुं कहेवराख्युं. पठी खेतरोनुं रक्षण करवा जबा माटे तैयारी करता एवा पिताने ना पामने बलवंत एवा त्रिपृष्ठ तथा अचल ए वत्रे कुमारो मांगरना खेतरो पासे गया. ते वखते मांगरना खेतरोनुं रक्षण करनारा बीजा पुरयोए विश्मय पामी तेमने काहुं के, “अरे! आ मांगरना खेतरोनुं तो म्दोटा बलवंत गजाठ वादन उपर बेसी म्दोटी सेनाथी रक्षण करे ठेअन सेना तथा कवचादिक विना तेनुं रक्षण करवा माटे तमे नवा कोण आवेला ठे ?” त्रिपृष्ठ काहुं. “अरे रक्षको! प्रथम तमे मने सिंद देगामो के, जेने मार्गाने हुं खेतरोनुं रक्षण करवानो सोनो हेरा दूर करूं.” पठी ते पुरयोए पर्यंतनी गुफामां बेंठलो सिंद देगामपो; तेथी त्रिपृष्ठ रथमां बेसी गुफाना वागणा पामे गयो. ग्यना चित्वाग शब्दथी

सिंह पण जागी उठीने म्होढाने पोलुं करतो ठतो मुफाथी वद्दार निकळ्यो. सिं-
हने पगे चालतो जोइ त्रिपृष्ठ कुमार रथथी नीचे उतररी परुघो. वली सिंहने
आयुव विना जोइ पोते पण शस्त्र कोरे मूकी दीघां. आवुं कुमारनुं आचरण
जोइ सिंह विस्मय पामी विचार करवा लाग्यो के, “अहो! मने आश्चर्य थाय ठे
के, एकतो ते पोते एकलो आव्यो ठे. वली बीजुं मने पगे चालतो जोइ पोते रथथी
नीचे उतररी पगे चालवा लाग्यो. ठेवटे मने आयुव विनानो जोइ पोते पण आयुव
त्यजी दीघां !!! परंतु हुं आज्ञे तेने म्हारा अपमाननुं फल बतावुं.” ग्राम
घारी सिंहे उंचे उछली तेना माथा उपर परतुं मूक्युं. कुमारे पण तुरतज पोता-
ना वगे दाय तेनां मुखमां घाली दीघा. पठी एक दायथी उपला होठने अने बी-
जा दायथी नीचला होठने पकमी जीणं पांदमानी पेठे ते सिंहने चीरीने पृथ्वी
उपर फेंकी दीघो. आ वखते सिंहनुं कलेवर क्रोधथी कंपतुं हतुं; तेने जोइ त्रिपृष्ठ-
ना सारथीपे ते कलेवरने कहुं के, “अरे सिंह! आ राजकुमार माणसोनो सिंह
ठे अने तुं पशुचनो सिंह ठे. जो सिंहे सिंहने माख्यो ठे तो पठी तुं शा माटे क्रोध
करे ठे?” सारथीनां आवां वचन सांजली प्रसन्न थयेखो सिंह मृत्यु पामी नरके
गयो. पठी त्रिपृष्ठे सिंहनुं चामरुं विद्याधर साथे दयग्रीव राजाने मोकलावीने
कदेवरायुं के, “तुं म्हारा प्रसादथी दवे शांतपणे चोखानुं जोजन कर.” दयग्रीव
राजा पण सिंहना चामराने जोइ अने विद्याधरनां वचन सांजली विचार कर-
वा लाग्यो के, “निधे आया जुज पराक्रमथी ते मने पण पोची वले तेयो ठे.”

हवे ज्वलनजटी विद्याधरनी पुत्री स्वयंप्रज्ञाने त्रिपृष्ठनी साथे परणाव-
वा संबंधी कांड यात सांजली दयग्रीव राजाए दूत मोकली ते कन्यानुं मागुं
करपुं. ज्वलनजटीये पण तेने कांड योग्य उत्तर आपीने दांत कस्यो. पठी ते
विद्याधरपतिपे पोतानी पुत्री स्वयंप्रज्ञा गुतरीते पोतनपुर मोकली त्रिपृष्ठनी
साथे परणावी दीघी. आ वान दयग्रीव राजाना प्रधान दरिस्मश्रुए सांजली;
तेथी तेने ते यात पोताना राजा दयग्रीवने कदी. यात सांजलतांज तुरत क्रो-
ध पामेता दयग्रीवे तेने आज्ञा करी के, “त्रिपृष्ठ तथा अचल ए वगे जाइयेने
तद्वा विद्याधरपति ज्वलनजटीने बांधी तुगत म्हारी पासे लावो.” पठी प्रधान
दूत मोकळ्यो. दूते रथनृपुत्रकवाचपुरे जइ ज्वलनजटीने कहुं के, “अरे!
अमाग मदाराजा दयग्रीवने माटे कन्याग्न मोकली आप. तुं शुं नपी जा-

गतो के, रत्नो नो घणी राजा होय ठे?" ज्वलनजटीये उत्तर आप्यो के, " में ते म्हारी पुत्री त्रिपृष्टे परणावी ठे, माटे ते पुत्रीनुं रक्षण हवणां त्रिपृष्ट करे ठे." पत्नी त्रिपृष्टे त्यां आवी दूतने कह्युं के, "अरे दूत! ते कन्याने तो हुं परणयो ठे, माटे ते कन्यानी इच्छा करनारो त्हारो राजा शुं जीववायी मृत्युने वधारे पसंद करे ठे?" दूते आ वात हयग्रीव राजाने कही; तेथी कोव पामला हयग्रीवे ते पोताना शत्रुने मारवा माटे बहु मुजटो मोकळ्या. त्यां तेउने महा बलवंत एवा त्रिपृष्ट कुमारे कृष्णमात्रमां जीत्या. पत्नी हयग्रीव पोते चनी आण्यो. त्रिपृष्ट पण सामो थयो. प्रथम मुख्य सेनापतिपोनुं युद्ध चाळ्युं, तेमां विद्यावरोये राक्षस, वाघ, जूत, विगेरेनां रूपो धारण कऱ्यां; तेथी त्रिपृष्टनी सेना नासी जवा लागी. पत्नी त्रिपृष्टे रथमां बेसी सेनानी आगल आवीने शंख बगामथो, जेथी तेनो शब्द सांजली सेना तैयार धरने तेनी पासे आवी. पत्नी त्रिपृष्ट अने हयग्रीवनुं युद्ध चाळ्युं. हयग्रीव जे जे दिव्य शस्त्रो फेंकवा लाग्यो ते ते शस्त्रोने त्रिपृष्ट कापी नाखवा लाग्यो. ठेवट अर्धचक्री एवा त्रिपृष्टे जर्पंकर चक्र फेंक्युं; पण ते चक्र तो त्रिपृष्टनी गतिनो स्पर्श करीने तेनी पासे रह्युं. पत्नी चक्रहाथमां लइ त्रिपृष्टे हयग्रीवने कह्युं के, "तुं मने नमस्कार करी पोताने मारनारने निवृत्ति पमान." हयग्रीवे कह्युं, "शत्रुने नमस्कार करवायी मृत्यु पामवुं ए वधारे सारुं ठे; माटे तुं म्हारा उपर चक्र मूक." पत्नी त्रिपृष्टे चक्र फेंक्युं; तेथी ते चक्र हयग्रीवनुं मस्तक कापीने फरी त्रिपृष्ट पासे आय्युं. आ बलवते आकाशमां उज्जार देला देवतान्तुए त्रिपृष्ट उपर पुष्पनो वर्षाद कऱ्यो. पत्नी त्रिपृष्टे अर्वा जगतक्षेत्रने साधी उत्रनी पेंठे गावा हाथयी 'कोटीशिला उपानी ते उपरथी अनेक विद्यावरो सहित ज्वलनजटी विद्यावरे तेने अर्धचक्रीनो आज्ञापेक कऱ्यो. बली त्रिपृष्टनी आज्ञायी मेघवर्षा नुमना विद्यावरे पोतानी पुत्री ज्योतिर्माला (के जे विद्युत्प्रज विद्यावरनी व्हेन धती इती तेने) अर्ककीर्तिनी साथे परणावी, जेथी अर्ककीर्ति तेनी साथे विषय मुख जोगववा लाग्यो.

हवे श्रीपेण राजानो जीव सौधर्म देवलोकथी चवीने जेम तलावमां राज हंन उतरे तेम ज्योतिर्मालाना उदरने विषे उत्पन्न थयो. ज्योतिर्मालाये ते रात्रीये स्वप्नामां कान्तिवंत एवा सूर्यने दीगो. अनुक्रमे अवसरे पुत्र जन्म्यो

आशीर्वाद आर्षिने योग्य स्थानके वेगो. पठी राजाए तेने कह्युं के, “हे नि-
मिचना जाण ! त्वारा हाथमां पुस्तक रदेलुं ठे, मोटे द्वयणां जे कांड सांठ
अथवा खोटुं त्वारा जोवामां आवतुं होय ते मने कहे.” निमित्तियाए कह्युं.
“हे देव ! हुं आ वखते म्हारा ज्ञानथी जे कांड जोडुं तुं, ते कहवने समर्थ
नथी ठतां पण आपनी आज्ञाथी कह्युं तुं के, “आजथी सातमे दिवस पोतन-
पुरना राजाना मस्तक उपर विजली परुझे.” निमित्तियानां आवां वचन सां-
जली सर्व सज्जा वज्रथी इषायेलानी पेठे बहु दुःखवाली अइ. विजयराजाए
पण क्रोध पामी तेने कह्युं के, “अरे दुर्मति ! पोतनपुरना राजाना मस्तक
उपर ज्यारे विजली परुवानी ठे त्वारे त्वारा मस्तक उपर हुं परुवानुं ठे ते
तो कहे ?” निमित्तियाए कह्युं. “महाराज ! तमे म्हारा उपर डामाटे कांप
करो ठो ? में जेवुं म्हारा ज्ञानथी जाण्युं ठे तेज प्रमाणे अथानुं ठे. बीजी
रति ते अथानुं नथी. वली म्हारा मस्तक उपर वख, आज्ञापण अने रत्नोनी
वृष्टि अथानी ठे.” राजाए कह्युं. “तुं आ निमित्तशास्त्र कोनी पासेथी जण्यो
ठे ?” निमित्तियाए कह्युं. “हे महाराज ! जे वखते बलदेवे दीक्षा लीधी ते
वखते में पण तेमनीज साथे दीक्षा लइ केटलोक काल पाली इती. ते अव-
सरे में शास्त्रनो अभ्यास कखो हतो तेज हुं आपने कह्युं तुं के, सर्वज्ञना शा-
सन बिना बीजे कोइ ठेकाले सम्यक्ज्ञान नथी. त्वार पठी हुं बिषयमां आ-
सक्त अथथी फरी गृहस्थावस्थामां आवी परुयो अने विवाह करी घननी इ-
च्छाथी अहिं आय्यो तुं.”

पठी ते निमित्तियानुं सत्य निमित्त जाणी सर्वे राजलोको ते वखते पो-
ताना राजानुं रक्षण करवाना विचारथी आकुल व्याकुल अथवा लाग्या. एवामां
एक मंत्रीये कह्युं के, “आपणे सात दिवस सुबी महाराजाने वहाणमां बेसा-
री प्रयत्नथी समुझनी मध्ये राखीये” बीजाए कह्युं के, “पाणीनी अंदर वि-
जली पेसी शके नहि, परंतु वहाणमां परुती एवी ते विजलीने कोण निवा-
रण करी शके तेम ठे ? माटे महाराजने वैताह्य पर्यंतनी गुप्त गुफामां राखीने
विजलीना जयथी रक्षण करवा.” आ अवसरे बीजो मंत्री बोली उअ्यो के,
“ए उपाय पण सुखकारी नथी; परंतु नाशनुं कारण ठे. तेनुं दृष्टांत सांजलो.

विजयपुर नगरमां रुड्मोम नामनो ब्राह्मण रहेतो इतो. तेने ज्वलन-

शिखा नामनी स्त्री इती. तेउने सखी नामनो पुत्र हतो. ते नगरमां मांसनो लोलुपी कोड राक्षस रहेतो इतो. ते हमेशां बहु माणसोने मारतो हतो, तेथी ते नगरना राजाए तेने एक एक माणस हमेशां आपवानी व्यवस्था करी इती. तेमां तेणे एवी गोठवण करी हती के, ते नगरना माणसोना नामनी चीठी-यो करीने एक म्होटा पात्रमां जरी राखीने तेमांथी हमेशां एक चीठी काढ-वी. तेमां जेनुं नाम आब ते माणसनो वारो ते दिवसे होवार्थी तेने राक्षस पा-से मोकली आपे अने ते दिवसे बाकीना माणसोनुं रक्षण करे. एम कर्ता क-रतां एक दिवस रुद्रसोम ब्राह्मणना पुत्रनुं नाम निकलवार्थी तेनो वारो आ-प्यो एटले तेनी माता बहु दुःख पामीने रोवा लागी. तेनो रोवानो शब्द मां-जली तेना घरनी पासे रहेनारा दयावंत जूतो त्यां आर्वीने कहेवा लाग्या के, "हे मात ! तमे दुःख पामडो नहि. राजा ज्यारे तमारो पुत्र राक्षसने सोंपडो त्यारे अमे तेने पाडो लावी तमने आपिडुं." जूतोनां आवां वचनर्थी ज्वल-शिखा हर्ष पामी. पठी राजाए ज्यारे तेनो पुत्र राक्षसने सोंप्यो त्यारे जूतोए तेने पाडो आली माताने सोंप्यो. पुत्रना मृत्युथी जय पामती एवी माताये पण तेने नुरत पर्वतनी गुफामां मूखी वारणुं वेंच करी दीधुं. परंतु ते गुफानी अंदर पण म्होटा अजगर रहेतो इतो तेणे ते पुत्रने रात्रीये गड्डयो. श्रीजा मं-थी कहे ठे के, हुं एटलाज माटे कहुं हुं के, माणसोनुं कर्म कांडथी फर्गवी श-काय तेम नथी. महाराजानुं जे घवानुं हडो ते अडो; तो पण तेमना विघ्ननी शांतिने माटे अमे तो तप करिडुं.

चोथा मंत्रथि कहुं. "ए श्रीजा मंत्रीये कहुं ते सत्य ठे; परंतु जे म्हागं मनमां ठे ते पण हुं तमने कहुं. आ निमित्तियाए पोतनपुर्ना राजाना मस्तक उपर विजली पडवानुं कहुं ठे; कांड विजय राजानाज मस्तक उपर पडवानुं कहुं नथी; माटे आपणे सात दिवस सुधी पोतनपुर्ना राजपछी बीजा कांड-ने सोंपवी." चोथा मंत्रीनां आ वचनने निमित्तियाए बहु बग्याणया अने बली तेणे कहुं के, "हुं आ बातज कहेवा माटे अहिं अड्यो हतो. ए विना बीजा विचार करवार्थी हुं ? राजा मात दिवस सुधी जिनमंदिग्मां र्दनि तप करो के, ऐथी आ म्होटी आपनि उल्लंघी जवाय." राजाए कहुं. "आपणे जे फोडने सात दिवस राजपछी आपडुं ते मृत्यु पामडो; माटे आ बातनो नेद.

व्याप पादयो नहि. " मंत्रीयोए कहुं. " मंदाराज ! आपे कहुं ते पोअ वेः
 पंगु आरणे राग्याजिरेक आ यरुप्रतिमाने करीये. जो देवताना प्रजायथी
 आरनि नहि आने सो सारुं, नहितो आ काष्टमय यरुप्रतिमानोज नाश थो. "
 पत्नी विजय राजा अंतःपुर सहित जिनमंदिरमां जड पोयथ व्रत लडने सं-
 णाग नगर बेसी तर नियमथी पवित्र आत्मावालो थयो ठतो मुनिनीपेठे रहो.
 मंत्री सामंन निगेरी बीजा अधिकारीयो पण राजाना पदे यरुनी प्रतिमाने
 श्चार्त्तनि तेनी. पांगे ग्या. पत्नी सातमे विचम मेघथी आकाश व्याप्त थड गयुं
 अने पंगे गर्तनारी गग्गाए पम्वा लाग्यो. विजली बारंवार प्रकाश करती ब-
 ती. अजाना मारी. तांगे यम राजानो दंड होयनी ? एम यरुनी प्रतिमा उपर
 पत्नी, अने. राजाने ने महा उपरगं आयी निधि करवाथी गिनाश पाभ्यो. पत्नी
 निमित्तियाना वचनथी. राजा पोताना घर प्रत्यं आभ्यो. त्यां अंतःपुरनी स्त्रीयोपे
 हरिचिंतनी. वर, आनृपल अने रनेथी निमित्तियानो सात्कार कथ्यो.
 राजाए वल तेने बहुत घन आयया पुर्वक राजा आरनि यरुनी रत्नमय मूर्ति
 करावी. वती कल्याणनी परंपरा करवारी जिनविंननी पुजा रचारीने जाणे
 परीदीअ जन्म पाभ्यो होयनी ? तेम मंदोत्सव करी राजा करीथी रा-
 ग्यामन उपर बेठो.

हेवे एक दिवस विजय राजा मुताग पटराणी मदिन क्रीडा करवा मांडे
 स्वेतिर्न नामना उद्यानने विरे गयो. त्यां पर्वतनी एक याजुए गायामां प-
 जिनी माये क्रीडा करवी. एवी मुतागये सुवर्णना अंगवालुं अने मनोहर नेत्र-
 बाहुं एक मृग दीवुं. पत्नी तेने पतिने कहुं के, " हे नाथ ! ए मृग मने लायी
 पारुं. " विद्वाना स्नेहथी मोह पांमयो राजा ने मृगनी पावल दोमघो, पण
 कए ने बहुत दूर गया पत्नी वेगथी उधरनि आकाशमां चाळ्युं गयुं. आ वागे
 पदनिरेर नामने विद्याधर वायुना वेगथी. मुतागने दण करी पोताने न-
 नेर कट मने. वती पारी एका ने विद्याधर मतागनी नामनी पोतानी विद्याने
 मने मुतागनुं कए करावी. मूर्ती. पत्नी ने कप्रिम मुतागने कुटुट मांडे दंड
 दीले. पत्नी ने " हे नाथ ! ऊट पाग आतो ! ऊट पाग आतो !! " एम पो-
 काए करवा करावी. विजय राजा दुन पागो आय्यो तो तेने पितनी वेदनाथी
 दी. ए वामने पत्नी निजने दीटी. कणकामां ने कण्माट मयेना मुमकाटी

તે પટ્ટરાણી નેત્ર બંધ કરી રાજાના જોતા જોતામાં મૃત્યુ પામી. પછી ગજા પણ મૃત્તિ પામી પૃથ્વી ઉપર પડ્યો. વહુ વારે મદા કદથો મન્નેત ઘરો મ્યારે તે આ પ્રમાણે વિલાપ કરવા લાગ્યો. “દેવતાને પણ પ્રિય સ્વરૂપવાલી, તુદાગ વિવેકવાલી, મુણોને ધારણ કરનારી અને પ્રીતિવાલી હે સુતારા પ્રિયા ! તું ક્યાં ગડ ઠે ?” આ પ્રમાણે રાજા વહુ વચ્ચે વિલાપ કરીને પ્રિયાની ચિંતા રત્ની તેમાં પોતે વણી મરવા તૈયાર થયો એટલામાં તે સ્થાનકે આકાશમાંથી વે વિદ્યાવરો આગ્યા. પછી એક વિદ્યાવરે મંત્રેણું જાલ ચિતાની અગ્નિ ઉપર ઘાંટ્યું એટલે તે-માંથી અદ્ભુત શક્તિ પ્રતારણી વિદ્યા તુરત નાતી ગડ. વિજયગજા “આ શું થયું ! આ શું થયું !!” એમ આશ્ચર્યથી બોલવા લાગ્યો એટલે તે વત્રે વિદ્યાવરોએ નમસ્કાર કરી તેને કહ્યું કે, “હું અમિતતેજ વિદ્યાવરનો સંજિવ્નશ્રોત ના-મનો નિમિત્તિયો હું. આ સાથે જ તે મ્હારો પુત્ર છે. અમે વત્રે જણા ડાઝું-યાદિ તીર્થોને નમસ્કાર કરવા જતા દતા એવામાં “શ્રેષ્ઠ શ્રી વિજયનરેશ્વર આણનાથ ! શ્રેષ્ઠ વિવેકવંત અમિતતેજ વંધુ ! મ્હારું રક્ષણ કરો ! મ્હારું રક્ષણ કરો !!” અમે તેનાં આવાં વચન સાંજીવી તુરત પાઠા વચ્ચા અને અમારા મહારાજા અમિતતેજની દ્વેનનું હરણ થતું જોડ કોવથી તરવાર ફાટી યુદ્ધ કરવા તૈયાર થયા એવામાં સુતારાએ અમને કહ્યું કે, “તમે યુદ્ધ કરશો નહિ; પરંતુ જ્યોતિર્વનમાં જઈ પ્રતારણી વિદ્યાની પાવલ મરવા તૈયાર થયેલા વિજય મહારાજાનું રક્ષણ કરો.” અમે તેનાં વચનથી તુરત અહિં આગ્યા એટલામાં પ્રતારણી વિદ્યા નાતી ગડ.” આવી રીતે કદોને વત્રે વિદ્યાવરો મ્હવ્યુક્ત ચિત્ત-વાલા રાજાને જ્ઞાત કરી જ્ઞેશ્વર અને વાત કહી. હવે આ વાત સ્વયંપ્રજ્ઞા માતાએ અમે વિજયજ્ઞે સાંજીવી; તેથી તેજ એટલામાં વહુ શોક કરવા લાગ્યા તેટલામાં કોઈ એક પુરુષે આકાશમાંથી ત્યાં આવી તેમને કહ્યું કે, “હે સ્વયંપ્રજ્ઞા દેવી ! તમે શોક કરશો નહિ. વણી મ્હારાં વચન સાંજીવો. રત્નપુરચક્રવાલ ન ગરના મહારાજા અમિતવિદ્યાવરનો માન્યવંત એવો સંજિવ્નશ્રોત નામે નિમિત્તિયો મ્હારો પિતા છે. હું તેમનો દીપશિખ નામનો પુત્ર હું. એક દિવસ અમે વત્રે જણા જ્યોતિર્વન નામના ગુદાનમાં ક્રીડા કરતા દતા એવામાં ચમરચંચાપુરીનો રા-જા અગ્નિઘોષ સુતારાને હરણ કરી લઈ જતો અમારા જોવામાં આગ્યો. અમે તેની માથે યુદ્ધ કરવા તૈયાર થયા, પણ સુતારાએ તેમ કરવાની ના પાડીને

વિજયરાજાનું રક્ષણ કરવાનું કહ્યું. અમે તે પ્રમાણે પ્રતારિણી વિધ્યાની પાછલ મળ્યા તૈયાર થયેલા રાજાનું રક્ષણ કર્યું છે. પછી સુતારાની સર્વ વાત જાણીને તેને મેલવા માટે તૈયાર થયેલા વિજય રાજાની આજ્ઞાથી આ સર્વ સમાચાર કહેવા માટે હું તમારી પાસે આવ્યો છું.”

પછી મ્લયપ્રજાએ સત્કાર કરેલો દીપશિખ ફરી વિજયરાજા પાસે ગયો અને તે પિતા પુત્ર વચ્ચે જગા રાજા વિજયને તેના નગરમાં તેમો લાવ્યા. ત્યાં અમિતેનંત્ર વિદ્યાધરગજાણ સેવાજ્ઞક્રિયા તેને પૂઠયું પટલે તેણે પોતાની સર્વ માન વહી. તે માંજનો મદા ક્રોધ પામેલા વિદ્યાધરપતિ અમિતેનંત્રે મરીચિ નામના દૂતને ડીંગામળ આપી ચમરચંચાપુરીને વિષે મોકલ્યો. વૃત્તે ચમરચંચાપુરીમાં જડને અગ્નિચોરને કહ્યું કે, “તું અજાણવળાથી અમારા મદારાજાની ઘેટ જે વિજયરાજાની સ્ત્રી છે તે સુતારાને અહિં લાવ્યો છું, તે તેમને ઝટ પાછો આપી દે; પરંતુ ત્હારે ત્યાં રાખી પોતાનો અનર્થ કરીશ નહિ.” અગ્નિચોર મર્યાદા ઇચ્છું માર્યું કરીને ચોળ્યા લાવ્યો કે, “શ્રે વૃત્ત ! શું એ પાછો આવવા માટે હું અહિં લાવ્યો છું ? ત્હારી પામેથી જે પુરુષ તે સુતારાને સદ્ જવાની ઇચ્છા કરે છે, તે પુરુષરૂપ પતંગીયો નિઃશ્ચય ઝલદલની તરવારરૂપ દીપશ્ચંદ્રનામાં ઝંરવાશે.” એમ કહી અગ્નિચોરે દૂતને મળું પકર્મી કાઢી મૂક્યો. પછી દૂતે રત્નપુર ચઢવાજ નગરમાં આવી સર્વ સમાચાર કહ્યા. પછી અમિતેનંત્રે વિદ્યારે વિજયરાજાને એ વિદ્યાનું આપી. તેમાં એક વિદ્યા ડાચને નિવારનારી અને યીર્જી વંચન કરનારી તેમજ હેમ્ભાવનારી. આ વંચ વિદ્યાયો વિજયરાજાને માન માન દિયે માયી. પછી વિદ્યાનિઃશ્ચંદ્રે પોતનપુષ્પનિ વિજયરાજા ડાચની માથે યુદ્ધ કરવા ચાલ્યો. તે વચ્ચે અમિતેનંત્રે વિદ્યાધરના રક્ષિતેશ્વરિ મેંદ્રો પુત્રો વિજયરાજાની માથે ચાલ્યો અને અમિતેનંત્રે પોતે પોતાના મેંદ્રો પુત્ર મદ્યગ્નિ મદિન ડાચની વિદ્યાનો નાશ કરનારી મદ્યગ્નિના નામની વિદ્યાને માવવા માટે દિમાવચ પર્વત ત્રપ ગયો. ત્યાં તે મામજનકારી વિદ્યા માવવા લાગ્યો.

હોર અહિં મેંદ્ર મદિન વિજય રાજાને પોતાના નગરની પાસે આવ્યો જાતી અગ્નિચોર વિદ્યારે મેંદ્રમદિન પોતાના પુત્રોને મામા યુદ્ધ કરવા મોકલવા. પછી પેત્રપેત્રના અગ્નિચોર વિજય રાજાની વચ્ચે મેના વચ્ચર યુદ્ધ કરવા

लागी. आ प्रमाणे अमिततेजना रश्मिवेगादि पुत्रोनी साथे एक मास सुधी युद्ध करीने पठो अशनिघोरना बलवंत एवाय पण पुत्रो हारी गया; तेथी अशनिघोष पोते युद्ध करवा आव्यो. तेणे बलवंत एवाय पण अमिततेजना पुत्रोने नसानी मर्या. पठो विजय राजा युद्ध करवा आव्यो. कारण हाथीऊनी साथे युद्ध करवा सिंदूर समर्थ दोंय ठे. क्रोध युक्त एवा विजय राजाए खऊनो घा करीने अशनिघोरना वे ककमा करी नाख्या; तेथी वे अशनिघोष घया. तेमना पण वधे ककमा कख्या एटले तो चार अशनिघोष घया. आवी रीते ककमा करतां करतां मॅकडो अशनिघोषो घया एटले तो विजय राजा आकुल व्याकुल घवा लाग्यो एवामां विद्यानिष्ठ चपेळो अभिनतेज विद्याधर आवां पडोव्यो. अभिनतेजने आव्यो जाली तना जपथी अशनिघोष मायाने त्यजी दड नासी जडा लाग्यो. तेने नामी जतो जेड अभिनतेजे पोतानी विद्यामुखी नामनी विद्याने आह्वा करी के, " त्हारे ए पापीने दूग्धी पण अमारी पाने लड आव-
वो. " पठो विद्यामुखी तेनी पाठल चाली; परंतु अशनिघोषतां सीम नामना परंत उपर श्री हरजस्वामीना मंदिनी पाने जेमने केवलज्ञान उत्पन्न अयुं ठे अने जेमने डोकनो देवताउ वंदन करी ग्या ठे एवा बलदेव मुनिना शरणो गयो. पठो विद्याये पाठा आवी अभिनतेजने सर्वथा न निवेदन करी. अभिनतेज पण "तुं सुनागने साथे लड अमारी पाने आव. " एम मारीचि नामना दूने आह्वा करी पोते विजय राजा महिन सर्व मैन्पने साथे लड श्री हरजदेव प्रभुना मंदिनी पाने बलदेव मुनिने वंदना कख्या गयो. मारीचि दूत पण सुनागने लड तेमनी पाने गयो. त्यां तेणे अदल वनवाजी देवी विजय राजाने मांपी. त्यां अशनिघोरे ते वधे राजानी कमा मारी अने नेमणे पण तेनो आदर कखो त्यां तेतु परगना हेर गदीन घया. आ वखने केवर्त्तये जयजनेना वानने विषे अमृतनी धाग समान धर्मदेवना आवी के. " हे जयजने ! गगठरने वडा थपेला जीवो बहु जनघों करीने पोतानो जन्म निग्येर गमावी नाग्वे ठे. यली ते गगठरना वंदनने पामेला जीवो मोठ मेजबवाने शक्तिवंत घना न-
थी; मोठे तमे शत्रुरूप ते दागठरने त्यजी दो. " केवर्त्तनी आवी देवना मांजली प्रघोय पामेला कटलाक मालमोए दीठा सीवी अने कटनाके आव-
क धर्म धागल कखो. पठो अशनिघोरे केवर्त्ताने वृत्तुं के, हे, प्रभु ? मॅ गग

ધિના સુતારાને દરણ કરી મ્હારા ઘરમાં ડા માટે રાખી ? ” કેવલીયે “ હે રાજન્ ! આ અમિતતેજનો જીવ પૂર્વ જન્મને વિષે રત્નપુર નગરમાં શ્રીયેણ નામનો રાજા હતો. ” इत्यादि तेना सर्व जन्म कहिने बली कह्युं के, “ ते बखते तुं कपिल दत्तो अने त्हारे सत्यज्जामा नामनी स्त्री હતી. ए सत्यज्जामा आजन्मने विषे सुनारा थड ठे. अने कपिलनो जीव ते तुं केटवाक जन्म करीने पढी तपस्वीना कुलमां उत्पन्न थयो. त्यां बाल तप करीने मृत्यु पामेलो तुं अशनिघोर थयो ठे. हे राजन् ! पूर्व जन्मना संबंधी रागरहित एवाय पण तें ते सुतारानું दरण करचुं હતું. पूर्व जन्મને વિષે પણ ए सुतारा त्हाला उपर स्नेह रहित હતી. ए फागणથી दयणां पण तुं एना उपर मंद रागवालो ठे. ”

આવી રીતે પોતપોતાના પૂર્વજન્મો સાંજલી અમિતતેજ રાજા વિગેરે સંવે માણમાં હર્ષ પામીને કદે ગા લાગ્યા કે, “અહો ! મહાત્માને કાંઈ અજાણ્યું નથી ! પછી અમિતતેજે કેવલીને પૂછ્યું કે, “હે પ્રજુ ! હું જન્મ્યું હું કે અજન્મ્ય ? ” કેવલીયે કહ્યું. “ હે રાજન્ ! તું આજથી નવમે જન્મે આ જરતકેત્રમાં પાંચમો ચરુચર્તી અને ડોલમાં તીર્થંકર થઈશ. તેમજ આ વિજયરાજા ત્હારો પુત્ર થઈને ગણધરપદ ધારણ કરશે. ” કેવલીનાં આવાં વચન સાંજલી અમિતતેજ અને વિજય એ બંને જણાયે સમ્યક્ત્વમૂલ શ્રાવકધર્મ આદર્યો. વેરાગ્યવંત થયેલા અશનિઘોષે પણ પોતાના પુત્રને રાગ્ય આપી પોતે તે કેવલી પાસે ચાગ્નિ લીધું. સ્વયંપ્રજ્ઞાયે પણ વહુ શ્રીયાં મહિત કેવલીની પાસે દીક્ષા લીધી. પછી વિજય અને અમિતતેજ બંને જણા પોતપોતાના પરિવાર મહિત મુનિને વંદના કરી પોતપોતાના સ્થાનકે ગયા. ત્યાં તેણે દેવજ્ઞા, ગુરુજ્ઞા અને તપ વિગેરે ધર્મ કાર્યથી કેટલાક દિવસ નિર્ગમન કર્યા. પુણ્યામા એવા અમિતતેજ વિદ્યાધરે પાંચવર્ષનાં ઉત્તમ રત્નોથી એક જિનમંદિર કરાવ્યું અને તેની પાસે એક પૌર-ચક્રાલા કરાવી. એક દિવસ તે પૌરચક્રાલાને વિષે વિદ્યાધરેની સજ્જામાં બેઠેનો અમિતતેજ ધર્મચર્યા કરતો હતો એવામાં ડાઘના જિનેશ્વરના દર્શન કર્યા માટે આરાધનાર્થે અને જના એવાં ચારણ મુનિપોણ તે નવિન જિનમંદિર દીધું; તેથી તેણે તે જિનપ્રતિમાને વંદન કર્યામાટે નીચે ઉતર્યા. રાજા અમિતતેજે બંને મુનિપોણે આમન ઉપર ચમારી જાકિથી વંદના કરી. પછી એક મુનિયે કહ્યું કે, “ હે રાજન્ ! જો કે તું પોને ધર્મ જાણે છે, તોપણ અ-

નગરે ધર્મ કહેશે યોગ્ય છે; માટે કહું છું તે તું સાંજલ.

આ મનુષ્ય જવ વિગેરે સર્વસામગ્રી પામીને અને જવસ્થિતિને જાણીને સુખના અગ્રી માણસોએ નિરંતર ધર્મ આચરવો. ” મુનિનો આયો ધર્મોપદેશ સાંજલી હર્ષિત થયેલા અમિતતેજે તેમને નમસ્કાર કહ્યો. પછી વન્ને મુનિયો આકાશમાર્ગે થઈને ઈચ્છિત સ્થાનકે ચાલ્યા ગયા અને અમિતતેજે તથા વિજયે કેટલોક કાલ ધર્મધ્યાનમાં નિવૃત્ત કહ્યો. પછી પુણ્યાત્મા તે વન્ને રાજાનું દર્શન ત્રણ યાત્રા કરવા લાગ્યા. તેમાં બે શાશ્વત્ તીર્થની યાત્રા અને એક અશાશ્વત્ તીર્થની યાત્રા, ચૈત્રમાસના શુક્લપક્ષમાં પહેલી શાશ્વતીયાત્રા અને વીજી આસોમાસમાં અઠાઈ નામની યાત્રા. દેવ અને વિદ્યાધરો ચૈત્ર તથા આસોમાસમાં નંદીશ્વરે યાત્રા કરતા અને વાકીના સર્વે માણસો પોતપોતાના સ્થાનકે રહી જિનમંદિરમાં હર્ષથી યાત્રા કરતા. વલી તે રાજાનું ત્રીજી યાત્રા સીમ પર્વત ઉપર જ્યાં વલદેવ મુનિને કેવલજ્ઞાન ઉત્પન્ન થયું હતું તે આદીશ્વર પ્રજ્ઞના મંદિરમાં કરતા હતા. આ પ્રમાણે વહુ વર્ષો સુધી યાત્રા કરીને કોઈ વચ્ચે અમિતતેજ અને વિજય એ વન્ને જણા મેરુપર્વત ઉપર શાશ્વતાજિનનાં દર્શન કરવા ગયા. ત્યાં તેમણે નંદનવનમાં વિમલ અને મહામતિ નામના બે ચારણ મુનિને બેઠેલા દીઠા. મુનિને વંદના કરી અને તેમનો ધર્મોપદેશ સાંજલીને વન્ને જણાવે તેમને પૂછ્યું કે, “ હે જગવન્ ! અમારું કેટલું આયુષ્ય છે ? ” મુનિયોએ “ તમારું ઠીક દિવસનું આયુષ્ય છે. ” એમ કહ્યું એટલે તેણે વન્ને કહેવા લાગ્યા કે, “ હાય ! હાય !! વિષય રૂપ માંસને વિષે ગીધપક્ષીની પેઠે લોચ્છી થયેલા આપણે આટલા વચ્ચત સુધી ચારિત્ર લઈ શક્યા નહિ ! હવળાં અહ્ય આયુષવાલા આપણે શું કરીશું ? ” મુનિયોએ કહ્યું. “ એમાં તમારું શું નાશ થયું છે ? કારણ હવળાં તુરત લીધેલું વ્રત પણ તમને સ્વર્ગ તથા મોક્ષ આપનારું થશે. ”

પછી અમિતતેજ અને વિજય વન્ને જણા પોતપોતાને નગરે ગયા. ત્યાં તેણે પોતપોતાના પુત્રોને રાજ્ય આપી વન્ને જણાયે અજિનંદન મુનિ પાસે સાગ્રે ચારિત્ર લીધું. પછી પાદપોષગમન અનગન લઈને રહેલા તે વન્નેની મધ્યે વિજય મુનિને પોતાના પિતા વલદેવનું જલ સાંજરહ્યું; તેથી તેમણે એવું નિયામું કર્યું કે, “ હું પણ આ તપથી મારા પિતાના સમાન વલ્લવંત થાઉં. ” વિજ-

ય મુનિયે આ પ્રમાણે નિયાણું કર્યું અને અમિતતેજે નિયાણું કર્યું નહિ. પઠી તે વન્ને જણાનું મૃત્યુ પામી પ્રાણત દેવલોકમાં સાધીયાના સરસા આ-કારવાલા નંદકાર્યત નામના વૈમાનમાં દિવ્યચૂલ અને મણિચૂલ નામના મહા સમૃદ્ધિવંત દેવતા થયા. ત્યાં તેમણે સમગ્ર દેવકાર્ય કરી, દિવ્ય સુગ્ધ જાગેલી તેમજ જિનચૈત્યવંદન વિધિ કરવાપૂર્વક નંદીશ્વર હીપમાં યાત્રા કરીને પોતાના સમ્યક્ત્વ રત્નને ગુજ્જલ કર્યું. (ચોથો તથા પાંચમો ભવ.)

આ જંબૂદ્વીપના પૂર્વ મહાવિદેહ ક્ષેત્રની મધ્યમાં રહેલી રમણીય નામની વિજયમાં શુજંગા નામની નગરી છે. ત્યાં ગાંઝીર્ય વિગેરે ગુણોથી સમૃદ્ધના સરસો મહા પ્રતાપવંત સ્તિમિતસાગર નામનો રાજા રાજ્ય કરતો હતો. તેને પવિત્રશીલથી પૃથ્વીના સમાન પહેલી વસુંધરી અને ગુણયુક્ત એવી વીજી અનુહરી એમ બે સ્ત્રીયો હતી.

હવે દિવ્યચૂલનો જીવ પ્રાણત દેવલોકથી ચવીને વસુંધરીના ઉદરને વિષે અવતર્યો. માતાયે તે વચ્ચે રાત્રીયે સ્વપ્નામાં ગજ, પદ્મ સરોવર, ચંદ્ર અને વૃષજ જોયા. કારણ તે ચાર વલદેવના જન્મને સૂચવનારા શુજંગ છે. પઠી વસુંધરીયે પૂર્ણ અવસરે સુવર્ણના સરસી કાંતિવાલા પુત્રને જન્મ આપ્યો. પિતાએ તેનું અપરાજિત એવું ઉત્તમ નામ પાડ્યું. પઠી મણિચૂલનો જીવ પણ પ્રાણત દેવલોકથી ચવી અનુહરીના ઉદર રૂપ માનસરોવરને વિષે હંસની પેઠે ઉત્પન્ન થયો. તે વચ્ચે રાત્રીમાં અનુહરીયે સ્વપ્નાને વિષે સિંહ, સૂર્ય, કુંજ, સમુદ્ર, લક્ષ્મી, રત્નનો રાશી અને અગ્નિજ્વાલા એ સાતને પોતાના મુખને વિષે પ્રવેશ કરતા દીઠા. પઠી જાગી ઊઠેલી અનુહરીયે સ્વપ્નાની વાત પતિને કહી એટલે સ્તિમિતસાગર રાજાએ સ્વપ્ન પાઠકને બોલાવી સ્વપ્નની વાત કહી એટલે તેણે કહ્યું કે, “હે રાજનું! આ સ્વપ્નથી તમને યાસુદેવ પુત્ર થશે અને પ્રથમનો પુત્ર વલદેવ થશે.” પઠી રાજાએ ઘનાદિકથી સત્કાર કરેલો સ્વપ્નપાઠક પોતાને ઘેર ગયો. પઠી અનુહરીયે પૂર્ણ અવસરે શ્યામકાંતિવાલા પુત્રને જન્મ આપ્યો. પિતાએ તેનું ‘અનંતવીર્ય’ નામ પાડ્યું. અનુક્રમે કલાનંદનો અગ્ન્યાસ કરતા કરતા યુવાવસ્થામાં આવી પદોત્તેજા અને રૂપ લાવણ્યથી મનોહર એવા તે વન્ને પુત્રોને સ્તિમિતસાગર રાજાએ ઉત્તમ કન્યાનું સાથે પરણાવ્યા.

એક દિવસ તે નગરીના ઉદ્યાનને વિષે ઉત્તમ જ્ઞાનધારી સ્વયંવ્રજપ્રજુ ના-

मना मुनि आख्या होता. ते बखते राजा क्रीडा करवा गयो हतो. त्यां क्रीडा करतां आकी गयेले ते उद्यानमां आवी अशोक वृक्षानी नीचे वेढो. एवामां त्यां तेले निश्चल ध्यानशी वेढेला मुनिने दीठा. पठी शुभ्रजावशी मुनिनी पासे जड तेमने त्रण प्रदक्षिणा पूर्वक वंदना करीने ते योग्य स्थानके वेढो एटले मुनिये धर्म देडाना आपी के, “कथाय (क्रोध, मान, माया, लोभ) रूप वृक्षोने डुट ध्यानरूप फुल थडने पठी आ लोकमां पापकर्म रूप फल अने परलोकमां दुर्गति रूप फल पाय ठे. संसारशी उद्देग पामेला चित्तवाला अने मोक्षमुखानी डुछा करनाग भागलोए अनर्थना कारणरूप ते कथायोंने त्यजी देवा.” मुनिनो आबो पवित्र धर्मोपदेश सांजली वैगव्यवंत थोला स्तिमितमाग राजाए अनंतवीरिणे गज्य आपी अने अपराजितने मुक्कज पठी आर्षांने पोने ते स्वयंप्रजप्रभु मुनि पागे दीक्षा लीवी. पठी अंत अवसर मनशी व्रतनी कांडक विराचना करी मृत्यु पामेजो ते अथोलोकमां चमरंड थयो.

हये समृद्धिंत एवा अपराजित अने अनंतवीरिणे कोड विद्याधरनी माथे प्रीति थड; तेथी ते विद्याधरे तेमने आकाशगमननी विद्या दीगवरी अने ते साधनाना उपाय तथा सामग्री घनायी. आ अनंतवीरि गजाने त्यां गीत अने नृत्यमां चतुर एवी बर्बरी अने चिलातो नामनी वेडपाठ हती. एक दिवस ते वने खीयोंनां धनूर गीत अने नृत्यना रंगमां अनंतवीरि अने अपराजित वने जणा व्यात थड रहा होता एवामां पोतानी इछा प्रमाणे विचरनाग, व्रतचारी अने त्रेडा करावशे जेमने प्रीय ठे एवा पुणशाभा नारद इति आख्या. पण ते वनेमांशी कोडपे सामा जड तेमनो मन्त्रार कथो नदि. तेथी नारद क्रोध पामी विचार करवा लाग्या के, “आ वने जणा दामोना नाटयने विष मोह पामेला ठे. मोटे तेमने म्हागे मन्त्रार कथो नथी. तो हवे म्हागे आ कलाना पात्ररूप वने वेडपाठने कोड यत्नंत पुनर पागे हरण करावरी.” आ प्रमाणे विचार करी नारद त्यांशी प्रतिज्ञासुद्ध एवा विद्याधरना अस्थिति द्मिनाग राजा पासे गया. त्यां राजाए नेमने आदर मन्त्रारशी दामन उपर देमारीने पठी पुठयुं के, “हे इति! तमे पृथ्वी उपर कोड आभय दीतुं होय नो हतो ? ” नारदे कायुं, “हे राजन्! सांजल. हे सुजगानगरीना राजा अनंतवीरिनी पागे गयो हतो. मे त्यां विभने आभय करुनागी बर्बरी अने चिलाती नामनी तेनी

वे उत्तम नर्तकीयोने जोड़ दे राजन् ! ते वन्ने नर्तकीयो विना आ त्हारी उग्र विद्या अथवा विस्तारवंत राज्यथी पण शुं ? ” आ प्रमाणे कहीने नारद त्यांथी चाढ्या गया.

पढी दमितारि राजाए दूत मोकळ्यो; तेथी ते पोताना स्वामीना बलथी गर्वधारी दूत अनंतवीर्य राजानी पासे आवीने कहेवा लाग्यो के, “हे राजन् ! रत्न तो राजानी पासे होय ठे, माटे आ तमारी वन्ने नर्तकीयो दमितारि महाराजाने अर्पण करो.” दूतनां आवां वचन सांजली अनंतवीर्य अने अपराजित वन्ने जणाए कह्युं. “हे दूत ! ए योग्य ठे; परंतु तुं त्दारा राजाना कहेवाथी बोले ठे. पोतानी मरजीथी बोलतो नथी. तो दवे अमे विचार करीने ते प्रमाणे करिंशुं. तुं त्दारा राजापासे जा.” दूतने आ प्रमाणे कहीने रजा आप्या पढी ते वन्ने जाइयो विचार करवा लाग्या के, “ए दमितारि राजा पोतानी विद्याना बलथी आपणो पराजित करशे, माटे आपणे पण आपणा चिन्मां रहेली विद्याने साधीने तेना गर्वनो नाश करीये.” आवी रीते ते वन्ने बंधुन विचार करता दता एवामां तेमणे पूर्व जन्मे साधेली तेज विद्या पोतानी मेले त्यां आवी अने “तमे विद्या सिद्ध अया ठे.” एम कहीने तेणे तेमना शरीरने विषे निवास कख्यो; तेथी ते वन्ने जाइयो विद्याना प्रज्ञावथी म्होटा बलवंत विद्याधर अया. पढी तेमणे गंध, पुष्प विगरेथी विद्यादेवीनुं पूजन करचुं. आ बखते फरीथी दमितारि राजानो दूत त्यां आवी तेमने कहेवा लाग्यो के, “अरे ! शुं तमे दमितारि महाराजाना हाथथी यमराजाना परुणा थवानी इच्छा करो ठे ? के जे तमे आज सुधी वन्ने नर्तकीयोने मोकली नहि ? ” पढी वन्ने जाइयोए कह्युं के, “निश्चे स्वामीनुं हीत करचुं जोइये.” पढी वंने जणा दमितारि राजानी कनकश्री पुत्रीना लोन्नथी उत्तम नर्तकीनुं रूप धारण करी दमितारि राजा पासे गया. त्यां दमितारि राजाए तेमनुं कलाकौशल्य जोडने कह्युं के, “तमारे म्हारी पुत्री कनकश्रीने विनोद कराववो.” राजानो आवो वीलामीने डुब जलाववा जेवो हुकम सांजली अपराजित अने अनंतवीर्य वन्ने जाइयो बहु दुर्घ पाम्या. पढी तेउए अंतःपुरमां जइ कनकश्रीनुं स्वरूप जोडने विचारचुं के, “ निश्चय ब्रह्माये जगत्नी उत्तम वस्तुनो सार लशने आ कन्याने बनावी ठे. ” आम विचारीने वन्ने जणा दास्यथी मनोदर अने देशी ज्ञानायुक्त मधुर प्रिय वच-

नथी तेनी साथे वार्ताविनोद करवा लाग्या एटले कनकश्रीये अनंतवीर्यना गुण अने रूप विगेरे अपराजितने पूवचुं. अपराजिते कह्युं. “एना रूप, चातुर्य अने गांजीर्यादि गुणो बहु जीजोथी पण कही शकाय तेम नथी. आ त्रण लोकमां एना जेवुं रूपवान् अने गुणवान् कोइ नथी. जाग्य विना एनुं नाम सांजलवुं डुर्व्रज ठे तो पठी रूप अने लावण्यनुं दर्शन तो क्यांथीज थाय ? ” आवा अनंतवीर्यना गुणो सांजली कनकश्री अत्यंत रोमांचयुक्त थऽ गऽ; तेथी अपराजिते तेने फरी कह्युं के, “हे राजकन्या ! जो त्दारे एनुं स्वरूप जोवुं होय तो कहे, ते हवणांज बतावुं.” कन्याये कह्युं. “ते स्वरूप एक वखत बतावो तो म्दारो जन्म सफल थाय.” पठी अपराजित अने अनंतवीर्य वत्रे जणाये पोतानुं स्वरूप प्रगट करचुं. ते जोइ हर्षित थपेली कनकश्रीये कह्युं के, “निश्चय हुं तमारी आज्ञा प्रमाणे चालनारी दासी हुं.” तेनां आवां वचन सांजली अनंतवीर्ये कह्युं. “जो एम ठे तो चाल, अमारी नगरीये जइये.” कनकश्रीये कह्युं. “आपनुं कहेवुं सत्य ठे; परंतु म्दारो पिता बहु जयंकर ठे, तेथी ते तमारो नाश करइो.” वत्रे जाइयोए हसीने कह्युं. तेनो त्दारे जरा पण जय न राखवो. ए अमारी सामो एक क्षणमात्र रही शकवानो नथी.” तेनुनां आवां वचन सांजली प्रेमपाशथी बंधायली कनकश्री रूप अने सौंदर्यथी तेमना उपर आशक्त थऽ ठती तेमनी साथे चाली निकली. पठी विद्याथी तैयार करेला वैमानमां बेसीने आकाश भागें उज्जा रदेला अनंतवीर्यें सज्जामां वेठेला दमितारि राजाने कह्युं के, “अरे सामंत, मंत्री सेनापति विगेरे पुरुषो ! सांजलो. हुं आ तमारा राजानी पुत्रीनुं हरण करीने जावें हुं. तमे पाठलथी एम कहे-इो के, अमने कहा विना चोरी करीने चाड्यो गयो, माटे कहूं हुं.” अनंतवीर्यनां आवां वचन सांजली कोपथी विकराल देखाता दमितारिये कह्युं के, “अरे ! ए डुटने ऊट पकमो ! पकमो ! ! ” पठी सर्वे विद्याधरो हुंकार शब्द करता “अरे डुट ! तुं क्यां जवानो ठे ? ” एम कही इय्यीयार लइ, सिंदनी पाठल शिपालनी पेठे अनंतवीर्यनी पाठल दोम्या. पण ते सर्वेने अनंतवीर्यें पवन जेम पांढमाने उरामी मूके तेम नसामी मूक्या. पठी कइसांतकाले उछलता समुद्रनी पेठे चालती सेनाथी गर्ववारी तेम दाथी, घोमा अने पायदलना म्दोटा शब्दथी आकाशने गजावी मूकतो दमितारि राजा पोते चाड्यो.

વે ઉત્તમ નર્તકીયોને જોડ. હે રાજન્ ! તે વગ્ને નર્તકીયો વિના શ્રા ત્હારી ઉપ વિદ્યા અથવા વિસ્તારવંત રાજ્યથી પણ શું ? ” આ પ્રમાણે કહીને નારદ ત્યાંથી ચાલ્યા ગયા.

પછી દમિતારિ રાજાએ દૂત મોકલ્યો; તેથી તે પોતાના સ્વામીના વલયી ગર્વચારી દૂત અનંતવીર્ય રાજાની પાસે આવીને કહેવા લાગ્યો કે, “હે રાજન્ ! શ્વ તો ગજાની પાસે હોય છે, માટે આ તમારી વગ્ને નર્તકીયો દમિતારિ મહારાજાને અર્પણ કરો.” દૂતનાં આવાં વચન સાંજલી અનંતવીર્ય અને અપરાજિત યંત્ર જાણે કહ્યું. “હે દૂત ! એ યોગ્ય છે; પરંતુ તું ત્હારા રાજાના કહેવાથી યોગ્ય છે. પોતાની મરજીથી યોગ્યતો નથી. તો હવે અમે વિચાર કરીને તે પ્રમાણે કરીશું. તું ત્હારા રાજા પાસે જા.” દૂતને આ પ્રમાણે કહીને રાજા આપ્યા પછી તે યંત્ર જાણ્યો વિચાર કરવા લાગ્યો કે, “એ દમિતારિ રાજા પોતાની વિદ્યાના વલયી આપણો પરાજય કરશે, માટે આપણે પણ આપણા ચિન્માં રહેલાં વિદ્યાને માર્યાને તેના ગર્વનો નાશ કરીયે.” આવી રીતે તે વગ્ને યંધુન વિચાર કરતા હતા એવામાં તેમણે પૂર્વ જન્મે સાધેલી તેજ વિદ્યા પોતાની મેલે ત્યાં આવી અને “તમે વિદ્યા મિત્ર થયા છે.” એમ કહીને તેણે તેમના ઘરીરને વિષ નિવામ કહ્યો; તેથી તે વગ્ને જાણ્યો વિદ્યાના પ્રજાવથી મ્હેટા વલવંત વિદ્યાધર થયા. પછી તેમણે મેલ, પુનઃ વિગેરથી વિદ્યાદેવીનું પૂજન કર્યું. આ વખતે ફરીથી દમિતારિ રાજાનો દૂત ત્યાં આવી તેમને કહેવા લાગ્યો કે, “શ્રે ! શું તમે દમિતારિ મહારાજાના હાથથી ચમરાજાના પદ્મના થવાની ઇચ્છા કરો છો ? કે જે તમે આજ સુધી વગ્ને નર્તકીયોને મોકલી નહિ ? ” પછી વગ્ને જાણ્યો કહ્યું કે, “નિશ્ચે સ્વામીનું હૈન કર્યું જોડ્યે.” પછી યંત્રે જાણે દમિતારિ રાજાની કનકથી પુત્રીના લોભથી ઉત્તમ નર્તકીનું શ્વ ધારણ કરી દમિતારિ રાજા પાસે ગયા. ત્યાં દમિતારિ રાજાએ તેમનું કલ્પાઈશ્વર્ય જોડને કહ્યું કે, “તમોર મ્હારી પુત્રી કનકથીને વિનોદ કરાવ્યો.” રાજાનો આજો થીલાઈને હવે જાણવા જેવો દુષ્ક્રમ માંજતો અગાજિત અને અનંતવીર્ય યંત્રે જાણ્યો ચરુ હવે પામ્યા. પછી તેણે યંત્રે પુનઃ જહ કનકથીનું નક્કર જોડને વિચાર્યું કે, “નિશ્ચય જાણે જગત્ની ઉત્તમ વસ્તુનો માર જોડને આ કન્યાને વનારી છે.” આમ વિચારીને વગ્ને રાજા દાનથી મનેદર અને દેશી જાનયુક્ત મધુર પ્રિય વન-

नथी तेनी साथे वार्ताविनोद करवा लाग्या एटले कनकश्रीये अनंतवीर्यना गुण
अने रूप विंगेरे अपराजितने पूठ्युं. अपराजिते कह्युं. “एना रूप, चातुर्य अने
गांजीर्यादि गुणो बहु जीजोथी पण कही शकाय तेम नथी. आ त्रण लोकमां
एना जेवुं रूपवान् अने गुणवान् कोइ नथी. जाग्य विना एनुं नाम सांजलवुं
डुल्लंज ठे तो पठी रूप अने लावण्यनुं दर्शन तो क्यांथीज थाय ? ” आवा
अनंतवीर्यना गुणो सांजली कनकश्री अत्यंत रोमांचयुक्त थड गड; तेथी अप-
राजिते तेने फरी कह्युं के, “हे राजकन्या ! जो त्दारे एनुं स्वरूप जोवुं होय
तो कहे, ते हवणांज बतावुं.” कन्याये कह्युं. “ ते स्वरूप एक वखत बतावो
तो म्हारो जन्म सफल थाय.” पठी अपराजित अने अनंतवीर्य बत्रे जणाये
पोतानुं स्वरूप प्रगट करचुं. ते जोइ हॉरंत थपेली कनकश्रीये कह्युं के, “नि-
श्चय हुं तमारी आजा प्रमाणे चालनारी दास्ती हुं.” तेनां आवां वचन सांजली
अनंतवीर्ये कह्युं. “ जो एम ठे तो चाल, अमारी नगरीये जइय.” कनकश्रीये
कह्युं. “ आपनुं कहेवुं सत्य ठे; परंतु म्हारो पिता बहु जयंकर ठे, तेथी ते
तमारो नाश करशे.” बत्रे जाइयोए हसीने कह्युं. तेनो त्दारे जरा पण जय न
राखवो. ए अमारी सामो एक कणमात्र रही शकवानो नथी.” तेनुनां आवां
वचन सांजली प्रेमपाशथी बंधायली कनकश्री रूप अने सौंदर्यथी तेमना
उपर आशक्त थड वती तेमनी साथे चाली निकली. पठी विद्याथी तैयार कोरला
वैमानमां वेर्गने आकाश मांगं उजा रहेला अनंतवीर्ये मज्जामां वेगेला दमि-
तारि राजाने कह्युं के, “ अरे सामंत, मंत्री मेनापति विंगेरे पुरयो ! सांजलो.
हुं आ तमारा गजानी पुत्रीनुं दग्ग करीने जातं हुं. तमे पाठलथी एम कहे-
शो के, अमने कदा विना चोरी करीने चाइयो गयो, माटे कहे हुं.” अनंतवीर्ये-
नां आवां वचन सांजली कोपथी विरुगल देखाता दमिताग्य कह्युं के, “अ-
रे ! ए दुष्टने ऊट पकसो ! पकसो ! ! ” पठी मवें विद्याधरो हुंकार शब्द कर-
ता “ अरे दुष्ट ! तूं क्यां जवाने ? ” एम रानी दूथीयार लड, मिंदनी पा-
ठल शियाजनी पठे अनंतवीर्यनी पाठल दोरुया. पण ते मवेंने अनंतवीर्ये प-
वन जेम पांइमनि उगनी मूके तेम नसानी मूक्या. पठी कइरांतकाले उच्च-
लता समुच्चनी पठे चालती मेनाथी गर्दबारी नेम दाथी, पोना अने पाददल-
ना म्होटा शब्दथी आकाशने गजानी मूकतो दमितागि गजा पोने चाइयो.

तेने आवतो जोइ जय पामेली कनकश्रीने शांति करी अनंतवीर्ये शत्रुना सैन्यनो नाश करवा माटे पोतानुं सैन्य एकहुं करयुं. पठी वन्ने सेनानुं युद्ध चाखुं तेमां पोतानी सेनाने शत्रुछए नसामी मूकी जोग्ने जेटलामां अनंतवीर्ये कांइक व्याकुल अवा लाग्यो तेटलामां वनमाला, गदा खड्ग, मणि शंख, धनुष्य अने प्रतिवासुदेव पासेथी आववानुं चक्र ए सात रत्न प्राप्त अयां. पठी पांचजन्य शंख लइ अनंतवीर्ये एवो जयंकर शब्द कखो के, जेथी शत्रुनुं सैन्य ते सांजली मूर्खो पामी गयुं अने पोतानुं सैन्य उत्साहयंत अयुं; तेथी दमितारि राजा पोते युद्ध करवा आव्यो. तेने जोइ शस्त्रथी जरपूर रथमां बेसी अनंतवीर्य अने अपराजित वन्ने जणा तैयार अया. ते वखते रणजूमिने विषे लोहीनी नदीमां सुजटोना जूदा जूदा शरीरो मृत्य करवा लाग्या. दमितारि राजाना सर्व शस्त्रो अनंतवीर्ये कापी नाख्यां एटले तेणे देदीप्यमान एवुं चक्र अनंतवीर्ये उपर मूकयुं. परंतु ते चक्र ता अनंतवीर्यना हृदयनो स्पर्श करीने तेनाज हाथ उपर वेवुं. पठी अनंतवीर्ये कह्युं के, “हे दमितारि! तुं राज्यलक्ष्मी जोगव. मृत्यु न पाम. तुं कनकश्रीनो पिता ठे तो हुं तने जीवतो मूकुं वुं, माटे जा.” दमितारिये कह्युं. “जेवी रीते में मूकेलुं चक्र निष्फल अयुं तेवी रीते त्दाराथी मूकायलुं ते चक्र पण निष्फल अगे. एम हुं धारुं वुं.” एम कही तरवार लइ पोतानी सामे दोरता एवा ते दमितारिनुं मस्तक अनंतवीर्ये कापी नाखुं. आ वखते आकाशमां उज्जा रदेला व्यंतरोए हर्षथी स्तुति करवा-पूर्वक अनंतवीर्यना मस्तक उपर पुष्पवृष्टि करी अने कह्युं के, “वलवंत एवो आ अनंतवीर्य आ विजयनो अर्ध चक्रवर्ती वासुदेव ठे अने आ बीजो ठे ते वलदेव ठे. ते वन्ने दीर्घकाल सुधी विजयवंतावतां.” पठी विद्याधर सुजटो अनंतवीर्यनो आश्रय करता उता तेमने प्रणाम करवा लाग्या. अनंतवीर्ये पण ते सर्वेनो आदरसत्कार कखो. पठी अपराजित अने अनंतवीर्य वन्ने जणा विद्याधरो सहित मनोहर वैमानमां बेसीने पोतानी नगरी तरफ चाड्या. रस्तामां कनकाचल पर्वत आव्यो तेने जोइ विद्याधरोए तेमने कह्युं के, “हे महाराज! आपणे आ पर्वत उपर रदेला जिनेश्वरोना चैत्योने वंदन करता जइये.” पठी वैमानमांथी नीचे उतरी जिनचैत्योने वंदन करयुं एटलामां तेनुं त्यां जेमने एक वर्षना उपवासना तपथी केवल ज्ञान उत्पन्न अयुं हतुं एवा कीर्तिधर ना-

मना मुनिने जोइ हर्षथी तेमने वंदना करी. पढी हर्षथी रोमांचित शरीर-
वाला ते वज्रे ज्ञाड्यो मुनिनी सन्मुख वेसीने पवित्र एवी धर्म देशना सांज-
लवा लाग्या. पढी अवसरे कनकश्रीये मुनिने पूछ्युं के, “म्हारे वंघुननो वि-
योग अने पित्तानुं मृत्यु आ कारणथी थयुं?” कीर्तिधर मुनिये कह्युं. “हे
जइ ! तेनुं कारण सांजल. ”

धातकीखंमना जरतकेत्रने विषे धन धान्यथी जरपूर एवं शंखपुर ना-
मनुं नगर ठे. त्यां दरिडी एवी श्रीदत्ता नामे स्त्री रहेती हती. कोइ बखते ते
स्त्री चालती चालती श्रीपर्वत उपर गड. त्यां तेणे सप्तयश नामना साधुने
जोइ वंदना करीने तेमनो धर्मोपदेश सांजली पोते गीतार्थ अने श्रीधर्मचक्र-
वाल नामनुं तप कर्युं. ते तपना आरंजे अने अंते अहम कराय ठे अने मध्ये
सारंगी चोथ कराय ठे. शक्ति प्रमाणे देव गुरुनी जक्ति करवी. श्रीदत्ताये ए
प्रमाणे सर्व कर्युं एटले पारणाने दिवसे सर्व माणसोए एकठा थइ ते श्रीद-
त्ताने मनोहर जोजन वस्त्रादि आप्यां. वली ते जेना घरने विषे काम करती हती
तेठए तेने ववारे जोजन वस्त्रादि आप्यां; तेथी ते कांइक धनवाली थइ. एक दि-
वस तेना घरनी जीत पनी गड तेमांथी बहु धन निकळ्युं एटले ते श्रीदत्ताये
करेला व्रतनुं उद्यापन करवानो आरंज कखो. तेमज जिनमंदिरोमां विशेषे पूजा
रचावी. त्यार पढी तेणे साधुर्मावात्सल्य कर्युं. ते बखते तेना घरने विषे एक
मासना उपवासी सुव्रत नामना मुनि गोचरी माटे आढ्या. श्रीदत्ताये तेमने
बहु हर्षथी शुद्ध आहारवने प्रतिलाज्या अने धर्मना फलने जोइ हर्षित थयेली.
तेणे धर्म पूछ्यो एटले मुनिये कह्युं के, “अत्यारे धर्मोपदेशनो अवसर नथी. जो
धर्म सांजलवो होय तो अवसरे उपाश्रये आवीने सांजलवो.” एम कही मुनिये
उपाश्रये जइ पारणुं कर्युं. पढी अवसरे श्रीदत्ता विंगेरे नगरवासी लोकोए उ-
पाश्रये आवी धर्म सांजळ्यो, तेथी सरल मनवाली श्रीदत्ताये समक्रीतमूल धर्म
धारण कखो. पढी मुनि विहार करी गया अने श्रीदत्ता पण घेर जइने पोते
अंगीकार करेला धर्मने विधि प्रमाणे पालवा लागी.

(श्रीकीर्तिधरमुनि कनकश्रीने कहे ठे के) हे राजकन्या ! एक दिवस तेणे
कर्मना वरापणाथी धर्मने विषे मनमा डुगंठा करी के, “हुं आ जिनधर्मने उ-
चम प्रकारे पाहुं हुं, पण तेनुं फल मने थइ के नहि ? आवी रीते धर्मनी डु-

तेने आवतो जोइ जय पामेली कनकश्रीने शांति करी अनंतवीर्यं शत्रुना सैन्यनो नाश करवा माटे पोतानुं सैन्य एकहुं करहुं. पठी वन्ने सेनानुं युद्ध चाहुं तेमां पोतानी सेनाने शत्रुनए नसानी मूकी जोइने जेटलामां अनंतवीर्यं कांइक व्याकुल अवा लाग्यो तेटलामां वनमाला, गदा खड्ग, मणि शंख, धनुष्य अने प्रतिवासुदेव पासेथी आववानुं चक्र ए सात रत्न प्राप्त थयां. पठी पांचजन्य शंख लइ अनंतवीर्यं एवो जयंकर शब्द कखो के, जेथी शत्रुनुं सैन्य ते सांजली मूर्छा पामी गयुं अने पोतानुं सैन्य उत्साहयंत थयुं; तेथी दमितारि राजा पोते युद्ध करवा आव्यो. तेने जोइ शस्त्रात्री जरपूर रथमां बेसी अनंतवीर्य अने अपराजित वन्ने जणा तैयार थया. ते वखते रणजूमिने विप्रे लोहीनी नदीमां सुजटोना जूदा जूदा शरीरो नृत्य करवा लाग्या. दमितारि राजाना सर्व शस्त्रो अनंतवीर्यं कार्पी नाख्यां एटले तेषो देदीप्यमान एवुं चक्र अनंतवीर्यं उपर मूक्युं. परंतु ते चक्र तां अनंतवीर्यना हृदयनो स्पर्श करीने तेनाज हाथ उपर वेहुं. पठी अनंतवीर्यं कह्युं के, “हे दमितारि! तूं राज्यलक्ष्मी जोगव. मृत्यु न पाम. तूं कनकश्रीनो पिता ठे तो हुं तने जीवतो मूकुं हुं, माटे जा.” दमितारिये कह्युं. “जेवी रीते में मूकेलुं चक्र निष्कल थयुं तेवी रीते त्वाराथी मूकायलुं ते चक्र पण निष्कल थगे. एम हुं धारुंहुं.” एम कदी तरवार लइ पोतानी सामे दोरता एवा ते दमितारिनुं मस्तक अनंतवीर्यं कापी नाख्युं. आ वखते आकाशमां उज्जा रदेला व्यंतरोए हर्षथी स्तुति करवा-पूर्वक अनंतवीर्यना मस्तक उपर पुष्पवृष्टि करी अने कह्युं के, “वज्रवंत एवो आ अनंतवीर्य आ विजयनो अर्ध चक्रवर्ती वासुदेव ठे अने आ बीजो ठे ते वलदेव ठे. ते वन्ने दीर्घकाल सुधी विजयवंतावर्तो.” पठी विद्याधर सुजटो अनंतवीर्यनो आश्रय करता ठता तेमने प्रणाम करवा लाग्या. अनंतवीर्यं पण ते सर्वेनो आदरसत्कार कखो. पठी अपराजित अने अनंतवीर्य वन्ने जणा विद्याधरो सहित मनोहर वैमानमां बेसीने पोतानी नगरी तरफ चाड्या. रस्तामां कनकाचल पर्वत आव्यो तेने जोइ विजाधरोए तेमने कह्युं के, “हे महाराज! आपणे आ पर्वत उपर रदेला जिनेश्वरोना चैत्योने वंदन करता जइये.” पठी वैमानमांथी नीचे उतरी जिनचैत्योने वंदन करहुं एटलामां तेनुं त्यां जेमने एक वर्पना उपवासना तपथी केवल ज्ञान उत्पन्न थयुं हतुं एवा कीर्तिधर ना-

अवस्थाध्रीज जिनशासनने विषे कुशल हती. एक दिवस तेना घरने विषे शांत, क्षमावंत अने नम्र एवा कोइ वरदत्त नामना मुनिगोचरीने अर्थे आग्या. आ वखते पोताना पारणाने भाटे पीरसेला घालमां सुमति जोजन करवा बेसती इती एवामां ते मुनिने जोइ तेणे तेज घालमां पीरसेली उत्तम रतवतीथी साधुने प्रतिलाग्या, तेथी मुनिना प्रज्ञावने लीधे सुमतिनी जक्तिथी प्रसन्न थपेला देवताए तुरत पंच दिव्य प्रगट कखां. पढी साधु पोताने स्थाने गया अने पुत्रीनो आवो प्रज्ञाव जोइ अपराजित अने अनंतवीर्य विचार करवा लाग्या के, “ निधे आ पुत्री पुण्यवंती ठे.” पढी तेमणे प्रधाननी साथे विचार करीने म्होटा उत्साहची पुत्रीनो मनोहर स्वयंवर मंरूप रव्यो. पढी उत्तम शृंगार धारण करी अने हाथमां वरमाला लइ राजकुमारी जेटलामां सखीयोना परिवार सहित स्वयंवर मंरूपमां आवी तेटलामां संकेतने लीधे पूर्वजवनी व्हेन देवीये आवीने तेने व्रत लेवानो प्रतिबोध आय्यो. पढी स्वयंवरमां आवेला सपें राजाछनी अने अपराजित तथा अनंतवीर्यनी रजा लइ पांचत्ते कन्याछ सहित सुमति राजकन्या सुवता साखी पासे चारित्र लइ निर्मल तप करवा लागी. अनुक्रमे क्षपकश्रेणी उपर चमी केवल-ज्ञान मेलवनारी ते साखी अनेक ज्ञव्यजीवोने प्रतिबोध करी मोक्ष पामी. अनंतवीर्य पण पोतानुं चोराडी लाख पूर्वनुं आयुष्य पूर्ण करी मृत्यु पामीने पदेली नरकने विषे वेतालीड हजार वर्षना आयुष्यवालो नारकी थयो. पढी अपराजित पण वंधुना वियोगथी बहु शोक करवा लाग्यो एटले नीति अने धर्मेना जाण एवा मंत्रीये तेने कहुं के, “ हे राजन् ! ज्यारे तमारा सरखा वीर पुरुषो मोइ पीडाचथी व्याकुल थाय त्यारे पढी बीजा पुरुषो इी रीते वीरपणुं धारण करी सकडो ? ” मंत्रीनां आवां वचन सांजली अपराजित कांश्क शोक रहित थयो. पढी ते यडोघर गणवर पासे चारित्र लइ बहु प्रकारनां तप करी मृत्यु पामीने अच्युत देवलोकने विषे इंड थयो.

इवे आ जंवूहीपना जस्तकेजने विषे वेताह्य पर्वतनी दक्षिण श्रेणी उपर गगनवल्लभ नामना नगरने विषे मेघवाहन नामनो विद्याधर राजा राज्य करतो इतो. तेने अनेक प्रकारना गुणने धारज कन्यारी अने उत्तम रूपवाली मेघमातिनी नामनी स्त्री इती. अनंतवीर्यनो जीव नरकमांथी निक-

गंगा करीने आयुष्यनो हय अये मृत्यु पामेली ते ज्यां उत्पन्न थऽ ते हं तने कहं तुं. आ विजयमां वेनाह्य पर्वत उपर सुन्नंदि नामना नगरने विंथ क नकपुण्य नामनो गजा दतो. तेने वायुवेगा नामनी स्त्री अने कीर्तिधर नामनो हं पोतेज पुत्र दतो. म्हारे अनिलवेगा नामनी स्त्री दती. एक दिवस ते अति-संवगाये गज, कुंज अने वृषजना स्वप्नथी सूचयेला एक पुत्रने जन्म आप्यो के, जे प्रनियासुंदर एवो दमितारि राजा पोतेज म्हारा पुत्ररूपे दतो. पठी पु-वायम्यामां आयेला ते पुत्रने बहु कन्यापो परणावीने राज्यासन उपर बेमारी में चाग्रि लीधुं. ए दमितारि राजानी मदिरा नामनी स्त्रीना उदरथी उत्पन्न थयेली. कनरुथी नामनी पुत्री ते तुं पोते ठे. तें पूर्वजवने विंथ धर्मनिंदा करी तेथीज तनं आ यंधुवियोगादि दुःख प्राप्त थयुं ठे. ”

आ प्रमाणे कीर्तिधर मुनिरूप पोताना पितामहना सुगंधी पोतानो पूर्वजव मांजली कनकथी अत्यंत वैराग्यवासीत थऽ; तेथी तेणे दाध जोनी अनंतवीर्य तया अवरगजितने कहं के, “ जो तमे मने आझा आपो तो हं दीक्षा लउं. ” पठी ते वझे जणाण कहं के, “ एक वखन आपणे नगरीय ज-इये. त्यां स्वयंप्रतप्रभुनी पामे तुं चाग्रि धारण करजे. ” पठी ते कीर्तिधर मुनिने नमस्कार करी अने दमानमां बेसी अपराजित अने अनंतवीर्य वझे जणा कनरुथी मदिन पोतानी नगरीये आख्या.

हवे कोड वगने देव, अमुर अने मनुष्योण पूजेना श्री स्वयंप्रतप्रभु ते मुत्तगा नगरीने विंथ ममयमया एटले कनकथी सदित अनंतवीर्य अने अपराजित वझे जणा त्यां जऽ प्रभुने वंदना करीने धर्म मांजलया लाग्या. कनकथी पदेलां पण विरक्त बुद्धिलाही दती, ते हवे आ जिनेश्वरनी वाणी मांजली विरोधे वैराग्यवासीत थऽ, तेथी अपराजिते अने अनंतवीर्ये कंगला महोत्सव पुर्वक तेणे प्रभु पामे दीक्षा लउने एकावस्थादि म्होटां तप कर्यां. अनुक्रमे शुद्धपानरूप अक्षिणी नार घानीकर्मनो हय करीने केवलज्ञान मेलवी ते कनरुथी मोहनद पानी.

हवे अपराजितनी दिग्ना नामनी मीने मुमनि नामनी पुत्री दती. त्री-वाजीरादिक तन्वनी ज्ञान अने तपना कार्यमां उद्यमवती एवी ते पुत्री बाल

अथस्थाधीज जिनशासनने विषे कुशल हती. एक दिवस तेना घरने विषे शांत, क्षमावंत अने नम्र एवा कोइ वरदन नामना मुनि गोचरीने अग्रं आख्या. आ वखते पोताना पारणाने माटे पीरसेला आलमां सुमति जोजन कग्वा वेसती हती एयामां ते मुनिने जोइ तेणे तेज आलमां पीरसेली उत्तम रसवतीथी साधुने प्रतिलाख्या, तेथी मुनिना प्रज्ञावने लीधे सुमतिनी ज्ञातिथी प्रसन्न थयेला देवताए सुरत पंच दिव्य प्रगट कख्यां. पढी साधु पोताने स्थाने गया अने पुत्रीनो आचो प्रज्ञाव जोइ अपराजित अने अनंतवीर्य विचार करवा लाग्या के, " निधे आ पुत्री पुण्यवंती ठे. " पढी तेमणे प्रधाननी साथे विचार करीने म्होटा उत्साहथी पुत्रीनो मनोहर स्वयंवर मंरूप रच्यो. पढी उत्तम शृंगार धारण करी अने हाथमां वरमाला लइ राजकुमारी जेटलामां सखीयोना परिवार सहित स्वयंवर मंरूपमां आवी तेदलामां संकेतने लीधे पूर्वजवनी व्हेन देवीये आवीने तेने व्रत लेवानो प्रतिबोध आप्यो. पढी स्वयंवरमां आवेला सयें राजाछनी अने अपराजित तथा अनंतवीर्यनी राजा लइ पांचसे कन्याछ सहित सुमति राजकन्या सुयता साध्वी पासे चारित्र लइ निर्मल तप करवा लागी. अनुक्रमे क्षपकत्रेणी उपर चनी केवल-ज्ञान भेलवनारी ते साध्वी अनेक जग्यजीवोने प्रतिबोध करी मोक्ष पामी. अनंतवीर्य पण पोतानुं चोराशी लाख पूर्वनुं आयुष्य पूर्ण करी मृत्यु पामीने पदेली नरकने विषे वेतालीश हजार वर्षना आयुष्यवालो नारकी थयो. पढी अपराजित पण धंधुना वियोगथी बहु शोक करवा लाग्यो एदले नीति अने धर्मना जाण एवा मंत्रीये तेने कह्युं के, " हे राजन् ! ज्यारे तमारा तरखा धीर पुरुषो मोह पीशाचथी व्याकुल थाय त्यारे पढी बीजा पुरुषो इरीति धीरपणुं धारण करी सकरो ? " मंत्रीनां आवां वचन सांजली अपराजित कांइक शोक रहित थयो. पढी ते यशोधर गणधर पासे चारित्र लइ बहु प्रकारनां तप करी मृत्यु पामीने अच्युत देवलोकने विषे इंड थयो.

हेवे आ जंवूहीपना भरतक्षेत्रने विषे वैताह्य पर्वतनी दक्षिण श्रेणी उपर गगनवद्धज नामना नगरने विषे मेघवाहन नामनो विद्याधर राजा राज्य करतो हतो. तेने अनेक प्रकारना गुणने धारण करनारी अने उत्तम रूपवाली मेघमालिनी नामनी स्त्री हती. अनंतवीर्यनो जीव नरकमांथी निक-

ली तेमनो मेघनाद नामनो पुत्र थयो त्यारे तेने बहु कन्या परणाववा पूर्वक राज्याजिपेक करी मेघवाहन राजाए चारित्र लीधुं. पठी वने श्रेणीना अधिपति मेघनाद राजाए पोताना पुत्रोने एकसोने दश देडो बेंहेची आप्या. कोऽ दिवसे ते मेरुपर्वत उपर शाश्वता जिनेश्वरोने अने प्रज्ञाति विद्याने ज्ञप्तिपूर्वक बंदना करतो इतो एवामां त्यां अच्युत देवलोकना सर्वे देवता आब्या. तेमां तेनो पूर्वजवनो बंधु अच्युतेऽ पण आब्यो इतो. अच्युतेदे पोताना पूर्वजवना बंधु मेघनादने जोइ स्नेहथी तेने पूर्वजवनुं स्वरूप धर्म सहित संजलाव्युं; तेथी ते मेघनाद हर्षित थयो उतो अनेक विद्याधरो सहित पोताना नगर प्रत्ये गयो. त्यां ते अमरसूरि गुरु पासे चारित्र लइ नंदन पर्वत उपर जइ तप करवा लाग्यो. आ वखते हयग्रीव राजाना पुत्रनो जीव के जे, असुरकुमारपणे उत्पन्न थयो इतो तेणे ते एक रात्रीये कायोत्सर्ग करी रहेला मेघनाद मुनिने बहु उपसर्गों कख्या. पठी कायोत्सर्गने पारी पृथ्वी उपर बिहार करता ते मुनिये अनुक्रमे समाधिथी कालधर्म पामी अच्युत देवलोकने विषे इंड्रपद मेलव्युं. कपायनो नाश करनारी कथानुथी विचित्र एवो श्री शांतिनाथनो ठठो अने सातमो जव श्री चतुर्विध संघनुं कळ्याण करो. (छठो तथा सातमो भव).

इवे जंबूद्वीपना महाविदेहक्षेत्रनी मध्यमां सीता नदीने कांठे मंगलावती नामनी विजयमां तीर्थकरादि पुरुपरत्नने जन्म आपनारी तेमज सिद्धांतमां बखणायली रत्नसंचया नामनी शाश्वती नगरी ठे. त्यां छुट नीतिने दूर करवाथी प्रजानुं कुशल करनारो क्षेमंकर तीर्थंकर नामे राजा राज्य करतो इतो. ते राजाने रत्नमाला नामनी स्त्री इती. अपराजितनो जीव बावीश सागरोपम सुधी अच्युत देवलोकमां सुख जोगवीने पठी त्यांथी चवी रत्नमालाना उदरने विषे अवतस्थो. ते वखते रात्रीये चक्रवर्तीना जन्मने सूचवनारा हाथी विंगेरे चौद स्वप्नो रत्नमालाये दीठा. अनुक्रमे तेणे पूर्ण समये पुत्रने जन्म आप्यो एटले पिताये महोत्सवपूर्वक तेनुं यचायुध नाम पारुथुं. पठी कलान्नो अज्यास करतो ते यौवनावस्था पाम्यो एटले पिताए तेने लक्ष्मीवती नामनी राजकन्या परणावी. पठी अनंतवीर्यनो जीव पण अच्युत देवलोकथी चवी तेमना पुत्रपणे उत्पन्न थयो. पिताए तेनुं सहस्रायुध नाम पारुथुं. ते ज्यारे युवावस्था पाम्यो त्यागे पिताए तेने कनकथी नामनी राजक-

न्या साथे परशाव्यो. प्रियानी साथे विषयसुख जोगवतां तेने पण शतव्रल नामनो पुत्र थयो.

एक दिवस हेमंकर राजा पोताना पुत्र पौत्रादि परिवार सहित सज्जामां वेठो इतो, एवामां त्यां ईशान देवलोकनो चित्रचूल नामनो कोइ मिथ्या-त्वी देवता आव्यो, तेने वज्रायुधकुमारेदेतु युक्तिथी जीतीने प्रतिबोध पमाम्यो; तेथी ते देवताए सम्पक्त्व धारण करयुं अने “आ वज्रायुध शोलमो तीर्थंकर अने पांचमो चक्रवर्ती थ्यो.” एम कहीने ते पोताने स्थानके गयो.

कोइ बखते वसंत समयमां मुझ नामनी दासीये कामदेवना सरखा रूपवंत वज्रायुध कुमारने पुष्पोनी ठावनी अर्पण करीने विनंती करी के, “हे देव! लक्ष्मीवती राणी आपनी साथे सूरिनिपात उद्यानमां क्रीना करवानी इच्छा करे ठे.” पठी वज्रायुध कुमार पोतानी सातसैं राणीयो सहित मुख्य पटराणी लक्ष्मीवतीने साथे लइ ते उद्यानमां गयो. त्यां सौ नाना प्रकारनी क्रीना करवा लाग्या एटले वज्रायुध कुमार लक्ष्मीवती सहित उत्तम वाव्य पात्ते गयो. त्यां ते वाव्यने कांठे क्रीना करीने केटलीक स्त्रीयो सहित जलक्रीना करवा माटे वाव्यमां पर्यो. आ बखते दमितारि प्रतिवासुदेवनो जीव केटलाक जव जमी अने धेवटना जवे कांइ अनुष्ठान करी विद्युहंपू नामनो देवता थयो इतो; तेणे जलक्रीना करता एवा वज्रायुध कुमारने जोइ पूर्वजवना द्वेषथी तेनो नाश करवामाटे म्होटो पर्वत उपासी वाव्य उपर परतो मूक्यो. वली ते डुटे निचे वज्रायुधने नागपाशथी बांधी लीधो इतो; परंतु महा बलवंत अने वे हजार यक्षोये आश्रय करायेला वज्रायुधे नागपाशने तोरनी नाखी उंचेथीज पर्वतने जेदी नाख्यो. पठी वाव्यमांथी बहार निकली अखंभित शरीरवालो कुमार सर्व स्त्रीयो सहित क्रीना करीने नगरमां गयो.

इवे स्थितिने जाणनारा लोकांतिकदेवताए “हे प्रभु ! तीर्थ प्रवर्तावो.” एम विनंती करी एटले हेमंकर राजाए वज्रायुधने राज्य सौंपी पांते वार्षिक दान थापीने चारित्र लीधुं. पठी अनुक्रमे धातिकर्मनो कय करी जेटलामां तेमणे केवल ज्ञान मेळय्युं तेटलामां वज्रायुधनी शस्त्रशालामां चक्ररत्न उत्पन्न थयुं. प्रथम केवल महोत्सव करीने पठी चक्ररत्ननो उत्सव करवापूर्वक वज्रा-

युव मंगलावती विजयने साध्वीने पोते चक्रवर्तीना जोगो जोगववा लाग्यो
अने सदस्त्रायुधने युवराजपट्टी उपर स्थाप्यो.

एक दिवस वज्रायुध चक्री वज्रीश हजार राजा अने मत्त महामत्त
विगेरे परिवारथी विंढलायो ठतो सज्जामां सुवर्णना सिंहासन उपर बेगो हतो
एवामां जयथी कंपता शरीरखालो कोड एक विद्याधर आकाशमांथी नीचे
उतरि तेना शरणे आव्यो. ते विद्याधरनी पाठल कोइ रूपवंती तेमज दायमां
खड्ग धारण करी रहेली विद्याधरी अने गदाधारी एवो कोइ विद्याधर एम बे
जणा आथी पहोच्या. पठी ते गदाधारी विद्याधरे सर्व सज्जा सांजलतां ठतां
चक्रवर्तीने कहुं के, “ हे महाराज ? ए पापीनो अपराध सांजलो.

हुं सुकष्ट विजयनी शुक्लनगरीना शुक्लदत्त राजानो पवनवेग नामनो पुत्र हुं.
म्हारे सुकांता नामनी स्त्री ठ. तेना उदरथी उत्पन्न थयेली आ शांतिमति नामनी
म्हारी उत्तम रूपवंती पुत्री ठ. एक दिवस में तेने प्रज्ञप्ति विद्या आपी; तेथी ते, ते
विद्याने साधवामाटे मणिसागर नामना पर्यंत उपर गड. त्यां ते विद्या साधती
एवी म्हारी पुत्रीने आ पापीये हरण करी. एवामां तेने जक्तिथी प्रसन्न थयेली
प्रज्ञप्ति विद्या सिद्ध थड; तेथी ते आ पापी जय पामतो ठतो तमारी शरणे आव्यो
ठ. हुं पण त्यां म्हारी पुत्रीने न जोवाथी तेनी पाठल आव्यो हुं; माटे हे गजन् !
म्हारी पुत्रीना डीलने खंमन करवानी डहावाला तेडुष्टने त्यजी थो के, जेथी
हुं तेने आ गदाना प्रहारथी मारी नाखुं.”

पठी अवधिज्ञानथी तेडना पूर्वजवने जाणी तेमना प्रतियोधने अर्थ व.
ज्जायुध चक्रवर्तीने कहुं के, “ हे पवनवेग ? आ विद्याधरे म्हारी पुत्रीनुं ह.
रण कांइ कारणथी करणुं ठ ते हुं तेने कहुं हुं.” पठी सर्व सज्जासद्धो पोताना
राजानुं ज्ञान महाम्य जाणवाने भावधान थपा एटसे वज्रायुधे कहुं.

जंझूलीपना आ पवित्र जगत्केअने विषे विंध्यपुर नामना नगरमां
विंध्यदत्त नामनो राजा राज्य करतो हतो. तेने सुलक्षणा नामनी स्त्री
हनी. ते स्त्रीना उदरथी उत्पन्न थयेलो ते राजाने नखिनकेतु नामनो
प्रसिद्ध पुत्र हतो. वज्री ते नगरमां धर्ममित्र नामना सारथपतिने श्रीदत्ता
नामनी स्त्रीथी उत्पन्न थयेलो दत्त नामनो पुत्र हतो. ते दत्तने गतिना
सरस्वी रूपवाली अने चंडव्योम्नाना सरस्वी कांतीवात्री प्रजंकरा नामनी स्त्री

હતી. કોઈ વચ્ચે વસંત સમયમાં સાર્યપતિ પુત્ર દત્ત પોતાની પ્રજ્ઞકરા પ્રિયાની સાથે વગીચામાં ક્રીડા કરતો હતો. એવામાં નલિનકેતુ તે સુંદર રૂપવાલી સ્ત્રીને જોઈ કામદેવથી મોહ પામ્યો; તેથી તેણે રાજ્ય અને યૌવનના ગર્વથી પોતાના કુલડીલને સાગતા કલંકને નહિ ગણકારતા તે સ્ત્રીનું દરણ કર્યું. પછી તે રાજકુમાર પ્રજ્ઞકરાને ઘરમાં રાખી તેની સાથે વિષયસુખ જોગવવા લાગ્યો અને દત્ત તે સ્ત્રીના વિયોગથી પીઠાં પામવા લાગ્યો. પછી કોઈ વચ્ચે દત્ત તેજ વગીચામાં ગયો તો ત્યાં તેણે જેમને તેજ વચ્ચે કેવલજ્ઞાન ઉત્પન્ન થવાને લીધે દેવતાઠ્ઠ જેમનો કેવલ મહોત્સવ કરતા હતા એવા કોઈ મુનિને દીઠા. દત્ત તે મુનિને વંદના કરીને તેમની આગલ વેઠો અને તેમની ધર્મદેશનાથી પ્રતિવોધ પામ્યો. પછી તે શાનાદિ ધર્મકાર્ય કરીને મૃત્યુ પામ્યો અને વૈતાલ્ય પર્વત ઉપર સુકઠ વિજયને વિષે વિદ્યાધરપતિ મહેન્દ્રવિક્રમના અજિતસેન નામના પુત્રપણે ઉત્પન્ન થયો. ત્યાં તેને કમલા નામની સ્ત્રી હતી.

હવે નલિનકેતુ પિતાનું રાજ્ય પામી પ્રજ્ઞકરાની સાથે ગૃહસ્થાવાસ જોગવતો હતો. એવામાં એક દિવસ તે પોતાના મહેલના સાતમે માલે ગયો તો ત્યાં તેણે આકાશમાં પાંચવર્ણનાં વાદલાં દીઠાં. વલી તેના જોતાં જોતામાં તે વાંદલાં પ્રચંદ વેગથી ધ્રુવ ધ્રુવ થઈ અદૃશ્ય થઈ ગયાં. તે જોઈ જેને સંવેગ પ્રાપ્ત થયો એ એવો તે નલિનકેતુ વિચાર કરવા લાગ્યો કે, “અહો ! આ વાદલાની પેઠે સંસારની દુષ્ટાદિ સર્વ વસ્તુ અનિત્ય દેખાય છે. વલી અજ્ઞાનથી મૂઢ એવા મેક્ષણમાત્રના મુખને માટે પરસ્ત્રીનું દરણ કરી વહુ પાપ બાંધ્યું છે, માટે ચારિત્ર લડ તપ નિયમ રૂપ જલથી પાપને ધોઈ નાંખીને હું નિર્મલ છાતું.” આ પ્રમાણે વિચાર કરી તેણે પુત્રને રાજ્ય સોંપીને ફેનંકર પ્રજુની પાસે ચારિત્ર લીધું. અનુક્રમે શુદ્ધ ચારિત્ર પાલવાથી કેવલજ્ઞાન મેલવીને કર્મના મેલને ધોઈ નાખી તે પવિત્ર સુશ્ચિવો નલિનકેતુ મોહ પામ્યો. પ્રજ્ઞકરા પણ સુવ્રતા નામની સાધ્વી પાસે ચાંડાવળ નામનું પવિત્ર તપ કરી અને અનુક્રમે આયુષ્યનો ક્ષય થયે મૃત્યુ પામીને આ ત્દારી શાંતિમતી નામની પુત્રી થઈ છે. આ અજિતસેન વિદ્યાધર ત્દારી પુત્રીને પૂર્વ જન્મનો પતિ છે. પૂર્વ જન્મના સ્નેહથી મોહ પામેલો તે આ ત્દારી પુત્રીને વિદ્યા માગતી જોઈ આકાશમાં લડી ગયો હતો. દેવવનવેગ ! હે શાંતિમતી ! તમે વધે જણા એના ઉપર નિર્દયક કોપ ન કરો.” વજ્રા-

युद्धनां आवां वचन सांजली बने विद्याधरो अने शांतिमती एम त्रणे जणां एक बीजानी कृमा मार्गिने प्रसन्न चित्तवालां थयां.

इये सदस्त्रायुध कुमारने जवना नामनी स्त्रीथी उत्पन्न थयेलो कनकशक्ति नामनो पुत्र इतो. तेने समानकुलमां उत्पन्न थयेली कनकमाला अने वसंतसेना नामनी बे स्त्रीयो इती. कोइ वखते कनकशक्ति क्रीडा करवा माटे वनमां गयो. त्यां तेणे उंचे उमता अने नीचे पमता एवा कोइ पुरुषने जोइ ते-
नुं कारण पूठथुं एटले ते पुरुषे कहुं के, “हे मित्र ! हुं वैताळ्य पर्वत उपर रदे-
नारो विद्याधर हुं. हुं अदिं आर्वीने बहु वखत रह्या पठी म्हारे स्थानके जतो
हतो एवामां आकाशगामिनी विद्यानुं एक पद जूली जवाथी म्हारे स्थानके
जवा समर्थ न थयाने लीधे आ प्रमाणे करुं हुं.” कनकशक्ति कुमारे कहुं. “हे
ज्जाइ ! त्पारे तुं त्दारी विद्या म्हारी आगल जणी जा.” ते पुरुष पोतानी विद्या
जणी गयो एटले कनकशक्ति कुमारे पदानुसारी लब्धीथी ते पद पूर्ण करी दी-
धुं. पठी प्रसन्न थयेला विद्याधरे हर्षथी पोतानी विद्या कुमारने आपी अने
विधि बतावी. कुमारे पण विधि प्रमाणे ते विद्याने साधी.

कोइ वखते कनकशक्ति कुमार बने स्त्रीयो सहित फरतो फरतो हिमा-
लय पर्वत उपर गयो. त्यां तेणे विपुलमति नामना चारण मुनिने जोइ ज-
क्तिथी बंदना करीने तेमनो अमृतना सरखो धर्मोपदेश सांजळ्यो. पठी प्र-
तिबोध पांमेळा तेणे बने स्त्रीयो सहित ते मुनि पासे चारित्र्य लीधुं. कोइ व-
खते ते कनकशक्ति मुनि विहार करता करता सिद्ध पर्वत उपर गया. त्यांते-
मणे एक गव्हीये कायोत्सर्ग निवास कखो एटले तेमना पूर्व जवनो दाधु के, जे
देवता थयो इतो ते तेमने उपसर्गों करवा लाग्यो; पण ते उपसर्गों विद्याधरोण
बूर कख्या. पठी प्रजाते कायोत्सर्ग पारी कनकशक्तिमुनि रत्नसंचया नगरीये
आव्या, त्यां पण तेमणे सूरनिपात उद्यानमां कायोत्सर्ग कखो. शुद्धध्यान
प्यातां चार घानीकर्मनो रूप थवाथी तेमने केवलज्ञान उत्पन्न थयुं. ते वखते
देवता, विद्याधर, ज्योतिषनि, वज्रायुध चक्रवर्ती अने बीजा सामान्य भाषासोए
तेमनो केवल महोत्सव कखो. कोइ अवसरे रत्नसंचया नगरीनी पासे ईशान
मृत्तामां हेमंकर त्रिनेश्वर समवमस्था. ते वानसेवक सोकोए वज्रायुधने करी,
तेथी ते परिवार मदिन तेमने बंदना करवा गयो. त्यां ते थपा प्रदक्षिणा पूर्वक

जिनेश्वरने प्रणाम करी योग्य स्थानके बेसीने धर्म देशना सांजलवा लाग्यो. धर्म सांजलीने प्रतिबोध पामेला तेणे सदस्त्रायुधने राज्य सोंपी चौदह-
जार राजा, चौद हजार राणीयो अने सातसो पुत्रो सहित चारित्र लीधुं. वि-
विव प्रकारनी शिक्षा पामी गीतार्थ थयेला ते मुनि पृथ्वी उपर विहार करता
करता सिद्धिपर्वत उपर गया. त्यां ते वैरोचन स्तंभने विषे रमणीय शीलातल उ-
पर एक वर्षनी पद्मिमा लडने निश्चलपणे रह्या. एवामां इयग्रीव राजाना म-
णिकुंज अने मणिध्वज नामना वे पुत्रो अनेक जव जर्माने असुर कुमाग्रपणे
उत्पन्न थया होता. तेउ फरता फरता सिद्धि पर्वत उपर गया, त्यां तेमणे वज्रा-
युध मुनिने जोड क्रोध पामीने ते मद्दामुनिने बहु उपमर्गों कथा. तेमां प्रथम
तीक्ष्ण दाटोथी विकराल मुखवालुं, लांबा पुंठनावालुं, सिंह अने बाघनुं रूप
करीने जयंकर शब्दो कथा. पठी हाथीनां रूप करीने क्रोध करता वता दां-
तोना प्रहार विगेरे उपडव करथा. ठेवट फणाथी जयंकर साप अने सापणनां
रूप करीने तथा पिशाच अने राक्षसीनां रूप करीने मुनिने बहु वखत उपडव
करथा. ते वखते इंडनी मुख्य वारांगना रंजा अने तिलोत्तमा वज्रायुध मुनिने
बंदना करवा आवी. वजे वारांगनाउए जयंकर वचनथी तेमनो तिरस्कार करथो
एटले तेउ वजे जणा तुरत नासी गया. पठी मुनिनी आगल रंजाये अंगहार
बिलास तथा दावजावथी उन्नम नृत्य आरंभ्युं. ते वखते परिवार सहित तिलो-
त्तमाये सात स्वरथी युक्त अने व्रण ग्रामथी पवित्र एवं गायन शकं करथुं. आ
प्रमाणे जक्ति करी अने मुनिने प्रणाम करी वजे देवांगनाउ पोताना स्थाने गड.
पठी डुप्कर एवी वर्षनी पद्मिमा पूर्ण थइ एटले तेने पारीने वज्रायुध मुनि पृथ्वी
उपर विहार करवा लाग्या.

हवे हेमंकर प्रभु मोह पाम्या पठी तेमना गणधर पिहिताश्रव पृथ्वी
उपर विहार करता करता कोइ वखते ते रत्नसंचया नगरीने विषे आख्या. स-
हस्त्रायुध राजा तेमनी पासे धर्म सांजलीने प्रतिबोध पाम्यो; तेथी तेणे पोता-
ना पुत्रने राज्य सोंपी तेमनी पासे चारित्र लीधुं. पठी गीतार्थ थइ पृथ्वी उपर
विहार करता तें सदस्त्रायुध मुनि पोताना पिता वज्रायुध मुनिने मळ्या एटले
ते वजे मुनि साथे विविध प्रकारनां तप करता पृथ्वी उपर विहार करवा
लाग्या. पठी तेउ इषव्यागमार नामना पर्वत उपर जड पादयोपगमन अनशनथी

युद्धनां आवां वचन सांजली वने विद्याधरो अने शांतिमती एम त्रणे जणां एक बीजानी क्षमा मागीने प्रसन्न चित्तवालां थयां.

इवे सहस्रायुध कुमारने जवना नामनी स्त्रीथी उत्पन्न थयेलो कनकशक्ति नामनो पुत्र हतो. तेने समानकुलमां उत्पन्न थयेली कनकमाला अने वसंतसेना नामनी वे स्त्रीयो हती. कोइ वखते कनकशक्ति क्रीडा करवा माटे वनमां गयो. त्यां तेणे उंचे उरुता अने नीचे परुता एवा कोइ पुरुषने जोइ तेनुं कारण पूठयुं एटले ते पुरुषे कह्युं के, “हे मित्र ! हुं वैताड्य पर्वत उपर रहे-नारो विद्याधर तुं. हुं अदिं आवीने बहु वखत रह्या पठी म्हारे स्थानके जतो हतो एवामां आकाशगामिनी विद्यानुं एक पद जूली जवाथी म्हारे स्थानके जवा समर्थ न थयाने लीधे आ प्रमाणे करुं तुं.” कनकशक्ति कुमारे कह्युं, “हे ज्ञाई ! त्वारे तुं त्वारी विद्या म्हारी आगल जणी जा.” ते पुरुष पोतानी विद्या जणी गयो एटले कनकशक्ति कुमारे पदानुसारी लब्धीथी ते पद पूर्ण करी दीधुं. पठी प्रसन्न थयेला विद्याधरे हर्षथी पोतानी विद्या कुमारने आपी अने विधि बतावी, कुमारे पण विधि प्रमाणे ते विद्याने सायी.

कोइ वखते कनकशक्ति कुमार वने स्त्रीयो सदित फरतो फरतो हिमालय पर्वत उपर गयो. त्यां तेणे विपुलमति नामना चारण मुनिने जोइ ज्ञातिथी बंदना करीने तेमनो अमृतना सरग्वो धर्मोपदेश सांजळ्यो. पठी प्रतिज्ञाय पोमळा तेणे वने स्त्रीयो सहित ते मुनि पासे चारित्र्य लीधुं. कोइ वखते ते कनकशक्ति मुनि विहार करता करता सिद्ध पर्वत उपर गया. त्यां तेमणे एक गव्हीये कापोत्सर्ग निवास कऱ्यो एटले तेमना पूर्व जवनो शत्रु के, जे देवता थयो हतो ते तेमने उपसर्गां करवा लाग्यो; पण ते उपसर्गां विद्याधरोए हार कऱ्या; पठी प्रजाते कापोत्सर्ग पारी कनकशक्तिमुनि रत्नसंचया नगरीये आग्या, त्यां पण तेमणे मूरनिपात उद्यानमां कापोत्सर्ग कऱ्यो. शुक्रव्यान ध्यानां चार घातीकर्मनो दाय्य थवाथी तेमने केवलज्ञान उत्पन्न थयुं. ते वखते देवता, विद्याधर, जूवनपति, वज्रायुध चक्रवर्ती अने बीजा मामान्य माणसोए तेमनो केवल महोत्सव कऱ्यो. कोइ अवसरे रत्नसंचया नगरीनी पासे ईशान मृणालां हेमंतर जिनेश्वर समवमल्या. ते वानसेवरु लोकोए वज्रायुधने करी, तेथी ते परिवार मंडित तेमने बंदना करवा गयो. त्यां ते अण प्रदक्षिणा पूर्वक

जिनेश्वरने प्रणाम करी योग्य स्थानके बेसीने धर्म देशना सांजलवा लाग्यो. धर्म सांजलीने प्रतिबोध पामेला तेषो सदस्त्रायुधने राज्य सौंपी चौदह-जार राजा, चौद हजार राणीयो अने सातसो पुत्रो सहित चारित्र लीधुं. वि-विध प्रकारनी शिक्षा पामी गीतार्थ थपेला ते मुनि पृथ्वी उपर विहार करता करता सिद्धिपर्वत उपर गया. त्यां ते वैरोचन स्तंभने विषे रमणीय शीलातल उ-पर एक वर्षनी पद्मिमा लडने निश्चलपणे रह्या. एवामां हयग्रीव राजाना म-णिकुंज अने मणिध्वज नामना वे पुत्रो अनेक जव जमीने असुर कुमारपणे उत्पन्न थया होता. तेउ फरता फरता सिद्धि पर्वत उपर गया. त्यां तेमणे वज्रा-युध मुनिने जोड क्रोध पामीने ते मद्दामुनिने बहु उपसर्गों करथा. तेमां प्रथम तीक्ष्ण दाढोथी विकराल मुखवालुं, लांबा पुंठमावालुं, सिंह अने बाघनुं रूप करीने जयंकर शब्दो करथा. पढी हाथीनां रूप करीने क्रोध करता उता वां-तोना प्रहार बिगरे उपड्व करथा. ठेवट फणायी जयंकर साप अने सापणनां रूप करीने तथा पिशाच अने राक्षसीनां रूप करीने मुनिने बहु वखत उपड्व करथा. ते वखते ईडनी मुख्य वारांगना रंजा अने तिलोत्तमा वज्रायुध मुनिने वंदना करवा आवी. वन्ने वारांगनाउए जयंकर वचनथी तेमनो तिरस्कार करथो एटले तेउ वन्ने जया तुरत नासी गया. पढी मुनिनी आगल रंजाये अंगहार विलास तथा दावजावथी उत्तम नृत्य आरंभ्युं. ते वखते परिवार सहित तिलो-त्तमाये सात स्वरथी युक्त अने त्रय ग्रामथी पवित्र एवं गायन शरुं करथुं. आ प्रमाणे जक्ति करी अने मुनिने प्रणाम करी वन्ने देवांगनाउ पोताना स्थाने गइ. पढी डुज्जर एवी वर्षनी पद्मिमा पूर्ण थइ एटले तेने पारीने वज्रायुध मुनि पृथ्वी उपर विहार करवा लाग्या.

इवे हेमंकर प्रभु मोक्ष पाम्या पढी तेमना गणधर पिहिताथ्रव पृथ्वी उपर विहार करता करता कोड वखते ते रत्नसंचया नगरीने विषे आब्या. स-दस्त्रायुध राजा तेमनी पासे धर्म सांजलीने प्रतिबोध पाम्यो; तेथी तेषो पोता-ना पुत्रने राज्य सौंपी तेमनी पासे चारित्र लीधुं. पढी गीतार्थ थड पृथ्वी उपर विहार करता तें सदस्त्रायुध मुनि पोताना पिता वज्रायुध मुनिने मळ्या एटले ते वन्ने मुनि साथे विविध प्रकारनां तप करता पृथ्वी उपर विहार करवा लाग्या. पढी तेउ ऽध्याग्मा नामना पर्वत उपर जड पादपोषगमन अनशनथी

દેહત્યાગકરી નવમા ગ્રેવેયકને વિષે દેવપણે ઉત્પન્ન થયા. (આઠમો તથા નવમો ભા.)

દેવે આ જંબૂદ્વીપના પૂર્વ મહાવિવેદકેત્રની આન્નૂપણરૂપ વિષ્કલાવતી વિજયમાં પુંડરીકિણી નામની નગરી છે. ત્યાં નીતિ, કીર્તિ અને વિજયલક્ષ્મીના સંકેતસ્થાન રૂપ ધનરથ નામના તીર્થંકર રાજા રાજ્ય કરતા હતા. તેને રૂપ અને લાવણ્યથી મનોહર એવી પ્રીતિમતી અને મનોહરા એ નામની બે સ્ત્રીયો હતી. વજ્રાયુધનો જીવ નવમા ગ્રેવેયકને વિષે ત્રીજા સાગરોપમ સુવી સુલ્લઝોગવીને પઠી આપુણ્યનો ફળ થયે ત્યાંથી ચવીને મેઘસ્વપ્ને સૂચવતો ઠતો ધનરથ તીર્થંકરની પદેલી રાણીના ઝડરને વિષે પુત્રપણે ઉત્પન્ન થયો. સહસ્ત્રાયુધનો જીવ પણ ત્યાંથી ચવી ઉત્તમ રથના સ્વપ્ને સૂચવતો ઠતો તેજ રાજાની વીજી સ્ત્રી મનોહરાના ઝડરને વિષે પુત્રપણે શ્રવતશ્વો. પઠી પૂર્ણ શ્રવસરે વન્ને સ્ત્રીયોએ પુત્રોને જન્મ આપ્યા અને રાજાએ મહોત્સવ કરીને તેમનાં મેઘરથ અને દૃઢરથ નામ પામ્યાં. અનુક્રમે તે વન્ને પુત્રો કલાચાર્ય પાસે અગ્ન્યાસ કરતા કરતા યુવાવસ્થા પામ્યા એટલે ધનરથ રાજાએ સુમંદિરપુરના નિહતારિ રાજાની પ્રિયમિત્રા અને મનોરમા બે પુત્રીયો મેઘરથને પરણાવી તથા તેજ રાજાની ત્રીજી ન્દાની પુત્રી સુમતી દૃઢરથને પરણાવી. મેઘરથથી પ્રિયમિત્રાને નંદીપેણ અને મનોરમાને મેઘસેન નામના પુત્રો થયા અને સુમતીને દૃઢરથથી રથસેન નામનો પુત્ર થયો. અનુક્રમે તે ત્રણે પુત્રો કલાચાર્ય પાસે કલાકૃત્તનો અગ્ન્યાસ કરવા લાગ્યા.

એક દિવસ ધનરથ રાજા અંતઃપુરમાં રત્નજમિત્ર સિંહાસન ઉપર પુત્ર પૌત્રાદિ પરિવાર સહિત બેઠો હતો. એવામાં ત્યાં સુસેના નામની વેશ્યા આવીને રાજાને કહેવા લાગી કે, “હે દેવ ! આ મ્હારો કુકમ્નો કોડના કુકમાથી જીતી શકાય તેવો નથી, ઠતાં જો કોડને પોતાના કુકમાનો ગર્વ દોષ તો પોતાનો કુકમ્નો આપની સમક્ષ લાવે અને જો તેના તે કુકમાથી મ્હારો કુકમ્નો જીતાય તો હું તેને એક લાખ હ્રુય આપીશ, પરંતુ મ્હારો કુકમ્નો તેના કુકમાને જીતશે તો હું તેની પાસેથી એક લાખ હ્રુય લઈશ. ” વેશ્યાનાં આવાં વચન સાંજલીને મનોરમા રાણીયે રાજાની રજા લઈ દાસી પાસે પોતાનો કુકમ્નો મગાવ્યો. પઠી વન્ને કુકમા ક્રોધથી લાલ આંખો કરીને પરસ્પર એકબીજાને ચાંચોના પ્રહાર કરતા યુદ્ધ કરવા લાગ્યા. ચાંચ અને પગના પ્રહાર કરતા વન્ને કુકમાકૃત્તની રાજ

तत्ताना माणसोए सरस्वीज प्रशंसा करी. पठी तीर्थंकरपणाने लीधे गर्जनास-
धीज आरंज्जिने त्रण ज्ञानवाला धनरथ राजाए मेघरथने कहुं के, “हे वत्स !
घणो वखत युद्ध करवायी पण आ वनेमांथी एके विजयी निवमडे नहि.” पठी
मेघरथे तेनुं कारण पूठथुं एटले धनरथ राजाए कहुं के—

आ जंबूद्वीपना अरवत क्षेत्रमां रत्नपुर नगरने विषे धनदत्त अने वसुदत्त
नामना वे वणिक्मित्रो इता. तेउ जूख्या अने तरस्या बलदोने बहु जार जरे-
ली गामीमां जोमी परगाम जइ वेपार करता इता. मिथ्यात्वथी मोह पामेला
अने खोटा तोल तथा खोटा मापथी वेपार करता एवा तेउए कांइ श्रोनुं धन
मेलव्युं इतुं. पठी कोइ वखते ह्मडा करता ते वने जणा परस्पर एक बीजाने
प्रहार करी मृत्यु पामीने तेज क्षेत्रमां हाथी थया. त्यां तेउ सुवर्णकुला नदीने
कांठे वृद्धि पामता उता कांचन अने ताम्रकलश नामना युथपति थया. पठी
युथना लोचनी ते वने जणा परस्पर युद्ध करीने मृत्यु पाम्या अने जंबूद्वीप-
ना जगतक्षेत्रनी अयोध्या नगरीमां नंदिमित्रना घरे पामारूपे उत्पन्न थया. पठी
राजपुत्रे ते वनेने लइने लमाव्या. तेमां तेउ वने जणा मृत्यु पामीने तेज न-
गरीमां घेटा रूपे उत्पन्न थया. त्यां पण तेउ युद्ध करवायी लोदीवने खरमाय-
ला कपालवाला थइ अंते मृत्यु पामीने आ कुकमा थया ठे, माटे तेउ मध्ये
कोइ विजयी निवमडे नहि.”

धनरथ राजानां आवां वचन सांजली अवधिज्ञानी एवा मेघरथे कहुं
के, “हे तात ! एउ फक्त द्वेषयीज युद्ध करे ठे, एम नथी. परंतु बीजुं एक
कारण ठे ते हुं आपने कहुं तुं.

आ जगतक्षेत्रमां वैताद्व पर्वतनी उत्तर श्रेणीना आचूषणरूप सुवर्ण-
नाभ नामनुं नगर ठे. ते नगरमां गरुडवेग नामनो विद्याधर राजा राज्य क-
रतो इतो. तेने चंडतिलक अने सूरतिलक नामना वे पुत्रो इता. एक दिवस
ते वने जणाउ शांति प्रतिमाउने वंदना करवा माटे जिनेश्वरोनां स्त्रात्रथी
पवित्र एवा मेरुपर्वतना शिखर उपर गया. त्यां तेउए सुवर्ण शिला उपर वेठेला
सागरचंड नामना चारण मुनिने हर्षथी वंदना करीने पोताना पूर्वजन्म पूठथा
एटले मुनिए तेउना पूर्वजन्मनी स्थिति जाणीने तेमने कहुं के—

घातकीखंभना ऐरघत क्षेत्रने विषे वज्रपुर नगरमां अन्नयधोप नामनो

राजा राज्य करतो दत्तो. तेने सुवर्णतिलका नामनी स्त्रीना उदरार्थी उत्पन्न थयेला जय विजय नामना वे पुत्रो दत्ता. हवे सुवर्णनगरना शंख राजाने पृथ्वी राणीना उदरार्थी उत्पन्न थयेली पृथ्वीसेना नामनी पुत्री दत्ती. ते पुत्रीये पोताना पति तरीके अन्नयघोष राजाने पसंद कस्यो दत्तो, तेथी ते राजपुत्री वज्रपुर नगरमां अन्नयघोषने सामी परणवा आची होती. अन्नयघोष राजा पण ते भृगना सरखां नेत्रवाली राजकन्याने हर्षथी परणयो. एक दिवस ते अन्नयघोष राजा सेंकमो राणीयेने साथे लइ वसंत समयमां पुष्पोत्री मनोहर एवा वगीचामां क्रीडा करवा माटे गयो. त्यां वगीचामां फरती एवी पृथ्वीसेना राणीये दांतमदन नामना श्रेष्ठ मुनिने दीठा. पठी मुनि पासेथी धर्म सांजली प्रतिबोध पामेली राणीये राजानी रजा लइने मुनि पासे दीक्षा लीधी. राजा अन्नयघोष पण वसंतलक्ष्मीने सफल करी नगरमां आव्यो.

एक दिवस अन्नयघोष राजाने घेर उद्यस्यावस्थावाला श्री अनंतनाथ तीर्थंकर गोचरीने श्रथें आव्या. राजाए तेमने प्रासुक अन्न पाणीथी प्रतिलाज्या एटले तेना घरने विपे देवतान्त्रे पंच दिव्य प्रगट कस्यां. पठी अनंतनाथने केवलज्ञान उत्पन्न थयुं एटले अन्नयघोष राजाए पोताना जय विजय नामना वन्ने पुत्रो सहित चारित्र्य लीधुं. पठी वीश स्थानकने आराधवाथी तीर्थंकरगोत्र कर्म बांधी ते राजा पुत्रो सहित मृत्यु पामीने अच्युत देवलोकने विपे देवता थयो. आयुष्य क्षय थयुं एटले त्यांथी चवीने अन्नयघोषनो जीव हेमांगद राजानो धनरथ नामे पुत्र थयो अने जय विजयना जीवो तमे (चंडतिलक अने सुरतिलक) थया ठो. ”

(मेघरथ पोताना पिता धनरथ राजाने कदे ठे के,) हे तात ! सागरचंड मुनिनां एवां वचन सांजली वन्ने विद्याधर कुमारो तमारा दर्शन करवा माटे आदिं आव्या ठे, परंतु तेज आदिं आपणी पासे कुकमाना युद्धे कणमात्र जोडने पठी विद्याना बलथी कुकमाना शरीरमां प्रवेश करीने रदेलाठे.

आवां मेघरथनां वचन सांजली ते प्रसन्न थयेला ते वन्ने विद्याधरो प्रगट थइ पोताना पूर्वजवना पिता धनरथ राजाना पगमां प्रणाम करी अने कणमात्र रदी पोताने स्थानके चाल्या गया. पठी ते चंडतिलक अने सुरतिलक दीक्षा लइ दीर्घकाल तप करी केवलज्ञान मेलवी मोक्षपद पाम्या.

इहे तत्रे कुकनाउ पण पोताना पूर्वना जवनी स्थिति जाणीने पोताना महापापनो मनमां पस्तावो करवा लाग्या. पठी तेमणे राजाना पगमां प्रणाम करीने पोतानी ज्ञापामां कहुं के, “हे प्रभु ! इहे अमे शुं करीये ? ” पठी राजाए तेमने सम्यक्त्वमूल अहिंसा लक्षणवालो धर्म कह्यो. ते धर्म तेमणे श्रेष्ठ ज्ञावथी स्वीकार्यो. पठी तेउ मृत्यु पामीने देवयोनीमां तात्रचूल अने सुवर्णचूल नामना जूतदेवता थ्या. पठी तेउ वैमानमां बेसी घनरथ राजा पासे आवी तेमने हाथ जोळीने प्रणाम करी तेमनी प्रशंसा करवापूर्वक कृपा मागी पोताने स्थानके गया. राजा घनरथे पण बहु कालसुधी राज्य-लक्ष्मीनुं पालन करयुं. कोइ वखते लोकांतिक देवताए आवीने “हे नाथ ! तीर्थप्रवर्तवो.” एम कही दीक्षा अवसर जणाव्यो एटले घनरथ राजाए मेघरथ कुमारने राज्यासन उपर बेसारवापूर्वक सांवत्सरिक दान आपी दीक्षा ली-धी. पठी अनुक्रमे केवलज्ञान मेलवी अनेक जन्मजीवोने प्रतिबोध पमासी मेघरथ जिनेश्वर पृथ्वी उपर विहार करवा लाग्या. एक दिवस मेघरथ राजा दृढरथने साथे लड प्रिया सहित देवरमण उद्यानने विपे गयो. त्यांते जेटलामां अशोकवृक्षनी नीचे वेगे तेटलामां केटलाक जूतोए आवीने तेनी आगल नृत्य शुरु करयुं. नाना प्रकारना शस्त्रने धारण करनारा, वख सहित आज्ञापणोथी सुशोजित बनेला ते जूतोए राजानी पासे कृणमात्र अत्यंत आश्चर्यकारी नृत्य करयुं. एटलामां तो घुघरीषोथी तेमज ध्वजांथी सुशोजित एवं एक वैमान आकाश मागेथी राजानी पासे आव्युं. ते वैमानमां सुंदर रूपवालां स्त्री पुरुषने जोड प्रियमित्रा राणीये मेघरथने पूठयुं के, “हे स्वामिन् ! आ कोण ठे ? ” मेघरथे कहुं “हे प्रिया सांजल.

वैताडय पर्वतनी-उत्तरश्रेणी उपर अलका नामनी नगरीना राजा विद्युद्यनो पुत्र आ सिंदरथ ठे. तेनी साथे रदेखी ते तेनी वेगवती नामनी स्त्री ठे. ए सिंदरथ पोतानी स्त्री सहित घातकीखंरुने विपे जिनेश्वरोने वंदन करवा गयो इतो. ते त्यांथी पाठो फरी जेटलामां अहिं आव्यो तेटलामां तेनुं वैमान आकाशमां नुरत अटकी परयुं. पठी मने जोडने ते विचार करवा लाग्यो के, “आ सामान्य राजा नथी. कारणके, जेना प्रज्ञावथी आ म्हातं वैमान पण अटकी परयुं.” आम धारीने पठी तेणे अनेक ज्ञारूपो बनावी

મ્હારી આગલ નૃત્ય કર્યું.” પતિનાં આવાં વચન સાંજલી પ્રિયમિત્રાણે ફરી પૂછ્યું કે, “એણે પૂર્વજન્મે એવું શું પુણ્ય કર્યું હતું કે, જેથી તે આવો સમૃદ્ધિ-તંત્ર દેવતા થયો છે ?” મેઘરથે કહ્યું, “હે પ્રિયા ! પુષ્કરદ્વીપના પૂર્વે જરતદેવને વિષે સંઘપુર નગરમાં કોઈ રાજગુપ્ત નામનો કણ્ઠી રહેતો હતો. તેને શંખિકા નામની સ્ત્રી હતી. નિર્ધનપણાથી પીડા પામતા તે વંત્રે જણા કોઈને ઘેર કામ કરીને આજીવિકા કરતા હતા. કોઈ વચ્ચે તે વંત્રે સ્ત્રી પુરુષ લાકડાં લેવા વનમાં ગયાં હતાં; એમાં તેમણે ત્યાં કોઈ મુનિને જોઈ જાતિથી વંદના કરી. પછી મુનિણે તેમને ધર્મ ઉપદેશો તે તેમણે નિધિથી આરાધ્યો. વંત્રી પૂર્વે જન્મે મેલ-વેત્તાં પાપકર્મને નાશ કરનારું વંત્રીશ કહ્યાણક નામનું તપ કર્યું. તેમાં વંત્રી-શ ચોથ અને ચે ઠઠ કરાય છે. પારણાને દિવસે તેમના ઘરને વિષે કોઈ મુનિ આવ્યા; તેમને તેમણે પ્રાસુક અન્ન પાણીથી પ્રતિલાન્યા. પછી અવસરે તે વંત્રે જણાણે ચારિત્ર લીધું. તે વચ્ચે પણ તેણે આશ્ચર્યસ્પદ નામનું તપ કર્યું. પછી આપુષ્યનો દાય અયે તે રાજગુપ્ત મૃત્યુ પામીને બ્રહ્મલોકને વિષે દેવતા થયો. ત્યાંથી ચવીને આ મિંદરથ નામનો રાજા થયો છે. તેની સ્ત્રી શંખિકા પણ તપ કરી પાંચમા દેવલોકમાં ગઈ હતી. ત્યાંથી ચવીને તે આ તેની વેગવ-તી નામની સ્ત્રી થઈ છે.”

આવાં મેઘરથ રાજાનાં વચનથી પોતાના પૂર્વજન્મ જાણી પ્રતિજ્ઞા પામેલો મિંદરથ ઘરે ગયો. ત્યાં તેણે પોતાના પુત્રને રાગ્ય સોંપી પ્રિયા સદ્વિત્ત શ્રી પ-નરથ તીર્થરતિ પામે ચારિત્ર લીધું. પછી ઘર તપ કરીને વ્રતમ્ એવું કેવલજ્ઞા-ન મેલથી કર્મના મેત્રને ધોઈ નામ્ની મિંદરથ મુનિ મોરુપદ પામ્યા.

મેઘરથ રાજા પણ વગીચામાંથી ઘર આવ્યા પછી કોઈ વચ્ચે આ-જ્ઞાણાદિદ્ધ આરંજ ન્યજી દડ પોરથવન નર પોરથદાતાના મધ્યે યોગાસને વેત્તાં. સર્વ રાજાઈને ધર્મદેશના આપવા લાગ્યા. એમાં કંપતા હારીચાલો, હરણીની પેઠે ચંદ્રજ નેચચાલો, અને “હે રાજન્ ! હું ન્દાગ ડારણે આવ્યો છું.” એમ ચારંચાર વેત્તાં કોઈ પોરથો રાજાના શોભામાં પર્યો. જપત્તીન પો-ચાને જોઈ દયાનુ રાજાને તેને કહ્યું કે, “હે જડ ! તું જપ ન પામ્ય. મ્હારી પાસે તેને કોઈથી જપ નથી.” રાજાનાં આવાં વચનથી પોરથો જેટલામાં નિ-ર્જડ થયો તેટલામાં ત્યાં તેની પાસે કોઈ મિંચાળો આવીને રાજાને કહેવા

साग्यो के, “हे राजेंद्र ! तमारा खोलामां रदेखो परेवो म्हारं जइय ठे, माटे तेने तमे ठोम्मी थो. कारण हुं बहु-जूख्यो थयो तुं. एना बिना म्हारं जीवित टकी शक्यो नहि.” ते सिंचाणानां आवां वचन सांजली राजाए कह्युं. “म्हारे शरणे आवेलानी सर्व प्रकारे रक्षा करवी जोइये. वली जेवी रीते त्हारो बिना-इ थवाथी तेने दुःख थाय तेवी रीते बीजाउने पण निश्चे थाय ठे. वली जेवुं जीवित तने बढालुं ठे. तेवुं बीजाने पण होय ठे. जीव हत्याथी निश्चे नरकादि दुर्गति प्राप्त थाय ठे, माटे ते त्हारे निश्चे त्यजी देवी जोइये.” सिंचाणे कह्युं. “हे राजन् ! तमे पोते सुखी ठो, माटे धर्म अधर्मनो विचार करो ठो. आ पोर-वो म्हाराथी जय पामीने तमारे शरणे आवेलो ठे, परंतु जूखरूप राक्षसीथी गलायेलो हुं कोने शरणे जाउं ? हे राजन् ! तमे सत्पुरुष ठो, माटे कोइने दुःख इच्छता नथी तो जेवी रीते तमे परिचाने रक्षण कख्यो तेवी रीते मने पण रक्षण करो.” राजाए कह्युं. “जो तुं जूख्यो ठे तो हुं तने सरस अन्न भगावी आपुं तेनुं तुं जोजन कर.” सिंचाणे कह्युं. “अमने मांस इष्ट ठे, अन्न इष्ट नथी.” राजाए कह्युं. “तो हुं तने तेदलुं मांस भगावी आपुं.” सिंचाणे कह्युं. “ए मांसनुं अमारे काम नथी, कारण बीजाथी दहायेलो जीवनुं मांस अमे जइय करता नथी, परंतु पोतेज हणेलो जीवोना मांसनुं जइय करीये ठीये.” मेघरथे कह्युं. “जो एम ठे तो हुं तने तेदलुं म्हारं पोतानुं मांस आपुं.” सिंचाणे ते बात कबुल करी एटले राजाए आजवां भगावी एक बाजुए परिवाने मूक्यो थने बीजी बाजुए पोतानुं मांस कापी कापीने मूक्या मांर्युं. जेम जेम मांस मूक्या मांर्युं तेम तेम पा-रेवानुं वजन जारे थवाथी ते आजवुं नीचे बेसवा लाग्युं एटले साइत्सीक एवो राजा पोतेज आजवामां बेसी गयो. ते जोइ बीजा राजाउ दाहा इव्व करवा लाग्या. आ वखते कोइ वचन आजूयणोथी देदीप्यमान देवता प्रगट थइ राजाने कदेवा साग्यो के, “हे राजन् ! त्हारा धीरपणाने धन्य ठे. त्हारं जीवित सफल ठे. ईशानेंद्र त्हारा चंडना किण्णो सरखा निर्मल गुणोने पोतानी सज्जामां वखाण-तो इतो. तेने सत्य नहि मानतो हुं त्हारी परीक्षा करवा माटे आ पूर्वना हेपी एवा वे पक्षीउना शरीरमां प्रवेश करी अहिं आब्यो हतो.” पठी राजाए पूठ्युं के, “हे देव ! ते वने पक्षीउने शाथी वर इतुं ते अमने कह्यो. कारण ते अमने बहु कौतुक ठे.” देवताए कह्युं. “आज नगरमां पूर्वं सागरचंड नामनो बणिक रदेतो इतो. तेने

जयमेना नामनी स्त्री हती. तेजने सायेज उत्पन्न श्रयेला नंद श्रने नंदन नामना वे पुत्रो होता. कोइ दिवस ते बने जणानु पितानी रजा लेश सार्थवाहनी साये नागपुर नगरमां वेपार करवा मोटे गया. त्यां वेपार करता एवा तेजए देवयोग-श्री एक मद्रामूख्यनालुं रत्न मेलव्युं. पत्नी ते बने जणा रत्ननी इच्छाश्री एक बी-जाने माग्वानी इच्छा करता ठता नदीमां गया. त्यां एके कहुं, “ए रत्न में मेल-धुंवे.” बीजाए कहुं के, “अरे ए तो म्हारुं वे. तुं खोटो लोभ करे वे.” पत्नी तेजु शोचशी राता नेघनाला बनी परस्पर एक बीजाने मार मारता ठता नदीने गांने आर्गण्यानशी पूर्णी उपर पक्या. त्यां तेजु मृत्यु पामीने हवणां वनमां पही. घपांठ. तेजु परस्पर एकठा श्रइ छेड करता होता एवामां तेजुनां शरीरमां में प्रवेश कयो होता.”

आ प्रमाणे कही देवता पोताने स्थानके गयो एटले विस्मय पामेला स-जाना सोकोए मेघरथ राजाने पुत्र्युं के, “हे राजन् ! ए देवता कोण हतो के, जेने आर्य माया करीने निरपरागी एवा आपने आया महा प्राणसंकटने बिदे नाग्या ?” मेघरथ राजाए कहुं, “जो तमने ते वातनुं आधर्य होय तो साव-धान अइने म्हारुं वचन मानलो.”

आ नवश्री पांचमे जेवे अर्जुनवीर्य वामुदेवनो मोटो जाइ अपराजित नामनो बज्रदेव हुं पोने हतो. ते वयने दमिनारि नामनो राजा अमारो शत्रु प्रतिवामुदेव हतो. अमे तेनी पुत्रीनुं हण करीने तेने मारी नांग्यो. त्यांश्री ते संसाररूप अद्वीमां जमनो जमनो अटपद पर्वतना मूलजागमां कोइ तापम-नो पुत्र अयो. ते त्यां बाल तप करी मृत्यु पामीने ईशान देवलोकमां देवता अयो. कोइ वयने ते ईशान लोकनो ईश म्हारी प्रशंसा करतो हतो ते सांजली आ देवता तेने अमरहतो ठतो यदि आव्यो अने तेणे यदि जे कांइ करयुं ते तो तमे प्रवृद्ध जोयुं वे.”

हवे पांगेवो अने मिचालो ए वने जणा पोतानुं अने देवतानुं वृनांत जा-ली जतिरमण ज्ञान पाम्या; तेथी तेजु पोतानी याणीमां राजाने कहेवा लाग्या के, “हे म्हात्मिन् ! अमे आ अमारुं पोतानुं चरित्र माननी विगम्य पाम्या होये, मोटे होइ अमारुं जे कांइ करयुं योग्य होय ते कदो.” राजा नेराये कहुं, “तमे सम्यक्दृष्टिगुं वाग्य करी वाग्ये नाश करनारुं अन-

જ્ઞાન હ્યો. " વત્રે પહીયો તે પ્રમાણે કરી પંચ નવકારનું સ્મરણ કરી મૃત્યુ પામીને જીવનવાસી દેવતા ઘયા. પઢી વિધિથી પૌષધને પારી અને પારણું કરી રાજા મેઘરથ ફરી જોગોને જોગવવા લાગ્યો.

એક દિવસ પરિસરોચી જય નદિ પામતા અને ચૈરાગ્યવંત એવા મેઘરથ રાજા અભ્રમ કરીને કાપોત્તર્ગે રહ્યા હતા. એવામાં અઘાવીશ લાલ વૈમાનના અધિપતિ એવા ઈશાનેંદે પોતાની સજામાં રહ્યે ઊતે જાક્તિના વશથી કહ્યું કે, " મહાત્મ્યથી ઘણાલોકને જીતનારા, પાપરહિત અને જીવિષ્યકાલે અરિહંત ઘનારા હે મહાસત્વચારિ ! તમને હું નમસ્કાર કરું તું. " ઈંદે આ પ્રમાણે નમસ્કાર કહ્યો, તે સાંજલી તેની પાસે વેઠેલી તેની અતિરૂપા અને સુરૂપા નામની સ્ત્રી-પોણે પૂછ્યું કે, " હે સ્વામિન્ ! તમે હવણાં કોને નમસ્કાર કહ્યો ? " ઈશાનેંદે કહ્યું. " સાંજલો. પૃથ્વી ઉપર પુંમરીકિણી નગરીમાં મેઘરથ નામનો રાજા રાગ્ય કરે છે. તે હવણાં અભ્રમ તપ કરી કાપોત્તર્ગે રહેલ છે. શુજ્ઞ ધ્યાનથી રહેલા તે રાજાને મેં જાક્તિથી નમસ્કાર કહ્યો છે. વલી તે એવી રીતે શુજ્ઞ ધ્યાનથી ધર્મને વિષે સ્થિર મન કરીને રહ્યો છે કે, જેને ઈંદ્રહિત દેવતાનું પણ ચલાવવાને સમર્થ નથી. " ઈંદ્રનાં આવાં વચન સાંજલી તેની વે સ્ત્રીયો ઉત્તમ રૂપ ધારણ કરી મેઘરથ રાજાને ક્ષોજ પમાનવા માટે તેની પાસે ગઈ. ઉત્કૃષ્ટ રૂપ, લાવણ્ય અને કાંતિથી મનોહર, હાવજાવ કરતી તેમજ ઉત્તમ ડુંગરને ધારણ કરી રહેલી તે વત્રે દેવાંગનાનું રાજાની આગલ આવીને આ પ્રમાણે કહેવા લાગી. " હે સ્વામિન્ ! અમે વત્રે દેવાંગનાનું તમારા ઉપર સ્નેહથી મોહ પામીને અહિં આવીયો ઊંધે, માટે તમે અમારી ઈચ્છા પૂર્ણ કરો. અમે અમારા સ્વાધિન પતિ ઈંદ્રને ત્યજી દઈ તમારા રૂપ, ગુણ અને યૌવનમાં લોજ પામીને અહિં આવીયો ઊંધે. " દેવાંગનાનું આ પ્રકારનાં રાગ ઉત્પન્ન કરનારાં મનોહર વચનથી તેમજ વિવિધ પ્રકારના દાવજાવથી રાજાનું ચિત્ત જરા પણ ક્ષોજ પામ્યું નહિ. પઢી સઘલી રાત્રી અનુકુલ ઉપસર્ગ કરીને શાંત થયેલી તે વત્રે દેવીયો સવારે મેઘરથ રાજાની સ્તુતિ કરવા લાગી. " હે મુંદર ! અહો ! રાગરહિત એવા તમે અમારું ચિત્ત રાગસહિત વનાવી દીધું અને તમે અમારાથી રાગવાલા ઘયા નહિ. હે ધીર ! લોહમય પુરુષ હોય તોપણ અમારી ચેષ્ટાથી પીંગલી જાય છે, ઠતાં તમારું મન જરાપણ પીંગલાયું નહિ. " પઢી તે વત્રે દેવાંગ-

जयसेना नामनी स्त्री होती. तेजने साथेज उत्पन्न श्रयेला नंद अने नंदन नामना वे पुत्रो होता. कोइ दिवस ते वने जणान्न पितानी रजा लेश सार्थवाहनी साथे नागपुर नगरमां बेपार करवा माटे गया. त्यां बेपार करता एवा तेजए देवयोग-थी एक महामूख्यवालुं रत्न मेलव्युं. पत्नी ते वने जणा रत्ननी इच्छाथी एक बी-जाने मारवानी इच्छा करता ठता नदीमां गया. त्यां एके कह्युं, “ए रत्न में मेल-व्युं ठे.” बीजाए कह्युं के, “अरे ए तो म्हारुं ठे. तुं खोटो लोभ करे ठे.” पत्नी तेज क्रोधथी राता नेत्रवाला बनी परस्पर एक बीजाने मार मारता ठता नदीने कांठे आर्त्तध्यानथी पृथ्वी उपर पक्या. त्यां तेज मृत्यु पामीने हवणां वनमां पक्षी थया ठे. तेज परस्पर एकठा थइ क्लेश करता होता एवामां तेजनां शरीरमां में प्रवेश कख्यो हतो.”

आ प्रमाणे कही देवता पोताने स्यानके गयो एटले विस्मय पामेला स-जाना लोकोए मेघरथ राजाने पुठ्युं के, “हे राजन् ! ए देवता कोश हतो के, जेणे आवी भाया करीने निरपरावी एवा आपने आवा महा प्राणसंकटने विपे नाख्या ?” मेघरथ राजाए कह्युं, “जो तमने ते वातनुं आश्रय होय तो साव-धान थइने म्हारुं वचन सांजलो.

आ जवथी पांचमे जवे अनंतवीर्य वासुदेवनो म्होटो जाइ अपराजित नामनो बलदेव हुं पोते हतो. ते वखते दमितारि नामनो राजा अमारो शत्रु प्रतिवासुदेव हतो. अमे तेनी पुत्रीनुं हरण करीने तेने मारी नांख्यो. त्यांथी ते संसाररूप अटवीमां जमतो जमतो अष्टापद पर्वतना मूलजागमां कोइ तापस-नो पुत्र थयो. ते त्यां बाल तप करी मृत्यु पामीने ईशान देवलोकमां देवता थयो. कोइ वखते ते ईशान लोकनो ईइ म्हारी प्रशंसा करतो हइ ते सांजली आ देवता तेने असहहतो ठतो आदिं आव्यो अने तेणे आदिं जे कांइ कर्युं ते तो तमे प्रत्यक्ष जोयुं ठे.”

हवे पारेवो अने सिंचाणो ए वने जणा पोतानुं अने देवतानुं वृक्षांत जा-णी जातिस्मरण ज्ञान पाम्या; तेथी तेज पोतानी वाणीमां राजाने कहेवा लाग्या के, “हे स्वामिन् ! अमे आ अमारुं पोतानुं चरित्र सांजली वैराग्य पाम्या ठीये, माटे दवे अमारे जे कांइ करवुं योग्य होय ते कहो.” राजा मेघरथे कह्युं, “तमे सम्यक्दृष्टिपणुं धारण करी पापने नाश करनारुं अन-

ज्ञान ह्यो. " वने पक्षीयो ते प्रमाणे करी पंच नवकारनुं स्मरण करी मृत्यु पामीने ज्ञुवनवासी देवता धया. पठी विधिथी पौषधने पारी थने पारणुं करी राजा मेघरथ फरी जोगोने जोगववा लाग्यो.

एक दिवस परितहोथी जय नहि पामता अने वैराग्यवंत एवा मेघरथ राजा अष्टम करीने कायोत्सर्गे रहा दता. एवामां अन्नवीश लाख वैमानना अधिपति एवा ईशानेंदे पोतानी सज्जामां रहो वते ज्ञक्तिना वशार्थी कहुं के, " महात्म्यथी त्रपालोकेने जीतनारा, पापरहित अने ज्ञविष्यकाले अरिहंत थनारा हे महासत्त्वधारि ! तमने हुं नमस्कार करुं तुं. " ईंहे आ प्रमाणे नमस्कार कख्यो, ते सांजली तेनी पासे बेठेली तेनी अतिरूपा अने सुरूपा नामनी स्त्री-योए पृष्ठुं के, " हे स्वामिन् ! तमे हवशां कोने नमस्कार कख्यो ? " ईशानें-दे कहुं. " सांजलो. पृथ्वी उपर पुंरुरीक्षी नगरीमां मेघरथ नामनो राजा राज्य करे ठे. ते हवशां अष्टम तप करी कायोत्सर्गे रहेल ठे. शुज ध्यानथी र-हेला ते राजाने में ज्ञक्तिथी नमस्कार कख्यो ठे. वली ते एवी रीते शुज ध्या-नथी धर्मने विषे स्थिर मन करीने रह्यो ठे के, जेने ईंसहित देवताउ पण चलाववाने समर्थ नथी. " ईदनां आवां वचन सांजली तेनी वे स्त्रीयो उत्तम रूप धारण करी मेघरथ राजाने क्षोज पमारवा माटे तेनी पासे गइ. उत्कृष्ट रूप, लावण्य अने कांतिथी मनोहर, हावजाव करती तेमज उत्तम शृंगारने धारण करी रहेली ते वने देवांगनाउ राजानी आगल आवीने आ प्रमाणे क-देवा लागी. " हे स्वामिन् ! अमे वने देवांगनाउ तमारा उपर स्नेहथी मोह पामीने अहिं आवीयो ठीये, माटे तमे अमारी इच्छा पूर्ण करो. अमे अमारा स्वाधिन पति ईंहे त्पजी दइ तमारा रूप, गुण अने यौवनमां लोज पामीने अहिं आवीयो ठीये. " देवांगनाउनां आ प्रकारनां राग उत्पन्न करनारां मनो-हर वचनथी तेमज विविध प्रकारना दावजावथी राजानुं चित्त जरा पण क्षोज पाम्युं नहि. पठी सधली रात्री अनुकुल उपसर्ग करीने शांत थपेली ते वने देवीयो सवारे मेघरथ राजानी स्तुति करवा लागी. " हे सुंदर ! अहो ! राग-रहित एवा तमे अमारुं चित्त रागसहित बनावी दीधुं अने तमे अमाराथी रा-गवाला धया नहि. हे धीर ! लोहमय पुरुष होय तोपण अमारी चेष्टाथी पींग-ली जाय ठे, वतां तमारुं मन जरापण पींगलायुं नहि. " पठी ते वने देवांग-

નાનું પોતાના અપરાધની ક્ષમા માગી અને નમસ્કાર કરી તેના ગુણનું ગાન કરતી કરતી સ્વર્ગ પ્રત્યે ગઈ. રાજા મેઘરથે પણ સવારે વિધિ પ્રમાણે કાયો-ત્સર્ગ પારીને પારણું કર્યું.

એક દિવસ મેઘરથ રાજા સામંતો સહિત સજ્જામાં બેઠો હતો એવામાં વા-ગના રક્ષક માલીયે ત્યાં આવી ઝક્તિપૂર્વક વિનંતી કરી કે, “હે સ્વામિનું! આ-જનો દિવસ ધન્ય છે જે, આજે તમારા પિતા શ્રીધનરથ જિનેશ્વર વાગમાં સમ-વસસ્થા છે.” માલીનાં આવાં ધ્વન સાંજલી હર્ષ પામેલો મેઘરથ રાજા તે મા-લીને ક્લ્યાદિક આપી સંતોષ પમાડીને અનેક રાજકુમારો સહિત જિનેશ્વરને નમન કરવા ગયો. ત્યાં તે ધર્મોપદેશ સાંજલી ચારિત્ર લેવાની ઇચ્છા કરતો ઠતો જિનેશ્વરને વંદના કરી ઘરે ગયો. પછી તેણે દૃઢરથને કહ્યું કે, “હે બંધુ! તું રાજ્ય ગૃહણ કર. કારણ હું ચારિત્ર લેવાની ઇચ્છા કરું છું.” દૃઢરથે કહ્યું, “હું પણ ત-મારી સાથે ચારિત્ર લઈશ. પછી મેઘરથે પોતાના પુત્ર મેઘસેનને રાજ્યાસને બે-સારી દૃઢરથના પુત્રને યુવરાજ પછી આપી પોતે ચાર હજાર રાજા, સાતસો પુત્ર તેમજ પોતાના બંધુ દૃઢસેન સહિત ધનરથ જિનેશ્વર પાસે ચારિત્ર લીધું. પછી પોતાના દેહને વિષે સ્પૃહા રહિત, પરીપદોને સહન કરનારા, હમેશાં પાંચ સમિતિ અને ત્રણ ગુણિયુક્ત એવા તે ધનરથ મુનિ પૃથ્વી ઉપર વિહાર કરતા ઠતા વહુ જન્મ જીવોને વોધ પમાડી અને કર્મના મેલને ધોઈ નાલી મોક્ષપદ પામ્યા. મેઘરથ મુનિયે પણ પ્રધાન એવા વીશ સ્થાનકનું આરાધન કરી તીર્થ-કર નામ ગોત્રકર્મ મેલવ્યું. ઘલી તેમણે અરિદંત, સિદ્ધ, પ્રવચન, ગુરુ, સ્થવિર સાધુ, વહુશ્રુત અને તપસ્વીતનું હમેશાં વાત્સલ્ય કર્યું. કષણે કષણે જ્ઞાનનો ઇ-પયોગ, તેમજ દર્શન, વિનય, આવદ્યક તથા શીલવ્રતને વિષે અતિચાર રહિ-તપણું ધારણ કર્યું. ઘલી તે કષણે કષણે તપ, ત્યાગ, વૈયાવચ્ચ અને સમાધીથી અપૂર્વ જ્ઞાનને મેલવવામાં તત્પર થયા. ઠેવટ પ્રવચનની પ્રજ્ઞાવના અને સિંહનિ ક્રીમિત તપ પણ તેમણે કર્યું. શ્રીમેઘરથ મુનિ એક લાલ વર્ષે ચારિત્ર પાલી અને અંતે ન્દાના બંધુ સહિત તિલકાચલ પર્વત ઉપર અનંશન લઈ સમાધીથી મલમય દેહનો ત્યાગ કરીને સર્વાર્થસિદ્ધ નામના પાંચમા અનુત્તર વૈમાનને વિષે તેત્રીશ સાગરોપમના આયુષ્યવાલા દેવતા થયા. (દશમો તથા અગીયારમો મવ.)

જંઘૂલીપના આ ઝરતદેવમાં કુરુદેશને વિષે હસ્તિનાપુર નામનું નગર છે.

त्यां उदारतादि उत्तम गुणोन्नी विख्यात एवो विश्वसेन नामनो राजा राज्य करतो हतो. तेने अचिरा नामनी स्त्री हती.

हवे मेघरघनो जीव सर्वार्थसिद्धी चवीने ज्ञादरवा मासनी अंधारी सातमने दिवसे रात्रीये अचिरा देवीना उदररूप मानसरोवरमां राजदंसनी पेठे अवतल्यो. ते वखते देवीये निझामां चौद महास्वप्न जोयां. पठी जागी उठीने तेणे स्वप्नांनी वात विश्वसेन राजाने कही, तेथी राजाये हर्ष पामी स्वप्नपाठकोने बोलावी स्वप्नांनी वात पूठी एटले तेउए कहुं के, "देवीये चौद स्वप्न जोयां ठे, माटे तेमनो पुत्र चौदराज लोकनो अधिपति थझे. वली चौदपूर्वने प्रकाश करनार तेमज अगीयार अंगनो जाण थझे." स्वप्नपाठकोनां आवां वचन सांजली हर्ष पामेला विश्वसेन राजाए सत्कार करेला स्वप्नपाठको पोतपोताने स्थानके गया. पठी गर्जने धारण करती एवी अचिरा देवीने उत्पन्न थपेला शुभ दहोला राजाए पूर्ण कल्या. विश्वसेन राजाना देशमां प्रथम म्होटो उपज्व उत्पन्न थयो हतो तेना लोकोये बहु उपायो कल्या, पण ते शांत थतो नहोतो, परंतु प्रजु गर्जमां आल्या. त्पारथी ते शांत थइ गयो; तेथी प्रजा गर्जनी प्रज्ञांता करती हती. अनुक्रमे नव मास थने सात दिवस गये ठते जेठ मासनी अंधारी तेरसने दिवसे जरणी नक्षत्रमां चंडनो योग तेमज सूर्यादि ग्रहो उच्चस्थानमां रहो ठते शुभ मुहूर्तमां अचिरा देवीये अर्धी रात्रीये पुत्रने जन्म आप्यो. ते वखते नारकी जीवोने पण क्षणमात्र सुख उत्पन्न थयुं तेमज त्रणलोकमां सूर्यकांतिथी अधिक प्रकाश थयो. आ वखते उपन्न-दिग् कुमारीकाठये अवधिज्ञानथी जिनेश्वरनो जन्म जाणी त्यां आवीने संवर्त वायुची घालवुं, जल सिंचवुं, आज्ञापण, दर्पण, ज्वारी, विंजणा, चामर विगेरेने धारण करवापूर्वक रक्षाविधि विगेरे स्तिकांनां कार्यों कल्यां. पठी आसनकंपथी इंडे जिनेश्वरनो जन्म जाण्यो; तेथी तेणे प्रजुने मेरुपर्वत उपर लइ जवादिक सर्व अजिपेक क्रिया करीने मातानी शय्यामां मूक्या. पठी विश्वसेन राजाना घरने विषे सुवर्णवृष्टि करी सर्वे देवता पोतपोताने स्थानके गया एटले अचिरा देवी जागी उठ्या थने ते पोतानी पासे रदेला पुत्रने जोइ बहु हर्ष पाम्या. विश्वसेन राजाए पण पुत्र जन्मनी वयामखि आपनाराने ड्या-दिक्की संतोष पमानो महेत्सव करवा पूर्वक वारमे दिवसे अरिष्टनी शांती

करवायी पुत्रनुं 'शांति' एवं नाम पारुयुं. पत्नी अनुक्रमे वृद्धि पामता ते गो-
शिरं चंदनना सरखा सुगंधित शरीरवाला, चंदना सरखी कांतिवाला, स्वर्ण-
रमल समुद्रना सरखा गंजीर, परसेवादि मलरहित शरीरवाला, एक हजार
अने आठ सहासवाला, शांतिना करनारा अने मृगना लंठनवाला शांति जि-
नेश्वरने पत्नीम हजार वर्ष गये ठेते विश्वसेन राजाए मंमलीकपदे स्थाप्या.
विश्वसेन राजाए शांतिनाथने बहु स्त्रीयो परणायी इती, परंतु यशोमति ते-
मनी मुख्य पटगाली इती.

एने एकरुअनो जीव मर्यादामिळ विमानयी चवीने चक्र स्थपन सूचयतो
उठे। यशोमतिना उठरने गिरे अयतख्यो, पूर्ण अयतरे माताए पुत्रने जन्म आ-
प्यो. पिताए पण महोत्सव करीने तेनुं चक्रायुध नाम पारुयुं अने अनुक्रमे वृद्धि
पामता ते पुत्रने राजकन्या साथे परणायीने युवराज पत्नी आपी. पत्नी शांति-
नाथनी आयुधशास्त्रामां चक्ररत्न उत्पन्न अयु; तेथी तेनो अनाइ महोत्सव करीने
शांतिनाथ जगतक्षेत्रने सावना माटे तैयारी करवा लाग्या. चक्ररत्ननी पावल प्र-
पाल करनारा शांतिनाथे मागय, वरदाम अने प्रजासक्षेत्रने साथी सिंधु नदीने
इति पलाय कथ्यो. त्यां पण सिंधुदेवीये तेमनो बहु आदर सत्कार कय्यो. पत्नी
वेनाटय पवने गया. त्यां वेनाटय कुमार तेमनी आज्ञा पालनारो अयो. पत्नी
शांतिनाथनी आज्ञा पालवा तैयार थयेला कृतमाल देवताए प्रपता गुफाना
खाने उपामयुं. त्यां उन्मग्रा अने निर्मग्रा नामनी वे नदी होवाथी वार्षिकि र-
ने तुल ते उदर पुत्र बांधी आय्यो. पत्नी प्रनु मेन्य महित गुफामां पेठा, पण
त्यां अंधार होवाथी काठिणी ग्नवरुं अंधकारने दूर करवा माटे मंमल कथ्यो.
ए प्रमाले अंधकार दूर करी मामी बाजुए जड त्यांना आपात चिलात नामना
मंडोने पोताने वरा कथ्या. सिंधुनदीना बीजा कांगाने मार्यी दिमालप प-
र्वतना अविष्टापक देवने पोताना स्थापिन कथ्यो. अष्टजकुट उपर पोतानुं नाम
सर्गने पत्नी मेनारतिने गंगानदीने उन्नतट साप्यो. त्यां गंगाना काठ नि-
दाम करी रेंडता शांतिनाथ चक्रवर्ती. समीपे याग योजन लांघां अने ना
योजन पदोनां पटीना आज्ञावातां नव निवान निच्छयां. पत्नी शांतिनाथ द-
न्तिनाथ नवरे मया. त्यां तेमने मुकुटयक बर्षाज हजार राजातुए वार वर्ष
सुरी पहररनि अजिनेह कथ्यो. पत्नी श्रीशांतिनाथे वशीम हजार वर्षे सुधी

चक्रवर्तीना जोगो जोगव्या एटले लोकांतिक देवताए आवीने तेमनी चिंतती करी के, "दे स्वामिन् ! तीर्थ प्रवर्त्तावो." पठी सांवत्सरी दान आपी अने चक्रापुष नामना पुत्रने राज्य सोंपी सर्व देव, दानव अने राजाठए बहु जक्तिथी पूजेला श्री शान्तिनाथ सर्वार्थ नामनी पातखीमां बेसी सहस्रात्र वनमां जइ त्यां पातखीमांथी नीचे उतरी सर्व आजूपणने त्यजी दइ पंचमुष्टि लोच क-
ह्यो. प्रजुनां वत्सोने लइ इंडे क्षीरसमुद्रमां नाख्यां. पठी जेठ मातनी अंधारी चौदशने दिवसे जरणी नक्षत्रमां चंडनो योग ठते प्रजुए उदतप करीने एक इ-
जार राजाठ सहित सिध्दे नमस्कार करी सामायिक चारित्रलइ पृथ्वी उपर विहार कह्यो अने कोइ सन्निवेशमां सुमित्र नामना प्रदस्यने घेर खीरघी पा-
रणुं करणुं. चार ज्ञानना धारणहार अने सर्व प्राणीयोमां शिरोमणि एवा प्रजु
उदस्यवावस्थामां गाम, नगर विगेरे जूदा जूदा स्थानके आठ मास विहार क-
रीने फरी इस्तिनापुर नगरे सहस्रात्र वनमां आवीने पत्र तथा फुल विगेरेनी
समृद्धिवाला अने विस्तारवंत एवा नंदिवृक्षनी नीचे वेठा. त्यां शुक्ल ध्यान
ध्यातां प्रजुने पोष मातनी शुक्ल नवमीने दिवसे जरणी नक्षत्रमां चंडनो
योग ठते चार घाती कर्मनो कृप थवाथी उज्ज्वल एवं केवलज्ञान उत्पन्न थयुं.
ते बखते चार प्रकारना देवताठए त्यां आवी समवसरण रचवा मांरुथुं. तेमां
प्रथम वायुए योजन मात्र जूमीना अशुज पुङ्खो दूर कह्यां. मेघे सुगंधिवाला
पाणीथी तेडली जूमीने सोंचन करी. वैमानिक, ज्योतसी अने जुवनपति दे-
वताठए अनुक्रमे रत्नना, सोनाना अने रुपाना एम ग्रण गट्टो कांगरा सहित
बनाव्या. दरेक गट्टमां तोरणवाला चार चार दरवाजा मूकी मध्यमां प्रजुना
अंगथी वारगणुं उंचुं अशोकवृक्ष बनाव्युं. तेनी नीचे चार तरफ चार सिंहा-
सन अने तेना उपर ग्रण ग्रण ठत्र तथा बवे चामर बनाव्यां. पठी पूर्व तरफ-
ना दरवाजेथी समवसरणमां प्रवेश करी प्रजु तीर्थने नमस्कार करवापूर्वक
पूर्वाभिमुखे वेठा एटले देवताठए वाकीना ग्रण सिंहासनो उपर ग्रण प्रति-
माठ स्थापन करी. प्रजुनी पाठल जामंरुल स्थापन करी देवताठए दीचण
प्रमाण पुष्पवृष्टि करी. उंचे आकाशमां देवउंजुनि वागवा लाग्युं. समवसरण-
ना पहेला गट्टमां अग्रिखूषाने विषे साधु, साध्वी अने देवांगनाठ वेठी. नैरुय
खूषामां ज्योतिष्क देवांगनाठ, जुवनपति देवांगनाठ अने व्यंतर देवांगनाठ

वेठी. वाव्य खूणांमां ज्योतिष्क, जुवनपति अने व्यंतरदेवतावेग, ईशानखूणांमां वैमानीक देवता, मनुष्य अने मनुष्य स्त्रीयो ए सर्वे वेगं. वीजा गढना सर्व ज्ञागमां मत्सर रहित एवा सर्वे तिर्यचो वेगं अने वीजा गढमां सर्व स्थानके सर्वे वादनो वेगं.

हवे कळयाण नामना पुरुषे चक्रायुध राजानी पासे आवीने प्रभुने केवलज्ञान उत्पन्न थ्यानी वधामणी आपी. राजा चक्रायुध पण परिवार सहित समवसरणमां जइ जिनेश्वरने स्तुति करवापूर्वक नमस्कार करी हाथ जोनीने तेमना सन्मुख वेगो. पठी जगवाने मधुक्षीराश्रव लब्धिथी युक्त अतिशयवाली बाणीथी धर्मदेशना आपी के, “हे राजन्! ते महाराजपणाना तेजथी लोकमां रवेला शत्रुने जित्या ठे, परंतु पोताना देदने विपे रहेला इंडिरूप शत्रुने जित्या नथी. वली ज्यां सुधी ते शत्रु जिताणा नथी त्यां सुधी शब्द, रूप, रस, गंध अने स्पर्शरूप विषयो बहु अनर्थ करनारा घाय ठे. जेवा के, श्रोत्रेंडियने वडा थपेला हरिणो कान लांवा करी पारधीनां गीतने सांजलवांमां तत्पर थया उतां मृत्यु पामे ठे. चक्षुरिंडियने वडा थपेलो पतंग सुवर्ण समान देदीप्यमान दीवानी शिखाने जोतो उतो तेमां जंपापात करी परलोक जाय ठे. वली रसना इंडियथी जितायला मांढलाठ अगाथ जलमां रहा उतां पण मांसपेडीना रसना स्वादने विपे लालचु बनीने मृत्यु पामे ठे. घ्राण इंडियने वडा थपेलो भ्रमर पण हाथीना भदने सुंघवानी इच्छा करतो उतो महा दुःख पामे ठे अथवा मरण पण पामे ठे. तेमज हाथलीना अंगने स्पर्श करवानी इच्छावालो गजराज आलान स्तंभ साथे बंधाडने तीक्ष्ण अंकुशनो मार सहन करे ठे. आवा तुछ विषयोने ब्रह्म पुरुषो कृण मात्रमां त्यजी दे ठे.”

प्रभुनो आवो धर्मोपदेश सांजली जेम दरिडी माणस जंभार जोइ दर्प पामे तेम सर्वे माणसो दर्प पाप्मा अने तेमांथी केटलाके वैराग्यवंत अडने अ. संख्य दुःखनो नाश करनारी दीक्षा लीवी. केटलाके आवक धर्मे आदरये अने केटलाके सम्पत्त्य धारण कर्युं. वली तीर्थपति एवा पिताना वचन सांजली चक्रायुध पण तुरत वैराग्यवंत थयो, तेथी तेणे वापरचात्री करमाइ गयेली पुण्यमालानी पेठे राज्य लक्ष्मीने त्यजी दइ बहु राजाउ सदित पितानी पासे चारित्र लीधुं. श्रीज्ञांतिनाथे पण तेने प्रथम गणधर पद आप्युं. पर्व

सर्वे देवताओं प्रभुने बंदना करी पोतपोताने स्थानके गया.

श्री शांतिनाथ प्रभुने श्रुतसमुच्चो पार पामेला, सर्व प्रकारनी लब्धिवा-
ला अने चार ज्ञानना धारणदार एवा चक्रायुध विगेरे ठग्रीश गणधरो इता.
पवित्रमनवाला वासठ हजार साधुओं तेमज एकसठ हजार अने ठसोयी कां-
इक अधिक साध्वीयो हती. वली वे लाख नेवुं हजार श्रावक तथा त्रणलाख
त्राणुं हजार श्राविकाओं हती. आठ हजार चौद पूर्वधारी, त्रण हजार अवधि
ज्ञानि, चार हजार मनःपर्यवज्ञानी अने चार हजार उपर त्रणसो एटला के-
वलज्ञानि तेमज ठ हजार वैक्रियलब्धिवाला मुनि अने वे हजार चारसो वा-
दी साधु ए प्रमाणे प्रभुने परिवार इतो. चालीश धनुष्य उंचा शरीरवाला
श्री शांतिनाथ प्रभुए ज्यज्जनरूप कमलने एक वर्ष उंचा एवा पञ्चीन हजार
वर्ष सुधी प्रतिबोध प्रमाणुं. ज्यों ज्यों प्रभु विदार करता त्यों त्यों योजन प्र-
माणजृम्भि सुगंधमय घती. सर्व शत्रुना कुल फलोयी वृद्धो मुञ्जोन्नित घता ते-
मज सर्व प्राणीयो स्वाज्ञाविक धैर त्यजी दइ पोतपोतानां कार्य करवामां तत्पर
घतां. वली दुर्जिह, मरकी, धैर, स्वचक्रजय, परचक्रजय, उपद्रव, रोग, शोक अने
विघ्नना समूह विगेरे सर्व नाश पामतुं इतुं. वली जिनेश्वरनां वचनयी दान अने
दयामां तत्पर धपेला सर्व राजाओं सर्व माणसोने सेवा करवा योग्य दया एटलुंज
नदि पल केटलाक प्रतिबोध पामेला राजाओं दीक्षा लीधी अने केटलाके प-
रिग्रह परिमाण लीधुं. वली ब्राह्मण, क्षत्रीय, वैश्य अने शुद्धोए प्रतिबोध पामी-
ने विपयनी इछा नदि करता उता संग त्यजी दइ दीक्षा लीधी. जेठ साधुपणुं
पालवा समर्थ नहोता तेमणे श्रावक धर्म आदरघो.

आ प्रमाणे सोलमा श्रीशांतिनाथ जिनेश्वर पृथ्वी उपर विहार करता
करता संमेतशिवर पर्यंत उपर गया. त्यों तेमणे नवसो साधु सहित विधियी
एक माननुं घनमान लइ जेठ माननी अंधारी तेमने दिवने जगली नहग्रमां
चंडो योग उते मोहपद मेलव्युं. ते वगते देवताओं त्यों आयी तेमनो मो-
होत्सव करी नंदीश्वरहीरे डगल करयो. पत्नी चक्रायुध गणधर पण अनेक
साधुओं सहित पृथ्वी उपर विदार करता उता बहु ज्यज्जनोने प्रबोध करवा
साग्या. तेमणे पण पाती कर्मनो नाश करी केरजज्ञान मेलव्युं. त्यागपत्री दे-
वताओं पूजन करेला ते उंचली पृथ्वी उपर विदार करता करता कोटिशाला

નામના પવિત્ર તીર્થને વિષે ગયા. ત્યાં તે પણ વહુ મુનિયો સહિત અનશન લઈ મોક પામ્યા. તે કોટિશિલા નામના પવિત્ર તીર્થને વિષે કોટીગમે મુનિયો સિદ્ધિ પામ્યા છે, તે ઉપરથી તે તીર્થનું નામ કોટિશિલા પડ્યું છે. આ સંક્ષેપમાં કહેલું શાંતિનાથનું પવિત્ર ચરિત્ર સાંજલી અનેક જગ્ય પ્રાણીયો પાપ રહિત થઈ ઉપશમને વિષે તત્પર થાય છે.

॥ ઇતિ શ્રી શાંતિનાથ ચરિત્રમ્ ॥

॥ શ્રી કુંયુનાથ ચરિત્રમ્ ॥

શ્રી જંબૂદ્વિપના મહાવિવેદ ક્ષેત્રને વિષે પુષ્કલાવતી નામે વિજય છે. ત્યાં પુંરૂરીકિણી નગરીમાં જિતશત્રુ નામે રાજા રાજ્ય કરતો હતો. એક દિવસ તે રાજા ગુરુની પાસેથી જિનેશ્વર પ્રણિત ધર્મ સાંજલી વૈરાગ્ય પામ્યો, તેથી તેણે સનય નામના પુત્રને મહોત્સવપૂર્વક રાજ્યાસને સ્થાપી અનેક રાજાનું સહિત અત્યંત હર્ષથી ચારિત્ર ગૃહણ કર્યું. અનુક્રમે તે જિતશત્રુ મુનિ અગીયાર અંગના ધારક થયા. પછી લીધેકાલપર્યંત વીંશ સ્નાનક તપ કરી અને તીર્થંકર નામગોત્ર કર્મ મેલવી સર્વાર્થસિદ્ધિ દેવલોકે તેત્રીશ સગારોપમના આયુષ્યવાલા દેવતાપણે ઉત્પન્ન થયા. ત્યાં મહાસુખનો અનુભવ કરીને પછી તે જિતશત્રુ રાજાનો જીવ આ નરતક્ષેત્રને વિષે લક્ષ્મીથી નરપૂર એવા ગજપુર નગરમાં સૂર જૂપતિની શ્રીદેવી રાણીના ઉદરને વિષે ચૌદ મહાસ્વપ્ને સૂચિત પુત્રપણે ઉત્પન્ન થયો. જન્મ અવસરે ઉપન્ન કુમારીકા અને ચોસઠ ઈંદ્રેય મલી પ્રજુનો શાંતિનાથની પેઠે મેઠુ પર્વત ઉપર પામુકવનમાં સિંહાસન ઉપર જન્મ મહોત્સવ કહ્યો. ત્યાંથી ઈંદ્રે પ્રજુને લાવીને માતાના પ્રસૂતિગૃહમાં મૂક્યા.

જ્યારે પ્રજુ માતાના ગર્ભને વિષે આવ્યા હતા ત્યારે શ્રીદેવીએ સ્વપ્નામાં જૂમિ ઉપર રહેલો તેમજ આકાશ પર્યંત ઝંચો એવો રત્નથી વિચિત્ર એક સ્તૂપ દીઠો હતો. તે ઉપરથી માતાપિતાએ પ્રજુનું 'કુંયુ' એવું નામ પાડ્યું. પછી દેવ સમૂહથી વિંટાળ્યા પ્રજુ અનેક ગુણો સહિત વૃદ્ધિ પામવા લાગ્યા. જેમના મુખની સ્પર્શ કરતો એવો ચંદ્રમા કલાવાન્ ગતાં પણ પ્રજુના મુખની સમાનપણું પામતો નહોતો. શ્રી કુંયુનાથનાં નેત્રની શોભાથી જિતાણલા કમલો પણ લ-

હાને લીધે નિરંતર રાત્રિને વિષે ગ્લાની પામતા હતા. વલી લક્ષ્મી પણ શ્રીવદ્ધ-
ના ચિન્હથી જેના હૃદયનો આશ્રય કરીને રહી ઠે એવા રૂપ્ણ પણ તે લક્ષ્મી-
ના વિયોગથીજ સમુદ્ધમાં પમ્પા ઠે, એમ હું જાણું છું. કીચણથી પણ નીચે સુધી
લાંઠા એવા પ્રજુના વજ્રે હાથ ધુર્ગતિરૂપ નગરના ઘારના કમામની જાણે જોગલો
હોય નહિ શું ? એમ હું જાણું છું. પ્રજુના દાઘની આંગલીયો પણ શશોકવૃક્ષના
પલ્લવનો તિરસ્કાર કરતી હતી. આ પ્રમાણે જિનેશ્વર પ્રજુના સમગ્ર દેહની લ-
ક્ષ્મી પૂર્ણ રીતે શોષિત રહી હતી. પ્રજુએ ત્રેવીશ હજાર અને સામાસાતસો વર્ષ
સુધી કુમાર અવસ્થા ઘણા સુખથી જોગવી. ત્યાર પછી વૈરાગ્યવંત ઘણેલા શ્રી
સૂરજપૂતિયે મહોત્સવ પૂર્વક પ્રજુને રાજ્યાસને વેસાસ્યા.

પછી ઈંજોએ સ્તુતિ કરેલા, કરુણાના સમુદ્ધ અને તપાયમાન સુવર્ણ સમાન
કાંતિવાલા પ્રજુએ ઈંદની પેઠે રાજ્ય કરવા માંડ્યું. તેવીશ હજાર અને સામા
સાતસો વર્ષ પ્રજુએ મંમલીકપદે રાજ્ય કર્યું. એટલામાં પ્રજુના શસ્ત્રગૃહને વિષે
ચક્રવર્તી ઉત્પન્ન થયું. પછી પ્રજુ મ્હોટા ઉત્સવથી ચક્રવર્તીની પૂજા કરી શાંતિના-
પની પેઠે સર્વ જરતકેત્રને સાધી ત્રીશ હજાર રાજાનું સહિત હર્ષથી ગજપુર
નગર પ્રત્યે આવ્યા. ત્યાં તેમનો વાર વર્ષપર્યંત ચક્રવર્તીપણાનો અજિપેક થયો.
પછી પ્રજુએ ત્રેવીશ હજાર અને સામાસાતસો વર્ષ સુધી ચક્રવર્તી રાજ્ય કર્યું.
ત્યાર પછી પ્રજુ આદર્શજીવનમાં રહી સંપત્તિના અનિત્યપણાનો વિચાર કરતા
હતા તે વચ્ચે લોકાંતિક દેવતાનું આવીને પ્રજુની વિનંતી કરી કે, “હે જગ-
વન્ ! નિશ્ચે આપે જીવ અને મોક્ષ એ વજ્રેની ગતિ જાણી ઠે, માટે હે પ્રજુ ! જગ્ય
જીવોના બોધને માટે ચારિત્ર અંગીકાર કરો અને ચાર ધાતિકર્મનો નાશ કરી
કેવલજ્ઞાનને મેલવો. વલી હે નાથ ! ધર્મ દેશનાવને જગ્ય જીવોને તારો.” ઈ-
ત્યાદિ જ્ઞાતિયુક્ત વચનથી જિનેશ્વરની સ્તુતિ કરીને લોકાંતિક દેવતાનું પોતાને
ધન્ય માનતા ઠતા અંતર્યામિ થયા.

પછી જગવાને દાનના ફલને નહિ ઈચ્છતા ઠતાં પણ “અરિદંતેની આ-
વીજ રીતી ઠે” એમ ધારી પૃથ્વીને વિષે વર્ષાદની પેઠે વાર્ષિક દાન આપ્યું. પછી
વિજય નામની પાલ્લવીમાં વેસીને સર્વે ઈંજો અને ત્રીશ હજાર જૂપતિનું વિ-
ટલાયેલા, રાજા અને દેવતાનું સ્તુતિ કરેલા, માગવ જનોએ ઝટકૃષ્ટ જ્ઞાતિથી
વારંવાર સ્તવન કરેલા, કુલવધુનું અત્યંત મંગલ કરેલા, જૂંજક દેવતાનું દ-

पैत्री पुष्पवेदे वचनेला, किंनरोए गायन करेला प्रजुना गुणग्री आनंदिता व-
 गेला लोकोवेदे जोवाएला, वली “अदो! आ असंग एवा प्रजु आवी समृद्धिने
 त्यज्जी दे ठे” एम चारण लोकोए नारंवार स्तुति करेला जगवान् सदस्त्राध व-
 नने जिने आग्या. त्यां कृत्तिका नक्षत्रमां सर्व सिद्धेने नमस्कार करीने तेमणे
 वन प्रदण करणुं. ते वसते प्रजुने चोथुं मनःपर्यवज्ञान उत्पन्न थयुं. पठी प्रजु
 पुष्पी ठार विदार करना लाग्या. आ प्रमाणे तेमणे वस्त्रस्थायस्थाय
 सोर भाग विदार कर्यो. फरी सदस्त्राध वनमां आग्या. त्यां आत्माने ज्ञायतां
 एवा प्रजुने निरर वृक्षनी नीचे तत्काल केवल ज्ञान प्राप्त थयुं एटजे घोसव
 ईशंग मांने जगिपूर्वक समवसरण रथुं. प्रजुए सिंहासन उपर विराजमान
 एव समुत्तमानांने एवी धर्मोदना आपी के, जेथी प्रनुष्योनुं मिथ्यालक्ष्य
 रिग मर्ती थयुं. ते आ प्रमाणे—बहु जोगमां आसक्त वनेला जे मूढ पुरुषो निरंतर
 पारश्चमं को ठे, ते परतंत्र थंयला एवा प्राणीयो नरकरूप खाइमां पने ठे अने
 अरिदंत प्रजुए देसांमला मार्गेने जाणनाग, धर्मेने विषे वचम करनारा, अण
 तत्त्वेने विषे वस्त्राद घननाग, अवायुक मनवाला जे प्राणीयो निरंतर गुरुन-
 चिने विषे आमक्त अइ वे प्रकारना तपने विषे तप्यर रहे ठे तेच घोमा काळ-
 मां मुक्ति नगरी प्रत्ये जनाग आय ठे अरिदंत प्रजुने आवो धर्मांपेदा सांजली
 सर्व सत्ता वनम मंत्रगवात्री अइ गइ; जेथी केटलांक चारित्र अने केटलांक आ-
 वइ धर्म अंगीकार कर्यो. हांय राजा पोतानुं सर्व राख्य तृणनी पेटे त्यज्जी वइ
 प्रजुनी दाने तेननो प्रथम मणवत्थ थयो. प्रजुने हांयादिक माठ हजार शिष्यो
 (साधुत). माठ हजार अने आठमां साध्वीयो, एक लाख अने नव्यासी हजार
 आर्यको तथा अण लाख अने एकाशी हजार आरिकात इती. श्री कृष्णनाथ
 प्रजु नेवीश हजार अने मातामानमां वर पृथ्वी ठार विदार करीने पठी स-
 म्मेनशिवार पर्वत उपर एक मामना अनशनग्री कृत्तिका नक्षत्रमां पंज्जो सोम
 ठेने मुक्तिमतीने वगडा. पठी देवनाग्ल त्यां आवी इधे मदिन प्रजुने निरांग
 महेस्वर कर्यो. अण साधुत प्रजुनी माथे निजिदुगी प्रत्ये मया. पठी कोटी
 हांउने रिगे श्री कृष्णनाथ जिनेश्वरनी पावळ कोटी साधुत मदिन अजवीश
 पुनपुनरो मुक्ति वगडा.

॥ इति कृष्णनाथ चरित्रम् ॥

॥ श्री अरनाथ चरित्रम् ॥

पूर्वं विवेदक्षेत्रना विजृपणरूप मंगलावती विजयने विषे अमरावतीश्री पण अधिक समृद्धिंत रत्नसंचया नामनी नगरी ठे. त्यां इंझी पेठे न्याय-मार्गे प्रजानुं पालन करनार अने असंख्य जोग संपनिना घणी एवा मदीपा-ल नामना जूपतिये दीर्घकाल पर्यंत राग्य करधुं. पठी गुरुना मुग्वशी घर्म सांजली वैराग्यवंत अयेला ते जूपतिये पोताना म्दोटा समृद्धिंत राग्यने त्य-जी दड चारित्र लीधुं. अनुक्रमे अगीयार अंगनो अन्त्यास करी अने गीतार्थ-पणुं पामी तेमज उत्कृष्ट तप अने संयममां उद्यमवंत अने पृथ्वी उपर वि-हार करता ते मुनि बहु वर्ष पर्यंत शुद्ध संयमनुं आराधन करीने तथा विशा स्थानक तपशी अरिहंत गोत्रकर्म बांधीने पठी मृत्यु पामी सर्वार्थमिद्ध देवलो-कने विषे मुग्वकारीतेत्रीश सागरोपमना आयुष्यवंत एवादेवतापणे उत्पन्न थया. त्यांशी चवीने ते महिपालनो जीव आ जगतक्षेत्रना हस्तिनापुर नगरना स-म्यक् दर्शनशी अति निर्मल एवा सुदर्शन राजानी श्रेष्ठ रूपवाली देवी नाम-नी राणीना उदरने विषे चौद स्वप्नने सूचवीने अवतत्यो. अद्वारमा जिनेश्वर श्री अरनाथ प्रजुना जन्म समये रेवती नक्षत्र दंतुं, माटे ते जिनेश्वरनो ज-न्म रेवति नक्षत्रमां थयो ठे.

पठी उपन्न दिगूकुमारीकाये मली प्रजुनो जन्म महोत्सव कत्यो. चो-सठ इंझोए पण प्रजुने मेरुपर्वत उपर लड जड हर्षशी अजिपेक कत्यो. पठी इंझे तेमने पोतानी माता पासे मूक्या. सुदर्शन महाराजाए पण हर्षशी म-नुष्योने आश्चर्यकारी एवो पुत्रनो जन्म महोत्सव कत्यो. ज्यारे प्रजु माताना गर्जने विषे आल्या हता त्यारे माता श्रीदेवीये स्वप्नामां रत्ननिर्मित आरौ (पैरानो वचलो जाग) दीगे हतो, ते उपरशी पित्ताए पुत्रनुं नाम ' अर ' पारुधुं. निरंतर देवताउशी विंटापला तथा उत्तम मुखवाला प्रजु वय अने गुणोशी चंझनी पेठे अधिक वृद्धि पामवा लाग्या. अनुक्रमे अष्टदय आहार अने नीहारवाला, उज्ज्वल अंग, रुधिर अने मांसवाला, प्रफुल्लित कमलना स-मान श्वासवाला, वज्रना समान कटिजागवाला, वैरुर्ममणिना समान राता हाथ अने प्रसंशा करवा योग्य नख तथा होठवाला, गुप्त सांधायुक्त हींचण वाला, हाथीनी सुंद समान सायलवाला, गोलाकार जांघवाला, सुवर्णना कु-

पंथी पुष्पवने बसावेला, किंनरोए गायन करेला प्रज्जुना गुणथी आनंदित थ-
 येला लोकोवने जोवाएला, वली “अदो! आ असंग एवा प्रज्जु आवी समुत्तिने
 त्यजी दे ठे” एम चारण लोकोए वारंवार स्तुति करेला जगवान् सदस्त्राप्र व-
 नने विषे आग्या. त्यां कृतिका नक्षत्रमां सर्व सिद्धेने नमस्कार करीने तेमणे
 प्रत प्रदण करधुं. ते वसते प्रज्जुने चोथुं मनःपर्यवज्ञान उत्पन्न थयुं. पठी प्रज्जु
 पृथ्वी उपर विदार करवा लाग्या. आ प्रमाणे तेमणे उद्गस्यावस्याए
 सोल मास विदार कस्यो. फरी सदस्त्राप्र वनमां आग्या. त्यां आत्माने जावतां
 एवा प्रज्जुने तिलक वृक्षानी नीचे तत्काल केवल ज्ञान प्राप्त थयुं एटले घोसठ
 ईंदोए मलीने जक्तिपूर्वक समवसरण रथुं. प्रज्जुए सिंहासन उपर विराजमान
 पड अमृतवाणीयने एवी धर्मदेशना आपी के, जेथी मनुष्योनुं मिष्यात्वरूप
 विष गली गयुं. ते आ प्रमाणे—बहु जोगमां आसक्त बनेला जे मूढ पुरुषो निरंतर
 पापकर्म करे ठे, ते परतंत्र थयेला एवा प्राणीयो नरकरूप खाइमां पमे ठे अने
 अरिदंत प्रज्जुए देखामेला मार्गने जाणनारा, धर्मने विषे उद्यम करनारा, अण
 तत्त्वेने विषे उत्साह धरनारा, श्रद्धायुक्त मनवाला जे प्राणीयो निरंतर गुरुज-
 गिने विषे आसक्त थइ बे प्रकारना तपने विषे तत्पर रहे ठे तेत घोना काळ-
 मां मुक्ति नगरी प्रत्ये जनारा थाप ठे अरिदंत प्रज्जुनो आवो धर्मापदेश सांजली
 सब सजा उत्तम संवेगवाली थइ गइ; जेथी केटलाके चारित्र अने केटलाके आ-
 वक धर्म अंगीकार कस्यो. दांग्य राजा पोतानुं सर्व राग्य तृणनी पेटे त्यजी वइ
 प्रज्जुनी पासे तेमनो प्रथम गणधर थयो. प्रज्जुने दांग्याविक साठ हजार शिष्यो
 (सायुठ), माठ हजार अने आठसो साध्वीयो, एक लाख अने नव्यासी हजार
 आवको तथा अण लाख अने एकाशी हजार आविकाठ इती. श्री कुंयुनाय
 प्रज्जु तेवीश हजार अने साठामातमो वर्ष पृथ्वी उपर विदार करीने पठी स-
 न्नेनशिवर पर्वत उपर एक मामना अनशनथी कृतिका नक्षत्रमां चंडो योइ
 ठेने मुक्तिमर्जनि बस्यो. पठी देवतानुं त्यां आवी दर्पे महित प्रज्जुनो निर्वाण
 मरोन्मथ कस्यो. यथा सायुठ प्रज्जुनी माथे मित्रिपुरी प्रत्ये गया, पठी कोटी
 शीजाने विने श्री कुंयुनाय जिनेखर्नी पावत्र कोटी सायुठ संहित अगवीश
 पुण्यपुण्यो मुक्ति पाव्या.

॥ इति कुंयुनाय चरित्रम् ॥

રું નથી. નાના પ્રકારના રૂપથી નિરંતર સંતારને વિષે જમતા એવા મર્વે પ્રાણી-
યોને કોણ પોતાનું અને કોણ પારકું છે ? અર્થાત્ કોઈ નથી. વલી જેમ ઠંધી
ગયેલા પ્રાણીયોની રાત્રી સર્વથા ઘૂંચા જાય છે તેમજ મોદયી ધેરાપલા મૂઠ
પ્રાણીનો જન્મ પણ ઘૂંચા જાય છે, તેથી આ સંતારને વિકાર છે ! વિકાર છે !
હે જન્ય પ્રાણીયો ! એટલા માટે સંતારના સ્વરૂપને જાણનારા વિવેકિ પુરુષોએ
પ્રમાદનો નાશ કરી ધર્મને આચરણ કરવો.” પ્રજુની આવી ધર્મવેદના સાં-
જલી સજ્જા આનંદપુક્ત થઈ. પઠી કેટલાકે શ્રાવકધર્મ શ્રંગીકાર કહ્યો અને
કેટલાકે ચારિત્ર લીધું. કુંજ રાજાએ યૌગ્યને લીધે રાજ્યનો તુણની પેઠે ત્યા-
ગ કરી દીક્ષા લઈ શ્રી ઇરનાથ જિનેશ્વરના પ્રથમ ગણધરપદને ધામ્ણા કર્યું.
પઠી દેવતાઠ પ્રજુનો મદિમા કરીને નંદીશ્વરઠીપે ગયા. શ્રી ઇરનાથ પ્રજુને
સાઠ હજાર સાધુઠ, તેટલીજ ગુણવંત સાધ્વીયો, એક લાખ અને ઐશી હજાર
શ્રાવકો, તથા ત્રણ લાખ અને ચોરાશી હજાર ગુણવંત શ્રાવિકાઠ હતી. પઠી
જગવાને સમેતશૈલ શિખર ઉપર એક માસને અનદાને નિવૃત્તિપદ ધારણ ક-
ર્યું. તે ઘસતે દેવતાઠે આવીને પ્રજુનો મોહ મહોત્સવ કહ્યો. આ ઇરનાથ
જિનેશ્વરના તીર્થને વિષે ચોવિશ યુગવને કોટિશિલા નામના પર્વત ઉપર વા-
રકોન સાધુઠ સિદ્ધિપદ પામ્યા છે. મહિનાયના તીર્થને વિષે વીશ યુગવને ઠ
શ્રોન સાધુઠ સિદ્ધિપદ પામ્યા છે. મુનિ સુવ્રતના તીર્થને વિષે ત્રણ ક્રોન સાધુઠ
સિદ્ધિપદ પામ્યા છે અને શ્રી નમિનાથના તીર્થને વિષે એકક્રોન સાધુઠ સિદ્ધિપદ
પામ્યા છે. એજ કારણ માટે કોટિશિલા તીર્થ સર્વ તીર્થોમાં ઉત્તમ કહેવાય છે.

॥ इति श्री·इरनाथ चरित्रम् ॥

॥ अथ श्री महापद्म चरित्रम् ॥

આ ઋતવર્ષના કુરુક્ષેત્રને વિષે ગજપુર નામે નગર છે. ત્યાં હ્રવાકુકુલમાં
ઉત્પન્ન થયેલો પદ્મોત્તર રાજા રાજ્ય કરતો હતો. તેને શ્રાવક ધર્મમાં તત્પર એ-
વી જ્વાલા નામે મુખ્ય પટ્ટરાણી હતી. તેને એક સિંહસ્વપ્નસૂચિત વિષ્ણુકુમાર
નામનો અને વીજો ચૌદ મહાસ્વપ્ને સૂચિત ચક્રીપદને ધારણ કરનારો મહાપ-
દ્મ નામનો એમ બે પુત્રો હતા. અનુક્રમે તે બન્ને પુત્રો સર્વ કલામાં પ્રવિણ થ-

મં સમાન સુશોજિત વન્ને ચરણવાલા અને મેઘના સમાન ગંજિર શબ્દવાલા શ્રી-અરનાથ પ્રજ્ઞુ સર્વે માણસોને પ્રિયકારી થયા. પઠી એકવીશ હજાર વર્ષ કુમાર અવસ્થામાં ગયે ઠતે પિતા સુદર્શન જૂપતિયે તેમને હર્ષથી રાજ્યાન્નિ-પેક કસ્યો. રાજ્ય જોગવતાં જેટલામાં એકવીશ હજાર વર્ષ થયાં તેટલામાં તેમનાં શાસ્ત્રમંદિરને વિષે ચક્રરત્ન વૃત્પન્ન થયું એટલે અનુક્રમે માગધાદિક સર્વ જ્ઞરતક્ષેત્રને સાધી પ્રજ્ઞુ એ વીજા તેટલાજ વર્ષ ચક્રવર્તીનું સુખ જોગવ્યું.

પઠી લોકાંતિક દેવતાનું પ્રતિબોધ કરેલા અને ચોસઠ ઈંદ્રોયે સેવન કરેલા સ્વયંબુદ્ધ તે અરનાથ પ્રજ્ઞુ વાર્ષિક દાન આપી સુવર્ણ અને રત્નથી નિર્માણ કરેલી, સ્વર્ગના પુષ્પોની માલાવાલી, વૈશ્વરૂપમણિ તથા સ્ફાટિકમણિના ઝજા કરેલા સ્તંજવાલી, અતિ સુશોજિત, ગોશીર્ષચંદનથી ઘણા સુગંધવા-લી, ધ્વજાદિકની શોજાવાલી અને મનુષ્ય તથા દેવતાનું ઉપાસેલી વૈજયંતી નામની પાલશીમાં બેસી હજારો જૂપતિયોથી પરવસ્યા થકા સહસ્રાબ્ર વનમાં આવ્યા. ત્યાં દીક્ષા ધારણ કરીને પઠી ચતુર્દશની એવા તે અરનાથ પ્રજ્ઞુ ત્રણ વર્ષ પર્યંત વચ્ચસ્ત્રાવસ્થાએ વિહાર કરી ફરી સહસ્રાબ્ર વનમાં આવ્યા. ત્યાં પુ-ષ્પના પરાગરૂપ સમૃદ્ધિમાં લબ્ધ થયેલા ધ્રમરની માલાવાલા અને કોકિલાના મધુર સ્વરથી મનોહર એવા આબ્ર વૃક્ષની નીચે શુદ્ધધ્યાનરૂપ અગ્નિથી દગ્ધ થઈ ગયો ઠે ધાતિકર્મરૂપ કાષ્ટસમૂહ જેમનો એવા તે અરનાથ પ્રજ્ઞુને લો-કાલોકનું પ્રકાશ કરનાર કેવલજ્ઞાન પ્રાપ્ત થયું. તે વચ્ચે ગાઢ મેઘની પંક્તિ-થી પ્રગટ થયેલા ચંદ્રની પેઠે સુરેંદ્રોએ પૂજન કરેલા પ્રજ્ઞુ અત્યંત મનોહર કાં-તિવંત થયા. પઠી દેવતાનું રચેલા સમવસરણને વિષે પ્રજ્ઞુએ યોજનગામિની વાણીવને ત્રણ જગત્ને હર્ષ પમારુનારી વેદના આપી. તે આ પ્રમાણે.

હે જ્ઞવ્ય પ્રાણીયો ! જન મનુષ્યો કાચના કકરુને વૈશ્વરૂપમણિની પેઠે આ અ-સાર સંસારને અધિક સારરૂપ માને ઠે. વલી વર્ષાદથી જેમ વૃક્ષો વૃદ્ધિ પામે ઠે તેમ પ્રાણીયોના વિવિધ પ્રકારના કર્મે કરીને જ્ઞવ જ્ઞવ પ્રત્યે સંસાર વૃદ્ધિ પામે ઠે. તેમજ “હું મ્હારા સ્વાયંને ઘોઠા કાલમાં સામીર્ષ.” એમ વિચાર કરતો પ્રાણી અરણ્યમાં ચોરવને વંચાતા ઘનવંત પુષ્પની પેઠે તત્કાલ મૃત્યુરૂપ દૂતથી વંચા-ય ઠે. વલી મિથ્યાબુદ્ધિ પ્રાણી “આ મ્હારી માતા, આ મ્હારો પિતા, આ મ્હારા વંપુઝ” એમ માને ઠે, પરંતુ એમ નથી જાણતો કે, આ શરીર પણ મ્હા-

हं नथी. नाना प्रकारना रूपधी निरंतर संसारने विषे जमता एवा सर्वे प्राणी-
योने कोण पोतानुं अने कोण पारकुं ठे ? अर्थात् कोइ नथी. वली जेम ठंघी
गयेला प्राणीयोनी रात्री सर्वधा वृथा जाय ठे तेमज मोदघी धेरायला मूढ
प्राणीनो जन्म पण वृथा जाय ठे, तेथी आ संसारने बिकार ठे ! बिकार ठे !
हे ज्ञव्य प्राणीयो ! एटला माटे संसारना स्वरूपने जाणनारा विवेकि पुरुषोए
प्रमादनो नाइ करी धर्मेने आचरण करवो. ” प्रज्जुनी आवी धर्मदेशना सां-
जली सज्जा आनंदयुक्त थइ. पठी केटलाके आवकधर्म अंगीकार कख्यो अने
केटलाके चारित्र लीपुं. कुंज राजाए वैराग्यने लीवे राज्यनो तृणनी पेटे त्या-
ग करी दीक्षा लइ श्री अरनाथ जिनेश्वरना प्रथम गणधरपदने धारण कथुं.
पठी देवताठ प्रज्जुनो महिमा करीने नंदीश्वरहीपे गया. श्री अरनाथ प्रज्जुने
साठ हजार साधुठ, तेढलीज गुणवंत साध्वीयो, एक लाख अने अंशी हजार
आवको, तच्चा त्रण लाख अने चोराशी हजार गुणवंत आविकाठ हती. पठी
जगवाने समेतशौख शिखर उपर एक मासने अनशने निवृत्तिपद धारण क-
रथुं. ते बखते देवताठए आवीने प्रज्जुनो मोक्ष महोत्सव कख्यो. आ अरनाथ
जिनेश्वरना तीर्थने विषे चोविश युगवने कोटिशिला नामना पर्वत उपर वा-
रक्रोन साधुठ तिश्विपद पाम्या ठे. मल्लिनाथना तीर्थने विषे बीश युगवने ठ
क्रोन साधुठ तिश्विपद पाम्या ठे. मुनि सुव्रतना तीर्थने विषे त्रण क्रोन साधुठ
तिश्विपद पाम्या ठे अने श्री नमिनाथना तीर्थने विषे एकक्रोन साधुठ तिश्विपद
पाम्या ठे. एज कारण माटे कोटिशिला तीर्थ सर्व तीर्थोमां उत्तम कहेवाय ठे.

॥ इति श्री अरनाथ चरित्रम् ॥

॥ अथ श्री महापद्म चरित्रम् ॥

आ भरतवर्षना कुल्हेत्रने विषे गजपुर नामे नगर ठे. त्यां इहवाकुकुलमां
उत्पन्न ध्येजो पद्मोत्तर राजा राज्य करतो इतो. तेने आवक धर्ममां तत्पर ए-
वी ज्वाला नामे मुख्य पट्टराशी इती. तेने एक तिंदस्वप्नसूचित विष्णुकुमार
नामनो अने बीजो चौद महास्वप्ने सूचित चक्रीपदने धारण करनारो महाप-
द्म नामनो एम ठे पुत्रो इता. अनुक्रमे ते बने पुत्रो सर्व कजामां प्रविष्ट य-

या. पद्मोत्तर राजाए विष्णुकुमारने राज्यसंपत्ति आपवा मांमी, पण तेणे ते न लीगायी मद्दापयने युवराज पद्मी आपी.

इहे आ वखते अवंती नगरीमां श्रीधर्म नामे राजा राज्य करतो इतो. तेने बुद्धिो समुद्र नमुचि नामे महामंत्री हतो. एक दिवस श्री मुनिमुद्र-त भ्यामिना शिष्य सुव्रत नामना आचार्य त्यां आख्या एटले नगरवासी जेने तेमने वंदना करवा जया लाग्या. ते जोइ राजाए पोताना प्रधान नमुचिने पू-ज्युं के, “हे प्रधान! आ म्दारी नगरीना लोको कयां जाय वे?” प्रधाने उत्तर आप्यो के, “हे नाथ! उद्यानने विषे जैन साधुठ आवेला वे, तेमने वंदना करवा माटे ए गोको जाय वे.” ज्ञापतिपे कहुं. “आपणे पण निधे त्यां जइए.” मंत्रांपे कहुं. “आपे त्यां मीन घारणां करवुं. कारण के, हुं तेचनी साये वा एरीने तेमने जीनीश.” राजा ते बात अंगीकार करी मंत्री सहित मुनि पा-से गयो. पद्मी मंत्रांपे सूरिने पूज्युं. “हे सूरि! पशुमान कांतिवाला तमे शुं शुं जाणो जे?” सूरिपे उत्तर आप्यो के, “हे मंत्री! आप जे पूजो ते अ-मे कहीशुं.” एवामां एक बाळ शिष्ये सूरिने कहुं. “हे जगवन्! मने आशा आपो; हुंज एने जीती तच्छाल जैनधर्मनी प्रजावना करुं.” पद्मी गुरुनी आ-क्षाधी बाळमुनिपे नमुचि प्रधानने बोळतो बंध करी दीयो; तेथी राजादि स-बेजोरो तेनी निंदा करवा लाग्या. ते उपरथी अत्यंत द्वेषयुक्त अपेजो नमुचि रात्रीने विषे मुनिना समूहना घात करवा बाळ्यो. ते बात राजाए जाणी, तेथी तेने पोताना देशमांथी काही मूक्यो एटले नमुचि इस्तिनापुर प्रये गयो. त्यां पण ते पूर्वना पुण्यने लीये मद्दापय राजानो मंत्री घयो. कहुं वे के, प्राणीयेने पुण्यने विषे आ लोकमां अने परलोकमां शुं शुं नथी मतनुं? अ-र्थात् सर्व मने वे.

एक दिवस पद्मोत्तर नृपतिना देशने अत्यंतपक्षीयति मिंदबल सैन्य स-हित सुंढवा लाग्यो. ते उपरथी राजाए नमुचिने तेना सामो युद्ध करवा मो-कडतो. नमुचिपे पण आयुना सर्व सैन्यना नाश करी मिंदबलना दुर्ग (मिहो) पोताने म्दारीन कय्यो. तेथी मद्दापय कुमार प्रमथ अद कडेवा लाग्यो के, “हे महामंत्री! वरदान नाथ.” नमुचिपे कहुं के, “हे राजकुमार! आ द द वरदानने इराणां जेनामां गयो, हुं ते अरमणे मागीश.” राजकुमार

महापद्मे ते बात कबुल करी.

कोइ बखते जैन शासनने विषे अनुरक्त एवी श्री ज्वाला राणीये अरिदंत प्रभुना मंवरिने विषे सुशोजित जैनरथ कराव्यो. ते बखते ज्वालादेवीनी बीजी मिछ्यात्वी एवी लक्ष्मी नामनी शोकये ब्रह्मानो रथ कराव्यो. पठी लक्ष्मीये राजाने कह्युं, “हे नूपति ! म्हारो रथ नगरने विषे आगल चाले एटले ज्वालाये पण राजाने कह्युं के, “हे महाराज ! जो म्हारो रथ आगल नहि चलावो तो हुं अनशन लइश.” पठी महापद्म राजाए वन्ने रथोने नगरमांसाये चलाव्या ते उपरथी खेद पामेलो महापद्म कुमार नगरथी चाली नीकळ्यो. अनुक्रमे एकलो जतो एवो ते महापद्म एक तापसना आश्रममां जइ पदोच्यो.

हवे एम बन्धुं के, ते बखते चंपानगरीने विषे जन्मेजय नामे राजा राण्य करतो इतो. त्यां काल नूपतिये आवीने ते नगरीने घेरो घाळ्यो; तेथी ते बन्ने राजाठने म्होदुं पुइ धयुं. तेमां जन्मेजय राजा नाशी गयो; तेथी तेनुं सर्व अंतःपुर पण नाशी गयुं. नागथी राणी पोतानी पुत्री मदनावली सहित तापसोना आश्रममां जइने त्यां तेमना शरणो रही. महापद्मकुमार पण अदिज रहेतो इतो, तेथी तेने अने मदनावलीने परस्पर अत्यंत प्रेम धयो ए-टले नागथीये मदनावलीने कह्युं के, “हे राजपुत्री ! तुं नैमित्तिके कहेला व-चनने नथी संजारती ? तुं चक्रवर्त्तीनी स्त्री धवानी ठे, माटे त्दारे जेना तेना उपर आसक्त धयुं नहि.” तापसोना अधिपतिये पण कुमारने कह्युं के, “हे वत्त ! तुं हवे पोताने स्थानके जा.” ते उपरथी कुमार विचार करवा लाग्यो के, “हुं आ मदनावलीनी साथे लग्न करी, जरत क्षेत्रने साथी, जिन नुवन-थी पृथ्वी मंगलने सुशोजित करी अने पठी रथ मदोत्सव कराववाथी म्हारी मातानी प्रतिज्ञा पूर्ण करीश.”

पठी सिंदनी पेठे महाजुजवलवालो ते महापद्म कुमार पृथ्वी उपर जमतो जमतो श्री सिंधुनंदनपुर प्रत्ये गयो. त्यां ते दिवस कीमुदि मदोत्सव होवाथी नगरनी व्दार दोंपेत चिनवाली स्त्रीयो विविध प्रकारनी क्रीडाथी र-मती इती. ते बखते महासेन राजानो साथी स्त्रीयोना कलकलाटने सांजली, आखान स्तंभने उखेनी अने मावतने मारी दोमतो दोमतो ज्यां स्त्रीयो रमती इती त्यां आवी पदोच्यो. स्त्रीयो पण अत्यंत जय पामती गती “हे न-

ગૌતમ ! અમારું રક્ષણ કરો ! રક્ષણ કરો !! ” એમ પોકાર કરવા લાગી. પછી દયા ધારી મહાપદ્મકુમાર તે સ્ત્રીયોનાં આવાં કરુણસ્વર સાંજલી તત્કાલ યોદ્ધા દાણમાત્રમાં તે દાથીને દંકારી કાઢવા લાગ્યો. એટલે તો તે દાથી પણ સ્ત્રીયોને ત્યજી દડા કુમાર સામો દોડ્યો. સ્ત્રીયો પણ “ હવે આ કુમાર નિધે મૃત્યુ પામશે. ” એમ ધારી પોકાર કરવા લાગી. પછી કુમારે તત્કાલ પોતાનું પાતે રાગવાનું વસ્ત્ર દાથીની આગલ પેંકયું એટલે હુટ ચિત્તવાલો તે દાથી વચ્ચે કુમાર ત્રારી. તેને પોતાના હાંતોથી પ્રહાર કરવા લાગ્યો. આ વચ્ચે મહાસેન નૃપતિ તત્કાલ ત્યાં આવી કુમારને કહેવા લાગ્યો કે, “ તું એ હુટ દાથીના સન્મુખ પડ પોતાની આત્મરક્ષા ન કર. ” કુમારે કહ્યું, “ હે નરેશ્વર ! આપ હજી માત્ર શત્રુ ધરને જૂઠું કે, હું પોતાની કલ્યાણને એ હુટ દાથીને પણ કેવી રીતે પડા કરું હું. ”

પછી ચારે તરફ કરતો જ્યો કુમાર તે દાથીને શાશ્વમાં કહેલી વિધિ પ્રમાણે રોજાવીને તેની પીઠ ઉપર બસી ગયો. કુમારની આવી જગત્ને વિશ્વમય કરનારી કલ્પા જોઈ હર્ષિત શ્રેયેતો મહેન્દ્રસિંહ રાજા તેને સર્વ પ્રકારના આદરથી પોતાને ઘેર તેની ગયો અને ત્યાં તેણે તેને મહેસતવ પૂર્વક પોતાની એક મોટી કન્યા વરણાવી. પછી કુમાર મહાપદ્મ એક વિશ્વતુલ્યને વિષે તે પોતાની એકમો પ્રિયારી સાથે ક્રીડા કરવા લાગ્યો, પરંતુ મહાનાયલીને તો તે કંઈના હાગની પેઠે નિર્ગતર હૃદયને વિવેજ ધારણ કરતો હતો.

કોઈ વચ્ચે ગર્ભને વિષે કોઈએક વેગવની નામની વિદ્યાધરીયે મહાપદ્મ કુમારનું રક્ષણ કર્યું. કુમાર જાગી ઊઠ્યો એટલે તેણે વિદ્યાધરીને જોઈ મૂર્છા ઊઠાવીને કહ્યું કે, “ શ્રે ! તું કોણ છે અને મહારાજ કેમ હાજર કોં છે ? ” તેણે ઊંચ આંખો કે, “ હે રાજકુમાર ! આપ તેનું કારણ સાંજણો. ”

વેનાદય પર્વતને વિષે શૂરોદય નામે નગર છે. ત્યાં વિદ્યાધરેનો અગિયારિ ઇન્દ્રનુ નામે પ્રસિદ્ધ રાજા રાગ્ય કોં છે. તેને મનોહર શ્રીકાંતા નામે સ્ત્રી છે. તેણે એક જયવંશ નામની પુત્રી છે. તે પુત્રીને ઇન્દ્રનુ નૃપતિએ જાતરૂપના મહે રાજાનું પદને વિષે આજેથીને બતાવ્યા, પરંતુ કોઈ પણ રાજા તેને પ્રીતિ-કારી અને નહિ, તેથી તે કોણે પોતાનો પતિ કલ્યાણે રક્ષાને મળી. પછી પદને વિષે તેનાં કલ્યાણ આજેથીને બતાવ્યું એટલે તો તે તત્કાલ મોદ પામી

अने कहेवा लागीं के, “निश्चे आ जत्रने विपे तो म्हारे आज पति आठ. नहि-
तो अवश्य मरण एज श्रेयकारी ठे. म्हारे आ विना बीजा पुरुषो वंधु समान ठे.”

(वेगवती विद्याधरी महापद्म कुमारने कहे ठे के,) “हे कुमारे! पठी में
जयचंझानो मनोरथ तेना भातपिताने कथो. ते उपरणी तेठए मने तत्काल त-
मने त्यां लइआववानी आझा करी. वली में पण अदिं आवतां जयचंझा
पात्ते एवी प्रतिज्ञा करी ठे के, हे कन्या ! जो हुं महापद्म कुमारने अदिं नहि
लावुं तो अग्रिमां प्रवेश करीश, माटे आपना प्रसादघी जेम म्हाहं मृत्यु न
घाय तेम आपे करवुं. वली आपे चित्ते विपे बीजुं कंइ पण लाववुं नहि. ”
वेगवतीनां आवां वचन सांजली, पद्मोत्तर जूपतिनो पुत्र (महापद्म कुमार)
हर्ष पाम्यो. वेगवती पण कुमारने सूरुदय नगरे लइ जइ पोताना राजा इंड-
घनुने सर्व वात निवेदन करी. पठी इंडघनुए मद्दोत्सवपूर्वक कुमारनो पोता-
नी पुत्री साथे पाणी ग्रहण कराव्यो. जयचंझो पण वेगवतीनो घणोज स-
त्कार कथो.

हवे जयचंझाना भामाना पुत्रो गंगाधर अने महिधर के, जेठ महाबल-
वंत होता, तेठ आ वात सांजलीने अत्यंत क्रोधातुर थइ हाथी, घोना, रथ
अने सुजटो सहित आकाश भागें घइने त्यां आव्या अने कहेवा लाग्या के;
“जे अमारे विद्याधरोने परणवा योग्य कन्या ठे, ते आ साधारण भाणस केम
परणी जाय ? ” पठी ते विद्याधरोने आवेला सांजली कुमार तेठना सामो
घयो, जेथी तेनुं विद्याधरोना सुजटोनी साथे महा घोर युद्ध थयुं. प्यारे कु-
मार महापद्म अने ते विद्याधरोनुं युद्ध चाड्युं ते बखते एवो कोइ हाथी, घोमो
के सुजट नहोतो के, जे कुमारना शस्त्रघी घायल घया विनानो रहो होय.
वेवट विद्याधरो पोताना सैन्यने नाश पामेलुं जाणी जयघी नासी गया. पठी
प्राप्त थयो ठे विजय जेनो एवा महापद्म कुमारनो वेताद्वय पर्वतना सर्व वि-
द्याधरोए सत्कार कथो. त्यां कुमारने स्त्री रत्न विना बीजा तेर रत्नोनी प्राप्ति
थइ, तेथी तेणे वलवने सर्व जरतहेत्रने साध्युं.

पठी नव विधानवालो, वत्रीश हजार राजांघी सेवायलो अने एके
ठंवी एवी चोसठ हजार स्त्रीयोनी साथे क्रीडादि आनंद करनारो ते महापद्म
कुमार ठ खंभवाला जरतहेत्रनुं राज्य जोगवतो ठतो पण मद्दनावली विना

ते सर्वेने निरंतर निरसनी पेठे मानवा लाग्यो. पठी कोइ वखते तापसोना आश्रम प्रत्ये गयेला श्री महापद्म चक्रवर्तीने जन्मेजय राजाए पोतानी पुत्री मदनावली तत्काल परणावी. तेथी तेतेनी खीरत्न थइ. पठी महापद्म चक्रवर्तीये इस्तिनापुरमां आवी स्नेह सहित माता पिताना चरणेने विषे प्रणा कस्यो एटले पुत्रनी आवी विस्मय करनारी चक्रवर्तीपणानी संपत्ति जोइ माता पितादि नगरवासी जनो तेना बखाण करवा लाग्या.

आ वखते श्री मुनिसुव्रत स्वामीना शिष्य श्री सुव्रत सूरि इस्तिनापुरमां आल्या एटले पद्मोत्तर राजा त्यां जड तेमनुं वंदन करी धर्मोपदेश श्रवण करवा घेठो. गुरुए तत्काल संसारनो नाश करनारी सरस अमृत समान वेदना आरंजी. राजा पद्मोत्तर ते धर्मदेशनाने सांजली परम वैराग्यवासी प्रयत्नतो गुरुने कहेवा लाग्यो के, “ हुं म्हारा राज्यने विषे पुत्रने स्थापन कर चारित्र्य अंगीकार करीश. ” गुरुए “ हे जूप ! घारेला कार्यमां विलंब न करो. ” एम कहुं एटले राजा तत्काल नगरमां आवी प्रधानोने कहेवा लाग्यो के, “ तमे विविध प्रकारना मदोत्सवपूर्वक म्हारा म्होटा पुत्र विष्णुकुमाने राग्याजिपेक करो. ” पठी विष्णुकुमारे जूपतिने कहुं के, “ हे तात म्हारे राज्यनुं कांइ प्रयोजन नथी, कारण राज्यथी तो नरकनी प्राप्ति अने ज्ञान प्रत्ये निरंतर भ्रमण करवुं पमे वे. वली हे तात ! फक्त आरंजमां मधुर पदार्थ परिणामे अत्यंत करवा एवा विषफल समान जोगनुं म्हारे कांइ पण प्रयोजन नथी. हुं तो आपनी साधेज जवनोच्येद करवा माटे चारित्र्य ग्रहण करीश. ” पठी पद्मोत्तर राजाए महापद्मने बोलावीने कहुं के, “ हे पुत्रोत्तम ! हुं म्हारा संतोषने माटे राज्यनो स्वीकार कर. ” सुविनीत एवा महापद्मे पिताने कहुं. “ आपने पदे विष्णुकुमारने स्थापो; हुं तेमनी निरंतर पूर्ण प्रेमे सेवा करीश. ” राजाए कहुं. “ हे सुपुत्र ! ए राज्यना जारने अंगीकार करतो नथी. ” पठी महापद्मे पिताने दर्प करवा माटे तत्काल राज्यने स्वीकार्युं अने विष्णुकुमारे वैराग्यथी पद्मोत्तर जूपतिनी साथे श्री सुव्रत गुरुनी पासे मदोत्सव पूर्वक दीक्षा लीवी. आ महापद्म पण जगतदेवने विषे प्रसिद्ध एवो नवमो चक्रवर्ती थयो. आटला कालमुखी तेनी वज्र माताठना रथ तेवीज स्थितिमां रहा इता. पठी चक्रवर्ती महापद्मे पोतानी माताना संतोषने माटे जिनेश्व-

रनो रथ सर्व नगरमां विस्मय करनारा मद्दोत्सव पूर्वक फेरव्यो, ते उपरभी ते बहु प्रसन्न घर. लोकमां जिन शासननी म्होटी उन्नति थइ अने ते दिवसथी आरंजीने बहु लोको जैनधर्मने विषे अनुरागवाला घया. जरतक्षेत्रने विषे निरंतर अरिहंत धर्मनी प्रज्ञावना करता एवा महापद्म चक्रवर्त्तोये पृथ्वीने विषे जिनेश्वरोना लाखो मंदिरो कराव्यां. पद्मोतर राजर्षि पण दीर्घकाल सुधी अत्यंत निर्मल एवा चारित्रने पाली समग्र कर्ममखने खपावी अनुक्रमे ज्ञान पामी अंते मोक्ष पाम्या. बली विविध प्रकारना तप, कर्म, चारित्र विगेरेना कार्यमां तत्पर एवा विष्णुकुमार महरिने पण तत्काल सर्वे लब्धियो उत्पन्न थइ, तेथी ते कोइ बखते आकाशमां गरुडनी पेठे मेरुपर्वत समान म्होटो देह करीने विचरवा लाग्या. बली क्यारेक कामदेवनी पेठे दिव्यरूप धारण करी अने क्यारेक सुरेंदनी पेठे बहुरूपी थइ करवा लाग्या.

हवे एवानां श्री सुव्रतसूरि अनेक साधुं सदित चोमासुं रहेवाने माटे हस्तिनापुर नगरना उद्यानने विषे आग्या. ते बखते पूर्वे वादची जिता-एसा अने एज कारणथी गुरु उपर छेद राखनारा नमुचि प्रचाने महापद्म जूपति पासे पूर्वे जंमरमां राखी मूजेला वरदानने माग्यो. महापद्मे कह्युं. "हं तने शुं आपुं ?" नमुचि प्रचाने कह्युं. "हे नाथ ! आपनुं राज्य आपो." पढी महापद्म जूपति नमुचिने राज्याभिषेक करी पोते अंतःपुरमां रह्यो. पढी माणनोनी मध्ये चंद समान नमुचि तत्काल यज्ञस्थान प्रत्ये आधीने यज्ञना मीनथी अनेक जीवोनो बब करवा लाग्यो. नमुचिने राज्य प्राप्त थयुं, तेथी सर्व प्रजा उत्साहवंत अइने हर्षची बवानली भाटे आववा लागी. पढी नमुचि विचारवा लाग्यो जे, "म्हारा राज्यने नहि सदन करी शकनारा श्वेतां-वर साधुं आग्या नहि." आपुं उइ गोवी काडी तेणे सूरिने बोलाडीने कह्युं के, "जे बखते जे ब्राह्मण, क्षत्रीय अथवा वीजो कोइ नवो राजा थाप ते बखते सर्वे पार्लंभियोए आबीने बवानली आपवी जोइए. कारण सर्वे तपना कार्यो राजाचीज रक्षण कराय ठे, परंतु अहो ! दुष्ट आचारवाला, मर्यादा र-हित अने दुष्ट हृदयवाला तमे पोताना धर्मची गर्ववंत घया वता अने सर्व प्रकारना पार्लंभवे बहु लोकोंने दुषित करता घका म्हारा राज्यनी निंदा करो ठे; भाटे हवे तमारे म्हारा राज्यने त्यजी दइ बीजे चाड्या-जवुं. बली तमा-

रा मध्ये जे कोइ साधु आ म्हारी आझाने उद्धंघन करशे ते निम्हे म्हारे वष करवा योग्य ठे." नमुचिनां आवां वचन सांजली गुरुए कह्युं, "अमारे राजा पासे जवुं कट्यतुं नथी, माटे अमे नदोता आग्या. वली अमे कोइनी निंसा पण करता नथी. कारणके, अरिहंत प्रज्जुना धर्मने जाणनारा अने समताप-गिणामथी जावित आत्मावाला मनुष्यो कपारे पण कोइ उपर रागद्वेष करता नथी." सृग्ये आ प्रमाणे कह्युं तोपण डट हृदयवालो ते नमुचि कहेवा लाग्यो के, "हे सूरि ! जो तमारामांथी एक पण साधुने सात दिवस उपरांत म्हाग नगरने विषे अग्रया म्हारा राज्यने विषे देखीश तो तेने म्हारा सेवको पासे मनपुत वंघनथी वंघावी तत्काल मारी नंखावीश, माटे हे मुनीशे ! त-मारे त्रिःशंसप म्हागे देश त्यज्जी वर वीजे चाढ्युं जवुं." पठी सूरिये उधा-नमां थापी ते वात पोताना गणने कदी के, "हये आपणे शुं करवुं ?" एटलामां ते साधुने विषे एक मुनि बोली उठथाके, "ठ हजार वर्ष सुधी उग्र तप करीने हमणां विष्णुकुमार मुनि मेरुपर्वतनी चुलिकाने विषे चोमासुं रहा ठे. त्यां तेमनी पासे जो कोइ विद्यालब्धिवाझा जाय तो ते आपणुं कार्य करे." एट-लामां एक बीजा साधुए कह्युं, "म्हारी त्यां जगामां शक्ति ठे, परंतु पाडुं आववानी शक्ति नथी." गुरुए कह्युं, "हे साधु ! तमने अदिं पाठा तो वि-ष्णुकुमार लावशे." पठी ते मुनि तत्काल मेरुपर्वतनी चूलिका प्रत्ये गया. विष्णुकुमार तेमने आवता जोइ पोताना मनमां विचार करवा लाग्या के, "निम्हे मंथनी पण नदि बनी शके एवुं मोटुं कार्य आवी परंपुं देखाय ठे. कारण एम न होय तो आ वर्राजतुनां अदिं साधुनुं आववुं कपांथी होय ? पठी ते मुनिसे विष्णुकुमाने वंदना करी. गुरुए कहेली सर्व वात निवेदन करी. पठी विष्णुकुमार ते मुनिने माथे लख गजपुर प्रत्ये गया. त्यां तेमणे गुम्हे नमस्कार करीने कहुं, "हे मुनीश्वर ! आपने जे कार्य होय ते ऊट कदो ? गुम्हा कहुं, "हे वर्य ! मावुठने शान थोपळा जपंकर उपज्यने नाश करे. कारणके, शक्तिरंत पुम्हे मंथना कार्यने विषे पोतानी शक्ति गोपनगी नहि."

पठी मावुठ मदिन विष्णुकुमार नमुविनामे गया. त्यां जूरानि विना बीजा मरुतान तेमने वंदना करी. विष्णुकुमार नमुचिने कहुं, "हे नमुचि ! त्यां सुधी चोमासुं ठे त्यां सूरि मावुठने म्हाग नगरने त्रिं म्हेवा दे." नमु-

ચિયે કહું “ હે વિષ્ણુકુમાર ! તમે એમ ઠા માટે વાલો ઓ ? સાધુનંદ એ પાંચ દિવસ રહી પઠી ચાલ્યા જવું. ” વિષ્ણુકુમારે કહું. “ ત્યાર પઠી સાધુનંદ વ્હારના ઝયાનને વિષે રહેશે. ” વિષ્ણુકુમારનાં શ્રાવાં વચન સાંજલી ક્રોધાતુર થયેલા નમુચિયે તત્કાલ કહું કે, “ શ્રે ! પોતાના માતા પિતાને દૂષિત કરનારા, નિર્લેજ, મલિન અને સર્વ પાશંદિયોમાં અવમ એવા તમારે અદિયાં ઘોડીવાર પણ ન રહેવું. વલી જો તમારે જીવિતનું કાર્ય હોય તો સર્વથા મ્હારા રાગ્યને સ્પર્જી રહેવું. નહિ તો હું તમારો નાશ કરીશ. ” તેનાં શ્રાવાં વચન સાંજલી અત્યંત ક્રોધાતુર થયેલા વિષ્ણુકુમારે ફરીથી કહું કે, “ હે ઝૂપતિ ! ત્રણ પગલા પૃથ્વી તો આપ. ” મંત્રી નમુચિયે કહું. “ હું તમને ત્રણ પગલાં પૃથ્વી આપું હું; પરંતુ તેની વ્હાર કોઈ પણ સાધુને દેલીશ તો તેને નિશ્ચે મારી નાખીશ. ”

પઠી મુનિનંદના વચની વાર્તાથી નત્યત્ર થયેલા ક્રોધરૂપ અગ્નિવદને જ્વા-
જલિત હૃદયવાલા વિષ્ણુકુમાર, પોતે રાજાનંદનાં જોતા ઠતા વધવા લાગ્યા. નાના પ્રકારના રૂપને ધારણ કરનાર અને ગર્જના કરતા ઠતાં અનુક્રમે વૃદ્ધિ પામતા તે એક લાખ યોજન પ્રમાણ દેહવાલા થયા. ચરણના પ્રદારથી ગામ, નગર, રાણ, પર્વત અને સમુદ્રથી વ્યાપ્ત એવા પૃથ્વીનાં પીઠને કંપાવતા તે મહામુનિ પર્વતોના શિખરોને પારવા લાગ્યા. મહાસમુદ્ર ક્રોધ પામવા લાગ્યો. જ્યોતિશ્વક દૂર નાસવા લાગ્યું અને સર્વે દેવતાનું “ આ કોઈ પ્રલયકાલ સમાન નત્યત્ર થયો છે. ” એમ શંસય કરવા લાગ્યા. આ પ્રમાણે ત્રણ જગત્ના ક્રોધથી રૂંધે તે મુનિને અત્યંત ક્રોધ પામેલા જાણી તેમને શાંત કરવામાં ઠે રંજાવિક દેવાંગનાનંદને અને ગંધર્વોને મોકલ્યા. પઠી તે દેવાંગનાનંદ ઉપદામધારી એવા વિષ્ણુકુમારના કાનની પાસે જઈ ઝંચે સ્વરે એમ ગાયન કરવા લાગી કે, “ આ પ પ્રવોવ પામો અર્થાત્ શાંત થાન. કારણ કે, આપે કરેલો જે આ ક્રોધ છે તે સ્વજન અને પરજન એ વચ્ચેના તાપ પમાડનારો થયો છે. અરિદંત જગતંતોએ પણ ક્રોધને સંતારમાં ગાઢ ડૂર્ગતિનું કારણ કહેલો છે, માટે હે મહામુનિ ! ઉપદામ ધારણ કરો. કારણ કે, મુનિયો તો ઉપદામના મારવાલાજ હોય છે. વલી સાધુનંદને ક્રોધ કરવો એ ચારિત્ર તથા તપની હાનિકરનાર છે. એમ સર્વે પુરુષો માને છે, માટે હે મુનિશ્વર ! સંતારના નિવંધનરૂપ ક્રોધને નાશ કરો ! નાશ કરો ! !

વિષ્ણુકુમાર વૃદ્ધિ પામે ઠતે દેવાંગનાનંદ આ પ્રમાણે ક્રોધને ઉપદામ ક-

ચા માટે ગીત ગાવા લાગી. પઠી જેટલામાં વિષ્ણુકુમારે નમુચિને પાતાલપ્ર-
ત્યે પ્રવેશ કરાવવાને તેના મસ્તકને વિષે પ્રથમ ચરણ આરોપણ કરી અને પઠી
વીજો પૂર્વ સમુદ્રમાં તથા ત્રીજો પશ્ચિમ સમુદ્રમાં એમ મૂકીને ઝજા રહે છે તે-
ટલામાં તે વૃત્તાંતને જાણી જાયથી કંપતું છે શરીર જેનું એવો મહાપદ્મ ચક્રવર્તી
તત્કાલ ત્યાં આવી ગુરુને નમસ્કાર કરીને કહેવા લાગ્યો કે, “હે જગવન્ !
હવે હું આવો અપરાધ નહિ કરું.” પઠી મહાપદ્મ ચક્રવર્તી ગુરુ સહિત સ્તુતિ-
થી વિષ્ણુકુમારને શાંત કરવા લાગ્યો કે, “હે વિષ્ણુમુનિ ! આપ અમારા વ-
ચનથી દેવતાઠની શાંતિ માટે તથા સંઘની શાંતિ માટે ક્ષમા કરો.” પઠી તે
વિષ્ણુકુમાર માંડ માંડ શાંત થયા અને અનુક્રમે પોતાના સ્વાજ્ઞાવિક સ્વરૂપને
પામ્યા. તે દિવસથી આરંજીને લોકો વિષ્ણુકુમાર મુનિને ત્રિવિક્રમ એવા ના-
મથી કહે છે. પઠી સમુદ્રની પેઠે અત્યંત ઉપશમ પામેલા ક્રોધવાલા યંત્રી
વિષ્ણુકુમાર આલોચના લઈ પવિત્ર આત્માવાલા થઈ વિધિ પ્રમાણે પૃથ્વી ઉ-
પર વિહાર કરવા લાગ્યા.

પઠી મહાસત્ત્વવંત એવા વિષ્ણુકુમાર મુનીશ્વર નિઃકલંક ચારિત્રને પા-
લી, ઉત્કૃષ્ટ કેવલ જ્ઞાન મેલવી મોક્ષ પામ્યા. મહાપદ્મ ચક્રવર્તી પણ દીર્ઘ-
કાલ પર્યંત મહા જોગોને જોગવીને પઠી સંતારથી જપ પામી પુત્રને પોતાના
રાગ્યને વિષે સ્થાપી પોતે ગુરુપાસે ચારિત્ર અંગીકાર કર્યું. ત્યાં સૂત્ર અને અર્થ
વજ્રેનો અન્યાસ કરી અત્યંત ધોર એવા તપ અને ચારિત્રયુક્ત એવા તે મુનીશ્વર
નિરતિચારપણે પોતાના ધર્મને ચીરકાલ પર્યંત આરાવી, કર્મના ક્ષયથી કેવ-
લ જ્ઞાન પામીને પઠી અલંકૃત સુખના સ્થાનરૂપ મોક્ષપદ પામ્યા. શ્રી મહા-
પદ્મ મુનિનાં શરીરનું પ્રમાણ વીશ ધનુષ્યનું અને આયુષ્ય ત્રીશ હજાર વર્ષનું
હતું. શ્રી વિષ્ણુકુમાર મુનીશ્વરનું પણ તેટલું જ હતું. ચક્રધરદિગ્દર્શી વિષ્ણુકુમાર-
ને શ્રી શાંતિનાથના શિષ્ય કદા છે અને વસુદેવદિગ્દર્શી મહાપદ્મના વંધુ કહેલા છે.

॥ ઇતિ શ્રી મહાપદ્મ ચક્રવર્તી ચરિત્રમ્ ॥

॥ અથ શ્રી હરિણા ચક્રવર્તી ચરિત્રમ્ ॥

આ જનત હંત્રના કાંઈક નગરને વિષે પ્રસિદ્ધ એવો મહાહરિ નામે રા-

ના રાજ્ય કરતો હતો. તેને સર્વ પ્રકારના જ્ઞાન્યાદિક ગુણવાલી મદિરા ના-
મની સ્ત્રી હતી. તેણે ચતુદ સ્વપ્ન સૂચિત, જગત્તે આનંદ પમાનનારો અને
મદા વલવંત એવો હરિપેણ નામે પુત્ર થયો. અનુક્રમે તે યૌવનાવસ્થા પામ્યો
એટલે મદાહરિ જૂપતિયે દર્પથી તેને મહોત્સવ પૂર્વક પોતાના ઝઠ્ઠા સુખવા-
લા રાજ્યાસને સ્થાપ્યો અને પોતે ઉત્પન્ન થયેલા ગાઢ વૈરાગ્યથી વાહ્ય તથા
આન્ન્યંતર સર્વ પરિગ્રહને ત્યજી દશ તત્કાલ દીક્ષા લીધી.

પછી પ્રજાનું પાલન કરતા એવા તે સત્યવાદી હરિપેણ જૂપતિના ઘરને
વિષે ચૌદ રત્નો ઉત્પન્ન થયાં; તેથી તેણે વલવને સર્વ જરત ક્ષેત્રને સાધ્યું એ-
ટલે વર્તીશ હજાર રાજાનું તેને વારવર્ષ પર્યંત અન્નિયેક કલ્થો. પછી જેમ
ઈંદ્ર દેવલોક સંવંધી મુલ જોગવે તેમ હરિપેણ ચક્રવર્તીયે ચક્રવર્તીપણાના મ-
હાજોગોને દીર્ઘકાલ પર્યંત જોગવ્યા.

એક દિવસ સંતારવાસથી જયજીત થયેલો તે હરિપેણ વિચારવા લાગ્યો
કે, “ અહો ! હું પુણ્યહિન હરિદી લોકો ક્યારે પણ સંપત્તિને પામી શકે ત્ત-
રા ? અર્થાત્ નજ પામી શકે. હું પૂર્વજન્મને વિષે કરેલા પુણ્યથીજ આ મ્હો-
ટી સંપત્તિ પામ્યો છું, માટે હવે પરલોકના હિતરૂપ નિર્મલ પુણ્યને આદરું. ”
આમ વિચાર કરી ઉત્પન્ન થયો તે વૈરાગ્ય જેને એવા શુભ હૃદયવાલા હ-
રિપેણ જૂપતિયે રાજ્યાસને પુત્રને સ્થાપન કરી પોતે હજારો રાજાનું સહિત
દીક્ષા ધારણ કરી. પછી પૃથ્વી ઉપર વિદાર કરતા તે મુનિયે દીર્ઘકાલ તીવ્ર
તપ કરીને કર્મનો ક્ષય કરી અંતે કેવલ જ્ઞાનને મેલવી મુક્તિપદ પ્રાપ્ત કર્યું.
એ પ્રમાણે પંદર ધનુષ્ય પ્રમાણ શરીરવાલા અને દશ હજાર વર્ષ પ્રમાણ આ-
યુષ્યવાલા હરિપેણ ચક્રવર્તી મુનિ કર્મનો ક્ષય કરી તિષ્ઠિપદને પામ્યા.

॥ ઇતિ હરિપેણ ચક્રવર્તી ચરિત્રમ્ ॥

॥ અથ જય ચક્રવર્તી ચરિત્રમ્ ॥

મગધ દેશમાં રાજગૃહ નગરને વિષે સમુદ્વિજય નામે રાજા રાજ્ય ક-
રતો હતો. તેને વગ્ધા નામે સ્ત્રી હતી. તેણે સૌજ્ઞાન્યરૂપ જ્ઞાન્યની જૂમી એવો
ચૌદ મંહાસ્વપ્ન સૂચિત જય નામે પુત્ર થયો. અનુક્રમે તે યુવાવસ્થા પામ્યો

ઘટલે ઉત્પન્ન થયેલા વૈરાગ્યવાલા પિતા સમુદ્ધવિજય રાજાએ તેને પોતાને પેઠે સ્થાપ્યો. પછી જય જૂપતિ અનુક્રમે ચક્રવર્તીપણું પામ્યો ઘટલે તેણે સર્વ જ-
સ્તદેવને સાધી ચીરકાલ પર્યંત ચક્રવર્તીના જોગો જોગવ્યા.

એક દિવસ જય ચક્રવર્તી વિચાર કરવા લાગ્યો કે, “ શ્રાવી ચક્રવર્તીની સંપત્તિ કી રીતે પ્રાપ્ત થતી હશે ? ” આમ વિચાર કરતો તે ગુરુ પાતે ગયો. ત્યાં ગુરુને વંદના કરી તેણે પૂછ્યું કે, “ શ્રાવી ચક્રવર્તીની લક્ષ્મી કયા પુ-
ણ્યથી પ્રાપ્ત થાય છે ? ગુરુએ અમૃત સમાન મધુર વાણીથી ઉત્તર આપ્યો કે,
“ જે કાંઈ જ્ઞવ્યપણું પ્રાપ્ત થાય છે, તે સર્વ ધર્મનોજ પ્રજ્ઞાવ છે. તેમજ હે રા-
જન્ ! આ લોકમાં હાથી ઘોડા અને પાયદલના સમૂહથી વિસ્તારવંત મનોદર
રાજ્ય, ગાઢ સ્નેહથી અદ્ભૂત રૂપવાલી અત્યંત મનોદર સ્ત્રી, સ્નેહવંત વંધુત્ત અને
નિરંતર નિરોગી શરીર એ સર્વ ધર્મથીજ પ્રાપ્ત થાય છે. વલી જ્ઞવ્ય પુરુષોને
ધર્મથીજ કુવેર સમાન સમૃદ્ધિ, નિર્મલ બુદ્ધિ, કીર્તિ, વિનીત પુત્રો અને ઘરને
વિપે પૂર્ણ સંપત્તિ એ સર્વ પ્રાપ્ત થાય છે. પૂર્વે પુણ્ય કરનારા પ્રાણીયોના મનો-
રથો સિદ્ધ થાય છે અને પુણ્ય રહિત પ્રાણીયોના મનોરથો તો વાયુથી મેષપં-
ક્તિની પેઠે નાશ પામે છે. ”

ગુરુનાં આવાં વચન સાંજલી વૈરાગ્ય પામેલા પુણ્યવંત જય ચક્રવર્તીએ
પોતાની સમૃદ્ધિ ત્યાગ કરી પ્રવ્રજ્યા ઇંગીકાર કરી. પછી શુદ્ધ ધ્યાન અને તપ-
રૂપ અગ્નિવત્તે વાલી નાહ્યો છે સર્વ કર્મરૂપ કાટ સમૂહ જેણે એવા તથા વાર
ધનુષ્ય પ્રમાણે ઝંચા શરીરવાલા અને ત્રણ હજાર વર્ષની આયુષ્યવાલા તે જય-
ચક્રવર્તી મુનિ મોક્ષ પામ્યા.

॥ ઇતિ જય ચક્રવર્તી ચરિત્રમ્ ॥

વિમલજિણોસરતિત્તે, થેરાણં અંતિઅંમિ પથ્થં ॥

ચત્તદસપુર્વી પત્તો, મહવ્વલો પંચમે કપ્પે ॥ ૧ ॥

તત્તો ચર્ણત્તુ જાનં, વાણિઅગામે સુદંસણો સિદ્ધિ ॥

વીરસગાસે પુણ્ણરવિ, ચત્તદસપુર્વી ગત્તં સિદ્ધિં ॥ ૨ ॥

અર્થ—તેરમા વિમલનાથ જિનેશ્વરના તીર્થને વિષે સ્યવિર આચાર્યની પાતે

પ્રવ્રજ્યા પ્રદણ કરીને ચૌદ પૂર્વ ધારી ઘયેલા મહાવલ પાંચમા દેવલોક પ્રત્યે ગયા. ૧ અર્ધિં મહાવલનું પાંચમા વ્રહ્મલોકને વિષે જવું કહ્યું તેનું કારણ તે કોઈ પણ પૂર્વ વિસ્તરી જવાના હેતુથી સંજવાય છે. કારણકે, એમ નહિ તો ચૌદ પૂર્વધારીનું જવું જઘન્યથી પણ ઠગાં લાંતક દેવલોક સુધી હોય છે. ત્યાં દશ સાગરોપમનું આપુપ્ય જોગવીને પઠી ચવીને વશિક્ ગામમાં સુદર્શનામા દોઢપણે ઉત્પન્ન થયા. ત્યાં પણ તે ફરીથી વીરમન્ત્ર પાસે ચારિત્ર લઈ ચૌદ પૂર્વધારી ઘડી સિદ્ધિ પામ્યા. ॥ ૨ ॥

॥ શ્રી મહાવલ ચરિત્રમ્ ॥

હસ્તિનાપુર નગરને વિષે વલિ રાજાના સમાન નિર્મલ એવો મહાવલવંત વલ નામે રાજા રાજ્ય કરતો હતો. તેને પ્રજાવતી નામે પટ્ટરાણી હતી. કોઈ વલતે તે પ્રજાવતીયે અર્થ રાત્રે સ્વપ્નામાં સિંહ જોયો. પઠી જાગી ઊઠેલી તેણે તે વાત પોતાના પતિ વલિરાજાને કહી એટલે વલજૂપતિયે કહ્યું. “હે પ્રિયા ! તે સ્વપ્નાને વિષે સિંહ દીઠો છે તે ઉપરથી તને પૂર્ણ દિવસે નિંદાસમાન પરા-ક્ષ્મી પુત્ર થશે. વલી તે જ્યારે વૃદ્ધિ પામશે ત્યારે આપણા કુલનો આધાર અને કુલરૂપ સમુદ્ધને ઝડાસ પમાડવાને ઘંચ સમાન થશે. ઊંઘે તે યુવાવસ્થા પા-મશે ત્યારે સર્વ પૃથ્વીનો રાજા થશે.” રાજાનાં આવાં વચન સાંજલી પ્રસન્ન થયેલી રાણી પોતાના મંદીરે ગઈ અને સુલચી ગર્જને પોષણ કરવા લાગી. પઠી જૂપતિયે જેના ઉત્પન્ન થયેલા દહોલા પૂર્ણ કર્યા છે એવી તે પ્રજાવતી રાણીયે સામાનવ માતે એક ઉત્તમ પુત્રને જન્મ આપ્યો. ઇંદ્રગ્રીવ દામીપોષ દર્પિત થઈ તત્કાલ પુત્ર જન્મની વધામણી ગજાને આપી એટલે ગજાએ પણ પ્રસન્ન થઈ પોતાના એક મુકુટ વિના વાકીના સર્વ ઇંદ્રના આજ્ઞાપણો તે દામી-પોને આપ્યાં. ત્યાર પઠી જૂપતિયે સેવકોને બોલાવીને કહ્યું કે, “તમે વેદિજનોને ઓઠી દેવાપૂર્વક માનને વૃદ્ધિ પમાડનારી વધાડનો નગરમાં પટ્ટદ વજ્રસાવો.” સેવકોએ રાજાની આજ્ઞા પ્રમાણે તે સર્વ કર્યું. વારમા દિવસે ગજાએ સર્વ પોતા-ના સ્વજનોને સંતોર પમાડી મદોત્સવ પૂર્વક પુત્રનું મહાવલ એવું નામ પાડ્યું.

પઠી પાંચ ધાવનાતાંથી પાલન કરતો અને સર્વ કલાકનો અન્યાસક-રતો તે મહાવલ કુમાર અનુક્રમે યૌવનાવસ્થા પામ્યો એટલે પિતાએ તેને સ-માન લાવણરૂપ અને યૌવનવાલી આઠ રાજકન્યાનાં પરણાવી. વલી પુત્રને

माटे तेणे प्रेमधी आव मालनो एक मेदेल बनावी आप्यो अने पुष्कल रूप
आप्युं तेमज आवे स्त्रियोने पांचमा अंगमां कहा प्रमाणे सुवर्णना आत्तरणो
अने आवक्रोम सोनाम्होरो आपी. पठी महाबल कुमार ते मेदेल उपर रखो
वतो आव स्त्रियोनी साथे जोग संबंधी मदा सुखने जोगववा लाग्यो.

एक दिवस श्री विमलनाथ तीर्थकरनी परंपराना श्रुतकेवली श्री धर्म-
घोष सूरि ते नगरने विषे आग्या. तेमने वंदन करवा माटे सर्व प्रकारनी सम-
धि सहित एवो श्रद्धावंत बलराजा पोताना परिवारे परबख्यो वतो बहाराणा उ-
द्यानमां गयो. मदाबल कुमार पण पोताना चारपालना मुखधी गुरुने आवेला
सांजली उद्यानने विषे गयो. ते बखते गुरुए धर्मांपदेश आप्यो के-

धर्म, अर्थ अने कामरूप पुरुषार्थो श्रेष्ठ धर्मना प्रज्ञावशीज मले ठे, माटे
मोक्षनी इच्छावाला तत्त्वज्ञ पुरुषोए धर्मने विषेज उद्यम करवो. लक्ष्मी दा-
धीना कान समान चपल, शरीर नाशवंत स्वप्नाववाळुं अने जीवित दर्जनना अग्र
ज्ञाग उपर रदेला पाणीना बिंदु समान नाशवंत ठे. जेम चंझुं प्रतिबिंब ज-
लने विषे अनेक रूपे मिथ्या देखाय ठे तेमज स्त्री विंगेरे समस्त जगत् पण मि-
थ्याजतज ठे. यली जेम दश दिशामां गयेलं पक्षीयो सायंकाले एकठां अ-
र्पित थया वतां परस्पर वार्तालाप करीने सवारे पोतपोतानी जीविकाने माटे
जूदा जूदा चाख्या जाय ठे तेमज स्वजन संयोग समजयो. यली राज्यादिक
कुगतिने आपनारुं ठे, माटे दे जग्यजनो ! आ असार एवा संसारना स्वरूपनो
चिंतने विषे विचार करी मोक्षदायक धर्मेने विषे यत्न करो. "

गुरुनी आवी वाणी सांजली प्रमत्त थयेलो मदाबल कुमार तेमने क-
हेवा लाग्यो के, "दे जगवन ! अरिदंत प्रनुए कदेला मार्गने हुं दर्शयी सद्गु-
हुं. माटे दे मुनीश्वर ! द्ये हुं माता पितानी आझा लख तमारी पासे आवी
दीक्षा गृहण करुं त्यां मुची तमे अदिंयांज रहो. " सूरिये कहुं. "हे वत्स !
अमने प्रतिबंध न कर. " पठी मदाबल कुमार सूरिने वंदनाकरी पोताना मंदिरे
गयो. त्यां माता पिताने प्रणाम करी ते बोझो के, "दे माता पिता ! में धर्म-
घोष गुरु पासे धर्म सांजळ्यो ठे अने ते मने रूप्यो ठे. " माता पिताए कहुं. "हे
वत्स ! तुं धन्य अने वृत्तपुण्य ठे के, जे ते गुरुना सुमयी धर्म सांजळ्यो अने
ते तने रूप्यो. " कुमारे कहुं. "दे माता पिता ! हुं तमारी आज्ञाधी श्री ध-

મંથોય સૂરીશ્વર પાસે સંપમ ગૃહણ કરવાની ઇચ્છા કરું છે. ” પૂર્વે ક્યારે પણ નદિ સાંજલેલાં પુત્રનાં આવાં અનિષ્ટ વચનને સાંજલી તત્કાલ ઝરતાં ને-
 ત્રવાલી, પરસેવાથી ઝિંજાડ ગયેલી, ગાઢ શોકરૂપ અગ્રિથી તપી ગયેલી, પોતા-
 ના પુત્રના વિયોગથી પીમા પામેલી અને અસ્વસ્થ થઈ ગયેલાં વસ્ત્રવાલી પ્રજ્ઞા-
 વતી દેવી મૂર્ઘા પામી. પછી દાસીયોએ કરેલા નાના પ્રકારના શીતવાતાદિ ઝ-
 પવારોથી ચેતનાને પામેલી તે વિવિધ પ્રકારના વિલાપ કરતી કરતી મહાવલ-
 કુમારને કદેવા લાગી કે, “ હે વત્સ ! તું અમોને ઘણો વદાલો પુત્ર છે. અમે
 ત્હારા વિયોગને ઇચ્છતા નથી, માટે હવે ફરીથી આવું ન બોલીશ. વલી અમે જ્યાં
 સુધી જીવિયે ત્યાં સુધી તું પોતાના ઘરને વિપેજ રહે અને અમારા મૃત્યુ પામ્યા
 પછી તું વ્રત ઇંગીકાર કરજે. ” પછી મહાવલ પોતાની માતા પ્રત્યે કદેવા લા-
 ગ્યો કે, “ હે અંબ ! આપે કહ્યું તે સત્ય છે; પરંતુ ઇંડજાલ નમાન. વિવિધ પ્ર-
 કારનાં દુઃખ આપનારા, વલી જન્મ, મૃત્યુ, જરા, રોગ, શોક અને જય વિગેરે-
 થી વ્યાપ્ત એવા, તેમજ દ્વિદાશ્વત, અધ્રુવ તથા નાશવંત સ્વજ્ઞાવવાલા આ મનુ-
 પ્ય જવને વિપે કોઈ માણસ એમ નથી જાણતો કે, હું પ્રથમ મૃત્યુ પામીશ કે,
 પછી મૃત્યુ પામીશ; માટે હે માત ! હુંતો પ્રવૃજ્યાજ ઇંગીકાર કરીશ, માટે
 મને આજ્ઞા આપો. ” માતાએ કહ્યું. “ હે વત્સ ! ત્હારું સ્વરૂપ સુવર્ણ સમાન કાં-
 તિવાલું અને યૌવન વિશ્વને વિસ્મય પમાનનારું છે. તો દીર્ઘકાલ સુધી જોગને
 જોગવવાથી તેને સફલ કરીને પછી નિષ્ઠે તું વ્રત પ્રદણ કર. ” મહાવલે કહ્યું.
 “ હે માત ! આ મનુષ્ય શરીર દુઃખના ધરૂપ તેમજ બહુ વ્યાધિ શોકાદિકથી
 ગલાપલું છે. વલી તે અસ્થિ, માંસ, વસા, સ્થિર, મુત્ર અને વિષ્ટાનું મંદિર, નિરંતર
 અસુચિનું સ્થાન તથા નાશવંત સ્વજ્ઞાવવાલું છે, માટે બુદ્ધિવંત પ્રાણીયોએ જ્યાં
 સુધી ઇંડિયોની ફીણતા ન થઈ હોય, જ્યાં સુધી નિર્ગંગાપણું વિદ્યમાન હોય
 અને જ્યાં સુધી જરાવસ્થા ન આવી હોય ત્યાં સુધી ધર્મ કરી લેવો જોઈયે; એ
 કારણથી હુંતો ચારિત્ર સંકટ. ” માતાએ કહ્યું. “ હે પુત્ર ! ત્હારે કલામાં કુડાલ,
 રૂપવતી, શુદ્ધ શીલવાલી, ત્હારા સમાન વય અને ગુણવાલી તથા અનુરક્ત એવી
 આઠ વાઙ્માવસ્થાવાલી સ્ત્રીયો છે. તો તું તેમની સાથે હર્યથી જોગ જોગ્ય. ”
 મહાવલે કહ્યું. “ હે માત ! મનુષ્યાંને જોગ સુખ વ્રત આરંભનાંજ કાંડક સુખ
 આપનારું છે, પરંતુ પરિણામે બહુ દારૂણ છે. તેમજ સ્ત્રીયોનું શરીર વિષ્ટા, મૂત્ર

અને પાંચ વિગેરે અપવિત્ર વસ્તુઝંથી જરૂર પુર છે તો પછી તેઝની સાથે પ્રીતિ શા કામની છે ? વલી સ્ત્રીયો તીક્ષ્ણ એવા સંસાર જાવના વાસને ઝનો કરવામાં સ્તંજ સમાન છે અને સિદ્ધિ પદને વિગ્ન કરનારી છે, માટે મોક્ષના અ-
 જિલાપી પુરુષોએ તો તેવી સ્ત્રીયોને ત્યાગ કરવા યોગ્ય કહી છે, તો હે શ્રવ !
 હવણાં હું ચારિત્ર ગ્રહણ કરીશ. ” માતાએ કહ્યું “ હે પુત્ર ! આપણે ત્યાં અનુ-
 ક્રમે પ્રાપ્ત થયેલી અસંખ્ય લક્ષ્મી છે તે તું જોગવ. ” કુમારે કહ્યું. “ તે તો
 રાજા, ચોર, અગ્નિ અને મૃત્યુને સ્વાધિન રહેલી છે, માટે અશાશ્વત્ત એવી તે લ-
 ક્ષ્મીને તો હું ત્યજી દઈ દુંજ. ” ગ્રાવી રીતે માતા ગ્યારે પુત્રને સંયમની આ-
 શાથી ઠોઠાવવા સમર્થ ન થઈ અને પુત્ર લોજમાં આસક્ત ન થયો ત્યારે માતા
 તેને જપ દેખાવતી બતી કહેવા લાગી કે, “ હે વત્સ ! ચ્વરૂધારા ઉપર ચાલવું
 અને બન્ને હાથથી સમુદ્ધ તરયો એ જેમ ડુપ્કર છે તેમ ચારિત્ર પાલવું એ પણ
 નિશ્ચે અત્યંત ડુપ્કર છે. વલી જૂમિ ઉપર શયન કરવું, કેશનો લોચ કરવો, ત્રિ
 કાચર્યા કરવી તથા ગ્રહચર્યા પાલવું એ ઉત્તરોત્તર ડુપ્કર છે. તેમાં પણ ક્યુ
 અને તૃપાને સદન કરવું તેતો અત્યંત ડુપ્કર છે. તેમ તું અત્યંત સુકુમાર છે
 માટે હવણાં ધરમાં રહે. ” કુમારે માતાને ફરીથી કહ્યું. “ હે માત ! નપુંસક
 પ્રાણીયોને વ્રત ડુપ્કર છે, પરંતુ ધીર પુરુષોને તો ડુપ્કર પણ સાધ્યજ છે. ”
 આ પ્રમાણે ગ્યારે માતાપિતા પુત્રની સંયમની ઇચ્છા ઠોઠાવવાને સમર્થ ન
 થયાં ત્યારે તો તેજ તત્કાલ ઝદાસ જાવને પામ્યા. પછી વલરાજાએ આજ્ઞાકારી
 સેવકોને બોલાવીને આદરથી કહ્યું કે, “ ગજપુર નગરની અંદરની તથા બહારની
 જૂમી સાફ કરી, જલ વિગેરેનો ઠંટકાવ કરી અને ચારે તરફ ધ્વજા પતાકા ઝની
 કરો તથા ઠેકાણે ઠેકાણે કૌતુકની સાથે નાચ કરવો. ” જૂપતિની આજ્ઞા પ્ર-
 માણે સેવકોએ તે સર્વ તૈયાર કર્યું એટલે રાજાએ મહાવલને હર્ષથી તત્કાલ
 સિંદાસન ઉપર બેસારી સોનાના અને માટીના એક સો આઠ કલશથી અન્નિપેક
 કરીને પોતે કહ્યું કે, “ અમે તમારી આજ્ઞા પ્રમાણે ચાલનારા છીએ. ” કુમારે કહ્યું.
 “ હે તાત ! મ્હારે માટે જંદારમાંથી નિશ્ચે ત્રણ લાખ સોનામ્હોર મંગાવો. તેમાંથી
 એક લાખની કાતર, એક લાખનાં પાત્રાં અને એક લાખનું રજોદરણ તત્કાલ
 મંગાવી આપો. ” જૂપતિયે તે પ્રમાણે સર્વ આણી આપ્યું. પછી તે મહાવલે પોતાના
 આગલા કેશને કાપી મુખે મુદ્દપતિ.વાંધી. માતા પ્રજાવતીયે રુદન કરતાં કર-

तां ते पुत्रना केशने पोताना वस्त्रमां लड लीधा. पठी महाबल दिव्य चंदनश्री धारीरे लेप करी, सर्व अलंकारेश्री नूपित अइ, हजारों मनुष्याए उपामेली पालखीमां बेठो. वली मस्तके उत्र धारण कराएलो, चामरेश्री बिंजाएलो, अत्यंत म्होटी सेना सहित परिवारश्री बिंटाएलो अने मनुष्याए स्तुति कोलो ते महाबल रजोहरणने ग्रहण करी नगरीश्री निकलीने हर्षवसे श्री धर्मघोष सूरिश्वर पासे आब्यो. त्यां माता पिताए ते महाबल कुमारने आगल करी, गुरुना चरणकमलने नमस्कार करीने कह्युं के " हे जगवन ! आ अमारो अत्यंत प्रिय एवो एक महाबल नामनो पुत्र संसारना जयश्री तमारी पासे चारित्र लेखानी इच्छा करे ठे, माटे हे प्रभु ! आपना हस्तश्री एने तत्काल दीक्षा आपी संसारना जय रहित करो. " गुरुए ते बात अंगीकार करी एटले कृतार्थ एवा महाबले ईशान दिशामां जइ पोतानी भेले देहश्री सर्व आज्ञापणोने त्यजी दीयां. पठी प्रजावती माताए रुदन करता वतां ते सर्व लड पुत्रने कह्युं के, " हे वरस ! ह्दारे निरंतर आ चारित्रने विषे अत्यंत यत्न करवो. जवना हेतुरूप प्रमाद न करवो अने विशेषे धीरज धारण करवी. " पुत्रने आ प्रमाणे दीक्षा आपी माता पिता सूरिश्वरने वंदना करी पोताना नगरे गया.

अहिं पावल कुमारे पंचमुष्टी लोच करीने पठी श्री धर्मघोष सूरि पासे आबी नमस्कार करीने कह्युं के, " हे विष्णु ! हुं जन्मादि दुःखश्री अत्यंत जय पाम्यो हुं. वली आ लोक पण जन्ममरणादि अग्निश्री लीपाइ रहेलो ठे. माटे मने दिक्षारूप अमृतनुं दान आपीने तत्काल शीतल करो. " तेनां आचां वचनश्री गुरुए तेने पोताना हाथश्री दिक्षा आपी सर्व आचारमां प्रविण बनाव्यो. महाबल मुनि पण त्रण गुप्ति अने पांच समितिश्री युक्त वतां विनयादिक गुणेश्री चौद पूर्व जणया. पठी ठठ अष्टमादिक विविध प्रकारना तपवसे आत्माने ज्ञावनां ते मुनि बारवर्ष पर्यंत अतिचारना लेख विना चारित्रने पाली अने आलोचना लइ एक मासना अनशनश्री मृत्यु पामी ब्रह्मदेवलोकेने विषे दश सागरोंपमनी स्थितिवाला देवता थया. त्यांश्री चवीने ते महाबल मुनिना जीव वाणिज नामना नगरने विषे संपत्तिश्री म्होटा ठोवना कुलने विषे उत्पन्न थयो. त्यां तेमनुं सुदर्शन नाम पन्थुं. अनुक्रमे ते वाढ्यावस्था त्यजी नगरमां श्रेष्ठ एबी सुदर्शन दोवनी पद्धि पाम्यो. एवामां त्यां जगवान् श्री महावीर स्वामी समवसखा.

उद्यानपालके नगरमां वीरप्रज्जुना आगमननी वचामणी आपी; तेथी नगरमां सर्व लोक तेमने वंदन करवा चाड्या. सुदर्शन शेठ पण गया. ते अवसरे प्रज्जुए सज्जामां सर्वलोकना दितने मोटे एक समयथी आरंजीने दश सागरोपम सुधीना कालना प्रमाणानुं वर्णन करयुं. ते सांजली विस्मयवंत थयेला सुदर्शन शेठे पूं वयुं के, " हे स्वामिन् ! जेष्ठने आ सागरोपम काल कोइ गतिमां आव्यो होय तो ते जी रीते रूप आय ? " प्रज्जुए कह्युं. " पूर्वे तें एटलो काल अनुज्जव्यो वे. तुं पूं जयने विपे ब्रह्म देवलोकमां दश सागरोपमना आयुष्यवालो महावज्जनो आत्मा देवता दत्तो. " प्रज्जुना आवां वचन सांजली तत्काल पूर्वजयना जा- तिरुमरणने लींघे वैराग्यवंत थयेला सुदर्शन शेठे प्रज्जु पासे चरित्र लींघुं. पढी पोताना कार्यने जाणनाग सुदर्शन मुनिये अनुक्रमे चौदपूर्वनो अन्यात करी केवलज्ञान मेलवी मुक्तिपद अंगीकार करयुं.

(आ प्रयकर्ता श्री गुजवर्द्धन गणी कहे वे के,) हे ज्ञव्यजनो ! में पा- पने नाश करनाहं आ महाबलनुं चरित्र पोताना अने परना उपकारने मोटे संक्षेपे कह्युं वे; परंतु विस्तारे जाणवानी इच्छावाला विद्वान् पुरुषोए ते चरित्र पांचमा अंगथी (जगवती सूत्रथी) जाणी सेयुं.

॥ इति श्री महाबल चरित्रम् ॥

॥ अथ अष्ट बलदेव चरित्राणि ॥

पपग्यमिररुद्धमिणिं, उग्रिअ गहिअवण अयलपमुहे ॥

अववि बलदेवसिं, नमामि निष्ठाणमाणुपत्ते ॥१२॥

अर्थ—गगने विपे चोटेसी रजनी पठे राग्यलक्ष्मीने त्यजी दश चरित्र अंगी- कार करी मोक्षपद प्राप्त करनाग अचल विगरे (अचल, विजय, जड, मुजड, सुदर्शन, आनंद, नंदन, अने पद्य) आठ बलदेव मुनिपौने नमस्कार करुं हुं. १२

ए गाथानो विशेषार्थ तो चरित्रोथी जाणी सेयो. बडी अचल चरित्र श्री शान्तिनाथना चरित्रमां आवी गयुं वे, मोटे ते त्यांथी जाणी सेयुं अने विजय चरित्र अदियां मंत्रेव मायथी कहे वे.

॥ श्री विजय बलदेव चरित्रम् ॥

आ जगदेवना पश्चिम महासमुद्रे कठि लक्ष्मीने स्त्रीना कवनांम-

नोहर कमल सरखी छारका नामनी नगरी छे. त्यां रामना समान कां-
तिवालो अने जेनो यशसमूह विश्वमां प्रसरी रहेलो हतो एवो ब्रह्म नामे रा-
जा राज्य करतो हतो. तेने गुणोपे करीने म्हेटी तथा प्रिय अने श्रेष्ठ एवी
सुजइ राजानी पुत्री सुजइ नामनी स्त्री हती. तेउने बलवंत एवो विजय
नामे बलदेव पुत्र हतो. वली ते ब्रह्मराजाने उत्कृष्ट ज्ञान्यनी जूमीरूप बीजी
उमा नामे स्त्री हती. तेने वासुदेवना पदने योग्य एवो छिपूटक नामे पुत्र
हतो. प्यारे आ वने पुत्रो युवावस्था पाम्या त्यारे ब्रह्म जूपतिये तेउने राज्य
आपी पोते सत्य एवा ब्रह्मज्ञानने माटे चारित्र लीधुं. पढी सर्व कजामां कु-
शल एवा महाबलवंत छिपूटे तारक नामना प्रतिवासुदेवने युद्धमां जीत्यो. व-
ली तेणे जमणा दाय वने कोटिशिला नामनी महाशिलाने उपानी दमनी
माफक पोताना मस्तक सुधी उंची करी. ते उपरधी अर्क्ष जगतक्षेत्रनां तोल
इजार राजाउए एकाठ यइ महोत्सवपूर्वक छिपूटेने वासुदेवनो अजिपेक क-
स्यो. पढी श्वेत अने कृष्ण छे शरीरनी कांति जेमनी एवा अने सीतेर धनु-
प्यना देइवाला ते छिपूट अने विजय वने ज्ञायोए दीर्घकाल सुधी राज्य जौ-
गव्युं. धौतेर लाख बर्य पर्यंत पोताना आयुष्यने पूर्ण करी घोर पापना उद-
यघी छिपूट मृत्यु पामीने उगी नरके गयो. पढी पोताना बंधुना प्रियोगघी
डुःखी धता विजय बलदेवे सर्वथा राज्यने बिषे स्पृहारहित थइ वैराग्यघी दी-
हा लीधी. राज्यलक्ष्मीने त्यजी दइ चारित्र अंगीकार करनार ते श्री विजय
नामना बलदेव पोतानुं पंचोतेर लाख बर्यनुं सर्व आयुष्य पूर्ण करी चारित्र
पालवायने केवलज्ञानने प्राप्त करी अंते कर्मदण्यघी संसारना जपने जेदी ना-
खनारा परमानंद रूप निर्वाण पदने पाम्या.

॥ इति श्री विजय बलदेव चरित्रम् ॥

॥ अथ श्री जइ बलदेव चरित्रम् ॥

आ जगतक्षेत्रनी छारका नगरीने बिषे कूर एवा दायु जूपतियोनो नाश
करवाने प्रगट पराक्रमवालो रुद्र नामे राजा राज्य करतो हनो. तेने अत्यंत
रूपवती एवी सुमजा नामनी पद्मगली हती. तेने महाबलवंत एवो जइ ना-

मनो बलदेव पुत्र इतो. रुद्र राजाने बीजी लोकमां विख्यात एवी पृथिवी ना-
मे स्त्री इती तेने स्वयंजू नामनो प्रसिद्ध वासुदेव पुत्र इतो. पत्नी पिताए रा-
ज्यासने स्थापन करेला स्वयंजूए युद्धमां मेरक नामना प्रतिवासुदेवने जइ वंधू
सहित मारी पोते कंठ सुधी कोटिसीला उपासी. ते उपरथी सोल हजार रा-
जाजए तेने वंधू सहित अर्द्धचक्रवर्त्तीनो अजिपेक कर्यो. पत्नी साठ धनुष्यना
शरीरवालो ते स्वयंजू वासुदेव साठ लाख वर्ष पर्यंत आयुष्य जोगवी अंत
मृत्यु पामीने अशुभ कर्मथी ठही नरके गयो. जइ बलदेवे सर्व सावयनो त्याग
करी श्रेष्ठ संवर युक्त अइ चारित्र लीधुं. ठेवटे साठ धनुष्यना शरीरवाला ते
जइ मुनि पांसठ लाख वर्ष पर्यंत आयुष्य पूर्ण करी मोक्षपद पाम्या.

॥ इति श्री जइ बलदेव चरित्रम् ॥

॥ अथ श्री सुप्रज बलदेव चरित्रम् ॥

पृथ्वी उपर प्रसिद्ध एवी द्वारका नगरीने विषे चंड समान मनोहर मुख-
वालो श्रीमान् सोम नामनो राजा राज्य करतो इतो. तेन सुदर्शना नामनी
पट्टराणीथी उत्पन्न थयेलो मनुष्योमां उत्तम एवो सुप्रज नामे बलदेव पुत्र इतो
एने बीजी शीलव्रतथी शीतल एवी बहाली सीता नामनी स्त्रीथी उत्पन्न थ-
येलो पुरुषोत्तम नामनो वासुदेव पुत्र इतो. पचास धनुष्यना प्रमाण देहवाला,
अने श्वेत तथा कृष्ण एवी शरीरनी कांतिवाला ते वने वंधुज पिताथी राज्य
पामीने शोभता इता. अनुक्रमे सुप्रज वंधुनी सहायताने लीधे पुरुषोत्तम वा-
सुदेवे पोताना पुरुषार्थथी प्रतिवासुदेव एवा मधुकैटजने मार्यो. अने वने
जुजाथी ठाती सुधी कोटि शीला उपासी. ते उपरथी सोल हजार राजाजए
तेने अर्द्धचक्रवर्त्तीनो अजिपेक कर्यो. उत्तम वैजयवाहुं साम्राज्यपद जोगवीने
पत्नी ते पुरुषोत्तम पोतानुं त्रीस लाख वर्षनुं आयुष्य पूर्ण करी ठही नरकेने
विषे नारकी थपो अने सुप्रज वैराग्यनी उत्कृष्टताथी चारित्र लइ पोतानुं प-
चावन लाख वर्षनुं आयुष्य पूर्ण करी मोक्षपद पाम्या.

॥ इति श्री सुप्रज बलदेव चरित्रम् ॥

॥ अथ श्री सुदर्शन बलदेव चरित्रम् ॥

सर्वे संपत्तिना मंदिर रूप स्वपुर नामना नगरने विषे प्रजाने कल्याण-
कारी एवो श्रीमान् शिव नामे राजा राज्य करतो हतो. तेने विजया नामनी
पट्टराणी हती. तेने सुदर्शन नामे बलदेव पुत्र थयो. बीजी अंबीकाना समान
गुणवाली अंबीका नामनी राणी हती. तेने महाबलवंत एवो पुरुषसिंह नामे
वासुदेव पुत्र हतो. अनुक्रमे श्वेत तथा कृष्ण कांतिवाला अने पीस्तालिश ध-
नुष्य प्रमाण शरीरवाला ते बन्ने जाइयो अद्भुत एवा पिताना राज्यने पाम्या.
पत्नी वासुदेव एवा पुरुषसिंहे युष्मां निशुंज नामना प्रतिवासुदेवने मारी 'छं-
दर सुधी कोटिशिलाने उपासी. पत्नी अणखंरुनुं राज्य जोगवतो एवो पुरुष-
सिंह पोतानुं दश लाख वर्षनुं आयुष्य पूर्ण करी ठी नरके गयो. सुदर्शन पण
दीक्षा लह पोतानुं सत्तर लाख वर्षनुं आयुष्य पूर्ण करी मोक्ष पाम्यो.

॥ इति श्री सुदर्शन बलदेव चरित्रम् ॥

॥ अथ श्री आनंद बलदेव चरित्रम् ॥

परचक्रना जयरहित चक्रपुर नामनुं नगर ठे. त्यां पुत्रनी पेठे प्रजानुं
पालन करनार महाशिव नामे राजा राज्य करतो हतो. तेने कांतिये करीने
बैजयंती देवी समान बैजयंती नामनी पट्टराणी हती. तेने आनंदकारी आनंद
नामे बलदेव पुत्र हतो अने बीजी साक्षात् लक्ष्मीना समान लक्ष्मी नामे स्त्री
हती. तेने उत्तम बुद्धिवालो पुंरुरिक नामे वासुदेव पुत्र हतो. अनुक्रमे जगण-
त्रीश धनुष्य प्रमाण शरीरवाला ते बन्ने जाइयो पिता पासेथी राज्यपद पामी
दिवस दिवसने विषे सर्व समृद्धिथी अधिक शोभवा लाग्या. पत्नी पुंरुरिक
वासुदेव युष्मां बलीष्ट एवा प्रतिवासुदेव बलि राजाने मारी दुर्वलपणाथी कोटी-
शिलाने केन सुधी उपासी. ते उपरथी सोल हजार राजानुं महोत्सवपूर्वक
तेने अर्द्ध चक्रवर्तीनो अजिपेक कखो; तेथी ते पोताना वंशुसहित अर्धा नर-
तक्षेत्रनुं राज्य जोगववा लाग्यो. अनुक्रमे पांसठ हजार वर्ष पर्यंत पोतानुं
आयुष्य जोगवी क्लिष्ट हृदयवालो ते पुंरुरिक ठी नरके गयो. आनंद बलदेव
पण पोतानुं पंचाणुं हजार वर्षनुं आयुष्य जोगवी चारित्र पाली केवलज्ञान
पामी मोक्षपद पाम्यो.

॥ इति श्री आनंद बलदेव चरित्रम् ॥

॥ अथ श्री नंदन बलदेव चरित्रम् ॥

कल्याणकारी लहमीवने बख्ताबा योग्य बाराणसी नगरीने विषे ब-
लवंत अग्निसिंह नामे राजा राज्य करतो હતો. તેને जयवंती नामे पट्टराणी
हती. તેने जगन्ने आनंदकारी नंदन नामे बलदेव पुत्र હતો અને बीजी स-
मય અમ્બલ ગુળોથી પ્રિય એવી શેયવતી નામે સ્ત્રી હતી. તેને दत्त नामे वासु-
देव पुत्र હતો. अनुक्रमे श्वेत कृष्णकांतिवाला અને गवीश धनुष्य प्रमाण श-
रीरवाला તે બંને જાડ્યો પિતાના રાજ્યને પામ્યા. પછી વાસુદેવ એવા દત્તે યુ-
દ્ધમાં પ્રતિવાસુદેવ એવા પ્રહ્લાદને ફળી સાથેલ પર્યંત કોટિશીલા ઉપાસી. તે
ઉપરથી અનંક રાજાઠળ તેને અર્ધ ચક્રવર્તીપણાનો અન્નિપેકં ફર્યો. પછી તે
વાસુદેવ પોતાનું અગ્રમ હજાર વર્ષનું આયુષ્ય જોગવી પાંચમી નરકે ગયો. નં-
દન બલદેવ પણ આગ્રિ લઈ પાંસઠ હજાર વર્ષનું પોતાનું આયુષ્ય પૂર્ણ કરી અંતે
મોક્ષ પદ પામ્યો.

॥ इति श्री नंदन बलदेव चरित्रम् ॥

॥ अथ श्री पद्म बलदेव चरित्रम् ॥

જેમણે દેવાને સ્ત્રીવે દૂધથી આપી અથ્થ જૂપતિને પ્રતિગ્રોધ પમાડ્યો જે
તે જગન્ના પતિ એવા શ્રી મુનિમુવત તીર્થંકર જયવંતા થતાં. તે તીર્થંકરના
તીર્થને વિષ શેયલા અને મોક્ષ પોમલા ગુણવંત આઠમા શ્રી પદ્મચત્રદેવનું ચ-
રિત્ર હું કહું હું.

આ જાતકેશમાં ઉત્તમ વૈજવલાહી, પુરાતન અને ડંડની આજ્ઞાથી કુંબો
મધ્યમને કરેલી અપોધ્યા નામની નગરી જે. ત્યાં શ્રી કલ્પજેવ પ્રતુના સંતાનની
દરેકમાં અગ્રમ શેયલો, મદા તેજવંત અને *મદાગ્ર્ય એવા દશાગ્ર્ય રાજા રાજ્ય
કરતો હતો. જે રાજા પુરુષ્ય ઉદયાવજને વિષે મૂર્ધની પેઠે ઉદય પામ્યે એને ત-
ત્કાલ મૈત્ર્ય મદિન કાનુ રાજાનું પુત્રની પેઠે આચરણ કરતા. અર્થાત્ આંબલા
પદ જતા. મદાગ્ર્ય દશાગ્ર્યને જાણે મદમીની કૃતિ કરનારી યગ દાક્તી દો-
વની ? પછી તથા ગુણો કરીને અર્ધન વશાની યગ શ્રીપો હતી. તેમાં પોત્તી

पोतानी अज्ञुत शोजायी बीजी श्रेष्ठ स्त्रीयोनां रूपने पण तीरस्कार करनारी अने शुद्ध शीलवती कौशल्या नामनी स्त्री होती. बीजी पोताना शीलवतना तेजघी सूर्यनी कांतिने पण मलीन करनारी सुमित्रा नामनी स्त्री होती. त्रीजी धर्मेने विषे बुद्धिवाली, सौजाग्यवती अने पतिने घणीज वहाली एवी सुप्रज्ञा नामनी स्त्री होती.

इवे ते वखते महा समुझना मध्य जागने विषे मनुष्योने स्वर्गनो विभ्रम करावनारी लंका नगरीने विषे, रत्नश्रव विद्याघरना कुलरूप वनमां केसरीसिंह समान , कैकसी विद्याघरीना उदररूप तलावने विषे हंस समान, विश्वने जयंकर, प्रौढ विद्यामां प्रंचरु पराक्रमवालो, महा तेजवंत, राक्षसोनो अग्नेश्वर, श्री जिनेश्वरना चरणकमलनी सेवामां तत्पर अने विज्जीयण तथा कुञ्जकर्णनो ज्ञाई एवो प्रतापवान् प्रतिवानुदेव रावण राजा राज्य करतो होता. एक दिवस सज्जाने विषे सिंहनी पेटे सिंहासन उपर वेठेला, पराक्रमघी सर्व राजांनो पराजय करनारा, तेजस्वींमां श्रेष्ठ, कोटी मुज्जट एवा रक्षकोए तथा विद्याघरोए निरंतर सेवा करेला, इझना समान कांतिवाला, देव, दानव अने मनुष्योघी नाश नहि करी शकाय तेवा, मृत्युघी पण जय नहि पामनारा, विश्वने आक्रमण करवामां लंपट अने जीवित ठे प्रीय जेने एवा ते रावणो कोड एक अष्टांगनिमिन्नना जाण एवा श्रेष्ठ नैमित्तिकने बोलावीने पुण्युं के, “म्हाहं मृत्यु कोनाघी घवानुं ठे. रोगघी के बीजा कोइघी ते कडो ?” रावणो आम प्रश्न करणुं एटले नैमित्तिके क्षणमात्र विचार करीने कह्युं के, “हे रावण महाराजा ! सांजलो. कोडाला नगरीना अधिपति अने इष्टवाकुबंधना शिरोमणिरूप श्री दशरथ राजाना पुत्र राम लक्ष्मणघी मिथिला नगरीना पति जनऊनी पुत्री सीताना कारणे तमाहं मृत्यु घवानुं ठे.” नैमित्तिकनां आवां वचन सांजली रावण शंकायुक्त घणो एटले पाते वेठेला विज्जीयणो गाड स्नेदना वडाघी तेने कह्युं के, “हे नाथ ! जो आ नैमित्तिक मन्यवादी दडो, तोपण हुं बलात्कारे तेनां वचन मिळ्या करीश. हुं दशरथ राजाने अने जनकजूपतिने ए वडने मारी नाखीश तो पडो तमारा वध करनारानी उत्पनिज ही रीने घडो ?” तेनां आवां वचन सांजली रावण “लोकां त्दाहं सदोदरपणुं श्रेष्ठ ठे.” एम वखास करतो उतो अन्त्यंत मनोप पाम्यो.

આ વચ્ચે નારદ મુનિ રાવણની સન્નામાં બેઠા હતા, તે વિજીવણનાં આવાં વચન સાંજલી તત્કાલ આકાશમાર્ગે થઈ કોડાલાપુરીમાં આવ્યા. ત્યાં દશરથ રાજાએ તેમનો અત્યંત આદર સત્કાર કર્યો. પછી નારદે કહ્યું, “હે નૃપતિ ! તું સ્વસ્થ થઈને મ્હારા આવવાનું કારણ સાંજલ. હું આદિત્યી પ્રગ્વિદેશ-ક્ષેત્રમાં પુંડરીકિણી નગરી પ્રત્યે ગયો હતો. ત્યાં શ્રી વિશ્વપતિ સીમંધર જિ-નેશ્વરે ગૃહસ્થાવાસમાં ડ્યાસી લાલ્લ પૂર્વ નિર્ગમન કર્યા પછી ચોસઠ દેવેંદ્રેએ તે પ્રજ્ઞુના કરેલા દીક્ષા કલ્યાણકના ઉત્સવને જોઈ મેરુ પર્વત ઉપર શાસ્વ-તા ચૈત્યને નમસ્કાર કરવા ગયો હતો. ત્યાંથી અત્યંત મનોહર એવી લંકા ન-ગરી પ્રત્યે ગયો. ત્યાં પ્રથમ ઉદ્યાનને વિષે શ્રી શાંતિનાથની પ્રતિમાને હર્ષથી પ્રણામ કરીને પછી હું રાવણની સન્નામાં ગયો, ત્યાં નૈમિતિકનાં વચન સાંજ-લી અત્યંત લેવાતુર થયેલો હું અહિં આવ્યો છું. હે દશરથ ! નૈમિતિકનાં વચ-નથી વિજીવણ તમને તત્કાલ મારવા આવશે, માટે પોતાનું રક્ષણ કરવામાં યત્ન કરો.” નારદ મુનિ આ પ્રમાણે દશરથને કહી આકાશમાર્ગે ચાલી નિકળ્યા.

પછી દશરથ રાજાએ સર્વ મંત્રીવર્ગને બોલાવીને કહ્યું, “હે મંત્રીયો ! સાં-જલો. તમારે સર્વે આ મ્હારા રાજ્યનું રક્ષણ કરવું. કારણ હું જીવિત રહાને માટે બીજા દેશમાં જાઉં છું.” દશરથ રાજા આ પ્રમાણે મંત્રીયોને જલામણ કરી અને વિદેશીવેશ ધારણ કરી ગુપ્ત રીતે પોતાના નગરથી ચાલી નિકળ્યો. જનક રાજાએ પણ નારદનાં હિત વચનથી તેમજ કર્યું. કહ્યું કે-સર્વ પ્રાણીયોને નિશ્ચય પોતાનું રક્ષણ કરવામાં એક સરખી બુદ્ધિ હોય છે. પછી ક્રોધથી કંપતો એવો વિજીવણ પોતાની પ્રતિજ્ઞા પાલવાને માટે અલંબિત પ્ર-યાણથી અયોધ્યાના રાજમંદિર પ્રત્યે આવ્યો. ત્યાં અત્યંત ક્રોધથી અંબ થયેલા ચિત્તવાલા તેણે રાત્રીને વિષે તિલ્લણ સ્વપ્નથી દશરથ રાજાની ઘનાવી રાખેલી લેપમૂર્તિના મસ્તકનો ઘેદ કર્યો. તે વચ્ચે “ હાય હાય ! અમારો પતિ ગયો.” એમ કોલાહલ થયો અને કોટિસુજટથી જરપુર એવો રાજમંદિર તરફ પામ્યો. અંતઃપુર પણ રુદન કરવા લાગ્યું અને અત્યંત ડોકાતુર એવા સિંહ, જાન પ્રધાનાદિ રાજપુરુષોએ તે લેપમૂર્તિને અગ્નિસંસ્કાર કર્યો.

હે દશરથ જૂપતિને મારી પ્રસન્ન થયેલા વિજીવણે “ જનક એકલો શું કરશે ? ” એમ ધારી મિથિલા નગરી પ્રત્યે નદિ જતાં તુરત લંકામાં જઈ

रावणने सर्व बात निवेदन करी. शंभु देव विमुख थयो दोय त्यारे प्राणीयोना उपायो फलीज्जत थाय खरा ? अर्घात् नज थाय.

हवे दशरथ अने जनक ए वने राजाछ पृथ्वी उपर सर्व स्थानके जमता जमता कोइ एक दिवसे एकठा थइ गया. अनुक्रमे निर्जय अने परस्पर प्रीतिवन्त थयेला ते वने जूपतियोए साथे फरतां केटलोक काल निगर्मन कख्यो. पत्नी तेछ उत्तरापथ देशमां सर्व प्रकारे लक्ष्मीना समुद्ररूप अने समस्त प्रकारे मांगलिक एवा श्री मंगलपुर नगर प्रत्ये आग्या. त्यां विजय लक्ष्मीना स्थान समान शुभमति नामनो राजा राज्य करतो इतो. तेने चोसठ कलामां प्रवीण कैकेयी नामे पुत्री इती. जूपतिये ते पोतानी पुत्रीना विवाहने भाटे स्वयंवर मंरूप रची अनेक जूपाळोने आमंत्रण करेलुं होवाथी म्होटा आमंवरने धारण करनारा हरिवाहन विगेरे अनेक राजाछ त्यां आववा लाग्या इता. पत्नी छंची बेठको उपर रहेला सुवर्णना मणि जन्मित्र सिंहासनोने विषे बेठेला अने मनोहर आकृतिवाला ते जूपतियो उत्तम आजूपणने धारण करनारा देवतानी पेठ शोभता इता. कापनीना सरखा बेपवाला राजा दशरथ अने जनक पण ते राजाछनी मध्ये जाणे गुप्त आकृतिवाला श्रेष्ठदेवतानज होयनी ? एम बेसी गया.

पत्नी मंगलस्नान करी दिव्य वस्त्रथी सुशोभित बनेली तेमज मनोहर आकृतिवाली कैकेयी तत्काल पालखीमां बेसी त्यां आवीने प्रतिहारीणीनो दाय जाली राजइसथी सरस्वतीनी पेठे तत्काल पालखीमांथी नीचे उतरी. पत्नी जमणा द्वाथमां वरमालाने धारण करी रहेली तेमज प्रतिहारीये करेला राजाछना वर्णनने हर्षथी सांजलती अने पोताना उत्कृष्ट रूपथी राजाछने विस्मित मुखवाला करती ते वालाए कोइ सिंहासन उपर बेठेला कापनिना समान आकृतिवाला दशरथ राजाने दीठो. पत्नी विस्मित नेत्रवाली अने गुणानी जाण एवी कैकेयीये दशरथ जूपतिना कंठने विषे सुरत वरमाला पड़ेरावी. ते वखते अत्यंत क्षोभ पामेलुं राजमंमल परस्पर कंद्वा लाग्युं के, " अहो ! ए राजकन्याए राजाछने निर्गुणी करी कोइ वैदेशिक वख्यो. जोके कन्या मुग्ध होय, परंतु बलहिन एवो कापनि मुग्ध झामाटे थाय के, जे राजमंमल उतां कन्याने वरे ? निश्चय राजाछनेज योग्य एवी ए कन्याने अमे बलवने ग्रहण करशुं. कारण के, कागमाना कंठने विषे रहेली मणिनी माला कोने

રુચિકર ધાય ?” આમ કદીને સર્વે રાજાનું પોતાના ધિકટ આયુધવાલા કોટિ સુજાટોની સાથે દશરથ રાજાને મારવા ગયા. તે વખતે શુન્નમતિ જૂપાલ વિચાર કરવા લાગ્યો કે, “ કન્યાયે ગમે તેવો જે વર વચ્ચો હોય તે મ્હોટાનું પણ પ્રમાણ હોય છે. ” આ પ્રમાણે પોતાના હૃદયમાં વિચાર કરી તેણે તુરત સજ્જ થયેલી પોતાની સેના સહિત સર્વ આયુધથી પૂર્ણ એવો પોતાનો રથ દશરથને આપ્યો. તે સમયે દશરથ રાજાએ કૈકેયીને કહ્યું કે, “ તું મ્હારા સારથીપણને ઇંગીકાર કર કે, જેથી કરીને હું શત્રુના સૈન્યને જીતું. ” પઠી વાઙ્માવસ્થાથી અન્યાસ કરેલી કલાહમાં પ્રવીણ એવી કૈકેયીએ વીકળ થતાં પણ નિર્જન્ય થઈ પોતાના હાથથી ધોમ્પાની રાણને પકડી સારથી થઈ રથને શત્રુના સૈન્ય તરફ ચલાવ્યો એટલે દશરથ રાજાએ લીલા માત્રમાં તીક્ષ્ણ વાણનો વર્ષાદ વરસાવતા થતાં સિંહ જેમ ફિયાલના સમૂહને ત્રાસ પમાડે તેમ શત્રુના સૈન્યને ત્રાસ પમાડ્યું. આ વખતે યુદ્ધમાં કૈકેયીએ પતિની આજ્ઞાથી રથને વામ, દક્ષિણ, આગલ અને પાઠલ એમ ચારે તરફ આશ્ચર્યકારી રીતે ચલાવ્યો. તે ઉપરથી પ્રસન્ન થયેલા દશરથ રાજાએ પ્રિયા કૈકેયીને કહ્યું કે, “ હે નંદે ! હું ત્હારી સારથીની કલાથી પ્રસન્ન થયો છું, માટે વરદાન માગ. ” કૈકેયીએ કહ્યું, “ હે પ્રિય ! હવણાં એ વરદાનને ઇત્તમ આજૂપણની પેઠે જંનારમાં રાखો, હું તેને અવસરે માગીશ. પઠી રાજા દશરથે અસંખ્ય શત્રુરૂપ ઇંચકારના સમૂહને નાશ કરી સૂર્ય જેમ દિનશ્રીનો ઇંગીકાર કરે તેમ કૈકેયીનો ઇંગીકાર કહ્યો. પઠી શુન્નમતિ રાજા દશરથને ઝલચી પોતાની જાગ્યવતી કન્યા કૈકેયીનાં અને વલવંત એવા દશરથ રાજાના વચાણ કરવા લાગ્યો. શુન્નમતિ સહિત દશરથ રાજા વલીષ્ટ સૈન્યથી શત્રુનું જીતીને પઠી રાજગૃહ નગર પ્રત્યે ગયો. ત્યાં તેણે તે નગરના જૂપતિને જીતીને ત્યાંજ નિવાસ કહ્યો. કહ્યું છે કે—શિશ્વમાં વલવંત પુરુષોનું સ્થાન સર્વ ઠેકાણે હોય છે. પઠી જનક રાજા પણ પોતાની મિથિલા નગરી પ્રત્યે ગયો. કારણ કાલકેપથી વિદ્યો કુકોપની પેઠે તત્કાલ નાશ પામે છે.

પઠી દશરથ રાજા રાજગૃહ નગર પ્રત્યે રહ્યો ઠતો લક્ષ્મીની સાથે પુરુષોત્તમની પેઠે પોતાની સ્ત્રીની સાથે અર્ચનિત જોગોને જોગવવા લાગ્યો. વલી ત્યાં તેણે અયોધ્યાથી પોતાની ત્રણ સ્ત્રીયોને તેનાવી. કારણ કે, પુરુષને સ્વસ્થપણામાં સર્વ સ્મૃતિ

आवे ठे. ते त्रण प्रियानुनी साथे विषय सुख जोगवता एवा दशरथ राजा विविध बुद्धि शोभता एवा बुद्धिमान् पुरुषनी पेठे अत्यंत शोभवा लाग्यो.

इवे कोइ एक देवता ब्रह्मलोकथी चवीने रात्रीना शुभ अवसरे कौश-
ल्याना उदररूप सरोवर विषे राज हंसनी पेठे अवतस्यो. ते वखते चतुर बु-
द्धिवाली कौशल्याये पूर्व पुण्यना प्रज्ञावथी चंडकिरण समान उज्ज्वल चार
स्वप्न जोयां. पढी पूर्ण समये तेणे गायना डुध अने हीराना समान गौर अंग-
वाला तथा सर्व प्रकारनां उत्तम लक्ष्मणवाला पुत्रने जन्म आप्यो एटसे पुत्र
जन्मथी उत्पन्न थयेला मदा हर्षवंत दशरथ नृपतिये नाना प्रकारना दानथी
महोटा उत्सवो कल्या. अनुक्रमे मातापिताए तेनुं पद्म एवुं नाम पारुथुं; परं-
तु उत्तम आकृतिने लीधे लोकमां राम नाम प्रसिद्ध थयुं. पढी आकाशमां
चंडबिंबनी पेठे सर्व राजलोकना नेत्रने आनंद पमारुनारो ते कुमार त्यांज
बुद्धि पामवा लाग्यो.

इवे स्वर्गथी बीजो कोइ पुण्यवान् जीव चवीने रात्रीना शुभ अवसरे
सुमित्राना उदरने विषे अवतस्यो. ते वखते तेणे उत्तम फल सूचवनारा सात
मदा स्वप्नो जोयां. पढी पूर्ण समय थये सुमित्राये अंजन समान श्याम कांति-
वाला, श्रीवत्संथी लांठित वक्रस्त्रलवाला अने वासुदेवना पदने योग्य एवा एक
पुत्रने जन्म आप्यो. ते वखते राजा दशरथे ते पुत्रनी प्रशंसा करता जन्म
महोत्सवो कल्या. अनुक्रमे पिताए ते पुत्रनुं नारायण नाम पारुथुं, परंतु ज्ञा-
ग्य लक्ष्मीना चिन्हना दर्शनथी लोकमां तेनुं लक्ष्मण नाम प्रसिद्ध थयुं. पढी
वल्लदेव अने वासुदेव एवा ते राम लक्ष्मण बन्ने ज्ञाश्यो संरमान माताना पुत्र
वतां पूर्वजवना संबंधने लीधे परस्पर अत्यंत स्नेहवाला थया.

कोइ वखते कैकेयी राणीये पण अवसरे शुभ स्वप्न सूचवीने उदरमां आ-
वेला जगत नामना पुत्रने जन्म आप्यो अने सुप्रज्ञाये पण श्रेष्ठकांतिथी सूर्यने
तिरस्कार करनारा तथा शत्रुने विनाश करनारा शत्रुघ्न नामना पुत्रने जन्म
आप्यो. पढी ते जगत अने शत्रुघ्न संरमान मातानुंना पुत्र वता परस्पर अत्यंत
स्नेहवाला थया. अनुक्रमे दशरथ नृपतिना ते चारे पुत्रो कोटि शत्रुरूप हाथी-
योने दलन करवामां सिंह समान, राज्यश्रीरूप हाथणीने विलास कराववामां

હાથી સમાન, સૌજાગ્યવંત પુરુષોમાં અગ્રેસર, સર્વકલાનના સમૂહને વિષે અત્યંત ચતુર તથા સંપત્તિયોને ક્રીના કરવાના મંદિર રૂપ થયા.

॥ ઇતિ શ્રી પદ્મ વલ્લભ ચરિત્રે પ્રથમ પ્રસ્તાવઃ ॥

હવે જંતૂહીપના ઝરતકેત્રને વિષે વારુ નામનું મ્હોટું ગામ છે. ત્યાં વસુ-જૂતિ નામનો યુવક બ્રાહ્મણ રહેતો હતો. તેને કોશા નામની સ્ત્રી હતી. તેણે અતિજૂતિ નામે પુત્ર હતો અને તે અતિજૂતિને સુરસા નામની સ્ત્રી હતી. તેણે સર્વે પરસ્પર અત્યંત સ્નેહવાલા હતા. કોઈ વખતે કપાન નામના કોઈ કામી બ્રાહ્મણે તે સુરસાને જોઈ કામથી અત્યંત પીડા પામતા ઠતાં તેણે હરણ કર્યું. કહ્યું છે કે-કામીયોના ચેષ્ટિતને તો ધિક્કાર છે. પછી અતિજૂતિ બ્રાહ્મણ પોતાની પ્રિયાને ન દેખી વિયોગથી આકુલ વ્યાકુલ મનવાલો થઈને પૃથ્વી ઉપર ઝમવા લાગ્યો. કોશા અને વસુજૂતિ પણ મોહના વશ થઈ પુત્ર અને તેની પ્રિયાની શોધને માટે ઝમવા લાગ્યા. કહ્યું છે કે-નિશ્ચય ડુઃખના વાસરૂપ ગૃહસ્થાશ્રમને ધિક્કાર છે. પછી પૃથ્વી ઉપર ઝમતાં એવાં તે કોશા અને વસુજૂતિયે કોઈ એક વનને વિષે ચારણમુનિને જોઈ તેમને બંદના કરીને તેમની શ્રેષ્ઠ ધર્મદેશના સાંજલી. અનુક્રમે તે વગ્ને જણાવે પ્રતિવોધ પામી તેમની પાસે વ્રત ઇંગીકાર કર્યું. પછી મુનિયે કોશાને કમલ લક્ષ્મીની સમીપે રાખી. અનુક્રમે હુઠ એવા ચારિત્રને પાલી તે વગ્ને જણાવે પદ્મલાલેવલોક પ્રત્યે ગયા. ત્યાંથી વસુજૂતિનો જીવ ચર્ચીને વૈતાલ્ય પવંતને વિષે રથનૂપુર નગરમાં ચંડાલિ નામે વિદ્યાધર થયો. કોશા પણ ત્યાંથી ચર્ચીને પુષ્પવતી નામે તેની સ્ત્રી થઈ.

હવે કપાને જેણું હરણ કર્યું હતું તે સુરસા પણ ગુરુ પાસેથી ધર્મ સાંજલી પ્રવોધ પામીને વ્રત લીધું. પછી તે વ્રતનું પાલન કરી ઈશાનેંડની દેવી થઈ. પ્રિયાના વિયોગથી ગાંઠો વનેલો અતિજૂતિ પણ વહુ કાલ સુધી સંસારરૂપ અગ્નિપ્રભમાં ઝમી અને પછી મૃત્યુ પામી કોઈ એક રાજદંસના પુત્રપણે સ્વપ્ન થયો. કોઈ વખતે આકાશને વિષે યુક્તા એવા તે રાજદંસના બાલને મિંચાણે પકડ્યો, પરંતુ તે તેના મુખથી નિકળી જઈને કોઈ એક રૂપાના મ-મુઠ એવા મુનીશ્વરની પાસે પડ્યો. પછી મુનિયે મિંચાણાના ઘાતથી પીડાયુ-ક્ત દેહવાલા અને જેણું મૃત્યુ પામે આવી રહ્યું છે એવા તે રાજદંસના બાલને એવ નરકાર મંજલાવ્યો પડેલે પરમેષ્ઠિ નમસ્કારના ધ્યાનથી તે પછી મૃત્યુ

पामी ददा हजार वर्षनां आयुष्यवालो किंनर देव थयो. त्यांथ्री चवीने ते वि-
दग्ध नगरने विषे प्रकाशसिंह जूपतिनी प्रवरावली राणीने विषे कुंमलमंनि-
त नामना पुत्रपणे उत्पन्न थयो.

हवे पेलो दुरात्मा कयानो पण सुरसाना वियोगथ्री पीना पामतो ठतो
अनेक ज्योने जमीने ठेवट चक्रपुर नगरने विषे श्री चक्रध्वज जूपतिनी स्वा-
हा नामनी स्त्रीना घूमकेश नामना पुरोहितनो बुद्धिदिन अने जम हृदयवा-
लो पिंगल नामे पुत्र थयो. ते चक्रध्वज जूपतिने एक अतिसुंदरी नामे पुत्री
हती. तेनी साथे पेलो पिंगलक गुरुनी पासे पाठशालामां रह्यो ठतो अज्यास
कर्तो हतो. एक दिवस रागने लीधे जम बुद्धिवाला पिंगलके अवसर भलवाथी
गुतरती अतिसुंदरीनुं हरण करयुं. कहुं ठे के-घणुंकरीने प्राणीयोनो स्वप्नाव
अनेक ज्योने विषे एकज रीतनो होय ठे. पठी ते पिंगलक ते राजकन्याने
साथे लड पोताना नगरथ्री नासी गयो अने ज्यां प्रकाशसिंह जूपति राज्य क-
र्तो हतो ते विदग्धपुर प्रत्ये आवी पडोच्यो. त्यां पण ज्ञान रहित एवो ते पिंग-
लक घास अने लाकमाना जारा बेचीने पोतानी आजीविका करवा लाग्यो.
एक दिवस राजपुत्र कुंमलमंनि ते रति अने श्रीतिने धिक्कार करवामां अति रु-
पवंती एवी अतिसुंदरीने दीठी; तथ्री अनुरागवाला थयेला तेणे पिंगलक पासेथ्री
ते कन्यानुं हरण करयुं अने पठी पिताना जयथ्री ते एक पद्धीमां जड अतिसुं-
दरीनी साथे रडेवा लाग्यो.

पठी अतिसुंदरीना वियोगथ्री निरंतर आकमाना रनी पंठे पृथ्वी उपर
जमता एवा विप्र पिंगलके कोड स्थानकने विषे आर्यमुत्त नामना साधुने जो-
ड तेमने वंदना करी. पठी तेमनी देशना सांजली उत्पन्न थयेला वेगव्यावाला
तेणे चारित्र्य लीधुं; परंतु ते मुनिये अतिसुंदरीने विषे थयेलो गग त्यजी दीधो नहि.

हवे पेलो पद्धीमां रडेलो राजपुत्र कुंमलमंनि दशग्व गजाना देश
प्रत्ये आवीने लुंठ करवा लाग्यो. ते कवते दशग्व मदागजाना आझाथ्री क्रोवा-
तुर एवा बालचंद्र नामना मामंते तेने पकडीने बंधीगाने नाव्यो. पठी दश-
रथ जूपतिसे केटलोरु कास बंधीगाने गल्ली तेने प्रकाशसिंह जूपतिनो पुत्र
जाणी दपाने सांघे जोमी दीधो एटले तो पृथ्वी उपर ब्रमण करता ते कुंम-
लमंनि ते कोड दिपसे मुनिचंद्र नामना साधुने वंदना करीने तेमना उपदेशथ्री

श्रावक धर्म श्रादख्यो, परंतु तेणो मनमार्थी क्यारे पण पिताना राज्यनी स्पृहा-
ने त्यजी दीधी नहि. पठी ते अवसरे काल करी जनक जूषतिनी विदेहा राणी-
ना उदरने विपे पुत्रपणे उत्पन्न थयो. देवांगना सुरसा पण ईशानदेवलोकथी
चवीने फरीथी धूमकेश पुरोहितनी वेगवती नामनी पुत्रीपणे उत्पन्न थइ. त्यां
ते व्रत अंगीकार करी अनुक्रमे मृत्यु पामी ब्रह्मदेवलोक अत्ये गइ. त्यांथी च-
वीने जनक जूषतिनी विदेहा राणीना उदरने विपे पुत्रीपणे उत्पन्न थइ. अनु-
क्रमे विदेहाये ते पुत्र पुत्रीना जोमलांने साथे जन्म आप्यो.

हवे पिंगलक मुनि मृत्यु पामीने सौधर्म देव लोकेने विपे देवतापणे उ-
त्पन्न थया. त्यां तेमणे अवधिज्ञानथी पोताना शत्रु कुंभलमंजितने जनक रा-
जाना घरे पुत्रपणे उत्पन्न थयेलो जोयो. पठी पूर्वजवना वैररूप दावानलथी
तप्त थयेला अंगवाला ते देवताए ते बालकनुं हरण करी तत्काल आकाशमार्गे
प्रयाण करचुं. त्यांथी वैताढ्य पर्वत उपर जता एवा ते देवताए मनमां विचार
कखो के, “ आ बालकने झिला उपर पठानीने तुरत मारी नाखुं. ” आ प्रमा-
णो ते विचार करतो इतो एवामां तेने विवेक प्राप्त थयो; तेथी ते वली विचारवा
लाग्यो के, “ अरे ! पूर्वजवने विपे करेला पापोथी संसारमां ब्रमण करतो ए-
वो हुं देवयोगथी देवपणुं पाम्यो हुं. तो वली बालइत्याथी उत्पन्न थयेला दुःखो-
नो पात्र शा माटे पात्र ? ” आ प्रमाणे विचार करीने ते देवता उत्तम एवा आ-
जूपणथी बालकने विजृपित करी रथनूपुर नगरना उद्यानने विपे पुष्पथी सु-
शोभित एवी पृथ्वी उपर मूकीने पोताने स्थानके चाढ्यो गयो. एवामां त्यां
चंडगति विद्याघर आव्यो; ते बालकने जोइ चित्तमां धणो हर्ष पाम्यो. पठी चिं-
तामणि रत्ननी पेठे ते बालकने अदण करी विद्याघराधिप चंडगति ये पोताने
घरे आवी पोतानी प्रियाने ते बालक पुत्रपणे सोंप्यो अने नाना प्रकारना दान
आपीने विविध प्रकारना मदोत्सवो कखा. अहो ! सर्व स्थानके पूणयथीज क-
ल्याणकारी सुख प्राप्त थाय वे. पठी चंडगति विद्याघरे ते बालकनुं शरीर तेज-
मय जोइ तेनुं मदोत्सव पूर्वक जामंमल नाम पारुचुं.

हवे अहिं फक्त जन्म अवसरेज देखाइने तत्काल अदृश्य थइ गयेला
पुत्रने जाणी विदेहा अत्यंत रुदन करवा लागी. अने राजा जनक पण तेनी
साथे रुदन करवा लाग्यो. पठी तेणे सर्व स्थानके दूतोने मोकली गाम, नगर

અને ગ્વાણ વિગેરે પૃથ્વી મંમલનો શોષ કરાવ્યો, પણ ક્યાંથી પુત્રની જાણ મલી નહિ એટલે સર્વ દુઃખની શાંતિ કરનારી પુત્રીનું નામ સીતા પામ્યું. પઠી જનક રાજાના કુલને વિષે સૌજામ્યથી વિશાલ અને સર્વ પ્રકારના ગુણની ગ-જજાલારૂપ તે વાલા રસાલ એવી સ્વર્ગવેલની પેઠે વૃદ્ધિ પામવા લાગી. અનુક્રમે સર્વ કલ્પાનનો અન્યાસ કરતી યૌવનાવસ્થાને પ્રાપ્ત થયેલી તે કુમારીકા વિ-વાદ યોગ્ય શરીર સંપત્તિને ધારણ કરવા લાગી એટલે જનક જૂપતિ પોતાના પ્રધાનોની સાથે તેના વરનો વિચાર કરવા લાગ્યો. પઠી અનેક જૂપતિયોએ પોતાના ચિત્રપટ ત્યાં મોકલાવ્યા. સીતાયે તે સર્વેના રૂપોને જોયાં, પણ તે-માંથી કોઈ તેને રુચિકર ઘણો નહિ-કહ્યું કે કે-સુવર્ણની વીંટીમાં જેવો તેવો હીરો યોગ્ય હોય નહિ.”

કોઈ વચ્ચે અર્ધવર્ષર દેશમાં રહેલા તરંગતમ પ્રમુખ અનેક ક્રૂર રાજાનું સૈન્ય સહિત આવીને જનક જૂપતિના દેશને ડપડવ કરવા માંડ્યો. તે વ-ચ્ચે પોતાના વલયી તેણે દૂર કરવાને અસમર્થ એવા જનક રાજાએ પોતાની સહાયને માટે દશરથ રાજાને તેનાવા માટે તેની પાસે દૂત મોકલ્યો. દૂત દ-શરથ જૂપતિની સજ્જામાં આવ્યો એટલે તેમણે જનક રાજાના સર્વ કુદ્ધલ સમાચાર પૂઠ્યા. દૂતે કહ્યું. “હે મહારાજ ! આપ સરસ્વા મિત્ર ઇતાં મિથિ-લા નગરીના અધિપતિ જનક રાજાને જ્ઞપ ક્યાંથી હોય ? તો પણ હે નાથ ! એક વાત નિવેદન કરવાની છે અને તે એ છે કે, વૈતાલ્ય પર્વતના દક્ષિણ જા-ગમાં અને કેલાદા પર્વતના ઉત્તર જાગમાં રહેલા ઘણા અનાય દેશોમાં બહુ ક્રૂર માણસો રહે છે. તેમાં પણ સર્વ સંપત્તિના સ્થાનરૂપ અર્ધવર્ષર નામના દેશ-ને વિષે મયુરમાલા નામના અતિ મ્હોટા નગરમાં નાના પ્રકારના પાપકર્મને વિષે તત્પર એવા સર્વ લોકો વસે છે. વલી તે મયુરજાલા નગરમાં મ્લેછનો અ-ધિપતિ તરંગમત નામનો અતિ વલ્લવાનું રાજા રાજ્ય કરે છે કે, જેણે પોતાના શૌર્યથી કંઠોજાદિ દેશોને તત્કાલ પોતાને સ્વાધિન કર્યા છે. દ્વણાં પોતાના વલયી સ્ફુરાયમાન થયેલા તે રાજાએ ઘણા ધાન્યથી પૂર્ણ એવા ક્ષેત્રને જેમ જુન વિનાશ પમાડે તેમ મિથિલાદેશને વિનાશ પમાડવા માંડ્યો છે. હાથી જેમ જામને જુમેની નાણે તેમ ધર્મસ્થાનોને ડાલેની નાણવા માં-ડ્યા છે અને પાશાણ જેમ કેલના જામને પીડા ઉપજાવે તેમ સાધુ લોકના

સમૂહને પીના ઉપજાવવા માંની છે. આવા કારણથી જનક રાજાએ તે શત્રુને
જીતવા માટે આપની સહાય માગી છે. કહ્યું છે કે, ગાંધો માણસ પણ મિત્ર-
ના તેજને પામી પોતાની ગાંધાશને ત્યજી દે છે.

પછી શત્રુરૂપ વનને દગ્ધ કરવામાં દાવાનલ સમાન દશરથ રાજાએ હૂ-
તનાં ઇયાં વચન સાંજીલી અત્યંત ક્રોધ પામતા ઠતાં શત્રુનો વિનાશ કરવા
માટે પ્રયાણનો પટ્ટદ વગમાવ્યો. તે વચ્ચે પુત્રોમાં મુખ્ય એવા શ્રી રામે પિ-
તાને પ્રયાણ કરવામાં સજ્જ થયેલા જોડે તત્કાલ પ્રણામ કરી પ્રિય વચનથી
વિનંતી કરી કે, “દે તાત ! વંધુનુંવાલા મ્હારા સરસા પુત્ર ઠતાં અતુલ પરા-
ક્રમવાલા આપ પોતેજ શા માટે યુદ્ધને અર્થે પ્રયાણ કરો છો ? દે પિતા ! કૃપા
કરી મનેજ આજ્ઞા આપો. કારણ કે, કાકુસ્થ કુલમાં ઉત્પન્ન થયેલો વાલ્મીકી
પણ શત્રુના સમૂહનો વિનાશ કરે છે. ” આ પ્રમાણે વિનંતી કરી બલાત્કા-
રથી પિતાની આજ્ઞા લઈ કૃતાર્થે એવા શ્રી રામે જાણ્યોને સાથે લઈ મ્હોટી
સેના સહિત પ્રયાણ કર્યું. પછી શત્રુનો નાશ કરવામાં ઉત્પન્ન થયેલા રસ-
વાલા અને ઊત્તમ બુઢિવાલા શ્રી રામ, અનુક્રમે વંધુનું સહિત મિથિલદેશની
સર્મિષે આવ્યા. ત્યાં તો તેમણે ઇષ્ટિવેચ કરનારા, અત્યંત વલ્લયંત અને ચારે ત-
રફ પ્રમરી રહેલા અસંખ્ય કોટિ સ્ત્રેષ્ઠ સુજાટોને દીઠા. સ્ત્રેષ્ઠના સુજાટો પણ
અકસ્માત પોતાની સર્મિષે આવેલા રામના ઉત્કટ સંન્યને જોઈ તત્કાલ બહુ ક્રોધ
કરવા લાગ્યા. પછી મજાકચ્ચા હે આયુધ જેમણે એવા તે સ્ત્રેષ્ઠના કોટિ સુજાટો
ઉત્કટ એવા રામના સંન્ય સામે યુદ્ધ કરવા દોર્યા. તે વચ્ચે તેમણે તીક્ષ્ણ
આયુધના વર્ષાદિવેચ જેમ મેચ દાવાનલનો વિનાશ કરે તેમ રામના સંન્ય
વિનાશ કર્યો. પોતાના સંન્યનો વિનાશ થતાં જોઈ ક્રોધાતુર થયેલા રામને
વલ્લયંત રામ પોતે યુદ્ધ કરવાને ઊભા. તેમણે પોતાના વાળોથી પ્રનાં દાન
પણ શત્રુને મિત્ર જેમ પોતાની મર્જનાથી દાર્થીયોને ગ્રામ પમારે. પછી જ ક-
લ ગ્રામ પમાર્યા. પછી સ્ત્રેષ્ઠ જૂવન પોતાની સેનાને ચારે તરફ રીર તેજ-
જોડે પોતે ઉત્કટ વલ્લયી યુદ્ધ કરવા લાગ્યા, પણ તે ગમતરફથી આવને
વંચ શમ્ભોને જોઈ પોતાનું જીવિત આપવાને સમર્થ ન થયારી. તુરત સેના
ગિવાને ત્યજી દઈ કાળમાની પેઠે નામી ગયા. તે વચ્ચે મિથિલા નગરી
લોકે અન્યંત આનંદ પામ્યા. જનક રાજા પણ ગમને જેટી ગારવણાને દો-

एव एवा सङ्गतोना आनंदने माटे तेमने महोत्सव पूर्वक पोतानी मिथिला न-
गरीमां प्रवेश कराव्यो. पत्नी तेणे गुणोधी मनोहर एवा श्री रामनी साथे
पोतानी पुत्री सीतानो विवाह कख्यो. कह्युं ठे के—पोताने घेर आवेला उत्तम वरने
कोण न वरे ?

पत्नी नारदमुनि जगन्ने आनंदकारी सीतानी रूप संपत्ति सांजली आ-
श्रयने घरता वता तत्काल जनक पुत्रीने जोवा माटे त्यां आख्या अने जेट-
लामां तेमणे कन्याना अंतःपुरने विषे प्रवेश कख्यो तेटलामां लांबी जटावा-
ला, पिंगलवर्णा केडावाला अने जयंकर आकृतीवाला ते नारदने जोइ अत्यंत
जय पामेली सीता तत्काल “हे मात ! हे मात ! !” एम कहेती कहेती घ-
रनी अंदर पेती गड. एटलामां कन्यानुं रक्षण करवा माटे सखियोए त्यां आ-
वीने नासी जता ते जटावंत नारदमुनिने रोक्री दीधा अने सोर कख्यो के,
“अरे सुजटो ! आ पापी एवा तापसने मारो ! मारो. ! !” सखियोनां आवां
वचन सांजली, शखचारी अनेक सुजटो तैयार थइ गया. नारदमुनि तेठ
पासेथी महाकष्ट वूटीने नासी गया अने अपमान माटे सीताने विषे अत्यंत
मत्तर घरवा लाग्या. बली ह्छा करावनारा ते नारदे विचारचुं के, “वैताद्वय
पर्वत उपर जइ त्यां चंडगति विद्याधरनो जामंरुल नामे पुत्र के, जे हवणां
युवावस्थाने पाम्यो उतो पालिग्रहण करवाने योग्य थयो ठे, तेने सी-
तानुं प्रीतिकारी रूप देखावुं.” आ प्रमाणे विचार करी नारदे चित्रकार पासे
सीतानुं श्रेष्ठ रूप पटमां आलेखावी जामंरुल कुमारने देखावचुं; तेथी चि-
त्रपटने जोइ प्रसन्न थपेला उत्तम बुद्धिवाला जामंरुल कुमारे कह्युं के, “हे
नारदमुनि ! मनुष्यामां अद्भुत एवुं आ कोनुं रूप ठे ?” नारदे कह्युं, “मिथि-
ला नगरीना जनक राजानी पुत्री सीतानुं ए रूप ठे.” एम कही नारदमुनि
काश मार्गे चाड्या गया. जामंरुल कुमार पण सीतानी प्राप्तिने माटे व्या-
मनवालो थयो. पत्नी चित्रपटने जोवाथी दुःखरूप महा तमुडमां वूनी
पुत्रने जाणी चंडगति विद्याधरे तेने कह्युं, “हे पुत्र ! शुं त्वारा शरी-
न विषे कोइ रोग थयो ठे के मन संबंधि कांइ पीडा उत्पन्न थइ ठे ? अथवा
अदृष्ट वस्तुने मेलववामां चिंतातुर थयो देखाव ठे ?” ते वखते कुमारना
मित्रोए चंडगति राजाने कह्युं के, “हे विजु ! मावतीमां भ्रमरनी पेठे जन-

ક ગજાની પુત્રી સીતા કે, જે રૂપ સંપત્તિથી પ્રસિદ્ધિ પામેલી અને ગુણવાળી છે, તેને વિષે આ કુમારનું મન આસક્ત થઈ ગયું છે. તો તેને સીતાની સાથે પરણ્યાને તેની ચિંતા દૂર કરો.” ચંડગતિયે આ પ્રમાણે પુત્રનો મનોરથ જાણી તેને કહ્યું કે, “હે વત્સ ! તું જરા પણ શ્વેદ ન કર. હું થોડાજ વલતમ જ્ઞાનહીની માથે ત્હારો નિવાદ કરાવીશ, માટે શાંત થા. ” પિતાનાં આવગનન માંજથી અન્યંત દર્પિત થયેલો જામંદલ કુમાર સ્વેછાથી પોતાના મિત્રોની માથે મુને ક્રીડા કરવા લાગ્યો.

પછી ચંડગતિ વિદ્યાધરે પોતાના ચપલગતિ નામના સેવકને મિથિલાન અધિપતિ જનરને ઘોલાવવા આજ્ઞા કરી, તે ઉપરથી તે વિદ્યાધર મિથિલા નગરી પ્રાંતે આવી ગર્ગીયે જનક ગજાનું દરબન કરી તેને વૈતાલક પર્વત ઉપર લઈ ગયો. ત્યાં ચંડગતિ વિદ્યાધરે તેમને જેટી ઉત્તમ સિંહાસને બેસારી અને પોતે ન્દાતા મિંદાગન ઉપર બેસી આ પ્રમાણે જનક ગજાને કહેવા લાગ્યો. “હે રાજન્ ! આપની પુત્રી સીતા કે, જે ઉત્તમ રૂપવાળી અને ગુણવાળી છે તે ત્હારા પુત્ર જામંદલને આપો અને એ સંવંચથી વિદ્યાધરના અધિપતિ અને માણસોના અધિપતિ તથા આપણી પ્રીતિ દીર્ઘકાલ સુધી સ્થિર અને કુદાલકારી થાવ. ” જનક ગજાને કહ્યું. “હે વિદ્યાધરેંડ ! અમારા સરળા માણસોને વિષે ઉચ્ચ સ્નેહને ધારણ કરતા તથા આપે યોગ્ય કહ્યું છે, પરંતુ એ પુત્રીને મેં દશરથના પુત્ર ગમને પ્રથમથી આપી દીધી છે; કારણ કન્યાનું વાન એકવાર જ થઈ શકે છે. પછી ચંડગતિ વિદ્યાધરે કોવાનુર થઈ પોતાની ડાકિને દેવાનનાં વચન કહ્યું કે, “હે રાજન્ ! હું પોતાની વિદ્યાધરે તમને આજ્ઞા માંગી કરી અર્થે લાગ્યો છું, તો પછી સીતાનું દરબન કરવામાં કેટલોક વલત થવાનો ને કશો ? માટે હું પ્રીતિનો સંવંચ માગું છું તે અંગીકાર કરો. પછી હે રાજન્ ! અમારા સરળા મદા દાથુ સુવંચ થયે અને ગમ અથવા ચીજા કોડ રાજાનો પુત્ર સીતાનું વાળીદરબન કરી ડાકશે મને ?” વિદ્યાધર ચંડગતિયે આ પ્રમાણે કહ્યું છટપે જનક ગજા મોન થયો, નેથી તેને જનક ગજાને પરીચિત્ત કરાવે કહ્યું. “હે રાજન્ ! વતી મ્હારું એક વલત માંજજો.

મ્હારા ઘરને વિષે મ્હારા પુત્રોત્તરી વર્ગગર્થી આવતા આવતા અને વા-મુરંદના વતને લેવડ લગા વતારને અને અણસારને નામના જે વનુષ્ય છે, જુદા

जूदा द्दजारो देवताए आश्रित करायेला ते वनेमांथी एक धनुष्यने पण राम
अथवा बीजो कोइ राजपुत्र पोताना जुजवलथी चमावशे तेज राजपुत्र जुजव-
लथी संपादन करेली सीताने परणशे. बीजो कोइसमर्थ एवोय पण जूपति नहि
परणी शके. " जनके परवश्यपणाने लीधे विद्याधरनां आ वचन अंगीकार क-
र्यां एटले चित्रगतिये तेने वने धनुष्यो आपी मिथिला नगरी प्रत्ये पद्मोचा-
र्यां अने पोते पुत्र परिवार सहित पोताना घरने विपे रह्यो. अहिं जनक रा-
जाए पोतानी मिथिला नगरी प्रत्ये आवी सर्व वृत्तांत पोतानी प्रियाने कह्यो ए
टले तो ते पुत्रीना मोहथी अत्यंत पीमा पामती ठती बहु रुदन करवा लागी
अने देवने ठक्को आपीने कहेवा लागी के, " अरे देव ! तेज म्दारा तुरतना
जन्मेला पुत्रनुं हरण करी मने दुःख आप्युं ठे अने वली हवणां आ पुत्रीनुं हरण
करीने शा माटे दुःख आपीश ? निश्चय हुं नथी जाणती के, देवताए आश्रि-
त करेलां आ वने धनुष्यने राम के बीजो कोइ राजपुत्र चमावे, ए म्दारा हृदय-
ने विपे म्दोहुं शङ्क्य उत्पन्न थयुं ठे. " आ प्रमाणे शोक करती एवी प्रियाने
जनके कह्युं, " हे प्रीया ? परवश्यपणाथी जे अंगीकार करयुं ठे तेनो हवे शो-
क शो करवो ? वली में रामनुं पराक्रम जोयुं ठे. हुं धारुंहुं के, ते एकवार वज्रने
पण जागी नाखे तेवा ठे तो पठी ते आ वने धनुष्यने चमावे एमां तो शंका
शी राखवी, माटे हे प्रिया ! ज्ञांत आ अने शोक त्यजी दे. "

आ प्रमाणे प्रियाने ज्ञांत करी जनक राजाए सर्व प्रकारनी शोकाथी
स्वर्गलक्ष्मीने जीतनार म्दोटा स्वयंवर मंरुपने रची तथा वने धनुष्यने जूदा
जूदा सिंहासनो उपर मूकीने पठी ते चंद्रगति विद्याधरने अने बीजा
बहु राजपुत्रोने तेमाव्या. पठी चंद्रगति विंगेरे विद्याधर अने राजकुमारो पो-
तपोताना सिंहासन उपर बिराज्ये ठते महा तेजवंत सिंहासन उपर बेगला
श्री राम लक्ष्मण महा कांतिवंत एवा पुष्पवंतनी पेठे शोजवा लाग्या. पठी
जनकनी आज्ञाथी उत्तम शृंगारवने सुशोजित एवी सीता पोताना हाथने
विपे वरमालाने धारण करती ठती हर्यथी स्वयंवर मंरुपमां आवीने पाल-
खीमांथी नीचे उत्तरी सिंहासन उपर मूकेलां वने धनुष्योनुं आदरथी
पुष्पवने पूजन करवा लागी. त्यारपठी पण दिव्य वेशने धारण करनारी
सीता जाणें ते धनुष्योनी अधिष्टायक देवीज होयनी ? एम ते धनुष्योनी.

आगलज रामने पोतानो पति उठती उती उज्जी रही. जामंमल कुमार पण सीतानुं स्वरूप जोड कमलीनीने विषे ब्रमरनी पेठे अत्यंत अनुरागवालो थ-
 यो. आ वखते जनक जूपतिनी आझाथी छारपाले पोतानो हाथ उंचो करीने
 तत्काल कहुं के, “हे जूपाखो अने विद्यावरो ! म्हाहं वचन सांजलो. “ त-
 मारा मध्येथी जे कोड पुरुष आ वत्रे धनुष्यमांथी एकनी उपर पण बाणने
 आरोपण करडो. तेज आ सीता नामनी कन्यानो पाणीगृहण करडो. ” छ-
 रपालनां आवां वचन सांजली सर्वे विद्यावरो अने राजकुमारो धनुष्य चम-
 यानी उद्याथी तेनी पासे गया; परंतु त्यां तो उंची करेली फणावाला महासर्प-
 ना दृष्टिरूप विषना जारथी व्याप्त थयेला तथा यमनी जिहाना समान अतुल
 अग्नि ज्वालारूप ते वत्रे धनुष्योने जोड जयथी खेदयुक्त थयेला तेउ तत्काल
 पावा आवी पोतपोताने आसने वेग. पठी जुजा बलथी शत्रुना वर्गने तिर-
 स्कार करनारा अने सिंहना समान पराक्रमवाला श्री राम पोताना आसनथी
 उठी धनुष्य पासे आख्या. ते वखते बीजा सज्जाजनेए “जेम पूर्वं आवेला राज-
 कुमारोए धनुष्य चम्राव्युं तेम आ पण चम्रावडो” एमकही रामने हसी काड्या;
 परंतु श्री रामे तो चंडगत्यादि विद्यावर पतियोए रोष सहित जोता उतां ना-
 डा पामेलासर्पना समूहरूप अने डांत थयेली ज्वालावाला अग्निरूप तेवजावर्त
 नामना धनुष्यने लीला मात्रमां कमलना नालनी पेठे उपाही ते उपर बाण
 चम्राव्युं. ते वखते “इष्टवाकु कुलरूप आकाशने प्रकाश करवामां सूर्य समान,
 कोटि वीर पुरुषोमां दीरा समान ! मद्दा बलवंत हे राम ! तेम जयवंता व-
 तां. ” आम अनेक विद्यावरो, देव अने दानवो श्री रामनी स्तुति करवा ला-
 ग्या षट्छे सीताये पोताना हाथमां रहेली वरमाला श्री रामना केंठने विषे
 हर्ष मद्दिन आगेपण करी. पठी गमनी आझाथी लक्ष्मणे पण सर्व राजलो-
 क जोता उतां तत्काल अर्णवावर्न नामना धनुष्यने चम्राव्युं. लक्ष्मणनुं आहुं
 अत्रुव पराक्रम जोड प्रमत्र थयेला विद्यावरोए पोतानी अद्भुत कन्याउ लक्ष्म-
 णने आरी. पठी खेदयुक्त मनवालो चंडगनि विद्यावर पोताना जामंमल पुत्र
 मद्दिन वैमानर्ना बेसी पत्थिगे परवन्थो यडो पोताना नगर प्रत्ये आख्या.
 जनरु राजाए पण पोतानी पुत्री सीताना विवाह मद्दोन्मय निमित्ते दशरथ
 जूनने पोताना नगर प्रत्ये बोलाव्या. दशरथ राजा त्यां आख्या एटले ज-

નકે પોતાની પુત્રી જાનકીનો લગ્ન વિધિ મહોત્સવ કહ્યો. જનકના ન્હાના જાણ જટકે પણ કૈકેયી નામની પોતાની પત્નીના ગદરથી ગુપ્ત થયેલી જાણ પુત્રી જરતને પરણાવી. આ પ્રમાણે સર્વ રાજાઓને વિસ્મયકારી પુત્રના વિવાહ ઉત્સવને કરી પ્રસન્ન થયેલા મનવાલો દશરથ રાજા પુત્ર અને પુત્રની સ્ત્રીઓ સહિત જનક રાજાથી સહજાને પ્રશંસવા યોગ્ય એવા શ્રેષ્ઠ ગૌરવપણાને પામીને નિર્જન થયો ઠતો ફરી પોતાની અયોધ્યા નગરી પ્રત્યે આવ્યો.

॥ઈતિ શ્રી પદ્મ વલ્લભેવ ચરિત્રે સીતા વિચારો નામ દ્વિતીયઃ પ્રસ્તાવઃ॥

પછી પ્રશંસા કરવા યોગ્ય સામ્રાજ્ય પદને જોગવતા એવા દશરથ રાજાએ કોઈ વચ્ચે શાંતિ નિમિત્તે મ્હોટી સમૃદ્ધિ પૂર્વક શ્રી જિનેશ્વરનો સ્નાત્ર મહોત્સવ કહ્યો. પછી તેમણે એક દિવ્ય કચોલામાં તે સ્નાત્રનું પવિત્ર જલ જરી કૌશલ્યપાને આપવા માટે વૃદ્ધ દ્વારપાલને મોકલ્યો અને વીજાં સારાં પાત્રમાં જરી વીજી સ્ત્રીઓને આપવા માટે પોતાની ધાસીઓને મોકલી. હવે કૌશલ્યા વિનાની વીજી સર્વે સ્ત્રીઓએ પોતપોતાને પ્રથમ પ્રાત્ર થયેલાં તે સ્નાત્ર જલને મસ્તકવને વંદન કરી અમૃત રસની પેઠે સુવર્ણ પાત્રમાં જરી રાખ્યું અને કૌશલ્યા તો પોતાને સ્નાત્ર જલ નહિ મલવાથી ડોકાકુલ થઈને વિચાર કરવા લાગી કે, “ માન રહિત જીવિતને ચિહ્નર ઠે કે, જે પતિયે વીજી સ્ત્રીઓને વિઘ્નની નિવૃત્તિ માટે સ્નાત્ર જલ મોકલ્યું અને મને મોકલ્યું નહિ, માટે નિશ્ચય હું મંદ જાગ્યવાલી હું. હવે પતિના સન્માન રહિત એવી મ્હારે મરણ પામવું એજ શ્રેયકારી ઠે. ” આમ ધારીને દશરથ પ્રિયા કૌશલ્યાએ ઝેટલામાં પોતાના કંઠને વિષે પાશ નાખ્યો તેટલામાં દૈવયોગથી ત્યાં દશરથ રાજા આવી ચઢ્યા. તેમણે કૌશલ્યાની આવી અવસ્થા જોઈ હૃદયમાં વિસ્મય પામી તત્કાલ ઠરીવને તે કંઠ પાસને ઠેડી નાખ્યો અને પછી પોતાના ચોલામાં ચેસારીને પ્રેમથી તેને કહ્યું કે, “ હે પ્રિયા ! ત્હારો આવો મ્હોટો અપરાધ કોણે કહ્યો ઠે ? નિશ્ચય ત્હારો અપરાધ કરનાર માણસ મ્હારે સન્માન કરવા યોગ્ય હશે તો પણ તેણે પોતાનું મૃત્યુ ઇચ્છેલું દેખાય ઠે. ”

કૌશલ્યાએ કહ્યું “ હે નાથ ! આપે વીજી સ્ત્રીઓને ત્યાં સ્નાત્ર જલ મોકલ્યું અને મને ન મોકલ્યું, એથીજ આ મ્હોટું દુઃખ ગુપ્ત થયેલું ઠે. ” કૌશલ્યા આ પ્રમાણે ઝેટલામાં પોતાના પતિને કહે ઠે, તેટલામાં વૃદ્ધ દ્વારપાલે આ-

वी ने कहुं के, “हे मात? महाराजाए मोकलवेलुं आ स्नात्र जल ग्रहण करो.” कौशल्याए अत्यंत हर्ष पामी ते स्नात्र जलने स्वीकारयुं. पठी दशरथ जूपतिपे द्वारपालने पूछुं के, “हे जइ! तने दुःखदाइ आटली वार क्यां थइ?” तेणे कहुं “हे महाराज! मने बहु वृक्षावस्था प्राप्त थइ ठे; तेथी हुं उतावलथी चालवाने असमर्थ हुं.” पठी दशरथ महाराजा पण वलीयांथी व्यास शरीरवाला, घोला केशवाला, अमनोहर शरीरवाला, वली गयेली के-रुवाला, गलतां नेत्रवाला, कणे कणे मुखमांथी पमती लालना समूहवाला, सुकाइ गयेला मांस अने चामनीथी अत्यंत दुर्ल देखाता, बल रक्षित थयेला, श्वासोश्वास चरुवाने लीधे ठेकाणे ठेकाणे उज्जा रहेता अने जरावस्थाथी जर्जरीजत थइ गयेला ते द्वारपालने जोइ विचार करचा लाग्यो के, “अहो! देव अने दानवोथी पण न निवारी शकाय एवी आ जरावस्था बलात्कारथी शरीरने जर्जरीत न करी नाखे त्यां सुधी माणसोए परलोकना हितने माटे यत्न करयो.” ग्राम विचार करता ते जूपति केटलोके काल त्यांज रह्या. कोइ वखते चारङ्गानना धारणहार सत्यज्ञति सूरि अनेक साधुजना समूह सहित ते नगरीना उद्यानने विषे आब्या एटले दशरथ राजा पोताना पुत्र अने स्त्रीयोना परिवार सहित हर्षधी तेमनी धर्म देशना सांजलवाने उद्यानमां गयो. त्यां ते आचार्यने योग्य रीते प्रदक्षिणा करी अने परम जक्तिथी वंदना करी योग्य स्थानके वेगो. हवे ते अवसरे विद्याधरनो अधिपति चंडगति के, जे पोताना पुत्र जामंमल सहित वैमानमां बेसी रथावर्त पर्वत उपर गयो हतो तेणे त्यांना चैत्योने वंदना करी पाठा आवता आकाश मार्गथी आ सूरेश्वरने जोया; तेथी ते पण आकाश मार्गथी नीचे उतरी मुनीश्वरने वंदना करी धर्म सांजलवा वेगो. पठी आचार्य ते सर्वेने प्रतिबोध करवा सारु अमृत समान. बाणीवने पापनो नाश करनारी देशानानो आरंज कखो. तेमां पण विशेषे तो जानकीनी स्पृहाथी उत्पन्न थयेलां पापथी जोनाववाने अर्थ अने जामंमल कुमारना चिंतना संतोपने अर्थ तेना पूर्व जन्मना माता पिता, पुष्पवती अने चंडगतिना पूर्व ज्यो कही संजलाव्या. पठी जामंमल कुमार अने सीताना जोमलानी उत्पत्ति तथा जामंमलनुं उत्पत्ति वखतेज शत्रुए करेलुं हरण पण कही बताव्युं. विद्याधर कुमार जामंमल आ सर्व इकीकत सांजली पोताना

पूर्व जयलुं पद्यार्थ स्मरण करतो ठतो तत्काल मूर्छा पामी गयो. श्रोमीवारे मूर्छा वली एटले उचम बुद्धिंत एवा तेणे सीताने पोतानी वेन मानता ठता अने पोताना आत्मानि निंदा करता ठता सीतानी साथे विवाह करवानी इच्छा त्यजी दीधी; एटलुंज नदि पण तेणे सीताने पोतानी व्हेन जाणीने वंदना करी. सी-
ताए पण तेने पोतानो साथे जन्मेलो वंधु जाणी आशिष आपी. पठी चंड-
गति विद्याधरे जामंरुल कुमारने मिथिलापुरीने विषे ज्यां जनक जूपति अने
विदेहा इतां त्यां पडोचारुयो अने तेउने जोरुलामां उत्पन्न थपेला जामंरुल
कुमारनी यात अने तेनुं पूर्य जन्मना बैरीये करेलुं हरण ते सर्व कही संजलाव्युं.
जामंरुल कुमारे पण प्रेमयुक्त थइ हर्षनां आंसुने वरसाधतां पोताना खरा
माता पिताना चरणामां प्रणाम कखो. माता पिताए दिव्यरुपनी संपत्तिवा-
ला पुत्रने प्रेम दृष्टिरी जोडने हर्षरी पोताना खोलामां बेसाखो. वली जामं-
रुल कुमारे सीताना आवरणची उत्पन्न थपेला क्रोधनी शांतिरी प्रसन्न थइ
रामने पण नमस्कार कखो. पठी चंडगति विद्याधरे प्रबोध पामी जामंरुल
कुमारने पोतानुं साम्राज्यपद आपी तेज सत्यजूति सुरि पासे चारित्र्य अंगी-
कार करपुं. कहुं ठे के-महात्मानेने पुण्यकार्यमां विलंब होतो नथी. पठी
जामंरुल कुमार चंडगति राजांरिने, विदेहाने, जनक जूपतिने, दशरथ नृपने,
व्हेन सीताने अने रामने नमस्कार करी बैतादष पर्वत उपर गयो. व्रत ग्रहण
करवाने अजितलापर्वत थपेला दशरथ जूपति पण उद्यानची नगरीने विषे आ-
बी कौशल्यादि सर्व प्रियाठने तथा श्री रामप्रमुख पुत्राने तत्काल बोलावी
कडेवा लाग्या के, “हे वत्सलो ! तमे सौ मने दीक्षा लेवानी आज्ञा आपो.
कारण के, पूर्वजोनो एज क्रम चाले ठे.” पठी ज्ञातिवंत जरते कहुं. “हे ता-
त ! हुं पण आपनी साथे नाना प्रकारांना जवनो नाश करवा भाटे व्रत अं-
गीकार करीश.” आ वरते कडेपी विचार करवा लागी के, “हाय हाय !
दशापेला आज्ञापाली हुं पति अने पुत्र बिना एकाजी दगने रिंवे येज रही
सयीश !” आम घारी ते बोली के, “हे नाथ ! पूर्व आपे मने वरदान आप्यो
ठे ते दवणां म्हाला उपर रुचा करी मने आपो.” दशरथे कहुं. “हे प्रिया !
मरजी प्रमाणे ते वरदानने नुं तत्काल भागी से. रागल इच्छाहुं वंशमां उ-
त्पन्न थपेला राजाठनुं दवन्न व्हाणे पण पीगट जनुं नथी.”

पत्नी कैकेयीए कह्युं. “ हे नाथ ! ज्यारे आप दीक्षा लेवाना ठो त्यारे
 ज़रतने राज्यासन आपो अने लक्ष्मण सहित रामने वनवास जगानी आइआ
 आपो. ” दशरथ राजाए “ एम आन. ” एम कही प्रियानां वचन अंगीकार
 कख्यां. पत्नी पुत्र उपर प्रीतिवंत एवा दशरथ जूपतिये राम तथा लक्ष्मणना
 सामुं जोइने स्नेह सहित कह्युं के, “ जुजावलयी श्रेष्ठपणुं मेखवनार हे ज्ये-
 ष्ट पुत्र ! तुं आदरथी सांजल. पूर्वे विवाह अवसरे आ त्दारी चरमान माता
 कैकेयीना हाक्षियोगथो में रणसंग्राममां हाधुनो नाश कखो दतो अने एज
 कारणथी जयवंत थयेला में तेने तत्काल वरदान आप्यो दतो. परंतु ते अव-
 सरे तेणे ए वरदान न ग्रहण करतां जंमारमां रखाव्यो दतो, परंतु हयणां ते
 पोताना पुत्र ज़रतने राज्यपद अपाववारूप ते आपेला वरदाननी मागणी
 करे ठे. ” पत्नी श्री रामे हाथ जोम्नी पिताने कह्युं. “ हे तात ! पोताना अ-
 वसरनी जाण एवी कैकेयीए पोतानो वरदान सारो माग्यो ठे, माटे ज़रतने
 मरजी प्रमाणे राज्य आपो अने आपनी आइआ मने निश्चय श्रेयकारी अइ. ”
 दशरथे कह्युं. “ हे वत्स ! तें पोताना कुलने योग्य एवं बहु सारुं कह्युं. में
 प्रथमथीज सांजल्युं ठे के, राम अत्यंत विनयी ठे. ” दशरथ राजा ग्राम क-
 हेता इता एटलामां विनयवंत एवा ज़रते जूपतिने फरीथी कह्युं. “ हे तात !
 में आपनी प्रथमथीज विनंती करी ठे के, “ निश्चय आपनी साथे म्दारे पण
 दीक्षा लेवी ठे. वली सयं गुणोना समुद्ररूप अने राज्यपदने योग्य एवा म्दो-
 टा ज़ाइ रामने मूकी म्दारे विषे राज्यनो ज़ार मूकवो ते योग्य नथी, माटे
 हे पिता ! गुण समूहना स्थानरूप रामने पोताने पदे स्थापी म्दारा सहित आप
 दिका स्वीकारो. ” पत्नी रामे राज्य संपत्तिथी विरक्त थयेला अने गुणसंपत्तिथी
 श्रेष्ठ एवा पोताना न्दाना ज़ाइ ज़रतने कह्युं. “ विनीत पुरुषोमां मुख्य अने
 मर्यादा रसना समुद्ररूप हे बंधु ! तुं पितानी आइआने जल्लंघन करवा योग्य
 नथी. तुं राज्य ग्रहण कर एटले पिता रुणमुक्त थाय, माता पोताना हृदयने विषे
 प्रसन्न थाय अने हुं वनमां जाअं. पत्नी तुं दीर्घकाल पर्यंत राज्यलक्ष्मीने जोगव. ”
 विनयवंत ज़रते रामना चरणानो स्पर्श करीने कह्युं के, “ हे बंधु ! विजयवं-
 त एवा आप पूज्य म्दोटा बंधु विद्यमान वतां जो हुं राज्यने अंगीकार करूं
 तो निश्चे दुर्विनीतनो शिरोमणि थाअं. ” ज़रतनां आवां वचन उपरथी रामे

निश्चय कत्थो के, "हूं ज्यां सुधी अहिं रहिदा त्यां सुधी ज़रत राज्यने अंगी-
कार करडो नहि अने तेथी पितानां वचननी दानी थडो." ग्राम धारी नि-
ष्कपट चित्तवाला रामे दडारथ जूपतिने कह्युं, "दे पिता ! ज्यां सुधी हूं अहिं
रहीश त्यां सुधी ज़रत राज्यने गृहण करडो नहि; माटे हूं आपना चरणने नम
स्कार करी इवणांज वनवास जाउं के, जेथी पढी ज़रत सुखे राज्य जोगवे !"
आ प्रमाणे कही प्रौढ पराक्रमवंत राम पोताना धनुष्य बाण लइ पितानी
पासेथी चाली निकड्या. ज्यारे कुलरूप आकाशने प्रकाश करवामां सूर्य स-
मान राम पोतानी नजरेथी दूर गया एटखे तो शोकथी विह्वल थपेला दश-
रथ राजा मूर्छा पाम्या. राम पण पिताने विषे जक्ति धारण करता अने ज़-
रतने विषे प्रेम संपत्ति धारण करता कौशल्या माता पासे आवीने आ प्रमा-
णे कहेवा लाग्या, "हे मात ! पोतानी प्रतिज्ञा पूर्ण करवाने माटे म्दारा
पिता ज़रतने राज्य आपे ठे; परंतु ज्यां सुधी हूं अहिं हूं त्यां सुधी ते राज्य-
नो स्वीकार करता नथी, माटे हूं इवणां एकलोज वनमां जाउं हूं. तमारे
म्दारा संबंधी कांइ दुःख घरबुं नहि." पढी कौशल्या पण दीर्घकाल सुधी
पुत्र विरह थतो जाणी तत्काल रुदन करता ठता मूर्छा पाम्या. वली ते वि-
लापे करवा लाग्या के, "हे पुत्र ! इवणां तूं मने दुःखना पात्ररूप बनावे ठे
तो पढी हूं शोकथोने विषे दुःतह एवा पराजवने शीरीते सदन करी सकीश." पढी
जानकीपति श्री राम रुदन करती एवी माताने महाकष्टथी शांत करी
पोतानी प्रतिज्ञा पालवाने उत्साहवंत थया थका नगरनी बहार उद्यानने विषे
आव्या. आ वखते पतिना प्रवासने जाणी सीता विचार करवा लागी के,
"हाय हाय ! म्दारा पूर्व करेला कर्मने धिक्कार ठे. वली कुलवंत एवी सती
स्त्रीथोने तो संपत्तिने विषे, विपत्तिने विषे, सुखने विषे अथवा दुःखने विषे
पतिनी पावल जबुं एज बखाणवा योग्य ठे." ग्राम निश्चय करी जानकी
कौशल्या पासे आवीने कहेवा लागी, "हे मात ! हूं जक्तिने लीधे पतिनी
पावल जइश." प्रडांसा करवा योग्य गुणनी पंक्तिथी आनंदित थपेला अने
वियोगथी आकुलव्याकुल थता एवा कौशल्याए सीताने कह्युं, "केलना स्तंज
समान अत्यंत कोमल देहवाली अने मनोहर नेत्रवाली हे पुत्री ! तूं प्रवास-
थी उत्पन्न थपेला महादुःखने शीरीते सदन करी सकीश ?" वीरपत्नी सी-

તાણ કહું. “હે માત ! પોતાના પતિની સેવાથી તો મને વનવાસ પણ અત્યંત સુખકારી થયો.” આ પ્રમાણે કહીને નિત્ય ફીલરૂપ અલંકારને ધારણ કરનારી સીતા નિર્મલ ચિત્તથી રામની પાઠલ ગઈ. ત્યાં કવિ ઉત્પ્રેક્ષા કરે છે કે, જેમ દાતારની પાઠલ કીર્તિ, ધર્મી પુરુષની પાઠલ શ્રદ્ધા અને વીર પુરુષની પાઠલ જયથી જતી થોળે છે તેમ રામની પાઠલ જતી સીતા શોજતી હતી. “મર્વ સ્ત્રીયોને વિષે મુકુટ સમાન આ સીતાને ધન્ય છે કે, જે પતિની પ્રક્રિયાથી રાજ્યને સ્વર્ગી દેવવને વિષે જાય છે.” આમ પુરની સ્ત્રીયોનાં મુલ્યથી પગલે પગલે પોતાની પ્રદાંસા સાંજલતી તે ફીલરૂપ આજૂયણવાલી સીતા પ્રેમપૂર્વક પતિની સાથે ચાલી.

દેવે અર્ધિ રામનીજ સાથે રાષ્ટ્રી દિવસ નિવાસ કરનારા અને પ્રેમના ઝં-ગરૂપ લક્ષ્મણ પોતાના મનમાં વિચાર કરવા લાગ્યા કે, “અહો ! કેકેયીની કપટ ચાતુરીને ધિક્કાર છે કે, જેણે રાજ્યને યોગ્ય એવા શ્રી રામને વનવાસ અપાવવાને અને પોતાના પુત્ર જરતને રાજ્ય અપાવવાને માટે રાજા પાતેથી ઓછો ધરદાન માગ્યો. હું કણમાત્રમાં જરતને રાજ્યથી દૂર કરી શ્રી રામને રાજ્યાસને સ્થાપું, પરંતુ એમ કરવાથી પિતાનો આજ્ઞાનો જંગ હું ન થાય ! અર્થાત્ થાય, શ્રે ! જનકમુતા સહિત શ્રી રામના ચરણ તો વનમાં પણ પહોંચ્યાં અને દેવે જો હું અર્ધિ રહું તો મ્હારા વંધુપણાના પ્રેમને ધિક્કાર છે ! વિ-ધાર છે ! !” આમ વિચાર કરી જાણના સ્નેહથી આકુલ થયેલા લક્ષ્મણ, પો-તાની માતા મુમિત્રાની, પિતા દશરથની અને કૌંસાદ્યવાની આજ્ઞા લઈ બાળથી પૂર્ણ એવા જાણના સહિત પોતાના અર્ણવાવર્તન ધનુષ્યને હાથમાં લઈ ગુફામાંથી નિકેલતા કેમરીમિંદ્રની પેઠે પોતાના જીવનથી નિઃકલી જેમ સંસારના પામને પામેલા વ્રતમ મુનિને વૈરાગ્યવંત પુરુષ મેલે તેમ વહુ દૂર ગયેલા રામને મદ્યા. આ વચ્ચે જેમ વિજયી અને મેઘથી મંદગગન પર્વત થોળે તેમ લક્ષ્મણ અને જ્ઞાનકીર્ત્તે શ્રી રામ અત્યંત શોજવા લાગ્યા. અર્ધિ પાઠલ જ્ઞાનકી, રામ અને લક્ષ્મણ વિનાનું દશમ્ય ગજાનું ઘર, નેત્ર અને નામિકા વિનાનાં મુલની પેઠે દેવગણ લાગ્યું. દશમ્ય જૂરનિ પણ રામ, જ્ઞાનકી અને લક્ષ્મણના વિયોગથી પોતાના ઘરને સ્મરણ તુર્ય માનવા લાગ્યો. પછી તે વેગવાજા ધોત્તા ઘણા વેગથી કૌંસાદ્યકંદિ દિવ્ય અને મંત્રી માર્મતોને સાથે લઈ રામની પાઠલ ગયો.

त्यां तेणे रामने "हे वत्स ! सीता अने लक्ष्मण सहित पाठा बलो." एम बहु आग्रदधी कहुं; परंतु ते वने जाइयोए पोतानी प्रतिज्ञा पूर्ण करवामां उत्सादवंत थइ सध्वर्चनथी समजावीने पिताने पाठा वाढ्या. ज्यारे वियोगथी गांभा सरखा थयेला दशरथ विगेरे माणसो पाठा बढ्या त्यारे सीता अने लक्ष्मण सहित राम आगल चालवा लाग्या. रस्ते ठेकाणे ठेकाणे अनेक राजा-त तेमनुं गौरव करता इता; परंतु प्रतिज्ञा पालवामां तत्पर एवा ते वने जाइयो कोइ ठेकाणे रहा नहि.

.. हवे अदिं दीक्षा लेवामां उत्सादवंत थयेला उत्तम बुद्धिवाला दशरथ राजाए ज़रतने राज्य अंगीकार माटे बहु समजाव्या; परंतु तेमणे तो रामना प्रवासना मूल कारणरूप पोताना आत्माने अने पोतानी माता कैकेयीने वारंवार निंदता वता कोइपण उपाये राज्यपद अंगीकार करधुं नहि एटले तो फरी तेमणे व्रतनी इच्छाथी रामने पाठा बालवा सेना सहित सर्व सामंतोने मोकळ्या. सामंतोए जूपतिनी आज्ञाथी तत्काल रामने मली तेमने पाठा बालवा बहु विनंती करी, पण चारे दिशाउने जोवामां उत्सादवंत अने प्रतिज्ञा पूर्ण करवामां तत्पर एवा श्री रामे ते सामंतोना आग्रदने कोइपण रीते स्वीकाव्यो नहि. सामंतो पण श्रीमान् रामचंदे पाठा बलवानुं कह्या वतां तेमने पाठा लइ जवानी इच्छाथी ते वात तेमणे कबुल करी नहि.

पवी ते सर्वे सामंतो सहित पृथ्वीनुं उल्लंघन करता राम एक म्होटा घोर अरण्यमां आवी पहोच्या अने तेमां पण पोतानुं प्रयाण शरु राखवाथी तेठ एकं म्होटी गंजीर अने नहि तरी शकाय एवी विषम नदीना तीरे आव्या. त्यां तेमणे निवास करी सर्वे सामंतोने आ प्रमाणे कहुं के, "हे सामंतो ! आ आगल र्हेली नदी बहु विषम ठे. बली हुं पण पितानी प्रतिज्ञा पूर्ण करवानी इच्छाथी हवणां पाठो बलीश नहि; माटे तमारे पाठुं जवुं, एमां जरा पण विचार करवो नहि. तमारे पिताथी दशरथ जूपतिने अने माता श्री कौशल्याने म्दारा प्रणाम कदेवा तथा राज्यपद धारण करी र्हेला ज़रतने विषे ज़क्तिवंत थवुं." पवी राम ते सर्वे सामंतोने ते नदीने तीरे राखी लक्ष्मण अने सीता सहित पोते ए नदीने तत्काल उतल्या. सामंतोपण नदीने तीरे दूर रहा वता नदीने उतरी सामे तीरे जइ त्यांथी आगल चालवाने लीधे पोतानी

દૃષ્ટિથી અદૃશ્ય થયેલા રામને જોઈ પાઠા વહ્યા. ત્યાંથી તેમણે ધિનીતા નગરી પ્રત્યે આવી દશરથ જૂપતિને પ્રણામ કરીને રામનું અરણ્યમાં પ્રયાણ, કુદાશ અને પ્રણામ વિગેરે કહી સંજ્ઞાલાવ્યું. પછી દશરથ રાજાએ ઝરતને કહ્યું. “હે વત્સ ! હવે તું રાજ્યને ગૃહણ કરી મ્હારી વૃદ્ધની વ્રતેષ્ટા પૂર્ણ કર.” રામની જાક્ષિથી સર્વ નગરવાસી જનોને પ્રસન્ન કરનાર ઝરતે પણ કહ્યું કે, “હે તાત ! આપ ગમે તેમ કરશો તો પણ હું વમી કોઢેલા અત્રની પેઠે રાજ્યને તો નહિ જ જોગવું. વલી હું આપની આજ્ઞાથી રામની પાઠલ જઈ તેમને અતિ આદર પૂર્વક અહિં તમારી પાસે તેની લાવીશ. આ વચ્ચે કેકેયીએ આવીને દશરથને કહ્યું. “હે નાથ ! આપે મ્હારા પુત્રને રાજ્ય આપવાની ઇચ્છાથી મને સત્ય વચનવચ્ચે વરદાન આપ્યો છે; પરંતુ રામની જાક્ષિને વિષે જાણિત મનવાલો તે કુલીન મ્હારો પુત્ર અનુક્રમના લોપથી સામ્રાજ્યપદને ગૃહણ કરતો નથી. વલી હે દેવ ! રામાદિના પ્રવાસથી ઉત્પન્ન થયેલા વારુણ ડુઃખને જોઈ અપવાદના જપથી મને અત્યંત શ્રેય થાય છે, માટે હું પણ આપની આજ્ઞાથી મ્હારા પુત્રની સાથે ત્યાં જઈ સીતા અને લક્ષ્મણ સહિત શ્રી રામને તત્કાલ પાઠા લાવીશ.” પછી રામને પાઠા લાલવા માટે કહ્યો છે. ઉદયમ જેણે એવી કેકેયી પોતાના પુત્ર સહિત દશરથની આજ્ઞા લઈને ચાલી અને વેગવાલા ધોમના અર્ચન પ્રયાણે કરીને ઘ દિવસમાં જે વનને વિષે રામ હતા ત્યાં આવી પહોંચી. પ્રૌઢ રથમાં બેઠેલી પોતાની ઇરમાન માતાને તથા ઉત્તમ સેના સહિત ઝરતને દૂરથી આવતા જોઈ સીતા અને લક્ષ્મણ સહિત પ્રસન્ન મુખવાલા રામે તેમની સામા જઈ રથથી ઉતરેલી કેકેયીને પ્રણામ કર્યા. તે વચ્ચે હે રામ ! ઉત્તમ લક્ષ્મણધારી હે લક્ષ્મણ ! દીર્ઘાયુ થાઉ.” એમ રામ લક્ષ્મણને આશિષ આપતી કેકેયી વારંવાર રામ અને લક્ષ્મણના મસ્તકને સુંઘવા લાગી. પછી તેણે પ્રણામ કરતી એવી જાનકીને પણ ગાઢ આલિંગન કરીને મધુર વચનથી આશિષ આપી કે, “હે પુત્રી ! તું વીરપુત્રને જન્મ આપનારી થા.”

ઝરત પણ દીર્ઘકાલ પર્યંત વિરહથી ઉત્પન્ન થયેલા ડુઃખને જાણે હર્ષના આંશુના સમૂદના મીયથી સ્વેચ્છી કાઢતો હોયની ! એમ પ્રેમપૂર્વક રામને પ્રણામ કરવા લાગ્યો. પછી શ્રી રામે સૂક્ષ્મ વસ્ત્રથી નાંખેલા પવને કરી ધીમે ધીમે ઝરતને તથા કેકેયીને ઝાંત કર્યાં. એટલે કેકેયીએ રામને કહ્યું. “લક્ષ્મીના

मंदीररूप गुणोने शोभावनार अने सूर्यवंशरूप समुझने उल्लास पमानवाने
 वंश्चरूप हे राम ! लक्ष्मण अने सीता सहित तमे वनप्रत्ये आव्ये ठते राज्य
 अने देश विंगेरे सर्व अत्यंत निस्तेज वनी गयुं ठे. वली तमने राज्य आप-
 वाने अवसरे मूढ बुझ्जिवाली अने झुडू चित्तवाली में तमारा पिता पासे ज़रतने
 राज्य आपवानो वरदान माग्यो, परंतु ते ज़रत तो पूज्य एवा तमारे विपे म्हो-
 टी ज़क्तिने धारण करतो ठतो तेने आपवा भामेळुं राज्य अंगीकार करतो न-
 धी, माटे हवे आ अरण्यधी पाठा फरी राज्यने अंगीकार करो. कारण तमा-
 रां पिता संवेगने लीवे तत्काल दीक्षा लेवानी इच्छा करे ठे. हुं ववारे शुं कहूं, पण
 तमे पिताना ज़क्त अने विनीत ठे, माटे राज्यने अंगीकार करी मने प्राप्त
 थपेसो अपवाद ठालो. ” ज़रत पण श्री रामना चरणे विपे पोतानुं मस्तक
 मूकी एमज कदेवा लाग्यो के, “हे वंघु ! तमारुं पूर्वना सरखुं बंधुवात्सल्य-
 पणुं क्पां जतुं रहूं के, जेथी स्नेह रहित एवा यतिनी पेठे माता पिता अने
 ज्ञाश्याने त्यजी आवा घोर वनमां निवास करवा आव्या ठे ? हवे पाठा वली
 अमारा उपर दया करो. हे ज्ञाश ! मातानी अने म्हारी प्रार्थनानो जंग न क-
 रो. कारण तमे सर्वनुं इच्छित कार्य पूर्ण करवाने कल्पवृक्षरूप ठे. ” कैकेयीनां
 अने ज़रतनां आवां वचन सांजलीने पठी रामे कहूं. “हे मात ! हे वंघो !
 तमे मने पाठा बालवाने पूर्ण आग्रह करो ठे; परंतु पित्ताश्री दशरथ महा-
 राजाए पोतानी प्रतिज्ञा पूर्ण करवाने माटे तथा में पण पितृजक्तिने लीधे
 राज्य तो ज़रतनेज अर्पण करयूं ठे. वली हे वंघु ! हुं क्षत्रिय पुत्र थइ आ
 अंगीकार करेला वनवासने त्यजी दइ पिताना अने म्हारा नामने डी रीते लो-
 पी दठं !! माटे ज्ञाश ज़रत ! हवणां पिताने सिंहासने विराजीत थइ आपज
 राजा थान्न. हवणां तमारे पितानी आज्ञा अनुष्ठान करवी जोडती नथी. ” ग्राम
 कहीने पठी पतिनी आज्ञाश्री सीताये आणेला निर्मल नदीना जलश्री रामे
 तथा लक्ष्मणे हर्षपूर्वक ज़रतने त्यांज राग्याजिपेक कय्यो. पठी चिनयथी कै-
 केयीने तथा ज़रतने संतोष पमानी रामे तेउने डीखामण आपी कौशल्या
 नगरी प्रत्ये विदाय कय्या अने लक्ष्मण तथा सीता सहित पोते स्वस्य चित्त-
 वाला थइ कौनुक जोवाने उन्साद घरता थका दक्षिण दिशाप्रत्ये चाड्या. द-
 शरथ जूपतिपे पण थोना दिवसनी अंदर माता सहित पाठा आवेला ज़रत

પુત્રને મહોત્સવપૂર્વક પોતાને પદે સ્થાપી અનેક સામંત અને જૂંપતિયો સક્ષિત વિધિપૂર્વક શ્રી સત્યજૂતિ ગુરુ પાસે દીર્ઘકાલથી ઇષ્ટ એવી ચારિત્ર લક્ષ્મીને ંગીકાર કરી.

॥ ઇતિ શ્રી પદ્મ ચરિત્રે ઝરત રાજ્યાઞ્જિપેકો નામ તૃતીયઃ પ્રસ્તાવઃ ॥

પઠી શ્રી રામના પ્રવાસને લીધે અત્યંત દુઃખ ધરતા એવા ઝરત વિનીતા નગરીને વિષે રાજ્ય કરવા લાગ્યા. રામ પણ લક્ષ્મણ અને સીતાની સાથે ચિત્રકુટ નામના મહા પર્વત ઉલ્લંઘી મનોહર વૈજયવાલા અવંતી નામના વેશપ્રલે આઘ્યા. ત્યાં વહુ શ્રમને લીધે સીતા એક વનવૃક્તની નીચે સૂઈ ગયા એટલે ચાર તરફ વિશાલમાં જોતા એવા રામે પોતાના ન્હાના ઝાડ લક્ષ્મણને કહ્યું. “ જાડ ! હવેનાં આ તરફનો વેશ ઝમતી ધૂલથી બ્યાત થયેલો દેખાય છે તે શું કાંઈ નિમિત્તથી છે કે એ વેશજ એવો છે ? ” આમ વગ્ને ઝાડ્યો વાત કરે છે એવામાંકો ડ ઇત્તાહ ધરતો મુસાફર ત્યાં આવી ચમ્ચો. રામે તેને પેલી ઝમતી ધૂલનું કારણ પૂછ્યું એટલે તેણે કહ્યું. “ હે શ્રેષ્ઠ ! સાંજલો.

અહિ અવંતી નામે નગરી છે. ત્યાં સિંહના સરલો પરાક્રમી સિંહોદર નામે રાજા રાજ્ય કરે છે. એ સિંહોદર રાજાના માલવ વેશમાં પુરવેશ નામના નગરને વિષે તેનો વજ્રકર્ણ નામે સામંત (ધ્વનિયો રાજા) રાજ્ય કરે છે. એક દિવસ તે વજ્રકર્ણ સામંત રાજા મૃગયા રમવાને વનમાં ગયો હતો; ત્યાં તેણે કાયોત્સર્ગને વિષે રહેલા કોઈ ધ્યાન ધરતા મુનિને જોયા; તેથી તેણે તેમને પ્રણામ કરી હર્ષથી પૂછ્યું કે, “ હે મુનિ ! આપ આ અરણ્યને વિષે સ્થિર વૃક્તની પેઠે શા માટે ઝજા ઓ તે કહો ? ” મુનિયે કાયોત્સર્ગ પારીને કહ્યું કે, “ હે ઝડ ! હું ન્હાતા પોતાના હિતને માટે અહિં ઝજો રહ્યો છું. ” રાજાએ ફરી પ્રશ્ન કર્યો કે, “ તમારે અહિં કંઈ ધ્યાન પીવાનું તો છે નહિ તો પઠી હિત જ્ઞાનું ? ” પઠી તે પ્રીતિવર્ણ મુનિયે રાજાને યોગ્ય જાણી તેને વગ્ને લોકને વિષે દિતકારી ધર્મ સંજ્ઞાલવ્યો. રાજાએ પણ ધર્મ સાંજલવાથી પ્રવોધ પામી શુરુ સમ્પત્ત્ય પૂર્વક શ્રી જિનેશ્વરે પ્રરૂપેલા આવક ધર્મને ંગીકાર કરીને ધાર્યું કે, “ મ્દારે દેવ, દાનવ, માણસ અને રાજાને વિષે પક્ત અરિદંત દેવ અને શુરુ ક્રીયાવાન ગુરુ વિના બીજા કોઈને પણ વંદન કરવું નહિ. ” આવો અઞ્જિપ્રદ લડ માનનો સમુદ્ધ તે રાજા પોતાને ઘેરે આવી ફરી મનમાં વિચાર કરવા લાગ્યો કે, “ મ્દારાથી

सिंहोदर जूपतिने प्रणाम कर्त्वा शिवाय तेमनी सेवा शी रीते करी सकाशे ? अने में कोशने प्रणाम नहि करवा संवंधी लीधेलो अजिग्रह केटलोक काल रहेशे ? ” आम विचार करता तत्काल उत्पन्न थपेली बुद्धिशी तेषे पोताना हाथनी वॉटीमां श्री मुनिसुव्रत प्रजुनी मणिमय मूर्ति जभावी. पठी बहु गु-लोथी सुशोभित एशे ते वज्रकर्ण अवसरे पोताना हाथनी वॉटीमां रदेला प्रजुना प्रतिबिंबने प्रणाम करतो ठतो देशाधिपतिने प्रणाम देखामतो खुशी करे. आ प्रमाणे तेषे केटलाक समय चलाव्युं, परंतु आतेना कपटनी बात कोश चानियाए सिंहोदर जूपतिने कही दीधी.

पठी सिंहोदर जूपति ते बात जाणी अत्यंत क्रोधातुर थयो ठतो वज्र-कर्णने भारवा सह थयो. तेना आवा छुट विचारने जाणी कोश राज पुरुषे ते बात वज्रकर्णने कही; तेथी तेषे ते पुरुषने पूठ्युं के, “ हे श्रेष्ठ पुरुष ! तें ए गुप्त बात शी रीते जाणी ? ” तेषे कहुं. “ हे जूपति ! सांजलो.

स्कंधदेशने विपे सराम नामनो उत्तम शेर वसतो इतो. तेने यमुना नामे स्त्री इती. तेउने विधुदंग नामे हुं पुण्यवान् पुत्र इतो. कोश वखते हुं बेचवानी वस्तुउने लइ बेपार निमित्ते अवंती नगरी प्रत्ये जशने रह्यो अने कामलता नामनी बेइयाणी साथे अनुरागवंत पण थयो. एक दिवसे वइय क-री लीधेला मने ते बेइयाये आ प्रमाणे कहुं. “ सिंहोदर जूपतिनी राणी श्री-घराने जेवां वे कुंमलो ठे तेबां मने करावी आपो. ” में तेनां आ वचन क-थुल कर्त्थां, परंतु म्हारी पासे धन न होवाने लीधे हुं राजीने विपे श्रीधरा देवीनांज कुंमलो चोरी लेवा सिंहोदर जूपतिना मेदेलमां पेरो. ते वखते राजा पोतानी पट्टराणीनी साथे सूतो इतो, पण कंइ विचारने लीधे निज पाम्यो नहोतो. पठी राणीये जूपतिने पूठ्युं के, “ हे माथ ! आज आपने निज केम नथी आवती ? ” राजाए कहुं. “ हे मानिनि ! हुं वज्रकर्णने माखा विना शी रीते निज लवं ? निश्चय कावे हुं तेने सदकुदुंब मारीने पठी निजसुख अंगीकार करीश. ” सिंहोदर जूपतिनां आवां वचन सांजली चोरीने त्यजी वइ तमने साधर्मिक जाणी हुं खबर आपवाने माटे अहिं आव्यो ठुं, माटे हे वंधु ! सिंहोदर जूपति अहिं आवे एटलामां तमे अहिंथी धीजे नासी जात. ” दूतनां एवां वचन सांजली वज्रकर्ण जेटलामां धनधान्यनो संग्रह करी स-

હા થયો તેટલામાં બીજે દિવસે સિંદોદર જૂપતિ ત્યાં આવી પહોંચ્યો. તેણે સીમામાં ઉપર પહોંચી નાહી દૂત મોકલી વજ્રકર્ણને કહેવરાવ્યું કે, “હે અપ્પમ ! તેં આટલો કાલ ઘાંટીમાં મૂર્તિ રાખી કપટ કરીને મને ઠેતલ્યો છે, પણ હવે ત્યાં તે ઘાંટીને ત્યજી દે મને પ્રણામ કર. નહિતો વંધુલ સહિત ત્હારો તત્કાલ નાશ કરીશ.” સિંદોદર જૂપતિયે કહેલાં દૂતનાં આવાં વચન સાંજણી મ્દ્યાર ચિતવાલા વજ્રકર્ણે તેજ દૂતની સાથે વિશાલેશ્વરને વિનંતીપૂર્વક કહેવરાવ્યું કે, “હું અહંકારને લીધે અથવા ડૉર્યને લીધે આપને પ્રણામ કરવામાં વિમુગ્ધ થયો નથી, પરંતુ શ્રી સર્વજ્ઞ વિના બીજા કોણે પ્રણામ ન કરવાના નિધપત્રી મેં એમ કહેલું છે, માટે હું જૂપતિ ! એક પ્રણામ કરવાની વાત ત્યજી દે યીતી જે આજ્ઞા કરશે તે હું કરવા તૈયાર છું. આ મેં ધર્મદ્વારને માંડેલ ગૂઢજ્ઞ કહેલું છે. હવે આપ મ્દ્યાર સર્વ સહ છવો અથવા મને ઘોમી દો.” હવે આવીને આ મર્થ વાત સિંદોદર જૂપતિને નિવેદન કરી એટલે તો તે ધી વિગે પદાર્થો નાચવાથી જ્વાજલીત થયેલા અગ્નિની પેઠે અત્યંત કોપાકુલ થયો. પછી તેણે દશપુર નગરને ઘેરો ઘાલી વજ્રકર્ણના હેડને પોતાના મન્યથી લુંટવા માંડ્યો.

(મુસાફર ગમને કહે છે કે,) હે જાણ ! એજ કારણથી આ હેડ ઘડતી ધૂતથી જરૂર દેવાય છે. વહી તે વેળીયોળ શ્રીમંતોનાં ઘરેને ચાલી નાચવાની માથે મ્દ્યારી ઘન મહિનની ઝુંપડી પણ ચાલી નામી છે. પછી મ્દ્યારી સ્ત્રીયે પોકાર કરતાં મને ધમ્માંથી યામળો કાઢવા મોકલ્યો, પરંતુ તેમ કરવાને હું વિમુગ્ધ થઈ ચાલી નિકળ્યો. હે શ્રેષ્ઠ ! મ્દ્યાર આ પ્રવાસનું મને વનમ કવ મહું કે, જે હવેનાં મને આપનું દર્શન થયું.” પછી ગમે તે મુસાફરને પોતાનો મનિજમિત્ર મોનાનો કંદોમે આપ્યો. કહ્યું છે કે-વનમ પુર્યોનું દર્શન ધમ્મકર્મને કંઠ્યાળકારીજ હોય છે.

પછી મીના અને સદમ્બન મહિન શ્રીગમ પરાંપકારને માટે દશપુર નગર પ્રવે વજ્રકર્ણ ગજા વામે જરા નિકળ્યા. ત્યાં નગરની યજ્ઞા નુયાતમાં મ્દ્યાર સેવને વિંદે શ્રી વંચરનુ જિનેશ્વરને નમસ્કાર કરી ગમ ત્યાંજ મ્દ્યાર અને સદમ્બન તેમની અજ્ઞા સહ જોતનની મામર્મીને માટે નગરમાં ગયા, ત્યાં ગજ-દુર્યોધન નદિ મેંદના મદમન વજ્રકર્ણ નુપતિના ઘરને વિંદે આવી પહોંચ્યા.

દેવે તો જૂપતિયે પોતે આવી તેમને અદ્ભુત આકૃતીવંત જોડ જોજનને માટે આમંત્રણ કર્યું. પઠી લક્ષ્મણે તે વજ્રકર્ણને કહ્યું કે, “ મ્હારા અધિપતિ પોતાની પ્રિયા સહિત કુષાતુર થયાને લીધે નગરીની વદાર વેઠા છે.” તે ઉપરથી રાજાએ લક્ષ્મણનીજ સાથે નાના પ્રકારના ડાક સહિત ધણાં ધીથી વનાવેલું ઉત્તમ જોજન રામને માટે મોકલ્યું. રામે પણ લક્ષ્મણ અને જાનકી સહિત તે ઉત્તમ રસવાલાં જોજનને જમીને પઠી રામે લક્ષ્મણને સિંહોદર રાજા પાસે મોકલ્યા. લક્ષ્મણે સિંહોદર જૂપતિની પાસે આવીને કહ્યું કે, “ હે રાજન્ ! તમને કોશલાનો અધિપતિ મદારાજા જરત કહેવરાવે છે કે, તમારે વજ્રકર્ણ જૂપતિની સાથે આરંજેલો વિગ્રદ ત્વજી દેવો અને તેની પાસે તમારે પ્રણામ પણ ન કરાવવો, કારણ ધર્મી પુરુષને પીડા કરવી તે યોગ્ય નથી. વલી એ વજ્રકર્ણ પોતાના અન્નિગ્રદને લીધેજ નથી નમતો, કારણ જૈનધર્મના જાણેલા એ રાજાને વિષે નિશ્ચે ગર્વ તો નથીજ.” પઠી મદા ગર્વધારી એવા સિંહોદર રાજાએ કહ્યું. “ અહો ! પોતાના દેશનોજ અધિપતિ એવો એ જરત કોણ છે ? હું મ્હારા જુજવલને લીધે તેની આજ્ઞાને અંગીકાર કરતો નથી. શું શિયાલની આજ્ઞાને કેતરી સિંદ ક્યારે પણ કબુલ કરે ધરો ? મને નહિ નમન કરતા તે દૂરાશય વજ્રકર્ણ સામંતને હું જરતની આજ્ઞાથી ત્વજી દેવાનો નથી.” લક્ષ્મણે પણ ગર્વ સહિત કહ્યું. “ શ્રે ! તું પોતાના વૃથા જુજ વલના ગર્વથી જરત જૂપતિને અત્યંત અપમાન આપે છે ? તું જરતની આજ્ઞા લોપે છે, માટે હુંજ તને આજે શિક્ષા કરીશ. શ્રે જૂપ ! જો ત્હારામાં પુરુષાર્થ હોય તો શસ્ત્ર પ્રદાન કર.” લક્ષ્મણનાં આવાં વચન સાંજણી અત્યંત કોપાતુર થયેલો સિંહોદર રાજા સજ્જ ધયો અને તેના વિકટ મુજ્જટો પણ જેટલામાં લક્ષ્મણને મારવા માટે તૈયાર થયા તેટલામાં લક્ષ્મણ પણ હાથીના એક મ્હોટા આલાન સ્તંભને ઝલેમી તેને હાથમાં લઈ વજ્રવંત કોટિ મુજ્જટોના સૈન્ય સન્મુખ આવીને ઝગ્ગા રહ્યા. પઠી લક્ષ્મણે તે ચારે તરફ જમાવેલા આલાનસ્તંભથી ત્રાસ પામેલા સર્વે વિકટ મુજ્જટો નાસી ગયા એટલે તેમણે વજ્રથી સિંહની પેઠે ઝલેમીને હાથી ઉપર વેઠેલા સિંહોદર જૂપતિને ત્રાસ પમાડી તેના ધનુષ્યવાણ લેંચી લઈને પકડી લીધો, તેથી ઝાઝુનું સર્વ સૈન્ય જયઘ્રાંત થઈ આશ્ચર્ય પામી ગયું. લક્ષ્મણે પણ નગરવાસી જનો સહિત રામચંદ્ર પાસે જઈને અગ્રૂર્વ વસ્તુની પેઠે સિં-

सिंहोदर जूपतिने उजो कखो. आ वखते आवंतीनो पति सिंहोदर आश्रयपु-
 क्त अइ रामने नमस्कार करी हाथ जोम्नीने कहेवा लाग्यो के, “मैं आ-
 पने उलख्या नहोता, तैथीज लक्ष्मणनो अपराध कखो ठे. वली ते
 अपराधथी केवल अग्निने विषे पमता एवा पतंगनी पेठे हूं फोकट
 अपराधमां आवी पम्यो ठुं. हे महाबल ! आ म्हारा सर्व अपराधने क्षमा
 करो अने हे विश्वपति ! हूं आपनो सेवक ठुं, माटे मने कार्य फरमावो.” श्री
 रामे कह्युं, “ हे जूपति ! आ वज्रकर्ण राजा तमारी सेवा अथवा तमने न-
 मस्कार न करे तोपण तेना उपर तमारे मनमां प्रीति राखवी.” सिंहोदर जू-
 पतिये कह्युं, “ हे नाथ ! जेनुं रक्षण करनार आप ठो तेनी साथे कोण वृथा
 द्वेष करे ? ” वज्रकर्ण महिपति पण रामनी आज्ञाथी त्यां आव्यो. पढी
 राम अने लक्ष्मणे “तुं अमारो साधर्मिक ठे” एम कहीने तेनो आदर क-
 ख्यो एटले सिंहोदर जूपति श्री रामने कहेवा लाग्यो के, “ युगादि जिनेश्व-
 रना वंशरूप तलावने विषे राजहंस समान तमोने में पूर्वे गुणोथी सांजलेला
 इता ते तमोने में आजे प्रत्यक्ष रीते जोया ठे. हूं अने बीजा सर्व राजाठ
 तमारा सेवक वइए, माटे आप आ म्हारा राजाने बंधनथी मुक्त करो.”
 पढी लक्ष्मणे सिंहोदर जूपतिने कह्युं, “ आ वज्रकर्ण सामंत तमने प्रणाम न
 करे तो पण तमारे तेना उपर लक्ष्मीनो नाश करनारो कोप करवो नहि. ”

लक्ष्मणनां आ वचन सिंहोदर जूपतिये श्री रामनी पालेज अंगीकार
 कख्यां एटले लक्ष्मणे तेने बंधनथी तत्काल मुक्त कख्यो. पढी विशालेश्वर
 सिंहोदरे वज्रकर्ण जूपतिने प्रीतिपूर्वक जेटीने पोतानुं अर्धुं राग्य आप्युं. कह्युं
 ठे के—सत्पुरुषोना प्रसादथी शुं प्राप्त अतुं नथी ? अर्थात् सर्व वांछित वस्तु
 प्राप्त आप ठे. पढी वज्रकर्ण जूपतिये पोतानी आठ पुत्रीयो अने सिंहोदर
 जूपतिये सामंतो सद्धित पोतानी अणसैं पुत्रीयो लक्ष्मणने आपी. लक्ष्मणे
 पण रामनी आज्ञाथी ते सर्व कन्यानी साथे पाणीप्रदण करयुं. पढी रामे
 ते बन्ने जूपतिपौने कह्युं के, “ हे जूपाळो ! म्हाहं वचन सांजलो. हवणां पि-
 तानी आज्ञाथी अयोध्याने विषे जरत राग्य करे ठे अने अमो वनवास कबु-
 ल करी अहिं आज्या ठीए, माटे दवणां तमारी पुत्रीयो तमारे घर राखो.
 अमे ज्यारे पाग बल्लशुं तयारे तेमने साथे लउ जशुं. ” आम समजावीने राम

तथा लक्ष्मणो ते वने राजाजने विदाय कथा, तेथी तेउ हर्ष पामता उता पो-
ताने स्थानके गया. प्रताप अने कीर्तिने वृद्धि पमाननारा रामे पण त्यां ते
रात्री रद्दी बीजे दिवसे सीता अने लक्ष्मण सहित आगल प्रयाण करधुं. अ-
नुक्रमे तेउ कोइ महा अरण्यमां आवी पद्मोच्या. त्यां महा वर्षाद वरसवा
लाग्यो; तेथी तेमणे एक वनवृक्षनी नीचे निवास कखो. पठी रामे ते वनवृ-
क्षने महा विस्तारवंत जोइने जानकी तथा लक्ष्मणने कहुं के, “ आपणे व-
र्षाकाल पुरो थाप त्यां सुधी आ वनवृक्षनी नीचेज निवास करिगुं. ”

इवे ते वनवृक्षनो अधिष्टायक कोइ अश्वकर्ण नामे यह हतो ते श्री रा-
मना तेजने न सदन करी शकवाथी पोताना गोकर्ण नामना अधिपति पासे
जइने कहेवा लाग्यो के, “ हे नाथ ! म्हारा वनवृक्षनी नीचे कोइ असह्य ते-
जवंत पुरुष आवेल ठे. तेमनी दृष्टि आगल हुं क्षणमात्र पण रदेवाने समर्थ
नथी. वली ते वर्षाकाल त्यांज रदेवाना ठे, माटे हे विष्णु ! तमे म्हारुं तेम-
नाथी रक्षण करो. ” पठी गोकर्ण अधिष्ठानथी तेमने वासुदेव तथा बलदेव
जाणीने अश्वकर्ण यहने कहेवा लाग्यो के, “ हे अश्वकर्ण ! त्वारा जाग्यने
लीधेज दशरथ राजाना पुत्रो ते महा बलवंत राम लक्ष्मण त्वारा आश्रमे
अतिथीरूप थया ठे. निधे तुं एमनी सेवा ज्ञक्ति कर. ” पठी अश्वकर्ण “ हुं
एमनी सेवा ज्ञक्ति करूं. ” एम विचारी पोतानी देवशक्तिथी नव योजन प-
होली, वार योजन लांबी, सोनाना किङ्गावाली अने सोनाना, रुपाना अने
मणिना महेलवाली रामनामनी प्रख्यात पुरी बसावी दीधी.

प्रज्ञाते मांगलिक बार्जोत्रोना शब्दोथी राम लक्ष्मण जागी उठ्या एट-
ले तो तेमणे गीत गानमां आसक्त थपेला तथा अति प्रेमवाला ते यहने दी-
गे. पठी यह ज्ञक्तिपूर्वक राम लक्ष्मणने कहुं. “ में आपने माटेज आ पुरी
बनावी ठे, माटे तेमां सुखेथी रहो. ” पठी यह निरंतर सेवा करेला सीता
अने लक्ष्मण सहित राम त्यांज वर्षाकाल रहा. यह इमेशां कष्टवृक्षनां पुष्प,
दिव्यदार अने विविध प्रकारना फूलोथी राम लक्ष्मणने ज्ञक्तिपूर्वक संतोष
पमानवा लाग्यो. लक्ष्मण अने सिता सहित राम पण दुःखी, अनाथ अने
दीन लोकोनो ह्यदानथी उद्धर करता उता त्यांज रहा.

इवे ज्यारे वर्षाकाल निवृत्त थयो त्यारे आगल प्रयाण करवाने उन्तादन-

त थयेला रामने ते यहे चंड समान कांतिवालो द्वार आप्यो. लक्ष्मणने वे दिव्य निर्मल कुंकुल अने सीताने नाना प्रकारना मणिजमित्र चूमारत्र आप्युं. पठी रामे ते यहुनी रजा लइ जेटलामां आगल प्रयाण करचुं तेटलामां यहे ते पुरीने अंतर्धान करी दीधी. अनुक्रमे अरण्यने विषे जता एवा रामे सीता अने लक्ष्मण सहित विजयपुरना उद्यानने विषे वरवृक्षनी नीचे निवास कखो. त्यां मद्दिघर नामे राजा राज्य करतो इतो. तेने चंपकमाला नामे सौजाग्यवती राणी होती. तेउने वनमाला नामनी पुत्री होती. मद्दिघर जूपतिये पोतानी आ वनमाला पुत्रीनो संबंध प्रथम लक्ष्मणनी साथे कखो इतो. पण पावलथी तेणे दशरथ महाराजाए अंगीकार करेला चारित्रने तथा रामादिकना वनवासने सांजली ए संबंध ठोरी दइने फरी मँदँइपुरना राजा वृषजना पुत्र मँदँइरूपनी साथे कखो. आ बात वनमालाए सांजली, तेथी तो ते लक्ष्मणने विषे अत्यंत प्रेम धारण करती ठती दुःखरूप समुझने तरवाना हेतुथी पोताना नगरथी चाली निकलीने तेज रात्रीने विषे वैवयोगथी ज्यां रामे निवास कखो इतो ते वरवृक्षनी समीपे आवी पदोची. आ वखते सीता अने राम वने निशवड थया इता अने लक्ष्मण जागता हता, तेथी तेमणे ते आवती एवी स्त्रीने जोइ विचारचुं के, “ हुं आ कोइ पुरनी अधिष्टायक देवी आवे के कोइ वनदेवता आवे ठे ? ए हुं करडो ? ” एम धारी लक्ष्मण मौन राखी गुप्तरीते उजा रह्या. एवामां ते स्त्रीये “ हाय हाय ! म्हारा अज्ञायने लीबे ज लक्ष्मण आ जवना पति न थया तो इवे पठी आवता जवने विषे तो ए ज म्हारा पति थजो. ” एम कहीने पोताना गलाने विषे पाश नाख्यो. पठी “ हे जेइ ! हुं आ प्रकारनुं साहस न कर. ” एम बोलता एवा लक्ष्मणे तत्काज त्यां जइ पोताना खड्गवती पाशने ठेदी नाखीने कहुं के, “ त्दारो अजीए पति लक्ष्मण हुं पोतेज आ रह्यो. ” पठी लक्ष्मणे तेने शांत करीने पोतानी पासे बेसारी अने ज्यारे म्होटा जाइ श्री राम जाग्या त्यारे तेमने सर्व बात निवेदन करी.

इवे बीजे दिवसे पुत्रीने न देखी मद्दिघर जूपति सुजटो सहित तेनी शोवने माटे निकली पर्यो. अनुक्रमे फरतो फरतो ते वरवृक्षनी पासे आव्यो तो त्यां तेणे पोतानी पुत्रीने राम लक्ष्मणनी पामे बेठेली जोइ अत्यंत

क्रोधातुर अग्ने कह्युं के, “ अरे ! मुजटो ! पुत्रीनुं दग्ध करनार आ चोरोने तुरत मारो ! मारो ! ! ” पठी जेटलामां एक लाग्न योऽनंत राम लक्ष्मणने मारवा माटे तैयार धया तेटलामां लक्ष्मणे पोताना धनुष्यने चन्दावी तत्काल विश्वने पुरो देनारो टंकार शब्द कस्यो. धनुष्यना आवा जयंकर शब्दश्री सबं टाडुल नाडी गया. मडिघर जूपति पण पोते लक्ष्मणानी पासे आवी अने तेमने संजग्दीने दर पामतो ठतो कहेवा लाग्यो. “ हे कुमारेंड लक्ष्मण ! धनुष्य उपरशी बाणने नीचे उतारो. तमे म्दारी कन्याना अगण्य पुण्यने ली-धेज आ वननां आवी चम्पा ठे. ” पठी लक्ष्मणे धनुष्य उपरशी बाण नीचे उतारयुं एटले प्रमन्न सुखवालो राजा मडिघर रामनी पासे आवी हाथ जो-डीने आ प्रमाणे विनंती करवा लाग्यो. “ हे राम ! पूर्वे आ कन्या में लक्ष्म-णने आपी इती अने अनुकुल दैवयोगने लीचे तेतनो आजे मेलाप अयो ठे. ” एम कहीने तेणे मद्दोत्सव पूर्वक सीता अने लक्ष्मण सहित रामने पोताना पुरमां प्रवेश कराव्यो.

एक दिवस राम अने लक्ष्मण राजसज्जामां बेठा इता एयामां कोइ दूते आ-र्वीने मडिघर जूपतिने कह्युं के, “ हे पृथिवीपाल ! आप सांजलो. नंदावर्त पुरना महाराजा अनंतविर्य पोतानी सहाय्यने माटे आपने बोलावे ठे. कारण ए राजा दशरथना पुत्र जगत नामना बीजा जूपतिनी साथे युद्ध करवाने जगसाहवंत धया ठे तेमां जगतनी तरफ धणां जूपतियो एकठा धयाठे, माटे अमारा राजाण आपने बल-वान् जाणी तेरावेळ ठे. ” दूते आ प्रमाणे कह्युं एटले लक्ष्मणे ते दूतने पूछयुं. “ त्दारा राजाने जगतनी साथे युद्ध करवानुं कारण शुं ठे ? ” तेणे उत्तर आ-प्यो के, “ अमागे राजा जगतनी पामे पोतानी सेवा कराववानी इच्छा करे ठे अने गर्ववारी जगत तेनी आज्ञाने जग पण मानता नथी. एज ए वने बलवंत जूपनियोने युद्ध करवानुं कारण ठे. ” पठी राम लक्ष्मणना दाक्षिण्यपणाने ली-धे मडिघर जूपतिये दूतने कह्युं. “ हे दूत ! इवणां तुं जा, हुं पण आबुं हुं. ” मडिघर राजा आ प्रमाणे कही दूतने विदाय करीने पठी रामने कहेवा लाग्यो के, “ नंदावर्तनो अधिपति अनंतविर्य अमने वृथा युद्ध करावे ठे. ” पठी गुप्त क्रोधश्री व्याप्त अथेला रामे मडिघरने कह्युं के, “ हुं सेनानी साथे जइ ए अ-नंतविर्यने मारीश. वली हे नराधिप ! तमे अहिंज रहो. हुं सैन्य सहित त्यां

जड तेनो योग्य घाट घसीश. " पढी सीता अने लक्ष्मण सहित राम मदि-
घरना पुत्रनी साथे बहु सैन्य लइ नंदावर्त नगर तरफ चाड्या अने अनुक्रमे जे-
टलामां परिवार सहित ते नगरना उद्यानमां आवी पदोड्या तेडलामां ते उद्या-
ननी अधिष्ठापक देवीये तेमने कह्युं के, " हुं तमारा जाग्य गुणोत्री अत्यंत प्र-
सन्न भइनुं, माटे तमारुं हुं प्रिय करुं ? " रामे कह्युं, " हे देवी ! कयो पुरुष बी-
जा माणसनी कृपा प्रार्थना करे ? सबारे स्त्रीयोत्री जीतायलो आ अनंतवीर्य
मदकरी करवा योग्यपणुं पामे एवी रीते आ अमारुं सर्व सैन्य स्त्रीरूप
बनार्य आप. " पढी यनाधिष्ठापक देवीये तेज प्रमाणे सर्व सैन्य स्त्रीरूप
बनार्य आयुं, राम अने लक्ष्मण पण तत्काल स्त्रीरूप भइ गया. पढी
ते स्त्रीरूप सैन्य गजदारे गयुं. त्यां मुख्य स्त्रीरूप रामे चारपालनी साथे
राजाने कदेवराव्युं के, " हवणां मदिघर जूपतिये तमारी सहायने माटे
मोक्षसाधियुं सैन्य छाने विधे धनुं ठे. " चारपाले ते यात राजाने जणायी
एटले तेणे क्रोध करीने कह्युं के, " जो मदिघर जूपति पोते आव्यो नथी तो
पढी म्दारे तेना सैन्यनो पण गप नथी. " एटलामां बीजा माणसे कह्युं के,
" अरे ? जो के ते पोते एकलो आव्यो नथी, पण तेणे स्त्रीसैन्य मोकसी आप-
णी मदकरी करी ठे. " राजाणतेनां आयां गननथी अत्यंत क्रोध करी सुजटांने
आज्ञा करीके, " ए सर्वे स्त्रीयोन गले पकरुने नगर बदार काही मूको. " पढी जे-
टलामां सर्वे मामंतो एकठा भइ ग्यां छाने विधे सर्व स्त्रीसैन्य आर्युं दतुं त्यां आख्याते
टलामां तो पछना समान नेत्रवाला श्री रामे दायीना एड आखान स्तंजने छगेदी
पोतानुं जुजवइ देवराव्युं, जेथी ते सर्वे मामंतो नाशी गया, मामंतोना नासी
जवाथी अत्यंत क्रोधानुं श्रेष्ठो अनंतवीर्य न्यानथी पोताना उग्र गमूने गंची
तच्छात्र स्त्रीसैन्य तरफ दोग्यो; परंतु एटलामां तो महा जुज बल्येन लक्ष्मणे
तच्छात्र उजतीने तेना तेज मदिन गमूने उदी नाग्युं. पढी ते अनंतवीर्यने बांयनि
नगरवामी जनोने आधर्य मदिन जोषे ठेने लक्ष्मण पोतानी स्त्रीनी सीतायोत्र
वासी निच्छया. ते वरने जानकीये दयात्री लक्ष्मणने कह्युं के, " एने मूदी
छो ! मूदी छो ! " पढी लक्ष्मणे ते अनंतवीर्य राजा पामे मामी जगतनी आ-
ज्ञा मनारुने तेने बोली दीथो. एखामां पुनदेवनाये ने सर्वनां स्त्रीरूप हरण
शरी सीतां एटले तो गमादि सर्वे पोतपोतजा प्रकाशवने मृगरूपने पाग्या. अ-

નંતવીર્ય રાજા રામ લક્ષ્મણને ઝલ્લવી તત્કાલ પોતાના ઘેર તેની જઈ દર્પપૂર્વક
જ્ઞાતિ કરવા લાગ્યો. પછી તે “ હવે હું વીજા કોઈની સેવા નહિ કરું. ” એમ
ધારી જેટલામાં પોતાના પુત્ર વિજયરથને રાજ્યાસને સ્થાપી પોતે સંયમ ગ્ર-
હણ કરે એ તેટલામાં શ્રી રામે તેને કહ્યું કે, “ તું મ્હારા જાણી જરત સમાન
એ, માટે સર્વદા રાજ્યશ્રીને જોગવ્ય. ” રામે આમ દીક્ષા લેવાની ના કહી તો
પણ તે અનંતવીર્યે તો ચારિત્ર અંગીકાર કર્યું. કહ્યું એ કે—ધીર પુરુષો આદે-
લા પોતાના કાર્યથી ક્યારે પણ ચલતા નથી. પછી રાજા વિજયરથે પોતાની
ઘેન રતિમાલા લક્ષ્મણને આપી. કહ્યું એ કે—જાગ્યવંત પુરુષોને સર્વ સંપત્તિ-
યો સન્મુખજ આવી મળે એ.

પછી રામ પોતાના પરિવાર સહિત વિજયપુર પ્રત્યે આવ્યા અને વિજયરથ
પણ જરતને નમન કરવા માટે કોશલાપુરી પ્રત્યે ગયો. ત્યાં રામની સર્વ વાત
સાંજલી અત્યંત પ્રસન્ન થયેલા જરતે તેનો સત્કાર કરીને પોતાની રતિમાલા
નામની ઘેન તે વિજયરથને આપી અને વિજયરથે પણ પરસ્પર સ્નેહની વૃદ્ધિ
માટે પોતાની ઘેન વિજયસુંદરી જરતને આપી. આ વચ્ચે અનંતવીર્ય મુનિ વિ-
હાર કરતા કરતા અયોધ્યામાં આવ્યા એટલે જરતે તે મુનિની પાસે જઈ પ્ર-
ણામ પૂર્વક પોતાનો અપરાધ સ્વમાન્યો. પછી જરત રાજાએ વિજયરથને સ-
ન્માન આપી પ્રીતિપૂર્વક તેના નગરે જવા વિદાય કયો.

હવે આદિ રાને પણ મહિયર જૂપતિના વિજયપુર નગરથી આગલ જવા
તૈયારી કરી. તે વચ્ચે લક્ષ્મણે તેમની સાથે જવા પોતાની યનમાલા કન્યા
પાસે રજા માગી એટલે તેણે સ્નેહથી એમ કહ્યું કે, “ જો તમે વિયોગથી વ્યા-
કુલ બનેલી મને ત્યજી દઈ જવાની ઇચ્છા કરો છો તો પછી હું નાથ ! મૃત્યુ પા-
મવાને તૈયાર થઈ રહેલી મને તમે હું રક્ષણ કરી શકશો ? માટે હું વલ્લભ !
આપ પ્રસન્ન થઈ મને સાથે લઈ જાઉં. ” પછી લક્ષ્મણે તેની પ્રસન્નતાને માટે
મધુર વચનથી કહ્યું. “ હે પ્રિયા ! જાણી તેવા કરવામાં ઉદયમવંત થયેલા
મને તું જ્ઞાતિમાં વિગ્રહ કરનારી ન થા. કારણ કે, પતિની સાથે જનારી સ્ત્રી-
યો તો પુરુષને માર્ગમાં વેનીરૂપ થાય એ. હે જઈ ! હું મ્હોટા જાણે ઇષ્ટસ્થાને
પહોંચાનીને પછી તને તેમવા માટે આવીશ અને તે વાચત હું ત્હારા કહેવા
પ્રમાણે સોગન સ્વાતં હું. પછી લક્ષ્મણે વાલ્મીકી, સ્ત્રીકન્યા અને વ્રતદન્યાદિ

વહુ સોગન खाधा. સ્ત્રીયે પણ લક્ષ્મણને તે વાંચતે રાત્રી જોજનનો નિયેવં કરાવ્યો, પઠી જાનકી અને લક્ષ્મણ સહિત પૃથ્વીના આજ્ઞપણરૂપ શ્રી રામ ત્યાંથી ચાલીને કુશલપણે કેમાંજલિ નગરી પ્રત્યે આવી પહોંચ્યા. ત્યાં ઉદ્યાનને વિષે લક્ષ્મણે તેમને પ્રીતિપૂર્વક જોજન કરાવ્યું અને પઠી પોતે નગરી જોવાની ઇચ્છાથી રામની આજ્ઞા લઈ તત્કાલ પુરી પ્રત્યે ગયા. ત્યાં નગરીમાં તેમણે પટ્ટહ વાગતો સાંજલી તેનું કારણ કોઈ માણસને પૂઠ્યું એટલે તેણે કહ્યું કે, “ આ નગરીનો શત્રુદમન નામે રાજા છે. તેને કનકદેવી નામની પટ્ટરાણીથી ઉત્પન્ન થયેલી જિનપદ્મા નામે પુત્રી છે. તે પુત્રીના ઘરની પરીક્ષા માટે જૂપતિ આ પટ્ટહ વગમાયે છે અને તે એમ કહેવરાવે છે કે, જે કોઈ મ્હારા યજ્ઞ પ્રદારને સદન કરશે, તેને હું મ્હારી પુત્રી આપીશ. ” લક્ષ્મણે તેનાં આવાં વચન સાંજલી તત્કાલ પટ્ટહને સ્પર્શ કર્યો એટલે રાજપુરુષો, શત્રુરૂપ તૃણને જ્વલ્ન કરવામાં અગ્નિરૂપ લક્ષ્મણને રાજા પાસે લઈ ગયા. ત્યાં રાજાએ તેમને સત્કાર કરીને પૂઠ્યું કે, “ હે પુરુષરત્ન ! તમે કોણ છો ? ” લક્ષ્મણે ઉત્તર આપ્યો કે, “ હું જ્વલ્ન રાજાનો દૂત છું. અહિંથી આગલ જતો હતો; પરંતુ પટ્ટહને વાગતો સાંજલી મેં તેનો સ્પર્શ કર્યો છે. ” રાજાએ કહ્યું. “ શું તમે મ્હારા યજ્ઞ પ્રદારને સદન કરી શકશો ? ” લક્ષ્મણે કહ્યું. “ એક તો શું, પરંતુ એકી સાથેના પાંચ યજ્ઞ પ્રદાર સદન કરી શકવાને હું સમર્થ છું. ” લક્ષ્મણના આવા ઉત્તરથી અત્યંત ક્રોધાતુર થયેલા જૂપતિયે તત્કાલ પોતાના અત્યંત જુજવલયથી પાંચ યજ્ઞ લક્ષ્મણ સામાં ફેંક્યાં. લક્ષ્મણે પણ એકને દાંતવતી, બેને વગલથી અને ત્રીજા બેને બે હાથથી એમ પાંચે પ્રદાર ઝીલી લીધાં. કહ્યું છે કે—ધીર પુરુષોનું ધૈર્ય લોકને વિષે જયવંતુ હોય છે.

પઠી જિનપદ્માયે પ્રીતિથી લક્ષ્મણના કંઠે વરમાલા નાખી એટલે જૂપતિયે તેમની વિવાદને માટે વિનંતી કરી. લક્ષ્મણે કહ્યું. “ આ નગરીના ઉદ્યાનને વિષે પ્રિયા સહિત મ્હારા મ્હોટા વંધુ શ્રી રામ રહેલા છે અને હું હમેશાં તેમની આજ્ઞામાંજ રહેલો છું. ” શત્રુદમન રાજાએ ઉત્તમ એવા રામ લક્ષ્મણને આવેલા જાણી પોતે ઉદ્યાનમાં જઈ તેમને પોતાના નગરમાં તેમની લાવ્યો. પઠી લક્ષ્મણે વિવાદ કરાવવામાં ઉદ્યમવંત થયેલા તે રાજાને કહ્યું. “ હે નરેન્દ્ર ! હું જ્યારે વનથી પાછો ફરીશ ત્યારે તમારી પુત્રીની સાથે લગ્ન કરીશ. ”

પઠી લક્ષ્મણ અને સીતા સહિત રામ ત્યાંથી ચાલી નિકળ્યા અને વહુ પૃથ્વી-
ને ઝલ્લંઘન કરતા કરતા વીજે દિવસ સાંજે વંશસ્થલપુર પ્રત્યે આવી પહો-
ચ્યા. તે વચ્ચે ત્યાંનો રાજા સર્વ પ્રજા સહિત નગરની વહાર આવ્યો હતો.
રામે તેને જયજીત થયેલો જાણી કારણ પૂછ્યું એટલે તેણે કહ્યું કે, “હે પુ-
રુષ શ્રેષ્ઠ ! સાંજલો. આ દેશને વિષે વંશતટ નામે મ્હોટો પર્વત છે, તેના ઉપર
અતિ જયંકર શબ્દ થાય છે; જેને આજ ત્રણ દિવસ થયા છે. તેના જયથી સર્વ
નગરવાસી જનો રાત્રીયે વહાર આવી પ્રજાતે પાઠા નગર પ્રત્યે જાય છે. ”

રાજાનાં આવાં વચન સાંજલી પ્રિયા અને વંધુ સહિત રામ તે પર્વત ઉ-
પર ગયા. ત્યાં તેમણે જમતાં જમતાં કોઈ કાવ્યોત્સર્ગ રહેલા અને ધ્યાનમાં
લીન થયેલા બે મહામુનિયોને જોઈ તત્કાલ ઝક્કિપૂર્વક વંદના કરી. પઠી
રામ ગોકર્ણ દેવતાએ આપેલી વિણાને વગાડવા લાગ્યા, લક્ષ્મણ ગાયન કરવા
લાગ્યા અને સીતા દિવ્ય હાવજાવથી નૃત્ય કરવા લાગ્યા. એવામાં સૂર્યાસ્ત
ઘવાને લીધે રાત્રી મહા અંધકારમય થઈ ગઈ એટલે ત્યાં કોઈ અત્યંત જયકા-
રી વૈતાલ આવ્યો અને મુલ્યથી વિક્રટ અદાદહાસને કરતો હતો તે વચ્ચે સાધુ-
જીને ઉપસર્ગ કરવા લાગ્યો. પઠી ક્રોધાતુર થયેલા રામ લક્ષ્મણ જેટલામાં
મુનિની પાસે સીતાને મૂકી અને હથેલીયાર લઈ તેની સાથે યુદ્ધ કરવા તૈયાર
થયા તેટલામાં પેલો અશ્વમ વૈતાલ પોતાના મનમાં તેમના વલને સદન કરવા
સમર્થ ન થવાથી નાસી ગયો. આ વચ્ચે વચ્ચે મુનિયોને તત્કાલ કર્મક્ષીણ થઈ
જવાથી વિશ્વને પ્રકાશ કરનારું કેવલજ્ઞાન પ્રગટ થયું. દેવતાનું ત્યાં આવી
તેમનો કેવલ મહોત્સવ કયો. પઠી રામે તે વચ્ચે કેવલીયોને નમસ્કાર કરીને
પૂછ્યું કે, “હું કર્મને લીધે મલિન એવો આ વૈતાલ કોણ છે કે, જે તમને
ધોર ઉપસર્ગ કરતો હતો ?” મુખ્ય કેવલિયે કહ્યું. “હે રામ ! એ કુલજીવક
નામનો મહા મિથ્યાદૃષ્ટિ જ્યોતિષ્ક દેવ છે. એ અમને પૂર્વ જન્મના વૈરથી જ
ઉપસર્ગ કરવા આવતો હતો, પરંતુ તે આને તમારા તેજથી પરાજય પામી
નાસી ગયો છે. વલી અમારા આ જીવના પિતા કે, જે શ્રીગરુડેશ નામના દે-
વરૂપે થયા છે. તે પોતાના આસન કંપથી અમારો ઉપસર્ગ દૂર કરવાને આદિ
આવ્યા છે. ” આ વચ્ચે વૈતાલની વાત સાંજલીને વંશસ્થલપુરનો અગિયતિ
પણ પરિવાર સહિત વચ્ચે કેવલીયોને વંદન કરવા ત્યાં આવ્યો. સર્વજ્ઞ એવા

बहु सोगन खाधा. स्त्रीये पण लक्ष्मणने ते वसंते रात्री जोजननो निषेव कराव्यो, पठी जानकी अने लक्ष्मण सहित पृथ्वीना आञ्जणरूप श्री राम त्यांथी घालीने कुशलपणे दोमांजलि नगरी प्रत्ये आवी पद्मोच्या. त्यां उद्यानने विषे लक्ष्मणे तेमने प्रीतिपूर्वक जोजन कराव्युं अने पठी पोते नगरी जोवानी इच्छाथी रामनी आज्ञा लक्ष्मणाला पुरी प्रत्ये गया. त्यां नगरीमां तेमणे पट्टह वागतो सांजली तेनुं कारण कोइ माणसने पूठ्युं एटले तेणे कहुं के, " आ नगरीनो शत्रुदमन नामे राजा ठे. तेने कनकदेवी नामनी पट्टराणीथी उत्पन्न थयेली जिनपद्मा नामे पुत्री ठे. ते पुत्रीना घरनी परीक्षा माटे जूपति आ पट्टह वगसाये ठे अने ते एम कदेवरावे ठे के, जे कोइ म्दारा खरू प्रहारने सदन करी, तेने हुं म्दारी पुत्री आपीश. " लक्ष्मणे तेनां आवां वचन सांजली तत्काल पट्टहने स्पर्श कखो एटले राजपुरुषो, शत्रुरूप तृणने जस्म करवामां अग्निरूप लक्ष्मणने राजा पासे लक्ष गया. त्यां राजाए तेमने सत्कार करीने पूठ्युं के, " हे पुरुपरत्न ! तमे कोण ठे ? " लक्ष्मणे उत्तर आप्यो के, " हुं जगत राजानो दूत हुं. आदिंथी आगल जतो हतो; परंतु पट्टहने वागतो सांजली में तेनो स्पर्श कखो ठे. " राजाए कहुं. "हुं तमे म्दारा खरू प्रहारने सदन करी सकशो ? " लक्ष्मणे कहुं. "एक तो शुं, परंतु एकी साथेना पांच खरू प्रहार सदन करी सकवाने हुं समर्थ हुं. " लक्ष्मणाना आवा उत्तरथी अत्यंत क्रोधातुर थयेला जूपतिये तत्काल पोताना अत्यंत जुजवलयी पांच खरू लक्ष्मण सामां फेंक्यां. लक्ष्मणे पण एकने दांतवती, वेने वगलथी अने बीजा वेने वे हाथथी एम पांचे प्रहार जीली लीधां. कहुं ठे के-धीर पुरुषोनुं धैर्य लोकने विषे जयवंतु होय ठे.

पठी जिनपद्माये प्रीतिथी लक्ष्मणना कंठे वरमाला नाखी एटले जूपतिये तेमनी विवाहने माटे विनंती करी. लक्ष्मणे कहुं. " आ नगरीना उद्यानने विषे प्रिया सहित म्दारा म्दोटा वंधु श्री राम रहेला ठे अने हुं हमेशां तेमनी आज्ञामांज रहेलो हुं. " शत्रुदमन राजाए उत्तम एवा राम लक्ष्मणने आवेला जाणी पोते उद्यानमां जइ तेमने पोताना नगरमां तेमी लाव्यो. पठी लक्ष्मणे विवाह कराववामां उद्यमवंत थयेला ते राजाने कहुं. " हे नरेंद्र ! हुं ज्यारे वनथी पावो फरीश त्यारे तमारी पुत्रीनी साथे लग्न करीश. "

પઠી લક્ષ્મણ અને સીતા સહિત રામ ત્યાંથી ચાલી નિકળ્યા અને વહુ પૃથ્વી-
ને ઝલ્લંબન કરતા કરતા વીજે દિવસ સાંજે વંદાસ્થલપુર પ્રત્યે આવી પદો-
ધ્યા. તે વચ્ચે ત્યાંનો રાજા સર્વ પ્રજા સહિત નગરની વહાર આગ્યો હતો.
રામે તેને જયજીત થયેલો જાણી કારણ પૂછ્યું એટલે તેણે કહ્યું કે, "હે પુ-
રુષ શ્રેષ્ઠ ! સાંજનો. આ દેશને વિષે વંદાતટ નામે મ્હોટો પર્વત છે, તેના ઉપર
અતિ જયંકર શબ્દ થાય છે; જેને આજ ત્રણ દિવસ થયા છે. તેના જયથી સર્વ
નગરવાસી જનો રાષ્ટ્રીયે વહાર આવી પ્રજાતે પાઠા નગર પ્રત્યે જાય છે. "

રાજાનાં આવાં વચન સાંજની પ્રિયા અને ચંધુ સહિત રામ તે પર્વત ઉ-
પર ગયા. ત્યાં તેમણે જમતાં જમતાં કોઈ કાવ્યોત્સર્ગ રહેલા અને ધ્યાનમાં
લીન થયેલા એ મહામુનિયોને જોઈ તત્કાલ જ્ઞાતિપૂર્વક વંદના કરી. પઠી
રામ ગોકર્ણ દેવતાએ આપેલી વિશાળે ચગારવા લાગ્યા, લક્ષ્મણ ગાયન કરવા
લાગ્યા અને સીતા દિવ્ય દાવજાવથી નૃત્ય કરવા લાગ્યા. એમાં સૂર્યાસ્ત
થવાને લીધે રાષ્ટ્રી મહા અંધકારમય થઈ ગઈ એટલે ત્યાં કોઈ અત્યંત જયકા-
રી ચેતાલ આગ્યો અને મુન્યથી વિકટ અટાટદાસને કરતો ઠતો તે વસ્ત્રે સાધુ-
ત્વને ઉપસર્ગ કરવા લાગ્યો. પઠી શોધાતુર થયેલા રામ લક્ષ્મણ જેટલામાં
મુનિની પાસે સીતાને મૂકી અને દુગ્રીયાર લઈ તેની સાથે યુદ્ધ કરવા તૈયાર
થયા તેટલામાં પેલો અધમ ચેતાલ પોતાના મનમાં તેમના વલ્લભે સહન કરવા
સમર્થ ન થવાથી નાસી ગયો. આ વચ્ચે વસ્ત્રે મુનિયોને તત્કાલ કર્મદીન થઈ
જવાથી વિચ્છેને પ્રકાશ કરનારું કેવલજ્ઞાન પ્રગટ થયું. દેવતાએ ત્યાં આવી
તેમનો કેવલ મદોત્સવ કર્યો. પઠી રામે તે વસ્ત્રે કેવલીયોને નમસ્કાર કરીને
પૂછ્યું કે, "હું કર્મને લીધે મલિન એવો આ ચેતાલ કોણ છે કે, જે તમને
ધાર ઉપસર્ગ કરતો હતો ?" મુન્ય કેવલિયે કહ્યું. "હે ગમ ! એ કુલજુષક
નામનો મહા મિત્યાદૃષ્ટિ જ્યોતિષક દેવ છે. એ અમને પૂર્વ જન્મના વૈરથી જ
ઉપસર્ગ કરવા આવતો હતો, પરંતુ તે આને તમાગ તેજથી પરાજય પામી
નાસી ગયો છે. વસી અમારા આ જીવના પિતા કે, જે શ્રીગરુદેશ નામના દે-
વરૂપે થયા છે. તે પોતાના આસન કંપથી અમારો ઉપસર્ગ દૂર કરવાને અર્થે
આગ્યા છે." આ વચ્ચે ચેતાલની વાત સાંજની વંદાસ્થલપુરનો અગિયનિ
વસા પરિવાર સહિત વસ્ત્રે કેવલીયોને વંદન કરવા ત્યાં આગ્યો. સર્વદા એ

વહુ સોગન ચાવા. સ્ત્રીયે પણ લક્ષ્મણને તે વચંતે રાત્રી જોજનનો નિવેવ કરાવ્યો. પઢી જાનકી અને લક્ષ્મણ સહિત પૃથ્વીના આજ્ઞાપણરૂપ શ્રી રામ ત્યાંથી વાલીને કુદાલપણે ફેમાંજલિ નગરી પ્રત્યે આવી પહોંચ્યા. ત્યાં ઇચ્છા-નને વિષે લક્ષ્મણે તેમને પ્રીતિપૂર્વક જોજન કરાવ્યું અને પઢી પોતે નગરી જોવાની ઇચ્છાથી રામની આજ્ઞા લગતકાલ પુરી પ્રત્યે ગયા. ત્યાં નગરીમાં તેમ-ણે પટ્ટા તાગનો સાંજલી તેનું કારણ કોઈ માણસને પૂછ્યું. એટલે તેણે કહ્યું કે, “ આ નગરીનો શયુદ્ધમન નામે રાજા છે. તેને કનકદેવી નામની પટ્ટા-ળીથી તૃપ્ત થયેલી જિનપદ્મા નામે પુત્રી છે. તે પુત્રીના ઘરની પરીક્ષા માટે જૂરનિ આ પટ્ટા તાગનોયે છે અને તે એમ કહેવાયે છે કે, જે કોઈ મ્હારા રાગુ પ્રદાગને સદન કરશે, તેને હું મ્હારી પુત્રી આપીશ. ” લક્ષ્મણે તેનાં આ-વાં વચન સાંજલી તત્કાલ પટ્ટાને સ્પર્શ કર્યો. એટલે રાજપુરુષો, શયુરૂપ તૃપ્તને જન્મ કરવામાં અગ્નિરૂપ લક્ષ્મણને રાજા પાસે લઈ ગયા. ત્યાં રાજાએ તેમને સત્કાર કરીને પૂછ્યું કે, “ હું પુરુષરત્ન ! તમે કોણ છો ? ” લક્ષ્મણે ઉત્તર આપ્યો કે, “ હું જરત રાજાનો દૂત છું. અર્ધિથી આગલ જતો હતો; પરંતુ પટ્ટાને યાગતો સાંજલી મેં તેનો સ્પર્શ કર્યો છે. ” રાજાએ કહ્યું. “ હું તમે મ્હારા રાગુ પ્રદાગને સદન કરી સકશો ? ” લક્ષ્મણે કહ્યું. “ એક તો હું, પરંતુ એકી સાંધેના પાંચ રાગુ પ્રદાર સદન કરી સકવાને હું સમર્થ છું. ” લક્ષ્મણના આવા ઉત્તરથી અત્યંત ક્રોધાતુર થયેલા જૂપતિયે તત્કાલ પોતાના અ-ત્યંત જુજવજરી પાંચ રાગુ લક્ષ્મણ સામાં ફેંક્યાં. લક્ષ્મણે પણ એકને દાંતવતી, બેને વગજરી અને ત્રીજા બેને વેદાચરી એમ પાંચે પ્રદાર ઝીંડી લીધાં. કહ્યું કે કે-ચાર પુષ્પોનું દૈર્ય લોકને વિષે જપવંતુ હોય છે.

૧૩. જિનપદ્માયે પ્રીતિથી લક્ષ્મણના કંઠે ઘરમાલા નાખી એટલે જૂર-નિયે તેમની વિગદને માટે વિનંતી કરી. લક્ષ્મણે કહ્યું. “ આ નગરીના ઇ-ચ્છાને વિષે ત્રિપા મહિન મ્હારા મ્હોટા વંચુ શ્રી રામ મ્હેલા છે અને હું હમે-શાં તેમની આજ્ઞામાંજ મ્હેલો છું. ” શયુદ્ધમન રાજાએ ઉત્તમ એવા ગમ લક્ષ્-મણે આવેલા જાણી પેને ઇચ્છામાં જઈ તેમને પોતાના નગરમાં તેમની સાચો. ૧૩. લક્ષ્મણે વિગદ કરાવવામાં ઉચ્ચમર્ચન થયેલા તે રાજાને કહ્યું. “ હ ન-મ્હે ! હું તમને વનથી વાજો કરીશ ત્યારે તમારી પુત્રીની સાંધે લગ્ન કરીશ. ”

पत्नी लक्ष्मण अने सीता सहित राम त्यांची चाली निकड्या अने बहु पृथ्वी-
ने उल्लंघन करता करता बीजे दिवस सांजे वंशस्थलपुर प्रत्ये आवी पदो-
च्या. ते बखते त्यांनो राजा सर्व प्रजा सहित नगरनी बहार आब्यो दतो.
रामे तेने जयज्जीत घेयेलो जाणी कारण पूठ्युं एटले तेषो कह्युं के, “हे पु-
रुष श्रेष्ठ ! सांजलो. आ देशने विषे वंशतट नामे म्होटो पर्वत ठे, तेना उपर
अति जयंकर शब्द थाय ठे; जेने आज त्रण दिवस थाया ठे. तेना जयथी सर्व
नगरवासी जनो रात्रीये बहार आवी प्रजाते पाठा नगर प्रत्ये जाय ठे. ”

राजानां आवां वचन सांजली प्रिया अने बंधु सहित राम ते पर्वत उ-
पर गया. त्यां तेमणे जमतां जमतां कोइ कायोत्तर्गं रहेला अने ध्यानमां
लीन थयेला बे महामुनियोने जोइ तत्काल भक्तिपूर्वक वंदना करी. पत्नी
राम गोकर्ण देवताए आपेली विणाने बगामबा लाग्या, लक्ष्मण गायन करवा
लाग्या अने सीता दिव्य हावजावथी नृत्य करवा लाग्या. एवामां सूर्यास्त
घवाने लीबे रात्री महा अंधकारमय थइ गइ एटले त्यां कोइ अत्यंत जयका-
री बैताल आब्यो अने मुखथी विकट अट्टाटहासने करतो उतो ते बने साधु-
छने उपसर्ग करवा लाग्यो. पत्नी कीर्वातुर थयेला राम लक्ष्मण जेटलामां
मुनिनी पाते सीताने मूकी अने हथीयार लइ तेनी साथे युद्ध करवा तैयार
थया तेटलामां पेलो अथम बैताल पोताना मनमां तेमना बलने सदन करवा
समर्थ न थवाथी नासी गयो. आ बखते बने मुनियोने तत्काल कर्मक्षीण थइ
जवाथी विम्बने प्रकाश करनारुं केवलज्ञान प्रगट थयुं. देवताउए त्यां आवी
तेमनो केवल महोत्सव कर्यो. पत्नी रामे ते बने केवलीयोने नमस्कार करीने
पूठ्युं के, “डुष्ट कर्मने लीबे मलिन एवो आ बैताल कोण ठे के, जे तमने
घोर उपसर्ग करतो दतो ?” मुख्य केवलिये कह्युं. “हे राम ! ए कुलसुपक
नामनो महा मिथ्यादृष्टि ज्योतिष्क देव ठे. ए अमने पूर्व जन्मना बैरथीज
उपसर्ग करवा आवतो दतो, परंतु ते आने तमारा तेजथी पराजय पामी
नासी गयो ठे. बली अमारा आ जवना पिता के, जे श्रीगुरुदेश नामना दे-
वरूपे थया ठे. ते पोताना आसन कंपथी अमारो उपसर्ग दूर करवाने अहिं
आब्या ठे. ” आ बखते बैतालनी वात सांजलीने वंशस्थलपुरनो अधिपति
पण परिवार सहित बने केवलीयोने वंदन करवा त्यां आब्यो. सर्वज्ञ एवा

કેવલજ્ઞાનિ મુનિયે ધર્મોપદેશ આપ્યા પછી ગરુડેશ દેવે પ્રીતિપૂર્વક રામને કહ્યું કે, “ હે મહાજ્ઞાન ! તમે આ વન્ને મુનિયોના ઉપસર્ગને દૂર કરવાથી પોતાનો જન્મ સફલ કયો એ વહુ સારું કર્યું છે અને એથી હું પ્રસન્ન થયો છું, માટે તમે ઇચ્છિત વરદાન માગો. ” રામે કહ્યું, “ હે દેવ ! હવેનાં મ્હારે કાંઈ વરદાનનું પ્રયોજન નથી. ” દેવતાએ રામના સત્વથી આશ્ચર્ય પામીને ફરીથી કહ્યું, “ ત્યારે હું તમારો અવસરે કાંઈ ઉપકાર કરીશ. ” આમ કહી તે દેવતા વન્ને મુનિયોને નમસ્કાર કરી તત્કાલ આકાશ માર્ગે થઈ પોતાને સ્થાને ગયો.

પછી વંદાસ્થલ નગરના અધિપતિ સુરપ્રજ્ઞ જૂપતિયે લક્ષ્મણ સહિત રામને આદરપૂર્વક પોતાના નગરમાં તેની જઈ તેમનો વહુ સત્કાર કયો. વહી તેણે રામની આજ્ઞાથી તે પર્વત ઉપર એક મ્હોટું ચૈત્ય બંધાવ્યું. તે ઉપરથી તે પર્વત રામગિરિ એવા નામથી પ્રસિદ્ધ થયો. ત્યાર પછી રામ, લક્ષ્મણ અને સીતા સુરપ્રજ્ઞ રાજાની રજા લઈ સ્થાને સ્થાને પોતાની કીર્તિરૂપ સ્તંભોને સ્થાપન કરતા અને લોકોના કૌતુકોને જોવાથી પ્રસન્ન થતા વહુ પૃથ્વીનું ઉત્તંબન કરી દંતકારણ પ્રત્યે આવી પહોંચ્યા.

॥ ઇતિ પદ્મવલ્લભદેવ ચરિત્રે રામ દંતકારણયાગમો નામ ચતુર્થઃ પ્રસ્તાવઃ ॥

પછી દંતકારણને વિષે મહાગિરિનામના પર્વતની ગુફામાં રામે પોતાના ઘરની પેઠે નિવાસ કયો. કોઈ વખતે તેમના આશ્રમે બે ચારણમુનિ બે માસના પારણે આકાશ માર્ગેથી આવ્યા. તેઓને સીતાયે જાવથી શુદ્ધ અન્ન વહોરાવ્યું. કહ્યું છે કે—વિવેકી માણસો સંપત્તિમાં અથવા આપત્તિમાં વિવેકીજ રહે છે. આ વખતે સુગંધી જલ, પુષ્પ અને સુવર્ણની વૃષ્ટિ થઈ તેમજ દેવતાનું આકાશને વિષે હુંહુન્નિ વગામ્બા. પછી રત્નજટી નામના કોઈ ફાંચછીપના અધિપતિ વિદ્યાધર જૂપતિયે અને બે દેવતાનું ત્યાં આવી રામને ધોમ્મનું સહિત એક રથ જેટ તરીકે આપ્યો. આ અવસરે જારુ ઉપર બેઠેલો અને હર્ગંધવાલા પાણિના સરસા ગંધને લીધે કોઈ ગંધ નામે પક્ષિ મુનિના દર્શનથી મૂર્છા પામી નીચે પડ્યો. સીતાયે તેને પાણીથી અને પોતાનાં વસ્ત્રના પવનથી સચેત કયો એટલે તે મહારોગવાલો પક્ષી જતિપૂર્વક સાધુના ચરણને વિષે પડ્યો. મુનિનાં ચરણના સ્પર્શમાત્રથી તે પક્ષિ નિરોમી, દિવ્ય અંગવાલો, સુવર્ણના સરસી પાંચોવાલો અને પ્રવાલ તુલ્ય રાતી ચાંચવાલો થયો. જાણે દિવ્ય રત્નોનો ઢગલો હોયની ? એવી

शोभावाला ते पंक्तीनुं मुनियोए पोषण करधुं. ए उपरथी ते पंक्ती लोकने विपे जटायु एवा नामची प्रसिद्धि पाम्यो. पंढी पक्षिने जोवाची आश्चर्य पामेला रामे ते मुनियोने पूवधुं के, “हे मुनीश्वरो ! आ महा रोगवालो अने क्रूर इष्टि पक्षि तमारा दर्शनथी नीरोगी थइ अद्भूत रूपवंत इी रीते थयो ? ” सुगुप्त नामना साधुए उत्तर आप्यो के, “हे महामति ! सांजलो.

पूर्वे पृथ्वी उपर कुंजकारकट नामनुं नगर दत्तुं. त्यां दंभक नामनो राजा राज्य करतो दत्तो. कोइ बखते ते राजाना डुट पुरोहिते बहु शिष्य सहित स्कंदक सूरिने घाणीमां पीली नाख्या. शिष्यो उत्तम पदने पाम्या अने स्कंदक मुनि कोपने लीधे अग्रिकुमार देवताजने विपे मदा देदीप्यमान देवपशे उत्पन्न थया. तेमणे उत्पन्न थवा मात्रमांज कोषची आ देशने वाली नाख्यो. ते दिवसथी आरंजीने आ अरण्यनुं मदा जपंकर एवं दंभकारण्य नाम प. रधुं. दंभक जूपति पण दीर्घकाल मुधी संतारने विपे जमी कंइ बाकी रदेलां पोतानां डुट कर्मने लीधे आ ज्ञवमां अत्यंत रोगची पीमाता शरीरवालो आ पक्षिराज थयो. एणे अमारा दर्शनथी उत्पन्न थयला जातिस्मरणने लीधेज अमारा पगनो स्पर्श करी आमर्गपविलब्धिची निरोगीपणुं अंगीकार करधुंवे.”

मुनिनां आवां बचन सांजली प्रसन्न थयेला ते पक्षिये मुनिना चरणानो स्पर्श करी उत्तम धर्म सांजलवाची शुद्ध सम्पत्त्व अंगीकार करधुं. बली तेणे वृद्धि पामती एवी अज्ञानने ते बध्ने मुनियो पाते प्राणी हिंसादि पाप न करवानो नियम करपो. मुनियोए कहुं. “हे राघव ! ए पंक्ती हवशां साधर्मिकपणाने लीधे तमारी ज्ञक्ति करवाने योग्य उत्तम आवकपणुं पाम्यो वे.” पंढी रामे “बहु सारु.” एम कहीने नमस्कार करेला ते बध्ने मुनियो तत्काल आकाश मार्गे आद्वया गया. कहुं वे के-तेवा पुरुषोने प्रतिबंध होतो नथी. पंढी जटायु मंदित रामादि ते अणे जलान्त देवे आपेला रथमां बेनी भरजो प्रमाणे करवा लाग्या.

दवे पाताल लंकां सर नामनो राहस राजा राज्य करतो दत्तो. तेने चंडनला नामनी स्त्री हनी. तेन्ने शंभूक अने सुंदर नामना अति बलवान बे पुत्रो दत्ता. अनुक्रमे शंभूक युवावस्था पानी मरा चलवान् थयो. एक दिवस ते पिताए ना कद्या उतां पण सूर्यहम नामना खनुनुं मारन करवा मोट दं-

નકારણ્યમાં આવ્યો. ત્યાં કૌવરીવાનદીને કાંઠે વાંસના ઝર્યંકર વનમાં રહીને તે એમ કહેવા લાગ્યો કે, “જે અહિં આવશે તે મારે વધ કરવા યોગ્ય છે.” પછી તે પશ્ચિમ અંગવાલો થઈ, મહાચર્યવત પાતી, પૂર્ણમાને વિવેકે જ જોજન કરતો વનવૃક્ષની શાખાને વિષે પગ વાંવી નીચે માથે સૂર્યહાસવિદ્યાનું સાધન કરવા લાગ્યો. આ પ્રમાણે વનવૃક્ષની શાખા સાથે વેંચાઈ એકાગ્ર ચિત્તથી વિદ્યા સાધન કરતા તે ડાંવૃક્ષને વાર વર્ષ અને ચાર દિવસ પૂરા થયા એટલે દેવતાણે ત્યાં ડાંવૃક્ષ તરફ કરતો હતો તે મહાવંશ વનના દ્વાર પાસે સ્થાન સહિત સૂર્યદાગ નામનું ગદ્ગુ મૂક્યું. આમાં દેવયોગથી ફરતા ફરતા લક્ષ્મણ ત્યાં આવી ગયો અને તેમણે તે સૂર્યકાંતિ સમાન સૂર્યહાસ ગદ્ગુ જોયું.

પછી લક્ષ્મણે કુતુહલને સીધે સ્થાનમાંથી કટપાંતકાલના સૂર્ય સમાન અર્પંત દાગળ તે ગદ્ગુને બહાર મેંચ્યું એટલે તો તે તેના તેજથી વિદમય પામી ગયા. પછી તેમણે જેટલામાં પોતાના હાથયતી તેને કંપાવીને પાસે રહેલી વંશજાલ કાપવા માંડી તેટલામાં તો તે વંશજાલની સાથે કોઈનું મનોહર આકૃતિવાળું માથું પોતાની ઢાગલ પેઠાનું દીધું. લક્ષ્મણ તે જોઈ શેવ પામતા બહુ વિચાર કરવા લાગ્યા કે, “નિશ્ચે મેં દેવળાં અજ્ઞાનેને સીધે કોઈ માણસને મારી નાખ્યો.” આમ વિચાર કરી દયાવારી તે જેટલામાં વંશજાલના યુથમાં વેગ તેટલામાં તો તેમણે વનવૃક્ષની શાખાને વિષે લટકાઈ રહેલા અને કંપતા આ કોઈ પુરુષના વસ્ત્રને દીધું. તે જોઈ અર્પંત શેવ ધરતા લક્ષ્મણે તત્કાલ ત્યાંથી બહાર નીકળી તે સર્વ વાત શ્રી રામને કહી અને તે દિવ્ય ગદ્ગુ પણ દેનારું. રામે કહ્યું, “આ સૂર્યદાગ નામનું ગદ્ગુ છે અને તમે તે ગદ્ગુના સાચક આ કોઈ પુરુષને મારી નાખ્યો છે.”

હવે આ અવસરે ડાંવૃક્ષની માતા વંશજા “આજે મ્હારા પુત્રને ગદ્ગુ વિદ્યા મિલે છે.” એમ બારી જેટલામાં સર્વ પ્રકારની પૂજાનો નામાન લઈ ત્યાં આવી તો તે વંશજાલમાં પોતાના પુત્રને મૂલ્ય પામેતો જોઈ અર્પંત દુઃખ ધરતી મૂર્છા પામી. પછી ત્યારે તે મંડા પામી ત્યારે વિચાર કરતી મ્હન કરવા લાગી કે, “હે રામ ડાંવૃક્ષ ! તું કયા વેગથી આવી દશાને પામ્યો ?” તે કદમી વિદ્યાનું સાધન કર્યું તેનું તને શું આજ ક્ય મહ્યું !” આ પ્રમાણે તેને બહુ રાજ મૂર્ચા રિત્તર કથા. પછી તે “આ મ્હારા પુત્રને શાંતે માર્યો ?”

એમ વિચારી શોકથી વ્યાપ્ત થઈને જમવા લાગી એટલામાં તે ચંડનલાયે વજ્ર ધ્વજાદિ લક્ષણ સહિત લક્ષ્મણનાં પગલાં દીઠાં. “ નિશ્ચે આજ મ્હારા પુત્રને મારનારનાં પગલાં છે. ” એમ ધારી તે જેટલામાં પગલાં જોતી જોતી કેટલેક દૂર ગઈ તેટલામાં તેણે વન વૃક્ષની નીચે સીતા અને લક્ષ્મણ સહિત વેઢેલા અને વૈરીરૂપ વનને વાલવામાં દાવાનલ સમાન રામને જોયા. પછી તે કોપ સહિત રામને જોવા લાગી; પરંતુ કામથી વિહ્વલ બની ગઈ. કહ્યું છે કે—સ્ત્રીયોને સર્વ અવસ્થામાં કામના વિકારો સ્ફુરાયમાન થાય છે.

પછી તે ચંડનલા પોતાની વિદ્યાવલ્લથી નાજુક અને સુંદર આકૃતિવાલું રૂપ ધારણ કરી રામની પાસે આવી. રામે તેને “ હે જઈ ! તું કોણ છે ? ” એમ પૂછ્યું એટલે તેણે ઇત્તર આપ્યો કે, “ હું અવંતીના રાજાની પુત્રી તું. રાત્રિયે મે-હેલમાં સૂતિ હતી ત્યાંથી કોઈ વિદ્યાધર મ્હારું હરણ કરી આકાશ માર્ગે જવા લાગ્યો. એટલામાં વીજો કોઈ વિદ્યાધર હાથમાં લઈ તેને રોકીને કહેવા લાગ્યો કે, “ અરે તું ચોરની પેઠે એ કન્યાનું હરણ કરીને ક્યાં જાય છે ? ” આમ કહી તે યુદ્ધ કરવા તૈયાર થયો. પછી મ્હારું હરણ કરનાર વિદ્યાધર પણ મને મૂકી દઈ યુદ્ધ કરવા લાગ્યો. આમ તે વચ્ચે પરસ્પર વહુ વલત સુધી યુદ્ધ કરીને મૃત્યુ પામ્યા. પછી દૈવયોગથી એકલી રહેલી હું જન્મતી જન્મતી અર્ધિ આવી ચઢી તું. હે વિજુ ! આપના દર્શનથી મને ઘણો સંતોષ થયો છે, માટે મને અંગીકાર કરો. કારણ ઉત્તમ પુરુષો વીજાનંતની પ્રાર્થનાનો જંગ ક્યારે પણ કરતા નથી. ” પછી રામે “ નિશ્ચે આ કોઈ માયાવી સ્ત્રી મને ઘેતરવા આવી છે. ” એમ ધારી કહ્યું કે, “ હે જઈ ? મ્હારે સ્ત્રી હોવાથી હું ત્હારા ઉપર નિસ્પૃહ તું, માટે તું સ્ત્રી રહિત એવા મ્હારા મ્હાના જાણ પાસે જા; તે ત્હારી યાચના સ્વીકારશે. ” પછી તે ચંડનલા લક્ષ્મણની પાસે જઈને પૂર્વની પેઠે કહેવા લાગી. લક્ષ્મણે કહ્યું. “ હે સુંદરી ! તું મ્હારા મ્હોટા વંધુને અંગીકાર કર અને તેમની પાસે જા. કારણ તું તેમને જ યોગ્ય છે. ” આ પ્રમાણે વચ્ચે જાણ્યો એ જેની પ્રાર્થના વ્યર્થ કરી છે એવી તે સુર્પનખા અત્યંત ક્રોધ ધરતી ઊતી પોતાના પતિ સ્વરદાનવ પાસે જઈ પુત્રના મૃત્યુરૂપ કુઃખનાં વચન કહેવા લાગી. પછી અત્યંત ક્રોધાતુર થયેલો સ્વરદૈત્ય ચૌદ હજાર વિદ્યાધરોને સાથે લઈ રામલક્ષ્મણને મારવા માટે આવ્યો. લક્ષ્મણે આવતા એવા શત્રુના સમૂહને જોઈ રામને કહ્યું

के, "हे बंधु ! तमे सीता सहित अर्द्धिज रहो. हुं ए सर्व शत्रुघने जीतीश." रामे कहुं. "हे सहोदर ! तमारो विजय थाऊ अने शत्रुना समूहने विषे सिंदनादकरो." पत्नी दुर्जर एवा लक्ष्मणे पोताना धनुष्य बाण धारण करी तुरत सामा जउने शत्रुना सैन्यने रोकी दीधुं. चंडनखा पण पतिनी सहाय माटे आ सर्व वात संक्रामां पोताना जाइ रावणने जणावीने कहेवा लागी के, "हे बंधु ? राम अने लक्ष्मण सीता सहित दंभकारण्यने विषे आयी पोताना घनी पेटे निभितपणे रहेला बे. तेमां लक्ष्मणे तमारा जाणोज शंभूकने गुणदाग गह्नुं साधन कर्तां मारयो बे. आ वात सांजलीने तमारा बनेवी पोताना न्दाना पुत्र सहित न्दोटी सेनाने साथे लइ महा बलवंतपणाने लीधे लक्ष्मणनी साथे युद्ध करवा गया बे. यली हे जाइ ! बीजुं पण ए ठे के, जेवुं रूप जानहीनुं वे तेवुं रूप बीजी कोइ विद्याधरी के वेवांगनानुं पण नथी. हे बंधु ! त्दारी देदीन्यमान एवी विद्या अने दिव्य दग्धो विगेरेनो संग्रह त्पारेज स-पाल शवानो ठे के. ग्याने नुं राम पासेथी सीताने ग्रहण करीश. ठेवट एठलुंज इहुं हुं के, अर्द्ध जगत्तेवन विषे अनुज आकृतिवालुं स्त्री रत्न तो त्दारेज जोग-वदा पोष्य बे. बीजा कोइने जरा पण नथी." ब्देननां आवां वचन सांजली द-शमुग्धवाजो रावण सीता उतर अनुराग अने राम लक्ष्मण उपर क्रोध धारण कर्ता वनो एक्री वचने दीवानी पेटे प्रकाश अने श्यामपणुं बने पाय्यो.

पत्नी रावण पुण्यक नामना वैमानमां बेसीने बोळ्यो के, "हे विमानें ! ग्यां राम ठे त्यां जा." पत्नी वैमान आकाश मार्गथी समुद्रनुं उल्लंघन करी ग्यां दंभकारण्यने विषे राम हुना त्यां दणमात्रमां आय्युं. त्यां रावण सीता सहित रामने जोइ अर्धंन कंयवा लाग्यो. कहुं ठे के-गापी पुण्योने सामर्थ्य वतां वन सर्व स्थानके जयज्ज थाप बे. पत्नी रावणे रामथी बहुत दूर ग्दी अनु-स शक्ति आसनगी अवलोकिनी विद्यानुं स्मरण कर्धुं. स्मरण कर्वा माय-मांज उपपन्न अदेवी विद्याये रावणने कहुं के, "हे लक्ष्मणपति ! न्दाग पोष्य जे कार्य होय ते कहे." रावणे कहुं. "हवणां सीताना दग्धाने वि-न्दानं मानिय्य कर के, जेथी हुं महा बलवंत आहुं." विद्याये कहुं. "हे न-दत्त ! मानित, रामनी दामे ग्देवी जानहीनुं दग्ध कर्वा कोइ देव के शक्त न्मने नदी. दग्धुं जो राम, सीताने मुर्ही बीजा जाय नो नुं नेनीनुं नन्दाव दग्ध

करजे. वली तेनो उपाय कहुं ते पण सांजल. ज्यारे लक्ष्मण शत्रुनी साथे युद्ध करवा गया ठे त्यारे रामे तेमने कहुं ठे के, ज्यारे तमने शत्रु तरफथी संकट घाय त्यारे तमारे सिंदनाद करवो के, जेथी करीने हुं पण त्यां युद्ध करवाने आवी पदोचुं. " रावणे पोतानी विद्यादेवीनां मुखथी आवां वचन सांजली दूर जइ मायाणा वडाथी तत्काल त्रासकारी सिंदनाद कखो. राम ते सिंदनादने सांजली पोताना मनमां विचार करवा लाग्या के, " अहो ! पूर्वे क्यारे पण पराजय नहि पामेला एवा लक्ष्मणानो शत्रुनुंए शुं जंग करवो ? " राम आ प्रमाणे विघ्नना संकेतकारी सिंद शब्द सांजली विचार करता इता एवामां शिपरने विपे दित इछनारा सीताये रामने कहुं के, " हे प्राणनाथ ! सिंदनादने सांजलया उता पण केम विलंब करो ठे ? निधे ए घोर शब्द लक्ष्मणेज कखो देवाय ठे, माटे शत्रुथी घेराइ गयेला न्हाना वंधुनुं रक्षण करो ! रक्षण करो !! " आ प्रमाणे सीताये कहुं एतले प्रेमना ऊरारूप रामे पोतानुं यज्ञावर्त धनुष्य लइ सीताने त्यां एकखां मूकी पक्षीनुंए ना कहा उतां पण घाली निकड्या.

पत्नी ते अवरारे रावण, धणी रहित रत्नमाला समान सीतानुं दरण करवा माटे तत्काल त्यां आव्यो अने तेणे " हे प्राणनाथ ! हे पद्म ! हे सौमित्रे ! हे महाजट ! हे पिता जनक ! हे वंधु जामरुल ! तमे सौ आपनिरूप समुज्जे विपे पमती एवी मने आ अवम राक्षसथी रक्षण करो. " आम रुदन करती एवी सीताने बेमानमां बेसारी. सीतानुं आवुं दुःखदाइ रुदन सांजली रामने विपे अनुरक्त एवो जटापुपक्षी त्यां आवी पदोच्यो अने कदेवा लाग्यो के, " हे देवी ! जय पामशो नहि. " पत्नी तेणे पासे रदेला रावणने कहुं. " अरे ! राक्षसाधम ! उजो रदे. तुं सीतानुं हरण करीने क्यां जाय ठे ? " आम तिरस्कार करता जटापुण पोतानी चांच अने पंजावती गवजनी जातीने विपे बहु प्रहार करता. पत्नी शोध पामेला रावणे खड्गवनी तेनी बंदे पांखो पामनी पेठे कापी नाखी. जेथी ते पक्षीगज पृथ्वी ऊपर पनपो.

एवे निर्जय अने निर्दय एवो गवज पोतानी इछा पूर्ण पड, एम माननो उतो रुदन करती एवी सीताने लड लंडा तग्न चाड्यो. एवामां गम विगेरेने बोलाववारूप गीताना रुदनने दृग्धी सांजली अने समुद्र ऊपर पुनरु

વૈમાનમાંથી જતા એવા રાવણને જોઈ રત્નઢીપનો અધિપતિ રત્નજટી વિદ્યાવર તત્કાલ પોતાના ચિત્તને વિષે વિચાર કરવા લાગ્યો કે, “નિધે પોતાની વિદ્યા-થી રામ લટ્ઠમણને મોઢ પમાડી અને સીતાનું હરણ કરી આ રાવણ કામી પુરુષની પેઠે નાસી જાય છે. પૂર્વે જામંરુલે મ્હારા ઉપર વહુ ઉપકારો કરેલા છે, માટે હવે આ વચ્ચે સીતાને ચાલી હું તેમના રૂણથી મુક્ત થાઉં.” આ પ્રમાણે વિચાર કરીને તેણે રાવણને હુર્જય માનતા હતા કેવલ પોતાના સ-ત્વના આશ્રયથી તત્કાલ મ્યાનમાંથી ચલ્લુ કાઢી અને પુષ્પક વૈમાનની ઉત્ક-ષ્ટ ગતિને મેંદીને કહ્યું કે, “અરે વજાનન ! મને જીત્યા વિના સીતાનું હરણ કરીને તું ક્યાં જાય છે ? પછી રાવણે હાસ્ય પૂર્વક તેના સામું જોતા બતા “તેમ કાલગ્ગર પ્રાણોનું હરણ કરે તેમ ” તેની સર્વ વિદ્યાનું હરણ કરી લીધું પડેલે વિદ્યાલટ ધપેલો તે રત્નજટી રણસંપ્રામથી પાઠો ફર્યો. કહ્યું છે કે—કયો માણસ પોતાની મેલે કાલના મુલને વિષે પ્રવેશ કરે ? અર્થાત્ કોઈ ન કરે.

પછી પ્રમદ્ર મુગ્ધવાલો રાવણ, રસ્તામાં સીતાને જાંત કરવા માટે આ પ્રમાણે મુકુમાલ વચન કહેવા લાગ્યો. “મ્હારા મનરૂપ આગ્રવક્ત્રની કોપલ ! કમલ મમાન મુગ્ધવાલી છે સીતા ! તું મને તત્કાલ પ્રિયકારી એવું આલિંગન આપ. હે મુંદરી ! તું મ્હારી મર્વ સ્ત્રીયોને વિષે જનમરૂપરેગા પામેલી છે, જેથી મ્હારા મુકુટો ત્હાગ ચળ્લની મેવા કરવાની ઇચ્છા કરે છે.” કામદેવથી પીડા પામે-લો રાવણ આ પ્રમાણે કહેતો હતો સીતાના ચળ્લ કમલને વિષે પરુષો. વિ-હે ! ચિહ્નર છે !! કામાતુર માણસને !!! પછી અન્ય પુરુષના સ્પર્શથી અગ્ર પ્રવેજા જપવાલી સીતાએ ધીગજ ગમ્મી રાવણને કહ્યું. “અરે દૂગચાર ! હુમીલ ! કુલિનોનાં વારુષ ! નિર્દય ! તું મન્યુરૂષ વિપતિના કઠોર ઉપદામને વિષે પ્રાત ધપેલો છે.” એમ કર્દીને તેણે એવો અનિશ્ચય લીધો કે, “મ્હારે પતિ અને દિ-પર એ વંચની મુગ્ધવાલો માંજલ્યા પછી જોતન કર્યું.” રાવણના પ્રોઢ દા-કિરાતા માર્ગાદિક મદા પ્રવાલો પોતાના મ્યામીના પરાક્રમથી મનોપ પામી મંદામંદી તેના મનુષ્ય આવવા લાગ્યા. પછી માનનો પર્વન એવો રાવણસંહારી પુરંદિશામાં રેલકા દેવમનન ઉદ્યાનને વિષે સીતા મહિત જનચ્લો. ત્યાં પ્રિજટા મ્હાલોની મર્નદિ જાનદીને મૂઠી અનેક જાગતા વંચન મુજટોને મ્હાલ ક-

रवानी आइहा करी सीतानी प्राप्तिथी उत्पन्न थयेला कठोर गर्वने समुद्ररूप ते रावण संपत्तिना स्थानरूप पोताना मेहेल प्रत्ये आव्यो.

दवे वाणथी पूर्ण एवा ज्ञात्राने तथा धनुष्यने धारण करी राम युद्ध करवाने माटे लक्ष्मणनी पासे गया. रामने अकस्मात् आवेला जोइ लक्ष्मणे कह्युं. " हे ज्ञाह ! तमे सीताने एकलां मूकी अहिं केम आव्या ? " रामे कह्युं. " डुवार् एवा शत्रुथी विरुधित एवा सिंहनादने सांजली तमने क्रोधाकुल थयेला जाणी हुं अहिं आव्यो हुं. " लक्ष्मणे कह्युं. " में सिंहनाद कथ्यो नथी, परंतु ते वरीयोएज माया करीने तेवो शब्द कथ्यो देखाय ठे, माटे हे ज्ञाह ! तमे जट सीतानी पासे जात अने हुं पण आ शत्रुतना समूहने जीती तमारी पावल आवुं हुं. " ग्राम कदी लक्ष्मणे पाठा वाळेला राम फरी पोताने आश्रमे आव्या, पण त्यां सीताने नहि देखीने बहु आकुल व्याकुल अइ घाढ मूर्छा पाव्या. पठी ज्यारे वनना शीतल पवनथी ते सचेत थया त्यारे शोक करता विलाप करवा लाग्या के, " हे प्रिया ! तुं अमने वियोगीने त्यजी दइ क्वां जती रदी ठे ? अथवा शुं वनवासना दुःखथी त्हांसं कोइए हरण करचुं ठे ? अरे नाशवंत प्राणो ! तमे पण जानकीनी साथे चाड्या जात. " आ प्रमाणे विलाप करीने पठी धैर्यवंत थयेला राम, सीताने शोधवा माटे त्यांथी उठी वनमां जमवा लाग्या. एवामां शत्रुरूप रावणे कापी नाखेली वने पांखोने लींवे अत्यंत पीना पामता जटायु पक्षीने जोइ ते पोताना मनमां विचार करवा लाग्या के, " निश्चे सीतानुं हरण करता एवा कोइ पापी दुःरात्माए पोताने विघ्न करता एवा आ पक्षीनी पांखो वेदी नाखी ठे. " पठी सीताना विरहथी पीना पामेला रामे ते सावर्मिक एवा जटायुने पापनो नाश करनार पंच नवकार संजलाव्यो. जटायु पण ते नवकारने विषे लागेला पोताना चित्तथी पापने धोइ नाखी आर्तव्यानने त्यजी दइ महेइदेव लोकने विषे श्रेष्ठ देवपणे उत्पन्न थयो. पठी जेम विवेकी माणस उचमकलानो शोध करे तेम राम दंभकारणने विषे सीताने शोधवा लाग्या.

दवे अहिं रणसंग्राममां पण जेम युथवाला वलवंत हाथीपोनी साथें युद्ध करवा सिंद उजो थाय तेम सैन्य सहित आवेला खरदानवनी साथे लक्ष्मण युद्ध करवा उज्जा थया. ते वखते खरनो न्दानो ज्ञाह त्रिशिरा नामे

दैत्य पोताना जाइ खरने पावो वाली पोते लक्ष्मणानी साथे युद्ध करवा आओ. लक्ष्मणे युद्ध करतां ते त्रिशिराने कृष्णमात्रमां खड्गवने मारी नाख्यो. एवामां विराय नामनो कोइ राजपुत्र सैन्य सहित त्यां आवी लक्ष्मणने नमस्कार करीने कहेवा लाग्यो के, “आप मने अंगीकार करो. हुं तमारी आज्ञानो ब-
 दानतीं अइ तमारेज पहे रदीश. आ खरवानव, रावणानी सहायथी पाताल-
 लंकाना अधिपनि म्हाऱा पिता चंडोदरने काढी मूकी पोते त्यां रहे ठे. तमे ए-
 कत्ता जे बतां दायुनो नाश करवामां सिद्धसमान जे. तो पण हे प्रसन्न सुगवा-
 या ! दायुने जीनी सेवानी मने आज्ञा आपो.” लक्ष्मणे कह्युं “हे राजपुत्र !
 दायुना यपने विषे म्हाऱे त्हाऱी सहायथी सरथुं. कारण दायपगवाला जे बीजा-
 नी सहाय सेवी ए सज्जा पामया जेवुं ठे. जो पोताना सेवकने विषे स्नेहवाला
 गमने तुं पोताना स्वामी मानतो दइश तो म्हाऱे तने पाताल लंकाना रा-
 ण्यने विषे म्हाऱयो.” पछी पुत्रना वचथी अत्यंत क्रोधातुर थपेलो तेमज क-
 ठोर चित्तवालो गर दानव विरोधने सहाय आपवानां वचन केहता एया ल-
 क्ष्मणानी पामे आर्वीने कहेवा लाग्यो के, “अरे लक्ष्मण ! विद्यानुं साधन
 करता एवा पुत्र शंभुकने दणी म्हाऱो अपराधी अइ तुं शुं जीवतो जइश ?”
 लक्ष्मणे कह्युं. “हे राजन् ! में त्हाऱा पुत्रने विद्यानुं साधन करता मोखो
 होवाथी म्हाऱ पुत्रार्थ प्रगट थपुं नथी; परंतु विकट बैरी एवा तने पण ते-
 नी पावत रिदाय करी हुं म्हाऱा पुत्रार्थने तत्काल प्रगट करीश.” लक्ष्मण-
 नां आवां वचनथी अत्यंत क्रोधातुर थपेलो अने युद्धा ममने जाणनारो ते
 गर दैत्य मंडल अइ आकाशमां भयनी पेंठ तिदश बाणोनो बरसाव बरसाव-
 वा लाग्यो. पछी लक्ष्मण पण उग्र एवा बाणोथी तुरत दायु तरकथी आवता
 मंग्यदावेव बाणोना बरमादने शैव कग्वा भाटे आकाशने विषे सुपर्मंजुने
 टांकी देनाग शम्भुनरने बनावी दीधो. आ प्रमाणे अनेक विद्यावरानी ममद
 दीर्घायु मुर्खी तेने युद्ध कग्वा लक्ष्मणे पोताना निदण शम्भुथी ते मग
 दाननुं मस्तक डेरी नाख्युं. ठेठे मुनटोमां भुक्तदूष लक्ष्मणे उग्रमता
 सहित दूधन नामना दैत्यने पण मारी तत्काल देव अने दानवोने विषे विजय
 लक्ष्मी प्राप्त करी.

॥ इति श्री पद्मवामि मन्त्रुणाविनाशो नाम पंचमः प्रश्नायः ॥

ए प्रमाणे शत्रुघ्ने क्षय करवायी वृद्धि पाम्युं ठे वल जेमनुं एवा महां तेजवंत लक्ष्मण सेनावंत एवा विराध सहित जेटलामां राम तरफ जवा लाग्या तेटलामां मार्गने विषे तेमनुं वामनेत्र फरकवा लाग्युं; तेथी ते सीता थने रामनुं अकुशल मानता खेद करवा लाग्या. पठी त्यां आश्रमे आवीने जोयुं तो तेमणे वनमां वृक्षोनी घटामां सीताना वियोगथी शून्य चित्तवाला रामने जोया. त्यां राम सीताना वियोगथी वारंवार विलाप करता होता के, “हे वनदेवीयो ! तमे ऊट प्रसन्न थइ मने सीतानी बात कहे. हे पक्षीयो ! तमे पण दूर विदार करवा जाऊ ठो, माटे जो म्दारी दरण थपेली प्रियाने कोइ स्थान-के दीठी होय तो मने कहो.” वली सीताना वियोगथी अव्यंत पीडित थपेला राम दीर्घकाल पर्यंत निश्वास नाग्वीने वारंवार कहेता होता के, “अरे निर्लज्ज प्राणो ! तमे तुरत केम चाळ्या जता नथी ? मने एक तरफथी सीताना वियोगरूप अप्रि संताप करे ठे अने बीजी तरफथी बैरीयाना संकटथी मुक्त थपेला लक्ष्मण इजु सुधी आव्या नहि ए पीडा करे ठे. मने जेमने लीचे गृहयासथी आ वनवास सुखकारी हतो; ते जानकी अने बंधु लक्ष्मण यमे जणा आजे दुर्लज्ज दर्शनवाला थइ परुषा ठे.” आराम राम विलाप करता होता एवामां “हे बंधो ! हुं आ रह्यो तमारी आगलज. तमारी आवी अवस्था केम थइ ?” एम कहीने आंतुथी व्याप्त नेत्रवाला लक्ष्मणे रामने नमस्कार कस्यो. पठी दुःखरूप मदा समुद्रमां प्राप्त थपेला सुखरूप बेटने पामी रामे लक्ष्मणने कहुं. “हे वल लक्ष्मण ! तमे शत्रुघ्ने जीती सुखथी आव्या ठाकनी ?” पठी जानकीना वियोगने जाणता एवा लक्ष्मणे रामने कहुं. “हुं पारुबुं के, जेणे मिहने शब्द कस्यो हतो तेणेज सीतानुं दरण करणुं ठे; परंतु ते दरण करनार विद्यापर, भाणस, राहस, मुर के अमुर गमे ते हो, परंतु हुं तेनुं भस्तक आ म्दारा गुरुवती ठेदी नाग्वीश.” पठी विगधनां वचनथी सीताने शोधवा मांटे अनेक विद्याबरो चारे दिशामां दोळ्या. तेउत सव म्दानके सीतानी बहु शोध करी; परंतु कोइ ठेकासेथी जनरुपथी मळ्यां नहि; तेथी तेउ जग चिनवाला थइ पाठा आव्या. लक्ष्मणे रामने कहुं. “हे जाइ ! में एवो प्रतिज्ञा लीधी ठे के, “आ विराधने पातालसंकाना राखने विसे स्थापवो.” विगधे पस ते बघे जाइने कहुं. “हे मज्जो ! आर त्यां आवी मने

म्हारा पूर्वना राज्यने विपे स्थापो के, जेथी करीने निश्चित थयेलो हुं पत्री थोमा कालमां तमारा प्रसादथी सीतानी शोध लावीश. ” पत्री “ तयास्तु ” एम कहीने लक्ष्मण तथा विराय सहित राम त्यांथी प्रयाण करी पाताललंकाना उद्यानने विपे आवी पद्मेच्या एटले खरवेत्यनो पुत्र सुंद पोताना पिता अने काका विगेरेनो ह्म करनारा शत्रुने आव्या धारी तत्काल युद्ध करवा आव्यो; परंतु ते पोतानी सामे अति दुर्जय एवा राम लक्ष्मणने युद्ध करवा आवता जोइ चंडनखा मातानां वचनथी तत्काल नासी जशने लंकामां गयो. त्यां तेने विश्वमां कंटपरूप अने महाबलवंत एवा रावणे क्रोध धरता उता पोतानी पासे राख्यो. पत्री राम लक्ष्मणे पोतानी प्रतिज्ञा पूर्ण करवा माटे विराघने महोत्सवपूर्वक तेना राज्यने विपे स्थाप्यो. कृतज्ञमां शिरोमणिरूप विराघ पण ते वझे ज्ञाश्योनेपोताने घेर राखी निरंतर सेवा करवामां तत्पर रह्यो.

आ वखते किष्किंधा नगरीने विपे सुग्रीव नामे राजा राज्य करतो हतो. तेने देवांगना समान कांतिवाली तारा नामे स्त्री होती. वली पोताना म्होटा ज्ञाश वालीनो पुत्र चंडरस्मि युवराज पक्षि जोगवतो हतो. सुग्रीवने तारादेवीथी उत्पन्न थयेला अंगद अने जयानंद नामना वे पुत्रो होता. हवे साहसगति नामनो कोइ विद्याधर पुत्र बहु दिवसथी तारानी साथे क्रीडा करवानी इच्छा करतो हतो; तेथी ते हिमालय पर्वतने विपे जइ प्रतारणी विद्यानुं साधन करीने सुग्रीवनुं रूप धारण करीने किष्किंधा नगरी प्रत्ये आव्यो. आ वखते सुग्रीव पोताना अनेक सुजटोनी साथे क्रीडा करवा माटे उद्यानमां गयो हतो; तेथी पेलो साहसगति के, जेणे मिथ्या सुग्रीवनुं रूप धारण करयुं हतुं ते आकाश मार्गथी सुग्रीवना घरमां पेडी गयो. पत्री ज्यारे ताचो सुग्रीव क्रीडा वनथी पाठो आव्यो त्यारे तेने सुजट पुरुषोए वलात्कारे राजद्वारने विपे रोक्यो. आ अवसरे प्रधान प्रमुख पुरुषोए वे सुग्रीवने जोशने अंतःपुरना रक्षणने माटे प्रयत्न करवा मांढ्यो. मिथ्या सुग्रीव पण ताराने विपे अजिलाष वालो होवाथी तुरत अंतःपुरमां पेसवा लाग्यो; तेने पण सचिवादिकोए रोक्यो. आ वखत चौद अकोहिणी सैन्य एकतुं थयुं अने वझे सुग्रीव तरफ अर्द्ध अर्द्ध वेहंचाश गयुं. वली शठ सुजटो तो पोत पोताना सुग्रीवने राज्यासने स्थापन करवा उद्यमवंत थइ परस्पर युद्ध करवा लाग्या. तारादेवीरूप राज्य

लक्ष्मीने माटे वृद्धि पाम्यो ठे मत्तर जेमने एवा ते सत्य अने मिथ्या वेत्रे सुग्रीवो घोर युद्ध करवा लाग्या; परंतु समान पराक्रमवाला ते वेत्रेमांथी एकेने विजयलक्ष्मी बरी नहि. पठी तो ते वेत्रे जणा थाकी युद्धी निवृत्ति पाम्नीने उज्जा रहा. आ बखते सत्य सुग्रीव पोताना मनमां बिचार करवा लाग्यो के, " हुं म्हारी सहायने माटे कोइ बलवंत एवा राजानी सेवा करूं. हा म्हारो सेवक इन्तुमान बहु बलवान् ठे, परंतु ते इवणां सत्य असत्यनो अजाण होवाची म्हारे विषे उदासीपणुं पाम्यो ठे. आ कोइ घूर्तधी सर्व लोक एने विषे मोह पामी गया ठे अने बलीष्ट विद्याबल तेनेज विषे आसक्त थया ठे. धन्य तो रावणाना शत्रु ते आ चालीनेज ठे के, जेणे शत्रुघ्नी व्याकुल थया विना राज्यलक्ष्मीनो त्याग करी दीक्षा लीधी. इवे शत्रुने नाश करवामां जे कोइ समर्थ राजा होय तेनी हुं सेवा करूं के, जेथी थोमा कालमां पूर्ण फल प्राप्त थाय. त्रिखंड जोक्ता बलवंत रावणाने कार्य निमित्ते सेवुं; परंतु ते बहु अनुरागी ठे, तेथी मने अने आ शत्रुने मारी पोते तारादेवीने लह जाय. खर दानव म्हारो मित्र अने सिंदना सरखो पराक्रमी इतो; पण तेने तो लक्ष्मणे युद्धमां माख्यो, एम में सांजळ्युं ठे, माटे इवे शत्रुरूप बादलाने ठरामी नाखवाने पवन समान दशरथ पुत्रने सेवुं के, जेथी ते मने विराघनी पेठे थोमा कालमां निशे करी मारा राग्यासने स्थापे." आ प्रमाणे चिंतातुर थयेला सुग्रीवे एक चतुर दूतने विराघ पासे मोकळ्यो. दुते विराघपासे जडने कह्युं. " हे राजन् ! सुग्रीव राजा तमने केहेवरावे ठे के, जो तमारी आज्ञा होय तो हुं म्हारा पोताना स्वार्थने माटे हर्ष पूर्वक श्रीरामनी सेवा करूं." विराघे कह्युं. "ह दूत ! सुग्रीवराजा तुरत अदिं आवो अने आ रामनी सेवाथी एनुं पण मांगलिक थडो." पठी दूत पाठा आवी ते समाचार पोताना स्वामी सुग्रीवने कया. ते उपरथी सुग्रीव सैन्य सहित विराघनी पुरी पाताळ लंका प्रत्ये गयो. विराघे पोतानी नगरीप्रत्ये आवेला सुग्रीवनो बहु सत्कार कख्यो. पठी सुग्रीवे शिलातल उपर वेठेला श्री रामलक्ष्मणाने प्रणाम कख्या अने पोतानुं दुःख महा शक्तिवंत एवा रामने कदी देखारुचुं. ठेवटे कह्युं के, हे जगत निपंता ! हुं तमारे शरणे आवेलो ठुं." सीताना वियोगथी पीडित एवा रामे तेनुं दुःख दूर करवाने तेने बहु धीरज आपी. कह्युं ठे के—संत पुरु-

પો નિશ્ચે પરદુઃખને નાશ કરવાના સ્વજ્ઞાવવાલા હોય છે. પઢી વિરાધે સમજાવેલો સુગ્રીવ હાથ જોમી વિયોગથી દુઃખી એવા રામને કહેવા લાગ્યો કે, “હે વિજ્ઞો ! જગત્માં આપ એકજ સર્વ અર્થને વિષે સમર્થ ઓ, માટે મને તત્કાલ મ્હારા રાજ્યને વિષે સ્થાપો. હું સૈન્ય સહિત આપનો સેવક હું, માટે જેવી દશે તેવી સીતાની ચાર્તનિ થોમ્ના કાલમાં લાવી આપીશ.” રામ આવી સુગ્રીવની વાણીથી પ્રસન્ન થઈ સેના સહિત વિરાધને પોતાની સાથે આવતા અટકાવી પોતે એકલાજ સુગ્રીવની સાથે કિષ્કિંધા નગરી પ્રત્યે ગયા. જ્યારે રામ લક્ષ્મણ કિષ્કિંધા નગરીના ઝડ્યાનને વિષે આવ્યા ત્યારે સુગ્રીવે પોતાના વૈરીને યુદ્ધ કરવા બોલાવ્યો. વિદ્યા અને વલ્લથી ગર્જના કરતો તે સાહસ ગતિ પણ તત્કાલ યુદ્ધ કરવા આવ્યો. કહ્યું છે કે—કૃત્રિયોને રણસંગ્રામમાં શૌર્ય ઉત્પન્ન થાય છે. પઢી સમાન આકૃતિવાલા અને સમાન વલવાલા તે વન્ને સુગ્રીવોએ દુઃસહ એવા હાથીયોની પેઠે લીધે-કાલ પર્યંત યુદ્ધ કર્યું; પરંતુ રામ સમાન આકૃતિપણને લીધે તે વન્નેમાંથી પોતાની પકાના ધરા સુગ્રીવને ઝલ્લથી શક્યા નહિ, તેથી દ્વણમાત્ર ઝડાતી બની ગયા. પઢી રામે પોતાના વજ્રાવર્ત નામના ધનુષ્યને હાથમાં લઈ વિજલીના નિર્ધાત જેવો ટંકાર શબ્દ કહ્યો એટલે તે શબ્દને નહિ સહન કરતી એવી પ્રતારણી વિદ્યા તુરંત નાસી ગઈ. કહ્યું છે કે—તેવા સામર્થ્યવંત પુરુષોની આગલ કોણ ટકી શકે ? વિદ્યા નાસી જવાને લીધે સાહસગતિ પોતાના ધરા રૂપમાં આવી ગયો અને સુગ્રીવ જૂદો દેખાઈ આવ્યો. કહ્યું છે કે—વંન્ન ધણો વલ્લતકેમ રહી શકે ? પઢી સર્વે લોકો ક્રોધથી કહેવા લાગ્યા કે, “ અરે ! પરસ્ત્રીને વિષે આસક્ત એવા એણે લોકને મોહ પમાડી સુગ્રીવને દુઃખી કહ્યો છે. પઢી રામે તે સાહસગતિને મારી વાર્જીત્રોના શબ્દપૂર્વક સુગ્રીવને દર્પપૂર્વક તેના રાજ્યને વિષે પૂર્વનો પેઠે સ્થાપન કહ્યો. સુગ્રીવ પણ રામના સમાન આકૃતિવાલી પોતાની તેર કન્યા રામને વિવાહ માટે આપવા લાગ્યો; પરંતુ સીતાના વિયોગથી અસંતોષી હૃદયવાલા રામે તેને કહ્યું કે, “હે રાજન્ ! મ્હારે વીજા વિવાહનું કંઈ પ્રયોજન નથી.” પઢી રામ તે ઝડ્યાનને વિષેજ રહ્યા અને સુગ્રીવ મહોત્સવપૂર્વક નગરી પ્રત્યે ગયો.

હવે જ્યારે સુંદ પુત્ર સહિત ધરા દાનવ દ્વણાયો ત્યારે ચંડનલા તત્કાલ લંકાપુરીને વિષે રાવણની સજ્ઞામાં ગઈ. ત્યાં તે રાવણના કંઠને વલગી પડી

अत्यंत रुदन करवापूर्वक कहेवा लागी के, “हे बंधो ! तमे जयवंता उता हा ! हताशा एवी हुं इणाइ हुं. तमारा बनेवीने युद्धमां मारी नाखी लक्ष्मण सहित रामे विराघने तेना राज्यासने स्थाप्यो ठे. हे प्रजो ! हुं त्यांची जीव लहने नास्तीने तमारी शरणे आवी हुं, माटे पुत्र सहित एवी मने तमे रक्षण कर्ता धातुं.

रावणे कर्तुं. “हे व्हेन ! तुं बहु रुदन न कर ! हुं थोडा वखतमां त्वारा पति पुत्रादिकने भारनारा शत्रुने मारीश. ” ग्राम पोतानी व्हेनने धीरज आपी रावण पोताना मंदीरने विषे शयामां सुतो; परंतु सीतानी साथे क्री. ना करवामां उतासदयंत एवा तेने निझ आवी नहि. वली एटलुंज नहि, परंतु आज सुधी जानकीनो समागम न घवायी शयामां सुतेला रावणने स्थलमां रहेला मांढलानी पेठे अत्यंत परिताप घतो इतो. पळी दुःखने विषे पमेला पतिने जोड मंदोदरी राणीये तेने कर्तुं. “हे स्वामिन् ! आपने एवुं हुं दुःख ठे ? ” रावणे कर्तुं. “हे प्रिया ! सीताना विरहरूप कामाग्नि मने कमलनाल. नी पेठे घाले ठे; माटे तुं मान मूकी इइ मारे अर्थे सीताने प्रसन्न कर. नहि. तो स्थलमां पमेला मांढलानी पेठे म्दारा प्राण जदो. वली म्दारे गुरुए आ. पेलो एवो नियम ठे के, नहि इष्टा करती एवी स्त्री ठपर बलात्कार करवो नहि.” पळी मंदोदरी पोताना स्वामीनी तुष्टीने माटे उद्यानमां सीतानी पाते जइ प्रीतिपूर्वक वारंवार कहेवा लागी के, “हे सीता ! हुं अने धीजी आ सर्वे विद्यापर स्त्रीपो म्दारी चिंत्तरीपो बीए, तेमज विम्बनो पति श्री रावण पण म्दारा दादपणाने जजे ठे, माटे अरण्यमां वास्त करनारा, सुख रहित अने संपनि विनाता एवा पति रामनो तो म्दारे त्यागज करवो जोइए. तुं स्वप्न समान संकाने पामी ठे. वली प्रभुतानो पालक अने शिष्यनो ज्ञोक्ता तेमज विखपात पराक्रमवालो रावण म्दारा पूर्वजवना पुण्यधी तने पोताना हृदयरूप कमलने विषे दंस्तीनी पेठे धारण करवानी इष्टा करे ठे; माटे तुं संपनि रहित एवा रामने त्यजी इइ मं जोगवेला एवा रावणने जज. कारण विवट संकटने विषे घतलो प पापने माटे घनो नघी.” मंदोदरीनां आवां वचनमांजली म्दामनी मीना पोता. ना बगे दादधी बगे कानने डांडी इइ आ प्रमाने कहेवा लागी. “अरे मुग्धा ! तुं कुली न उतां अहलीन सरवां वचन हेन बोले ठे ? हुं कुलीन स्त्रीपो म्दालांते पण धीजा

વિંત રાવણે વિઙ્ગીયણને કહ્યું. “હે વંધો ! એ વે વનચરોત્રી તું કેમ જય પામે છે ? મેં અર્ધિં આણેલી એ સીતા નિશ્ચે મને અંગીકાર કરશે અને રામ લક્ષ્મણ અર્ધિં આવશે તો તેત્તને હું નિશ્ચે મારી નાસીશ. કહે, વિદ્યાવર અને મનુષ્યના યુક્તે વિષે કોઈ બલવંત પુરુષે મને ક્યારે પણ જીત્યો છે ?” વિઙ્ગીયણે ફરી ધી કહ્યું. “ જાણ ! પણ તે જ્ઞાનિનું વચન તો સત્યજ છે કે, સ્ત્રીના હેતુત્રી તમારા કુલનો ક્ષય રામત્રી ધવાનો છે. મેં તમારી જાતિને લીધે દેવજનું વચન મિથ્યા કરવાને દશરથ જૂપને માલ્યો હતો, ઘાંતો તે એમ ન હોય તો પોતાની નગરી પ્રત્યે પાવો ક્યાંત્રી આવે ? માટે હું વિજ્ઞાપના કરું છું કે, “નિશ્ચે જાણી અન્યથા ધવાનું નથી.” એમ પોતાના મનમાં વિચારી જાનકી પાઠી રામને અર્પણ કરો.” પઠી રાવણ વિઙ્ગીયણનાં વચનને નર્દિં ગણકારતો સત્કાલ સીતાને પુષ્પક વૈમાનને વિષે વેસારી આકાશમાર્ગે ચાલ્યો અને કહેવા લાગ્યો કે, “હે ખંડે ! કદલીગૃહત્રી મનોહર એવા આ ઘગીચાત્ત, ક્રીના ફોલને વિષે નાના પ્રકારની મણિમય મ્હોટી ગુફાત્ત અને રાજહંસાદિ મિથુનોએ સેવન કરેલાં જલવાલી ક્રીના કરવાની વાલ્યો, સરોવર વિગેરે જે આ મુખ્ય જલાશાયો વેળાપ છે તેત્તને વિષે હે સુંદરી ! મ્હારી સાથે નિરંતર ક્રીના કર. કારણ હું તને શિથિત યસ્તુ આપવાને કદરવૃક્તરૂપ છું.” આ પ્રમાણે રાવણે મધુર વચનત્રી સીતાને યદુ લોનાવી; પરંતુ તે તો પોતાના પતિ શ્રીરામ નામનો જપ કરતી મૌન પારણ કરીનેજ રહી. આમ રામને વિષે સ્થીર નિતવાલી સીતાને જાણી રાવણ તેને ફરી તેજ સ્થાનકે (પોતાના ઉદ્યાનમાં) મૂકી પોતાને ઘેર ગયો.

હવે અર્ધિં વિઙ્ગીયણ, મુખ્ય પ્રધાનોની સાથે એકાંતમાં વિચાર કરતા હોવા લાગ્યો કે, “હે પ્રધાનો ! તમે મ્હારું દિતકારી વચન સાંજલો. પૂર્વે આ પળો સ્વામી રાવણ પોતાના જુજવલને લીધે મૈન્યત્રી પણ ક્યારે બલવાન હતો; પરંતુ તે દક્ષતાં ત્રી રઘુપતિની પ્રાણપ્રિયાનાં હરણત્રી યદુ અદ્ય વલવાલો થઈ ગયો છે. મનુષ્યોને એક પણ કામામત્તિ અનર્થનું કારણ થાય છે, તો પઠી નરક આપનારી પરસ્વીયોમાં આમત્તિ કરવી તેનું તો શુંજ કહેયું ? માટે હે મંત્રિયો ! તમે રાવણ પામે જઈ તેને કહો કે, તું નિશ્ચે શ્રી રામની સ્ત્રીના હરણત્રી પોતાના કુલનો અને પોતાનો નાશ ન કર. કુલનો ક્ષય કરનારી એ જ્ઞાનર્થિને ત્વજી હજ પોતાના વંધુપુત્રાદિ યુક્ત આ અમિત ભૂવી રાગ્ય લક્ષ્મી

જોગવ્ય. " મંત્રિયોએ કહ્યું. " અમે રાજા રાવણને કુવ્યસનથી દૂર કરવા તથા શ્રેષ્ઠ રસ્તે સ્થાપન કરવા સમર્થ નથી; પરંતુ જેમ હાથીને શ્રેષ્ઠ રસ્તે ચલાવવા એક અંકુશજ સમર્થ છે તેમ આ રાજા રાવણને પણ કુવ્યસનથી દૂર કરવા તથા ન્યાય રસ્તે સ્થાપન કરવા આપ એકજ સમર્થ જો. " પછી વિઙ્ગીયે તેઠ ને કહ્યું. " હે સચિવો ! શું કરીએ ? કારણ મ્હારું ગુણકારી દિત વચન રાવણ માનતો નથી. નિશ્ચે કોઈની જીવિતવ્યતા અન્યથા થતી નથી, તો પણ મ્હોટા પુરુષોએ ક્યારે પણ પોતાનો ઇચ્છ્ય ઝેરવો નહિ. " આમ કહી તે વિઙ્ગીયે પ્રથમ લંકાના વડુ ઝંચા એવા કિલ્લા ઉપર ચંત્રો ગોઠવ્યા અને ત્યાં ચારે બાજુએ કાંગરા ઉપર વલ્લભાન્ રાક્ષસો રાખ્યા. વલ્લી પોતાના જાણના રક્ષા માટે ઠેકાણે ઠેકાણે અનેક યોગ્ય વિચરણ ચર પુરુષો સ્થાપ્યા.

હવે અહિં કિષ્કિન્ધા નગરીને વિષે સીતાના સમાચાર ન મલવાથી રામ કુપ્પાપ્રહના ધંડની પેઠે અત્યંત દુર્બલ થવા લાગ્યા. એક દિવસ તેવી અવસ્થાવાલા શ્રી રામના કદેવા ઉપરથી લક્ષ્મણ અત્યંત ક્રોધ ધરતા ઊઠા પોતાના ધનુષ્ય વાણ લઈ સુગ્રીવનાં ઘરે ગયા. " આ લક્ષ્મણ અત્યારે ક્રોધ પામ્યા છે. " એમ ધારી દ્વારપાલકોએ પણ તેમને રોક્યા નહિ; તેથી તે તત્કાલ સુગ્રીવના અંતઃપુર પ્રત્યે ગયા. લક્ષ્મણને આવ્યા સાંજલી જય પામતા સુગ્રીવે સન્મુખ આવી હાથ જોમીને પ્રણામ કર્યા. લક્ષ્મણે ક્રોધ કરીને કહ્યું. " અરે કપીશ્વર સુગ્રીવ ! તું તો નિઃશંક થઈને જોગો જોગવે છે અને રામ તો સીતાના વિરહની વ્યથા સહન કરે છે. તે કહ્યું હતું કે, હું થોડા દિવસમાં જાનકીની શોધ લાવી આપીશ; પણ હવે તો તને રાજ્ય મલવાથી ટાઢ થાતી હશે. શું આ યોગ્ય છે ? હવેનાં ઝડ સીતાની શુદ્ધિ માટે ઝઘ અને પ્રતિજ્ઞાના જંગથી સાહસગતિના માર્ગને ન પામ. અર્થાત્ મૃત્યુની ઇચ્છા ન કર. " લક્ષ્મણનાં આવાં વચન સાંજલી જય પામતો સુગ્રીવ તેમના ચરણને નમસ્કાર કરીને કદેવા લાગ્યો કે, " હે વિજ્ઞો ! આપ મ્હારા અપરાધની ક્ષમા કરો. " આમ લક્ષ્મણની વિનંતી કરી કપીશ્વર સુગ્રીવે અનેક સુજનો સહિત શ્રી રામની પાસે જઈ તેમને પ્રણામ કર્યા. પછી તેણે પોતાના સેવકોને આજ્ઞા કરી કે, " હે સુજનો ! તમે સર્વ પૃથ્વીને વિષે જાનકીની શોધ કરો. " આ પ્રમાણે પોતાના પતિયે આજ્ઞા કરેલાં સુજનો ગામ, જાણ અને પુરાદિકને વિષે જાનકીની શોધ કરવા ચાલ્યા.

आ अक्सरे जामंरुल पण सीताना दरुणने सांजली अत्यंत दुःख धर-
तो ठतो रामनी पासे आण्यो. कह्युं ठे के-प्रेमनो समय तो तेज कदेवाय
ठे. विराय पण सेना सहित रामनी सेवा करवा माटे तत्काल आवी प-
बोव्यो. कह्युं ठे के-जक्तिना ऊरारूप जक्त जनो पोताना स्वामीने अक्सरे
मेने ठे. पढी सुग्रीव पोते पण सीतानी शोच करवा माटे आकाश मार्गे
पड कंचुडीयमां रदेली सुरसंगीतार्थ नामनी पुरीप्रत्ये गयो. त्यां ते क्षीपने
अपिपति रत्नजटी सुग्रीवने आवेलो जोड विचार करवा लाग्यो के, "शुं
म्हारी विद्याना दरुणयी पण असंतोषी रहेलो रावण हवे म्हारा प्राणनेत्र
दरण गर्या आण्यो ठे के, तेणे अहिं सुग्रीवने मोकद्वयो ठे?" आम विचारी
जेट्यामां ते नगरीमां नासी जवानुं धारे ठे तेट्यामां ते रत्नजटीने सुग्रीवे
कह्युं. "अं ! आकाश प्रत्ये चालवाने तैपार अयेलो तुं केम निरुधमी अड ग-
यो ! अर्थात् इवे तुं केम आकाश मार्गे चाली शकतो नथी ? " पढी क्षान्त
अयेला रत्नजटीये सुग्रीवने कह्युं. "हे सुग्रीव ! सांजल. वैदेहीनुं दरुण करिने
तुरत नामी जना रावणे म्हारी विद्यानुं हरण करी लीधुं ठे; तेथी म्हारी आ-
काश गति स्वस्तित अड ठे." पढी सुग्रीवे सीतानी शुद्धिना बीजरूप रत्नज-
टीने तत्काल रामनी पासे आण्यो. त्यां रत्नजटीये विद्योगयी दुःखी एवा राम-
ने प्रसाद करिने कह्युं के, "पुण्यक वैमानमां येवेला रावणो सीतानुं हरण क-
र्युं ठे. ते दावने "हे दाशग्ये ! हे सहमण बंधो ! हे जामंरुल ! आ अयमे
बलात्कारे हरण करेली मने ऊट रक्षण करो ! ! " आम विज्ञाप करती सीताने
म्हारा नगरने विदे सांजलीने हुं खरु लड तत्काल रावणानी पासे गयो; परंतु
तेणे क्रोध करी म्हारी सर्व विद्यानुं हरण करी लीधुं एटले तो दिन एवो ह
नेत्र जोड म्हो अने ते संकाने विदे आण्यो गयो. "

राम आ प्रमाणे सीतानी मुक्तम शुद्धि गामी बहू दर पाण्या अने र-
त्नजटीने आश्रितन करी. तेनी वारंवार प्रशंसा करवा लाग्या. पढी तेमणे
सुग्रीव प्रसन्न बनवंत पोखने पुढ्युं के, "हे मुजटो ! कसो. ते संता अहिं-
यी केटो दूर ठे ? " रामना आवा पुढ्या उपरयी उठन पांमेपाना समान
देखता नेत्र कह्युं के, "रावण राक्षा दाधु वनां ते न प्रवेश करत शकत
एवी संकानये जवुं मार्युं. कारण पुढ्यां विजयी एवो ते पोताना बंधुल

जुजयी, दुर्गयी, पुत्रोयी अने सेना विगेरेना बलयी अत्यंत गर्वधारी अइ स-
मग्र शत्रुघ्ने पण तृण समान गणतो नयी. " रामे फरीयी कह्युं. " हे जूयो !
आपणे जय पराजयनी वार्तायी शर्युं; पण ते परस्त्रीनो चोर रावण मने
देखाम्हे. पढी ते लक्ष्मणनां शस्त्र समूहना प्रहारयी व्यथित आत्मावाला रा-
वणना विद्याबलने जाणशुं. " लक्ष्मणे क्रोध करीने कह्युं. " अरे ! तमे राव-
णने केम बखाणो ठे ? जे सीतानुं हरण करीने चोरनी पेठे नासी गयो ते
शुं बलवंत कहेवाय खरो ! हुं राहसो, विद्यावरो अने जूपतिष्ठनां जोतां ठतां
रणगणने विपे ते रावणना मौलिमंरुलने पानी नाखीश. " जांबुवाने कह्युं.
" जो आपनी शत्रुने मर्दन करनारी शक्ति ठे तो ते सत्य; परंतु पूर्वं अनंत-
वीर्य नामना मुनिये कह्युं ठे के, जे पोताना बलयी कोटिशिलाने उपान्दो
तेज युद्धने विपे प्रबल एवा रावणने हणी सकशे. "

जांबुवाननां आवां वचन सांजली लक्ष्मणे कह्युं. " ते पण कौतुक जोइ-
ए. " पढी रामनी आज्ञायी अनेक विद्याधरोए ते कोटि शिलाने त्यां आपणी एटले
शत्रुनुं मर्दन करनारा लक्ष्मणे ते योजनप्रमाण शिलाने पोताना दक्षिण हा-
थवती हाँचण पर्यंत उंची करी. ते बखते आकाशमां देवतान्त्रे जयजय
शब्द कथ्यो अने " आ वासुदेव चिरकाल पर्यंत जीवो. " एम कही पुष्पनो
वर्षाद वरसाव्यो. पढी थयो ठे निश्चय जेमने एवा ते सुग्रीवादिक राम पासे
आवीने तेमनी पासे विचार करवा वेग. सुग्रीवे कह्युं. " निश्चे तमारायी
रावण हणाशे, तो पण त्यां कोइ चतुर दूतने मोकलवो जोडये. ते दूत लंका
प्रत्ये जइ सीताने मुक्त करवानुं विज्जीपणने कदेशे. कारण ते नीतिवान अने
चतुर ठे. जो नीति वचनना बोधयी रावण सीता आपणने अर्पण करशे तो
कार्य सिद्धि सुखयी अइ जशे; परंतु गर्वधारी रावण अने न्यायवंत विज्जीपण
तमारुं कहेवुं नहि माने तो पढी अने तमारा पहमां रहीशुं, माटे प्रथम कोइ
समर्थ श्रेष्ठ दूतने त्यां मोकलो. वली अमे हवणां एम पण सांजळ्युं ठे के, सं-
काने सारी रीते रक्षण करी लीधीठे. " पढी सुग्रीव विश्वजूतिने मोकली वज्रना
कण्ठावाला हनूमानने बोलावी तेनी साथे राम पासे आवीने कहेवा लाग्यो
के, " हे स्वामिन् ! सर्व कपिजटोने विपे आ हनूमान बहु बलवान् ठे, माटे एने
दूतकार्य करवा मोकलो. " हनूमाने रामने प्रणाम करीने. कह्युं. " आ कपि-

उने विषे अनेक सुजटो ठे उतां पण सुग्रीवम्हारुं वखाण करे ठे. हे स्वामिन् ! हुं जनकसुता सहित लंकांने उखामी अहिं लावुं के, पुत्रावि परिवार सहित रावणने बांधी अहिं लावुं ? अथवा रावणने त्यांज मारी फक्त सीताने अहिं लावुं ? आपनी जेम मरजी होय तेम आझा करो.” रामे हर्षित धरने कहुं. “तमारे विषे सर्व संज्ञवे ठे; परंतु हवणां लंका प्रत्ये जइ सीताने मलो अने एक बीजानी जाणने माटे आ म्हारी मुझिका तेमने आपी तेमनुं शिखामणि अहिं तत्काल लइ आवो. वली तमारे सीताने कहेवुं के, हे जेदे ! तमारा बिरहानलथी राम पुष्पनी शयाने अंगारानी गाम्नीरूप माने ठे. हे प्रिया ! तुं म्हारा वियोगथी पोताना जीवितने त्यजीश नहि. कारण के, लक्ष्मण युझने विषे धोना वखतमां रावणने मारशे.” आम सीताना समाचार कही राम फरी हनूमानने कहे ठे के, “हे ज्ञाश ! कार्यसिद्धिने माटे तत्काल त्हारो मार्ग कळ्याणकारी पाठ.” हनूमाने हाथ जोमी रामने कहुं. “हे प्रजो ! हुं ज्यां सुधीमां लंका प्रत्ये जइ अहिं पावो आहुं ज्यां सुधीमां आपे अहिंथी बीजे क्यांश जवुं नहि.” हनूमाननुं ए वचन रामे कबुल करथुं.

पठी सुजटोथी विंटलापेलो हनूमान पोताना वैमानमां वेसी तेजथी विराजित एवा सूर्यनी पेठे आकाश मार्गे चाळ्यो. रस्तामां तेणे महेँइ पर्वत उपर माहेँइ नामना नगरने जोइ विचारथुं के, “आ म्हारा मातामह (मानाबाप) महेँइ जूपतिनुं नगर ठे. एणे पूर्वे म्हारी माताने घरमांथी काढी मूकी ठे, माटे प्रथम एनी साथे युद्ध करुं.” एम धारी हनूमाने जंजा वगामी. आम अकस्मात रणसंग्रामनी जंजानो शब्द सांजली बलवंत विद्याधराधिपति महेँइ सज्ज अइ नगरनी बहार आव्यो. युद्ध चाळ्युं तेमां हनूमाने महेँइने जीत्यो, ते उपरथी तेनो पुत्र प्रसन्नकीर्ति युद्ध करवा लाग्यो. हनूमाने तेने पोतानो मामो धारी माख्यो नहि; परंतु फक्त कौतुकने माटे पोतानुं बल देखारथुं अने तेने रथमां बेग उतां पकमी लीघो. युद्ध करता एवा बलवंत महेँइने पण तेणे पकम्यो. पठी हनूमाने प्रणाम करीने कहुं. के, “हे मातामह ! हुं तमारी अंजनानो पुत्र हनूमान हुं. में म्हारुं बल तेमने देखारवा माटे आम करथुं ठे. हुं रामनी आझाथी लंकाप्रत्ये जाउं ठे. रस्ते अहिं आव्यो एटलामां तमे म्हारी माताने काढी मूकी इती ते वात याद आववाने लीघे में आ तमारी साथे वृथा मदा युद्ध

करुं ठे. हे तात ! तमे म्हारो अपराध क्षमा करो अने श्री राम पासे जाठ.”
आवां हनूमाननां वचन सांजली प्रसन्न थपेला महेन्द्र जूपतिये हनूमानने कहुं.
“हे वत्स ! मैं तने पूर्वे नामथी तो श्रवण कखो इतो, पण आजे त्हारुं लो-
कोत्तर शौर्य जोयुं, ए म्हारां म्होटां जाग्य. तुं पराक्रमथी प्रसिद्ध थयो ठे. जा
तुं त्दारा पतिनुं कार्य निर्विघ्नपणे पूर्ण कर.” महेन्द्र आ प्रमाणे पोताना जाणे-
ज हनूमानने विदाय करी पोते सैन्य सहित रामनी पासे गयो.

इहे वैमानमां वेठेला हनूमाने पण आगल जतां दधिमुख द्वीपने विपे
कायोत्सर्ग रदेला कोइ वे मुनियोने दीठा. वली ते मुनियोनी पासेना जागमां
तेणे कोइ त्रण कन्याछने पण जोइ. ए सर्वेने दावानल फरी वलेलो होवाथी
तेछ वली जवानी तैयारीमां इता. आम दावाग्रिना संकटमां पनेलां ते सर्वेने
जोइ हनूमाने रुपाथी मेघनी पेठे समुच्चुं पाणी लावी ते दावाग्रिने सिंचन
करी दीधो. पठी तेणे ते वत्रे मुनियोने प्रणाम कत्या. कन्याछए पण मुनियोने
वांघा. पठी कन्याछए हनूमानने कहुं के, “तमे आ वत्रे साधुत्तुं तथा अ-
मारुं दुःख क्षणमात्रमां नाश करुं ठे.” हनूमाने पूछुं. “तमे कोण वो?”
तेछए कहुं. “हे बलवंत ! अमे दधिमुख नामना पर्वतने विपे रदेला गंधर्व-
राज नामना जूपतिनी वनमाला पत्नीथी उत्पन्न थपेली कन्याछ छीए. अमने
परणवाना हेतुथी अनेक विद्याधरो अमारा पितानी प्रार्थना करे ठे. वली अं-
गारक नामनो विद्यावर तो अमारे विपे बहु अनुरागी थइ गयो; परंतु अमा-
रा पिताने कोइ रुचिकर न होवाथी अमारो कोइ साथे पाणीग्रहण कराव्यो
नहि. कारण पूर्वे अमारा पिताए कोइ नैमित्तिकने अमारा पति संवंधी पूछुं
इतुं; तो तेणे कहुं इतुं के, जे साहसगतिने हणइो ते तमारी पुत्रीयोने भ्रतार
थइो. अमारा पिताए नैमित्तिके कहेलो वर न दीओ एटले अमारा पतिनी
जाण थवाने माटे तेणे अमारा सहित विद्यानुं साधन आरब्धुं. तेमां वेरने
लीवे अंगारके विघ्न करवा माटे दावानल सलगान्यो; परंतु ते तो अमारा उ-
पर उपकार करनारा तमोए तत्काल शमावी दीधो. जे मनोगामिनी विद्या व
मासे सिद्ध थाप ठे, ते पण अमने आजे तमारा प्रज्ञावथी सिद्ध थइ ठे. एथी
अमे वंधुनी स्थिति सहित रामना चिन्तो सर्व वृत्तांत जाणीए छीए. तेमज
साहसगतीना मृत्युने पण जाणी लीधुं ठे.” पठी ते त्रणे कन्याछए हर्ष पा-

એને વિષે અનેક સુન્દરો ઠેઠાં પણ સુગ્રીવમ્હારું વચાણ કરે છે. હે સ્વામિન્ ! હું જનકસુતા સહિત લંકાને ઝલામી અહિં લાવું કે, પુત્રાદિ પરિવાર સહિત રાવણને વાંધી અહિં લાવું ? અથવા રાવણને ત્યાંજ મારી ફક્ત સીતાને અહિં લાવું ? આપની જેમ મરજી હોય તેમ આજ્ઞા કરો.” રામે હર્ષિત થઈને કહ્યું. “તમારે વિષે સર્વ સંજવે છે; પરંતુ હવણાં લંકા પ્રત્યે જઈ સીતાને મલો અને એક બીજાની જાણને માટે આ મ્હારી મુશ્કિલ તેમને આપી તેમનું શિલામણિ અહિં નક્કાલ લઈ આવો. વહી તમારે સીતાને કહેવું કે, હે જઈ ! તમારા વિરહાનલયી રામ પુષ્પની ડાળાને અંગારાની ગામીરૂપ માને છે. હે પ્રિયા ! તું મ્હારા ગિયોગથી પોતાના જીવિતને ત્યજીશ નહિ. કારણ કે, લઈ મણ યુક્તે વિષે શોભા યાગતમાં ગયણને મારશે.” આમ સીતાના સમાચાર કહી રામ ફરી હનૂમાને કહે છે કે, “હે જાણ ! કાર્યસિદ્ધિને માટે તત્કાલ ત્હારો માર્ગ કહ્યાણકારી પાઠ.” હનૂમાને હાથ જોડી રામને કહ્યું. “હે પ્રજો ! હું ય્યાં સુધીમાં લંકા પ્રત્યે જઈ અહિં પાઠો આપું ય્યાં સુધીમાં આપે અહિંથી બીજે ક્યાં જવું નહિ.” હનૂમાનું એ વચન રામે કમુલ કર્યું.

પછી સુન્દરોથી વિંટલાયેલો હનૂમાન પોતાના વૈમાનમાં બેસી તેજથી વિરાજિત એવા મૃપેની પેઠે આકાશ માર્ગે ઘાઘ્યો. રસ્તામાં તેણે મહેંડ પર્વત ઉપર મહેંડ નામના નગરને જોઈ વિચાર્યું કે, “આ મ્હારા માતામહ (માનાશ્રય) મહેંડ નૃપતિનું નગર છે. એણે પૂર્વે મ્હારી માતાને ઘરમાંથી કાઢી મૂકી છે, માટે પ્રથમ એની સાથે યુદ્ધ કરું.” એમ ધારી હનૂમાને જંજા વગાડી. આમ અકસ્માત રક્ષામંદ્રામની જંજાનો શબ્દ માંજલી બલવંત વિદ્યાધરાધિપતિ મહેંડ સહ અનગરની વડા આગ્યો. યુદ્ધ શબ્દ્યું તેમાં હનૂમાને મહેંડને જીત્યો, તે ઉપરથી તેનો પુત્ર પ્રમથકીર્તિ યુદ્ધ કરવા લાગ્યો. હનૂમાને તેને પોતાનો મામો ધારી મા-ત્યો નહિ; પરંતુ ફક્ત કૌતુકને માટે પોતાનું વલ દેખાવ્યું અને તેને રથમાં બેઠા બતાવે પકડી લીધો. યુદ્ધ કરતા એવા વલવંત મહેંડને પણ તેણે પકડ્યો. પછી હનૂમાને પ્રતાપ કરીને કહ્યું. કે, “હે માતામહ ! હું તમારી અંજનાને પુત્ર હનૂમાન હું. મેં મ્હારું વલ તેમને દેખાવ્યા માટે આમ કર્યું છે. હું ગમતી આજ્ઞાથી લંકાપ્રત્યે જાતું હું. મ્મને અહિં આગ્યો ઇટલામાં તમે મ્હારી માતાને કાઢી મૂકી હતી તે વલ પાદ આવવાને સંધે મેં આ તમારી સાથે પૂત્રા મહા યુદ્ધ

करधुं ठे. हे तात ! तमे म्हारो अपराव क्षमा करो अने श्री राम पासे जाऊं.”
 आवां हनूमाननां वचन सांजली प्रसन्न थपेला मंहेइ जूपतिये हनूमानने कहुं.
 “हे वत्स ! में तने पूर्वे नामथी तो श्रवण कस्यो इतो, पण आजे त्दारुं लो-
 कोत्तर शौर्य जोधुं, ए म्हारां म्होटां जाग्य. तुं पराक्रमथी प्रसिद्ध थयो ठे. जा
 तुं त्दारा पतिनुं कार्य निर्विघ्नपणे पूर्ण कर.” मंहेइ आ प्रमाणे पोताना जाणे-
 ज हनूमानने विदाय करी पोते सैन्य सहित रामनी पासे गयो.

हवे वैमानमां वेठेला हनूमाने पण आगल जतां दधिमुख वीपने विपे
 कायोत्सर्गे रहेला कोइ वे मुनियोने दीठ. वली ते मुनियोनी पासेना जागमां
 तेणे कोइ वण कन्याउने पण जोइ. ए सर्वेने दावानल फरी बलेलो होवायी
 तेउ वली जबानी तैयारीमां इता. आम दावाग्रिना संकटमां पढेलां ते सर्वेने
 जोइ हनूमाने कृपाथी मेघनी पेठे समुच्चुं पाणी लावी ते दावाग्रिने सिंचन
 करी दीधो. पठी तेणे ते वने मुनियोने प्रणाम कथा. कन्याउण पण मुनियोने
 बांधा. पठी कन्याउण हनूमानने कहुं के, “तमे आ वने साधुउनुं तथा अ-
 मारुं दुःख क्षणमात्रमां नाश करधुं ठे.” हनूमाने पूठधुं. “तमे कोण जे?”
 तेउण कहुं. “हे वल्लवंत ! अमे दधिमुख नामना पर्वतने विपे रहेला गंधर्व-
 राज नामना जूपतिनी वनमाला पत्नीथी उत्पन्न थपेली कन्याउ वीए. अमने
 परशवाना हेतुथी अनेक विद्याधरो अमारा पितानी प्रार्थना करे ठे. वली अं-
 गारक नामनो विद्याधर तो अमारे विपे बहु अनुरागी थइ गयो; परंतु अमा-
 रा पिताने कोइ रुचिकर न होवायी अमारो कोइ साथे पाणीग्रहण कराव्यो
 नहि. कारण पूर्वे अमारा पिताए कोइ नैमित्तिकने अमारा पति संबंधी पूठधुं
 इतुं; तो तेणे कहुं इतुं के, जे साहसगतिने हणशे ते तमारी पुत्रीयोनो अंतर
 धरो. अमारा पिताए नैमित्तिके कहेलो वर न दीजे एटले अमारा पतिनी
 जाण धवाने भाटे तेणे अमारा सहित विद्यानुं साधन आरभ्युं. तेमां वेरने
 लीवे अंगारके विघ्न करवा भाटे दावानल सलगव्यो; परंतु ते तो अमारा उ-
 पर उपकार करनारा तमोए तत्काल शमावी दीधो. जे मनोगामिनी विद्या ठ
 भासे निरु धाय ठे, ते पण अमने आजे तमारा अज्ञावथी सिद्ध थइ ठे. एथी
 अमे बंधुनी स्थिति सहित रामना चिंतनो सर्व वृत्तांत जाणीए वीए. तेमज
 साहसगतीना भृत्युने पण जाणी लीधुं ठे.” पठी ते वणे कन्याउण हर्ष पा-

એને વિષે અનેક સુજાતો ઠેઠાં પણ સુગ્રીવમ્હારું વચાણ કરે છે. હે સ્વામિનું ! હું જનકસુતા સહિત લંકાને ઇલામી અહિં લાવું કે, પુત્રાદિ પરિવાર સહિત રાવણને વાંધી અહિં લાવું ? અથવા રાવણને ત્યાંજ મારી ફક્ત સીતાને અહિં લાવું ? આપની જેમ મરજી હોય તેમ આજ્ઞા કરો.” રામે હર્ષિત થઈને કહ્યું. “તમારે વિષે સર્વ સંજ્ઞા છે; પરંતુ હવેનાં લંકા પ્રત્યે જઈ સીતાને મલો અને એક વીજાની જાણને માટે આ મ્હારી મુઝિકા તેમને આપી તેમનું શિલામણિ અહિં તત્કાલ લઈ આવો. વલી તમારે સીતાને કહેવું કે, હે જાણે ! તમારા વિરહાનલથી રામ પુષ્પની શયને અંગારાની ગામીરૂપ માને છે. હે પ્રિયા ! તું મ્હારા વિયોગથી પોતાના જીવિતને ત્યજીશ નહિ. કારણ કે, લક્ષ્મણ યુદ્ધને વિષે ઘોષા વલતમાં રાવણને મારશે.” આમ સીતાના સમાચાર કહી રામ ફરી હનૂમાને કહે છે કે, “હે જાણ ! કાર્યસિદ્ધિને માટે તત્કાલ ત્હારો માર્ગ કલ્યાણકારી ધાતઃ.” હનૂમાને હાથ જોમી રામને કહ્યું. “હે પ્રજ્ઞો ! હું જ્યાં સુધીમાં લંકા પ્રત્યે જઈ અહિં પાઠો આપું ત્યાં સુધીમાં આપે અહિંથી વીજે ક્યાંજ જવું નહિ.” હનૂમાનું એ વચન રામે કબુલ કર્યું.

પછી સુજાતોથી વિંટલાયેલો હનૂમાન પોતાના વૈમાનમાં વેસી તેજથી વિરાજિત એવા સૂર્યની પેઠે આકાશ માર્ગે ચાલ્યો. રસ્તામાં તેણે મહેંડ પર્વત ઉપર મહેંડ નામના નગરને જોઈ વિચાર્યું કે, “આ મ્હારા માતામહ (માનાવાપ) મહેંડ જૂપતિનું નગર છે. એણે પૂર્વે મ્હારી માતાને ઘરમાંથી કાઢી મૂકી છે, માટે પ્રથમ એની સાથે યુદ્ધ કરું.” એમ ધારી હનૂમાને જંજા વગામી. આમ અકસ્માત રણસંગ્રામની જંજાનો શબ્દ સાંજલી વલવંત વિદ્યાધરાધિપતિ મહેંડ સજ્જ થઈ નગરની વદાર આવ્યો. યુદ્ધ ચાલ્યું તેમાં હનૂમાને મહેંડને જીત્યો, તે ઉપરથી તેનો પુત્ર પ્રસન્નકીર્તિ યુદ્ધ કરવા લાગ્યો. હનૂમાને તેને પોતાનો મામો ધારી માલ્યો નહિ; પરંતુ ફક્ત કૌતુકને માટે પોતાનું વલ દેખાવ્યું અને તેને રથમાં બેઠા ઠતાં પકમી લીધો. યુદ્ધ કરતા એવા વલવંત મહેંડને પણ તેણે પકર્યો. પછી હનૂમાને પ્રણામ કરીને કહ્યું. કે, “હે માતામહ ! હું તમારી અંજનાનો પુત્ર હનૂમાન તું. મેં મ્હારું વલ તેમને દેખાવ્યા માટે આમ કર્યું છે. હું રામની આજ્ઞાથી લંકાપ્રત્યે જાઉં તું. રસ્તે અહિં આવ્યો એટલામાં તમે મ્હારી માતાને કાઢી મૂકી હતી તે વાત યાદ આવવાને લીધે મેં આ તમારી સાથે વૃથા મદા યુદ્ધ

करधुं ठे. हे तात ! तमे म्हारो अपराध क्षमा करो अने श्री राम पासे जाऊ.”
 आवां हनूमाननां वचन सांजली प्रसन्न थयेला महेन्द्र जूपतिये हनूमानने कहुं.
 “हे वत्स ! में तने पूर्वे नामधी तो श्रवण कखो इतो, पण आजे त्दारुं लो-
 कोत्तर शौर्य जोधुं, ए म्हारां म्होटां जाग्य. तुं पराक्रमधी प्रसिद्ध थयो ठे. जा
 तुं त्दारा पतिनुं कार्य निर्विघ्नपणे पूर्ण कर.” महेन्द्र आ प्रमाणे पोताना जाणे-
 ज हनूमानने विदाय करी पोते सैन्य सहित रामनी पासे गयो.

इहे बेमानमां वेठेला हनूमाने पण आगल जतां दधिमुख छीपने विपे
 कायोत्सर्गं रदेला कोइ बे मुनियोने दीठा. वली ते मुनियोनी पासेना जागमां
 तेणे कोइ त्रण कन्याऊने पण जोइ. ए संवने दावानल फरी बजेलो होवाधी
 तेठ वली जवानी तैयारीमां इता. आम दावाप्रिना संकटमां पढेलां ते संवने
 जोइ हनूमाने कृपाधी मेघनी पेठे समुच्चुं पाणी लावी ते दावाप्रिने सिंचन
 करी दीधो. पढी तेणे ते वझे मुनियोने प्रणाम कख्या. कन्याऊण पण मुनियोने
 बांया. पढी कन्याऊण हनूमानने कहुं के, “तमे आ वझे साधुठनुं तथा अ-
 मारुं दुःख हणमात्रमां नाश करधुं ठे.” हनूमाने पूठधुं. “तमे कोण ठे?”
 तेठण कहुं. “हे बलवंत ! अमे दधिमुख नामना पर्यंतने विपे रदेला गंधर्व-
 राज नामना जूपतिनी वनमाला पत्नीधी उत्पन्न थयेली कन्याऊ छीए. अमने
 पररावाना देतुधी अनेक विद्याधरो अमारा पितानी प्रार्थना करे ठे. वली अं-
 गारक नामनो विद्याधर तो अमार विपे बहु अनुरागी थइ गयो; परंतु अमा-
 रा पिताने कोइ रुचिर न होवाधी अमारो कोइ साथे पाणीग्रहण कराव्यो
 नहि. कारण पूर्वं अमारा पिताए कोइ नैमित्तिकने अमारा पनि संवंधी पूठधुं
 इतुं; तो तेणे कहुं इतुं के, जे ग्राहमगतिने हणगे ते तमारी पुत्रीयोना अन्तर
 घरो. अमारा पिताए नैमित्तिके कहेलो वर न दीगे एटले अमारा पनिनी
 जाल ध्याने माटे तेणे अमारा सदित विद्यानुं साधन आरब्धुं. तेमां वेरने
 लीये अंगारके विघ्न करवा माटे दावानल सजगाव्यो; परंतु ते तो अमारा उ-
 पर उपकार करनाग तमोए तत्काल अमावी दीधो. जे मनोगामिनी विद्या ठ
 माते सिद्ध पाप ठे. ते पण अमने आजे तनारा प्रजावधी निरुद्ध ठे. एधी
 अमे धंधुनी छिति सदित गमना चिन्तो सर्व वृत्तांत जालीए छीए. तेमज
 सादमगतीना भ्रष्टुने पण जाली छीरे ठे.” एही ने अजे कन्याऊण दर दा-

उने विषे अनेक सुजटो ठेठतां पण सुग्रीवम्हारं बखाण करे ठे. हे स्वामिन् ! हुं जनकसुता सहित लंकांने उखामी अहिं लावुं के, पुत्रावि परिवार सहित गवणने बांधी अहिं लावुं ? अथवा रावणने त्यांज मारी फक्त सीताने अहिं लावुं ? आपनी जेम मरजी होय तेम आझा करो.” रामे हर्षित अइने कयुं. “तमारे विषे सर्व सज्जने ठे; परंतु दवणां लंका प्रत्ये जइ सीताने मलो अने एक बीजानी जाणने मोटे आ म्हारी मुझिका तेमने आपी तेमनुं शिखामणि अहिं नाकास लाइ आगो. बली तमारे सीताने कहेबुं के, हे जेइ ! तमाता बिगदानतपी राम पुष्पनी दायने अंगारानी गान्दीरूप माने ठे. हे प्रिया ! हुं म्हाता विषोमपी पोताना जीवितने त्यजीश नदि. कारण के, लक्ष्मण युद्धने विषे पोता दगरमां गरणने मागंठो.” आम सीताना समाचार कही राम फरी हनूमानने कहे ठे के, “दे जाइ ! कार्यमिहिने मोटे तत्काल म्हारो मार्ग कक्ष्याणकारी घात.” हनूमाने दाय जोदी रामने कयुं. “हे प्रजो ! हुं प्यां सुधीमां लंका प्रत्ये जइ अहिं पावो आहुं प्यां सुधीमां आपे अहिंधी बीजे कपांइ जयुं नदि.” हनूमाननुं ए वचन रामे कयुन कयुं.

परी सुजटोथी विटलायेलो हनूमान पोताना बेमानमां बेसी तेजप्री वि-
राजिन एवा मृपनी पंठे आकाश मार्गं चाख्यो. रस्तामां तेणे मंहेइ पर्यंत उपर
मंहेइ नामना नगरने जोइ विचारुं के, “आ म्हारा मातामह (मानाआप)
मंहेइ जूरनिनुं नगर ठे. एणे पूर्व म्हारी माताने घरमांथी काढी भूकी ठे, मोटे
प्रथम एनी माथे युद्ध करूं.” एम घारी हनूमाने जंजा बगामी. आम अकरमान
राममंथामनी जंतानो शब्द मान्तली बलवंत विद्याधराधिपति मंहेइ सज्ज पड
नगरनी बहार आख्यो. युद्ध चाखुं तेमां हनूमाने मंहेइने जीव्यो, ते उपरपी
तेनां पुत्र शमश्रुतीनिं युद्ध करवा लाग्यो. हनूमाने तेने पोतानो मामो घारी मा-
थ्यो नदि; परंतु फक्त कौतुहने मोटे पोतानुं बल देग्यायुं अने तेने रथमां बे-
ठ ठतां पकनी सीवो. युद्ध करता एवा बलवंत मंहेइने पण तेणे पकस्यो.
परी हनूमाने प्रणाम करीने कयुं. के, “हे मानामह ! हुं तमागी अंतनानो
पुत्र हनूमान हुं. में म्हाने बल तेमने देग्यायवा मोटे आम करुं ठे. हुं गमनी
आशुर्थी सिंहासने जालं हुं. म्हेने अहिं आख्यो एटलामां तमे म्हारी माताने काही
भूदी हनी ते बल पड आगराने सीवि में आ तमागी माथे युद्ध मरा दु-

करुं ठे. हे तात ! तमे म्हारो अपराध क्षमा करो अने श्री राम पासे जातुं.”
आवां हनुमाननां वचन सांजली प्रसन्न थपेला महेन्द्र जूपतिये हनुमानने कहुं.
“दे वत्स ! मैं तने पूर्वे नामथी तो अवण कखो इतो, पण आजे त्दारुं लो-
कोतर शौर्य जोयुं, ए म्हारां म्होटां जाग्य. तुं पराक्रमथी प्रसिद्ध थयो ठे. जा
तुं त्दारा पतिनुं कार्य निर्विघ्नपणे पूर्ण कर.” महेन्द्र आ प्रमाणे पोताना जाले-
ज हनुमानने विदाय करी पोते सैन्य सहित रामनी पासे गयो.

हवे वैमानमां वेवेला हनुमाने पण आगल जतां दक्षिमुख वीपने विपे
कापोत्तगें रहेला कोइ वे मुनियोने दीग. वली ते मुनियोनी पासेना जागमां
तेणे कोइ वण कन्याउने पण जोइ. ए सर्वेने दावानल फरी वलेलो होवाथी
तेउ वली जबानी तैपारीमां इता. ग्राम दावाग्रिना संकटमां पनेलां ते सर्वेने
जोइ हनुमाने रुपाथी मेघनी पेठे तमुज्जुं पाणी लावी ते दावाग्रिने सिंचन
करी दीघो. पळी तेणे ते वने मुनियोने प्रणाम कत्या. कन्याउण पण मुनियोने
बांधा. पळी कन्याउण हनुमानने कहुं के, “तमे आ वने साधुजनुं तथा अ-
माहं दुःख क्षणमात्रमां नाश करुं ठे.” हनुमाने पूछुं. “तमे कोश ठे?”
तेउण कहुं. “हे वलवंत ! अमे दक्षिमुख नामना पर्वतने विपे रहेला गंधर्व-
राज नामना जूपतिनी वनमाला पत्नीथी उत्पन्न थपेली कन्याउ वीए. अमने
परशवाना हेतुथी अनेक विद्याधरो अमारा पितानी प्रार्थना करे ठे. वली अं-
गारक नामनो विद्याधर तो अमारे विपे बहु अनुरागी थइ गयो; परंतु अमा-
रा पिताने कोइ रुचिकर न होवाथी अमारो कोइ साथे पालीग्रहण कराव्यो
नहि. कारण पूर्वं अमारा पिताए कोइ नैमित्तिकने अमारा पति संवंधी पूजुं
इतुं; तो तेणे करुं इतुं के, जे साहसगतिने हलशे ते तमारी पुत्रीपोनो भर्तार
थडे. अमारा पिताए नैमित्तिके कहेलो वर न दीगो एटले अमारा पतिनी
जाल घवाने माटे तेणे अमारा सहित विद्यानुं सावन आरज्युं. तेमां वरने
लीवे अंगारके विघ्न करवा माटे दावानल सलगव्यो; परंतु ते तो अमारा उ-
पर उपकार करनारा तमोए तत्काळ दामावी दीघो. जे मनोगामिनी विद्या उ
मासे तिळ घाप ठे, ते पण अमने आजे तमारा प्रजावथी तिळ थइ ठे. एथी
अमे वंधुनी स्थिति सहित रामना चिंतनो सर्व वृक्षांत जाणीए वीए. तेमज
साहसगतीना मृत्युने पण जाली लीयुं ठे.” पळी ते अले कन्याउण दर्य पा-

કહ્યું. “ શ્રે નિંદિત શીલવાલી ! કુમુલવાલી ! અને લજ્જા વિનાની ! તું મને
 આવું અશ્રાવ્ય વચન કેમ સંજ્ઞાવે છે ? તું રાક્ષસની પત્ની તું, માટે ત્હારા-
 માં ધર્મગુણ નથી. જેની સમીપે વિપત્તી આવી પહોંચી છે એવો ત્હારો દીન
 જ્ઞાતી મને શું કરવાનો છે ? તે તો નિશ્ચે લક્ષ્મણના શસ્ત્રરૂપ અગ્નિવાલા રણ-
 સંગ્રામમાં પતંગપણું પામશે. તું મને ત્હારું મુલ નહિ વતાવ. ત્હારા આ કુ-
 ચનથી મ્હારા કર્ણોને ન વિંધ.” આ પ્રમાણે સીતાયે ધિક્કારેલી મંદોદરી પો-
 તાને ઘેરે પાઠી ગઈ. સીતાનું સતીપણું પ્રત્યક્ષ જોઈ હર્ષવંત થયેલા હનૂમાને
 પ્રગટ થઈ અને હાથ જોડીને તેને સ્પૃહ આ પ્રમાણે કહ્યું. “ હે દેવી ! ચિરકાલ
 પર્યંત વિજયવંતા થતો. આજે તમારા દર્શનથી મ્હારા મ્હોટા જ્ઞાત્ય. સ્વાદિ
 વૃદ્ધમનોને દર્શી દ્વણાં શ્રીરામ અને લક્ષ્મણ કિલ્કિલા નગરીપ્રત્યે રહેલા છે.
 ત્યાં સુગ્રીવ અને મહેંડાદિ વાનર તથા વિદ્યાધરો, ઉત્તમ મહિમાવાલા દર્શા-
 થના પુત્રને કુલ દેવતની પેઠે નિરંતર સેવે છે. રામના હૃદયને વિષે હાહ કા-
 નારો તમારા વિયોગરૂપ અગ્નિ એવો સ્ફુરાયમાન થયો છે કે, તે સુહૃદોનાં વ-
 ધનરૂપ અમૃતથી પણ શાંત થતો નથી. વલ્લી સારા કુલમાં ઉત્પન્ન થયેલો
 પુત્ર જેમ પ્રીતિને માટે પોતાની માતાના દર્શનની ઇચ્છા કરે તેમ લક્ષ્મણ પણ
 રાત્રી અને દિવસ અત્યંત તમારીજ સ્પૃહા કરે છે. હે માત ! મને સુગ્રીવે ઘોષા-
 થીને રામે તમારી સંજ્ઞાલ લેવાને માટે અર્ધિ મોકલ્યો છે. મ્હારું નામ હનૂમાન
 છે. આ મુદ્ધિકા રામે તમને ઐવાણીને માટે મોકલી છે અને તમારો ચુનામણિ
 તેમણે મંગાલ્યો છે. હું ત્યાં જઈશ પઠી બલવંત સેના સહિત રામ અને લક્ષ્મ-
 ણ પોતાના શત્રુ રાવણને મારવા માટે અર્ધિ આવશે.” સીતાયે હનૂમાનના
 નગરમાં જોડને કહ્યું. “ હે નરોત્તમ ! તમે કોણ ઓ કે, જે મને જ્ઞાતીની કહ્યા-
 તેનો પુરી વાર્તાથી પ્રસન્ન કરો ઓ ?” હનૂમાને કહ્યું. “ હે દેવી ! પવનંજય રા-
 ઘ્યો નહિસત્ર હનૂમાન તે આ હું પોતે કે, જે દ્વણાં રામનો દૂત થયો તું.” બ્રાહ્મ
 ગ થતાં પદ્માલ સમાચાર સાંજ્ઞાલ પઠી હનૂમાનના આગ્રહને લીધે સીતાયે
 પઠી હનૂમાને પારણું કર્યું.
 પુત્ર હનૂમાન તું. નાથે હનૂમાનને કહ્યું. “ હે વત્સ ! તું હવે અર્ધિથી ઝટ ચાલ્યો
 આજ્ઞાપ્રીલંકાપ્રત્યે અર્ધિ રહેવાથી રાવણ વિગ્ન કરશે.” ઇંજનાપુત્રે હાસ્યપૂર્વક
 મૂકી હતી તે વાત રાષ મ્હારા ઉપર વાત્સલ્યપણાને લીધે કહ્યો ઓ; પરંતુ પુત્ર

रवाने तैयार थपेला म्हारी आगल ए रावण कोण मात्र ठे. जो आप आझा मापो तो तमने म्हारा स्कंध उपर वेसारी युद्धमां रावणने सैन्य सहित दृष्टी री रामनी पासे तत्काल चाढ्यो जाऊं. "जानकीये विस्मयपामीने कहुं. "निश्चे तु सत्य कहे ठे. अहो ! शुं तें पराक्रमवमे पोताना प्रभु श्रीरामने तृप्ति नथी प-
 शामचा ? परंतु म्हारे परपुरुषनो स्पर्श करवो योग्य नथी. वली तें जर्ता रामनुं कुशल कहीने म्हारुं पूर्ण हित करयुं ठे. " हनुमाने कहुं. "एम हो. परंतु ए
 उरात्मा रावणने कांश्चक चमत्कार तो बतावीश. कारण एने पण जाण थाय
 के, रामना सैनीको पण आवा बलवंत उता युद्ध करवा तैयार रहेला ठे. " ए-
 म कही सीताये आपेला चूमारत्नने लडू अने तेमने प्रणाम करीने पठी हनु-
 माने देवरमण उद्यानना सर्व वृक्षोने वायुनी पेठे उखेनी नाखवानो आरंज
 केल्यो. आम देवरमण उद्याननो नाश थतो जोड घारे दिशाना रक्षक राक्षसो
 क्रोधथी हनुमानने मारवा दोरुचा; परंतु हनुमाने वृक्षनी पेठे तेचने एवा मा-
 र्हा के, जेथी तेच कागमानी पेठे तुरत नाशी गया. पठी उद्यानना रक्षकोनो
 नाश सांजली क्रोधातुर थपेला रावणो एक हजार सुजट सहित अरु नामना
 पोताना पुत्रने मोकळ्यो. अरु हजार योद्धांनी साथे परवख्यो थको हनुमा-
 ननी साथे युद्ध करवा लाग्यो. युद्ध करवामां कुशल एवा हनुमानने एक
 उता पण ते समरांगणमां जाणे हजाररूपवाला होयनी ! एम राक्षसो दे-
 खता इता. " हनुमाने अरुने अनेक राक्षसो सहित मारयो. " ए वात सांज-
 ली रावणपुत्र मेघनाद बहु क्रोधाकुल थयो. ज्यारे हनुमाने सर्व सुजटोने त-
 त्काल जीती लीधा त्यारे मेघनादपोते युद्ध करवा उठयो. पठी रणकर्मने विपे
 कुशल एवा ते वने सुजटो दुर्जय एवा दाधीयोनी पेठे युद्ध करवा लाग्या. ते-
 मां रणना भर्मने जाणनारा तथा श्रमने जीतनारा तेच वने जणा परस्पर
 एक बीजाना शस्त्रोना रस्तामांज वेद करता उता शस्त्ररहित थडू गया.
 ठेवट पोताना सर्व शस्त्रो नाश धवाथी क्रोधातुर थपेला वीर मेघनादे
 नागपासवमे हनुमानने गाढ बांधी लीधा. जो के हनुमान ते नागपासना
 बंधनने ओरवामां समर्थ इता तो पण रावणनी सज्जामां पोतानुं पराक्रम
 देखामवाना हेतुथी तेमणे ते पाशो तोरुचा नहि. पठी जेनो विजय थयो ठे
 एवा मेघनादे बंधन करेला हनुमानने सुजटोनी पासे रावणनी सज्जामां वो-

लाव्या. त्यां रावणे तिरस्कार सहित हनूमानने कहुं. " अरे कपि ! तें आशुं करधुं के, जे मने त्यजी दइने वनेचर एवा रामनो आश्रय कखो ? ए राम तो राज्यथी जूट थयेलो ठे. तो पठी तेने राज्य शी रीते आपशे ? कारण जे पोते मूंगो होय ते वीजाने शी रीते बोलता शीखवे ? तुं पोते दूत कार्य करवा माटे आव्यो ठे, तेथी तुं पोताना तेजने नाश करे ठे. कारण कयो पुरुष सुतेजा सिंदनी केशवाली खेंचे ? " हनूमाने कहुं. " अरे दुर्बुद्धि दशानन ! में क्यारे त्वारा चरणानी सेवा करवानी प्रतिज्ञा करी इती ते तो कहे ? पूर्वे तुं न्यायवंत इतो; तेथी शत्रुना संकटमां पनेला त्वारुं में रक्षण करेलुं ठे; परंतु हवणां तुं ब्रष्ट प्रतिज्ञावालो थयेलो होवाथी सदाय करवाने योग्य नथी. वनेचर एवाय पणानी-तिमार्गने विपे रहेला दशरथ पुत्र सेवा करवा योग्य ठे अने परस्त्रीतुं हरण करवामां चित्तवाला त्वारी साथे ज्ञापण करवुं पण योग्य नथी. तें सीतातुं हरण करुं ए बहु मूर्खपणुं करधुं ठे, जेथी तुं सर्व प्रकारे पोताना प्राणथी पण रुष्ट थयेलो ठे. अरे ! राम तो दूर रहा; परंतु रुष्ट थयेला लक्ष्मणे प्रहार करवा आरंजेला तने बचाववा कयो मूर्ख आवी शके तेम ठे. हजु पण रामने जानकी अर्पण कर तो त्वारो अर्थ नाश थशे नहि. कारण एमणे ठोमी दीघेलोज तुं केटलो काल जीवी शकीश. " आवा हनूमाननां वचन सांजली क्रोधथी ब्रकुटीने बर्चायी नेत्रने पडोला करता रावणे हुंकार शब्द पूर्वक हनूमानने कहुं. " अरे भ्र- ठे. भ्रानर ! निश्चे तुं मरवानी इच्छाथीज अहिं आव्यो देखाय ठे. डुष्ट जारण तेमणे एवा त्वारुं मस्तक हवणां आ म्हारा खजुवती ठेदी नाखुं; परंतु तुं दूत- रण पोतानीतिमां दूतने दणवानी ना कहेली ठे, एथीज हे दाव ! हुं तने जीवतो नगर-मुं जोइनेप हनूमानने कही बली तेणे पोताना सेवकोने कहुंके, " हेरुको तेनो पुत्री वार्तादवा पूर्वक गंधेरा उपर बेसारी लंकानी अंदर फेरवी अने लोकोन खो नहि; पुत्र हनूमकनुं फल देवामी म्हारी नगरीथी बहार काढी मूको. ' ग वतां पवडास समनथी अत्यंत क्रोधातुर थयेला पवनंजय राजपुत्र हनूमाने पठी हनूमाने पारणुं वकंपावता तत्काल नागपासना बं- नाख्या अं- पुत्र हनूमान तुं भायें हनूमणे विमंवना करे ठे ? " नागजा- आकाशी लंकाप्रत्ये अहिं गेदी मश तेज तेमणे मूको इती ते वात थाप

कुञ्जारना वासिणी पेठे चूर्ण करी नाख्या. “ अरे सुजटो ! पकनो ! पकनो !! एने मारो ! मारो !! ” एम. रावण कहेवा लाग्यो एटलामां तो हनूमाने पावा आकाशमां उठली पादुपी लंकाना किञ्चाने, मंदिरोने अने सुजटो समू-
होने खंड खंड करी नाख्या. पत्नी तेजना समुद्ररूप अने अखंडगीत गतिवाला हनूमान तत्काल रामादिकना जोता उतां तुरत रामना सैन्यप्रत्ये आव्या.
त्यां तेमणे सीतानो चूनामणि रामना हस्तने विपे मूकी प्रणाम करचा. रामेतेने हर्षपी पूवचुं. “ हे हनूमान ! तमे जले आव्या. देवी कुशल ठे ? तमने मार्गने विपे कोइए रोक्या तो नपी ? आम रामना पूववा उपरपी हनूमाने हर्ष पूर्वक तेमने कह्युं.

हे नाथ ! हुं आपना चरणने नमस्कार करी अदिंथी चाळ्यो अने अनुक्र-
मे लंकामां ज्यां देवरमण उद्यानने विपे सीता हता त्यां गयो. में तेमने आप-
नी मुद्रिका आपीने कुशल वार्ता कही; तेथी ते जानकी बहु आनंद पाम्या.
तमारा नाम मंत्रना जापथी पवित्र एवा सीताने में ते दिवसे बहु आग्रहथी वि-
दा हाने पारणुं कराव्युं. हे स्वामिन् ! त्वार पत्नी तमारा प्रसादथी चूनामणि-
, अनेक राक्षसो सहित अरुपुत्रने इणी, लंकाना किञ्चाने तोनी सर्वने
होत उपजावी हुं अदिं आपना चरणकमलनी पासे कुशलपणे आ-
.” हनूमंत वीरनां आवां चमत्कारी चरित्रने सांजली हर्षित घपेला
ए विगेरे तेनी बहु प्रशंसा करवा लाग्या. म्होटी विरह व्यथारूप सर्पण-
शने नाडा करवामां समर्थ ते राम जाणे निधे पोतानी प्रियना संयोगनी
। अर्थें सत्यकारपणुंज दोषनी ! एवा जनक राजपुत्रीये मोकलेला चूना-
रत्नने पोताना हृदयमां धारण करीने दीर्घकाल सुधी बहु आनंद पाम्या.
इति श्री पद्म चरित्रे विरोधादिसंबंधेहनूमहूतवादानुवार्तानो

नाम पष्टः प्रस्तावः ॥ ६ ॥

पत्नी रावणनो घात करवाने प्रतिज्ञा करनारा लक्ष्मणे श्री राम सहित
... दिवसे शुभ मुहूर्तमां प्रयाण करचुं. ते वसते रामना सैन्यने विपे विगाध
सहित सुग्रीव, जामरुल, नील, जांबुवान हनूमान अने मंदे विगेरे महा व-
लवंत विद्याधरो एकठा घया दत्ता. वज्रवंत खेचरोना वादन हाथीयो, घोडात
तेमज पाजानथी पूर्ण एवा असंख्य सैन्यथी अने तेजना वैमानना नमूदथी

આકાશ તથા સૂર્યનું નિર્મલ પ્રતિબિંબ આઢ્યાદિત થઈ ગયું. ફીપ્ર પ્રયાણથી જૂ-
 મીને ઝલ્લંઘન કરી મહા સમુદ્રની ઉપર વિચરતા વિદ્યાધરો અનુક્રમે અસંખ્ય
 સૈન્ય સહિત વેલંઘર નામના નગરપ્રત્યે આવી પહોંચ્યા. આ નગરમાં ત્યાંના વ-
 લંઘંત સમુદ્ર અને સેન નામના બે રાજાનું રામની સાથે યુદ્ધ કરવા આવ્યા; પ-
 રંતુ તેમને તો વિદ્યાધરોના અધિપતિ એવા નલનીલે તત્કાલ વાંધી લીધા. પછી
 રામની આજ્ઞા પાલવામાં તત્પર થયેલા તે નમ્ર એવા વંન્ને રાજાનને શ્રી રામે
 તેમનાં રાજ્યને વિષે સ્થાપ્યા. કહ્યું કે કે-સત્ પુરુષોનો મ્હોટો પ્રસાદ તત્કાલ
 સફલ થાય છે. સમુદ્ર જૂપતિયે પોતાની ઉત્તમ રૂપવતી ત્રણ પુત્રીયો હર્ષપૂર્વક
 લક્ષ્મણને આપી. કહ્યું કે કે-સકુળથી શોભતા પુરુષનું ગૌરવ કોણ નથી ક-
 રતું ? અર્થાત્ સર્વ કરે છે. પછી તે વંન્ને રાજાનના અતિ આગ્રહને લીધે અતિ
 ગૌરવથી રામ આગલ પ્રયાણ કરવામાં ઉત્સુક થતાં એક રાત્રી ત્યાં રહ્યા. પ્રજા-
 તે સકલ વિશ્વને પૂરી દેનારા પ્રયાણના વાર્જીઓના શબ્દપૂર્વક તેણે પ્રયાણ
 કર્યું અને અનુક્રમે સુવેલ પર્યંત પાસે આવી પહોંચ્યા. ત્યાં શ્રી રામે સુવેલના-
 અને પણ પોતાને સ્વાધિન કહ્યો. ત્યાં પણ તેના આગ્રહથી એક રાત્રી રહી તેના
 સહિત રામ આગલ ચાલ્યા અને લંકાદીપની પાસેના હંસદીપની પાસે આવી પહોં-
 ઘ્યા. ત્યાંના રાજા હંસરથને જીતી સર્વ વિદ્યાધરોથી સેવન કરાયેલા અને શત્રુરૂપ
 ઇંધકારને નાશ કરવામાં સૂર્યરૂપ શ્રી રામ નિર્નયપણે ત્યાં રહ્યા. આ વચ્ચે લંકા-
 ના રહીશો પણ પોતાના ઉપર ઘનાઈ કરી આવેલા દશરથ પુત્ર રામને સૈન્ય સહિ-
 ત જોઈ ક્રોધ પામ્યા તેમજ અતિ વલિષ્ઠતાને લીધે ગર્વ ધારણ કરનારો અને
 દુર્ગમાં રહેલો રાવણ પણ ક્રોધ પામ્યો. પછી રાવણની સેવા કરવામાં તત્પર
 એવા પ્રહસ્ત, દસ્ત, મારીધિ અને સારણ પ્રમુખ અનેક વિદ્યાધર પતિયો યુદ્ધ
 કરવાને તૈયાર થયા. મહા પ્રવંન ક્રોધથી સિંહાસનને કંપાવતા એવા અને યુદ્ધ
 ક્રીડામાં ચપલ એવા રાવણે પણ તત્કાલ સંગ્રામનો પટ્ટા નગનાવ્યો. આ વ-
 ચ્ચે વિચક્ષણ અને વિવેકવાન્ વિજીયણે આવીને આદરપૂર્વક રાવણને કહ્યું.
 “હે જાણ ! ફરીથી સ્થીર મનવાલો થઈ પોતાના હિતને માટે મ્હારું એકવાર
 વચન સાંજ્ઞ. તે પ્રપમથીજ વિચાર કહ્યા વિના પરસ્વી દરશરૂપ પાપકર્મ
 કર્યું છે એજ પોતાના વંશને મલીન કરનારું, પોતાનો અંત કરનારું અને જવાં-
 ને નિધે દુર્ગતિ આપનારું છે. વજ્રવંન ગમ પોતાની પ્રાણપ્રિયા સીતાને પાત્રી

વાલવાને અર્ધિં આઘ્યાઠે. તે તને પોતા કાલમાં ગરુડ જેમ સર્પનો નાશ કરે તેમ નાશ પમાડશે. જો કે દેવાદિકથી ન જીતાય એવા અને રઘુવંશમાં ઉત્પન્ન થયેલા તે રામ લક્ષ્મણ ચીર તો દૂર રહ્યા; પરંતુ ત્હારાથી તેમનો એક સેવક હનૂમાન પણ જીતાવો અશક્ય થયો. દે વંધો ! તે પોતાના વંદાના વિનાશને માટે તે જનક રાગ્યપુત્રીને અર્ધિં લાવેલી દેખાય છે. તું પોતાની કુબુદ્ધિથી સ્વર્ગ સમાન પૃથ્વીનાં આજૂપણરૂપ પોતાના રાગ્યને વૃથા ન દારી જા. " તે વચ્ચે મહા મેઘના સમાન શબ્દવાલો અને મંદરાચલના સમાન ધંપવાલો મેઘનાવ ઘોઘ્યો. " અરે વિન્નીવણ ! તું શત્રુના સમૂહને દેખવા માગ્યથીજ શા માટે ધી-કણપણું ધારે છે ? કારણ તું દેવ, વાનવ અને મનુષ્યોથી નિરંતર ન જીતી શકાય એવા પિતાશ્રી રાવણ રાજાને જાણતા હતાં પણ નપુંસકપણાથી અમારા સર્વેનું વૃથા જન્મપણું દેલામી આપે છે. વલી હે મૂઝ ! અમારા પરાક્રમોને જાણતા હતાં તું સર્વ પ્રકારના વિદ્યાબલથી રહિત અને ચનેચર એવા એ રામ લક્ષ્મણને વૃથા વલાણતો હતો શું લજ્જા નથી પામતો ? નિધે ત્હારા આવા વિચારથી ધીરજતાનો લોપ. કરનારો તુંજ પ્રથમ શત્રુરૂપ છે. " આવાં રાવણપુત્ર મેઘનાદનાં વચન સાંજીલી અત્યંત ક્રોધ પામેલા વિન્નીવણે કહ્યું.

" અરે હુર્મુણ ! તુંજ શત્રુરૂપ છે અને પોતાના વંદાને વિષે વિનાશનું કારણ થયો છે. કારણ જે તું પોતાના વંધુનું કદેલું દિતાહિત જાણી શકતો નથી. વલી વામાતુર એવો ત્હારો પિતા અને તું વગેરે જણા મંદ ઠો, માટે મૂર્ખના શિરોમણિ એવા તમે વગેરે જણા હુર્મુણ એવા શત્રુરૂપ સમુદ્ધને વિષે પન્-હો. " વિન્નીવણનાં આવાં વચન સાંજીલી તીવ્રરૂપે અગ્નિથી તત્ત થયેલા આત્માવાલો રાવણ સિંહાસનથી ઊઠી નીતિના ચનરૂપ વિન્નીવણને મારવા માટે રોમ્પો. પઠી ક્રોધથી વિચરાત્ત થયેલો વિન્નીવણ પણ એક મ્હોટા સ્તં-જને ઉપામી તત્કાલ રાવણને મારવા માટે મામો રોમ્પો. વધું છે કે-જે પોતાના વંધુને મારવાનું ધોરે તે વંધુ હતાં શત્રુજ ગમજવો. આ દરમિતે તત્કાલ ધુંજરપેં આવીને તે ધમેને નિવાર્યા. પઠી રાવણે કઠોર વચનથી નિર્પંચર કો-પવાલા વિન્નીવણને કાઠું. " અરે શત્રુના પહવાનિ ! તું ત્હારા રાગ્યથી ઝટ પાઘ્યો જા ! પાઘ્યો જા ! " આમ રાવણે નિરન્કશ રહેલો વિન્નીવણ તત્કાલ રામના મૈત્ર્યપત્થે ગયો. આમ વિન્નીવણ રામના મૈત્ર્યપત્થે ગયો ત્યારે તેની પા-

महा यंत्रधी म्होटा किल्लानी पेठे नाश करी नाख्युं. ग्राम पोतानी सेनानो पराज्व जोइ कोषधी कराल नेत्रवालो सुग्रीव जेटलामां पोताना शस्त्रधी पूर्ण एवा रथ उपर वेसी तत्काल जवानी तैयारी करे ठे तेटलामां “हे महाउग्र शौर्यवाला कपीश्वर सुग्रीव! हुं विद्यमान ठतां आप अहिंजरदो” एम कहीने महा दुःसह पराक्रमवाला अने बुद्धिमान हनूमान राक्षसनी सेना तरफ चाळ्या एटले तेमने अनेक शस्त्रधारी एवा भाल नामना दैत्ये रोक्पा. ते हपरधी ते वघेनुं शस्त्र समूहना वर्षादधी विजलीनी पेठे उद्योत करनां घोर युद्ध थपुं. अंते हनूमाने ते भाल दानवने युद्धमां शस्त्र रहित करीने कहुं के, “हे-राक्षसपति ! तुं आ रणयुद्धी चाळ्यो जा, कारण फक्त तने दशावधी म्दारी वदाडरी शी ? अने म्हारा जुजनुं बल शुं ? ” ग्राम हनूमान कदेता दता एटलामां तो तेमना सामो वीरमानी एवो वज्रोदर नामे राक्षस आवीने फदेवा लाग्यो. “ थरे ! जो त्हारी हाकि होय तो हवणां म्दारी साथे युद्ध कर; बिलंब जवा दे.” वज्रोदरनां आवां वचन सांजली अंजनीपुत्र हनूमान तत्काल युद्ध करवा लाग्या. कारण के, निर्जय एवो सिंद शुं हाथीना तिरस्कारने सदन करे खरो ? पवी हनूमाने बहु यत्नत तेनी साथे युद्धक्रीडा करीने ठेवट तेने शस्त्र विनानो करीने मारी नाख्यो. कारण तेवा हनूमान समान मुजटनी आगल बीजो कपो टकी शके ? वज्रोदरनां मृत्युने सांजली क्रोध पामेला अने मदथी अंध धंयला जांबुमाली विंगरे रावणना पुत्रोए कोपांथ एवा हनूमानने घेरो पाळ्यो. ते यखेत हनूमाने जोगलवने जांबुमालीने एवो माख्यो के, जेधी ते तेवा प्रहारने लीं धे व्याकुल बन्यो ठतो मृर्छाधी तत्काल वृक्षनी पेठे पृथ्वी उपर पन्यो. तेने पन्यो जोइ महोदगदि अनेक राक्षसो आवी पदोच्या, पण पमना समान आकृतिवाला हनूमाने तेमने दत्त प्रदत्त करी नाख्या. अहो ! पवनंजयपुत्र समानकोइ बलोकट मुजट नथी. कारण जे महा बलवंत हनूमान रावणना असंख्य सैन्यने विदे एकलोज युद्ध करवाने समर्थ थयो.

ग्राम हनूमाने निर्दयपणे अनेक मानवंत गहसोना मुजटोने दणोला जोइ कोषधी आकुल व्याकुल धंयलो कुंजरुण स्पृष्ट रूपने धारण करी वानरोने ग्राम पमानतो रणभूमि तरफ दोन्यो. कुंजरुण दोन्यो जेने जोइ वानरो “आ जीवने अशक्य वे.” एम

हस्त विगेरे उक्त पराक्रमवाला राक्षसोना अधिपतियो क्रोधथी तत्काल वान-
रोना सुजटोने मारवा माटे दोम्या; परंतु नलवानरे हस्तने अने नीलवानरे
प्रहस्तने रोकी राख्या, जेथी शत्रुजुनो नाश करवामां लक्ष राखनारा वने त-
रफना सुजटो एकवीजाने प्रहार देवा लाग्या. घणो वखत रणजू मिमां युद्ध
कल्या पढी नलवानरे हस्तने अने नीलवानरे प्रहस्तने मारी नाख्या. कारण
विजयलक्ष्मी तो पूर्वना पुण्ययोगे मले ठे. आ अवसरे देवतानुं नलनील उ-
पर दिव्य एवां पुष्पोनी वृष्टी करी ते जाणे सबल एवा शत्रुजुना घातथी तेम
ना उपर प्रसादरूप प्रजुनी दृष्टिज पमी न होय ? एम देखावा लागी. पढी
हस्त अने प्रहस्तना नाशथी क्रोधाकुल अयेला वीजल्ल, मारीच, शुक, अर्क,
सारण अने तिंहरथ प्रमुख विद्याधरो तुरत वानरना सुजटोने मारवा माटे
दोम्या. तेमने जोडने सर्व प्रकारनां दिव्य आयुधवाला रथमां वेठेला, संताप
अने विघ्नादि मदा बलवंत वानर योद्धां ते राक्षसोनी साथे युद्ध करवा आ-
व्या. तेजुं परस्पर युद्ध चाल्युं तेमां वानर सुजटोए केटलाक राक्षसोना सु-
जटोने जीत्या अने राक्षसोना सुजटोए केटलाक वानरोना सुजटोने जीत्या.
आवा तेमना घोर युद्धने जोवा असमर्थ एवो सूर्य आ वखते अस्त पामी ग-
यो; तेथी वने सेना वेला विनाना समुझनी पेठे पोते पोताने स्थानके गइ.
वीरपुरुषो रणजू मिमां हणायेला पोताना अथवा शत्रुना सुजटोनी शोध करवा
लाग्या. फरी बीजे दिवस अति उग्र एवा अंधकारना समूहने नाश करवा
माटे उदय पामेला प्रतापवान् सूर्यनी पेठे रणसंग्रामनी क्रीडामां कौतुकी
एवो रावण पोते युद्ध करवाने तैयार थयो अने असंख्य सैन्यथी व्याप्त ए
ते क्रोध करी शत्रुना लक्ष जीवोनो घात करवा माटे पोताना महावेगा
रथमां वेसी तत्काल रणजूमीमां आव्यो. आ वखते कळपांत कालना
नी पेठे पोताना सर्व सैन्यथी पृथ्वीने पूरीदेता अने शत्रुना सैन्यने
रवानी इडावाला मदा बलवंत राम पण रणजू मीमां आव्या. ११०
वने तरफना योद्धां खरू युद्ध चाल्युं. कारण बा. १११
बाणना वरसादथी वाद थ्यो ? आ वखते रावणो कळपांत
मान पोतानी दृष्टिथी अने हुंकार शब्दथी शत्रुना सैन्यने मार
ना सुजटोने एवा प्रेक्षा के, तेजुं रामना सैन्यने दा.

महा यंत्रधी श्रोटा किङ्कानी पेठे नाडा करी नाख्युं. ग्राम पोतानी
 सेनानो पराजय जोइ कोपथी कगल नेत्रवालो सुग्रीव जेटलामां पोता-
 ना शस्त्रथी पूर्ण एवा रथ उपर बेसी तत्काल जवानी तैयारी करे ठे तेटलामां
 “हे महाउग्र शौर्यवाला कपीश्वर सुग्रीव! हुं विद्यमान ठतां आप अदिंज रदो”
 एम कदीने महा दुःसह प्रराक्रमवाला अने बुद्धिमान हनूमान राक्षमनी सेना
 तरफ चाल्या एटले तेमने अनेक शस्त्रधारी एवा माल नामना दैव्ये रोक्या. ते
 उपरथी ते बवेनुं शस्त्र समूहना वर्षादथी विजलीनी पेठे उद्योत करनां पोर
 युद्ध थपुं. अंते हनूमाने ते माल दानवने युद्धमां शस्त्र रदित करीने कहुं के,
 “हे राक्षसपति ! तुं आ रणयुद्धथी चाल्यो जा. कारण फक्त तेने दणवाथी
 म्हारी वडाडरी झी ? अने म्हारा जुजनुं बल शुं ?” ग्राम हनूमान कदेता
 इता एटलामां तो तेमना सामो वीरमानी एवो बज्रोदर नामे राक्षस आवीने
 कदेवा लाग्यो. “अरे ! जो म्हारी शक्ति होय तो हवणां म्हारी साथे युद्ध कर;
 बिलंब जवा दे.” बज्रोदरनां आवां वचन सांजली अंजनीपुत्र हनूमान तत्काल
 युद्ध करवा लाग्या. कारण के, निर्जय एवो सिंद शुं हाथीना तिरस्कारने सदन
 करे खरो ? पत्नी हनूमाने बहु बखत तेनी साथे युद्धकीना करीने ठेवट तेने
 शस्त्र विनानो करीने मारी नाख्यो. कारण तेवा हनूमान समान सुजटनी
 आगल बीजो कपो टकी शके ? बज्रोदरनां मृत्युने सांजली क्रोध पामेला अने
 मदथी अंघ्र थपेला जांबुमाली विंगरे रावणना पुत्रोए कोपांघ एवा हनूमान-
 ने धेरो घाट्यो. ते बखत हनूमाने आगलवने जांबुमालीने एवो माख्यो के,
 जेथी ते तेवा प्रहारने लीधे व्याकुल बन्यो ठतो मूर्छाथी तत्काल वृहनी पेठे
 पृथ्वी उपर पन्यो. तेने पन्यो जोइ महोदरादि अनेक राक्षसो आवी पदोच्या,
 पण यमना समान आकृतिवाला हनूमाने तेमने इत प्रदत्त करी नाख्यो. अहो !
 पवनंजयपुत्र समान कोइ बलोकट सुजट नथी. कारण जे महा व्रतवंत हनूमान
 रावणना असंख्य सैन्यने विषे एकलोज युद्ध करवाने समर्थ थप्यो.

ग्राम हनूमाने निर्दयपणे अनेक मानवंत राक्षसोना सुजटोने दणोला
 जोइ क्रोधपी आकुल व्याकुल थपेलो कुंजकर्ण स्थूल रूपने धारण करी वान-
 रोने ग्राम पमानतो रणजूमि तरफ दोर्यो. कुंजकर्ण रणजूमिमां आब्यो तेने
 जोइ वानरो “आ जीतवाने अशक्य ठे.” एम जाणी रणजूमि मूकी ग-

ઘોડાવવા માટે રાવણના પુત્ર તરફ પ્રયાણ કર્યું. તે વચ્ચે પોતાની તરફ
 ચતાવેલે શ્રાવતા વિઙ્ગીપણને જોઈ રાવણપુત્રો વિચારવા લાગ્યા. “ જો કે શ-
 ત્રુના પદ્મમાં ગયેલો વિઙ્ગીપણ અમારી સાથે યુદ્ધ કરવા આવે છે, તો પણ મ્હો-
 ટા કુલીન એવા અમારે તે પૂજ્યની સાથે શી રીતે યુદ્ધ કરવું ? માટે હવે
 આપણે યુદ્ધ માર્ગથી નિવૃત્તિ પામવું અને આ શત્રુનું પણ મૃત્યુ પામશે. વલી
 અત્યારે કાકો અત્યંત રુદ્ધ થયેલા છે, માટે આપણે જતા રહીએ. ” આમ વિચાર
 કરી જેટલામાં તે વઘે જણા યુદ્ધથી નિવૃત્તિ પામ્યા તેટલામાં વિઙ્ગીપણ, જ્ઞા-
 મંડલ તથા સુગ્રીવની પાસે આવી પહોંચ્યો. રામ પણ તુરત ત્યાં આવ્યા. નાગ-
 પાસના વંધનથી પીડા પામતા તે વઘેને જોઈ રામ લક્ષ્મણ વહુ લેવડ પામ્યા.
 પઠી જેણે પૂર્વે વરદાન આપ્યું હતું તે ત્રણ નેત્રવાલા સુપર્ણ (ગરુડ) દેવનું રામે
 સ્મરણ કર્યું; તેથી તે દેવતાએ તત્કાલ ત્યાં આવીને શત્રુને ત્રાસ કરનારી મૃ-
 ગેન્દ્રનાદ નામની અપૂર્વ વિદ્યા તથા હલસુશલ રામને આપ્યાં. વલી તેણે લક્ષ્મ-
 ãણને પણ વિદ્યુન્મુલ નામની મ્હોટી ગદા, ગરુડયુક્ત ધ્વજાવાલો શસ્ત્રથી પૂર્ણ
 એવો દિવ્યસ્ત્ર, ગારુડી વિદ્યા અને દેવિપ્યમાન એવાં દિવ્ય શસ્ત્રો આપ્યાં, પઠી
 તે દેવ રામ લક્ષ્મણનાં ચિત્તને પ્રસન્ન કરી પોતે સંતુષ્ટ થયો હતો પોતાને સ્થા-
 નકે ગયો. વલી લક્ષ્મણને દેવતાએ આપેલા સ્થની ધ્વજા ઉપર રહેલા ગરુડની
 દૃષ્ટિ માત્રથી ક્ષણમાત્રમાં સુગ્રીવ તથા જ્ઞામંડલના તુટી ગયેલા નાગપાસ વં-
 ધનથી શ્રી રામનો સેનાને વિષે જય જય શબ્દ થવા લાગ્યો. પઠી જાણે વઘે
 સૈન્યના સુઝટોને વિશ્રાંતી આપવા માટેજ હોયની ! એમ સૂર્ય અસ્ત થયો એટ-
 લે વઘે સૈન્ય પોતપોતાને સ્થાને જઈ પોતપોતાના સુઝટોને ઉપચાર કરવા લાગ્યા.

પઠી પ્રજ્ઞાતે ફરી જાણે વઘે સૈન્યની યુદ્ધક્ષીની જોવાને માટેજ હોયની !
 એમ સૂર્ય ઝડપ પામ્યો એટલે વલી વઘે સૈન્યનું દારુણ યુદ્ધ ચાહ્યું. આ વચ્ચે
 તે મદા રણસંગ્રામમાં અગ્રેસર એવા સુગ્રીવ અને જ્ઞામંડલ વિગેરે મુખ્ય જીવિ-
 યોથી રાક્ષસોનું સર્વ સૈન્ય ક્ષણમાત્રમાં નાશી ગયું. કારણ કે, વિજય તો પુણ્ય-
 વાનનોજ હોય છે. પોતાની સેનાનો જંગ જોઈ અત્યંત આકુલ થયેલો, સજ્જ ક-
 રેલા દિવ્ય આયુધવાલો અને શત્રુનો વધ કરવા માટે વહુ સ્પૃહા કરનારો રાવણ
 રણજૂમિમાં આવ્યો. તે વચ્ચે કાલ સમાન આકૃતિવાલા રાવણના સન્મુલ ઝ-
 ન્નો રહી યુદ્ધ કરે એવો કોઈ સમર્થ સુઝટ રામના સૈન્યને વિષે નહોતો. પોતાની

सेनानो वध करता एवा रावणने जोइ राम तेना सन्मुख चाढ्या. ते वखते तेमने पाठा वाली विज्जीपण रावणना सामो थयो. सन्मुख आवता विज्जीपणने जोइ रावणे क्रोध करी तेने कहुं. “अरे मूढ ! तुं शत्रुनो आश्रय करी पोतानुं मुख शा माटे देखामवा आवे ठे ? हे विज्जीपण ! पोताना जीवितनुं रक्षण करनारा जे राम लक्ष्मण यमराजना मुखसमान म्हारा मुखनी आगल तने दृष्टीने पोताना सेन्यने विषे रदेला ठे, तेनो तुं शा माटे आश्रय करे ठे ? हे अधमबंधु ! इजु पण ज्यां सुधी म्हारुं मन त्दारे विषे स्नेहवाळुं ठे, त्यां सुधी तुं आ वध करवा योग्य रामने त्यजी दइ गीघ्र रणजूमिमांथी नासी जा. ” पडी विज्जीपणे निर्जयधी कहुं. “हे दशमुख ! राम लक्ष्मण बन्ने जाइयो पोतेज त्दारी साथे संग्राम करवा तैयार थया हता; परंतु त्दारा दितने माटे तेमने पाठा वाली हुं आव्यो हुं. जो के में राज्यपदवीनी इच्छाथी तेमज मृत्युना ज्ञयधी तेमनो आश्रय कस्यो नधी; परंतु आ जवनो थने परजवनो नाश करनारा त्दारा अन्यायने जोइ तेमनो आश्रय करेलो ठे. इजु पण जो हुं सती सीताने त्यजी दे तो हुं त्दारो आश्रय करूं. नहि तो आ राम लक्ष्मण तने पुत्र थने बांधयो सहित नाश करशे.” विज्जीपणनां आवां वचन सांजली जूकुटी चमावीने जयंकर बनेला रावणे तेने कहुं. “अरे वराक ! तुं शुं मने ए राम लक्ष्मणधी जय वतावे ठे ? रणसंग्राममां म्दारी आगल तेच बीचारा कोण ! अने तुं पण कोण !!! जो हुं ते बन्ने जाइयाने युद्धमां न मारुं तो हुं त्दारो जाइ नहि. अरे विज्जीपण ! तुं पण दवणां म्दारी पासेधी चाड्यो जा. नहि तो तने पण यमनो अतिथी करीश. ” आहुं रावणनुं कदेवुं सांजली कोपथी विकराल मुखवाला विज्जीपणे तत्काल तेनी साथे युद्ध चलाव्युं. जेमणे धनुष्यनी दोरीना घातथी पर्वताने गजावी मूक्या हता एवा ते मदा पराक्रमवाला बन्ने जाइयो क्रोधवने परस्पर विषम आयुध्नी हाथीपोनी पेठे युद्ध करवा लाग्या. कुंजकर्ण रावणनी आज्ञाधी रामने मारवा माटे दोमथो अने बीजा राक्षसो रामना सेन्यने मारवा चाड्या; परंतु रामे कुंजकर्णने, लक्ष्मणे मेघनादने, हनुमाने कुंज समान कानवाला कुंज दानवने अने मुग्धीवे विरोधी एवा सारणने स्मंजारी राख्या. वली जामरुल विंगेरे बीजा विद्यावराधिपतियोए रावणना दुर्मुखादिक राक्षस तुज्जटोने मेघवृष्टि ममान शस्त्र घातथी स्वयंजना पमाग्या.

पत्नी मेघनादे क्रोध करी लक्ष्मण उपर तायस नामनुं शस्त्र फेंक्युं; परंतु ते शस्त्रने लक्ष्मणे तापन नामना शस्त्रथी व्यर्थ करी नाख्युं. ठेवटे क्रोधाकुल थयेला लक्ष्मणे रावणपुत्र मेघनादने महापासथी हाथीनी पेठे बांध्यो, जेथी ते वीर मेघनाद तत्काल पृथ्वी उपर पसी गयो. वली रामे कुंजकर्णने, हनूमाने कौंजने, सुग्रीवे विरोधि एवा सारणने अने जामंमलादिके बीजा डुम्रुखादिके बंधन कस्वा. पत्नी राम अने लक्ष्मणनी आझापी हनूमंत विगेरे योझाठ झ-बंधनथी बांधेला ते कुंजकर्णादि राक्षसोने पोतानी सेनाने विपे लई गया. आम पोताना जाइने, पुत्रने अने बीजा योझाठने बंधनमां पमेला जोइ अत्यंत कोप पामेला रावणे रामनो वध करवा माटे तुरत त्रिशुल फेंक्युं; पण ते त्रिशुलने तो रामे पोताना उत्कट बाणथी रस्तामांज नष्ट करचुं. आम पोताना त्रिशुलनो नाश जोइ रावणे अमोघ एवी विजया शक्ति लीधी. ज्यारे रावणे पोताना हाथने विपे शक्ति लीधी त्यारे रामे लक्ष्मणने कह्युं के, “हे लक्ष्मण ! विज्जीपणे पोताना जाइ रावणनो आश्रय न कस्यो, एज हेतुथी आ रावण हवशां उपामे-ली शक्तिवती विज्जीपणने मारइो. ” रामनां आवां वचन सांजली महा बल-वंत एवा लक्ष्मण विज्जीपणना आमा उज्जा रह्या अने रावण तरफ अस्त्र फें-कवा लाग्या एटले रावणे कोप करीने लक्ष्मण प्रत्ये कह्युं. “हे लक्ष्मण ! में आ शक्ति तने मारवा माटे लीधी नथी, वतां तुं झा माटे मरवा तैपार धायवे ? वध करवा योग्य म्हारो बंधु ठे, माटे तुं म्हारा वंधुना पदने विपे आजे जीव-तो रहे. ” अमोघ शक्तिवाला रावणे आम तिरस्कार करी अने चारे तरफ ते शक्तिने जमावी लक्ष्मण उपर फेंकी, ते जाणे इंडे, पर्वत उपर वज्र फेंक्युं होयनी ! एवी देखावा लागी. शक्ति लक्ष्मणनी ठातीने विपे वज्रनी पेठे वागी; तेथी ते तेना प्रहारथी अत्यंत पीडा पामता वता मूर्छने लीधे पृथ्वी उपर प-सी गया. आम लक्ष्मणने चेतना रहित थइ पृथ्वी उपर पमता जोइ क्रोधथी राता नेत्रवाला राम, रावणने मारवा माटे तत्काल पंचानन नामना रथ उपर वेग. पत्नी वंधुना घातथी उत्पन्न थयेला कोपरूप अग्निथी ज्वाजळ्यमान देह-वाला रामे, रावणनी साथे देवअने दानवोने क्षोभ करनारुं युद्ध चलाव्युं. राव-ण पण तत्काल बीजा रथ उपर बेसी युद्ध करवा लाग्यो; परंतु महा पराक्र-मवाला रामे क्षणमात्रमां तेनो रथ चूर्ण करी नाख्यो. आ प्रमाणे रामे राव-

एना पांच रपो ज्ञागी नाख्या एटले तेणे एक युक्त युक्ति शोधी कहाणी के,
“ म्हारी शक्तिना प्रहारधी मूर्छा पामेलो लहमण सवारे मृत्यु पामशे अने
तेना वियोगधी राम पण निश्चे तेज अवस्था अंगीकार करणे. तो पठी हवे
म्हारे रामनी साधे मीच्या युद्ध शा माटे करवुं जोडण ? ” आम धारी ते यु-
द्धधी निवृत्त अड लंकाप्रत्ये जतो रह्यो. राम पण बंधुना दुःखधी आकुल थपा
वता तत्काल लहमण पासे आल्या.

हवे पोताना बंधुने मूर्छाधी पृथ्वी उपर पनेला जोडने बहु शोकघ्नी आ-
कुल व्याकुल थपेला मनवाला राम पण मूर्छाधी पृथ्वी उपर पनी गया. प-
ठी ज्यारे सुग्रीव विगेरे नरेंडोए करेला शीतल जल अने चंदनादिकना उपचा-
रधी तेमनी मूर्छा वली त्यारे ते आदरपूर्वक पोताना बंधुनुं मुख जोता उता
विलाप करवा लाग्या. “ हे लघुबंधव लहमण ! तूं पोतानी स्निग्ध दृष्टिधी
आगल वेठेला पोताना म्होटा जाशने केम नथी जोतो ? अथवा केम नथी
बोलावतो ? हे वत्स ! तूं कोइ कारणधी म्हारा उपर रुष्ट थयो ठे ? जे होयते
मने कोहे. अहो ! तें म्हारे माटे वर्णवी न शकाय एवा वनवातना कष्टने मि-
थ्या सहन करधुं. अत्यारे घोर कष्टधी मूर्छा पामेला तने जोड हूं श्वासोश्वास
लवतुं. ए म्हारी गतिनी कठोरताने धिक्कार ठे. हे सुबंधो ! हूं रावणना युद्ध-
रूप समुझे त्दारा जुजवन्नरूप बहाणवने तरवाने समर्थ हतो, तो हवे तूं उठ
अने विजयवंत एवा थडने आपणे वने जणा ते समुझे लीला मात्रमां तरी
जडण. अरे निर्दय अने कठोर हृदयवाला डुट रावण ! तूं म्हारा बंधुने हणीने
हवणां कयां नाती जाय ठे ? तूं क्षणमात्र रणांगणमां उजो रहे. हूं तने मा-
रा बाणवती यमराजनो परुणो करूं. ” आम विलाप करता अने वाणीची श-
धुनो तिरस्कार करता राम धनुष्यनो टंकार डव्द करी तत्काल युद्ध करवाने
माटे उज्जा थपा. पठी सुग्रीवे रामनी विनंती करी के, “ हे नाथ ! हवणां गध्नीनो
वखत ठे; रावण पोतानी नगरीप्रत्ये जतो रह्यो ठे अने लहमण प्रहारने लीधे
मूर्छित थपेला ठे, माटे हवणां तमे धिरज घरो अने न्दाना बंधुने तत्काल उ-
पचार करो. ” सुग्रीवनां आवां वचन सांजली राम पोतानुं धनुष्य पृथ्वी उ-
पर मूर्की खेद करता उता फरी विलाप करवा लाग्या. “ अरे हनूमान, नल,
नील सुग्रीव विगेरे कपीश्वरो ! तमे सौ म्हाग उपर कृपा करी पोतपोताने

स्थानके चाट्या जाऊ. हूं तो पोताना प्रांशथी पण अधिक इष्ट एवा आ लघु बांधवने त्यजी जरा पण दूर जवाने समर्थ नथी." वली पण रामे पोतानी प्रियाना हरण अने बंधुना कष्टथी विजीपणने कहुं के, "हे जाइ ! हूं आप-
 नुं कृप्य करी शक्यो नथी, एनी आपे म्दारा उपर रुमा करवी. में जगत्नी ममक आपने लंकानुं राज्य आपवानी प्रतिज्ञा करी ठे, पण ते आ म्दारा जीवितरूप लक्ष्मणना घातथी पूर्ण अइ नथी. हा ! म्दारे नथी काम चक्रव-
 र्त्ती गण्यनुं के, नथी काम प्रियाना मुखने जोवानुं !!! परंतु म्दारे सद्गारी एवा पोताना कंधु विना एक क्षण सो वर्ष समान आय ठे." आम विपोगनी पीराने लीधे विवाप करता रामने जोइ विजीपणे कहुं, "हे विजो ! उपचार कथा विना केवल विवापथी हुं बलवानुं ठे ? शक्तिना प्रहारथी पीर पामे-
 ले मनुष्य जे अंधादिकथी करी जावतो आय ठे ते मंत्र तंत्र बिगरे मुख्य उपायो लक्ष्मणने मोटे करे." विजीपणनुं कहेनुं प्रमाण करी रामे, सुग्रीव बिगरे पोछातने लक्ष्मणनी चारे बाजुए बेसारी तेजनी साथे पोते पण नाना प्रकारना उपचारो करवा लाग्या.

हवे आ अयमेर कोइ माणस मीतानी पामे जइने कहेवा लाग्यो के, "हा-
 प हाप ! गवणनी शक्तिना प्रहारथी लक्ष्मण मृत्यु पाम्यो अने राम पण लक्ष्म-
 णना विपोगथी शोका दिवममां मृत्यु पामशे ! ! " ते माणसनां आयां बचन मांजली अयंत दुःखथी तत्र अयंती सीता गाढ मूर्छाने लीधे भुक्त पृथ्वी उपर पकी गइ. तेने लक्ष्मणनी स्त्रीयोग दीनल जलना मिंचनथी धोमीगो मूर्छागडिन करी. पठी ते महादुःखने लीधे विवाप करवा लागी के, "हे गंजि-
 र बुद्धिवाला लक्ष्मण ! हे धीर ! हे वीरमणि ! हुं तमे जन्म भयंला वृकनी उपमा जेवा मंत्रकाठ ठे ? अहो ! तमे पोताना म्दोटा बंधुने त्यजी दइ हुं एकलान्न पक्कोइ गामी अया ? तमे पामे इना त्पोर बनवास पण गण्य म-
 मान देवानो इतो. हा विद्वज्जपुत्री ! तुंज मंदपुण्यवानी ठे के, जे दीपने पण कष्टकारी भइ पनी. हवे प्रयात करवानां तन्वर एवा म्दारा प्राण जइ नाइ पामो ! नाइ पामो ! ! " आम दुःखने लीधे विवाप करनी मीताने जोइ कोइ उपायु बनारिनी नामनी विद्यावरीय मीताने प्रमत्त कथा मोटे पोछनी विज्ञान बरथी कहूं. "हे जनकमुना ! नुं गण्य था. म्दारा दीप

સવારે જીવતાં શ્રદ્ધે અને વલી મધ્યાન્હે તારા પતિ તને હર્ષ આપનારા પણ થ-
શે. લક્ષ્મણના ધાતથી ક્ષણમાત્ર હર્ષ પામેલો રાવણ લંકામાં ગયો છે, પણ તે
ત્યાં પોતાના પુત્રને અને વંધુને ઘયેલા નાગપાસના વંધન સંજારી વારંવાર આ
પ્રમાણે વિલાપ કરે છે કે, “હે વંધો કુંજકર્ણ ! હે સુપુત્ર મેઘનાદ ! અને કું-
જને વિષે આત્મરણરૂપ હે વીજા પવિત્ર પુત્રો ! તમે સૌ નાગપાસના વંધનની
પીડાને શીરીતે સદન કરી સકશો ? ” આમ વારંવાર વહુ વિલાપ કરતો રા-
વણ તત્કાલ મૂર્છા પામ્યો છે. કહ્યું છે કે-નિરંતર અનિતિમાર્ગે ચાલનારા મા-
ણસોને સુખ ક્યાંથી હોય ? ”

હવે આ અવસરે કોઈ સ્વરૂપવાનુ માણસ જ્ઞામંરુલ પાસે આવીને કહેવા
લાગ્યો. “તું મને રામનું વર્ણન કરાવ્યું કે, જેથી હું લક્ષ્મણને જીવાનુવાનો સ્પા-
ય વતાવું. ” પછી જ્ઞામંરુલ તેને હાથ પકડી રામ પાસે લાગ્યો અને રામને પ્ર-
ણામ કરીને કહેવા લાગ્યો. “ હે નાથ ! આ પુરુષ જે કહે છે તે સાંજાલો. ”
પછી પેલો પુરુષ કહેવા લાગ્યો.

સંગીતક દેશના રાજા શશીમંરુલની સુપ્રજ્ઞા પ્રિયાથી નુત્પન્ન થયેલો
મહા કીર્તિવંત ચંદ્ર નામનો હું વિદ્યાધરાધિપતિ હું. એક દિવસ હું પ્રિયા સહિ-
ત પૃથ્વી ઉપર ક્રીડા કરતો હતો એવામાં ઠાસના સમૂહને ધારણ કરનારા
સદસ્યાધિગ્ય નામના વિદ્યાધરે મને માર્ગમાં દીઘો. પછી પૂર્વના વૈરને લીધે તે
મેં મ્હારી સાથે વહુ ધુરુ કરીને મને સુહૃદનામની શક્તિવળે એવો પ્રહાર કર્યો
કે, જેથી હું આકાશથી નીચે પૃથ્વી ઉપર પડી ગયો. ત્યાંથી સાકેત નામના
નગરના મહેન્દ્રેણ નામના ત્રયાનની પાસે આલોટતા એવા મને દયાવંત એવા
તમારા જ્ઞાઞશ્રી જરતરાજાને દીઘો. પછી પરોપકારી એવા તેમણે ક્યાંઈથી સુગંધી
જલ લાવી તેનું મ્હારા ઉપર સિંચન કરી તત્કાલ મ્હારા શરીરમાંથી શક્તિ દૂર કરી.
આમ તે જલથી જેનું શરીર સ્વસ્થ વની ગયું છે એવો હું તે મ્હારાજાને જલનું સ્વ-
રૂપ ધૂવવા લાગ્યો એટલે તેમણે કહ્યું કે, કોઈ વચ્ચે વેંધ્ય નામનો સાર્થપતિ હ-
સ્તિનાપુર પાસેથી જતો હતો. તેનો એક વૃષજ વહુ જારને લીધે આજ નગરમાં
તુટી પડ્યો. પછી સાર્થપતિયે તે વૃષજની સારસંજાલ માટે ઘણું હ્વય આપી
તેને ગામના માણસોને મોંપ્યો અને પોતે પોતાની નગરી પ્રત્યે ગયો. નગરવાસી
જનોએ સાર્થપતીનું હ્વય લીધું; પણ વૃષજની જરાપણ સારસંજાલ કરી નહિ,

तेथी ते वीचारो लोकोनी सारसंज्ञाव विना दुःखथी अकाम निर्जरावमे गृणु
 पामीने देवता थपो. पठी ते देवताए पूर्व जन्मना वैरथी म्हारा देशने विरे
 रोग विकुठ्यां. हवे म्हारी पासेना म्हारा मामाना देशमां निरोगीपणुं जोइ में
 तेमने पूठयुं के, “ तमारा देशमां निरोगतानुं शुं कारण ठे ? ” (चंड विद्याधर
 श्री रामने कहे ठे के,) पठी ज्ञेयघन राजाए पोताना ज्ञाणेज ज़रत जूपतिने
 कहुं के, “ म्हारी प्रियंकरा नामनी जे पत्नी ठे ते पूर्वे बहु रोगवाली इती,
 परंतु तेना गर्भने विरे कोइ पुण्यवान् जीव उत्पन्न थपो; तेना अनुज्ञायथी
 ते रोग रदित थड. पठी अनुक्रमे तेणे एक पुत्रीने जन्म आप्यो, में तेनुं विश-
 द्या एयुं नाम पारुयुं. हे ज्ञाग्निनेय ! पूर्वे म्हारो देश पण म्हारा देशनी पेठे
 यह रोगवाली इतो; परंतु ए पुत्रीना स्नानजलनुं सींचन करवाथी तत्काल
 निरोगी थपो ठे.

एक दिवस म्हावे त्यां सत्यज्ञूति मुनि आब्या. तेमने में ए विशद्व्याना
 अनिदपणुं कारण पूठयुं एटले तेमणे कहुं के, “ एणे पूर्वे जयने विरे अति घोर
 तप करेल ठे, माटे तेना स्नानजलना सिंचन करवाथी अतिदुःमह एवा दुष्ट
 व्रतानी ज्ञानि, महारोगनो नाश थने द्वायनो हय थाय ठे. तो लक्ष्मणने
 पण एथीज ज्ञानि थवानी ठे. ” (ज़रत राजा चंड विद्याधरने कहे ठे के,)
 मामानां आवां वचन सांजली में विशद्व्याना स्नान जलने लायी म्हारा दे-
 शने विरे बांठयुं. एथी म्हाग देशनो रोग नाश पामी गयो. (चंड विद्याधर
 श्री रामने कहे ठे के,) ज़रत जूपतिनी एथी वाणी सांजली स्वल्प धपेला
 शरीरवालो हुं पिताए कहेला उम्भव पूर्वक म्हाग घरने विरे गयो. ते हुं आजे
 आ लक्ष्मणने प्रवत्त एवी शक्तिना प्रदार्थने श्रवण करी तत्काल तेनो उपाय
 कहेवाने माटे अहिं आब्यो हुं. “ हे नगेनम राम ! तमे विशद्व्याना स्नानज-
 लने शीघ्र अहिं मंगावो अनं तेनुं लक्ष्मण उपर सिंचन कने के, जेथी श-
 क्तिनो प्रदार्थ कृपा थाय. ”

चंड विद्याधरनां आवां वचन सांजलवाथी राम विंगेर मयें बहु
 हँसत पया. पठी विचार करी रामनी अनुमति सड जामंझल, अनुमान
 अने अंगर ए अने जना शीघ्र मतिगला विमान उपर बेसी अयो-
 प्यागुने प्रये आब्या. त्यां तेमने ज्ञान गज्ञान पोताना थगनी अंश सुंनना

जोया एटले तो तेउ गाढ चिंताधी पीना पामता उता जेटसामां क्षणवार उ-
 ज्जा रह्या तेउसामां पासे रदेला प्रस्तावनी जाण करनाग पुरुषोए तुरी वा-
 ज्ञात्रिना शब्दधी तेमने जगाम्भा. पठी साकेतन जूपति एवा जरत राजाए
 ते जामंरुलादिक प्रणेने जोइ तत्काल आदरधी पुठ्युं के, " तमे शा कारण
 माटे अहिं आव्या जो ? " जामंरुले सर्व बात निवेदन करी एटले फरी ज-
 रत जूपतिये तेमने कहुं के, " हे विद्याधरो ! तमे मने म्दारा मामानी पासे
 लइ जाउ." ते उपरधी ते प्रणे जणाउए जरतने विमानमां वेसारी कृशमात्र-
 मां कौतुकधी मंगल एवा तेना पुरप्रत्ये पढोचारुया. त्यां साकेतन जूपतिये
 पोताना मामा जेणघनने कहुं के, " आपनी मदा ज्ञाग्यवती पुत्री विद-
 ष्याने लहमणने यागेजी शक्तिना प्रहारना नाशने माटे ऊट मोकलो. " पठी
 ते बखते मदा दर्पवान् एवा जेणघने पोतानी पुत्री विदष्याने हजारो स-
 खीयो सहित तुरत लहमणनो पाणीप्रदण करवा माटे मोकली. पठी जरत
 सहित जामंरुल बिगेरे सौ हजारो सखीयोवाली विदष्याने लइ नाछ्या. रस्ते
 साकेतन पुर आव्युं त्यां जरतने मूकी बाकीना सौ रामनी पासे गया. अर्घ्यत
 रूपवती एवी कन्या विदष्याने जोइ शोक सहित धयेला राम, वानरोना समू-
 द सहित पोतानुं कार्य सिद्ध करवाने उत्साहवंत थया. पठी रामनी आझापी
 विदष्याने कमल समान पोताना कोमल दस्तधी शक्तिना प्रहारवने व्यधित
 धयेला लहमणना शरीर स्पर्श कखो. आ बखते देवीना रूपने धारण करुनागी
 तथा अर्घ्यत कृष्णवर्णवाली शक्ति लहमणना शरीरनो स्पाग करी तन्नाल आ-
 काश मार्गं जवा लागी; परंतु त्वनंजय कुमार एवा हनुमान तेने पोताना ब-
 लधी ऊट पकनी लोधी मने कहुं के, " अरे निर्दय मदाउट हृदयवाली रंने !
 ते म्दारा स्वामीने बहु पीना आपी वे तो एवे तने हुं गणधोमां नहिं आयी शोक
 एवी अर्पानुं बहु म्दोटी शिहा आपीदा. " पठी जय पामती एवी ते शक्तिये
 हनुमानने कहुं. " श्री घरल जूपतिये मने रागणने आपेलो वे. प्रज्ञानि विद्या
 म्दारी धेन वे. म्दारी कांड दोष नदी. पलीए राखने लहमणने दणवा माटे
 मने मूकी दती; परंतु पूर्व जपने विषे आचरेला घोर तप वाली विदष्याना अ-
 मित तेजधी हुं दतमजाववाली दस हुं; जेधी एवे आ लहमण पामे दणमात्र
 रदेवाने हुं समर्थ नदी. हे मुज्ज ! एवे मने जोनी दे हे. जेधी हुं चाखी जाउं."

शक्तिनां आवां वचन सांजली दयावंत एवा हनुमाने तेने त्यजी दीयो; तेथी शक्ति पोताने ५८ स्थाने चाली गइ अने लक्ष्मणने चेतन्य आब्युं. पवी विडाव्याये पोताना दाग्रथी लक्ष्मणनां सर्व अंगने विपे गोशीर्ष चंदननो विले-
प कथ्यो; जेथी तेमनुं सर्व शरीर तदन घा विनानुं अइ गयुं. पवी पूर्वजयन
पुण्यथा पुष्ट एना लक्ष्मण तत्काल नेत्रने उधासी राम अने जामंरुल विंगे
मुख्य अविपतिना हर्ष सहित उजा अया. ते वसते पोताना नेत्रमांथी हर्षनां
घांसुना समुद्रने धरायिता एवा अने हर्षथी पूर्ण अंतरात्मावाला राम पोताना
यंत्र दाग्रथी ऊट लक्ष्मणने जेटी पन्था. सुजटो पण नोबत विंगेरेना शब्द-
वैरु: “हे प्रजो ! आप जयवंता वतों ! !” एम आशीय आपवा लाग्या. वली
रामनी आशार्थी सुप्रिय विंगेरे बहु राजाष्टए एकठा थइ दिव्य एवी हजारो क-
न्याउ सदित विडाव्यानुं लग्न लक्ष्मणनी साथे करुं.

इयं आकाशने विपे ठेकाणे ठेकाणे रक्षेही राक्षसोनी परंपराथी लक्ष्मणने
जीवना प्रपेक्षा जाणी म्हेदातुर प्रपेक्षा रावण विचार करतो वतो पोताना मंत्रीने
कहेवा लाग्यो. “ धरे ! मैं एम जाएयुं इतुं के, शक्तिना प्रद्वारथी लक्ष्मण त-
त्काल मृत्यु पामडो अने तेना वियोगथी दुःख पामेला रामनी पण एज अव-
स्था थडो. त्याचाद म्हातं साहं थडो. वली सुप्रिय विंगेरे पापदात नासी जडो,
तेदी कुंजरुणं अने इंजित विंगेरे म्हाता सुजटो बंधनथी मुक्त थइ पोतानी
मंले पाठा आवडो. हे मनीष ! लक्ष्मण कया उपायथी जीव्या ? अने इयं
रामनुं मेन्य देदिप्यमान थयुं तो म्हाता जाइ, पुत्र विंगेरेना बंधनो डी रीते
बुडो ? ” आम बागंवाग पूवता एवा गवणने तेना मंत्रीपोण स्वृष्ट कहुं के,
“ सीता पाडी मौरी गमने प्रमग्न कगे के, जेथी तमाग वंशु पुत्रादि मुक्त पा-
य. ” मंत्रीपोना कहेवा उपरथी क्रोधातुर प्रपेक्षा रावणे कोइ एक वतुर गुन
पुण्डने बोलावी तेने मंदेशो कही तत्काल गमनी पामे मोकन्यो. हून पण त-
त्काल रामनी पामे आवी कहेवा लाग्यो के, “ हे राख ! तमे म्हातं कपटगहन
वचन मांजतो. गवण आपने कहेवगेवेगे के, तमे म्हाता जाइ अने पुत्रोने मोनी
मूडो तथा आपनी दिवा जानही अने अरणे कगे के, जेथी हुं तमने म्हातं प्रय
गय तथा मोनयो अविष्ट करवनी एवी अण हजार कन्याउ भायुं. ” पवी
गने कहे. “ म्हातं गवणनां गयनुं बां प्रयोजन नथी नेमन सीता विना

बीजी रूपवन्ती हजारो कन्यावने मने प्रीति थाय तेम नथी, माटे हे दूत ! तुं रावणानी पासे जइने म्हाहं वचन कहे के, सीताने मूकी दीधा विना राम त्दारा जाइ तथा पुत्रोने ओम्हो नहि. " दूते ते बात रावणने कही एटले रावणे फरी कांड समाचार कही तेने पागो राम पासे मोकड्यो. साइतीक दूत फरी रामनी पासे आवी कहेवा लाग्यो के, " हे राम ! समृद्धिंत एवा रा-
ज्यथी शामाटे जूट घाउ वो. विन्वविजयी एवो रावण फक्त स्त्रीना माटे निम्हे क्रोध करतो नथी. हे राम ! वली जूठ के, आ तमारो जाइ लक्ष्मण ते रावणनी शक्तिना प्रहारथी एकवार जीवतो घयो ठे, पण हवे बीजीवार ते जीवी सकडो नहि, माटे महाराजा रावणने प्रसन्न करो. " दूतनां आवां वचन सांजली क्रोधथी व्यात घयेला लक्ष्मणे कह्युं. " ओरे मृद दूत ! रण-
जूमिमांदी नाली गयेला ते रावणना उग्र एवा जुज वलने तुं शुं जाणे ठे ? तेना केटलाक पुत्रो तो रणजूमिमां इणाइ गया ठे, केटलाकने बांधी रा-
ख्या ठे अने केटलाकने तो घायल करेला ठे तो हवे सीताना हरणथी उत्पन्न घयेलो कोपरूप अग्नि रावणना मृत्यु विना शांति पामडो नहि. " पठी दूते पोतानी लंका नगरी प्रत्ये आवीने सर्व बात राजा रावणने कही. रावणे पण पोताना सर्व प्रधान मंरुलने बोलावीने पूछ्युं के, " हे बुद्धिंत सचियो ! हवे शुं करवुं ? " उत्तम प्रधानोए तेने उत्तर आप्यो के, " हे नाथ ! सीताने अ-
र्पण करी रामनी साथे संवि करो अने पठी पोताना वंधु पुत्र विगेरेने ओ-
मावी पोताना कुलनुं अने शीलनुं रक्षण करो. " उत्तम प्रधानोनी आवी वाणी सांजलीने रावणनुं चित जरापण सीताने त्यजी देवा उत्साहवंत थयुं नहि. अहो ! प्राणीपोना पापीष्ट कठोर चित्ते धिक्कार ठे ! धिक्कार ठे ! !

पठी रावण पोताना हृदयमां विचार करीने सधली तरफथी शत्रुने जीतनारी तथा बहु रूपवाली विद्यानुं अराधन करवा माटे सज्जामांथी उठी नीकड्यो. स्नान करी पवित्र वस्त्रथी सुशोभित देहवालो ते तत्काल श्री शां-
तिनाथना मंदिर प्रत्ये गयो, त्यां तेणे हरिणना सांछनवाला श्री शांतिनाथ प्रभुनो चंदनथी मिश्रित एवां सुगंधी जलना पूर्ण कलशोवने स्नात्र महोत्सव कस्यो. कपूरथी मिश्र एवा घणां चंदनथी प्रभुना शरीरने लेपन करीने ज-
क्ति पूर्वक प्रफुल्लित पुष्पोथी पूजन कर्युं. अहो ! रावणनी बुद्धिंत प्रभुने

विषे अति तात्त्विकी जक्ति हती !!! पठी रावणे श्री शांतिनाथ प्रभुनी करीने पोताना सुजटोनी पासे नगरीमां पट्टह वगमाव्यो के, "हे जनो ! तमे आजथी आठ दिवस पर्यंत उत्तम रीते श्री जिनेश्वर जन करवामां अने ध्यानमां तत्पर आउ. जे कोड आ म्दारी आझाने. ल कटो ते चोरतुल्य शिकाने पात्र अशे. " आम पट्टह वगमावीने तत्पर विद्यानुं आगधन करवा तत्पर अयो.

दने रावण विद्यानुं साधन करवा बेगो ठे, ते बात सुग्रीव विंगेरे मुञ्जो ए जाणी; तेथी तेमणे श्री रामने कहुं के, "हे नाथ ! हवणां रावण ध्यानमां लीन अड गयो ठे, माटे आप जेम योग्य होय तेम करो. " सुग्रीव विंगेरे मुञ्जटोनां आवां वचन सांजली रामे हसिने उत्तर आप्यो के, "हे रावण दंत करवागे नथी. वली आयुधने त्याग करी जिनमंदिरमां श्वेक ध्यानमां तत्पर अने शांत एवा रावणने जो हुं लंकापुरीनो जंग करी पीस करूं तो पृथ्वीमां वीर पुरुषोना मध्ये म्दारी उत्तम प्रतिष्ठा शी ? " पठी जे प्रचंड वायु म्दोटा पर्यंतने क्षोज पमादवा तैपार आय एम मदा पगमम एवा अंगद विंगेरे मुञ्जटो रावणने क्षोज पमादवा दोम्या. तेउए विंगेरे कागना उदमग कच्या, परंतु तेथी रावण जरा पण क्षोज पाम्यो नदि. वली टेंकार शब्द अने अट्टाट्टागथी पण ते जग जय पाम्यो नदि. आम क्षोज दिन अने निर्जय एवा रावणने जोड अंगद विंगेरे मुञ्जटो करी तेनी पास आर्याने कहेवा लाग्या के, "हे राक्षस ! तें गमना जयथी आ पागंड द्यो आर्या न्यो ? जो त्दाम अनुत्त वल दोय तो युद्ध कर. " आधी रीने क्षोज पमादवे तो पण रावण तेनुनां वचनने मानिलनो न्होनो; तेथी तेउए कबो वल कहेवा मांमथा के, "हे दशकंड ! त्दारी पगेक्षमांज गम, मीनाने पात्र ल मदा ठे अने अने पण त्दारा जुवनमां पमीने बहु विज्ञाप करतो एवी त्दारी दिवा मंतेदरीनुं दग्ग करीए रीए, माटे हवे नुं तेनुं श्दण कर श्दण कर. " एराअ चिनमनो अने न्दिर ध्यानवानो रावण आलो रीने पोतानो निगम कम्ता एवा अंगद विंगेरे मुञ्जटोने गगछानो न्होनो; तेथी शीघ्र आमुगी ति. दा प्रवट्ट के. जेना प्रजापथी गवें करीयो तत्काल नामी गया. पठी "हे दशकंड ! दमत्र अट्ट ठे !! नुं त्दारा श्दयनुना घानादि अट्ट अंगद रावण

माग. हुं त्दारुं शुं डष्ट करुं ?" एम देवी आसुरी विद्याना कहेवा उपरथी राव-
णे कहुं के, "दे देवी! तुं म्दारुं कार्य साव." पढी रावणनुं कहेलुं सर्व अंगी-
कार करी आसुरी विद्यादेवी क्षणमात्रमां पोताने स्थानके गड. पढी जेनी
मरण दशा नजीक प्राप्त घइ ठे एवो रावण पण अंगद विंगरे सुन्नटोए कहेलां
वचनने सांजलीने फरी बहु क्रोवने धारण करतो ठतो क्रीमा करवानी इछा-
धी सीतानी पासै गयो. ते बखते ते जाणे मरण पामवाने उत्साहवंत थयेलो
पतंग ज्वालाधी विकराल एवा महा अग्निने विपे पस्तो होयनी? एवो देखायो.

पढी रावण सीताने कहेवा लाग्यो के, "अहो! में त्हारा उपर घणा व-
खतधी बहु प्रसाद कर्यो ठे, उतां तुं म्दारुं वचन अंगीकार करती नथी तो
आजे युद्धमां राम लक्ष्मणने इणीने हुं त्हारी साथे क्रीमा करीश, माटे इवे
तुं त्हारा पोताना अजोष्ट अजिग्रहने ऊट मूकी दे." रावणनां आवां वचन
सांजली शरण रहित जय पामेली सीता दुःखधी मूर्छा पामी गड. पढी रा-
वणनी आकाशी दासीपोए सीताने शीतल उपचारपी तुरत सचेत बनायी
एटले गड ठे कामदेवनी पीमा जेने एवो रावण, पोताना मनमां विवेकदृष्टिधी
विचार कर्वा लाग्यो के, "अहो! पोताना प्रियपति रामने विपे निःकृत्रिम
स्नेहवाली आ सीता भने इछती नथी तो में बलवने एनुं बृथा हरण करयुं.
बली में म्हाग जाइयो तथा मंत्रियोनुं कहेवुं पण स्वीकारयुं नहि. इवे जो हुं
हवणां सीता रामने स्वाधिन करुं तो सर्व सुन्नटोमां म्दारी अपकीर्तिनो के-
लावो धाय, माटे तेम करवुं तो योग्य नथी; पण जो युद्धमां रामने बंधन क-
रीने पढी तेमने सीता अरण करुं तो लोकमां म्दारुं अद्भुत पुरुषातन कहे-
वाय, तेम न्याय अने धर्म पण निर्मल धाय." ग्राम विचार करी सीताने त्यां
ज मूकी बलीष्ट एवो रावण पोतानी सर्व मेना मदित सर्व प्रकारना शकुनोए
निर्देश कर्यो ठतो ईर्ष्यना वडाधी तुग्न युद्धे विपे गयो. ते बखते कोपरुप
अग्निधी प्रग्वलित हृदयवाला, महा पगन्मयन अने महा बलवंत एवा हनु-
मान विंगे सुन्नटोधी चारे तरफ विटलाइ गेला राम लक्ष्मण पण तुग्न
रणभूमिमां आवा.

पढी बने मन्यमां योग युद्ध जाइयुं एटले गवण पोनेज कोपने लीये जेम
जुग्यो मानस जोजन कर्वावे प्रवृत्त धाय तेम श्री रामनी मेनाने माग्या

माटे प्रवर्त्यो. ग्रामं यमराजनी पेठे पोतानी सेनानो संहार करता रावणने जोइ तुरत लक्ष्मणे पोताना महादारुण शस्त्रोवने जेम गरुड पोतानी पांल वने सर्पने प्रहार करे तेम प्रहार कखो. पठी रावणे पोताना शत्रुरूप लक्ष्मणे अति दुर्जय मानीने विद्याना बलथी बहु जयंकर अनेक रूपो धारण करां. लक्ष्मणे रावणनां सर्व रूपोने विषे अनेक तिदृश शस्त्रोवने प्रहार कखो के, जेथी तेना मुख्य रूपने विषे चारे तरफथी अति उग्र पीना थवा लागी. पठी रावणे पोताना सर्व रूपोने संदरी लइ चक्रनुं स्मरण करयुं, जेथी तेज बखते ज्वाजल्यमान सूर्यना प्रतिबंब समान चक्रतेना हस्तने विषे प्राप्त थयुं. पठी सुर अने असुरने पण जय आपनारा ते चक्रने जमावीने रावणे रामविगरे बहु शोक करता उता लक्ष्मण उपर फेंकयुं. चक्रपण लक्ष्मणनी पाते थावी तेमनी प्रदक्षिणा करवा पूर्वक तेमनी गालीमां प्रहार करी तत्काल बहु पुण्यना योग्यी तेमना जमणा हस्त कमलनी उपर बेतुं. ग्राम पोतानुं चक्र पण लक्ष्मणना दाथने विषे प्राप्त थयेलुं जोइ अत्यंत खेद पामता रावणे विचारयुं के, “ हा हा ! बहु कष्टथी मेलवळुं म्हासं चक्रपण निष्कल गयुं.” पठी निस्तेज बनी गयेला रावणने जोइ तुरत विज्जीयण तेने कहेवा लाग्यो के, “ हे ज्ञाड ! तूं सीताने त्यजी दइ पोताना बंधुसु सहित सुखेथी राग्य कर.” रावणे धैर्यनो आश्रयकरी करी उत्तर आप्यो के, “ म्हारा जुजने विषे बहु बल ठे, तेथी हूं चक्रमहित म शत्रुने मुष्टी प्रहारथी दणी नाखीश, ते तूंजो जे. ” ग्राम रावण कदेतो दतो एटलामां लक्ष्मणे चक्र फेंकनी तेनुं मस्तक ठेरी नाख्युं. विचार ठे रावणना डुट अजिमानने !!! पठी रौड्यपानमां प-रावण एवो प्रतिवासुदेव रावण मृत्यु पामीने अनेक दुःखोथी व्याप्त एवी चो-थी नरक प्रत्ये गयो अने आकाशमार्गमां जय जय दावद करता अने दर्यथी व्याप्त थयेला देवताउण लक्ष्मणना मस्तक उपर उत्तम सुगंधवालां पुष्पो-नी वृष्टि करी.

॥ इति पद्मवर्णि रावणनिग्रहो नाम सप्तमः प्रस्तावः ॥

पठी श्री गमना जयथी नामी जता अने नायक विनाना ते राक्षसने विज्जीयणे कह्युं के, “ हे निशाचरो ! तमे उतावलयथी श्री रामना चरणकमलनो आश्रय करो. काण्ण के, दवणां आ जारत जूमिने विषे आवमा बलदेव अ-

ने वासुदेवरूप दशरथ राजाना बलवंत श्री पद्म अने नारायण (राम लक्ष्मण) नामना पुत्रो सेवा करवा योग्य ठे. " विज्जीपणनुं आबुं परिणामसुंदर वचन सांजलीने निर्जय बनेला तथा निश्चल ज्ञप्तिथी व्याप्त थयेला महा सु-ज्जट एवा राक्षसो रामना चरणानो आश्रय करवा लाग्या. पठी पृथ्वीने विषे पमेला रावणने जोइ वंधुना स्नेहना वश्यने लीधे मरवाने तैयार थयेला वि-ज्जिपणे पोतानुं उदर चीरी नाखवा माटे कृष्णमात्रमां शस्त्र लीधुं. आ प्रमाणे मृत्यु पामवाने तैयार थयेला ते विज्जीपणने रामे नीवारिने कहुं के, "अरे बंधो ! तुं आ सर्व सुज्जटोने विषे निरंतर लज्जाकारी एवं शुं कृत्य करे ठे ? पठी वं-धीखानाथी ठोमेला कुंजकर्ण मेघनाद विगेरे अनेक सुज्जटो अने मंदोदरी वि-गेरे अनेक उत्तम स्त्रीयोनी साथे ते विज्जीपण रावणानी पासे आवीने रुदन करवा लाग्यो. आम तारस्वरथी रुदन करता अने महाशोकथी पूर्ण थइ गयेला विज्जीपणने लक्ष्मण सहित श्री राम तुरत मधुरवाणीथी बोध करवा लाग्या.

"हे विज्जीपण ! आ पृथ्वी उपर पूर्वे रावण समान कोइ सुज्जट थइ गये-लो अथवा हवे पठी थाय एम अत्यारे देखातुं नथी. कारण के, जेनुं आजसु-धी प्रबल पराक्रम देव अने दानवोथी निरंतर अस्खलित हतुं. बली जेणे आ-जसुधी वीर वृत्तिये करीने निश्चे अखंरु एवं त्रण खंरुनुं साम्राज्य जोगव्युं ठे ते सुज्जटोमां मुकुटरूप रावण तमारे शुं शोक करवा योग्य ठे ? शुं कालने लीधे कया कया पुरुषो विनाश नथी पाम्या ? " आ प्रमाणे अवसरना जाण एवा रामे ते विज्जीपणने कुटुंब सहित प्रबोध पमाकीने तुरत तेज बखते रा-वणना शरीरने अग्नि संस्कार कराव्यो. पठी प्रसन्न मुखकमलवाला रामे ल-क्ष्मण सहित स्नान करी रावणना वंशनेविषे मुकुटरूप कुंजकर्ण अने इंद्र-जीत विगेरे वीर पुरुषोने कहुं. " हे कुंजकर्णादि सुज्जटो ! तमे सौ म्हारुं व-चन सांजलो. हवे तमे निर्जय थइ पूर्वनी पेठे पोतपोतानी राज्यस्थितिने पा-लो. " रामनां आवां वचन सांजली तेजए कहुं. " हे राम ! अमारे नाशवंत स्वभाववाला उत्तम राज्यनुं कांड प्रयोजन नथी. हवे तो अमे तुरत शाश्वत एवा मोक्ष सुखने मेलववा माटे गुरुनी पासे चारित्र अंगीकार करिशुं. "

पठी तेज रात्रीने विषे कुमुमायुध नामना उपवनमां बल नामना सुनि-

ને કેવલ જ્ઞાન ઉત્પન્ન થયું. તેથી તેજ અવસરે દેવતાનું તેમનો કેવલ મહોત્સવ કહ્યો. પ્રજાતે હર્ષથી વ્યાપ્ત અંગવાલા રામ, લક્ષ્મણ, સુગ્રીવ અને વિજીવણ વિગેરે અનેક પુરુષો, પરિવાર સહિત તે કેવલી મુનીશ્વરને વંદના કરવા ગયા. ત્યાં કેવલીએ તેમને વૈરાગ્યથી સુશોજિત એવી હાથીને વાંધવાની શાલારૂપ તથા પુણ્યરૂપ અમૃતને ઝરવાની વિશાલ શાલારૂપ પાપને વિનાશ કરનારી ઉત્તમ ધર્મદેશના આપી; તેથી રાવણના ન્હાના જાડ કુંજકર્ણ સહિત મેઘનાદ શિરે અનેક વીર પુરુષો તથા રાવણની સ્ત્રી મંદોદરી વિગેરે અનેક સ્ત્રીઓ તુરત સર્વ સંગનો ત્યાગ કરી દીક્ષા લીધી. પઠી સંતુષ્ટ ચિત્તવાલા, મહોત્સવને ઉત્પન્ન કરનારા તથા સર્વ પ્રકારે સુશોજિત અંગવાલા રામે પણ તે કેવલીને તથા નવ દીક્ષિત મુર્તિઓને પ્રણામ કરી લક્ષ્મણ, હનુમાન, સુગ્રીવ અને જામંજીવિગેરે અનેક વિદ્યાવરો સહિત વિજીવણાદિ વહુ રાક્ષસોએ અલંકૃત કરેલી લંકાપુરી પ્રત્યે પ્રવેશ કહ્યો. લંકામાં પ્રવેશ કર્યા પઠી ગરીષ્ઠ એવા રામે પુષ્પ-શૈલ પર્વતના શિખર ઉપર હનુમંતે વર્ણવેલા શુદ્ધ શીલગુણવાલી સતી સીતાને દીઠી ઇટલે તેમણે તપના આચરણથી હર્ષિત થઈ ગયેલી, લજ્જાથી નમ્ર થઈ ગયેલાં મુલ્લકમલવાલી અને પોતાના પતિના આવવાથી સંતુષ્ટ થયેલા વિનવાલી સીતાને પોતાના ચોલાને વિષે વેસારી. આ વચ્ચે આકાશમાં સુર, અસુર અને સિદ્ધ નરોએ દીર્ઘકાલ પર્યંત ચારે તરફથી એવી ઝડપોપણા કરી કે, “ પૃથ્વીને વિષે વિદ્યુદ્ગ શીલવાલી, કલંક રહિત તથા નિષ્પાપ એવી આ જનકરાજપુત્રી સીતા જયવંતી વર્તે. ” રામ પણ પોતાના ચિત્તરૂપ ચકોરને આનંદિત કરવામાં ચંદ્રરૂપ સીતાને વહુ દિવસે જોતા થતા તે વચ્ચે આરંભ કરેલા સમગ્ર રણસંગ્રામને સફલ તથા મનની તુટીના કારણરૂપ માનવા લાગ્યા. પઠી વાસુદેવ એવા લક્ષ્મણે જનકરાજપુત્રી સીતાના ચરણકમલને હર્ષથી પ્રણામ કર્યો ઇટલે સીતાએ તેમને હર્ષથી એવી આશિષ આપી કે, “ હે વીર ! તમે દીર્ઘકાલ પર્યંત જીવો અને આનંદ પામો. ” હર્ષના આંસુથી પૂર્ણ નેત્રવાળા જામંજીવે પોતાની ઝેન સીતાને પ્રણામ કર્યા ઇટલે જનકરાજમુતાએ તેને આશીર્વાચનથી વહુ સંતોષ પમાડ્યો. હર્ષના વડાથી મુગ્રીવ, હનુમાન અને વિજીવણ વિગેરે મુખ્ય ધૃતિયોએ પણ પોતપોતાના નામના ઝગાર પૂર્વક સીતાના ચરણને ચિરે પ્રણામ કર્યા. નેથી તે સર્વેને પણ તેજ વાગવા આશિષો આપી.

पत्नी लक्ष्मण सहित राम तुरन्त पर्वत समान जुवनालंकार नामना हाथी उपर बेसीने परिवारे विंटलाया उता विज्जीयणदि राक्षसोए करेला वि-
विध प्रकारना उत्सव पूर्वक रावणना मंदीर प्रत्ये गया. त्यां मासिकप अने
सुवर्णमय एवा म्हेटा जिनमंदिरमां प्रवेदा करीने तेमणे लक्ष्मण सहित श्री
शांतिनाथनी प्रतिमाने ज्ञक्तिपूर्वक वंदना करी. पत्नी विज्जीयणे आणेलों सुगंधी
पुष्पोद्गी रामे श्री शांतिनाथनी पूजा करीने बहु अर्थथी गज्जित एवा पवित्र
स्त्रोत्रवने स्तुति करी अने नमस्कार कस्यो. पत्नी विज्जीयणे बहु आग्रह पूर्वक
सुग्रीव जामंमल विंगेरे अनेक सेवको सहित राम लक्ष्मणने पोताना घर
प्रत्ये तेनी जड हर्षथी गौरव पूर्वक जोजन कराव्युं. त्यार बाद विडोपे जाण
एवा विज्जीयणे रामने म्हेटा सिंहासन उपर बेसारीने कह्युं. “हे नाथ ! नि-
श्चे आ सर्व हापी रघु विंगेरे आपनुंज ठे अने हुं आपनो सेवक हुं. एम जाणो.
बली जो आप म्दारा उपर कृपा करीने मने आज्ञा आपता हो तो हुं आपने
आ सर्व राक्षसोनी समझ संकापुगीना राख्यनो मदाजिपेक करूं. ” पत्नी संतो-
षित चित्तवाला रामे कह्युं के, “हे बंधो ! ते कह्युं ते ठीक, परंतु मैं तने संकानुं
राख्य आपवानुं कह्युं ठे, ते तुं शुं जूझी गयो ? ” पत्नी रामे अत्यंत विनयवंत
एवा विज्जीयणने राक्षसोनी समझ संकाना राख्यने विषे अजिपेक कर्यो. पत्नी
सिंदोदरादि राजाजण सेवकोने मोखलीने तेमोवली पोतपोतानी अति रूपवा-
ली कन्याज पोतपोताना वंधुज सहित त्यां आवी. राम अने लक्ष्मण पण ते
उत्तम रूपवाली कन्याजने महोत्सव पूर्वक पगण्या. पत्नी विज्जीयण अने सुग्रीव
विंगेरे अनेक नृपतिपोए मेघन करेला अने तेथीज उत्तम सुखने लीधे हर्षवंत
एवा राम लक्ष्मण, रावणनी राजधानी (संका) मां ठ वरं पर्यंत रहा. आ अ-
वसरे विंभ्याचल पर्वतनी उपर तप्यारीमां श्रेष्ठ एवो मेघनाद पोताना जाइ मेघ-
वादन सहित गिद्धि पांम्यो. ते उपर त्यां मेघरथ नामनुं तीधे लोख प्रसीद
पयुं. शय कर्या ठे सर्व कर्मे जेणे एवो कुंजकर्ण पण नमंदाने विषे गिद्धि पा-
म्यो. तेथी त्यां आज पर्वत लोखने शिरे “गहिन” नामनुं लोख प्रसिद्ध तीधे पयुं.

हवे ते अवसर्गने विषे अदिं अयोध्यामां उत्तम शीज्यारी एवा गमनी
माना शोभदा तदा कल्याणनां पाधरथ माजी अने विज्जीयण एवा लक्ष्म-
णनी माना सुमित्रा ए बरो दोनपोताना पुत्र शोभरी आशुज यदाशुज पना

आव्या वीए पण राज्यने अर्थे आव्या नथी. " जरते फरीथी कहुं. " दे ई-
 श ! में आपनी आझाथीज आ राज्यनुं चीरकाल पर्यंत पालन करयुं ठे, पण
 हवे तो हे जाइ ! उज्ज्वल एवां पुण्यने खीलारूप आ राज्य लीलाथी म्हारे
 शरयुं; राम लक्ष्मणे बहु प्रेमथी विनीतापुरीना साम्राज्य पदने धारण कर-
 वानो आग्रह कखो तो पण जूपतियोने विषे चूनामणिरूप जरते तुरत अ-
 नेक जूपालोनी साथे विधिपूर्वक चारित्रने अंगीकार करी तपथी समग्र एवा
 आवे कर्मानो क्षय करी अनंत सुखने आपनारा मोक्षपदने स्वीकारयुं. पठी
 हर्षित एवा विज्जीपण विगेरे सर्व राजाजए रामने कहुं के, " हे प्रजो ! जो
 आप आझा आपो तो अमे म्होटा उत्सवपूर्वक आपने राज्याजिपेक करी-
 ए. " रामे कहुं. " हे जूमिपालो ! तमे सारा दिवसने विषे अनेक एवा म्होटा
 उत्सवोथी रावणने जीतनारा लक्ष्मणने वासुदेव पदनो अजिपेक करो. " रा-
 मनी आवी आझाथी राक्षस, विद्याधर अने जूमिपालोए हर्षवने यार्जीत्रोना
 नाद पूर्वक म्होटा उत्सवथी प्रतिवासुदेव एवा रावणने मारनारलक्ष्मणने वा-
 सुदेव पदनो अजिपेक कखो अने रामने बलदेव पदनो अजिपेक कखो.
 त्पार पठी तेजए रामलक्ष्मणनी आगल मुक्ताफलादि अनेकवस्तुज नेट तरी-
 के मूकी. आ बखते रामे विज्जीपणने लंकापुरीना छीपनुं अधिपतिपणुं आप्युं
 अने कपीश्वर एवा सुग्रीवने कपिछीपनुं समस्त राज्य सोंप्युं. बली उदार वि-
 चवाला रामे आश्रितो उपर प्रेमने लीधे जामंमल विगेरे बहु जूपतियोने जूदा
 जूदा इष्टदेशो आप्या. पठी उग्रतेजवाला शत्रुघ्न वीरे पोताना दुर्बर बलथी
 युद्धमां मधुदेशना राजाने जीती मथुरा नगरीना साम्राज्यपदने ग्रहण करयुं.
 आम शोल हजार जूपतियोए सेवन कखां ठे चरण कमल जेमना एवा राम
 लक्ष्मणे निष्कण्टक एवं पूर्ण अर्धा जरतखंमनुं राज्य दीर्घकाल पर्यंत करयुं.
 सुमित्राना पुत्र लक्ष्मणने शोल हजार स्त्रीयो थइ. तेमां विडाख्या विगेरे आव
 पटराणीयो हती. अनुक्रमे तेजने लक्ष्मण समान आकृतीवाला, शत्रुघ्नथी अ-
 जय अने साम्राज्यलक्ष्मीने वरवामां उचित अंगवाला श्रीधर विगेरे वसंतने
 पञ्चाक्ष पुत्रो थया. श्रीरामने पण उत्तम रूपवाली आव हजार स्त्रीयो हती;
 तेमां उत्तम रूपवाली सीता विगेरे चार पटराणीयो हती.

कोइ बखते सीताये रात्रीने विषे स्वप्नामां वैभानथी चवेला ते देव-

तावने पोतानां मुखमां प्रवेश करता जोया. पठी जागीने तेणे ते स्वप्न पो-
ताना पति रामने कह्युं. राम पण विचारकरीने प्रसन्न थइ प्रियानी आगल ते
स्वप्ननुं फल कदेवा लाग्या के, "हे मनोहरमुखवाली ! तने पवित्र एवा उत्तम
प्रतापवाला बे पुत्रो थशे." रामनां आवां वचनश्री संतुष्ट थपेली सीता पोताना
मंदीरप्रत्ये गड. त्यारपठी तेणे जेम रोदणाचल पर्वतनी जूमी निर्मल मदामु-
ख्यवाला माणिक्यने धारण करे तेम गर्जने धारण कथ्यो. जेम निधे शरदरु-
तुनी चंड्यात्सनाने विषे कोड किंचित्मात्र उप्पपणुं देखी शकतो नथी तेम
रामनी बीजी स्त्रीयो सीताने विषे क्यारे पण पापरूप दोष देखती नहोती.
एक दिवस ते शोक्योए जनकराजपुत्रीने माथे मिथ्या दोष आरोपण करवा-
ना हेतुपी एम कह्युं के, "तुं जगतने आश्चर्यकारी अने जोवा योग्य एवा राव-
णनां रूपने आलेखी अमने देखाम." सीताये मुग्ध जावथी उत्तर आप्यो.
"हे व्हेनो ! मं क्यारे पण रावणनुं संपूर्ण अवयव जोयुं नथी, फक्त में एना
पग दीठा ठे." सपत्नीयोए कह्युं. "त्यारे तेना वस्त्रे पग आलेखीने अमने व-
स्ताव." सरल स्वजाववाली सीताये ते वखते दिव्य एवा रावणना वस्त्रे पग
आलेख्या. आम सीताना कलंकनुं मूल पोताने प्राप्त थयुं; तेथी हर्ष पामेली
तथा उत्पन्न थपेला कपापना पूरवाली सर्व शोक्योए एकांतमां रामनी पासे
जइने कह्युं. "हे प्रिय ! आपने सीता बहु व्हाली ठे, तोपण ते निरंतर राव-
णनुंज ध्यान करे ठे. कारण जो एम न होय तो ते सीता रावणना वस्त्रे पगने
आलेखी पोतानी पासे झा माटे राखे ?" आम कहीने तेनुए रावणना
चरणानी उबी रामने देखामी; परंतु रामे सीता उपर पूर्ण प्यारने लीधे ते
स्त्रीयोनुं कहेवुं चित्तेने विषे मान्युं नहि. कारण संत पुरुषो क्यारे पण तुष्ट
प्रकृतीवाला पत्ता नथी.

पठी ते शोक्योए इष्याने लीधे सीताना अपवादने तुरत लोकमां प्रसि-
द्ध करवा मांनयो. कह्युं ठे के-अत्यंत ह्रुद अंतःकरणवाला पापीयो शुं शुं कृपा
एवुंय पण अवलुं आचरण नथी करता ? पठी सीताये रामने कह्युं. "हे पू-
ण्यवंत ! आपणां उद्याननां अति सुगंधवालां पुष्पोवने नगरीमां रहली अरि-
हंत प्रचुनो प्रतिमाने पूजन करवानो मने दहालो उत्पन्न पयो ठे." पठी त्यां वसं-
तरुतुना उत्सवने विषे अयोध्या नगरनी क्षीप्तने जोती एवी सीताये महोत्स-

आया लोकोपवादेने सदन करीश नहि. कारण के, सत् पुरुषोने यश एज सर्व
झुप कहेवाय ठे. " रामे आबो पोतानो अजिमाय विचारपूर्वक ते सर्वमहाजन
लोकोने जणावी सत्कारधी चिदाय कखा; तेथी तेठ सर्व पोतपोताने स्थानके गया.

पंढी राम रात्रीने विषे पण ते अपवादाधी सांकित मनवाला थइ पोते न-
गरीने विषे जमता ठता ए अपवादेने सांजलवा लाग्या. वली तेमणे ए अपवा-
दन सांजलवा भाटे नगरनी वादर मोकलेला पोताना गुप्त सेवको जे जे सां-
जलता ते ते सर्व रामनी पासे आवीने निवेदन करता. एक दीवस सुग्रीव, हनु-
मान अने विजोपण विंगरे अनेक सुज्जटो सदित सज्जामां येठेला रामे कोइ एक
पोतानी पासे आवेला सेवकने पूठयुं एटले तेणे पगले पगले संजलातो ते अप-
वाद रामने कही संजलाव्यो के, " रावणे पोताना घरने विषे राखेली सीताने
नहि जोगवी होय एम केम घटे ? ठता रामे निःशंक थइ तेने सती मानी पो-
ताना घरने विषे राखी !!! " सेवकना आवां वचन सांजली क्रोधपी कंषित
घयेला लहमणे कहुं. " अरे लोको ! मदासती एवी सीताने विषे जे कोइ
माणस दोषनु आरोपण करदो, तेने हुं तुरत पमराजनो परुषो बनावीश. "
रामे कहुं. " हे सुकृतवंतबंधो ! पूर्वे में आ प्रमाणे अधिकारीपोनां मुखधी
सांजळ्यु ठे. वली एटलुंज नदि पण में पोतानी जाते सांजळ्यु ठे अने रात्रीने
विषे मोकलेला घर लोकोनां मुखधी पण एमज सांजळ्यु ठे; भाटे रावणे द-
रण करेली सीताने वनमां त्यजी दइश के, जेथी विचित्र बुझियालो लोक
म्हारो अपवाद न बोले. " आवां वज्रपातसमान रामनां वचन सांजली वा-
सुदेवरूप लहमणे कहुं. " हे बंधो ! आ मदा मुख एवा नागरीक लोकनां
कहेवात्री मदासती सीताने न त्यजो न त्यजो !! अदो ! अत्यंत श्रेष्ठ एवां रा-
ण्य सुखनां आसक्त घयेला आ नगरवासी लोको बीजा माणसना अपवादेने
त्यजी दइ राजाना अपवाद बोले ठे, भाटे दंड करवा योग्य एवा ते नागरीक
लोकोने पिडार ठे ! " लहमणे आम कटा ठतां पण गमे तो कृतांत नामना
सेनापतिने धाडा करी के, " तुं घोर एवा वनमां सीताने मूकी तुरन धादिं
पावो आव्य, विलंब करीश नदि. " कानने पीना उपजावनाग रामना आवा
हुकमने सांजली लहमणे पगमां पदीने कहुं. " हे बंधो ! म्हारा उपर प्रसन्न
घाठ ! प्रसन्न घाठ !! अने अपराध विनानी आ मदासती सीताने दननां न

ત્યજી ઘો ! ન ત્યજી ઘો !! ” રામે “ તમારે આહું ફરીથી નહિ ઘોલવું. ” એમ કહી લક્ષ્મણને જવાની આજ્ઞા કરી, તેથી અત્યંત શ્વેદાતુર થયેલા લક્ષ્મણ પોતાના ઘર પ્રત્યે ગયા. પછી રૂપ્યાવંત એવા રામે કૃતાંત સેનાપતિને ફરીથી આજ્ઞા કરી કે, “ ત્હારે સંમેતશિખર તીર્થનો યાત્રાના મીઠથી સીતાને મહા ધરણ્યમાં ત્યજી દેવી. ”

પછી સારથીએ પોતાનો રથ તૈયાર કરી સીતાની પાસે આવીને આ પ્રમાણે કહ્યું. “ તમને અપોધ્યાપતિયે ઉત્તમ અને મનને રૂઢિ એવી સંમેતશિખર તીર્થનો યાત્રા કરવા જવાની આજ્ઞા આપી છે. ” પછી અનેક આજ્ઞાઓને ધારણ કરી નિવરુપટ ચિત્તવાલી સીતા રથ ઉપર બેઠી એટલે અનેક અપશુકન થયા ઘટાં પણ સેનાપતિયે રથને આગલ ચલાવ્યો. અનુક્રમે તે ગંગાસાગરના સંગમરૂપ તીર્થે ઉતરી ય્યાં અનેક સિંહો ગર્જના કરી રહ્યા હતા એવા સિંહનાદ નામના મહા ધરણ્યમાં આવી પહોંચ્યા. પછી “ આ ધરણ્યમાં સીતાને કેમ ત્યજી દેવાય ? ” એવા યોચારથી અત્યંત શ્વેદ પામેલા અને હૃદયમાં દુઃખથી આકુલ વ્યાકુલ થયેલા તે સેનાપતિયે રથને ઝડપે રાખ્યો એટલે સરલ સ્વજ્ઞાવવાલી સીતાએ તેને કહ્યું કે, “ ઓર સારથી ! તું રથને આગલ કેમ નથી ચલાવતો ? ” સીતાનાં આવાં યચન માંજલી જેનાં નેત્રમાંથી આંસુની ધારાનું વહેવા લાગી હતી એવા સારથીએ ઝનન આપ્યો કે, “ હે માત ! હું મહારાજા રામને વડા હું, તેથી હું કહું. માંજલો. રામે નગરવાસી જનો પાસેથી તમારો અપવાદ સાંજલ્યો; તેથી આંસુથી વ્યાપ્ત નેત્રવાળા લક્ષ્મણે ના કહ્યા ઘટાં પણ તેમણે તમને ત્યજી દીધાં છે. હે સ્વામિની ! અને તેથીજ નિર્દય ચિત્તવાલો હું તમને તીર્થયાત્રાના મીઠથી આ મહાન ધરણ્યમાં તેની લાવ્યો હું. હે માત ! યાદ ધિરે દિનક પશુનથી ઘોર એવા આ યનમાં પોતાના શીલવૃત્તથી રક્ષણ કરાવતા તમે પોતાના પતિ ગમતી વિરમ આજ્ઞાથી રહો. ” સારથીનાં આવાં યચન માંજલી મોના મૂર્છા પામી એટલે કૃતાંત સાથીયે તેને જાણે તુલ્ય મૃત્યુ પામી ગઈ હોયની ? એમ જાણી અશ્રુવાગને વર્ણવના ઘટા વધુ રુદન કરવા માંડ્યું. પછી ધીનત પવનવને મૂર્છા રહિત થયેલી સીતાએ પણ ધૈર્ય ત્યજી રુદનપૂર્વક વિનય કરવા માંજલો કે, “ હે કરુણાના મમુડ ! તમે અવગણ વિના મ્હાને મરમા ત્યાગ કેમ કર્યો ? આમ કરીને ફરી તે મૂર્છા પામી. યજી સચેન ધર

ત્યારે વનવાસથી જય પામતી સીતા પોતાના પુણ્યરહિતપણાને તથા વિપત્તિના સમૂહને આપનારા દૈવને નિંદવા લાગી. ઠેવટ છેદાતુર થયેલી જનકરાજ-પુત્રીએ વહુ કાલ ધીરપણું ધારણ કરીને સારથીને પૂછ્યું. “હે જનક ! નિશ્ચે અહિંથી સાકેતપુર કેટલે દૂર છે અને રામ ક્યાં છે ? સારથીએ उत्तर આપ્યો કે, “હે સુશીલે ! અહિંથી સાકેતપુર દૂર છે તેમ તમારે રામને પૂછવાથી પણ શરૂં. કારણ કે, જે રામે તમારો અપરાધ વિના ત્યાગ કર્યો છે.” સારથીનાં આવાં વચન સાંજલી રામને વિષે વહુ જાતિ રાગ ધારણ કરતી સીતાએ તેને કહ્યું. “હે સેનાપતિ ! ત્હારે દૂર રહેલા રામને મ્હારો સંદેશો આ પ્રમાણે કહેવો. “મેં પૂર્વ જન્મને વિષે ઘણાં અશુભ કર્મ ઉપાર્જન કર્યાં હશે, તેનો આ ઉદય થયો છે. તો હવે હું જેમ તેમ કરી તે ડુઃખને સદન કરીશ; પરંતુ સત્કુલમાં ઉત્પન્ન થયેલા આપે આ યોગ્ય કર્યું નથી. જો કાંઈ દોષ ઉત્પન્ન થાય તો માણસ તેની નિશ્ચે દિવ્ય પરીક્ષા કરે છે તો પછી વિવેકવંત આપે પરીક્ષા કર્યા વિના મને જ્ઞા માટે ત્યજી દીધી ? હે વલ્લભ ! મ્હારા પૂર્વ કર્મના યોગથીજ આપે મ્હારી પરીક્ષા કરી નહિ. તેમજ પોતાના વંધુ એવા લક્ષ્મણનું વચન પણ સાંજણું નહિ. ફક્ત ઘાવાલ લોકોએ કહેલુંજ હૃદયમાં ધારણ કર્યું !!” આમ પોતાનો સંદેશો કહેતી એવી સીતા ફરી મૂઝાં પામી. વલી સચેત થઈ અને કહેવા લાગી કે, “હાય હાય ! મ્હારા અત્યંત વિયોગથી તમ થયેલા રામ કેમ જીવી શકશે ? હે જનક ! મ્હારી યોગ્ય આશિષથી રામનું અને લક્ષ્મણનું કલ્યાણ થાત. વલી ત્હારા માર્ગો પણ કલ્યાણકારી થાત. હે જ્ઞા ! હવે તું પાત્રો વલ્લ અને શ્રી રામની પાસે જા.” પછી “અહો ! પોતાથી અવલાં મુલકવાલા એવાય પણ રામને વિષે અનુકુલ રહેલી આ મહા સતી કેવું બોલે છે ! એમ વિચાર કરતો સેનાપતિ હૃદયમાં કષ્ટ પામતો હતો સીતાને પ્રણામ કરી પાત્રો વલ્લ્યો.

પછી રામના વિયોગથી અત્યંત દીન અને નમ્ર એવી સીતા મૃગલીની પેઠે શૂન્ય વનને વિષે એકલી જમતી હતી વહુ વૃક્ષવાલા કોઈ પર્વતની મધ્ય મેલલા ઉપર ગઈ. ત્યાં વનના પશુપત્રી જય પામતી અને ગાઢ ડુઃખથી પૂર્ણ તે રુદન કરવા લાગી એટલામાં તેના રુદનના શબ્દને સાંજલી કોઈ જૂપતિ ત્યાં આવ્યો. સીતાએ વહુ સંજ્ઞમથી જય પામતાં હતાં પોતાના શ્રંગથી દેદીપ્યમાન કાંનિવાલાં સર્વ આહુષણો ઉતારી તે રાજાની આગત મૃત્યાં. રાજાએ

હસીને કહ્યું. “ હે સતી ! મનની અંદર શંકા ન કરો અને આ સર્વ આતુરો તમારા અંગ ઉપરજ રહેવા યો. હે જડે ! તમે કોણ ઠો અને તમને આવું શુ ક્યાંથી ? અને વલી આ વનને વિષે જમવાનું શું કારણ ? હે સુજગે ! આ પોતાનું મન સ્વસ્થ કરી સર્વ શંકાને ત્યજી દર સર્વ વાત નિવેદન કરો.” તે અવસરે રાજાની પાસે ઝાઝા રહેલા સુમતી પ્રધાને કહ્યું. હે જડે ! શ્રી પુન્ડરીકપુરના રાજા અને બંધુમતિના પ્રાણનાથ એવા ગજવાહનનો પુત્ર આ વજ્રજંઘ છે. એ પરસ્પીયોનો જાણ, જિનરાજનો જાત્ર અને પ્રસિદ્ધ સુજર્વના બલવાલો હોયોથી નિધે તમારી વાત પૂઝે છે.

પછી સંતુષ્ટ ધ્રુવેલા ચિત્તવાલી સીતાયે તેમની આગલ પોતાનો સર્વ જ્ઞાન કરી સંજ્ઞાઓ એટલે યજ્ઞજંઘ રાજાએ નિર્મલ ફીલવાલા વંશના મુડરણાને જાણીને જનક સુતાના કર્મને નિંદતા બતા તથા પોતાના હૃદયમાં રામના જગપણાનો વારંવાર વિચાર કરતા બતા સીતાને કહ્યું. “ હે જનકરાજ પુત્રી ! તું નિધે મ્હારી ઘ્હેન છે. વલી જેવી રીતે તું રામના વિયોગથી પોતાના હૃદયને વિષે બહુ દુઃખ ધારણ કરે છે તેવીજ રીતે રામ પણ ત્હારા વિયોગથી વહુ દુઃખી થશે. હે વસે ! તું આ જગેને વિષે મ્હારી સાધર્મી ઘ્હેન છે, માટે મ્હારે ધો નાહ.” હર્ષિત હૃદયવાલી સીતાયે પરિણામે દિતકારી એવાં તેનાં વચનને જાણીને તત્કાલ અંગીકાર કર્યું, પછી વજ્રજંઘ રાજાએ તે પોતાની સાધર્મી ઘ્હેન સીતાને મ્હોટી પાલખીમાં બેસારી મહોત્સવ પૂર્વક પોતાના પુન્ડરીક નગરમાં પ્રવેશ કરાવ્યો અને તેને રહેવા માટે ઝનમ મંદીર સોંપ્યું. સીતા ત્યાં રહી એટલે એવા ધર્મકાર્યને વિષે સ્વયમવંત થઈ. તે વચ્ચે તેના ગર્ભમાં રહેલા ઝનમ બે પુત્રો તથા અને વિવેકની પેઠે શુદ્ધિ પામવા લાગ્યા.

એવે કૃતાંત મેનારતિયે તુલ્લ ગમની પામે આવીને મહામુદ્રાળીથી કહ્યું કે “ હાય હાય ! મેં વ્યાગ્રાદિ અનેક પશુનથી જગપુર એવા મિત્રનાદ નામના વનને વિષે સીતાને ત્યજી દીધી. હે ઈંડા ! આપે જનકરાજપુત્રીને ત્યજી દીધાં, એ વાત માંજથી મીના દુઃખને લીધે બહુવાર મૃત્ત્યા પામ્યા. પછી સંવત્ર થયા એટલે શીર્ષકાવ પર્યંત વહુ વિજ્ઞાન કરી તેમને આપને મંદેશો મોદ્યોને કે, “ હે નોનિડા ! આપની નેનિ અને જગનુપમિદ્દ એવા પાતુરુ કાંડ અતો-શિવ દેવાદે છે કારણ કે, જે આપે કલ્પ મુર્મજનોનાં વનનેને માંજની વ-

रीक्षा कर्त्तव्या विना म्हारो त्याग करघो. हे देव ! अथवा तो म्हारा पूर्वजवना घोर कर्मनो म्होटो विपाक उदय आग्यो हशे के, जेथी आपे परीक्षा कर्त्तव्या विना म्हारा उपर अपवाद मूकी आवा जयंकर वनने विपे त्यजी दीधी. ” (कृतांत सेनापति रामने कहे ठेके,) हे नाथ ! आ प्रमाणे कहीने सीता फरी मूर्छा पाम्यां. घोमीवारे सचेत थया एटले वली कहेवा लाग्या के, “ हाय हाय ! म्हारा वियोगथी खेद पामता राम शी रीते पोताना प्राणने धारण करी स-कशे ? ” सीताये कहेला संदेशारूप कृतांत सारथीनां आवां वचन सांजली जनकपुत्रीना वियोगरूप तिव्ररोगथी अत्यंत पीमा पामेला राम मूर्छा पाम्या. पढी शीतल जल विगेरेना उपचारथी सचेत थया एटले गाढ विलाप करवा लाग्या. आम सीताना वियोगथी पीमा पामेला रामने जोइ लक्ष्मणे कहुं. “ हे बांधव ! तमारी प्रिया वनने विपे पोताना शीलथी विघ्नेने दूर करती वती जीवती संजवे ठे, माटे ज्यां सुचीमां ते तमारा वियोगथी मृत्यु न पामे तेदलामां तेने अहिं तेनी लावो. ” लक्ष्मण आ प्रमाणे रामने कही पोतेज कृतांत सेनापतिनी साथे वैमानमां वेसी तुरतते सिंदनाद वनमां आग्या. त्यां तेमणे बहु यत्नथी सीतानी शोध करी, पण ते जमी नहि; तेथी ते पोताने घरे पाठा आग्या. पढी “ निश्चे ते वनमां सीतानुं कोइ बाध अथवा सिंह ज-क्षण करी गयो हशे. ” एम धारी राम लक्ष्मणे सीतानी प्रेत क्रीया (उत्तर क्रीया) करी. ज्ञामंरुल विगेरे सर्व बंधुवर्ग पण सीताना मृत्युना समाचार सांजली बहु रुदन करवा लाग्या. रामे पण पोताना चित्तेने विपे पोताना अ-विचारी कार्यनी बहु निंदा करी.

हवे अहिं पुंरुरीक नगरने विपे सुखेथी रहेला सीताये शुज दिवसे उ-चम समयमां थ्रेष्ट लग्नेने वखते वाव्य दिशाना गजराज पुष्पदंतना सरखा कांतिथी देदीप्यमान एवा चे पुत्रेने जन्म आप्यो. वज्रजंघ राजाएते पुत्रेनो जन्मोत्तव करी पहेलानुं अन्नंगलवण अने बीजानुं मदनांकुडा एवां नाम पा-रुथां. पढी धावमाताउथी लावन पालन कराता ते बने पुत्रो पोतानी मेले श्री रामना वंशरूप कक्ष्यवृक्षनी उत्तम फल संपन्निने धारण करता उता अ-नुक्रमे वृद्धि पामवा लाग्या. एक दिवस प्रसिद्ध गुणवालो, बहु शास्त्रनो जा-ण, समकीनथी सुशोभित, उत्तम उपासकोना सर्व व्रतने धारण कर्त्तानो,

अनेक देशोना बहु राजानुने जीती गंगानदीने उत्तरी अने उत्तर दिशामां कैलाश पर्वतनी पासे आब्या. त्यां तेमणे सिंदल विगेरे बहु समृद्धिंत देशोने पोताना स्वाधिन कऱ्या.

पठी सिंधुनदीना सामे तीरे जइ त्यांना बहु राजानुने जीती अने पठी तेजनीज साथे महा दर्पवंत एवा ते वने जाइयो पाठा पुंरुरीक नगर प्रत्ये आब्या. त्यां वज्रजंघ राजाए तेमनो प्रवेश महेत्सव करघो, वने वीरोए पोताना घरने विषे आवी बहु प्रेमथी सीताने प्रणाम कऱ्या. महासती सीताये पण प्रसन्न मनथी अनेक देशाना अधिपतिपणानी विजय लक्ष्मीने मेळवनारा ते पोताना वने पुत्रोने “श्री रामलक्ष्मणना समान पराक्रमवाला तथा दीर्घ आयुष्यवाला थानु.” एम आशीष आपी.

पठी कोइ दिवसे वने जाइयोए हाथ जोरुनीने वज्रजंघ राजाने कह्यु. हे विजो ! आपे प्रथम अमने कोशला नगरीप्रत्ये जवानुं कह्युं दतुं, माटे हे नैर्इवंइ ! आपणी सेना तुरत तैयार करो.” वज्रजंघ राजाए तुरत पोतानी सैना तैयार करी एटले विनयथी नम्र एवा रामपुत्रोए पोतानी माता सीताने प्रणाम करीने कह्युं. “हे मात ! जो आप अमने आज्ञा आपो तो अमे कोशलापुरी प्रत्ये जइये अने अमारा पिता तथा काकाने कृणामात्रमां अमारुं जुजावल देखामीये.” सीताये कह्युं. “हे पुत्रो ! तमारे पितानी अथवा काकानी साथे उग्र युद्ध करवुं ते योग्य नथी; परंतु पुत्रोए विनय करवो एज बलाणवा योग्य ठे.” पुत्रोए कह्युं. “अमे तमारा पुत्रो ठीए, एवं लज्जाकारी वचन तेमनी पासे ही रीते कहीए ? तेमज अमारा पिता राम पण अमने मलवामां लज्जा पामे ठे. तो हे मात ! प्रथम अमे अमारुं उग्र जुजावल पिताने देखामीने पठी पोताना कुलने योग्य एवो विनय करिजुं.” ठेवट माताए रजा आपी एटले असंख्य सेना संहित ते वने महा बलवंत कुमारो पोताना जुजवलथी रस्तामां अनेक बलीट राजानुने पण पोताने स्वाधिन करता उता अयोध्यापुरी तरफ चाल्या. अनुक्रमे देशदेश प्रत्ये पोताना उग्र पराक्रमने विस्तारता उता अखंडित पराक्रमवाला ते वने जाइयो कोशला नगरीनी सीमा समिपे आवी पदोच्या.

दवे अहिं अयोध्यामां धुलथी व्याप्त थइ गयेली सर्व दिशानुने तथा ना-ना प्रकारना यार्जोत्रोना शब्दना परुवंदाथी पूर्ण थपेला आकाशने जोउने रा-

म लक्ष्मण क्रोध करी कहेवा लाग्या के, “अरे ! पतंग समान मरवानी इच्छा करनारो आ कयो शत्रु अस्मात् अर्द्धि आवे ठे ?” एम कहीने क्रोधघी प्रज्ञात-ना सूर्य समान लाल नेत्रवाला ते राम लक्ष्मण तुरत युद्ध जूमीमां आव्या.

हवे एम वन्युं के ए वखते विद्याधरोनो अधिपति जामरुल नारद रु-पिना कहेवाघी पोतानी व्हेन सीताना समाचार सांजली इर्षयी तुरत पुं-रीक नगरप्रत्ये आव्यो. त्यां ते ज्यारे सीतानी पासे आव्यो त्यारे जनकराज-पुत्रीये तेनी आगल रुदन करतां कहुं के, “हे वंधो ! रामे म्हाला अपराधनी तपास कख्या विना मने घोर वनने विषे तुरत त्यजी दीधी ठे. मने वनवास-रूप एक दुःख तो ठे. तेमां वीजुं ए थयुं के, आजे घोमा दिवस थया त्हाला ज्ञाणेजो में ना कद्या उतां पण पोताना पितानी साथे युद्ध करवा माटे को-शला नगरीप्रत्ये गया ठे.” जामरुले कहुं, “हे व्हेन ! एक तो रामे मूर्ख-लोकोना कहेवाघी तने सहसा वनमां त्यजी दीधी ठे. वीजुं युद्धसमां आकुल थयेला तेन्ना शत्रुबुद्धिरी त्हाला पुत्रोने इणी नाखशे. तो एम न धवा माटे हुं ऊट त्यां जाउं हुं. अर्हि विलंब करवो ते योग्य नथी.” पठी सीताने वैमानमां वेस्तारी जामरुल तुरत पोताना ज्ञाणजना बलने जोवा माटे तेमना सैन्यप्र-त्ये आवी पहोच्यो. सेनाना अधिपति एवा रामना पुत्रोए अकस्मात् पोतानी माता सीताने जोइ; तेथी होज पामेला अंतःकरणवाला तथा प्रफुल्लित थयेलां नेत्र अने मुख कमलवाला तेन्ना ते सीता माताने नमस्कार कखो. पठी सीताना कहेवाघी अत्यंत नम्र एवा अनंगलवण अने मदनांकुश एवा ते बन्ने जाइयोए जामरुलने पोतानो मामो जाणी तेने पण नमस्कार कखो. पठी प्रसन्न मन-वाला जामरुले तेन्नुं धैर्य जोइने कहुं, “हे वत्सो ! जो के तमे आ समरांग-णमां अत्यंत दुर्जय एवाय पण शत्रुने जीतवा समर्थ ठो, तथापी नम्र एवा तमारे पोताना पूज्य पितानी साथे युद्ध करवुं योग्य नथी. कारण जेमणे म्हा बलवंत एवा रावणने पण जीत्यो ठे तो पठी तेमनी आगल बीजो कयो पुरुष युद्ध करवा समर्थ थाय.” अनंगलवण अने मदनांकुशे कहुं, “हे मामा ! ए मनी आगल कोड टकी सकवाने समर्थ नथी ए आपे सत्य कहुं ठे तथापी जो अमे इवणां युद्धी पावा फरीये तो ते अमारा पिता लज्ज पामे, माटे इवणां अमारे बन्ने जाइयोने तेमनी साथे युद्ध करवुं एज योग्य ठे.” आम

तेउ परस्पर बात करे ठे तेउलामां तो बन्ने सैन्यने विषे युद्ध चाह्युं. पत्नी स-
मल्लमणना सैन्य प्रत्ये कालरूप एवा ते बन्ने वीरो पोताना मामानी पाते युद्ध
करवानो राजा मागी पोताना सर्व सैन्यनी साथे तैयार थया, आ वसते रामना
सैन्यने विषे एवो कोउ पालो, रफी, अश्वार के हाथी उपर बेसनारो नहेतो के.
जे आ बन्ने मझाग्रीयोना सन्मुख युद्ध करवाने तैयार थयो न होय. ठेउ
पोताना समग्र बलग्री रामना सैन्यने मथन करी अनंगलवण कुमार रामनी
साथे अने मझांकुडा वासुदेव एवा लक्ष्मणनी साथे युद्ध करवा लाग्या. आ व-
गने अनंगलवण रामने तथा मझांकुडो लक्ष्मणने जूडु जूडु कह्युं के, " तमे
पोतानुं जे यत्त रावणने देवाह्युं होय ते हवणां अमने देवाह्यो. " राम पण
अमने पोर एवी युद्धकीला करता एवा मझा दुर्जय अनंगलवण कुमारने जेउ
पोताना गेतापति कृतांत मुणने कह्युं. " हे सारथी ! तू आ मझा रावने ऊठ
ए हाथुनी पाते लक्ष्मण के, जेथी हुं तेने तुगत जीती लव. " सारथीय कह्युं.
" हे नाथ ! आकी गंवला आ घोडाउ अहिंथी आगत चालना नथी तेम रथ पण
हाथेना प्रहारथी जर्जरित थड गयो ठे. वली मझा बन्ने हाथो धनुष्य गेनवाथी
बहु आछी गया ठे, तो हवे हुं रागवार अत्यंत तीव्र एवा प्रहारनी गेमाने
मदन करी शकतो नथी. " राम कह्युं. " हवणां मझा अंग पण एवुं शिप्रिय
थड जाय ठे के, नेवुं पुर्व रावणना घोर युद्धने विषे पण धर्युं नहेतुं. मझा
हन मझावादि दिव्य आयुधो पण आ हाथुनी आगत वृथा थड गने ठे. पुर्व
मे जगदना साथे जे विजयपदमी मेनवी हनी नेवुं हुं हवणां स्थापन करी
शकतो ? " राम आ प्रमाणे पोताना सारथीने कहे ठे एउलामां युद्ध
करवा एवा मझांकुडो लक्ष्मणना बलस्यवने विषे बाणना एवो प्रहार कयो
के, जेथी लक्ष्मण रथना उपर तुगत मूर्छा पाव्या. पत्नी रागवार नैनना
शोकन जननुं मिचन कयायो मनेन थोववा लक्ष्मणे होयथी निरुगन मु-
ख करी हाथुनुना समूहने नाश करवाय चरनुं स्मरण कर्युं चर नुन ल-
क्ष्मणना राम आउनुं एउने नेमणे नेन होय करीने मझाव मझांकुडा तगर
होवुं- वरनुं ते वर ने मझांकुडानी प्रहरीणा करीने कमे लक्ष्मणना हवन
उपर बेवुं लक्ष्मणे आरौ गेने मझेन वेवार मझुं चर. दन मझांकुडानी
प्रहरीणा करी लक्ष्मणनात हवने विषे शोक थरुं आम चर. रागवार राग

फर्युं, तेथी नाश पाम्युं ठे मान जेमनुं एवा राम लक्ष्मण खेद करता उता पोतानामनमां विचार करवा लाग्या. " हा! आ ज्ञरतक्षेत्रने विपे निश्वे नवीन एवा आ वलदेव तथा वासुदेव उत्पन्न थया के शुं ? जे एमना उपर वारंवार फेंकेलुं चक्र पण निष्फल गयुं. !!! अण लोकमां वीररूप रावणने जीतेवते पण आ वनेथी पराजय थयो ए महा समुझने तस्या उतां पण खाइमां बुझो गयेला वहाणनी पेठे अयेलुं ठे. " आधी रीति खेदधी पीमा पामेला राम लक्ष्मणने जोइ नारदक्षपिये तेमने कह्युं. " हे राघवो ! तमे हर्षने स्थानके आवो महान् खेद शा माटे करो ठो ? कारण के, अत्यंत उत्कृष्ट एवा जुजमंनलना पराक्रमवाला पुत्रोथी बलीष्ट एवा तमारो पराजय पण लोकने विपे सर्वस्था-नके श्रेयकारी ठे. सीता सतीना उदररूप गुफाने विपे निवास करनारा अने वीर पुरुषोना मध्ये मुकुटमणि समान अनंगलवण अने मदनांकुश नामना आ वने पुत्रो तमारा ठे. एउ तमारा दर्शनने माटे हर्षथी अहिं आव्या ठे. त-मारे एमने पोताना दुर्धर बेरने पोपण करनारा शत्रु मानवा नहि. " पठी नारदे राम लक्ष्मणनी आगल सीताने वनमां त्यजी दीधी त्पारथी आरंज्जी पुत्रना जन्मपर्यंतनी सर्व बात कही संज्ञलावी, तेथी दशरथ पुत्रो हर्ष अने लज्जाथी महा विस्मय पाम्या. पठी रामरथथी नीचे उत्तरी अने हर्षथी वने हा-थने पडोला करी पुत्रोने आलिंगन करवा माटे तेमना सामा दोरुया. अनंगलवणे अने मदनांकुशे पण पिताने आवता जोइ पोतपोताना रथमांथी तु-रत नीचे उत्तरी तेमना चरणकमलने विपे नमस्कार कथ्यो. रामे तेमने महा हर्षथी आलिंगन करयुं. पठी हर्षित चित्तवाला वने जाइयोए लक्ष्मणना चर-णमां नमस्कार कथ्यो. लक्ष्मणे पण तेउने आलिंगनपूर्वक बहु प्रीति उपजा-वी. शत्रुघ्न जूपतिये पण पोतानां चरणने विपे हर्षथी नमन करता अने सर्व ज्ञातिवर्गने आनंद उपजावता ते पोताना बंधुना पुत्रोने प्रेमथी आलिंगन क-र्युं. तारूप लक्ष्मीथी व्याप्त, सौजाग्य गुणोथी गरीष्ट अने रूपथीथी काम-देधने पण जीतनारा ते वने पुत्रोने जोइने राम विगेरे सर्व मनुष्यो अत्यंत संतोष पाम्या. वैमानमांवेठेला सीता सती पण रामाक्षिकने दुर्जय एवुं पोताना पुत्रोनुं शौर्य जोइने हर्ष पामता उता करी पुंरुरीक नगरप्रत्ये आव्या.

पठी लक्ष्मणादि स्वजनो सहित रामे ग्दोटा महिमाथी मणिना तोर-

जोए करीने सुशोजित एवी विनीता नगरीप्रत्ये पोताना बने पुत्रोने प्रोश कगव्यो. आ वसते केटलाक नागरीक लोको रामने, केटलाक सीताने, केटलाक ते बने पुत्रोने अने केटलाक तेमना श्रेष्ठ वंशने एम जूवा जूवा बगाना दना. पत्री रामे वज्रजंघ राजाने सत्कार पूर्वक कहुं के, “दे मदानुना-न ! तमे म्दारी उन्नति करनारुं ए बहु सारुं करयुं ठे के, “जे म्दारा पुत्रोने अर्दि पाव्या. ” आ अवसरे विज्जीवण, सुमीव, हनुमान विंगेरे मुख्य जूरति-पोंधी एक एना सहमणे हाथ जोडीने दर्पथी तुरत श्री रामनी विनंती करी के, “दे बांघन ! एक तो आपना वियोगथी अत्यंत सप्त थपेली सीता बहु दू गरी उ. दे रिंरी ! तमां पण बीजुं ए ठे के, हयणां ते महा सती पोताना पुत्र-गनना विपोंग दुःगथी बहु आकुलव्याकुल अइ दोष एम देखाय ठे, माटे दे अर्पीश ! जो आप आझा करे तो हुं ए मदा सतीने अहिं तेदी सागा माटे जाउं. ” लक्ष्मणनां आयां वचन सांजत्री रामे पोताना मनमां विचार करीने लक्ष्मणने योग्य उत्तर आप्यो के, “दे बांघन ! जो के लोकापवाद तन असत्य ठे तो एण मूर्ख लोकोना अप्रमाणिक तथा माररहित वचनोथी एण कोखी सीताने म्दाराथी पोताना घरने विषे केम लावी शकाय ? हुं गीताने शुभ शीतवाली जाणुं ठुं तो पण ते प्राणप्रियाने अपवादथी निवृत्त करवाने नि-स्पृह कगवीने पत्री घरने विषे लावीश. ”

पत्री “ एम आउ. ” एम कहीने हनुमान विंगेरे जूरतिपोंग विनीता नगरीनी बहार हागमायमां उनम मिंदासनोथी सुशोजित एवा म्दोटा वैमान तुल्य अनेक श्रेष्ठ मंत्रोनेया कगव्या. पत्री श्री रामनी आझाथी देखीवमान वैमानमां बैसी सुमीव जूरतिपे पुंरुगीक नगर प्रत्ये जडने सीताने प्रणामपूर्वक विनयथी कहुं के, “ दे मान ! निधे रामे तमने तेदया माटे मने अर्दि मोह-बरो ठे, माटे पोताना विष प्राणनाथना आ पुण्य वैमानने विषे आप शीघ्र बेसे. ” सुमीवनां आयां वचन सांजत्री पूर्वना स्पृष्ट पगजयना स्मरणथी गेद राखती सीताने कहुं. “ अहो ! एक तो आज सुवी पण म्दारा मननी अर मने वनमां गइती शीतनुं दुःख बहुगदमान ठे नेमां वली बीजा दुःखने आ-नागने समनी पने हुं शी गीते आहुं ? मैं एमना हृदयने स्नेह जाणो ठे. ” सुमीव करीथी कहुं. “ दे आसिनी ! जोर गइती हो, कगव हाणं सुमि-

ना पुत्रसहित श्री राम अनेक नगरवासी जनो अने जूपालोनी साथे तमारी
 दुष्णि मोटे विनीता नगरीनी बहार तैपार करेला मंरूपोमां सिंहासननी उपर
 बेवेला ठे. " सीता प्रथमचीज पोतानी दुष्णि स्पृहावाली होती, तेथी सुग्रीव-
 नां संतोषकारी वचनची ते वैमानमां वेठी. वैमान पण कृष्णमात्रमां आकाश-
 मार्गे चड विनीता नगरीनी समीपे आवी पदोच्चुं. पठी जनकराजपुत्री सीता
 मर्दोदय नामना उद्यानमां वैमानची नीचे उतर्यां एटले लक्ष्मणादि सम-
 स्त नरेंद्रोए तेमने सन्मानपूर्वक स्पर्श प्रणाम कृत्या. लक्ष्मणे विज्जीरणादि-
 कनी साथे सीताने फरीशी प्रणाम करीने कहुं. " हे निर्मल हृदयवाला जन-
 कराराजपुत्री ! तमे तुरत पोताना मेहेल प्रत्ये पधारीने अमने पवित्र करो. "
 सीताये कहुं. " हे वत्स ! हुं पोतानी दुष्णि कृत्या विना क्यारे पण अयोध्या
 नगरीमां आववानी नथी. " पठी लक्ष्मणे ए सर्व वात तुरत रामने निवेदन
 करी एटले राम पोते त्यां आवी सीताने कहुं. " हे देवी ! तमे रावणाना घरेने
 बिरे दीर्घकालपर्यंत रह्या वतां अत्यंत दुःख झीलवाला हो तो हे प्रिया ! तमे
 सर्व नगरवासी मासतो अने जूपालोनी समक्ष नवीन एवा दीप्यपी सर्व अ-
 पवादेने नाश करवाना कारणरूप आत्मदुष्णि करी वतावे. " सीताये दास्य
 करीने कहुं. " हे राम ! तमारुं विचक्षणपणुं कंड अलौकिक देखाय ठे के, जे
 तमे गर्जवती एवी मने परीक्षा करवा विना कृपा वनने बिरे त्यजी दीधी हे
 प्राणनाथ ! प्रथम मने तीव्र ईरु तो आपी चूक्या अने दवे पावलथी परीक्षा
 करवानुं कदा हो ए तमे फांड अलौकिक नीति प्रगट करी दोय एम देखाय
 ठे. " रामे विलक्ष कर्नने कहुं. " देवी ! हुं तने विदुः झीलवाली जाणुं हुं,
 तथापी नगरवासी जनोना विश्वांमने मोटे एम कहुं हुं. " सीताये कहुं. " हे
 स्वामिन् ! सांजलो. में दुःखद एवां पांच दिव्य अंगीकार कृत्यां ठे. तमां ?
 १. प्वाजाधी विकराल एवा अग्निमां प्रवेष्ट करूं, २. अत्यंत तपस्वेला वंशाने जी-
 नवती घाटुं, ३. आजवानां तोलावूं, ४. मंत्रेला घोग्या चावुं अपवा ५. हलनी
 तोहमप फालने जीनवती गृहल करूं. आ पांच दिव्यमांधी जेनी आह्वा करो
 ते करूं. " आ वगते नारदनादि अने सर्व नरगदामी सोरो श्री रामने वहेवा
 लाग्या के, " हे रघुराज ! आ सीता सतीज ठे; एमां तमारें उग्रपण दांवा
 करवी नदि. " रामे वत्स सर्व सोरोने कहुं. " नमो दिव्य प्रेष्ट ठे; पणुं

લે ! લોક વાક્યથી મેં કરેલા અપરાધનો આપ ક્ષમા કરો. દે દેવી ! પ્રથમ તો ગર્જના કરતા સિંહ અને હાથીયોના સમૂહથી અત્યંત ધોર એવા ઝપંકર વને વિષે જે તમે જીવતાં રહ્યા એજ તમારું મુખ્ય દિવ્ય શું અમે નથી જાણતા ! હિંદેદ્રરાજપુત્રી ! તમે મ્હારા સર્વ અપરાધોની ક્ષમા કરીને ઘર પ્રત્યે ચાલો અને દે પ્રિયા ! સ્વસ્થ મનવાલા થઈ પૂર્વની પેઠે મ્હારી સાથે અસંખિત જોગોને જોગવો.” સીતાયે કહ્યું. “દે નાથ ! એમાં કાંઈ આપનો અથવા નગરવાસી સો-કોને દોષ નથી; એતો મેં પૂર્વે ઉપાર્જન કરેલા અતિ ધોર હુટ કર્મનું ફલ પ્રાપ્તિ પમ્પું હતું. દે વિજો ! હવે મ્હારે આ લોકને વિષે તેમજ પરલોકને વિષે શુ-કુઃમ આપનારા વિનશ્વર એવા સંતારના જોગથી શરયું. હવે તો હું સંતાર-વાસથી મેલવેલાં પાપને નાશ કરવામાં સમર્થ એવા કલ્યાણકારી મહાવતને શ્રંગીકાર કરીશ.” આ પ્રમાણે કહીને એજ વચ્ચે મહા સત્યવાલી સીતાયે પોતાના હાથવતી પોતાના મસ્તક ઉપર રહેલા કેશનો લોચ કલ્પે. પત્ની જે-ટલામાં “ઔરે પ્રિયા ! તમે આ શું કરો છો ?” એમ કહીને રામ મૂર્છા પામ્યા તેટલામાં સીતાયે જપનૂરણ કેવલીની પાસે જઈને તપસ્યા લીધી. પત્ની જ્યારે ચંદનનાં જલ વિંધેરે શીતલ ઉપચારથી સિંચન કરેલા રામ સંચન થયા ત્યારે તે વિજાપ કરવા લાગ્યા કે, “દે પ્રિયા ! તું ક્યાં છે ? અને હવણાં ક્યાં ગઈ છે ?” ચત્તી પોતાની ચાર વાજુણ વિંટલાઈને વેઢેલા જામંમલ વિંધેરેને પણ રામે કહ્યું કે, “ઔરે વિજાર છે વિજાર છે !! તમે મને પોતાના કેશનો લોચ કરનારી એવી જનકરાજ પુત્રી સીતાને દવણાં દેલામતા નથી.” રામે આ પ્રમાણે કહ્યું, ત્યાં મર્વે નૃગનિષો મૌન ધારણ કરીને વેમી રહ્યા; તેથી ચારે કોચાતુર પયેજા રામે કહ્યું. “ઔરે ! મરવાની ઇચ્છા કરતા એવા તમે મને આયું કુઃમ પ્રાપ્ત થયે અને પણ કેમ ઉદામીપણું ધારણ કરો છો ?” લક્ષ્મણે પ્રશ્ન કરીને કહ્યું. “દે વિજો ! આ મર્વે જૂગનિષો આપના આજ્ઞાકારી સેવકો છે તેમજ દે કરુણામા-નર ! આ મર્વે લોહો પણ આપનાજ જન્મો છે. સીતા સતીયે પોતેજ મન્નદ ઉપર લોચ કરી જપનૂરણ કેવલીની પાસે વિધિપૂર્વક દિક્ષા લીધી છે. ગ્રેમ પૂરે ! અને લોહના હુટ વચનથી ગર્જવની તે સીતાને ત્યજી હતી તેમજ પ્રાપ્ત થયેલા મત્વજાતી એ મહાનનીયે દવણાં ઝનમ ઝન ધારણ કરી આપને ત્યજી શીત છે. એ મહર્ષિને આ કર્મનો નાશ થવાથી દવણાં કેવલજ્ઞાન ઝનમ પ્રપ્ત

ठे, माटे आप सरखाने पण उत्कृष्ट एवा पुण्यने माटे तेमनो केवलमहिमा करवो निश्चे योग्य ठे. बली व्रतने धारण करनारी सीता पण त्यां साध्वीपोनी पासे ठे" लक्ष्मणनां आवां वचन सांजली पुण्य बुझ्वाला रामे तुरत सीतानी प्रशंसा करता कहुं. "अहो ! उत्कृष्ट पुण्यवाली ते म्हारी प्रियाने धन्य ठे के, जेणे ते केवली मुनिनी पासे विधिपूर्वक व्रत आदरधुं." आम कहीने राम पोताना परिवार सहित ते केवली मुनिने वंदना करवा गया. त्यां रामके-बलीने वंदना करो तेमनी आगल वेग एटले हितना अजितलापी तथा तपो-धन एवा ते महामुनिये पापनो नाश करनारी अमृत समान धर्म देशना आपी. व्याख्यान पूर्ण थया पठी रामे तेमने पूठधुं के, "हे मुनि ! हुं ज्ञव्य तुं के अ-ज्ञव्य तुं ? आ म्हारा झंसयने ठेदी मने झंका रहित करो." केवलीये कहुं "हे नरेंद्रचंद्र ! तमे ज्ञव्य ठो अने बली तमे आज जवने विपे म्दोटा उदयने पामझो." उत्तम आचरणथी बखाणवा योग्य एवा रामे फरीथी पूठधुं. "हे मुनीश्वर ! म्हारे लक्ष्मणने विपे आवो दुःस्त्यज प्रेम शायी ठे ?" मुनिये कहुं. "हे बलदेव ! तमे जोगोने जोगवीने अंतें शुद्ध एवा चारित्रने अंगीकार करझो." आ वखते जेने अत्यंत बोध प्राप्त थपोठे एवा रामना सेनापति कृतांतें संसारवास्त-थी बहु जप पामता ठतां अनेक ज्ञव्य पुरुषोसहित दीक्षा लीथी. पठी ते के-वलीमुनिये राम, लक्ष्मण, विजयीण अने सुग्रीव विगेरे अनेक पुरुषोना पूर्व-ज्ञवो विस्तारथी कहीने तेमने जिनराजना धर्मने विपे दृढ कख्या. पठी वि-जयीणें केवलीने पूठधुं. "हे मुनीश्वर ! विज्ञेये जिनेंझना धर्मने विपे स्थिर मनवाला रावणे कया दुष्ट कर्मने लीथे सीतानुं हरण करधुं ? बली लक्ष्मणो रावणने माख्यो ए पूर्वज्ञवना वैरथी के नविन उपाज्जन करेला वैरथी ? तेमज भूखलोकोए मिथ्या कलंकथी सीताने शा माटे हूषित करी ?"

केवलीये कहुं. "हे राजन् ! दक्षिण जरतकरत्रमां कामावती नामनी न-गरीने विपे नयदत्त नामे वणिक् रदेतो दतो. तेने सुनंदा नामनी स्त्री दत्ती. तेउने श्रीदत्त अने वनदत्त नामना वे पुत्रो दता, अनुक्रमे युवावस्थाने प्राप्त थपेला ते वने पुत्रोने याज्ञवल्क्य नामना कोइ ब्राह्मणनी साथे मीत्राई थइ. हवे एज नगरमां सागरदत्त नामनो कोइ धनवंत वणिक् वसतो दतो. तेने रत्नप्रज्ञा नामनी स्त्री दत्ती. तेउने एक अनुचमा नामनी पुत्री. ज्यारे आ-

पुत्री युवावस्था पामी त्यारे पिताए तेनो संबंध नयदतना म्होटा पुत्र श्रीदत्त साथे कख्यो. पढी माताए पण पोताना लोअथी एज पुत्रीनो संबंध पतिथी वानी रीते कोइ महा धनवंत श्रीकांत नामना वणिक्नी साथे कख्यो. आ वा-
तनी याइवळक्यने खबर परुवाथी तेणे ते वात श्रीदत्त तथा धनदत्तने कदी. पढी श्रीदत्ते रात्रीने विषे क्रोधथी शस्त्रवमे श्रीकांतने माख्यो. श्रीकांते पस तेने तेवोज प्रहार कख्यो. वन्ने जणान्त मृत्यु पाम्या अने विंघ्याचल पर्वतनी जूमिने विषे हरणरूपे उत्पन्न थया. पेली अनुत्तमा कन्या पण तेमनेज माटे होयनी ? एम परएया बिना मृत्यु पामीने तेज वनमां मृगी रूपे उत्पन्न थइ. पढी ते वन्ने हरणो मृगलीने माटे महा घोर युद्ध करीने मृत्यु पाम्या. ग्राम बैरने विषे तत्पर एवा ते वन्ने जणाए बहु जव ब्रमण कखा.

हवे अहिं धनदत्त बंधुरहित धवाथी अत्यंत दुःख पामतो रात्रीने विषे वनमां जटकतो हतो. त्यां तेने जुख लागो एवामां देव इच्छाथी केटलाक सा-
धुत्त तेनी नजरे परुया. धनदत्ते तेजनी पासे जइ खावानुं माग्युं एटले ते सा-
धुत्तमांथी एक जणे कह्युं. "अरे ! साधुत्त दिवसने विषे पण क्यारे गृहस्थियो ने अन्न आपता नथी तो पढी रात्रीने विषे तो आपेज केम ? वली साधुत्त तो सर्व प्रकारे रात्रीजोअन त्याग कर्युं वे." आ प्रमाणे सुनियोए प्रतिबोध पमाल्लो ते धनदत्त धर्म पामी अंते काळ करी सौधर्म देवलोके देवतापणे उ-
त्पन्न थयो. त्यां देवतानुं आयुष्य पूर्ण करीने ते कोइ नगरमां मेरुनंदन नामना श्रावकनी स्त्री धारणीने उदरे पद्मरुचि नामनो पुत्र थयो. अनुक्रमे युवावस्था पाम्यो एटले तेणे श्रावकधर्म आदख्यो. एक दिवस घोमा उपर बेसीने बहार जता एवा तेणे रस्तामां कोइ वृद्ध वृषजने मरवानी तैपारीमां दीगो. दयावंत पद्मरुचिये तुरत घोमा उपरथी नीचे उतरी ते वृषजना कानमां पांच पर-
मेष्टिनो नवकार मंत्र संजलान्यो. पढी ते वृषज मृत्यु पामीने नवकार मंत्रना प्रजावथी तेज नगरीना नृपतिनी स्त्री श्रीदत्ताने उदरे वृषजध्वज नामना पुत्र-
णे उत्पन्न थयो. अनुक्रमे ते युवावस्था पाम्यो.

एक-दिवस ते राजकुमार नगरने विषे फरतो फरतो पेली वृषजनां मृ-
त्युस्थाने आवी पडोव्यो. त्यां तेने ते स्थानने जोवाथी जाति स्मरण ज्ञान प्राप्त थ्युं. पढी तेणे ने जग्या उपर एक जिनालय ऋगवी तेनी जीत उपर मृत्यु

पामवाने तैयार थयेलो एक वृषज चितराव्यो. वली तेणे वृषजना कानमां न-
वकारमंत्र संजलावनार पुरुषनुं चित्र पण जिनेंझनी मूर्ति सहित कराव्युं. पठी
तेणे त्यां रदेला पूजारीने कह्युं के, " जे माणस आ चित्रेने यथार्थपणे जोवे
तेनी खात्री करी मने तुरत खबर आपवा." वृषजध्वजकुमार आ प्रमाणे यो-
ग्य बंदोबस्त करी पोताने घेर गयो.

हवे केटलाक दिवस पठी पेलो पद्मरुचि देश त्यां चैत्यवंदन करवा
आव्यो. तेणे अरिहंत प्रभुने नमस्कार करीने ज्ञाते चितरेलां चित्रो एकी
नजरची जोडने हाड्य करवुं एटले पूजारीये तेने कारण पूवचुं. पद्मरुचिये
कह्युं. " में पूर्वे अश्व उपरधी नीचे उत्तरी वृद्ध वृषजना कानमां परमेष्टी मंत्र
संजलाव्यो तेनो आ चितार ठे. ए कारणची में हाड्य करवुं ठे. " पूजारीये
आ बात राजपुत्र वृषजध्वजने कही, तेथी ते त्यां आवी पद्मरुचिने प्रणाम
करीने कहेवा लाग्यो के, " हे सुभावक ! ते वृद्धवृषज हुंज इतो. आपे मने
अंत वखते नवकारमंत्र संजलाव्यो; तेथी हुं राजपुत्र थपो वुं. हे महा उप-
कार करनारा ! हवे तमे म्हारा गुरु, देव अने प्राणरूप ठो." वृषजध्वज राज-
कुमारे, आ प्रमाणे पद्मरुचिना वखाण करी तेने लक्ष्मीची समृद्धिवां एवा
पोताना घर प्रत्ये तेनी जड तेनीज साथे उत्तम श्रावकधर्म आदस्यो. पठी ते
बत्रे जणाठ कालधर्म पामी ईशान देवलोके महा समृद्धिंत देवता थया. त्यां
तेठ दीर्घकाल पर्यंत सुख जोगवी तेमांनो पद्मरुचि त्यांथी चवीने बैताड्य प-
र्वतना नंदावर्त नगरना नंदीश्वर राजानो नयतप्रिय नामना पुत्रपणे उत्पन्न
थयो. त्यां ते बहु काल पर्यंत राज्य जोगवी अंते दीक्षा लड कालधर्म पामी
महिं देवलोकमां देवता थयो. त्यांथी चवी महाविदेह क्षेत्रमां क्षेमा नगरीना
राजा विपुलवाहननी स्त्री पद्मावतीना उदरे श्रीचंड नामना पुत्रपणे उत्पन्न थयो.
अनुक्रमे युवावस्था पान्यो एटले बहु काल पर्यंत राज्य सुख जोगवी अंते स-
माधीगुप्त मुनी पासे चारित्र लडने काल करी ब्रह्मदेवलोकनो देवेंड थयो. त्यां
तेणे ब्रह्मलोकनां बहु सुखो जोगव्यां. पठी त्यांथी चवीने आ पद्म नामे उत्पन्न
थयो. वृषजध्वज पण ईशान देवलोकमां नाना प्रकारनां सुखोने जोगवी अंते
त्यांथी चवी बहु प्रकारना जवोवने मेलेवेलां पुण्यथी आ सुग्रीव थयो ठे.

हवे श्रीकांतनो जीव के, जे नृग थयो इतो ते बहु जवो भ्रमण करी

मृणालकंद नगरमां वज्रकंद राजानी हेमवती प्रियाना उदरथी महा बलवान्
 शंजु नामे पुत्र थयो. नयदत्तनो जीव घणां जवो भ्रमण करी शंजु नृपतिना
 उपाध्याय विजयनी स्त्री रत्नचुम्बने उदरे श्रीजुति नामनो पुत्र थयो. अनुक्रमे
 ते पुरोहित पद पाम्यो. अनुत्तमा पण अनेक जवो जर्माने श्रीजुतिनी स्त्री सा-
 स्वतीने पेटे वेगवती नामे कन्या थइ. अनुक्रमे ते युवावस्था पामी. एक दिवस
 मनुष्येने जक्तिथी स्तुति करवा योग्य सुदर्शन नामना साधुने कायोत्सर्गं उ-
 ज्जेली जोइ वेगवतीये हाश्य करीने सर्वे लोको सांजलता उतां कह्युं के, "ओ
 लोको ! पूर्वे आ साधुने में कोइ स्त्रीनी साथे क्रीडा करतो जोयो उ. तो हवे
 तमे ए साधुनो वेष धारण करनार दंजनीने शा माटे बंदना करो ओ?" वेगवती-
 नुं आहुं वचन सांजली मूर्ख पुरुषो अरिदंत धर्ममां तत्पर रहेला ते साधुनी
 निंदा करवा लाग्या एटले मुनिये एवो घोर अजिग्रह लीघो के, "ज्यां सुवी
 हुं कलंकपी निर्मुक्त थइश नहि त्यां सुवी कायोत्सर्गेंज रहीश." पढी जैनधर्म-
 वंत पुरुषोए वेगवतीनो बहु तिरस्कार कख्यो. वेगवती पण बहु उद्देग पामीने
 फरीथी साधु पासे जइ सर्वे लोको सांजलतां उतां कहेवा लागी. "हे यती! आ
 आप निरंतर निष्कलंक ओ. में ए सर्व कपटथी कह्युं हतुं, तो आप कृपा करो."
 आम कहिने तेणे फरीथी मुनिने नमस्कार कख्यो. सर्वे लोको पण स्वस्थ म-
 नवाला थया. पढी ते दिवसथी वेगवतीये श्रावकधर्म अंगीकार कख्यो. एक दि-
 वस शंजु राजाए उत्तम रूपवाली वेगवतीने दीठी; तेथी तेणे वेगवतीना पिता
 पासे तेनी याचना करी. वेगवतीना पिता श्रीजुतिये कह्युं, "हुं ए कन्या आ-
 पने आपनार नथी. पढी राजाए श्रीजुतिने मारी बलात्कारे वेगवतीने जोगवी
 एटले तेणे नृपतिने क्रोधथी आप आप्यो के, "जवांतरे हुं त्हाला वधने अर्थ
 उत्पन्न थइश." पढी शंजु राजाए वेगवतीने गोपी दीवी एटले ते कन्याये ह-
 रिगंता नामनी साध्वी पासे दीक्षा लइ उग्र तप आदरथुं. केटलोक काल पांच
 मदाव्रत पालीने वेगवती अंते काज करी ब्रह्म देवलोकमां देवतापणे उत्पन्न थइ.
 त्यांथी चवीने ते पूर्वे करेला नियाणाना बलथी जनकरात्री सीता थइ. तेणे
 पूर्व जवने विषे साधुने मिथ्या कलंकित कखा हता, तेथीज तेने माथे लो-
 कोए कलंक चमार्थ्युं हतुं.

अंतर्गजा पण मृत्यु पाम्या पढी अनेक जव भ्रमण करी कुडा नामना

બ્રાહ્મણની સ્ત્રી સાવિત્રીને ઝડપે પ્રજ્ઞાસ નામે પુત્ર થયો. અનુક્રમે યુવાવસ્થા પામ્યો એટલે તેણે વિજયસેન આચાર્ય પાસે દીક્ષા લઈ ઝગ્ર તપ કરવા માંડ્યો. એક દિવસ મહા સમૃદ્ધિથી સંમેત શિખરે યાત્રા કરવા જતા વિદ્યાધરોના અધિપતિ કનકપ્રજ્ઞને જોઈ તે પ્રજ્ઞાસ નામના સાધુએ નિયાણું કર્યું કે, “ આ મેં ઝત્તમ રીતે કરેલાં તીવ્ર તપના સમૂહનું જે કાંઈ ફલ હોય તેથી હું આવતા જીવને વિષે આવા વૈજ્ઞવવાલો અને વહુ જૂજાવલવાલો ધાનું.” પછી તે પ્રજ્ઞાસ મુનિ કાલ કરી ત્રીજા દેવલોકમાં દેવતા થયા. ત્યાં વહુ સુખ જોગવ્યા પછી ચવીને ત્હારા વંધુરુપ રાવણ થયો. (શ્રી જયજૂપણ કેવલી વિજ્ઞીપણને કહે છે કે) હે રાજન્ ! શ્રીદત્ત અને ધનદત્તનો મિત્ર જે પાશ્વવલ્લભ બ્રાહ્મણ હતો તે યજ્ઞા જીવો ધ્રમણ કરીને આ તું વિજ્ઞીપણ થયો તું. હવે વેગવત્તીનો પિતા જે શ્રીજૂતિ હતો તે મૃત્યુ પામી સ્વર્ગમાં ગયો. ત્યાંથી ચવીને તે સુપ્રતિષ્ઠ નગરમાં પુનર્વસુ નામે વિદ્યાધર થયો. એક દિવસ કામચી પીઠિત થયેલા તેણે પુન્નરિક નગરના જગનંદન ચક્રવર્તીની પુત્રી અનંગસુંદરીનું દરણ કર્યું. કહ્યું છે કે— કામાતુર પુરુષોને ચતુરાઈ (વિવેકીપણું) ક્યાંથી હોય ? પછી જગનંદન ચક્રવર્તીએ પોતાની પુત્રીની શોધને માટે મોકલેલા અનેક વિદ્યાધરોની સાથે યુદ્ધ કરતા તે પુનર્વસુના વૈમાનથી અનંગસુંદરીએ કોઈ મહા જાનીમાં પરતું મૂક્યું.

પુનર્વસુએ પણ પોતાનું બલ ક્ષીણ થવાને લીધે જય પામતાં ઝતાં દીક્ષા લઈ તપસ્યા કરવા માંડી. પછી મરણના અવસરે અનંગસુંદરીને મલવાનું નિયાણું કરી તે પુનર્વસુ મુનિ કાલધર્મ પામી દેવલોકે ગયા. ત્યાંથી આયુષ્ય પૂર્ણ થયે ચવીને આ લક્ષ્મણ થયા છે. હવે જાનીમાં પડેલી અનંગસુંદરી ત્યાંજ તપનું આચરણ કરી અંતે અનજ્ઞાન લઈ કાલધર્મ પામીને ત્રીજા દેવલોકમાં દેવી થઈ. ત્યાંથી દેવ સુખ જોગવીને પછી ચવી આ લક્ષ્મણની સ્ત્રી વિશદ્વ્યા થઈ છે. (કેવલી કહે છે કે,) અહો ! પરસ્પર પ્રેમ અને હેપને ધારણ કરનારા સર્વે જીવો રાગ અને રોપથી જગત્તને દિતકારી એવા અરિહંત ધર્મને નહિ જાણીને આ સંસારરૂપ મહા અરણ્યમાં ધ્રમણ કરે છે.”

પછી રામ, જયજૂપણકેવલીને નમસ્કાર કરી સીતા સાધ્વીની પાસે આવ્યા. ત્યાં તે અત્યંત કોમલ શ્રંગવાલી સીતા સાધ્વીને જોઈ પોતાના ચિત્તમાં વિચાર કરવા લાગ્યા કે, “ અહો ! આ મહાસતીનું શરીર માલવણના સરહું

बहु कोमल थे. तो ए कठोर देहवाला धीर पुरुषोष्ठीज पाली शकाय एवा व्रतने शीरीते धारण करी सकशे ? हा ! सर्व जगत्ना जनोने क्षोभकारी एवो रावण पण जेना चित्तने कंपावी शक्यो नथी, ते महासतीने तपस्या शुं दुःख थवानी थे ? कारण निश्चे तपस्याने विषे कठोर थनारा पुरुषो मुक्ति पामना-रा थाय थे. " आ प्रमाणे महासती सीताना धैर्य विगेरे उत्कृष्ट गुणोने पोताना चित्तमां विचार करता राम ते शांत मनवाली अने महाव्रतने धारण करनारी महा साध्वी सीताने नमस्कार करी लक्ष्मण विगेरे पोताना परिवार सहित तेना ते ते गुणोष्ठी इर्षित थया वतां विनीता नगरीप्रत्ये आग्या. अशो ! मनुष्योने विषे सीता समान बीजी कोइ स्त्री सती अने पतिव्रता नथी. कारण के, जेना शीलव्रतना प्रज्ञावथी ज्वाजल्यमान एवो विकराल अग्नि पल जलरूप थइ गयो.

इति श्री पद्म चरित्रे सीता प्रवासविषयदीक्षावर्णनो नाम

अष्टम प्रस्तावः

पत्नी लक्ष्मण पोतानां हृदयमां श्री रामनी ज्ञप्ति करता वता राग्यनु पालन करवा लाग्या. आ प्रमाणे राम लक्ष्मण वने जाइयो पूर्वना पुण्य योग्नी पुत्रपौत्रादिनी परंपराथी वृद्धि पाभ्या. महासती जनकराज पुत्री सीता पण घोर एवा तपने आचरी तेत्रीश दीवस अनशन व्रत धारण करी अने मृत्यु पामीने अच्युत देवतामां आविश् सागरोपमना आयुष्यवाला देवैश्ये उत्पन्न थइ. कृतांत मुनि पण तीव्र तप करी पोताना पुण्ययोग्नी ब्रह्मदेवलोकने विषे गया. आ यखते वैताल्य पर्वत उपर कनकपुर नगरने विषे कनकरथ नामे राजा राज्य करतो इतो. तेने चंडमुखी अने मंदाकिनी नामनी बे पुत्रीयो हती. राजाए तेमना विवाहने मोटे स्वयंवर मंरुप रची राम विगेरे अनेक विधाधरोने पुत्र सद्धित त्यां आववानुं आमंत्रण करचुं. पत्नी स्वयंवर मंरुपमां अनेक राजां आग्ये वते कनकरथ जूपतिनी वने पुत्रीयोए पोतानी इच्छाप्रमाणे सुवर्णसमान कांतिवाला रामना वने पुत्रोना कंठमां वरमाला आरोपी. तेमां मंदाकिनीये अनंगलवणनो पाणी ग्रहण करयो अने चंडमुखीये मदनकुशने बग्यो. पत्नी वक्षीष्ट एवा श्रीधरादि दोहसो लक्ष्मणना पुत्रो मदघी रामना पुत्रोनी माये युद्ध करवाने तैयार थया. मझ पराक्रमवंत एवा रामना

पुत्रो पण विवेकग्री पोताना चित्ते विषे विचार करवा लाग्या के, "आ आ-
पणा पित्राश्रयोना पुत्रोनी साथे कोण युद्ध करदो ? कारण बंधुतुनो वध निश्चे-
न करवो जोडए." रामना पुत्रोनी आवो विचार जाणी बहु लज्जायुक्त थपेला
तेत पोतानी युद्ध तैयारीने निंदता उता अद्वय कर्मताने लीधे वैराग्य पाम्या.
जेवट तेमणे पितानीआज्ञा लइ मदावल मुनिपासे चारित्र्य लीधुं. राम लहमण
पण बन्ने पुत्रोनी विवाह करी कृष्णमात्रमां पोतानी राजधानी प्रत्ये गया.

कोइ बखते विद्याधराधिपति जामंदल पोताना जुजाबलधी चैताढ्य
पर्वतना समस्त विद्याधरोने जांतीने पोताना नगरने विषे महा समृद्धिरी र-
ह्यो उतो विचार करतो हतो के, "हूं म्हारी सर्व इच्छातने पूर्ण करीने पढी
अवसरे परलोकनां मुख आपनारी संपमलहमीने अंगीकार करोंश." ग्राम
ते विचार करतो हतो एटलामां आकाशयी अकाले उत्पन्न थपेली विजलीना
परुवायी ते मृत्यु पाम्यो. अंजनापुत्र (हनुमान) पण सुमेरु पर्वतने विषे जि-
नवंदन करी बीजे दिवस आकाशमांगंधी आवतो हतो, एवामां तेणे आका-
शमां चंडना अस्तने जोड विचारधुं के, "अहो ! सर्वे वस्तुतुं नभर देखाय
वे." आवी रीते विचार करता तेणेपोताना नगरनेविषे आवीने अने पोताना
पुत्रने राग्याजिपेक करीने पोते सातसें मनुष्योनी साथे दीक्षा लीधी. हनुमं-
तनी स्त्री लहमीवतीपे पण साध्वीयोनी पासे चारित्र्य लीधुं. अनुक्रमे महा-
मुनि हनुमंत सर्व कर्मनो रूप करी अनंत मुखवालुं मोक्षपद पाम्या. हवे
अयोध्या नगरीने विषे रदेला राम, हनुमाननी दीक्षानी बात सांजलीने मनमां
विचार करवा लाग्या. "अहो ! हनुमाने रम्य एवा विषयोने त्याग करी शुं
कष्टकारी एवा चारित्र्यने अंगीकार करधुं ? " आ प्रमाणे राम विचार करे वे
एटलामां अवधि ज्ञानवाला ईहे तेमना मननो जाव जाणीने तत्काल पोता-
नी सज्जामां सर्व देवतातुनी समरु कहुं के, "अहो ! विद्वान जाण, विवेक-
वान, समकित्तधारी अने आज जवमां मोक्ष जनारा राम अज्ञाननी पेटे विष-
योने केम बलाणे वे अने चारित्र्यने दुःखदापी केम कहे वे ? हा अथवा में एम-
नुं कारण जाणधुं. ए पोताना बंधु लहमणनी साथे बहु गाढ स्नेह राखेवे.तेधीज
तेमणे लहमणने वैराग्य पमानता उता एम कहुं ह्यो !! योग्य वे के, म्होटा
पुरुषोने पण स्नेह बहु दुस्त्यज होय वे." सौपमैइनां आवां वचन सांजली

तेनी सज्जामां वेठेला कोइ बे देवतान्न रामलक्ष्मणना स्परस्पर स्नेहने जोवा माटे पृथ्वी उपर कोशला नगरीमां आग्या. पठी तेनुए मायावने रामना श्रंतःपुरनी सर्व स्त्रीयेने “हे नाथ ! तमे अमने सर्वने त्यजी दइ एकला क्पां जता रह्या ठो ?” एम विलाप पूर्वक रुदन करती लक्ष्मणने देखाम्नी. आ प्रमाणे बंधुनी प्रियानने तार स्वरधी पोतानी आगल रुदन करती जोइ तुरत उत्पन्न थयेला मदा शोकथी तप्त थयेला लक्ष्मण मनमां विचार करवा लाग्या के, “हा ! आजे म्दारा सरखा प्रेमपात्र बंधु जीवता ठतां निष्कारण बैरी एवा कालरूप कुरराक्षसे हवणां आ म्दारा प्यारा म्दोटा बंधुने प्रतीत कस्या के हुं ?” आ प्रमाणे महा शोकरूप जोरावर सिंधयी लक्ष्मण मृत्यु पाम्या. लक्ष्मणने दिव्य सिंहासन उपर मृत्यु पामेला जोइ अत्यंत खेद करता पेला बने देवतान्न विचार करवा लाग्या के—

हा हा ! केवल परस्पर स्नेहनी परीक्षा करता एवा अमोए आ प्रिय आ-कृतिवाला, महाबलवाला, पृथ्वीना आधाररूप, उत्कृष्ट संपत्तिना स्यानरूप अने गुणोधी ज्ञरपुर एवा लक्ष्मणने हएया के हुं ?” आ प्रमाणे ते बने देवतान्न बहु खेद करीने जाणे रामना जयथीज होयनी ? एम कालना वशयी तुरत स्वर्ग प्रत्ये गया. धिक्कार ठे धिक्कार ठे आवा हास्य कार्यने !!!

“हे नाथ, हे नाथ ! आ आपने हुं थयुं ?” एम कहीने रुदन करता एया मंत्री विगेरेना शब्दो सांजलीने राम तुरत सर्व जूपति अने प्रधानो सहित त्यां आग्या अने तुरत बैद्योने बोलावी औपध तथा मंत्रतंत्र विगेरे उपचार करवा लाग्या; परंतु मृत्युने वश थयेलाने गुण क्यांधी थाय ? अर्थात् नज थाय. ठेवट निराश चित्तवाला राम पृथ्वी उपर आलोडतां ठतां मूर्छा पाम्या. फरी सचेत थया एटले ते “हे बांधव, हे बांधव !” एम कहीने रुदन करवा लाग्या. शोकथी पीडित चित्तवाली अपराजिता राणी सुमित्रादि मातान्न अने बीजी विशदया विगेरे हजारो स्त्रीयो पण बहु रुदन करवा लागी. आ वखते सुंदर मंदिरोने विपे जूपालोनों, अधिकारीयोनों, नगरवासी जनेनों अने वजारोमां बेहेपारीयोनों एम सर्व स्यानके रुदननों अवाज संजलावा लाग्यो. पठी उचिंता प्राप्त थयेला अने कोइथी पण नहिं उलंघी शकाय एवा लक्ष्मणना मृत्युने जोइ बोव पामेला अनंगलवण अने मदनांकुश. बने पुत्रो.

तुरत रामने प्रणाम करीने कहेवा लाग्या. “ हे पिता ! सुमित्राना पुत्रनुं मृत्यु जोड्ने संसार थकी अत्यंत जय पामता एवा अमे वने जाइयो हवणां आपनी आज्ञा लख सुगुरु पासे दीक्षा अंगीकार करीशुं. ” आ प्रमाणे पितानी रजा लख सर्वेनो संग त्यजी दइ वने जाइयोए वनमां आवी सुधाघोष मुनि पासे दीक्षा लीधी. अनुक्रमे उग्रजाववाला ते वने बंधुन मोरूपदने पाम्या, पठी बंधुना मृत्युना अने पुत्रोनी दीक्षाना शोकथी विनवित मनवाला राम चारंवार भूर्जा पामवा पूर्वक विलाप करवा लाग्या. “ हे बंधु ! में त्दारो कांइ पण अपराध कस्यो नथी, माटे प्रसन्न थइ म्दारा सामु जो. हे प्रिय ! मने उत्तर आप के, जेघी हुं कृणमात्र जीवुं. म्दारा कठोरपणानो तुं जरापण विचार करीश नहि. वली हे जाइ ! तुं मौन धारण करीने रदेलो होवायी अने प्रेमाना स्थानरुप पुत्रोए त्यजी दीधेलो होवायी हुं निश्चे पांखो विनाना पक्षीनी पेठ मृत्यु पामीश. ” आ प्रमाणे विलाप करता, अत्यंत विह्वल थयेला, पोताना बंधु सामे एक दृष्टीधी जोइ रदेला, दीन वनेला अने शोकथी पीना पामेला रामने विज्ञीपणादि सर्वे नूपतियो सहचनथी प्रतिबोध देवा लाग्या. “ हे प्रजो ! आप सर्वे धीर पुरुषोने विषे धुरंधर अने उत्तम विवेकवंत पुरुषोना मुकुटरुप ठो, माटे स्वजावधीज उत्पन्न थयेला शौर्य गुणने धारण करो अने अन्य प्रकृतिनो आश्रय त्यजी दो. हे प्रजो ! तमे वृथा खेद शा माटे करो ठो ? आ परलोक प्रत्ये गयेला पोताना बंधुनुं उर्ध्वदेहिक करो. ” तेउनां आ वां वचनथी कोपव्याप्त नेत्रवाला रामे तेमने कहुं. “ अहो ! आ म्दारो बंधु जीवतां ठतां मृत्यु केम पाम्यो कहेवाय ? निश्चे खल एवा तमे जुहुं बोलो ठो. अरे ! तमे अग्निमां पेसीने मृत्यु पामो अने आ म्दारा बंधु तो दीर्घायु-स्पवाला छान्ठ. ” रामे फरीथी लक्ष्मणने कहुं. “ हे बंधो ! चालो आपणे अन्यदेश प्रत्ये जइए. धीर पुरुषोना मध्ये वीररुप हे लक्ष्मण ! दवे हुं खल मनुष्योना जेवा तेवा शब्दोने श्रवण करी शकतो नथी. ” आम विलाप करता राम, लक्ष्मणने पोताना स्कंध उपर वेतारी अन्यस्थले चाढ्या गया. राम क्यारेक लक्ष्मणने सूक्ष्म वस्त्रथी आच्छादित करेली शप्यामां सुवारता, क्यारेक चंदनथी सुवासीत करता, क्यारेक सुगंधी पुष्पोथी सुशोजित करता अने क्यारेक तो मोहथी आकुल व्याकुल थयेला ते सरस एवा स्तोत्रपाठथी स्त-

वन करता. वली क्यारेक राम, लक्ष्मणने बोलावीने पोतेज उत्तर आपवानी पेठे हुंकारो आपता. क्यारेक प्रेमपूर्वक आर्लिंगन करी वारंवार चुंवन करता अने क्यारेक पोताना खोलाने विपे बेसारता. आ प्रमाणे राज्यने अने सर्व प्रकारना कर्मने त्यजी दइ मूढ थयेला रामने, लक्ष्मणना मृतक (शव) नी सेवा करता ठ मास निर्गमन थया. अदो धिक्कार ठे रागी पुरुषोनी आदी मोइ विटंबनाने ! ! !

पढी महेंद्रजित् अने स्कंदना उद्धत पुत्रोए रामने गांभा थइ गपेला जाणी अवसर जोइ बहु म्होटी सेनावने अयोध्या नगरीने घेरो घाड्यो. आ बात रामे सांजली, तेथी ते लक्ष्मणने पोताना खोलाने विपे धारण करी तुरंत शत्रुघ्ना प्राणोनो संहार करवामां श्रेष्ठ एवा धनुष्यनो टंकार शब्द करता त्यां जवा निकड्या. आ अवसरे जटायु नामनो देव अवधिज्ञानथी रामना आवा स्वरुपने जाणी तेमने प्रतिबोध देवा माटे माहेंद्र देवलोकथी म्होटा वैमानमां बेसी त्यां आग्यो. अहिं अयोध्या नगरीने घेरो घाली रदेला पुरुषो आकाश मार्गे जटायुना आगमनने जोइ विचार करवा लाग्या के, “ अदो, निरंतर मोहथी व्याकुल चित्तवाला रामना पक्षपाति देवताउ अद्यापी पर्यंत विद्यमान देखाय ठे. राम पोतानी देवसेनाथी आपणने हणशे. लंकांमां गपेले विज्जीपण पण आपणी एज अवस्था करशे.” आम धारी तेउए वैराग्य पामी दीर्घदृष्टि नामना सज्जुठ पासे दीक्षा लीधी. जटायु देव पण ते अवसरे रामने प्रतिबोध करवा माटे मनुष्यरूप धारण करी तेमनी आगल आग्यो. पढी ते महा कठोर एवा पठ्यरने विपे सुकां लाकनां वावी जलनुं सिंचन करवा लाग्यो. पृथ्वी उपर गाण नांखी तेमां कमल वाववा लाग्यो; मृत्यु पामेला वृषज्जोथी अकाले धान्यने वाववा लाग्यो अने घाणीने विपे रेतीने पोलवा लाग्यो. देवनां आवां कार्यथी विस्मय पामेला रामे तेने कहुं. “ अरे मूढमति ! तें आ पठ्यर उपर शुष्क काष्ठने वाववुं ए विगेरे निरर्थक शुं कृत्य आरब्धुं ठे ? निधे आवा कार्यथी निरंतर सर्व माणसोनी मध्ये त्दारी हांसी थशे. ” जटायु देवे हसीने कहुं. “ जो आप एवुं जाणो ठो तो आ मृतक (शव) ने शामाटे आपे गृहण करी राख्युं ठे ? वली तेने स्नान, लेपन, पुष्प अने अलंकारोथी आ माटे सुशोभित करो ठो ? पढी कोषथी विकराल मुखवाला रामे लक्ष्म-

पना शरीरने आलिङ्गन करी देवताने कह्युं, " अरे वाचाल ! तूं आतुं अमंग-
लिक केम बोलै ठे ? म्हारी दृष्टिची दूर जा. " देव त्यांची चाख्यो रत्यो अने
फरी बीजुं रूप धारण करी त्यां आख्यो. कह्युं ठे के-जो कदापी संत पुरुषो
शीतल थड जाय तो तेजुने प्रतिबोध पमामवाना थोमा कृत्यो नथी. देवता
पोताना स्कंधने विषे स्त्रीना मृतकने उपासी फारीची रामनी पासे आख्यो ए-
टले गांमा थपेला रामे तेने कह्युं, " अरे ! तूं आ अपवित्र एवा शब्दने शामाटे
धारण करे ठे ? " देवताए कह्युं, " तमे आतुं अमंगलिक केम बोलो ठे ? नि-
धे आ म्हारी प्रिया तो जीवतो ठे. वाद ! में उपामेला शब्दने आप सहन क-
री शकना नथी अने तमे पोते तो शब्दने बदन करता उता जरा लज्जा पण
पामता नथी. " आवा बीजा स्पष्ट विविध उपायोची प्रबोध पामेला राम वि-
चारवा लाग्या, " अरे ! आ म्हारो न्दानो ज्ञाई लक्ष्मण शुं मृत्यु पाम्यो ? के
एनी कायचेष्टा विकल देखाय ठे ? " पठी जटायुदेव, रामने प्रबोध पामेला
जाणी प्रगट थयो अने सूर्य समान वेदीप्यमान पोतानुं स्वरूप बतावी कांइ
वात कही देवलोकप्रत्ये गयो. पठी पोताना अनेक स्वजनो सहित रामे चित्तमां
संसारिक सर्व पदार्थोना ज्ञावने अस्थिर जाणतां लक्ष्मणाना शरीरने सुगंधी
काष्ठोची दहन करधुं. पठी चारित्रने श्रंगीकार करवा उत्साहवत थपेला रामे
अयोध्या नगरीप्रत्ये आबी पोताना बंधु शत्रुघ्ने बोलावीने कह्युं, " हे वत्स ! तूं
राज्यने श्रंगीकार कर अने हुं अनुक्रमे प्राप्त थपेला चारित्रव्रतने गृहण करी-
श. " शत्रुघ्ने कह्युं, " हे बंधो ! म्हारे राज्यनुं प्रयोजन नथी. हुं पण निधे चा-
रित्र लक्ष्मण. पठी स्थिर चित्तवाला रामे, पोताना राज्यने विषे अनंगलवणना
पुत्र अनंगदेवने स्थापन करी पोते श्री मुनिसुव्रत स्वामीना शासनना आज्ञा-
पणरूप जिनदास नामना आवके प्रशंसा करेला श्री सुवताचार्य गुरुनी पासे
सुप्रीव, शत्रुघ्न अने विजयीपण विगरे अनेक जूपतियो सहित तथा बीजी हजा-
रो अंतःपुरनी स्त्रीयो सहित चारित्र श्रंगीकार करधुं. अनुक्रमे पूर्ण ज्ञप्तिची
गुरुनी सेवा करता राम साठ वर्ष पर्यंत पवित्रकारी एवा जिनागमोनो अन्या-
स करी पोताना आठ कर्मनो ठेव करवा माटे तीव्र तप करवा लाग्या. पठी
मोहननी ऽष्टावाला तेमणे गुरुनी आज्ञा लक्ष्मण एकाकीपणे विहार करता कोइ
वनप्रत्ये जड त्यां पर्वतना शिखर उपर कापोत्सर्गे निवास कर्यो. आ वखते

तेमने मूर्खी शुद्धिरी लोकमां प्रमाणरूप एवं अवधि ज्ञान उत्पन्न पयुं पवी ते हुंकारपयोग दइने जोयुं तो लक्ष्मणनुं मृत्यु कोइ वे देवतानुं प्रपेनुं जा-
गुं किली असंख्य एवी गाढ वेदनानुं पूर्ण चोथी नरकने विषे पोताना प्रति-
कुल कर्मथी लक्ष्मणने पनेला जाणी राम पोताना मनमां विचार करवा सा-
ग्या. “ हा लक्ष्मण ! सो वर्ष वाढ्यपणामां, त्रणसें वर्ष मंरुतिकपणामां, बा-
खीटा वर्ष दिग्विजयमां तथा अगीयार हजार पांचसो ने साठ वर्ष राज्य करवा-
मां एम सचनुं मली बार हजार वर्षरूप आपनुं सर्व आयुष्य निष्कल गयुं !
अहो ! तमे निर्दय मनवाला अइ उल्कट संग्राम करवावने संतारना घोरा हुं-
सने माटे असंख्य दुःखोने एकठां कख्यां ठे. ” आवी रीते विचार करता राम
सर्व जीवोने विषे समत्व जाव धारण करीने संवर जावथी पूर्ण अइ आर्वि-
त वैराग्यथी शांत चिन्ताला थया.

पवी एक दिवस राम, रथस्थल नामना पुरप्रत्ये गया. त्यां थया गुति
तथा पांच समिति युक्त निष्कोधी एवा ते, ठळ्ना पारणे आहारने माटे गुरु-
स्थोनां धरने विषे करता होता. आवा रूपलावण्यना महा समुद्र मुनीश्वरने
आवेला जोइ अय्यंत हर्य पामेलां स्त्री पुरुषो हाथमां अनेक प्रकारनां दिव्य
जोजनो लइ तेमने बहोराववा दोरुया; परंतु ते बखते तेमणे “ हुं त्याग कला
बिनानी निष्ठा नहि गृहण करूं. ” एवो अजिग्रह सीधेलो हतो. पवी लोकोइ
मिष्टानना दगलानुं तेमने अर्पण कख्या; परंतु तेमांथी तेमणे घोळुं पण सीधुं
नहि. अनुक्रमे महामुनि राम, पृथ्वी उपर विहार करता करता पोताना परप्र-
त्ये आग्या. त्यां तेमणे दर्शित थपेला प्रतिनंदि राजाए त्यजी दिघेला आहार-
ने प्रतिलाग्या. ते बखते देवतानुं दिव्य वार्जाग्रोना शब्दपूर्वक सुवर्णादि
विंगेर पंच दिव्यो प्रगट कख्या. मुनि पण महा ध्यान करवा माटे फरीथी म-
नुष्य रहित बनने विषे चाढ्या गया. अदिं तेमणे एवो निश्चय कखो के, “ हुं
नगरमां जातुं वुं, तेथी लोकोने क्लेश आय ठे; माटे हवे म्दारे नगरमां जवुं न-
हि अने तर पूर्ण थपे अदिं आवेला कोइ पण मनुष्यो पासेथी निर्दोष आहार
प्रदण कखो. ” आन घारी अय्यंत जितेंद्रिय अने शांत मनवाला राम बनने
सिरे निराम कखो तथा पद अथवा मासने अंते पारणुं कख्या मांरुं.

एक दिवस अथे हज्ज केलो प्रनिनेदि राजा उचिंता ते वनमां अली

वरुणो. त्यां तृपाची आकुल थपेलो ते अश्व पाणी पीवा माटे सहसा कादव-
री जरेला तलावमां पेठो अने तेमां खूब्यो. ज्यारे अश्व कादवमां खूबी गयो
ज्यारे प्रतिनंदि राजा तेना उपरची नीचे उतरी तटे आव्यो, एटलामां तेनी से-
ना पावळ आवी पडोची. पळो सौए जोजननी तैयारी करी. आ वखते ते श्री
राम मुनि पारशाने अर्थें त्यां आव्या. प्रतिनंदि जूपतिय तेमने हर्षथी प्रति-
साध्या, तेथी तेने वन पण नगर समान जणायुं. देवताज्ये ते वखते पतिदा-
ननां पुण्यथी सुवर्णवृष्टी करी. कह्युं ठे के-धरने विपे, वनने विपे, व्हार अपवा
अंदर सर्व स्थानके पुण्यनुं फल तो निश्चे मले ठे. पळी पारणुं करीने निजिंमानी
महामुनिये संसारनो नाश करनारी धर्म देशना आपी. राजा श्रावकधर्म अं-
गीकार करी पोताना पुण्यने वखाणतो उतो नगरप्रत्ये आव्यो. पळी महामुनि
राम, कोटि जूपतियोने श्रेष्ठ सिद्धि आपनारी कोटिशिलाप्रत्ये गया. त्यां ते तुर-
त मन, वचन अने कापाने रोकी झुड जावथी ध्यान करवा लाग्या. आ अ-
वसरे सीता सुरेंदे अवधिज्ञानथी रामने केवलज्ञान आपनारा ध्यानने विपे
तत्पर थपेला जाणी पोताना मनमां विचारयुं के, “ आ राम म्हारा पूर्व ज-
वने विपे प्राणनाथ इता, माटे इवे पळी जो ए संसारी धाय तो हुं पण तेम-
नी साघे रहूं. इवणां पण कामदेवना म्होटा विकारथी एमना उत्कृष्ट ध्याननो
नाश करूं. ” आम धारी सीतेंदे अनेक देवांगनाउ सहित त्यां आव्यो. पळी
तेथे दिव्य विकार उत्पन्न करनारी सीतानी आकृति धारण करीने रामने
कह्युं. “ हे प्रिय ! हुं आपनी प्रिया सीता हुं. में ते वखते सहसात्कारे
दीक्षा लीधी इती, परंतु आपनो वियोग सदन न करी शकवाथी दीक्षानो
त्याग करी फरीथी आपनी पासे आवी हुं. ” आम सीतारूप ईदे, महामुनि
रामने ते ते असंख्य विकारोथी होज पमाम्बदा मांम्या; परंतु मेरु पर्वतनी
पेठे ध्यानमां लीन थपेला ते मुनिनी थागल ए सर्व कृत्य निष्फल थयुं. एट-
लुंज नदि पण वने घातिकर्मनो क्षय थवाथी ते महामुनिने केवलज्ञान प्रगट
थयुं. सीतारूप ईदे ते वखते उपसर्गने त्यजी दर पोतानुं खरूं स्वरूप धारण
करी सुवर्णना कमल उपर विराजित थपेला महामुनि केवलीने वारंवार पो-
तानो अपराध खमावता उता जक्तिपूर्वक वंदना करी. पळी सीतेंदे देवताउ म
हित तेमनो केवल महोत्सव करीने धर्मोपदेष्टा श्रवण करवा वेगो. मुनिये धर्म-

વેદના આપી. ધર્મવેદનાને શ્રીતે સીતેંડે મુનિને નમસ્કારપૂર્વક પૂછ્યું કે, “હે મુનિ ! આપ મ્હારા ઉપર ક્રપા કરીને કહો કે, રાવણ તથા લક્ષ્મણ કય તિમાં ગયા છે ?” મુનિએ કહ્યું, “શંબૂક સહિત લક્ષ્મણ અને રાવણ એથ્રે જતા શાલ ચોથી નરકને વિષે ગયા છે. પણ ત્યાં તેણે પોતાનું આયુષ્ય પૂર્ણ કરીને મહા વિવેક ક્ષેત્રમાં વિજયાવતી નગરીને વિષે સુનંદ આવકની સ્ત્રી રોહિણીના ઉદરે જિનવાસ અને સુદર્શન નામના બે પુત્રો થશે. ત્યાંથી તેણે મૃત્યુ પામીને સૌયર્મ દેવલોકમાં દેવતા થશે. ત્યાંથી ચવીને ફરી તેણે વિજયા નગરીમાં આયકપણે ઉત્પન્ન થશે. ત્યાંથી મૃત્યુ પામીને તેણે હરિવર ક્ષેત્રને વિષે યુગલિપા રૂપે થશે. ત્યાંથી મૃત્યુ પામી તેણે દેવતા થશે. એવટે એ વિજયા નગરીના રાજા કુમારચાર્તની સ્ત્રી શ્રીલક્ષ્મીના ઉદરથી જયપ્રજ્ઞ અને જયકાંત નામના બે પુત્રો થશે. ત્યાં તેણે વીર્યકાલપર્યંત ચારિત્ર પાલીને મૃત્યુ પામ્યા પછી સાંતર દેવલોકે દેવતારૂપે ઉત્પન્ન થશે.

(શ્રી રામમુનિ સીતેંડને કહે છે કે,) તે વચ્ચે તેણે અચ્યુત દેવલોકમાંથી ચવીને આ જરતક્ષેત્રમાં મહાપદ્મવંત રત્નમતિ નામે ચક્રવર્તી થઈશ અને સાંતર દેવલોકમાંથી થથ્રે દેવતાણે ચવીને શંકાપુર તથા મેઘરથ નામના ત્હારા પુત્રો થશે. પછી તેણે દીક્ષા લઈ કાલધર્મ પામીને વૈજયંત દેવલોકમાં થથ્રીશ સાગરોપમની આયુષ્યવાલો મહાન્ દેવતા થઈશ. રાવણનો જીવ શંકાપુર પણ પ્રણ જવ વ્રમણ કરીને તીર્થંકર ગોત્રકર્મ ઉપાર્જન કરી ‘શ્રર’ નામના જિનેશ્વર થશે. તે વચ્ચે તેણે વૈજયંત દેવલોકથી ચવીને તેમનો ગણધર થશે. પછી તેણે થથ્રે જણાણે વ્રતમ ધર્મનું નિરૂપણ કરી મોક્ષે જશે. હવે લક્ષ્મણનો જીવ કે, જે ત્હારો મેઘરથ નામનો પુત્ર થશે, તે પણ મૃત્યુ પામીને મુન્નગતિ પામ્યા પછી પુષ્કરઠીયમાં પૂર્વ વિવેકે ચિત્રા નગરીને વિષે ચક્રવર્તી થશે. અનુક્રમે તે ગાયમંત્રિ જોગર્ચીને શ્રીતે ચારિત્ર લઈ તીર્થંકર નામ ગોત્ર ધાંધી થી જા જવનાં તીર્થંકર થઈ થોમ્તા વચ્ચતમાં મોક્ષ પામશે. ”

આ પ્રમાણે રાવણની તથા લક્ષ્મણની સર્વ વાત સાંજની હરિંત શ્રવણે મંત્રિંદ, ત્યાંથી ઊઠીને માઠ અનુગમથી મહા હુઃખિત થવા લક્ષ્મણને જોઈ નાંદે શનનાથનાં ચોથી નરકપ્રાંતે આવ્યો. ત્યાં તેણે કોવાશિથી જ્વાજ્જ્વલનાત પગ મંડુર તથા ગાળને મિહાશિપો કરી લક્ષ્મણની માથે મુઠ કરતા થી.

ठा. परस्पर एक बीजानां तीक्ष्ण आयुषोष्ठी जेदाइ गयेला देहवाला, सैंकनो अने इजारो ककमारुप थइ फरी मली जता, वारंवार विलाप करता अने अत्यंत उग्र ताप, टाढ तथा ते पृथ्वी संबंधी अनेक वेदनानुष्ठी पीना पाम-ता तेउने जोइने दयावंत थइ गयेला तथा तेउना दुःखने न जोइ शकता ते सीतेंडे तेमने कह्युं. “हे लक्ष्मण ! आजपर्यंत नरक जूमीमां रदेलो मूढबुद्धि-बालो तुं इजी क्रोधने शामाटे धारण करे ठे ? अरे रावण तथा शंबूक ! तमे पण नरक जूमीमां रह्या ठतां शामाटे क्षमा गुणने नथी धारण करता ! आम सीतेंडे तेमने युद्धपकी निवृत्त करीने पढी राम मुनि पासेथी सांजलेला तेउ-ना जव तेमने कही संजलाव्या. सीतेंडनां आवां वचनरुप अमृतनुं पान करता रावण, लक्ष्मण अने शंबूक ए त्रणे जणाए तेने कह्युं. “हे दयावंत ! तें बहु सारुं करयुं. तें अमारा उपर पोतानो प्रेम देखाम्नी अमारुं परस्परनुं वैरत्यजावी वीधुं, परंतु अमने अहिं बहु दुःख ठे, तेथी असंख्य वर्षोंनो काल अहिं इी रीते जशे ? हे ज्ञाइ ! जो त्दारामां शक्ति होय तो अमने अहिंथी बूर लइ जा.” दयालु मनवाला सीतेंडे कह्युं. “हूं न्हारी विष्य शक्तिथी तमने स्वर्गप्रत्ये लइ जइश.” पढी तेणे ते त्रणे जणाने जेटलामां नरकना एक एक कूवाथी पोताना हाथमां लीधा, तेडलामां तेउनां शरीर गली जवाने लीधे तेउ पाठा नरकमां पन्था. नरकमां पन्था पढी तेउनां शरीर पाठा पारानी पेठे एकठा थइने हापीना सरखा थया एटले देवताए फरी पोताना हाथमां लीधा. वली पण तेउ गली पन्था. आवी रीते पूर्वे करेलां डुटकर्मनां फलरुप तेमने वारंवार नरकमां गली पन्थुं पन्थुं. कह्युं ठे के-पूर्वे संपादन करेलुं कर्म इंद्रादिकथी पण निवा-री शकातुं नथी. पढी रावण विंगेरे त्रणे जणाए इंद्रने कह्युं. “हे इंद्र ! पोता-ना डुट कर्मथी बंधनमां पनेला अमोने तुं मूकी दे, मूकी दे. त्दारा उपायवाधी अमने बहु दुःख थाय ठे, माटे हे कपालु ! तुं त्दारा स्वर्गप्रत्ये जा. ” तेउनां आवां वचन सांजली सीतेंडे तेमने त्यां रदेवा दइ, समकितनी शुद्धीने अग्रं जिनपूजनादिनो उपदेश दइ पोते नंदीश्वरादि छीपोमां यात्रा करी पोताने स्थानके (अच्युत देवलोके) गयो.

पढी केवलज्ञानी एवा राममुनिये पचीश वर्ष पर्यंत शुद्ध विदार अने कर्मथी अनेक जव्य पुरुषोने प्रतिबोध पमाव्या. आ प्रमाणे पोतानुं

इज्जार वर्षनुं आयुष्य जोगवी महामुनि राम सुखना स्थान एवा मोक्षपत्ते
पाम्या. दे ज्ञव्य पुरुषो ! तमे पण आ संपूर्ण एवा राम चरित्रने सांजली
रत्नीनी स्पृहा त्यजी दइ कळ्याण लक्ष्मीना स्थानरुप मुक्ति पदने पामो. ते
आ रामचरित्र फक्त पोताना उपकारने माटे संक्षेपथी रवेळुं ठे, माटे ते
कांड जूल आवे तो म्होटा पुरुषोए म्हारा उपर दया करी सुधारी लवुं.

॥ इति पद्म चरित्रं संपूर्णम् ॥

जंगुगातवं तत्तं, अवराहं ददु निअपरुवस्स ॥

तुंगिअगिरिवरसिहरे, सो राममुहामणी जयउ ॥ १४ ॥

शब्दार्थ-जेमणे सौजाग्यवंत एवा पोताना स्वरुपना अपराध
रत्नीना व्यामोदने जांझे उंचा श्रेष्ठ पर्वतना शिखर उपर जइ उग्र तप कर
ते श्री बलजइ बलदेव महामुनि जयवंता वर्ता. १४

रामो तवप्पजावा, सुपत्तदाणाउ ऊत्ति रहकारो ॥

अणुमोअणाइ हरिणां, संपत्ता बंजलोगम्मि ॥ १५ ॥

शब्दार्थ-तपना प्रजापती बलजइ बलदेव, सुपात्रदानथी सुतार
तपनी तथा सुपात्र दाननी अनुमोदनाथी हरिणा, एम ए अण जणातुरत
देवलोकने पाम्या ठे. १५

॥ श्री बलजइ बलदेव चरित्रम् ॥

जेमना तरुण ग्याज्जइयमान अग्निने विषे कामदेवरुप वृक्ष जर्म
जुन अइ गयो ठे एवा मोक्षमार्गना देवाफनार श्री शिवा माताना पुत्र
नेमिनाथ अग्नेने कळ्याणकारी आनु.

जेणे कृष्ण नामना जव्यपनिने पामी बीजा कोड नृपतिने विषे ह
मात्र पण विज्ञान कस्यो नहोतो एवी सौंदर्य लक्ष्मीये करीने म्होटा पुरुष
पण आनंद कर्नारी जाणे कोड मनी स्त्री दोयनी ? एवी वारका नामे नगी
ठे. ते नगरीमां नरमा अर्धैकरुवर्ती कृष्ण पोताना बंधु मंदित राग्य करता
ता. एट. शिव ते नगरीना रवन नामना उद्यानेने विष-श्री नेमिनाथ नामना

તે એકઠા થયેલા મયના મ્હેટા ધરાઈ થઈ ગયા. વલી તે પમતા એવા ફલાઈ
 કના રસથી અતિ શ્રેષ્ઠ રસવાલા થયા. એક દિવસ શાંત્રકુમારનો કોઈ સેવક
 ફરતો ફરતો ત્યાં જઈ ચમ્પો. તેણે ગુફાની અંદર પ્રસરી રહેલા મયના વ
 ગંધથી આગલ જઈને જોયું તો ઉત્તમ એવા ધરાઈ વીઠા. પછી તેણે દ્વારકામાં
 આવીને તે વાત શાંત્ર વિગેરે કુમારોની આગલ કહી દટલે મયને વિષે અતિ
 લુબ્ધ થયેલા યાદવના હજારો કુમારો દોમ્તા દોમ્તા તુરત ત્યાં આવ્યા. પર્વ
 જેમ મરુસ્થલના તરણ્યા વટેમાર્ગુ લોકો શીતલ જલનું ચારંવાર પાન કરે તે
 મ તે કુમારોએ અતિ સ્વાદિષ્ઠ રસવાલી મદિરાનું પાન કરયું. આવી રીતે ઇ
 ત્સાદથી કંઠપર્યંત મદિરાનું પાન કરીને વિકલ બનેલા તે કુમારો ગીતનૃત્યા
 દિ કરતા ઠતા પર્વતની ગુફામાં પોતાની મરજી પ્રમાણે ફરવા લાગ્યા. એવા
 માં ત્યાં તેમણે અતિ શાંત અને તપ કરતા એવા દૈપાયન નામના તાપસને વી
 ઠા. પછી મદિરાને લીધે અતિ મૂઠ બનેલા તે કુમારો, નિવારી સકાપ
 એવા જુતના વાલકોની પેઠે જેમ તેમ બોલતા દોમ્તા અને તાપસની
 જઈ “ અરે તાપસ ! તુંજ અમારી નગરીનો નાશ કરનાર છે ? આજે મહ
 ઘોર અને પાપી એવા તને અમેજ દણશું. ? ” એમ કહીને તેઝા તેમને
 લાકડી વિગેરે વિવિધ પ્રહારથી માલ્યા. અહો ! મયાદિને વિષે આસક્ત
 પુરુષો કોઈ પણ અનર્થને ગણતા નથી. “ અરે હુષ્કિલાલ ! તમે નિરપ
 એવા મને તપસ્વીને શા માટે મારો ઘે ? જો મ્હારું કાંઈ પણ તપ છે તો તે
 તમારી નગરીને દહન કરનારો થઈશ. ” આમ નિયાણું કરતા તે મુનિ
 હારથી મૃત્યુ પામેલાના સમાન કરી સર્વે કુમારો દ્વારકામાં જતા રહ્યા
 વાત કૃષ્ણવલ્લભે સાંજલી, તેથી તેઝા અત્યંત આકુલબ્યાકુલ થયા ઠતા
 પસ્વીપોમાં મુખ્ય એવા દૈપાયનને અમૃત સમાન વચનવને શાંત કરવા માટ
 ત્યાં આવ્યા અને કહેવા લાગ્યા. “ ઇમ્રતપના સમુદ્ગ્રુપ હે મુનિ ! પૂજન કરવા
 યોગ્ય આપને અમારા ઇશ્વર એવા ક્રોધી પુત્રોએ દણ્યા છે; પણ આપે પ્રસન્ન
 થઈ એકવાર તે અમારા અપરાધને ક્ષમા કરવો જોઈએ. ” આવી રીતે કૃષ્ણવ-
 લલેવે મુનિને વહુ શાંત કરવા માંમ્તા; પરંતુ તેમણે પૂર્વના ક્રોધને ત્યજી ડી-
 ધો નહિ. કહ્યું છે કે-તુરત સલગી ઝગેલો દાવાનલ શું કોઈથી શાંત કરી શ-
 કાય ગ્વરો ? જ્યારે અત્યંત ક્રોધાતુર થયેલા મુનિયે કોઈ પણ રીતે આપનો

(निराणानो) अनुग्रह कर्यो नहि त्वारे स्वजावीक गंजीरगुणे करीने मनोहर एवा रामे कृष्णने कह्युं. “हे जनार्दन ! तूं मोदने लीधे वृथा प्रयत्न शामाटे करे ठे ? जरा विचार तो खरो, के जगत्मां क्यारे पण जिनराजनी वाणी शुं फोगट थाय खरी ? ” छैपायने कह्युं. “हे कृष्णबलदेव ! में कोधथी छारकापुरीने नाश पमानवानुं निराणुं कर्युं ठे. वधारे शुं कह्युं, पण हुं तमारा वनेजणाना विना बीजा कोइने ठोमी देनार नथी. ”

पठी बलजङ्ग सहित कृष्णे छारका नगरीमां जइने तुरत पोताना सेव-को पासे पट्टह बगमाव्यो के, “हे नगरवासी जनो ! कोघातुर धयेला छैपायन ऋषिये दवणां छारकानो प्रलय करवानुं कह्युं ठे, माटे तमे सौं निरंतर परमेष्टी मंत्रना ध्यानने विपे एक चित्तवाला थानुं अने घरने विपे अथवा उद्या नने विपे त्रयो काल जिनराजनुं पूजन करो. वली डुप्कर एवा ठछ विंगेरे तप करवामां अने नाना प्रकारना नियम धारवामां उद्यमवंत थड व्यसन, धैर, विलास, निद्रा अने विकथा विंगेरे दुर्गुणोने त्यजी यो. तेमज बालपी मांहीने वृक्षपर्यंत सर्वे नगरवासी जनो आदरथी श्रेष्ठ एवा जिनराजना धर्मनी सेवा करो के, जेना अतुल्य एवा पुण्य प्रजावध्वी ए छैपायन म्हारी नगरीनो नाश करवा समर्थ थाय नहि.” कृष्णनी आधी आज्ञापी सर्वे लोको, ते दिवसथी आरंभीने जिनेइनी पूजा तथा परमेष्टी मंत्रनुं ध्यान ए विंगेरे धर्म कार्य करवा लाग्या.

इवे श्री नेमिनाथ प्रजु पृथ्वी उपर विदार करता करता फरी रैवताच-ल पर्वत उपर आव्या. कृष्ण विंगेरे यादवो पण पोताना परिवार सहित हर्ष पामता उता तेमने वंदना करवा गया. ते बसते जगवाने संघ्याना यादवाना रंग समान, हाथीना कान समान, दर्जना अग्र जाग उपर रहेला जलना विं-डु समान, जलना कल्लोल समान अने ईइना घनुप्य समान लक्ष्मीनुं, यौव-ननुं अने राग्यनुं अस्थिरपणुं दर्शावि धर्मदेशना आपी. प्रजुनी धर्मापदेशना सांजलीने संसारमां निवाम करवाधी अने विलासथी खिन्न धयेला पशुप्र, शांभ, निरय, उन्नट अने जारण विंगेरे यादवना कुमारोए कृष्ण बलजङ्गनी आज्ञा लजे प्रजुनी पासे दीक्षा लीधी. रुक्मिणीये पण पोताना पति श्री कृष्णने कह्युं. “हे प्रजो ! मने व्रत खेवानी आज्ञा आपो के, जेथीकरीने हुं पण दवणां श्री नेमिनाथ प्रजु पामे मोक्षने माटे चाग्रि अंगीकार करूं. ” कृष्णे

बहु शोकघ्नी रुदन करवापूर्वक आज्ञा आपी; तेथी तेणे बीजी अनेक राणीके नी साथे संसार समुद्रमां बहाणरूप चारित्र लीधुं. पढी श्री नेमिनाथ प्रज्जु बीजे स्थानके विदार कखो एटले कृष्णे पण छारका नगरीमां आवीने पण यगन्नाव्यो के, “ हे नगरवासीजनो ! तमारे सर्व प्रकारे पोताना इतने माटे निरंतर धर्मेने विषे यत्न करवो.

इथे छपायन नामनो तापस मृत्यु पामीने अग्रिकुमार देवताजना मखे उत्पन्न थयो, ते पूर्वना क्रोधघ्नी छारका नगरीनो नाश करवाने तुरत त्यां आ-
व्यो. वली पर्यंतना उपर मृगोने इणवा माटे जेम सिंह तैयार थाय तेम ते धर्म
प्यानमां तत्पर एवा मनुष्योने मारवा तैयार थयो; पण केटलाक मनुष्यो ज-
यथी अने केटलाक स्वजावपी एम सर्वे लोको जिनराजना पवित्र धर्मनुं सेव-
न करता हता; तेथी जेम पर्यंतने विषे खाली गपेली फालवालो सिंह डुट वि-
चारवालो उतां मनुष्योने उपड्य करी शकतो नथी तेम डुट चित्तवालो ते देव,
धर्मनुं उत्कृष्ट ध्यान करवामां चतुर एवा नगरवासीजनोने उपड्य करवा स-
मर्थ थयो नहि. जो के ते महा विरोधी देव छारका नगरीमां रहेनारा मनु-
ष्योने उपड्य करवा माटे वारंवार आवतो, पण तेम करवाने असमर्थ होवथी
पावो चाड्यो जतो, आधी रीते वार वर्ष बीती गया. एवामां डुट कर्मना क-
सोदपथी धर्मेने विषे सीथिल थपेला मनवाला सर्वे माणसो विचार करवा
सांग्या के, “ इथे ते डुट देव कयां जतो रह्यो इथो. ” आम घारी प्रमादी थ-
पेजा सर्वे मनुष्यो धर्मेने विषे अत्यंत मंद आदरवाला थपा. पढी दुरात्मा अने
वज्रने शोषता एवा ते देवताने अवसर मळ्यो एटले तेणे मनुष्योने अति जप-
कारी एवा दिग्दाह, जूमीकंप अने धुलवृष्टि विंगेरे अनेक दिव्य उत्पात प्रगट
कख्या, तथा मनुष्योमां परस्पर क्लेश कराव्या. वली तेणे बहु क्रोधने लीधे सर्वनष्ट
वायुने विख्यां नगरीमां धास काटनो समूह एकठो करीने सज्जगाव्यो. पढी
जपथी बीजा देशप्रत्ये नामी जना एवा सर्व लोकोने पण ते देवताए सर्वनष्ट
वायुथी ठगानी उगमोने पात्रा नगरीमां नाख्या. लोको बहु आकुल व्याकुल
थपा; तेथी तेठ घसां जलथी अग्निने सिंचन करवा सांग्या; परंतु तेम करवाथी
अग्नि शांत थवोने वडले उज्जटो बहु वधवा सांग्यो. अग्निथी पण माजनां
अने गान झालनां पण सज्जनां सांग्या. अनेक झीलाउ फाटवासागी. शिमणे

तुटी पम्बा लाग्या. मुक्ताफल अने मलिपोथी जमित्र एवा चंडुवाठ तथा शाल विगेरे दिव्य वस्तुठ सलगवा लागी. कपूर तथा अगुरुचंदन विगेरे उन्नम वस्तुठनी डुकानोनी पण तेज दशा घवा लागी. बली ते वखते मनुष्योने आंधला करवा-
मां प्रविण एवो धूमामो सर्व दिशान्तां प्रसरी जवाधी हाथी, घोमा अने बजद विगेरे मुख्य पशुठ तथा स्त्री पुरुष अने बालको पण बलवा लाग्या. ते वखते
“ हा कृष्ण ! हा राम ! आ महा अग्निची पीमा पामेला अने अति दीन चित्त-
वाला अमने रक्षण करो ! रक्षण करो ! ! ” एवो महा जयंकर शब्द चारे बा-
जुए संजलावा लाग्यो.

ते वखते कृष्ण जेटलामां पोताना दिव्य शस्त्र, मंत्र अने मणि विगेरेची अग्निने शांत करवा लाग्या तेडलामां तेमना अज्यपुण्यने लीधे चक्र, गदा, शं-
ख, बाण, हल अने मुशल विगेरे सर्व अस्त्रो अदृश्य थड गयां. पठी माताने विषे उच्छ्रित जक्तिवाला कृष्ण बलजङ्घे, देवकी तथा रोहिणी सहित वसुदेवने द्वारका नगरीची व्हाव लड जवाने रथमां वेसाव्या, परंतु ते वखते रथमां जो-
नेला घोमाठ, अग्निची अत्यंत बलता उता जरा पण आगल चाल्या नहि. पठी कृष्ण बलजङ्घ पोतेज मातृजक्तिने लीधे रथने बलगी खेंचवा लाग्या. जेटला-
मां तेठ पोताना विशाल मंदिरना दरवाजा पासे आवी पडोव्या तेडलामां दरवाजाना वारणां बंध थयां. जो के बलजङ्घे व्हाव निकलवा माटे ते बंध थ-
येला कमानीने जाली नाख्यां, तो पण ते क्षणमात्रमां पाठां एकठां थड गयां. आ वखते आकाशमां उजेला अने जयंकर आकृतिवाला द्वैपायन देवे कृष्ण बल-
जङ्घे कह्युं. “ हे वीर पुरुषो ! तमे पोताना बलने फोगट शामाटे गुमावो वो ? हुं फक्त तमारा वत्रे जण विना बीजा कोड बाल के वृक्षने ओमी देनार नथी. में पूर्वे एकठां करेलां सर्व तपने पण निशे तेज माटे मूढ जावपी गुमावी दीधुं ठे. ” पठी माता पिताए कृष्ण बलजङ्घे कह्युं. “ हे पुत्रो ! तमे आ-
स्थानथी दूर जता रदो. जो तमे जीवता रदेशो तो तमाराधी फरी वंश वृद्धि थडो. तमे माता पितानी जक्तिने लीधे पोतानी पूर्ण शक्ति प्रगट करी; परंतु पूर्व जवमां मेखवेला थमारां डुष्ट कर्मथी ते सफल थड नहि. जो के पुरुषार्थरहित एवा थमोए श्री नेमिनाथ प्रभु पासे दीक्षा न लीधी तो पठी संसारवास्तने अनुमरी रदेसी आ विटंवना अमने केम सुलज न ”

દેવે અમને શ્રી જિનેશ્વરોનું ઈરણ થાતું, સિદ્ધ, સાધુ અને કેવલી પ્રશિત સંપ
 પણ અમારા ઈરણરૂપ થાતું. વલી આ જીવને વિષે અમને ચાર પ્રકારના
 આદારના ત્યાગરૂપ અનંશન વ્રત પણ દો. સર્વ પ્રકારના પ્રાણીયોના હિં-
 કર્તા, રાગ દેશાદિકનો સંગ ત્યજી દેનારા અને સર્વ જગતના મિત્ર શ્રી નેમિ-
 નાથ પ્રજુ અમારા ઈરણ થાતું. ” આ પ્રમાણે પરમેષ્ઠી મંત્રના ધ્યાનમાં તપ
 પ્રયેલા તે ગ્રણેજણા (દેવકી રોહિણી અને વસુદેવ) ટેપાયન દેવે પ્રગટ કરેલા
 અગ્નિથી જન્મીજૂત થઈ પુણ્યને લીધે સ્વર્ગમાં ગયા. આવી રીતે સર્વ નગરવાસી
 જનો જન્મીજૂત થયા. કૃષ્ણ વલજઈ પણ નિશ્ચે જન્મીજૂત થતી પોતાની સ-
 મગ્ર નગરીને જોતા હતા વહારના જીર્ણોદ્યાનને વિષે ગયા. ત્યાં વલતા સુવર્ણ-
 ના કિલ્લા અને મંદિરોના થતા સ્વડસ્વડાટ શબ્દોથી, જન્મરૂપ થતા મનુષ્યોના
 અને નિર્યંત્રોના કોલાહલથી તથા અગ્નિની જ્વાલાના તીલારાત્રમાં પડતા ૯-
 હીણાના શબ્દોથી હોન પામેલા કૃષ્ણે દીન વચનથી પોતાના જાઈ વલજને
 કહ્યું. “ હે વંદો ! હું મ્હારી પોતાની દૃષ્ટિથી આ નગરીના વાહને જોઈ ઈરણ
 નથી, તો દેવે ક્યાં જાતું ? કારણ કે, રાજાતનું મહા પગક્રમવંત સર્વ મંત્ર
 આપનાથી ચિદ્ભે. ” વલજને કહ્યું. “ દેવણાં આપણને શ્રેષ્ઠ બુદ્ધિવાતા અને
 સંવેદિ હવા પાંડવોની નગરી પ્રમ્પે જવું યોગ્ય છે; પણ બીજા કોઈ હુડમનને
 હો જવું યોગ્ય નથી. ” કૃષ્ણે કહ્યું. “ ઠીક છે, પણ પૂર્વે મેં મહા ક્રોધથી મં
 હવડી તે પાંડવોને વહ પીમા આપી છે; તેથી દેવણાં તેમની નગરીપ્રમ્પે જ
 આપના મનમાં ઘું વટલજા નહિં થાય ? ” વલજને ફરીથી કહ્યું. “ હે મુનિ
 નિશ્ચે જોવેલી રીતે જાક્યાર પાંડવોનો અપકાર કયો છે. તેથી જ રીતે વહા
 જરી હવા ! કયો છે. ધર્મમાર ત પાંડવો ઉત્તમ ગુણવાનું અને કૃતજ્ઞ (કો
 ન, તથા મનુનાગ) છે; તેથી તેનું પૂર્વે તમે કોણા ઉપકારના સ્મરણથી
 રિદ્ધિને ”

કરશે. ” આ પ્રમાણે નિશ્ચય કરે;

તરફ વાહ્યા. થશે !

“ હૃદય પ્રાપ્ત થાય છે !

નામનો વલજનો ૬

જો પોતાના મંદ

જિજ્ઞાસુમનુનો શિવ

अने तेथील श्री जिनेश्वर जगवाने मने आज्ञा करी ठे. तो हवे तमे मने आग्रिबने शामाटे वालो ठो ? आम कहेता एवा ते कुञ्जवारकने जुंजक नामना देवताए तुरत त्यांची उपासी श्री नेमिनाथ प्रभु पासे मूक्यो. योग्यज ठे के, तेज जवमां सिद्धिपदने पामनारा पुरुषोने आबी अनर्थनी घटना केम आय ? अर्थात् नज आय. आ बखते श्री नेमिनाथ प्रभु दूर रदेला पड्डवि नामनां देशमां विहार करता होता, त्यां कुञ्जवारक कुमारे आबीने तेमनी पासे दीक्षा लीधी. अमुकमे उत्कृष्ट तपस्या करतो ते कुमार मुक्ति पदने पाव्यो. कृष्ण बलजङ्गनी बीजी पण हजारो स्त्रीयो आ अति घोर एवा अग्निना संकटने विषे अनशन व्रत धारण करी मृत्यु पामीने जग्य गति पामी. दुःसह अग्निची दग्ध धपेली केटलीक माताठ तो तुरत उत्पन्न धपेला सुजनावयुक्त पडने तेज बखते धणुं करीने देवतारूपे अथवा म्होटा प्रजाववाला व्यंतररूपे प्रगट पड. आबी रीते ते चैत्रायनरूप अग्नि कुमार देवताए द्वारका नगरीने ठ मास पर्यंत दग्ध करी. पळी जाणे संकेतज आप्यो होयनी ? एम समुद्र पोताना उच्चलता तरंगोथी ए नगरीने चारे तरफची बोली दीधी. धिक्कार ठे आ वा डुट कृत्यने !!!

हवे कृष्ण बलजङ्ग बने जाण्यो हस्ति समान हस्तिनापुरप्रत्ये जवा माटे प्रति दिवस आगल आगल प्रयाण करता होता, एवामां एक दिवस कृष्ण बलजङ्गने कहुं के, “हे बंधो ! मने जुख लागवायी बहु पीना पाय ठे.” बलजङ्ग कहुं. “जो तुं अहिं सावधानपणे जजो रडे तो हुं आ पासेना नगरमां जाउं.” कृष्ण कहुं. “परंतु त्यां तमने उपद्रव पाय तेनी खबर अहिं मने कोण कहे-हो ? ” बलजङ्ग कहुं. “हे राक्षसोना दावु ! जो त्यां तेम अशे तो हुं सिंदनाद करीश; एथी तमने तुरत जाण अशे. पळो तमारे तत्काल त्यां आववुं.” आवो संकेत करीने बलदेव तुरत नगरमां गया. श्रेष्ठरूपवाला बलजङ्गने नगरमां प्रवेश करता जोश नगरवासी जनो परस्पर कडेना लाग्या के, “अशे ! आ बलदेव दग्ध धती द्वारका नगरीची निकळी आठ्या ठे के शुं ? ” आम नगरमां सर्वे मनुष्यो विचार करता होता एटलामां बलदेवे मूड्य आणी बजारमांथी भय सहित उत्तम रसवाला जोजनने खरियुं. पळो ते केवळमां ए स्तुतने सह नगरना दरवाजा पासे आग्या

રુદ્ર પુરુષે પાંડુના પુત્ર ઉદંતક જૂપતિને સ્વર આપી કે, “હે મહારાજા ! દિવ્ય સ્વર્ગ કોઈ પુરુષ દ્વણાં નગરીમાં આવોને વહુ મૂઢપથી મરિયા તથા જોજન સ્તરી કરી ચાહ્યો જાય છે. હું આપને સ્વર કહેવા ઝટ અર્ધિ આપ્યો હું, તો હવે મ્હારો દોષ નથી.” રુદ્રનાં આવાં વચન સાંજલી તુરત તેના મહિત તૈયાર થયેલા ઉદંતક જૂપતિને નગરીનો ઘરવાજો બંધ કરાવ્યો. આમ પોતાને હણવા માટે તૈયાર થયેલા ઉદંતક જૂપતિને જાણી ચલવેયે તુરત ગિંદના કરીને એક મ્હોટા આજ્ઞાન સ્તંભને ઝલેલી પોતાના હાથમાં લીધે ગિંદના ગમાન પગકમવાજા અને મહા ચલવંત એવા કૃષ્ણ પણ ગિંદનાને સાંતરી તુરત પાત્ર મારતા ત્યાં આવ્યા અને નગરીના ઘરવાજાના ઘેરે કમાળને પાડુના પ્રદારથી તોમી નાંખ્યા.

૫૩૧ કૃષ્ણે તુરત ઉદંતક જૂપતિને વાંધીને કહ્યું. “એ મૂળ ! મરવાની હજા કરતા તેં હારકાની લાયમાં શું અમારા જુજાના ચલને પણ વચ પ્રદાયું જાણ્યું ? વિકાર છે તને !!! નિધે હું રાંકળ્યા તને હળીને શું કરું !” કૃષ્ણે આ પ્રમાણે ઉદંતક રાજાને તિરસ્કાર કરી ઘેઘી મૂક્યો. ૫૩૨ કૃષ્ણે ચલવંત મહિત મચ્છાન પૂર્વેક જોજન કર્યું. ત્યાર બાદ તેણે પૂર્વ વિશામાં વર્ષાન કહ્યું. અનુક્રમે પૂર્વે જોજનને કોળા કર્મના ઉદયથી તે ઘેરે જાણ્યો, એમજ એક અનંતર જંનુથી પૂર્ણ એવા કોણાંચ નામના અગ્નિપ્રયોગે આવી પહેલ્યા. તે વનને વિષે ચાલતા એવા કૃષ્ણને મદિગના પાનથી, લગાતા ન-જાળથી, માર્ગના શ્રમથી, ઉગ્ર તાપથી અને પૂર્વ જન્મના પુણ્યના કાપથી વર્ષાની મહાય નદિ પડી વહુ તરફ લાગી. કૃષ્ણ તરફને લીધે એક પળું પણ અગ્નિ ચાલવાને સમર્થ થયા નહિ; તેથી તેમણે પોતાના જાણને કહ્યું કે, “હે વેરો ! તરફને લીધે મ્હાને તાવું મૂકાવ જાય છે.” વિશાલ ધુલિયાના વ-જાણે મહા પ્રેમથી કહ્યું. “હે મુરુંદ ! તું અસ્થરણે આ વૃક્ષનો નીચે વેળ-હું જાત જાણે અવું છે.” ૫૩૩ માર્ગે પાવગને લીધે વહુ ગિર થયેલા કૃષ્ણ મ્હોટા વનવૃક્ષની નીચે પોતાનું વચ મુનરવ્ય વચ સુધી તથા રોજન વચ વોજો વચ મુદીને સુધી મહા અને વનવૃક્ષના માટે જનવચ વહુ દૂર મહા-જાણે તેજ વનમાં મેનરણે, વનના ચામણને સુનામે, ગિરના પનુચ દર-જાણે મહારી મનરણે, વચ મોંચિ મનરણમાં મોંચા ચગાને અને દુરમોંચી

ઝીણી વસ્તુને પણ વિંચી નાંખવામાં ચતુર એવો જરાકુમાર, દૈવયોગથી ફરતો ફરતો ત્યાં આવી ચમ્પો. ત્યાં તેણે રત્નવૃક્ષની નીચે સૂઈ ગયેલા કૃષ્ણના દેદીપ્યમાન કમલના ચિન્હવાલા ચરણકમલન જોઈ ધૃગની પ્રાંતિથી તુરત યમરાજના દૂતરૂપ વાણમારું પઠી વાણથી પગના મર્મસ્થાને વિને વિંધાયેલા અને તેજ પ્રહારથી પી-
 નિત પયેલા મનવાલા વલો સૂકાઈ ગયું છે તાલવું જેમનું એવા કૃષ્ણે ઝઠીને કહ્યું.
 “અરે! પોતાનું નામ અને ચૈરનું કારણ દર્શાવ્યા વિના મને વાણથી કોણે વિંધ્યો છે? કારણ કે, કૃત્રીય પુરુષો તો પ્રવલ ચૈર ઝઠાં પણ સૂતેલા માણસ ઉપર પ્રહાર કરતા નથી.” કૃષ્ણનાં આવાં વચન સાંજી જરાકુમારે અતિ શેદ પામીને કહ્યું. “અરે! મેં કોઈ પુરુષને પ્રહાર કર્યો!!” પઠી કૃષ્ણે “તું કોણ છે?” એમ પૂછવાથી તેણે ઉત્તર આપ્યો કે, “રાગ્યને ત્યજી દઈ આ વનમાં નિવાસ કરવા આવેલો હું જરાકુમાર નામે વસુદેવનો પુત્ર છું. દયાવંત ચિત્ત-
 વાલા શ્રી નેમિનાથ પ્રજુએ મને શ્રીકૃષ્ણનો ધાત કરનાર કહ્યો હતો, તેથી હું કૃષ્ણનું રક્ષણ કરવા માટે અર્ધાત્ મ્હારા હાથથી એવું વંધુવચરૂપ કુકૃત્ય ન થાય એવા હેતુથી દ્વારકા નગરી ત્યજી દઈ અહિં રહ્યો છું. કેવલ પાપસંપત્તિને એકઠી કરનારા મને અહિં નિવાસ કરતા ચાર વર્ષ વીતી ગયા છે. અરે! તેમાં મેં આજે મનુષ્યરૂપ તમને દીઠા છે. હે જાણ! તમે કોણ છો? તેમને ઝટ નિ-
 વેદન કરો.” કૃષ્ણે કહ્યું. “જેના માટે તમે સ્વર્ગ સમાન દ્વારકા નગરીને ત્ય-
 જી દઈ આ વનમાં નિવાસ કરા છો તેજ હું તમારો ન્દાનો જાણ કૃષ્ણ છું. હું અહિંયાં આ રત્નવૃક્ષની નીચે સૂતા હતો એટલા તમારા વાણથી વિંધાયો છું.”
 કૃષ્ણનાં આવાં વચન સાંજી દૂર ઝંજો જરાકુમાર વ્યાકુલ મનવાલો થઈને તત્કાલ તેમની પાસે આવ્યો અને પોતાના વાણથી વિંધાયેલા પોતાના વંધુશ્રી કૃષ્ણને જાણીને તે તુરત મૂર્છા પામ્યો. પઠી જ્યારે મૂર્છા નિવૃત્ત થઈ ત્યારે તે હ્રઃસ્વથી વહુ વિલાપ કરવા લાગ્યો. તેણે ગદ્ગદ સ્વરથી કૃષ્ણને કહ્યું. “હે વંધો! મને શ્રી નેમિનાથ પ્રજુએ કહ્યું હતું તે પ્રમાણે દ્વૈષાયન નામના તાપસે આપણી દ્વારકા નગરીને અને યાદવોના સમગ્ર વંશને હું દગ્ધ કરયા? હે જાણ! અર્ધા જીરતલેનની રાગ્ય લક્ષ્મીને જોગવનારા તમારી આજે આ રીતે દશ થઈ!!!”
 પઠી અત્યંત પીનાપુક થયેલા કૃષ્ણે જરાકુમારની આગલ સર્વ વાત કહી. પોતાના કુકૃત્યથી શેદ પામેલા જરાકુમારે પણ ફરીથી કૃષ્ણને કહ્યું. “ધિકાર છે

मने के, जे हुं वधुननो घात करनार पुरुषोना मध्ये आ प्रथम रेखा पाम्यो
 तुं!! अहो ! वसुदेवनो पुत्र अइ अने संसार समुझे तारनारा श्री नेमिनाथनी
 निरंतर सेवा करीने में आवुं कुकर्म करयुं तो निश्चे हुं धिक्कारवा योग्य हुं.
 आ अरण्य क्यां, म्हारो निवास क्यां, तमारा सरखा अतिथियोनुं आवुं क्यां
 अने म्हारा बाणथी तमारुं विधावुं क्यां ? श्री नेमिनाथ प्रजुनुं कहेवुं सर्व
 सत्य अयुं ठे. आदा ! बलवंत पुरुषोने पण देवयोग क्यारे बीजीरीते थतो नथी.
 आम बारंवार शोक करता जराकुमारने कृष्ण कह्युं. "हे बंधो ! तुं वृथा खे
 शा माटे करे ठे, ? हे विवेकी ! कोइनुं जाबी मिथ्या अतुं नथी. ज्यारे मनुष्यो-
 नो पूर्वं संपादन करेलो पूण्यसमूह क्षय पामे अने पापसमूह उदय आवे त्यारे
 महात्मा पुरुषोए करेली दुःसह विघ्नोनी रक्षा पण निष्फल थाय ठे. हे बंधो !
 आ एक जाबीज ठे एमां त्हारो अथवा बीजा कोइनो दोष नथी; परंतु में पूर्वं
 करेलां उग्र दुष्ट कर्मनुं ए पाप मनेज अति पीनाकारी थइ पर्युं ठे, माटे हे
 बंधो ! तुं शोकने त्यजी दइ अने म्हारी आ अवस्था थइ एवी पांरवोने खब
 कहेवा माटे आ म्हारा हृदयना कौस्तुज रत्नने लइ पांरवोना राग्यमां जा
 यादवकुलमां फक्त एक बाकी रहेला अने पांरवो थकी प्राप्त थयेला सुराज
 पदने सेवन करनारा तने पांरवो वृद्धि पमानो, तेमज त्हाराथी फरी वंशनी ।
 हि पण आछ. बली हे बंधो ! त्हारे पांरवोनी आगल आ सर्व वात निवेदन क
 रीने पवी में अति क्रोधने लीधे ते महा जक्तिवालाने देशमांथी काडी मूक
 हता तेनी मधुर वाणीथी कृमा मागवी. अरे जाइ ! हवे तुं आहिंथी उठ अ
 ऊट चाड्यो जा, कारण के, म्हारे माटे जल लेवा गयेला बलजइ आवशे अ
 ते त्हाराथी थयेला म्हारा वधने जाणशे तो निश्चे पोताना चित्तमां गोत्ररूप
 नहिं गणता त्हारो वय करशे. बली त्हारे अहिंथी अवला पगथी अर्थात् म्हा
 सामुं मुख राखीने चाड्युं जवुं के, जेथी म्हारे विषे अति प्रेम जक्तिवाला ।
 लजइ त्हारो वय करवा माटे त्हारी पाठल न आयो शके." अति स्नेहने वा-
 रण करनारा कृष्ण आयो रीते बहु बहु बार कह्युं एटले दीन थयेलो जराकुमार
 कृष्णनो पासथी कौस्तुजमणिने लइ चाड्यो गयो.

हवे अहिं कृष्ण पोतानो मृत्युकाल पासै आन्यो जांसी दुःखथी अति
 पीना पामता उता पण उतम धर्मवासना राखीने तेमज शुज चित्तवाला थ-

ઇને દર્જના આતન ઉપર વેસી ક્ષણમાત્ર આ પ્રમાણે આરાધના કરવા લાગ્યા.
 “ અરિહંત સિદ્ધ, આચાર્ય, ઝપાધ્યાય અને સાધુત્તને હું પ્રણામ કરું તું. નિશ્ચે પો-
 તાના ફરણે પ્રાત ધયેલા મને તેત્ર સર્વ કાલ રક્ષણ કરનારા થાત્ર. દેવાવિદેવ,
 મહોદય લક્ષ્મીના આપનારા, વિશ્વના આજૂરણ અને કેવલજ્ઞાનથી સર્વ પ્રાણી-
 યોના જાવને જાણનારા શ્રી નેમિનાથ પ્રજુને હું નિરંતર નમસ્કાર કરું તું. મેં આ
 જન્મમાં મહા કષાપના યોગથી ચતુર્ગતિને વિષે રહેલા સર્વ જંતુત્રની જે કાંડ વિ-
 રાધના કરી હોય અથવા વીજા જન્મોમાં જે કાંડ વિરાધના કરી હોય તે સર્વ-
 ની ક્ષમા માગું તું. મેં વાલ્મીકીવાલ્યાથી માંનીને આજ પર્યંત દિવ્ય આયુષોથી
 કાત્રિયરસવને (શૂરસવને) કંત મેંદ વિગેરે શત્રુત્રનો જે વધ કહ્યો છે તે સર્વ
 પાપને ધિક્કારવાપૂર્વક ક્ષમા માગું તું. મ્હારું કોઈ નથી તેમ હું પણ કોઈનો ન-
 થી. મેં સર્વ સંગ ત્વજી દીધો છે. તેમજ મને આ જન્મમાં ક્ષાયક સમકિતરૂપ
 રત્ન પ્રાત થાત્ર. વલી સમુદ્ધવિજય વિગેરે દશાદોં, ત્રણ જગતના પ્રાણીયોને
 પૂજન કરવા યોગ્ય ગજસુકુમાલ વિગેરે મ્હારા વંધુત્ર અને શાંબાદિ મ્હારા પુત્રો
 એ સર્વે નિશ્ચે પુણ્યવંતા છે. કારણ કે, જેત્ર કુઃલનાં સ્થાનરૂપ ગૃહવાસને ત્વજી
 દઈ શ્રી નેમિનાથ પ્રજુ પાસે દીક્ષા લઈ અને તીવ્ર તપસ્યા કરી મુક્તિપદને પામશે.
 સ્વેચ્છા ઉત્તમ શીલવાલી રુક્મિણી વિગેરે મ્હારી સ્ત્રીયો પણ પ્રદાંસા કરવા
 યોગ્યજ છે. કેમકે તેત્ર પણ પ્રાત ધયેલા અવસરે શ્રી નેમિનાથ જિનેશ્વર પાસે
 દીક્ષા લઈને પોતાના મ્હોટા ઉદયવાલા અર્પનું સાધન કરે છે. ” આ પ્રમાણે ચ-
 નતા જાવથી શુદ્ધ ધ્યાનને વિષે પ્રવૃત્ત ધયેલા કૃષ્ણના જાવને વિષે, પૂર્વે વંધાયે-
 લા નરક આયુષ્યને લીધે આવી રીતે ફેરફાર થયો. “ હા ! પૂર્વે અતિ વલવંત
 શત્રુત્રથી પણ મ્હારો પરાજય થયો નથી, તે આજે મ્હારા જોતા ઘટા કુટ ચિત્ત-
 વાલા કૈપાવને મ્હારી નગરી, પ્રજા, માતા, પિતા, વંધુ, વધુ અને જેનો વિગેરે
 સર્વને દગ્ધ કરી મને આવી વિપમ દશાને પહોંચાવ્યો છે. વલ્લભજી સહિત વલ-
 વંત એવા મને ધિક્કાર છે !!! જો દેવણાં એ મ્હારા માતા પિતાદિનો નાશ ક-
 રનાર શત્રુને હું જાણું અથવા દેહું તો નિશ્ચે તે કુટ હૃદયવાલાને મ્હારા પોતાના
 હાથવતી શીક્ષા કરું. ” આવી રીતે વૃદ્ધિ પામેલા ગાડ રૌંડ ધ્યાનમાંજ આયુષ્ય
 પૂર્ણ થવાને લીધે મૃત્યુ પામેલા કૃષ્ણ મહા કુઃસદ્દેશના સ્થાનરૂપ શ્રીજી ન-
 રકને વિષે ઉત્પન્ન થયા.

पत्नी वनने विषे जमीने कमलपत्रमां जल लइ पोताना बंधु कृष्णने ते
 मोटे पदोलां करेलां नेत्रवाला बलजइ ते वरुनी पासे आब्या, तो स्त्री
 प्रकुल्लीन पण बम्बरी डांकी राखेला मुखवाला अने सूड रहेला कृष्णने ते
 विनागुं के, " बहु श्रमग्री आकी गयेलो आ म्हारो बंधु सुखे सूड रहेलो
 आम गरी ते वरुगृहनी नीचे कृष्णनी पासे उजा रहा. बली " आ म
 जाड पोतानुं शरीर केम नथी दलावतो अथवा तेनां मुख उतर मय
 डा मोटे जमे ठे ? " एवी डांकाग्री तेमणे कृष्णनां मुख उतरनुं वष
 गूं एटले मृग्य पामवाने लींछे चेष्टा रहित थपेला शरीरवाला पोताना
 जाड पवनजइ नुस्त मूर्छा पाम्या. पत्नी झीतल पवनग्री सचेत थपा एटने
 दिपंगन लींछे अति आकुलआकुल थपेला तेमणे पोताना जाडना वा
 विषे थपेला थाणप्रदार जोड तुरत वनना जीवने प्राप्त करनारो तथा
 एवी गिंदनाद कथ्यो. बली ते बलजइ तारस्वर करिने कह्युं के, " शरीर
 पामवाने इगता कया डुट पुरुषे आ सुखे सूड रहेला म्हारा बंधुने हा
 नेने आयुं कृकृष्य कथ्युं होय ते ऊट म्हारी पासे आवीने कहीयो. ते
 पोताना मय बलपी बालकने, स्त्रीने, गांधाने, मंदने, मूर्छा पामेलां, हा
 लां, रोगीने अने अच विनि हले ठे तेने सर्व माणसो अवममां पण
 कहे ठे." एवी विदल थपेता बलजइ, कांय अने शोकपी ते मदा अरण्य
 ठेलां जम्या पण कांइ स्थानेक पोताना बंधुनो घात करनार पुरुषने ईजेने
 एवी मननी अंइ थपेला बहु शोकेने लींछे बहु बलत सुवी शोक करीने हा
 पोताना गांता उतर कृष्णना शरीरने धारण करी ते वननी अंदर काड
 ग्या. जा के बलजइ पोते जाण तथा वखाणया योग्य गुणवाला हा, तो
 ते कपारक कृष्णना शरीरने पुण तथा फलवेरु बहु सुशोजित कर. हा
 रेड हाण्यमां

कपारक पोते जलवेरु स्नान करगना. हा

उतर उचकी प्रतिदिवस विविध प्रसन्न

के, जे चारित्र सजे रेड
 अत्यंत दुर्दशा दीर्घा, तेने
 मृद वनी गयेला पोताना

तमे ज्यारे कृष्णना माटे जल लेवा दूर गया त्यारे कृष्ण मार्गना श्रमथी पीना पामवाने लीधे वरुवृद्धनी नीचे महा निझाथी उंधी गया. पाठल एज श्र-
ण्यमां जमतो जराकुमार त्यां आव्यो अने तेणे मृगनी आंतिथी कृष्णना च-
रणकमलने विषे वाण मार्युं. पठी कृष्णे पोतानो कौस्तुभमणि आपीने तेने
पांरुवोनी राजधानी प्रत्ये मोकळ्यो. प्रथम शुभ्र ध्यानमां तत्पर रही अने पा-
ठलथी पोताना पूर्व जवना निकाचित कर्मथी अत्यंत रोड ध्यानमां तत्पर प्र-
येला कृष्ण मृत्यु पामीने त्रीजी नरकप्रत्ये गया. " बलज्जडे कह्युं. " हे बांध-
व ! ते बहु सारुं कर्युं ! बहु सारुं कर्युं !! जे अवसरे आवीने मने प्रतिबोध
पमारुथो. हे उपकारी बांधो ! हवे म्हारे शुं करवुं ते तुं मने ऊट कहे. " देवताए
कह्युं. " हे पुण्यवंत ! हवे तुं श्री नेमिनाथ प्रभु पासे दीक्षा गृहण कर. "
पठी विवेकी एवा बलज्जडे तुरत चंदनना काष्ठथी कृष्णना शरीरने अग्नि सं-
स्कार कस्यो; एटलामां श्री नेमिनाथ प्रभुए चारण मुनिने त्यां मोकळ्या; तेथी
बलज्जडे अवसर जाणीने कृष्णनो शोक त्यजी दश स्नेहपूर्वक तेमनी पासे
दीक्षा श्रंगीकार करी. पठी सिद्धार्थ देवता अने चारणमुनि पोतपोताना स्था-
नके गये ठेते श्री बलज्जड मुनि विहार करता करता तुंगिक नामना पर्वतने
विषे गया. त्यां तेमणे शांत चित्तथी तपश्या करवा मांणी.

एक दिवस मासखमणने पारणे बलदेव मुनि, ते पर्वतनी पासेना गा-
ममां जिज्ञा माटे जता हता एवामां बालकने साथे लड जल जरवा आवेली
कोड स्त्रीये कूवाना कांठा उपर उज्जा उज्जा तेमने दीठा. बलदेवना रूपथी
मोड पामेली ते स्त्रीये जल जरवा माटे धरुने बदले पोताना पुत्रनाकंड दो-
रुं बांधी कूवामां सिंचवा मांरुथो. तेनां आवां विलोम कृत्यने जोड पोतानी
रूपलक्ष्मीनी निंदा करता बलदेव मुनिये ते स्त्रीने कह्युं. " हाहा ! तुं आ प्र-
नार्यलोकने पण निंदा करवा योग्य, शोक तथा आपत्तिने आपनारुं अने महा
दुःखना कारणरुप शुं कृत्य करे ठे ? " आवी रीते ते स्त्रीने प्रबोध पमानी ब-
लज्जड मुनि पोताना चितमां विचार करवा लाग्या. " निधे में आ बालकने
मृत्युथी मूकाव्यो. हवे पठी म्दारां रूपथी आवुं कुकृत्य न थाय एटला माटे
म्हारे नगरी विंगेरेमां क्यारे पण जिज्ञा लेवा जवुं नहि. फक्त आ पर्वत उपर-
ज रही अवसरे काष्ठ विंगेरेनोज आहार करवो. " आ प्रमाणे घोर अग्निप्रद

सह विधिने जाणनारा मुनि बलजङ्ग त्यां रहा. त्रण रत्ननुं आराधन करवा-
मां सावधान, त्रण गुप्ति अने चार समितीनुं रक्षण करनार, शमजावना स-
मुद् अने मोह सुखना अजिलापी ते महामुनि, पद्मकमण अने मातृमणना
पारणाने विषे काष्ट जल विगेरेनुं जलण करता तप करवा लाग्या. पठी एक
दिवसे ते पर्वत उपर काष्ट लेवा आवनारा माणसे पोताना राजानी पासे आ-
वीने कह्युं के, " आ पर्वतना शिखर उपर कोइ तपस्वी अति घोर एवं तप करे
वे. सर्वे राजाउ पण ए वात सांजलीने होज पामता उता विचार करवा ला-
ग्या के, " निधे ए आपणुं राज्य लेवाने अयेंज घोर तप करे वे, माटे एनो इ-
वणां वध करवो योग्य वे. " ग्राम धारी सर्वे जूपतियो वखतर पदेरीने बल-
देव मुनिने इलावा माटे त्यां आग्या. धिक्कार ठे धिक्कार ठे महामोदने सेवन
करनारा मनुष्योनां आवां अयोग्य स्थानने विषे आरंजेला पुद्गनां कृत्यने !!!
सिंघादेव पण आ वखते पोतानी उत्कृष्ट जकिने लीधे पुंछ अने केशवाली-
घी पृच्छीना जागने कंपावता एवा विकराल मूर्तेवाला सिंहो श्री बलदेव मु-
निनी पासे विकूपां. देवतानां आवां कृत्यत्री जय पामेला सर्वे राजाउ श्री
बलदेव मुनिने प्रणाम करी पोतपोताने स्थानके जता रहा. कह्युं वे के-लोकोने
विषे तीव्र तपस्वी लोकोनां तपनो प्रज्ञाव अर्चित्य होय वे. ए महा मुनिना
मधुर स्वरवाला स्वाप्पापने सांजलीने व्याघ्रादि द्विसक जीवो पण परस्पर
वेर त्यजीने उपशम जावने पाम्या हता.

हवे श्री बलजङ्ग मुनिनो कोइ पूर्व जन्मनो मित्र लघुकर्मो जीव, उत्पन्न
थपेला जाति स्मरण ज्ञानवालो अने विदुळ श्रृङ्गारपी गुणवालो ते वनमां
भृग पयो हतो. ते ज्यारे बलदेव मुनि बेसता त्यारे बेसतो, उज्जो रदेता त्यारे
उज्जो रदेतो अने कोइ स्थानके जता त्यारे तेमनी पावज जतो. परंतु शुद्ध
चित्तवालो ते भृग क्यारे पण तेमनुं परखुं मूकतो नहि. विवेकवंत एवा ते
हरिणे " आ वनमां सार्ध विगेरेनो योग होय वे त्यारे तेमनी पासेथी आदा-
र पाणां लावीने आ मुनि जोजन करे वे. नहिता नथी करता. " एवा मुनि-
ना घोर अजिप्रदने जाण्यो. पठी ते भृग दमेडां सवारे मुनिनी सेवा करी
अने तेमने नमस्कार करी पर्वतना वननी अंदर सार्ध विगेरेना आश्रमने शो-
धतो शोधतो दूर जमे अने ज्यारे ते कोइ सार्ध विगेरेने देखे त्यारे ते मुनिने

शुद्ध आहार वदोरवा माटे उगामवाने पोताना शींगमा वने मुनिने खजवाले. अनुक्रमे बलदेव मुनि तेनो संकेत जाणे एटले पोताना स्थिर ध्यानने मूळी आगल चालतां हरिणे वतावेला मार्गने विपे दातारना आश्रमे जाय. पत्नी शुद्ध जावथी वदोरावेला निर्दोष आहारशी पारणुं करी ते महामुनि फरी पोताना आश्रमे जइ अति उग्र तप करे. आप्रमाणे ए महामुनिने व्रतनुं पालन करता एकसो वर्ष बीती गयां.

एक दिवस ते अरण्यने विपे केटलाक सुतारो लाकमां कापवा आग्या अने पोताना तीक्ष्ण कुवामावती पांशरा अने गांठो विनाना म्होटा वृक्षोने कापवा लाग्या. मध्यान्हनो वखत थयो एटले तेतु अर्द्ध कापी नाखेलां मूलवाला ते म्होटा वृक्षनी नीचे जोजन करवा वेठा एटलामां पेलो हरिण फरतो फरतो त्यां आवी पदोच्यो. त्यां तेमने जोजन करता जोइ तुरत संकेत करवा माटे मुनिनी पासे गयो. बलदेवमुनि पण ध्यानने त्यजी दइ इयां पथिकीनुं स्मरण करता संतुष्ट चित्तवाला मृगे वतवेला मार्गेथी त्यां आवी पदोच्यो. जाणे हालतुं चालतुं कल्पवृक्षज होयनी ? अथवा तो जाणे मूर्तिमंत पूण्यनो प्रकाशज होयनी ? एसा अने उचिंता आवेला ते जोवा योग्य मुखवाला अतिथिने जोइने विवेकी एवो मुख्य सुतार विचार करला लाग्यो. "आजे म्हारा आंगणामां अमृतवृष्टि अइ अथवा तो कल्पवृक्ष प्रगट थयो !" आवी रीते हर्षथी अनुमोदना करतो सुतार उत्तम ज्ञातिथी मानरहित एवा बलदेवमुनिने दोपरहित एवुं पोतानुं जातुं वदोराववा लाग्यो. पासे वजेवो मृग पण आ प्रमाणे शुद्ध जावना जाववा लाग्यो के, "निश्चे दातार एवो आ सुतार जगत्मां धन्य, कृतार्थ, पुण्यवान् अने त्रणलोकमां मान्य ठे. कारण के, जे एणे उत्तम, एषणीय अने अगण्य एवा पोताना जाताथी आ मुनिने प्रति-लाज्या. खरेखर अजागी तो हुंज उखो के, आ इष्ट पशुजातिपणाथी पात्रदान रहित रह्यो. बलदेव मुनिये पण तुरत पोतानी तपोवृद्धीने माटे लोलुपीपणुं वूर करी सुतारे वदोरावेवो एषणीय आहार गृहण कर्यो. आ वखते प्रचंडवायु उत्पन्न थयो; तेथी पेलुं मूलमांथी अर्द्ध कापी नाखेलुं वृक्ष ते त्रणेजण उपर पळ्युं, जेथी तेतु तुरत मृत्यु पांम्या. महातप, अतुल्य पात्रदान अने अनुमोदना ए त्रणना पुण्यंथी पवित्र थयेला अंगवाला श्री बलदेवमुनि, सुतार अने

मृग ए त्रणेजणा ब्रह्म देवलोकने विषे महा समृद्धिंत देवता थया, निरंतर मोक्ष आपवायोग्य एवा ब्रह्मचर्य व्रतने धारण करनारा अने तीव्र तप करनारा श्री बलदेव मुनि स्वर्गमां गया ए एक त्दारा चित्तमां आश्चर्यरूप जणाय ठे. तेमज मोक्ष लक्ष्मीना एक मुख्य कारणरूप सुपात्रदान आपतो एवो सुतार पण ब्रह्मदेवलोक प्रत्ये गयो ए पण आश्चर्यरूप ठे. वली तिर्यच जातिवालो मृग पण दान, शील अने तपक्रिया रक्षित ठतां केवल उन्नतता ज्ञावयोगधी ब्रह्म-देवलोकमां देवता थयो ए पण त्दारा चित्तने विषे आश्चर्य ठे.

इवे ब्रह्म देवलोकने विषे उत्पन्न थयेला बलञ्ज देवताने त्यां तुरत अव-धिज्ञान उत्पन्न थयुं; तेथी तेमणे प्रेमना स्थानरूप पोताना पूर्वज्वना बंधु कृष्णने दुःसह वेदनाधी पीडा पामता वीजी नरकने विषे दीडा. पठी नरक-धी कृष्णानो उज्जर करवाने इच्छतो ते देव तुरत स्वर्गथकी त्यां गयो अने कृष्णने प्रेमपूर्वक आलिंगन करी कहेवा लाग्यो के, “हे बंधो ! हुं त्दारा पूर्व-जन्मनो राम (बलञ्ज) नामनो बंधु हुं. हुं दीक्षा लइ पांचमा देवलोकमां दे-वतापणे उत्पन्न थयो हुं; परंतु प्रेमने लीधे अदिं त्दारी पासे आव्यो हुं.” ग्राम कहीने बलञ्ज देवताए पोतानी अप्रमाणा एवी दिव्य शक्तिधी कृष्णना जीवनो नरकमांधी उज्जर करवा मांढ्यो; परंतु ते सूर्यधी गली परुता बरफ-नो पेटे तुरत गलीने पाठो नरकमांज परुवा लाग्यो. कृष्णे कह्युं, “हे बंधो ! इवे तुं मने मूकी दे. कारण एम करवाधी मने बहु पीडा थाय ठे.” पठी ले-दयुक्त चित्तवाला देवताए महा वेदनाधी पीडा पामता कृष्णने मूकी दइने क-ह्युं, “हे ज्ञाड ! त्दारा घोर कर्मने लीधेज हुं तने बीजे स्थानके लइ जवा समर्थ थयो नहि; परंतु जो तुं कहे तो हुं त्दारी प्रसन्नताने अर्थे निरंतर अदिं रहूं.” कृष्णे कह्युं, “त्दारा दुष्ट कर्मने लीधे प्राप्त थयेली आ नरकपीडा तुं त्दारी पासे रदीड, तेथी क्यारे पण दूर घजनी नथी, माटे हे ज्ञाड ! बीजी एक बात कहूं ते मांजल अने ते त्दारा चित्तनी प्रसन्नताने माटे ऊट कर, आ-पणी घोर अवस्थाने मांजली तथा अग्रिधी छारकाना नाठाने सांजली सर्व स्थानके सर्वे खल पुरुषो दर्प पांम्या ठे. परंतु श्रेष्ठ पुरुषाने थयुं ठे, माटे तुं श्रेष्ठ पुरुषाने दर्प करवा माटे अने र”

माटे चक्र गदा विगरे शस्त्रयुक्त द्वायवाहुं, गतिमां लक्ष्मीना चिन्दवाहुं, गरुड
 उपर विराजीत थपेलुं, पीला वस्त्रवाहुं म्हाहं स्वरूप तेमज वैमान उर
 वेठेलुं, श्याम वस्त्रवाहुं, हल मुशल विगरे शस्त्रथी सुशोजित द्वायवाहुं त्हाहस-
 रूप पण आकाशमां राखी आ सर्व ज़रतक्षेत्रने विषे देखामके, जेथी करीने स-
 कूनोने विषे आपलो अपवाद नाश पामे. वली लोकने विषे एवो पण उद्यो
 करवो के, “देवरूपने धारण करनारा, निरंतर स्थितिवाला, नित्य सुखवाला
 अने पोतानी इछा प्रमाणे विदार करनारा श्री रामकृष्ण निरंतर जयवंत
 वंते.” आ सर्व वात अंगीकार करी बलजइ देवे तुरत दक्षिण ज़रतक्षेत्रमां
 आधीने कृष्णना कहेवा प्रमाणे वैमानमां वेठेला बजे स्वरूपो आकाशमां राखी
 सर्व लोकने देखामचा. वली दिव्य देहकांतिवाला तेणे स्पष्ट एवो उद्योप क-
 ह्यो के, “हे प्राणीयो ! तमे सौ सांजलो. आ विश्वनी उत्पत्ति अने संहार
 करनारा अमे जीए. अमे सुखने माटे आ चारका नगरीने कृष्णमात्रमां उत्पन्न
 करी इती, पण देवे अमारी बीजे स्थानके जवानी इछाथी अमे ते चारका
 नगरीनुं हरण करचुं वे.” बलजइ देवनी आवी बाणी सांजली हर्ष पामेला
 सर्व माणसो आ लोक संबंधी अनेक प्रकारना सुखनी इछाथी ठेकाणे ठेकाणे
 म्हाटा देवालयेने विषे एवाज स्वरूपवाली रामकृष्णानी मूर्तिनुं स्थापन करी
 तेमना जक्त थया. आ प्रमाणे उद्यानोने विषे अने गृहोने विषे रामकृष्णानी
 महा मूर्त्यवाली अनेक मूर्तियोनुं महोत्सवपूर्वक स्थापन करीने आ लोक सं-
 वंधी अनेक जोग संगना अजिजापी एवा अर्द्ध ज़रतखंडना मनुष्यो तेमनुं
 पूजन करवा लाग्या. बलजइ देव पण ते मूर्तियोनुं पूजन करनारने हर्षपूर्वक
 सर्व प्रकारनी संपत्ति आपवा लाग्यो. अहो ! शुद्ध सम्पत्त्यधारी एवा बलजइ
 देवताए केवल बंधुना प्रेमथी मिथ्यान्वपणुं विस्तारचुं. अनुक्रमे ते देव स्वर्गजो-
 कना मुखोने जोगवी आयुष्य पूर्ण थये त्यांथी चवी आवती अवतर्पिणीनां
 सारा विनाश कुलमां अवतरइ. पछी कृष्णनो जीव के, जे श्रीमम नामना
 तीर्क्षर थयाना वे तेमना वारामां ए बलजइनो जीव महोदयवाली दीश
 लइ अनुक्रमे अंते अनंत मुख पामइ. हे मोक्षार्थी जयजनों ! तमे सर्व प्र-
 काशना पावने नाश करनारा, काम, क्रोध, मद विगरेनो उच्छेद करनारा अने
 पुण्यनी वृत्ति करनारा आ बलदेव मुनिना चरित्रने सांजलीने वैराग्यथी उद्य-

एवा पोताना वंधुसंबंधी मोहने त्यजी दइ केवल सुखकारी एवा जैनव-
नुं सेवन करो.

॥ इति नवमवलदेवमुनिसंबंधकथनरूपो त्रितीयः प्रस्तावः ॥

इस्कागरायवसहो, पम्बुदीनाम कोसलासामी ॥

तह नेआ अंगाए, चंदछाए निरुवमाण ॥ १६ ॥

संखेवकासिराया, कुणालदेसाहिवो तहा रूप्पी ॥

कुरुवइ अदीणसत्तु, पंचालपहु अ जीअसत्तु ॥ १७ ॥

संजायजाइसरणा, पवइआ ठप्पि मल्लिजिणपासे ॥

चउदसपुडी एए, जपंतु अपुणप्लवं पत्ता ॥ १८ ॥

अर्थ—इहचाकुवंशाना राजाठमां अछ एवो कोशलादेशानो अधिपति प्रति-
बुद्धि, निरुपम एबी अंगा नगरीनो मदाराराजा चंदछाप, काशीनो नृपति शंख,
कुणालदेशानो अधिपति रुक्मी, कुरुदेशानो जूपाल अदीनशत्रु अने कांपिब्य-
पुरनो नृपति जितशत्रु, ए ठप्पत्र धपेला जातिस्मरण ज्ञानने लीये श्री म-
ल्लिनाथ प्रभु पासे दीक्षा लइ अने चौद पूर्वना धारणहार धइ मोक्षपदने प्राप्त
करनारा (छपर कहेला) ठए महाराजाठ जयवंता वतां.

॥ श्री मल्लिनाथ चरित्रम् ॥

पूर्व विदेहदेशने विरे सलिलावती नामनी महा विजयमां लोकोने आ-
श्रय करनारी बीतदोका नामे नगरी ठे. त्यां शत्रुना सैन्यने मर्दन करचामां
समर्थ जुजा इन्वालो महा बलवंत बल नामनो राजा राज्य करतो हतो. तेने
मनोहर स्वरूपवाली धारणी विगरे एक हजार स्त्रीयो हती. एक दीवत्त ए
धारणीये तिंद स्वप्नसूचित एवा एक पुत्रने जन्म आप्यो. राजाए दर्यपूर्वक ते
पोताना पुत्रनो जन्म महोत्सव कख्यो. वारमे दिवसे विविध प्रकारना महोत्स-
वयी स्वजनोने संतोष पमामनी बल राजाए पोताना पुत्रनुं “महाबल” नाम
पारुणुं. पत्नी पांच धावमाताउंची वृद्धि पामतो ते कुमार अनुक्रमे सर्व कला-
उत्तनो अन्यापन करतो स्त्रीयोनां चिन्ने संतोष करनारी यौवनावस्था पाम्यो

એટલે બલરાજાએ તેને કમલશ્રી પ્રમુખ પાંચસો રાજકન્યાનું પરણાવી અને તેનું રહેવા માટે ઇચ્છ્યશ્રી પૂર્ણ એવાં મંદિરો આપ્યાં. મહાવલકુમાર તે પોતાની પાંચસો સ્ત્રીયોની સાથે અનેક પ્રકારની જોગસંપત્તિને જોગવતો ઘસો પિતા-એ આપેલા મંદિરપ્રત્યે રહેવા લાગ્યો.

કોઈ ચલતે ઉત્તમ ચારિત્રને ધારણ કરનારા કેટલાક સ્થવિર સાધુનું તે ઇચ્છુંજી નામના યથાનમાં આવ્યા એટલે બલજૂપતિપે તે યથાનમાં જ ગુરુના ચરણને વિષે પ્રણામ કરીને મોહસુખ આપનારી નિર્મલ ધના સાંજલી. પછી વૈરાગ્યશ્રી જાવિત ચિત્તવાલો બલરાજા, ગુરુને પ્રણામ નગરીપ્રત્યે ગયો. ત્યાં તેણે મહાવલ કુમારને રાજ્યાન્નિષેક કહ્યો. પછી રતિપે તે સ્થવિર સાધુનું પાસે દીક્ષા લઈ અનુક્રમે એકાવશાંતીનો પ્રસન્ન થઈને, અનુક્રમે દીર્ઘકાલ પર્યંત પવિત્ર એવા ચારિત્રને પાલી અને ધારણના પર્વતને વિષે એક માસના ઉપવાસશ્રી સંલેખના કરીને તે મુનિ મોહપદ પામ્યા. પછી પોતાના રાજ્યપદને જોગવતા શ્રીમાન્ મહાવલ જૂપતિને, કમલશ્રી પટ્ટરાણીશ્રી એક સિંદસ્વપ્રસૂચિત પુત્ર થયો. મહાવલે તેનું “બલજી” નામ પાડ્યું. અનુક્રમે તે કુમાર યૌવનાવસ્થા પામ્યો.

એ મહાવલ રાજાને બાહ્યાવસ્થાશ્રીજ અચલ, ધરણ, પૂરણ, વસુ, અન્નિષેક અને વૈશ્રમણ નામના મહા સંપત્તિવાલા ષ મિત્રો હતા. જાણે પોતાનો કલ્પ આત્માજ હોયની ? એમ એ ષ મિત્રોની સાથે મહારાજા મહાવલ, નિર્મલ સ્થાન, વિવિધ પ્રકારના જોજન અને ક્રીડા વિગેરે કરતો. આમ તે રાજાનો સર્વજ્ઞ સુવ્યમાંજ નિર્ગમન થતો. ઇચ્છામાં કેટલાક ઉત્તમ સ્થવિર સાધુનું વિહાર કરતા તે નગરીમાં આવ્યા. મહાવલ પોતાના ષ મિત્રો સહિત ધર્મ શ્રવણ કરાવે ગયો. ત્યાં મુનિયોએ આપેલા ધર્મોપદેશરૂપ અમૃતરસનું કેંઠપર્યંત પાન કરી અમૃત જાવવલવાલા મહાવલ રાજાએ દીક્ષા લેવાની ઇચ્છા કરી. પછી તે સાધુને પ્રણામ કરી પોતાની નગરીપ્રત્યે આવીને મિત્રોને કહેવા લાગ્યો. “દે ! હું આગ પૂર્વજોના અનુક્રમશ્રી પ્રાપ્ત થયેલી દીક્ષા લઉં. તમે તમારી ધાર કરશો ? તમે તમારો જે વિચાર હોય તે કહો.” મિત્રોએ કહ્યું. “અમે પણ તમારીજ સાથે દીક્ષા લઉં.” પછી રાજાએ કહ્યું. “દે ! મિત્રો આપણે મોં યદાગ્ની અને પુણ્યવન ડીએ. એવે નમે મોં પોતાનો

ताने घरे जइ पोतपोताना बंधुत्तने तथा कुटुंबने आ वात निवेदन करी अने पोता-
ना म्होटा पुत्रने घरबार सौंपीने पढी चारित्र लेवा माटे पालखीमां वेत्तीने
अदिं आवो. " आम पोताना ठ मित्रोने आइहा करी अने गुणोए करीने उत्तम
एवा पोताना पुत्र बलजइने राज्याभिषेक करी मदावल राजा पोते चारित्र
लेवाने तैयार धपो. ठए मित्रो पण त्यां आइहा एटले पढी इजारे मनुष्योए
वपानेली पालखीमां वेसी वार्जोत्रोना इच्छोयी दिशाटने गजावी देतो मदाव-
ल राजा इपंधी पोताना ठ मित्रो सदित नगरीथी बहार नीकली उद्यानमां
स्त्रविर साधुत्तनी पासे आब्यो. त्यां ते सर्वे जलाये तपस्या लीवी. पढी पर-
स्पर धर्मरागने धारण करनारा ते सर्वे साधुत्त, विवि सदित एकादशांगीनो अ-
भ्यास करी बहुश्रुत धपा. बली तेउए " जे साधु ठठ, अठम, दशम बिगोरे
घोर एवा तपनुं आचरण करे ते बीजाए पण करवुं. " एवी परस्पर प्रतीक्षा
करी. ते सर्वेनां म्होटा अने उपशमना समुत्तर मदावल मुनि पोताना चि-
नमां विचार करवा लाग्पा के, " तपमां समान रीते रदनारा एवा अमारी
कीर्ति पण लोकमां सरखी रीतेज धरो. बली अमारामां कोइ पण मुख्य अ-
मुख्यनुं ज्ञान धरावतो नथी, माटे आ सर्वे साधुत्तथी हुं बचारे तप करुं के,
जेथी लोकमां ते सर्वे करतां म्हारी प्रशंसा बचारे धाप. " आवी रीते बीचार
करीने इच्छोने बरप राखवामां तत्पर एवा ए महावल मुनिये अधिक अधि-
क तपधर्या करवा भांणी. अहो ! विचार ठे के, जे म्होटा पुरुषोने पण निधे
मोह धाप ठे!! निरंतर उत्तम रीते मोक्ष सुखना सावरुप अति निर्मल चांगि-
अने विषे पण ए शमनाबवाला महावल मुनिने मायाकलंक धरुं. जो के सर्व
आगमने जाणनारा अने ममता रहित ए मदावल गजर्षिय तीर्थकर जकि
बिगोरे विद्वान् कथी प्रकट जिन नाम कमे उपार्जन करुं, तो पण तेमले
ते बखते मायातर कग्वादी स्त्रीनामकर्म बांधुं. साधुत्तने अनुकमे वार प-
निम्मा आराधन करवानुं करुं ठे ते पण अल गुति अने चार समितिमां आ-
सक्त चित्तवाला ते साने मुनीश्वरोए आगवी. तेमज लघुवृत्ति अने सिद्धिनिन्दी-
मित नामनुं तीव्र तर करुं. बली तेउए बीजा पण तीव्र तर करुं. पढी
उर्वल धर गयेला अंगवाला ते साने साधुत्त पोताना आयुष्यना अंतने जाली
तथा न पाली इच्छाये तेवा चांगिने जाली शमनाबने धारण करवा इच्छे.

परिवार संहित सर्वे स्थविर साधुजने वंदना करी चारु नामना पर्वत उपर गया, त्यां उत्कृष्ट एवा चारित्रने पालवामां तत्पर एवा ते साते साधुज नूमीनुं शोधन करी संलेखनामां तत्पर थइ शिलातल उपर वेठा, पठी ते सर्वे मुनीश्वरो वे मास पर्यंत अनशन व्रत पाली मृत्यु पामीने जयंत नामना अनुत्त देवलाकमां देवतापणे उत्पन्न थया, त्यां महाबल देवतानुं वत्रीस सागरोपमनुं पूर्ण आयुष्य इतुं अने बाकीना व देवतानुं वत्रीस सागरोपमयी कांश्च वंतुं आयुष्य इतुं; तेथी ते ठए देवताज, पोतानुं आयुष्य पूर्ण थये महाबल देवने त्यांज मूकी जंबुद्वीपना आ जरतक्षेत्रने विषे राजपुत्र तरिके जूदा जूदा उत्पन्न थया, अनुक्रमे तेज साध्याज्य लक्ष्मीने योग्य एवी यौवनावस्था पाम्या, तेजमां एक कोशला नगरीनो राजा प्रतिबुद्धि नामे थयो इतो, वीजो अंगारु-रीनो महाराजा चंड्याय थयो, वीजो काशीनो जूपाल शंख थयो इतो, चोथो शंखना सरखी उज्वल कीर्तिवालो कुणाल देशनो अधिपति रुक्मी थयो इतो, पांचमो कुशदेशनो अदीनशत्रु नामे नृपति थयो इतो अने षष्ठो पंचालदेशनो महाराजा यथार्थ नामवालो जितशत्रु थयो इतो, आ प्रमाणे ए ठए राजाज, विशाल संपत्तिथी समृद्धिवंत एवां पोताना विस्तारवंत राज्योनुं पालन करता वता पूर्वना पुण्यथी स्वर्ग समान सुख जोगवता हता.

॥ इति श्री मल्लिचरित्रे पूर्वजवस्वरूपवर्णनोनाम प्रथमः सर्गः ॥

पूर्व जवना व मित्रोरुप जूपतियोना किष्कामां रवेला कामदेवरुप हिंदने जेणे एकज बाणथी जीत्यो ठे, ते व्याधोमां मुजटरुप श्री मल्लिनाथ जिनेश्वर जयवंता वता.

आ जंबूद्वीपना दक्षिण जरतक्षेत्रने विषे समृद्धिथी स्वर्गपुरी समान मिथिला नामनी नगरी ठे, त्यां त्रणजुवनमां प्रसिद्ध यशवालो तथा शंकरना समान पराक्रमवालो कुंज राजा राज्य करतो इतो, तेने उत्तम शीलवाली, दयावंत अने यथार्थ नामने धारण करनारी प्रजावती नामनी स्त्री इती, हवे जयंत नामना देवलोकमां महासुखनो अनुजव करतो महाबल देवता अवधि-ज्ञानथी पोतानुं आयुष्य पूर्ण थयुं जाणी चैत्र मासनी शुक्ल चोथनी रात्रीये अश्विनी नक्षत्रमां चंड्योग प्राप्त थये ठते ते-पांचमा देवलोकथी चवीने प्र-

જાવતીના ઉદરને વિષે અત્યંત સ્થો. તે વચ્ચે પ્રજાવતી રાણીયે સ્પૃષ્ટ એવાં ચૌદ સ્વપ્ન જોયાં. પછી જાગ્રત ઘડને તેણે તે સ્વપ્નોને અનુક્રમે સ્મરણ કર્યાં. સ્પાર પછી એ રાણી સ્વપ્નોનું ફલ પૂઠવા માટે હંસીની પેટે તુરત ત્યાંથી ઊઠીને પોતાના પતિની પાસે ગઈ. ત્યાં “હે મહારાજ ! આપ વિજયવંતા વર્તો, વિજયવંતા વર્તો,” એમ પ્રવોધ પમાડીને તે મહારાણી જ્ઞાસન ઉપર બેઠી. જાણ એવા સેવકો પણ તેની આજ્ઞાથી ત્યાં બેઠા. પછી જૂપતિયે તેને પોતાની પાસે આવવાનું કારણ પૂછ્યું એટલે તે પદરાણીયે અનુક્રમે ચૌદ મહાસ્વપ્ન કહ્યાં. વલી તેણે હાથ જોડીને પોતાના પતિને વિનંતી પૂર્વક કહ્યું કે, “હે નાથ ! આ સ્વપ્નોનું સારું નરતું જે ફલ હોય તે મને કહો ?” રાજાએ તે સર્વ સ્વપ્નાનો પોતાના મનમાં વિચાર કરીને કહ્યું કે, “હે પ્રિયે ! વચ્ચાણવા યોગ્ય આ સ્વપ્નો મહાફલને આપનારાં છે. સામાન્ય રીતે તો એનું ફલ અમિત જોગ અને રાગ્યસુખાદિ છે; પરંતુ હે જીવે ! વિદોયે એ સ્વપ્નોનું જે ફલ છે તે કહું. સાંજના, આજથી નવમાસ અને સાતમાસ દિવસ ગયે છે તે તું પોતાના કુલમાં ઉત્તમ આજ્ઞરણરૂપ પુત્રરત્નને જન્મ આપીશ. વલી વાઙ્મયવચ્ચાને ત્યજી યૌવનાસ્થાવચ્ચાને પ્રાપ્ત થયેલો તે ત્હારો પુત્ર અદ્વન વજ્રવાન, ગુણવાન અને પૃથ્વીને વિદે ચક્રવર્તી થશે.” રાજાનાં આવાં વચ્ચન સાંજનાં જોગથી અત્યંત દર્શ પામેલી ચંચ સમાન મુલવાલો રાણીયે કહ્યું. “હે પ્રાણપ્રિય ! નિધે આપનું કહેવું સત્ય સફલ થાઉં.” પછી રાજાની સાથે જોગમુલ જોગવી અને તેની આજ્ઞા હેને પોતાના મંદીર પ્રત્યે ગયેલી તે પ્રજાવતીયે ધર્મજાગરણ કરી.

પછી પ્રજાતે કુંજરાજા, પ્રજાતસંવંધી ધર્મક્રીયા કરીને અનેક સામંતોની સાથે તજામાં આઘ્યા. ત્યાં સેવકોની પાસે સ્વપ્ન પાઠકોને બોલાવી તેમણે હાથમાં ફલ રાખી તેમને સ્વપ્નાનું ફલ પૂઠ્યું. સ્વપ્નપાઠકોએ પણ હૃદયમાં વિચાર કરીને પછી અનુક્રમે દર્શપૂરેશ્વરરાજાને કહ્યું. “હે મહારાજ ! નિધે સર્વ પ્રકારે આવાં સ્વપ્નો જાગ્યથીજ પ્રાપ્ત થાય છે. શ્રેયસ્વ સ્વપ્નના પ્રજાવતી પ્રજાવતી રાણી પૂર્ણમાસે તીર્થંકર અગ્રજા તો ચક્રવર્તી એવા પુત્રને જન્મ આપશે.” રાજાએ તે સર્વ વાત સત્ય માનીને સ્વપ્ન પાઠકોને આજ્ઞાપણ વચ્ચ, ફલ અને પુષ્પથી સત્કાર કરીને તથા તદ્દાર મનથી વહુ હૃદય આપીને વિદાય કર્યા. પછી રાણી પ્રજાવતીને ત્રીજે માસે મુલકારી અને સર્વ સંપ-

चिना कारणरूप एवो दोहद उत्पन्न थयो के, “जाणे हुं जल अने स्थलमां उत्पन्न
 थयेलां तेमज सुगंधिवालां पुष्पोथी आद्यादित करेली, महा मूढ्यवाली तेमज
 जाइ, चंपक, पाटल, पुंनाग, अशोक अने मल्लिका विगेरे दश वर्णनां पुष्पोना
 हारोवाली शय्यामां ते ते पुष्पोनी सुगंध लेती उती उत्तम लावण्यवाली व-
 क्ष्मीनी पेठे पोतानी सखीयोनी साथे पोताना जुवनमां हर्षथी विलास करे.”
 प्रजावती राणीने आवो दोहद उत्पन्न थयो तेज वखते व्यंतर देवतांए त-
 काल श्री कुंजराजाना मंदिर उपर पोताना सुगंधथी कणमात्रमां सर्व दि-
 शांने सुगंधमय करनारां पुष्पोनो वरसाद वरसाव्यो. वली अखंनित एवी
 पुष्पोनी मालांथी प्रजावती राणीनी शय्याने आद्यादित करी, जेथी ते म-
 हाराणीये पुष्पोनी सुगंधी लेता शय्यामां वेसी पोताना पवित्र दोह-
 दने पूर्ण कखो. योग्यज ठे, पुण्यवंत जीव गर्जमां आव्ये ठेते मनुष्योने
 हुं असाध्य होय ठे ? अर्थात् कांइ होतु नथी. पठी पूर्ण थइ ठे आशा जेनी
 एवी ते महाराणी प्रजावतीये मागशर सुदी अगीयारसने दिवसे अश्विनी
 नक्षत्रमां चंडनो योग ठेते निर्मल दिशां, सुजिह्मथी सुंदर एवुं पृथ्वीतल ते-
 मज सुखकारी वायु अने सर्व ग्रहोनुं उच्चस्थानके रहेवुं इत्यादि उत्तम जन्म-
 काल प्राप्त थये ठेते देहनी कांतिना समूहथी सूतिकागृहने प्रकाश करनारा
 अने कर्मथी आश्चर्यकारी रूपवाला श्रीजिनेश्वरने जन्म आप्यो. ते वखते
 त्रणलोकमां तुरत म्हेटो उद्योत थयो. नारकी जीवोने पण ते वखते कण-
 मात्र सुख उपन्युं. आसन कंपने लीधे उपयोगथी श्री जिनराजाना जन्मने
 जाणी वप्पन्न दिगूकन्यांए बहु हर्षथी त्यां आवीने पुत्री सहित श्री प्रजावती दे-
 वीनुं सुखकारी सुतिका कर्म करयुं. ईशेए पण तीर्थकरनो जन्म महोत्सव करयो.
 पठी तेउ श्री जिनराजने माता प्रजावतीनी पासे मूकी नंदीश्वर क्षीपमां अ-
 षाइ महोत्सव करीने स्वर्गे गया. वली ते वखते कुवेरना आज्ञाकारी देवोए,
 कुंजराजाना मंदिर उपर सुवर्ण रत्नादिकनी बहु वृष्टि करी. तेमज ते हर्षित
 चित्तवाला देवतांए पुष्प, वस्त्र, चूर्ण, पत्र, आञ्जूरण अने विविध प्रकारनां
 फलोनों वर्षाद पण कखो. कुंजराजाए पण हर्षथी पोताने पुत्रीना जन्मनी व-
 धामणी. आपनाराने इच्छाथी अधिक अधिक सुवर्ण रत्नादिकनुं दान आप्युं.
 जेवी रीने उत्तम पुत्र माता पिताने महादर्य उत्पन्न करे ठे तेथी पण अधि-

क एवो दर्प आ पुत्रीये पोताना माता पिताने उत्पन्न कखो. कुंभराजाए पु-
त्रीना जन्म महोत्सव वखते कोटवाल विगेरे पुरुषोने आज्ञा करीने बंधीवान
पुरुषोने बोभावी मूक्या. दरवाजे दरवाजे विविध प्रकारनां मणिमय तोरणो-
नी रचना करावी. निर्मल अने विशाल एवा उंचे बांधेला चंडुजात्रयी जाणे
अत्यंत मनोहर विलासवाली स्त्री होयनी ? एवी बजार शणगारी, ठेकाणे ठे-
काणे संगीत, गीत, वाद्य अने विविध प्रकारना मनोहर नाटकथी राजमार्गने
पण बहु सुशोभित कखो. आम उत्तर उत्तर म्होटा दानवाला महोत्सवनी वृद्धि
करतां उत्तम एवो नाम पामवानो दशमो दिवस आख्यो. ते दिवसे हर्षित म-
नवाला कुंभराजाए पोताना बंधुजनी साथे प्रथम जोजन लइ पवी बखोना
दानपूर्वक तेमने कहुं के, “हे स्वजनो ! प्यारे आ कन्या पोतानी माताना
उदरने विपे आवी इती ते वखते तेनी माताने पुण्यथी सुशोभित एवी शय्या-
मां शयन करवानो शुभ दोहद उत्पन्न थपो इतो, तेथी धन्य मनुष्योमां पण
उत्तम एवी आ कन्यानुं ‘मल्लि’ एवुं नाम पानुं वुं.” पवी निरंतर स्वर्गमांथी आ-
वती ईशालीपोए पोताना खोलांमां धारण करीने लाम लमबेली अने सौ-
भाग्यना पात्ररूप ते कन्या, शुक्लपद्मना चंडनी कलानी पेठे वृद्धि पामवा
लागी. जाणे मूर्तिमति लक्ष्मीज होयनी ? अथवा तो अमृत समान मधुर
वाणीवाली सरस्वतीज होयनी ? एवी ते महा भाग्यवाली मल्लिकुमारीने
जोइ सर्वे लोको तेनी प्रशंसा करता इता. विश्वना सामान्य बालकनी पेठे
क्रीडा करवामां तत्पर एवी ते कुमारी अनुक्रमे बाढ्यावस्थाने उल्लंघन करी
पौबनावस्था पामी. देदीप्यमान मरकतमणो, प्रियंगु अने नीलोत्पल समान
भंगनी कांतिवाली ए मल्लिकुमारीये पोताने जोनारा कया मनुष्यनी दृष्टीने
निर्मेत नथी करी ? पंचविश धनुष्य प्रलाम देदवाली अने कामदेवने जीत-
नारी ए कुमारीये विश्वने जीतनारी रूपतंजनिने धारण करी. प्रण ज्ञानथी
सर्वे शास्त्रार्थने ज्ञाननारी अने कुशाखने तिरस्कार करनारी ए मल्लिकुमारी-
ये सरस्वतीनी पेठे सर्वे कलाजुनो अग्रास कखो. बली तेले अवधिज्ञानथी
पोताना पूर्व जज्ञना उ मित्रोने ते ते देशने विरे ईडनी पेठे राग्यरद जोगवता
जोया एटले ते कुमारीये तेजने प्रतिबोव आनवाने माटे कांइ उपायनो वि-
चार करीने पवी मुनागेने आ प्रमाणे आज्ञा करी के, “हे मुत्रवागे ! तेम

આ મ્હારા નિવાસગૃહના અશોકવનની મધ્યે પુતલીયોથી યુરોગી. ૧.
 ય સ્તંત્રોથી વેદીપ્યમાન, નાના પ્રકારના રત્નોથી જામિત્ર જૂપીઠવાલું અને
 પો ગાઢ ચંદોદયથી મનોહર એવું વૈમાનજ હોયની ? એવો અદ્ભુત એક મંદિર
 કરો. તેના મધ્યે ઠ વિશાળમાં વિવિધ પ્રકારની રચનાથી ચિત્તને આશ્ચર્ય
 રનારા અને મનોહર મધ્યજાગવાલા ઠ ઘરો બનાવો અને તે ઠ ઘરોના મધ્ય
 ગમાં મણિમય જાલીયોથી સુંદર એક વેદીપ્યમાન મંદિર તૈયાર કરો. ચણી તે
 મંદિરની અંદર મધ્ય જાગમાં ફિરણોના સમૂહરૂપ એક મ્હોટી અને નિર્મલ
 મણિપીઠિકા કરો.” શ્રી મલ્લિકુમારીયે આજ્ઞા કરેલા અતિગરિષ્ઠ શિષ્ય
 દામ્ભીયોએ તે સર્વ ઘોષા દિવસની અંદર તૈયાર કર્યું. પછી મલ્લિકુમારીયે
 પોતાના સમાન આકૃતિવાલી, મસ્તક ઉપર સુવર્ણનાં પદ્મથી ઢાંકી વીરવંશ
 ગિરિવાલી અને સપ્તરુણેને પણ ધ્રમ કરનારી પોતાની સુવર્ણની પોલી મૂર્તિ
 કરાવીને તે મંદિરમધ્યેની મણિપીઠિકા ઉપર મૂકી. ચણી હમેશાં પોતાના
 આદ્યમાંથી ગત્તા રમવાલો કોલીયો તે સુવર્ણની મૂર્તિના મસ્તકના ગિરિ
 નાગવા લાગી. અનુક્રમે એ ગત્તા રસવાલા એકઠા થયેલા આદ્યારનો મહા ક
 સદ એવો નામીકાને જેડી નાગનારો ગંધ જાણે મરી ગયેલા કુતરા, સર્પ
 વગેરેના ધુંધાપેલા શરીરથી જ નીકળતો હોયનો ? એમ પુતલીના મસ્તક
 પર રહેલા સુવર્ણરચના ઢાંકણાને ઘવાની નાગવાથી નિરુત્થવા લાગ્યો. કૌ-
 વનાવસ્યા પ્રાત્ત યયા ઠતાં પણ નિરંતર સંમારના જોગની ઇચ્છા રહિત એવી
 તથા ચારિત્રમાં કેવી રીતે વર્તવું તેનો પ્રશ્નમથી અન્યાસ કરતી ચણી પોતાના
 હર્શનથી માતા, પિતા, જાડ વિગેરે સર્વ સ્વજન મનુષ્યોને અધિક અધિક પ્ર-
 મત્ર કરતી એ મલ્લિકુમારી પ્રતિદિન અમંદ્ય એવાં સુખને જોગવતી હતી.

હવે સર્વ મંદિરના નિવાસ સ્થાનરૂપ કોડાલ નામના દેશને વિષે કહું-
 રી સમાન માદેનપુર નામે નગર છે. ત્યાં ક્ષત્રિયકુળના આત્મપણરૂપ, વૈરી
 ના મન્દુરને શાસનરૂપ સમાન પ્રતિવૃત્તિ નામે રાજા સદ્દર્શીથી ઉત્કૃષ્ટ એવાં ગ-
 યદનું વાત્સલ્ય કરતો હતો. તેને રૂપમંદિરનિયે કરીને સદ્દર્શીના મર્મની પદ્માવ-
 તી નામની મતી સ્ત્રી હતી. તે નગરમાં એક મ્હોટું અનિશ્ચયવાળું નાગમંદિર
 હતું. એક દિવસ પદ્માવતી દેશિયે મહા હર્ષ પ્રગટ કરનારા શ્રી નાગદેવનો પુર-
 ના મહેતવાને વિષે જતા એક સોદ્યોના મન્દુરને જોડ હર્ષથી વિનયપૂર્વક પ્ર-

तिबुद्धि नूपतिने कह्युं. “हे प्रजानाथ ! आज्ञे श्री नागदेवनी पूजानो म्दोढो उत्सव वे; तेघी जो आप रजा आपो तो हुं त्यां जाऊं. आपे पण म्दारा उपर प्रसन्न घडने त्यां आवबुं.” राजाए ते बात कबुल करी एटले इर्यमुक्त चित्त-वाली पद्मावती राणीये मधुर वचनथी आज्ञाकारी सेवकोने कह्युं के, “हे से-वकजनो ! तमे आज्ञे नागमंदिर प्रत्ये जइ विविध प्रकारना अति सुगंधवालां पुष्पोथी एक म्दोढो पुष्पनो विशाल मंरुप तैयार करो अने तेना मध्ये जुलती विचित्र पुष्पोनी मालासुथी मुंथेलुं जाणे उत्कृष्ट एवी शोभानुं निवान होयनी ? एवं सुगंधीनी संपत्तिवालुं “श्री दाम” नामनुं मंदिर बनावो. वली वार्जोत्र, गीत, धूप, वासकपे विंगेरे विविध प्रकारनो पूजानो सामान प्रयत्नथी तैयार करीने म्दारी वाट जोता उजा रहो.” आ प्रमाणे महाराणीये आज्ञा करेला सेवको ते सर्व तैयार करी पद्मावती राणीनी राइ जोता उजा रह्या.

पद्मावती राणी पण स्नान करी, सर्व प्रकारनां अलंकारोने धारण क-री अने पोताना समान सखीयोनी साथे श्रेष्ठ एवा रथमां बेसीने बहु वार्जो-त्रोना तथा घवलगीतना मधुर शब्दथी घ्यात अने देशांतरोथी आवेला अनेक लोकोथी नरपूर एवा ते महोत्सववाला नागमंदिर प्रत्ये आवी. त्यां ते म्दाराणी पुष्प विंगेरेथी नागदेवनुं पूजन करी दिव्य महोत्सवने वृद्धि पमानती नूपालना आववानी वाट जोती बेठी. म्दाराजा प्रतिबुद्धि पण राणीना स्ने-हने लीधे उत्तम शृंगारने धारण करी, पट्ट हस्ति उपर बेसीने अतंख्य सेना सहित त्यां आव्यो. त्यां ते गंव, पुष्प, नैवेद्य विंगेरे सामग्रीथी नागदेवनुं वि-धिपूर्वक पूजन करीने श्रेष्ठ एवां पुष्पोना मंरुपमां रहेला सिंहासन उपर बे-गो. क्षणमात्र मंरुपनी शोभाने जोइने पठी ए राजानी दृष्टिरुप मयुरीये जाणे घाकी जवाने लीधेज होयनी ? एम मंरुपनी अंदर रहेला जुलती पु-ष्पोनी मालाना मंदिरने विघे (श्री दामने विघे) निवास्त कर्यो. पठी आधर्य पामेला नूपाले, पोतानी आगल बेवेला, वृद्ध, बुद्धिना निधान अने सुबुद्ध ना-मना पोताना मंत्रीने पूठ्युं. “हे मंत्री ! तमे म्दारी आज्ञाथी निरंतर घणा राजजुवनो प्रत्ये गया गो. त्यां तमे कोइ स्थानके आवुं श्रीदाम जोयुं हो-य तो कहो.” मंत्रीये कांडक हास्य करीने कह्युं. “महाराज ! स्थिर चित्त करीने सांजलो.”

एक दिवस हुं आपनी आज्ञाश्री मिथिला नगरी प्रत्ये गयो हतो. त्यांतेहि-
 से कुंजराजानी महेलपताका समान, धन्य अने पुण्यवंत एवी मल्लिकुमा-
 रीनो प्रसिद्ध जन्म दिवस हतो. ए मनोहर उत्सवमां जूपतिये मंदार पुष्पेनी
 मालाश्री एक म्हेटो पुष्पमंरुप तैयार कराव्यो हतो. तेनी अंदर दिग्गुंगी
 वालुं एक श्रीदाम बांध्युं इतुं. महाराज ! ए श्रीदामनी में जे शोजा जोर-
 ती तेनी आगल आ शोजा निश्चे कांइ नथी. " मंत्रीनां आवां वचन सांजरी
 प्रतियुधि जूपतिने श्रीदामने विषे जे आश्चर्य थयुं इतुं ते उत्तरी गयुं; परंतु ए
 जूपालनुं चित्त, कानने सुखकारी एवां श्री मल्लिकुमारीनां नामने सांजरीनां
 माग्रमांज तेने विषे आसक्त थयुं; तेथी तेणे पूर्वना मोहने लीधेज मंत्रीने क-
 रीश्री आदरपूर्वक पूछ्युं के, " हे मंत्री ! ए मल्लिकुमारीनुं केवुं रूप ठे ते मने
 कहो ? " प्रधाने कह्युं, " हे जूपाल ! जेनां स्वरुपनुं वर्णन करवाने सर्व वि-
 श्वने जाणनारा पुरुषो पण समर्थ थता नथी, तो पढी हुं ते राजकुमारीनां
 स्वरुपने शरीरीते वर्णयी शकुं ? महाराज ! बबारे कदेबापी हुं ? परंतु अज
 जगतनी अंदर बीजा कोइने एनी उपमा आपी शकाय तेम नथी. फक्त मोठ
 सुखनी पेठे ए निरुपमज ठे. " प्रधाननां आवां वचनश्री तो जूपतिनुं चित्त,
 मल्लिकुमारीने विषे बहुज आसक्त थयुं. एटलुंज नहि, पण तुरत ते जूपति म-
 ल्लिकुमारीनो पाणीग्रहण करवाने बहुज उत्साहवंत थयो. पढी प्रतियुधि रा-
 जाए पोतानुं इष्टकार्य साधवाने माटे एक जाण दूतने कुंजराजाने अपें योग्य
 जेठ आपीने मल्लिकुमारीनो विवाह पोतानी साथे करावयानी जलामण करी
 मिथिला नगरी प्रत्ये कुंजराजा पासे मोकळ्यो. दूत पण पोताना राजानी
 आज्ञा अंगीकार करी पोताने धर गयो. पढी ते रथमां बेसी केटलाक मान-
 सोनी साथे शीघ्र मिथिला नगरी प्रत्ये जया निकळ्यो.¹

हवे अंगदेडामां जागे पूर्ण लक्ष्मीना निवाम स्थानरुप शीगसागरज शो-
 पनी ? एवी अने बहु शायुश्री पण निष्कंठ रदेखी चंपा नगरी नामे प्रख्यात
 पुरी ठे. त्यां वंछाय नामनो गजा, पोताना कुलक्रमशी प्राप्त थयेला उन्हेट
 जोग रानुविआसा साध्याय पढ़ने जोगवनो इतो. ते नगरीमां श्री जयज प्र-
 चुना जल अने जेमनो वेशार ममुड रमने अनेक देडोमां घाजतो इतो.
 एवा अर्धवृत्त विंगे अनेक आवको वमता इता. सर्व आवकोमां अर्धवृत्त आ-

यक जिनधर्मेने दिने वधारे प्रीतिवालो दतो, ए धावक दृढ समकितवालो हो-
वाधी गुर अने अमुगेथी पण होज पामतो नदि. एक दिवस अर्द्धन्नक विंगेरे
केटलाक श्रावकोए समुद्र रस्ते घड बीजा देशमां घेपार करवा जवानो विचार
करीने विविध प्रकारनी बहु वस्तुजना वदणो जरी प्रयाण करणुं. अनुक्रमे
केटलाक दिवस मुयी समुद्री मध्ये जना एवा तेजने एक दिवस नाना प्रका-
रना प्रदाने उत्पन्न करनारा वायु विंगेरे बहु दुष्ट चिन्हो देखावा लाग्या. ते व-
खते सर्व लोकोनां हृदयेने विषे दुःखरूप अंधकारने बहु वृद्धि पमामतुं अने सू-
र्यना किरणोने दांकी देतुं घोर अंधकार प्रगट ग्रथुं. चारे तरफ विजलीना ऊ-
बकारा अने अति ज्ञानक मेघना कमाका थवा लाग्या. वली वदणना सर्व मा-
णसोने बहु दुःखकारी एवी पाद काजलना समूह समान अंधकारनी जाल
सर्व दिशामां फेलाड गड. आ वखते राता नेत्रवाला, चूलाना समान आकृति-
वाली नासिकावाला, लांबा हाथवाला, बांकी मोक्याला, जाम्ना उंचा करेला
वे हाथथी विकराल मूर्तिवाला, अंधारा कुवाना समान नाजिवाला, बहु न्दाना
पेटवाला, दुष्ट खजावाला, दुष्क वृद्ध समान गतिवाला, जाम्नी शाखानी
पेठे उंचा करेला हाथवाला अने जाणे साक्षान्त यमराजनो सगो ज्ञाड होयनी?
एवा स्वरूपवाला कोइ पोतानी पाते आवता एवा बेतालने जोइ वदणना
सर्व माणसो आकुलव्याकुल थवा लाग्या. एक अर्द्धन्नक श्रावक बिना बीजा
सर्व वणिको दुःखथी अति विह्वल दया उता पोतपोताना गोघ्रदेवतुं स्मरण
करीने तुरत आपत्तिनी निवृत्तिने माटे पोतपोताना इष्टदेवतानी यात्रा, पूजा,
नैवेद्य विंगेरेनी मानता करवा लाग्या. केटलाक नवीन परणेली स्त्रीना अनुरागथी
मोह पामता उता तेनुं ध्यान करवा लाग्या. केटलाक पुत्रना, केटलाक वंधुजनोना,
केटलाक इश्यना अने केटलाक पोताना वृद्ध मातापित्तानो निर्वाह चलावचाना
ध्यानमां तत्पर थया. वली केटलाक तो मृत्युथी जय पामीने पोताना नवा
बनावेला घरोनोज विचार करवा लाग्या. आम निरंतर महारोंड ध्यानने वदा
पेपेला ते सर्व वणिको “हवे शुं करवुं?” तेनो कांइ विचार न मुजवाधी मूटनी
पेठे पोतपोताने स्थाने बेसी रहा. फक्त अरिदंतना धर्मेने जाणनारा श्रावक
शिरोमणि अर्द्धन्नके, लोकमां आवा कालना समान विघ्न करनारा बेतालने
जाणयो; तेथी ते “आवी दुःखी अवस्थामां श्री अरिदंत प्रभुनो धर्म एकज

आधाररूप ठे.” एवो पोताना चित्तमां निश्चय करीने वदाणना एकांत प्रवेशनं गयो. त्यां तेणे विधिथी हाँचणवमे उजा रहीने मस्तक उपर हाथ जोनी भी अरिहंत प्रचुने स्तुतिपूर्वक नमस्कार कख्यो. पठी ते अर्धव्रक श्रावके आगना करीने विधिथी सागारीक अनशन करयुं के, “ जो आ उपसर्गथी निने करीने म्हारुं मरण थाय तो में वाह्य अने अंतरंगरूप सर्व संग त्यजी दीवो तया आ म्हारो कायोत्सर्ग विशेष जावथी आ जन्मपर्यंत धान. में धन दुःखादिकने विषे सर्व आसक्ति त्यजी दीवी ठे. वली म्हारे आ जन्मने विषे जीवोने विषे मैत्रीजाव हो. ”

पठी कालना समान कोपथी जयंकर आकृतिवाला वेताले अर्धव्रक आगर पास आवीने नृकुटी चमावीने कह्युं. “ अरे दुष्ट आत्मावाला कुम्भि! तूं आ थ्या पालंरु शामाटे करे ठे? जैनधर्म त्यजी दे अने प्रयत्नथी मिष्ण-त्वेने अंगीकार कर. अरे! जो तूं म्हारुं कह्युं नहि करे तो आ त्हारा वहाणने म्हारी आंगलीना तीव्र प्रहारथी समुद्रमां फेंकी पापमनी पेठे चूरां की नावीश. हे जरु! तूं खरेखर पोताना जीवितथी अने आवा जैनधर्म प्रयाने लीधे अति दुःखी अइ अकाले आ समुद्रमां मृत्यु पामीश, मांठ जर बुझिवालो तूं पोताना हितने माटे म्हारुं कहेयुं कबुल कर के, जेथी तने आ समुद्रमां पण जरा जय न थाय. ” अर्धव्रक श्रावके मौन धारण करयुं हुं; तेथी ते पोताना मनर्थीज तेने कहेया लाग्यो के, “ हे देव! तूं मने अति जय देवामे ठे; परंतु तेथी हूं रुगी जयानो नथी. म्हारुं धनधान्यादि सारं जे ले नाश पामो, पण हूं जैनधर्म त्यजनार नथी. ” अर्धव्रक श्रावके आ प्रमाणे कहे अने अत्यंत कोपायमान थोपला ते वेताले पोतानी ये आंगलीना प्रहारथी ते वदाणने हाणमाग्रमां जखने विष फेंकी दीधु. जो के वेतालना प्रहारथी ए वदाण बहु कंठया लाग्युं. तोपण अर्धव्रक डोठनुं मन जैनधर्मथी मेळपरंतु पेठे जग पण चलापमान थयुं नहि. वली कल्लोखना अग्रजागथी वदाणने उ-लानता अने नीचे पामना ते वेताले अर्धव्रक डोठने वीकण पुण्याना प्राने नाश कगारी बहु नीनि देमादी. या प्रमाणे बहु जय देवामवाथी पण मे-ळ परंतु पेठे ते अर्धव्रक डोठना धर्म ध्यानने निश्चय जोड देवताए वेतालनुं नदंर रुद पदवी डो पोतानुं स्वाभाविक स्वरूप धारण करयुं. पठी अग्रिम-

मान वेदीप्यमान आनृपणोने धाम्प कर्नागे, कच्चवृहता पुष्पोत्री मुंयला
 चोटलावालो, उनम वेदाने धाम्प कर्नागे, उंडुजिना दिव्य द्वादशी दिशाउने
 वेदेरी करी नागनो, नंचल कुंरुलशी मुद्योजित आकृतिवालो, विश्वने आभ-
 रंकारी रूपलक्ष्मीवालो अने सर्व लोकने विस्मय पमामनारो ते देव जपजय
 द्वादपूर्वक चारे तर्फ पुष्पवृष्टि कर्नो उतो प्रगट ग्रयो. क्षणमात्रमां सर्व दु-
 निमिज शांत घड गयुं अने "देवे यदाणोने जग पण जप नथी." एम घारीने
 सर्वे माणसो पण म्वस्य ग्रयो. पवी देवताए गंजीर एवी मधुर वालीथी कहुं.
 "हे श्रक्षरूप श्रमृनना ममुड अर्हन्नक आवक ! तुं जपवंतो वतें ठे, त्दारो श्रव-
 तार श्रेयकारी ठे अने त्दारुं आ मनुष्यजन्ममां जीवित पण वग्याणया योग्य
 ठे. कारण के, मेरुपर्वतनी नृत्तिकानी पेठे जिनधर्मेने विषे त्दारी दृढ श्रद्धा ठे. हे
 अर्हन्नक ! सांजल, सौवर्मे देवलोकना इंड सुविक्रमे दर्पथी पोतानी सज्जामां त्दारी
 प्रशंसा करी इती अने एम कहुं इतुं के, "हे देवताउ ! सांजलो. जंबुद्वीपना
 उत्तरतटेत्रने विषे खंपानगरीमां अर्हन्नक नामनो आवक श्री श्रिहंत धर्मरूप
 संपत्तिनुं स्थान ठे. जेम वायुथी मेरुपर्वत कंपापमान पतो नथी तेम कोइ
 पण मुर, अमुर, रक्ष के. यक्ष पोतानी दिव्य शक्तिवने ए आवकने जैनधर्मधी
 होज पमामवा ममर्ध नथी." (देवता अर्हन्नक आवकने कहे ठे के,) हे आ-
 वक ! इन्तां आवां वचन सर्वे सज्जासदोए प्रमाण मान्यां; परंतु में ते न स्वी-
 कारता विचार्युं जे, जो आ परम ऐश्वर्यने धारण कर्नागे इंड जे जे श्रमत्य
 बोले ठे ते ते मीठुं मीठुं बोलनारा तेना सेवको देवता प्रमाण करे ठे. अहो !
 देवतानी आगल म्दोटा शक्तिवालानी पण गणत्री घती नथी तो पवी फक्त
 दृढताना वर्णनने विषे आ मनुष्यमात्रनी प्रशंसा शा दिशावमां ठे. बहु दृढ
 एवा मनुष्यनी पण धर्मेने विषे स्थिरता त्पांज सुवी रहे ठे के, ज्पां सुधी
 कोइ देवता तेने चलावनार मज्जो न दोय ? मोटे चाल, हुं त्पां जइने ते
 जैन धर्मीनी परीक्षा करूं." ग्राम घारीने में अहिं आवीने बहु माया प्रगट
 करी. परंतु हे महाज्ञाग ! इंडे पोतानी सज्जामां जेवी त्दारी धर्मस्थिरता व-
 खाणी ठे, तेथी पण अधिक में त्दारी धर्मेने विषे स्थिरता जोइ ठे. हे महा-
 ज्ञाग ! में जे जे त्दारा अपराधो करया होय ते ते कृमा कर. "एम कहीने दे-
 वताए अर्हन्नक आवकने वे जोरु कुंरुलो आप्यां, पवी ते विजलीनी पेठे अंत-

ध्यान भइ गयो एटले अर्द्धन्नके पोतानुं पञ्चखाण पुरुं करुं. वहाणमां वेगेअ सर्वे माणसो पण अर्द्धन्नक श्रावकना आवा अजुत महिमाने जोइ जैनवर्मने विपे दढ आदरवाला थया. ठीकज वे प्रत्यक्ष देखेला गुणने कयो पुरुष न माने! अर्थात् सर्वे माने.

पठी अनुकुल पवनना योगथी सर्वे वहाणो कुशलपणे गंजरीपोतपुर प्रत्ये आवी पद्देव्या. त्यां अर्द्धन्नक विंगेरे सर्वे वेपारीयो पोतानां करीआणां वहाणथी गाम्नामां जरी थोला दिवसमां मिथिला नगरी प्रत्ये आव्या. त्यां वहाणना उद्यानने विपे सर्व वस्तुउंना गाम्नाने राखी राजाने योग्य एवी कुंजल विंगेरे उत्तम वस्तुउंनी जेट लड अर्द्धन्नक विंगेरे सर्व श्रावको कुंजराजा पासे गया. त्यां राजानी आगल जेटनी वस्तुउ मूठीने सर्वे शेठोए प्रणाम कया. कुंजराजाए पण बहुमान आपवा पूर्वक स्नेह दृष्टिथी तेमना सामुं जोइ कुंजल समाचार अने लाजादिकनी यात पूठी संतोष पमाम्या. पठी कुंजराजाए साम्राज्यपदथी पण अधिक स्नेहवाली अने महा सोजाग्यवाली मल्लिकुमारीने कन्याना अंतःपुरथी पोतानी पासे सज्जामां बोलावी. स्वज्जावथीज मनोहर कांतिवाली अने दिव्य अलंकारोने धारण करनारी मल्लिकुमारी पण पोतानी अनेक सखीयोनी साथे सज्जामां आवी. पठी कुंजराजाए पोताना हाथथी नन्न एवी मल्लिकुमारीने कुंजलो पदेराव्यां. ते बखते ए राजकुमारीना कानने विपे पदेरावेलां ते बने कुंजलो पोतानी दिव्य कांतिथी जाणे जंबूद्वीपनी अंदर रहेला वे सूर्यज होयनी? एवा शोजवां लाग्यां. अर्द्धन्नक विंगेरे श्रावको पण मल्लिकुमारीनां स्वरूपने जोइ पोतानी सुसाफरी सफल मानवा लाग्या. पठी जूपतिये रजा आपेली मल्लिकुमारी पोताना अंतःपुर प्रत्ये गइ. कुंजराजाए वेपारीयोना संतोषने माटे ते बखते पोताना देशमां तेमनुं दाण माफ करुं. पठी सर्वे वेपारीयोए पोतानुं करीआणुं बहु लाजथी बेची दर नुरत परदेशनुं योग्य करीआणुं खरीद करुं. जूदी जूदी जातनी वस्तुउथी अने वासणोथी गाम्नाज जरी तेओ समुझे कांठे आव्या. त्यां इष्टलाजथी हर्ष पामेला तेउं सर्व माल वहाणमां जरीने अनुकुल पवनथी पोतानी नगरी तरफ जवाने विदाय थया. अनुक्रमे ते वणिक् पुत्रो थोला बखतमां चंपानगरी प्रत्ये आव्या. त्यां तेमणे दर्पथी पोतानी सर्व वस्तुउ वहाणमांथी उतारी ना-

ली. पत्नी अर्द्धनक विगरे मुख्य श्रावको कुंमलादि योग्य जेट लहने राजानी सज्जामां गया. त्यां तेमणे चंड्याय जूपतिने प्रणाम करी सर्व मनोदर वस्तुज अर्पण करी. पत्नी संतोष पामेला चंड्याय जूपाले कुशल समाचार पृथीने क-
हुं के, “ हे शेठे ! तमे कोइ स्थानके कांइ अपूर्व आश्चर्य जोयुं होय तो ते मने कदो ? ” राजाना आवा प्रभयी तेउए कहुं. “ स्वामिन् ! आपनी आज्ञायी अमे दीर्घकाल पर्यंत बहाणो वने समुद्रनुं उल्लंघन करता अनुक्रमे मिथिला नगरीये पहोच्चा. त्यां कुंजराजाने मलवा माटे सज्जामां गयेला अ-
मोए तेमनी स्वरूप मल्लिकुमारी पुत्रीने दीडो. महाराज ! तेना समान त्रण जगदने विषे बीजा कोइनुं स्वरूप नथी एज अमे म्होडुं अपूर्व कौतुक दीतुं ठे. ” एही पूर्वजवना संवेधयी उत्पन्न थयेला प्रेमयी उच्चजता स्नेहवाला चंड-
्याय राजाए मल्लिकुमारीनुं स्वरूप पूठयुं, ते उपरयी तेमणे मल्लिकुमारीनुं यथार्थ स्वरूप वर्णयुं. पत्नी हर्य पामेला विवेकी राजाए गौरवतायी तेमनुं दा-
ण माक करी सर्व शेठेने रजा आपीने ए चंड्याय राजाए पण पोतानुं पाणी ग्रहण मल्लिकुमारीनी साथे करवानी इच्छायी एक चतुर दूतने जेट आपीने मिथिला नगरी प्रत्ये कुंजराजा पासे मोकड्यो.^२

हवे निरंतर मद्दालक्ष्मीना निरवय स्थानरूप बाणारसी नगरीने विषे डांखना तरखी उज्ज्वल कीर्तिवालो श्री डांखराजा राज्य करतो इतो. हवे ए कदा मिथिला नगरीमां श्री मल्लिकुमारीनां पेसा अर्द्धनक आवाके आपेलां वे दिव्य कुंमलो ज्ञागी गयां; तेयी कुंजराजाए चतुर सोनीपोने बोलावी ते वने कुंमलो तेमने सांघवा माटे आप्पां. सोनीपोए बहु उपाययी ते वने कुंमलोने सांघवा मानयां; परंतु तेदेवताए आपेलां (दिव्य) होवायी संघाणां नदि. ठेवट तेउ थाक्या; तेयी ते सर्व सोनीपो कुंजराजा पासे जश्ने विनंती करवा लाग्या के, “ हे नरेन्धर ! अमे बहु यत्न कखो, पण आ कुंमलो संघातां नथी. जो आपनी आज्ञा होय तो एमे तेनाज सरखां बीजां नवां कुंमलो वनावी आपी-
ये. ” सोनी लोकनां आवां वचन मांजखी अधिनी पेठे अत्यंत क्रोधानुर थये-
ला कुंजराजाए कहुं. “ अरे जमो ! पोताना कार्यमां पण अकुशल एवा तमे सोनी शेना ? के, जे एक सांघो करवाने पण समर्थ न्हाय नहि. अरे मूखो ! माटे तने म्हारो देश स्वर्गी बीजा दूर देशमां जाठ. ” डांखराजानी आवी

आज्ञाथी सर्वे सोनीयो पोतपोताना घरना सार सार उपकरणथी गांमां उ-
री जपने लीधे तुरत मिथिला नगरीनी वहार निकली गया. अनुक्रमे तेउ
मिथिलापतिना देशने उल्लंघन करी हेमकुशलथी वाणारसी नगरीना उप-
नने विषे आवी पहोच्या. पठी सर्वे सोनीयो पोतपोताना कुटुंब सहित गां-
मांने ते उद्यानमांज राखी जूपालने योग्य एवी जेटो साथे लइ हर्षपूर्वक शं-
खराजानी सज्जामां गया. त्यां तेनुए सर्व जेट शंखजूपतिनी आगल मूक्रीने
तेने प्रणाम कख्या. शंखराजाए पण प्रसन्न दृष्टिथी तेउना सामुं जोइ तेमने पो-
तानी नगरीप्रत्ये आवचानुं, निवास स्थाननुं अने आ जीविकाशिगेरेनुं कारण
पूठणुं. पठी हर्षित मनवाला सोनीयोए, पोतानुं काशी नगरीमां आववुं थपुं
त्यां सुधीनी सर्व वात निवेदन करी. ए उपरथी शंखजूपाल महििकुमारीने
विषे बहु आसक्त थपो. पठी उदार मनवाला ए राजाए हर्षथी सर्वे सोनीयोने
रहेवा माटे पोतानी नगरीमां मनोहर घरो करावी आप्यां. त्यारबाद महििकु-
मारीनी साथे लग्न करवाने उत्साहवंत थयेला ते अचल धैर्यवाला शंखजूपाले
कोइ एक चतुर दूतने मिथिला नगरी प्रत्ये कुंजराजा पासे महििकुमारीनुं
मागुं करवा मोकड्यो.^३

जाणे पोताना देदीप्यमान स्थानोनी कांतिना मीपथी अमरावतीनी
लक्ष्मीने पण दमती होयनी ? एवी उत्तम गुणवाली कुशाल नामे नगरी वे.
त्यां सुवर्ण समान देदीप्यमान कांतिवालो रुक्मी नामे राजा राज्य करतो
हतो. तेने शीघ्ररूप सौजाग्यने धारण करनारी धारिणी नामे स्त्री हती. तेउने
पोताना माता पिताना चित्तरूप सरोवरने विषे राजहंसी समान, उज्ज्वल गु-
णवाली अने उत्तम रूपवाली सुवहला नामे पुत्री हती. एक दिवस ते कन्या-
नो चार्नुमामिक नामे स्नानोन्मुख (न्हावण करवाना उत्सवनेो दिवस) आय्यो.
ते दिवसे राजानी आज्ञाथी माळीये राजमार्गमां पंचवर्णनां मनोहर मुगंधी-
वालां पुष्पोथी स्वर्गना उद्यान समान एक म्हेटो मंरुप बनाय्यो. तेनां मध्य
जागने विषे सोनी लोकोए जूपतिना हुकमथी पंचरंगी चोग्यायेने नगरी
आलेखीने तेनी मध्यमां सुवर्णनेो एक अत्रुन वाजोठ मूक्यो. त्या पठी अत्रंम-
गथी मुशोजित अंगवालो रुक्मीराजा, पट्टदस्ति उपर बेसीने ते मंरुपमां
आय्यो अने नेणे ते रम्यने पोतानी सुवहला कन्याने त्यां बोलायवा माटे

तेवकांने आज्ञा करी, लोकोंने जोवा योग्य शोभावाली सुवहुला पण सुवास-
नमां बेसी अनेक सखीयोनी साथे त्यां आवी. पठी ते राजकुमारीने मंरुप-
नी अंदर रेंदला सुवर्णना बाजोठ उपर बेमारीने रुक्मी राजाना अंतःपुरनी
स्त्रीपोए मांगलिक घराना मंत्रित जलबने अजिपेक कर्यो. ते बखते कुलस्त्री-
यो मांगलिक धवलगीत गावा लागी. बाजीत्रो वागवा लाग्यां. वृद्ध पुरुषो आ-
शिष आपवा लाग्या अने ब्राह्मणो हर्षश्री वेदोच्चार करवा लाग्या. वली ते ब-
खते बीजा आभर्यकारी बहु उत्सवो थवा लाग्या. पठी दिव्य वस्त्र तथा दिव्य
आभूषणोंने धारण करी दूषणरहित अने पोताना चरणामां प्रणाम करती एवी
ते राजकुमारीने रुक्मी राजाए पोताना खोलामां बेसारी. आ बखते सुवहुला
कन्याना आंदायंधी सुशोजित एवा तथा उत्तम पुरुषोंने बखालवा योग्य र-
म्यपणावाला निरुपम रूपे करीने वली मंरुपनी अति मनोहर एवी विचित्र
रचनाबने करीने चारे तरफधी उत्सवसहितअवेला मनुष्योनां जोवाथी तथा
अत्यंत आनंद पामेला बंधुनंती बहु शोभाए करीने अने वागतां एवा महा वा-
जीत्रोना शब्दे करीने आकाशमां बहु गर्जना थवा लागी इती.

पठी हर्षश्री उत्साहवंत हृदयवाला अने अत्यंत प्रसन्न थपेला रुक्मिरा-
जाए पोतानी आगल वेठेला मुख्य कंचुकीने कंश्क हास्ययुक्त मुख करीने
पूछुं के, " तुं निरंतर दूतसंबंधी कार्यने माटे अनेक राग्योने बिपे गयो ठे
तो ते कोइ स्थानके आवो मज्जनोत्सव दीगो होय तो कहे ?" राजाना आवा
आदेशाथी कंचुकीये पोताना मस्तकने बिपे हाथ जोम्मीने कहुं. " हे नाथ !
एक दिवस हुं आपनी आज्ञाथी मिथिला नगरीप्रत्ये गयो हतो. त्यां में कुंज-
राजाना घरने बिपे तेमनी पुत्री श्रीमल्लिकुमारीनो आथी सोगुणो मज्जनो-
त्सव जोयो हतो." कंचुकीनां मुखथी श्रीमल्लिकुमारीनुं नाम सांजलतांज रु-
क्मीराजा तेने बिपे आसक्त थयो, तेथी तेणे कंचुकीने श्रीमल्लिकुमारीना
गुणोनुं वर्णन करवानुं कहुं. कंचुकीये तेम करवाथी तो ते रुक्मीराजा म-
ल्लिकुमारीने बिपे बहु आसक्त थयो. पठी श्रीमल्लिकुमारीनो पाणीग्रहण क-
रवाने माटे बहु रागवंत थइने तेणे पण एक वाचाल दूतने मिथिला नगरी
प्रत्ये कुंजराजा पास मल्लिकुमारीनुं मागुं करवा माटे मोकळ्यो.^५

हवे कुरुदेशने बिपे लक्ष्मीने कीर्ता करवाना कमलरूप, बेपारीजनोधी.

નિકલ્યો. અનુક્રમે થોડા દિવસમાં તે શ્રી ગજપુર પ્રત્યે આવી પહોંચ્યો. પરી
ફલની ઇચ્છાવાલા તે ચિતારાણ પોતાના ઠાવા હાથના અંગુઠાથી શ્રી મલ્લિકુ-
મારીના ઉત્તમ સ્વરૂપવાલો ચિત્રપટ ચિતર્યો. ત્યારવાદ તે ચિત્રપટને લઈ વિ-
પ્રકાર ગુપ્ત રીતે રાજસન્નામાં ગયો. ત્યાં તેણે યોગ્ય જોટ મૂકી જૂપતિને પ્ર-
ણામ કર્યો. અદીનશત્રુ રાજાણે પણ તેને જન્મસ્થાન અને આવવા વિગેરેનું
કારણ પૂછ્યું, તે ઉપરથી એ ચિતારાણે મૂલથી આરંજીને પોતાનું સર્વ વૃત્તાંત
કહ્યું. આ વચ્ચે મલ્લિકુમારીનું સુખકારી નામ સાંજલવાથી અદીનશત્રુ
રાજા, તે રાજપુત્રી ઉપર અતિ રાગ ધારણ કરવા લાગ્યો; તેથી તેણે ચિતારાણે
શ્રી મલ્લિકુમારીની રૂપ ગુણ વિગેરેની સર્વ વાત પૂછી. આ અવસરે ચિતારાણે
શ્રી મલ્લિકુમારીનો પટ પ્રગટ કરીને જૂપતિનાં હાથમાં આપ્યો; તેથી અદી-
નશત્રુ મહારાજા શ્રી મલ્લિકુમારીનાં રૂપને જોઈ વિસ્મય પામીને કહેવા લા-
ગ્યો કે, “હે મહારાજા ! તે આ શું વિદ્યાધરીનું સ્વરૂપ ચિતર્યું છે કે કિંમ્પરી-
નું ? અથવા તો કોઈ દેવીનું ? શેરે લોકમાં આવું સ્વરૂપ કોઈ મનુષ્યસ્ત્રીનું તો
નથી જ !!!” રાજાનાં આવાં વચનથી ચિતારાણે કહ્યું. “હે રાજન્ ! મેં આ શ્રી
મલ્લિકુમારીની ફક્ત આકૃતિ ચિતરેલી છે. કારણ તેનું સ્વરૂપ તો કોઈપણ
ચિત્રકારનાં આવાં વચનથી અત્યંત પ્રસન્ન થયેલા
અદીનશત્રુ રાજાણે પોતાના મનમાં વારંવાર પ્રદાંસા કરતા મલ્લિકુમારીનું સ્વ-
રૂપ વહેવાર જોયું. પછી તેણે ચિત્રકારને પ્રીતિદાનથી સંતોષ પમાડી અને
દેવા માટે યોગ્ય ઘર કરાવી આર્પણે પોતાના નગરમાં રાખ્યો. ત્યાર પછી તે
રાજાણે પણ મલ્લિકુમારીની સાથે પાણીગૃહણ કરવાની ઇચ્છાથી એક ચતુરદત્તને
જુટ મિશ્રિત્તા નગરી પ્રત્યે કુંજરાજા પામે મલ્લિકુમારીનું માર્ગ કરવા મોકલ્યો.”

દેવે પંચાલ દેશમાં કાંપીઢ્યપુર નગરને વિષે જિતશત્રુ નામે રાજા ગ-
જ્ય કરતો હતો. તેને વડુ સાંજાગ્યથી દેદીપ્યમાન અને શ્રેષ્ઠ ગુણવાલી ધા-
લી વિગેરે દજારો સ્ત્રીઓ હતી. આ વચ્ચે દિવ્ય સંપત્તિથી શ્રેષ્ઠ એવી મિશ્રિ-
તા નગરીને વિષે મનુષ્યોને વહાણી કોઈ એક પરિવાજિકા રહેતી હતી. તે
દમેશાં મનુષ્યોની આગલ પોતાના પવિત્ર ધર્મનું સ્થાપન કરતી રાજાના અને
પ્રવાસ વિગેરેનાં મુખ્ય ઘરોને વિષે પાતી હતી. એક દિવસ દંપત્યમંડલને ધા-
રણ કરનારી તે પરિવાજિકા, ય્યાં પોતાની સગવડોની માથે શ્રીમલ્લિકુમારી

સુલે વેળે હતી ત્યાં તેના ઘરપત્યે આવી અને ત્યાં તે કમંમલમાં રહેલાં જલ-
થી પૃથ્વીને ઘાંટી તે ઉપર પોતાનુ દર્જાસન નાચીને તત્કાલ વેળે અને જેમ
લોકોની આગલ પોતાના ધર્મને નિવેદન કરતી હતી તેમ શ્રીમલ્લિકુમારીની
આગલ પણ તે પરિવારજિકા આદરપૂર્વક પોતાનો ધર્મોપદેશ કહેવા લાગી. આ
વચ્ચે ત્રણ જ્ઞાનને ધારણ કરનારી મલ્લિકુમારીયે તેને પૂછ્યું. “હે સુજ્ઞા-
ને ! તું કહે જોઈ, સ્વર્ગાદિ સુખઆપનારો કયો ધર્મ લોકમાં કહેવાય છે ?”
મૃદાત્મા પરિવારજિકાએ કહ્યું. “પવિત્રતારુપ મૂલવાલો, શ્રેષ્ઠ યુક્તિવાલો, ધા-
નાદિગુણોને જ્ઞાતા આપનારો અને સ્થાપનાને યોગ્ય એવો અમારો જ ધર્મ સ્વ-
ર્ગાદિ સુખ આપનારો છે. જેમ કોઈ મલિન વસ્તુને મૃતિકાનું લેપન કરીને પ-
ઠી ઘોઈ નાચીયે તો તે નિર્મલ થાય છે તેમ સ્નાનાદિ ઘૌંચથી પાપરૂપ કા-
વનો સમૂહ ઘોવાઈ જવાને લીધે જીવ નિર્મલ થાય છે.” મલ્લિકુમારયે કહ્યું.
“હે જુને ! કાંઈ મ્હારું વચ્ચન સાંજલ. રૂઢીથી ચરમાપેલાં મલિન વસ્ત્રને ફ-
રી રૂઢીથી જ ઘોઈયે તો તે ફીરીતે ઝગ્ગલ થાય ? એમ હિંતાદિકૃત્યથી મલિ-
ન થયેલો જીવ, જલ વિગેરેના સ્નાનથી ફીરીતે પવિત્ર થાય ? ઝલદો તે સા-
વય યોગથી વધારે મલીન થાય છે.” શ્રીમલ્લિકુમારીનાં આવાં યુક્તિવાલાં
વચ્ચન સાંજલીને પરિવારજિકા તુરત મૌન થઈ ગઈ, તેથી તે કાંઈ પણ બોલવા-
ને સમર્થ થઈ નહિ. પઠી મલ્લિકુમારીની ચતુર સચીયોએ પરસ્પર મુગ્ધમરની-
ને પેલી નીચું મુલકાલીને રહેલી પરિવારજિકાને વિષ્ણુ કરતા કહ્યું. “અરે
જન ! મૂર્તિવંત સરસ્વતીના સરસી અમારી સ્વામિનીની સાથે ચાલ કરવામાં
તું કેમ સમર્થ પા ? અમ રાજકુમારીની સચીયોએ પરસ્પર વહુ દાસ્ય કર્યું;
તેથી લક્ષ્મણવંત થયેલી પરિવારજિકા તુરત ત્યાંથી બહાર ચાલી ગઈ. વલી તે
જનહૃદયવાલી પરિવારજિકા, શ્રીમલ્લિકુમારી ઉપર ઠેઠ ધાગણ કરતી હતી
પોતાના મનમાં વિચાર કરવા લાગી કે, “પોતાના જ્ઞાનથી વહુ ગર્વ ધારતી એ
રાજકુમારીયે મ્હારી મદકગી કરી છે. તો હવે હું તેનો ડીરીતે વડલો ચાલું ?”
અમ તે વિચાર કરતી પોતાના ચિત્તમાં વહુ મેદ પામી. પઠી તે પરિવારજિકા
પોતાના પરિવાર મહિત મિથિલાનગરીથી ચાલી નીકળી અને પૃથ્વી ઉપર નમતી
નમતી કાંપીચ્ચપુર નગરે આવી પહોંચી. પાપમાં પ્રીનિવાલી અને વીજા મનુ-
ષ્યોને આનંદ પમાડવામાં તત્તર એવી તે કેટલેક દિવસે જિનશત્રુ ગજાના

मंदीरप्रत्ये गइ. त्यां पोतानी हजारो स्त्रीयो सहित जूपतिये तेनो सत्कार करथो एटले ते हर्यथी विधिपूर्वक पोताना आसन्न उपर बेठी. पठी जितशत्रुराजा-
ए तेने मधुर वचनथी संतोष पमादनीने पूठयुं के, “ हे आर्य ! तमे निरंतर
राजकुल प्रत्ये फरोगे, तो आजे म्हारी आगल सत्य कहे के, आरवी रूपसं-
त्तिथी वखाणवा योग कया कया राजानां अंतःपुरो ठे ? ” राजानां आरवां
वचन सांजलीने कांइक हास्य करी गर्व सदीत परिव्राजिकाए कहुं, “ हे नृ-
पति ! खरेखर तमे कूवाना देरुका समान देखाउ ठे. सांजलो.

कोइ एक कूवामां रदेनारो देरुको पोताना स्थानने अगाधपणाथी निरं-
तर बहु म्होदुं मानतो इतो. एवामां कोइ एक समुझनो देरुको ते कूवाना
कांठा उपर आव्यो एटले कूवाना देरुके तेने हर्यथी ऊट पूठयुं के, “ हे मित्र !
तुं क्यांथी आव्यो ? ” तेणे उत्तर आप्यो, “ महासमुझी. ” कूवाने देरुके
फरी पूठयुं “ हे जाइ ! ते समुझ केटलो म्होटो ठे, ते तुं मने ऊट कहे ? ”
समुझना देरुकाए “ ए बहु म्होटो ठे. ” एम कहुं एटले कूवाना देरुकाए
पोताना पगवती पाणीमां एक लीटी दोरीने कहुं, “ हे जाइ ! ते महासमुझ
शुं आवनो म्होटो ठे ? ” समुझना देरुकाए कहुं, “ एथी पण बहु म्होटो ठे. ”
समुझना देरुकानां आरवां वचन सांजली कूवानो देरुको बहु क्रोध करीने ते
कूवाना एक कांठा उपरथी बीजा कांठा उपर जइने बोळयो. “ हे दुर्दर ! कहे,
शुं ए आवनो म्होटो ठे ? ” समुझना देरुकाए फरी कहुं, “ अरे ! तरंगोनी
मालावालो, वाणीथी न वर्णवि शकाय तेवो अने आ त्दारा कूवाथी पण व-
हूज म्होटो ठे. ” कूवाना देरुकाए बहु क्रोध करीने कहुं, “ अरे दुष्ट निर्लज्ज !
तुं मिथ्या शा माटे बोले ठे ? आ म्हारा कूवाथी बीजुं कांइपण म्होदुं नथी. ”

(परिव्राजिका जितशत्रुराजाने कहे ठे के,) हे राजन् ! एम तमे पण
बीजा राजाउनी अत्यंत रूपवाली अने प्रेमवाली ब्हेन पुत्रीयोने जोया बिना फक्त
अजिमानने लीधेज पोताना सामान्य रूपवाला अंतःपुरनेज वखाण्या करो ठे.
हे महाराज ! सांजलो. हवणां मिथिलानगरीने विपे श्री कुंजराजानी प्रख्या-
त एवी मल्लिकुमारी नामे पुत्री ठे. हे पृथ्वीनाथ ! एनां अंगनी मनोहरता
आगल आ तमारी सैंकनो स्त्रीयोनी रम्यता केवल सुवर्ण आगल माटीना ठे-
फानी समान देखाय ठे. ” वली ते परिव्राजिकाए पोताना मनमां “ एमल्लि-

कुमारीने शोकपना दुःखमां नाखुं. " एवो विचार करीने इपर्यायी जितशत्रुराजा पासे तेना बहु बखाण कख्यां. पठी जूपतिये सत्कार करीने ते परिम्राजिकाने रजा आपी; तेथी ते पोतानी कार्यसिद्धि मानती वती त्यांची चाली गइ. जितशत्रुराजाए पण मल्लिकुमारीनी साथे पाणीशृङ्खल करवानी इच्छाथी एक चतुर दूतने श्री मिथिला नगरी प्रत्ये कुंजराजा पासे मल्लिकुमारीतुं मार्गुं करवा मोकळ्यो.^१

जेम तीघंकरना समबसरवाथी दैवी प्रज्ञावने लीघे उद्यानमां एकज दिवसे अत्यंत प्रीय एवी व रतुनां फलादिकनी संपत्ति प्राप्त थाय ठे तेम पोताना स्वजनोनी साथे ते वए दूतो रथमां बेसीने दैवना योगथी एकज दिवसे श्री मिथिला नगरीना उद्यानने विषे आवी पदोष्या.

॥ इति श्री मल्लिनाथज्ञाने पट्टदूतागमो नाम द्वितीयः सर्गः ॥

पठी उद्यानने विषे पोतपोताना रथ विंगेरे परिवारने मूकी वए दूतो मिथिला नगरीमां आवीने एकीज वखते श्री कुंजराजाना द्वार पासे उच्चा रहा. जूपतिनी आज्ञाथी प्रतिहारी तेउने सज्जामां लाव्यो एटले ते वए दूतोए हाथ जोरुनी राजतेजथी देदीप्यमान एवा कुंजराजाने प्रणाम कख्या अने मल्लिकुमारीनी याचनारूप पोतपोताना राजाना संदेशा श्री कुंजराजाने एकीज वखते कहा. पठी कुंजराजाए "आ म्हारी कन्या कोने आपुं अने कोने न आपुं?" एवा विचारथी क्रोधातुर थइने ते सर्वे दूतोने कहुं के, " विवेकरूप रत्न विनाना तमारा वए राजाउनी याचना केवल हास्यरूप ठे, माटे हुं म्हारी पुत्री मल्लिकुमारीने तेउमांना कोइनी साथे परणाववानो नथी. " आ प्रमाणे कुंजराजाए ते सर्वे दूतोने अपमान पमानी पोतानी नगरीथी काडी मूक्या; तेथी ते सर्वे उत्साह रहित थइने तुरत पोतपोताने उतारे आग्या. त्यांची तेउए घोमा दिवसमां पाठा पोतपोताना राजाउनी पासे आवीने पोतातुं अपमान तथा मल्लिकुमारीना विवाद्नी कहेली ना ए सर्व समाचार तेमने कहा. पठी क्रोधातुर धपला ते वए राजाउए परस्पर एक बीजाने दूत मोकळीने कदेवराव्युं के, " हे जूपतियो ! सात्राज्यपदने जोगवनारो अने वलीष्ठ एवो कुंजराजा आगली मरुगी करे ठे. तो आपणा वनीश्वराने धिक्कार ठे. निम्हे आपणे

सर्वे एकठा थड्ने तेने आपणा स्वाधिन करवो जाइए, माटे सौ एकठा थड् कुंजराजा उपर चमाइ करो. ” आ प्रमाणे सर्वे राजानु निश्चय करीने पोतपोताना सैन्यनी तैयारी करवा लाग्या. पठी घोर वार्जित्रीना शब्दथी आकाशने जर्जरीत करता वताते व राजानुए पट्टइस्ति उपरवेसी पोतपोताना नगरथी शुज दिवसे प्रयाण करयुं. पठी ठरावेला संकेत स्थले ते ठए राजानु जाणे सगाज्जाइउज होयनी ? एम एकठा थड्ने परस्पर एक बीजा उपर निःकृत्रिम एवा स्नेहनी वृद्धि करवा लाग्या. पठी सर्व सैन्यने एकठुं करी ठए राजानुए प्रति वेगथी मिथिलादेश प्रत्ये प्रयाण करयुं.

हवे मिथिला देशनी अंदर फरता एवा कुंजराजाना अनुचरोए राग्यज-
क्तिथी पोताना जूपतिनी पासे आवीने विनंती करी के, “ हे स्वामिन् ! सांजलो.
जाणे समुझना कल्लोल होयनी ? एवा पोताना म्होटा सैन्यथी पृथ्वीने चारे
तरफथी आक्रमण करता व देशना महा बलवंत राजानु हवणां तमारी साथे
युद्ध करवाने अहिं आवे ठे. ” सेवकोनां आवां वचन सांजलीने पोताना जुज-
बलथी गर्वित अने मननी अंदर अत्यंत कोप पामेला कुंजराजाए तुरत पोताना
सेवकोनी पासे युद्धनो पट्टइ वगमाव्यो. पठी महाशक्तिवालो कुंजराजा युद्धनी
सर्व सामग्री तैयार करीने चाह्यो अने मिथिला नगरीना सिमाने आवीने
उजो रह्यो. व राजानुनुं सैन्य पण तुरत कुंजराजाना सैन्यनी पासे आवीने
उजुं रह्युं. त्यां ते राजानुए पोतपोतानी म्होटाइथी कोइ पण रीते संधी करी
नहि; तेथी धीर पुरुषो तुरत तैयार थड्ने रणजूमिमां आवीने उजा रहा. क-
वचधारी दुर्द्ध एवा सर्वे राजानु पण सवारमां म्होटा सैन्यनी साथे युद्धजूमि-
मां आव्या. पठी जेम जूख्यो माणस जोजन करवामां प्रवृत्त धाय तेम सेना-
नी अग्रजागमां रहेला सूरवीर पुरुषोए खड्ग अने वाणोथी युद्ध चलाव्युं. आ
चलते अल्पसैन्यने लीधे रणसंग्राममां टकी शकवाने असंमर्थ तथा अवसर-
नो जाण कुंजराजा पाठो बलीने तुरत पोतानी नगरी प्रत्ये आवतो रह्यो. आ-
म कुंजराजा नासी आवीने मिथिला नगरीना किल्लांमां जराइ पेठो एटले
पेला ठए राजानुए तेनी पाठल आवीने मिथिलानगरीने घेरो घाह्यो. बहु श-
त्रुंनी सेनावने चारे तरफथी घेरायली मिथिलानगरीने जोइ नगरवासीजनों
बहु आकुलआकुल थवा लाग्या. तेमज बहु शत्रुंथी घेरायला कुंजराजाए पण

पोतानी नगरीना रक्षण माटे बहु दुःसह उपायो रच्या. पठी किल्लाना कांगराने विषे बहु सुजटोने राखी चिंताथी आकुलव्याकुल थयेलो कुंजरराजा सज्जामां आदीने बेवा. आ अवमरे सखियोनी साथे मल्लिकुमारी, पोताना पिताना चरणने नमन करवा माटे सज्जामां आवी. त्यां तेंणे पिताना चरणमां प्रणाम कर्त्या; परंतु व्याकुल चित्तवाला पिताए तेने प्रेमदृष्टिची जोड नहि तेम मधुरवाणथी बोलावी पण नहि. पठी हानातिशयने लीधे पिताना मनना संतापने जाणी मल्लिकुमारीचे गौरवपूर्वक कोमल वचनथी पिताने कहुं. “ हे तात ! तमारे एवी कांड चिंता नथी, उता तमारुं चित्त आम केम बहु संताप पामे ठे जे तमे पूर्वनी पेठे स्नेहदृष्टिची म्हारा सासुं जोता नथी तेम मॉननी पेठे प्रेम वचनथी बोलावता पण नथी ? तमारा मनमां इी चिंता ठे, जे होय ते मने कदो ? ” कुंजरराजाए आवां वचन सांजली नेत्र अधामीने जोयुं तो पोतानी आगत ठजेली श्री मल्लिकुमारीने दीठी. पठी तेमणे बहु स्नेहथी सन्कार करीने कहुं. “ पोताना बंदारूप समुझे उल्लास आपवामां चंडग्योत्सा समान अने हर्ष आपनारी हे वत्ते ! उ शत्रुतना सैन्यथी घेराइ रहेली आपणी मिथिलापुरीने तुं शुं नथी जाणती ? हे वत्ते ! प्रबल शत्रुतए म्हारी सर्व सेनानो नादा करी नाखयोठे; माटे हवे म्हारे शुं करवुं ? तेनी मने बहु चिंता पाप ठे अने तेज चिंताना कारणथी अदिं आवेली तने हुं जाणी शक्यो नहि. ” पितानां आवां वचन सांजली विश्वमां विख्यात गुणवाली मल्लिकुमारीचे कहुं. “ हे तात ! तमे वीकण पुरुषनो योग्य एवी चितारूप चिंता त्यजी यो अने शत्रुतनी साथे संधी करनारी म्हारी वाणी सांजलो. हे तात ! तमे अकेका राजा पासे गुप्त दूत भोक्लावीने मधुर वचनथी एम कहेवरावो के, “ हे नृप ! रात्रीने वखते तमारे एकलाएज कोझे कहा विना किल्लाना नालाने रस्ते अझे नगरीमां आववुं. कारण तमे गुणोए करीने मल्लिकुमारीने योग्य ठे, माटे हुं तमारीज साथे तेनो विवाद करीश. ” (श्री मल्लिकुमारी पोताना पिताने कहे ठे के,) हे तात ! आवा समाचारथी ते ठए राजाजने अदिं बोलावीने तेमने आपणा अशोकवननां देदीप्यमान मोहगृहना मध्यज्ञागना उ गृहोने विषे एक बीजा न जाणे तेवी रीते राखो. हे तात ! वली आपे नगरीना दरवाजा बंध राखीने सक्त अझे रहेवुं. पठी जे थवावुं हजे ते थशे. ”

पत्नी कुंजराजाए पुत्रीनां वचनरूप अमृतथी संतोष पामीने तुरत सर्व ते प्रमाणे करधुं. कारण एवो क्रयो पुरुष होय के, पोताना हितने विषे किसंव करे ? अर्थात् कोइ न करे. पत्नी जाणे साक्षात् सरस्वतीज होयनी ? एम सो कोने व्रांति पमारुती श्री मल्लिकुमारी, सखीयो सहित पितानी आझाथी पोताना मंदिरप्रत्ये गइ. पेला ठए राजाउ पण दूतनां वचनथी रात्रीये अशोक-वननी अंदरनां दिव्य मोहगृहप्रत्ये आवीने “ निअे अमे सवारे मल्लिकुमारीने परणिशुं. ” एवा बीचारथी पोतपोताना गृहोने विषे पलंगमां सूता. अहो ! रागी पुरुषोनी स्थिति आवीज होय ठे. “ ज्यारे मंगलमय एवो दिनमणि (सूर्य) उदय यामशे त्यारे अमे पूर्वना पुण्यथी सुखकारी एवो मल्लिकुमारीनो पाणिगृहण करीने सर्व जूपतियोथी अधिक गुणवाला अइशुं. ” एम ते ठए राजा-उए पोतपोताना चित्ती अंदर विचार करता ते रात्री महा कष्टथी निवृत करी.

॥इति श्री मल्लिकानाधिकारे षट्पूर्वमित्रनृपागमोनाम तृतीयसर्गः॥

पत्नी देदीप्यमान कांतिवालो सूर्य, उदयाचल पर्वत उपर उदय पाथो एटले ते सर्वे राजाउनी आझाउनी साथे दशे दिशाउ प्रफुल्लित थवा लागी. आ बखते एक तरफ मिथिला नगरीनी बहार रहेलुं राजमंजल पोतपोताना राजाने न जोवाथी निस्तेज बनवा लाग्युं तो बीजी तरफ श्री मल्लिकुमारी-ना मोहगृहमां रहेलुं ते ठए राजाउनुं मंजल, पोताना उत्कृष्ट उत्साहथी देदीप्यमान देखावा लाग्युं. जो के ते ठए राजाउना गृहोना बारणां बंध हतां तो पण सूर्यनी कांति रत्ननी जालीयोना विघ्ना समूहने लीधे ते गृहोनी अंदर बहु प्रकाश करती हती. पत्नी ते ठ राजाउ पोतपोतानी शय्यामांथी उठी मणिजन्मि जूमि उपर धीमे धीमे चालता हता एवामां तेउए जात्रि-नी अंदरथी आवता दिव्य तेजना समूहथी सुशोभित अने मध्यगृहनी वचमां रहेली श्री मल्लिकुमारीनी पेला सुवर्णप्रतिमा दीठी. पुण्यरूप लावण्यथी परिपूर्ण देवांगनाउना समान सौजाग्यवाली अने देदीप्यमान कांतिवाली ते सुवर्णमय प्रतिमाने प्रफुल्लित नेत्रथी जोता एवा ते सर्वे जन्म राजाउ खरेस-री मल्लिकुमारीज मानवा लाग्या. वली तेउ सुवर्णनी प्रतिमारूप मल्लिकु-मारीनी अत्रुत आधर्यकारी कांति, रूप अने सोजाग्यथी मनमां बहु संतोष

पामता वृता तेना वारंवार बखाण करवा लाग्या. आ अवसरे त्रण ज्ञानने धारण करनारी अने बहु आभूषणोथी सुशोभित एवी मल्लिकुमारीये पोतानी सेंकनो सखीयोनी साथे त्यां आवीने सुवर्णनी प्रतिमाना मस्तकना वीड उपर हांकी राखेलुं कमल उपासी लीधुं एटले तेमांथी बहु दुर्गंध निकलवा लाग्यो. पठी सर्वे राजाज, ते महा दुर्गंधथी आकुलव्याकुल थडने वारंवार पोतपोतानी नासिकाने हांकवा लाग्या एटले श्री मल्लिकुमारीये नीधुं मुख राखीने बेसी रदेला ते गए राजाजने बोध पमाम्हा माटे निर्मल प्रेमाने लीधे कहुं. “हे नृपतियो ! प्रेमवशथी आ प्रतिमाने जोता एवा तमे, निम्हे विरक्त बुद्धिवाला अने ज्ञानोत्तादवाला केम देखानुं ठो ?” राजाजए कहुं. “हे सुजगे ! खरेखर एनो दुर्गंध अमे सदन करी सकता नथी, माटे अमे मुख तथा नासिकाने हांकीने वेढा वीए.” मल्लिकुमारीये कहुं. “अरे नृपालो ! जरा तत्त्वबुद्धिही हृदयमां विचार करो तो खरा के, आ सुवर्णमय प्रतिमामां आवो दुर्गंध क्यांथी होय ? परंतु हे किर्तीदे ! में दररोज जोजन करती बखते बहुज रसवालो अन्ननो एक एक कोलीयो ए प्रतिमाना मुखमां नाख्यो ठे, अहो ! ए एकठा थयेला अन्नना कोलीयानो महा दुःसह गंध उत्पन्न थयो के, जे तमाराथी सदन करायो नहि तो पठी केवल अन्नना आहारथीज वृद्धि पामेला रुधिर, भङ्गा अने अस्थिने धारण करनारा, अशुभ पुद्गलोथी निरंतर अपवित्रतानां स्थानरूप, जीर्णवृक्षनां पत्र समान नाशवंत अने शाश्वत सुखथी नृप करनारां स्त्रीयोनां शरीर उपर अनंत सुखनी इच्छा करनारो कपो पुरुष राग करे ? अहो नृपालो ! माटे तत्त्वबुद्धिही विचार करीने नाशवंत स्वभाववाला कामजोगने विषे वृथा मोद न पामो तेमज आसक्ति पण न करो. सांजलो. हुं आथी श्रीजा जवने विषे महाविदेहमां महावल नामे राजा इतो अने तमे गए जणा म्हारा मित्रो इता.” आ प्रमाणे निरुपम बुद्धिवाली श्री मल्लिकुमारीये ते सर्वे राजाज पासे पूर्वना वे जवनुं पयार्थ वृत्तांत तेज बखते कदा संजलाव्युं. वली ते राजपुत्रीये कहुं के, “हे मित्रो ! जयंत नामना चमानने विषे तमे देवजवमां असंख्य मुखो जोगण्यां ठे, ते सुखो शुं आ मनुष्यजन्मने विषे तमे विसरी गया ? तेमज कल्याणना स्थानरूप पूर्वनी देवजाति पण तमने नथी सांजगती ?” श्री मल्लिकुमारीनी

आवी संसार समुद्भे तारवामां नाव समान अमृतमय वाणीथी प्रतिबुद्धि-
गेरे वंए राजाउ प्रतिबोध पाम्या. पठी श्रेष्ठ परिणामथी अने गुरु लेश्याथी
क्षणमात्र इहापोह करतां ते सर्वे राजानुने पूर्वनो जव सांजखो. मल्लिकुमा-
रीये पण अधिज्ञानथी ते सर्व राजानुने उत्पन्न थयेलुं जातिस्मरण ज्ञान
जाणीने तेमना निवासगृहो उघमान्यां. पठी सर्वे राजाउ पूर्वना वने जवना
उत्पन्न थयेला बहु स्नेहने धारण उता हर्षथी श्रीमल्लिकुमारीनी पासे आवीने
तेने प्रणाम करवा लाग्या. श्री मल्लिकुमारीये पण कोमल वचनथी तेमने
कहुं के, “हे पूर्वजन्मना मित्र जूपालो ! तमे हर्षथी सांजलो. संसारवा-
थी उघेग पामेली हुं महाव्रतने श्रंगीकार करीश, तमे शुं करशो ? पोतानां
राज्यने विपे रहेशो के व्रत गृहण करशो ? जे मरजी होय ते कहो.”

श्री मल्लिकुमारीनां आवां वचन सांजली सर्वे राजाउए स्पष्ट कहुं.
“हे मल्लि ! सांजलो. तमे जेवी रीते पूर्वजवने विपे श्री महाबल नामे अमारा
स्वामी इता तेवी रीते आ जवने विपे पण अमारा अधिपति तमेज घाउ. जो तमे
संसार समुद्भे तारनार दीक्षा गृहण करशो तो अमे पण निश्चे साध्याग्यपदने
त्यजी दइ संयम लेशुं.” सर्वे जूपतियोए निर्मल चित्तथी आ प्रमाणे उत्तर
आप्यो एटले तेनुनां सत्वथी हर्षित थयेली मल्लिकुमारीये तुरत तेनुने कहुं. “हे
नरेश्वरो ! जो तमे म्हारीज साथे व्रत गृहण करवाना हो तो तमे सौ पोतपोता-
नां राज्यने विपे पोतपोताना पुत्रोने स्थापन करी तुरत अहिं आबो.” आ
वात सर्वे राजाउए श्रंगीकार करी एटले मनुष्योनां कर्मने जेदनारी श्री म-
ल्लिकुमारी, ते सर्वे जूपालोने पोताना पितानी पासे सज्जामां तेनी लावी. त्यां
“मल्लिकुमारीये आ सर्वे राजानुने प्रतिबोध पमाम्या.” एवी वात सांज-
लीने अत्यंत हर्ष पामेला कुंजरजाए ते सर्वे राजानुने स्नेहपूर्वक आलिंगन
करीने आजूषण तथा उत्तम जोजनवने विवेकथी संतोष पमाम्या. पठी ते
सर्वे राजाउ पोतपोताना देशप्रत्ये चाढ्या. आ वखते जेम डुष्ट रोगथी निर्मु-
क्त थयेला मनुष्यनुं शरीर शोभे तेम शत्रुनुना रोधथी मुक्त थयेली मिथिला
नगरी अत्यंत शोभवा लागी.

पठी ब्रह्मदेवलोकाथी लोकांतिक देवतानुए तुरत त्यां आवीने जक्तिथी
श्री मल्लिनाथ जिनेश्वरने दीक्षानो काल निवेदन कखो. श्री मल्लिनाथे पण

अवधिज्ञानयी दीक्षाकालने एक वर्षनुं अंतर जाणी मानसिक सांवत्सरीकदान आपवा मांरुं. सौवर्मेदे पण ज्ञानोपयोगी श्री अरिदंत प्रभुने दाननो अवसर जाणीने यक्षेश्वर (कुबेर)ने आज्ञा करी एटले तेणे पोताना अनुचर जृंजक देवताउने जूमिमां रहेला असंख्य निधि श्री मल्लिनाथना घरे लाववानुं कहुं. देवताउने ते प्रमाणे असंख्य निधि श्री मल्लिनाथना घरे आणया. त्यार पढी श्री मल्लिनाथ प्रभुए. जेम अशाठ मासमां आकाश जलवृष्टि करे तेम स-बारने विरे सांवत्सरीक दान आपवा मांरुं. वली तेमणे गाम, पुर, बजार अने नगरने विरे तेमज मिथिला नगरीमां परुह वगमाव्यो के, “ सुख्या, द-रित्री, देवायी पीमापला तथा रोगी एवा सर्वे पुरुषोए जेने जेवी इच्छा होय तेवी वस्तु अमारी पातेयी मागी लेवी.”

आ प्रमाणे श्री मल्लिनाथे दररोज एक पोरसीमां एक करोड अने आठ लाख-यी कंडक ठंडुं एटलुं अत्र आपवा मांरुं. तेमज दीन, डुखी, निहुक अने पाचकोने ठेकाणे ठेकणे इच्छित जोजन कराववा मांरुं. आ बखते श्री मल्लिनाथ प्रभु दान क-र्मने विरे कडरवृक्षयी पण अधिक थपा. कारण के, जगत्मां कडरवृक्ष तो पाच-कजनोने इच्छा प्रमाणे आपे ठे अने श्री मल्लिनाथ प्रभु तो पाचकजनोनी इच्छायी पण अधिक अधिक आपता इता. आवी रीते दानकर्मयी एक वर्ष पूर्ण थपुं अने जीवलोक संतोष पाव्यो एटले श्री मल्लिनाथे प्रणामपूर्वक पोताना मातापि-ताने कहुं. “ हे मातपिता ! हुं तमारी आज्ञायी संतार समुद्धने तारनारी दीक्षा गृहण करीश. ” पुत्रीनां आवां वचन सांजली प्रेमाश्रुयी व्याप्त थये-लां नेत्रवाला मातापिताए प्रीतियी तेमने मुक्तिवालुं वचन कहुं. “ देदीप्य-मान गुणमणिनी खारणरुप हे पुत्री ! तमे जेवी रीते दानकर्मयी विश्वनो उ-द्धर कर्यो ठे तेवी रीते तुरत चारित्रवने पोताना आत्मानो उद्धार करो. ” पढी कुंजराजाए पोताना चतुर सेवकोने आज्ञा करी के, “ अहो अनुचरो ! श्री मल्लिकुमारीने दीक्षानो अन्तिपेक करवा माटे माटीना, रुपाना, सोना-ना अने रत्नोना अनेक कुंजो तैयार करी तेमां ऊट सुगंधिवालुं जल जरो. ” राजाना आदेश सेवकोए हर्षपूर्वक तुरत ते सर्व तैयार करयुं एटलामां इंचुं आसन कंपायमान थपुं. तेणे अवधिज्ञानयी जोयुं तो श्री मल्लिनाथना चा-रित्रनो अवसर जाण्यो. पढी सर्वे देवेंडे, पोतपोताना वैमानमां बेसीने को-

दिवेवतानुनी साथे त्यां आख्या. जेटलामां कुंजराजादि अनेक मनुष्यो श्री म-
 ल्लिनाथना दीक्षाजिपेकनी सुवर्णकुंजादि सर्व सामग्री तैयार करे ठे तेदलामां
 देवेंडोए, पोतानी शक्तिथी ते सर्व सामग्री तैयार करी. पढी कुंजराजाए श्री
 मल्लिनाथने बोलावीने एक म्होटा रत्नना मंरुपमां सुशोजित सिंहासन उपर
 हर्षथी बेसाख्या. त्पारवाद कुंजराजानी साथे सर्वे इंडोए ते कुंजोना जलबने
 श्री मल्लिनाथ उपर जक्तिपूर्वक अजिपेक कखो. आ बखते केटलाक प्रजुनी
 आगल नाटक करता इता, केटलाक मधुर स्वरथी गायन करता इता, केट-
 लाक आकाशने गजाववा पूर्वक श्रेष्ठ बार्जोत्रो बगामता इता अने केटलाक
 तो बहु जक्तिथी पुष्पवृष्टि करता इता. पढी श्री मल्लिनाथने उत्तराजिमुखे
 बेसारीने दिव्य वस्त्रालंकारो पहेराव्यां. आ प्रमाणे अजिपेकनुं कृत्य पूर्ण थपा
 पढी कुंजराजाए पोताना निपुण कारीगरोने आज्ञा करी के, “ हे शिष्ययो!
 तमे श्री मल्लिनाथने बेसवा योग्य एवी पालखी तैयार करो.” पढी शिष्य-
 ज्ञानमां चतुर एवा ते कारीगरोए मणिमय स्तंजोवाली, अनेक प्रकारना रत्न
 जमित्र जुतलवाली, पेरुलीयोवाली, आनंदपुक्त नृत्य करती एवी सुवर्णनी पु-
 तलीयोवाली, मंरुपना मध्य जागमां सुशोजित तोरणोथी मनोहर बनावेत्री,
 घजात्र तथा कलशोथी वैमानोनी शोजाने तिरस्कार करनारी, सूर्य समान
 कांतिवाला मणिजम्रीत्र पगथिआवाली, अतिपवित्र अने मनोहर एवी पालखी
 तैयार करी. इंडनी आज्ञाथी देवतानुए पण एक बीजी पालखी तैयार करी.
 देवतानुए तैयार करेली ते पालखी बीजी पालखीयोनी अंदर अतिमनोहर-
 पणाने लीधे तेल पूरवाथी दीधानी कलानी पेठे बहु शोजती हती.

पढी लक्ष्मीथी सुशोजित एवा श्री मल्लिनाथ प्रजु, पितानी आज्ञाथी
 तुरत प्रदक्षिणा करीने पालखीने विपे आसन उपर पूर्वाजिमुखे बेठा. ते ब-
 खते इंडोए उत्र चामरादिक सर्व वैज्रव प्रगट कखो. पढी कुंजराजाए महा
 समृद्धिवाला, दिव्य अलंकारोने धारण करनारा अने संतुष्ट मनवाला पोताना ते-
 वकोने आज्ञा करी के, “ हे सौम्य आकृतिवंत पुरुषो ! पुण्यना अर्थी एवा तमे,
 पापने दूर करवामाटे आ पालखीने उपासो.” कुंजराजानी आवी आज्ञाथी
 हर्षित मुखवाला, उत्तम वेशने धारण करनारा अने प्रसन्न थयेला ते सर्वे से-
 वको, “ हुं पेसो, हुं पेसो ” एम उचार करवापूर्वक ते पालखीने उपासवाला-

ग्या. आ अवसरे देव मनुष्योनां अखंरित वार्जोत्रो वागवा लाग्या, रंजादि देवांग-
नाञ्च नृत्य करवा लागी, देवताउंना वंदिजनो गापन करवा लाग्या अने सर्वे मनु-
ष्यो अष्ट प्रकारना स्पष्ट मंगलिक शब्द करवा पूर्वक मंगलिक गीतो गावा लाग्या.

पत्नी हाथी उपर वेठेला कुंजराजाए, स्वजनोए अने परिवारसहित
पालखीमां वेठेली प्रज्ञावती माताए आनंदपूर्वक जोषेली ते प्रभुनी पालखी-
जेटलामां पोताना मदेतथी विस्तारवंत एवा राजमार्गेने विषे आवी प-
होची तेटलामां देदीप्यमान आज्ञूपणोवाला तथा अति आदरवंत एवा सुरें-
डोए अने असुरेंडोए हर्यथी ते पालखीने उपासवा मांसी. वली ते बखते पु-
ष्पनो वर्षाद करता अने नाना प्रकारनी नाटय क्रीया करता एवा ते देवताउण
पोतानां तेजथी मिथिलापुरी अने स्वर्गपुरी एकज करी दीधी. अति संतुष्ट
थयेला लोकोए पण पोताना प्रफुल्लित एवां नेत्रोथी जेनुं लावण्य पान करातुं
इतुं एवा श्री मल्लिनाथ प्रभु मिथिला नगरीने त्यजी अनुक्रमे सदत्ताव्रव-
मां अशोकवृक्षनी नीचे आब्या. त्यां वीतरूप आज्ञूपणोथी सुशोभित एवा
तेमणे पालखीमांथी नीचे उतरी प्रयत्न वने सर्व बाह्य आज्ञूपणो त्यागकल्यां.
पत्नी ज्यारे प्रभुए लोच कखो त्यारे तेमना सर्व केशने ईडे पोताना वस्त्रमां
खड्डी हीरसमुद्गमां नाख्या. ईडनी आज्ञाथी देव अने मनुष्योए करेलो वार्जो-
त्रोनो शब्द दांत थयो एटले प्रभुए सिंकोने नमस्कार करीने सर्व सावद्ययो-
गना त्यागपूर्वक जैनी दीक्षा लीधी. आ बखते जाणे आगमने विषे श्रीमान्
केवलज्ञानरूप ज्ञूपतिनो प्रतिदारज होयनी ? एम श्री मल्लिनाथ प्रभुने चोथुं
ज्ञान प्रगट थयुं. श्री मल्लिनाथे ज्यारे पोश सुदी अंगीयारसने दिवसे अश्विनी
नक्षत्रमां चंडमानो योग प्राप्त थये उते अष्टम तप करीने दीक्षा लीधी त्यारे
व्रतने धारण करनारी व्रणसोखीयोनी अंतःपर्यदा अने व्रत अंगीकार करनारा
व्रणसो पुरुषोनी बाह्य पर्यदा थइ. वली बलिमित्र, सुमित्र, नंदमित्र, नंदक,
अमरपति, ज्ञानुमित्र, अमरसेनिक अने मदासेन ए आठ प्रसिद्ध राजपुत्रोए
तेमनी साथे तेज बखते चारित्र अंगीकार करथुं. श्री मल्लिनाथ जगवाने, जे
दिवसे चारित्र अंगीकार करथुं तेज दिवसे सांजे तेमने विशुद्ध एवा ध्यानना
योगथी निर्मल एवुं केवलज्ञान उत्पन्न थयुं. आ अवसरे चार निकायना देव-
ताउण, बहु शक्तिथी सुरत रूपाना सोनाना अने मणिना किङ्काउ वनावीने

समवसरणनी रचना करी.

पठी इंडनी विनंती उपरथी श्री मल्लिनाथ प्रभु अनेक देवतानुषी परवस्था ठता पूर्वद्वारे अइने समवसरणमां आब्या. त्यां परिवार सहित इंडोए सेवन करेला प्रभु, नाना प्रकारनां रत्नोथी निर्माण करेलां तिहा सन उपर विराज्या. उद्यानपालके तुरत मिथिला नगरीमां आबीने प्रभुना केवलज्ञाननी वधामणि कुंजराजाने आपी. कुंजराजा पण तेने प्रीतिदानमां बहु लक्ष सुवर्ण आपीने हर्षपूर्वक परिवार सहित समवसरणमां आब्या. त्यां विधिथी मल्लिनाथ प्रभुने ज्ञक्तिवने नमस्कार करीने ते श्री जिनेश्वरना सन्मुख योग्य आसने वेठा. संसारथी उद्देग पामेला प्रतिबुद्धि विगेरे ठ राजानु पण चारित्र लेवानी इच्छाथी त्यां आब्या अने व्याख्याना स्थानप्रत्ये दाखल अइने विधिथी प्रभुने नमस्कार करी हर्ष पामता ठता श्री कुंजराजा पासे वेठा. पठी सर्व पर्वदा जराइ एटले त्रण जगत्ना प्रभु एवा श्री मल्लिनाथे, परोपकारने माटेज पुण्यरूप अमृतने वर्षावनारी देशानानो आरंज कखो. जेम मेघवृष्टिथी जूमिमां रहेला अंकुरा वृद्धि पामे तेम श्री मल्लिनाथ प्रभुनी ते देशनाथी जव्यपुरुषोने संसारनो वैराग्य वृद्धि पाम्यो. शुद्ध श्रद्धावाला कुंजराजाए पण ते धर्मदेशना सांजलीने प्रज्ञावती सहित आवकधर्म आदख्यो. आ वखते प्रतिबुद्धि विगेरे ठ राजानुए हाथ जोडीने ज्ञानि पुरुषोने पण स्तवन करवा योग्य एवा श्री जिनेश्वरनी आदर सहित विनंती करी के, " हे प्रभो ! संसार समुद्रने तारवामां वहाण समान दीक्षा आपीने अमने तुरत तारो. " तेठनी आबी विनंतीथी " हे जूपाखो ! तेमने जेम सुख धाय तेम करो. " एवी प्रभुए आज्ञा करी एटले ते ठए राजानुए पोताना अंगना आजू पणो त्यजी दइने तुरत लोच कखो. पठी साधुनो वेप धारण करी अने श्री मल्लिनाथ प्रभुनां मुखथी महाव्रत उचरी ते ठए साधुनुए बीजा साधु पातेथी. विविध प्रकारनी शिक्षा उत्तमरीते जाणी. ते वखते मोक्षना अर्थी एवा बीजा मनुष्योए पण लघुकर्मोपणाने लीचे वैराग्यवंत अइ श्री जिनेश्वर पासे महाव्रत अंगीकार करयुं. पठी बुद्धिवंत पुरुषोनी रेखाने प्राप्त अयेला, सर्व लब्धिने पामेला, निर्मल बुद्धिवाला अष्टाविश श्रेष्ठ साधुनु, श्री जिनेश्वरनां मुखथी केवल त्रिपदीने पामीने ते महाशयोए एक मुहूर्तनी अंदर द्वादशांगीनी

रचना करी. ज्ञानवंत एवा प्रज्जुए छाददांगीने निर्दूषण जाणी तेउने उत्सव पूर्वक गणधरोनां पदे स्थाप्या. श्री जिनेश्वर त्यां चार प्रकारना संघनी रचना करीने पढी परिवार सहित पृथ्वी उपर विद्वार करवा लाग्या.

पढी ते महाराजर्षियो, पोतानी बुद्धिना योगशी संसारनो श्रंत करना-री छाददांगीनो अज्यास करवा लाग्या. पवित्र चारित्रनुं पालन कन्नारा, आ-श्रवणे क्षय करनारा तथा सर्व दुःखनो उच्छेद करनारा ते महामुनियो, तीव्र तपशी सर्व प्रकारनां कर्मनो क्षय करीने अनुक्रमे केवलज्ञान पामीने सिद्धिपु-रम्पे गया. श्री मल्लिनाथ प्रज्जुने गृदावातमां एक सो वर्ष तथा केवलीपणा-मां पंचावन हजार वर्ष निर्गमन थया. त्यारपढी पोतानो निर्वाण समय न-जीक आब्यो जाणी प्रज्जु, उत्तम तीर्थरूप संमेत शिखर उपर गया. त्यां तेम-पो पांचसो माघु अने पांचसो साध्वीयोनी साथे एक मासनुं अनशन लीधु. वैभ्रमासनी शुक्र चोधने दिवसे ज़रणी नक्षत्रनो चंडमा ठेते स्थिरशरीर-वाला जगद्गुरुए कायोंत्सर्ग कर्यो. पढी ते शैलेशी करवापूर्वक सर्व कर्मने संहारीने अनंत दर्शन, अनंत ज्ञान, अनंत आनंद अने अनंत वीर्यवाला मोक्ष प्रत्ये गया. शुद्ध चारित्रशी पवित्र एवा श्री मल्लिनाथना सर्वमलीने साधुत्त-नी चालीश हजारनी संख्या हती. ए जिनेश्वरनी संपमनुं आराधन करवामां उद्यमवंत तथा क्रीयामां तत्पर एवी बंधुमती विंगेरे पंचावन हजार साध्वीयो हती, जिनेश्वरनी आज्ञानुं आराधन करनार एक लाख ने चोराशी हजार आबको तथा त्रण लाख पांसठ हजार आबिकात्त हती. बली ठसो चोदपूर्व-धारीयो, बे हजार अवधिज्ञानीयो, त्रण हजार ने ठसो केवलज्ञानीयो, त्रण हजार ने पांचसो वैकीपलधिवाला, आठसो मनःपर्यवज्ञानवाला, एक ह-जार ने चारसो वादलधिवाला अने बे हजार अनुत्तरलधिवाला आ ममाणे ए श्री मल्लिनाथप्रज्जुनो परिवार हतो. श्री मल्लिनाथ प्रज्जुनी बे प्रकारनी श्रं-तरुत जूमि हती के, जेमां एक युगांतरुत जूमि अने बीजी पर्यायांतरुत जूमि हती. देहप्रज्ञाना मंमले करीने इंडनील मणिनी कांतिने जीतनार अने काम-रूप दावानलने समन करवामां मेघ समान एवा उगणीशमा तीर्थकर श्री मल्लिनाथ प्रज्जु, तमारी मोक्ष संपत्तिने अर्थे पात्त. जेम श्री मल्लिनाथ प्रज्जुनां मुखयी निकलेलां वचनरूप अमृतनुं पान करीने अत्यंत प्रसन्न थयेला, उज्ज्वल

गुणवाला, मणधरपदने पामेला, वैराग्यवंत थयेला अने श्रुतधर कदेवापेक्षा प्रतिबुद्धि विगेरे व राजाज श्रेष्ठ मुक्तिमार्गने पाण्या तेम संसारनो पार पाम-
वानी इच्छा करनारा श्रेष्ठ बुद्धिवंत पुरुषोए आ दिक्षारूप मार्गने सेववो.

॥ इति श्री मल्लिनाथ चरित्रम् ॥

सठिं वाससयाइं, जेणं ठठेण जाविन अप्पा ॥

बहुविहलद्विसमिद्धं, विहुं वंदामि अणगारं ॥ १९ ॥

अर्थ-जेमणे ठ. हजार वर्षपर्यंत ठठना तपथी पोताना आत्माने तपोमय
कस्यो वे ते बहु प्रकारनी समृद्धिची प्रधानरूप एवा यतीश्वर श्री विष्णुकुमा-
रने हुं वंदना करुं दुं. ॥ १९ ॥

जो तिष्ठस्सपन्नावणमकासि वेणुविदेहलक्ष्मी ॥

तं विहुं गयतिहं, नमामि पतं सियपुरमि ॥ २० ॥

अर्थ-जेमणे वैक्रियदेहलक्ष्मिची तीर्थ प्रज्ञावना करी वे ते निलोंजि अने
मोक्षपुरने पामेला श्री विष्णुकुमारने हुं नमस्कार करुं दुं. ॥ २० ॥

आ विष्णुकुमारनो संबंध महापद्म चक्रवर्त्तिनां चरित्रमां कह्यो वे, माटे
त्यांची जाणी लेवो.

एगूणे पंचसए, खंदगसीसाण कुंजकारकमे ॥

पालयकयन्तवसग्गे, पत्ते पाणामामि अपवग्गे ॥ २१ ॥

अर्थ-कुंजकार नगरने विषे पालक पुरोहिते, जेमने प्राणांत उपसर्ग कस्यो
हतो, ते श्री स्कंदकाचार्यना मोक्ष पामेला चारसो ने नवाणुं दिप्योने हुं प्र-
णाम करुं दुं. ॥ २१ ॥

॥ श्री स्कंदकसूरिनी कथा ॥

जेमां भणिमय अनेक प्रास्तावो ऊजवली रक्षा हता एवी आवस्ती नामे
नगरी वे. त्यां प्रख्यात यशवालो जितशत्रु नामे राजा राज्य करतो हतो.
तेने शीलव्रत धारण करनारी यथार्थ नामवाली धारिणी नामे स्त्री हती. ते-
उने महा पराक्रमवंत स्कंदक नामनो चतुर कुमार हतो. ते युवराजपद जो-

गवतो उतो जैनधर्मने विषे बहु प्रीतिवालो अयो दतो. स्कंदकने चौसठ गुण-
वाली अने रूपसौजाग्ययी सुशोजित पुरंदरपद्मा नामे नानी व्हेन होती. तेने
कुञ्जकार नगरना राजा दंभकाग्रि बेरे परणावी होती. त्यां ते सौजाग्यनी ज्ञा-
ग्यनी जूझि उती पट्टराणी पदने पामी होती. दंभकाग्रि राजाने मिथ्यादृष्टि, जैन-
धर्मनोष्ठेरी एने विद्याना अजिमानने धारण करनारो पालक नामे पुरोहित दतो.

एके दिवस दंभकाग्रि जूपाले कोइ राजकार्यने माटे ते पुरोहितने श्रा-
वस्ती नगरी प्रत्ये मोकळ्यो. त्यां ते राजसज्जामां गयो. बीजे दिवस ते म-
लीन दुष्टियाला पुरोहिते स्कंदकराजकुमार सांजलतां उतां राजानी आगल
जिनधर्मनी निंदा करी एटले स्कंदककुमारे कुतीर्थि मनुष्यनां वचनरूप बहा-
एने तोंमी पामवामां महा वायुसमान युक्तिवचनोवने ते पुरोहितना पदने
देदी नाख्यो. पढी अंदरथी कोवातुर थयेलो, परंतु उत्तर आपवाने असमर्थ
होवाने लीधे, उपरथी हास्य करतो ते पुरोहित कुमारनां वचनने बखाणवा
लाग्यो. पढी ते पालक पुरोहित राज्यकार्य करीने पोताने नगरे गयो एटले
पावलथी तत्त्वने जाणनार स्कंदककुमारे विचार कखो के, “ हा ! दुक्षिणव-
र्त्त हांखनी पेठे इष्टफल आपनारो आ दुर्लज्ज मनुष्यजन्म म्हाराथी फक्त प्रमा-
दने लीधेज हारी जवाय ठे. बली आरंजमां फक्त अल्प सुख आपनारा परंतु
पावलथी महादुःखदायी आ जोगो किंपाक फलनी पेठे साररहितज देखाय
ठे. निधे आ संसार असारठे, माटे तेने त्याग करीने हुं श्रीसुवतस्वामी पासे
अनंत सुख आपनारां चारित्र्यने गृहण करीश. ” स्कंदककुमार आ प्रमाणे पवित्र
मनोरथ धारतो हतो तेवामां श्री मुनिसुवतस्वामी पृथ्वी उपर विहार करता
करता सवारे श्रावस्ती नगरी प्रत्ये आब्या. त्यां महा हर्षवंत देवताउए क्रीडा
वद्यानमां मुक्तिगामी प्रजुना माटे समवसरणानी रचना करी. आ चखते वनपालके
सुरत जितदात्रु राजाने प्रजुना आगमननी वधामणी थापी. जक्तिमान् एवो
ते जूपति पण वधामणी सांजलीने अत्यंत हर्ष पामतो उतो पुत्र परिवारेने
साथे सइ क्रीडोद्यानमां प्रजुने वंदना करवा माटे गयो. स्कंदककुमार सदित
जितदात्रु राजाए त्यां विधिथी प्रजुने वंदना करीने तेमनी मोक्ष सुख आप-
नारी देवाना सांजली. प्रजुनी देवाना सांजलीने उत्पन्न थयेलो वैराग्यवालो
स्कंदककुमार ते दिवसथी वन लेवा माटे वगारे स्पृहावंत थयो. पढी श्रीजि-

नेश्वर जगवानने नमस्कार करी पितानी साथे पोताना घेर जइ व्रत लेवाने उत्साहवंत थयेला स्कंदके मातापिताने पूछ्युं, ते उपरथी तेदए कह्युं के, “हे पत ! हवणां तुं युवावस्थावालो ठे, माटे अमारां राग्यने गृहण कर अने व्रत लेवुं तो अमने योग्य ठे ” माता पिताए आम कहा उतां पण संसारना जयथी अति उद्देग पामेला, मोक्षना अर्थी अने चारित्रने विषे स्थिरवातवाला स्कंदककुमारे, पितानी आज्ञा मानी नहि. ठेवट तेणे पितानी आज्ञा लइ पांचसो मित्रोनी साथे श्रीसुव्रतस्वामी पासे चारित्र लीयुं. सर्व शिक्षांतो अज्ञास करी अने जिनेश्वर प्रभु पासेथी आचार्यपद पामी स्कंदकमुनिपे फेटलाक वर्ष सुधी प्रभुनी साथेज विहार कस्यो.

कोइ वखते पूर्वना कमें प्रेरेला स्कंदक मुनि, पोतानी ध्वेनना पति ईश्वरकाग्रिने वंदन कराववा माटे कुंजकार नगरप्रत्ये जवानी इच्छाथी प्रभुनी आज्ञा मागवा लाग्या. ते वखते त्रिकालना जाण एवा प्रभुए तेमने कह्युं. “हे सौम्य ! त्यां तमने प्राणांत उपसर्ग थवानो ठे, माटे ते हेशकारी स्थानके जवा. तुं त्यजी यो.” प्रभुए आम कह्युं तो पण तेमणे फरीथी पूछ्युं. “हे विजो ! अमे ते उपसर्ग प्राप्त थये ठे आराधक रहीशुं के विराधक ? ” प्रभुए कह्युं. “तमे सौ आराधक गो; परंतु त्यां जवुं मूकी यो.” जिनेश्वरे आवी रीते बहु कह्युं तोपण तेमणे पोतानो कदाग्रद गेग्यो नहि. पठी “जो आ अमे सौ आराधक ठीए तो अमने विरतिनुं फल थयुं.” एम कहीने तथा जिनेश्वरने वंदना कर स्कंदकसूरि बीजा अनेक साधुन सहित चाळ्या. ज्यारे स्कंदकसूरि कुंजकार गरनी पासेना गाममां आख्या त्यारे ते कुंजकार नगरमां पण सूरिना आवानी वात फेलाइ गइ. स्कंदकसूरिनुं आववुं पालक पुरोहिते सांजव्युं; तेथी अग्रिना गोलानी पेठे हृदयमां पूर्वनो तिरस्कार संज्ञारतो ठतो विचारबा एग्यो. “ते वखते पोताना स्थानवलने पामीने एणे मने बहु विगोव्यो ठे, हुं झूली गयो नथी; जेथी तेने हुं ते पोतानां कृत्यनुं फल देखामीश.” पण जाणे कावेज आकर्षण कस्या होयनी ! एम सूरि ते नगरना उद्यानने वि आख्या एटले “इवे हुं एनो कंड नाशकारी अनर्थ करीश.” एवो विचार गीने ते दुष्टात्मा पुरोहिते पोताना पुरुषो पासे, जे उद्यानने स्कंदकसूरिये पोता निवासथी मुगोजिन कस्यो इतो ते उद्यानने विषे गुप्तरीते अनेक शशो इ

શ્રી સ્કંદકસૂરિની કથા.

(૩૩)

ત્યાં સવારે સૂરિના આગમનને સાંજલી નગરવાસી સર્વે જનો વડુ જાણી તેમને વંદન કરવા માટે ઉદ્યાનમાં જવા લાગ્યા. ઉદ્યાન પાલકશ્રી સૂરિનું ગમન જાણી દંડકાગ્રિ રાજા પણ સ્ત્રી સહિત ગુરુને વંદન કરવા માટે ઉદ્યાનમાં ગયો. ત્યાં સૂરિયે તેમને મધુર વચનથી તેવી રીતે જિનોક્ત ધર્મ સંજ્ઞાલાભ કે, જેથી તેનું સર્વે વડુ સંતોષ પામ્યા. વેશના પૂર્ણ થયા પછી રાજા પોતાના મંદિર પ્રત્યે જઈને હર્ષ પામતો હતો સ્કંદક ગુરુની વારંવાર પ્રશંસા કરવા લાગ્યો. અવસર મલવાથી હટ બુદ્ધિનો પાત્ર અને હ્રાત્મા પાલક પુરોહિત રાત્રીને વચ્ચે નૂપતિને એકાંતમાં લઈ જઈને કહેવા લાગ્યો. “હે રાજા! આ કુસાધુન છે. હું તેનું વારંવાર શું વર્ણન કરું? મહારાજ! આપ તેનું ના હટ દાર્દને નથી જાણતા. સાંજલો. ધોર એવા કષ્ટકારી વ્રતને પાલવામાં અત્યંત એવો એ સૂરિ કોઈ રાજા છે, તે તમારાં રાજ્યને મૂલ્ય કરવાની ઇચ્છાથી અહિં આવેલો છે. વલી તેની પાસે રહેલા શિષ્યો રાત્રીયે એકાંતમાં ઘણા પ્રકારનાં આયુધને ધારણ કરનારા અને હજારો પુરુષોની સાથે યુદ્ધ કરનારા મહાસુજાત છે. જ્યારે ત્યારે અવકાશ મલકે તે વચ્ચે ગુણોથી વિશ્વાસ પામેલા તમને મારીને તેનું તમારાં રાજ્યને લઈ લેવાનો નિશ્ચય કરી રહ્યા છે.” રાજાએ પુરોહિતને કહ્યું. “એ કેવલ ધર્મનો મ્હોટો આશંકર દેખાય છે; પરંતુ અત્યંત પરિશ્રમનો વિશ્વાસ ન હોય તો ત્યાં આપનાં જ માણસોને મોકલીને તુરત તપાસ કરાવો.” રાજાએ મનમાં કંઈક આશ્ચર્ય પામીને પુરોહિતનાં વચનની પ્રતીતિને માટે પોતાના કેટલાક સેવકોને એકાંતમાં શિલામણ આપીને તુરત ત્યાં મોકલ્યા. સાધુનું અર્ધપોરસી કરીને નિશ્ચય લેતા હતા એટલામાં તે રાજપુરુષો આમ તેમ શસ્ત્રની ચોલ કરવા લાગ્યા. પછી પૃથ્વીને ધોડીને નાના પ્રકારનાં શસ્ત્રોને લઈ તેનું પુરોહિતની સાથે રાજસન્નામાં આવી રાજાની આગલ સર્વ મને કુશમાત્રમાં અતિ ક્રોધથી રાતા નેત્રવાલો બની ગયો. “હે હે! એ ક્રૂર શસ્ત્રોનો મને મારશે અને મ્હારાં રાજ્યને લઈ લેશે? અહો! આ એમની કાંઈ શેઠી વાત દેખાય છે!” કાવાનજ અગ્નિની પેઠે વચ્ચતા દંડકાગ્રિયે આમ વોલ-વતા વિચાર કમ્યા ગિનાજ હુગમ્યા પુરોહિતને આદેશ કલ્પો કે. “આ

गन्मा मुनियो दृवणां में तनेज सोंप्या ठे, माटे ए डुद्योने तुं त्दारी मरजीमु-
जव शिक्षा कर." पत्ती "पूर्वे म्हारां हृदयने केरी नामनारा मुनियोनो हुं
नाश करी नासुं." एम विचार करतो ते डुष्ट मनवालो अने परम अग्रमीं
पालक पुरोहित, अण जगतने पूज्य एवा निरपराधी सर्वे मुनियोने वयस्था-
नेके लाग्यो. वली निपरीत आत्मावालो ते अण जगतना सुहृद् एवा मुनियो
झाबु माननो वतो जेम जेम तेउ पीडा पामे तेम तेम उपायो करवा लाग्यो.

अग्रम एवा पालक पुरोहिते स्कंदकाचार्यने कथ्युं. "ते अग्रमरे जे
पंगानी गन्तामां म्हारो तिरस्कार कय्यो हतो तो आजे हुं त्दारो नाश करी
हा." पानंक आयां कठोर वचन कथ्यां तो पण मुरितो क्रमा धारणा करी बे
सो ग्हा. पत्ती पारी पुरयोमां अग्रमर एवा पालके अनुक्रमे ते सर्वे मुनियो
पंग एवा निवयंत्र (घाणी) मां नाख्या. अर ! आवी घोर निर्दयताने शिक्षा
पाउ शिक्षा पाउ !! पत्ती "जिनेश्वरनुं वचन मिथ्या न होय." एम विचार
करता एवा स्कंदकाचार्य पोताना सर्वे शिष्योने आ प्रमाणे क्षमानो प्र
निबोध कय्यो के, "अहो ! धीर तपस्वीयो ! तमे सो श्रेष्ठ एवा क्षत्रिय कु
लमां उन्नत अया ठे, माटे आज तमे नावशायनी साथे युद्ध करे. आ उ
पावके कंगरी बहु घोर वेदनाने गमावो. कारण के, नरक जयने विपे आर्य
अनंतगर्भा वेदनाने मदन करी ठे. अहो ! तमे एक मूर्खते मात्रता कष्ट
अनंत मुद्द संरक्षित मयांकुष्ट मुक्तिने मेळयो." गुह्यनी आर्य शिक्षा मां
जर्तने अधिक मनोव्रत्त्याना सर्वे मुनियो पंगमां पीनावाधी थोपनी पीकाने
मदन करवा समर्थ अया. अनुक्रमे मुक्तिरूप मंदिनी निमगणीरूप दाराथे-
ली प्रत्ये आम्ह अंगता ते सर्वे मुनियो अनंतर केवनी अया. आम मां मुर्ख
ते नावरी निद्रिद पाव्ये तेन एक एक कुल्लर शिष्य अने स्कंदकाचार्य पंगे
एवे जंग बाकी ग्हा. पत्ती पुगेदिने ते कुल्लर शिष्यने पंगमां पीनावा मने
सोवा एतेने कुल्लरना मोठरी मंगायेल्ला मृगिये पालक पुगेदिनेने कथ्युं. "ह
देने मने पीव. कारण के, हुं नेनी पीकाने म्दारी दृष्टीसो जोगा समर्थ
दी." मुनियो आयां वचन मांजर्तने पत्ती "एनी आगत आ वाचकनो वाच हा-
वदी तेने बहु दुःख अहो." एम वारी पालक पुगेदिनेने कुल्लरने प्रथमतः पंग-
मां नावने दोहयो एतेने मुद्द अंगनी आत्मवेदनेवीर जेने पंगाना मां हने

नो क्षय कथ्यो हतो एवो ते बालमुनि केवल ज्ञान पामीने तत्काल मोक्षपदने पाम्यो. अहो ! लोकमां जेमना अर्थो सिद्ध थया ठे एवा पुरुषो पीना पामी-
ने खलरूप बनी जाय ठे अने पीना पामेला ते म्दोटा सिद्ध अर्थवाला पुरुषो
आश्चर्य उत्पन्न करे ठे. " अहो ! आ दूरात्मा ते केवो ? के, जेणे एक बाल-
मुनिने पण ठोमी दीपो नदि. " आवा कोपची ते मदान् आचार्येने अशुभ
परिणाम उपन्यो. पढी पीना पामेला ते सूरिभरे बहु कोपची देदा, पुर अने
भूपति सहित पावक पुरोहितने वाली नाखवानुं नियाणुं करयुं. कुंजकार न-
गरमां आवुं दुष्टकर्म घवाची सवारे जाणे जगन्ना स्वामी एवा सूर्य ते न-
गरने न जोवानी इच्छाची पोतानां नेत्रने बंध कथ्या होपनी ? एम सर्व दिशा-
ज रजची बहुज मलीन थड गइ अने मांसनो आहार करनारा पक्षियो आका-
शमां उमवा लाग्या.

इहे आकाशमां उमती कोइ एक समलीये, पृथ्वी उपर पमेला अने रुधिर-
ची खरमापेला श्री स्कंदकस्त्रिनी रजोहरणने मनुष्यना इस्तनी प्रांतिची आ-
दरपूर्वक उपाम्यो. अनुक्रमे ते समली उमती उमती जेटलामां दंभकाग्रि रा-
जानी स्त्री पुरंदरपदा के, जे स्कंदकस्त्रिनी व्हेन धती हती तेना मंदिर उपर
गइ तेटलामां तेनां मुखची ने रजोहरण पमी गयो. प्रथमचीज उद्योग पामेला
मनवाली ते पुरंदरपदा पोतानी आगलज पमेला वज्रसमान रजोहरणने तु-
रत हाथमां लडने बोली के, " अहो ! मैज आपेला रत्नकंबलची विंटालेलो आ
म्हारा जाडनो रजोहरण आदि क्पांची आव्यो ? अरे ! ते लोहिची खरमाएलो
केम ? अने बली आकाशमांची क्पांची पर्यो ? " पढी पुरंदरपदाए स्त्रिनी
शोक करावी तो तेणे हूतनां मुखची तुरत सर्व वात जाणी एटले तो ते दुः-
खने लीधे पोतानी मतिने कूटती मूर्छा पामी गइ. मूर्छा निवृत्त थइ त्यारे पृथ्वी
उपर आलोटती, रुदन करती अने वारंवार निदासा मूकती गद्गद् बचनव-
ने राजाने कहेवा लागी. " अरे ! तमे आवुं घोर पापकर्म शा माटे आचरयुं
के, जे पवित्र एवा साधुज पुरोहितने मारवा माटे सोंप्या. " राजाए रात्रीनुं
सर्व वृत्तांत कहुं एटले पुरंदरपदाए कहुं के, " हा हा नरेंद्र ! जिनघर्मना छे-
पी एवा पुरोहितने तमने ठेत्या ठे. निरंतर उत्तम साधुजने विषे छेप राखना-
रा ते पुरोहितनेज आ सर्व कष्ट करयुं ठे एम जाणो. हे भूपति ! पिताए आ-

પેલું પોતાનું રાજ્ય પણ ત્યજી દઈ જેણે ક્ષીણ ચારિત્ર અંગીકાર કર્યું છે, તે તમારાં રાજ્યને શા માટે લેશે ? ધિક્કાર છે ધિક્કાર છે તમારા કૂન્યચિત્તપણા-ને !! અને ધિક્કાર છે ધિક્કાર છે તમારા કુર્વલ એવા કાનને !!! જે તમે કૂર આદેશથી એ પુરોહિતની પાસે સાધુત્વને મરાવ્યા. ઓરે ! જેણે અગ્નિદોષની પેઠે દયારૂપી ગુણોને અગ્નિમાં બાલી નાખ્યા છે તે પાપી પુરોહિતનું નામ પણ કેમ લેવાય ? હે નૃપ ! વધારે શું કહું જે ધવાનું હતું તે ધ્યું; પરંતુ નિશ્ચે દેશ સહિત તમારો શ્રોતા વચ્ચતમાં નાશ થશે. ઓરે ! પોતાના બંધુ સ્કંદકનો વ્યર્થ થયે સાંજલીને પોતાના મંદિરમાં જીવતી રહેલી પુરંદરણાને (મને) ધિક્કાર છે ધિક્કાર છે !! ” આ પ્રમાણે શોક કરતી એવી તે રાણીને શ્રી અરિહંત પ્ર-
જ્ઞની માન્યકારી એવી સાક્ષરદેવીયે ત્યાંથી ઇપાનીને તુરત શ્રી મુનિસુવત-
નાથ જિનેશ્વર પાસે મૂકી. ત્યાં તે વિરક્ત ચિત્તવાલી રાણીયે અરિહંત પ્રજ્ઞ પાસે
ઘત અંગીકાર કર્યું. યોગ્યજ છે, સત્પુરુષોને કેવલ સંસારના ત્યાગને માટેજ
વિરામ્ય કૃત્ય શ્રાવ્ય છે.

હવે સ્કંદક મુનિ, પોતે કરેલા નિપાણથી અગ્નિકુમાર દેવતાત્વને વિશે સંપૂર્ણ પર્વાતિવાજો એક મૂહૂર્તને અંતરે દેવતા થયો. વિવ્ય પલંગથી ઊઠેલા તે દેવતાએ અવધિજ્ઞાનથી પોતાનો પૂર્વજન્મ જોયો, તેથી તે બહુ ક્રોધાતુર થયો. પછી કોવરૂપ અગ્નિથી પ્રલપકાલના અગ્નિની પેઠે અતિ જ્વાલમયમાન એવા તે દેવતાએ તુરત કુંજકાર નગરપ્રત્યે આવીને મેઘની પેઠે સ્થેરના અંગારાની વૃદ્ધિ કરી, જેથી દેશ તથા નગર સહિત દંભકાગ્નિ રાજા જસ્મરૂપ થયો. ઓહો ! પ્ર-
ધર્મી પુરુષોના કુસંગથી મ્હોટા પુરુષોનો પણ નાશ થાય છે. ઘરાક એવા પા-
સક પુરોહિત અગ્નિવત્ને જસ્મીનૂત થઈ નરકે ગયો. આહા ! પાપ વૃત્તિવાળા જી-
વો પોતાના અને પશ્ચાત્ત મૃત્યુને અર્થ શ્રાવ્ય છે. ઓહો ! જેમ સ્કંદકમૂર્તિ આપનિ-
ને વિશે પણ પોતાના શિષ્યો સહિત ક્ષમાચારી થયા, તેમ કૃત્કૃષ્ટ મોહસુગ-
નો મૃદા કરનારા વીજા શ્રેષ્ઠ સાધુત્વ પણ તેવાજ (ક્ષમાચારી) થયું.

॥ ડનિ મ્કંદકમૂર્તિની કથા ॥

दनुष अन्नतिष्ठिअ-पराजव जवजयाउ उव्विगो ॥
 नेगमअठसहस्से-ए पम्बुमो कित्तिउसिठी ॥ २२ ॥
 पवईउ मुणिसुव्वय-सामिसगासम्मि वारसंगविऊ ॥
 वारससमपरिआउं, सोहम्मे सुरवई जाउ ॥ २३ ॥

अर्थ-अन्यतीर्थियोची थयेला पोताना पराजवने जोइ संसारना जयथी
 ठेव्हेग पामेलो, एक हजारने आठ वणिक पुत्रो सहित श्रीमुनिमुव्वत स्वामी
 पासे दीक्षा लेनारो, द्वादशांगीनो अन्यास करनारो अने वारवर्ष पर्यंत दीक्षा
 पर्याप्तवालो कार्तिक शेठ, सौधर्म देवलोकने विषे सुरपति (इंद्र) थपो. २२-२३

पृथ-चौदपूर्वधारीनो अधन्यथी पण लांतक देवलोकने विषे अवतार
 धवो जोइए जेने माटे " लंतमिव चउदपुव्विस्त " एवं प्रमाण आपेलुं ठेवता
 आ कार्तिक शेठ, ती धर्म देवलोकने विषे इंद्र केम थपो ?

उत्तर-चौद पूर्वोना अन्यासीठने पण प्रमादथी कांश्क वित्तरी जवाथी
 परिकर्म, सूत्र, पूर्वानुयोग, पूर्वगत अने चूलिका ए पांच दृष्टिवादना जेदो
 तो होयज ठे. कारण पूर्वगतमां चौद पूर्व रदेला ठे माटे, एम वध्रे स्थाननां
 अध्ययनने विषे पण दृष्टिवादना पाठथी दश पूर्वना अध्ययनने विषे पण
 चौद पूर्वोपणानो संजव घाय ठे. एमां कांइ विरोध नथी.

॥ कार्तिक शेठनी कथा ॥

पुण्ये करीने पवित्र तथा कन्याशकारी इस्तिना पुरी नामे नगरी ठे.
 त्यां श्रेष्ठ समकितनां पाग्रहप, एक हजार अने आठ थावक पुत्रोए सेवन क-
 रेलो, राजाने तथा बीजा वेपारीने बहु मान्य एवो कार्तिक शेठ नामे वेपारी
 वस्ततो इतो. वल्ली ते नगरमां बीजो कोइ गंगदत्त नामे भद्र घनवान् शेठ रदेतो
 इतो. तेणे अवसर मल्लवाथी श्री मुनिमुव्वतस्वामी पासे दीक्षा लीधी इती.

हेवे ते नगरमां गैरिक नामे कोइ तपस्वी आघ्यो. ते निरंतर मासहप-
 णेने अंते पारणुं करतो इतो. नगरवासी लोको पण जक्तिपूर्वक पोताना
 घेरथी आबीने मासहमलना पागणाने अवसरे " हुं पेलो हुं पेलो " एवा
 आग्रदथी तेनुं निमंत्रण करना. पागणाने वन्नेने नगरमां आवेला ते नागमने

जोड़ने नगरवासी लोको तेने आदरधी बहु वखाणता. लोको तेनी आ प्रमाणे
 जक्ति करता; परंतु कार्तिक शेठ तो ते मिथ्यावृष्टि अज्ञान तपवालो होवा
 थी तेना सामुं पण जोतो नहि. पठी ते तापस, पोताने नहि नमता एव
 कार्तिक शेठने जाणीने बहु क्रोध पांम्यो. कहुं ठे के—जैनसाधुन विना बीजाने
 विषे क्षमा गुण क्यांथी होय ? एक दिवस ते तपस्वीये पोतानी तपोशक्ति
 थी त्यांना राजाने बडा कस्यो; तेथी ते पोते पारणाने अवसरे तपस्वीने जो
 जनने वास्ते आमंत्रण करवा आव्यो. तपस्वये कहुं “हे पृथ्वीनाथ ! हुं त्या-
 रेज तमारा घरने विषे पारणुं करीश के, ज्यारे कार्तिक शेठ मने पीरस्तवा
 आवे. ” राजाए ते बात कबुल करी तत्काल कार्तिक शेठना घरने विषे आ-
 यीने तापसनो अजिप्रद तेने कही बताव्यो. पठी तत्त्वेने जाणनार अने
 विद्रोप बुद्धिंत एवा शेठे जूपतिने कहुं. “हे स्वामिन् ! अन्यतीर्थियोंने
 विषे सत्क्रिया करवी योग्य नथी, तोपण हे राजन् ! हुं आपना नगरने विषे
 रहुं ठुं, माटे आप जे आह्वा करो ते म्दारे करवीज जोड़ए. कारण के, राजा-
 नो आदेश बलवान् होय ठे. ” शेठे राजानुं वचन मान्य करयुं एटले प्रसन्न
 पयेलो जूपति सेनासहित तुरत पोताने घेर आव्यो. पठी मध्यान्हने बखते त-
 पस्वी, राजाना घेरे पारणुं करवा आव्यो त्यारे समयनो जाण एवो शेठ पण
 त्यां आव्यो. राजाए मूकेला आसन उपर तापस बेठो एटले राजानी आह्वा-
 यी शेठे तेने मिष्ट जोजन पीरस्यां. ज्यारे आ शेठ पीरस्ततो इतो त्यारे ते ता-
 पसे “मैं तने नमाव्यो ठे. ” एम ठंची आंगली करीने तेनो तिरस्कार कस्यो
 एटले शेठ विचारवा लाग्यो. “ धिक्कार ठे धिक्कार ठे म्दारा जन्मने तया जी-
 यितने के, जे मैं आ कुलिंगिनो सत्कार करीने म्दारा समकितने मलिन करयुं.
 एणे जे म्दारो पराजय कस्यो ते मने दुःखकारी नथी; परंतु ए जे अरिदंत
 धर्मनी निंदा करे ठे ते मने बहु साले ठे. अहो ! धन्य अने पुण्यवंत तो गंग-
 दन शेठज ठे के, जेणे गृदस्यधर्म त्यजीने अवसरे दीक्षा ग्रहण करी ठे. जो
 मैं पण संसार जपने नाश करनारी दीक्षा आगलथी लीधी होत तो हुं आ
 अवम तापसथी पराजय पामत नहि. इचे म्दारे आ परस्वाधिन अने अवधि
 एवा गृदवास्तथी सरयुं. ” आ प्रमाणे कार्तिक शेठ बहु वैराग्य पांम्यो. पठी
 तापस जर्माने गयो एटले शेठे राजानी विनंती करी के, “हे स्वामिन् ! मने

आज्ञा आपो के, जेथी करीने हुं संयम लउं." बहु आग्रहथी राजानी आज्ञा लइ संसारथी निस्पृह थयेला ते कार्तिक शेठे जैनमंदिरोने विपे अगइ महोत्सव कराव्या. चार प्रकारना संघने नाना प्रकारनां दानथी सर्व प्रकारे संतोष पमानी दीनजनोने पण कृतार्थ कखा. बली सातक्षेत्रने विपे पण पुष्कल द्रव्य वापरुं. एवामां तेना ज्ञान्ययोगथी त्यां श्री मुनिसुव्रतस्वामी समवसथा एटले एक हजारने आठ वणिकूपुत्रोनी साथे तेणे प्रभु पासे चारित्र्य अंगीकार करुं. अनुक्रमे ते स्थविरसाधुछ पासे द्वादशांगीनो अन्त्यास करतो गीतार्थ थइ अने बार वर्ष पर्यंत उत्तरगुण चारित्र्यने पाली सौधर्म देवलोकने विपे ऐश्वर्यानां पात्र रूप इइ थयो. हवे पेलो तापस पण द्वैथी आज्ञियोगिक कर्मने उपार्जन करी तेज सौधर्म देवलोकमां ऐरावत नामे आज्ञियोगिक देव थयो. कोइ एक दिवसे इइ " हे देव ! तूं म्हारे बेसवा योग्य अति श्वेत कांतिवालुं दाथीनुं रूप कर. " एम ते ऐरावतने आज्ञा करी; परंतु ते देवताए अवधिज्ञानथी पोतानो तापसरूप पूर्वजव तथा इइनो शेठरूप पूर्वजव जाण्यो; तेथी तेणे गर्वने लीबे दाथीनुं रूप न करुं. इइ बारंवार कहुं एटले ते देवताए इइना पराक्रमने न जाणता दाथीनां बे रूप विकुर्ष्या. पढी इइ पण तुरत पोतानां बे मनोहर रूप करी तेना उपर बेगो. बली ते देवताए इइने ठेतरवा माटे पोतानां चार रूप कखां. तो इइ पण उत्तम एवां तेटलांज रूपो करीने तेना उपर बेगो. देवताए बारंवार पोतानां रूपो वधारवा मांड्या एटले इइ, क्रोधथी विचारवा लाग्यो के, " मृत्यु पामवाने इछतो आ दाथी हुं मने ठेठरे ठे ? " पढी अवधिज्ञानना उपयोगथी जोयुं तो इइ दाथीने पूर्वजवनो तापस जाण्यो एटले तेणे पोताने ठेठरवानी इछा करता ते दाथीने हणवा माटे हाथमां वज्र लीयुं. " तूं छत्र करे ठे, माटे हवणां आ वज्रथी तने मारुंहुं." एम इइ कहुं एटले ते ऐरावत देवताए पोतानी कपट क्रीया त्यजी दीधी. पढी ते ऐरावत मदा दाथी सरलगतिवरने निरंतर इइना क्रीमाविहारना कौतुकने पूर्ण करवा लाग्यो. प्रथम गृहवासमां सम्पत्तवपूर्वक देशचारित्र्यने सारी रीते पाली अने पढी दर्पपूर्वक चारित्र्यने पालतो ते कार्तिक शेठ इइ पदने पाम्यो.

॥ इति श्री कार्तिक शेठनी कथा ॥

जरा पण जेद पाम्युं नहि. पठी उदयसुंदर विगेरे उत्रीश श्रेष्ठ पुरुषोना समू-
हनी साथे नवी स्त्री सहित वज्रबाहु कुमारे दीक्षा लीवी. पठी मंत्रीयोए सा-
केतनपुरमां आवीने कुमारनी दीक्षागृहण संवंची सर्व वात विजयजूपतिये
कही, तेथी ते जूपाल पोताना चित्तमां विचारवा लाग्यो के, “ धन्य ठे ते व-
ज्रबाहुकुमारने के, जेणे युवावस्थामां पण व्रत अंगीकार करचुं. अमेज मूर्त
उर्या के, अति वृद्धावस्था प्राप्त थया उतां पण जोगने विषे स्थिर रहा. ”
विजयजूपतिये मनमां आवो विचार करीने अने पठी पोतानां राज्यने विषे
पुरंदर पुत्रने स्थापीने पोते संसार समुझने तारवामां नाव समान चारित्र
अंगीकार करचुं.

हवे पुरंदर राजाने पृथिवी नामे अति मनोहर स्त्री इती. तेजने काले क-
रीने एक कीर्तिधर नामे पुत्र थयो. अनुक्रमे ते पुत्र यौवनावस्था पाम्यो ए-
ले ते पुरंदर पितानी आझाथी दर्पपूर्वक कुत्रादेशना राजानी सद्देवी नामे
युवान पुत्रीने परणयो. पुरंदर जूपतिये पण कीर्तिधर पुत्रने राज्य सोंपी दीक्षा
लीवी. कह्युं ठे के—कड्याणनी इच्छा करनारा पुरुषोने तो पूर्वना पुरुषोए आ-
चरेलो मार्ग श्रेयकारी ठे. कोइ वखते राज्यनुं पालन करता एवा यशवंत की-
र्तिधर राजाए दिवसने विषे सूर्यनुं ग्रहण दीतुं; तेथी ते जूपतिये पोताना सर्व
भिन्न, सामंत अने मंत्रीयोनी पासे “ निश्चे आ सर्वसंसारिक वस्तु नाशवंत
ठे. ” एम कह्युं. पठी नित्य सुख आपनारां चारित्रने गृहण करवाने तैपार थ-
पेला ते राजाने सामंत तथा मंत्री विगेरे मुख्य माणसो एकठा अझे कडेवा
लाग्या के, “ हे नरेश्वर ! हवणां तमारे व्रत लेवानो विचार करवो ते योग्य
नथी. कागण के, राजा विना आ विडाल एवो देश तथा राज्य क्षणमात्रमां
नाश पामडो. वजी राज्यना नाशथी लोकमां म्होटा अनथों पण बहु थाय ठे,
भाटे हे नाथ ! तमारे पुत्र विना हवणां व्रत लेवुं योग्य नथी. ” पठी जोगत्र-
की अनि वैराग्यवंत थपेला ते कीर्तिधर राजा, “ हुं क्यारे चाग्रि लड्डा. ”
एम चिंतवन करतो उतो राज्यनुं पालन करवा लाग्यो. अचमरे सद्देवी रा-
णीये एक पुत्रने जन्म आप्यो; परंतु मंत्रीयोए ते गोपची राग्यवाथी राजाए
पुत्रजन्म जाण्यो नहि. पठी कोइ वखते कोइ पुरुषे राजाने पुत्रजन्मनी वान
करी: तेथी एक पगवासीयुं पुत्र थये गजान तेने दर्शथी बहु प्रीतिदान आ-

कीर्तिधर तथा सुकोशल मुनिनी कथा. (३४१)

प्युं. पठी पंदर दिवसना थयेला ते पोताना पुत्रने सज्जामां लावी राजाए “सुकोशल” एवं नाम पारुवा पूर्वक तेने पोतानुं राज्य आप्युं अने लघुकर्मी एवा पोते बहु ज्ञारे एवा आश्चर्यकारी चारित्रने श्रंगीकार करचुं. पठी सहदेवी राणी पोताना सुकोशल पुत्रने प्रेमपूर्वक पालवा लागी अने नगरवासी जनो पण तेने (सुकोशलने) राजा मानीने नमवा लाग्या. ज्यारे सुकोशल कुमार बाल अवस्थाने उल्लंघन करी युवावस्था पान्योत्यारे ते गुणे करीने सुशोजित एवी कोइ महाराजानी पुत्रीने परण्यो. पठी सहदेवी विचार करवा लागी के, “आ म्हारो पुत्रना वरवानए युवावस्थामांज राज्यने त्यजी वइ दीक्षा ली. धी ठे तो आ म्हारो पुत्र पण मालाधर्मनी पेठे युवावस्थामांज संयम लक्ष्मीने श्रंगीकार करइ. कारण श्रद्धा जोवाथी वये ठे. हवे हुं निश्चे लिंगधारी मुनियोने तथा बीजा साधुचने पण नगरमां आववानुं वंघ करुं के, जेथी करी म्हारो पुत्र कांडपण धर्म न सांजले.” आ प्रमाणे विचार करीने सहदेवी राणीये नगर रक्षकोनी पासे प्रथमज नगरमां रहेला धर्म कहेनारा सर्व साधुच काढी मूक्या तेमज बीजा नवा आवनारानुने पण नगरमां आववानुं वंघ करचुं. कहुं ठे के—मोहरूप मदिरा मनुष्यनी पासे शुं शुं नथी करावती? अर्थात् बहु खराब कामो पण करावे ठे.

हवे कोइ वखते पृथ्वी उपर बिहार करता करता कीर्तिधर मुनि (सहदेवीना पति अने सुकोशलनो पिता) साकेत नगरप्रत्ये आव्या. त्यां नगरीमां प्रवेश करी मध्यान्हने वखते पारणाने माटे मार्गमां जता एवा ते मुनिने गोखमां वेठेली सहदेवीये दीठा एटले तो तेराणी सज्जुशोथी सुशोजित अने विश्वना प्राणीयो उपर दया राखनार ते मुनि उपर मत्सर घरवा लागी. वली “म्हारो पुत्र एने न मलो” एवा विचारथी ते राणीये पोताना सेवको पासे ते मुनिने प्रहार करावी तुरत नगरमांथी काढी मूक्या. “आ घिटवना सहदेवीये करावी ठे.” एम जाणता उता पण मुनि क्षमाथी ते सर्व सहन करीने वनमां जइ रहा. हवे अहिं सहदेवीये पोताना सेवको पासे मुनिने प्रहार देवराज्यो ते सुकोशलनी धावमाताए दीतुं; तेथी ते कीर्तिधर राजर्षिना पूर्वना उपकारने स्मरण करती बहु रोवा लागी. स्नेहवंत सुकोशल ते धावमाताने रोवानुं काण पळचुं एटले धावमाताए तेने कहुं. “हे वत्स ! कीर्ति-

ધર મુનીશ્વર ત્વારા વદાલા પિતા થાય છે. તે માસક્રમણને પારણે નગરમાં જિજ્ઞાસેલા આઘ્યા દતા. તું તેમની સાથે ન જતો રહે એવી ફઞાચી આ ત્વા-
 રી માતા સદ્દેવીયે તે મદ્દામુનિને મારી કાઢી મૂક્યા છે. હે વત્સ ! હું તેમના
 ગુણોનું સ્મરણ કરતી ંતી રુદન કરુંતું. હે કુમાર ! જ્યારે તમે પંદર દિવસના
 દતા ત્યારેજ તેમણે તમને રાજ્યાસન ઉપર બેસારી દીક્ષા લીધી છે અને તે દિવસથી
 તે મુનીશ્વર આજેજ આ નગરમાં આઘ્યા દતા. ” લઘુકર્મી અને વિવેકમાન
 સુકોશલ જૂપતિ ધાવમાતાનાં આવાં વચન સાંજલીને તુરત પોતાના શ્રેષ્ઠ પ
 રિયાર સહિત વનપ્રત્યે ગયો. ત્યાં જેના શરીરે પુલકાવલી થઈ હતી એવો તે
 જૂપતિ પોતાના પિતારૂપ સાધુને પ્રદક્ષિણાપૂર્વક જ્ઞક્તિથી નમસ્કાર કરી તેમ
 ની આગલ બેઠો. પઢી કીર્તિધર રાજર્ષિયે આદરથી ધર્મનો ઉદ્ધાસ કરનારી
 વાણી કહી. “ હે જ્ઞપ્તપુરુષો ! જન્મ મરણાદિ કલ્તોલે કરીને ઝરપુર એવા
 આ સંસારરૂપ સમુદ્માં અસાર એવા જોગોએ કરીને માણસ જરાપણ તૃપ્તિ
 પામતા નથી; તેમાં પણ દક્ષિણાવર્તશંખની પેઠે મનુષ્ય જન્મ કુર્લ્લંજ છે અને
 તેમાં વિષયસુખ વિજલીના સમાન ચંચલ છે. આ સંસારમાં પ્રાણીયોને જન્મ-
 મરણાદિ ધોર દુઃખો પ્રાપ્ત થાય છે; માટે તત્ત્વને જાણનારા પુરુષોએ સર્વ પ્રકારે
 સંસારનો ત્યાગ કરવો. ” મુનિની આવી ધર્મોપદેશના સાંજલીને પ્રસન્ન થયેલા
 સુકોશલ જૂપતિયે કહ્યું. “ હે તાત ! તમારા દર્શનથી આજે મ્હારો જન્મ સ-
 ફલ થયો. મને વાલકને સંસાર સંબંધી દુઃખ આપનારાં સાધ્માગ્યપદને વિષે
 મૂકી મું તમે પોતેજ હિતકારી એવા વ્રતને અંગીકાર કર્યું ? હે પિતા ! હું વડું
 તરડ્યો હું, માટે દવણાંજ મને પોતાના ચારિત્રરૂપ અમૃતનું પાન કરાવો. ”
 આ વચ્ચે દીક્ષા લેવાને તૈયાર થયેલા સુકોશલ પુત્રને જાણી સદ્દેવી તુલ
 ત્યાં આવીને તેને કદાપ્રદ કરી ના પામવા લાગી; પરંતુ સુકોશલ જૂપતિયે
 કહ્યું. “ જો હું ત્વારો વદાજો પુત્ર તું તો હું મને પવિત્ર એવા ચારિત્ર લેવા માટે
 ઝટ રજા આવ. ” વલી તે પોતાની સ્ત્રીને કહેવા લાગ્યો. “ હે કુદોદરી ! તને
 મર્જ છે, માટે પુત્ર થાય ત્યારે તેને મારાં રાજ્યને વિષે સ્થાપન કરજે. અત્યારે તું મને
 વિગ્નકારી થઈશ નહિ. ” આ પ્રમાણે માતાની, સ્ત્રીની, સામંતોની અને મંત્રીયોની
 સુલેકર્મને રજા સડ તત્ત્વને જાણનાર એ સુકોશલ રાજાએ તેજ વચ્ચે જન્મવધી
 ચારિત્ર લીધું. પડો મોહરૂપ નિજાણ ત્યજી દીવેલા તે પિતા પુત્રરૂપ વંશે મુની-

कीर्तिधर तथा सुकोशल मुनिनी कथा. (३४३)

श्वरो निरंतर शुद्ध ध्यान अने क्रीया करवामां उद्यमवंत थया. कोइ बखते श्रेष्ठ एवा ते बन्ने मुनीश्वरो, वर्षाकालने विषे मौञ्जिद्र्य पर्वतना शिखर उपर कनकावली बिगरे बहु तप अने यवमध्यादि पन्निमा करता ठता चातुर्मास रहा. पढी कार्तिक मासनी पूनमना पारणाने विषे चातुर्मासिक व्रत पूर्ण करी गुणोद्यी गरिष्ठ एवा ते बन्ने साधुछ ते महा पर्वतथी नीचे उतरवा लाग्या.

हवे आ बखते सुकोशल पुत्रना वियोगनी पीडाने नहि सदन करवाथी तेनी माता सहदेवी मृत्यु पामीने बाघेण छइ हती. बली छुट चित्तवाली, जपंकर मुखवाली अने अनेक जीबोनो संहार करती ते, आ मौञ्जिद्र्य पर्वतने विषेज रहेती हती. पर्वतना शिखरथी उतरता ते दयावंत बन्ने मुनी-छोने पर्वतनी मेखलामां मध्यमां जमती एवी बाघेणे दूरथी दीठा. पढी प-होलुं करयुं ठे म्हाहुं जेणे एवी ते बाघेण जूखने लीबे बन्ने मुनियोने जहण करवा दोमी. आ बखते तत्त्वनो जाण अने गुणी एवो सुकोशल मुनि सुज-टनी पेठे कीर्तिधर पिताए चारंवार ना कहा ठतां पण बाघेणना परीसहने सदन करवा माटे पोतानी मेलेज आगल थयो. पढी रातानेने करीने अति जपंकर बाघेण फाल देती त्यां आवीने मुनिने पामी नाखी तेना उपर चमी वेठी. बली ते मुनिना साचलना अतिकोमल मांसने खावा लागी. अहो ! अज्ञानथी मूढ आत्मावालो जीव हुं पाप नथी करतो ? धिक्कार ठे आवा क्रूर कार्यने !!! पढी पाते उजेला कीर्तिधर मुनिये आवां अति मधुर वचनथी सुकोशल पुत्रने उत्साहवंत कख्यो. “हे वत्स ! पूर्वकर्मना योगधीज आ तने दुःसह विपत्ति प्राप्त थइ ठे. तो हवे तुं ए विपत्तिने सदन करवामां पोतानुं सर्व पराक्रम फोरव.” धीरजवान सुकोशल मुनिये पण पोताना द-द एवं अंतरमां प्रीयकारी ते जावनाने वजनी पेठे स्थापन करी. बली कीर्तिधर मुनि कहेवा लाग्या के, “अनेक जवने विषे जमता स्नदवंत एवा तें बहु एकेंद्रि जीवोना समूहने जहण कख्या ठे. बली तें नरकने विषे एवं घोर दुःखने सदन कख्या ठे के, जेनी आगल आ दुःख कोण मात्र ठे ? ” महा मुनीश्वर सुकोशल आपतिमां पण एज प्रकारनी जावनाने जावतो ठतो अज्ञाननो नाश करनारी रूपकश्रेणी प्रत्ये चड्यो. अनुक्रमे ते तुरत निर्मल एवा केवलज्ञानने पामी अने जगन्मां उत्तम एवी मुक्तिरमणीने पाग्यो. वा-

ધેણે પણ સુકોશલ મુનિના સાથલનું માંસ જક્ષણ કરી અને પઠી પેટનું, શ-
 થનું, યંજાનું અને મસ્તક વિગેરેનું એમ સર્વ અંગોનાં માંસનું જક્ષણ કર્યું.
 ત્યાર પઠી તે વાધેણે, મ્હોદું પહેલું કરીને વગાસું खाता सुवर्णश्री जन्मिन् पो-
 ताना दांतनी पंक्ति दीठी. માંસ જક્ષણશ્રી નિવૃત્ત થયેલી વાધેણ, સુવર્ણજનિ-
 ત્ર દંત પંક્તિને જોતી “ નિશ્ચે મેં કાંઈક દીઠું.” એમ વારંવાર પોતાના ચિત્તામાં
 વિચાર કરવા લાગી. બ્રહ્મપોહ કરતા તેને પૂર્વનો જન્મ સાંજસ્યો એટલે કીર્તિ-
 ધરમુનિ, તેને શ્રાદ્ધશ્રી કહેવા લાગ્યા કે, “ હા સદેવેવી ! તું વાધેણ ઘડ ઘ-
 પદામચાલા અને શ્વેત એવા પોતાના પુત્રના માંસને જક્ષણ કરતી હતી શું હું
 પામે છે ? કીર્તિધરમુનિનાં શ્રાવાં વચન સાંજસ્યો વાધેણ, સુકોશલ પુત્રનો
 જાણે અત્યંત શોક કરતી હોયની ? એમ પૃથ્વી ઉપર આલોટવા લાગી. “ હા ! આ
 પુત્રને લાલન પાલન કરી મેંજ મ્હોટો કર્યો છે. વલ્લી નિશ્ચે તેનાજ વિયોગશ્રી હું
 મૃત્યુ પામીને વાધેણ થઈ હું. આ પવિત્ર બુદ્ધિવાલા પ્રાણપ્રિય પુત્રનું મેં જક્ષણ
 કર્યું. ધિક્કાર છે ધિક્કાર છે વે જવના વિનાશકારી આ હુટજાતિના કર્મને !!!
 જો કે હિંસક જીવો નિરંતર વીજાતને જક્ષણ કરે છે; પરંતુ પોતેજ પુ-
 ત્રનો નાશ કરનારી મ્હારા સમાન વીજી પાપીણી જગત્માં કોણ હશે ? ”
 આ પ્રમાણે વાધેણ પોતાના મનમાં શ્વેદ કરતી હતી. એવામાં કીર્તિધરમુનિએ
 તેને કહ્યું કે, “ હે જ્ઞે ! આ ત્હારો જન્મજ વિષમ છે કે, જેમાં પોતાનું શ્વેદ
 તે પણ શાયરુપ સમજાય છે. અવંશિત એવા ધર્મયો મનુષ્યપણું મલે છે. તું ધર્મ-
 વિના આવી નીચ ગતિ પામી હું. વલ્લી નાના પ્રકારના જીવોના ધાતશ્રી મોર-
 ઘર તું નરકગતિનેજ પામીશ. દ્વષણાં તું સર્વ જીવો ઉપર દયા કરવારુપ ધર્મ
 અંગીકાર કર કે, જેથી અરિહંતધર્મ અને સ્વર્ગ એ બંને વસ્તુઓ તને પ્રાપ્ત થશે.”
 મુનિનાં શ્રાવાં વચન સાંજસ્યો વાધેણ ધોધ પામી, તેથી તેણે નિર્મલ બુદ્ધિ
 સ્વર્ગમંથનિ આપનારું અનશન લીધું. આ વ્યવેત સુકોશલમુનિનું સત્ય વદન
 રહ્યું હતું કે, જેની મોઢપ્રાપ્તિની પણ કીર્તિધરમુનિએ અનુમોદના કરી કે, “ અરો
 જ્ઞેય પુત્રો ! એ સુકોશલમુનિનું ન વર્ણવી સકાય તેવું આગચરુપણું જૂઠું કે, જે
 પ્રપમપરી દીક્ષા લેનારા પિતાની પણ પહેલાં મોઢ પામ્યો.” કીર્તિધરમુનોશ્ર
 આ પ્રમાણે મનમાં મુગ્ધ જાવના જાવનાં થતાં મોઢપુરના માર્ગરુપ કેવલજ્ઞાન
 પામ્યા તે વર્ગને દેવનાનુજ નેમની પાળે આવીને દર્શયી જોકને આશ્ચર્યમાં

अंधकवृष्णि राजाना आठ पुत्रोनी कया. (३४५)

म्होटी केवल महोत्सव कखो. त्यां कीर्तिधरमुनिये उत्तम धर्मदेशना आपीने पठी बहु कालपर्यंत पृथ्वी उपर विहार कखो. नाना प्रकारना उपदेश समूहची अनेक जग्यजीवोने प्रबोध पमाप्ती आयुष्यनो क्षय धये ते विशुद्ध आत्मावाला कीर्तिधर मुनि मोक्षपदने पाम्या. जेवी रीते सुकोशल राजर्षिसहित कीर्तिधर महामुनिये म्होटी उपसर्ग सहन कखो तेवी रीते बीजा श्रेष्ठ सापुत्रां पण पोताना देदधीज म्होटी उपसर्गों सहन करवा.

॥ इति कीर्तिधर तया सुकोशल मुनीश्वरनी कया ॥

काठं गुणारण्यातवं, अठठ अस्कोहसागरप्पमुहा ॥

वणिहसुआ संपत्ता, सिद्धं इकारसंगधरा ॥ ५५ ॥

अर्थ—अंधकवृष्णि राजाना अगीयार अंगने धारण करनारा अक्षोज्य सागर विगेरे आठ पुत्रो गुणारत्नसंवत्सर नामनुंतप करीने सिद्धिपद पाम्या. ॥ ५५ ॥

अंधकवृष्णि राजाना आठ पुत्रोनी कया.

शौर्यपुरमां हरिवंशना मुकुटमणिरूप अंधकवृष्णि नामे राजा राज्य करतो इतो. तेने धारिणी नामे स्त्री इती. तेउने विश्वमां प्रख्यात यशवाला श्रेष्ठ दश पुत्रो इतो. ते आ प्रमाणे १ समुद्रविजय, २ अक्षोज्य, ३ स्तिमित, ४ दिम्बानू, ५ सागर, ६ अचल, ७ धरण, ८ पूरण, ९ चंड, १० वस्तुदेव. अंधकवृष्णि राजाना आ दश पुत्रो पोताना कुलने आनंद करनारा, जगत्मां विख्यात पुरुषार्थवाला अने दर्शाद एवा नामची प्रतिष्ठा इता.

एक दिवस श्री नेमिनाथ प्रभु पृथ्वी उपर विहार करता करता चारका नगरी प्रत्ये आग्या. त्यां तेमनी देशना सांजलीने बोध पामेला अक्षोज्यादि आठ दशाहोए दीक्षा लीवी. पठी ते गुणवंत मुनियो आदरची अगीयार अंगनो अन्यात करवा लाग्या. अनुक्रमे तेच गुणारत्न संवत्सर महा तप अने बीजां पण तप मोहने भाटे करवा लाग्या. शोल वर्ष पर्यंत दीक्षा पर्याय पाली कपटरहित मनवाला ते मुनीश्वरो हात्रुंजय पर्वत उपर जइ, त्यां मासपर्यंत अनशन व्रत लइ, केवल ज्ञान पामी अने सर्व कर्मनो क्षय करी मोक्ष पाम्या.

॥ इति दशाहं कया ॥

तं वंदे रहनेमिं, चतुरोवचुरसयाइ जस्स गिहे ॥

जो वरिसं ठउमठ्ठो, पंचसए केवलीजाउ ॥ २६ ॥

अर्थ—जे चारसो वर्ष गृहस्थावासमां अने एक वर्ष व्रतस्थपणे रह्याने मज जेमणे पांचसो वर्ष केवलपर्याय पाड्योते श्री रथनेमीने हुं वंदना करहुं.

श्री रथनेमिनी कथा.

पश्चिम समुद्रना तीरे द्वारका नगरीमां बलजइ सहित कृष्ण राज्य करता इता. त्यां दशाक्षीमां मुख्य श्री समुद्रविजय राजा रहेता इता. तेमने मोक्षलक्ष्मी ठे इस्तकमलमां जेने एवी शीलने धारण करनारी शिवादेव नामे स्त्री इती. तेउने विश्वने आनंद करनारा, कुलने वंदन करया योग्य, तंसार समुद्रना जपने दूर करनारा अरिष्टनेमि नामना महा जाग्यवंत पुत्र इता. शांखना लांछनवाला, त्रण ज्ञानने धारण करनारा स्नेहवंत अने गाठ मेघना समान अथवा तो अंजनना समान कांतिवाला ए बाविशमा जिनेश्वर इता. बाल अवस्थामां पण क्रीडा मात्रवमे वृक्षवस्थाना जयंकर जपने जीती यादवकुमारोनी साथे प्रजु पोतानी भरजी प्रमाणे रमता इता.

एक दिवस महा तेजवंत एवा प्रजु यादवना कुमारोनी साथे द्वारकामां क्रीडा करता उता कृष्णानी आयुधशालाप्रत्ये गया. त्यां द्वारपालोए सन्ध्या करेला तेमणे अंदर जेने सिंहासन उपर गोठवी राखेलां कृष्णनां सर्व आयुधो जोयां. पठी जिनेश्वर प्रजुए, ते दाखो मांहेथी त्रण खंभमां न चारी दशाय एवा श्लोटा दाबुंछना समूहना मदने नाश करनारा सुदर्शन नामना वक्रने पोताना हाथमां लीधुं अने तेने कुंजारना चाकनी पेठे लीजामात्रमां देख्युं. कौमोदकी गदाने पण मामान्य लाकडीनी पेठे उपानी. जाणे महा मंत्रशक्तिवाला यादीये राक्षसामांथी सर्पनेज खेंची काढ्यो होयनी ? एम प्रजु नंदरु नामना गरुडने म्यानमांथी बदर खेंची काढ्यो. त्पारपडी कमलनामनी पेठे शाई चनुन्यना दंभने सज्ज करी ब्रह्मांभने फोडी नाखनारो प्रपंचांभने शब्द कय्यो. ठेकट जिनेश्वर लीलाथी पांचजन्य नामना शंभने पोतानां मुगने जिने गारण करी गाठ म्हाथी वगाळ्यो. आ वखने शंभना जयंकर शब्दही

समुद्र मर्षादा त्यज्जी दीधो; उत्पन्न थयेला जयश्री आकुलव्याकुल वनेला दि-
शातना दायीयो त्रास पामवा लाग्या; शेषनाग कंपवा लाग्यो; सकल ब्रह्मांश
शब्दमय थड गयुं अने ब्रह्मा पोतानी ध्यानकलाने त्यज्जी दइ “आ शुं थयुं?”
एम कहीने विस्मयशी विचारवा लाग्या. वली त्रास पामेला मदांय दायीयो
तुरत वेगशी आलान स्तंजोने उठेफी नाखी आम तेम नासवा लाग्या अने
जय पामेला उत्तम घोळात पण पक्षीयोनी पेटे चारे तरफ फालो देवा लाग्या.
कृष्ण अने बलजइ विना बीजा सवें राजात, शंखनाशब्दशी अत्यंत जयज्जी-
त अइने महा मूर्छा पाम्या. जय पामेला कृष्ण पण पोताना बंधु एवा बलजइने क-
हेवा लाग्या के, “हे बंधो ! देवतातुंशी पण अस्पृश्य एवा आ म्हारा शंखने
सहसा कोणे बगाम्यो ?” बलजइ कहुं, “ए शंख श्री नेमिकुमारे बगाड्यो
ठे.” पठी शंका पामेला कृष्णे फरीशी कहुं, “ए शिवामातानो पुत्र खरे-
खर चक्रवर्ती अथवा तो अर्द्धचक्रवर्ती देखाय ठे तो आपणे महा कष्टशी मेल-
वेलुं राज्य ए लइ लेखे !” बलजइ कहुं, “हे कृष्ण ! तुं जरा पण एवी शंका
न कर. कारण ए चक्रवर्ती तेम अर्द्धचक्रवर्ती नथी; परंतु ते धर्मचक्रवर्ती ठे.
हे बंधो ! शुं ए नेमिनाथनुं आवुं अडन पराक्रम ठे ? ना ना कारण के, एतो
झणमात्रमां पृथ्वीने उग्ररूप अने मेरुपर्वतने दंमरूप बनावी दे तेवा बलवंत
ठे. अरे ! ए एवा बलवान् ठे उतां निस्पृहीपणाए करीने कोइनां राज्यने लइ
लेवानी इच्छा करता नथी. एतलुंज नहि पण ए एक स्त्रीना पण परिग्रहने
स्वीकारता नथी.” पठी कांइक स्वस्थ थयेला कृष्णे नेमिनाथने आदरपूर्वक
पोतानी पासे बोलावीने कहुं के, “हवणां आपणे वजे जणा पोतपोताना जु-
जवलनी परीक्षा करीए.” नेमिनाथे कांइक हसीने कहुं, “हे कृष्ण ! ठीक
ठे चालो तेम करीए.” पठी वजे जणा मल्लयुद्ध करवाना स्थानके गया. आ
भवसरे श्री नेमिनाथ प्रभुए मनमां विचारयुं जे, “आ कृष्ण म्हारा दायना
प्रहारने ही रीते सहन करी सकशे ? आम घारीने तेमणे कृष्णने कहुं के,
“मल्लयुद्ध करवायी सारुं न थाय, माटे आपणे वजे जणा एकवीजाना दा-
यने बालवायी बालपरीक्षा करीए.” कृष्णे ए बात कबुल करीने पठी जोग-
लना समान पोताना जमणा दायने लांबो कखो एटले विश्वना नाथ एवा
श्री नेमिनाथे ते दायने लोलामात्रमां वाली दीधो. ठीकज ठे. अनंत जुजव-

લવાલા અરિદંતોનું એવું બલ હોય તેમાં શું આશ્ચર્ય ? પઠી કૃષ્ણે પોતાના હાથને શ્રી નેમિનાથે વાલેલો જોડને કહ્યું. “હે વંવો ! હવે તમે પોતાના હાથને લાંબો કરો.” કૃષ્ણનાં આવાં વચન સાંજલી જિનેશ્વરે વજ્ર સમાન હુજેય અને સ્વર્ગદંત્ર સમાન વિસ્તારવંત પોતાનો હાથ લાંબો કર્યો. પઠી કૃષ્ણે શ્રી નેમિનાથના હાથને નમાવા માટે એક હાથ લગાડ્યો; પણ તેથી પ્રજ્ઞુનો હાથ જરા પણ નમ્યો નહિ એટલે તેમણે વજ્રે હાથ તેજ કામમાં લગાડ્યા. તો પણ પ્રજ્ઞુનો હાથ કિંચિત્માત્ર નમ્યો નહિ. પઠી શ્રી નેમિનાથ પ્રજ્ઞુએ કુતુહલથી તમાલનાં સરસી કાંતિવાલો પોતાનો હાથ જરા ઇંચો કર્યો એટલે ચપલ ઇંગવાલા કૃષ્ણ, ધૃક્ક ઉપર વાંદરાની પેઠે નેમિનાથના હાથ ઉપર લટક્યા. શ્રી નેમિનાથ પ્રજ્ઞુના હાથનું આલું બલ જોડ સંતોષ પામેલા દેવતાનું પ્રસન્ન થયે તુરત તેમના ઉપર પુષ્પવૃષ્ટિ કરી. પઠી શ્રી નેમિનાથના આવા જુજબલનો અનુજય કરીને મનમાં અત્યંત આશ્ચર્ય પામેલા બુદ્ધિવંત કૃષ્ણે વિચાર્યું કે, “અહો ! ત્રણ જગત્ના મદને નાશ કરનારું આલું જુજાબલ ઇતાં શ્રી નેમિકુમારનું નિસ્પૃહપણું પણ તેવુંજ છે કે, જે એ એક સ્ત્રીને પણ મનથી ઇચ્છતા નથી તો પઠી તેમનું જુજવીર્ય વનના ફુલની પેઠે નિષ્ફલ જાણવું. જો કે જે સર્વ પ્રકારે નિસ્પૃહ છે તો પણ હું બલથી અથવા તો બલથી તેમને એક શ્રેષ્ઠ કન્યા સાથે પાણીપ્રદશ કરાવીશ.” આલો વિચાર કરીને પઠી કૃષ્ણે નેમિનાથને કહ્યું. “હે વલ્લ ! તમે મ્હારી સાથે જલક્રીનાનો ઇતસવ કરો.” ત્રિનેશ્વરે તે વાત ઇંગીકાર કરી એટલે હર્ષ પામેલા કૃષ્ણે પોતાના માણસો પાસે ઇતમ એક ક્રીનાવાવ્ય કરાવી. પઠી અંતઃપુરસદિત શ્રી કૃષ્ણ નેમિકુમારની સાથે હર્ષપૂર્વક જલક્રીના કરવા લાગ્યા. દીર્ઘકાલપર્યંત જલક્રીના કરીને પઠી અંતઃપુરની મધ્યે આસન ઉપર બેઠેલા કૃષ્ણે પવિત્ર ચંદનથી પોતાનાં શરીરને વિભેષન કર્યું. પઠી કૃષ્ણના અગ્નિપ્રાયને જાણી સત્યજ્ઞામાદિ આઠ પટ્ટાસીંધો મધુર ઘવનથી શ્રી નેમિનાથને વારંવાર કહેવા લાગી. “હે દિપર ! ગુણોની સ્વાણરૂપ તમે સમર્થ ઇતાં અસમર્થ દેશ્વાનું છે કે, જે તમે એક એવી પત્ની કોડ સારી કન્યાને પરણતા નથી. આ નિર્દુરણ એવું તમારું રૂપ અને મનોદા તારૂંપ સ્ત્રી વિના શ્વેતસ્વર વનના કમલનો પેઠે નિષ્ફલ જાય છે. જ્યારે જિનેશ્વરો પણ પ્રથમ જોગોને જોગવી ચારિત્ર લીધું છે. તો હે નેમિનાથ !

तमे पण ऊट तेमनी पेठेज आचरो. अरे दिपर ! तमे युवान उतां आज सुधी मातानी पातेची मागी खानारा ओ कारण तमे कांइ पण वस्तु जोडती होय तो शिवामातानां मुख सामुं जूठ ओ. तमे असाध्य एवा अमारा संकटने विपे पमेला ओ, माटे पाणीग्रहण कस्वा विना जुठवाना नथी. ज्ञाय्य अने सौज्ञाय्यालो म्दोटो श्रीमान् माणस पण श्रेष्ठ गुणवाली स्त्री विना प्रतिष्ठाने पामतो नथी. सर्व लक्षणथी पूर्ण कस्तावंत, स्त्री प्रिय अने गुणवंत उतां हे दिपर ! तमे जोगथी केम अवला मुखवाला थया ओ ? तमे नगरीमां हमेशां स्पाहारी कदेवाठ ओ उतां दवणां आ एकांतमां स्त्रीना हस्तने ग्रहण केम करो ओ ? अने प्रतिष्ठिमां एक कन्याना हस्तने शा माटे आदरपूर्वक ग्रहण करता नथी ? हे म्दोटा मनवाला ! तमे एक श्रेष्ठ रुपवंती कन्यानो पाणीग्रहण करीने वृद्ध एवा मातापिताने शा माटे आनंद नथी उपजावता ? "

आ प्रमाणे केहेतीयो अने जेमना केश पृच्छी तपर पथराइ रहेला हता एवी ते श्रीकृष्णानी पट्टराणीयो श्री नेमिनाथना चरणकमलने विपे पकी. आ अवतारे कृष्णे आदरपूर्वक कथुं. " हे वंघो ! हवे तमारे कदाग्रद करवो योग्य नथी. " पत्नी बलज्जइ कहेवा लाग्या के, " जाइ ! जूठतो खरा आ तमारा म्दोटा जाइ कृष्ण, बीजी हजारो स्त्रीयोनी साथे प्रीमा करे ते अने तमे तो स्त्रीथी अवला मुग्नवाला थयो ओ. पूर्वं अनंत एवा तीर्थिकगे पण प्रथम स्त्रीनुं पाणीग्रहण करीने पत्नी चारित्र्यहमीने अंगीकार करनारा थयांउ. हे वस्त ! बीजा कुमारोने पाणिग्रहणथी प्रतिष्ठा पामेला जोइ तमारा मातापिताने तेमना मनमां बहु खेद थाय ते माटे हे विन्वने वहाला ! तमे एक यग्यते स्त्रीना पाणिग्रहणतो म्दोटो उत्तरव करी पोताना मातापिताने आनंद पमामो. " बलज्जइ कदी गद्या एटले कृष्णे पण पारी तेमज कथुं. आम कृष्ण अने बलज्जइ बघे जणा श्रीनेमिनाथने बहु आग्रदधी कदेवा लाग्या एटले दाक्षिण्यरूप रथना समुद्र अने इक्षित सुग्न आपनारा श्री अग्निंत प्रस्तुथे, कृष्ण बलज्जइना वचनने अंगीकार करपुं. पत्नी आनंद पामेला कृष्ण परिवार सदित श्रीनेमिनाथने साथे खड छारका नगरी प्रत्ये आध्या. त्यां तेमणे पोताना पित्राड समुद्रविजय राजाने " नेमिनाथे विवाह करवानुं बबुल करपुं ते. " ते सर्व निवेदन करपुं. कृष्णनां आवां वचनथी समुद्रविजय राजा म-

नोदर एवी पोतानी स्त्री सहित बहु दर्प पामीने कृष्णने आ प्रमाणे केश लाग्या. “तें अमारो सर्व मनोरथ पूर्ण करचो ठे; जेथी तूं अमारा कुलने आचाररूप ठे. तूं पोतेज विष्णु ठे तो हवे अमे त्हां केटलुंक गुणवर्णन करीए. पठी समुद्रविजय राजाए रजा आपवाथी कृष्ण परिवार सहित पोताना घर प्रत्ये गया. त्यां ते अंतःपुरमां जेने सर्व स्त्रीयोने पूठवा लाग्या हे, “श्री नेमिनाथने योग्य एवी कोझे कन्या होय तो कहे ?” सत्यजामाए कह्युं. “हवणां रम्यगुणवाली, सती अने राजीमती नामनी उग्रसेन राजानी पुत्री श्री नेमिनाथने योग्य ठे. कारण ए सर्व लक्षणयुक्त, सुंदर सर्व अंगवाली अने सती होवाथी नेमिकुमारनेज योग्य ठे; परंतु बीजा कोझे योग्य होय एम नथी.” पठी कृष्ण “आ योग्य संबंध ठे.” एम जाणीने दर्प पामता परिवारने साथे लई उग्रसेनना घर प्रत्ये गया. पठी पोताने घेर आवेता कृष्णने सुवर्णना सिंहासन उपर बेसारी बहु प्रसन्न थपेला उग्रसेन जूपतिये तेमने मणि मुक्ताफलनी बहु जेठो आपीने संतोष पमाम्वा पूर्वक दाय जोडनि स्नेहय्यी विनंती करी के, “हे नाथ ! आजे म्हारो मंगलकारी दिवस थयो तेम आत्रे हूं कृतार्थ थयो कारण के, जे आप पोतेज प्रसन्न थजेने म्हारा घेर पचारपागे. दे देव ! कांइ कार्य होय तो मने आज्ञा आपो.” उग्रसेननां आवां वचनथी संतोष पामेला कृष्णे कह्युं. “अहो ! नेमिकुमारने माटे तमारी अति मनोदर राजीमती पुत्रीनी याचना करवा हूं अहिं आग्यो वुं. दे जूप ! आ योग्य संबंध तमे कबुल करो. वली तेम करवाथी विद्याग्रानो तेमने (नेमिकुमार तथा राजीमतीने) बनावयारूप थपेलो श्रम सफल थडो.” कृष्णनां आवां वचन सांजळी अति प्रसन्न थपेला उग्रसेन जूपतिये निर्मल विवेकने प्रगट करता उता कृष्ण प्रत्ये कह्युं.

“दे यडुनायक ! तमे आम मय्यस्थनी पेठे केम कहे ठे ? शुं म्हाण संनान (पुत्रपौत्रादि) अने उज्यादि तमाहं न कदेवाय ? पोतानी वस्तुस्वीकार ता तमारे म्हारी प्रार्थना शी करवी होय ? हे नाथ ! जेम आपनी मरजी होय ते प्रमाणे शीघ्र करो. एक तो लोकोनर गुणवाला श्री नेमिनाथ म्हारी पुत्रीना पनि थडो अने बीजुं आर म्हारा घर प्रत्ये आग्या तेथी हूं जाणुं ठे के, निभे म्हारी पुत्रीनुं पूर्वना शुन पुण्योथी जाग्य जागनुं थयुं.” आम विद्वान्नी

સુશોજિત વચન કહેતાં એવા ઝગ્રસેન જૂપતિને સંતોષ પમાડીને કૃષ્ણ સમુદ્ર-
 વિજય રાજાના ઘર પ્રત્યે આગ્યા. ત્યાં અતિ પ્રસન્ન એવા કૃષ્ણે શ્રી નેમિનાથના
 વિવાદને માટે રાજીમતીનું માગુંકથ્યાની સર્વ વાત સમુદ્રવિજય રાજાને કહી.
 પઠી હર્ષ પામેલા સમુદ્રવિજય રાજાએ કૃષ્ણને કહ્યું કે, “હે વત્સ ! નિરંતર
 અમારી ચિંતા તને દેખાય છે. હું હમેશાં સ્વજનોમાં જેવું ત્હારું સૌજન્યપણું દે-
 खું હું તેવું વીજાનું સ્વેચ્છ સ્વપ્રામાં પણ દેખતો નથી. મને શ્રી નેમિકુમાર
 ના વિવાદ સંબંધિ જે મનોરથ હતો તે આજે તેજ સફલ કય્યો છે.” પઠી કૃ-
 ણ્ણ તે કાર્ય નિવેદન કરીને પોતાને મંદિરે ગયા એટલે સમુદ્રવિજય જૂપતિયે
 દેવજ્ઞ એવા કોપ્પુકી નિમિત્તિયાને બોલાવીને લગ્ન પૂઠયું. કોપ્પુકિયે કહ્યું.
 “હે રાજન્ ! હવેનાં સર્વદા શ્રેષ્ઠ એવા લગ્નોજ છે. કારણ કે, વિવાહાદિ લગ્ન
 કાર્ય ફક્ત ઘોમાસામાં થતા નથી. પુણ્યવંત મ્હોટા પુરુષોએ પોતાના કહ્યા-
 ણને માટે ફક્ત ઘોમાસામાં વિવાહાદિ મદોત્સવો ન આરંભવા. વર્ષાક્રતુ વિ-
 ત્યા પઠી લગ્ન ઇત્કૃષ્ટ ગણાય છે, માટે તેમાં (શિયાલામાં) કરેલું વિવાહાદિ
 કાર્ય સુખ આપનારું થાય છે.” સમુદ્રવિજય રાજાએ કહ્યું. “હે કોપ્પુકિ ! તમે
 કહો એ તે સત્ય છે, પરંતુ અમારું ઇતાવલનું કારણ સાંજલો. શ્રી નેમિકુમારે
 વિવાહ ન કરવા સંબંધિ લીધેલો કદામ્રદ હવેનાં કૃષ્ણે સ્નેહને લીધે ઘોમાવી
 દીધો છે; પરંતુ જો તે યોગીની પેઠે વિરક્ત થઈને બ્રહ્મચર્યાદિ ક્રિયાનો આશ્રય
 કરશે તો પઠી કોણ ઘોમાવશે ? માટે હે કૌપ્પુકિ ! વિલંબ ન કરતાં હવેનાંજ
 લગ્ન જૂઠ. વલી વિદ્વાન પુરુષોએ પણ સારા કામમાં વહુ વિગ્નો કહ્યાં છે.” પઠી
 કોપ્પુકિયે તુરત રાજાના આ દેશનું કારણ ધ્યાનમાં લઈ વર્ષાક્રતુમાં લગ્ન નાત્ર-
 રૂપ દિનશુક્લિને જોઈ કહ્યું કે, “શ્રાવણ માસની અજવાલી ઠળને દિવસે સૂ-
 યાંદય વચ્ચે સુખકારી શ્રી નેમિનાથનું વિવાદકાર્ય કરો.” સમુદ્રવિજય રા-
 જાએ નૈમિત્તિક કહેલું લગ્ન પ્રમાણ કરીને પઠી તે કોપ્પુકિનો વસ્ત્રાજૂષણ
 ફલાદિક કરીને વહુ સત્કાર કય્યો. પઠી તેમણે ઝગ્રસેન રાજાને પણ લગ્નના
 સ્થવર આપ્યા. ત્યારવાદ તે વજ્રે ધરોને વિષે વિવાદના ઇત્સવો ચાલવા લાગ્યા.
 માંડવાઠ, સ્વર્ગની દેવાંગના સમાન નૃત્યો, મણિમય જૂમિયો, સ્તંજના અગ્રજ્ઞા-
 ગમાં સુશોજિત પુતલીયો, ઘંડુવાઠ અને આનંદ આપનારા વિચિત્ર દર્પણોથી દે-
 દીપ્યમાન તોરણો સ્ત્યાદિ અનેક પ્રકારની રચનાથી મનુષ્યોએ એ વજ્રે રાજાના

વેતાસ્યા. પઠી પૃથ્વી ઉપર ચાલતાં પરિવાર સહિત દાદાહેની, વલ્લભ તથા કૃષ્ણની, કોટી કુમારોની અને વીજા અનેક રાજાનું સાથે તથા આકાશમાં ચાલતા દેવતાનું સાથે શ્રી નેમિનાથ ઝગ્રસેન રાજાના ઘર તરફ આવ્યા. પાઠલ દશાર્દ, વલ્લભ અને કૃષ્ણની ઉત્તમ સુશોજિત આજ્ઞપણોને ધારણ કરનારી તથા સુસ્વાસનમાં વેઠેલી લાલો સ્ત્રીયો મધુર શબ્દથી ધવલમંગલ ગીતોને ગાતી ઘૂમી ચાલવા લાગી. શ્રીજિનેશ્વરનાં મસ્તક ઉપર સ્પષ્ટ સુકાફલોથી સુશોજિત નવિન ઘટ ધારણ કર્યું. જાણે શ્રી નેમિનાથના શરીરની અંદરથીજ સાક્ષાત્ ગુણોની પંક્તિ નિકળી હોયતી? એમ પ્રજ્ઞના વસ્ત્રે પાસે ચંચલ ચામરોની પંક્તિ શોજતી હતી. પ્રજ્ઞની આગલ સુલ્લકારી વાજાંત્રો વાગતા હતા. તેમજ ગંધર્વ અને માગધ લોકો દિવ્ય ગાયન કરવામાં તત્પર થયા હતા. વલી “અલંકૃત સૌજાત્યરૂપ અમૃતના સમુદ્ર, ત્રણ જગત્નાં નેત્રોને આનંદ પમાડવામાં ચંદ્રરૂપ અને ઝગ્ગલ એવા આ શ્રી નેમિનાથરૂપ ચંદ્રમા દવણાં જેનો પતિ યશે, તે કન્યા સર્વ સ્ત્રીયોની મત્ત્યે વન્ય અને ત્રણ જગત્ને માન્ય છે. વલી નિધે આથી તેનાં પૂર્વનાં તપનું ફલ પ્રગટ થયું એમ જાણવું.” આમ નગરવાસી લોકો વાતો કરતા હતા. આ વચ્ચે પૃથ્વી ઉપર માણસો અને આકાશમાં દેવતાનું માતા નહોતા. આ પ્રમાણે મ્હોટી સમૃદ્ધિથી હાથી ઉપર બેઠેલા શ્રી નેમિનાથ પ્રજ્ઞ, ઉત્તમ તોરણોથી સુશોજિત એવા ઝગ્રસેન જૂપતિના ધરમત્તે આવ્યા. પઠી જેટલામાં પૂર્વના આઠ જવના મોદથી શ્રી નેમિનાથને જોવા માટે ઉત્તાહવંત થયેલી, ડુંગરથી સુશોજિત આકૃતિવાલી, ઉત્તમ આજ્ઞપણોને ધારણ કરનારી વલી પ્રજ્ઞને આવવાના રસ્તામાં વારંવાર દૃષ્ટિ ફેંકતી અને હૃદયમાં વારંવાર “શ્રી નેમિ શ્રી નેમિ” એમ સ્મરણ કરતી રાજીમતી પોતાની સર્વસ્ત્રીયોની સાથે ગોલમાં ઝૂમી હતી તેટલામાં મ્હોટા હાથી ઉપર બેઠેલા, પૃથ્વી ઉપર કોટિ પાદવોથી અને આકાશમાં કોટિ દેવતાનું વિંટલાયલા શ્રી નેમિનાથ પ્રજ્ઞ તોરણે આવ્યા. શ્રી નેમિનાથ પ્રજ્ઞને વારંવાર જોઈને રાજીમતીને ઉત્કૃષ્ટ આનંદની સંપત્તિથી રોમાંચ થવા લાગ્યો. ઝગ્રસેન પુત્રી વહુ કાલપર્યંત રૂપસંપત્તિથી અધિક એવા પોતાના જીવિષ્યના પતિને જોઈને વહુ હર્ષ પામતી ઘૂમી મનમાં વિચારવા લાગી. “ઉત્તમ આચરણથી પવિત્ર એવા અને જગત્માં શ્રેષ્ઠ કહેવાતા આ પતિ પોતે આનંદથી લયુ એવી મને

विगेरे सर्वे यादवो जिनेश्वर प्रज्जुनी पासे आवी आदरथी देशनारूप अमृतनुं पान करवा लाग्या. आ वखते एक फक्त वासुदेव विना सर्वे दाशाहोंए, रथ-
नेमि विगेरे समुद्रविजय राजाना पुत्रोए, बहु एवी कृष्णनी स्त्रीपोए अने कोटि
कुमारोए वैराग्यथी प्रज्जु पासे चारित्र लीधुं. संसारथी वैराग्य पामेली राजी-
मतीये पण पोताना बंधुवर्गनी रजा लइ अनेक स्त्रीयोनी साथे हर्षथी दीक्षा
श्रंगीकार करी. पढी रथनेमि मुनीश्वर पण वृद्धि पामती श्रद्धावने स्थिति
मुनिनी पासे सर्व क्रिया करवा लाग्या. तेमज सिंक्षांत ज्ञानवामां आसक्त प्र-
पेली साध्वी राजीमती पण प्रवर्तिनीयोनी पासे शुद्धक्रिया करवा लागी.

हवे कोइ वखते रथनेमि मुनि, कांइ कार्य प्रसंगे बहार जता हता एवा-
मां रस्ते वर्षाद वरसवा लाग्यो एटले सञ्चित जलना ज्ञपथी ते महा मुनी-
श्वर एक गुफामां पेठा. आ वखते राजीमती पण केटलीक साध्वीपो सहित
थी नेमिनाथ प्रज्जुने बांदवा माटे आवती हती. पोताना शरीर उपर वर्षादना
वांटा पडवा लाग्याथी सर्वे साध्वीपो अपकाय जीवोनुं रक्षण करवा माटे
जूदी जूदी गुफातमां जइ रही. राजीमती पण बहु अंधाराने लीधे गुफानी
अंदर रहेला रथनेमिने नहि जाणती ठती दैवयोगथी तेज महा गुफा प्रत्ये
गइ. गुफा अंदर बहु विस्तारवाली होवाथी तेमां पोतानां जीनां धयेलां वस्तोने
सूकवती तथा सुवर्ण समान उज्ज्वल देहकांतिने विस्तारती राजीमतीने जोइ
गुफानी अंदर रहेला, शरीरानी अंदर स्फुरी रहेला पूर्वना रागवाला अने क-
मवाणथी पीडा पामेला रथनेमि बहु निर्लज्ज बनी गया. अनुक्रमे त्यां गुफा
मां प्रकाश थयो एटले राजीमतीये चारित्रने नाश करवामां उत्साहवंत थये
ला ते श्रेष्ठ मुनिने दीठा एटले लज्जाथी नम्र मुखवाली ते महासती ऊ-
बखो पहरी तथा सर्व अंगने संवरी बहार वरसाद वर्षतो होवाथी त्यां गुफा
मांज उज्जी रही. पढी वृद्धिपामती कलाक्रिमाथी व्याकुल थयेला रथनेमि मुनि
पोतानी चतुर्गज्जे जस्मीभूत करता ठता राजीमतीने आ प्रमाणे कहेवा लाग्या

“ सौजाग्यना साररूप, सफल अवतारवाली अने श्रेष्ठ मुखवाली हे रा-
जीमती ! त्दारे विषे प्रेम धारण करनारो ते हुं रथनेमि हुं. हे जेठ ! मे-
ज्ज, पूर्वनी पेठे म्हागी याचनाने वृथा न कर. संतुष्ट मनवाला आपणे बने
जणा प्रथम महा जोगथी आ युवावस्थाने कृतार्थ करीए अने पढी वृद्धाव-

સ્થામાં જિનેશ્વરે કહેલા ધર્મને શુદ્ધ જાવથી પાલિશું. ” રથનેમિનાં આવાં કાનને વિષે શૂન્ય સમાન વચન સાંજલીને પણ મેરુપર્વતના શિખરની પેઠે સ્થિર રહેલી રાજીમતીએ કહ્યું. “ અરે મૂઢ ! તું શ્રી અરિષ્ટનેમિનો વંધુ તેમજ શિષ્ય થઈને નિર્લક્ષ્મીની પેઠે મ્હારી આગલ સર્વ પ્રકારે કુલ, શીલ તથા વ્રતને વિરોધ કરનારું, મુક્તિમાર્ગને રોકનારું તથા નરકમાર્ગને દેશામનારું આ શું બોલે છે ? જોગો પક્ત આરંજમાંજ મધુર, પરંતુ અંતે તો વહુજ કરુણા લાગે છે; માટે જો તું આત્માને વિષે સ્પૃહા રાખતો હોય તો તેથી વિરામ પામ. જો કે તું રૂપથી કામને જીતનારો છે, યૌવનથી પણ તેવોજ છે. વલી ત્હારીક્રીના કૃષ્ણથી અધિક છે તો પણ હું ત્હારે વિષે રુચિ કરતી નથી. આ જીવ નાશવંત સ્વનાયવાલા, અતિ તુઝ અને અંતે મહા દુઃખકારી એવા અસંખ્ય જોગોને જોગવીને પણ તૃપ્તિ પામ્યો નથી. જન્મ જરા અને મૃત્યુ રહિત એવા શાશ્વત સુખ ઇચ્છનારા સંત પુરુષો તો નિરંતર પોતાના આત્માને વિષે શીલવ્રતને પાલે છે. હે સાયો ! જરા વિચાર તો કર કે, પૂર્વે જે પ્રકારના વિપમ રાગોને ત્યજી દેનારા પુરુષો શીલવ્રત લોપવાથી આ સંસારને વિષે જન્મ્યાં છે. અરે સૌમ્ય ! તું પોતાને સ્વાધિન એવા જે જે જોગો જૂએ છે તેને તેને વિષે જો આવી રીતે હઠથી પ્રીતિ કરીશ તો તને ધીરજ ક્યાંથી થશે, માટે એક એકાંત સુખના સ્થાનરૂપ મોક્ષનેજ સ્વીકારી ધીજા કોઈને વિષે અનુરાગવાલું મન ન કર. ”

રાજીમતીનાં આવાં અમૃતમય દિતકારી વચન સાંજલીને રથનેમિએ પોતાનું મન ઝૂમિની પેઠે ચારિત્રને વિષે સ્થિર કર્યું. પઠી કામદેશને નાશ કરતા ઠતા તે મહામુનિ, પોતાના શીલમય તેજથી સૂર્યની પેઠે શોભતા લાગ્યા. વલી તે રથનેમિએ “ મને મિથ્યા હુકુત હો. ” એમ રાજીમતીની કમા માગીને ચારિત્રને વિષે ધીરજપણું ધારણ કર્યું. પઠી વૈરાગ્યને પામેલા તે વત્રે જણા જનમજાવને લીધે એક વર્ષમાં કેવલજ્ઞાન પામ્યા. અનુક્રમે ગુણના સમુદ્ધરૂપ તે વત્રે જણા પાંચસો વર્ષ સુધી કેવલજ્ઞાન સંપત્તિને જોગવી કર્મદાયથી મોક્ષપદ પામ્યા. રાજીમતી અને રથનેમિએ ચારસો વર્ષ ગ્રહાવાસ, એક વર્ષ ચારિત્ર અને પાંચસો વર્ષ કેવલીપણે નિર્ગમન કર્યા. હે જગ્યજનો ! ત્રણ જગતને વિષે બ્રહ્મચર્ય વ્રતને પ્રસિદ્ધ કરનારું અને શ્રી નેમિનાથ તથા રાજીમતીના મંવંધથી પવિત્ર થયેલું આ રથનેમિ મુનિનું ચગિત્ર માંજલી તમે વિપયા-

शक्ति त्यजी दश निरंतर मोक्ष लक्ष्मीना कारणरूप अने संसारने नाश कर-
नारा ब्रह्मचर्य व्रतने विषे आदर करो.

॥ इति श्री नेमिचरित्रगर्जित राजिमती तथा रथनेमिनी कथा ॥

जालिमयालिउवयालि, पुरिससेणे अ वारिसेणेय ॥

पद्युन्न संबअनिरुद्ध, सचनेमि अ दढनेमि ॥ १८ ॥

पन्नासंपन्ना सं-जळा चड्तु वारसंगधरा ॥

सोलससमपरिआया, सिद्धा सेतुऊए दसवि ॥ १९ ॥

अर्थ-जालि, मयालि, उपजालि, पुरुषसेन, वारिषेण, प्रद्युम्न, शांत,
अनिरुद्ध सत्यनेमि अने दढनेमि ए दशे यडुकुमारो, पोतपोतानी पांचसो पां-
चसो स्त्रीपोने त्यजी दशने दीक्षा सश अनुक्रमे चादशांगीने धारण करनात
अश दोल वर्ष पर्यंत दीक्षा पर्याय पालता वता श्री शत्रुंजय पर्वत उपर
सिद्ध थाया. ॥ १८-१९ ॥

जालि विगेरे कुमारोनी कथा.

हारका नगरीमां वसुदेव जूपतिनी स्त्री धारिणीने जालि, मयालि, उ-
पजालि, पुरुषसेन अने वारिषेण नामना पांच पुत्रो दत्ता. कृष्णने रुक्मिणी
अश्री उत्पन्न अयेलो, शांत अने सर्व पुत्रोमां मुख्यएवो प्रद्युम्न नामे पुत्र दत्तो.
तेमने बीजो जांबुवतीथी जन्मेलो महापराक्रमी शांव पुत्र पण दत्तो. प्रद्यु-
म्नने वैदर्जीथी उत्पन्न अयेलो अनिरुद्ध नामे पुत्र दत्तो. समुद्रविजय राजाने
सत्यनेमि अने दढनेमि नामे पुत्रो दत्ता. आ सर्व पुत्रोने पिताउए आदरथी
महोत्सव पूर्वक यौवनावस्थामां पांचसो पांचसो स्त्रीयो परणायी हती. वनी
ते कुमारो दस्तमेजाप यखते कोटी प्रमाण धन अने दासीयो पाम्या दत्ता. ते-
मज तेउ पोतपोताना पराक्रमथी बीजी अनेक स्त्रीयो परणया हता. तेमां सर्व
अगीपारसो कन्या परणयो हतो.

एक दिवस श्री नेमिनाथ प्रभुनो अग्र्यंक्षित उपदेश सांजली ते दश पु-
त्रो नेगनो योग वनां पण आग्निवासना पाम्या. पत्नी मातापितानी तेमज

स्त्रीयोनी रजा लड ते दशे पुत्रो श्रीजिनेश्वर पासे व्रत अंगीकार करी अनुक्रमे द्वादशांगीना जाण दया. शोल वर्ष पर्यंत निर्दूषण एवां चारित्र्यने पाली शत्रुंजय नामना तीर्थने विषे तेज सिद्धिमुख पाम्या. अहो ! युद्धमां सुरवीर, क्रीडामां प्रीतिवाला, महाबलवंत अने क्षीण दयां ठे कर्म जेमना एवा ते सर्वे कुमारो कोने प्रदंता करवा योग्य न दया ? अर्थात् सर्वने बलाणवा योग्य दया ठे.

॥ इति जालि प्रमुख कुमारोनी कथा ॥

वत्तीसपुरंधिवई, देवइष्टता अणीइजसपमुहा ॥

ठप्पिअ नेमिसुसीसा, चउदसपूढी गया सिद्धि ॥ ५९ ॥

अर्थ—गृहावासमां वत्रीश वत्रीश स्त्रीयोना पति एवा अनीकपदा विगेरे देवकीना ठए पुत्रो, श्री नेमिनाथ प्रभुना दिव्य दश चौद पूर्ववारी दयावता मोक्षगति पाम्या ॥ ५९ ॥

देवकीना ठ पुत्रोनी कथा.

अमरावती नगरोनी समृद्धिप सद्धमीनुं स्थान, जगतक्षेत्रनी जूमिनुं आजरण अने उत्तम धर्मनुं मंदिर एवं जलिलपुरनाने नगर ठे. त्यां जेनी कीर्तिरूप दंम जगतरूप कमलमां क्रीडा करी रह्यो ठे एवो जितशत्रु नामे राजा अर्धमति साम्राज्यने जोगवतो हतो. ते नगरमां गुणलक्ष्मीये करीने श्रेष्ठ एवो पुंनाग नामे शेर वसतो हतो. तेने निर्मल शीलरूप गुणवाली अने ग्रीयोमां मुख्य एवो सुलना नामे प्रिया होती. तेजने चंद्रमनान उगवज कीर्तिने धारण करनारा, न्याय विनय युक्त अने जूपतिनां लक्ष्मणावाला निलकपश, श्री अजितसेन, अजितसेन, अविहतरिपु. सुदेवमेन अने शत्रुनेन एवा नामना अनुक्रमे ठ पुत्रो दया. एवी जेटलामां तेज स्त्रीयोनां मनने विनोदकारी पांचना-वस्था पाम्या तेजलामां मातापिताण तेमने एक एकने वत्रीश वत्रीश रूपात परणावी. हस्तमेलाप वलते ते ठए कुमारो, पोतपोताना सासरात पासेप्री वत्रीश वत्रीश कोम स्फाम्दोर अने सोना म्दोर पाम्या. उनम बुझियाला ते दरेक कुमार, बेमानने पण जीननाग एवा वत्रीश वत्रीश मंदिगेनां नेटली-

ज संख्यावाली स्त्रीयोनी साथे विवाह करता हता. आ अवसरने विषे श्री नेमिनाथ प्रज्जु ते नगरीना उद्यानने विषे समवसख्या. जितशत्रु राजा प-
रिवार सहित तेमने वंदन करवा गयो. तिलकयशादि ठ पुत्रो पण श्रीजिने-
श्वरना आगमनने सांजली बांधवोनी साथे हर्षित थया उतां पोतपोतानी
म्होटी संपत्तिथी उद्यानने विषे समवरणमां गया. त्यां शुद्ध ज्ञाववाला तेउ
पवित्र विधिथी जिनेश्वरने प्रणाम करीने प्रज्जुना सन्मुख दृष्टि राखी योग्य
आसने वेवा. प्रज्जुए पर्यदामां अमृत समान वाणीवने धर्मोपदेश आप्यो. पत्नी
लोको धर्मेने श्रंगीकार करी पोतपोताने घरे गया. तिलकयशादि ठ कुमारे
पण जिनेश्वरनी देशनाथी वैराग्यने पाम्या उता प्रज्जुने नमस्कार करी चारित्र
लेवानी बुद्धिथी पोताने घेर गया. पत्नी पोतानो संकल्प पार पारुयामां तया
एवा ते ठए पुत्रोए विषयसुख, लक्ष्मी, स्त्री अने प्रेमादि सर्वेने अति कष्टकारी
जाणीने महा आग्रहथी मातापित्ताने प्रबोध पमाही अने पोताना पगनां रजनी
पेठे कोटि इयने पण क्रीणामात्रमां त्यजी दइ श्री नेमिनाथ प्रज्जु पासे ज्ञावरी
दीक्षा लीथी. बली तेउए तेज दिवसे प्रज्जु पासे एवो घोर अजिप्रद लीयो
“अमोरे जीवित पर्यंत अर्णवितरीते ठव्ठनो तप करवो.” पत्नी उपशम रत
पूर्ण हृदयवाला ते ठ मुनियो अनुक्रमे वार पूर्वनो अन्यास करी निरंतर
नेमिनाथ प्रज्जु साथे विहार करवा लाग्या.

कोइ वयते कोटि देवताउ जेमनां चरणकमलने वंदना करी रक्षा
एवा श्री नेमिनाथ जिनेश्वर तिलकयशादि ठ मुनियोनी साथे विहार क
कर्ता श्री गिरनार पर्यंतना म्होटा उद्यानमां समवसख्या. वनपालनां मुग
श्री नेमिनाथनां आगमनने सांजली बलज्जठ सहित कृष्ण आनंदयो त्यां स
वमरणमां आख्या. कृष्ण जिनेश्वरनां सुखथी मंसारना जयने नाडा कना
देशना सांजलीने धर्मेमां अधिक श्रवणंत थया उतां करी पोतानी नगरी द
रक्षा प्रत्ये गया. पत्नी ठव्ठाना पारणे तिलकयशादि ठ मुनियो, वे दोन
पूर्ण थया पत्नी पर्विलक्षण करलां वस्त्र पात्रने लइ हाथ जोडी अने
नेमिनाथने नमस्कार करीने कहेवा लाग्या. “हे प्रज्जो ! अमे वने ज
एकठा अने ठाकठा नगरीमां गोवरी माटे जइए ठीए.” पत्नी “तमोरे म
वयानरनाथी जवुं.” एवां प्रज्जुनां वचनमंत्रने श्रंगीकार करी तेउ विधिपूर्व

नाना प्रकारनां कुलोत्थी जरपूर एवी द्वारका प्रत्ये चाढ्या. हवे ते व मुनियो मांहेना वे मुनियो जावथी उंचनोच घरो प्रत्ये फरता फरता जाग्यवझथी तत्काल देवकीनां घरनां आंगणामां आवी पदोच्या. विवेकना जाण, जज्ञसन उपर वेवेला अने पोतानी सखीपोथी परवरेला देवकी ते वे मुनियोने जोड तु-रत ज्ञातिथी तेमनी पास गया अने प्रदक्षिणापूर्वक वंदना करी तेमणे दर्शथी तेम-ने स्निग्ध मोदको वदोराव्या. पठी ते मुनियो गया अने तेमना समान आकृ-तिवाला बीजा वे मुनियो तेज चखते देवकीनां आंगणामां आव्या. तेमने पण कृष्णमाताए जावथी मनोहर मोदकनां जोजनवने प्रतिलाच्या. तेज गया अने पठी बीजा वे मुनियो पण फरता फरता त्यां आवी चरुघा. तेमने पण जा-वथी तेवाज जोजनवने प्रतिलाजीने शंकायुक्त थपेला देवकीये धूठयुं. “हे ज-गवंतो ! आ अमरावती समान द्वारका नगरीमां श्रेष्ठ मुनियो, शुं तेना तेज घरो प्रत्ये वारंवार फरता दडो ? अर्थात् तमे एकना एक वारंवार म्हारे घेर केम आवो ठो ? ” मुनियो देवकीना जावने जाणीने कहेवा लाग्या.

“हे कृष्णमाता ? श्रेष्ठ साधुज निदोप आहारने माटे मधुकर (ब्रमर) वृत्तिये करीने नाना प्रकारनां घरो प्रत्ये फरे ठे. मद्दा मुनियो क्यारे पण एक गृहस्थनां घरप्रत्ये वारंवार जता नथी. हे शुजे ! तमने अमारा विषे जे प्रांति थड ठे, तेनुं कारण सांजलो. जदिलपुरमां मद्दा धनवंत एवा पुंनाग अने सुल-साना अमे व पुत्रो ठीए. पावनावस्थाने पामेला, विवाह करेला अने उत्तम जोगलक्ष्मीना चहु विलासने जोगवता अमे ठए जाइयो श्री नेमिनाथ जिने-श्वरना उपदेशथी प्रतिशेव पामीने दीक्षा लई तेमनीज साथे विहार करीए ठीए. आजे वढना पारणे आ द्वारका नगरीमां आव्या ठीए. अमे ठए साधुज ववे ववेना जयाथी तमारा घरने विषे आव्या दडगुं; परंतु एकना एकज वे साधुज त्रण वखत आवीए एम वने नहि. ” आ प्रमाणे ते वने साधुज देवकी-नी प्रांति निवृत्त करी चाढ्या गया. पठी देवकी पोताना मनमां विचार करवा लागी के, “ते सुलसा लोकने विषे आथी पुत्रवाली कहेवाणी ? निधे हुंज पुत्र-वाली ठुं, एवो जे हुं वहु गर्व धारती दतो तेतो वृथा देखाय ठे. सुलसाना ठए पुत्रो रूपादिगुणे करीने जेवा देखाय ठे तेवा लोकने विषे बीजी कोइ खीना देखाता नथी, माटे चाल प्रजु पासे जशने हुं म्हारे पोता ठीए. ”

आ प्रमाणे विचार करीने सखीयो सहित देवकी तुरत पोताना करेला रथ उपर बेसीने समवसरणमां आवी. त्यां ते जिनेश्वरने वंदना करी वारंवार कहेवा लागी के, “हे स्वामिन् ! म्हारो संशय टाळो.” आ प्रमाणे देवकीना वारंवार पूठवा उपरथी प्रचुए साक्षात् दराखना समान मधुर वाणी-थी कहुं. “जदिलपुरमां पुंनागशेठनी सुलसा नामे स्त्री ठे. ते हमेशां जावथी हरिनैगमेपि देवतानुं आराधन करती इती. जो के एक चित्तथी आराधन करती सुलसा उपर तेदेवता बहु प्रसन्न इतो; परंतु ते तेना पूर्वजन्मना पापथी मृत्यु पामता पुत्रोने जीवानी सकवाने समर्थ थतो नहि. आ वखते एम वन्युं इतुं के, मथुरा नगरीमां क्रूर अने अति डुष्ट चित्तवाला कंसे त्दारा सात गर्जने नाश करवानो निश्चय कस्यो इतो. देवताना प्रजावने लीधेज तुं अने सुलसा साधेज गर्जवती अइ इती. कहुं ठे के-देवतानी कांइ पण इक्ति कोइ नाश करवा समर्थ नथी. पठी तें अने सुलसाए साधेज पुत्रने जन्म आप्यो एटले ते हरिनैगमेपि देवताए त्दारा तुरतनां जन्मेलां वालकने सुलसानी पासे मू-क्यो अने तेनो मृत्यु पामेलो पुत्र त्दारा घरने विपे आण्यो. आ फेरफार को-इए क्यारे पण जाण्यो नहोतो. हे देवकी ! मेघ समान कांतिवाला अने दिव्य रूपवाला ते त्दारा ठए पुत्रो सुलसाना घरने विपे वृद्धि पाम्या. पठी युवाव-स्था पाम्या एटले मातापिताए ते एक एकने बत्रीशबत्रीश कन्याउ परषावी तथा तेटलीज कोटि सुवर्ण आप्युं. पठी म्हारी देशनाथी अधिक विवेकवंत थयेला अने संतारथी वैराग्य पामेला ते ठए पुत्रोए तृणनी पेठे विषय तृष्णा-ने त्यजी दइ दीक्षा लीधी. हे कृष्णमाता ! निरंतर हर्षथी ठळना अग्निप्रदने धारण करनारा, द्वादशांगीना जाण अने निर्मल चरण करणना धारणदार आ ठए मुनियो त्दारा पुत्रो ठे.” जिनेश्वरनां आवां वचन सांजलीने देवकी, समवसरणने विपे साधुजनी पंक्तिमां वेठेला अने महा तीव्र तपवाला ते पोताना पुत्रोने जोवा लागी. पठी उत्पन्न थयेला महा स्नेहथी ऊरता स्तनवाली तथा अत्यंत संतोषित मनवाली देवकी, तुरत ते पोताना पु-त्ररूप मुनियोनी पासे आवी. त्यां ते बहु वखत सुधी एक दृष्टिथी तेमने नीहाली तथा जिनेश्वर प्रचुने नमस्कार करीने तुरत रथमां बेसी जेटला-मां पोताना घर प्रत्ये गइ तेटलामां तेना चित्तने विपे अति दुःखकारी चिं-

ता उत्पन्न अरु के, " हा ! में व पुत्रोने जन्म आप्पो; परंतु एकेने लालन पालन कख्यो नहि. ए व पुत्रोना उपर आ अर्छा जरतहेवनो अधिपति कृष्ण अयो ते पण यसोदाना घरने विषे वृद्धि पाम्पो. हा विचार ठे मने !!! सर्व स्त्रीयोमां तेनेज धन्य ठे के, जे पोताथी उत्पन्न थयेला पुत्रोने हर्षयी पोतेज लाम लमावे ठे. खरेखर स्त्रीयोमां ज्ञाग्यदिन हुंज ठे के, जे में एके पुत्रने लाम लमाव्यो नहि. " आ प्रमाणे खेदयुक्त चित्तवाली अने ऊरतां नेत्रवाली देवकी, शोक करती इती ते बखते परिवारथी विंटलायेला कृष्ण, पोतानी माताने बंदन करवा माटे उत्साहथी त्यां आख्या. प्यारे अर्छा जरतहेवनो अधिपति एवा कृष्णे, पोतानी मातानां चरणमां नमस्कार कख्यो ते बखते तेमणे देवकीने बहु दुःखथी पीमा पामेला जाण्या, तेथी तेमणे हाथ जोनीने कह्युं के, " हे माता ! हुं राज्य जोगवताठतां तमने कोणे दुःख दीधुं ? " कृष्णे बहु आग्रह कख्यो एटले देवकीये पोतानां दुःखनुं कारण कही संज्ञावायुं. ते उपरथी सर्व अर्थने विषे सामर्थ्यपणुं धारण करनारा कृष्णे कह्युं. " हे मात ! तमे हृदयमां बहु दुःख न पामो. हुं तेबुं करीश के, जेथी म्हा-रो न्दानो बंधु तमारा हर्षने पूर्ण करनारो अशे. " आवां प्रिय वचनथी पोतानी माताने हर्ष पमान्नीने कार्यसिद्धिने विचार करता एवा यशधारी कृष्ण पोताना मंदिर प्रत्ये आख्या. पढी प्रातःस्नान करीने पोताना मध्य गृहमां दर्जना पवित्र आसन उपर बेसी हरिनैगमेपी देवताने उद्देशी अहमनो तप करता ठता ब्रह्मचर्यने विषे चित्तने धारण करनारा अने पद्मासने वेठेला कृष्णे अखंडित एवा ध्याननो आरंज कख्यो. पढी कृष्णना तपोज्ञाग्यथी खेचपिलो हरिनैगमेथी देव, त्रीजा दिवसनी रात्रीये प्रगट अशेने कृष्णने कहेवा लाग्यो. " हे विष्णो ! तमे मने केम संज्ञाख्यो ठे ? अने तमारे म्हाळं शुं काम ठे ? हे जनार्दन ! जे होय ते ऊट कहो के, जेथी हुं ते शीघ्र करी आपुं. " पढी कृष्णे ध्यान मूकी दश विविधी सत्कार करीने तेने कह्युं. " मने न्दानो बंधव आप. " देवताए ज्ञानोपयोगथी विचारिने कह्युं. " हे शौरी ! तमने धोला वखतमां एक न्दानो बंधव प्राप्त अशे; परंतु ते युवावस्थामां वैराग्यवंत अशेने तत्काल दीक्षा लेशे. " देवतानां आवां मधुर वचनथी कृष्ण बहु संतोष पाम्या. पढी कृष्णे, बहु मान पूर्वक देवनाने रजा आपी अने देवतानां वचन

પોતાની માતા દેવકીને કહીને તેમને પરિવાર સહિત વહુ સંતોષ પમાડ્યા.

પછી જેમ સિંહ પોતાના નિવાસથી પર્વતની ગુફાને સુશોભિત બનાવે તે તેજ દિવસે સ્વર્ગથી ચંચેલો કોરૂ પુણ્યવાનુ જીવ, દેવકીના ઝડરરૂપ ગુફાં શોજાવવા લાગ્યો. દેવકીયે સ્વપ્નમાં સિંહ દીઠો તે વાત તેણે પોતાના પતિ વસુદેવને કહી દેખાડે તેમણે પણ કહ્યું કે, “ હે દેવી ! નિશ્ચે તને સર્વ ગુણવાળે એક પુત્ર થશે. ” પછી પૂર્ણ શ્રવસરે શુભ લગ્નમાં દેવકીયે હાથીના તાવ સમાન શ્રતિ કોમલ અને શ્રેષ્ઠ લાવણ્યથી રસાલ એવા એક પુત્રને જન્મ આપ્યો. આ વચ્ચે કૃષ્ણે તથા વસુદેવે વહુ મણિ અને કોટિ સુવર્ણના દાનથી દ્વારકા નગરીમાં મ્હોટો જન્મ મહોત્સવ કર્યો. અગીયારમે દિવસે સૂતા નિવૃત્ત કરીને ચારમે દિવસે હર્ષિત એવા માતાપિતાએ તથા કૃષ્ણે, સર્વ વંશુ જનોને સંતોષ પમાડીને હસ્તિના તાલવાની પેઠે શ્રતિ કોમલપણને લીધે તે પુત્રનું વિવિધ પ્રકારના મહોત્સવ પૂર્વક “ ગજસુકુમાલ ” એવું યથાર્થ નામ પાડ્યું. બાલક શ્રવસ્થામાં પાંચ ધાવ માતાનું પાલન કરાતો અને ઝડક વૃદ્ધિ પામતો તે કુમાર માતાપિતાને વહુ હર્ષ પમાડવા લાગ્યો.

અનુક્રમે કમલ સમાન દેહવાલા તે કુમારે સજ્જુ પાસેથી સર્વ કલાને અભ્યાસ કર્યો. આ શ્રવસરે રેવતાચલ (ગિરનાર) પર્વત ઉપર શ્રી નેમિનાથ સમયમગ્યા. ઉદ્યાનપાલકે કૃષ્ણને વધામણિ આપી દેખાડે વહુ હર્ષ પામેલ કૃષ્ણ પણ પોતાના લઘુ જાડની સાથે સ્નાનથી શરીર પવિત્ર કરી અને સુશોભિત આનૂષણો ધારણ કરી શ્રેષ્ઠ પટદસ્તિ ઉપર બેઠા. પછી શ્રી નેમિનાથને વંદના કરવાને ઉત્સાદવંત થયેલા કૃષ્ણ મ્હોટી સેનાથી પરવગ્યા અને મહા સમૃદ્ધિથી રાજમાર્ગે આવી પહોંચ્યા.

દેવે દ્વારકામાં સર્વ વેદનો જાણ સોમિલ નામે બ્રાહ્મણ વસતો હતો. તેને મોમા નામની સ્ત્રીથી ઉત્પન્ન થયેલી સોમથી નામની એક પુત્રી હતી. જગતમાં સર્વોત્કૃષ્ટ રૂપને ધામ્ણ કરતી યૌવનાવસ્થાને પામેલી અને શૃંગાર ધામ્ણ કરવાપૂર્વક મમ્મીયોની સાથે ક્રીડા કરતી તે મહા રૂપવતી સોમથીને જાંઝ વેંચુના દિનેશુ એવા કૃષ્ણ વિચાર કરવા લાગ્યા.

“ નિશ્ચે ગજનુકુમાલ વેંચુને રૂપગુણે સમાન આજ સ્ત્રી યોગ્ય છે. ” પછી કૃષ્ણે સોમથીના માતાપિતા જાનિ વિગેરે જાણી લાડને પછી પોતાના મેન્દો-

ને કહ્યું કે, “હે જ્ઞાને ! તમે સોમિલ બ્રાહ્મણ પાસે જઈ તેને કોટિ હવ્યથી સંતોષ પમાડીને આ મ્હારા વંધુના વિવાહને માટે તેની પુત્રી સોમશ્રીનું માગું કરો અને તે વિપ્રની આજ્ઞાથી ઝતમ આજ્ઞાપણોને ધારણ કરનારી તે કન્યાને વિશ્વાસ પમાડીને સચ્ચીયોની સાથે કન્યાનુંના અંતઃપુરમાં રાખો.” કૃષ્ણ આવીરીતે કન્યા સંવંધિ પોતાના સેવકોને શીલામણ આપીને પછી સમવસરણમાં જઈ શ્રી જિનેશ્વરે કહેલો ધર્મોપદેશ આ પ્રમાણે સાંજલવા લાગ્યા. “હે જ્ઞાનજનો ! કરવા ફલે કરીને નરકગતિ આપનારા, વિષયરૂપ સ્વારા જલવાલા, મોદરૂપ મદા કાદવથી પરિપૂર્ણ, સંકલ્પરૂપ મ્હોટા ઝઘલતા કલ્તોલવાલા આ સંતારરૂપ સમુદમાં પરુતા એવા મનુષ્યોને ચારિત્રરૂપ વદાણ વિના રક્ષણ નથી થતું. વિષયો કિંપાલફલની ઉપમાવાલા છે, શરીરકાંતિ નાશવંત સ્વજ્ઞાવવાલી અને લક્ષ્મી ચપલ છે. વલી સ્વજનોનો સમાગમ તથા વિયોગ પણ હમેશાં મર્યા કરે છે. અહો ! સંતારને વિષે વહુ વિષમ આંતિયો છે, માટે હે જ્ઞાનજનો ! તમે મોહસુખને માટે પ્રકટ ઇદમ આવરો.” જિનેશ્વર પ્રત્નના આવા શ્રેષ્ઠ ઉપદેશથી જ્ઞાવિત ચિત્તવાલા સર્વે સજ્જાનનો સંતાર ઉપર વિરાગપણું દેવાનતા ઠતા પોતપોતાને ઘેર ગયા. પછી ચારિત્રમોહની કર્મનો ક્ષય થવાથી વિશેષ પ્રવોષ પામેલા ગજસુકુમાલે અરિહંત પ્રત્નને નમસ્કાર કરીને વિનંતી કરી કે, “હે સ્વામિન્ ! હું મ્હારા માતાપિતા અને કૃષ્ણ વિગેરે સ્વજનોની રજા હજી જેટલામાં વ્રત શ્રંગીકાર કરવા આદિં આવું ત્યાં સુધી આપ આદિંજ રહેજો.” આ પ્રમાણે ગજસુકુમાર પ્રત્નને વિનંતીપૂર્વક નમસ્કાર કરી ઘેર આવ્યો. ત્યાં તે હાથ જોડીને વંદનપૂર્વક પોતાના માતાપિતાને કહેવા લાગ્યો કે, “હે માતાપિતા ! તમે મ્હારા ઉપર પ્રમત્ત થઈ ઝટ આજ્ઞા આપો કે, જેથી હું નેમિનાથ પ્રત્ન પાસે ચારિત્ર લઈ.” આવાં વિયોગ વનને વૃદ્ધિ પમાડવામાં મેધ સમાન પુત્રનાં વચનને સાંજલી મનમાં વહુ શ્વેદ પામતી દેવકીયે કહ્યું. “ગુણના સમુદરૂપ, પોતાના કુલરૂપ કર્મલને પ્રફુલ્લિત કરવામાં સૂર્ય સમાન અને શ્રેષ્ઠ રૂપના સમુદ્રવાલા હે પુત્ર ! તું માતાપિતાનો જન્મ ઠતાં આવાં કઠોર વચન શા માટે કહે છે ? હે પુત્ર ! તું સ્વસ્થર મ્હારું જીવિત, આજ્ઞરણ તથા જીવરૂપ છે. વલી વચારે શું કહું, પરંતુ પ્રેમનો સમુદ્ર અને તીર્થ પણ તુંજ છે. પોતાનાં ધર્મનાં શ્રેષ્ઠ આજ્ઞાપણરૂપ તું જોગોને જોગવતે ઠતે પુત્રવાલી

वे. " एवी उद्घोषणा पूर्वक तेने नीचलोक पासे केशात्री पकमावी मरी गये-
ला कुतरानी पेठे नगरीनी बहार घसमावी काढ्यो. त्यारवाद " गजसुकुमाल
महर्षिनुं उपसर्गने सदन करवामां आ म्होदुं घैर्य ? " एम निरंतर अनुमोदना
करता कृष्णे निर्मल पुण्यरूप बहु धन उपार्जन करधुं. कषाय रदित एवा
तिलकपशादि व मुनीश्वरो पण वीश वर्ष पर्यंत शुद्ध चारित्र पाली अंते नि-
मलाघल महातीर्थ उपर एक मासनुं अनशन लइ केवलज्ञान प्राप्त करीने
सिद्धिपुना पति घया. जेवी रीते महाशय एवा कृष्णना म्होटा व बंधुए तथा
न्हाना गजसुकुमाल मुनिये महासत्वपी निम्ने पोतानो अर्थ साध्यो तेवी रीते
मुनीश्वरोए खरेखर पोतानो अर्थ साधयो जोइये.

॥ इति देवकीना व पुत्रनी कथा ॥

वंदामि नेमिसीसं, ययदिनगहिण्णरायवरपद्मिं ॥

सोमिल्लकयच्चवसग्गं, पत्तं पणामामि अपवग्गं ॥ १९ ॥

अर्थ-ग्रत लेवाने दिवसेज एक रात्री संबधी पद्मिमाने धारण करणारा अने
सोमिल्ल ब्राह्मणे कोखा उपसर्गशी मोक्ष पामेला श्री नेमिनाग्रना शिष्य (ग-
जसुकुमाल) ने हूं वंदना करूं ॥ १९ ॥

जो गेयिद्याच्च चुत्त, आयाच्च तद् कुल्ले विसाल्लमि ॥

तं देवईअवच्चं, गयसुकुमालं नमंसामि ॥ ३० ॥

अर्थ-जे अवेपकशी चवीने यादवोना विशाल कुलमां उत्पन्न घयावे, ते
देवकीपुत्र गजसुकुमाल मुनिने हूं नमस्कार करूं ॥ ३० ॥

जो वामुदेवपुत्त, पमंसित्त उक्करंकरेत्तति ॥

मिग्गिमिजिनवग्गं, तं दंडणमहागिसिं वंदे ॥ ३१ ॥

अर्थ-श्री नेमिनाग्र जिनेश्वरे कृष्णनी पासे जेमनी "आ उक्करंकरेत्त"
एम करीने पद्ममा करी रती, ने श्रीदंडण महामुनिने हूं वंदना करूं ॥ ३१ ॥

॥ श्री दंडा मुनिनी कथा ॥

छारका नगरीमां श्री कृष्णने दंडा नामनी स्त्रीची श्रेष्ठ राजलक्षणा-
लो एक दंडा नामे कुमार अयो दतो. अनुक्रमे युवावस्था पामेला ते कृष्ण-
पुत्रे, श्री नेमिनाथ जिनेश्वरनी पासे जावची दीक्षा लीची. कर्मनो विनाश
करया माटे विविध प्रकारनां तप करता अने छद्मदांगी विंगेरे सिद्धांतोनो अ-
प्यास करता ते मुनीश्वर, हमेदां श्री नेमिनाथ प्रजुनी पासे रहेता दता.

कोड बलते जिहा माटे नाना प्रकारना नगर तथा ग्रामादिकने विषे
छंघनीच श्रावकना कुलमां करता एबा ते मुनिने साक्षांतराप दुष्टकर्मना छ-
दयची अन्न प्राप्त घयुं नहि. वलो ते महासन्धवान् मुनि, बीजानी सन्धिघो
प्राप्त घयेलुं अन्न लेता पण नहि. ज्यारे कृष्णना पुत्रपणाची प्रसिद्ध लयाय पण
ते मुनिने अन्न प्राप्त घयुं नहि ज्यारे तो ते विचारया लाग्या के, "छारका न-
गरीमां हजारो मुनीश्वरो, निदोष तथा एपणा सभितियुक्त जिहा पामे छे अने
हं नयी पामतो, तेनुं ह्यु कारण ह्यो ! फाल, ए संदेह श्री जिनेश्वरने पूवुं. "
ग्राम घारी ते मुनिये प्रजु पासे जड तेमने नमस्कार करी पोतानो मंदाय पू-
ज्यो एटले प्रजुए कायुं.

"पूवें पारासर ग्राममां कोड कलबी रहेतो दतो. त्यां बीजा पण घणां
कलबीपो वसता दता. येतिना ग्राममां ह्या कलबी सर्वघी अधिक दतो; तेघी
ते पारासर एया नामघी ग्राममां प्रसिद्ध दयो. पढी येतिना कामनो तवरी
एयो ते कलबी हमेदां ठसो दलोघी राजाना येतरमां दवगवतो एटले हमे-
दां बारसे बलदो ते ग्राममां गेलाना. जात आय्ये वने पण ते कलबी बलदो-
ने गेलतो नहि अने येरुतोने करतो के, "भारा येतरमां एक दल बीया
बिना जुल्ल्या एबाय पण तमने हं गेलवानो नही. " हुवाघी द्यावुज घयेला
बिज्याजा बलदोने तथा येरुतोने बजावारे एक दल पानाना येतरमां देव-
रावुं. ह्या उपरघी तेजें बहु दुःखकारी साक्षांतरावर्तन ठराज्जन कायुं. पढी
अनेक जयोन प्रमत्त बगना पूर्वनां बरेलां कोड कर्मघी कृष्णनी दंडा नामे
रालीघी गुलवान् पुत्रपणे छपम घयो तेज तुं. (श्री नेमिनाथ प्रजु, दंडा
मुनागेने वदे छे के,) ए पूवें बरेलां कर्मघी तने निदोष आहार नव्यो नहि. "
पढी येरुतहुमार मुनिने, प्रजुने नमस्कार करीने दतो अलिप्त लीरो के, "हं

મ્હારી પોતાની લલ્લિયે કરીનેજ શુદ્ધઅન્નપાણી ગ્રહણ કરીશ. ” પઠી દરોજ જિજ્ઞાસા કાલે ઘારકા નગરીમાં જમતા એવા તે મુનિ, નગરવાસીજનો જ્ઞકિ-
વંત વતા નિર્દોષ આદાર પામ્યા નહિ. આમ નિર્દોષ આદાર નહિ મલતાં વતાં
પણ સ્વેદ રહિત, વપવાસવાલા અને ધીરજવંતતે મુનિનો વહુ કાલ નિર્ગમન થયો.

કોઈ વચ્ચે શ્રી નેમિનાથ પ્રજુની પ્રૌઢપર્પદામાં શ્રેષ્ઠ ગુણવાલા ઉત્તમ સા-
ધુત્તની પંક્તિ જોઈને કૃષ્ણે જગન્નાથને પૂછ્યું કે, “ હે જગવન્ ! આ સાધુત્તની
પંક્તિમાં વિશેષ તપ ક્રિયાવને કયા સાધુ ડુઃકરકારક છે ? ” પ્રજુએ કહ્યું. “ ઠ-
ઢણા રાણીના ડદરથી ઉત્પન્ન થયેલો ઠંઢણ કુમાર નામે સાધુ કે, જે તમારો
પુત્ર થાય છે તે વહુ ડુઃકરકારક છે. કારણ જે પરીપદને વિષે અલાજ નામના
પરીપદને વહુ સદ્ન કરે છે. ” કૃષ્ણે કહ્યું. “ ગુણોના મંદિરરૂપ તે અણગાર
કયાં છે ? ” જિનેશ્વરે કહ્યું. “ હે સૌમ્ય ! હવણાં નગરીમાં જતાં તમને એ જી-
જ્ઞાને અર્થે જમતા મુનિ મલશે. ” પઠી શ્રી નેમિનાથને નમસ્કાર કરી શ્રીકૃષ્ણ
પોતાની નગરી તરફ પાઠા ફર્યા એવામાં તેમણે મહેલોની પંક્તિને વિષે ફરતા,
પક્ત હામકાં અને ચામનામય શરીરવાલા, લાવણના સમૂહ વિનાના, દેલાતી
નામિયોના સમૂહવાલા અને અતિ ડુર્બલ એવા ઠંઢણ કુમાર મુનિને પોતાની આ-
ગલ જતા જોઈ શ્રી નેમિનાથનાં વચનથી તેમને સ્તબ્ધ થયા; પરંતુ તેમના ઉપર
પુત્રજાવ લાગ્યા નહિ. પઠી હર્ષથી પૂર્ણ નેત્રવાલા કૃષ્ણ, તુરત હાથી ઉપરથી
નીચે ડતરી ત્રણ પ્રદક્ષિણા કરી, પોતાના મસ્તકથી તેમનાં ચરણમાં નમસ્કાર
કરી અને હાથ જોડીને સામા વજા રહી પ્રસન્ન ચિત્તથી આ પ્રમાણે કહેવા લા-
ગ્યા. હે મુનિ ! સંવરથી વ્યાપ્ત મનવાલા તમને ધન્ય છે. કારણ શ્રીનેમિનાથ
પ્રજુએ પણ ડુઃકર ક્રિયાવાલા તમને વચાણ્યા છે. શ્રેષ્ઠ ગુણોના સમુદ્ધરૂપ હે મુનિ !
તમેજ મ્હારું કુલ સફલ કર્યું કે, જે તમને સાદાત્ જિનેશ્વર પણ વહુ વચા-
ણે છે. ” આ પ્રમાણે મુનિની વહુ જ્ઞકિથી સ્તુતિ કરતા એવા કૃષ્ણને જોઈ ગોલમાં
વેઢેલા કોઈ શેઠે વિચાર્યું જે, નિથે આ મહાત્મા વહુ ગુણવાલા દેલાય છે કે,
જેમની શ્રીમાન્ કૃષ્ણ પોતે પણ આનંદથી સ્તુતિ કરે છે. ” પઠી કૃષ્ણ તેમને
નમસ્કાર કરી પોતાને ઘેર ગયા એટલે તે મુનિ જિજ્ઞાસે અર્થે ફરતા ફરતા દેવયો-
ગથી પેલા શેઠના ઘર પ્રત્યે આવી પહોંચ્યા. કૃષ્ણને પણ પૂજ્યપણાથી તે મુનિને જ-
ક્ષિયોગ્ય માની શેઠ તુરત ગોલથી નીચે ડતર્યો અને આદરથી નમસ્કાર કરી

पोताना घर प्रत्ये तेमी गयो. त्यां महा स्नेहवालो ते, मुनिने लाभवा बहोरा-
ववा तैयार थयो. पठी संतोपना समुद्ररूप ठंडण मुनि विचार करवा लाग्या
के, “पूर्वे में उपार्जन करेलुं अंतराय कर्म शुं कय पइ गयुं?” पठी जिह्वा-
दोपथी रहित एवा ते लाभवाने लइने ठंडण मुनि श्रीजिनेश्वर प्रभुनी पासे
आव्या. त्यां ते जगवाने पूठवा लाग्या के, “हे प्रभो! आजे म्हारं सर्व ला-
जांतराय कर्म शुं कय पामी गयुं के, जे मने पोतानी लब्धिधीज निर्दूषण एवुं
मोदकान्न मळ्युं?” अरिदंते कह्युं. “हे मुनि! इजुं तमारुं अंतराय कर्म बाकी
ठे, माटे आ पोतानी लब्धिधी थयेलो लाज नथी; परंतु कृष्णानी लब्धिधी ठे.
कारण कृष्णे तमने जक्तिधी बंदना करी ते ए शेठे दीठी, ए उपरथी तेणे
तमने मोदकवने प्रतिलाज्या ठे.” प्रभुनां आवां वचन सांजली ठंडण मुनि
विचारवा लाग्या के, “बीजानी लब्धिधी प्राप्त थयेला मोदको मने निधे क-
ल्पता नथी.” पठी प्रभुने नमस्कार करी शु.इ जूमि प्रत्ये गयेला ते मुनि,
त्यागनी इच्छाथी ते मोदकोने चूर्ण करवा लाग्या. एकज उपवासना पारणाने
दिवसे जे कांइ प्राप्त थयेला अन्नने तुरत जक्षण करवामां उत्ताहवंत थयेला
बीजा बहु भाणसो होय ठे; परंतु घणा कालना तपने अंते आवा मोदकोने
त्यजी देवामां ते एक ठंडण कुमारज समर्थ ठे, बीजा नथी. पठी विधिपूर्वक बने
हाथवने मोदकानो चूर्ण करता ए मुनिये तत्काल पोताना सर्व धाति कर्माने
पण चूर्ण करी नाख्यां. आज वखते ते महामुनिने केवलज्ञान उत्पन्न थयुं;
तेथी संतोप पामेला देवताअण तेमनो केवल महोत्सव करथो. जेवी रीते ठं-
डण मुनिये बहु धीरजथी पोतानुं तप निर्वहन करी उत्तम केवलज्ञान प्रा-
प्त करथुं तेवी रीते बीजा साधुअण पण पापनो ठेद करवा माटे तप करथुं.

॥ इति ठंडण मुनिनी कथा. ॥

इप्रकुलवालिपान, सुपरिचितान जेण वत्तीसं ॥

जस्स य निस्समाणमहं, दसारकुलनंदणोकासी ॥ ३५ ॥

जो पुरिससहस्रंजुन, पवइअ नेमिपायमूलम्मि ॥

सो थावचापुत्तो, चउदसपुष्ठी सिवं पत्तो ॥ ३६ ॥

अर्थ-जेमणे महासमृद्धिवंत एवा व्यवहारियानी वत्रीश पुत्रीयेने प-
णीने त्यजी दीधी अने जेमनो दीक्षामहोत्सव श्रीकृष्ण वासुदेवे करयो. वजी
जेमणे एक हजार पुरुषोनी साथे श्री नेमिनाथनी पासे दीक्षा लीधी; एवा
चौद पूर्वना धारणहार ते थावच्चा पुत्र मुनि मोक्ष प्रत्ये प्राप्त थया. ॥१२, १३॥

सहस्रजुन तस्सीसो, चउदसपूवी सुन गन सिद्धिं ॥

इकारसंगिसुयसीस, सैलन तसहपंचन ॥ ३४ ॥

अर्थ-ते थावच्चा पुत्रनो शिष्य अने चौद पूर्वधारी एवो शुक्र, एक ह-
जार शिष्यनी साथे मोक्ष पाम्यो ठे. वजी एकादशांगीनो जाण एवो शुक्र
शिष्य सैलक पण पांचसो शिष्यो सहित सिद्धि पाम्यो ठे. ॥ ३४ ॥

थावच्चा पुत्रनी कथा.

सौराष्ट्रदेशना आज्ञापणारूप द्वारका नगरीमां नवमा वासुदेव कृष्ण
राज्य करता होता. त्यां थावच्चा नामनी कोइ प्रसिद्ध व्यवहारीनी स्त्री वसती
हती. तेने थावच्चा पुत्र नामे पवित्र अंगवालो पुत्र हतो. ए कुमारे बाध्य अ-
वस्थामांज कलाधर नामना गुरुनी पासे कलाधरनी निर्मल एवी सर्व कला-
च क्रीडा मात्रमां ग्रहण करी लीधी होती. युवावस्था पामेला ते पुत्रने मा-
ताए, म्होटा आरुंवर पूर्वक मंगल आचारथी म्होटा शेठीपाठनी वत्रीश कन्या-
च परणाधी. पुण्यवान् थावच्चा पुत्रे, इस्त मेलापनने वखते कन्याठना पिता
पासेथी तेटलीज कोटी प्रमाण (वत्रीह क्रोर) सोनाम्होर प्राप्त करी. पत्नी
असंग्य दिव्य वस्तुंथी जरपुर अने देवगृह समान पोताना निवास चुवनमां
ते थावच्चा पुत्र इपंथी पोतानी वत्रीश कन्याठनी साथे जोग जोगववा लाग्यो.

हवे कोइ वखते अनेक देवतांए सेवन करेला श्री नेमिनाथ जिनेश्वर
गिरनार पर्वतना नंदनवनमां समवसरथा. प्रचुनुं आगमन सांजली तन्काज
हर्यना समूहथी पूर्ण एवा कृष्णादि नगरवासी जनो पोताने घन्य मानता
वता तेमने वंदन करवा चाह्या. पोताना मित्रमंरुलथी शोभता अने राज-
मार्गें जता एवा श्रेष्ठ अलंकारवाला लोकोने जोइने थावच्चापुत्रे, पोताना मि-
थाने उच्युं के, “आजे सर्व नगरवासी जन्सादवंत थइने आम केम जाय

ठे ? शुं नगरीमां ईइ अथवा कार्तिक स्वामी विगेरे कोइ देवतानो महोत्सव ठे ? जेथी आ असंख्य माणसो उत्तम बखालंकारेने धारण करता ठता उता-वला चालता गामीधोन्ना विगेरे वाहनोथी रेवताचल पर्वतना शिखर उपर जाय ठे. ” मित्रोए संतोपथी कह्युं. “हे मित्र ! कानने सुखकारी वचन सांजल. मनुष्योने उत्साहवंत थरने जवाना कारणरूप श्री नेमिनाथ प्रभु अहिं समवसखा ठे. ” मित्रोनां आवां वचन सांजली अति निर्मल जाव-वालो थावच्चा पुत्र, पोतानी समान वयवाला मित्रोनी साथे म्होटी समृद्धिथी श्री जिनेश्वर पासेगयो. त्यां तेणे विधिथी नेमिनाथने प्रदक्षिणापूर्वक नमस्कार करी योग्य आसने वेसीने धर्मोपदेश सांजळ्यो. ते आ प्रमाणे.

“ निम्हे आ संसार जन्ममरणादिकनुं कारणज ठे, ए खेरखर लोक-ही ठे. कारण जे संसारमां सुखनी उत्पत्तिने नाश करनारा असंख्य जवो थाय ठे. अनंत दुःखथी जरपुर एवा आ संसारमां परिणामे सुंदर मतिवालो सुखार्थी पुरुषज बहु श्रेयने इछे ठे, माटे हे ज्ञव्यजनो ! तमे जावधी ऊट जैन दीक्षारूप वहाण उपर चढी संसारनो निस्तार करवामां उद्यम करो. ” जिनेश्वरनां मुखथी आबो सत्य धर्मोपदेश सांजली थावच्चा पुत्र पोताना मनमां व्रतनी उत्कंठा धारवा लाग्यो. सज्जा उठपा पठी तेणे पोतानो चारित्र लेवानो निर्मल परिणाम श्री जिनेश्वरनी आगल कही संजलाव्यो. वली तेणे कह्युं के, “ वण लोकना हितकारी हे प्रभु ! हुं ज्यां सुधीमां म्हारी मातानी रजा लइ अहिं आवुं त्यां सुधी आपे अहिं ज रदेवुं. ” प्रभुए कह्युं. “ हे पुण्यवंत ! विलंब करीश नहि. कारण के, पोतानुं कळ्याण करनारा पुरुषो, धर्मकार्यमां विलंब करता नथी. ” आवी जिनेश्वरनां मुखरूप धराथी शिक्षारूप श्रमृतनुं पान करीने थावच्चा पुत्र तुरत अरिदंत प्रभुने नमस्कार करी रथमां वेसीने पोताना घरमत्ये गयो. त्यां ते मधुर वचनथी पोतानी माताने एवी रीते प्रबोध पमाप्त्वा लाग्यो के, तेणे तुरत पोताना पुत्रने दीक्षा लेवानी रजा थापी. पठी पोताना पुत्रने म्होटा उत्सवथी दिक्षा अपाववाने उत्साहवंत थपेली थावच्चा, श्री कृष्णानी पासे जइने सज्जा समक्ष आ प्रमाणे कहेवा लागी. “ हे स्वामिन् ! अति श्रेष्ठ ऐश्वर्य लहमीवालो म्हारो थावच्चा पुत्र नामनो पुत्र महोत्सवथी वत्रीश दिव्य कन्यानुने परायो ठे, ते हवणां सांजलवा योग्य श्री नेमिनाथ प्रभुनां धर्मोपदे-

જાને સાંજલી વ્રત લેવાની ઇચ્છા કરે છે. મેં વહુ આગ્રહ કસ્યો તોપણ તે પોતાના ઘરને વિષે રહેતો નથી; તો હવે હું પણ તે મ્હારા પુત્રને વીક્ષા અપાવવાની ઇચ્છા કરું; જેથી દે દેવ ! આપ મ્હારા ઉપર પ્રસન્ન થઈ મને ઊત્ર, ચામર, મુકુટ એ ત્રણ વસ્તુનું આપો. ” યાવચ્ચાનાં આવાં વચન સાંજલી ક્ષાયક કિતને ધારણ કરનારા અને હર્ષમાં વ્યાપ્ત થયેલા કૃષ્ણ પોતાના પુત્રને બોલી યાવચ્ચાને જોતા ઊતા કહેવા લાગ્યો કે, “હે માત ! હું પોતેજ તારા ઘરને વિષે આવીને મ્હારા બંધુરૂપ તમારા પુત્રનો સ્નેહપૂર્વક મ્હોટો વીક્ષા મળી જોત્સવ કરીશ. ” કૃષ્ણનાં આ પ્રકારનાં વચનથી ન વર્ણવી શકાય એવા સંતોષને પોતાના હૃદયમાં ધારણ કરતી તેમજ કૃષ્ણથી સત્કાર પામેલી પત્ની લોકોએ વચાણેલી તે યાવચ્ચા પોતાના ઘરપ્રત્યે આવી. પછી ધોના પરીવાર સહિત શ્રીમાન્ કૃષ્ણ તુરત યાવચ્ચા પુત્રના ઘરે આવ્યા. યાવચ્ચા પણ પોતાના ઘરને વિષે ઘરે વાજુએ તોરણો બંધાવીને તેજવંત મુક્તાફલોથી સાથિયાઓને હારોને રચાવવા લાગી. તેમજ કુસુંબી વિવ્ય વસ્ત્રોથી યુક્ત એવા જલ જોડે ધનાનને પણ મહા રાજકુલિની વારણાની પેઠીયો ઉપર મૂકાવવા લાગી. વલી હાથમાં ઝારીયોવાલી કુમારીકાનું પાતે ગીત ગયરાવવાપૂર્વક મનિ મુક્તાફલથી શ્રી કૃષ્ણને વધાવવા લાગી.

પછી કુલચાલાનું વધાવેલા કૃષ્ણ પરિવાર સહિત આનંદપૂર્વક યાવચ્ચાના ઘરની અંદર ગયા. ત્યાં તે મણિજનિત્ર સુવર્ણના સિંદાસન ઉપર બેસી પ્રસન્ન નેત્રથી તેનાં સર્વ ઘરને જોવા લાગ્યા. આ વખતે પોતાના પુત્રની વચ્ચે સ્ત્રીપોને આગલ કરી યાવચ્ચાએ તુરત કૃષ્ણને હર્ષથી નમસ્કાર કર્યો. પત્ની નમસ્કાર કરતા એવા યાવચ્ચા પુત્રને કૃષ્ણે પોતાના હાથથી પકડીને સુમિત્રની પેઠે પોતાના સિંદાસન ઉપર બેસાડ્યો અને સૌજાગ્યની સમૃદ્ધિથી કામરે સમાન તેને સ્નેહ દૃષ્ટિથી જોતા ઊતા અમૃત વચનવર્ષે કહેવા લાગ્યા કે, “વત્સ ! મ્હારું દિતકારી વચન સાંજલ. આ પૃથ્વીને વિષે રૂપ સંપત્તિયે કરી નિરુપમ અર્ચાન કોઈની ઉપમા ન આપી સકાય તેવું, જોગોને યોગ્ય અને સદ્દર્શીને પણ પ્રાર્થના કરવા જેવું આ ત્હારું નવ યૌવન છે. માતા સર્વ પ્રકારે દિતકારી અને સ્ત્રીપો પણ ઝનમ ગુણોથી અતિ મનોહર છે. દે વિશેષ જાણ કરે, આલો શુદ્ધ્યાગ ઊતાં તેને તું શા માટે ત્યજી દે છે ? તને જે વસ્તુ

હોય તે આપોને હું ત્હારો મનોરથ પૂર્ણ કરું; પરંતુ મ્હારાં વચનથી દ્વણાં તું દેવતાની પેઠે જોગોને જોગવ. બલી મ્હારા હસ્તની ડાયામાં નિવાસ કરતા એવા તને દીર્ઘકાલ પર્યંત કોઈ પણ જાણ થવાનો નથી તેમજ ત્હારી માતા અને સ્ત્રીયો પણ તેથી દર્પ પામશે, માટે હે મહાજ્ઞાગ ! દ્વણાં તું વ્રત કદની વાત ત્યજી દઈ નિઃશંકપણે પોતાની સ્ત્રીયોની સાથે જોગોને જોગવ. ” શ્રી કૃષ્ણનાં આવાં વચન સાંજલી ધાવજ્ઞા પુત્રે કહ્યું. “હે નેરંદ ! જો આપ મ્હારી જરાવસ્થારૂપ પિત્રાણીને ગતી જવામાં મંત્રવાદી હો અને સન્મુખ આવતી એવી મૃત્યુરૂપ મહાધાટીને ઝલંગાવવાને સમર્થ હો તો હું તમારા હસ્તની ડાયામાં સુલેકરીને નિવાસ કરું. ” ધાવજ્ઞા પુત્રનાં આવાં વચનથી વિસ્મય પામેલાં ચિત્તવાલા કૃષ્ણે કહ્યું. “હે વ્રત ! ત્રણ જગત્માં દેવ, દૈત્ય, ઇન્દ્ર, મહા ચક્રવર્તી અથવા તો વીજો કોઈ પણ તે વજ્રેથી (જરાવસ્થા અને મરણથી) રક્ષણ કરવાને સમર્થ નથી. ફક્ત એ વજ્રેને દલન કરવામાં સ્વકર્મના નાશથી આત્મા એકજ સમર્થ છે. ” કૃષ્ણનાં આવાં તત્ત્વ વચન સાંજલી ધાવજ્ઞા પુત્રે ફરીથી કહ્યું. “જો એમ છે તો હું વ્રત લઈ નિષ્ઠે જરાવસ્થાને તથા મૃત્યુને નાશ કરીશ. ”

પછી ચારિત્ર ઇંગીકાર કરવામાં દૃઢ ઇચ્છાવાળા ધાવજ્ઞાપુત્રને જાણીને અતિ દર્પ પામેલા કૃષ્ણે પોતાના સેવકોને કહ્યું. “હે અનુચરો ! તમે દ્વારકા નગરીમાં ચારેતરફ સ્પૃષ્ટ પદ્મ વગમાવો કે, ધાવજ્ઞાપુત્ર વ્રત ઇંગીકાર કરે છે; તેની સાથે મહાસત્ત્વવાળા વીજા જે પુરુષો વૈરાગ્યથી દીક્ષા લેશે, તેમના ધરનો સર્વ જ્ઞાન કૃષ્ણ પોતે ચલાવશે અને તેનો બહુ વિધિથી દીક્ષા મન્ત્રસવ પણ કૃષ્ણ પોતેજ કરશે. ” કૃષ્ણે આ પ્રમાણે આજ્ઞા કરેલા સેવકોએ ત પ્રમાણે પદ્મ વગાડ્યો એટલે વિશાલકુલમાં ઉત્તમ ધણેલા એક સદસ્ય પુત્રો બહુ વૈરાગ્યથી દીક્ષા લેવાને તૈયાર થયા. પછી અજુત મહોત્સવમાં મંગલાર્ચન પૂર્વક દીક્ષા અગ્નિયેકને ઇંગીકાર કરી ઉત્તમ ચંદનથી લિંપાણેલા શરવાલો અને સર્વ પ્રકારનાં આજ્ઞપણોને ધારનારો ધાવજ્ઞા પુત્ર પોતાની માતા અને ધાવમાતાની સાથે તુરંત દ્વારો પુરુષોએ ઇપોતેલી ઉત્તમ પાલસીમાં ગો. આ વચ્ચે પેલા સહસ્ર પુરુષો પણ ઝડ પોતાના વંશુત્તરી રજા લઈ ચંની પાઘલ નરુત્તરી પેઠે ધાવજ્ઞા પુત્રની પાઘલ ચાઢ્યા. કૃષ્ણે પોતાનો મુનિ ધાવજ્ઞાપુત્રના મસ્તક ઉપર બાંધી ચામરો સહિત વ્રતેના ઉપર ધારણ

करधुं. पत्नी हृदयने हर्षकारी गाढ वागतां एवां वार्जोत्रोना शब्दोत्री दिशते
 ने छेरी करी देतो, उत्तम स्वरवाला श्रेष्ठ गंधर्वांना समूहोए गायन करावे
 गुणवालो, कृष्णे हर्षथी स्थाने स्थाने करावेला प्रस्ताविक नाटकोमां याच
 जनोने हर्षथी मणि, मुक्ताफल, सोनाम्होर रुपाम्होर अने वस्त्रना समूह
 थापतो, पालखीमां वेगेलो, हजारो राजानुंना परिवारथी वृद्धि पामेला उद्ग
 हवालो, सुवासिनी स्त्रीयोनां उत्तम घवलगीतथी अनुत्त शोभावालो अने स
 मृद्धिपे करीने लोकमां प्रत्यक्ष पुण्यना फलने स्थापन करतो पुण्यवान् क
 वचापुत्र श्री नेमिनाथ प्रज्जुना समवतरणमां आण्यो. त्यां पालखीमांथी ते
 चे उतरेला, कृष्णादि मुख्य पुरुषोए प्रवेश करावेला अने पालखीमांथी उत
 रेला हजार पुरुषोए वने वाजुए सेवन करेला ते थावचापुत्रे श्री नेमिनाथ
 जिनेश्वरने व्रण प्रदक्षिणा करीने नमस्कार कत्या. आ अचसरे थावचापे, पे
 ताना पुत्रने दीक्षा अपाचया माटे प्रज्जुनी विनंती करी के, “ हे स्वामिन्!
 पोताना कुलनो आधार, सर्वने प्रिय अने नाशवंत एवा आ लोकना बहु हुन
 समूहना जोगमां उद्देग बुद्धिवालो आ म्हारो एकनो एक पुत्र, अविनाशी
 सुखनी इच्छाथी तमारी पासे चारित्र लेवानी इच्छा करे ठे, माटे हे स्वामीन्!
 म्दारा उपर प्रसन्न अइ ए कुमारने ऊट संसार समुद्रथी तारो.

पत्नी थावचा पुत्रे, पोताना मुकुट कुंडलादि सर्व आभरणो तुरत मातापे
 जाव्री राखेला वस्त्रमां मूक्यां अने अधिकजाचथी एक हजार पुरुषो सहित
 पंचमुष्टी लोच करीने श्री नेमिनाथ प्रज्जु पासे दीक्षा लीधी. त्वार पत्नी उपर
 विवाहा ए थावचा पुत्रे प्रज्जुनी आज्ञाथी स्थविर साधु पासे चौद पूर्वना अग्न्या
 करयो. जिनेश्वरे तेने योग्य जाणी श्रेष्ठ एवा सूरिपदे स्थाप्यो अने तेने एक ह
 जार साधु सोंप्या एटले ते पोताना परिवार सहित श्री जिनेश्वरनी आज्ञाथी
 पृथ्वी उपर विहार करवा लाग्या. अनुक्रमे पोताना परिवार सहित ते सूरि
 चंपकादि श्रेष्ठ वृद्धोना समूहथी रमणीय एवा गणी नामना उद्यानने विरे
 व्या. ए उद्याननी पासे चारें तरफ पर्वतथी विंटाळायेतुं सेलक नामनुं नवा
 हनुं. त्यां सेलक नामे राजा राज्य करतो दतो. तेने पद्यावती अने मुज्ज
 नामे बे स्त्रीपो हती. तेमां पद्यावती राजाने प्रिय हती. ए राजाने अज्ज प्र
 एतिवालो मज्झ नामे पुत्र हनो. वली उनम बुद्धिवाला पंचक

विगेरे पांचसो प्रधान होता. थावच्चा सूरि अनुक्रमे विदार करता ते नगरमा आल्या; वनपालकनां वचनथी गुरुना आगमनने जाणीने सेलक जूपति पो-
ताना स्त्री, पुत्र, मंत्री विगेरे परिवार सहित सुगुरु पासे आब्यो. त्यां तेणे श्र-
द्धाथी साकरना रस समान मधुर देशनानुं पान करी साधुनी सेवारूप श्रेष्ठ
धर्मेने श्रंगीकार करचो. गुणनी खाणरूप थावच्चासूरि पण ते जूपतिने केट-
लाक दिवसमां धर्माधर्मनो जाण करी अन्यस्थले विहार करी गया. अनुक्रमे
ते महामुनि सौगंधिका नामनी नगरी प्रत्ये आवी पद्दोच्या. त्यां तेमणे प-
रिवार सहित नीलश्रद्धोक्त नामना उद्यानमां निवास करचो. पठी नगर-
वासी सर्वे लोको सूरिनी धर्मोपदेशनाने सांजली जिनेन्ना धर्मेने विपे गाढ
वासनावाला थया.

आ वखते चार वेदरूप समुच्चने मग्न करवामां प्रविण, विशेषे सांख्य
मतनां सर्व शास्त्रनो जाण, सर्व संन्यासीयोमां मुख्य अने मनुष्योने मान्य
एवो शुक्र नामे प्रसिद्ध संन्यासी एक हजार शीष्यना परिवारथी सर्व पृथ्वी
उपर फिरतो इतो. सौगंधिका नगरीमां ते संन्यासीनो जक्त सुदर्शन नामे एक
शेठ रहितो इतो. तेणे थावच्चा पुत्र मुनिना सत्य गुणो सांजळ्या, तेथी ते
विचार करवा लाग्यो. “ जो के हुं गुणना समुच्चरूप शुक्र गुरुनो निरंतर जक्त
वुं. तो पण म्दारे म्दोटा अतिश्रियोनुं दर्शन करवुं जोडए. ” आत्म विचार क-
रीने पोताना परिवार सहित ते सुदर्शन शेठे परिणामे सुंदर बुद्धिने उद्यानमां
थावच्चा पुत्र सूरि पासे जइतेमने नमस्कार करपा. पठी देशनाने अंते शेठे विन-
यथी सूरिने पृष्ठपुंके, “ हे जगवंतो ! तमे कया धर्मेने सुखदातार कहो वो ? ”
सूरिये कहुं. “ हे महाशय ! अमे तो सर्व लोकमां अति शुद्ध एवो विनय मूल धर्म
सर्व प्रकारनां मुखनो दातार मानीए वीए. हे बुद्धिवंत ! ते विनय थावक वि-
नय अने साधुविनय एवा जेदथी मुख्य वे प्रकारनो वे. तेमां पदेला विनयमां
निर्मल एवां पांच असुब्रत, अण गुणव्रत, चार शिष्टाव्रत अने श्रंगीपार पद्मिमा
कदेली वे. आ प्रमाणेना पदेला विनयने उत्कृष्ट गीते पावनारो पुन्य अच्युत
देवलोक्त प्रत्ये जाय वे. वली श्री जिनेश्वर एवा नेमिनाथ प्रजुए कहेलो पांच म-
हाप्रतरूप बीजा विनयने पावनारा पुरुषो योगा कालमां निश्चि पामे वे. ”
पठी सूरिये ते सुदर्शन शेठेने पृष्ठपुं. “ हे शेठ ! तमने कयो धर्म दए वे, ते

वंघी सर्वे प्रकारना रोगो उदय आवता नथी. वली हुं, स्त्री पशु पिंकादि
 श्री रक्षित एवा गाम, नगर, खाण, देवालय, वन अने पर्वतनी गुफा विं
 स्थानोमां वसु हुं. जेथी म्हारो विहार पण तमारा कहेवा प्रमाणे प्राशुक वे
 तमे साधुजनो जे प्राशुक विहार कह्यो, ते आ में कही बताव्यो तेज वे.
 आवा आवञ्चा पुत्र सूरिये आपेला प्रभोतरथी शुक्रगुरु बहु आनंद पाव्यो. व
 ली ते शुक्रगुरुए उठा अंगना मध्यमां रदेला सेलक अव्ययनना प्रसिद्ध प्रभे
 पूवया, तेपण तेमहासूरिये कलामात्रमां कही बताव्या. पठी मोहनीय कर्म
 कथथी प्रबोध पावेल्ला शुक्र संन्यासीये ज्ञातिथी श्री धावञ्चा पुत्रने नमस्कार कर
 वने हाथ जोनीने कह्युं के, “हे जगवन् ! म्हारा उपर प्रसन्न अशने आप मने संता
 समुझे तारवामां वहाण समान जैनधर्मनो उपदेश करो.” पठी आवञ्चा पुत्रसूरिये
 संसारना जयथी वैराग्य प्रगट करनारी नवतत्त्वमय उत्तम धर्मदेशना आपी अं
 संसार समुझमां वहाण समान यति धर्मनुं संक्षेपथी निरूपण करयुं. तेने तांज
 लीने गति गयो वे मोह जेनो एवा शुक्र संन्यासीये धावञ्चा पुत्र गुरुने कह्युं
 “मने उत्तम ज्ञान विना आवा संन्यासि अवांना कष्टथी सिद्धि अश नदि. सा
 वे, जेवा तेवा रसथी सुवर्ण सिद्धि क्यांथी होय ? अत्रात् नज होय. हे गुरो
 हुं आपनीज पासे जैनव्रत आदरवानी इच्छा करुं हुं. कारण पूणपना समृद्धि
 प्राप्त थयेला उत्तम मार्गने कयो पुरुष न अंगीकार करे ? ” गुरुए कह्युं, “हे
 तपस्वी ! जेम मुख उपजे तेम कर.” पठी पुणपात्मा शुक्रगुरुए पोताना
 जार शिष्य सहित ईशान दिशामां जइ गेरुथी रंगेला राता वखने त्यज्जी कर
 शीखा विगेरे कटावी नाखी. पठी शासन देवीये आपेला वेदने धारण करना
 रा तथा परिवार सहित एवा ते शुक्रगुरुने श्री धावञ्चा पुत्र सूरिये दीक्षा आ
 पी अने साधुजने योग्य एवो आचार शिखव्यो. शुक्र मुनि पण दर्जना अप्रना
 गथी पण मुदम चुन्विने महा स्मृतिने लीये दृष्टिवादमय सर्वसिद्धांत श्रोना
 वचनमां जणी गया. पठी आवञ्चा पुत्र सूरिये सद्गुणोथी शुक्रमुनिने योग्य
 जाणी तेमने आचार्यपदे स्थाप्या. शुक्रमुनिना पूर्वना हजार शिष्योए पण
 सा लीधी; तेथी शुक्र मुनि पोताना पूर्वना परिवार सहित श्री धावञ्चा
 मृत्नि भाये विद्वार करवा लाग्या.

दो जयजनोंना समृद्धने प्रबोध करवामां तन्वर एवा शुक्र :

पृथ्वी उपर विहार करता करता सेलकपुरना उद्यानमां आव्या. सूरिना आ-
गमनने जाणी उत्तम साधुना गुणमां आसक्त थयेला सेलक राजाए परिवार
सहित त्यां जइ तेमने वंदना करी. पठी सुगुरुना उपदेशरूप अमृतनुं पान
करिने बेराग्यना रंगथी पूर्ण थयेला ए राजाए मंगलकारी दीक्षानी इच्छा करी.
पठी नगरमां आवी उत्तम स्वजाववाला ते जूपतिये तुरत पोताना पांचसो
प्रधानोने बोलावीने आ प्रमाणे कहुं. “ हे सचिवो ! तमे सौ आदरधी म्दारां
वचनने सांजलो. “ हुं इवणां शुक्र गुरु पासे चारित्र लेवानी इच्छा करुं हुं,
कहो, तमारो शुं विचार वे ? ” आम राजाए पूछुं एटले ते प्रधांए तेने प्रणाम
करिने हितकारी आवी वाणी कही. “ हे स्वामिन् ! अमने गृहावासमां तमेज
कडरघृहनी पेवे इष्ट फल आपनारा जे तो दिक्षाग्रहणमां पण तमेज अमारुं
इष्ट करनारा घांउ. हे नराधिप ! निश्चे तमाराथी अमारो जूदो विचार शो
होय ? अमे पण आपनीज साथे संसार समुझे तारनारी दीक्षा लइशं. ” तेज-
ए आ प्रमाणे कहुं एटले जूपतिये फरीथी कहुं. “ हे महाप्रधानो ! जे त-
मारो एवोज विचार होय तो इवणां तमे सौ पोतपोताना घरे जइ म्दोटा पु-
त्रने घरनो जार सोंपी सर्व सामग्रीथी अहिं आवो के, जेथी आपणे चारित्र
लइए. ” आ प्रमाणे मंत्रीयोने कही संसारथी विरक्त मनवाला सेलक जूप-
तिये पोताना मंजुक नामना पुत्रने विविध प्रकारना महोत्सवथी आनंदपूर्वक
राज्यासने वेसाखो अने पोते पांचसो प्रधानोनी साथे तैयार थइ उद्यानमां
आवी महोत्सवथी शुक्रसूरि पासे दीक्षा लीधी. पठी सेलक राजर्षिये उत्तम
बुद्धिने जक्तिथी शुक्र गुरुनी पासे एकादशांगीनो अन्यास कखो. शुक्राचार्ये
तेमने योग्य जाणी पोताना सूरिपदे स्थाप्या अने पांचसो साधुज सोंप्या.
पठी पृथ्वी उपर बहु कालपर्यंत विधिथी विहार करता अने पुण्यथी मनोहर
एवी धर्मदेशनावेने अनेक जन्मजीवोने प्रतिबोध पमागता शुक्र गुरु पोतानुं
आयुष्य पूर्ण थयुं जाणी विमलाचल उपर गया. त्यां पोताना परिवार सहित
ए महासुनि एक मासना अनशनथी सर्व कर्मनो क्षय करी मोल पाम्या.

इवे सिध्दंतना समुद्ररूप श्री सेलक महासूरि पोताना पांचसो साधुज
सहित निरंतर निर्मल चारित्रने पाळता उता पृथ्वी उपर विहार करवा लाग्या.
खुखा आहारथी, दुस्तपना आचरणथी, महा विहारथी तेमज उत्पन्न थयेला

अति विषम पित्तज्वरादि रोगघ्नी पोताना शरीरने बहु पीना पामतुं जाणता उता ए महामुनि विहार करता करता परिवार सहित सेलकपुरना उद्यानमा आवी पदोच्या. मंरुक जूपति पोताना पितारूप सेलकसूरिने उपघनमां आवे ला जाणीने बहु ज्ञकिथी सामंत तथा प्रधानोने साये लइ तेमने वंदना करवा माटे गयो. त्यां ते पोताना पिता सेलकसूरिने वंदना करी धर्मदेशना सांजली अने पढी तेमने रोगघ्नी पीना पामेला जाणी विनंती करवा लाग्यो के, “हे जगवन् ! तमे आ नगरमां एक निवास स्थानने पन्हिलेही तेमां आबुं घोमासुं रहो. अमे श्रेष्ठ वैद्योए बतावेल निडुरण औपघोघ्नी तमारी सेवा करीशुं के, जेथी तमारे स्वस्थ थया पढी पोतानुं चारित्र पाली इकाय. ” राजाना बहु आग्रहथी सूरिये तेमनुं कहेवुं मान्य करधुं. पढी मंरुकजूपति पोताना घरे गयो अने गुरु पण म्हेटी यानशालाप्रत्ये आख्या, त्यां पांचसो श्रेष्ठ मुनियोए पन्हिलेहन करेला पाट पाटलावाला स्थानमां सूरिये निवास कथो. जूपति पण तेमनी विवेकवमे सेवा करवा लाग्यो. वली राजानी आझाथी वैद्यो पण निडुरण औपघोवमे ज्ञकिथी सेलक गुरुनी सेवा करवा लाग्या.

एकदा वैद्योए गुरुने कहुं के, “हे जगवन् ! आवा महा रोगोने अमोए मदीरापानरूप अमृतथी दूर कथ्या ठे. ” वैद्योनुं आबुं वचन सांजली सेलक सूरिये पोतानां शाखनी विस्मृतिनां मुख्य कारणरूप मदीरापानने रोगोनी निवृत्तिनुं अवलंबन धारी गीतार्थपणाथी कबुल करधुं. ए प्रमाणे केटला दिवसे विविध प्रकारनी चिकित्साथी सेलक गुरुना शरीरने विषे सर्वे विषम रोगो शांति पामी गया. निशे सर्वे इंडियोमां रसना इंडियना दुर्जय एवा वलीष्टपणाथी तेमज सर्व कर्ममां मोहनीय कर्मना तेमज प्रमादना अति गहनपणाथी गीतार्थपति अने संविग्रमनवाला सेलकाचार्ये निरंतर ज्ञक्तपानमां बहु आसक्ति धारण करी, तेथी ए महामुनि सूत्रार्थना जणवा जणाववामां, विचार करवामां, शुद्धक्रियादिक कार्यमां अने पद आवश्यकमां हमेशां शिथिल बनी गया.

कोइ वखते एक पंथक विना तपमां आसक्त थयेला चारसो नवाणुं शिष्याने तर्क थयो के, “आपणा सेलकगुरु चतुर ठे उतां सरस ज्ञक्तपानमां अति आसक्त थयेला ए प्रमादथी बीजे विहार करवानी इच्छाकरता नथी, माटे मोहने धिक्कार ठे !! चारित्र पालवामां तत्पर अने त्यजी दीघो ठे ममतानो

ज्जार जेमणे एवा आपणे सौ फक्त गुरुना दृढ जक्त एवा एक पंथकने अहिं गुरु पासे राखी बीजे विहार करीए. " आम विचार करीने तेमज पंथकनी रजा लडने ते चारसोने नवाणुं साधुनु बीजे दिवस सवारमां पाट पाटलादि पावुं सोंपीने सेलकसुरिथी जूदा विहार करवा लाग्या. पाठल विनीत अने शुद्ध परिणामवालो पंथक मुनि पोताना चिन्मां विचार करवा लाग्यो के, " जो के सेलकगुरु पोताना कर्म वडाथी शिथिल आत्मावाला थया ठे, तो पण जेमनी पासे आलोक तथा परलोकनुं हितकारी व्रत श्रंगीकार करणुं ठे ते गुरुने सुशिष्योए त्यजी देवा जोइए नहि. सर्वे शास्त्र समूहने जाणनारा तथा वखाणवा योग्य गुणवाला ए महात्मा गुरु पोतेज चारित्रना आचरणनो नाश थये ठेते चेती जठो. " आ प्रमाणे साधुने हितकारी तथा अति श्रेष्ठ एयो विचार करीने ते विनीत एयो पंथक, जक्तिथी तेवा गुरुनी पण सेवा करवा लाग्यो. यली एकलो ठता आलस न्यजी अवसर प्रमाणे सर्वे फी या ते पोतेज करतो अने चंडनी पेठे निर्मल चारित्रने पालतो हतो. चारित्रनुं आचरण करता एवा सेलक गुरु पण सोदानी सांखलोना समूहथी हाथीनी पेठे प्रमादादि शत्रुनेना समूहथी बहु वाधा पाम्या, ते एटले सुची के, कार्तिक चातुर्मासनी पर्यणीने दिवसे पण ए मद्दामुनि मीठ एवा जक्तपानने मरजी मुजब जमी अने सुख रक्षा. शुद्ध क्रियामां तत्पर अने चारित्र पालयामां निपुण बुद्धिवालो पंथकमुनि पण तेदिवस उपवास करी अने गुरुनी जक्ति करी, प्रतिक्रमण करवा लाग्यो. पत्नी दमासण करती बखते स्वजावथी सरल बुद्धिवाला ए पंथक पतीश्वरे पोताना मस्तकथी गुरुना चरणने बिंये स्पर्श कर्ह्यो. आ तगत तेमना मस्तकना संपटाथी जागी गेयला गुरु कोपथी आ प्रमाणे कदेया लाग्या के, " अरे! कया जन्मपुरुषे अवसर विना म्हारी निजानो जंग करयो ? " पत्नी शंकायुक्त चिन्वाला अने पोताना आत्माने गुरुना अपराधथी मलिन थपेला जाणता ठता पंथक. मुनिपे मरलगुणोवने पोताना गुरुने मधुर वचनथी आ प्रमाणे कर्तुं. " हे प्रता! हे आपना पंथक. नामनो आक्षाकारी शिष्य, आज्ञे कानिहीने दिवस होवाथी दण्णां चानुर्मासिक दमासमल कर्तुं ठे. म्हाणं पोतानां मस्तरना स्वर्शथी आपनी निजानो जंग थपो ठे. आ अवगयनो हं आपनी पागे दमा माणुं ठे अने दब करीदी एयो

त्यां निर्दूषण एवो दमदंत नामे राजा राज्य करतो दतो. आ वग्वते हस्तिना पुर नगरमां शत्रुचंना जुजवलने नाडा करनारा पांच पांढवो, कौरव सहित राज्य करता दता. केटलोक काल गया पठी कोइ कारणथी दमदंत नृपतिनं साथे पांढवोने बैर बघी पमणुं; ते एटले सुधी के, बहु शत्रुचंना समूहने ज्ञात पमारुवामां निपुण एवा पामवो कौरवोए उत्साह पमारुवा वता बहु सैन्य लइ दमदंत नृपतिनी साथे प्रतिवर्षे मद्दा जयंकर युद्ध करता, जो के कौरवो ना पक्षथी पांढवो बहु बलवंत दता तो पण सिंदनी पेठे युद्ध करता ते महा बलवंत दमदंत नृपतिथी तेज हार पावता, कट्टांतकालना समान महाजयंकर एवो ते राजा ज्यारे युद्धनुमि प्रत्ये आयतो त्यारे कौरवो सहित बलवंत एवाय पण पांढवो दीन बनी जता, जो के विजय लक्ष्मीने मेलववामां आश्चर्यकारी एवो ते दमदंत नृपाल थोमा सैन्यवालो दतो तो पण पोताना ज जुजवलथी दुर्जय एवा ते राजाए बहुवार पांढवोने जीत्या दता.

कोइ वखते प्रतिवासुदेव जरासंधनी सेवा करवा भाटे दमदंत नृपति राजगृह नगर प्रत्ये गयो. पाठल ठल जोइ रदेला पांढवोने अवसर मळ्यो तेथी तेज सेना लइ तुरत दमदंत राजाना देशानो नाडा करवा त्यां गया. त्यां तेज गाम, नगर, आकर विगेरेने लुंढता लुंढता राजधानीमां आवी सुंद करवा लाग्या अने पोतानी मरजी मुजब बहु सुवर्ण रत्न विगेरे लइ तथा पणा एवा गायोना धणोने वाली संपूर्ण मनोरथवाला पांढवो कौरवो सहित पाठा बढ्या. अहिं तुरत उपरान्नपर आवेला बहु दुतोथी पांढवोनां आगमनेने सांजलवा मात्रथी बहु कोपायमान थयेलो दमदंत राजा पोताने ठेतराएलो मानी तुरत जरासंधनी आज्ञा लइ पाठो बढ्यो, राजधानी अने देशजंगना दुःखने मनमां लावी पोतानुं सैन्य सज्ज करीने मद्दा कोपथी दुर्धर तथा धारण करेला खड्गथी जयंकर आकृतिवालो ए राजा जेम सींचाणो चकलीने भारवा तैयार आय तेम शत्रुना सैन्यने भारवानी इच्छाथी जेटलामां पांढवो अखंरु प्रयाणथी पोताने सीमामे आवी पहोच्या तेटलामां ते तेमनी पाठल आवी पहोच्यो. पठी पांढवोनुं सैन्य पुरुषार्थ त्यजी दइ कष्टथी जीव वेरने नाहुं अने हस्तिनापुरमां पेसी गर्नुं. पाठल पशुनी पेठे पांढवोना सैन्यने दोनावतो महासुजट दमदंत नृपति हस्तिनापुरने घेरो घालीने रह्यो. पांढवो

पण कील्लाने सज्ज करी अने दरवाजा बंद करी झीयालनी पेठे रह्या. पठी दमदंत राजाए दूतनां मुखशी पांम्बोने कंदेवराव्युं के, “अरे जमो ! तमे शशालानी पेठे किल्लामां पेसीने केम रह्या ठे ? वीलामानी पेठे तमे म्हारा निर्घणीया देशने तथा राजधानीने लुट्टी शुं पोरपार्थपणुं मेळव्युं ? जो तमारुं कुल कृत्रियनुं होय, तमे कृत्रिय हो, तमारा पुर्वजो पण कृत्रिय होय तेमजतमारी माता वीरपुत्रने जन्म आपनारी होय तो हवणां तमे मारी साथे पुळ करो. अरे बीकणो ! जो तमे युष्ने माटे नहि आवो तो हवे पठी जीवता ठतां पण मूवानी पेठे आ नगरमांज बहुकाल पर्यंत रहो.” राजतेजथी प्रगळ्ज एवा दूते तुरत सज्जामां आवीने ते सर्व पांम्बोनी आगल कळुं; परंतु कृत्रिय कुलमां उत्पन्न थयेला बलवंत अने कौरवो सहित एवा पांम्बो बाणीने नियममां राखनारा मुनिनी पेठे मोनज रह्या. बली दमदंत जूपतिना पौरुषार्थने सहन करवा असमर्थ एवा पांम्बो ते बखते दूतने उच्चर आपवाने पण समर्थ थया नहि. दूत पाठो आव्यो एटले बलवंत एवा दमदंत जूपतिये तुरत सर्व स्था-नके पोताना विजयनो पट्टह वगमाव्यो के, “हे नगरवासी लोको ! तमे सौ सांजलो. में आ प्रचंर एवाय पण पांम्बोने जीत्या ठे.” पठी सर्व राजमं-लमां पांम्बोनी लळाने वृद्धि पमानतो ते राजमुकुटमणिरूप दमदंत जूप-ति पोतानी राजधानी प्रत्ये गयो. त्यां ते पोतानां तेजथी पुर्व नाझ थइ गये-ली सर्व लक्ष्मी पुण्य प्रजावने लीवे पाम्यो. दीर्घकाल पर्यंत पोतानां राख्यने पालीने अवसरे उत्पन्न थयेला वेंराग्यवाला ए दमदंत जूपतिये चारित्र लीधुं. कथापना उन्न रहित एवा ए राजर्षि पोतानी पूर्व कर्मनी क्रूर घाटीने जीतवा माटे बहु तप करवा लाग्या.

हवे कोइ बखते परिगृह रहित अने पंच समिति तथा त्रण गुप्ति युक्त एवा ए मुनिये पृथ्वी उपर विहार करता करता हस्तिनापुरना उद्यानने द्विपे कायोत्सर्ग कळ्यो. आ बखते परिवार सहित महाबलवंत एवा पांम्बो कौरवोनी साथे क्रीडा करवाने नगरनी व्हार गया. त्यां पुण्यथी पवित्र आत्मावाला युधि-ष्ठिर राजाए, शांत तथा ईक्ष्वाणे जीतनारा ए महामुनिने दीग. तुरतज जेमना शरीरने विपे पुलकावली उत्पन्न थइ ठे एवा महागजा युधिष्ठिरे पोताना चारे वंधुन सहित हस्ति उपरथी नीचे उतरी त्रण प्रदक्षिणा पूर्वक नमस्कार करी

आनंदथी ए महासुनिनी बहु स्तुति करी. ते आ प्रमाणे. " धन्य मुकुटरूप, सत्वगुणाना समुद्ररूप अने पराक्रमथी बाह्यजावरूप शत्रुने जीतना हे साधो ! तमे जयवंता वतों. तमे प्रथम अमारा सरखा बाह्य शत्रुने जीतने पठी अंतरंग शत्रुने जीतवा माटे सज्ज थयेला गो. जावशत्रुने जीतवया त्रण जगत्ना प्राणीयो जेमना सज्जुणोनी स्तुति करे ठे तथा त्रण जगत्ना पूज्यपणुं पास्या ठे एवा हे मुनिराज ! तमे जयवंता वतों. " आ प्रमाणे मुनिना चरणानी रजने वारंवार स्पर्श करीने स्तुति करता एवा युधिष्ठिर जूरते अत्यंत प्रसन्न थइ पोताना बंधुज सहित चाल्या गया. पठी डुष्ट बुद्धिजे डुर्योधन त्यां आव्यो. तेने पोताना क्रूर सेवकोए पेला मुनीश्वरने नामथी कूखाव्या एटले तो ते कहेवा लाग्यो के, " अरे ! अमारा देशनो जंग करी अने वली आवुं पाखंरु करी तुं अहिं आव्यो ठे ? ठीकज थयुं जे आज तुं म्हा हाथे चरयो. " वीर पुरुषोमां अधम अने क्रोधथी आकुल एवा डुर्योधने आवी रीते मुनिने तिरस्कार करी ए मुनिराजने एक बीजोराना फलथी प्रहार कस्यो. डुर्योधननी आवी चेष्टा जोइ परस्पर स्पर्धावंत एवा बीजा दोन-ता आवेला सेवकोए तुरत उपराउपर पथ्यरना वर्षादथी मुनिने रुधिरमय वनावी दीघा. जोके पांरवोए स्तुति करी अने कौरवोए प्रहार कस्यो तोपण ए मुनींडे एके उपर जरा पण संतोप तेम क्रोध दर्शाव्यो नहि. आ प्रमाणे उ-त्कृष्ट रीते शमताने जावता ए मुनि अनुक्रमे महा उदयवाला केवलज्ञाने पास्या. मोक्षसुखना स्वादना अर्थी एवा हे श्रेष्ठ साधुज ! जेवीरीते शरीर बलवाला दमदंत राजर्षिये जाण तथा अजाण पुरुषोए करेला मान अपमानने विषे समतापणुं धारण करथुं तेवी रीते तमे पण निरंतर संसाररसना जोमने नाश करवामां समर्थ एवा समतारसने सेवो.

॥ इति दमदंत राजर्षि कथा ॥

जलणाउ नेमिसीसुति जणंतो जंजगेहिं उस्कितो ॥

सिरिकूअवारकमुणी, रामसुज जयज सिद्धिगज ॥ ४५ ॥

अर्थ-हारका नगरी बलवाथी " हुं श्री नेमिनाथनो शिष्य हुं. " एम

कहेता एवा जे पुरुषने जूजक देवताए आकाशमां उगळ्यो, पती जे श्री नेमि-
नाथ प्रभु पासे दीक्षा लई मोक्षपद पाम्यो, ते श्री नवमा बलदेवना पुत्र श्री
कुञ्जवारक मुनि जयवंता वतों ॥ ४५ ॥ आ कुञ्जवारक मुनिनो अधिकार
रामना अधिकारमां कहेलो वे. त्यांची जाणी लेवो.

पंचविनिवपंमुमुध्रा, चन्द्रशपुर्वी जुहिष्ठलप्पमुहा ॥

दोमासी संलेहणपुर्वी सत्तुजये सिद्धा ॥ ४६ ॥

अर्थ—चौद पूर्वना धारणहार युधिष्ठिरादि पांच पाम्यो शत्रुंजय तीर्थने
विषे वे मातनी संलेखना करीने मोक्षगति पाम्या वे. ॥ ४६ ॥

प्रकरणेने विषे पांम्वचरित्र बहु म्होदुं वे; परंतु आ ठेकाणे तो कांश्क
रहस्य पुक्त संक्षेपघीज कहीए ठीए.

॥ पांम्व चरित्र. ॥

जेमणे पौवनायस्त्रामां रद्दीने पण व्रण जगतूने जीतवामां मलरूपक-
लाक्ष्मीमाना मुज्जट एवा कामदेवने जीव्यो वे; ते व्रण लोकना जनोए पूजेलां
चरणकमलवाला श्री नेमिनाथ प्रभु तमारा कक्ष्याशोने वृद्धि पमामो. व्रण
जगतूमां प्रसिद्धपशना समूदवाला अने एज जवमां दीक्षार्थी प्राप्त थयेला म-
होदयवाला श्री पांम्वोर्नु पवित्र चरित्र फक्त पोताना बोचने अर्थ करुं वुं.

ज्यां श्री शांतिनाथ, कुंडुनाथ अने अजितनाथ ए व्रणे जिनेश्वरीनां
म्होटां श्रेष्ठ चैत्यो निरंतर शांती रद्यां वे एवं कुरुदेशना आनुपमरूप अने
सर्व वस्तुसमूहना निवास स्थानरूप इस्तिनापुर नामे नगर वे. त्यां श्रीरूप-
ज्जेय प्रभुना पुत्र कुरुराजाना अमररूप पूर्वजोथी सुशोभित एवा वंशने विरे
व्यत्र थयेलो, शांत आहूनिवालो अने चंडममान यशना समूदवालो श्रीशां-
तनु नामे राजा राग्य करतो हतो. नंपूर्ण मंगलवाला चंडनी पठे कलाउथी
पूर्ण एवा ते राजामां निभे चंडमां कलंडनी पठे मृगपाना व्यमनरूप एक म्हा-
टो दोर हतो. एक दिवस वचल एवा म्होटा अश्व उपर बेंडलो अने दायमां
घनुप्य बाल धारण करवाची अनेक जीवोने ग्राम पनाहतो ए राजा दग्गि-
लादि अनेक जीवोथी जंगपुर एवा वनमां मृगपा करवाने माटे गयो. त्यां
अन्यंत मृगपाना विनोदमां प्रवृत्त थयेला जंगनिषे चार तगर अनेक बाणो

फेंक्यां, जेथी श्रेष्ठ मृगोनां टोलाऊ नासवा लाग्या; शशलाऊ बहु जपथीर
 स पामवा लाग्या, सुवरो (जूंमो) धुरधुर शब्द करवा लाग्या; शवरो
 जवा लाग्या, हाथीयो जामीमां पेसवा लाग्या अने चित्रको (एक
 मृगो) पण ग्राम तेम दूर जवा लाग्या. पठी हरिणीने आगल करीने जानीने
 नासी जता एवा कोइ हरणेन जोइ जूपति तुरत तेनी पाठल चाळ्यो. त्यां जानी
 नी अंदर वेगथी जता एवा तेणे स्वर्गथी पण अधिक शोजावालो एक मदे
 दीगो. पठी आश्चर्य पामेलो ते महाराजा, तुरत अश्व उपरथी नीचे उतरी
 गले पगले विविध प्रकारना कोंतुकोने प्रफुल्लित दृष्टीथी जोतो उतो ते सत
 मालना महेल उपर चम्यो. जेटलामां ते लक्ष्मीना निवास स्थानरूप सत-
 मा माल उपर आवी पदोच्यो तेटलामां तेणे त्यां उत्तमरूपथी शोचती, प्र-
 फुल्लित मुखवाली अने जाणे लक्ष्मीनी न्हानी खाणज होयनी ? एवी एक क-
 न्याने दीठी. कन्याए पण राजाने तुरत पोतानी सखी पासे आदरसत्कार क-
 रावी तेने आसन उपर बेसाम्यो. पठी प्रसन्न थयेला अने आश्चर्य पामेला
 जाण ते कन्याने पूछ्युं के, “ हे कळपाणि ! तुं कोण हुं ? अने आ महारा-
 नमां सुग्यकारी महेलने विषे शा कारणथी रहे ठे. ” राजाना आता
 पृश्नथी प्रफुल्लित थयेला श्रंगवाली कन्याये कटाक्षथी जूपतिने उत्तर आपवा
 पोतानी सखीने सूचय्युं एटले सखीये कह्युं. “ हे राजन् ! आप सांजलो.

वैताद्य पर्यंत उपर रत्नपुर नगरमां सर्व विद्याधरोना मुकुटमणिरा
 जन्हु नामे राजा राज्य करे ठे. तेने गुणोए करीने श्रेष्ठ अने सर्व कलामां प्र-
 वीण गंगा नामनी पुत्री ठे. अनुक्रमे तस सुवर्णना सरखा देदवाली ए पुत्री
 मनोहर एवी यौवनावस्थामां आवी पदोची. एक दिवस पोताना सोला
 वेठेली ते पुत्रीने पिताए पूछ्युं के, “ हे निर्मल मनवाली पुत्री ! तं कं
 वर रुचे ठे ते तुं दवणां मन कहे ? ” पुत्रीये कह्युं. “ हे तात ! जे पुण
 म्हारां वचनने जरा पण उल्लंघन नहि करे तेज म्हारे वरया योग्य ठे, वीज
 गुणवान् होय तो पण नहि. ” पठी जन्हु राजाए पोतानी पुत्रीने वरया मं-
 अनेर सुवान राजपुत्रोने बोलाव्या; परंतु पुत्रीनी प्रतिज्ञा कदेवाथी स्त्रीनी
 रत्नव्रताने लीये जप पामेला ते राजपुत्रोमांथी कोइ गुण समूहथी प्रसि-
 एवी ते कन्याने पणायो नहि. हे राजन् ! ते दिवसथी आरंजीने पोतानी वि-

યાથી સિદ્ધ થયેલા આ ગૃહને વિષે નિર્જનપણે રહેતી. નવકાર મંત્રનું ધ્યાન કરતી. ગુપ્તની ઋત્તિ તેમજ જિનેશ્વરની પૂજામાં આસક્ત એવી આ રાજપુત્રી નિરંતર જિનેશ્વર પ્રત્નના ધર્મને સેવે છે. વહી નિધે આજે પ્રત્નની સેવા ફલીનૂત થઈ છે. કારણ આજ સવારે કોઈ શ્રેષ્ઠ નૈમિત્તિકની સાથે જન્મ રાજાએ આદિ આવીને હર્ષથી આ કન્યાને આ પ્રમાણે કહ્યું હતું. “ હે વત્સે ! નિધે મૃગયામાં આસક્ત થયેલો મહા તેજવંત શાંતનુ રાજા આજે અહિં આવશે અને તે દ્વારા પૂર્વ જન્મના પુણ્યયોગથી સ્વસ્થર ત્વારો પતિ થશે. ” આ પ્રમાણે ૬૮ વચન કહીને પિતા જન્મ મહારાજા ગયા પછી તુરત આ વિવેકવાહી રાજપુત્રી ગંગા, વિવિધ પ્રકારના ઉપચારથી વિશેષે શ્રી જિનરાજની પૂજા કરવા લાગી. સૌજનાય ગુણના સમુદ્ભૂત દે મહારાજા ! તમે આ પુણ્યના સમૂદયી પ્રેરાયલા થતાજ અહિં પ્રાપ્ત થયા છો. ” પછી હર્ષ પામેલા શાંતનુ રાજાએ કહ્યું. “ મ્હારે પણ એનાથીજ ઇચ્છિત કાર્યની સિદ્ધિ છે; માટે અદ્ભુત રૂપની લાણ સમાન એ કન્યાનું વચન હું ક્યારે પણ ઇચ્છંધન કરીશ નહિ. કારણ એવો કયો પુરુષ હોય કે, પોતાને ઘરે આવેલી લક્ષ્મીનો બાળીએ તિરસ્કાર કરે ? અર્થાત્ કોઈ ન કરે, વહી હે શુભ મનવાહી ! જ્યારે હું અજાણપણથી કોઈ વખત એ રાજકન્યાનું વચન ન માનું ત્યારે તેણે મને નિધે ત્વજી દેવો. એજ મ્હારો વંશ હો. ” આ પ્રમાણે તેણે પરસ્પર વહુ હર્ષથી વાત કરે છે એટલામાં શાંતનુ રાજાનું સર્વ સૈન્ય તેની પાઘલ આવી પહોંચ્યું. પછી પોતાની પુત્રીની સહીની વિનંતી ઉપરથી તુરત જન્મરાજા ત્યાં આવીને આદર પૂર્વક વહુ હર્ષથી શાંતનુ રાજાને મણ્યો. ત્યારબાદ એ જૂપતિયે, તેજ વચ્ચે કામદેવને નિવાસ કરવાના મંદિર-રૂપ શૃંગારને ધારણ કરનારી અને વહુ પુણ્યથી મદા દેહકાંતિવાહી પોતાની પુત્રી ગંગાને મદા ઉત્તવ પૂર્વક શાંતનુ રાજાની સાથે પરણાવી. ત્યાર પછી તે જૂપાલ પોતાના સાસરાથકી વૈતાલ્ય પર્વતની સંપત્તિને તેમજ ગૌરવપણાને પામી ગંગાને સાથે લઈને મહોત્સવ પૂર્વક સેના સહિત લક્ષ્મીથી શ્રેષ્ઠ એવા પોતાના નગર પ્રત્યે આવ્યો. ત્યાં ગંગાની સાથે વહુ પ્રેમથી જોગ જોગવતા એ રાજાનો શંકરની પેઠે કેટલોક સુખમયકાલ નિર્ગમન થયો. અવસર પ્રાપ્ત થયે ગંગાએ ઇન્દ્રમ ડીપની પેઠે પૂર્વ પુણ્યથી પવિત્ર એવા શ્રેષ્ઠ મર્જને ધારણ કરધો અને દશ માસ પૂર્ણ થયે ઇન્દ્રમ દિવસે શ્રેષ્ઠ લક્ષણોથી ~~જન્મ~~ એક પુત્રને જન્મ

आप्यो. पत्नी शांतनु राजाए विविध प्रकारना महोत्सवो करावी अने सर्व गरवासी जनोने संतोष्य पमाप्ती तुरत बहु हर्षणी पोताना पुत्रनुं “ गंगेय एवं नाम पारुयुं. जेम मन, सर्व इंद्रियो अने बुद्धि अनेक श्रेष्ठ ज्ञावोथी त्माने लालन पालन करे तेम ज्ञाग्यकलाथी मनोहर एवा ते बालकने पण एवी पांच घावमाताउ लालन पालन करवा लागी.

एकदा मृगया रमवाने तैयार थयेला शांतनु राजाने जोइ दयानु निवाली गंगाये तेने पोतानी पासे बोलावीने आ प्रमाणे कह्युं. “ हे नाथ ! नीतिवंत पुरुषोमां अने शौर्यवंत पुरुषोमां अग्रेसर गणानु ठो ठतां मृगयाता निनोदथी मृगादि जीवोने दणता तमे उत्तम पुरुषोना कया निर्मल गुणने कखो ? हे राजन् ! प्राणीयोना नाश करनारी मृगया मनुष्योने बीजा मां निश्चे नरक आपनारी थाय ठे, एम विचार करीने हे आर्य ! तमारे तप त्याग करवो जोइए. ” राणी आ प्रमाणे विनंती करीने पत्नी मौन रही. नूपतिये कह्युं. “ हे प्रिये ! सांजल. जोके सत्य अने हितकारी एवं त्वां चन शीघ्र नीतिमार्ग प्रत्येज गति करे ठे. वली हुं पण दयारूप एक धर्मने जाणुं वुं, तोपण मृगयानी इच्छाने त्यजी देवा समर्थ थतो नथी, हुं पोतेज हृदयमां विचार करीने तेने त्यजी दम त्यां पर्यंत तुं मने पारु. वली हे मृगाक्षी ! आ व्यसनो महा दोषने लीधे आ लोकमां तेमज रलोकमां बहु दुःखकारीज थाय ठे, एम हुं जाणुं वुं. तथापी खरजनी तेने त्यजी देवाने हुं अतमर्थ वुं. हे जडे ! निश्चे हंमेशा हिंसारूप अवर्मने तरीते जाणतो तथा ते अहिंसारूप (दयामय) आश्रवने स्मरण करतो हुं मयाने अग्रें जाउं वुं. कारण ते बिना हुं रहि शकतो नथी. हाहा ! ! हे करुं ? ” आ प्रमाणे शांतनुराजा पोतानी प्रियाने कहीने अनेक सुजटो दित मृगया करवा गयो. पाठल पोतानां वचनना अपमानथी खेद पाम गंगा पण पुत्र संहित बैताब्ध पर्वत उपर पोताना पिताने घेर गर. बहु शांतनु नूपति मृगया करीने पोताना घर प्रत्ये आव्यो. त्यां ते पुत्र संहित एनीने पोताना पिताने घेर गयेली सांजली बहु खेद पाम्यो. वली वारंवार गाना गुणसमूहने हृदयमां संज्ञारतो तेमज पोताना पुत्रने पण फरी पयाद लावतो ते महाराजा, स्मरण करवा योग्य जोगथी उत्पन्न थयेली व

मुख संपत्तिने क्यारे पण नहि पामतो उतो बहु शोक करवा लाग्यो. पठी वी पुत्रना बहु वियोग दुःखची शांतनु राजाए मृगयानुं व्यसन त्यजी दइ चो-
विश वर्ष पर्यंत घरेने विपेज निवास कखो. त्पारवाद स्वजावचीज उस्केरा-
पेला ते महिपतिये स्त्री पुत्रना वियोगने जुली जइ तुरत पूर्वनी पेठे रत्तरी
मृगया विनोद करवानो आरंज कखो.

एक वखते मृगया करवाने वनमां गयेला ते जूपतिने हाथमां धनुष्यबा-
ण धारण करनारा, शरणे आवेलानुं रक्षण करनारा, आजूपणोत्री सुशोभित
अंगवाला अने श्रेष्ठ आकृतिवाला कोइ युवान् कुमारे आ प्रमाणे स्पष्ट कहुं.
" अरे ! आदिं सर्व जीवोनुं रक्षण करनार हुं विद्यमान उता तुं पारविनी पेठे
निर्दयमनची मृगादि जीवोने नाश करनारी मृगया केम करे ठे ? आ स्थानके
संतारना मूलरूप अने अपवित्र एवी मृगया त्यजी दे, नहि तो हुं तने तुरत आ
वाणवने मारी नाखीश. " कुमारनां आवां वचनची शांतनु राजाए दसीने कहुं.
" हे वाल ! हुं न्हारां आवां वचनची जय पामुं तेवो नथी, अहो ! मृगना वा-
लकनो शब्द सांजलीने शुं केशरीसिंद नाशी जाय खरो ? पठी वने जणानुं
वालादि दाखोवने महा घोर युद्ध चाळ्युं, तेमां जूपतिनां सर्व वाणो कुमारे
वेदी नाळपां; परंतु दयाने लीपे तेणे राजाने भाख्यो नहि. जूपतिपे क्रोध क-
रीने कुमारनो नाश करवा माटे बहु वाणो मूकपां, पण जेम वायुनी आगल
बीजा साधारण दावो निष्फल थाय तेम कुमारनी विद्याना बलची निष्फल
घपा. पठी पोताना सर्व सैन्यसहित शांतनु राजा कुमारनी संगाये युद्धकरतो
उतो विचारवा लाग्यो के, " आ कोइ देवता न्हारी परीक्षा करवा आव्यो ठे
के शुं ? " आ अवसरे युद्धा जयंकर दाव सांजली रणजूमिमां आवेली गं-
गाए पोताना पतिने तथा पुत्रने जोइ बहु दर्प पामता उता आ प्रमाणे कहुं.
" पोताना वंशमां मुक्ताफलरूप अने सज्जुणोत्री मनोहर एवा दे पुत्र गांगेय !
न्हारा सरखाने क्यारे पण पोताना पितानी संगाये युद्ध करवुं योग्य नथी,
माटे तुं ऊट युद्धे त्यजी दइ जिकिची पोताना पितानां चरणकमलने प्रणाम
कर. कारण के, कुलीन पवित्र पुत्रो क्यारेय पितानुं मनवने करीने पण अ-
पमान करता नथी. " पोतानी मातानां आवां वचन सांजली प्रचोय पामेला
श्रेष्ठ गांगेय कुमारे, युद्ध त्यजी दइ जिकिची पोताना पितानां चरणकमलने

आप्यो. पत्नी शांतनु राजा
गरवासी जनोने संतोष्य ।
एवं नाम पारुचुं. जेम म
त्माने लालन पालन को
एवी पांच घावमाताउ

एकदा मृगया रः
वाली गंगाये तेने पोर
नीतिवंत पुरुषोमां अं
नोदथी मृगादि जीं
कथ्यो ? हे राजन् !
मां निश्चे नरक उ
त्याग करवो जोइ
जूपतिये कहुं. '
चन शीघ्र नीति
धर्मने जाणुं हुं
हुं पोतेज हृद
पारु. वली ।
रलोकमां ।
तेने त्यजो
रीते जाण
याने अर्थ
करुं ? "
दित म
गंगा ।
शांत
णीने
गाना भु...
याद लावतो ते महार...

निरे प्रणाम कथा. शांतनु राजा
पोतानी प्राणपिया गंगाने जोइ मनमा
री. पत्नी तेणे गाइ स्नेहथी ने पोताना
सारवालां मधुर वननथी प्रियाने गनुं.
घेर गरः तेथी जेम कमल निनानुं भोटुं.
रुं सर्व घर पण तेनुंज मालम पमे वे. हे
विना कृष्ण क्यारे पण प्रीति न पामे तेम
क्यारे पण धीरज नथी पामनुं, माटे हे प्रि
दित तुं पोताना मंदिरने सुशोजित कर. ...
निश्चे पोताना घरने निरे शोभा पामे वे. " प
तेज वखते चंडसमान मनोदर मुखवाली
वनने वृद्धि पमारुगामां मेघसमान आ जोगो
हुं तो आदिंज रहिने श्री जिनेश्वर प्रभुए कहेला
श. हे जूपति ! आपनुं कळ्याण घाउं अने तमे
जशने दीर्घकालपर्यंत राज्य करो. " पत्नी प्रियाना
खेद पामेलो राजा तेजथी वेदीप्यमान एवा पो...
पोताना नगर प्रत्ये गयो.

पत्नी कोइ वखते वनमां क्रीडा करवाने गयेला
काणे नदीना कांवे उजेली कोइ महारूपवती कन्याने
कोनी पुत्री हुं अने अहिं केम उजेली हुं ? " एम जूपतिये
कहुं के, " मनुष्योमां रत्नरूप हे महाराजा ! हुं नावीकनी
नदीना कांवे नावने चलाववा माटे उजेली हुं. चला...
प्रसिद्ध हुं. " कन्यानां आवां वचन सांजलीने तेनां रूपथी
अनुरागना समूहथी शांतनुराजा तेना पिता पासे जशने
ग्यो. " हे नाविक ! रूपपात्र पोतानी पुत्री मने राजाने
पासेथी असंख्य लक्ष्मी पामीने हुं पोताना स्वजनोनी साथे
असंख्य सुखोने जोगव. जूपतिनां आवां वचनथी अति प्रसन्न
कहुं. " हे जूमिपति ! हुं महारी पुत्री आपने नहि आयुं. कारण

ગાંગેય નામનો મદા વલ્લંત પુત્ર છે, તેથી રાજ્યજ્ઞારને ધારણ કરવામાં સમર્થ
 એવા તે પુત્ર ઠતા મ્હારી પુત્રીના પુત્રને રાજ્ય ક્યાંથી મેલે ? માટે સ્વેચ્છા
 નમ રૂપવાલી મ્હારી પુત્રી હું આપને નહિજ આપું. ” પછી ઇચ્છિત કાર્યની સિ-
 ધ્ધિ નહિ પવાને લીધે અતિ સ્વેદ પામેલો જ્ઞાંતનુરાજા પોતાના ઘર પ્રત્યે આ-
 વ્યો, ત્યાં આ સર્વ વાત જાણીને મનમાં અત્યંત સ્વેદ પામેલો ગાંગેય કુમાર વિ-
 ચાર કરવા લાગ્યો, “ નિષ્કે જેનું અતિપૂજ્ય અને દેવરૂપ પોતાના માતાપિતાની
 આદા પૂર્ણ કરી નથી તે અગમ પુરુષોના જીવિતને વિકાર થાઈ અને તેમનું
 જીવન વિષે પણ વૃથા છે, માટે જ્યારે હું સાધ્ય અથવા અસાધ્ય વિવિધ પ્રકારના
 ઉપાયથી તે કન્યા મ્હારા પિતાને અંપાણું ત્યારે હું નિરંતર મનુષ્યોમાં ઉત્તમ-
 પણું પામું. ” આ પ્રમાણે વિચાર કરીને ગુણોથી ગરીબ એવા ગાંગેય કુમાર પો-
 તાના સ્વજનોને સાથે લઈ નાવિક પાસે આવીને અમૃતથી પણ અધિક રસવા-
 લી વાણીવને કરીને કહેવા લાગ્યો. “ હે નાવિક ! અનુરક્ત ચિત્તવાલા અને
 યોગ્ય એવા શ્રી જ્ઞાંતનુ રાજાને તું પોતાની પુત્રી જા કારણથી નથી આપતો ?
 તે હવેનાં કહે ? ” નાવિકે કહ્યું, “ હે કુમાર ! હું મ્હારી પુત્રી તમારા પિતાને
 ફીરીતે આપું ? કારણ તમે તેમનાં રાજ્યને ધારણ કરો તેવા પુત્ર છે તો પછી
 મ્હારી પુત્રીના પુત્રોએકરીને શું ? અર્થાત્ તમે ઠતા મ્હારી પુત્રીના પુત્રોને રાજ્ય
 મેલે નહિ. એજ કારણથી હું મ્હારી પુત્રી તેમને આપતો નથી. ”

ગાંગેયે કહ્યું, “ આજથી મ્હારે આ જન્મમાં રાજ્યાસને વેસવાનો નિયમ છે;
 માટે હું ત્હારી પાસે યાચના કરું છું કે, તું પોતાની પુત્રી જટ મ્હારા પિતાને
 આપ. કારણ ડીંઘ્ર આવી પમેલા હિતકાર્યમાં કયો પુરુષ વિલંબ કરે ? અર્થાત્
 કોઈ ન કરે. ” પછી નાવિકે કાંઈક હસીને કહ્યું, “ રાજકુમાર ! તમે રાજ્ય-
 નો નિષેધ કહ્યો, પરંતુ તમને તમારા જેવા વલ્લંત પુત્રો થાય તો તેજ રાજ્યના
 અધિકારી કહેવાય માટે હું મ્હારી પુત્રી તો નહિજ આપું. ” પછી પિતાની ઝકિને
 વિષે આત્મક ચિત્તવાલા કુમારે નાવિકને કહ્યું, “ જો ત્હારાં ચિત્તને વિષે એમ છે
 તો મને આ જન્મને વિષે મદાયોર એવું વ્રહ્મચર્ય વ્રત હો. ” ગાંગેયનાં આવાં વ-
 ચનથી અતિ દર્પિત થયેલા નાવિકે કહ્યું, “ હે ઉત્તમ રાજપુત્ર ! ત્યારે તો
 હવે આ મ્હારી પુત્રીને લઈ જઈને તમે જટ પોતાના પિતાની સાથે પરણાવો, ”
 પછી પોતાની કાર્યસિદ્ધિથી અતિ દર્પિત ચિત્તવાલા ગાંગેય કુમારે તે કન્યાને

साथे लड़ जड़ तुरत पोताना पिता शांतनु राजानो मनोरथ पूर्ण कयों. पत्नी उत्तम लोकोत्तर गुणवाला अने महाज्ञक्त एवा गांगेय कुमारने विषे पोताना सर्व राज्यनो ज्ञार मूकोने शांतनु राजा सत्यवतीनी साथे जोग जोगववा लाग्यो. अनुक्रमे जूपतिनी साथे इच्छा प्रमाणे जोग जोगवता सत्यवतीने महानुजवलवाला चित्रवीर्य अने विचित्रवीर्य एवा नामना वे पुत्रो थया. केटलोक काल गया पत्नी शांतनु राजा काल धर्म पाम्यो एटले गांगेय तुरत राज्यने विषे चित्रवीर्यने बेसारयो अने विचित्रवीर्यने पुवरार पद्मी आपी.

कोइ वखत गांगेय कोइ महायुद्धमां गया हता, एवामां पावलथी शत्रु-जए आवीने विचित्रवीर्यने मारी नाख्यो. ते वातनी खबर सेवकोए गांगेयने कही; तेथी तेमणे ते पोताना बंधुने मारनार शत्रुने मारी नाख्यो. पत्नी गांगेये हर्षथी विचित्रवीर्यने राज्यसन उपर बेसारी अने तेने अंथा, अंबाणा अने अंबीका नामनी त्रण उत्तम राज्य कन्याज परणावी. विचित्रवीर्य पण बहु कामासक्तिने लीधे थयेला कथथी मृत्यु पाम्यो अने तेनी त्रण स्त्रीयोंने अनुक्रमे जाणे सज्जन पुरुषोंने मान्य एवा साक्षात् पुरुषार्थज होयनी ? एवा सुजुणोथी शोभता धृतराष्ट्र पांडु अने बिडुर एवा नामना त्रण पुत्रो थया. पत्नी दृढ ब्रह्मचर्य धतवाला गांगेये, धृतराष्ट्र पुत्रने उत्तम रूपवती गांधारी बिगोरे श्रेष्ठ आठ राजकन्याज म्हाटा उत्सवथी परणावी. अनुक्रमे ते स्त्रीयोंने न्यायना जाण एवा डुर्योधनादि सो पुत्रो थया के, जेउ कुरुराजाना बंझने विषे उत्पन्न थयाथी कौरवो कहेवाया. डुर्योधनना जन्मना त्रीशमे मासे एवी आकाश वाणी अइ के, " मद्यना समान पीलां नेत्रवालो आ डुर्योधन, फक्त पोताना कुलनो नहि पण सर्व क्षत्रियोनो नाश करनारो अइ. "

एक दिवस सुरपुरना अंधकवृष्णि राजानी पुत्री कुंतीनी कोइ पुरुषे वर्णन करेली रूपलक्ष्मीने सांजली पांडुकुमार तेने विषे बहु अनुराग धावा लाग्यो. सज्जामां वेठेला अंधक वृष्णिराजाना खोलामां वेठेली कुंतीये पण कोइ पुरुषे वर्णन करेला पांडु कुमारना गुणो सांजळ्या, ते उपरथी पांडुने विषे बहु अनुराग धरती ते कुंतीये एवी प्रतिज्ञा करी के, " आ जवने बिगे म्हारो जर्ता पांडुराजा हो, नहि तो म्हारे संधम लेवो योग्य ठे. " तयारपत्री जेम मुनियो पोतानुं मन आत्माने विषेज आरोपण करे तेम कुंतीये पण

श्रीमायन, पोतानी सखीयोनी चार्ता अने कुतुहल इत्यादि अनेक स्थानोथी पोतानां मनने खिंची लड फक्त पांशुगजाने विवेक धारण करधुं. कहुं ठे के-पूर्वजन्ममां जे माणसने जेनी साथे शुभ अथवा अशुभ जेयो मेलाप थयो होय ते माणसने था जन्ममां तेना दर्शनपी अथवा तो तेने सांजलवाथी बहु प्रीति थाय ठे.

हवे पांशुकुमार कुंतीना वियोगथी पोताने घरने विधे सुख न पमवाने लीधे यनमां फरतो इतो, एयामां तेणे लोहमयबाणथी विंवायेला अने मूर्छा पामेला कोड पुरुषने दीगे. वली तेणे ते पुरुषनी पासे पमहुं एक खम् दीवुं. पढी तो दयाथी ज्ञाजइ गयेला चित्तवाला अने कुंतीना वियोगडुःखने जूझी गयेला पांशुकुमारे ते पुरुषने देखवा मात्रथीज पोताना चित्तमां “आ कोण ठे ?” एम विचार करवा मांशुयो. वली ते खम्नी उपर पमेली वे औपचीतने जोइ अने तेना भदिमाने जाणी दयावंत पांशुकुमारे ते पुरुषने एक औपची-वने हाथपरहित अने बीजीवने घा रहितकस्यो. पढी “तुं कोण ठे अने त्दारी आवी अयस्या केम थइ ?” एम पांशुकुमारे पुठधुं एटले ते पुरुषे कहुं के, “हे सुजग ! हुं अनिलगति नामे विद्याधरोनो प्रौढ समृद्धिवालो तथा महा प्रताप-वालो राजा हुं. कामदेवने वडा अयेला अशनीवत विद्याधरे बलथी म्दारी प्रा-णप्रियानुं हरण करधुं. हुं तेनी पावल जवा लाग्यो एटले महाकोपथी नरपुर अयेला ए विद्याधरे तुरत मने आवी अयस्या प्रत्ये पदोच्चारयो. हे महाज्ञाग ! एज वखते निष्कारण उपकारी एवा तमे म्दारा ज्ञाग्ययोगथी अदिं आवी पदोच्चा. जे दयाथी ज्ञाजयेला चित्तवाला तमोए मने आ मरणांत डुःखका-री कष्टथी मूकाव्यो. हे ज्ञा ! जीवितदान आपनारा तमोने हुं हुं ऊट प्रत्यु-पकार करुं ? हे राजन् ! आ वे औपची अने आ मुझ ए वझे वस्तुतने गृहण करो. हे वंयो ! तमे आ मुझना योगथी इष्टस्थाने दीध पदोची शकशो. वली तमे ज्यारे मने संज्ञारशो त्यारे हुं आपनी पासे हाजर थइश. ” आ प्र-माणे ते विद्यावर पांशुकुमारने कहीने पोताने स्थानके गयो अने विद्याधरना गुणथी दर्प पामेलो पांशुकुमार पण ते विद्याधरने तथा कुंतीने पोतानां चि-त्तमां वारंवार स्मरण करतो तुरत पोताना नगरप्रत्ये आध्पो.

हवे कोइ एक दिवस पांशुना वियोगडुःखथी आकुलव्याकुल अयेली अने

તાની મેલે પ્રસિદ્ધિ પામેલો શ્રી ધર્મપુત્ર યુધિષ્ઠિર, પવનના સરસા મહા સુજવ-
લવાલો પવન પુત્ર ઝીમ, ત્રણલોકમાં વિજય મેલવનાર ઇંદ્ર પુત્ર અર્જુન અને
મહાસુજ પરાક્રમવાલા સહદેવ તથા નકુલ એ પાંચ પાંડવો કહેવાય છે.

॥ ઇતિ પાંડવચરિત્રે પાંડવોત્પત્તિનામા પ્રથમોધિકારઃ ॥ ૧ ॥

ત્રણ જગત્ત્રું રક્ષણ કરનારા વે ચરણકમલવાલા, સત્પુરુષોને સ્મરણ
કરવા યોગ્ય છે નામ જેમનું એવા, ઇંદ્રાદિ દેવતાનું નમસ્કાર કરેલા અને શ્રેષ્ઠ
સુક્તિરૂપ સ્ત્રીના પતિ એવા શ્રીને મિનાથ નામના અરિદંત પ્રજુને હું નમસ્કાર કરુંદું.

હવે ધૃતરાષ્ટ્રના હુયોંધનાદિ સો પુત્રો, પાંડુરાજાના યુધિષ્ઠિરાદિ પાંચ પુ-
ત્રો અને નાગસારથીનો પુત્ર કર્ણ એ સર્વે નિરંતર એકઠા મલીને ક્રીડા કરતા
હતા. તેમાં હુદ્ધ બુદ્ધિવાલો અને ઠલ કરવામાં તત્પર એવો બંધુસંહિત હુયોંધન
પોતાની ક્રીડાથી સરલ સ્વજાવવાલા પાંડવોને નિરંતર વહુ ઘેતરતો હતો. હ-
મેશાં સ્વજાવથીજ ઝડપે આત્માવાલો ઝીમ, સો કૌરવોની માયાને જાણીને
તુરત તેમને પોતાના બલબળે કુટતો અને સુજ પરાક્રમથી કાઢી પણ મૂકતો.
એક દિવસ ઝંધી ગયેલા ઝીમસેનેને હુદ્ધ બુદ્ધિવાલા કૌરવોએ ઠલથી બાંધીને
પાણીમાં કેંકી ફીધો. ત્યાં ફણમાત્રમાં જાગી ગયેલા તેણે પોતાના પરાક્રમથી
બાંધેલી દોરીને ઝોમી નાખી. આ પ્રમાણે હમેશાં ધૃતરાષ્ટ્રના પુત્રો [કૌરવો]
વાયુકુમાર [ઝીમસેન] ને તિરસ્કાર કરતા. ઝીમસેન પણ તે સર્વેને જેમ વિ-
ષ્ણુ, દેવોને પરાજીત પમાડે તેમ પરાજીત પમાડતો. હુદ્ધ બુદ્ધિવાલા હુયોંધને
ઝીમસેનને ઝોજનમાં વિષ આપ્યું; પરંતુ તે તો તેને પુર્વપૂણ્યના યોગથી અમૃત-
રૂપે પરિણમ્યું. આ એક અમને મ્હોટું આશ્ચર્યકારી થયું. એ હુયોંધન ક્રોધથી
ઝીમસેનને મારવા માટે જે જે પ્રયત્ન કરતો, તે તે અપાત્રને વિષે આપેલા દાનની
પેટે નિષ્ફળ થતા. પછી ધૃતરાષ્ટ્રના હુયોંધનાદિ પુત્રો, પાંડુના યુધિષ્ઠિરાદિ પુ-
ત્રો અને નાગસારથીનો પુત્ર કર્ણ એ સર્વે કૃપાચાર્ય ગુરુની પાસે અરુણાસ કરવા
લાગ્યા. અનુક્રમે અરુણાસ કરતા એ સર્વે કુમારોમાં બુદ્ધિના ગુણથી કર્ણ અને
અર્જુન એ વન્નેજણા અધિકપણું પામ્યા. તે ઉપરથી કપટ ચિત્તવાલો હુયોંધન,
તે વન્ને ઉપર નિશંકપણે નિરંતર હેપ રાખવા લાગ્યો.

કોઈ વચ્ચે અનાધ્યાયના દિવસે ક્રીડા કરતા તે કુમારોનો દમો કૂવામાં

पनि गयो. पत्नी तेने काढवा माटे बहु महेनत करी; परंतु प्रयास निष्फल थयो, तेथी ते सर्वे कुमारो कूवाना कांठे जमवा लाग्या. एवामां अश्वस्थामा नामना पुत्रसहित झेण नामे कोइ सर्व धनुर्वेदने जाणनारो ब्राह्मण त्यां आवी पद्मेच्यो. तेणे सर्वे कुमारोने कहुं के, “अरे कुमारो ! पिताना धनमांथी जाग नहि पामेलानी पेठे खेद पामेला तमे आ कूवाने कांठे निरुधमी थर केम उज्जा ठो ?” कुमारोए “अमारो दमो आ कूवामां पनि गयो ठे.” एम तेनो आगल कहुं एटले ते ब्राह्मणे परस्पर संघामेला वाणोथी ते दमाने बहार काढी दीथो. पत्नी गांगेये लोकमां आश्चर्यकारी झेणनी आवी धनुर्वेदनी कला जाणीने श्री कृपाचार्य गुरुनी आज्ञाथी ते सर्वे कुमारोने धनुर्वेदनो अभ्यास कराववा माटे ते झेण विप्रने सोंप्या. पत्नी जेम ताराने विपे चंडमा शोने तेम सर्वे कुमारोमां निरंतर कांतिथी कर्ण शोचवा लाग्यो अने अर्जुन तो तेथी पण अधिक एटले जाणे साक्षात् सूर्यज होयनी एम देखावा लाग्यो.

पत्नी सर्वे कुमारोमां जट वाणने धनुष्य उपर चढाववुं, घारी राखवुं, पावुं खेंची लेवुं, दूर फेंकवुं अने दृढ प्रहार करयो. ए सर्वे कलामने विपे अर्जुन अधिक गणायो. जो के झेण गुरु पोतानी दृष्टी बलवंत एवा सर्वे कुमारोने विपे सरखी राखता दता तो पण ते, नम्रपणामां, जुज पराक्रममां अने शौर्यमां अर्जुनने बहु वखाणता. एक दिवस झेणगुरु, सर्व शिष्योनी साथे यमुना नदीमां क्रीडा करता दता एवामां कोइ जलचर जीव, तेमनो एक पग पकनीने खेंचवा लाग्यो. जो के गुरु पोतेज पोतानो पग ठोठाववाने समर्थ दता तो पण तेमणे शिष्योनुं विनयपणुं जोवाने माटे म्होटो पोकार कखो एटले सर्व शिष्यो त्यां आव्या; परंतु कोइ तेमने ठोठाववाने समर्थ थयो नहि. पत्नी अर्जुने तुरत पोतानां धनुष्यना रणात्कार शब्दबरे करीने ए हुजु जंतुथी गुरुने क्षणमात्रमां ठोठाव्या. अर्जुननी आवी गुरुभक्ति अने आ प्रकारुं बल जोइ गुणज्ञ गुरु बहु हर्ष पाम्या; परंतु “जो हुं तेनी प्रशंसा करीश तो आ वीजा सर्वे शिष्यो तेना उपर छेप करशे अने ते अर्जुनने पोताने पण मद थशे.” एम घारी गुरुए तेने वखाण्यो नहि. कोइ वखते एकांते अर्जुननी पासे झेण गुरुए एवी प्रतिज्ञा करी के, “हे श्रेष्ठ ! हुं त्वारा विना वीजा कोशने क्यारे पण धनुर्वेदनी सर्व कलाम नहि शीखवुं.” पत्नी कोइ दिवस एक लव्य

નામનો જીલ્લ, ડોળ ગુરુ પામે ધનુવેંદકલાન શિખવા આપ્યો; પરંતુ ડોળે તો તેને એમ કહ્યું કે, “ નીચ કુલમાં ઝવવ ઘપેલા તને હું ધનુવેંદ નદિ શિખવું.” પછી તે જીલ્લે વનમાં જઈ ગુરુના અજ્ઞાતથી એક વૃક્ષની નીચે ડોળગુરુની મૃતિકામય મૂર્તિ બનાવીને ઝતિકથી તેમનું પૂજન કરતાં વતાં નિરંતર તેમને સાક્ષી મળીને ધનુવેંદકલાનો અન્ધામ કરવા લાગ્યો. આ પ્રમાણે ગુરુ ઝતિકથી નિરંતર અન્ધામ કરતાં તે જીલ્લેન વાણાળ કરીને મૃદમ પાંદડાને પણ વેદી નામવામાં વિશ્વને આશ્ચર્યકારી અતિ સીધરગું પ્રાપ્ત થયું. પછી એક દિવસ ડોળગુરુ સહિત કલાવંત અર્જુન ફરના ફરતાં જે વનમાં જીલ્લે રહેતો હતો ત્યાં આવી પહોંચ્યા. ત્યાં તે જીલ્લે કહેલા પદ્મવેદાદિ જોડને અર્જુન પોતાના ગુરુ પ્રત્યે કહેવા લાગ્યો. “ હે ગુરુ! આપે મ્હાગ વિના વીજા કોડને ધનુવેંદ નદિ શીખવા માટે જે પ્રતિજ્ઞા કરી હતી, તે આ પાંદડાં વિગેરેના વેદાવા ઝપરથી નિધે પોગટ થઈ હોય એમ દેખાય છે.” ગુરુએ આશ્ચર્ય પામીને કહ્યું. “ હે પાર્થ ! મ્હારું વચન ક્યારે પણ વૃથા ન હોય. હું જાણું છું કે, મનુષ્ય અથવા દેવતાંન વિષે આ કોઈ નવીન ધનુષ્યધારી થયો હોય ? કે, જેણે આવા આ વનમાં રહીને અન્ધામ કર્યો છે.” એમ કહીને વલી તેમણે કહ્યું કે, “ આ વનમાં જે કોઈ ધનુવેંદકલાનો જાણ દેવ, દાનવ, વિદ્યાધર કે મનુષ્ય હોય તે તુરત પ્રગટ થઈને પોતાનું ચાતુર્યપણું દેખાવે.” ડોળનાં આવાં વચન સાંજલીને ધનુષ્ય વાણને ધારણ કરનારા એ લખ્ય જીલ્લે વનમાંથી તુરત ત્યાં આવીને પોતાનું નામ પ્રગટ વતાં ડોળગુરુને પ્રણામ કર્યો. “ તને આ કલા કોણે શીખવી ?” એમ ડોળગુરુએ પૂછ્યું એટલે જીલ્લે કહ્યું કે, “ મ્હારા ગુરુ ડોળ છે. કારણ તેમના વિના વીજો કયો પુરુષ મને આવી શ્રેષ્ઠ કલાન શીખવે ?” એમ કહીને તે જીલ્લે પોતાનું પૂર્વનું સર્વ વૃત્તાંત કહી સંજ્ઞાવ્યું અને પોતે અલેખિત પુષ્પોથી પૂજન કરેલી ડોળગુરુની મૃતિકામય મૂર્તિ પણ તે વજ્રે જણાને દેખાવી. ઝતમ રીતે પૂજન કરેલી પોતાની મૃતિકામય મૂર્તિ જોડને ડોળગુરુએ “ આ ધનુવેંદકલામાં અર્જુન સમાન ન થાન.” એમ ધારીને તે જીલ્લેને કહ્યું કે, “ તું પોતાના જમણા હાથનો અંગુલો ગુરુને અર્પણ કર.” ગુરુનાં આવાં વચનથી જીલ્લે તુરત પોતાનો અંગુલો કાપીને ગુરુને અર્પણ કરવાપૂર્વક ઝતિકથી પ્રણામ કર્યા. પછી કેવલ અંગુલીથી જ ઝતિકવડે અન્ધામ કરતાં એવા તે જીલ્લેને ધનુવેંદકલાન પ્રાપ્ત થઈ.

चतुर बुद्धिवाला गुण्डा डोणगुरुए हर्षथी अर्जुनने राधावेव शीखव्यो अने जीम
 तथा डुपोंवनने गदाभ्यास कराव्यो. युधिष्ठिर, नकुल अने सहदेव ए व्रण वीर
 पुरुषो पण शस्त्र विद्यामां प्रवीण थया. अश्वत्थामा (डोणना पुत्र) पण प्र-
 ज्ञावथी अने जुजवलथी कर्ण तथा अर्जुन समान थया. एक दिवस डोण-
 गुरुनी आज्ञाथी गांगेये पोताना महा सुजट पुत्रोनो युद्धरत्न जोवानो इहा-
 थी हर्षवने रंगमंरुप रचाव्यो. तेमां डोण, पांडु, धृतराष्ट्र, अने समर्थ एवा गंगा-
 पुत्र (गांगेय) हर्षथी वेठे ठते सर्व प्रकारनां शास्त्रोने धारण करनारा अने महा प-
 राक्रमवंत एवा युधिष्ठिरादि सर्वे कुमारो आब्या. तुरत सज्जामां युद्धरंगने धारण क-
 रता अने पोताना शास्त्राभ्यासने देखावता ते सर्वे कुमारोए सर्वे नृपतिनां चित्त-
 मां एवो विस्मय उत्पन्न कस्योके, जेने सर्वज्ञ पुरुषज जाणी शके. अवसर मल-
 वाथी वीरपुरुषोमां श्रेष्ठ एवा जीम अने डुपोंवन परस्पर युद्ध करवा लाग्या;
 परंतु पोताना गुरुनी आज्ञाथी बलवंत अश्वत्थामाए तेमने नियुक्त कस्वा. पत्नी
 पोताना गुरुनी ब्रकुटीनी संज्ञाथी आज्ञा करापेला अर्जुने उज्जा अइ पोतानी सु-
 जाना तामनना शब्दथी सर्वे राजाजना मनने बहु क्षोभ पमाव्युं. अर्जुने गंगेलां
 वाणना समूहनां पीठाना वायुथी कंपता पर्वतोए करीने नाश पामी गया ठे
 मइ अने तागत जेमां तथा ग्राम पाव्या ठे सूर्यना रथना चंचल अश्वो जेमां
 एवुं आकाश अइ गयुं. अर्जुननी आश्चर्यकारी कला अने राधावेवने जोइ ते
 यवने कया कया नृपतिथे उत्पन्न अयेला हर्षथी मस्तक नथी धुणाव्युं? अर्था-
 त सर्वे राजाज हर्ष पामांनि पोतपोतानुं मस्तक धुणाववा लाग्या. पत्नी डुपोंवने
 आज्ञा केवला कर्णे पोताना मित्रामन उपरथी कोपवने नीचे ठतरीने सज्जाने
 आह्मोदन करता उन्नत मेघनी पेठे महा गर्जना करी. तेनुं तेनुं धनुषांगिपुं
 अने नुजावन्न जोइ संतोष पामेला डुपोंवने कर्णेने स्वर्गपुरी समान गंगापुरी
 इनाम तरीके आथी. आ यवने मृतमागथी त्यां आब्यो. कर्णे ते आवेला पो-
 ताना पिताने प्रणाम करीने बहु मानपूर्वक सर्वे राजाजनी आगत येमाग्यो.
 पत्नी महा दुःख एवा जीम महित कोप पामेला अर्जुने डुपोंवनने कह्युं के,
 अरे ! ते नीच कुलमां उत्पन्न अयेला कर्णेने गंगापुरी शा मोटे आथी दीवी ?
 अरे कुलाचारविन ! हुं त्वारा आवा अन्यायने मदन नहि करूं. ” आ प्रमा-
 ने कहनि पत्नी ने अश्वत्थमा पोतपोताना धनुष्यना टंकार करीने तन्हास युद्ध

કરવાને તૈયાર થયા. ઝઘલતા વીર રસવાલો કર્ણ અને વીજા મહા વલવંત જૂ-
પાલો પણ યુદ્ધ કરવાને માટે પોતપોતાના સિંહાસન ઉપરથી ઉતરીને તૈયાર થયા.
આ વચ્ચે તેડના જુજના આસ્ફોટનથી અને ચારે તરફ થતા એવા મહા જય-
કર સિંહનાદોથી ત્રાસ પામ્યા છે અશ્વ જેના એવો સૂર્ય જાણે પર્વતોના શિશ-
રોની પથ્થરો સંતાડે પેઠો દોષની ? એમ અસ્ત પામ્યો. પઠી મહા રણારંજથી
ગ્રાણ જગતને ક્ષોજ પમામવાને તૈયાર થયેલા એ સર્વે સુજાટોને ગુરુએ પોતે ક-
ર્ણને ગરિષ્ઠપણથી નિવૃત્તી પમામ્યા. આ અવસરે ધૃતરાષ્ટ્રના પૂત્રવા ઉપરથી
સૂતસારથી હર્ષથી કર્ણનું કુલાદિક કહેવા લાગ્યો કે, “ સ્નાન નિમિત્તે ગંગા
પ્રત્યે ગયેલા મને પ્રવાહમાં તણાતી આવતી પેટીમાંથી આ પુત્ર મળ્યો છે. વહી
બહુત વેદકાંતિથી અને મુદ્ધમાં રહેલા રત્નાકરથી મેં તેને કુંતીનો પુત્ર જાણ્યો
છે. મને એ સંબંધી સૂર્યે સ્વપ્ન આપ્યું હતું, માટે મેં એ મહા પરાક્રમવંત પુત્રને
મદ્દલ કયો છે. ” પઠી અતિ હર્ષ પામેલો ધૃતરાષ્ટ્ર રાજા પોતાના પુત્રોસહિત
કર્ણને સાથે લઈ પાંડુના પુત્રો ઉપર ચિત્તમાં વહુ મત્સર ધરતો ઠતો પોતાના
ધરપ્રત્યે ગયો. જેવી રીતે લોકો કૃત્વજ થયેલા ગુણોથી પાંડવો ઉપર પ્રીતિ
રાખવા લાગ્યા તેવીજ રીતે તેડ અન્યાયાદિ દોષથી કુયોંધનાદિકને વિષે નિ-
સ્પૃહ થયા. સ્પૃહ ધર્મવંત એવા પાંડુરાજાએ પોતાના વંધુ ધૃતરાષ્ટ્રના પુત્રોને જૂદા
રહેવા માટે દેશરદિન કુદાસ્યલ નામનું નગર આપ્યું. આ પ્રમાણે જાણ એવા
પાંડુ, ધૃતરાષ્ટ્ર, ઝીમ્મ અને ક્ષેણ ગુરુ તેમજ વીજા સન્નાતદો પાંડુપુત્રોના
તથા ધૃતરાષ્ટ્રપુત્રોના જુજવહની વિવિધ પ્રકારે પરીક્ષા કરીને વહુ હર્ષ પામતા
ઠતા તત્કાલ પોતપોતાના ધરપ્રત્યે ગયા.

इति ऋषिमंज्जवृत्तौ पांम्वचरित्रे विद्याभ्यासवल्लपरीक्षा

वर्णनारूप्यो द्वितीयोधिकारः

કોઈ વચ્ચે ડુપદ રાજાના પ્રસન્ન મનવાલા પ્રતિદારી દૂતે દિવ્ય સન્નામાં
વેઠેલા પાંડુરાજાને પ્રણામ કરીને કહ્યું કે, “ હે મદારાજા ! શ્રી ડુપરાજાને
ચુલની સ્ત્રીના ઝડરથી કૃત્વજ થયેલી, વિશ્વના મનુષ્યોને આશ્ચર્યકારી અને મ-
નોહર રૂપવાલી ક્ષેપદી નામે પુત્રી છે. ડુપદ જૂપાણે તે પોતાની પુત્રીનો સ્વ-
યંવર મેળવે રહ્યો છે, તેમાં તેમણે કૃષ્ણ તથા વલ્લજન્મસહિત સર્વે દશાદોને,

रुक्मीने, शिशुपालने, कर्णेने, सुयोधनने, दमदंतने अने वीजा महा तेजवंत राजपुत्रोने दूत मोकलीने तेभाब्या ठे; तेथी तेच सर्वे तत्काल आवी पद्मेच्या ठे. आप पण आ पुत्रो सहित स्वयंवर मंरुपमां ऊट पवारी तेने सुशोजित करो. " दूतनां आयां वचन सांजली पांमुराजा, पोताना पांच पुत्रो सहित असंख्य सैन्यथी परवखो उतो बहु वार्जात्रोना नादपूर्वक कांपीलपुरप्रये गयो. पांमुराजाने आवेला सांजली पोतानां चित्तमां बहु दर्य पामेला अने स्थिर मनवाला दुपद जूपतिये तेमने महोत्सवथी नगरप्रवेश कराव्यो. त्या पठी दुपद राजाण तुरत अगुरु चंदननां काष्ठ, रत्न, माणिक्य, सुवर्ण अने धीजी अनेक मनोहर धातुचथी तैयार करावेला सिंहासनोना समूहवालो अने पोतानी दिव्य कांतिथी वैमानोना अजिमानने जीतनारो स्वयंवर मंरुप रचाव्यो. तेमां जूदा जूदा क्षरोमां सुशोजित एवा सिंहासनो उपर शोजतां सुंदर तोरणो जाणे वण जगनूने जीतवा माटे कामदेवे सज्ज करेलां धनुष्यो क्षोपनी एवा शोजतां दतां. त्यां सुवर्णना सिंहासनो उपर बेहेला राजपुत्रो जाणे वैमानमां बेहेला देदीव्यमान कांतिवाला इंजेज क्षोपनी ? एम शोजया लाग्या. सर्वे राजकुमारोमां पोताना उत्तम एवा पांच पुत्रोसहित पांमुराजा, जाणे पांच बाणोण युक्त एवो साक्षान् कामदेवज क्षोपनी शुं ? एम बहु शोजया लाग्यो. आ अयमरे स्नान करेली, क्षीर समुद्रना जल समान वस्त्र धारण करनारी, उत्तम आभूषणोथी सुशोजित अंगवाली, पूर्ण चंद्र समान मुखवाली, हस्तिना सरावी गतिवाली अने रूपसंपत्तिये करीने रतिने पण जीतनारी डीपदी हाथमां वरमाळा लड अनेक मणीयोनी साथे त्यां स्वयंवर मंरुपमां आवीने पोताना पितानी आगळ रावावेचना स्नंननी पासे बेगी. पठी दुपद जूपतिनी आज्ञाधी प्रतिदारीये वेगवेग एक धनुष्य लावी अने रावावेचना स्नंननी पामे उता गहीने सर्वे राजांचु प्रये आ प्रमाणे कर्तुं. " हे जूपतियो ! मांजळो. आ स्नंननी उपर जे वार आगवानुं चक्र फेरे ठे, तेना उपर मावी वातुण ग्हेली रावा [पुतळी]ने जे कोड वस्त्रवंत धनुर्धारि राजपुत्र आ नीवे रेडेली धीनी कमाडमां जोडेने पोताना बाणवेग करीने विंचडे ते वीरपुरुष सर्व राजकन्याचंमां मुहुटमनिरूप, महामती अने रावावेचना पण वाली आ

झोपदीने परणवो. " प्रतिहारीनां आवां वचन सांजली राधावेध करवाने तैयार थपेला राजपुत्रो मांहेना केटलाक तो घनुप्यने धारण करवाज समर्थ थया नहि; केटलाक घनुप्य उपर वाण चमाववा समर्थ थया नहि अने केटलाक तो पोतानुं बल मनमां समजीने सिंहासन उपरथी उठ्या पण नहि. पठी सर्व घनुर्धारिमां मुख्य एवा अर्जुने, सिंदनी पेठे जुज पराक्रमवाला जीमसेनसहित पोताना सिंहासनथी नीचे उतरी हर्षवने सर्व कर्त्रीयोने नमस्कार कख्यो. तयार बाद तेणे लज्जाधी सर्व जूपाखोना जोता उतां पोताना वज्रसमान हाथ वने ते राजाजना मानसहित घनुप्य गृहण करचुं. आ वखत जीमसेन, उंचा हाथ करीने सर्व दिशाजना अधिपतियोने कहेवा लाग्यो के, " हे शोपनाग! तमे समस्त पृथ्वीनो ज्ञार धारण करवामां अति निश्चल थइ रहो. सर्व विभ्वने पालन करवामां तत्पर एवा इंद्र, अग्नि, यम, वायु अने वज्रा विगेरे हे लोकपालो ! तमे पण सर्वे स्थिर थइ जुठ के, आ म्हारो न्हानो वंधु, उत्कृष्ट एवा घनुर्धारिजना पादन्यासे करीने सर्व जूपतियोना गर्वसहित आ दृढ घनुप्यने निश्चे नमावडो. " पठी नीचेठे दृष्टि जेनी एवा अर्जुने, बलवने घनुप्य चमावीने सर्व राजाजना जोता उता अति लाघवपणाथी पोतानुं वाण उंचुं खेंचुं. बजे कानने बहेरा करी देनारा, तत्काल कायर पुरुषोने पृथ्वी उपर सुवारी देनारा अने बीकण जनेने त्रास पमादनारा घनुप्यना अति कठोर शब्दवने करीने उना धीनी कदमां दृष्टि राखनाग अर्जुने, वेगथी फरतां चक्र उपर देखाती राधा (पुतली)ने जोडने तुरत पोताना गोमेला वाणवने सज्जातमक ते पुतलीने बांधी नाखी. आ वखते आकादामां जयजय शब्दपूर्वक देव कुंडुजी वागवा लाग्या अने देवताउण करेली चारे तरफ पुष्पवृष्टि थइ. जो के आ वखते उत्पन्न थपेला अनुरागवाली झोपदीये क्यारे पण निःपुण्य पुरुषोए नहि मेलवी शकाय एवी पोताना हाथमां रहेली वरमाला अति वेगथी अर्जुनना कंठने विपे आरोपण करी; परंतु ते वरमाला तो तुरत पांच रूपे थइने जेम मनशक्ति पांच इंद्रिजने विपे आरोपण थाय तेम पांचे पांशुवोना कंठने विपे आरोपीत थइ. जेम पांच विषयो आदरथी उत्तम बुद्धिनो आश्रय करे तेम पांशु राजाना पांच पुत्रोए सर्वे राजाजना जोता उतां प्रिय एवी झोपदीनो आश्रय कख्यो. आवा आश्चर्यथी गांगेय पोतानां चिचमां बहु लज्जा पांश्या,

दुपदराजा निस्तेज बनी गया अने बीजा लोको पण विस्मय पाव्या. एवामां त्यां कोऽ ज्ञानी मुनि आख्या. पढी “हे जगवन् ! आ झैपदीना मुख्य पांच पतियो केम अया ? ” एम कृष्णादि जूपालोए ते चारण मुनिने वेगथी पूवुं एटले ते मद्वात्माए केवल परोपकारने माटे आ प्रमाणे कहुं.

“हे जूपालो ! पूर्व जन्मने विषे बांधेला कुकर्मथी आ झैपदी पांच ज-
तारवाली पढ़े, एमां तमने अति आश्चर्य केम आय ठे ? कारण कुकर्मोनी
तो विषमगति होय ठे. चंपानगरीने विषे सागरदत्त शेरने सुजडा नामनी
स्त्रीथी जन्मन्न थयेली सुकुमारीका नामे एक कन्या अइ. परंतु ते निरंतर
दोर्जाग्यना स्थानरुप हती. ज्यारे पुत्री यौवनावस्था पामी त्यारे पिताए
तेने हर्षथी जिनदत्त नामना शेरना पुत्र सागरनी साथे परणावी. पढी बहु
दोर्जावाली शय्यामां सुतेली ते कन्याने स्पर्श करवाथी जिनदत्तने तेनुं श-
रीर पूर्वकर्मना वशथी अंगारा सरखुं लाग्युं. जो के ते सागर क्षणमात्र तो
पोतानुं शरीर बलता उठा पण तेनी साथे क्षणमात्र रह्यो; परंतु ज्यारे ते सु-
कुमारीका निडावडा अइ त्यार तो ते तेने त्यांज मूकी पोताने घेर नाडी
गयो. पढी निडाथी जागी गयेली सुकुमारीकाए पोताना पतिने दीठे नहि
त्यारे ते बहु रुदन करवा लागी. पोतानी डुगंध देहवाली पुत्रीने त्यजी दइ
सागर पोताने घेर बाड्यो गयो, ए बात जार्णानि सागरदत्तशेरने ते सुकुमारीकाने
पोताने घेर दानशाळा मंढावीने राखी. अनुक्रमे तेणे बहु वैराग्यथी गोपलिका
साखी पास दीक्षा लीवी. त्यागपढी ते निरंतर ठठ अठमादि तप करवा लागी.

कोइ बगते उनालानी शत्रुमां प्रवर्तिनीपोए निवाव्या उता पण ते सु-
कुमारीका साखी परीपढ़ने सदन करवा भाटे उद्यानमां जडेने वैराग्यथी नि-
त्य आतापना करवा लागी. एक दिवस आतापना करती एवी ते सुकुमारीका
साखीपे कामानुर एवा पांच पुरुषोए नग्ननापूर्येक सेवन करेली अने रूपसंप-
निषे करीने रतिने पण जीतनारी देवदत्ता नामनी वेड्याने जोइ. पढी कोइ
दिवस जेनो पतिमंत्रंवि मनोरथ पूर्ण जथी अयो एवी ते सुकुमारीपे एवुं नि-
आणुं करणुं के, “मैं आ करेलां तपथी हुं आवना जवने विषे पांच पतिवाली
थाठे.” पढी आठ मासपर्यंत अनिचाररहित अने कर्मेने जेदी नामनारी संवे-
रना करीने आलोचना सीता विना मृत्यु पावेली ते सुकुमारीका पंढरा दे-

वलोकने विषे नवपद्मोपमनां आयुष्यचाली देवी घइ. [चारणमुनि, कृष्णा-
दि जूपालोने कहे ठे के.] पवी पदेला देवलोकथी चवीने ते देवी आ डुपदरा-
जानी पुत्री थइ ठे. पूर्वजन्वने विषे करेलां कर्मथी तेने पांच जतार थया एमां
तमे झा माटे विस्मय पामो ठे ? ” मुनिनां आवां वचनथी आकाशने विषे
“ बहु सारं धयुं, बहु सारं धयुं ” एम शब्द धयो. कृष्णादिक पण तेउनी
प्रहांशा करवा लाग्या. पठी स्वयंवरमां आवेला राजाउ तथा स्वजनोनी स-
मरु पांनुराजानी आझाथी ते पांचे पांमवो डुपद राजकन्याने उत्सवपूर्वक
परण्या. त्पारवाद डुपद राजाए, स्वयंवरमां आवेला दशाहोंने तथा कृष्णादि
वीजा जूषतियोने गौरवपूर्वक पोतपोताना नगर प्रत्ये विदाय कल्या. डुपद न-
रेभ्वरे सत्कार करेला पांनुराजा पण पोताना पांच पुत्रो सहित बहु उत्सवो-
वाला हस्तिनापुर प्रत्ये आब्या.

इवे एक दिवस युधिष्ठिर डुपदीना मंदिरमां बेठा हता एवामां त्यां वि-
श्वमां मरजी प्रमाणे फरनारा नारद आब्या. युधिष्ठिरे तेमनुं पूजन करधुं. पठी
प्रसन्न थपेला नारदे तुरत वीजा जीमसेनादि चारे ज्ञाउने त्यां बोलावी “त-
भारे आ पंचाक्षी (शेषदी) ने योग्य अवसरे सेवन करवी.” एम कहीने यो-
ग्य व्यवस्था करी आपी. वली तेमणे एवो प्रतियंव कस्यो के, “आ शेषदीना
धरने विषे एक ज्ञाउ विद्यमान उतां जो वीजो ज्ञाइ अनुरागथी प्रवेदा करइो
तो तेने बार वर्षपर्यंत तीर्थयात्रा करवा जवुं.” एक दिवस युधिष्ठिर शेषदीना
धरने विषे इता एवामां अर्जुने त्यां अज्ञाणतां प्रवेदा कस्यो. पठी युधिष्ठिरादि
बंधुछंण ना कल्या उतां पण सन्य प्रतिज्ञावाजो अर्जुन तीर्थयात्रा माटे चाली
निकड्यो. सर्व तीर्थोंने विषे जिनेश्वरोनी प्रतिमाने दर्पथी नमस्कार करतो ते
बैताइय पर्वत उपर आवी पदोच्यो. त्यां तेणे श्री आदिनाथ प्रजुने नमस्कार
कल्या. एवामां त्यां जयथी नासी जता एवा कोइ विद्याधरने तेणे पूवधुं के,
“दे खेचर ! तुं आवो शोकयुक्त केम देखाय ठे ? ” विद्याधरे करुं. “आ वै-
ताइय पर्वतनी उत्तरश्रेणीनी राजा हुं मलिनूरु हुं. हेमांगद नामना वलवंत
विद्याधरे म्हारी सर्व लहनी लइ मने गम्यथी काटी भूक्यो ठे. ” विद्याधरनां
आवां वचन सांजली मडा धनुर्यारि अर्जुन, मलिनूरु विद्याधरे प्रगट करेला
वैमानमां वैमीने त्यां गयो. त्यां तेने वलथी हेमांगदने काटी मूटो करी मलि-

चूमने पोतानां राज्यने विषे स्थापन कख्यो. पठी देमांगद अने मणिचूम वि-
गेरे अनेक विद्याधरोए सेवा करेलो अर्जुन त्यां केटलोक काल रहींने पठो
दिव्य विमानमां वेसीने मणिचूम सहित आगल चाढ्यो. अष्टापदादि पवित्र
तीर्थोंने विषे रदेला जिनेश्वरोने नमस्कार करतो अने संतुष्ट चित्तवालो अर्जुन
रेवताचल (गिरनार) पर्वत प्रत्ये आवी पदोच्यो.

हवे एम वन्युं के, श्रीपुर नगरने विषे पृथु नामना कोइ कृत्रियने स्त्री
अकी एक पुत्री अइ; परंतु ते पुत्रीने पूर्वकर्मना दोषघ्नी शरीरे दुर्गंध धवाने
लीधे ते दुर्गंधा एवा नामथीज लोकमां प्रसिद्ध अइ. अनुक्रमे युवावस्था पामेली
ते पुत्रीने, पिताए दर्पथी सोमदेवने आपी; परंतु तेना दुर्गंधघ्नी विरक्त बनेलो
सोमदेव तो तेने त्यजी दइ तत्काल रात्रीने विषे गुप्त रीते नासी गयो, पतिपे
त्यजी दीधी, तेथी तो ए दुर्गंधा पोताना पिताने द्वेषनुं स्थान अइ पत्नी अने
बंधुजए पण त्याग करी. कह्युं ठे के-स्त्रीयो, पोताना स्वामीनी प्रीतिवने सर्व
स्थानके पूजाय ठे. पठी सर्व स्थानकेथी पराजव पामेली ते दुर्गंधा पोतानुं
घर त्यजी दइने तुरत रात्रीने विषे नासी गइ. अनुक्रमे उद्यमवाली ते पोता-
नां दुष्टकर्मनो क्षय करवा माटे सर्व तीर्थोंने विषे जमवा लागी. “ जाणे आ
तीर्थोंने विषे पूर्व जवनुं कर्म क्षय थशे नहि.” एम धारीनेज होयनी ? एम
अत्यंत दुःखथी खेद पामेली ते दीन दुर्गंधाए समुद्रमां जंपापात करवानो प
ण निश्चय कख्यो. शुं प्राणीयो पीमाने लीधे तुरत मृत्यु पामवानी इच्छा करता
नथी ?” अर्थात् पीमा पामेला मनुष्यो तत्काल मृत्यु पामवाने पण तैयार आयवे.

पठी एक दिवस वनमां जमती एवी ते दुर्गंधाए कोइ जटाधारी अने
बट्कल वस्त्रवाली साधुने जोइने बहु प्रेमथी नमस्कार कख्यो; परंतु ते साधुए
तो तेनी दुर्गंधघ्नी तुरत अवलुं मुख कख्युं. मुनिनी आवी चेष्टा जोइने दुर्गंधाए
कह्युं. “ हे जगवन् ! परिगृह रहित एवा तमे म्हारो शामाटे तिस्कार करो
गे ? शुं आजे तमारा बिना त्रलोकमां बीजुं कोइ म्हारुं रक्षण करनार ठे
खरुं ? ” तपस्वीये फरीथी कह्युं. “ हे वत्से ! अहिं म्हारा त्रिकालज्ञानी गुरु
ठे, तेमनी पासे जइने जक्तिथी तुं पोतानुं वृत्तांत कहे; जेथी ते त्दारा दुःखनी
निवृत्तिनो उपाय बतावशे. ” मुनिनां आवां वचन सांजली साधुजनां चरण-
नी सेवा करवामां तत्पर एवी ते दुर्गंधाए वननी अंदर श्री रूपज जिनेश्वरनुं

प्यान करता एवा ते जटाथर महामुनिने प्रणाम कखा. पापनो नाश कर-
नार गुरुए पण तेना डुगंधी कांडक पोतानुं नाक वांकु करीने दर्जना आ-
सन उपर विनयथी वेठेली ते डुगंधा प्रत्ये आ प्रमाणे कहुं. “ हे वत्से ! डुगं-
धना दोषथी व्याकुल बनेली तूं, आ वनने विपे केम आवी तूं ? त्वारा देहथी
उत्पन्न थयेलो आ मनुष्योने दुःखकारी डुगंधनो समूह केम उद्घात पामेठे ? ”
मुनिनां आवां वचन सांजलीने दुःखथी पीमा पामेली डुगंधा रोती वती कहे-
वा लागी. “ हे मुनि ! हूं जाणुं तूं के, पूर्वकर्मने लीधेज आ त्वारा शरीरथी
डुगंध प्रसरे ठे. हूं वाङ्मयावस्थाथीज दुःखवने तपायमान थरुं. आ डुगंधने
लीधे पतिये पण मने त्यजी दीवी ठे. बहु तीर्थने विपे ब्रमण करता वता पण
भारा आ डुगंधनो हय थपो नहि. हे मुनिश्वर ! तमे धर्मदानथी निधे सर्व
मनुष्योना निरंतर आचाररूप ठो, माटे पूर्वजन्मनां पापथी ओमावीने मने
क्षणमात्रमां आ संसार समुद्रथी तारो. ” मुनिये फरीथी कहुं. “ हे वत्से !
मने तेवुं ज्ञान तो नथी; परंतु तूं शत्रुंजयना मध्यप्रदेशने विपे रहेला श्रीरैव-
ताचल पर्वत उपर जा. त्यां निरंतर सतीपणाने धारण करती अने जिनेश्व-
रनी नक्तियुक्त तूं, श्रेष्ठ मुनिये बतावेली विधि प्रमाणे गजपदकुंमथी जल ला-
वीने स्नान करजे के, जेथो तूं रोगरहित थरु. ” मुनीश्वरनां आवां वचन
सांजलीने डुगंधा तेमनां चरणने नमस्कार करी हर्षवने गिरनार पर्वतनुं म-
नमां स्मरण करती वती शत्रुंजय तरफ चाली. निरंतर प्रयाण करती एवी ते
अनुक्रमे केटलाक दिवसे श्रीशत्रुंजय तीर्थ प्रत्ये आवी पदोची. त्यां विश्वे सेवन
करेला श्रीआदिनायने जोइ हर्ष पामेली डुगंधाए नक्तिये प्रजुने वंदना करी.
पठी प्रदक्षिणा करीनेते, श्रीनेमिनाथ प्रजुने नमस्कार करवा माटे तथा पोतानां
पूर्वकर्मनां पापसमूहोना नाश करवा माटे श्री गिरनार तरफ जवा निकली.

अति पवित्र स्वप्नाववाली डुगंधा अनुक्रमे गिरनार पर्वत उपर जऊ अने
गजेंद्रपद कुंमने जोइ हर्ष पामी. श्री अरिहंत प्रजुना मंदिरने विपे अने गज-
पदकुंमने विपे प्रवेष्ट करवाने अतमर्य एवी ते डुगंधा प्रथम बहार रद्दीने ग-
जपदकुंमनुं जल मगावी स्नान करवा लागी. अनुक्रमे सात दिवसमां ते डुगं-
धा पोतानां शरीरनो डुगंध नाश पामवाथी सुगंध देहवाली थरु. पठी हृदय-
मां उत्पन्न थयेली नक्तिवाली ते श्री जिनेश्वरनुं पूजन करवा माटे जिनमंदि-

रमां गइ. प्रभुनुं पूजन करी रह्या पठी तेणे त्यां वेवेला कोइ झानी गुर
पोतानो पूर्वजन्म पृथो. आ अवसरे त्यां अर्जुन पण वेठा हता; तेथी ते प
मुनिये वर्णन करेला दुर्गंधाना पूर्वजन्मने सांजलवा लाग्या. मुनिये कहुं
“हे शुभे ! तूं पूर्वजन्मने विषे कोइ श्रेष्ठ ब्राह्मणांना कुलने विषे उत्पन्न थ
हती. एक दिवस जैनधर्म रहित एवी तें, एक जैन मुनिने उद्देशीने हेय
हास्य पूर्वक सखीनी आगल एम कहुं के, “हा निरंतर जलस्नान रहित थ
ने केवल वनमां रहेनारो आ यतीश्वर, निश्चे पोतानां उज्वल वस्त्रने बहु म
लीन करे ठे.” एम कहीने तें पोतानो हाथ केरु उपर मूकीने म्हों मचको
रुधुं. हे वत्से ! आम करवाथी तें जे कुकर्म उपार्जन करचुं, तेनुं फल सांज
ल. पठी तूं मृत्यु पामीने नरकने विषे उत्पन्न थइ. त्यांधी चंमालना कुलम
जनमी. त्यांधी जुंरुणी थइ. अनुक्रमे ठेवट आ मनुष्य जन्मने पामी. तेमां प
ण नामथी अने परिणामथी त्हाहं दुर्गंधवाळुं शरीर थयुं, तेथी आ जन्मां प
ण तूं विषदीना स्थानरूप दुर्गंधा थइ. कहुं ठे के-जीव पूर्वं करेलां कर्मने इ
नथी जोगवतो ? अर्थात् पूर्व कर्मने निश्चे जोगवे ठे. जे जिनेश्वर प्रभु, योग्य
पुरुषोने पूज्य ठे अने जे त्रण लोकमां निवास करनारा प्राणीयोथी श्रेष्ठ ठे.
तेमनी मुझने धारण करनारा निःपरीग्रही साधुनुं शुं निंदा करवा योग्य ठे !
जेठ महामिथ्यात्वनो नाश करनारा ठे, जेठ महाव्रतरूप लक्ष्मीने धारण क
रवामां समर्थ ठे अने जेठ श्री अरिदंत प्रभुना धर्मरूप कमलने प्रफुल्लित क
रवामां सूर्यरूप ठे एया मुनियो त्रण लोकमां निंदा करवा योग्य केम होय ?
तुं तीर्थ प्रज्ञावथी सर्व कुकर्मनो नाश करी सौजाग्यवाली थइश. वली तूं
निरंतर तीर्थ सेवा कर के, जेथी करीने तूं तत्काल बोचीवीज पामीश.”
आ प्रमाणे मुनीश्वरे कहुं एटले दुर्गंधा तथा अर्जुन ए वने जणाए तीर्थ प्र
ज्ञावने जाणीने दर्प पूर्वक श्री तीर्थकर प्रभुने तथा गुरुने प्रणाम कखा.

पठी थोळा कालमां पोताना आत्माने धन्य मानतो अर्जुन, मणिचूर-
मित्र सहित ते तीर्थने विषे दर्पश्री त्रण दिवस रह्यो. पठी श्री कृष्णे अर्जुनने
निपुण जाणी पोतानी द्वारका नगरी प्रत्ये बोलाव्यो. त्यां तेमणे परस्पर एक
धीजानी प्रीतिनी वृद्धिने माटे पोतानी व्हेन सुजडा दर्पश्री अर्जुनने आपी.
अन्य तीर्थने विषे पवित्र देहवालो अर्जुन, पोतानां कर्मनो नाश करवा माटे

શત્રુંજય તથા અષ્ટાપદ તીર્થ ઉપર વારવર્ષ પર્યંત રહ્યો. પછી પોતાની પ્રતિજ્ઞા પૂર્ણ કરીને અનેક વિદ્યાધરોની સાથે પોતાના અસંખ્ય વૈમાનોથી આકાશને પૂરી દેતો ઠતો અર્જુન પોતાના દસ્તિનાપુરનગર પ્રત્યે આવ્યો. સ્ત્રી સદિત શ્રાવતા એવા અર્જુનને સાંજલી ચાર પુત્રો સદિત અતિ વ્રત્સાદગંત થયેલા પાંડુ રાજાએ પોતાના નગરને વિષે અર્જુનનો મ્હોટો નવીન પ્રવેશોત્સવ કરાવ્યો. શ્રાવ્યેતે ધીજા ફોડ વિદ્યાધરે પોતાની ઘેનને દરણ કરવાના સમાચાર મણિ-ચૂરુ વિદ્યાધર પાસેથી અર્જુને સાંજઢ્યા. તે ઉપરથી તે, પોતાના મિત્ર મણિ-ચૂરુ વિદ્યાધરને સાથે હજ તત્કાલ શયુની પાઠલ જડ તેને મારી પોતાની ઘે-ન પ્રજ્ઞાવર્તીને પાઠી વાલી લાવ્યો.

જેવી રીતે સૂર્યની કાંતિયે કરીને આકાશ ડોળે અને ધ્વજાયમે કરીને શ્રેષ્ઠ દેવાલય ડોળે તેવીજ રીતે યદ્યથી પવિત્ર એવા મહાત્મા યુધિષ્ઠિર્યને શ્રાવ સર્વે વિશ્વ વહુ ડોળતું હતું. યુધિષ્ઠિરની આજ્ઞાને અનુમરી મ્હેલા જીમસેનાદિ ધીજા ચાર વંધુઠ સૈન્ય સદિત સર્વે દિશાઠને જીતી અનેક જૂપતિની સાથે મહોત્સવ પૂર્વક પોતાના નગરમાં આવ્યા. યુધિષ્ઠિરગદિ પાંચ પાંચયોથી ડો-પદીને વિષે અનુક્રમે વલે કરીને ડાંકરના સમાન પવિત્ર પાંચ પુત્રો શ્રવા, જેવી રીતે ઉત્તમ વંધુ, સેવક, પુત્ર, મિત્ર અને પોતાનું શ્રંગ (હાથ પગ વિગેરે) આજ્ઞા પ્રમાણે ચાલે છે, તેવી રીતે જીમસેનાદિ ચારે વંધુઠ પણ યુધિષ્ઠિરની આજ્ઞા પ્રમાણે ચાલતા હતા. શ્રા ઉપરથી પ્રમદ્ર થયેલા વિદ્યાધરેના અધિપતિ મણિચૂરે પોતાની વિદ્યાના વલથી તેમને તુરત ટુંડની સજ્ઞાના મમાન એક મનોદર સજ્ઞા બનાવી આપી. તેમાં અત્યંત નિર્મલ અને આશ્ચર્યકારી ડોળા વાલા મદા મણિના સ્તંભો ડોળી રહ્યા હતાતથા દિવ્યસ્વરૂપવાલી પુતલીયો જાણે ઉત્તમ રત્નમય અપ્સરાઠ દોપની ? એમ દીપી રહી હતી. મણિચૂરુ વિ-દ્યાધરે જાણે સ્નેહધીજ દોપની ? એમ તે સજ્ઞામાં મુચર્ણનાં નિદામન ઉપર વંધુઠ સદિત યુધિષ્ઠિરને વેગારીને પોતાની મેંથી મન્નલ કરી. પછી યુધિષ્ઠિરે પોતાનાં કઢ્યાણ મોટ નગરમાં થી ડાંનિનાથ પ્રત્નું ઉત્તમ નવીન મંદિર કરારીને તેમાં તેજ પ્રત્નની મહા મૂર્યવાલી અને મણિપોલ કરીને ચગાળવા યોગ્ય મુચર્ણ મૂર્તિનું સ્થાપન કર્યું. કારણ કે, તેજ નગરમાં થી ડાંનિનાથ પ્રત્નના વલ કઢ્યાણારો પણ હતા. વલ્લી દિગ્વિજયથી પોતાના વંધુઠ મં-

पादन करेली. बहु लक्ष्मीनुं उत्तम फल मानता एवा तेणे त्यां व्रण विभवे पुण्यना कारणरूप इस्तिनाज नामे तीर्थनुं स्थापन करीने म्होटो महोत्सव कखो. युधिष्ठिरे प्रज्जुनी प्रतिष्ठाना उत्सवमां वोलावेला दशार्द वलदेव कृष्ण अने बीजा दुपदादि अनेक राजांन आग्या होता.

कोइ वखते मणिमय स्तंभोने विपे प्रसरी रहेला प्रतिविंववाला ते सर्व राजांन सज्जामां वेग होता. एवामां जूपतिये वोलावेलो दुयोंधन पोताना वंधुन सहित बहु परिवारथी परवखो थको त्यां आग्यो. बहु देदीप्यमानपणाथी जाणे आकाशमांज स्थिर रह्या होयनी ? एम रत्ननां सिंहासन उपर बेठेला यादवोने तथा पांरवोने जोइ ते मनमां बहु आश्चर्य पाग्यो. पळी वंधुन सहित दुयोंधने नीलमणिनी र्जीतो तथा जूमिवाला स्थानने विपे जलनी शंकाथी पोतानां वखो उंचां लीधां अने स्फाटिकमणिनां स्थानने आकाशनी शंकाथी ठेकवा लाग्या. तेनी आवी चेष्टा जोइने बीजा राजांनने बहु इसतुं आग्युं. वली स्फाटिकमणिनी र्जीतोमां प्रसरी रहेला प्रतिविंववाला राजांनने जोइ ते तरफ जतो एवो दुयोंधन ते र्जीतनी साथे अग्रमाणो. आ प्रमाणे सज्जामां प्रवेश करवामां द्वांति पामेला दुयोंधनने जोइ कया कया जूपतियोए हास्य नदि करचुं होय ? अर्थात् दुयोंधननां आवां चरित्रथी सर्वे राजांन बहु हास्य करता होता. पळी बहारथी तो सूर्यकांतमणिनी पेठे झीतल पण अंदरथी तो अरणीना काष्टनी पेठे ज्याजळ्यमान थइ रहेला, क्रोधरूप दावानलवाला दुयोंधने त्यां उत्सव कखो. आ वखते युधिष्ठिर राजाना प्रमाण रहित एवा दान-शौर्षने जोइ बहु लज्जा पामेला कल्पवृक्षादि सर्वे तुरत मेरुपर्वतना शिखर उपर नाशी ग्यां. “ सर्व धर्मनुं मूल दया ठे ” एम जाणता एवा युधिष्ठिरे सर्व प्रकारनां दानथी चारणमुनि विंगेरे साधुंनने तथा नृपादि अनेक जनोने संतोप पमानीने विदाय करचा. उत्तम वख रत्नादिकथी संतोप पमानेलो वंधु सहित दुयोंधन पण पोताना पिता (धृतराष्ट्र) अने मामानी साथे पोताना नगर प्रत्ये आवीने गुप्त रीते आ प्रमाणे विचार करवा लाग्यो. “ आ पांरु-जाना पुत्रो वाल्प्यावस्थायी मांमीने कष्ट करवामां चतुर, पोतानां घरने वि-पे सूर्या, हृदयमां दुष्ट अने उपरथी बहु मीतुं बोलनारा ठे. हे पूज्यो ! निधे कृष्ण बलज्जथी प्राप्त थयेली साम्राज्यपदे करीने मदोन्मत्त थयेली अने गर्व-

વાલા એ પાંમવોએ, ત્યાં પોતાની સજામાં સ્થાન જે હાથું કર્યું છે, તે મને હ-
દયમાં વાણની પેઠે સાલે છે. લોકમાં એવો ન્યાય છે કે, વલ્લથી અથવા ઠલથી
શત્રુને પોતાના સ્વાધીન કરવા; માટે હું પોતાના ક્રોધની શાંતિને માટે એ
પાંમવોનાં સર્વ રાજ્યને દરણ કરીશ.” આમ પાંમવોની સ્પર્ધામાં વાંધ્યું છે મન
જેણે એવા ગર્વધારી હુયોંધને આ પ્રમાણે કહીને પઠી તુરત અનેક કારીગરો પાસે
કોટી ક્વચ્છી એક મનોદર સજા કરાવી. પઠી તે સજાને જોતા માટે તેણે અ-
નેક દૂતો મોકલીને દશાદોંને, પાંમુપુત્રોને રામકૃષ્ણને અને વીજા અનેક જૂ-
પતિયોને તેમજાવ્યા. વિશ્વને આશ્ચર્યકારી તીર્થસ્થાપના, પાત્રપોષણ, ઇત્સવ, દાન
અને પ્રતિદાનાદિકે કરીને વલી મહા આશ્ચર્યકારી એવા શ્રીજિનેશ્વરના પ્રતિ-
ષ્ઠા ઇત્સવે કરીને વહુ દર્પ પામેલા અને હુયોંધને અનુચરો મોકલીને તેમજાવેલા
પાંમવો મ્હોટા ઇત્સવપૂર્વક હુયોંધનના નગરને વિષે આવ્યા.

इति पांमवचरित्रे शैपदीस्वयंवरमंमपागमनार्जुनराधावेधसा-
धनपाणिगृहणादिवर्णननामा तृतीयोधिकारः ॥ ३ ॥

પઠી પોતાના વંધુઠ સહિત દર્પ પામેલા અને કૃત્રિમ માન આપનારા
હુયોંધને ચમત્કારી એવાં વહુ દાન તથા જ્ઞાતિ વિગેરેથી કૃષ્ણાદિ સર્વે જૂપતિ-
યોને પૂર્ણ રીતે સંતોષ પમાડ્યા. ત્યારવાદ દંજવાલા તેણે જોગ્યાદિ ઇત્તમ જ્ઞ-
ક્તિથી, મહાવનની ક્રીડાથી અને વીજા અનેક કુતુહલથી પાંમવોને પોતાના
વશ કરીને પઠી ચૂત રમવાને માટે આમંત્રણ મોકલ્યું. જો કે ધર્મકાર્યમાં
પ્રવીણ એવા વિહુરે પાંમવોના ગુણના પ્રેમથી પાંમવોને ચૂત રમવાની ના પા-
મી; પરંતુ પોતાનાં કર્મના દોષથીજ અજ્ઞાનિ બની ગયેલો ધર્મપુત્ર યુધિષ્ઠિર
ચૂતથી નિવૃત્તિ પામ્યો નહિ. સર્વ કલામાં પ્રવીણ અને શુરુ જાણવાલા એવાપ
પણ પાંમવોએ અત્યંત પોતાના જાગ્યના અવલાપણાથી હુયોંધનને કપટવાલો
જાણી શક્યા નહિ. અનુક્રમે યુધિષ્ઠિર પોતાનાં પૂર્વ કર્મના યોગથીજ અશ્વોનો
સમૂહ, દક્ષિણોનો સમૂહ, રથનો સમૂહ, સર્વ ગામ, નગર અને રાજ્ય એમ સર્વ
વસ્તુ ક્ષ્યાદિકની પેઠે હારી ગયો. ચૂત્રસમાં બુદ્ધિ ગયેલા યુધિષ્ઠિરે જપની આ-
શાથી જે જે પણ કર્યું તે તેવહુ તરફથી પીડાયલા પુરુષને ઝાંઝવાના જલની
પેઠે નિષ્ફલજ દેલાયું. એવડ ચૂતમાં વૃદ્ધિ પામેલી તુષ્ણાવાલા તેણે પણમાં પોતા-

ની પ્રાણપ્યારી ડૌપદીને મૂકી, તેને પણ તે સત્ય પ્રતિજ્ઞાવાલો કણ માત્રમાં હારી
 વેગે. ધિક્કાર ઠે દૈવના આવા હુટ વિલાસને ! ! ! પઠી વહુ હુટ સ્વજ્ઞાવવાલો
 દુર્યોધને રાજ્યાદિ સર્વ પોતાને સ્વાધિન કરી ઠેવટ ડૌપદીને તેમવા માટે હુઃ-
 શાસનને મોકલ્યો. હુઃશાસન પણ “અરે ડૌપદી ! તને પાંખવો હારી ગયા ઠે,
 માટે દવણાં તું મ્હારા યોલામાં વેસ અને તે વિરંવના પામેલા પાંખોને ત્યજી
 દે.” એમ કહેતો ઊતો પાંખોનાં ઘર પ્રત્યે ગયો. તત્ત થયેલા કધીરના સમાન
 તેનાં આવાં વચન સાંજલીને વહુ જય પામેલી ડૌપદીને કશે પકડીને મહા
 હુટ હુઃશાસન સજ્ઞામાં લાવ્યો. જો કે સજ્ઞામાં જીમ, કર્ણ, ડોણ વિગેરે વેગ
 હતા તો પણ વહુ અપમાનથી લજ્જા પામેલી મહાસતી ડૌપદીએ ક્રોધથી હુઃ-
 શાસનને આ પ્રમાણે કઠોર વચન કહ્યાં. “કુલને વિષે અંગારારૂપ અને નિ-
 ર્લજ્જા એવા હે પાપી હુઃશાસન ! આ પ્રમાણે મને અપમાન પમાડતો તું નિષ્ઠે
 નિષ્ફલ થયેલા શસ્ત્ર પરાક્રમવાલો થઈને મહા ઘોર એવા હુઃલને પામીશ.”
 પઠી હુટ એવા હુઃશાસને જેમ જેમ ડૌપદીનાં અંગ ઉપરથી વચ્ચો ઊતારી લેવાં
 માંખ્યાં તેમ તેમ નિર્મલ શીલ લક્ષ્મીના પ્રજાવથી તેનાં શરીરને વિષે નવાં
 નવાં વચ્ચો થવા લાગ્યા. ઠેવટ એકસોને આઠ વચ્ચે લેંચવાથી લેવ પામેલો,
 જીલ સમાન અને મહા હુટ સ્વજ્ઞાવવાલો હુઃશાસન ઠેવટ હારીને સજ્ઞામાં
 પોતાને આસને વેગે. જો કે આ વચ્ચે દુર્યોધનના ઉપર જીમસેન મહા કો-
 પાગ્નિથી જ્વાલમયમાન થઈ રહ્યો હતો, તો પણ તે પોતાના મ્હોટા જાણુ-
 ધિષ્ટિરનાં વચનરૂપ જલથી શીતલપણું ધારતો ઊતો ફક્ત વાણીવને આ પ્ર-
 માણે કહેવા લાગ્યો.

“જો મને આ મ્હારા મ્હોટા વંધુની વાણીએ અટકાવ્યો નહોત તો હું
 ક્રોધવને આ મ્હારી મદાથી એ હુટને વંધુસહિત તુરત ચૂર્ણચૂર્ણ કરી નાશત.” આ
 પ્રમાણે ગર્જના કરતા એવા વલંત જીમસેનને જાણી વહુ ત્રાસ પામતા કેટ-
 લાક રાજાઈ હુઃલથી અવલું મુલ કરવા લાગ્યા. પઠી વહુ ક્રોધથી જયંકર
 એવા જીમ્મપિતાએ હુઃશાસનના કુકૃત્યને જોઈ તેને કહ્યું. “અરે પાપી ! હુંને
 પણ પૂજવા યોગ્ય આ મહાસતીને તું આ શી વિટંવના કેમ પમાડી ? હે હા-
 ત્મન્ ! જો કે જીમસેન અને અર્જુનાદિ વલંત પુરુષો તને મારવા તૈયાર થઈ
 રહ્યા ઠે; પરંતુ તેઓને શ્રીધર્મપુત્ર યુધિષ્ઠિરે વારી રાખ્યા ઠે. કહ્યું ઠે કે-સત્ પુ-

રુપોનો વિનય એજ તેમનું પરાક્રમ સમજવું. કુલમાં શ્રંગારારૂપ શ્રે ડુપોં-
ધન ! ત્હારાં કુલને નાશ કરવામાં કાલરાત્રીરૂપ આ પતિવ્રતા ડોપડીને તું
ત્યજીદે. શ્રે ! આ ત્હારો પિતા તો વ્હારપી શ્રાંધલો દેખાય છે; પરંતુ પાપી
એવો તું તો વ્હાર અને શ્રંદર વન્ને રીતે શ્રાંધલો દેખાય છે. ” જીમ્ પિતાનાં
શ્રાવાં વચન સાંજલી ડુપોંધને તેમને કહ્યું. “ આ યુધિષ્ઠિરાદિ પાંચ પાંમવો
વાર વર્ષ પર્યંત વનવાસ જાતું અને એક વર્ષ ગુપ્ત રીતે રહો; પરંતુ તેરમા વર્ષને
વિષે તેણે ક્યાં ગુપ્ત રીતે રહ્યા છે, તેની શોધ કરવા માટે અનુચરો મોકલીશ.
તેમાં જો તેણે જણાડ શ્રાવશે તો તેણે ફરીથી વાર વર્ષ પર્યંત વનવાસ જવું
પરજો. ” યુધિષ્ઠિર આ સર્વ વાત શ્રંગીકાર કરી તથા ગુરુને પ્રણામ કરી તુ-
રત સ્ત્રી અને વંધુલ સહિત પોતાના હસ્તિનાપુર પ્રત્યે ગયો. ત્યાં તેણે મનમાં
જરા પણ શ્વેદ નહિ ધરતા પોતાના પિતા પાંડુ રાજાની આગલ ડુપોંધનનું સર્વ
ચરિત્ર કહી વતાવ્યું. જેને હૃદયમાં વહુ પીમા ઉત્પન્ન થઈ છે એવા પાંડુરાજા
એ સર્વ સાંજલીને મુહૂર્તમાત્ર મૌન રહ્યા ઇટલે સત્ય પ્રતિજ્ઞાવાલા યુધિષ્ઠિરે
તેમને ફરીથી કહ્યું કે, “ હું મ્હારી પ્રતિજ્ઞા શીઘ્ર પૂર્ણ કરીશ. ગમે તો ધૈર્ય-
વાસ સહિત સામ્રાજ્ય પદનો નાશ થાય અથવા તો સર્વ વસ્તુનો નાશ થવાથી
વનવાસ કરવો પડે; પરંતુ નિરંતર પોતાનું કહેલું પાલનારા પુરુષોને આ લો-
કમાં સર્વ પ્રકારની સમૃદ્ધિ પ્રાપ્ત થાય છે. હે પિતા ! તમે ધિર અને વીર ઓ,
માટે ક્ષત્રિયના કુલને યોગ્ય એવી ધીરજ ધારણ કરીને પોતાની પ્રતિજ્ઞા પા-
લવાને એકચિત્ત થયેલા અમોને વનપ્રત્યે જવાની આજ્ઞા આપો. ” આ પ્રમાણે
યુધિષ્ઠિર વહુ આગ્રહથી પિતાની આજ્ઞા લઈ અને મધુર વચનવન્ને માતાને
પ્રસન્ન કરી તુરત માતા, વંધુ, ડોપડી અને સુજ્ઞા સહિત વન પ્રત્યે જવા નિ-
કળ્યા. પઠી માર્ગને વિષે ડુપોંધનની આજ્ઞાથી ક્રૂર એવા કર્માર અને મહાપ-
લાદ એ વન્ને જણા નિષ્પાપ એવી ડોપડીને ત્રય પમાડવા લાગ્યા, પરંતુ તે વન્ને
જણાને જીમસેને પ્રહાર કરીને કાઢી મૂક્યા.

વિહરે પણ પાંમવોની પાઠલ જઈ તેમને સર્વેને વિચારદાન પૂર્વક શીલા-
મણ આપી. ત્યાર પછી પાંમવોએ સત્કાર કરેલા વિહર પોતાના નગર પ્રત્યે
આગ્યા. પાંમવો વનમાં ગયા, એ વાત ડોપડીના વંધુ ઘૃષ્ટયુષ્ને સાંજલી; તેથી તે
ત્યાં આવીને પાંચે પાંમવોને પંચાલદેશના આજ્ઞરણના કાંપિલ્યપુર

ते मदावनमां बहु श्रम श्रवाथी उंधी गयेला पोताना सर्व परिवारने मूढी जलनी डोचने माटे फरता एवा जीमसेने शीतल जलथी जरपुर एवुं एक मडा सरोवर दीवुं. स्नानादि करी अने कणमात्र त्यां विश्राम करीने पत्नी जेट्यामां ते, जल लडने पात्रो बड्यो तेड्यामां तेणे पावुं वली जोवुं तो कोड एक मनोहर स्त्री बीठी. आ स्त्री प्रथम तो क्रूर देहवाली अने " अरे ! उजो रहे उजो रहे " एम बहु आग्रहशी कहेती दती, परंतु ते जीमसेनेने जोड पावनाथी दिव्यरूपवाली अने मधुरवाणीवाली बनी गइ. कामदेवथी ब-
 हुत आरुन व्याकुल बनी गयेली ते स्त्री, लीलाथी जीमसेननी पासे आरी अने जाणे कटाक्षने तेने प्रहार करती होयनी ? एम मधुरवचनथी कहेवा लागी. " रूपलक्ष्मीण करीने पंचबाण (कामदेव) ने जीतनारा हे उत्तम पुण्य ! मांजलो. आ पासेना पर्यंतने विषे दिग्भंय नामनो म्हागे जाइ रहेवे. हुं तेनी म्हेन वुं. अने म्हागे नाम दिमिंविका वे. हे दयावंत ! हुं कामदेवरूप मदानमुग्धमां बुझि गयेली वुं, माटे आप म्हारा उपर क्रया करीने मने आप-
 ना पाणिप्रदणरूप वहाणने विषे उठगी जीवितदान आपो. हे विवेकी ! आ यनमां निवाम करता एवा तमांने हुं जक्तिथी म्हाटे उपकार करीश, माटे दया करीने म्हागे उबार कोगे. " आ प्रमाणे विनंती करती एनी ते स्त्री प्रणे जीमसेने कहुं के, " हे चपल नेत्रवाली ! दयाणां आ यनने विषे निवाम क-
 रता एवा अमांने ए घटे नदि. " आथी रीने तेउ तयर्थी परस्पर विवाद का-
 ता इता एवामां जयंकर अंगवाला अने विकराल नेत्रवाला दिग्भंय गरुने तु-
 त्यां आर्षानि पोतानी छेनने दाथवनी प्रहार कय्या. आ यमंत मडा कोली.
 स्त्रीने जोडने जीमसेने दिग्भंवेने कहुं के, " अरे गरुम ! निदंय एवो नुं. दु-
 कयाने तया अइ रहेला अने म्हारी मन्मुम उजेला मने जीव्या विना इ-
 वाजाने केम प्रहार कोउ ? " जीमसेननां आयां वचनथी कोय पासेला न-
 संकर रुदयागी अने पीतां नेत्रवाला ते गरुने एक वृद्ध उषादीने जीमसे-
 नेने माग्या माटे घोर गर्जना पूर्वक फेंक्युं. जयंकर एवा जीमसेने पण ज्ञाने-
 उग्रज होयनी ? एवा एइ म्हाटे वृद्धने उषादीने मिहनाद करता उता ते-
 शान्त देव्य तरु फेंक्युं, त्याम्वद ते नेना तरु पड कय्या दोरपो. परम-
 एक बीजाना संवदथी अने पाद प्रहारथी म्हाटे पर्यंतने अइ कयापण

કરતી પૃથ્વી પણ સમુદ્ર સહિત કંપવા લાગી. આ પ્રમાણે તેડના જયંકર યુ-
ધ્ધી તુરત જાગી ગયેલા યુધિષ્ઠિરાદિકને અને કુંતીને પ્રણામ કરીને હિન્વ
કહેવા લાગી. “ હે માત ! નિથે તમારા પુત્રને આ દૈત્ય મારે છે, માટે તેમની
સદાયને માટે વીજા કોણે ઝટ મોકલો, મોકલો !! હું તેમના નિર્મલ ગુણ
સમૂદ્ધી વેચાયલી હું, જેથી તેમની દાસી થઈ હું. ” પછી દૈત્યના વહુ પ્રહાર-
થી જર્જર થંગવાલા ઝીમસેનને જોઈ યુધિષ્ઠિર તુરત હાથમાં શ્વજ લઈ તેનો
તિરસ્કાર કરતા ઘાતો દોર્યા. આ વચ્ચે ફરી ઝીમસેને સજ્જ થઈ ગદાવડે
દૈત્યને એવો પ્રહાર કર્યો કે, જેથી તે જાણે જયથીજ હોયની એમ પ્રાણરહિત
થઈને પૃથ્વી ઉપર પડ્યો. હિન્વ મરાયા પછી ઝીમસેનનાં રૂપથી મોદ પા-
મેલી હિન્વિકા જાણે સાચી રાખેલી દેવતા હોયની ? એમ સેવા કરવામાં ત-
ત્પર થઈને તેડની પાઘલ પાઘલ ફરવા લાગી.

હવે કોઈ વચ્ચે વનને વિષે જતો એવી ડૉપદી પાંમવોથી જૂદી પડી,
તેથી તે જાણે યુધ્ધી જૂલી પહેલી મૃગલી હોયની ? એમ જપથી આકુલ વ્યા-
કુલ થતી અને જુલ તરસથી પીના પામતી જમવા લાગી. જો કે આ વનને
વિષે સિંદ, હાથી, હુંડ અને અજગરાદિ વહુ હિંસક જીવો વસતા હતા. તો પણ
તેડ શીલપ્રતરૂપ વચ્ચેથી રક્ષણ કરાવતી ડૉપદીનો પરાજય કરવાને જ-
રાપણ સમર્થ થતા નહિ. ચિત્તમાં વહુ શ્વેદ પામતા એવા પાંમવોએ પણ મહા-
વનમાં, પર્વતોની ગુફામાં અને સરોવરાદિ વીજા અનેક સ્થાનોમાં ડૉપદીની
વહુ સોચ કરી; પરંતુ જેમ કઢવવેલી ન જેમ તેમ તે તેડને મલી નહિ. પાંમવો
ધાકીને ઘેરા, પછી ઝીમસેનની આજ્ઞા લઈને હિન્વિકા, ડૉપદીની ઘોચ કર-
વા ચાલી. ધોનો વચ્ચે થયા પછી જાણે શક્તિ, સદૃશીનેજ લઈ આવતી હો-
યની ? એમ તે, ડૉપદીને લઈ આવી. પછી દર્મશા કુંતીને અને ડૉપદીને પોતા-
ના શ્વજના ઉપર વેસારતી તથા સૌને હિંતિ વચ્ચે અને અમ્મણી આપતી તે
હિન્વિકા માર્ગને વિષે પાંમવોની આગલ ચાલવા લાગી. પછી દર્મ પામેલા
કુંતી અને યુધિષ્ઠિરે, સદેવ તથા અર્જુનાદિ પુરુષોએ વૃદ્ધિ પમાડેલા મદોલ્લસ
પૂર્વક જેમ રાત્રીનો ચંદ્રની સાથે વિવાહ કરે તેમ હિન્વિકાને ઝીમસેનની સા-
થે પરણાવી. હવે તો વહુ અનુરાગ ધરતી હિન્વિકા માર્ગને વિષે વિવિધ પ્રકા-
રના મદોલ્લસની રચના કરતી તથા તેડને હિંતિ પદાર્થો આપતી હતી અનેક.

रूप धारण करीने ज़ीमसेननी साथे बहु प्रकारना जोग जोगववा पूर्वक की-
ना करवा लागी. आ प्रमाणे हिंम्विकाए प्राप्त करेला अन्न, जल अने वस्त्र
करीने चिंता रहित तथा श्रमरहित अने ब्राह्मणना वेशवाला ते पांम्बो, अनुक्रमे
चक्र नामना रम्य गाममां थावी पहोच्या. त्यां तेजए देवशर्म नामना ब्राह्म-
णना घरने विये निवास कऱ्यो.

एक दिवस युधिष्ठिरे बहु प्रिय एवी हिंम्विकाने बहु मानपूर्वक आ प्र-
माणे कह्युं. “हे वधु ! पोतानी प्रतिज्ञा पालवा माटे अमारे बार वर्षपर्यंत
बहु दुःख सहन करवानुं ठे, माटे तूं पोताना घरअत्ये जा.” श्री धर्मपुत्र यु-
धिष्ठिरनी आ प्रमाणे आज्ञा मलवाथी हिंम्विका पोताने ज़ीमसेनथी प्राप्त
थयेला गर्जनी वात कुंतीने कहीने तेमज “ज्यारे तमे मने संज्ञारशो त्यारे
हुं हाजर थइश.” एम प्रतिज्ञा पण करीने तुरत अंतर्ध्यान थइ.

इवे कोइ वखते त्यां निवास करता एवा सौम्यदृष्टिवाला पांम्बोए पो-
तानी पासेना घरमां माणसोने रोता, कुटता अने “हाय हाय” एवा कवोर
शब्द बोलता सांजल्या. पठी निश्चे तेजना दुःखथी महा दुःखी थयेला ज़ी-
मसेने तुरत त्यां जइने देवशर्मा ब्राह्मणने पूछ्युं के, “हे द्विज ! त्हां आ
कुटुंब शोकरूप समुद्रमां डुबी गयेलुं केम देखाय ठे ?” देवशर्मा ब्राह्मणे स-
मणे हाथ मूकीने “हे देव ! हे देव !” एम शब्द करीने तथा “हाय हाय !”
एवा उच्चारपूर्वक रुदन करीने कह्युं के, “निश्चे हुं अज्ञातपवानुं कारण हुं,
एम जाणो. हे निशरण्य ! जो के तेमज दुःखवंत प्राणीउ जो, तो पठी हुं
आ उर्वीती प्राप्त थयेली म्हारी विटंबना तमने शी रीते कहुं ? तो पण हे
वत्सल ! तमे ऊट सांजलो.

पूर्वे सिद्ध थयेली विद्यावालो, महा जयंकर अंगवालो अने दुष्ट चित्त-
वालो कोइ वक्र नामे राक्षसराज आकाशमां म्होटी शीला विकुर्वीने लोकनो
संहार करवा माटे अहिं आण्यो. आ वखते लोक सहित राजा पण बहु जय
पांम्बो; तेथी तेषो सर्व प्रजानी साथे गाढ एवा परमेष्टी मंत्रनो जप कर-
ता उता धर्मकार्यमां तत्पर थइने शुद्ध चित्ते कार्यात्सर्ग कऱ्यो. तेना प्रजावघ्री
मनुष्योने पीडा करवा समर्थ नहि थयेला राक्षसे राजाने आ प्रमाणे कह्युं
के, “हे ऋष ! हुं मनुष्योने मारवा माटे तैयार थयेलो इतो; परंतु जिनज-

ક્ષિત્રી ત્હારા ઉપર પ્રસન્ન થયો તું, માટે હવે હું લોકોને મારીશ નહિ; પરંતુ તું એક મ્હારું ઇચ્છિતકાર્ય કર અને તે એજ કે, તું હમેશાં મને એક એક માણસ આપીને પઠી તું પ્રજાસહિત લીધકાલપર્યંત સુખી થયો ઠતો રહે. ” આ વાત રાજાએ અંગીકાર કરી એટલે તે દૈત્ય શીલાને સંહરી ચાલ્યો ગયો. (દેવશર્મા જીમસેનને કહે છે કે,) તે દિવસથી માંમીને હમેશાં કુંજાકુમારીના હાથથી લેવાયલા નામવાલા માણસને રાક્ષસ પાસે પોતાનો વારો આપવા જવું પડે છે. દે ઉત્તમ પુરુષ ! પૂર્વજવના પાપયોગથી આજે મ્હારા નામની પત્રીકા (પત્રી) આવેલી છે અને આ રાજપુરુષો પણ મને તેમવા માટેજ આવેલા છે. અરે જાણ ! એક દિવસ રાજાએ કોઈ કેવલીને એ રાક્ષસના નાશ સંબંધી પૂછ્યું હતું, તે ઉપરથી એ મહાત્માએ પાંચવોથી એ રાક્ષસનો નાશ થવાનું કહ્યું છે; પરંતુ તે પાંચવો તો હજુ અહિં આવ્યા નહિ અને આ મ્હારું મૃત્યુ તો આવી પહોંચ્યું. ” દેવશર્માનાં આવાં વચન સાંજલી તથા તેને જપાતુર જોડેને તેનાં દુઃખથી વધુ દુઃખી થયેલા તથા દયાવંત ચિત્તવાલા જીમસેને મનમાં વિચાર કર્યો કે, ધિક્કાર છે ! ધિક્કાર છે !! આ મ્હારા શરીરને અને પૌરુષાર્થને કે જેના વડે મેં લીજા લીધોની રક્ષા પણ કરી નહિ. ” પઠી જીમસેને દેવશર્માને કહ્યું કે, “ અરે ! તું આજે અહિં રહે હું ત્હારા વડલે જાઉં તું. ” જીમસેનના આવા સત્વથી હર્ષ પામેલા વિપ્રે કહ્યું. “ નિશ્ચે તમને આ ઘટે છે, કારણ પરોપકાર કરવામાં પ્રીતિવંત પુરુષોને દેહાદિ સર્વ તૂણ સમાન છે; પરંતુ હે સુંદર ! તૈને મનુષ્યપણુ તો સરસું છે, તેમાં હું રાક્ષસ પાસે તમારું જક્ષણ કરાવું અને મ્હારાં જીવિતનું રક્ષણ કરું તો તેથી કરીને પણ હું કાંઈ ચીરંજીવી થવાનો નથી. ” આમ કહેતા એવા બ્રાહ્મણને આગ્રહથી ઘરે રાખી વિશ્વના મનુષ્યો ઉપર ઉપકાર કરનારો જીમસેન રાજપુરુષોની સાથે રાક્ષસના ઘર પ્રત્યે ગયો અને ત્યાં શીલા ઉપર સૂતો.

હવે પેલો રાક્ષસરાજ અનેક દૈત્યોની સાથે ત્યાં આવ્યો અને શીલા ઉપર સૂતેલા મહાકાવવાલા જીમસેનને જોઈ હર્ષ પામતો ઠતો પોતાના સોવતીયોને કહેવા લાગ્યો. “ અહો ! આજે આ કોઈ મહા શરીરવાલો પુરુષ આવ્યો દેખાય છે. નિશ્ચે કુષાતુર એવા આપણને આ એકથીજ વધુ તૃપ્તિ ઘડે. ” આ પ્રમાણે કહીને પઠી કુષાથી જામી ગયાં છે નેત્ર જેનાં એવો તથા આક્ર-

तीथी महा जयंकर एवो ते दैव्य पोताना करवत समान दांतोने वारंवार पी-
मनो, मुखमां जीजने फेरवतो, बीजा राहसोने लोज पमारतो अने नाना
प्रकारना महा जयंकर अट्टाटडास करतो जेटलामां जीमसेननी पासे आ-
व्यो. तेडलामां चतुर अने जयंकर आकृतिवालो जीमसेन पण तुरत लोडनी
गडोने दायमां घारण करतो उतो कोपथी डोय नागनी पेठे उजो थयो. पत्रो
मनुष्यांने भक्षण कर्वाथी बहु पापवाला ते दैव्यने जीमसेने तिरस्कार पूर्वक
कथुं के, “ ओर डुट ! तुं द्वारा दैवने स्मरण करय. कारण के, हुं हयणां तेने
निधे मारी नाग्रीश. ” जीमसेननां आवां तिरस्कार वचनथी नाश पामेला
पेपंशालो ते दैव्य तुगत कोपथी पोतानो दंरु उंचो करीने बीजा अनेक दैव्यो
सहित दुर्जय एवा जीमसेनने मारवा मोटे दोरयो. आ अवसरे परस्पर युद्ध
करता एवा जीमसेन अने दैव्यना पण प्रहारथी पृथ्वीने विरे चारे तरफ होत
यवा लाग्यो अने तेथी समुद्रथी उग्रजवा लागेला जलो जाणे फुवारा बुटला
होपनी ? एम देवावा लाग्या. पत्री युद्धे विरे श्रम जीतनारा जीमसेन युद्ध
करतां महा बलवने गडाना प्रहारथी ते दैव्यनुं मस्तक जाणे माटीनो पडो
होपनी ? एम फोदी नाग्युं. आवा महा प्रहारथी ते दैव्याधिपतिथे जूमि
उपर पडता पडता चारे तरफ अनेक वृक्षोने पाडी नागवा पूर्वक सर्व पृ-
थ्वीने कंवावी. आ वगने देवतानुं जीमसेननां मस्तक उपर पुण्यनो बर्षाव
बर्षावी जयजय शब्द कथ्यो. प्रजा सहित राजाण पण देवतानुंना शब्द सां-
जर्जने श्रथी जीमसेनने बवाव्यो. त्यार पत्री तेणे जीमसेनना पुरुषार्थथी
अने हानीनी वाणीथी “ आ पांरवो ठे ” एम जार्णीने पांरवोने प्रगट कर्या
अने नाना प्रकारना उन्मवाथी सर्व लोक ममश तेमनुं पूजन कथुं. अर्पण
गण्टि एवो ते दैव्य जीमसेनथी नाश पाम्यो एटले नगवासी सर्व लोकां
सर्व जिन मंदिरांमां प्रनुनुं पूजन अने स्तवन कर्वा लाग्या. पत्री अति दड
प्रतिज्ञावाता पांरवो शयुना जपथी गर्थीने विरे ते नगने तुगत त्यत्री दंने
हेन वनमां गया. त्यां तेतुं जुंरही वार्थीने गुन रीने ग्या.

हेवे अदि दुर्गावने जीमसेनथी गडमनो नाश तथा पांरवोनुं ठेनवन
प्रणे जगानुं वृनां मांज्युं, तेथी ते मनमां बहु मोड पामतो उतो उग्रथी
बहु हर्ष देवावा लाग्यो. पत्री विडुं दुर्गावननो पांरवोने नाश कर्वालो वि-

चार जाणीने तुरत एक प्रियंवद नामना प्रवीण दूतने पांढवो पासे मोकल्यो. दूत पण ऊट छैतवनमां जइने अने पांढवोने नमस्कार करीने विदूरना दीर्घ-काल पर्यंत कुशलकारी एवा सर्व समाचार कह्या. ते आ प्रमाणे. “ तमे छै-तवनमां ऊपकी बांधीने रह्या ठे, ते वात डुर्योधने जाणी ठे. तेथी ते कर्ण स-हित तमारी पासे आवडो, माटे तमारे सावधानपणे रदेवुं. ” दूतनां आवां वचन सांजली जेने मनमां बहु क्रोध उत्पन्न थयो ठे एवी द्रौपदीये पांढवोने कहुं. “ अरे ! दजु पण ते पापीयो आपणुं कांइ नवुं अशुभ करडो खरा ? खरे अमे सत्यवचनथी देश, धन अने सैन्य सहित राज्य त्यजी दीधुं तो पण ते घरायो नहि, जेथी फरीने अमारी पासे शुं लेवा आवे ठे ? धिक्कार ठे मने ! जे हुं पांढु राजाना न्यायवंत एवा पुत्रोरूप तमने वरी !! धिक्कार ठे ! धिक्कार ठे !! तमारा कृत्रियना पराक्रमने ! अने धिक्कार ठे ! धिक्कार ठे !! तमारा शास्त्रना प्रवीणपणाने !!! अरे माता कुंती ! वीर प्रीया एवा तमे आ नपुंसक एवा पु-त्रोने शामाटे जन्म आप्यो ? के, जेजुना समक्ष अथम एवा धृतराष्ट्रना पुत्रोए मने नीच जनोने योग्य एवी विटवना पमाणी !!! निर्द्वज एवा ते डुष्टोना उ-पसर्गने में सहन कल्या. वली राज्य त्यजी दइ आ वनमां आव्या तो पण हा हा !! ए आंचला धृतराष्ट्रना पुत्रो दजु बैरथी विराम पामता नथी. ” द्रौ-पदीनां आवां वचन सांजली क्रोधथी कंपतो एवो जीमसेन, जाणे ए साक्षात वीररत्न होयनी ? एम पृथ्वी उपर वज्रे हाथ पठारतो उतो ऊट उजो थयो. मेघनी पेठे गर्जना करता अने कषायरूप अग्निने वृद्धि पमारता अर्जुने पण होज पामेला अष्टापद केमरीसिंहनी पेठे उज्जा अइने धनुष्यनो टंकार शब्द कल्यो. शुं आते प्रतिबिम्बरूप ठे के मूर्तिमंत ठे ? एम रातां नेत्र अने मुख-वाला तथा शत्रुना कालरूप नकुल अने सहदेव पण युद्ध करवाने बहु उद्घात-वंत थया. वैरीरूप इस्तिफोने नाश करवामां सिद्ध ममान होज पामेला ते सर्व बंधुने जोड भ्दोटा युधिष्ठिरे कहुं के, “ हे वीरो ! तमे दयलां विराम पा-मो. काग्न के, हुं शत्रुनुं हृदय अने तमारुं वल सारी पेठे जाणुं हुं. हे वि-नपवंतो ! युद्ध करवा तपार थपेला तमारा बन्धेभारी प्रतिका मिथ्या न घात, मोटे आपणो वग्वत आवे तेदलो काल बाट जुन. ” युधिष्ठिनी आची आज्ञा-थी जीमसेनादि चोर बंधुन पोनानी म्याजाविक प्रवृत्तिने पामी गया. पठो

पत्नी सुवर्ण पद्मोवमे दुषदराजपुत्रीनी इच्छा पूरी करवा माटे जेटलामां त्रीमस्तेने सरोवरमां प्रवेष्ट करघो तेटलामां ते तुरत अंतर्ध्यान थइ गयो. अर्जुन तेनी पाठल गयो तो ते पण तेनीज पेठे अटइय थयो. ठीकज ठे, माण-सोनां वन्ने नेत्रमांनुं एक नेत्र ज्यारे निझात्री बंध घाय त्यारे वीजुं पण तुरतज तेनी पाठल बंध घाय ठे. ज्यारे वन्ने ज्ञाडयोनी पाठल युधिष्ठिर अंतर्ध्यान घया त्यारे न्हाना वे बंधुल पण तुरत मोदथी तेमनी पठवामे तेवीज स्थिति पान्या. पत्नी पांढवोने नहि देखवाची ते मद्दा वनमां कुंती अने द्रौपदी वन्ने बहु जय पामवा लागी, तेथी ते वन्ने महासतीयोए पोतानी गांतिने माटे विघ्न-नो नाश करवामां निपुण एवा परमेष्टी मंत्रनुं ध्यान करवा पूर्वक एकाम्र चि-त्तयी तुरत कायोत्सर्ग कऱ्यो. पत्नी ध्यानमां रदेली अने स्थिर चित्तवाली ते वन्ने महा सतीयोने आठ प्रहार (एक रात दिवस) निवृत्त थयो एटलामां बीजे दिवसे सवारे पांचे पांढवोए आकाशमांथी उत्तरीने पोतानी माताने प्रणाम कऱ्या. संतुष्ट चित्तवाली कुंतीये पण तुरत कायोत्सर्ग पारी हर्षथी नमन करता एवा पोताना पुत्रोने नेत्रनां कंश्क उनां एवां बहु जलथी तिंचन कऱ्या. आ वखते हायमां सुवर्णदंरुने धारण करनारो कोइ पुरुष कुंतीने प्र-णाम करी पांढवोनां ते ते सर्व चरित्रथी तेमने (कुंतीने) विस्मय पमानतो उतो कहेवा लाग्यो के.

“हे मात ! तमे सांजलो. हवणां कोइ मुनिने केवलज्ञान उत्पन्न थयुं ठे; तेथी तेमनो केवलोत्सव करवा जता एवा इंद्रुं वैमान जेटलामां आकाशमार्गे अहिं तमारा उपर आव्युं तेटलामां ते तमारा आश्चर्यकारी झीलने लीधे स्तंजित थइ गयुं. पत्नी इंद्रे तेनुं कारण जाणवा माटे प्रदित नामना मने अहिं मोकड्यो. हुं पण तमने वन्ने सतीयोने जोइ तुरत इंद्र पासे गयो. इंद्र पण दुःसद विघ्ने हलनारी तमारी परमेष्टीमंत्रनी ध्यान क्रीयाने जाणीने पोताना वैमानना स्वखलनुं कारण मनमां विचारवा लाग्यो. पत्नी तेणे मने कह्युं के, “ द्रौपदीनां वचनथी आ पांचे पांढवो सुवर्णकमल लेवा माटे स्फुरणापमान महासर्पना समूहवाला विशाल सरोवरमां पेठा ठे; परंतु ते सरोवरनो अधिपति शंखचूरु तेनुंने नाडापाडावने दड बांधीने पोताना जुवन प्रत्ये लइ गयो ठे. धिक्कार ठे ! धिक्कार ठे !! के एने एवुं कृत्य करता

સમૂહવાલો હુયોંધન સ્વીકારી પેઠે તેમને જરા પણ નમ્યો નહિ. ચિત્રાંગદેએ મનાં ચરણને વિષે નમન કર્યું છે એવા ધર્મપુત્ર યુધિષ્ઠિર પોતાનાં સ્નેહને નેત્રથી હુયોંધનને વારંવાર જોવા લાગ્યા. કારણ સત્પુરુષોનું એવું ચરિત્ર દોષ છે. પછી “હે મૂઢ ! અપરાધ સહન કરનારો જે તારો ગુરુ છે અને જે તને જીવિતદાન આપવામાં સમર્થ છે. તેને તું નમસ્કાર કર કે, જેથી કરીને તારું કુશલ થાય” એમ કહેવા પછી નમસ્કાર કરતા એવા હુયોંધનને યુધિષ્ઠિરે આલિંગન કરીને સર્વ કુટુંબનું કુશલ પૂછ્યું એટલે તેણે તુરત પ્રસન્ન થઈને પોતાનાં ચિત્તમાં રહેલું સર્વ યુધિષ્ઠિરને કહ્યું. “હે ધર્મપુત્ર ! તમને નમન કરતાં મને જે હુઃસહ લજ્જા થાય છે, તે લજ્જા સ્વરાજ્યનો નાશ અને ઘેરીથી થયેલી પીડાવને કરીને પણ મને થતી નથી.” હુયોંધનનાં આવાં વચન સાંજલી નાશ પામ્યો છે ક્રોધ જેમનો એવા યુધિષ્ઠિરે તેને તેના નગર પ્રત્યે મોકલી દીધો. કહ્યું છે કે-સંત પુરુષો પોતાનું અહિત ચિંતવનારા ઉપર પણ હિત ચિંતે છે. પછી ગાંગેય અને હોણ વિગેરે ઉત્તમ પુરુષોએ હુયોંધનને કહ્યું કે, “તે લેશમાન અર્જુનનું ઘણું જોયું? માટે હે મૂર્ખ ! હવે તું મનમાં વિચાર કરીને તે મહાત્મા પુરુષોની સાથે ઝડ સંધી કર.” આ પ્રમાણે ગાંગેયે ઘડ કહ્યું; પણ જેમ ત્રિદોષ (વાત, પિત્ત અને કફ) થી ઉત્પન્ન થયેલો બપોળી વિવિધ પ્રદારના ઔષધોને ગળે નહિ તેમ હુઠ્ઠાવાને આશ્રય કરી રહેલા હુયોંધને ગાંગેયાદિકનાં હિત વચનને ગણ્યું નહિ.

હવે જે દેવતવનમાં પાંડવો રહેતા હતા ત્યાં થઈને હુઃશબ્દવાનો પતિ જયદ્રથ જનો હતો. તેને કુંતીયે પોતાની પુત્રીનો પતિ જાણીને સ્નેહથી આમંત્રણ કર્યું. જયદ્રથ પણ દર્પ પામતો હતો ત્યાં ગયો. પછી અર્જુને પોતાની કિંમ્વ શક્તિથી અમૃત સમાન જોજન લાવીને તેને જમાવ્યો. કહ્યું છે કે-નિષેધ જોજન એક પ્રીતિનું પ્રથમ ફલ છે. પછી હુપદરાજ (હોપદી) પુત્રીનાં મુગ્ધ સ્નેહને જોતા એવા જયદ્રથ રાજાનો મનસ્વી હંસ તે હોપદીના લાવણરૂપ સંગે વરને વિષે ક્રીડા કરવાને ઉત્સાહવન થયો; તેથી તે અવસર જોઈ પાંડવોને વેતરને જાણે મૂર્તિમાન લશ્મીજ હોયની ? એમ હોપદીને સ્વમાં વેસારી નિશ્ચય ચાહ્યો. આ વાતની જીમ તથા અર્જુનને સ્વપ્ન પડી એટલે તેણે કંઈ કોઈ કરના ઉતા તેની પાછળ જવા લાગ્યા. આ વાતને જોઈને પાંડવોએ

“ हे पुत्रो ! ए तमारी व्हेननो पति थाय ठे, माटे ते महा अपराधीने तमे मारणो नहि. पढी अर्जुने घनुप्पनो घोर शब्द करी, असंख्य बाणोची जय-
 द्यनी मदासेनाने अवले रस्ते जती करी दीधी. ज़ीमसेने पण उठली उठली-
 ने मुझलनी पेठे गदाना प्रहारची जयद्यनी सेनाना हस्तिपोना समूहने रुधि-
 रमय बनावी दीधी. जो के अर्जुन, जयद्यनां जीवितने हरण करवामां स-
 मर्थ हतो; परंतु तेणे मातानां वचन स्मरणमां लावीने अर्धचंड बाणना समू-
 हची तेना (जयद्यना) रघनी ध्वजा तथा तेनी दाढी मूछ अने केश कापी
 नाख्या. पढी अर्जुन अने ज़ीम ए वने उग्रवज्रवाला मुजटोए डोपदीने रघ-
 मां बेसारी पाढी लावीने हर्षची मातानां चरणकमलमां प्रणाम कथा. म-
 हा हर्षवती कुंतीये पण प्रेमवने पोताना हस्तची युद्धमना परसेवाची ऊ-
 रता कोमल अंगवाला ज़ीम तथा अर्जुनने स्पर्श करघो.

हवे कोड यखते मदा संतोषवाला ते सर्व पांम्बो पोतानी माता अने
 डोपदी सहित बेठा होता एवामां नारदरुपि आकाशची उतरीने तेमनी पासे
 आख्या. पांम्बोए बहु ज़किधी तेमनुं पूजन करघुं. पढी नागदमुनि तेमने ए-
 कांतमां लड जड हितवचन कहेया लाग्या के, “ हे पांम्बो ! तमे स्वस्थचि-
 त्तवाला अने दुषोषनना सर्व अजिलापने सांजलो. तमोए शंखचूम्बना पासची
 गोमावेलो डुट दुश्चिवालो दुषोषन पोतानी नगरी मन्वे आर्याने तमारो नाश
 करवा माटे बहु प्रयत्न कथा लाग्यो; परंतु पापने साथे तेना सर्व प्रयत्नो
 निष्फल थया ठे. ज्याए पोते नाना प्रकारनां बहु कष्टोची तमने मारवा
 माटे समर्थ थयो नहि, त्याए तेणे हवणां पोतानां नगरमां एवी उद्योषणा
 करावी ठे के, “जे कोड उन्नम पुरुष, कष्टो अथवा तो दाहवज्रधी पांम्बोने
 मारी नागे तेने हे म्हाके अर्ध राज्य आरीश.” दुषोषनना आयो वचन श्रोत-
 सीने पोताना विताना विनाशना वेग्यी पुरोषन पुरोहितना पुत्रे विनंतीपूर्वक
 कथुं के, “ हे नरेंद्र ! आवा अक्षरकार्यनां श्रोते पोते शामाटे प्रयत्न करवा जो-
 शए. म्हागी पाने सर्वकार्य पूर्ण करवामां समर्थ एवी अने वादान आरनागी
 हत्या नागे विद्या ठे, तेना प्रजापती हे अण ज्ञानना ज्ञाने श्रोत पमानुं तो
 पढी ए पांम्बोने श्रोत पमान्या एमां तो शुं ठे ? पोतानुं कार्य करवामां
 उपमवतं प्रयत्ना ते हिजने जोड हर्ष पामेला पायकुशिला दुषोषने तेने अष्ट

दिव्य वस्त्र तथा आञ्जूपणोष्ठी सत्कारकरी ब्रह्म वस्त्राण्यो. हवे ते द्रष्टुं बुद्धि ला विप्र निष्कपट बुद्धिवाला तमारे विषे विद्यासाधन करवा वेगो ठे. ए पे तानी अमोघ विद्याथी सर्व विश्वनो नाश करवा समर्थ ठे. हे पांढवो ! हुं सा धर्मिक प्रेमवशाथी आ वात तमने जणावा माटे आव्यो हुं, माटे तमे तेनं कोइ पण रीते उपाय करो. "

पत्नी युधिष्ठिरे, "अमारा दितने माटे तमे आ सारुं कहुं. अमे जो ए जाणुं होत तो ते अमारो पराजव करत." एम कद्दीने दानमानादिकथी नार वने विदाय कऱ्या. पत्नी कृत्याना बलने निवारण करवा माटे तपनुं प्रमाण मानता एवा पांढवोए, कुंती तथा झोपदीनी साथे विचार करीने अत्यंत हर्ष धरता उता कार्योत्सर्ग कऱ्यो. फक्त सूर्य सामां नेत्र राखीने एक पगे उज्ज राहेला ते धैर्यवंत पांढवो, श्री परमेष्टि मंत्रनुं ध्यान करवा लाग्या. जो के पांढवो ताठ, तनको, वायु विंगेरेना क्लेशने सहन करता हता तोपण श्री जिनेश्वर प्रभुना ध्यानरूप समाधिमां लीन थयेला आत्मावाला तेजए सुखेथी सात दिवस निर्गमन कऱ्या. पत्नी आठमे दिवसे पर्वतोना शिखरेने तोमी पामनारो जयंकर वायु जेम जेम वृद्धि पामवा लाग्यो तेम तेम पांढवोनो ध्यानरूप दिवो स्थिरपणुं पामवा लाग्यो. आ वखते रथना शब्दोथी, गर्जेवोना गर्जारवथी, अने अश्वोना खोंखाराथी जाणे दश दिशाजना पतिपोने बोलाव- हुं होयनी ? एम अकस्मात् कोइ म्होदुं सैन्य त्यां आवी पहोच्युं. पत्नी कोइ पुरुष कुंती उपर स्नेह धरतो उतो त्यां आवी कुंतीने तथा झोपदीने पोताना खज्जा उपर वेतारी तुरत मदोन्मत्त एवा इस्तिथोना समूहथी जयंकर एवा पोताना सैन्यमां चाड्यो गयो. त्यां तेजए वग्रे सतीपोने प्रहारकरवा मांढयो एटले कुंतीये "महा जयंकर एवा शत्रुजना कालरूप हे अर्जुन ! रणसंग्राम- मां शूर एवा हे वल्ल जीम ! तमे माताना जक्त ठे, माटे आ पुरुषोथी अ- मां रक्षण करो ! रक्षण करो !!" आ प्रमाणे शत्रुजं चावकना प्रहारथी ताम- न करेली झोपडी सदित कुंती करुण स्वरे पुत्रोनां नाम लेती उती बहु वि- लाप करवा लागी. पत्नी पोतानी मातानुं रुदन सांजलीने त्यजी दीधुं. ठे शुरु ध्यान जेमणे एवा पांढवो, दिव्यशस्त्र ग्रहण करीने प्रलय समुज्झी पेठे सिंहा नादथी गर्जेना करता तुरत सैन्य तरफ द्रोण्या. त्यां अर्जुने असंख्य बाणो.

થી ડાઘુના સૈન્યને વિવ્રજિત કરી નાખ્યું. જીમસેને ગદાના પ્રહારથી પમતા
 હસ્તિપોદાલું અને નાસી જતા મુજટોવાલું કર્યું. પ્રસરી રહેલા મહા સંગ્રામ-
 ના રત્નવાલા યુધિષ્ઠિર પણ હાથમાં સ્વરૂપ ધારણ કરીને ટંચી કરેલી ફણાવાલા
 ક્રોધવંત કાલ સર્પની પેઠે દેખાવા લાગ્યા. અસ્થલિત એવા નકુલ અને સદેવ
 પણ અસંખ્ય ચાણોનો વર્ષાદ વરસાવતા અને સૈન્યમાં ક્રોધથી ચારે તરફ ફ-
 રતા વહુ ડુઃસહ દેખાતા હતા. અર્જુનના ચાણ અને જીમસેનની ગદાના પ્રહાર-
 થી વહુ દીન બનેલી સેના તુરત ચારે તરફ નાસી ગઈ. પછી કુણદંટના
 ની પેઠે સેના નાસી ગઈ એવામાં ત્યાં જાણે વીજી કૃત્યા હોયની ? એવી દુઃ-
 (તરસ), તાલવાને તથા હોઠને સુકવી દેતી પાંચવોને વહુ પીમા કરતા હતા.
 તરસથી આકુલ વ્યાકુલ થયેલા પાંચવો જલની શોષ માટે બનને બન-
 હતા તેવામાં તેમણે કમલોથી સુશોભિત મધ્યજાગવાલું એક ટટ્ટર કેટું કે
 ટલામાં પાંચવોએ તે તલાવમાંથી પાણી પીધું તેટલામાં તેણે કહેલું કે ત-
 મ્યા હોયની ? એમ સંસારી જીવની પેઠે અકસ્માત્ પૃથ્વી ઉપર પડેલા
 લાગ્યા. કહ્યું કે, આ લોકમાં બલવંત એવાય પણ સંસારી હોઈને નીચે
 નિર્મિત કુકર્મ જોગવ્યા વિના ક્યારે પણ ઘુટતું નથી. કેટલું કેટલું
 તી ત્યાં આવી પદોલી અને તે પોતાના પતિપોને ડુઃખદ. કુણદંટના
 ટટ્ટર જોઈ વહુ સ્વેદ પામીને ચારે તરફ જોવા લાગી. આ અવસ્થામાં
 વાંધ્યા કે પોતાનાં માથાનાં કેશો જેણે એવી તથા કુણદંટના
 કરનારી કોઈ વનચર સ્ત્રી (જીલ સ્ત્રી) ત્યાં દેખીને કહ્યું કે ત-
 રજ પામેલી હૈપદી જેટલામાં તે જીલ સ્ત્રી બને કહ્યું કે ત-
 કે તેટલામાં જાણે ધૂમાળાનો સમૂહ હોયની ? મને કહ્યું કે ત-
 કેશ સમૂહને ધારણ કરનારી, હાથમાં કુણદંટના, કુણદંટના
 લી, મ્હોટા લલાટવાલી અને મહા અટાટ કુણદંટના, કુણદંટના
 મની રાક્ષસી, ત્રણ લોકને શોભ પાડેલા કુણદંટના, કુણદંટના
 હોચી. પોતાનું કાર્ય કરવા માટે કેટલું કેટલું કુણદંટના, કુણદંટના
 મલમાં ચારે તરફ ચંચલ જીજ્ઞે કુણદંટના, કુણદંટના
 ટટ્ટર એવા પાંચવોને જોઈને તેમની કુણદંટના, કુણદંટના
 વા માત્રથી વહુ, જાણે લીધે કુણદંટના, કુણદંટના

पासे राखी ज़ीलखीये अकृत्य करवामांतैयार थयेली कृत्याने मधुर वचनयी
 आ प्रमाणे कह्युं. “हे देवी ! तमारा आववाथी उत्पन्न थयेला उत्कट वायुवने
 आकुल व्याकुल थयेला आ प्राणीयो, जयथी मूर्छा पाम्या ठे. वली तेउए इ-
 वणां प्राणोने पण त्यजी दीधा ठे. हे देवी ! त्रण लोकने विषे देव, दैत्य के
 मनुष्योमां एवो कोइ पुरुष नथी के, जे इंझा वजनी पेठेद्वारा महाकोपने
 संहन करी शके ? हे कृत्या देवी ! आ पोतानी मेलेज मृत्यु पामेलानेतुं फ-
 रीथी शा माटे मारे ठे ? कारण एमां त्रण जगत्ने क्षोभकारी एवं त्दारं प-
 राक्रम जरा पण गणाय नहि.” आ प्रमाणे ज़ीलखीये बहु जक्तियुक्त वच-
 नथी कृत्याने कह्युं एटले ते निष्फल प्रयासवाली कृत्या पोताने बहु कृतकृत्य
 मानती ठती हसीने क्यांइ चाली गइ.

पठी डौपदी, मृत्यु पामेलाना समान पोताना पतियोने जोइ मूर्छा पामी.
 घोसा वखत पठी सावधान थइ एटले ते पोताना पतिना वियोगथी बहु दुःख
 पामती ठती विलाप करवा लागी एटले ज़ीलखीये तेनां आंसु लुई नाखीने
 हर्ष पामता ठता कह्युं के, “हे शुद्धशीलवती वाला ! मदा अरण्यमां रदेली
 तुं वृथा शा माटे रुवे ठे ? हे सुंदरी ! तुं मूर्छा पामेला तेउ पासे न जा. प-
 रंतु आ मणिकालका नदीना पवित्र जलथी अमृतनी पेठे पोताना पतियोने
 सिंचिने तेउने क्षणमात्रमां जीवाम्.” ज़ीलखीनां कदेवा उपरथी डौपदीये
 तेम करयुं एटले जाणे मुतेला होयनी ? एम सर्वे पांढवो उठ्या. पठी तेउ
 डौपदीनां वचनथी पोतपोताना चित्तमां विचार करवा लाग्या के, “जे पोताना
 असंख्य सैन्यथी अहिं आव्यो हतो ते कोण राजा हतो ? डौपदीनुं कोणे इरण
 करयुं हतुं ? विषमय जलनुं सरोवर क्यां ? अने आपणने मूर्छा शा माटे थइ ?
 वली प्राणप्रिया डौपदीये पोते अहिं आवीने आ ज़ीलखीनां वचनथी मणिका
 लका नदीना जलवने सिंचन करीने आपणने जीवाय्या ए हुं !!! हुं आते
 आपणां चित्तमां खरेखरो चित्रम थयो ठे के, कोइ महा दैवनुं विचेष्टित ठे ?
 जाणे सारा स्वप्नामां दीवेली अर्थवालुं अद्भुत लक्ष्मीनुं कारणज होयनी ? एवं
 आते हुं हरे ?” आ प्रमाणे पांढवो विचार करता हता एवामां पोतानां
 तेजथी दिशाउने प्रकाश करतो कोइ देवता तेमनी पासे आवीने स्पष्ट वा-
 पीथी आ प्रमाणे कदेवा लाग्यो.

“हे धर्मपुत्र ! तું आ कार्यने विषे चित्तमां केम आश्रय पांमे ठे ? कारण के, कृत्याना असंख्य कार्यनो नाश करवामां प्रवीण एवी ए सर्व में माया करी दती. तमारा परमेष्ठी मंत्रना ध्यानशी प्रसन्न थयेला में इन्ना सेनापतिये आ माया प्रगट करीने कृत्याने ठेतरी ठे.” पठीते महा कृष्णवालो देवता “तमे अवसरे स्हारुं स्मरण करजो.” एम कहीने तथा बहु आजू-पणो आपीने पांढवोए रजा आपवापी देवलोक प्रत्ये गयो. पठी पूर्व पुण्यना योगधी जेमना सर्व विघ्न नाश पांम्या ठे एवा ते पांढवो निरंतर विज्ञेये श्रीजिनेश्वर प्रजुनुं ध्यान करवामां आसक्त चित्तवाला तथा उत्तम समाधिवंत थया,

एकदा बपोरने बखते जोजन तैयार थयुं एवामां निरंतर पुण्यधी पंचित्र शरीरवाला महात्मा साधु तपने अंते त्यां पारणा माटे आव्या. जाणे प्रत्यक्ष धर्मज होयनी ? एवा क्रमरूप अमृतना स्थान एवा मुनिने जोइ दर्पना उत्कृष्टी विशुद्ध ज्ञाववाला पांढवोए तेमने प्रदक्षिणा पूर्वक नमस्कार करथो, पठी पुलकावलीये करीने देदीप्पमान शरीरवाला अने पापना समूहने नाश करवामां उद्यमवंत थयेला पांढवोए अक्ति पूर्वक आनंदे करीने ए महामुनिने शुद्ध अन्न वदोराव्युं. आ बखते आकाशमां वार्जोत्रो वागवा लाग्यां तेमज सुवर्णनी अने वस्त्रोनी वृष्टी धवा लागी. बली देवताउए पापनो नाश करवामां खरूरूप जयजय वाणीनो श्रमोघ शब्द करथो. “हे वत्सो ! उत्तम दाननां महात्म्यना वशीही हुं शासनदेवता तमने प्रसन्न थड हुं. तमारा पूर्व-जवनां पुण्य योगधी वनवामना दुःसह वार वर्ष पुरा पड रह्या ठे. इवे पठी तमे ऊट मत्स्य देशमां जइ त्यां पोतानां कक्ष्याण माटे रूप फरवी नीधे ते-रमुं वर्ष पूर्ण करो.” शासनदेवी आ प्रमाणे कहीने अंतर्धान थइ. पठी पो-तानी गाढ प्रतिज्ञाने जाणता एवा पांढवो जेगा थइ फरीविचार करवा लाग्या. तेमां युधिष्ठिरे पोताना न्हाना जाड्यो आगल कहुं के, “हुं कंक नामनो विप्र (गुरु) पडने वैराट राजाना घरने विषे रहीश.” आ प्रमाणे तेमणे पो-तानो निश्चय करवो. जेमे कहुं. “हुं पण वल्लव नाम धारी राजानो रसो-ज्यो अश्वने रहीश.” अर्जुने कहुं. “हुं ते राजाने घर वृद्धरु नामे पावडठ अश्वने रहीश.” नकुले कहुं. “हुं पण मंत्रिक नामनो अश्वविष अश्व.”

सहदेवे कह्युं, “ हुं तंत्रपाल नामे गोवाल अइश. ” झौपदीये कह्युं, “ हुं ते राजांनी स्त्रीयोनी दासी अइश. ” पठी ते सर्वे पांम्बोए विराट नगरीनी समीपे स्मशानमां स्त्रीजमाना वृद्ध उपर एक म्दोटा शवथी ठांकीने पोतानां सर्व शस्त्रो मूक्यां. त्यार पठी बहु जाण एवा तेनु पोत पोतना वेशेने अने उपकरणे धारण करी विराट राजांनी सज्जामां आब्या. त्यां विराट राजाएं तेजने अनुक्रमे सत्कार करीने सौ सौना काममां राख्या, तेथी गुप्तवेश धारण करनारा ते पांम्बो त्यां सुख करीने रद्देवा लाग्या. पांम्बो हमेशां सवारमां उगीने कोइ घरने विपे गुमरीते रद्देला पोतानी माता कुंतीने प्रणाम करता अने तेमनी हीत शिक्षाने धारण करता. एक दिवस डुपोंवने त्यां मंजुने मोकळ्या इता. तेमने त्यां रद्देला पाचकवृत्तिवाला ज़ीमसेने मज्जपुद्धमां मारी नाख्या, तेथी ज़ीमसेन वैराट राजा तरफथी बहु मान पाम्यो.

इवे वैराटराजांनी स्त्री सुदेष्णाने एकसो ३ ज्ञाश्यो इता, तेमां महा जुजपराक्रमथी शोभतो कीचक सौथी मुख्य इतो. आ सौ वैराटराजाने त्यांज रहेता इता. कोइ दिवस पोतानी व्हेनने घरे गयेला कीचके त्यां झौपदीने वीठी, तेथी ते झौपदीनुं बहु लावण्य जोइ मोह पाम्यो. पठी सर्व वेहने विपे रोमांचना मीपथी कामबाणने धारण करतो ते कीचक पोतानुं मस्तक धुणावतो उतो पोताना निवासघरप्रत्ये गयो. पठी कामदेवने उत्पन्न करवामां प्रवीण एवा वचनोवने झौपदीने प्रार्थना करतो ते डुपदराजपुत्रीथी बहु विचार पाम्यो. कह्युं ठे के-कयो पुरुष अकार्य करवाथी लघुता नथी पामतो ? अर्थात् सर्व पामे ठे. पठी कामदेवनी कलाकेलीरूप महा पिशाचना वलथी नाश पामी ठे शरीर चेतना जेनी एवा कीचके पोतानां मननी वात सुदेष्णा (पोतानी व्हेन)ने कही. सुदेष्णाए पण कामज्वरथी पीमाता पोताना ज्ञाशने कह्युं के, “ दे वंयो ! हुं कोइ मीपथी ते म्दारी दासीने त्हारा घरे मोकलीश. त्यां तुं त्हारुं इष्टकार्य करजे. ” आ प्रमाणे सुदेष्णाए आश्वासन करेलो ते कामज्वरपीनित कीचक पोताने घरे गयो. पठी जूप्रिया सुदेष्णाए कोइ मीपथी झौपदीने कीचकना घरे मोकळी. पृथ्वी सामा नेत्र राखीने पोताना घरे आवती एवी झौपदीने जोइ गांभा थपेलानी पेठे कीचके सुरत उज्जा थइ लांबा हाय करीने कह्युं के, “ म्दारां शरीरनुं रक्षण करनारी देखोलाकी ! हे दिव्यरुपा !

ऊट अहिं आव अहिं आव अने कामदेवना तापथी तप्त थयेला मने वेगथी आ-
लिंगन दइने प्रसन्न कर." तेनां आवां कानने दुःख उपजावनारां वचन सांजलीने
झोपदीये कह्युं. "हे मूढ ! तूं आवुं छुट पुरुषनी पेठे नीच कुलने योग्य मने न
कदे. कारण म्हारा गुप्त पतियो उन्मागे जनारा अने नीतिमार्ग त्यजी देनारा
तने निधे यमलोक प्रत्ये पदोचामशे, माटे तूं मनने विषे तत्त्वने धारण कर. "

आ प्रमाणे कहेती एवी दुपदराजपुत्रीने केशे पकनी छुट कीचके पाटुवने प्रहार
कस्यो. झोपदी पण झीलना अतिशयपण्याथी वुटीने तुरत राजा पासे आवी,
त्यां ते राजसत्तामां युधिष्ठिरने जोता वतां बीखराइ गयेला केशवाली झोपदी
आ प्रमाणे पोताना पतिना गुप्त नामनो उच्चार करवा पूर्वक गाढ स्वरथी रोवा
लागी. "जेठ रणसंग्राममां (युधि) स्थिर रहेनारा ठे, (युधिष्ठिर) जेठ जयंकर
ठे, (जीम) जेठ निधे विजयना चिन्हवाला ठे, (विजय-अर्जुन) अने जेठ व-
लवंत वे दाथने धारण करनारा ठे. (नकुल सहदेव) आवा जूपतियो म्हारा
प्रिय प्राणनाथो वतां मने कीचके पीमा पमामी. " आ प्रमाणे कूट रोपाक्ष-
रथी रुदन करवा पूर्वक विलाप करती झोपदीने कंक (युधिष्ठिर) गुरुए कह्युं.
"हे चंचल नेत्रवाली ! जो कोइ स्थानके त्हारा महावलवाला गुप्त पतियो
होय, वली तेठमां जो त्हारुं नियमथी रक्षण करनारो कोइ जयंकर (जीम)
पति होय तो, हे कमलमुखी ! अहिं तने तेनाथी जय नाइ पामो. (अर्थात्
जीमसेन पासे तूं ए छुट कीचकने मरावी नाख.) अने तूं पोताने स्थानके
जा. " कंकगुरुनां आवां वचन सांजली झोपदीये रात्रीने वखते जीम पासे
जइने पोतानी सर्व बात कही. जीमसेने पण मोदमां बुनि जइने तेने मधुर
वचनथी कह्युं के, "मैं धर्मपुत्रनी सत्य प्रतिज्ञा पालवा माटे दुयोंधननो अ-
पराध सहन कस्यो ठे; परंतु हवणां आ कीचकना आवा अपराधने सहन न-
हि करूं. हे प्रिया ! आज रात्रीने विषे तूं कपटसंगनां वचनथी तेने अहिं लाव्य
के, जेथी करीने त्हारा ए शत्रुने हूं अहिं आ रंगमंढपमांज तुरत मारी ना-
खुं. " जीमे आ प्रमाणे आश्वासन करेली झोपदीये पोताने आश्रमे जता र-
स्तामां मलेला कीचकने कपटमोह वचनथी रात्रीए रंगमंढपमां आववानुं कह्युं.
पठी झोपदीनां वचनथी हर्ष पामेलो ते हाठ कीचक रात्रीना पदेला पदोरने
विषे "हे वृज्जना ! तूं क्यां ठे ? क्यां ठे ?" एम उच्चार करतो ऊट रंगमंढ-

પમાં શ્રાવ્યો, શ્રા. વચ્ચે ડોપડીનો વેશ ધારીને ત્યાં સંતાઈ રહેલા જીમે તેને ગાઢ શ્રાલિંગનચરમે મારી નાખ્યો. પછી તે ઝડપે આત્માવાલો જીમ, તુરત ગુપ્ત રીતે પોતાના રસોમામાં જતો રહ્યો. ચરપુરુષોથી મૃત્યુ પામેલા કીચરને જાણી બહુ શોકમાં મગ્ન થયેલા તેના જાણ્યો ઝડપે તેને પાલણીમાં વેસારી ડમ્પ સાન તરફ ટાળ્યા. શ્રા. વચ્ચે રસ્તામાં તેણે ડોપડીને ડીઠી; તેથી “શ્રા. સ્ત્રીના નિમિત્તે આપણા વંધુનો ઘાત થયો છે.” એમ કહેતા એવા તેણે વડા કોપથી તે ડોપડીને ચિતાગ્રિમાં ફેંકી દેવા માટે કેશ પકડીને ઝડપેથી સાથે લીધી. જાણે સાક્ષાત્ પોતાની લક્ષ્મીજ હોયની ? એમ પોતાના પતિને સંજારતી તથા રુદન કરતી એવી ડોપડીને તેણે તુરત ચિતાની પાસે શ્રાણી. શ્રા. વચ્ચે એક મહાવૃક્ષને મૂળમાંથી ઝપાળી ત્યાં ઝંચિતા શ્રાવી પહેલેલા વલંત જીમસેને તે સર્વે પુરુષોને (કીચકના જાણ્યોને) અગ્નિમાં ફેંકી દીધા. જીમે અગ્નિમાં કીચકના જાણ્યોની પૂર્ણ આહુતિ આપીને નાશ કર્યો છે વિગ્નનો સમૂહ જેનો એવી ડોપડીને લક્ષ્મીની પેઠે શાંતિ પમાડી. પછી જીમસે નથી પોતાના સર્વ વંધુઓનો નાશ સાંજલી શોકથી આકુલ વ્યાકુલ થયેલી સુદેવનાને બહુ સ્નેહવશથી ઝડપે પમાડતો ઘેરાટરાજા કહેવા લાગ્યો. “હે સુંદર મુખવાલી પ્રિયે ! તું મને બીજો કાંઈ વંશ આપ; પરંતુ મ્હારી પ્રતિજ્ઞાનો જંગ ન કર. વલી કોપ ત્વજી વડા પોતાના મંદીરમાં સૌરંધ્રીને બોલાવ્ય. “શ્રા. વસેરે પોતાનાં સ્વરૂપને અંગીકાર કરનારા સૌરંધ્રીના પતિયો, પોતાની મેલે એને લઈ જશે.” પછી સ્વસ્થ થયેલી સુદેવના રાણીયે તેને પોતાના ઘરમાં રાલી.

હવે ડુપોંધનની શ્રાજ્ઞાથી બહુ વેશોને જોતાં ઘટાં પણ પાંખોને નહિ દેખવાથી પાઠા આવેલા બહુ અનુચરો ડુપોંધનને વિનંતી પૂર્વક કહેવા લાગ્યા કે, “હે મહારાજા ! તમારા જયરૂપ સમુદ્ધમાં કાચવાની પેઠે તે સર્વે પાંખો વૂંટી ગયા છે. જો કે તેણે વિદ્યમાન છે ઘટા જાણે ન હોયની ? એમ પૃથ્વી ઉપર થમોએ બહુ શોષ કર્યા ઘટાં પણ તેણે ડીઠા નહિ.” અનુચરોનાં શ્રાવાં વચન સાંજલી ડુપોંધને જીમ્મ તથા વિહરનાં મુલ સામું જોયું. પછી તેનો જાવ જાણીને તે ઘરે જણાવે કહ્યું. “હે પુત્ર ! શ્રી જિનેશ્વરના વિહારની પેઠે જે વેશમાં ઝપાત, જય, રોગ, થને ડુટજાવ નથી, તે વેશમાં પાંખો સંજવે છે.” પછી ઘટોએ કહ્યું. “હે પૃથ્વીનાથ ! સર્વ વેશોમાં એક મત્સ્ય વેશજ

धन, धान्य, लक्ष्मी अने सुखे करीने तेमज सर्व व्याधि (नेतो) न
 पणाए करीने स्वर्गनी पेठे शोजे ठे. " डुपोंवने कह्युं. " मने मन्दागव
 मनमां बहु पीमा करनारा अने बाह्य जय रहित ते गुप्त पांमवेने ही
 एवा ? " आ बखते सुशर्मा जूपति प्रणाम करीने डुपोंवने करेव कने
 " हे नृपति ! खरेखर पांमुराजाना पुत्रो अति समृद्धिने एक जय करे
 विषे विचरे ठे, माटे आपणे मत्स्य देशाना जूननिना विगट करेव
 हरण करीए, जेथी ते पांमवो अकाले पोतानी मेउ इष्ट करेव
 तरफथी वैरी एवो ते मत्स्यदेशानो राजा निगूद करेव. कने हे
 तरफथी गापोना हरणवेने करीने पांमपुत्रोने प्रनट करेव
 मर्नां आवां युक्तियालां वचन जाणीने डुपोंवने करेव
 शर्माए बहु सैन्य सहित त्यां जेने विगट मन्दागव करेव
 अवसरे जयजीत आत्मावाला गोवाजे नृपति करेव
 नमस्कार करता वतां कह्युं के, " हे मन्दागव. " कने हे
 इतो ते सुशर्माए हवणां गापोनुं इगट करेव. कने हे
 त्रणलोकने वेरुं करी देता ते विगट करेव. कने हे
 वल जेने तुरत ते शत्रुना सैन्यने देव. कने हे
 ग्रामरूप महा समुझे मंथन करेव. कने हे
 कुडाल एवा वाण समुहोए करेव. कने हे
 सूर्य अंधकारनो नाश करे तेन विगट करेव. कने हे
 रुपा. आ बखते परनां डुपोंवने करेव. कने हे

परी सवारे पोताना करेव. कने हे
 शर्मा जूपति ऊट पोतानुं करेव. कने हे
 मांए फेंकेला अनेक वादये करेव. कने हे
 मत्स्यनी पेठे देखावा करेव. कने हे
 मत्स्य देशाधिपने करेव. कने हे
 डुपोंवन पासे चारु करेव. कने हे
 युधिष्ठिर तथा करेव. कने हे
 मर्नी सेनाने देव. कने हे

५

बहु

ली स-

ठी अर्जुने

अने हवणां प-

वा वतां तुं क्पां

म कर्ताने अ-

सम-

पराजय

प्रीमसेते “ हुं त्हारो दास हुं अने म्दारी सर्व संपत्ति तने आपीश. ” एम उच्चार करता एवा मुशर्मते बलात्कारे बांध्यो. पठी बहु दर्प पामेला विराटा-जाए युधिष्ठिरतो साथे पांश्वोनी कथा करता वता सैन्य सहित महेत्सवपूर्वक ते रात्री त्यांज निर्गमन करी.

हवे अर्जि वीजे दिवस सवारे गोवालो सर्व गायोने उत्तर दिशामां घ-रावा मोटे लइ गया. त्यां पण विराटनगरनी नजीकमां पन्नाव करीने रदेला, विचार विनाना दुपंधने ते गायोनुं हरण करयुं. गोवाले तुरत अंतःपुरमां आ-यीने उत्तराकुमारने गायोना हरणानी बात कही. पठी कुमार पोतानी मा-ता अने स्त्रीनी आगल कहेवा लाग्यो के, “ हे मात ! हवणां हुं शीरीते पुढ करवा जाउं ? कारण मारे तेवो कोइ सारथी नथी के, जेथी हुं एकलो पण सिंहनी पेठे ते कौरवोना सैन्यने मारी नाखुं. ” उत्तराकुमारनां आयां बला-तिशयनां वचन सांजली तुरत झैपदीये इर्ष्या सहित कहुं के, “ हे कुमार ! त्हारो व्हेनने कलाञ्चनो अज्यास करावनारो जे वृद्धव्रट नामे पावइउं ठे ते त्हारो सारथी थवाने योग्य ठे. ” पठी कुमारे पोतानी व्हेनने मोकली वृद्धव्रटने तेमाव्यो अने तेनी पासे बहु प्रयासथी पोतानुं सारथीपणुं कबुल करा-व्युं. जो के पोते बहु जाण वतां प्रथम थवलुं कवच धारण करी स्त्रीयोना स-मूहने हसावतो ते अर्जुन पाठलथी तुरत सबली रीते पहेरी कुमार सहित रथमां वेठो. अर्जुन पूर्वे अज्यास करेली कलाञ्चवने पोताना रथने कौरवोनां सैन्य पासे लइ गयो. त्यां जयंकर सैन्यने जोइ उत्तराकुमार बहु जय पाय्यो; तेथी ते पोताना सारथी वृद्धव्रटने कहेवा लाग्यो के, “ हे महानुजाय ! तुं म्दारा रथने ऊट पागे वाल ! पागे वाल ! ! कारण के, हुं आ मद्दा समुझा सरखा उछलता जयंकर सैन्यने जोवा समर्थ नथी. ” अर्जुने हसीने कहुं. “ अरे कुमारवीर ! तुं म्दोटा राजवंशमां उत्पन्न थयो हुं. वली पोतानी माता अने स्त्रीनी पासे एवा मूर्खीरपणानां वचन कहेतो हतो अने हवणां आबुं दी-नवचन केम बोले ठे ? साम्राज्यपदना लाजने अर्थे मद्दा घोर युद्ध करनारा मुजटोनुं जीवित आलोकमां पडने अर्थे अने मृत्यु परलोकमां देवांगनाना सत्कारने अर्थे थाय ठे. ” पठी “ वीरपुरुषोने मृत्युनुं फल कीर्ति ठे, वी-जाने नहि. ” एम कहीने नासी जयानी इछावालो उत्तराकुमार रथ उपर-

घी नीचे पमनुं मूकी नासवा लाग्यो. पाठल अर्जुन पण तुरत रथघी नीचे उत्तरी कोहवा लाग्यो. “ हे जनराकुमार ! तूं धीरज राखी म्हारो सारथी था के, जेथी करी हुं आ सर्व शत्रुजने जीती त्हारी विस्तारवासी कीर्तिनुं स्थापन करूं. हे राजपुत्र ! तूं जय त्यजी दइ श्मसानमां खीजमाना वृद्ध ठपर शवघी वंकायेलां अमारों शस्त्रोमांथी म्हारां धनुष्य वाणने लावी आप के, हुं जेणे करीने आ त्हारा सर्व शत्रुजने मारी नाखुं.” पठी जनराकुमारे धनुष्यवाण लावी आपे ठते अर्जुने पोतानुं अने पोताना जाइयोनुं खरूं स्वरूप कदी दीधुं. त्पार पठी ते, धनुष्यवाण हाथमां लइ रथउपर बेसी शत्रुजना सन्मुख बाढ्यो.

हेवे आदि कौरवनी सेनामां रहेला जीप्मे, दिव्य शंखना जयंकर शब्दघी अर्जुनने जोइ तुरत डुपोंवनने कहुं के, “ निम्हे आ स्त्री वेडापारी अर्जुन देखाय ठे. हे धृतराष्ट्रपुत्र ! आ पांश्वो अचसरे आवी पदोच्या ठे, माटे तेउ, हयलां तने धंधु सदित मारी नाखडो, माटे तूं आ अर्जुननी साथे ऊट संधी कर. नदितो आ म्हाडा सैन्यना चोधा जागघी रक्षण करायेलो तूं गायोना धणने साथे लइ नामी जा अने अमे आ सैन्यना मध्य जागने विषे रहीशुं. कहुं ठे के—सर्व प्रवागघी राजानुं रक्षण करवुं जोडाए.” पितामह (शका)नां आवां वचन सांजली धीकण डुपोंवन, गायोना धणने नाथे लइ पोतानां सैन्यना चोधा जाग सदित चाली निकड्यो. डुपोंवनने नामी जतो जोइ अर्जुने जनराकुमारने कहुं. “ ओ कुमारगज ! आ डुपोंवन म्हाग बहु जयघी नाडी जाय ठे, माटे तूं आ तगफ अभ्याने ऊट यात्र ” अर्जुननां आवां वचनघी कुमारे सुर्षना रथनी पंठे शीघ्र चलावेलो रथ तुरत शत्रुनां मध्य पासे आवी पदोच्या, त्यां अर्जुनना रथने देवरस मात्रघी शत्रुनुं सैन्य बहु रीन घनी गपुं. अर्जुने पोताना शंख बगावो, तेना शब्दघी मोड पावेली मर्ष गायो संचा पूंठमा कर्गने तुरत पोतानां नगर प्रत्ये नामी गड. पठी अर्जुने डुपोंवनने कहुं. “ ओ मर्ष ! तें प्रथम कुलने कडक शीधुं ठे अने हयलां पण गायोनुं हरण करी जयघी नामी जवा भांरपुं. शत्रु मळ्या उतां तुं क्पां नामी उवानो ठे ! हेवे तो धनुष्य धागण करीने तेषार था.” एम कदीने अर्जुने पोतानुं धनुष्य हाथमां लोपुं. इंद्रपुत्र (अर्जुन)नां उज्ज्वलां चालोना ममूर रूप नेपथी आकाश घोर तरफ देकाड गपुं अने सुर्ष पण पोतानां

થવાના નયથી અસ્ત થઈ ગયો. આ વચ્ચે ચારે તરફ અંધકાર ફેલાઈ ગયું. ઘેઘટ દયાથી ઝિંજાઈ ગયેલા ચિત્તવાલા અર્જુને, કોટિ વીરપુરુષોનો નાશ જોઈ સર્વે મનુષ્યોને નિહા આપનારું સંમોહન નામે અસ્ત્ર ફેંક્યું. ક્રાન્ત ઝીંપ્મ અને ડોળા ગુરુ વિના વીજા સર્વે ગાઢ નિહા પામે ઠટે અર્જુને ઉત્તરાકુમારને કહ્યું. “ હે રાજપુત્ર ! દુર્યોધન રાજાના લીલાં, કર્ણના પીલાં અને વીજાનાં વિચિત્ર વસ્ત્રો લઈ તું ઝડપે અહિં આવ. ” ઉત્તરાકુમાર, તે પ્રમાણે સર્વેનાં વસ્ત્ર લઈ આવ્યો એટલે અર્જુન, તે સર્વ વસ્ત્રોને લઈ તથા પિતામહ (ઝીંપ્મ)ને પ્રણામ પૂર્વક શત્રુચંના દલને મથન કરી પાછો નગર પ્રત્યે આવ્યો.

હવે અહિં અર્જુનના પહેલો વિજયવંત વિરાટરાજા પોતાના નગર પ્રત્યે આવ્યો હતો ! તેથી તે પોતાના માણસો પાસેથી પોતાના પુત્રનું શત્રુચંની પાઠ જલ જલું સાંજલી કાંઈક મનમાં ખેદ પામવા લાગ્યો. પછી જેટલામાં તે જૂપતિ પોતાનાં સૈન્ય સહિત પુત્રની પાઠ જવાની તૈયારી કરે છે, તેટલામાં કુમારના અનુચરોએ તુરત આવીને હર્ષથી રાજાને કુમારના વિજયની વાત નિવેદન કરી. આવી વધામણીથી વધુ સંતોષ પામેલા રાજાએ કંકગુરુ સહિત હર્ષથી નગરમાં ઉત્સવ કરાવ્યો અને પોતે પણ સન્નામાં કંકગુરુ સાથે પાસાવને ક્રીડા કરવા લાગ્યો. પછી પુત્રના વિજયની પ્રશંસા કરતાં એવા વિરાટ જૂપતિને કંકગુરુએ (યુધિષ્ઠિરે) કહ્યું કે, “ હે નરેન્દ્ર ! જેનો સારથી વૃહન્નટ (અર્જુન) થયો તેને શું વિજય સુલભ નથી ? અર્થાત્ તેવા પુરુષને વિજય મેલવવો વધુ સુખકારક છે. ” વિરાટરાજા અને કંકગુરુ આ પ્રમાણે વાતો કરતા હતા એવામાં પોતાના રથથી નીચે ઉતરી અર્જુન પોતાનાં સ્થાને ગયે ઠટે ઉત્તરાકુમારે સન્નામાં બેઠેલા પોતાના પિતાને નમસ્કાર કહ્યો. પછી તેણે પિતાને કહ્યું કે, “ મેં જેનાથી યુદ્ધમાં વિજય મેલવ્યો છે તે મહા પરાક્રમવંત પુરુષ, પોતાના બંધુનું સહિત પોતાની મેલે આજથી ત્રીજે દિવસ પ્રગટ થશે. ”

પછી ત્રીજે દિવસ અન્નુત વેશધારી ધર્મપુત્રે પોતાના કઢ્યાણ માટે સ્નાન કરી, પૂજન કરી અને તુરત અહુડ એવા દેવતાનું બલિદાન આપ્યું. ત્યારપછી તે જેટલામાં પોતાનાં આસન ઉપર બેઠા તેટલામાં ઝીમસેનાદિ સર્વ જાણીયો પોતપોતાનું સ્વરૂપ પ્રગટ કરી તેમને ઝક્તિથી પ્રણામ કહ્યા. વિરાટરા-

જાણે પણ નમસ્કાર કરવાપૂર્વકે કહ્યું કે, “દે મદાગજ ! આ મ્હારું રાજ્ય, વિજય અને વીજું જે કાંઈ છે તે સર્વ આપનુંજ છે.” આવી રીતે વિરાટરાજાણે વિનંતી કરેલા યુધિષ્ઠિર જોકે ત્યાંથી જ્યાં માટે તૈયાર થયા હતા તે પણ વિરાટ રાજાના આગ્રહથી ત્યાંજ રહ્યા. વિરાટ રાજાણે હાથ જોડીને અર્જુનના પુત્ર અન્નિમન્યુને પોતાના પુત્રી પરણાવવા માટે દર્શથી યુધિષ્ઠિરની વિનંતી કરી. આ ઘાતની યુધિષ્ઠિરે કુષ્ણને જાણ કરાવી, તેથી શ્રી કુષ્ણ અન્નિમન્યુમહિત પોતાનો વ્હેન સુજ્ઞાને સાથે લઈ વહુ સેનાથી પરવસ્યા થતા વિરાટપુરે આવ્યા. ત્યાં તેમણે પ્રીતિથી ઉત્તમ લગ્નવાલા શુભ દિવસને વિશે વિરાટરાજાને અને પાંડવોને હર્ષકારી એવો અન્નિમન્યુનો અને ઉત્તમનો લગ્નમહોત્સવ કર્યો. પછી પ્રસન્ન મનવાલા શ્રી કુષ્ણ વિરાટરાજાની રજા લઈ કુંતીસહિત પાંડવોને વહુ આગ્રહથી ઉત્સવપૂર્વક પોતાની નગરી (હારકા) પ્રત્યે તેમની ગયા. ત્યાં યાદવો-માં શ્રેષ્ઠ એવા શ્રી કુષ્ણ અને વલજ્ઞના મદા આગ્રહથી ચાર જાણે ચાર કન્યાઓને પરણ્યા અને મુલેથી રહેવા લાગ્યા.

દે જીવ્યજનો ! આ પ્રમાણે પગલે પગલે લોકો ઉપર વહુ ઉપકાર કરવા-થી મદા યજ્ઞવાલા, મદા રાક્ષસોના જીવને દૂર કરવાથી જીમ અને અર્જુનવને ઉત્સલતા પરાક્રમવાલા, દૂતને લીધે સર્વ રાજ્યનાં વિજયથી જૂટ થયેલા, કૃત્યાદિ રાક્ષણીયોના વિગ્રહરહિત એવા સર્વ પાંડવો પોતાની પ્રતિજ્ઞા પૂર્ણ કરી મત્સ્ય દેશના અધિપતિ વિરાટરાજાની નગરીથી છારકાપ્રત્યે ગયા.

इति पांडवचरित्रे जीमवकहिम्बादिजय हिम्बापाणिग्रहणा-
र्जुनविद्यासाधन खेचरेंद्रादिजय कृत्यादिविघ्ननिवर्तन
गोवालनादिवर्णननाम पंचमोऽधिकारः ॥

ગર્જમાં રહેલા જે પ્રજુના અતિશયે કરીને જિતશયુરાજા પણ વિજયા-રાણીનો પરાજય કરવા સમર્થ થયા નહિ એવા તે શ્રી અજિતનાથ જિનેશ્વર નિરંતર જીતિવંત પુરુષોના અકલ્પ્યાણેને દૂર કરો.

પછી દશ દાશાર્દ્ધો, વીજા રાજાઈ અને વલજ્ઞ કુષ્ણાદિ મ્હોટા યાદવો જોગામલી પાંડવોની સાથે વિચાર કરતા તેઓને આ પ્રમાણે કહેવા લાગ્યા કે,
“ અહો ! સત્ય પ્રતિજ્ઞાવાલા અને સુકુલમાં ઉત્પન્ન થયેલા તમોજી વહુ હુઃસ્વ

વેઠયું છે; પરંતુ હવણાં અવસર મલેલો દોવાથી તમારે ઝટ શત્રુરૂપ વૃકોનો નાશ કરવો. " તેણનાં આવાં વચન સાંજલી ધર્મપુત્ર યુધિષ્ઠિરે કહ્યું. " નિશ્ચે હું રાજ્ય માટે પોતાના વંધુતનો ધાત્ત કરીશ નહિ. " યુધિષ્ઠિરનાં આવાં વચન સાંજલી ઝીમસેને કહ્યું. " શ્રે ! તમે શત્રુતની ઝત્તતિને સહન કરશો; પરંતુ હું તેમનાથી થતા પરાજવને સહન કરનારો નથી. " યુધિષ્ઠિરે કહ્યું. " જો કે આ ઝીમસેનાદિ સર્વે યુદ્ધ કરવા ઝત્તાદવંત છે, તેમ એ શત્રુત પણ વધ કરવા યોગ્ય છે; તો પણ પ્રથમ યશને માટે આપણે તેને સામાદિ નીતિનાં વચનથી સમજાવવા જોઈએ. પછી દર્શાઈ, વલજ્ઞ, કૃષ્ણ અને વીજા યાદવવતિ-યોની શ્રાજ્ઞાથી જય નામનો એક વાચાલ દૂત તુરત સ્થમાં વેત્તી દસ્તિનાપુર પ્રત્યે ગયો. ત્યાં તે પોતાના સ્વામીના વલથી નિર્જય ઠતો ઝીમ્મ અને ધૃતરાષ્ટ્રાદિ અનેક પુરુષોથી ઝરપુર એવી સજ્ઞામાં આવી હુપોંધનને આ પ્રમાણે કહેવા લાગ્યો. " હું દ્વારકા નગરીના મહારાજા શ્રી કૃષ્ણનો રાજમાન્ય જય નામનો દૂત તું. હે ઝૂમિપતિ ! કર્ણ સહિત તું એમનો સંવેશો મ્હારાં મુલથી સાંજલ. હે નરેંદ્ર ! સત્ય પ્રતિજ્ઞાવાલા અને ન્યાયવંત પાંડુપુત્રો કે, જેઠ ત્હારા વંધુત થાય છે, તેઠ હવણાં પોતાની પ્રતિજ્ઞા પૂર્ણ કરીને પ્રગટ થયા છે. જેવી રીતે તેઠ પોતાના કાલને નિર્ગમન કરતા ઠતા નિશ્ચે સત્યજ્ઞાવને પામ્યા છે, તેવી રીતે તું પાંડવોને પોતાનાં રાજ્યનો ઝાગ આપતો ઠતો વેગથી તેમનો આશ્રય કર. વલ્લી હે રાજન્ ! પૂર્વના રાજાઠની પેઠે હવણાં અહિં તમારો પણ પરસ્પર એક વીજાના પદના ધાતના કારણરૂપ મહા યુદ્ધનો આરંઝ ન થાઠ. હે જનાધિપ ! પક્ત વારુણાવર્ષપુર, તિલપુર, ઈંદ્રપ્રસ્થ, કાસીપુર અને દસ્તિનાપુર આ પાંચ ગામો પાંડવોને આપીને વાકીનું સધલું રાજ્ય તું ઝોગવ. " દૂતનાં આવાં વચન સાંજલી ક્રોધથી પોતાના હોઠને રુસતા તથા હાથવસ્તે નેત્રનો સ્પર્શ કરતા એવા હુપોંધને ગર્વથી કહ્યું કે, " હે દૂત ! મહાદૂતના પણથી હારી ગયેલા પોતાનાં રાજ્યને એ પાંડવો શી રીતે મેલવી સકે ? એ મ્હારા વાંધવો નથી; પરંતુ પ્રથમથીજ મહા અપરાધને લોધે ઝીમસેનાદિ સર્વે મ્હારા સ્થેરસરા શત્રુત છે. એ પાંડવો મ્હારી રક્ષણ કરેલી જેઠલી પૃથ્વીમાં વલાત્કારે પ્રવેશ કરે તેટલો તેમનો પૃથ્વીનો ઝાગ છે. વાકી હું મ્હારાં હાથથી તેમને ઝરાપણ આપીશ તો નહિજ. હે જય ! ગમે તો પાંડુપુત્રો મ્હારે વિષે હેપજાવ ધરંતા

દોષ થયવા મીઝ જાવ રાસતો દોષ; પરંતુ ચૂતના પળથી પ્રાપ્ત થયેલી પૃથ્વી-
માંથી હું તેમને જરા પણ દેવાનો નથી. " જયદ્રુતે કહ્યું. " હે નપ ! જો કે તે
ન્યાયમાર્ગવાલું યુક્તિ વચન કહ્યું છે; પરંતુ તું મ્હારું વચન માનીને પોતાના ઝ-
નમ ગોષ્ઠને પીધા ન હપજાવ. હે હયોંધન નરેશ્વર ! જે વનનપુત્ર જીમસેને
ફક્ત પરોપકારને માટેજ સર્વલોકને હુઃસ્વકારી એવા હિંમવ, વક અને કીચ-
કને તત્કાલ મારી નાશવા તે જીમસેનથી જેમ ગાઢ વનમાં રહેલા સિંહથી
દાથી પોતાનું રક્ષણ ન કરી શકે તેમ તું પોતાનું રક્ષણ શીરિતે કરી શકી-
સ. હે રાજન્ ! પૂર્વે અનેક વિદ્યાધરોને જીતિને શ્ર્વને નિરંતર અપકારી એવા
તને રક્ષણ કરેલો છે, તો તે શ્ર્વન ત્હારે શું પૂજવા યોગ્ય નથી ? વલી ધર્મને
વિષે એક સારવાલા યુધિષ્ઠિર પણ નિધે અપકારી એવા ત્હારા ઉપર પ્રેમજ્ઞાવ-
જ રાલે છે, દટલુંજ નદિ; પરંતુ હમેશાં ત્હારું હિત ડેવે છે, ઠીકજ છે વ્રતમચં-
દન પૃથ્વ પોતાનો વેદ કરનારા કુવામ્હને પણ સુગંધીમાન કરે છે, જેમ અગ્નિ
વાયુવદ્ને કરીને કાષ્ટના સમૂહને ઝસ્મરૂપ કરે છે તેમ તે સિંહરૂપ બલવંત પાંચે
પાંમવો, શ્રી કૃષ્ણની સદાવ્યથી દસ્તિરૂપ તમને નાશ કરશે. "

આ વચ્ચે દોણ જીમ્મ અને વિદુરાદિ અનેક જૂપતિયોં પણ જયની પેઠે
હયોંધનને વહુ સારાં વચન કહ્યાં; પરંતુ તેથી તો તેના મનમાં વહુ કોપરૂપ
અગ્નિ પ્રગટ થયો. પછી હયોંધને વહુ તિરસ્કાર કરેલો હોવાથી ક્રોધાતુર મન-
વાલો શ્રી કૃષ્ણદૂત જય " નિધે આજે ધૃતરાષ્ટ્રના પુત્રો હણાયા ! હણાયા !! "
એમ વચાર કરતો ત્યાંથી જટ ચાલી નિકલી દ્વારકામાં આવ્યો. ત્યાં તેણે સ-
ર્વ વાત શ્રી કૃષ્ણ વલજનજાદિકને કહી. આ વાત પોતાની મનગમતી થયેલી
જાણી જીમસેનાદિ સુજાટો વહુ હર્ષ પામતા ઊતા નૃત્ય કરવા સાગ્યા.

પછી મહા સંગ્રામને વિષે પ્રસરતા ગાઢ હર્ષવાલા પાંમવોં શ્રી કૃષ્ણાદિ
યાદવેંડોની સાથે વિચાર કરીને સમુદ્વિજયરાજાની આજ્ઞાથી શીઘ્ર મહા ર-
ણસંગ્રામની મ્હોટી તૈયારી કરીને પોતાની સેના સજ્જ કરી. તેમાં પાંમવની
સેનામધ્યે યાદવો, સત્યકી, વિરાટરાજા, હુપદ જૂપતિ, ધૃષ્ટદ્યુમ્ન અને સુજ-
નાના પાંચ પુત્રો વિગેરે હતા. તેમજ શ્ર્વનનો પુત્ર અન્નિમન્યુ, જીમનો પુત્ર
ઘટોત્કચ અને ઘીજા શુદ્ધ વંશમાં વ્રત્પન્ન થયેલા વહુ રાજપુત્રો આઘ્યા હતા.
વલી શ્ર્વનના સ્નેહથી ચંદ્ર, ઈંદ્ર, મણિચૂર, ચંદ્રપીઠ અને ચિત્રાંગદ વિગેરે
વહુ વિદ્યાધરો પોતપોતાની સેનાસહિત ત્યાં આઘ્યા.

हवे अर्द्धिं हस्तिनापुरमां कर्णादि नरेंद्रोऽप्रेरेला डुर्योधन राजाए रणतं-
ग्रामनी इच्छाथी कृष्णमात्रमां दूत मोकलीने पोतानी पक्षना बहु राजाउने बो-
लाव्या. डुर्योधनना सैन्यने विषे पण जूरिअवा, जगदत्त, शल्य, अंगदेशेने
राजा शकुनि, कृपाचार्य, जीष्मगुरु, तटिनानो पुत्र वाल्हकी, सोमदत्त, वृ-
पासन, कृतवर्मा, धर्म, सौवल, हलपाणी अने उलूकादि अनेक राजाउ आवी
मळ्या. महात्मा अने ज्ञानी एवा विदुर पोताना गोत्रनुं कदर्थन जाणीने वैरा-
ग्यना रंगथी श्री जिनेश्वर प्रज्जुए निरुपण करेला चारित्रने अंगीकार करी
तुरत वनमां चाल्या गया. कुंतीये कर्णने पोताना पुत्रपणानी खबर आपीने
पांरवो तरफ आववानुं कह्युं एटलेतेणे एम कह्युं के, “हे मात! में आम्हारा
प्राणो प्रथमथीज डुर्योधनने आपेला ठे, तो हवे हुं तेने त्यजी दइ बीजा रा-
जानो आश्रय करुं तो तेथी आजे आपने लज्जा पामवा जेवुं थाय अने लो-
कमां म्हारो अपवाद थाय.” कर्णनां आवां वचन सांजली बहु पीना पामेली
कुंती, कर्णने विषे बहु प्रेम धरती उती तेनो जय इच्छवा लागी. कह्युं ठे के-
निरंतर मनुष्योने पोतानी माता खरेखरी हितकारी होय ठे.

पठी प्रचंड जुज पराक्रमथी उद्भूत एवो डुर्योधन क्रोधथी म्होटी सेना
सहित शीघ्र प्रयाणथी महा विस्तारवाला प्रसिद्ध कुरुक्षेत्रमां गयो. हाथीयो-
रूप पर्वत, पायदलरूप जल अने अन्यमनुष्योरूप तरंगोथी सुशोभित एवो ते
सेनारूप समुद्र अगीयार अक्षौहिणि सेनारूप नदीयोए करीने बहु शोभतो
हतो. पठी डुर्योधने हर्षथी प्रसिद्ध जुजबलवाला श्री जीष्मपिताने प्रणाम क-
री तेमने अति आदरपूर्वक कोटिवीरने मथन करनारुं पोतानुं सेनापति पद
आप्युं. गर्ववंत पांरवो पण पोताना सैन्यज्ञारथी पृथ्वीने कंपावता उता शीघ्र
प्रयाणथी सात अक्षौहिणि सेनासहित कुरुक्षेत्रमां गया. त्यां पांरवोए सर्वे वीर
पुरुषोने वहाला एवा डुपदराजाना पुत्र बलिष्ठ एवा घृष्टद्युम्नने सेनापतिपणुं
अने सर्व कार्यमां मुख्यपणुं आप्युं. पठी त्रण उपायथी निर्णय कथ्यो ठे यु-
द्धना दिवसनो जेमणे एवा पांरवनी सेनाना वीर पुरुषोए हर्षपूर्वक पोताना
क्षेत्रदेवतानुं अने पोतानां आयुधोनुं पूजन करथुं. जाणे पोताना पतियोने महा
विजय अने यश आपवाने उद्यमवंत थयेलांज होयनी ? एम सुगंधवाला प्रफु-
ल्लित पुष्पोथी पूजन करेलां आयुधो शोभतां हतां. त्यां वागतां एवा संग्राम-

नां वार्जीत्रो जाणे विजयलक्ष्मीना ऊंऊरनो शब्द होयनी ? एम तीदण श-
खोना समूहे करीने शोजतां हतां. महा दुर्जय शत्रुघ्नी जालरूप श्रंघकार-
ना समूहने नाश करतो एवो ते सुजटोनो समूह जाणे तीदण कांतिवालो अने
वहु लाल तेजवालो साक्षात् वीररस होयनी ? एम शोजतो हतो. वृक्षसमू-
हना अग्रज्जागने विपे अने आकाशने विपे यथा पम्पुंदानु निश्चे रणान्जिलापी
सुजटोना सिंदनादने वृद्धि पमामृता हता. ते वखते वने सैन्यना चारे तरफ-
यी युष्मां महा वार्जीत्रो वागवा लाग्यां. तेमज जाणे उदय पामता एवा सू-
यना रथना अश्वोनी स्पर्शथील होयनी ? एम श्रेष्ठ अश्वो खोंखारा करवा
लाग्या. रणसंग्रामरूप वर्षाशुतुमां शत्रुघ्ना समूहरूप घासने नक्षत्र करनारा
अने ऊरता मदरूप जलना समूहथी कादवरूप वनेली पृथ्वीमां चपल गति-
वाला महा हस्तिष्ठ गर्जना करता उता शोजता हता. जेरी नोवत अने ढ-
कादि वार्जीत्रोना शब्दथी, तेमज महा पायदलना, रथना अने हस्तिष्ठना ना-
दथी सर्व जगत् शब्दमय धर गयुं. सुवर्ण अने रत्नोनी अद्भुत कांतिथी शो-
जता, हाथमां देदीप्यमान खरुने धारण करी रहेला, ढालोने उगलता अने
युष्मांज प्रवीण एवा योघातुं सर्व स्यानके फरता हता.

हवे प्रथम महा दुर्जर एवा धनुष्यधारीपो पोतपोतानां धनुष्यनो वारं-
वार शब्द करता उता आगल चाळ्या. तेमनी पावल युष्मां उत्साहवंत एवा
महा बलवाला तोमरधारी सुजटोए चालवा मांनयुं. त्पारपठी अश्वोने पोता-
ना कवजामां राखनारा प्रौढ स्फुरतीवाला स्वारो चालवा लाग्या. तेमनी
पावल उंची सुंदवाला, न्हेटी सांकलोवाला अने महा जय उपजावनारा ह-
स्तिष्ठनो समूह चाळ्यो. त्पारवाद उन्नीश प्रकारनां शस्त्रसमूहथी जरपुर,
पैनाउथी पृथ्वीना तलने पीली नाखनारा अने युष्मां उत्साहवंत एवा अनेक
सुजटोथी मनोहर एवा रथोना समूह चाळ्यो. आ वखते महा सैन्यना पाद
प्रहारथी होयनी ? एम तुरत महा कंपथी समुज्जना जलो उगलवा लाग्या.
पठी बीजे दिवस सद्ध धर रहेली ते वने सेनाना उगलता वीररसवाला उघट
शस्त्रधारी सुजटोए युष्मां वार्जीत्रोना शब्दोथी रणसंग्राम आरंभ्यो. तेमां
खरुधारीपोनी साथे खरुधारीपोनो, रथीपोनी साथे रथीपोनो अने पायदल-
नी साथे महा सुजटोनो एम परस्पर संग्रामोत्सव पवा लाग्यो. जेम ज्वाज-

હ્યમાન એવા સૂર્યનાં કિરણો જોઈ સકાતાં નથી તેમ મહા શત્રુનની સામા
 ઝગામેલા આયુધવાલા, ક્રોધના જારથી ડુર્બર એવા વાલતરવારી તે મહા સુ-
 ટો જગત્તને નહિ જોવાયોગ્ય રૂપવાલા થઈ પડ્યા. વાલતરથી ઢંકાયેલા શરી-
 રવાલા શ્રમ્બો, જયથી ચાલવને ઊછલતા હોવાથી જાણે તેમ પાંચોવાલા શે-
 યની ? એમ દેખાતા હતા. આ ત્યજી દીધેલી મર્યાદાવાલા મહા સંપ્રામત્ય
 સમુદ્ધમાં મગરરૂપ સર્વ પ્રકારનાં શસ્ત્રો, પર્વતરૂપ મહા હસ્તિન, શ્વરૂપ મહા
 તરંગો, ઉત્તમ પાયદલરૂપ જલ, રથીરૂપ મગરો અને વદાણરૂપ આકાશમાં ર-
 હેલા વૈમાનો દેખાતા હતા. વહ્ની વીરપુરુષોનાં હંકારરૂપ શબ્દથી જાણે પોતે
 સેનારૂપ સમુદ્ધ ગર્જના કરતો હોયની ? એમ શોજતો હતો.

પઠી વીપકની પેઠે ક્ષણમાત્રમાં વૈરીરૂપ શંકારનો નાશ કરતો, વૃદ્ધિ
 પામેલા ક્રોધવાલો અને રથ ઉપર વેઠેલો અન્નિમન્યુ (અર્જુનપુત્ર) શત્રુના સૈન્યમાં
 પેઠો. કોપથી શ્રમોઘવાણના સમૂહવને પોતાનાં સૈન્યનો નાશ કરતા એવા અર્જુન-
 પુત્રને જોઈ રથમાં વેઠેલા અને વાણ ફેંકતા એવા વૃહદ્દલ અને કૃપાચાર્ય તેના
 સામાં દોમડ્યા. અન્નિમન્યુ વૃદ્ધહલના સામો થયો તે જોઈ વાણોવને શત્રુના સૈ-
 ન્યને ઘાસ પમાડતો એવો કૈકેય અન્નિમન્યુની સહાય્ય કરવા માટે કૃપાચા-
 ર્યની સામો થયો. સર્વ વિશ્વના મનુષ્યોને અતિ જયકારી એવા તે ચારે વીર-
 પુરુષોના પરસ્પર યતા યુક્તે સુજટોના સમૂહવાલી ઉત્તમ સેના જોવા લાગી.
 રથો જાગી જવાથી પક્ત ઝનારહીને પરસ્પર યુદ્ધ કરતા એવા કૈકયરાજા અને
 કૃપાચાર્ય વત્રેજણા સર્વ સેનાના સુજટોને જયંકર દેખાવા લાગ્યા.

સાર તેજવાલા વૃદ્ધહલે વાયુની પેઠે અનેક વાણો ફેંકીને વર્ગાંસુ લાવાથી
 પરવશ થયેલા પાર્થપુત્ર અન્નિમન્યુના રથની ધ્વજાને ઘેદી નાહી અને સારથીને
 મારી નાખ્યો. પઠી મહા કઠોર શબ્દથી ગર્જના કરતો અને પૈનાથી પૃથ્વીના
 તલને વિદારી નાખતો એવો જીષ્મ પિતાનો રથ ક્ષણમાત્રમાં પાંચોની સેના
 પ્રત્યે આવ્યો. જીષ્મના કોપથી વાહ્દીકે, દિવ્યવાણોથી આકાશમાં મંદપ વ-
 નાવી દીધો; તેથી શત્રુની સેના ચલાચલ થવા લાગી. આ વચ્ચે વેગથી ક્રોધ
 પામેલા અન્નિમન્યુએ અસંખ્ય વાણોથી આકાશને ઢાંકી દેતા ઠતા ડુર્મુલ રા-
 જાના સારથીને અને જીષ્મપિતાના રથની ધ્વજાને તુરત ઘેદી નાખ્યા. જી-
 ષ્મ કોપ પામ્યે ઘટે અર્જુનપુત્રનું રક્ષણ કરવા માટે ઝગામેલા આયુધવાલા ધ-

શ રથી રાજાનું તુરત અગ્નિમન્યુને ઘેરી વચ્ચા. પઢી જેટલામાં પોતાના રથના
 વીન્કાર શાન્દથી ધીર પુરુષોને ઠોજ પમારતો જીમસેન રણાંગણમાં આવ્યો
 જેટલામાં જીપ્પે, તેના રથની ધ્વજા ઘાણવને તોમી પાનવાથી તે વધુ કોપ
 પામ્યો. જીમે પણ ગદાના પ્રદારથી જીપ્પના રથને પાપરુની પેઠે ઘૂર્ણરૂપ કરી
 નાખ્યો એટલે જીપ્પે પણ તેને ફરીથી ફણમાગ્રમાં ઘાણવને ઝત્સાદરદિત
 કરી મૂક્યો. મહા પરાક્રમવંત જીમસેનને આ પ્રમાણે નિસ્તેજ વનેલો જોઈ
 ઓચથી કાલની પેઠે કૌરવ સૈન્યનો નાશ કરતો હતો અર્જુન તુરત જીપ્પ સા-
 મો થયો. પ્રપિતામહ જીપ્પ પણ જીમને ત્યજી દઈ અર્જુન સામા વધુ ઘાણો
 ફેંકવા લાગ્યા; પરંતુ અર્જુને તે સર્વ ઘાણોને આકાશમાંજ ઢેદી નાખીને સામા
 તેમના રથની ધ્વજાને અને સારથીને ઢેદી નાખ્યા. જીપ્પપિતા અને અર્જુનનું
 મહા દારુણ યુદ્ધ અસંખ્ય દેવતાઓને પણ આશ્ચર્યકારી થયું; પરંતુ આ વચ્ચે
 હૃદયમાં ઇત્પન્ન થયેલા સંશયવાલી વિજય લક્ષ્મીએ એ બંનેમાંથી એકનો પાણી-
 મદ્દણ કર્યો નહિ. અર્થાત્ એકનો વિજય થયો નહિ. જેના ચારંવાર વધે રથ
 જાળી નાખ્યા હતા એવા શાહ્ય રાજાએ તુરત ઇન્દ્રાકુમાર તરફ સુવર્ણ શક્તિ
 ફેંકી, જેથી તે શીઘ્ર નાશ પામ્યો. પઢી સર્વ સેના સહિત કોપ પામેલા સેનાપતિ
 ઘૃષ્ઠયુક્તે, મંધાનક (રવેયારૂપ) મેરુપર્વતની પેઠે કૌરવની મહાસેનારૂપ સમુ-
 ઢ્ધને મંથન કરી નાખ્યો. પઢી આવમા દિવસની સાંજે પાંચવો પોતાના પનાવની
 અંદર આવીને પરસ્પર વિચાર કરવા લાગ્યા કે, “ શત્રુની સેનામાં અતિ ઝંપંક
 એવા સેનાપતિ જીપ્પનો શી રીતે વધ થયો ? ” કુપ્પો ફહું. “ પૃથ્વીમાં પ્ર-
 સિદ્ધ એવી જીપ્પની એવી પ્રતિજ્ઞા છે કે, હું નપુંસકને વિષે, શસ્ત્ર રહિતને વિષે,
 અવજા મુલવાલાને વિષે અને સ્ત્રીને વિષે ક્યારે પણ પ્રદાર કરીશ નહિ. હે અ-
 ર્જુન! માટે તું આ હુપદરાજપુત્રને નપુંસકનો વેશ પહેરાવી પોતાના રથમાં બે-
 સાચ્ય અને પઢી પ્રતિજ્ઞાને લીધે શસ્ત્ર રહિત થયેલા જીપ્પ ઝૂપતિને નિઃશંક-
 પણે શસ્ત્ર પ્રદાર કર. ” આ પ્રમાણે સર્વ મસલત કરીને પઢી સવારે તૈયાર
 થઈ તે સેના અને મુજટ જેના એવા તે મહા પરાક્રમવાલા પાંચવો અને કૌરવો
 રણાંગણમાં આવ્યા. સેનાના અમ્રજાગમાં ઝજેલા જીપ્પપિતાએ મેધની પેઠે વા-
 ણવૃષ્ટિથી મૃગની પેઠે પાંડુપુત્રને ઇપદ્ધ પમાર્યા. અર્જુને પણ તુરત પોતાના
 રથમાં નપુંસકરૂપ હુપદરાજપુત્રને વેસારીને અને તેને દેખવાથી પોતાની પ્રતિ-

ज्ञाने लीधे युद्धमां आदर रहित थयेला जीष्मपिताने तीक्ष्ण वाणोना समूह-
थी जर्जरित शरीरवाला बनावी दीधा. " निश्चे सर्व शरीरनां मर्मेने वेदन क-
रनारां आ वाणो अर्जुननां ठे. " एम पोताना सारथी प्रत्ये कहेता एवा जी-
ष्मपिता रथना मध्यजागने विषे आलोढवा लाग्या. आ वखते बहु गाढ शो-
कमां मग्न थयेला पांरुवो अने कौरवो उनालामां सरोवरनी पेठे तेमनां वचन
रूप जलनुं पान करवानी. इच्छाथी तुरत तेमने विंढलाइ बळ्या. पठी जीष्मे
कह्युं के, " हे पार्थ ! मने तृपारूप राक्षसी बहु पीडा करे ठे, माटे जल ला-
वी आप. " प्रपितामहनां आवां वचन सांजलीने आश्चर्यकारी अर्जुने सूर्यनी
पेठे बाणवने मेघने आकाशमां खेंची आण्यो. हितकारी जीष्मपिताए, अर्जु-
ननुं आहुं अद्भुत पराक्रम तुरत ड्योवनने देखानीने तेने कह्युं के, " त्हापा
अधिक मंदा पराक्रमवाला पांरुपुत्रोनी साथे तुं संधी कर. " परंतु तेतो सां-
जळ्युं अणसांजळ्युं करीने पोताना बंधुज सहित त्यांथी चाली निकड्यो. जी-
ष्म पण विदुइ धर्मनुं आराधन करी अनशन ग्रहण करवा पूर्वक स्वर्ग प्रत्ये
गया. आ वखते अर्जुने, शोणगुरुने प्रणाम करवा पूर्वक धनुर्वेद त्यजी दीधो.
कह्युं ठे के-संत पुरुषो, गुरु दक्षिणाने अर्थे शुं कांइ योग्य वस्तु नथी आपता?
अर्थात् आपे ठे. पठी ते वने सैन्यना उदर बाणना विस्तारथी अनुक्रमे पो-
तानां किरणोने हरण करता एवा सूर्य चक्रवाक् (चकला)ना कुलने विषे अति
विरह कस्यो. अर्थात् सूर्य अस्त पाम्यो.

पठी जेम तिंद, हरिणोनी साथे युद्ध करे तेम संसत्तक राजाठए ग्राम-
अण करेला अर्जुने सेनानी बद्दर तेत्तनी साथे महायुद्ध आरंभ्युं. "अर्जुन बी-
जा राजाठनी साथे युद्ध करवा सेनानी बद्दर गयो. " ए बात जाणीने बारमे
दिवसे दस्ति उपर वेवेला महा जयंकर जगदत्त राजाए, युधिष्ठिरनी सेनाने
पीडा करवा मांढी. अर्जुन पोतानां सैन्यमां क्षोत्रथी उत्पन्न थयेला कोलाद-
लने सांजली तुरत संसत्तक राजाठने त्यजी दशने जगदत्तनी साथे युद्ध करवा
लाग्यो. बहुकाल टक्या पठी अर्जुन क्रोवथी जगदत्तने मारी नाखी करी संस-
त्तक राजाठने मारवा माटे तुरत त्यां आब्यो. तेत्तने पण मारी नाखवाथी कौ-
रवनी सेना रक्षण रहित थइ. पठी विचार करीने कौरवोए रात्रीने विषे नहि
जेदी मकाप एयो चक्रव्यूह रच्यो. तेमां ड्योवन, शोणगुरु, कृपाचार्य अने

कर्णनां शस्त्रोने वेतरी ज़ीमपुत्र (घटोत्कच) विंगरे वीर पुरुषोपी विंटलापेला
 अर्जुनपुत्र अजिमन्पुए प्रवेश कख्यो. डुयोंधनादिके, ज़ीमादि पुरुषोने व्यूदनी
 बहार रोके ठते महा पराक्रमवाला अजिमन्पु अने जयइय वने सुजटो परस्पर
 युद्ध करवा लाग्या. बहु काल पर्यंत दिव्यलोह शस्त्रवने युद्ध करीने पठी अ-
 र्जुनेने डुःख पमानवा माटे जयइये सायंकालने विषे अजिमन्पुने स्वर्ग लोक-
 प्रत्ये मोकळ्यो. पुत्र अजिमन्पुना मृत्युने सांजली बहु क्रोध पामेला अर्जुने
 प्रतिज्ञा करी के, “ जो हुं आजे जयइयने नहि मारुं तो हवे पठी आ जव-
 मां जोजन करीश नहि. ” जो के क्रोधयी जयइयने मारवा जता एवा अर्जु-
 नने डोणादिके युद्धमां रोकी राख्यो, तोपण तेणो अमोघ बाणो फेंकवायी
 शत्रुना स्थानने बहु रुधिरना कादववालुं करी मूक्युं. ज़ीम अने सत्यकी, अ-
 र्जुननी सदाय्य माटे जता इता; परंतु डुयोंधने ज़ीमने अने जूरिअवाए स-
 त्पकिने रोकी राख्यो. जाणे बीजा बहु रंगोयी घेरायेलो एक जातनो रंग
 होयनी ? एम ते अनेक राजानुंथी रक्षण करायला जयइय राजाने सांजे
 अर्जुने दीठो. ज़ीमसेनना अने डुयोंधनना, जूरिअवाना अने सत्यकिना, अर्जु-
 नना अने जयइयनाआठ राजानुंना परस्पर एक बीजा उपर फेंकातां शस्त्रोए
 करीने विष्वना मनुष्योने प्रलयकालनी डुःसह शंका उत्पन्न थइ. अर्जुने पोता-
 नी प्रतिज्ञानुं स्मरण करता ठता सायंकालने बखते जयइयना रघने अने
 सारथीने वेदन जेदन करीने तथा तेने शस्त्र रदित करीने बहु क्रोधयी मारी
 नाख्यो. पांमुपुत्रोए, चौदमा दिवसनी सांज सुधीमां डुयोंधन जूपतिनी सात
 अहाँहिणी सेनानो नाश करी नाख्यो. पठी बहुज थोदा सैन्यवाला कौर-
 वोए रात्रीने विषे युद्ध करवानो विचार करीने पांमवो सूता इता एवामां
 पुननी पेठे तेमना उपर तत्काल घसारो कख्यो. आ बखते ज़ीमना सरखो
 मदा जयंकर अने भाषावि ज़ीम पुत्र घटोत्कच, अनेक शस्त्रोवाला युद्धत्री
 शत्रुना पहने आभय पमानतो वतो त्यां युद्ध करवा लाग्यो. तेने कर्ण अ-
 खंडित शस्त्र समूहयी तिरस्कार करयो. घटोत्कचे पल गदावने कर्ण-
 ना शस्त्र समूहने कापी नाख्या. पठी बहु क्रोध पामेला कर्ण, देदोप्यमान
 अग्निना कलोपी व्याप्त एवी देवताउए आपेली शक्ति घटोत्कच सामे फेंकी,
 जेयी ते ज़ीमपुत्र निधे प्राण रदित थयो. बीजे दिवस सवारे कास समान

महा तेजवंत क्षेणगुरुए युद्ध आरंभ्युं, तेमां विराट अने दुपद वने राजाठहु-
 रत मृत्यु पाप्म्या. आ वने राजाना मृत्युथी पांरवोनं सैन्य बहु खेद पामवाला-
 ग्युं एटले धृष्टद्युम्न ते पोतानी सेनाना वीर पुरुषोनेधीरज आपतो वतो तुत
 क्रोधथी क्षेण सामे युद्ध करवा आब्यो. परुता दायीठवालुं, वास पामता अ-
 श्वोवालुं, जगी जता रथोवालुं अने मृत्यु पामता सुजटोवालुं ते वने वीरपु-
 र्योनुं दीर्घकाल पर्यंत थयेलुं जयंकर युद्ध जोइ आकाशमां रहेला वियावरो
 पण मनमां जय पामवा लाग्या. एवामां युधिष्ठिरे मालवदेशना जूपतिना
 अश्वस्थामा नामना दायीने मारी नांख्यो एटले बीजा सैन्यमां चारे तरफ
 एवी वात फेलाणी के, “अश्वस्थामा मराया.” आ वात क्षेणगुरुए सांजली;
 तेथी ते पोताना पुत्रने मरायो जाणी गाढ चिंताथी पीना पामता वता प्रति
 दुःखी धरने संग्रामकार्यमां बहु मंद आदरवाला थया. पठी दंजवाला दुपद
 राजपुत्रे क्षेणने वाण समूहथी वींवि नाख्या, तेथी बहु पीना पामेला क्षेण-
 गुरुअनशनव्रतलइ नमस्कार मंत्रनुं ध्यान करता वता ब्रह्मदेव लोकप्रत्ये गया.

पीतानो नाश सांजली क्रोधातुर वनेला अश्वस्थामाए पोतानी सेना स-
 हित वाणवृष्टीथी जयातुर एवी पांरवोनी सेनाने नाश पमानवा मांही. पठी
 तेमणे (अश्वस्थामाए) पांरवोनो वध करवा माटे मेघमां विजलीनी पेवे
 स्फुरणायमान एवा तिखाराना समूहथी दिशाजने पूरी देतुं एवुं अमोघ ना-
 रायणीय नामे शस्त्र फेंक्युं; परंतु श्रीकृष्णना कहेवा उपरथी विनयवंत एवा
 पांरवोए ते दुःसद वाणने शीघ्र निष्कल करी नाख्युं. कह्युं ठे के-महामा-
 त्रना विनयथी क्युं कार्य सिद्धि नथी पामतुं ? अर्थात् सर्व कार्य सिद्धि पामे
 ठे. पठी युद्धी इच्छा करता एवा कौरवो महा उत्कट पुरुषार्थवाला कर्णेने आ-
 गल करी सर्व प्रकारनां शस्त्रो त्रजीने आदरथी रणांगणमां आब्या. ते वने
 दुर्जय सैन्यना परस्पर कोटि सुजटोनो नाश करनारो, सर्व विश्वना मनुष्योने
 दुःसद अने दुर्जेद संग्राम चाब्यो. कांन सुची खेंचेली घनुष्यनी दोरीवाला अने
 समुज्जनी समान गर्जनावाला कर्णे पहेलाज युद्धमां शस्त्र समूहथी सर्व श-
 थुना समूहने पानी दीवो. जेम सूर्य पोतानां किरणोने चारे तरफ प्रसारो
 तेम सूर्य पुत्र कर्ण पण शत्रुजनी सेनामां चारे तरफ वाशोरूप किरणो फें-
 कनो वतो तेना (सूर्यना) जेवो देखावा लाग्यो. पठी उग्रज्जवलवाला अर्जुन

अने कर्ण वने सुज्जटो जाणे प्रलयकाले उत्पन्न थयेला सूर्यज होयनी ? एम तीक्ष्ण धारोवाला बाणोवने परस्पर युद्ध करवा लाग्या. प्रथमत्री कोपवने कंपी रदेला पवनपुत्र जीमसेने वीर एवा दुःशासनने अटकावी राखीने पृथ्वी उ-
पर पाणी नाख्यो. त्पारवाद तेना वने हाथ कापी नाख्या. पोताना देहथी निकलता रुधिरवने बहु पृथ्वीने राता वर्णनी करता एवा दुःशासनने जोइ सूर्य पण आकाशने राता वर्णनुं करता उता पश्चिम दिशानो आश्रय करघो.

पणो बीजे दिवस सवारे अर्जुनना वधनी इच्छा करनारो कर्ण, शङ्खने पोतानो सारथी बनावी बहु गर्जना पूर्वक शंखनो शब्द करतो उतो इंजथी युद्ध जूमी प्रत्ये आव्यो. मदा पराक्रमवंत अर्जुन अने कर्णना पृथ्वीने विणे, दिशासमां, आकाशमां अने शत्रुतना समूहने विणे चारे तरफ पन्ता एवा बाणोना समूहो जाणे वस्तादनी घाराउ होयनी ? एम देखता हता. सर्पाखना बाणथी कर्ण मूकेला अनेक सर्पसमूहने अर्जुने गरुनाख मूकी दूर करघा.

आ प्रमाणे सुमंत्रना जाण एवा ते वने बीरो एक बीजा उपर बहु श-
स्त्रो फेंकता हता. ठेवट अर्जुने कर्णने सूर्यास्त वखते बोलावीने शेष राजे आ-
पेली शक्तिवने प्रहार करघो, तेथी ते मृत्यु पांम्यो. आ अवसरे देवताठए बहु
हर्षथी पुष्पवृष्टी करी. दवे बीजे दिवस सवारे, मृत्यु पामवाथी बाकी रदेला
कौरवो वत्साह रदित थपा उता शङ्खने सेनापति पद आपी युद्धजूमी प्रत्ये
आव्या. शत्रुतना चितने विणे शङ्ख (बाण) रूप शङ्ख राजाए अनेक बाणो
फेंके वते युद्धमां फक्त पुण्यना समूहथी उत्कृष्ट एवा युधिष्ठिरज स्फिर उज्जा
रह्या. कोपाकुल थयेला सहदेव वीरे क्रोधातुर एवा शकुनि राजानी सामा
थइ बाणना मंजुलथी आकाशने पूरी देता उता तेने रोकी राख्यो. युधिष्ठिरे
मनमां उत्तराकुमारना नाशना चरेने स्मरण करता उता सफल कोपथी पो-
ताना सैन्यने शङ्खरूप शत्रुराजाने अमोघ शक्तिवने मारी नाख्यो. सूर्य
अस्त पांम्ये वते कर्मनी लङ्घना वशथी अति विक्रम एवो सेनापति दुर्योधन
पण त्यांथी नासीने तत्काल एक सरोवरमां संताइ पेगो. पावळ तेने शोधता
एवा कृपाचार्य, महाराजा कृतवर्मा अने अश्वस्थामादि पगले पगले त्यां आर्वीने
जेटलामां दुर्योधनने कांइ कदेवा जायठे तेटलामां एक अहोहिणी सैना सहित
पावळ आवता एवा पांशुवो ते सरोवरने घेरो घाली दुर्योधनने कहुं के, “दे

वीर शिरोमणिं डुयोंधन ! तने आम नासी जवुं योंग्य नथी. कारण सगुणो संकट ठतां पण पोताना कुलने लज्जा करावनाहं जे कार्य होय ते काम करता नथी. थरे वीर एवो अर्जुन कोष पाम्ये ठते तुं आ सरोवरमां गुं रहि शकेतेम ठे ! जे विद्यावाणोवने समुझे शोषण करवा समर्थ ठे, तेनी आगल आ सरोवर कोण मात्र ठे ? जो तुं अमारा सर्वनी साथे युद्ध करवा समर्थ न होय तो अमारामांथी गमे तेनी साथे त्दारी मरजी होय तेवां शस्त्रथी युद्ध करवाने तैयार था. ” पांरुवोनां आवां वचन सांजली मनस्वी अने धारण करपुं ठे महाबल जेणे एवा डुयोंधने कहुं के, “ हुं, जुजावलवाला जीमसेन जमनी साथे गदावने युद्ध करीश. ” पांरुवोए ते बात कबुल करी एटले डुयोंधन ज- लमांथी जाणे जलज होयनी ? एम वेगथी निकड्यो. पढी बीजा सर्व सुज- टो दूर रहो ठते मदाजुज पराक्रमवंत एवा डुयोंधन अने जीमसेन बने जशा गदासंयने करीने युद्ध करवा माटे रणजूमिमां सामसामा दोरुथा. बने जशाठ चोर तरफथी एक बीजाना गदा प्रदारोने स्वलना पमारुता अने आकाशमां उछलता बता क्रोधथी राती कांतिवाला बनीने लोकोने बहु दुःप्रेक्षरूप देखा- वा लाग्या. पढी जीमसेने क्रोधथी उछलवानी कलामां प्रवीण एवा डुयोंध- नने प्रचंड वृक्षनी पेठे वेगथी पृथ्वी उपर पामी दीधो. पढी पृथ्वी उपर प- रेखा डुयोंधननां मस्तकने जीमसेने पांरुना प्रदारथी घूर्णरूप करी नागपुं. आवा कर्पने जोड बलजडना मनमां बहु क्रोध थयो. जो के बलजड पांरुपुं ग्रोने दणवा समर्थ होता, तोपण ते पितादिकना जयथी तेम न करता पांर- घोने जीवता मूकीने अने तेमनो तिरस्कार करी मनमां बहु क्रोध पामता ठता क्यांइ चाड्या गया. विविना जाण एवा पांरुवो पण पोतानी सेनाना र- दण माटे डुयदगजपुत्रने तथा अर्जुनने रागी पोते बलजडने शांति पमारुवा तेमनी पाउल गया. पाउल कृतवर्मा, अश्वस्थामा अने क्रपाचार्य ए प्रस ज- लाउ, दीनमुग पड डुयोंधनने जोया माटे रणजूमि प्रत्ये आव्या. त्यां तेठ तेवी अश्वस्थामां पनेला डुयोंधनने जोड आदरथी कहेवा लाग्या के, “ देस्यामी- न् ! अमत्र पड अमने आज्ञा आयो के, जेपी अमे आज्ञेज ते पांरुपुत्रोने मा- री नागरी. ” तेठनां आवां वचन सांजली हर्ष पामेला डुयोंधने पोतानां च- र्मनां नमि गेवा तेठने पांरुवोनां बय कग्वानी आज्ञा आपी. पढी ते अने

जलात्, पांमवोनां शून्य सैन्यमां आवी अर्जुन अने दुपराजपुत्रनी साथे दी-
र्घकाल युद्ध करी अने प्रमथी तेजना (पांमवोना) पांच पुत्रोने मारी तेमनां
मस्तको दुपोंधननी आगल मूकीने प्रणाम करवा लाग्या. दुपोंधन पण पां-
मव पुत्रोनां मस्तकोने जोरु बहु खेद पामतो उतो तेमने कदेवा लाग्यो के,
अरे धिक्कार ठे ! धिक्कार ठे !! जे तमे म्दारी आगल आ बालकोनां मस्तको
लइ आल्या. निधे म्दारुं तेवुं जाग्य नथी के, हुं पांमवोनुं मृत्यु जोवुं. "महा
वेदनाथी पीमा पामेलो दुपोंधन आ प्रमाणे कदेतो उतो तुरत मृत्यु पाम्यो.
पढी शोकमां वूनी गपेला चित्तवाला रुपाचार्यादिक क्यांइ छाड्या गया.

इवे पांमवो अनुकूल जक्तिवालां वचनोए करीने श्रीवल्लभने पोतानां
सैन्य प्रत्ये तेमी लाव्या. त्यां तेज पोताना पुत्रोने मृत्यु पामेला जाणी मनमां
बहु शोक करवा लाग्या. पढी तेज सरस्वती नदीने कांठे जइ पोताना ते मृ-
त्यु पामेला पांच पुत्रोनां, कौरवोनां अने बीजा श्रेष्ठ राजाजनां मेल कथों क-
थ्यां. त्यारपढी दशाहोनी संमतीथी संतुष्ट चित्तवाला रामकृष्णादिके फरीथी
महोत्सव पूर्वक श्री युधिष्ठिरने हस्तिनापुरने विषे राज्याभिषेक कथ्यो. भूजा
बलथी विम्बना शत्रुने जीती विजय मेलवनारा, श्री क्षेण जीप्म अने कर्णा-
दि जूपतिपोने युद्धमां पराजव पमानी, तथा कौरवोना अतंख्य सैन्य महा-
सागरने बलथी मथन करी विजय लक्ष्मीना पतिपणाने पामेला ते पांचे पां-
मवो पोतानां हस्तिनापुर नगरने विषे राज्य जोगववा लाग्या.

इति कपिमंमल्लतौ पांमवचरित्रे श्रीकौरवादिक्षयश्रीपांमवज
यज्ञवनपुनःराज्योपविशननाम पष्ठोधिकारः समाप्तः

पढी शत्रुठना इंजने तोनी नाखनास अने सर्व साध्याग्यना साजने पा-
मेला पांमवो निरंतर ललतली नीतिना बलबरे प्रज्ञानुं पुत्रनी पेटे पालन क-
रवा लाग्या. कोइ बलते श्री जिनेश्वरना धर्मना मर्मने जालनारा, पवित्र हा-
रीरवाला अने हितेषु एवा धर्मपुत्र युधिष्ठिर बहु जय पामता उता पोताना
जीमैतेनादि वंशुठने कायुं के, "आपणा पिता पांमुराजा के, जे मृत्यु पामने
देवलोकां देवता धया ठे, ते आज आवीने मने एम कदेवा लाग्या के, हे
वत्सो ! तमे पोताना गोत्रयातादि महा घोर पाप कायुं ठे. ते पाप समूहथी

तमारो अनंत दुःखत्री जरपूर एवा नरकने विषे पात थो. आत्री मने मनं
 बहु चिंता थाय ठे के, तमे बहु दुःख पामथो. धिक्कार ठे तेवा क्रूर कमेने
 हे पुत्रो ! माटे हुं तमने खबर कहेवा आग्र्यो ठुं के, तमे ते पापनी ई
 रीते झांति करो के, जेथी तमारे पापना समूहवने नरकरूप खानीमां न
 मयुं पने. " (युधिष्ठिर पोताना जाग्रयोने कहे ठे के,) पितानां आयां वन
 सांजली अर्घ्यंत जय पामेला में तेमने पूछुं के, हे पिता ! एवो कपो गु
 धर्म ठे के, जेनुं आराधन करवाथी अमारे नरकने विषे न पमयुं पने ? " प
 डी पांडुपितारूप देवताए कहुं. " हे सुतो ! श्री जिनेश्वर प्रणित मने तां
 जगमना प्राणीयोने जितकारी एवो दया प्रधान धर्म सर्व दुःखरूप समुने
 पार उनाग्र्यामां वदण रामान समर्थ ठे. निधे श्रीअग्निदंत प्रभुए कहेला सु
 रदेनुरूप ते धर्म, साधु अने श्रावकना जेदथी वे प्रकाग्ने ठे. वरा गुति प्र
 ने पांच महाव्रतरूप साधुनो धर्म पांच समितिथी प्रज्ञांता करवा योग्य ठे. प्र
 नि शुद्ध क्रियावाला साधुने ते धर्मनुं सारी रीते आराधन करवाथी, ठण्ड
 धी मोक्ष फल मने ठे अने जघन्यथी गयला स्वर्ग लोकनी लक्ष्मी मने ठे.
 चार शिवाव्रत, वरा गुणव्रत अने पांच अणुव्रत ए रूप चार प्रकाग्ने अति
 शुद्ध एवो श्रावक धर्म अन्युत देवलोकनां गुण आपनारो ठे; माटे दृग्गां त
 मो पार समुदने नाश करनारो व्रतम श्रावक धर्म आदंगे अने वाग्मिनां त
 मय आवे वने निधे शुद्ध ज्ञायथी साधुधर्म पालजो. " में आयां पितानां व
 न अर्नीकार कथां एदले प्रसन्न मनवाला ते पिता पांडुदेव पोताने स्थातके गया.

(युधिष्ठिर पोताना वंधुने कहे ठे के,) हे वंधुनु ! माटे तमे पोतनां
 पारने नाश करवाने अर्थे पिताए कहेला जिनगात्र धर्मेने आदंगे. " पोतना
 श्रोत्रा वंधुनां आवना कालने विषे लक्ष्मी आपनारो अने पाप समुदने ना
 श करनारो अयां वचन सांजलीने जीमादि सर्व जाग्र्यो, मोक्ष गुण आप
 नने पूज्य करवा लाग्या. श्रीजादर्थी कोन पमासी न इकाय तेना मज्जा
 दाता ते वधि वंधुने, शुद्ध श्रावक धर्मेने विषे नया अह लक्ष्मीने वरा
 व्रतवर्तनी जगज्ज दया दान आपनारो व्रतम बुद्धि करवा लाग्या. मात
 शेषने जिन धर्मेने पूज्य करवा अने संक गामे अति प्रमानासा व्रतम व्रत
 देवाग्ने; समस्त पार ते पांचसंग शक्ति साधुनो एव सांग प्रियनि क-

राष्ट्रां. वली तेमणे पोतानां कर्मनी शुद्धिने माटे जिनेश्वर प्रणित शास्त्रनां बहु पुस्तको ललाच्यां अने यन्त्र, अत्र, पान विगेरेची शुद्ध जाववने चार प्रकारना संघनी बहु ज्ञाति करी. तेमज शुद्ध अज्ञानादिकची पात्रनुं पोषण, अगण्य इत्यची दीन पुरुषोना उद्धार अने उद्घोषणा पूर्वक पोताना देशमां अमारी प्रवर्तवी. लोकमां महा दुर्गति अने दुःखदायी एवा द्यूतादि सात व्यसनानो निषेध करवा पूर्वक जिनालयने विषे पूजादि कृत्यो कराव्यां. वली "उत्तम तीर्थांमां मुख्य शत्रुंजय पर्वतने विषे जावयी श्रीजिनेश्वरनी पात्रा करवाची मलीन मनुष्यानां हत्यादि सर्वे पापो नाश थाय ठे." शत्रुं गुरुनां मुखनुं वचन सांजली पांम्बो पोताना आत्माने मलीन जायता वता विचार पूर्वक त्यां पात्रा जवानो विचार करवा लाग्या. पठी तेथे दशार्ध, राम कृष्ण विगेरे अनेक राजांने बोलाववा माटे पोताना दूतो मोकल्या; तेथी त्यां तीर्थपात्रा माटे अनेक राजांने आग्या. पठी बहु जाववाला पांचे पांम्बो, बहु होजावाला श्रीसंघने साचे लख श्री शत्रुंजयनी तीर्थ पात्रा माटे आग्या. दयात्री जिजाड गयेलां चित्तवाला पांम्बोए मार्गमां पुर पुरने विषे म्होटा जैन प्रासादोनो उद्धार करवा पूर्वक दीन मनुष्याने नाना प्रकारनां बहु दानो आपवां मान्यां. पांम्बो शुद्ध जावयी चार प्रकारना संघनी उत्तम भोजनादिवेक ज्ञाति करता, तेमज सौम्यमय जिनालयोमां स्नात्र पूजा ज्ञातता इता. संघने विषे निरंतर उत्तम जाववाला मनुष्यो जिनेश्वरोना गीतो गाता, पात्रो जिनालयमां नृत्यो करता अने बाद्यक पुरुषो बाजीत्रो बगावता. केडलाक लोको पालखीमां बेसीने, केडलाक दिव्य दाचीठ उपर बेसीने, केडलाक घोडां उपर स्वार अने अने केडलाक पगे चालीने जाताइ धरता वता जिनेश्वरनुं पूजनादि करवा जाता. अनुक्रमे बहु दिवसे संघ, शत्रुंजयनी तलेटीनी बजारमां आवी पडोच्यो. त्यां ते शत्रुंजय पर्वतने जोड बहु हर्ष पाववा लाग्यो. पठी दगाहों सहित कृष्ण वज्रने सारा लगने वखते महोत्सव पूर्वक श्रीधर्मपुत्र युधिष्ठिरने संघना अविपतिपणानो अज्ञियेक करचो. सवोर सर्व संघ सहित संवपति [युधिष्ठिर] विमलाचल उपर चढवा लाग्या के, जे विमलाचल पगले पगले खेरखर पूर्व कर्मनो नाश करे ठे. अनुक्रमे श्री संघ हर्षदी श्री नीरोगजना आग्यामां आवी पडोच्यो. त्यां तो केडलाक श्री

જિનેશ્વરને જોઈ પૃથ્વી ઉપર આલોટવા લાગ્યા, કેટલાક નૃત્ય કરવા લાગ્યા અને કેટલાક હ્રુદય ઝંઝાલવા લાગ્યા. પ્રથમ નથી ઘોયા પગ જેમણે એ સંઘના સર્વે લોકોએ, વહુ હર્ષથી શ્રીઆદિનાથને ઝક્તિપૂર્વક સુગંધિ પુષ્પાદિકે કરીને પૂજ્યા.

પઠી સચોરે સંઘના મનુષ્યો સહિત સંઘાધિપે એવો સ્નાત્ર મહોત્સવ કર્યો કે, જેને જોવા માટે સર્વે દેવતાનું જાણે નિમેષ રહિતપણાને પામ્યા હોય ની ? એમ દેખાય છે. શારતી, મંગલદીવો અને ઘ્વજારોપ કરી તેમજ ધીન પુરુષોને દાન આપી મહા હર્ષ પામેલો સંઘ શંકુજય પર્વત ઉપરથી નીચે ઘડતર્યો. ત્યાં શ્રીકૃષ્ણ અને વલજ્ઞ ઠે મુખ્ય જેમાં એવા સર્વ સંઘને ઉત્તમ પદાર્થથી જોજન કરાવીને બંધુ સહિત અતિ હર્ષ પામેલા યુધિષ્ઠિરે હાથ જોડી વિનંતી કરી કે, " હે પૂજ્યો ! તમે સૌ મ્હારું વચન સાંજલો. જો તમે કહેતા હો તો તીર્થોમાં મુકુટમણિરૂપ આ વિમલાચલને વિષે હું હવણાં ઝંઘાર કરાવું." હર્ષ પામેલાં ચિત્તવાલા રામકૃષ્ણાદિ સંઘના સર્વ લોકોએ અનુમતિ આપી એટલે પોતાનાં કાર્યની સિદ્ધિ થવાથી યુધિષ્ઠિર વહુ હર્ષ પામ્યા. પઠી તેમણે ધોના દિવસમાં વહુ હ્રુદયનો સર્વ કરીને જિનપ્રાસાદનો ઝંઘાર કરાવ્યો. વહી મુગંધજ્ઞાવથી લેપ્યમય જિનપ્રતિમા કરાવી. ત્યાં વરવત્ત નામના ગણીશ્વરે તે જિનપ્રતિમાની દેવ તથા અમુરને પણ આશ્રયકારી મ્હોટી પ્રતિષ્ઠા કરી. પઠી રેવતાચલ [ગિરિનાર] ઉપર શ્રીનેમિનાથ પ્રજુને, દેવકપુરમાં શ્રીચંડ્રપ્રજ સ્વામીને, જૃગુકચમાં (જરુચમાં) શ્રીસુવ્રતનાથને અને સોપારક (સોપારા) માં શ્રીઆદિનાથ પ્રજુને પૂજનાદિ પૂર્વક પ્રણામ કરીને સંઘના સર્વે મનુષ્યો સહિત યુધિષ્ઠિર મહોત્સવથી સ્વર્ગ સમાન દારકાનગરી પ્રત્યે આગ્યા. ત્યાં વલજ્ઞ અને શ્રીકૃષ્ણાદિ અનેક રાજાસુણ સંઘ સહિત પાંડવોની વિવિધ પ્રકારનાં વસ્ત્ર, આનૂષણ અને દિવ્ય જોજનથી વહુ ઝક્તિ કરી. પઠી કેટલેક દિવસે, વહુ પુણ્યથી પવિત્ર એવા સંઘ સહિત યુધિષ્ઠિર ડાણગરેલાં પોતાનાં નગરમાં મહોટા મહોત્સવથી આગ્યા. ત્યાં તેમણે નાના પ્રકારના આદાર, સુવર્ણ અને રત્નમય અલંકારનાં દાનથી સંઘની વિવિધ પ્રકારે વહુ ઝક્તિ કરીને તેને અત્યંત વિદાય કર્યો. પઠી યાત્રાનાં કાર્યથી સર્વે પાથને નાશ કરનારા, શ્રાત પ્રપેક્ષા પદા અને પ્રતાપવાલા તે પાંડવો અતિ જોગવવા યોગ્ય તથા ડંડનાં રા-

ज्यसमान पोतानां वदोला राज्यने जोगववा लाग्या. पांढवो राज्य करता उता निरंतर सर्वे गामो स्वर्गसमान शोजववा लाग्या अने शोकरहित सर्वे लोको सुखी थवा लाग्या. पांढवोनां राज्यमां अनिति, दुर्जिक, स्वराज्यजय, परचक्र जय अने अकाल मृत्यु एमांनु कांइ पण नदोतुं. पांढवोए पोतानां राज्यमांघी अनितिरूप दुष्ट स्त्रीने बहु अपमान पहोचामी इती; तेथी ते पांढवोनां शत्रुत्तना राज्यमां तेमनां नामने सहन करती उती रहेवा लागी. पांढवो राज्य करता उता चोरी तेमना देशमां निवास करता एवा लोकोने त्यजी दइ बीजा देशाना लोकोनो निरंतर आश्रय करवा लागी. अतंख्य इय खर्चथी शत्रुंजय तीर्थने विषे कल्याणकारी यात्रा तेमज तीर्थोडार करीने वली चार प्रकारना संघनी विविध प्रकारना उत्सवोथी आभ्यर्षकारी जक्ति करीने पठी पोतानां नगर प्रत्ये आवेला पांढवो पुण्योत्सव करवा लाग्या.

इति कपिमंजुवृत्तौ पांढवचरित्रे श्री शत्रुंजययात्रा तीर्थो-
द्धारकरणादि पुण्यविधाननाम सप्तमोऽधिकारः ॥ ७ ॥

पठी एकदा श्रीधर्मपुत्र युविष्ठिर, पोतानी सज्जामां वेठा इता एवामां सर्व पृथ्वी उपर करता एवा नारद रुषि उचिंता त्यां आव्या. नारदने जोइ बहु दर्प पामेला पांढवोए, तेमने नाना प्रकारनी जक्तिथी संतोष पमावनीने पूवपुं के, “ सुनीश्वर ! तमे पोतानां चरणरजथी कया कया देशोने पवित्र करवा ? अने वाणीना विलासथी कया कया राजाउने बहु दर्प पमाव्या ठे ? वली तमेए सर्व देशोमां विचरवावने शुं शुं आभ्यर्ष दीवुं ? अने तमे नवी नवी इी शो याताउं सांजली ? ” पांढवोनां आवां वचन सांजली अत्यंत दर्प पा-
भेला नारदे फडुं. “ हे पांढवो ! में बहु देशो जोया; परंतु आ देश समान बीजो एके देश नथी. आ देशमां शत्रुत्तना समूहने जुजा वलथी नाश करना-
रा बहु राजाउं ठे. वली धर्म संपत्तिपे करीने तेमज शुद्ध एवी न्याय संपत्तिपे करीने तमारा सरखो बीजो कोइ नृपति नथी. जोके पृथ्वी उपर करता एवा में सर्व स्थानके नाना प्रकारनां बहु कुनुदलो दीठां ठे; परंतु रां चरित्रथी बीजुं कांइ आभ्यर्षकारी नथी. हे नृपो ! तमेए सेवनथी वाहनां अने अंतरंगनां सर्वे जिणोने नाश

મોને પીના ક્યાંથી હોય ?” નારદ આ પ્રમાણે કહીને પઠી તુરત ત્યાંથી ઝડી અંતઃપુરમાં ગયા. ઠીકજ ઠે-વિશુદ્ધ શીલવ્રત ધારણ કરનારા નારદાદિકનું શું ક્યાંડ પણ સ્વલન હોય સ્વં ? અર્થાત્ નજ હોય. પઠી અંતઃપુરમાં આવતા એવા નારદને જોઈ ઈપદી પોતાનાં મનમાં વિચાર કરવા લાગી કે, “આ કુલિં-ગીની સેવા જ્ઞાતિ કરવાથી સ્વધર્મનું મલીનપણું થાય છે.” આમ ધારી તેણે નારદનો આવર સત્કાર કસ્યો નહિ; તેથી નારદને વહુ ક્રોધ ચમચો. કહ્યું છે કે-જૈનધર્મરહિત મનુષ્યોને કોષ સુલજ્ઞ હોય છે.

પઠી નારદ પોતાનાં ચિત્તમાં વિચાર કરવા લાગ્યા કે, “આ ઈપદીને ચિત્તમાં વહુ લક્ષ્મીનો તેમજ પોતાના પતિયોનાં મહા પરાક્રમનો અતિ અનર્થકારી ગર્વ થયો છે, માટે હું તેના ગર્વનો નાશ કરું.” આમ ધારીને નારદ ત્યાંથી નિકલી ધાતકીચંદ્રના નરતક્ષેત્રની અમરકંકા નગરી પ્રત્યે ગયા. ત્યાં ચં-પલ ચિત્તવાલો અને મહા જુગપરાક્રમવાલો પદ્યોત્તર નામે રાજા રાજ્ય કર-તો હતો. નારદ મુનિ તુરત તે જૂપતિની સજ્જામાં ગયા. વિસ્મય પામેલા રા-જાએ પણ હર્ષથી નારદઋષિને આસન આપી, કુશલ સમાચાર પૂછી અને ફ-લાદિ ઝોજનથી સંતોષ પમાડી પૂછ્યું કે, “હે મુનીશ્વર ! આલોકમાં વ્રમણ કરતા એવા તમોએ રાજાઈનાં નાના પ્રકારનાં અંતઃપુરો જોયાં છે તો કહો કે, કયા રાજાનું અંતઃપુર મ્હારાં અંતઃપુર સમાન રૂપવાળું છે ?” નારદે કંઈક હસીને કહ્યું. “હે જૂપ ! તું ચરેચર કૂવાના દેમકા જેવો દેખાય છે. કારણ જે તને મનમાં આવાં અલ્પ રૂપવાળા અંતઃપુરને ઢીઠાથી પણ અતિ કઠોર ગર્વ થયો. જંઘુદીપમાં રહેલા નરતચંદ્રમાં હસ્તિનાપુર નગરમાં પ્રચંદ પરાક્રમ-વાળા પાંચ પાંચવો છે, તેમનું અંતઃપુર ત્હારા સમાન છે. એ પાંચવોના અંતઃપુરને વિષે જે ઈપદી નામે સ્ત્રી છે, તેના સમાનપણાને પામવા ત્રણલોકની સ્ત્રીયો ઇચ્છા કરે છે.” જેમને હ્રેશ કરાવવોજ પ્રિય છે એવા નારદ મુનિ આ પ્રમાણે કહીને તુરત મરજી પ્રમાણે આકાશ માર્ગે ચાલી નિકળ્યા. પદ્યોત્તર રાજા પણ ઈપદીનાં અદ્ભુત રૂપને સાંજલી વહુ કામતત્ત થવા લાગ્યો. પઠી તેણે પોતાનાં કાર્યની સિદ્ધિ માટે જ્ઞાતિથી કોઈ દેવતાનું આરાધન કરવા માંડ્યું. કેટલાક દિવસે કરેલી પૂજાથી પ્રસન્ન થયેલા દેવતાએ કહ્યું કે, “હે વત્સ ! વરદાન માગ.” દેવતાનાં આવાં વચનથી વહુ હર્ષ પામેલા રાજાએ તેને કિંચ

रूपवाली झैपदी लावी आप्तानी याचना करी. देवे कह्युं. “अरे मूढ ! तूं ए महात्तनीने अदिं म्हासावने झा माटे तेभावे ठे ? निम्हे देव अने दानवो तेना झीलवतने खंनन करवा समर्थ नथी. तो पठी हे जूमीनाथ ! एक कीमना सरखो तूं तो झा लेखामां ठे ? माटे तूं तेनी आशा त्यजी दे.” देवताए आम कहा उतां पण बहु रागने लीधे मूर्खपणाथी राजाए मान्युं नहि. त्पारे वचन-धी बंधायेला देवताए तत्काल झैपदीने त्यां आपली. सर्व स्त्रीयोनां रूप गर्वने नाश करवामां समर्थ एवी झैपदीने जोइ पोतानी कार्यसिद्धि मानतो एवो ते पश्चोत्तर राजा बहु हर्ष पामवा लाग्यो.

इवे अदिं सवारे पांशुवो पोतानां घरमां झैपदीने न देखवाथी बहु आ-कुलव्याकुल घपा उता देशोमां सर्व स्थानके शोध करवा लाग्या. तेउए गाम, नगर, शरणप, महोटा वन, पर्वत, नदी अने गुफाउमां शोध करी; परंतु क-ल्पवेळनी पेटे क्पांइ झैपदीने दीठी नहि. पठी अति दुःखथी आकुलव्याकुल मनवाला ते सौ जेगा अइ परस्पर विचार करवा लाग्या के, “आपणे नथी जाणता जे आपली प्रियाने कोइ देव अथवा विद्याधरे हरण करी ठे ? सर्व शक्तिमंत एवा यादवपति श्री कृष्ण बिना झैपदीनी दुडि मजवी मुदकल ठे, माटे चालो आपणे तेमनी पात्ते जइए.” आम विचार करीने अन्यंत खेद घ-रता पांशुवो कृष्णानी पात्ते गया. कृष्ण पण ग्लानि पामेला ते पांशुवोने जोइने कह्युं. “लोकोत्तर बलतनूहने धारण करनारा तमने कोइ दायु पराजय पमानी शकें तेम तो नथी, उतां तमने आवनी झी चिंता ठे के, जेथी तमे आवा नि-स्तेज देलाउ ठो ?” पठी स्त्रीनां हरणथी बहु लह्या पामेला अने नष्ट मुखवाला पांशुवोये तेमनी आगल झैपदीनां हरणनी बात कही. कह्युं ठे के-मननी बात कदाथी कार्पनी सिद्धि घाय ठे. पांशुवोनां मुखथी झैपदीनुं हरण सांजली अ-त्यंत खेद पामेला श्री कृष्ण जेटलामां पोतानां मनमां विचार करे ठे तेउलामां त्यां नारदमुनि घावी पहोव्या. चिंतानुरपणाथी नथी जाण्युं पोतानुं आगमन जेनणे एवा श्री कृष्णने नारद ऋषिये कह्युं के, “हे पुण्यवंत ! तेमने एवी झी मद्दा चिंता ठे ?” कृष्णो कह्युं. “हे मुनीश्वर ! तने अस्वगतिन गतिने लीधे विश्वमां चारे तरफ द्रमण कर्यो ठो; माटे तमे कोइ स्थानके झैपदीने दीठी ठे ?” नारदे व्ह्युं. “मैं बीजा ठीपला जगतदेवनां अभयकंका नगरीने विदे

लीधुं, तो महा अपराधी एवाय पण तने हुं गोरी वडं हुं, पण हवेथी आवुं पाप करीश नहि. ” पत्नी त्यांथी झोपदीने लइ कृष्णे पांढवोने अर्पण करी. पांढवो पण बहु हर्ष पूर्वक विस्मय पामीने कृष्णने प्रणाम करवा लाग्या. पोतानी कार्यसिद्धि अति प्रसन्न थयेला चित्तवाला कृष्ण पांचजन्य शंख-नो शब्द करीने जेटलामां पांढवो सहित पाठा बढ्या तेटलामां तीर्थकरनी सज्जामां बेठेला, जयघ्रांत चित्तवाला अने महाशक्तिवाला ते क्षीपना वासुदेवे श्रीतीर्थकर प्रज्जुने पूवधुं के, “ हे प्रज्जो ! आवो सर्व बलने दरण करनारो पांचजन्य शंखनो शब्द कोणे करघो ? ” वासुदेवनां आवां वचन सांजली तीर्थकर महाराजे कृष्णानुं आगमन विगेरे सर्व वृत्तांत कही आप्युं. वासुदेवे फरीथी पूवधुं. “ हे तीर्थनाथ ! हुं त्यां जाउं तो मने तेमनुं मलयुं प्रदो ? ” तीर्थपतिपे कह्युं. “ तमारा एक धीजाना शंखनादथी शुं साक्षात् मलयुं न क-हेवाय ? अर्थान् कहेवाय. ”

पत्नी वासुदेव त्यांथी ऊट ठठी कृष्णने मलयवा माटे जेटलामां समुझे कठि आव्या तेटलामां कृष्ण, समुझे विषे बहु दूर जता रह्या. घातकी खं-रना वासुदेवे, कृष्णना रथनी ध्वजा जोड चित्तमां बहु हर्ष पामीने पोताना पांचजन्य शंखनो शब्द करघो. कृष्णे पण पोताने मलयवा आवेला घातकी खंरना वासुदेवने जाणी तेना सामो पोताना पांचजन्य शंखनो शब्द करघो. पत्नी देवना प्रजावथी न्दाना तलावनी पेठे समुझे उल्लंघन करी जागीरथी (गंगा) ने कांठे आवेला कृष्णे पांढवोने तुरत कह्युं के, “ हे बांधवो ! आ-पणे आ दुर्नय्य एवा समुझे उल्लंघी अहिं आव्या ते देवताना प्रजावनुं सर्व पवित्र कारण जाणो; पण हवे आ नदी आपणे श्रोवरे तरवी अशक्य रे, माटे कपांडथी वनम होनी लड आवो. ” श्री कृष्णनी आवी आझाथी पां-ढवो कपांडथी होनी लड आव्या एटले फरी कृष्णे तेमने कह्युं के, “ तमे प्र-धम आ होमीथी गंगाने पेले पार जाउ. पत्नी ते पात्री म्दारे माटे ऊट मो-कतबो के, जेथी हुं पण तुरत तेमां बेगी त्यां आवुं. ” पवित्र पत्नी गहिन पांच पांढवो “ बहु माहं ” एम कहीने तुरत होमीमां बेगीने शाळ्या अने होना कातमां हर्षथी गंगाना मांम कठि गया. हवे अहिं पांढवो परस्पर विचार करवा लाग्या के, “ आज्ञे आवणे कृष्णनुं बल जोडण. कारण के, ते

पोताना जुजयी गंगाने उत्तरी अहिं आवडो. "आम घारी तेडए दोनी पात्री मोकली नहि. बहु वखत धयो पण होनी आवी नहि; तेथी "शुं पांमवोने कंस विघ्न तो नहि धयुं होय ?" एवा विचारधी आकुलव्याकुल थयेला कृष्ण जुजवली गंगाने तरता तरता मध्ये आव्या, तेदलामां तेमना जाग्यधीज त्यां एक टेकरी आवी. थोडीवार विआमलपवी गंगाने तरी जेटलामां सामे पार प-होव्या तेदलामां तेमणे पांमवोने कुडाल दीग. पवी हर्ष पामेला कृष्णे तेमने पूवधुं के, "हे बांववो ! तमे आ दोनी म्दारा माटे केमन मोकली ?" पांमवो एहसीने कहुं. "अमे तमारा बलनी परीक्षा करवा माटे ते होनी न मोकली. " पांमवोनां आवां वचन सांजली बहु कोप पामेला कृष्णे कहुं. "अरे ! पद्योत्तर राजाना जपधी नासी गयेला तमोए शुं त्यांज म्दारी परीक्षा नहोती करी ? हवे तमारे म्दारा देशमां रदेवुं नहि अने हुं तमारुं मुख नहि जोडं. " एम फडी बहु कोपधी पांमवोना रथेने जागी नाखी कृष्ण पोतानी द्वारका नगरीप्रत्ये चाढ्या गया.

पवी बहु खेद पामेला पांमवो परस्पर विचार करवा लाग्या के, "आपणने धिक्कार ठे ! जे आपणे आवुं अहित कार्य विचारधुं. अत्यंत रोष पा-मेला कृष्णे आपणने पोतानी आझाधी अर्थात् पोतानी आझा वर्चती होय तेदला देशमांथी बहार काढ्या ठे. तो हवे आपणे क्यां जवुं ? कारण के, अर्क्षी जरत क्षेत्रमां तो तेमनी आझा वचं ठे. सर्व यादवोने आपणी माता कुंती मान्य ठे, माटे कृष्णने शांत करवा माटे तेमने मोकलीए. कहुं ठे के-पूज्यनु वचन हरिने पण मान्य होय ठे." पवी त्यां पोतानी माता कुंतीने बोलावी अने पोतानां कार्यनी बात करीने कृष्ण पासे मोकली. कुंती पण घोमा दि वस्तमां श्री कृष्ण पासे जइ पदोची. नमस्कार, आसन उपर बेसारवुं अने दिव्यजाव इत्यादिकथी कृष्णे बहु सत्कार करीने पवी पूवधुं के, "हे फोड ! तमे श्रुचितां शा कारणे आव्यां ठे ?" कुंतीये कहुं. "हे वत्स गोविंद ! वंधुरूप पांमवोने विपे कपारे पण अहित नहि इच्छनारा तमने तेमना उपर मनुष्योधी असहा एवो बहु कोप शा माटे धयो ?" कृष्णे कहुं. "हे माता ! मने आपना पुत्रेने विपे शुं अहित होय ? परंतु एमणेज म्दारा उपर बहु द्वेषो कख्या ठे तेज मने विरुप लागे ठे अने तेज कारणथी में तेमने म्दारी आझा वर्चती दो-

य त्वां रदेवानी ना कही ठे. हे फोड़ ! खरेखर आ अनीतिरूप डुट वेजना फलनेज तमे जाखो. " कुंतीये कह्युं. " पांमवोए बंधुरूप तमारी साथे दास्य कय्युं हतुं. तेमां तमे आवुं कृत्य सुग्वपणाथी करय्युं ठे. तमो म्दोटा ठो माटे तेने सर्वे सदन करता आग्या ठे, तेथी तमारा न्दाना ज्ञास्योनो आ अपराय पण सदन कगे. हे हरि ! अर्द्धा जरतलंरुमां सर्वे स्थानके तमारी आज्ञा व-नीं रही ठे तो पत्री पांमवो क्पां जशे ? तमे तेमने खरेखर मृत्युकारी आज्ञा करी ठे. पांमवोनो मृत्यु पत्री तुगत म्दहं पण मृत्यु थशे अने तेथी तमने म्दोटा पन्नाओ थशे. माटे विचार करीने तेनी आज्ञा करवी मूर्खा यो. कह्युं ठे के-म्दोटा पुरुषो विनाग्या विना कांइ पण कार्य करता नथी. " कुंतीनां आयां यगत सांजनी कृष्णे कोष त्पत्री दीयो. कह्युं ठे के-लोकरमां म्दोटा पुरुषो निगंतु गुप्ती आज्ञा माननाग होय ठे. पत्री कृष्णे कह्युं. " हे मात ! मै जे कही ठे ते अन्यथी न होय, माटे तमारा पुत्रो त्पांज एक म्दोदुं नगर वनावनि ग्हो. वत्री अर्जुननो पौत्र (अतिमन्युनो पुत्र) परिक्षित पिताना पदे गय्य कगे. हे मान ! आ म्दहरी आज्ञा तमारा पुत्रोए क्यारे पण उल्लंघनी नहि. पत्री कुंतीये कृष्णना आवा कदाग्रहेने जाणी तुगत पोताना पुत्रो पामे आर्वीने ते सर्वे गान कही. पांमवो पण कृष्णनुं कहेयुं सांजनी बहु इर दाव्या. मग्न हृदयवाला पांम पांमवो श्री कृष्णना वनथी धानहीगमनी अमरगंछा नगरीना पद्योन्न राजाने जीनी अने हरण कंगडी पोतानी प्रिया डीरदीने पत्री लार्वीने कृष्णनी आज्ञार्थी गंगाने तंटे नगर वमारी त्पां निर्-नर सुतेथी म्दोरा जगता.

इति ऋषिमंमल्लवृत्तौ पांमववग्निं डीपयपद्मायकथानर्कं।मंमस्यामर्क-
कायःपतिपद्यानरजयडोपदी।वाल्मनादिवाग्विननामाष्टमोऽधिकारः॥७॥

पत्री त्पां पांमवोए पामेना अनेह राजानुं युद्धमां जीनी. पोतानो पु-
क्षित मग्न हृदय कय्य दाव्या. कह्युं ठे के-पुण्यपान पुरुषोने गुप्तज मने ठे.
कोट वनने हर्षित विवराणा पांमवो मज्जामां बेठा दना, त्पामां जगहमो
त्पां आर्वीने तेनुनी आनन कोमन्नुजमनि मूर्खो. पत्री मनि जेताथी उगग्र
पदेनी मंछासवा वंमवोएनेने पुत्रुं. " हे मात ! वदुननि (कृष्ण) नां हृदय-

लने सुशोभित करनारो अने बीजा अनेक राजानुधी पण अलक्ष्य एवो आ
मणि त्दारी पासे क्पांभी आब्यो ? कृष्णनुं महा दुःखदायी एवुं मृत्यु अयुं
के शुं ?" जरा कुमारे कहुं. " कोप पामेला देवताए नत्तम एवी छारकापुरी
दग्ध करी, तेथी ब्रष्ट घड्डे संपत्ति जेनी एवा कृष्ण अने बलज्जइ बने जणा
तमने तुरत मलया माटे आवता दता. रस्ते महावनमां कृष्णने बहु तरस
लागी, तेथी ते एक लतावनमां वृक्षनी नीचे सूता अने बलज्जइ तेमना माटे
जल लेवा गया. में वनमां जमता जमता हरिणना ब्रमयी सूतेला कृष्णने
बाण मारयुं, तेथी ते मृत्यु पाम्या. पोतानां बाणथी विंघायला कृष्णने जाणी
बहु खेद करता अने घाट शोकथी व्याप्त थयेला मने कृष्णे कहुं. " तें म्दारा
पगने विंघ्यो, पण तेथी खेद न कर; कारण जिनेश्वरनुं वचन वृथा थतुं
नपी. निधे में श्रीजिनेश्वरनां कदेवाथी जाणयुं ठे के, म्दारुं मृत्यु आ बाणवे
दनाथी भवानुं ठे: माटे हवे तुं आदिंथी ऊट नासी जा. कारण जो हवणां
बलदेव आवशे तो तने तुरत मारी नाखशे." में कहुं. " हे बंवो ! हुं आवुं घोर
पाप करीने क्पां नासी जाउं ? बली म्दारुं जावी स्थान क्पां ठे ?" कृष्णे कहुं.
" तुं आ कौस्तुभरत्न लइने ऊट पांढवो पासे जा अने तेमने तें आ करेला
म्दारा मिथ्या अपराधरूप पापनी खबर केजे. तेउ उन्मपणाथी तने इष्ट
वस्तु आपशे, माटे तुं ऊट तेमनी पासे जा. (जराकुमार, पांढवोने कहे ठे के,)
हे नृपतिपो ! कृष्णनां जीवितपर्यंत बहु दुःख पामेलो हुं त्यांज रह्यो; परंतु
तेमना मरण पढी दणाइ ठे आशा जेनी एवो हुं बलज्जइना बहु जयने लीधे त्यांथी
ऊट नासीने अहिं तमारी पासे आवतो रह्यो हुं." महाबलपात समान कृष्णनुं
मृत्यु सांजली गाढ शोक समूहथी आकुलव्याकुल थयेला पांढवो मूर्छां पाम्या.
बहु बखते शीतल वायुना योगथी तत्काल सचेत थयेला तेउ दीर्घकाल पर्यंत
खेद करीने पढी चिन्तमां गाढ उत्पन्न थयेला बेराग्यने लीधे परस्पर कदेवा
लाग्या के, " चिक्कार ठे ! चिक्कार ठे !! आ संसारनी स्थितिने के, जेमां अंत
बखते आवा पुरुषोनी पण आवी अशुभ व्यवस्था थायठे. निधे आपणे पण
सर्व दुःखसमूहना एक कारणरूप आ संसार त्यजी देवा योग्य ठे. आ जवमां
आपणने संसाररूप समुझे बिषे वहाण समान श्री नेमिनाथ प्रज्जुना चरणो
शरणरूप आउं." पांढवो आ प्रमाणे विचार करता दता एवामां एम वन्युं

ય ત્યાં રહેવાની ના કહી છે. હે પોર ! સરેસર આ અનીતિરૂપ હુટ વેલના ફલનેજ તમે જાણો. ” કુંતીયે કહ્યું. “ પાંડવોણ વંધુરૂપ તમારી સાથે રાસ કર્યું હતું, તેમાં તમે આવું કૃત્ય મુગ્ધપણાથી કર્યું છે. તમો મ્હોટા બો માટે તેને સર્વે સદન કરતા આવ્યા બો, તેથી તમારાન્ધાના જ્ઞાણોનો આ અપરાધ પણ સદન કરો. હે હરિ ! અર્ક્ષા ઝરતલંકમાં સર્વે સ્થાનકે તમારી આજ્ઞા બની રહી છે તો પછી પાંડવો ક્યાં જશે ? તમે તેમને સરેસર મૃત્યુકારી આજ્ઞા કરી છે. પાંડવોનાં મૃત્યુ પછી તુરત મ્હારું પણ મૃત્યુ થશે અને તેથી તમને મ્હોટો પસ્તાવો થશે, માટે વિચાર કરીને તેથી આજ્ઞા કરશી મૂકી દો. કહ્યું છે કે-મ્હોટા પુરુષો વિચાર્યા વિના કાંઈ પણ કાર્ય કરતા નથી. ” કુંતીનાં આત્મ ગનન સાંજની કૃષ્ણે કોપ ત્વજી લીધો. કહ્યું છે કે-લોકમાં મ્હોટા પુરુષો નિરંતર ગુપ્તની આજ્ઞા માનનારા હોય છે. પછી કૃષ્ણે કહ્યું. “ હે માત ! મેં જે કહ્યું છે તે અન્યથી ન હોય, માટે તમારા પુત્રો ત્યાંજ એક મ્હોટું નગર વસાવીને રહો. વત્તી અર્જુનનો પૌત્ર (અનિમન્યુનો પુત્ર) પરિક્ષિત પિતાના પદે રાગ્ય કરો. હે માત ! આ મ્હારી આજ્ઞા તમારા પુત્રોણ ક્યારે પણ ઇર્જ્યવી નહિ. પછી કુંતીયે કૃષ્ણના આવા કદામ્રહેને જાણી તુરત પોતાના પુત્રો વાને આવીને તે સર્વે વાન કહી. પાંડવો પણ કૃષ્ણનું કહેલું સાંજની બહુ દૂર પામ્યા. મગ્ગ દ્વદપચાત્રા પાંચે પાંડવો શ્રી કૃષ્ણના ચળથી ઘાતલીમંદની અમરકંકા નગરીના પદોનર ગજાને જીતી અને દરળ કોરલી પોતાની પ્રિયા ડૉપડીને પાત્રી લાવીને કૃષ્ણની આજ્ઞાથી મંગાને તટે નગર વસાવી ત્યાં નિરંતર ગુપ્તથી રહેતા પામ્યા.

इति कविमंजुवृत्तौ पांडवचण्डि डौपथपहारकधानकीयं स्मृत्यामर्क-
काष्ठः पतिपद्योत्तरजयडौपडीयात्रनादिवाग्विननामाष्टमोऽधिकारः॥७॥

પછી ત્યાં પાંડવોણ પામેના અનેક ગજાનુને મુદ્દમાં જીતી પોતાનાં પુ-
રુષના મગ્ગે રાગ્ય કરવા પામ્યા. કહ્યું છે કે-પુત્રપત્ન પુરુષોને મુગ્ધન મલે છે.
કોઈ વગને દર્શિત વિષ્ણુસાત્રા પાંડવો મજામાં લેતા હતા, જ્યાંમાં જગાડુમાં
ત્યાં આવીને તેમની આગત્ર કોમ્બુનમણિ મૂક્યા. પછી મણિ જોવાથી અમર
સેવરી કંકાસાત્રા પાંડવોણ તેને પુરુષ. “ હે માત ! વત્તરિ(કૃષ્ણ)નાં દ્વદપચ-

आ ग्रंथमां दृष्टिदोषधी धयेली जूळ्योनुं शुद्धिपत्र.

पृष्ठ.	पंक्ति.	अशुद्ध.	शुद्ध	पृष्ठ.	पंक्ति.	अशुद्ध.	शुद्ध
४	६	घनसार्थपतिनो	घनसार्थपतिनो	२४५	१५	सुसुतग्रंतबंधो	सुसुतग्रंत
१०	२५	रत्नकंयनी	रत्नकयलनी	२४६	१४	तेन	तेने
१३	१०	उत्कृष्ट	उत्कृष्ट	२४४	२५	जनकरात्री	जनकपु
१५	२२	चभुकांता	चभुकांता	२७८	२१	तापसीपिमां	तापसी
१७	१५	विगेरना	विगेरना	२८६	१	यधुभानो	यधुभाने
१९	४	विगेरना	विगेरना	२९१	१२	द्वेय	द्वेये
२१	११	कयलज्ञान	कयलज्ञान	२९४	९	बेटेला	बेटेला
२३	५	ताप	ताप	३०१	३	पुष्टयोन	पुष्टयोन
२७	१३	पुष्टये	पुष्टये	३१६	१७	उदर	उदर
४२	५	ध्यानमां	ध्यानमां	३१९	१५	शानुभोप	शानुभोप
४९	२५	उपमर्ष	उपमर्ष	३५१	२३	नैमित्तिक	नैमित्तिक
५३	२	तमने	तमने	३८२	२८	पोनेज	पोनेज
८८	७	उयलनटी	उयलननटी	४०४	११	राज्यसन	राज्यासन
१३५	२३	निधानशालो	निधानशालो	४०७	१२	पुत्रीने	पुत्रीने
२१४	३	तने	तने	४०८	२१	कारिषपरीने	कारिषपरी
२३१	१४	भारतने	भारतने	४१८	२३	निरकार	निरकार
२३४	१९	ने	ने	४४१	५	दीधी	दीधी
२४५	१	भोगाद्यादने	भोगाद्यादने	४६२	१४	पीतानो	पीतानो
२४५	६	भगवादन	भगवादन				

आ ग्रंथमां दृष्टिदोषधी थयेली भूख्योनुं शुद्धिपत्र.

पृष्ठ. पंक्ति. अशुद्ध.

शुद्ध

४	६	धनसार्थपतिनो	धनसार्थपतिनो
१२	२५	रत्नकंथनी	रत्नकंथली
१३	१०	उच्छृष्ट	उच्छृष्ट
१५	२२	चञ्चुकांता	चञ्चुकांता
१७	१५	विगेरना	विगेरेना
१९	४	विगेरना	विगेरेना
२१	११	केवलज्ञानं	केवलज्ञान
२३	५	तप	ताप
३७	१३	पुष्पने	पुष्पने
४२	५	ध्यानमां	ध्यानमां
४९	२५	उपसर्ग	उपसर्ग
५३	२	तमने	तमने
८८	७	ज्वलनटी	ज्वलनजटी
१३५	२६	निधानघालो	निधानघालो
२१४	३	मने	मने
२३१	१४	भारतने	भारतने
२३४	१९	ते	ते
२४५	१	लोकोपयादने	लोकापयादने
२४५	६	अपयादन	अपयादने

पृष्ठ. पंक्ति. अशुद्ध.

शुद्ध

२४५	१५	सुरुतयंतयंघो	सुरुतयंतयंघो
२४६	१४	तेन	तेन
२६४	२५	जनकरात्री	जनकपुत्री
२७८	२१	तापस्यापोर्मा	तापस्यापोर्मा
२८६	१	यधुभानो	यधुभानो
२९१	१२	देय	देय
२९४	९	बेटेला	बेटेला
३०१	३	पुरुषांग	पुरुषांगे
३१६	१७	दुर्दर	दुर्दर
३१९	१५	शत्रुभोद	शत्रुभोद
३५१	२३	नैमित्तिक	नैमित्तिक
३८२	२८	पोतज	पोतज
४०४	११	राज्यसन	राज्यासन
४०७	१२	पुत्रने	पुत्रने
४०८	२१	कारियपर्शने	कारियपर्श
४१८	२३	तिरस्कार	तिरस्कार
४४१	५	दीर्घा	दीर्घा
४६२	१४	पीतानो	पीतानो

आ ग्रंथमां दृष्टिदोषश्री थयेली नूढ्योनुं शुद्धिपत्र.

पृष्ठ.	पंक्ति.	अशुद्ध.	शुद्ध.
४	६	धनसार्यपतिनो	धनसार्यपतिनो
१२	२५	रत्नकंयनी	रत्नकंयलनी
१३	१०	उकृष्ट	उत्कृष्ट
१५	२२	चक्षुकांता	चक्षुकांता
१७	१५	विगेरना	विगेरेना
१९	४	विगेरना	विगेरेना
२१	११	कैवलज्ञानं	कैवलज्ञान
२३	५	ताप	ताप
३७	१३	पुष्पने	पुष्पने
४२	५	ध्यानमां	ध्यानमां
४९	२५	उपसर्ग	उपसर्ग
५३	२	तमने	तमने
८८	७	ज्वलनटी	ज्वलनजटी
१३५	२६	विधानघालो	निधानघालो
२१४	३	तेने	तने
२३१	१४	भारतने	भरतने
२३४	१९	ते	तें
२४५	१	लोकोपवाद्ने	लोकापवाद्ने
२४५	६	अपवाद्ने	अपवाद्ने

पृष्ठ.	पंक्ति.	अशुद्ध.	शुद्ध.
२४५	१५	मुकुतर्धतपंधो	मुकु
२४६	१४	तेन	तेने
२६४	२५	जनकरात्री	जना
२७८	२१	तापस्वीपोमां	तपस्
२८६	१	यधुमानां	यधु
२९१	१२	देव	देवे
२९४	९	घंटेला	घंटेला
३०१	३	पुरुषोन	पुरुष
३१६	१७	दुर्देर	दुर्दु
३१९	१५	शानुभोप	शानु
३५१	२३	नैमित्तिक	नैमि
३८२	२८	पोतज	पोते
४०४	११	राज्यसन	राज्य
४०७	१२	पुत्रीने	पुत्रने
४०८	२१	कार्यपक्षाने	कार
४१८	२३	तिस्कार	तिरा
४४१	५	दीघी	दीघे
४६२	१४	पीतानां	पिता

आ ग्रंथमां दृष्टिदोषघ्नी धयेत्ती नृह्योनुं शुक्वित्र.

पृष्ठ	पंक्ति.	अशुद्ध.	शुद्ध	पृष्ठ.	पंक्ति.	अशुद्ध.	शुद्ध
४	१	धनसार्धपतिनो	धनसार्धपतिनो	२४५	१५	सुशुनधनबंधो	सुशुनधनबंधो
१०	२०	रत्नकंयनी	रत्नकंयली	२४६	१४	तेन	तेन
१३	१०	उद्धृष्ट	उद्धृष्ट	२९४	२५	जनकपुत्री	जनकपुत्री
१५	२०	अधुकांता	अधुकांता	२३८	२१	तापस्योपार्मा	तापस्योपार्मा
१७	१०	विगेरता	विगेरता	२८६	१	बधुभोजो	बधुभोजो
१९	४	विगेरता	विगेरता	२९१	१२	देव	देव
२१	११	केयलजालं	केयलजाल	२९४	९	वेडेता	वेडेता
२३	५	ताप	ताप	३०१	३	पुण्योन	पुण्योन
३३	१३	पुण्यने	पुण्यने	३१३	१७	दुर्वर	दुर्वर
४२	५	व्याजमां	व्याजमां	३१९	१५	शत्रुघोष	शत्रुघोष
४९	००	उपगर्ग	उपगर्ग	३५१	२३	नैमित्तिक	नैमित्तिक
५३	२	तमने	तमने	३८२	२८	पोतज	पोतज
८८	३	उपलजडी	उपलजडी	४०४	११	राज्यमन	राज्यमन
१३५	२६	निधानयालो	निधानयालो	४०७	१२	पुत्रीने	पुत्रीने
२१४	३	तने	तने	४०८	२१	कारिपयद्वीने	कारिपयद्वीने
२३१	१४	भग्नने	भग्नने	४१८	२३	तिरकार	तिरकार
२३४	१९	ने	ने	४४१	५	दीपी	दीपी
२६५	१	लोकोपपादने	लोकोपपादने	४६२	१४	पीतालो	पीतालो
२८०	६	अपपादने	अपपादने				

